VALTIOPÄIVÄT

1967

ASIAKIRJAT

ENSIMMÄINEN OSA

HELSINKI 1968
VALTION PAINATUSKESKUS

SISÄLLYS

Ensimmäinen osa.

Hallituksen esitys N:o 1 laiksi *hammaslääkärien* yhteispohjoismaisia *työmarkkinoita* koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 28.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 2 Sosialistisen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa noottien vaihdolla sovittujen eräiden tavaroiden *tullikohtelua* koskevien määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 22.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 3 laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston *Etelä-Rhodesiaa* koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 4.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 4 Turkin Tasavallan kanssa tehdyn *kauppasopimuksen* eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 6.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 21.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 5 laiksi eräistä kansainvälisluontoisista *perheoikeudellisista suhteista* annetun lain muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 18.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 6 laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta *erorahasta* annetun lain kumoamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 19.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 7 laiksi *tullitariffin* muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 17.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 8 Typpi Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista *valtion takauksista.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 6.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 9 Aero O/Y:n ottamien ulko- ja kotimaisten lainojen *valtion takauksista.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 4.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 10 Neste Oy:n ulkomaisten lainojen *valtion takauksista.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 11 laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista *apurahoista ja avustuksista* annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 15.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 12 laiksi *yleisistä teistä* annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 36.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 13 laiksi *alusrekisterilain* muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 2.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 24.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 14 *laivatyöturvallisuuslaiksi.*
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 61.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 15 laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin *yhteisasunnoista.*
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 6.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 43.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 16 laeiksi eräistä väliaikaisista *poikkeussäännöksistä verolakeihin* annettujen lakien muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 64.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 17 laiksi *ennakkoperintälain* muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 2.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 18 laiksi eräiden sopimuspalkkaisten *virkojen täyttämisestä*.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 5.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 13.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 19 laiksi *sotilasvammalain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 16.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 20 laiksi *auto- ja moottoripyöräverosta* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 3.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 21 *rannansuojelulaiksi* ja siihen liittyväksi laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Hallituksen esitys N:o 22 tilojen *osittamisen rajoittamista* sekä tilojen ja tilanosien yhdistämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallituksen esitys N:o 23 laiksi kotimaisen *sokerintuotannon* turvaamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 3.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 32.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 32 a.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 24 laiksi *maatalouden perusluotosta* annetun lain muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 39.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 25 laiksi *maataloustuotteiden hintatasosta*.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 5.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 26 laiksi valantehneistä *kielenkääntäjistä*.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 2.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 23.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 27 laiksi alioikeuksien *pöytäkirjojen tallekappaleista* annetun lain 6 §:n muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 3.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 25.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 28 laiksi yleisestä *lääkärinhoidosta* annetun lain muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 50.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 29 laiksi *virkamieseläkkeistä* annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys N:o 30 *maatilatalouden tuloverolaiksi* sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi.
Verolakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 1.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 88.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 31 laeiksi *maankäyttölain* sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 86.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 32 *lisäyksestä* vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 33 laiksi *kansakoululain* ja väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 4.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 35.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 34 laeiksi *maankäyttölain* ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Hallituksen kirjelmä esityksen peruuttamisesta.

Hallituksen esitys N:o 35 laiksi *elinkeinon harjoittamisen* oikeudesta annetun lain muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 6.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 47.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 36 laiksi valtakunnallisista *työttömyyskassoista* annetun lain muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 3.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 30.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 37 laiksi *kansaneläkelain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 4.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 31.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 38 laiksi Jyväskylän *yliopistosta.*
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 6.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 46.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 39 *kansanedustajain eläkelaiksi* ja perhe-eläkelaiksi.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 15.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 69.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 40 Puolan Kansantasavallan kanssa tehdyn *kauppasopimuksen* eräiden säännöksien hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 57.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 41 laiksi valtion *eläkkeiden* tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 34.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 42 laiksi Helsingin *käsityönopettajaopistosta.*
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 58.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 43 laiksi *kansakoulunopettajaseminaareista* annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 51.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 44 laiksi *koulujärjestelmän* perusteista.

Hallituksen esitys N:o 45 laiksi kunnallisten ja yksityisten *oppikoulujen valtionavusta.*

Hallituksen esitys N:o 46 Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa tehdyn pysyvän hallitusten välisen *taloudellisen yhteistyökomission* muodostamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 11.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 47 laiksi valtioneuvoston *ministeriöiden lukumäärästä* ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 56.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 48 Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden *kaksinkertaisen verotuksen* ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 13 (Mietinnön liitteenä Valtiovarainvaliokunnan lausunto N:o 2).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 67.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 49 laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin *eläkelain* muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 16.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 53.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 50 laiksi Suomen valtion vuoden 1967 *velkasitoumuslainan* veronhuojennuksista.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 41.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 51 laiksi *verotuslain* muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 45.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 52 laiksi valtion *viljavarastosta* annetun lain muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 60.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 53 laiksi *poronhoitolain* muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 87.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 54 laiksi *kalastusvakuutusyhdistyksistä* annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 15.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 52.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 55 laiksi *sosiaalihallituksesta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 37 (Mietinnön liitteenä Sosiaalivaliokunnan lausunto N:o 1).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 117.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 56 laiksi oikeudesta työntekijän tekemiin *keksintöihin.*
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 104.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 57 Kenialle annettavaa pohjoismaista *osuustoiminta-apua* koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 16.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 58 valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä *ulkoavaruutta,* siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 68.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 59 laiksi Turun *yliopiston valtionavustuksesta* annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 66.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 60 laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain *palkkauksesta ja eläkkeistä* annetun lain muuttamisesta ja laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 59.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 61 laiksi *asuntotuotantolain* muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 26.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 105.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 62 laiksi *keskussairaaloiden* rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 94.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 63 Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen *valtion takauksesta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 16.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 64 laiksi maataloustuotteiden *tuontimaksuista* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 65.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 65 laiksi *isojaosta ja verollepanosta* sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 21.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 83.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 66 eräiden *asutusluottojen* korkoja koskevien säännösten muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 70.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 67 laeiksi *maankäyttölain* ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 71.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 68 laiksi *metsänparannuslain* muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 72.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 69 *lisäyksistä ja muutoksista* vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 17.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 17 a.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 70 laiksi *aluevaihdon* suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 21.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 78.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 71 laiksi nuorten *työntekijäin suojelusta.*
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 95.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 72 laiksi valtion *iltaoppikouluista* ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 16.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 153.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 73 laiksi maataloustuotteiden *tuontimaksuista* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 22.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 79.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 74 laiksi *tullitariffin* muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 23.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 80.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 75 laiksi *ilmatieteen laitoksesta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 27.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 92.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 76 laiksi *työllisyyslain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 8.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 81.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 77 laiksi maatalouden *hintapoliittisen tuen* jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 22.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 84.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 78 laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen *obligaatiolainojen veronhuojennuksista* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 19.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 74.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 79 laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta *verovapaudesta* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 20.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 75.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 80 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan *lisenssiviraston virkatoimista* ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 48.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 159.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 81 laiksi *kaavoitusalueiden* jakolain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 23.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 109.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 82 *alkoholilaiksi* ja siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esitys N:o 83 laiksi *keskioluesta.*

Hallituksen esitys N:o 84 Suomen ja Tanskan väliseen 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyyn maatalous-sopimukseen sisältyvän *teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden* voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 17.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 77.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 85 laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden *armahtamisesta* Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 82.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 86 laiksi kuntien *kantokykyluokituksesta* ja siihen liittyviksi laeiksi.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 24.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 114.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 87 *lisäyksistä ja muutoksista* vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 18.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 88 *aviovaimon kansalaisuutta* koskevien säännösten muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 85.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 89 laeiksi *konkurssisäännön* väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja akordilain voimassaoloajasta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 98.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 90 laiksi *auto- ja moottoripyöräverosta* annetun lain muuttamisesta.
Hallituksen kirjelmä esityksen peruuttamisesta.

Hallituksen esitys N:o 91 laiksi maataloustuotteiden *tuontimaksuista* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 24.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 89.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 92 laiksi *virvoitusjuomaverosta* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 28.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 93.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 93 laiksi tasavallan *presidentin palkkiosta.*
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 90.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 94 tasavallan *presidentin eläkeoikeudesta* annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 91.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 95 laiksi eräiden *tapaturmakorvausten* suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 99.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 96 laiksi *alkoholijuomaverosta* ja siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esitys N:o 97 laiksi *vientimaksusta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 25.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 76.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 98 laiksi valtioneuvoston *ministeriöiden lukumäärästä* ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 17.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 121.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 99 laiksi *puolueista.*

Hallituksen esitys N:o 100 laeiksi *tulo- ja omaisuusverolain* ja verotuslain muuttamisesta.
Verolakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 2.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 163.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 101 laiksi *Neuvostoliitto-instituutista.*

Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 110.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 102 laiksi valtion *hankintakeskuksesta.*

Hallituksen esitys N:o 103 laiksi valtion *varmuusvarastoista* annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 46.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 150.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 104 laiksi *käyttöpuun mittaustoimesta* vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö N:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 97.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys N:o 105 laiksi *elinkeinon harjoittamisen oikeudesta* annetun lain muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö N:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö N:o 108.
Eduskunnan vastaus.

ENSIMMÄINEN OSA

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Sen jälkeen kun Kööpenhaminassa 22 päivänä toukokuuta 1954 allekirjoitettiin sopimus Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä yhteisistä työmarkkinoista, on Pohjoismaiden Neuvosto kiinnittänyt erityistä huomiota lääkärien ja hammaslääkärien samoin kuin eräiden muiden lääkintäalaan kuuluvien ryhmien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevaan kysymykseen. Tämä onkin luonnollista, kun otetaan huomioon Pohjoismaiden välinen pitkäaikainen yhteistyö tällä alalla. Suunnitelmallisempi yhteistyö tällä alalla antaa mahdollisuudet laajempaan erikoistumiseen ja on samalla omiaan asteittain poistamaan kysymyksessä olevien valtioiden kansalaisten välisiä eroavaisuuksia. Jo Neuvoston viidennessä istunnossa vuonna 1957 hyväksyttiin hallituksille suositus ryhtyä toimenpiteisiin hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi. Samana vuonna asetettiin komitea, joka aluksi käsitteli vain lääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita ja joka vasta annettuaan ehdotuksensa tältä osin ryhtyi tutkimaan ja selvittelemään myöskin hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevaa kysymystä. Sopimus lääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista allekirjoitettiin Tukholmassa 18 päivänä kesäkuuta 1965. Eduskunta hyväksyi vuonna 1966 lain lääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta (Sop.S 25/66).

Hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskeva sopimus allekirjoitettiin Tukholmassa 16 päivänä joulukuuta 1966. Voimaantullakseen on sopimus ratifioitava. Sopimuksen 10 artiklan mukaisesti se tulee voimaan sen jälkeen, kun kaikki ratifioimiskirjat on talletettu.

Hallitus pitää tärkeänä, että Suomi ratifioi sopimuksen ja että lainsäädäntöämme täydennetään siltä osin kuin sopimukseen liittyminen sitä edellyttää. Tällöin on erityisesti kiinnitettävä huomiota hammaslääkärintoimen harjoittamisesta 18 päivänä toukokuuta 1934 annettuun lakiin (219/34).

Hammaslääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen 1 artiklan mukaan sopimusvaltion kansalaisella, joka on jossakin Pohjoismaassa suorittanut Norjan "odontologisk embetseksamenin" ("tannlegeeksamen") tai Ruotsin hammaslääkärintutkinnon tai Suomen hammaslääketieteen lisensiaattitutkinnon tai Tanskan "tandlaegeeksamenin" ja säädetyn palvelun assistenttina ja joka sen johdosta on saanut rajoittamattoman oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen siinä valtiossa, missä tutkinto on suoritettu, ja jolla tämä oikeus on edelleen, on oikeus sopimuksessa määrätyin edellytyksin saada laillistus hammaslääkärintoimen harjoittamiseen muissa sopimusvaltioissa. Sama oikeus on myös sopimusvaltion kansalaisella, joka on suorittanut hammaslääkärintutkinnon muualla kuin Pohjoismaissa ja joka on saanut rajoittamattoman laillistuksen jossakin Pohjoismaassa.

Hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain 1 §:n 3 kohdan mukaan, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (520/63), voidaan ulkomaan yliopistossa tai korkeakoulussa suoritetun hammaslääkärintutkinnon lisäksi laillistuksen tai luvan ehdoksi määrätä, että henkilö on Suomessa suorittanut lääkintöhallituksen ehkä tarpeelliseksi katsomat lisäopinnot. Sopimuksen tarkoittamissa tapauksissa ei lääkintöhallituksella ole tällaista harkintavaltaa, joten sopimus on tässä kohdin ristiriidassa lainsäädäntömme kanssa.

Laillistamisen ehdoksi sopimusvaltio voi 2 artiklan mukaan asettaa sen, että hammaslääkäri osoittaa saavuttaneensa tarpeelliset tiedot kyseisessä valtiossa voimassa olevasta hammaslääkärintointa koskevasta lainsäädännöstä. Käytännössä tätä on meillä vaadittu

myös voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Sopimuksen 3 artiklan mukaan hakemus laillistetun hammaslääkärin oikeuksien saamiseksi on osoitettava asianomaisen valtion lääkintäalan keskusviranomaiselle. Meillä tämä viranomainen on lääkintöhallitus, jolle sanotunlaisten asiain käsittely on kuulunut tähänkin saakka. Uutta on kuitenkin se, että laillistuksesta on sopimuksen mukaan toimitettava ilmoitus niiden valtioiden lääkintäalan keskusviranomaisille, joissa hammaslääkäri aikaisemmin on laillistettu.

Hammaslääkärinoikeuksien peruuttamisesta määrätään 4 artiklan 1 kappaleessa, että sen aiheuttaa toisessakin sopimusvaltiossa tapahtunut laillistuksen peruuttaminen, mikäli se koskee alkuperäisiä oikeuksia. Muutoin jokainen sopimusvaltio harkitsee itsenäisesti, ovatko peruuttamisperusteet sen oman lainsäädännön mukaan olemassa, kuitenkin niin, että myös toisessa sopimusvaltiossa tehty rikos tai hammaslääkärintoimessa osoitettu törkeä huolimattomuus samoin kuin ilmeinen sopimattomuus hammaslääkäriksi voidaan tällöin ottaa huomioon. Peruuttamisperusteet ovat siis laajemmat kuin laissa hammaslääkärintoimen harjoittamisesta (3 ja 4 §).

Puheena olevan 4 artiklan 2 kappaleessa määrätään, että sen tai niiden sopimusvaltioiden lääkintäalan keskusviranomaiselle on ilmoitettava, milloin useassa sopimusvaltiossa laillistettu hammaslääkäri joutuu oikeudellisen tai kurinpidollisen toimenpiteen kohteeksi jossakin näistä valtioista harjoittamansa hammaslääkärintoiminnan johdosta tai hänelle annettu laillistus peruutetaan. Ilmoitus on myös tehtävä, jos tällaisen hammaslääkärin oikeutta määrätä apteekista lääkettä tai alkoholia on rajoitettu taikka jos hän vapaaehtoisesti on luopunut sanotusta oikeudesta tahi oikeudesta harjoittaa hammaslääkärintointa. Tällaista ilmoitusvelvollisuutta ei voimassa oleva lainsäädäntömme tunne.

Sopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion hammaslääkärillä, joka on laillistettu toisessa sopimusvaltiossa, on periaatteellisesti oikeus hakea hammaslääkärinvirkaa ja saada se viimeksi mainitussa valtiossa sen estämättä, ettei hän ole tämän valtion kansalainen. Tämä määräys on ristiriidassa hallitusmuodon 84 §:n kanssa, jonka mukaan vain Suomen kansalainen voidaan nimittää sellaiseen virkaan, mihin sisältyy julkisen vallan käyttöä. Tämän säännöksen katsotaan koskevan myös kunnallisia virkoja. Sitä vastoin hallitusmuodon 84 § ei estä ulkomaalaista hammaslääkäriä pitämästä yksityistä vastaanottoa, mikäli hänellä muutoin on siihen oikeus.

Mainitun 5 artiklan 2 kappaleen mukaan hammaslääkärinpalvelu jossakin sopimusvaltiossa on rinnastettava palveluun siinä sopimusvaltiossa, missä virkaan nimittäminen tapahtuu. Tämä määräys sivuaa hallitusmuodon 86 §:ää, jossa puhutaan yleisistä ylennysperusteista valtionvirkoihin. Varsinaista ristiriitaa sopimusmääräyksen ja kyseisen säännöksen kesken ei kuitenkaan näytä olevan olemassa.

Sopimuksen 6 artiklan mukaan on sopimusvaltion hammaslääkäriä, joka toimii hammaslääkärinvirassa toisessa sopimusvaltiossa, palkan ja eläkkeen sekä muiden virkaan liittyvien etujen osalta pidettävä periaatteellisesti yhdenvertaisena viimeksi mainitun valtion hammaslääkärin kanssa. Vaikkei hammaslääkäri itse pääsekään nauttimaan perheeläkettä, on sekin ilmeisesti sellainen virkaan liittyvä etu, joka tässä yhteydessä on otettava huomioon. Näiden määräysten johdosta on todettava, että valtion viran tai toimen haltijain palkkauksesta 22 päivänä joulukuuta 1942 annetussa laissa (1030/42) ei ole mitään säädetty palkansaajan kansalaisuudesta, koska viran tai toimen haltija on hallitusmuodon 84 §:n nojalla säännönmukaisesti Suomen kansalainen. Myöskään 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa ja 1 päivänä tammikuuta 1967 voimaan tulleessa valtion eläkelaissa (280/66) ei ole, toisin kuin virkamieseläkkeistä 30 päivänä syyskuuta 1950 annetussa laissa (459/50), asetettu Suomen kansalaisuutta eläkkeen saamisen ehdoksi. Myös kuntien virkamiehet ovat edellä mainitun hallitusmuodon pykälän mukaan säännöllisesti Suomen kansalaisia. Heidän eläkeoikeudestaan säädetään yleensä kunnallisissa virkasäännöissä. Näin ollen sopimuksen 6 artikla merkitsee poikkeamista vain valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista 28 päivänä joulukuuta 1956 annetun lain (696/56) 14 §:n 1 momentin 2 kohdan säännöksestä, jonka mukaan edunsaajan tulee olla Suomen kansalainen.

Sopimuksen 7 artiklan mukaan jokainen sopimusvaltio sitoutuu sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen mahdollisuuksiensa mukaan ryhtymään toimenpiteisiin niiden muutosten aikaansaamiseksi voimassa oleviin säännöksiin, jotka ovat tarpeen 5 ja 6 artiklassa tarkoitettujen periaatteiden toteuttamiseksi valtion virkojen osalta sekä myötävaikuttamaan näiden periaatteiden soveltamiseksi myös muihin kuin valtion virkoihin. Niin kuin edellä on todettu, sopimuksen 5 artikla on ristiriidassa hallitusmuodon 84 §:n kanssa. Näin ollen tulee harkittavaksi, millä tavoin sisäinen oikeutemme voidaan saattaa sopusointuun kyseisen kansainvälisen velvoituksen kanssa. Tämä voi tapahtua joko muuttamalla hallitusmuotoa tai saattamalla sopimus voimaan valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa järjestyksessä annetulla lailla.

On todennäköistä, että lähiaikoina tehdään pohjoismaisia työmarkkinoita koskevat sopimukset myös muiden terveyden- ja sairaanhoidon alalla toimivien sekä apteekkilaitoksessa palvelevien samoin kuin psykologien sekä eräiden muidenkin ammattiryhmien osalta. Jos hallitusmuodon 84 §:ää ryhdytään muuttamaan, olisi kaikki tulevatkin tarpeet otettava huomioon yhdellä kertaa, koska hallitusmuotoa muutetaan meillä yleensä vastahakoisesti. Kun on kuitenkin mahdollista, ettei kaikilla luetelluilla aloilla saada aikaan sopimuksia, ja kun toisaalta tekeillä olevat sopimukset asettavat vain Pohjoismaiden kansalaiset erityisasemaan, ei näytä olevan aiheellista muuttaa hallitusmuotoa. Tarkoituksenmukaisimmaksi on sen vuoksi katsottava sopimuksen voimaan saattaminen perustuslain säätämisjärjestyksessä annetulla lailla. Tämän lain tulee olla sellaisessa muodossa, että se koskee muitakin kuin valtion virkoja sopimuksen 7 artiklassa lausutun periaatteen mukaan. On nimittäin otettava huomioon, että yliopistonopettajien lisäksi valtiolla on vain kaksi hammaslääkärinvirkaa. Sen sijaan on olemassa lukuisia kunnallisia hammaslääkärinvirkoja, vaikkakin hammaslääkäreittemme valtaosan toiminta tapahtuukin yksityisten vastaanottojen puitteissa.

Ulkomaalaisten hammaslääkäreiden kohdalta on kiinnitettävä huomiota myös kielitaitovaatimuksiin. Joskin hammaslääkärin ja potilaan välisessä suhteessa kielitaidolla on tärkeä merkityksensä, ei sitä kuitenkaan voida pitää kyseisen toiminnan välttämättömänä edellytyksenä. Pohjoismaisten hammaslääkäreiden tuloa maahamme ei saisi vaikeuttaa pitämällä liian ankarasti kiinni suomen kielen taidon vaatimuksesta. Tästä olisi annettavaan lakiin sisällytettävä määräys, joka oikeuttaa tarvittavilta osin poikkeamaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta 1 päivänä kesäkuuta 1922 annetusta laista (149/22).

Hallituksen käsityksen mukaan olisi näin ollen perustuslainsäädäntöjärjestyksessä säädettävä laki hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta, mihin lakiin sisällytettäisiin erityissäännökset niistä seikoista, joihin edellä on kiinnitetty huomiota.

Edellä olevan nojalla ja Hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne tähän liitettyyn hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevaan sopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Kun tämä sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan ja kun lisäksi eräät sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvät säännökset ovat tarpeen, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä ja 69 §:n 1 momentissa määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä hammaslääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista 16 päivänä joulukuuta 1966 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §.

Toisen sopimusvaltion hammaslääkäri, joka on laillistettu hammaslääkäriksi Suomessa, voidaan täällä nimittää hammaslääkärinvirkaan sen estämättä, ettei hän ole Suomen kansalainen.

Hammaslääkärinvirkaa täytettäessä on hammaslääkärinä toimiminen toisessa sopimusvaltiossa rinnastettava vastaavanlaisen viran hoitamiseen Suomessa.

3 §.

Toisen sopimusvaltion kansalaista, joka toimii hammaslääkärin virassa Suomessa, on palkan ja eläkkeen sekä muiden virkaan liittyvien etujen osalta pidettävä yhdenvertaisena suomalaisen hammaslääkärin kanssa. Hänen kuoltuaan on hänen edunsaajillaan, jotka ovat toisen sopimusvaltion kansalaisia, sama oikeus perhe-eläkkeeseen, hautausapuun ja hautauskustannusten korvaukseen kuin Suomen kansalaisilla.

4 §.

Tasavallan presidentti voi antaa erivapautta tai lievennystä valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta kesäkuun 1 päivänä 1922 annetun lain (149/22) vaatimista kelpoisuusehdoista sopimusvaltion kansalaiselle, joka hakee hammaslääkärinvirkaa Suomessa.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri *R. H. Oittinen.*

SOPIMUS

Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä hammaslääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista

Sopimusvaltiot,

jotka aikaisemmin ovat tehneet sopimuksen yhteispohjoismaisista työmarkkinoista,

jotka periaatteessa katsovat lääkintäalan työvoiman vapaan siirtymisen Pohjoismaasta toiseen olevan hyödyksi näiden valtioiden lääketieteelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle,

jotka pitävät hammaslääkärien koulutusta asianomaisissa valtioissa suurin piirtein samanarvoisena,

jotka katsovat, että hammaslääkärien koulutus Pohjoismaissa on saatava niin yhtenäiseksi kuin mahdollista, ja

joiden pyrkimyksenä on saada aikaan mahdollisimman yhtenäinen lääkintäalan henkilökuntaa koskeva lainsäädäntö,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Sopimusvaltion kansalaisella, joka on suorittanut

Norjan "odontologisk embetseksamenin" ("tannlegeeksamen") tai

Ruotsin hammaslääkärintutkinnon tai

Suomen hammaslääketieteen lisensiaattitutkinnon tai

Tanskan "tandlaegeeksamenin" ja säädetyn palvelun assistenttina,

ja joka sen johdosta on saanut rajoittamattoman oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen siinä valtiossa, missä tutkinto on suoritettu, ja jolla tämä oikeus on edelleen, on oikeus tässä sopimuksessa määrätyin edellytyksin saada laillistus hammaslääkärintoimen harjoittamiseen muissa sopimusvaltioissa.

Sama oikeus on myös sopimusvaltion kansalaisella, joka on suorittanut hammaslääkärintutkinnon muualla kuin Pohjoismaissa, ja joka on saanut rajoittamattoman laillistuksen jossakin Pohjoismaassa.

OVERENSKOMST

mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige om felles nordisk arbeidsmarked for tannleger

De kontraherende stater

som tidligere har truffet overenskomst om et felles nordisk arbeidsmarked,

som i prinsippet mener at adgang til fri bevegelighet for medisinsk arbeidskraft mellom de nordiske land kan være til gagn for den medisinske og sosiale utvikling i disse land,

som mener at tannlegeutdannelsen stort sett er likeverdig i de respektive land,

som mener at tannlegeutdannelsen i de nordiske land bør utformes så ensartet som mulig,

som vil søke få laget en så ensartet lovgivning som mulig for så vidt angår medisinsk personell,

er blitt enige om følgende:

Artikkel 1

Statsborger i kontraherende stater som har avlagt

dansk "tandlægeeksamen" og har fullført obligatorisk assistenttjeneste eller

finsk "odontologie licentiatexamen" eller

norsk "odontologisk embetseksamen" ("tannlegeeksamen") eller

svensk "tandläkarexamen"

og som på dette grunnlag har fått og fremdeles innehar ubegrenset autorisasjon som tannlege i det land hvor eksamen ble avlagt, skal ha rett til å få autorisasjon i de øvrige kontraherende stater på betingelser som angitt i denne overenskomst.

Samme rett skal også tillkomme statsborgere i de kontraherende stater som har avlagt tannlegeeksamen i en ikke-nordisk stat, og som har fått ubegrenset autorisasjon i et av de nordiske land.

2 artikla

Sopimusvaltio voi asettaa 1 artiklan mukaisen laillistuksen ehdoksi sen, että hammaslääkäri osoittaa saavuttaneensa tarpeelliset tiedot siinä valtiossa voimassa olevasta hammaslääkärintointa koskevasta lainsäädännöstä.

3 artikla

Sopimusvaltion kansalaisen, joka haluaa harjoittaa hammaslääkärintointa toisessa sopimusvaltiossa, on esitettävä viimeksi mainitun valtion lääkintäalan keskusviranomaiselle selvitys siitä, että hän täyttää 1 ja 2 artiklan asettamat ehdot.

Hakija, joka täyttää edellä mainitut ehdot, julistetaan laillistetuksi hammaslääkäriksi, mikäli ei ole olemassa sellaisia seikkoja, joiden perusteella, jos hakija olisi ollut laillistettu, laillistus olisi voitu peruuttaa.

Ilmoitus laillistuksesta on toimitettava sen tai niiden valtioiden lääkintäalan keskusviranomaiselle, missä hammaslääkäri on aikaisemmin laillistettu. Lääkintäalan keskusviranomaisten on annettava toisilleen ne lisätiedot, jotka katsotaan tarpeellisiksi laillistusta haettaessa.

4 artikla

Jos hammaslääkäriksi laillistaminen jossakin sopimusvaltiossa on tapahtunut toisessa valtiossa myönnettyjen hammaslääkärinoikeuksien perusteella, peruutetaan laillistus, mikäli alkuperäinen oikeus hammaslääkärintoimen harjoittamiseen peruutetaan. Muuten voidaan laillistus peruuttaa vain niillä perusteilla, jotka ovat voimassa siinä valtiossa, missä laillistus on tapahtunut, kuitenkin niin, että toisessa sopimusvaltiossa tehty rikos tai hammaslääkärintoimessa osoitettu törkeä huolimattomuus taikka ilmeinen sopimattomuus hammaslääkäriksi voidaan tällöin ottaa huomioon.

Jos hammaslääkäri, joka on laillistettu useissa sopimusvaltioissa, jossakin niistä joutuu oikeudellisen tai kurinpidollisen toimenpiteen kohteeksi siellä harjoittamansa hammaslääkärintoimen johdosta, tai hänelle annettu laillistus peruutetaan, on sen tai niiden sopimusvaltioiden lääkintäalan keskusviranomaisille ilmoitettava toimenpiteestä tai peruutuksesta sekä sen syystä. Ilmoitus on myös tehtävä, jos hammaslääkärin oikeutta määrätä apteekista lääkettä

Artikkel 2

Som vilkår for å gi autorisasjon etter artikkel 1 kan en kontraherende stat kreve at tannlegen godtgjør å ha tilegnet seg nødvendige kunnskaper om den der gjeldende lovgivning av betydning for tannlegers virksomhet.

Artikkel 3

Statsborger i en kontraherende stat, som ønsker å utøve tannlegeyrket i annan kontraherende stat, må sende inn til den sentrale medisinalmyndighet i sistnevnte land bevis for at han oppfyller vilkårene i artiklene 1 og 2.

Søker som oppfyller ovennevnte vilkår skal gis autorisasjon som tannlege, dersom det ikke foreligger slike forhold att autorisasjonen ville kunne tilbakekalles hvis søkeren hadde vært autorisert tannlege.

Melding om slik gitt autorisasjon skal sendes til den sentrale medisinalmyndighet i det eller de land, hvor tannlegen tidligere har fått autorisasjon. De sentrale medisinalmyndigheter skal gi hverandre ytterligere opplysninger som finnes nødvendige i anledning søknad om autorisasjon.

Artikkel 4

Er autorisasjon som tannlege i en kontraherende stat gitt en tannlege på grunnlag av autorisasjon i et annet land, skal autorisasjonen tilbakekalles dersom den opprinnelige autorisasjonen tilbakekalles. Forøvrig kan en autorisasjon tilbakekalles bare av de grunner som gjelder i det land den er gitt, dog således at det kan tas hensyn også til at det i en annen kontraherende stat er begått straffbar handling eller lagt for dagen grov udyktighet ved utøvelsen av tannlegeyrket eller vist åpenbar uskikkethet som tannlege.

Blir en tannlege, som har fått autorisasjon som tannlege i flere kontraherende stater, i noen av disse gjenstand for judisiell eller disiplinær forføying i anledning av sin tannlegevirksomhet der, eller tilbakekalles den autorisasjon som er gitt ham, skal den sentrale medisinalmyndighet i den eller de andre kontraherende stater underrettes om forføyningen eller tilbakekallelsen samt om grunnen til dette. Slik underretning skal også gis, hvis tannlegen har fått sin rett

tai alkoholia on rajoitettu tai jos hän on vapaaehtoisesti luopunut sanotusta oikeudesta taikka oikeudesta harjoittaa hammaslääkärintointa.

5 artikla

Sopimusvaltion hammaslääkäri, joka on laillistettu hammaslääkäriksi toisessa sopimusvaltiossa, on oikeutettu hakemaan hammaslääkärinvirkaa ja saamaan sen viimeksi mainitussa valtiossa sen estämättä, ettei hän ole tämän valtion kansalainen.

Hammaslääkärinviran hoitaminen jossakin sopimusvaltiossa on täytettäessä hammaslääkärinvirkaa toisessa sopimusvaltiossa rinnastettava vastaavanlaisen viran hoitamiseen viimeksi mainitussa valtiossa.

6 artikla

Sopimusvaltion hammaslääkäriä, joka toimii hammaslääkärinä toisessa sopimusvaltiossa, on palkan ja eläkkeen sekä muiden virkaan liittyvien etujen osalta pidettävä periaatteessa yhdenvertaisena viimeksi mainitun valtion hammaslääkärin kanssa.

7 artikla

Jokainen sopimusvaltio sitoutuu tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen mahdollisuuksiensa mukaan ryhtymään toimenpiteisiin niiden muutosten aikaansaamiseksi voimassa oleviin säännöksiin, jotka ovat tarpeen 5 ja 6 artiklassa tarkoitettujen periaatteiden toteuttamiseksi valtion virkojen osalta sekä myötävaikuttamaan näiden periaatteiden soveltamiseksi myös muihin kuin valtion virkoihin.

8 artikla

Sopimusvaltioiden lääkintäalan keskusviranomaisten on tarkoin seurattava hammaslääkärien työmarkkinoiden kehitystä asianomaisessa valtiossa ja, milloin aihetta toimenpiteisiin ilmenee, tehtävä siitä ilmoitus yhteisistä työmarkkinoista 22 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn sopimuksen 5 artiklan mukaisesti asetetulle toimikunnalle.

Lääkintäalan keskusviranomaisten on jatkuvasti toimitettava toisilleen tietoja ja ilmoituksia, jotka ovat tarpeen hammaslääkärien työmarkkinoiden kehityksen arvioimiseksi asianomaisissa valtioissa.

til å forskrive legemidler eller alkohol fra apotek innskrenket eller hvis han frivillig har gitt avkall herpå eller på retten til å utøve tannlegervirksomhet.

Artikkel 5

Tannlege i en kontraherende stat, som har fått autorisasjon som tannlege i en annen kontraherende stat, bør være berettiget til å søke og få sivil tjeneste som tannlege i sistnevnte stat uten hinder av at han ikke er statsborger i denne stat.

Tjeneste som tannlege i en kontraherende stat bør ved tilsetting i tannlegestilling i en annen kontraherende stat tillegges samme verdi som tjeneste av tilsvarende art utført i sistnevnte land.

Artikkel 6

Tannlege i en kontraherende stat som har fått stilling som tannlege i en annen kontraherende stat, bør i prinsippet være likestilt med tannlege i sistnevnte stat, for så vidt angår rett til lønn og pensjon samt øvrige fordeler som følger med stillingen.

Artikkel 7

Hver av de kontraherende stater forplikter seg til etter undertegningen av denne overenskomst å vedta tiltak for i den utstrekning det er mulig å gjennomføre de endringer i gjeldende bestemmelser, som er nødvendige for å tilgodese de i artiklene 5 og 6 angitte prinsipper for så vidt angår statlige sivile stillinger, så vel som forøvrig å virke for at disse prinsipper blir tillempet også når det gjelder ikke-statlige stillinger.

Artikkel 8

De sentrale medisinalmyndigheter i de kontraherende stater skal nøye følge utviklingen på arbeidsmarkedet for tannleger i de respektive stater og, når særlige tiltak synes påkrevd, gi melding om dette til det utvalg som nedsatt i henhold til artikkel 5 i overenskomsten av 22. mai 1954 om felles arbeidsmarked. De sentrale medisinalmyndigheter vil til enhver tid tilstille hverandre de oppgaver og opplysninger som er av betydning for bedømmelsen av utviklingen på arbeidsmarkedet for tannleger i de respektive stater.

9 artikla

Islanti voi neuvottelujen jälkeen liittyä tähän sopimukseen.

10 artikla

Tämä sopimus on ratifioitava ja ratifioimiskirjat talletettava Ruotsin ulkoasiainedepartementin arkistoon.

Sopimus tulee voimaan heti, kun kaikki ratifioimiskirjat on talletettu.

Kukin sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen päättymään kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen joko 1 päivänä heinäkuuta tai 1 päivänä tammikuuta.

Kukin sopimusvaltio voi välittömästi lakkauttaa sopimuksen voimassaolon yhden tai useamman valtion osalta sodan tai sodanvaaran tahi muiden erityisten kansallisten tai kansainvälisten syiden sitä vaatiessa. Asianomaisten valtioiden hallituksille on välittömästi ilmoitettava päätöksestä.

Tämän vakuudeksi ovat asianomaisten valtioiden valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Tukholmassa 16 päivänä joulukuuta 1966 yhtenä kappaleena norjan-, ruotsin-, suomen- ja tanskankielellä, josta Ruotsin ulkoasiaindepartementti luovuttaa oikeaksi todistetut jäljennökset muiden sopimusvaltioiden hallituksille.

Ralph Enckell

Artikkel 9

Etter forhandlinger skal Island kunne slutte seg til denne overenskomst.

Artikkel 10

Denne overenskomst skal ratifiseres og ratifikasjonsdokumentene deponeres i det svenske utenrikesdepartements arkiv.

Overenskomsten trer i kraft så snart samtlige ratifikasjonsdokumenter er deponert.

Hver av de kontraherende stater kan si opp overenskomsten med en frist av 6 måneder til opphør den 1. juli eller den 1. januar.

Hver av de kontraherende stater kan med øyeblickelig virkning sette overenskomsten ut av kraft overfor en eller flere av de øvrige stater i tilfelle av krig eller krigsfare eller såfremt andre særlige nasjonale eller internasjonale forhold gjør det nødvendig. De berørte staters regjeringer skal straks underrettes om vedtaket.

Til bekreftelse på dette har de respektive staters befullmektigede underskrevet nærværende overenskomst og forsynt den med sine segl.

Utferdiget i Stockholm den 16. desember 1966 i ett eksemplar på dansk, finsk, norsk og svensk hvorav det svenske utenriksdepartement skal tilstille bekreftede gjenparter til de øvrige kontraherende statens regjeringer.

Henr. A. Broch

PÖYTÄKIRJA

Tänä päivänä Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä tehdyn hammaslääkäreiden yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen yhteydessä ovat sopimusvaltiot päättäneet, ettei sopimus koske Fär-saaria.

Tämän vakuudeksi ovat asianomaisten valtioiden valtuutetut allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Tukholmassa 16 päivänä joulukuuta 1966.

Ralph Enckell

PROTOKOLL

I forbindelse med den overenskomst mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige om et felles nordisk arbeidsmarked for tannleger, som er undertegnet i dag, er de kontraherende parter blitt enige om at overenskomsten ikke skal omfatte Faeröyene.

Til bekreftelse herav har de respektive staters befullmektigede representanter undertegnet denne protokoll.

Utferdiget i Stockholm den 16. desember 1966.

Henr. A. Broch

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä viime helmikuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 1. Kuultuaan esityksestä lääkintöneuvos Paavo Kuusistoa, poliisiylitarkastaja Veikko Kangasta ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan sihteeriä Eiler Hultinia ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvä hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskeva sopimus on toinen siitä eräiden lääkintöalaan kuuluvien ammattiryhmien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevasta sopimusten sarjasta, joka lähiaikoina on tarkoitus saada aikaan Pohjoismaiden välillä. Ensimmäisenä tällaisena sopimuksena tuli viime vuonna voimaan lääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskeva sopimus. Tämän sopimuksen periaatteille rakentuu nyt käsiteltävänä oleva sopimus.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää kysymyksessä olevan sopimuksen mukaista hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevaa järjestelyä maamme kannalta tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta puoltaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä. Sopimuksen hyväksymisponnen valiokunta kuitenkin ehdottaa täydennettäväksi jäljempänä esitetyllä tavalla.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä hammaslääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista Tukholmassa 16 päivänä joulukuuta 1966 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Kekkonen, Kuusinen, Leivo-Larsson, Lähteenmäki, Puntila, Rihtniemi, Rönkkö, A. Saarinen, T. Salo, Sukselainen, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman, Kantola ja Sirén.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 28 hallituksen esityksen johdosta laiksi hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 8 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muutttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 1 laiksi hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 8 ja Suuri valiokunta mietintönsä N:o 28, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä hammaslääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista Tukholmassa 16 päivänä joulukuuta 1966 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Samalla Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa ja 69 §:n 1 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä ja 69 §:n 1 momentissa määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä hammaslääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista 16 päivänä joulukuuta 1966 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §.

Toisen sopimusvaltion hammaslääkäri, joka on laillistettu hammaslääkäriksi Suomessa, voidaan täällä nimittää hammaslääkärinvirkaan sen estämättä, ettei hän ole Suomen kansalainen.

Hammaslääkärinvirkaa täytettäessä on hammaslääkärinä toimiminen toisessa sopimusvaltiossa rinnastettava vastaavanlaisen viran hoitamiseen Suomessa.

3 §.

Toisen sopimusvaltion kansalaista, joka toimii hammaslääkärin virassa Suomessa, on palkan ja eläkkeen sekä muiden virkaan liittyvien etujen osalta pidettävä yhdenvertaisena suomalaisen hammaslääkärin kanssa. Hänen kuoltuaan on hänen edunsaajillaan, jotka ovat toisen sopimusvaltion kansalaisia, sama oikeus perhe-eläkkeeseen, hautausapuun ja hautauskustannusten korvaukseen kuin Suomen kansalaisilla.

4 §.

Tasavallan presidentti voi antaa erivapautta tai lievennystä valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta kesäkuun 1 päivänä 1922 annetun lain (149/22) vaatimista kelpoisuusehdoista sopimusvaltion kansalaiselle, joka hakee hammaslääkärinvirkaa Suomessa.

Helsingissä 7 päivänä huhtikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa noottien vaihdolla sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä.

Suomen ja SNT-Liiton kesken on 31. 12. 1966 tapahtuneella noottien vaihdolla sovittu, että eräisiin 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun maiden välisiä tullikysymyksiä koskevan sopimuksen 2-liitteessä mainittuihin maataloustuotteisiin ei niitä Neuvostoliitosta Suomeen tuotaessa sovelleta 31. 12. 1966 lähtien tuontitulleja.

Edellä sanotun perusteella esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä tullikysymyksistä 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun sopimuksen 2-liitteessä mainittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevat määräykset.

Koska edellä mainittu noottien vaihto sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Niiden Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa Moskovassa 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun tullikysymyksistä tehdyn sopimuksen 2-liitteessä mainittujen maataloustuotteiden tullikohtelua koskevat määräykset, joista on sovittu Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 1966 tapahtuneella noottien vaihdolla, ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Täytäntöönpanoa varten tarvittavat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri *R. H. Oittinen.*

(Suomennos)

NOOTTIENVAIHTO

1. Suomen ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston päällikkö SNT-Liiton Suomessa olevalle kaupalliselle edustajalle:

Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 1966.

Herra Kaupallinen Edustaja,

Ehdotan kunnioittavasti, että 31 päivästä joulukuuta 1966 lukien alempana luetelluista maataloustuotteista, jotka sisältyvät Moskovassa 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välisen, tullikysymyksiä koskevan sopimuksen liitteeseen 2 sellaisena kuin se on aikaisemmilla kirjeenvaihdoilla osittain muutettuna, ei niitä Neuvostoliitosta Suomeen tuotaessa kannettaisi tuontitullia.

ex 08.03	Kuivatut viikunat.
ex 12.01	Sinapinsiemenet, myös muserretut.
ex 12.03	Kylvösiemenet, -hedelmät ja -itiöt, paitsi timoteinsiemenet.
12.05	Sikurijuuret, tuoreet tai kuivatut, myös paloitellut, paahtamattomat.
ex 20.02	Kuoritut tomaatit, muilla aineilla kuin etikalla tai etikkahapolla maustettuina tai siinä säilöttyinä.

Edelleen ehdotan kunnioittavasti, että tämä kirjelmä ja Teidän, Herra Kaupallinen Edustaja, vahvistuksenne suostumuksestanne sen sisältöön katsottaisiin Suomen hallituksen ja

ОБМЕН НОТАМИ

1. Начальник Торгово-политического отдела Министерства Иностранных Дел Финляндии Торговому Представителю СССР в Финляндии:

Хельсинки, 31 декабря 1966 года.

Господин Торговый Представитель,

Имею честь предложить, чтобы с 31 декабря 1966 года нижеперечисленные сельскохозяйственные продукты из числа упомянутых в Приложении 2 к Соглашению между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик по таможенным вопросам от 24 ноября 1960 года, частично измененному путем обмена письмами, при импорте их из Советского Союза в Финляндию не облагались ввозными пошлинами:

ex 08.03	Инжир сушеный.
ex 12.01	Горчичные семена, целые или дробленые.
ex 12.03	Семена, фрукты и споры, используемые для посева (за исключением семян тимофеевки).
12.05	Корни цикория, свежие или сушеные, целые или разрезанные, не жареные.
ex 20.02	Томаты без кожуры, приправленные другими веществами, кроме уксуса или уксусной кислоты или консервированные уксусной кислотой.

Вместе с тем имею честь предложить, чтобы настоящее письмо и подтверждение Вашего согласия с его содержанием, Господин Торговый Представи-

(Suomennos)

SNT-Liiton hallituksen keskeiseksi 31 päivänä joulukuuta 1966 voimaantulleeksi sopimukseksi kyseessä olevassa asiassa.

Vastaanottakaa, Herra Kaupallinen Edustaja, vakuutus korkeasta kunnioituksestani Teitä kohtaan."

Reino Honkaranta

тель, считались вступившей в силу с 31 декабря 1966 года договоренностью между Правительством Финляндии и Правительством СССР по данному вопросу.

Примите, Господин Торговый Представитель, уверения в моем высоком к Вам уважении.

Рейно Хонкаранта

2. *SNT-Liiton Suomessa oleva kaupallinen edustaja Suomen ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston päällikölle:*

Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 1966.

Herra Ministeri,

Vahvistan kunnioittavasti vastaanottaneeni seuraavansisältöisen tänään päivätyn kirjeenne:

"Herra Kaupallinen Edustaja,

Ehdotan kunnioittavasti, että 31 päivästä joulukuuta 1966 lukien alempana luetelluista maataloustuotteista, jotka sisältyvät Moskovassa 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välisen, tullikysymyksiä koskevan sopimuksen liitteeseen 2 sellaisena kuin se on aikaisemmilla kirjeenvaihdoilla osittain muutettuna, ei niitä Neuvostoliitosta Suomeen tuotaessa kannettaisi tuontitullia.

ex 08.03	Kuivatut viikunat.
ex 12.01	Sinapinsiemenet, myös muserretut.
ex 12.03	Kylvösiemenet, -hedelmät ja itiöt, paitsi timoteinsiemenet.
12.05	Sikurijuuret, tuoreet tai kuivatut, myös paloitellut, paahtamattomat.

2. *Торговый Представитель СССР в Финляндии Начальнику Торгово-политического отдела Министерства Иностранных Дел Финляндии:*

Хельсинки, 31 декабря 1966 года.

Господин Министр,

Имею честь подтвердить получение Вашего письма от сего числа следующего содержания:

"Господин Торговый Представитель,

Имею честь предложить, чтобы с 31 декабря 1966 года нижеперечисленные сельскохозяйственные продукты из числа упомянутых в Приложении 2 к Соглашению между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик по таможенным вопросам от 24 ноября 1960 года, частично измененному путем обмена письмами, при импорте их из Советского Союза в Финляндию не облагались ввозными пошлинами:

ex 08.03	Инжир сушеный.
ex 12.01	Горчичные семена, целые или дробленые.
ex 12.03	Семена, фрукты и споры, используемые для посева (за исключением семян тимофеевки).
12.05	Корни цикория, свежие или сушеные, целые или разрезанные, не жареные.

ex 20.02 Kuoritut tomaatit, muilla kuin etikalla tai etikkahapolla maustettuina tai siinä säilöttyinä.

Edelleen ehdotan kunnioittavasti, että tämä kirjelmä ja Teidän, Herra Kaupallinen Edustaja, vahvistuksenne suostumuksestanne sen sisältöön katsottaisiin Suomen hallituksen ja SNT-Liiton hallituksen keskeiseksi 31 päivänä joulukuuta 1966 voimaantulleeksi sopimukseksi kyseessä olevassa asiassa.

Vastaanottakaa, Herra Kaupallinen Edustaja, vakuutus korkeasta kunnioituksestani Teitä kohtaan."

Vahvistan täten suostumukseni yllä olevan kirjelmän sisältöön ja siihen, että SNT-Liiton ja Suomen hallitusten välillä on päästy kyseessäolevassa asiassa sopimukseen, joka tuli voimaan 31 päivästä joulukuuta 1966 lukien.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus korkeasta kunnioituksestani Teitä kohtaan.

E. Hotsialov

ex 20.02 Томаты без кожуры, приправленные другими веществами, кроме уксуса или уксусной кислоты или консервированные уксусной кислотой.

Вместе с тем имею честь предложить, чтобы настоящее письмо и подтверждение Вашего согласия с его содержанием, Господин Торговый Представитель, считались вступившей в силу с 31 декабря 1966 года договоренностью между Правительством Финляндии и Правительством СССР по данному вопросу.

Примите, Господин Торговый Представитель, уверения в моем высоком к Вам уважении."

Настоящим подтверждаю согласие с содержанием вышеприведенного письма и достижение между Правительством СССР и Правительством Финляндии договоренности по данному вопросу, вступившей в силу с 31 декабря 1966 года.

Примите, Господин Министр, уверения в моем высоком к Вам уважении.

Е. Хоциалов

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa noottien vaihdolla sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä viime helmikuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 2. Kuultuaan esityksestä ulkoasiainministeriön jaostosihteeriä Eero Kekomäkeä ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevaan esitykseen liitetyllä, Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kesken tapahtuneella noottienvaihdolla on sovittu, että eräisiin näiden maiden välillä tullikysymyksistä tehdyn sopimuksen 2-liitteessä mainittuihin maataloustuotteisiin ei niitä Neuvostoliitosta Suomeen tuotaessa sovelleta 31 päivästä joulukuuta 1966 lähtien tuontitulleja. Sovittu tullijärjestely vastaa sitä järjestelyä, joka hallituksen esityksen n:o 120 (1966 vp.) pohjalta Suomen ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välisissä suhteissa jo on toteutettu. Tämän vuoksi ja käsiteltävänä olevan esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien ehdotusten hyväksymistä.

Edellä sanotun perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 1966 tapahtuneella noottienvaihdolla sovitut, Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä tullikysymyksistä 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun sopimuksen 2-liitteessä mainittujen tavaroiden tullikohtelua koskevat määräykset.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Kekkonen, Kokkola, Kuusinen, Leskinen, Lähteenmäki, Rönkkö, A. Saarinen, T. Salo, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman ja Kantola.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 22 hallituksen esityksen johdosta Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa noottien vaihdolla sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 7 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa noottien vaihdolla sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 2 Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa noottien vaihdolla sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 22, on päättänyt

hyväksyä Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 1966 tapahtuneella nootinvaihdolla sovitut, Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä tullikysymyksistä 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun sopimuksen 2-liitteessä mainittujen tavaroiden tullikohtelua koskevat määräykset.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä sovittujen eräiden tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Niiden Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa Moskovassa 24 päivänä marraskuuta 1960 allekirjoitetun tullikysymyksistä tehdyn sopimuksen 2-liitteessä mainittujen maataloustuotteiden tullikohtelua koskevat määräykset, joista on sovittu Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 1966 tapahtuneella noottien vaihdolla, ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Täytäntöönpanoa varten tarvittavat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi 16 päivänä joulukuuta 1966 päätöslauselman, jolla neuvosto päätti, että kaikkien Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioiden on toimeenpantava tiettyjä Etelä-Rhodesiaa koskevia taloudellisluontoisia pakotteita. Turvallisuusneuvosto teki päätöksensä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 39 ja 41 artiklan mukaisesti. Päätöslauselmassa muistutetaan jäsenvaltioita siitä, että päätöslauselman täytäntöönpanon laiminlyönti tai siitä kieltäytyminen merkitsisi peruskirjan 25 artiklan loukkaamista.

Päätöslauselma on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 25 ja 48 artiklan mukaisesti kaikkia jäsenvaltioita ja siten myös Suomea velvoittava. Viime kädessä tämä velvoitus perustuu ilmoitukseen, jonka Suomi peruskirjan mukaisesti on antanut liittyessään järjestön jäseneksi ja jonka mukaan se sitoutuu täyttämään kaikki peruskirjaan sisältyvät velvoitukset.

Voimassa oleva lainsäädäntömme antaa hallitukselle eräiltä osin pitkälle meneviä valtuuksia ulkomaankaupan säännöstelyyn. Näitä valtuuksia voidaan käyttää myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston pakotepäätöksiä toteutettaessa. Tämä on mahdollista varsinkin 8 päivänä syyskuuta 1939 annetun tullilain (271/39) 157 §:n nojalla. Lisäksi tarjoaa maan ulkomaankaupan turvaamisesta 19 päivänä toukokuuta 1961 annettu laki (275/61) eräitä mahdollisuuksia kaupan säännöstelyyn lähinnä tuonnin osalta. Valtioneuvosto voi myös tarvittaessa estää aseiden ja ampumatarpeiden viennin johonkin maahan, koska ampuma-aseista ja ampumatarpeista 27 päivänä tammikuuta 1933 annetun asetuksen (34/33) mukaan tällaiseen vientiin tarvitaan valtioneuvoston lupa. Sotatarvikkeiden maastaviennistä taas on säädetty 14 päivänä lokakuuta 1938 annetussa laissa ja asetuksessa (318 ja 319/38).

Edellä mainittuihin säännöksiin onkin aikaisemmin voitu turvautua. Etelä-Rhodesian julistauduttua yksipuolisesti itsenäiseksi, Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi marraskuussa 1965 päätöslauselman, jossa jäsenvaltioita kehoitettiin muun muassa pidättymään aseiden ja sotatarvikkeiden viennistä sekä katkaisemaan taloudelliset suhteensa Etelä-Rhodesiaan. Tätä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan mukaan suositukseksi katsottavaa päätöslauselmaa soveltaakseen valtioneuvosto päätti olla antamatta vientilupaa aseille ja sotatarvikkeille Etelä-Rhodesiaan. Etelä-Rhodesian kanssa käytävä muu kauppa, sekä tuonti että vienti, saatettiin taas edellä mainitun ulkomaankaupan turvaamista koskevan lain nojalla lisenssipakon alaiseksi. Tämä on käytännössä merkinnyt kyseisen kauppavaihdon tyrehtymistä.

Kun viimeksi mainitut määräykset ovat edelleen voimassa, voidaan todeta, että turvallisuusneuvoston 16 päivänä joulukuuta 1966 tekemään pakotepäätökseen sisältyvät pakotteet on Suomen osalta vastaavilta osin jo saatettu täytäntöön. Turvallisuusneuvoston kyseisessä päätöslauselmassa edellytetään kuitenkin jäsenvaltioiden ryhtyvän myös sellaisiin pakotetoimenpiteisiin, joita edellä mainitut määräykset eivät koske. Päätöslauselman 2 ponsikohdan mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia:

a) estämään Etelä-Rhodesiasta peräisin olevan ja päätöslauselman hyväksymispäivän jälkeen sieltä viedyn asbestin, rauta-

malmin, kromin, harkkoraudan, sokerin, tupakan, kuparin, lihan, lihatuotteiden, vuotien, turkisten ja nahan tuonnin alueelleen;

b) estämään kansalaisiaan tai alueellaan ryhtymästä toimenpiteisiin, jotka edistävät tai ovat tarkoitetut edistämään edellä mainittujen tuotteiden vientiä Etelä-Rhodesiasta sekä niin ikään estämään Etelä-Rhodesiasta peräisin olevia ja sieltä päätöslauselman hyväksymispäivän jälkeen vietyjä näitä tuotteita koskevat liiketoimet, mukaanluettuna erityisesti kaikki näihin liiketoimiin liittyvät varain siirrot Etelä-Rhodesiaan;

c) estämään näiden Etelä-Rhodesiasta peräisin olevien ja päätöslauselman hyväksymispäivän jälkeen sieltä vietyjen tuotteiden kuljetuksen rekisteröimillään laivoilla tai lentokoneilla;

d) estämään kansalaisiaan tai alueellaan ryhtymästä toimenpiteisiin, jotka edistävät tai ovat tarkoitetut edistämään aseiden, kaikenlaisten ampumatarpeiden, sotilaslentokoneiden ja -ajoneuvojen sekä aseiden ja ampumatarpeiden valmistamiseen ja huoltoon tarvittavien laitteiden ja tarvikkeiden myyntiä tai kuljetusta Etelä-Rhodesiaan;

e) estämään kansalaisiaan tai alueellaan ryhtymästä toimenpiteisiin, jotka edistävät tai ovat tarkoitetut edistämään muunlaisten lentokoneiden ja moottoriajoneuvojen ja niiden valmistamiseen, kokoonpanoon tai huoltoon tarvittavien laitteiden ja tarvikkeiden hankintaa Etelä-Rhodesialle, mainittujen tarvikkeiden kuljetusta rekisteröimillään laivoilla ja lentokoneilla sekä lentokoneiden tai moottoriajoneuvojen valmistamista tai kokoonpanoa Etelä-Rhodesiassa; sekä

f) estämään alueeltaan tai hallinnossaan olevalta alueelta öljyn tai öljytuotteiden toimitukset Etelä-Rhodesialle sekä estämään maa- ja ilmakuljetusvälineistöään tai kansalaisiaan sekä rekisteröimiään aluksia toimittamasta niitä, siitä riippumatta onko sopimus tehty tai lisenssi myönnetty ennen päätöslauselman hyväksymispäivää.

Edellä oleva luettelo sisältää pakotteita, joiden toimeenpano Suomen osalta edellyttää lainsäädäntömme täydentämistä.

Tarvittavaa lainsäädäntöä valmisteltaessa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että kysymys kansainvälisten pakotteiden soveltamisesta tuli ajankohtaiseksi jo Kansainliiton aikana Italian hyökättyä silloiseen Abessiniaan. Kansainliitto päätti hyökkäyksen johdosta suositella jäsenvaltioilleen ryhdyttäväksi erinäisiin taloudellisiin toimenpiteisiin. Kun myös Suomi tahtoi noudattaa sanottua suositusta ja kun toisaalta katsottiin, ettei silloin voimassa olleen tullilain 24 §:n nojalla voitu pysyvästi käyttää sellaisia valtuuksia, joita puheena olevien pakotetoimenpiteiden täytäntöönpano edellytti, annettiin eräiden Kansainliiton peruskirjasta johtuvien velvoitusten toteuttamiseksi 14 päivänä joulukuuta 1935 erityinen laki (394/35). Tämän valtuuslain nojalla pantiin toimeen Suomen osalta Kansainliiton suosittelemat toimenpiteet.

Kun Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston marraskuussa 1965 hyväksymän päätöslauselman soveltamismahdollisuuksia tutkittaessa oli käynyt ilmi, ettei Suomen lisäksi muissakaan Pohjoismaissa vielä ollut voimassa sellaista lainsäädäntöä, joka antaisi mahdollisuudet kaikkien turvallisuusneuvoston määrättävissä olevien pakotteiden toteuttamiselle, on Pohjoismaiden kesken neuvoteltu lainsäädännön yhdenmukaistamisesta tällä alalla. Tarkoituksena on tutkia mahdollisuuksia yleisluontoisen ja pysyväksi tarkoitetun pakotelainsäädännön aikaansaamiseen. Kun kuitenkin tämänlaatuisen lainsäädännön valmistelu vaatii runsaasti aikaa, Hallitus on katsonut aiheelliseksi nyt esillä olevassa tapauksessa esittää sellaisen lain antamista, joka sisältää vain turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevan pakotepäätöksen toteuttamiseksi tarvittavat valtuudet.

Tähän liittyvän lakiehdotuksen 1 §:n mukaan laki tulisi koskemaan vain niitä taloudellisluontoisia sekä liikennettä koskevia toimenpiteitä, jotka on mainittu turvallisuusneuvoston 16 päivänä joulukuuta 1966 tekemässä päätöksessä. Tarkemmat määräykset Suomen osalta tässä kohdin tarvittavista toimenpiteistä annettaisiin asetuksella.

Kun kysymys on yksityistä elinkeinotoimintaa ja kansalaisten liike- yms. toimia rajoittavista säännöksistä, esitetään lakiehdotuksen 2 §:ssä säädettäväksi, että lain nojalla annetut asetukset on viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka

on saatettava ne eduskunnan tietoon. Eduskunnan asiana on tällöin päättää, onko asetus jäävä voimaan vai onko se mahdollisesti kumottava.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä olevat säännökset tarkoittavat sitä, että milloin sitoumus tai välipuhe, joka on tehty lain voimaan tulon jälkeen, on ristiriidassa lain säännösten kanssa, se on sellaisenaan mitätön ja siihen ryhtynyt Suomen lainkäyttöpiirissä oleva oikeusalamainen saa itse kantaa menettelynsä taloudelliset seuraamukset. Jotta pakotteilla olisi tarkoitettu tehonsa, vaaditaan myös, ettei ennen lain voimaan tuloakaan tehtyä sitoumusta tai välipuhetta saa täyttää lain voimaantulon jälkeen. Jos täytäntöönpano ennen viimeksi mainittua ajankohtaa jo on alkanut, se on viipymättä keskeytettävä. Tällaisessa tapauksessa Suomessa olevalle sopimuspuolelle saattaa koitua taloudellista vahinkoa ja jos hän on toiminut vilpittömässä mielessä, voi tuntua asianmukaiselta, että hänen kärsimänsä vahinko korvataan. Hallitus ei kuitenkaan ole katsonut tarpeelliseksi esittää tässä yhteydessä säädettäväksi korvauksista eikä myöskään halua viitata mahdollisesti erikseen laadittavaan korvauslakiin. Kysymyksen ollessa Etelä-Rhodesiasta on näet sanotunlaista vahinkoa käytännössä tuskin odotettavissa ja mikäli erityinen korvauslaki myöhemmin osoittautuisi tarpeelliseksi, sellainen voidaan säätää takautuvaksi.

Jotta lain noudattaminen todella muodostuisi tehokkaaksi, on välttämätöntä, että lain nojalla annettujen tai siihen perustuvien määräysten rikkomisesta säädetään rangaistus. Lakiehdotuksen 4 §:ssä viitataan tässä kohdin eräitä valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta 28 päivänä kesäkuuta 1958 annettuun lakiin (305/58), jonka säännöksiä olisi sovellettava myös tämän lain alaan kuuluviin asioihin.

Huomioon ottaen, että laki on tarkoitettu koskemaan vain Etelä-Rhodesiaan kohdistuvien pakotteiden täytäntöönpanoa, sen on ehdotettu olevan voimassa, niin kuin lakiehdotuksen 5 §:stä käy ilmi, vain vuoden 1967 loppuun. Lain voimassaoloaikaa voidaan luonnollisesti myöhemmin pitentää, mikäli tarvetta siihen ilmenee.

Lain tarkoituksen ja siihen sisältyvien säännösten sisällön huomioon ottaen Hallitus katsoo, että lakiehdotus on käsiteltävä siinä järjestyksessä, kuin perustuslain säätämisestä on voimassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Sitten kun Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto on 16 päivänä joulukuuta 1966 tekemällään päätöksellä velvoittanut Yhdistyneiden Kansakuntien jäseniä peruskirjan 25 ja 48 artiklan mukaisesti ryhtymään päätöksessä tarkoitettuihin taloudellisluontoisiin sekä liikennettä koskeviin toimenpiteisiin, määrätään näiden velvoitusten täyttämiseksi Suomen osalta tarvittavista toimenpiteistä asetuksella sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Tämän lain nojalla annetut asetukset on viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tai jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut, ja on ne kumottava, jos eduskunta niin päättää.

3 §.

Sitoumus tai välipuhe, joka on tehty tämän lain tarkoitusten vastaisesti tai joka tarkoittaa niiden kiertämistä, on mitätön.

Milloin ennen tämän lain nojalla annettujen määräysten voimaantuloa tehty sitoumus tai välipuhe on ristiriidassa annettujen määräysten kanssa, on sen täytäntöönpano viipymättä keskeytettävä.

4 §.

Tämän lain nojalla annettujen tai siihen perustuvien määräysten rikkomisesta on rangaistus ja muut seuraamukset tuomittava eräitä valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain (305/58) mukaan. Muutoinkin on mainitun lain säännöksiä sovellettava tämän lain alaan kuuluviin asioihin.

5 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1967 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain tai sen nojalla annettujen määräysten soveltaminen on jo sitä ennen lakkaava.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri *R. H. Oittinen.*

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä kuluvaa helmikuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 3. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut esityksestä professori E. J. Manneria, oikeusneuvos Voitto Saariota ja ulkoasiainministeriön jaostopäällikköä Seppo Pietistä, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi 16 päivänä joulukuuta 1966 päätöslauselman, jolla neuvosto päätti, että kaikkien Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioiden on toimeenpantava tiettyjä Etelä-Rhodesiaa koskevia taloudellisluontoisia pakotteita. Päätöslauselma on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 25 ja 48 artiklan mukaan kaikkia jäsenvaltioita ja siten myös Suomea velvoittava.

Etelä-Rhodesian julistauduttua marraskuussa 1965 yksipuolisesti itsenäiseksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi samassa marraskuussa suositukseksi katsottavan päätöslauselman, jossa jäsenvaltioita kehoitettiin muun muassa pidättäytymään aseiden ja sotatarvikkeiden viennistä sekä katkaisemaan taloudelliset suhteensa Etelä-Rhodesiaan. Tämän päätöslauselman johdosta valtioneuvosto voimassa olevan lainsäädäntömme suomien valtuuksien nojalla päätti olla antamatta vientilupaa aseille ja sotatarvikkeille Etelä-Rhodesiaan. Niin ikään saatettiin Etelä-Rhodesian kanssa käytävä muu kauppa sekä tuonnin että viennin osalta lisenssipakon alaiseksi. Tämä on käytännössä merkinnyt kyseisen kauppavaihdon tyrehtymistä.

Turvallisuusneuvoston 16 päivänä viime joulukuuta hyväksymässä päätöslauselmassa edellytetään kuitenkin jäsenvaltioiden ryhtyvän myös sellaisiin pakotetoimenpiteisiin, joita edellä mainitut Suomen hallituksen antamat määräykset eivät koske. Päätöslauselman 2) ponsikohdan mukaiset pakotteet käyvät ilmi käsiteltävänä olevan esityksen perusteluista.

Hallitus on katsonut aiheelliseksi esittää sellaisen lain antamista, joka sisältää vain Etelä-Rhodesiaa koskevan turvallisuusneuvoston pakotepäätöksen toteuttamiseksi tarvittavat valtuudet. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta yhtyy hallituksen omaksumaan kantaan asiassa. Valiokunta kuitenkin edellyttää, että hallitus edelleen tutkii mahdollisuuksia yleisluontoisen ja pysyväksi tarkoitetun pakotelainsäädännön aikaansaamiseksi. Samalla valiokunta toteaa käsiteltävänä olevan esityksen osaltaan olevan ilmauksen Suomen asenteesta kysymyksessä, joka koskee rotusyrjinnän muodostamaa uhkaa kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Sanotun perusteella ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta ilmoittaa puoltavansa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Kekkonen, Leivo-Larsson, Lähteenmäki, Rönkkö, A. Saarinen, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman, Kantola, Karvikko, Paasivuori ja Sirén.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla suuri valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 3 laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä, ja Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 4.

Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että Hallitus edelleen tutkii mahdollisuuksia yleisluontoisen ja pysyväksi tarkoitetun pakotelainsäädännön aikaansaamiseksi.

Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyssä järjestyksessä hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Etelä-Rhodesiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Sitten kun Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto on 16 päivänä joulukuuta 1966 tekemällään päätöksellä velvoittanut Yhdistyneiden Kansakuntien jäseniä peruskirjan 25 ja 48 artiklan mukaisesti ryhtymään päätöksessä tarkoitettuihin taloudellisluontoisiin sekä liikennettä koskeviin toimenpiteisiin, määrätään näiden velvoitusten täyttämiseksi Suomen osalta tarvittavista toimenpiteistä asetuksella sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Tämän lain nojalla annetut asetukset on viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tai jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut, ja on ne kumottava, jos eduskunta niin päättää.

3 §.

Sitoumus tai välipuhe, joka on tehty tämän lain tarkoitusten vastaisesti tai joka tarkoittaa niiden kiertämistä, on mitätön.

Milloin ennen tämän lain nojalla annettujen määräysten voimaantuloa tehty sitoumus tai välipuhe on ristiriidassa annettujen määräysten kanssa, on sen täytäntöönpano viipymättä keskeytettävä.

4 §.

Tämän lain nojalla annettujen tai siihen perustuvien määräysten rikkomisesta on rangaistus ja muut seuraamukset tuomittava eräitä valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain (305/58) mukaan. Muutoinkin on mainitun lain säännöksiä sovellettava tämän lain alaan kuuluviin asioihin.

5 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1967 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain tai sen nojalla annettujen määräysten soveltaminen on jo sitä ennen lakkaava.

Helsingissä 28 päivänä helmikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Turkin Tasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suomen ja Turkin välisen kauppavaihdon perustana on ollut toukokuun 13 päivänä 1960 allekirjoitettu bilateraalinen maksusopimus ja kaupallinen sopimus samalta päivältä. Luottoraja oli $ 1 milj. ja ylitys oli velkojan pyynnöstä maksettava vapaissa dollareissa. Lisäksi oli velallisen maksettava määräajoin puolet clearingsaldosta niin ikään vapaissa dollareissa.

Osto- ja myyntimaajärjestelmän mukaan laskettu tavaranvaihto vuosina 1963—65 oli tuhansissa markoissa arvoltaan seuraava:

	1963	1964	1965
Vienti	9 047	3 872	7 751
Tuonti	4 173	6 242	10 897
Yhteensä	13 220	10 114	18 648

Tärkeimmät vientitavarat Suomesta Turkkiin ovat olleet koneet ja laitteet, pahvi ja paperi, puutavara sekä raionvilla. Tuontitavaroista huomattavimmat ovat olleet raakatupakka, väkirehut, rusinat ja viikunat.

Kaupalliseen sopimukseen tehtiin lisäpöytäkirja 16 päivänä elokuuta 1962.

Bilateraalisen maksusopimuksen lakkauttamisesta sovittiin 18 päivänä marraskuuta 1964 suoritetulla kirjeenvaihdolla ja maksut on suoritettu 31 päivästä tammikuuta 1965 lukien vapaasti vaihdettavissa valuutoissa lukuun ottamatta eräisiin pitkäaikaisiin kontrahteihin sekä ennen viimemainittua päivämäärää annettuihin lisensseihin perustuvia maksuja, jotka edelleenkin suoritettiin clearing-tilin kautta. Samalla päätettiin myöhemmin neuvotella uudesta kauppa- ja maksusopimuksesta.

Nyt solmitussa kauppasopimuksessa, joka lakkauttaa kaikki aikaisemmat sopimukset, sopimuspuolet sitoutuvat antamaan toisilleen suosituimman maan kohtelun tulleihin samoin kuin tavaroiden tuontiin, vientiin taikka kauttakulkuun sovellettaviin maksuihin ja veroihin nähden (1 art.). Kaikki maksut maitten välisessä kaupassa tapahtuvat vapaasti vaihdettavissa valuutoissa (3 art.). Rannikkoliikennettä lukuun ottamatta myöntävät sopimuspuolet toisilleen suosituimman maan kohtelun merenkulun osalta (5 art.).

Tarvittaessa kokoontuu molempien maiden edustajista kokoonpantu sekakomissio jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä tutkimaan sopimuksen soveltamisessa mahdollisesti esiintulevia vaikeuksia (7 art.).

Sopimus on ratifioitava ja se tulee lopullisesti voimaan ratifioimisasiakirjojen vaihtamispäivänä. Se on voimassa väliaikaisesti lokakuun 1 päivästä 1966 lukien. Ratifioimisasiakirjojen vaihtamisen jälkeen sopimus on voimassa toistaiseksi, mutta voidaan sanoa irti sopimuksen 9 artiklan edellyttämällä tavalla.

Edellä olevan perusteella esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

> *että Eduskunta päättäisi hyväksyä Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä 22 päivänä elokuuta 1966 allekirjoitetun kauppasopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.*

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää myös säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään, että Turkin Tasavallan kanssa Helsingissä 22 päivänä elokuuta 1966 tehdyn kauppasopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat säännökset annetaan asetuksella.

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 1966.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ulkoasiainministeri *Ahti Karjalainen.*

(Suomennos)

Suomen Tasavallan Hallituksen ja Turkin Tasavallan Hallituksen välinen

KAUPPASOPIMUS

Suomen Tasavallan Hallitus ja Turkin Tasavallan Hallitus, joita elähdyttää halu lujittaa molempien maiden Hallitusten ja kansojen välisiä ystävällisiä suhteita sekä kehittää ja laajentaa niiden välistä kauppaa, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Molemmat Sopimuspuolet ovat sitoutuneet myöntämään toisilleen suosituimman maan kohtelun tulleihin samoin kuin maksuihin ja veroihin nähden, joita sovelletaan tavaroiden tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun.

Näitä määräyksiä ei sovelleta seuraavissa tapauksissa:

a) Erioikeuksiin, jotka jompikumpi Sopimuspuoli on myöntänyt tai myöntää rajakaupan helpottamiseksi.

b) Etuihin ja erioikeuksiin, joita Suomen Tasavallan Hallitus on myöntänyt tai myöntää mille tahansa naapurimaalle kuin myös tulliunionista, vapaakauppa-alueesta tai senkaltaisista järjestelyistä johtuviin erityisiin etuihin, joista Suomen Tasavallan Hallitus on sopinut tai sopii tulevaisuudessa.

ACCORD DE COMMERCE

entre la République de Finlande et la République de Turquie

Le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement de la République de Turquie, animés du désir de renforcer les liens d'amitié existant entre les deux Pays et de développer leurs échanges commerciaux, sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Les deux Parties Contractantes sont convenus de se concéder mutuellement le traitement de la nation la plus favorisée en ce qui concerne les droits de douane ainsi que les impôts et taxes applicables à l'importation, à l'exportation et au transit des marchandises.

Ces dispositions ne s'appliqueront pas:

a) Aux privilèges qui sont ou seront accordés par l'une ou l'autre des Parties Contractantes dans le but de faciliter le trafic frontalier.

b) Aux avantages et aux privilèges que le Gouvernement de la République de Finlande accorde ou accordera à l'un quelconque des pays voisins, pas plus qu'aux avantages spéciaux résultant d'une union douanière, d'arrangements créant une zone de libre-échange, un système régional de commerce ou d'autres mesures similaires, qui ont été prises par le Gouvernement de la République de Finlande ou qui le seront éventuellement à l'avenir.

c) Etuihin ja erioikeuksiin, joita Suomen Tasavallan Hallitus on myöntänyt tai myöntää Islannille, Norjalle, Ruotsille tai Tanskalle.

d) Etuihin ja erioikeuksiin, joita Turkin Tasavallan Hallitus on myöntänyt tai myöntää mille tahansa naapurimaalle kuin myös tulliunionista, vapaakauppa-alueesta tai senkaltaisista järjestelyistä johtuviin erityisiin etuihin, joista Turkin Tasavallan Hallitus on sopinut tai sopii tulevaisuudessa.

2 artikla

Suomen ja Turkin välinen kauppavaihto tapahtuu kummassakin maassa tämän Sopimuksen voimassaoloaikana voimassa olevien yleisten tuonti- ja vientisäännösten mukaan. Näiden säännösten puitteissa molemmat Hallitukset sopivat keskenään tarpeen vaatiessa tuonti- ja vientilupien myöntämisestä.

Asianomaiset Turkin viranomaiset myöntävät Suomesta peräisin oleville tuontitavaroille yhtä suotuisan kohtelun kuin muistakin maista peräisin oleville tuontitavaroille.

Asianomaiset Suomen viranomaiset puolestaan myöntävät Turkista peräisin oleville tuontitavaroille yhtä suotuisan kohtelun kuin muistakin maista peräisin oleville tuontitavaroille.

3 artikla

Kaikki maksut näiden kahden maan välillä tapahtuvat vapaasti vaihdettavissa valuutoissa ja näissä kahdessa maassa voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti.

4 artikla

Molempien maiden asianomaiset viranomaiset sallivat vastavuoroisesti järjestää alueillaan näyttelyitä ja sallivat osallistumisen kansainvälisiin messuihin, jotka heidän maassaan järjestetään sekä suovat maassaan vallitsevan käytännön mukaisesti kaikkia tarvittavia helpotuksia näiden messujen ja näyttelyiden järjestämiseksi.

c) Aux avantages et aux privilèges que le Gouvernement de la République de Finlande accorde ou accordera à l'Islande, à la Norvège, à la Suède ou au Danemark.

d) Aux avantages et aux privilèges que le Gouvernement de la République de Turquie accorde ou accordera à l'un quelconque des pays voisins, pas plus qu'aux avantages spéciaux résultant d'une union douanière, d'arrangements créant une zone de libre-échange, un système régional de commerce ou d'autres mesures similaires, qui ont été prises par le Gouvernement de la République de Turquie ou qui le seront éventuellement à l'avenier.

Article 2

Les échanges commerciaux entre la Finlande et la Turquie seront effectués conformément à leurs régimes généraux d'importation et d'exportation en vigueur pendant la durée de validité du présent Accord. Dans le cadre de ces régimes, les deux Gouvernements s'accorderont réciproquement, s'il y a lieu, des permis et licences d'importation et d'exportation.

Les Autorités Compétentes Turques accorderont à l'importation des marchandises d'origine finlandaise un traitement aussi favorable que celui accordé à l'importation des marchandises originaires des autres pays.

De leur côtés, les Autorités Compétentes Finlandaises accorderont à l'importation des marchandises d'origine turque un traitement aussi favorable que celui accordé à l'importation des marchandises originaires des autres pays.

Article 3

Tous les paiements entre les deux Pays seront effectués en devises librement convertibles et conformément aux dispositions des lois et réglements respectivement en vigueur dans les deux Pays.

Article 4

Les Autorités Compétentes des deux Pays autoriseront réciproquement à organiser sur leur territoire des expositions et de participer aux foires internationales qui seront organisées dans leur Pays et accorderont toutes les facilités nécessaires, suivant la procédure respectivement en vigueur dans les deux Pays.

5 artikla

Molemmissa maissa voimassa olevien lakien ja säädösten mukaisesti kummankin Sopimuspuolen kauppalaivat lasteineen nauttivat kaikkien merenkulkua, ulkomaankaupalle avoinna oleviin satamiin vapaata pääsyä, satamalaitteiden käyttöä, lastaus- ja purkausmaksuja, veroja ja muita palveluksia koskevien kysymysten suhteen kohtelua, joka ei missään suhteessa ole epäedullisempi kuin minkä tahansa muun maan aluksille myönnetty kohtelu.

Näitä määräyksiä ei sovelleta jommankumman Sopimuspuolen satamien välillä harjoitettavaan kaikenlaiseen rannikkoliikenteeseen.

Article 5

Dans le cadre des lois et des réglements respectivement en vigueur dans les deux Pays, les bateaux de commerce des deux Parties Contractantes ainsi que leurs chargements bénéficieront d'un traitement qui ne sera sous aucun rapport moins favorable que celui accordé aux bataux des autres pays étrangers, concernant la navigation, l'entrée dans les ports ouverts au commerce étranger, l'utilisation des services du port, les droits sur le chargement et le déchargement, les taxes et autres services.

Ces dispositions ne s'appliqueront pas à la navigation de cabotage, de bornage et de remorquage entre les ports de l'une ou de l'autre des deux Parties Contractantes.

6 artikla

Tarkoituksenaan lisätä tasapainoisesti molempien maiden välistä tavaranvaihtoa, kummankin Sopimuspuolen viranomaiset sitoutuvat hyväksymään välttämättömät toimenpiteet, jotta toisen Sopimuspuolen tavaroiden tuonti nousisi mahdollisimman suureksi.

Article 6

En vue de réaliser une augmentation équilibrée dans les échanges commerciaux entre les deux Pays, les Autorités Compétentes de chacun des deux Pays feront le nécessaire afin de porter au maximum possible l'importation des produits en provenance de l'autre Pays.

7 artikla

Suomen Tasavallan Hallitus ja Turkin Tasavallan Hallitus ovat yksimielisiä Sekakomission perustamisesta. Sekakomissio kokoontuu jommankumman Hallituksen pyynnöstä huolehtimaan tämän Sopimuksen hyvästä toteutumisesta ja ratkaisemaan vaikeuksia, joita sen soveltamisessa mahdollisesti ilmenee. Sekakomissio voi suositella Hallituksille keinoja, joita se pitää sopivina maiden välisen kauppavaihdon lisäämiseksi.

Article 7

Le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement de la République de Turquie sont d'accord pour créer une Commission Mixte qui se réunira à la demande de l'un des deux Gouvernements pour veiller à la bonne marche du présent Accord et résoudre les difficultés qui pourraient se présenter de son application. La Commission Mixte pourra recommander aux deux Gouvernements les mesures qui, d'après elle, seraient susceptibles d'accoître les échanges commerciaux entre les deux Pays.

8 artikla

Kauppatoimet, jotka on aloitettu tämän Sopimuksen voimassa ollessa, ja joita ei ole loppuunsaatettu tämän Sopimuksen voimassaoloajan päättyessä, saatetaan loppuun tämän Sopimuksen määräysten mukaisesti.

Article 8

Les transactions commerciales commencées dans le cadre du présent Accord et non achevées à la date de son expiration seront liquidées d'après les dispositions de celui-ci.

9 artikla

Tämä Sopimus astuu väliaikaisesti voimaan 1 päivästä lokakuuta 1966 lukien ja lopullisesti siitä päivästä lukien, jolloin noottienvaihdolla vahvistetaan Sopimuksen ratifioiminen.

Article 9

Le présent Accord entrera en vigueur provisoirement à partir du 1er Octobre 1966 et définitivement à la date de l'échange des Notes confirmant qu'il a été ratifié.

Tämä Sopimus on voimassa yhden vuoden ajan. Se katsotaan vaikenemalla uudistetuksi yhden vuoden kausiksi, ellei sitä ilmoiteta kumottavaksi kolmea kuukautta ennen sen voimassaoloajan päättymistä.

Tehty Helsingissä 22 päivänä elokuuta 1966 kahtena alkuperäisenä ranskankielisenä kappaleena.

Suomen Tasavallan Hallituksen puolesta

T. Horn

Turkin Tasavallan Hallituksen puolesta

Mazlum Ataman

Le présent Accord sera valable pour une période d'une année. Il sera considéré comme renouvelé par tacite reconduction pour des périodes annuelles s'il n'est pas dénoncé avec un préavis de trois mois avant la date de son expiration.

Fait à Helsinki le 22 Août 1966 en deux exemplaires originaux en langue française.

Pour le Gouvernement de la République de Finlande

T. Horn

Pour le Gouvernement de la République de Turquie

Mazlum Ataman

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 6 hallituksen esityksen johdosta Turkin Tasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä viime helmikuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 4. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut esityksestä ulkoasiainministeriön jaostopäällikköä Mauno Kaikkosta, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Suomen ja Turkin hallitusten kesken maitten välisten kaupallisten suhteiden kehittämiseksi käytyjen neuvottelujen tuloksena allekirjoitettiin 22 päivänä elokuuta 1966 käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvä kauppasopimus. Tehdyn sopimuksen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat antamaan toisilleen suosituimman maan kohtelun tulleihin samoin kuin tavaroiden tuontiin, vientiin taikka kauttakulkuun sovellettaviin maksuihin ja veroihin nähden, ei kuitenkaan sopimuspuolten eräissä tapauksissa myöntämiin erioikeuksiin ja etuihin nähden. Myös merenkulun osalta myönnetään sopimuksessa molemmin puolin suosituimmuus rannikkoliikennettä lukuun ottamatta. Kaikki maitten väliset maksut suoritetaan vapaasti vaihdettavissa valuutoissa. Sopimus tulee voimaan siitä päivästä lukien, jolloin noottienvaihdolla vahvistetaan sopimuksen ratifioiminen, mutta sitä sovelletaan väliaikaisesti 1 päivästä lokakuuta 1966 lukien.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää kysymyksessä olevaa kauppasopimusta maamme kannalta asianmukaisena ja sen vuoksi puoltaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä. Kun hallitusmuodon 20 §:n 1 momentin mukaan kuitenkin lain johdannossa on mainittava, että se on syntynyt eduskunnan päätöksen mukaisesti, olisi ehdotettuun lakiin valiokunnan mielestä tehtävä sellainen muodollinen muutos, että sanottu lause, joka esityksessä on kirjoitettu lakitekstin yhteyteen, erotetaan erilliseksi johtolauseeksi. Lakiehdotuksen loppusäännös olisi niin ikään muodollisesti korjattava.

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä 22 päivänä elokuuta 1966 allekirjoitetun kauppasopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään *(poist)*:

Turkin Tasavallan kanssa Helsingissä 22 päivänä elokuuta 1966 tehdyn kauppasopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat *tarkemmat määräykset* annetaan asetuksella.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Kekkonen, Kokkola, Kuusinen, Leskinen, Lähteenmäki, Rönkkö, A. Saarinen, T. Salo, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman ja Kantola.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 21 hallituksen esityksen johdosta Turkin Tasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 6 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Turkin Tasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 4 Turkin Tasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 6 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 21, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä 22 päivänä elokuuta 1966 allekirjoitetun kauppasopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Turkin Tasavallan kanssa Helsingissä 22 päivänä elokuuta 1966 tehdyn kauppasopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat tarkemmat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta.

Avioeroa koskevat kansainvälis-yksityisoikeudelliset säännökset, jotka sisältyvät eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 5 päivänä joulukuuta 1929 annettuun lakiin (KPSL) ja näihin säännöksiin perustuva oikeuskäytäntö ovat viime aikoina antaneet aihetta oikeuspoliittiseen arvosteluun. Avioeron saaminen on nimittäin eräissä avioliitoissa, joissa toinen puoliso on ulkomaalainen, KPSL 10 §:ssä omaksutun, sovellettavia aineellisoikeudellisia säännöksiä koskevan kannan vuoksi ollut mahdotonta, vaikka edellytykset avioliiton purkamiselle olisivatkin olleet olemassa, jos Suomen sisäisen avioliittolainsäädännön säännöksiä olisi yksin sovellettu.

Kansainvälisten yhteyksien vilkastuminen on puolestaan lisännyt niiden avioliittojen määrää, joissa toinen puoliso on sellaisen maan kansalainen, jonka laki ei tunne avioeroa. Tilannetta on Suomen osalta vielä vaikeuttanut voimassa oleva kansalaisuuslainsäädäntö. Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä 9 päivänä toukokuuta 1941 annettuun lakiin (325/41) sisältyy nimittäin, toisin kuin muiden pohjoismaiden vastaaviin lakeihin, säännös (10 § 1 mom.), minkä nojalla sellainen suomalainen nainen, joka saa vieraan maan kansalaisuuden mennessään naimisiin ulkomaalaisen miehen kanssa, menettää Suomen kansalaisuutensa, jos naisen varsinainen asunto ja koti on Suomen ulkopuolella. Jos taas nainen asuu aluksi Suomessa, menettää hän kansalaisuutensa muuttaessaan sittemmin maasta. Nainen menettää siis tällaisessa tapauksessa kansalaisuutensa, vaikka hän ei olisikaan hakenut aviomiehensä kotimaan kansalaisuutta.

Lainvalmistelutyössä, jonka tuloksena KPSL syntyi, asetettiin tavoitteeksi kaikissa olennaisissa kohdin noudattaa vuoden 1902 Haagin avioerokonventiota, vaikka Suomi ei ollutkaan siihen yhtynyt (Lvk:n julkaisut, 4/1927). Kansalaisuus tuli siten keskeiseksi perustaksi myös avioliiton purkamiseen sovellettavaa lakia määrättäessä. Kansalaisuuden osoittama laki (kotimaan laki) katsottiin tällöin niin tärkeäksi, että avioeron myöntäminen puolisoille, jotka kuuluvat vieraaseen valtioon tai joista jompikumpi on ulkomaalainen, on KPSL 10 §:n 1 momentin mukaan sallittu vain, jos ero voidaan perustaa sekä kumpaisenkin puolison kotimaan lakiin että Suomen lakiin. Saman pykälän 2 momentissa säädetään lisäksi, että jos puoliso on ennen kuulunut toiseen vieraaseen valtioon, älköön avioeron perusteena pidettäkö, mitä sinä aikana on tapahtunut, ellei ero ole mainitulla perusteella sallittu myöskin siellä voimassa olevan lain mukaan.

Mainittujen periaatteiden omaksumisella tavoiteltiin ilmeisesti avioliiton purkamispäätösten mahdollisimman täydellistä kansainvälistä pätevyyttä ja sen vuoksi katsottiin voitavan hyväksyä avioeron epääminen eräiden ulkomaalaisavioliittojen yhteydessä, vaikka vastaavissa, pelkästään oman maan kansalaisten välisissä avioliitoissa avioero oli sallittu. Eri lakien samanaikainen (kumulatiivinen) soveltaminen avioeroasioissa tuli siten käytännössä merkitsemään sitä, että toisen puolisoista ollessa sellaisen valtion kansalainen, jonka laki ei myönnä avioeroa, avioliitto on käytännöllisesti katsoen purkautumaton riippumatta siitä, mitä toisen puolison kotimaan laki asiasta säätää.

Suomalainen nainen on siten, mentyään naimisiin ulkomaalaisen kanssa, jonka kotimaan laki kieltää avioeron, jäänyt tarpeellista oikeussuojaa vaille, vaikka avioliitto miehen hylättyä vaimonsa olisi tosiasiallisesti purkautunutkin. Korkeimman oikeuden lain-

käytössä on sitäpaitsi miehen kotimaan lain avioeroon nähden kielteisestä kannasta johdettu ei ainoastaan ehdoton avioeron (esim. KKO 1942 II 5 ja KKO 1959 II 62), vaan myös asumuseron kielto (KKO 1959 II 62). Täten on jouduttu ristiriitaan sen avioliiton purkamista koskevan peruskäsityksen kanssa, joka on omaksuttu Suomen lainsäädännössä ja jonka tulisi olla määräävänä lainkäytössä myös silloin, kun on kysymys Suomen kansalaisen ulkomaalaisen kanssa solmimasta avioliitosta.

Avioliiton peruutumiskanne on puolison vuorostaan KPSL 9 §:n mukaan perustettava sen valtion lakiin, johon hän avioliittoon mennessään kuului. Avioliittoa ei kuitenkaan voida tuomita täällä peruutuvaksi, ellei peruutumisperustetta ole olemassa myös Suomen lain mukaan. Ensinmainittu vaatimus liittyy läheisesti KPSL 1 ja 2 §:n säännöksiin, joiden mukaan kihlautuneen oikeus mennä avioliittoon määräytyy hänen kotimaansa lain mukaan. Miten KPSL 9 §:ää on sovellettava virallisen syyttäjän tehdessä vaatimuksen avioliiton peruutumisesta on jossakin määrin epäselvää.

Merkille pantavaa on, että Haagin v. 1902 sopimuksen periaatteiden seuraaminen ei olisi vaatinut niin täydellistä eri lakien huomioon ottamista avioerotapauksissa, kuin mitä KPSL:n osalta on tapahtunut. Edelleen on huomattava, että mainittuun sopimukseen liittyneistä valtioista Ruotsi irtisanoi sopimuksen jo niin aikaisin kuin kesäkuun 1 päivästä 1934 lukien ja Saksa niin ikään samana vuonna. Ruotsin lakia avioliittoa, holhousta ja lapseksiottamista koskevista kansainvälisistä suhteista vuodelta 1904 (IÄL) muutettiin samanaikaisesti siten, että Ruotsin kansalainen, jolla on viimeisen vuoden ajan siellä ollut ja edelleen on kotipaikka, oikeutettiin saamaan kysymys asumus- tai avioerostaan Ruotsissa ratkaistuksi pelkästään Ruotsin lakia soveltaen (7 luv. 2 § 2 mom.).

Parhaillaan on Ruotsissa vireillä laajamittainen kansainvälisen perheoikeuden uudistustyö. Niin ikään on Tanskassa ja Norjassa äskettäin annettu uusia säännöksiä oikeudenkäynnistä asumuseroa ja avioliiton purkamista sekä avioliiton mitättömäksi julistamista koskevissa asioissa (ekteskapssaker). Nämä yleisissä oikeudenkäyntilaeissa olevat, tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa koskevat säännökset (Tanska: lov om ændringer i lov om rettens pleje 31. 5. 1963, Nr 216 ja Norja: lov om endring i lov om rettergangsmåten for tvistemål av 13 august 1915 når det gjelder jurisdiksjonsmyndighet i ektesskapssaker 21. 6. 1963, Nr 6) ovat sanottujen maiden välisen lakiyhteistyön tuloksina lähes samansisältöiset. Ne merkitsevät Norjan osalta asuinmaaperiaatteeseen nojautuneen oikeuskäytännön vahvistamista laissa sekä Tanskan kohdalta merkittävää siirtymistä kansalaisuusperiaatteen kannalta asuinmaaperiaatteen kannalle. Kun kummassakin maassa sitäpaitsi yleensä sovelletaan avioliittoa koskevissa riita-asioissa tuomioistuinmaan lakia (lex fori) on Tanskan ja Norjan oikeuden kesken puheena olevalla alalla päästy varsin huomattavaan yhtenäisyyteen.

Ruotsissa on edelleen lähinnä kansalaisuutta vailla olevien henkilöiden ja pakolaisten aseman parantamiseksi siellä vireille pannuissa avioero-oikeudenkäynneissä säädetty erityinen, väliaikaiseksi tarkoitettu laki (lag om svensk domstols prövning av äktenskapsmål i vissa fall) 27 päivältä marraskuuta 1964 (726/64), joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1965. Samalla on myös muutettu IÄL 7 luvun 2 §:n 2 momenttia sekä lisätty mainittuun lukuun uusi 4 a §. Uudessa laissa on asuinmaaperiaate voittanut lisää jalansijaa tuomioistuinten toimivallan kohdalta (1 §), niiden voidessa sitäpaitsi yleensä soveltaa Ruotsin lakia (2 ja 3 §).

Alussa mainittujen epäkohtien poistamiseksi on kansainvälisen yksityisoikeuden komitea 15 päivänä lokakuuta 1962 päivätyssä ehdotuksessaan esittänyt eräitä KPSL:n säännöksiä muutettaviksi. Ehdotuksen valmistumisen jälkeen ovat Tanska, Norja ja Ruotsi kuitenkin, kuten edellä on mainittu, uudistaneet lainsäädäntöihinsä sisältyviä tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa ja sovellettavaa lakia koskevia oikeussäännöksiä. Lisäksi on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin toimesta v. 1958 saatu aikaan sopimus lapsen elatusta koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, johon liittyminen on parhaillaan Suomessakin vireillä (Hall. es. n:o 34 v. 1966 Vp.). Edel-

leen on Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Norjan välillä vv. 1965—1966 käyty neuvotteluja asumus- ja avioerotuomioiden tunnustamista koskevan uuden Haagin sopimuksen valmistelua sekä Ruotsissa ja Suomessa käynnissä olevaa kansainvälisen perheoikeuden uudistamista silmällä pitäen. Hallituksen esityksessä onkin tämän vuoksi mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon myös mainittu viimeaikainen kehitys sekä lakiyhteistyön aikana valmistetut ruotsalaiset ehdotukset.

Hallituksen esitys koskee lähinnä Suomen tuomioistuimen toimivaltaa ja sovellettavaa lakia kansainvälisissä asumuseroa ja avioliiton purkamista koskevissa riita-asioissa sekä mainituissa asioissa annettujen ulkomaan viranomaisen päätösten tunnustamista (KPSL 8—13 §). Tarkoituksena ei kuitenkaan ole puuttua v. 1931 pohjoismaisen avioliittoa ym. koskevan sopimuksen vastaaviin määräyksiin. Asumuseroa ja avioliiton purkamista koskevissa asioissa pääasian ohella esille tulevia liitännäisvaatimuksia (lasten huolto, puolison ja lasten elatus ym.) koskevien oikeussäännösten tarkistaminen on niin ikään jätetty vireillä olevan laajemman uudistuksen yhteydessä tapahtuvaksi.

Tässä yhteydessä ei myöskään ole katsottu aiheelliseksi esittää muutoksia vuoden 1941 kansalaisuuslakiin, koska pohjoismaisen lakiyhteistyön puitteissa erikseen vireillä oleva kansalaisuuslainsäädännön kokonaisuudistus on jo varsin lähellä valmistumistaan.

Suomen tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa avioliiton purkamista koskevissa asioissa tarkoittavat KPSL 8 §:n säännökset koskevat sekä avioliiton peruutumista (1, 3 ja 4 mom.) että avioeroa (2, 3 ja 4 mom.), sikäli kuin on kysymys avioliitoista, joissa puolisot tai toinen heistä ovat ulkomaalaisia. Säännöksiä, jotka koskevat Suomen tuomioistuimen toimivaltaa avioliiton peruutumista tarkoittavissa asioissa, on sitäpaitsi soveltuvin kohdin noudatettava myös kun on kysymys kanteesta, joka koskee avioliiton julistamista mitättömäksi muotovirheen perusteella. Viimeksi mainittu kanne voidaan ottaa Suomen tuomioistuimessa käsiteltäväksi myös silloin, kun vihkimisen on toimittanut Suomen viranomainen (50 § 1 mom.).

Edellä mainitut KPSL 8 §:n säännökset rakentuvat osittain asuinmaaperiaatteelle (1 ja 2 mom.), osittain kansalaisuusperiaatteelle (4 mom.) sisältäen lisäksi määräyksen vieraan valtion tuomioistuimen yksinomaista kansainvälistä toimivaltaa koskevan ulkomaan lain säännöksen kunnioittamisesta (3 mom.). Niistä on erityisesti avioeroa koskevia säännöksiä pidettävä epäyhtenäisinä ja vanhentuneina.

Hallituksen mielestä olisi KPSL 8 §:ää muutoinkin selvennettävä. Vaikkakin on ilmeistä, että molempien puolisoiden ollessa Suomen kansalaisia asumuseroa tai avioliiton purkamista koskeva kanne voidaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 10 §:n nojalla tutkia Suomen tuomioistuimessa, olisi Suomen tuomioistuimen kansainvälistä toimivaltaa koskeva määräys tältäkin osin syytä ottaa KPSL 8 §:ään. Samalla olisi otettava huomioon, paitsi asumuserosäännösten omaksumista lainsäädäntöömme, myös se seikka, että asumusero- ja avioeroasian vireille tulo saattaa perustua puolisoiden yhteiseen hakemukseen (AL 69 a § 1 mom. sekä 76 § 1 ja 2 mom.) sekä se, että eräissä tapauksissa virallisen syyttäjän on tehtävä vaatimus avioliiton peruutumisesta (AL 83 § 1 mom.). Vieraan valtion tuomioistuimelle kuuluvaa yksinomaista toimivaltaa koskeva, lakiin nykyisin sisältyvä säännös (KPSL 8 § 3 mom.) on ehdotuksesta jätetty pois.

Ehdotuksen 8 §:n 1 momenttiin esitetään otettaviksi ne Suomen tuomioistuimen kansainvälisen toimivallan edellytykset, jotka ovat yhteiset asumuseroa ja avioliiton purkamista koskevissa asioissa. Mainitun momentin mukaan voitaisiin tätä tarkoittava kanne ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos 1) molemmat puolisot ovat Suomen kansalaisia tahi kantaja on Suomen kansalainen ja hänellä on tai on ollut Suomessa kotipaikka, taikka 2) kantajalla on viimeksi kahden vuoden ajan ollut tai vastaajalla on täällä kotipaikka. Niissä tapauksissa, jolloin puolisot yhteisesti hakevat asumuseroa tai avioeroa, voitaisiin kanne ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos jommankumman puolison vireille panema, asumuseroa tai avioeroa tarkoittava kanne voitaisiin 1 momentin mukaan ottaa täällä tutkittavaksi (2 mom.).

Avioliiton peruutumista koskevissa asioissa olisi Suomen tuomioistuin toimivaltainen, paitsi ehdotuksen 8 §:n 1 momentissa tarkoi-

tetuissa tapauksissa, myös silloin, kun vihkimisen on toimittanut Suomen viranomainen tai kun kantaja oli avioliittoa päätettäessä Suomen kansalainen (Ehd. 8 § 3 mom.). Sellaisessa tapauksessa, jolloin virallinen syyttäjä tekee vaatimuksen avioliiton peruutumisesta, voitaisiin asia ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos jommankumman vastaajana olevan puolison kanne avioliiton peruutumisesta voitaisiin ottaa täällä tutkittavaksi (Ehd. 8 § 4 mom.).

Sellaisen kanteen osalta, joka koskee avioliiton julistamista mitättömäksi muotovirheen nojalla, olisi soveltuvin kohdin voimassa, mitä 8 §:ssä on säädetty oikeudesta ajaa täällä kannetta avioliiton peruutumisesta (Ehd. 50 § 1 mom.).

Asumuseroa ja avioliiton purkamista koskevissa asioissa sovellettavaa lakia koskeneiden epäkohtien poistamiseksi on hallituksen esityksessä omaksuttu se pääperiaate, että Suomen tuomioistuinten tulisi sellaiseen kanteeseen soveltaa tuomioistuinmaan lakia (lex fori) eli siis Suomen lakia. Mainitun pääperiaatteen omaksuminen tietäisi merkittävää askelta paremman yhtenäisyyden saavuttamiseksi puheena olevalla alalla eri pohjoismaiden välillä sekä huomattavia käytännöllisiä etuja tuomioistuinten toiminnassa, minkä lisäksi se johtaisi Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden kannalta tyydyttävään lopputulokseen. Ehdotuksessa omaksutun uuden järjestelmän puitteissa tulisi sovellettavaa lakia koskeva pääsääntö sijoitettavaksi lain 9 §:ään, johon myös otettaisiin viittaus säännöstä tehtyihin poikkeuksiin.

Peruutumis- ja avioeroperusteita koskevat poikkeukset on otettu ehdotuksen 10 §:ään, jonka ensimmäinen momentti koskee avioliiton peruutumista ja toinen avioeroa.

Niinpä ei avioliiton peruutuminen voisi puolison vireille paneman kanteen johdosta tulla kysymykseen, ellei peruutumisperustetta ole olemassa myös sen valtion lain mukaan, johon puoliso avioliittoon mennessään kuului ja jonka mukaan hänen oikeutensa mennä avioliittoon KPSL 1 ja 2 §:n mukaan oli tutkittava (Ehd. 10 § 1 mom.). Virallisen syyttäjän ajamaan peruutumiskanteeseen tulisi yleensä soveltaa 9 §:n mukaista pääsääntöä.

Erityisen ryhmänsä tulisivat ehdotuksen mukaan muodostamaan ne tapaukset, jolloin avioliiton peruutumista, olipa sitten kysymys virallisen syyttäjän tai puolison nostamasta kanteesta, vaaditaan sillä perusteella, että puoliso oli jo ennestään avioliitossa (AL 67 § 2 mom. verr. AL. 83 § 1 mom.). Avioliittoa ei tästä syystä voitaisi tuomita peruutumaan, jollei perustetta siihen ole olemassa myös sen valtion lain mukaan, johon puolisot avioliittoa päätettäessä kuuluivat tai, jos he kuuluivat eri valtioihin, kummankin valtion lain mukaan (Ehd. 10 § 1 mom.). Ei nimittäin ole asianmukaista, että esim. suomalaisen naisen ja muhamettilaisen miehen välinen avioliitto tuomittaisiin peruutumaan yksistään sillä perusteella, että jälkimmäinen on jo naimisissa, mikäli suomalainen nainen on avioliittoa päätettäessä tiennyt puheena olevasta seikasta.

Avioeron osalta sisältää ehdotuksen 10 §:n 2 momentti poikkeuksen sovellettavaa lakia koskevasta ehdotuksen 9 §:n pääsäännöstä niiden tapausten varalta, jolloin kumpikaan puolisoista ei ole Suomen kansalainen. Samalla edellytetään, ettei kummallakaan sanotuista puolisoista ole ollut kotipaikkaa Suomessa viimeisen kahden vuoden ajan. Mainituissa tapauksissa tulee avioeroperusteen olla olemassa paitsi Suomen lain myös jommankumman puolison kotimaan lain mukaan. Kuitenkin on huomattava, ettei avioeron perusteen tarvitse olla sama Suomen laissa ja sovellettavassa ulkomaan laissa.

Koska hallituksen esitykseen ei asumuseroa ja avioliiton purkamista koskevissa oikeudenkäynneissä esitettyjen liitännäisvaatimusten osalta ole otettu uusia säännöksiä, tarkoittaa 9 §:ssä oleva viittaus myös puolisoiden oikeussuhteita, puolisolle kuuluvaa elatusvelvollisuutta sekä lasten huoltoa ja holhousta koskevia KPSL:n säännöksiä.

KPSL:n 50 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös avioliiton pätevyyden tutkimisesta ennakkoluonteisena kysymyksenä sekä saman pykälän 3 momentin säännös muotovirheen perusteella tapahtuvaa avioliiton mitättömäksi julistamista koskevissa asioissa sovellettavasta laista esitetään säilytettäviksi ennallaan.

Ulkomaan viranomaisen päätöstä avioliiton purkamisesta ei, mikäli se koskee puolisoita,

joista toinen tai molemmat ovat jonkun muun vieraan valtion kansalaisia kuin sen, jossa päätös on annettu, voida KPSL 11 §:n mukaan pitää pätevänä Suomessa, ellei päätöstä tunnusteta sellaiseksi kumpaisenkin puolison kotimaassa. Nyt laadittuun ehdotukseen sisältyvät 8, 9 ja 10 §:n uudet säännökset edellyttävät toisaalta, että ainakin sellainen vieraan valtion viranomaisen antama asumustai avioeropäätös, jota annettaessa on sovellettu vastaavia periaatteita, voidaan täällä tunnustaa.

Kuitenkin on hallituksen mielestä syytä mennä vieläkin pitemmälle. Nykyisin katsotaan nimittäin useissa maissa voitavan tunnustaa sellaisiakin ulkomaan viranomaisen antamia asumuseroa ja avioliiton purkamista koskevia päätöksiä, joiden edellytykset poikkeavat olennaisesti oman maan tuomioistuimen yleistoimivaltaa ja mainituissa asioissa sovellettavaa lakia koskevista periaatteista. Hallituksen mielestä on myös Suomen osalta aihetta olennaisesti laajentaa sellaisten ulkomaan viranomaisten antamien päätösten piiriä, jotka täällä voidaan vahvistusmenettelyä käyttäen tunnustaa, riippumatta siitä, onko kysymys vieraan valtion vai omista kansalaisista.

Samalla olisi tunnustamista koskevien säännösten järjestystä laissa muutettava siten, että 11 §:ssä säädettäisiin siitä, milloin vieraan valtion viranomaisen päätöksiä pidetään Suomessa pätevinä ilman erityistä vahvistusta (1 mom.), sekä siitä, milloin päätöksen vahvistaminen on tarpeen (2 mom.), kun taas lain 12 §:ään tulisivat otettaviksi säännökset vieraan valtion viranomaisen päätöksen vahvistamisen edellytyksistä.

Ne tapaukset, joissa vieraan valtion viranomaisen antamaa päätöstä on pidettävä pätevänä ilman erityistä vahvistamista ovat asiallisesti samat kuin voimassa olevassakin laissa (KPSL 11 §), joskin eräitä pieniä selvennyksiä ja sanonnallisia muutoksia on tapahtunut. Niinpä ehdotuksen 11 §:n 1 momentista käy ilmi, että puheena olevan vieraan valtion kansalaisuuden tulee olla olemassa päätöstä annettaessa. Niin ikään on pidetty parempana puhua vieraan valtion viranomaisen antamasta päätöksestä kuin vieraassa valtiossa annetusta päätöksestä.

Vahvistusmenettely olisi välttämätön paitsi niissä voimassa olevan lainkin tarkoittamissa tapauksissa, jolloin on kysymys Suomen kansalaista koskeneesta päätöksestä, myös silloin kun kumpikaan puolisoista ei päätöstä annettaessa ollut Suomen kansalainen, mutta päätöstä ei voida pitää ilman muuta pätevänä (Ehd. 11 § 2 mom.).

Ehdotuksen 12 §:n mukaan voitaisiin asumuseroa tai avioliiton purkamista koskeva päätös vahvistaa, mikäli jommallakummalla puolisolla on kansalaisuuteensa tai kotipaikkaansa nähden ollut sellainen yhteys kysymyksessä olevaan vieraaseen valtioon, että sen viranomaisella on katsottava olleen riittävä aihe ottaa asia tutkittavaksi ja mikäli päätös ei ole olennaisesti ristiriidassa Suomen oikeusjärjestyksen kanssa. Vieraan valtion viranomaisen soveltamaan lakiin kohdistuvia vaatimuksia ei ehdotuksessa siten ole asetettu.

Sen kysymyksen tutkiminen, ovatko vahvistamisen edellytykset olemassa, on uskottava samalle viranomaiselle, jonka asiana jo nyt on vahvistaa vieraassa valtiossa annettu päätös Suomen kansalaisen avioliiton purkamisesta. KPSL 13 §:n mukaan on vahvistamista haettava Turun hovioikeudelta. Kun lain säätämisen jälkeen kuitenkin on perustettu uusi hovioikeus, jonka istuntopaikkana on valtakunnan pääkaupunki, näyttää luonnolliselta, että vahvistamista koskevat asiat siirretään tähän tuomioistuimeen. (Ehd. 13 §).

Tässä yhteydessä on myös harkittu, olisiko muutoksenhaku hovioikeuden päätöksestä sallittava, mutta tällä kohden on päädytty kielteiseen tulokseen (Ehd. 13 §). Mainittua oikeutta ei tarvita lainkäytön yhtenäisyyden vuoksi, koska kysymyksessä olevat asiat on keskitetty yhdelle hovioikeudelle. Muutoksenhakuoikeuden puuttumisesta ei myöskään tähän mennessä tiettävästi ole ollut haittaa. Lisäksi on huomattava, että vahvistamisen epääminen ei estä uuden hakemuksen vireille panemista.

Edellä selostetut säännökset vieraan valtion viranomaisen päätöksen pätevyydestä koskevat vain itse pääasiaa eli asumuseroa ja avioliiton purkamista. Niiden nojalla ei siis voida vaatia pääasian yhteydessä esitettyjen liitännäisvaatimusten osalta mahdollisesti annettujen ratkaisujen tunnustamista tai täytäntöönpanoa. Edelleen on huomattava, että vaikka avioliiton purkamista koskevaa päätöstä ei voitaisikaan täällä tunnustaa. ei päätös ole vaikutukseton, mikäli asianomai-

nen on mennyt uudelleen avioliittoon. Uutta avioliittoa ei nimittäin voida Suomessa vaatia peruutuvaksi (KPSL 49 §).

Ulkomaan viranomaisen päätöksen tunnustamista koskevia KPSL 11—13 §:n säännöksiä olisi edelleenkin vastaavasti sovellettava, milloin on kysymys päätöksestä, jolla avioliitto on muotovirheen vuoksi julistettu mitättömäksi (Ehd. 50 § 4 mom.).

KPSL 51 §:n 2 momentin mukaan voidaan asetuksella säätää, että päätös, josta puhutaan 12 §:ssä ja 50 §:n 4 momentissa ja joka koskee määrätyssä vieraassa valtiossa asuvan Suomen kansalaisen avioliittoa, on Suomessa pidettävä pätevänä, vaikkakaan se ei täytä sanotuissa lainkohdissa säädettyjä ehtoja. Mainitun säännöksen osalta ei ole täysin selvää, tarkoitetaanko säännöksellä sitä, että jos asetus annetaan, myöskään hovioikeuden vahvistusta vieraassa valtiossa annetulle päätökselle ei tarvita. Kun tätä kantaa kuitenkin on pidettävä asianmukaisena sen jälkeen kun vahvistamalla tapahtuvan tunnustamisen edellytyksiä on olennaisesti lievennetty, olisi säännöstä tässä kohden selvennettävä. Myöskään ei liene syytä vaatia, että päätöksen tulisi koskea vain määrätyssä vieraassa valtiossa asuvaa Suomen kansalaista, koska asumisen toteaminen voisi tuottaa esim. vihkimisviranomaisille vaikeuksia. Puheena olevaa säännöstä olisi samalla tarkistettava sen sisältämien viittausten osalta. (Ehd. 51 § 2 mom.).

Hallituksen mielestä on asianmukaista, että uuden lain säännöksiä sovellettaisiin sen voimaan tullessa Suomen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa ei vain asumusero- ja avioeroperusteisiin, vaan muultakin osalta. Mikäli vireillä oleva asia on sellainen, että se voidaan täällä ottaa tutkittavaksi ennen uuden lain voimaantuloa voimassa olleen lain, mutta ei uuden lain mukaan, olisi tässä kohden kuitenkin sovellettava aikaisempaa lakia. Samoin sovellettaisiin aineellisten säännösten osalta aikaisempaa lakia, milloin kanne olisi hyväksyttävä aikaisemman, mutta ei uuden lain mukaan.

Nykyisen lain sisältämistä epäkohdista johtuen on voimaantulosäännökseen myös otettu Suomen kansalaisen hyväksi määräys eräiden avioerokanteen vireille panemista tarkoittavien määräaikojen pitentämisestä.

Kun uutta lakia on heti sovellettava myös hovioikeudessa vireillä oleviin vahvistamisasioihin, on tarkoituksenmukaista, että uuden lain soveltaminen alusta alkaen tulisi Helsingin hovioikeuden tehtäväksi. Sen vuoksi esitetään voimaantulosäännökseen otettavaksi määräys, että lain voimaan tullessa Turun hovioikeudessa vireillä olevat asiat on siirrettävä Helsingin hovioikeuteen. Siirtämisestä olisi Turun hovioikeuden toimesta ilmoitettava hakijalle tai hänen asiamiehelleen.

Edellä lausutun perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana sekä laintarkastuskunnan annettua siitä lausunnon annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 5 päivänä joulukuuta 1929 annetun lain (379/29) 8—13 §, 50 §:n 1 ja 4 momentti ja 51 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

8 §.

Avioliiton peruutumista, asumuseroa tai avioeroa koskeva kanne voidaan ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos

1) molemmat puolisot ovat Suomen kansalaisia tahi kantaja on Suomen kansalainen ja hänellä on tai on ollut täällä kotipaikka; taikka

2) kantajalla on viimeksi kahden vuoden ajan ollut tai vastaajalla on täällä kotipaikka.

Milloin puolisot yhteisesti hakevat asumuseroa tai avioeroa, voidaan kanne ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos jommankumman puolison vireille panema asumuseroa tai avioeroa tarkoittava kanne voitaisiin 1 momentin mukaan ottaa täällä tutkittavaksi.

Kanne, joka tarkoittaa avioliiton peruutumista, voidaan, paitsi 1 momentissa tarkoitetuin edellytyksin, tutkia Suomessa myös, jos

1) vihkimisen on toimittanut Suomen viranomainen; tai

2) kantaja oli avioliittoa päätettäessä Suomen kansalainen.

Milloin virallinen syyttäjä on tehnyt vaatimuksen avioliiton peruutumisesta, voidaan se ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos jommankumman vastaajana olevan puolison kanne avioliiton peruutumisesta voitaisiin 1 tai 3 momentin mukaan ottaa täällä tutkittavaksi.

9 §.

Avioliiton peruutumista, asumuseroa tai avioeroa koskevaan kanteeseen sovelletaan Suomen lakia, mikäli ei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu.

10 §.

Avioliittoa älköön tuomittako peruutumaan sillä perusteella, että puoliso oli ennestään avioliitossa, ellei perustetta siihen ole myös sen valtion lain mukaan, johon puolisot avioliittoa päätettäessä kuuluivat, tai, jos he kuuluivat eri valtioihin, kummankin valtion lain mukaan, älköönkä muunkaan syyn nojalla puolison kanteesta, ellei siihen ole perustetta Suomen lain ohella sen valtion lain mukaan, johon hän tähän avioliittoon mennessään kuului.

Jos kumpikaan puolisoista ei ole Suomen kansalainen, älköön heitä tuomittako avioeroon, ellei perustetta siihen ole myös jommankumman puolison kotimaan lain mukaan. Mikäli jommallakummalla puolisolla on viimeksi vähintään kahden vuoden ajan ollut kotipaikka Suomessa, sovelletaan kuitenkin pelkästään Suomen lakia.

11 §.

Milloin vieraan valtion viranomaisen antamalla päätöksellä on tuomittu avioliitto peruutumaan tahi puolisot asumuseroon tai avioeroon, on päätöstä ilman erityistä vahvistamista pidettävä Suomessa pätevänä,

1) jos molemmat puolisot päätöstä annettaessa olivat sen valtion kansalaisia, johon viranomainen kuuluu; tai

2) mikäli päätös koskee puolisoita, joista kumpikaan ei silloin ollut Suomen kansalainen ja joista toinen tai molemmat olivat jonkin muun valtion kansalaisia kuin sen, johon viranomainen kuuluu, ja päätös kumpaisenkin puolison kotimaassa katsotaan päteväksi.

Mikäli vieraan valtion viranomaisen antama päätös koskee

1) puolisoita, joista ainakin toinen päätöstä annettaessa oli Suomen kansalainen, tai

2) puolisoita, joita 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetaan, mutta päätös ei täytä sanotussa kohdassa mainittua ehtoa,

on päätös Suomessa pätevä vain, jos se on jäljempänä maintuin tavoin vahvistettu.

12 §.

Päätös, jota 11 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, voidaan täällä vahvistaa, mikäli jommallakummalla puolisolla on kansalaisuuteensa tai kotipaikkaansa nähden ollut sellainen yhteys kysymyksessä olevaan vieraaseen valtioon, että sen viranomaisella on katsottava olleen riittävä aihe ottaa asia tutkittavaksi, ja mikäli päätös ei ole olennaisesti ristiriidassa Suomen oikeusjärjestyksen kanssa.

13 §.

Edellä 12 §:ssä tarkoitettua vahvistamista haetaan Helsingin hovioikeudelta. Hovioikeuden asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

50 §.

Mitä 8 §:ssä on säädetty oikeudesta täällä ajaa kannetta avioliiton peruutumisesta, on soveltuvin kohdin voimassa myös avioliiton julistamisesta mitättömäksi muotovirheen perusteella.

— — — — — — — — — — — — — — —

Vieraan valtion viranomaisen antamaan päätökseen, jolla avioliitto on muotovirheen perusteella julistettu mitättömäksi, on 11, 12 ja 13 §:n säännöksiä vastaavasti sovellettava.

51 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Samassa järjestyksessä voidaan säätää, että 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tai 50 §:n

4 momentissa tarkoitettu määrätyn vieraan valtion viranomaisen antama päätös, joka koskee Suomen kansalaista, on täällä pidettävä pätevänä ilman 13 §:ssä säädettyä vahvistamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Avioliiton peruutumista, sen julistamista mitättömäksi muotovirheen perusteella, asumuseroa ja avioeroa koskevat asiat samoin kuin vieraan valtion viranomaisen sellaisessa asiassa antaman päätöksen vahvistamista koskevat asiat, jotka tämän lain tullessa voimaan ovat vireillä Suomen tuomioistuimessa, on käsiteltävä ja ratkaistava uuden lain mukaisesti. Jos vireillä oleva asia on sellainen, että se voidaan täällä ottaa tutkittavaksi ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen, mutta ei uuden lain mukaan, on tässä kohden kuitenkin sovellettava aikaisempaa lakia. Mikäli kanne olisi hyväksyttävä aikaisemman, mutta ei uuden lain mukaan, on niin ikään aikaisempaa lakia tältä osalta sovellettava.

Milloin puoliso, joka on Suomen kansalainen, ennen tämän lain voimaantuloa on saanut tiedon sellaisesta seikasta, johon avioerokanne avioliittolain 70—73 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa voidaan perustaa, mutta avioero ei tämän lain 10 §:n johdosta, sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan, ollut sallittu mainitulla perusteella, voi hän, sen estämättä mitä avioliittolain 83 §:n 3 momentissa on säädetty, vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta panna mainitun seikan perusteella täällä vireille sellaisen kanteen.

Ne 13 §:ssä tarkoitetut asiat, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat vireillä Turun hovioikeudessa, siirretään Helsingin hovioikeuteen. Asian siirtämisestä on Turun hovioikeuden toimesta viipymättä sopivalla tavalla ilmoitettava hakijalle tai hänen asiamiehelleen.

Helsingissä 27 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

RAFAEL PAASIO.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Lakivaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä helmikuuta 1967 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen yllämainitun esityksen n:o 5. Lakivaliokunta on esityksen johdosta kuullut asiantuntijoina laintarkastuskunnan jäseniä, oikeusneuvos Bertel Schwindtiä ja hallintoneuvos Pauli Palomäkeä, Helsingin yliopiston kansainvälisen yksityisoikeuden professoria Heikki Jokelaa sekä lainsäädäntöneuvos Pentti Kurkelaa lainvalmistelukunnasta.

Voimassa olevan kansainvälisluontoisista perheoikeudellissita suhteista 5 päivänä joulukuuta 1929 annetun lain pahimmaksi epäkohdaksi on osoittautunut se, että siinä on omaksuttu kansalaisuus keskeiseksi perustaksi myös avioliiton purkamiseen sovellettavaa lakia määrättäessä. Kun avioeron myöntäminen Suomessa puolisoille, jotka kuuluvat viraaseen valtioon tai joista jompikumpi on ulkomaalainen, on mahdollista vain, jos ero voidaan perustaa sekä kumpaisenkin puolison kotimaan että Suomen lakiin, seuraa tästä muun ohella, että suomalaisen naisen avioliitto sellaisen maan kansalaisen kanssa, minkä maan lainsäädäntö ei tunne avioeroa, ei ole missään olosuhteissa purettavissa.

Hallituksen esityksen sisältämässä ehdotuksessa on kansalaisuusperiaatteen sijasta annettu asuinmaaperiaatteelle ensisijainen merkitys ja omaksuttu avioliiton purkamista ja asumuseroa koskevissa asioissa se pääperiaate, että Suomen tuomioistuinten tulisi sellaiseen kanteeseen yleensä soveltaa Suomen lakia. Lakivaliokunta katsoo, että ehdotuksessa on korjattu voimassa olevan lain epäkohdat ja että se vastaa muutoinkin yleistä ja hyväksyttävää kehityslinjaa kansainvälisluontoisen avioliitto-oikeuden alalla.

Yllä olevan perusteella lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Teir, varapuheenjohtaja Pennanen, sekä jäsenet Eskelinen, Grönd̈ahl, Haukipuro, Hellsten, Huima, Karkinen, Kemppainen, Kock, Leinonen, Lillqvist, M. Linna, Lottanen, Luja, Pousi ja Volotinen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 5 laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 18, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 5 päivänä joulukuuta 1929 annetun lain (379/29) 8—13 §, 50 §:n 1 ja 4 momentti ja 51 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

8 §.

Avioliiton peruutumista, asumuseroa tai avioeroa koskeva kanne voidaan ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos

1) molemmat puolisot ovat Suomen kansalaisia tahi kantaja on Suomen kansalainen ja hänellä on tai on ollut täällä kotipaikka; taikka

2) kantajalla on viimeksi kahden vuoden ajan ollut tai vastaajalla on täällä kotipaikka.

Milloin puolisot yhteisesti hakevat asumuseroa tai avioeroa, voidaan kanne ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos jommankumman puolison vireille panema asumuseroa tai avioeroa tarkoittava kanne voitaisiin 1 momentin mukaan ottaa täällä tutkittavaksi.

Kanne, joka tarkoittaa avioliiton peruutumista, voidaan, paitsi 1 momentissa tarkoitetuin edellytyksin, tutkia Suomessa myös, jos

1) vihkimisen on toimittanut Suomen viranomainen; tai

2) kantaja oli avioliittoa päätettäessä Suomen kansalainen.

Milloin virallinen syyttäjä on tehnyt vaatimuksen avioliiton peruutumisesta, voidaan se ottaa Suomessa tutkittavaksi, jos jommankumman vastaajana olevan puolison kanne avioliiton peruutumisesta voitaisiin 1 tai 3 momentin mukaan ottaa täällä tutkittavaksi.

9 §.

Avioliiton peruutumista, asumuseroa tai avioeroa koskevaan kanteeseen sovelletaan Suomen lakia, mikäli ei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu.

10 §.

Avioliittoa älköön tuomittako peruutumaan sillä perusteella, että puoliso oli ennestään avioliitossa, ellei perustetta siihen ole myös sen valtion lain mukaan, johon puolisot avioliittoa päätettäessä kuuluivat, tai, jos he kuuluivat eri valtioihin, kummankin valtion lain mukaan, älköönkä muunkaan syyn nojalla puolison kanteesta, ellei siihen ole perustetta Suomen lain ohella sen valtion lain mukaan, johon hän tähän avioliittoon mennessään kuului.

Jos kumpikaan puolisoista ei ole Suomen kansalainen, älköön heitä tuomittako avio-

eroon, ellei perustetta siihen ole myös jommankumman puolison kotimaan lain mukaan. Mikäli jommallakummalla puolisolla on viimeksi vähintään kahden vuoden ajan ollut kotipaikka Suomessa, sovelletaan kuitenkin pelkästään Suomen lakia.

11 §.

Milloin vieraan valtion viranomaisen antamalla päätöksellä on tuomittu avioliitto peruutumaan tahi puolisot asumuseroon tai avioeroon, on päätöstä ilman erityistä vahvistamista pidettävä Suomessa pätevänä,

1) jos molemmat puolisot päätöstä annettaessa olivat sen valtion kansalaisia, johon viranomainen kuuluu; tai

2) mikäli päätös koskee puolisoita, joista kumpikaan ei silloin ollut Suomen kansalainen ja joista toinen tai molemmat olivat jonkin muun valtion kansalaisia kuin sen, johon viranomainen kuuluu, ja päätös kumpaisenkin puolison kotimaassa katsotaan päteväksi.

Mikäli vieraan valtion viranomaisen antama päätös koskee

1) puolisoita, joista ainakin toinen päätöstä annettaessa oli Suomen kansalainen, tai

2) puolisoita, joita 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetaan, mutta päätös ei täytä sanotussa kohdassa mainittua ehtoa,

on päätös Suomessa pätevä vain, jos se on jäljempänä mainituin tavoin vahvistettu.

12 §.

Päätös, jota 11 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, voidaan täällä vahvistaa, mikäli jommallakummalla puolisolla on kansalaisuuteensa tai kotipaikkaansa nähden ollut sellainen yhteys kysymyksessä olevaan vieraaseen valtioon, että sen viranomaisella on katsottava olleen riittävä aihe ottaa asia tutkittavaksi, ja mikäli päätös ei ole olennaisesti ristiriidassa Suomen oikeusjärjestyksen kanssa.

13 §.

Edellä 12 §:ssä tarkoitettua vahvistamista haetaan Helsingin hovioikeudelta. Hovioikeuden asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

50 §.

Mitä 8 §:ssä on säädetty oikeudesta täällä ajaa kannetta avioliiton peruutumisesta, on soveltuvin kohdin voimassa myös avioliiton julistamisesta mitättömäksi muotovirheen perusteella.

— — — — — — — — — — — — — — —

Vieraan valtion viranomaisen antamaan päätökseen, jolla avioliitto on muotovirheen perusteella julistettu mitättömäksi, on 11, 12 ja 13 §:n säännöksiä vastaavasti sovellettava.

51 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Samassa järjestyksessä voidaan säätää, että 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tai 50 §:n 4 momentissa tarkoitettu määrätyn vieraan valtion viranomaisen antama päätös, joka koskee Suomen kansalaista, on täällä pidettävä pätevänä ilman 13 §:ssä säädettyä vahvistamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Avioliiton peruutumista, sen julistamista mitättömäksi muotovirheen perusteella, asumuseroa ja avioeroa koskevat asiat samoin kuin vieraan valtion viranomaisen sellaisessa asiassa antaman päätöksen vahvistamista koskevat asiat, jotka tämän lain tullessa voimaan ovat vireillä Suomen tuomioistuimessa, on käsiteltävä ja ratkaistava uuden lain mukaisesti. Jos vireillä oleva asia on sellainen, että se voidaan täällä ottaa tutkittavaksi ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen, mutta ei uuden lain mukaan, on tässä kohden kuitenkin sovellettava aikaisempaa lakia. Mikäli kanne olisi hyväksyttävä aikaisemman, mutta ei uuden lain mukaan, on niin ikään aikaisempaa lakia tältä osalta sovellettava.

Milloin puoliso, joka on Suomen kansalainen, ennen tämän lain voimaantuloa on saanut tiedon sellaisesta seikasta, johon avioerokanne avioliittolain 70—73 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa voidaan perustaa, mutta avioero ei tämän lain 10 §:n johdosta, sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan, ollut sallittu mainitulla perusteella, voi hän, sen estämättä mitä avioliittolain 83 §:n 3 momentissa on säädetty, vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta panna mainitun seikan perusteella täällä vireille sellaisen kanteen.

Ne 13 §:ssä tarkoitetut asiat, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat vireillä Turun hovioikeudessa, siirretään Helsingin hovioikeuteen. Asian siirtämisestä on Turun hovioikeuden toimesta viipymättä sopivalla tavalla ilmoitettava hakijalle tai hänen asiamiehelleen.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta 6 päivänä toukokuuta 1938 annetun lain (192/38) mukaan rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksetaan rajavartiolaitoksen palveluksesta erotessa eroraha, jonka suuruus vaihtelee palvelusvuosien perusteella lasketun nousevan asteikon mukaan neljästä kuuteentoista prosenttiin palvelusaikana maksettujen peruspalkkioiden määrästä. Jos kantamiehistöön kuuluva palvelusaikanaan kuolee, suoritetaan erorahaa vastaava määrä hänen leskelleen ja alaikäisille lapsilleen.

Rajavartiolaitoksen kantamiehistöön kuuluneiden saavutettua 50 vuoden eroamisiän heille on maksettu ylimääräistä eläkettä samojen perusteiden mukaan kuin sitä maksetaan muillekin valtion tilapäisille toimihenkilöille. Eläkettä myönnettäessä on vähennyksenä otettu huomioon se määrä, mikä asianomaiselle on maksettu erorahana.

Toukokuun 20 päivänä 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) mukaan on myöskin rajavartiolaitoksen kantamiehistö oikeutettu lakimääräiseen eläkkeeseen. Tämä etu on huomattavasti parempi kuin rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain mukainen, lähinnä eläketurvan vastikkeeksi tarkoitettu eroraha. Eläketurvan osalta kysymyksessä oleva laki ei näin ollen ole enää tarpeen.

Kantamiehen kuollessa hänen leskelleen ja alaikäisille lapsilleen suoritettavan erorahaa vastaavan korvauksen sijasta olisi heille myönnettävä ylimääräinen perhe-eläke siihen asti, kunnes tämä kysymys on lakisääteisesti järjestetty. Erorahaa voitaisiin edelleen toistaiseksi maksaa tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan puitteissa kulloinkin esiintyvän tarpeen mukaisesti niin sanotun kotiuttamisrahan luontoisena, jonka tarkoituksena olisi helpottaa kantamiehenä palvelleen siirtymistä muuhun toimeen.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta 6 päivänä toukokuuta 1938 annettu laki (192/38).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *S. Suorttanen.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunta on 10 päivänä viimeksi kulunutta helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 6 laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Hallituksen esityksen antaminen johtuu siitä, että toukokuun 20 päivänä 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) mukaan myöskin rajavartiolaitoksen kantamiehistö on oikeutettu lakimääräiseen eläkkeeseen. Kun tämä etu on huomattavasti parempi kuin rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain mukainen, lähinnä eläketurvan vastikkeeksi tarkoitettu eroraha, ei viimeksi mainittu laki eläketurvan osalta ole enää tarpeen.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella todennut ehdotetun lainmuutoksen tarpeelliseksi ja asianmukaiseksi. Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Jussila, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Rosnell, Siltanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, Lahtela, I. Linna, Pesola, Sandelin ja Tallgren.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 19 hallituksen esityksen johdosta laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 6 laiksi rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 8 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 19, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan rajavartiolaitoksen kantamiehistölle maksettavasta erorahasta 6 päivänä toukokuuta 1938 annettu laki (192/38).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Sen johdosta, että vientiin liittyvässä tullinpalautusmenettelyssä tapahtuu oleellinen muutos ensi vuoden vaihteessa, olisi eräiden raaka- ja tarveaineiden tulleja tarkistettava. Samalla olisi tullitariffiin tehtävä eräitä muitakin muutoksia, joista osa johtuu Brysselin tulliyhteistyöneuvoston omaksumista tullitariffinimikkeistön tulkinnoista.

Tullinpalautusoikeuden luopumisesta johtuvat muutokset.

Vientitavaran valmistamista, korjaamista, kunnostamista, täydentämistä tai päällystämistä suorittavalla elinkeinonharjoittajalla on tähän asti ollut oikeus saada viennin tapahduttua takaisin tulli, joka on maksettu mainittuihin tarkoituksiin käytetyistä tai käytössä hukkaanmenneistä ulkomaalta tuoduista tavaroista. Hallituksen esityksessä eduskunnalle N:o 118 vuodelta 1966 laiksi tullitariffin muuttamisesta on tarkemmin selvitetty tilannetta, joka syntyy tulevan vuoden vaihteessa sen johdosta, että sinänsä EFTA-kohteluun oikeutetut tavarat eivät 31 päivästä joulukuuta 1966 alkaen voi saada osakseen EFTA-kohtelua, jos niiden valmistukseen käytetyistä ulkomaisista raaka- ja tarveaineista maksettu tulli palautetaan vientitavaran valmistajalle. Tästä syystä hallitus esitti mainitussa esityksessään eräiden tavallisimmin kysymykseen tulevien raaka- ja tarveaineiden tulleja alennettavaksi tai kokonaan poistettavaksi. Jälkeenpäin on voitu todeta, että uusi tilanne tulee aiheuttamaan erityisiä vaikeuksia myös vaatetusteollisuuden viennille, joka näyttää olevan voimakkaassa kehitysvaiheessa. Kun vaatetusteollisuuden käyttämien puolivalmisteiden eli kankaiden tullit ovat meillä korkeammat kuin esim. muissa Skandinavian maissa, olisi niitä alennettava ottamalla samalla huomioon maamme tekstiiliteollisuuden välttämättä tarvitsema tullisuoja.

Vaatetus- ja tekstiiliteollisuuden tullikysymys on kuitenkin laaja ja vaatii perusteellista selvitystä kokonaisuudessaan. Tämän vuoksi on katsottu, että tässä vaiheessa olisi kiireellisenä osaratkaisuna tyydyttävä tullijärjestelyihin vain tärkeimmissä tekstiilinimikkeissä. Tällaisia nimikkeitä ovat tullitariffin nimikkeet 51.04 (tekokuitukankaat) sekä 60.01 ja 60.06 (neulokset), joihin esitetään eräitä tullinalennuksia t-tullien muodossa. Samanlaista järjestelyä esitetään myös eräiden edellämainittujen tuotteiden kanssa kilpaileviin nimikkeisiin 58.09 (pitsikudelmat) ja 59.11 (kautsutetut kudelmat) kuuluvien puolivalmisteiden osalta. Samalla on katsottu tarpeelliseksi esittää eräitä alennuksia nimikkeisiin 51.01 ja 51.02 kuuluville tekokuitulangoille.

Seuraavassa esitetään luettelo niistä tullitariffinimikkeistä, joiden tulleja esitetään tässä yhteydessä muutettavaksi tullinpalautuskiellosta johtuen.

Nimike	Tavaralaji	Nykyinen käypä tulli (G = sop. tulli)	Ehdotettu tulli
51.01	Lanka katkomattomista synteettisistä tekokuiduista:		
	cordlanka	8 %	vapaa
	muu synteettinen lanka	8 %	vapaa
51.02	Yksikuitulanka, synteettistä tekokuituainetta	4 % G	vapaa

51.04	Kankaat katkomattomista tekokuiduista:		
	synteettistä tekokuituainetta:		
	painetut tai kuosiinkudotut	50 % G	t 25 %
	väh. tulli	6,15	5,—
		50 % G	
	väh. tulli	7,—	
	muut	50 % G	
	väh. tulli	5,50	t 25 %
		50 % G	4,—
	väh. tulli	6,15	
	muuntokuituainetta:		
	yli 85 % luonnonsilkkiä tai katkomatonta tekokuitua sisältävät:		
	painetut tai kuosiinkudotut	50 % G	
	väh. tulli	8,—	t 25 %
		50 % G	4,—
	väh. tulli	9,50	
	muut	50 % G	
	väh. tulli	6,—	t 25 %
		50 % G	2,50
	väh. tulli	8,—	
	muut, alle 85 % luonnonsilkkiä tai katkomatonta tekokuitua sisältävät:		
	painetut tai kuosiinkudotut	50 % G	
	väh. tulli	6,15	t 25 %
		50 % G	4,—
	väh. tulli	7,—	
	muut	50 % G	
	väh. tulli	5,50	t 25 %
		50 % G	3,—
	väh. tulli	6,15	
58.09	Pitsit ja pitsikudelmat, katkomattomasta tekokuidusta	t 35 % G	t 25 %
59.11	Kautsutetut kudelmat:		
	vaahtokautsulla kerrostetut, joissa on luonnonsilkkiä tai katkomatonta tekokuitua	50 %	
	väh. tulli	9,50	t 12 %
	muut	35 %	
	väh. tulli	2,50	
60.01	Neulokset:		
	neulepitsit ja -pitsikudelmat, luonnonsilkkiä tai katkomatonta tekokuitua	35 %	t 15 %
	neulokset, joissa kimmoisia muovisäikeitä	35 %	t 25 %
	muut neulokset, joissa on synteettistä tekokuitua	35 %	
	väh. tulli	10,—	t 25 %
		35 % G	5,—
	väh. tulli	23,60	
	muut neulokset, joissa on muuntokuitua	35 % G	t 25 %
	väh. tulli	23,60	5,—
60.06	Kimmoiset tai kautsutetut neulokset:		
	vaahtokautsulla kerrostetut	35 %	t 12 %
	muut kimmoiset neulokset	35 %	t 25 %

Edellä olevassa luettelossa mainittujen tullitariffin nimikkeiden lisäksi tarvitaan muutoksia myös eräisiin 84., 85. ja 87. ryhmien nimikkeisiin, joissa kuorma- ja linja-autojen alustojen sekä traktoreiden tehdasmaiseen valmistukseen käytettäville tuotteille on säädetty jo nykyisin normaalia alempi t-tulli taikka t-tullivapaus. Kun kuluvan vuoden lopussa voimaan tulevien säännösten mukaan EFTA-kohtelu voidaan kieltää tavaroilta, jotka ovat vientimaassa saaneet tullinpalautusta, saattaa tämä aiheuttaa maatalouskoneja kuljetusvälinealan viennillemme EFTA-maihin menekkivaikeuksia ja kun toisaalta kysymyksessä olevat t-tullien alaiset tuotteet ovat usein ulkomaisten erikoistehtaiden valmisteita, joita ei tehdä kotimaassa, esitetään, että nimikkeissä 84.06, 84.10, 85.08 ja 87.06 olevat t-tullit laajennettaisiin koskemaan tuotteita, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden ja eräiden 87.

ryhmään kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen sekä että nimikkeessä 84.63 oleva t-tullivapaus laajennettaisiin koskemaan 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden ja niihin kuuluvien moottoreiden sekä eräiden moottoriajoneuvojen moottoreiden osia. Lisäksi esitetään, että nimikkeeseen 85.09 määrättäisiin uusi t-tullivapaus mainittuihin tarkoituksiin tuleville tuotteille ja että nimikkeessä 87.07 traktorin kumirenkaisilla pyörillä jo olevan sopimustullin t 13 % ohelle määrättäisiin samansuuruinen yleinen tulli sekä että tähän nimikkeeseen kuuluvat osat määrättäisiin t-tullivapaiksi. Edelleen esitetään eräissä nimikkeissä eräitä sanamuodon muutoksia ja tarkistuksia.

Kun tullitariffin nimikkeeseen 39.07 kuuluvia muoviraakateelmiä, joista nykyisin kannetaan tullia 30 % arvosta, vähin tulli 4 markkaa 50 penniä kilolta, myös käytetään vientitavaran valmistukseen, esitetään, että mainittuun nimikkeeseen kohdistettaville puolivalmisteille määrättäisiin 15 %:n t-tulli, mikäli niistä teollisuus valmistaa nimikkeistön XVI—XX osiin kuuluvia esineitä.

Muista syistä johtuvat muutokset.

18. Ryhmä. Kaakao ja kaakaovalmisteet. Raakojen, myös rouhittuina tuotujen kaakaopapujen yleinen tulli on 1 markka 45 penniä kilolta ja sopimustulli 90 penniä kilolta. Sopimustullia käytetään nykyään aina laskuperusteena määrättäessä makeisvalmisteverosta vähennettävää kaakaopapujen kotimarkkinahinnan ja maailmanmarkkinahinnan välistä erotusta. Kun kuitenkin suuri osa kaakaopavuista tuodaan muualta kuin sopimusmaista, jolloin on sovellettava yleistä tullia, merkitsee se, että makeisteollisuus ei saakaan makeisvalmisteverolaissa tarkoitettua täyttä hinnanerotusta vastaavaa kompensaatiota. Tämän epäkohdan poistamiseksi ja ottaen huomioon myös tarpeen alentaa kehitysmaista tuotavien tavaroiden tulleja esitetään kaakaopapujen yleinen tulli alennettavaksi sopimustullin tasolle eli 90 penniin kilolta.

21. Ryhmä. Erinäiset elintarvikevalmisteet. Nimikkeisiin 21.07.054 ja 21.07.089 kuuluvista leipomatuotteiden valmistukseen tai elintarviketeollisuuden raaka-aineina käytettävistä tuotteista tullataan nykyään suuri osa, nimittäin apuaineet, joissa on lisättyinä aineina kemiallisia yhdisteitä, nimikkeen 38.19 mukaan Brysselin tulliyhteistyöneuvoston tulkintapäätösten johdosta. Kun alussa mainittujen alanimikkeiden merkitys on oleellisesti pienentynyt tämän muutoksen johdosta ja kun niiden sovellutukseen on liittynyt lisäksi melkoisia tulliteknillisiä vaikeuksia, esitetään ne poistettaviksi tullitariffista.

50. Ryhmä. Luonnonsilkki. GATT-neuvotteluissa on luonnonsilkkikankaiden uudeksi sopimustulliksi sovittu 28 % arvosta kuitenkin vähintään 8 markkaa kilolta. Tämän vähimmäistullin tarkoituksena on estää villakankaille 53. ryhmässä vahvistetun vähimmäistullin kiertäminen. On voitu todeta maahan tuotavan villakankaita, joihin on lisätty vähän yli 10 % painosta luonnonsilkkiä tai luonnonsilkkijätettä, jolloin kankaat Brysselin nimikkeistön määräysten mukaan on tullattava luonnonsilkkikankaina ja näin voidaan kiertää villakankaiden vähimmäistulli.

Luonnonsilkkikankaiden sopimustullin yhteyteen vahvistettu vähimmäistulli jää kuitenkin vaille merkitystä, jollei myös yleiseen tulliin liitetä vähimmäistullia, koska tuojalla on aina oikeus vaatia sovellettavaksi yleistä tullia. Tämän vuoksi esitetään 10 markan suuruisen vähimmäistullin vahvistamista 35 %:n arvotullin ohelle nimikkeisiin 50.09 ja 50.10 kuuluville luonnonsilkkikankaille.

51. Ryhmä. Katkomattomat tekokuidut. Aikaisemmin valmistettiin kreppilankaa vain synteettisistä tekokuiduista, mutta nyttemmin on teknisestä kehityksestä johtuen myös muuntokuitulangan, lähinnä asetaattilangan teksturoiminen tullut mahdolliseksi. Tullitariffin nimikkeistön pitämiseksi teknisen kehityksen vaatimusten mukaisena esitetään muuntokuidusta valmistetun teksturoidun langan tullia alennettavaksi 22 %:sta 15 %:iin arvosta sekä t-tullivapauden säätämistä teksturoidun langan valmistukseen käytettävälle muuntokuitulangalle.

Samalla esitetään, siihen katsoen ettei kalaverkkojen valmistukseen käytetä muuntokuitulankoja, että tätä koskeva muuntokuitulangan t-tulli poistettaisiin.

84. Ryhmä. Höyrykattilat, koneet ja mekaaniset laitteet; niiden osat. Traktori-työkoneyhdistelmät, joita käytetään mm. maansiirto-, nosto- ja lastaustöissä, tullataan nykyisin siten, että itse traktori sijoitetaan tullitariffin nimikkeeseen 87.01, jossa yleinen tulli on 15 % ja sopimustulli 8 % arvosta, mutta vaihdettava työkoneen osa nimikkeeseen 84.22 nostolaitteen tai 84.23 maansiirtolaitteen osana, joissa kummassakin yleinen

tulli on 15 % arvosta. Brysselin tulliyhteistyöneuvosto on antanut suosituksen, jonka mukaan traktori-työkoneyhdistelmä olisi tullattava yhtenä koneena ja sijoitettava nimikkeisiin 84.22 ja 84.23 koneen luonteesta riippuen. Suosituksen toteuttamiseksi ja jotta erillisten traktoreiden ja mainittujen työkoneyhdistelmien tullitaso säilyisi mahdollisuuksien mukaan nykyisellään, esitetään nimikkeisiin 84.22 ja 84.23 säädettäväksi traktorityyppiselle alustalle rakennetuille koneille ja laitteille omat alanimikkeensä ja niissä yleiseksi tulliksi 15 % arvosta ilman e-tullivapautta. Traktorien tullin säilyttämiseksi nykyisellään mainittuihin alanimikkeisiin olisi liitettävä muistutus, jonka mukaan alanimikkeeseen kuuluvasta koneesta tai laitteesta kannettaisiin sama käypä tulli kuin nimikkeeseen 87.01 kuuluvasta traktorista, edellyttäen että traktori ja siihen kuuluva työtä suorittava osa tullataan samanaikaisesti.

Lisäksi esitetään, että nimikkeen 84.23 osia koskevaan alanimikkeeseen, jossa tulli on 15 % arvosta, lisättäisiin sanonta "myös maansiirtopuskurien puskulevyt ja niiden kaltaiset osat, varsineen ja hydraulisine työsylintereineen".

Tullitariffin muutosten vaikutusta tullituloihin on vaikea arvioida, koska EFTA-maista tapahtuvan tuonnin osalta tullit joka tapauksessa alenevat EFA-sopimuksen mukaisesti, ja ilman nyt esitettyjä alennuksia tekstiilien tuonnin rakenne saattaisi muuttua. Kaakaon pääasiallinen käyttäjä on elintarviketeollisuus, jolle on palautettu maksettu sopimustulli. Ellei korkeampaa yleistä tullia palauteta, vaikuttaa tämä tuontiin. 84. ryhmän muutokset on pyritty toteuttamaan niin, että tullitaso säilyisi nykyisellään.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tullitariffiin, joka liittyy 20 päivänä toukokuuta 1960 annettuun tullitariffilakiin (235/60), tehdään seuraavat muutokset:

Tuontitavarat

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tulli
	— — —

019	— — muut		40 %
	— jäätelö:		
021	— — rasvaa sisältävä		vapaa
029	— — muu p.	1 kg	2,50
	— jäätelö- ja vanukasjauhe:		
031	— — joissa on perusaineosana rasvaa, maitoa tai munia vähintään 20 % painosta p.	1 kg	1,15
039	— — muu p.	1 kg	2,50
040	— makearasva		vapaa
	— rasvaemulsiot ja niiden kaltaiset valmisteet, jollaisia käytetään leipomatuotteiden valmistukseen:		
055	— — rasvapitoisuus vähintään 10 % painosta		vapaa
058	— — rasvapitoisuus alle 10 % painosta p.	1 kg	2,50
060	— kahvitahnat; ravioli, makaroni, spaghetti ja niiden kaltaiset valmisteet, keitetyt		vapaa
070	— tahiini, makeisteollisuuden raaka-aineena käytettävä, vakuus- tai vakuutusmenetelmää käyttäen		t vapaa
088	— muut p.	1 kg	2,50

VII OSA

MUOVIT, MYÖS TEKOHARTSIT, SELLULOOSAESTERIT JA -EETTERIT, SEKÄ NIISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET; LUONNONKAUTSU, SYNTEETTINEN KAUTSU JA FAKTIS SEKÄ NIISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET

39. Ryhmä

Muovit, myös tekohartsit, selluloosaesterit ja -eetterit, sekä niistä valmistetut tuotteet

39.07	Teokset nimikkeisiin 39.01—39.06 kuuluvista tuotteista:		
001	— käyttö- ja kuljetushihnat		25 %
002	— tekosuoli		15 %
009	— muut (Muist.)		30 %
	vähin tulli p.	1 kg	4,50
			t 15 %

Muist. alanimikkeeseen 39.07.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista puolivalmisteista, joista teollisuus valmistaa minikkeistön XVI—XX osiin kuuluvia esineitä, kannetaan tullia 15 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

XI OSA

TEKSTIILIAINEET JA TEKSTIILITAVARAT

50. Ryhmä

Luonnonsilkki

50.09	Luonnonsilkkikankaat, muut kuin bourettesilkistä kudotut		35 %
	vähin tulli p.	1 kg	10,—
50.10	Bourettesilkkikankaat		35 %
	vähin tulli p.	1 kg	10,—

51. Ryhmä

Katkomattomat tekokuidut

51.01	Lanka katkomattomista tekokuiduista, ei kuitenkaan vähittäismyyntimuodoissa:		
	— synteettisistä tekokuiduista:		
010	— — cordlanka		vapaa

020	— — ompelulanka		12 %
	— — muu:		
030	— — — teksturoitu lanka		15 %
040	— — — muu		vapaa
	— muuntokuiduista:		
050	— — cordlanka (Muist.)		22 % t 10 %
	— — muu:		
060	— — — teksturoitu lanka		15 %
090	— — — muu (Muist.)		22 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 51.01.050. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta langasta, jonka teollisuus käyttää ajoneuvojen ulkorenkaiden valmistukseen, kannetaan tullia 10 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. alanimikkeeseen 51.01.090. Tähän alanimikkeeseen kuuluva lanka, jonka teollisuus käyttää teksturoidun langan valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
51.02	Yksikuitulanka, kaistaleet (tekoniini ja sen kaltainen tavara) ja katgutjäljittelyt, tekokuituainetta:		
001	— synteettistä tekokuituainetta		vapaa
005	— muuntokuituainetta		15 %
	— —		
51.04	Kankaat katkomattomista tekokuiduista, myös nimikkeeseen 51.01 tai 51.02 kuuluvista yksikuitulangoista tai kaistaleista valmistetut:		
010	— cordkangas		10 %
020	— konehihnojen, konetiivisteiden tai letkujen tehdasmaiseen valmistukseen käytettävä kangas, paino yli 300 g/m², vakuus- tai vakuutusmenetelmää käyttäen		t 10 %
	— muut:		
	— — synteettistä tekokuituainetta:		
040	— — — sateen- ja päivänvarjojen tehdasmaiseen valmistukseen käytettävä kangas, leveys enintään 60 cm, vakuus- tai vakuutusmenetelmää käyttäen		t 20 %
	— — — muut:		
491	— — — — painetut tai kuosiinkudotut, joissa on näkyvä sidoskuosi ja kuosikuvion lankaluku yli 12 (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	7,50
			t_1 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_1 5,—
499	— — — — muut (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	6,50
			t_2 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_2 4,—
			t_5 25 %
	— — muuntokuituainetta:		
	— — — joissa on yhteensä yli 85 % painosta luonnonsilkkiä ja/tai nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa tekokuitua:		
920	— — — — painetut tai kuosiinkudotut, joissa on näkyvä sidoskuosi ja kuosikuvion lankaluku yli 12 (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	9,50
			t_2 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_2 4,—
930	— — — — muut (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	8,—
			t_3 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_3 2,50
			t_5 25 %

	— — — muut:		
950	— — — — — painetut tai kuosiinkudotut, joissa on näkyvä sidoskuosi ja kuosikuvion lankaluku yli 12 ..... (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	7,—
			t_2 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_2 4,—
990	— — — — — muut ..... (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	6,50
			t_4 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_4 3,—
			t_5 25 %

Muist. 1. alanimikkeeseen 51.04.491. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 5 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

Muist. 2. alanimikkeisiin 51.04.499, 51.04.920 ja 51.04.950. Näihin alanimikkeisiin kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 4 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

Muist. 3. alanimikkeeseen 51.04.930. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 2,50 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

Muist. 4. alanimikkeeseen 51.04.990. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 3 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

Muist. 5. alanimikkeisiin 51.04.499, 51.04.930 ja 51.04.990. Näihin alanimikkeisiin kuuluvasta kankaasta, joka käytetään purjeiden valmistukseen tai metritavarana, kaistaleina tai koristekuvioina myytävien koruompelusten valmistamiseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

— —

58. Ryhmä

Matot ja kuvakudokset; nukka- ja hetulankakankaat; nauhat; punokset ja punosteokset; tylli ja muut verkkokudokset; pitsit; koruompelukset

— —

58.09	Tylli, lankauudinkangas ja solmitut verkkokudokset, kuosein; pitsit ja pitsikudelmat, käsin tai koneella tehdyt, metritavarana, kaistaleina tai koristekuvioina:		
001	— luonnonsilkkiä		40 %
003	— nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa tekokuitua ..... (Muist.)		50 %
			t 25 %

Muist. alanimikkeeseen 58.09.003. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista tavaroista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

009	— muuta tekstiiliainetta ..... (Muist.)		40 %
			t 30 %

Muist. alanimikkeeseen 58.09.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista puuvillasta tai nimikkeeseen 56.01 kuuluvasta tekokuidusta valmistetuista tavaroista, ei kuitenkaan lankauudinkankaasta, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 30 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

— —

		59. Ryhmä		
		Vanu ja vanutettu huopa; side- ja purjelanka, nuora ja köysi; erikoiskudelmat; kyllästetyt tai päällystetyt kudelmat; tekniset tekstiilitavarat		
59.11		Kautsutetut kudelmat, ei kuitenkaan neuletuotteet:		
	100	— cordkangas		10 %
	150	— eristyskaistaleet sekä muuhun tarkoitukseen käytettävät takertuvalla liimalla käsitellyt kaistaleet; leveys enintään 5 cm		20 %
	901	— nauhat teknillistä käyttöä tai kenkäteollisuutta varten		15 %
		vähin tulli p.	1 kg	—,80
	902	— pegamoidi		35 %
		vähin tulli p.	1 kg	2,10
	904	— konehihnojen tai konetiivisteiden tehdasmaiseen valmistukseen käytettävä kudelma, jonka paino kautsuttamattomana on yli 300 g/m², vakuus- tai vakuutusmenetelmää käyttäen		t 10 %
	905	— tavaranpeitekangas		30 %
		vähin tulli p.	1 kg	1,20
		— muut:		
	906	— — joissa on luonnonsilkkiä tai nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa tekokuitua (Muist.)		50 %
		vähin tulli p.	1 kg	9,50
				t 12 %
	909	— — muut (Muist.)		35 %
		vähin tulli p.	1 kg	2,50
				t 12 %
		Muist. alanimikkeisiin 59.11.906 ja 59.11.909. Näihin alanimikkeisiin kuuluvista, vaahto-, sieni- tai solukautsulla peitetyistä tai kerrostetuista kudelmista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 12 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
		60. Ryhmä		
		Neuletuotteet		
60.01		Neulokset, ei kuitenkaan kimmoiset eikä kautsutetut:		
		— neulepitsit ja -pitsikudelmat:		
	030	— — luonnonsilkkiä tai nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa tekokuitua (Muist.)		35 %
				t 15 %
	070	— — muuta tekstiiliainetta		30 %
	080	— kimmoiset neulokset, nimikkeeseen 60.06 kuulumattomat, joissa kautsusäikeiden asemesta on käytetty kimmoisia muovisäikeitä (esim. polyuretaania) (Muist.)		35 %
				t 25 %
		— muut:		
	100	— — luonnonsilkkiä		40 %
		vähin tulli p.	1 kg	32,—
		— — nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa synteettistä tekokuitua:		
	201	— — — paino yli 200 g/m² (Muist.)		35 %
		vähin tulli p.	1 kg	10,—
				t 25 %
		vähin tulli p.	1 kg	t 5,—
	209	— — — paino enintään 200 g/m² (Muist.)		40 %
		vähin tulli p.	1 kg	20,—
				t 25 %
		vähin tulli p.	1 kg	t 5,—
	300	— — nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa muuntokuitua (Muist.)		40 %
		vähin tulli p.	1 kg	14,—
				t 25 %
		vähin tulli p.	1 kg	t 5,—

400	— — lampaanvillaa tai muuta eläimenkarvaa		35 %
	vähin tulli p.	1 kg	6,75
700	— — nimikkeeseen 56.01 kuuluvaa tekokuitua		35 %
	vähin tulli p.	1 kg	6,75
900	— — muuta tekstiiliainetta		35 %
	vähin tulli p.	1 kg	3,50
	Muist. alanimikkeeseen 60.01.030. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista neulepitseistä ja -pitsikudelmista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 15 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. alanimikkeeseen 60.01.080. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kimmoisista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. alanimikkeisiin 60.01.201, 60.01.209 ja 60.01.300. Näihin alanimikkeisiin kuuluvista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 5 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
60.06	Neulokset ja muut neuletuotteet, kimmoiset tai kautsutetut (myös kimmoiset polvensuojukset ja kimmoiset kohjusukat):		
030	— suonikohjusukat		10 %
090	— muut ..... (Muist.)		35 % t_1 12 % t_2 25 %
	Muist. 1. alanimikkeeseen 60.06.090. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista, vaahto-, sieni- tai solukautsulla peitetyistä tai kerrostetuista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 12 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. 2. alanimikkeeseen 60.06.090. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kimmoisista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		

XVI OSA

KONEET JA MEKAANISET LAITTEET; SÄHKÖTARVIKKEET; NIIDEN OSAT

84. Ryhmä

Höyrykattilat, koneet ja mekaaniset laitteet; niiden osat

84.06	Mäntäpolttomoottorit:		
001	— lentokonemoottorit		vapaa
005	— muut ..... (Muist.)		15 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 84.06.005. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat moottorit, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	— osat:		
006	— — lentokonemoottorien osat		vapaa

009	— — muut ..... (Muist.) Muist. alanimikkeeseen 84.06.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat, jotka teollisuus käyttää alanimikkeeseen 84.06.005 liittyvän muistutuksen tarkoittamien moottorien valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	15 % t vapaa
84.10	Nestepumput (myös moottori- ja turbiinipumput), mittausvarusteineenkin; sanko-, ketju-, ruuvi-, nauha- ja niiden kaltaiset nesteensiirtolaitteet:	
001	— nestepumput ..... (Muist.) Muist. alanimikkeeseen 84.10.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat nestepumput, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	15 % e 7.5 % t vapaa
008	— nesteensiirtolaitteet	15 % e vapaa
009	— osat	15 %
84.22	Koneet ja laitteet nostamista, käsittelyä, lastaamista tai purkamista varten, telferradat ja kuljettimet (esim. hissit, nosturit, vinturit, nostokurjet, siirtonosturit, nostoruuvit, nostotaljat, hihnakuljettimet ja ilmaköysiradat), nimikkeeseen 84.23 kuulumattomat:	
001	— traktorityyppiselle alustalle rakennetut ..... (Muist.) Muist. alanimikkeeseen 84.22.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta koneesta tai laitteesta kannetaan sama käypä tulli kuin nimikkeeseen 87.01 kuuluvista traktoreista edellyttäen, että traktori ja siihen kuuluva työtä suorittava osa tullataan samanaikaisesti.	15 %
008	— muut koneet ja laitteet	15 % e vapaa
009	— osat	15 %
84.23	Koneet ja laitteet maan, kivennäisten tai malmien kaivamista, tasoittamista, junttaamista, poraamista tai louhintaa varten, myös liikkuvat (esim. kauha- ja muut kaivinkoneet, hiilenirroittamis-, maanraappaus- ja maantasoituskoneet sekä maansiirtopuskurit); paalujuntat; itseliikkumattomat lumiaurat (myös lumiauralisälaitteet):	
001	— traktorityyppiselle alustalle rakennetut ..... (Muist.) Muist. alanimikkeeseen 84.23.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta koneesta tai laitteesta kannetaan sama käypä tulli kuin nimikkeeseen 87.01 kuuluvista traktoreista edellyttäen, että traktori ja siihen kuuluva työtä suorittava osa tullataan samanaikaisesti.	15 %
008	— muut koneet ja laitteet	15 % e vapaa
009	— osat (myös maansiirtopuskurien puskinlevyt ja niiden kaltaiset osat, varsineen ja hydraulisine työsylintereineen)	15 %
84.63	Voimansiirtoakselit, kampiakselit, laakerinpesät, liukulaakerit, hammaspyörät ja -pyörästöt (myös kitkapyörät, hammasvaihteet ja muut nopeudensäätöpyörästöt), vauhtipyörät, hihnapyörät ja -pyörästöt, väkipyörät, kytkimet ja akselikytkimet ..... (Muist.) Muist. nimikkeeseen 84.63. Tähän nimikkeeseen kuuluvat tavarat, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden valmistukseen tai nimikkeeseen 84.06.009 liittyvässä muistutuksessa mainittuun tarkoitukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	15 % t vapaa

	85. Ryhmä **Sähkökoneet, -laitteet ja -tarvikkeet; niiden osat**		
85.08	Sähkökäynnistys- ja -sytytyslaitteet polttomoottoreita varten (myös sytytysmagneetot, dynamomagneetot, sytytyskelat, käynnistinmoottorit, sytytys- ja hehkutulpat); edellä mainittujen yhteydessä käytettävät dynamot ja lataus- ja takavirtareleet ..... (Muist.)		15 % t vapaa
	Muist. nimikkeeseen 85.08. Tähän nimikkeeseen kuuluvat laitteet, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
85.09	Valaistus- ja merkinantolaitteet sekä tuulilasinpyyhkimet ja jään- ja usvanpoistolaitteet, sähköiset, polkupyöriä tai moottoriajoneuvoja varten:		
001	— polkupyöränvalaisimet ja -dynamot		18 %
008	— muut laitteet ..... (Muist.)		15 % t vapaa
009	— osat ..... (Muist.)		15 % t vapaa
	Muist. alanimikkeisiin 85.09.008 ja 85.09.009. Näihin alanimikkeisiin kuuluvat laitteet ja niiden osat, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	XVII OSA **KULJETUSVÄLINEET**		
	87. Ryhmä **Ajoneuvot, muut kuin rauta- tai raitioteiden liikkuvaan kalustoon kuuluvat, sekä niiden osat**		
87.04	Alustat, moottorein varustetut, nimikkeisiin 87.01—87.03 kuuluvia moottoriajoneuvoja varten		15 %
87.05	Ylärakenteet (myös ohjaamot), nimikkeisiin 87.01—87.03 kuuluvia moottoriajoneuvoja varten		15 %
87.06	Nimikkeisiin 87.01—87.03 kuuluvien moottoriajoneuvojen osat ja tarvikkeet:		
	— traktoreiden osat ja tarvikkeet:		
001	— — kumirenkaiset pyörät ..... (Muist.)		15 % t 8 %
	Muist. alanimikkeeseen 87.06.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kumirenkaisista pyöristä, jotka teollisuus käyttää traktoreiden tai 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden valmistukseen, kannetaan tullia 8 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
002	— — muut ..... (Muist.)		10 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 87.06.002. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat ja tarvikkeet, jotka teollisuus käyttää traktoreiden tai 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		

	— muut:		
005	— — kumirenkaiset pyörät ..... (Muist.)		{ 25 % t 13 %
	Muist. alanimikkeeseen 87.06.005. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kumirenkaisista pyöristä, jotka teollisuus käyttää autonalustojen tai perävaunujen valmistukseen, kannetaan tullia 13 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
009	— — muut ..... (Muist.)		{ 15 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 87.06.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat ja tarvikkeet, jotka teollisuus käyttää autonalustojen tai perävaunujen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
87.07	Teollisuustrukit, konekäyttöiset, jollaisia käytetään tehtaissa tai varastoissa tavaran lyhytmatkakuljetukseen tai siirtämiseen (esim. haarukkanostotrukit ja laituritrukit); traktorit, jollaisia käytetään rautatien asemalaiturilla; edellä mainittujen trukkien ja traktoreiden osat:		
001	— trukit ja traktorit		15 %
	— osat:		
008	— — kumirenkaiset pyörät ..... (Muist.)		25 % t 13 %
	Muist. alanimikkeeseen 87.07.008. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kumirenkaisista pyöristä, jotka teollisuus käyttää teollisuustrukkien tai traktorien valmistukseen, kannetaan tullia 13 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
009	— — muut ..... (Muist.)		15 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 87.07.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat, jotka teollisuus käyttää teollisuustrukkien tai traktorien valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1966.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunta on 10 päivänä viimeksi kulunutta helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 7 laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetut lainmuutokset liittyvät tullitariffin muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1966 annettuun lakiin (735/66). Mainittuun lakiin sisältyvät jo osittain ne tariffinmuutokset, mitkä johtuvat siitä, että sinänsä EFTA-kohteluun oikeutetut tavarat eivät 31 päivästä joulukuuta 1966 alkaen voi saada osakseen EFTA-kohtelua, jos niiden valmistukseen käytetyistä ulkomaisista raaka- ja tarveaineista maksettu tulli palautetaan vientitavaran valmistajalle. Käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan toisena osaratkaisuna tärkeimpiin tekstiilinimikkeisiin tehtäväksi ne korjaukset, jotka aiheutuvat tullinpalautusmenettelyssä tapahtuneista muutoksista. Samalla ehdotetaan tullitariffiin eräitä muitakin tarpeelliseksi todettuja korjauksia, joista osa johtuu Brysselin tulliyhteistyöneuvoston omaksumista tullitariffinimikkeistön tulkinnoista.

Tullihallituksen laskelmien mukaan merkitsisivät ehdotetut tariffinmuutokset maahantuonnissa kannettavan tullin vuotuisen tuoton vähenemistä noin 10 milj. markalla. Kun kuitenkaan tullinpalautuksia ei kysymyksessä olevien tariffin nimikkeiden kohdalla enää suoritettaisi, jäisi tuontitullin lopullinen tuotto suunnilleen ennalleen.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella todennut ehdotetut tariffinmuutokset tarpeellisiksi ja asianmukaisiksi. Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin eräin, muodollista laatua olevin korjauksin.

Valiokunta, edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tullitariffiin, joka liittyy 20 päivänä toukokuuta 1960 annettuun tullitariffilakiin (235/60), tehdään seuraavat muutokset:

TUONTITAVARAT

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tulli
	IV OSA ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTEET; JUOMAT, ETYYLIALKOHOLI JA ETIKKA; TUPAKKA		
	18. Ryhmä (Kuten hallituksen esityksessä.)		

	21. Ryhmä **Erinäiset elintarvikevalmisteet**		
21.07	Ravintovalmisteet, muualle kuulumattomat:		
	— alkoholia sisältämättömät tuotteet, *jollaisia käytetään* juomien *valmistukseen:*		
011 019	(Kuten hallituksen esityksessä.)		
	— jäätelö:		
021 029	(Kuten hallituksen esityksessä.)		
	— jäätelö- ja vanukasjauhe:		
031 039 040	(Kuten hallituksen esityksessä.)		
	— rasvaemulsiot ja niiden kaltaiset valmisteet, jollaisia käytetään leipomatuotteiden valmistukseen:		
055 058 060 070 088	(Kuten hallituksen esityksessä.)		
	VII, XI, XVI ja XVII OSA (Kuten hallituksen esityksessä.)		

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta *1967*.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Rosnell, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen ja Lahtela.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 7 laiksi tullitariffin muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 17, on valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tullitariffiin, joka liittyy 20 päivänä toukokuuta 1960 annettuun tullitariffilakiin (235/60), tehdään seuraavat muutokset:

Tuontitavarat

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tulli
	— — —

019	— — muut			40 %
	— jäätelö:			
021	— — rasvaa sisältävä			vapaa
029	— — muu	p.	1 kg	2,50
	— jäätelö- ja vanukasjauhe:			
031	— — joissa on perusaineosana rasvaa, maitoa tai munia vähintään 20 % painosta	p.	1 kg	1,15
039	— — muu	p.	1 kg	2,50
040	— makearasva			vapaa
	— rasvaemulsiot ja niiden kaltaiset valmisteet, jollaisia käytetään leipomatuotteiden valmistukseen:			
055	— — rasvapitoisuus vähintään 10 % painosta			vapaa
058	— — rasvapitoisuus alle 10 % painosta	p.	1 kg	2,50
060	— kahvitahnat; ravioli, makaroni, spaghetti ja niiden kaltaiset valmisteet, keitetyt			vapaa
070	— tahiini, makeisteollisuuden raaka-aineena käytettävä, vakuus- tai vakuutusmenetelmää käyttäen			t vapaa
088	— muut	p.	1 kg	2,50

VII OSA

MUOVIT, MYÖS TEKOHARTSIT, SELLULOOSAESTERIT JA -EETTERIT, SEKÄ NIISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET; LUONNONKAUTSU, SYNTEETTINEN KAUTSU JA FAKTIS SEKÄ NIISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET

39. Ryhmä

Muovit, myös tekohartsit, selluloosaesterit ja -eetterit, sekä niistä valmistetut tuotteet

39.07	Teokset nimikkeisiin 39.01—39.06 kuuluvista tuotteista:			
001	— käyttö- ja kuljetushihnat			25 %
002	— tekosuoli			15 %
009	— muut	(Muist.)		30 %
		vähin tulli p.	1 kg	4,50
				t 15 %

Muist. alanimikkeeseen 39.07.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista puolivalmisteista, joista teollisuus valmistaa nimikkeistön XVI—XX osiin kuuluvia esineitä, kannetaan tullia 15 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

XI OSA

TEKSTIILIAINEET JA TEKSTIILITAVARAT

50. Ryhmä

Luonnonsilkki

50.09	Luonnonsilkkikankaat, muut kuin bourettesilkistä kudotut			35 %
		vähin tulli p.	1 kg	10,—
50.10	Bourettesilkkikankaat			35 %
		vähin tulli p.	1 kg	10,—

51. Ryhmä

Katkomattomat tekokuidut

51.01	Lanka katkomattomista tekokuiduista, ei kuitenkaan vähittäismyyntimuodoissa:			
	— synteettisistä tekokuiduista:			
010	— — cordlanka			vapaa

020	— — ompelulanka		12 %
	— — muu:		
030	— — — teksturoitu lanka		15 %
040	— — — muu		vapaa
	— muuntokuiduista:		
050	— — cordlanka (Muist.)		{ 22 % { t 10 %
	— — muu:		
060	— — — teksturoitu lanka		15 %
090	— — — muu (Muist.)		{ 22 % { t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 51.01.050. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta langasta, jonka teollisuus käyttää ajoneuvojen ulkorenkaiden valmistukseen, kannetaan tullia 10 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. alanimikkeeseen 51.01.090. Tähän alanimikkeeseen kuuluva lanka, jonka teollisuus käyttää teksturoidun langan valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
51.02	Yksikuitulanka, kaistaleet (tekoniini ja sen kaltainen tavara) ja katgutjäljittelyt, tekokuituainetta:		
001	— synteettistä tekokuituainetta		vapaa
005	— muuntokuituainetta		15 %
	— — —

	— — — muut:		
950	— — — — painetut tai kuosiinkudotut, joissa on näkyvä sidoskuosi ja kuosikuvion lankaluku yli 12 ..... (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	7,—
			t_2 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_2 4,—
990	— — — — muut ..... (Muist.)		50 %
	vähin tulli p.	1 kg	6,50
			t_4 25 %
	vähin tulli p.	1 kg	t_4 3,—
			t_5 25 %
	Muist. 1. alanimikkeeseen 51.04.491. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 5 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. 2. alanimikkeisiin 51.04.499, 51.04.920 ja 51.04.950. Näihin alanimikkeisiin kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 4 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. 3. alanimikkeeseen 51.04.930. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 2,50 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. 4. alanimikkeeseen 51.04.990. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta kankaasta, jonka tekstiili- tai vaatetusteollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 3 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	Muist. 5. alanimikkeisiin 51.04.499, 51.04.930 ja 51.04.990. Näihin alanimikkeisiin kuuluvasta kankaasta, joka käytetään purjeiden valmistukseen tai metritavarana, kaistaleina tai koristekuvioina myytävien koruompelusten valmistamiseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	58. Ryhmä		
	Matot ja kuvakudokset; nukka- ja hetulankakankaat; nauhat; punokset ja punosteokset; tylli ja muut verkkokudokset; pitsit; koruompelukset		
58.09	Tylli, lankauudinkangas ja solmitut verkkokudokset, kuosein; pitsit ja pitsikudelmat, käsin tai koneella tehdyt, metritavarana, kaistaleina tai koristekuvioina:		
001	— luonnonsilkkiä		40 %
003	— nimikkeeseen 51.01 kuuluvaa tekokuitua ..... (Muist.)		50 %
			t 25 %
	Muist. alanimikkeeseen 58.09.003. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista tavaroista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
009	— muuta tekstiiliainetta ..... (Muist.)		40 %
			t 30 %
	Muist. alanimikkeeseen 58.09.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista puuvillasta tai nimikkeeseen 56.01 kuuluvasta tekokuidusta valmistetuista tavaroista, ei kuitenkaan lankauudinkankaasta, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 30 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		

	59. Ryhmä		
	Vanu ja vanutettu huopa; side- ja purjelanka, nuora ja köysi; erikoiskudelmat; kyllästetyt tai päällystetyt kudelmat; tekniset tekstiilitavarat		
	— — —

400	— — lampaanvillaa tai muuta eläimenkarvaa			35 %
	vähin tulli p.		1 kg	6,75
700	— — nimikkeeseen 56.01 kuuluvaa tekokuitua			35 %
	vähin tulli p.		1 kg	6,75
900	— — muuta tekstiiliainetta			35 %
	vähin tulli p.		1 kg	3,50
	Muist. alanimikkeeseen 60.01.030. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista neulepitseistä ja -pitsikudelmista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 15 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.			
	Muist. alanimikkeeseen 60.01.080. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kimmoisista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.			
	Muist. alanimikkeisiin 60.01.201, 60.01.209 ja 60.01.300. Näihin alanimikkeisiin kuuluvista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta, kuitenkin vähintään 5 mk kilolta, ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.			
60.06	Neulokset ja muut neuletuotteet, kimmoiset tai kautsutetut (myös kimmoiset polvensuojukset ja kimmoiset kohjusukat):			
030	— suonikohjusukat			10 %
090	— muut ..... (Muist.)			35 % t_1 12 % t_2 25 %
	Muist. 1. alanimikkeeseen 60.06.090. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista, vaahto-, sieni- tai solukautsulla peitetyistä tai kerrostetuista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 12 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.			
	Muist. 2. alanimikkeeseen 60.06.090. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kimmoisista neuloksista, jotka teollisuus käyttää tekstiilitavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 25 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.			

XVI OSA

KONEET JA MEKAANISET LAITTEET; SÄHKÖTARVIKKEET; NIIDEN OSAT

84. Ryhmä

Höyrykattilat, koneet ja mekaaniset laitteet; niiden osat

84.06	Mäntäpolttomoottorit:			
001	— lentokonemoottorit			vapaa
005	— muut ..... (Muist.)			15 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 84.06.005. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat moottorit, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.			
	— osat:			
006	— — lentokonemoottorien osat			vapaa

009	— — muut ..... (Muist.)	15 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 84.06.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat, jotka teollisuus käyttää alanimikkeeseen 84.06.005 liittyvän muistutuksen tarkoittamien moottorien valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	
84.10	Nestepumput (myös moottori- ja turbiinipumput), mittausvarusteineenkin; sanko-, ketju-, ruuvi-, nauha- ja niiden kaltaiset nesteensiirtolaitteet:	
001	— nestepumput ..... (Muist.)	15 % e 7.5 % t vapaa
	Muist. alanimikkeeseen 84.10.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat nestepumput, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	
008	— nesteensiirtolaitteet	15 % e vapaa
009	— osat	15 %
84.22	Koneet ja laitteet nostamista, käsittelyä, lastaamista tai purkamista varten, telferradat ja kuljettimet (esim. hissit, nosturit, vintturit, nostokurjet, siirtonosturit, nostoruuvit, nostotaljat, hihnakuljettimet ja ilmaköysiradat), nimikkeeseen 84.23 kuulumattomat:	
001	— traktorityyppiselle alustalle rakennetut ..... (Muist.)	15 %
	Muist. alanimikkeeseen 84.22.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta koneesta tai laitteesta kannetaan sama käypä tulli kuin nimikkeeseen 87.01 kuuluvista traktoreista edellyttäen, että traktori ja siihen kuuluva työtä suorittava osa tullataan samanaikaisesti.	
008	— muut koneet ja laitteet	15 % e vapaa
009	— osat	15 %
84.23	Koneet ja laitteet maan, kivennäisten tai malmien kaivamista, tasoittamista, junttaamista, poraamista tai louhintaa varten, myös liikkuvat (esim. kauha- ja muut kaivinkoneet, hiilenirroittamis-, maanraappaus- ja maantasoituskoneet sekä maansiirtopuskurit); paalujuntat; itseliikkumattomat lumiaurat (myös lumiauralisälaitteet):	
001	— traktorityyppiselle alustalle rakennetut ..... (Muist.)	15 %
	Muist. alanimikkeeseen 84.23.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta koneesta tai laitteesta kannetaan sama käypä tulli kuin nimikkeeseen 87.01 kuuluvista traktoreista edellyttäen, että traktori ja siihen kuuluva työtä suorittava osa tullataan samanaikaisesti.	
008	— muut koneet ja laitteet	15 % e vapaa
009	— osat (myös maansiirtopuskurien puskinlevyt ja niiden kaltaiset osat, varsineen ja hydraulisine työsylintereineen)	15 %
84.63	Voimansiirtoakselit, kampiakselit, laakerinpesät, liukulaakerit, hammaspyörät ja -pyörästöt (myös kitkapyörät, hammasvaihteet ja muut nopeudensäätöpyörästöt), vauhtipyörät, hihnapyörät ja -pyörästöt, väkipyörät, kytkimet ja akselikytkimet ..... (Muist.)	15 % t vapaa
	Muist. nimikkeeseen 84.63. Tähän nimikkeeseen kuuluvat tavarat, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden valmistukseen tai nimikkeeseen 84.06.009 liittyvässä muistutuksessa mainittuun tarkoitukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	

	85. Ryhmä **Sähkökoneet, -laitteet ja -tarvikkeet; niiden osat**		
85.08	Sähkökäynnistys- ja -sytytyslaitteet polttomoottoreita varten (myös sytytysmagneetot, dynamomagneetot, sytytyskelat, käynnistinmoottorit, sytytys- ja hehkutulpat); edellä mainittujen yhteydessä käytettävät dynamot ja lataus- ja takavirtareleet ..... (Muist.) M u i s t. nimikkeeseen 85.08. Tähän nimikkeeseen kuuluvat laitteet, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		{ 15 % { t vapaa
85.09	Valaistus- ja merkinantolaitteet sekä tuulilasinpyyhkimet ja jään- ja usvanpoistolaitteet, sähköiset, polkupyöriä tai moottoriajoneuvoja varten:		
001	— polkupyöränvalaisimet ja -dynamot		18 %
008	— muut laitteet ..... (Muist.)		{ 15 % { t vapaa
009	— osat ..... (Muist.)		{ 15 % { t vapaa
	M u i s t. alanimikkeisiin 85.09.008 ja 85.09.009. Näihin alanimikkeisiin kuuluvat laitteet ja niiden osat, jotka teollisuus käyttää 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden tai nimikkeeseen 87.01, 87.02, 87.04, 87.07 tai 87.09 kuuluvien moottoriajoneuvojen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	XVII OSA **KULJETUSVÄLINEET**		
	87. Ryhmä **Ajoneuvot, muut kuin rauta- tai raitioteiden liikkuvaan kalustoon kuuluvat, sekä niiden osat**		
87.04	Alustat, moottorein varustetut, nimikkeisiin 87.01—87.03 kuuluvia moottoriajoneuvoja varten		15 %
87.05	Ylärakenteet (myös ohjaamot), nimikkeisiin 87.01—87.03 kuuluvia moottoriajoneuvoja varten		15 %
87.06	Nimikkeisiin 87.01—87.03 kuuluvien moottoriajoneuvojen osat ja tarvikkeet:		
	— traktoreiden osat ja tarvikkeet:		
001	— — kumirenkaiset pyörät ..... (Muist.) M u i s t. alanimikkeeseen 87.06.001. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kumirenkaisista pyöristä, jotka teollisuus käyttää traktoreiden tai 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden valmistukseen, kannetaan tullia 8 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		{ 15 % { t 8 %
002	— — muut ..... (Muist.) M u i s t. alanimikkeeseen 87.06.002. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat ja tarvikkeet, jotka teollisuus käyttää traktoreiden tai 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla varustettujen koneiden valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		{ 10 % { t vapaa

	— muut:	
005	— — kumirenkaiset pyörät ..... (Muist.)	25 % t 13 %
	M u i s t. alanimikkeeseen 87.06.005. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kumirenkaisista pyöristä, jotka teollisuus käyttää autonalustojen tai perävaunujen valmistukseen, kannetaan tullia 13 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	
009	— — muut ..... (Muist.)	15 % t vapaa
	M u i s t. alanimikkeeseen 87.06.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat ja tarvikkeet, jotka teollisuus käyttää autonalustojen tai perävaunujen valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	
87.07	Teollisuustrukit, konekäyttöiset, jollaisia käytetään tehtaissa tai varastoissa tavaran lyhytmatkakuljetukseen tai siirtämiseen (esim. haarukkanostotrukit ja laituritrukit); traktorit, jollaisia käytetään rautatien asemalaiturilla; edellä mainittujen trukkien ja traktoreiden osat:	
001	— trukit ja traktorit	15 %
	— osat:	
008	— — kumirenkaiset pyörät ..... (Muist.)	25 % t 13 %
	M u i s t. alanimikkeeseen 87.07.008. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista kumirenkaisista pyöristä, jotka teollisuus käyttää teollisuustrukkien tai traktorien valmistukseen, kannetaan tullia 13 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	
009	— — muut ..... (Muist.)	15 % t vapaa
	M u i s t. alanimikkeeseen 87.07.009. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat osat, jotka teollisuus käyttää teollisuustrukkien tai traktorien valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Typpi Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Typpi Oy on laatinut suunnitelman uusien tuotantolaitosten rakentamiseksi ja yhtiön nykyisen tehtaan tuottavuuden parantamiseksi. Alustavien laskelmien mukaan tarvittaisiin suunnitelman toteuttamisen vaatimiin investointeihin 1966—69 yhteensä 174 milj. markkaa, josta oman rahoituksen osuus olisi 54 milj. markkaa ja vieraan pääoman tarve 121 milj. markkaa. Yhtiö on ilmoittanut suorittavansa oman rahoitusosuutensa muulla tavoin kuin turvautumalla osakepääoman koroitukseen.

Valtioneuvosto on 17. 2. 1966 antamassaan päätöksessä ammoniakkiteollisuuden laajennuskysymyksestä katsonut asianmukaiseksi, että Typpi Oy toteuttaa Oulun teollisuuslaitostensa laajentamisen siten, että ne kykenevät tyydyttämään myös Rikkihappo Oy:n koko ammoniakin tarpeen. Tämän jälkeen ovat mainitut yhtiöt tehneet ammoniakin toimitusta koskevan sopimuksen, jonka voimassaoloaika on 1. 1. 1967—31. 12. 1980. Huomioon ottaen että ammoniakin kokonaistarve tulee jo tämän vuosikymmenen aikana lisääntymään nykyisestä noin 100 000 tonnista vuodessa kolminkertaiseksi eli noin 300 000 tonniin vuodessa, on uuden ammoniakkitehtaan tuotannoksi suunniteltu noin 250 000 tonnia vuodessa. Tehtaan kustannusarvio on noin 100 milj. markkaa.

Ammoniakkitehdas on vain osa Typpi Oy:n lähivuosien investointiohjelmasta. Lantaniidien eli maametallien tuotantoa on suunniteltu laajennettavaksi nykyisestään nelinkertaiseksi, mikä aiheuttaisi noin 11,3 milj. markan kustannukset. Kun urean käyttö tulee lisääntymään erityisesti metsälannoituksissa ja teknillisissä tuotteissa, yhtiö on suunnitellut lisääntyvän kulutuksen tyydyttämiseksi tuotantolaitoksen, jonka toimituskyky on 100 000 tonnia ureaa vuodessa ja jonka kustannusarvio on 15 milj. markkaa. Edellä mainittujen sijoitusten lisäksi olisi myös lannoitetuotantoon investoitava vuosina 1968—69 yhteensä noin 25 milj. markkaa ja vuonna 1970 13 milj. markkaa. Myös yhtiön nykyisellä tehtaalla on suoritettava useita tuottavuuden parantamiseen ja toimitusten joustavampaan suorittamiseen tähtääviä uudistuksia, joihin vuoteen 1969 mennessä on sijoitettava 9 milj. markkaa. Mainittakoon vielä, että yhtiö on aloittanut tutkimustoiminnan tehostamiseksi tarpeellisen tutkimuslaboratorion rakennustyöt vuonna 1966. Töiden kustannusarvio on 4,9 milj. markkaa.

Typpi Oy:n edellä selostettujen laajennushankkeiden toteuttaminen on lisääntyvän menekin ja yleisestikin maamme kemiallisen teollisuuden kehittämisen kannalta suotavaa. Hallitus pitää sen vuoksi tarkoituksenmukaisena, että yhtiön tätä tarkoitusta varten ottamille sekä ulko- että kotimaisille lainoille voitaisiin antaa valtion takauksia. Huomioon ottaen että valtio käytännöllisesti katsoen omistaa yhtiön koko osakekannan, olisi takaukset voitava antaa vastavakuuksia vaatimatta. Lainan vakuudeksi annettavan valtion takauksen takausvastuu tulisi käsittämään, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman lisäksi myös korot sekä lainaehtoihin sisältyvän indeksiehdon mahdollisesti aiheuttamat korotukset.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Typpi Oy nimisen osakeyhtiön typpituotannon sekä siihen liittyvän muun kemiallisen teol-

lisuuden laajentamista varten yhteensä 150 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen virallisen kurssin mukaan sekä että takauksia voidaan antaa vuoden 1970 loppuun saakka.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. valtiovarainministeri *Ele Alenius.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 6 hallituksen esityksen johdosta Typpi Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Eduskunta on 10 päivänä kuluvaa helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 8 Typpi Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin antamaan vastavakuuksia vaatimatta valtion omavelkaisia takauksia Typpi Oy nimisen yhtiön typpituotannon sekä siihen liittyvän muun kemiallisen teollisuuden laajentamista varten ottamien, yhteensä 150 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi. Valtion takausten takausvastuu tulisi käsittämään, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman lisäksi myös korot sekä lainaehtoihin sisältyvän indeksiehdon mahdollisesti aiheuttamat korotukset.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitettyjen takausvaltuuksien myöntämistä. — Hallituksen esityksen perusteluja täsmentäen valiokunta kuitenkin toteaa, että yhtiön laajennusohjelman vaatimiin investointeihin tarvittaisiin alustavien laskelmien mukaan 174 milj. markkaa, josta yhtiön oma rahoitusosuus olisi 54 milj. markkaa ja muu pääoman tarve 120 milj. markkaa. Kysymys yhtiön osakepääoman korottamisesta sen oman rahoitusosuuden suorittamiseksi on myös ollut vireillä, mutta asiaa ei vielä ole ratkaistu.

Valiokunta on tässä yhteydessä kiinnittänyt huomiota vielä siihen, että varsin huomattava osa yhtiön laajennushankkeista johtuvista konehankinnoista joudutaan sijoittamaan ulkomaille, koska kotimaan teollisuus ei voi myöntää tilaajalle samoja pitkäaikaisia toimitusluottoja kuin ulkomaiset koneiden toimittajat. Kun kotimainen teollisuus olisi näissä suhteissa saatettava kilpailukykyiseksi ulkomaisen teollisuuden kanssa, valiokunta esittää hallituksen harkittavaksi, eikö kotimaisten hankintojen kohdalla voitaisi ottaa käyttöön järjestelyä, mikä vastaa jo käytännössä olevaa vientiluottojärjestelmää. Mikäli yhtiön osakepääomaa suunnitellaan korotettavaksi, olisi korotuksen ehdoksi asetettava, että yhtiön varojenlisäys sijoitetaan kotimaasta tehtäviin hankintoihin.

Valiokunta, edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Typpi Oy nimisen yhtiön typpituotannon sekä siihen liittyvän muun kemiallisen teollisuuden laajentamista varten ottamien, yhteensä 150 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1970 loppuun saakka.

Helsingissä 24 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Jussila, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Pekkarinen, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsen Jämsén.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Typpi Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 8 Typpi Oyn ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 6.

Eduskunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että varsin huomattava osa yhtiön laajennushankkeista johtuvista konehankinnoista joudutaan sijoittamaan ulkomaille, koska kotimaan teollisuus ei voi myöntää tilaajalle samoja pitkäaikaisia toimitusluottoja kuin ulkomaiset koneiden toimittajat. Kun kotimainen teollisuus olisi näissä suhteissa saatettava kilpailukykyiseksi ulkomaisen teollisuuden kanssa, Eduskunta esittää Hallituksen harkittavaksi, eikö kotimaisten hankintojen kohdalla voitaisi ottaa käyttöön järjestelyä, mikä vastaa jo käytännössä olevaa vientiluottojärjestelmää. Mikäli yhtiön osakepääomaa suunnitellaan korotettavaksi, olisi korotuksen ehdoksi asetettava, että yhtiön varojenlisäys sijoitetaan kotimaasta tehtäviin hankintoihin.

Eduskunta on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Typpi Oy nimisen yhtiön typpituotannon sekä siihen liittyvän muun kemiallisen teollisuuden laajentamista varten ottamien, yhteensä 150 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1970 loppuun saakka.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Aero O/Y:n ottamien ulko- ja kotimaisten lainojen valtion takauksista.

Aero O/Y:llä on parhaillaan vireillä kahden DC—8—62CF merkkisen lentokoneen hankinta, joka tulee loppuunsuoritetuksi vuonna 1969 ja jonka kustannukset nousevat noin 71 000 000 markkaan. Hankinta rahoitetaan pääosiltaan Export—Import Bank of Washington nimisen amerikkalaisen pankin myöntämällä pitkäaikaisella lainalla. Sen saamisen edellytyksenä on Suomen valtion takaus. Hankinnan vaatimien ennakkomaksujen sekä muutenkin tästä hankinnasta aiheutuvien välillisten investointien rahoittamiseksi yhtiö joutuu edellä mainitun lainan lisäksi ottamaan sekä ulko- että kotimaista lainaa. Yhtiö on pyytänyt, että näiden lainojen vakuudeksi annettaisiin valtion takauksia ja että ne lisäksi annettaisiin vastavakuuksia vaatimatta.

Aero O/Y:n edellä selostettua lentokonehankintaa voidaan yhtiön toiminnan kehittämisen kannalta pitää suotavana. Hallitus on sen vuoksi sitä mieltä, että yhtiön tätä tarkoitusta varten ottamille ulko- ja kotimaisille lainoille olisi voitava antaa valtion takauksia. Huomioon ottaen että valtiolla on yhtiössä osake-enemmistö ja valtio myös on myötävaikuttamassa päätettäviin hankintoihin, takaukset olisi voitava antaa vastavakuuksia vaatimatta. Lainan vakuudeksi annettavan valtion takauksen takausvastuu käsittäisi, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman lisäksi myös korot ja lainaehtoihin sisältyvän indeksiehdon ehkä aiheuttamat korotukset sekä muut mahdolliset lainaehdot.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Aero O/Y nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ottamien yhteensä enintään 80 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1970 loppuun saakka.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. valtiovarainministeri *Ele Alenius.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 4 hallituksen esityksen johdosta Aero O/Y:n ottamien ulko- ja kotimaisten lainojen valtion takauksista.

Eduskunta on 10 päivänä kuluvaa helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 9 Aero O/Y:n ottamien ulko- ja kotimaisten lainojen valtion takauksista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin antamaan vastavakuuksia vaatimatta valtion omavelkaisia takauksia Aero O/Y nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ottamien, yhteensä enintään 80 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi. Valtion takausten takausvastuu tulisi käsittämään, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman lisäksi myös korot ja lainaehtoihin sisältyvän indeksiehdon ehkä aiheuttamat korotukset sekä muut mahdolliset lainaehdot.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitettyjen takausvaltuuksien myöntämistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Aero O/Y nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ottamien, yhteensä enintään 80 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1970 loppuun saakka.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapanen, Heinonen, Hietala, Honkonen, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Rosnell ja Voutilainen sekä varajäsenet I. Linna, Puhakka ja Sandelin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Aero O/Y:n ottamien ulko- ja kotimaisten lainojen valtion takauksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 9 Aero O/Y:n ottamien ulko- ja kotimaisten lainojen valtion takauksista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 4, on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Aero O/Y nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ottamien, yhteensä enintään 80 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1970 loppuun saakka.

Helsingissä 24 päivänä helmikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Neste Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana on Neste Oy rakentanut maahamme kaksi öljynjalostamoa, ensimmäisen Naantaliin sekä viime syksynä valmistuneen uuden tekniikan viimeistä kehitystä edustavan jalostamon Porvoon maalaiskuntaan. Mainittujen jalostamojen tuotteilla on yhtiö pystynyt kattamaan kokonaisuudessaan maan bensiinin ja bitumin kulutuksen sekä Porvoon jalostamon valmistuttua yhä suuremman määrän maan dieselöljyn ja polttoöljyjen kulutuksesta. Nestemäisten polttoaineiden ja erityisesti bensiinin kulutus on kuitenkin lisääntynyt ennakoitua suuremmassa määrin, mikä teki yhtiölle välttämättömäksi ryhtyä jo ennen Porvoon jalostamon valmistumista suunnittelemaan sen tuotantokapasiteetin nostamista. Neste Oy on nyttemmin päättänyt, että Porvoon jalostamoa laajennetaan lisäyksikköjä rakentamalla niin, että sen jalostaman raakaöljyn määrä tulee nousemaan noin 2.4 miljoonasta tonnista noin 5 miljoonaan tonniin vuodessa. Suunnitelmien mukaan laajennus valmistuu joulukuussa 1968 ja sen kustannusarvio on 110 000 000 markkaa. Rakennuskustannukset rahoitetaan paitsi yhtiön omalla pääomalla ja kotimaisilta luotto- ja vakuutuslaitoksilta saatavilla lainoilla myös tavaraluotoilla sekä ulkomaisilla lainoilla, jotka viimeksi mainitut on kustannuslaskelmassa laskettu 10 000 000 US-dollarin määräisiksi. Yhtiö on jo amerikkalaiselta Manufacturers Hanover Trust Company'lta saanut 5 000 000 dollarin lainan pankkitakausta vastaan. Puuttuvasta 5 000 000 dollarin lainasta Neste Oy on käynyt neuvotteluja amerikkalaisen pankkiyhtymän kanssa, joka on Neste Oy:lle ilmoittanut, että yhtymän välittämille lainoille vaaditaan Suomen valtion omavelkainen takaus.

Hallitus pitää erittäin suotavana, että ulkomaista pääomaa voitaisiin maahamme saada uuden teollisuuslaitoksen rakentamiseksi. Kun valtio omistaa Neste Oy:n osakekannasta yli 90 %, olisi hallituksen mielestä tarkoituksenmukaista antaa yhtiön ottamille lainoille takaukset vastavakuuksia vaatimatta. Lainan vakuudeksi annettavan valtion takauksen takausvastuu tulisi käsittämään, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman lisäksi myös korot sekä lainan hoidosta johtuvat muut kustannukset.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Neste Oy nimisen yhtiön ottamien, yhteensä enintään 17 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä että takauksia voidaan antaa vuoden 1968 loppuun saakka.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. valtiovarainministeri *Ele Alenius.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta Neste Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista.

Eduskunta on 10 päivänä kuluvaa helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 10 Neste Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin antamaan vastavakuuksia vaatimatta valtion omavelkaisia takauksia Neste Oy nimisen yhtiön Porvoon jalostamon laajentamiskustannusten rahoittamiseksi ottamien, yhteensä enintään 17 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen vakuudeksi. Valtion takausten takausvastuu tulisi käsittämään, jollei takausta annettaessa, toisin sanota, lainan pääoman lisäksi myös korot sekä lainan hoidosta johtuvat muut kustannukset.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitettyjen takausvaltuuksien myöntämistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Neste Oy nimisen yhtiön ottamien, yhteensä enintään 17 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen ja niiden korkojen sekä lainojen hoidosta johtuvien muiden kustannusten maksamisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1968 loppuun saakka.

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneeet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Laine, Lähteenmäki,, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen ja Rosnell sekä varajäsenet Holopainen, Laaksonen, I. Linna, Pesola, Rodén ja Silander.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Neste Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 10 Neste Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1, on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Neste Oy nimisen yhtiön ottamien, yhteensä enintään 17 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen ja niiden korkojen sekä lainojen hoidosta johtuvien muiden kustannusten maksamisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1968 loppuun saakka.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta.

Eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista 3 päivänä toukokuuta 1961 annetun lain (236/61) 1 §:n mukaan valtion varoista jaetaan vuosittain kotimaisille kirjailijoille ja kääntäjille sen johdosta, että heidän kirjoittamiaan tai kääntämiään kirjoja pidetään maksuttomasti käytettävissä yleisissä kirjastoissa, apurahoja ja avustuksia, joiden kokonaismäärä on 5 % edellisenä kalenterivuotena kirjastolain (235/61) 5 ja 9 §:n nojalla myönnettyjen valtionavustusten määrästä. Kunakin vuonna jaettavaksi tulevasta määrästä osoitetaan 35 % apurahoina luovaa kirjallista työtä suorittaville kirjailijoille ja 5 % kirjojen kääntäjille; 40 % jaetaan avustuksina iäkkäille kirjailijoille, jotka elävät ahtaissa taloudellisissa oloissa, ja 20 % kirjailijoille, jotka sairauden tai työkyvyttömyyden johdosta ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin. Alussa mainittu laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1963. Apurahat ja avustukset ovat merkittävällä tavalla parantaneet kirjailijoiden ja kääntäjien työskentelymahdollisuuksia ja lisänneet heidän sosiaalista turvaansa.

Kääntäjien osalta laissa on kuitenkin nykyisin merkittävä epäkohta. Kääntäjälle voidaan näet kyllä työskentelyä varten myöntää apurahoja, mutta mikäli kääntäjä on iäkäs ja elää taloudellisesti ahtaissa oloissa taikka on joutunut sairauden tahi työkyvyttömyyden perusteella taloudellisiin vaikeuksiin, ei hänelle voimassa olevan lain mukaan voida myöntää avustusta. Hallituksen mielestä tämä epäkohta olisi korjattava ja lain 2 §:n säännökset siten muutettava, että myös kääntäjälle voitaisiin edellä mainituissa tapauksissa myöntää avustusta ja siten saattaa kääntäjä samaan sosiaaliseen asemaan kuin kirjailijakin.

Huomioon ottaen vuosittaisten anomusten määrät laissa luetelluissa eri ryhmissä sekä jaettujen varojen suhteellisen jakautumisen eri ryhmien tarpeisiin, on pidetty välttämättömänä, että laissa luetellut osuudet muutettaisiin. Kirjailijoiden ja kääntäjien kirjastoapurahojen lautakunta, jossa on edustettuna myös asianomaisten liittojen edustajat, on esittänyt, että luovien kirjailijoiden osuutta lisättäisiin 10 %:lla, jolloin nämä tulisivat saamaan 45 % jaettavasta kokonaismäärästä, ja että iäkkäiden kirjailijoiden osuutta puolestaan alennettaisiin 15 %:lla. Niinikään lautakunta on esittänyt, että kääntäjien työskentelyä varten jaettavien apurahojen osuutta lisättäisiin 5 %:lla. Hallitus pitää lautakunnan muutosesityksiä asianmukaisina ja kun niiden toteuttaminen ei aiheuta lisäystä valtion menoissa, hallitus esittää lakia muutettavaksi lautakunnan ehdottamalla tavalla.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista 3 päivänä toukokuuta 1961 annetun lain (236/61) 2 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

2 §.

Edellisessä pykälässä mainitusta kokonaismäärästä jaetaan 45 prosenttia apurahoina luovaa kirjallista työtä suorittaville kirjailijoille ja 10 prosenttia kirjojen kääntäjille; 25 prosenttia jaetaan avustuksina iäkkäille kirjailijoille ja kääntäjille, jotka elävät ahtaissa taloudellisissa oloissa, ja 20 prosenttia kirjailijoille ja kääntäjille, jotka sairauden tai työkyvyttömyyden johdosta ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1966.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein kuluvan kuun 10 päivältä lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 11. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina maisteri T. Anhavaa, maisteri L. Hambergiä ja toimittaja J. Jaskaria Suomen Kääntäjäin Yhdistyksestä, kirjailijoita M. Larnia ja L. Nummea Suomen Kirjailijaliitosta, hallitussihteeri O. Närvää opetusministeriöstä sekä toimittaja C. Sandelinia Finlands Svenska Författareförening nimisestä yhdistyksestä, kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta valiokunnalla ei ole huomautettavaa.

Asiaa käsitellessään valiokunta on asiantuntijoilta saamiensa tietojen perusteella todennut, että lain nojalla jaetut apurahat ovat yleensä olleet määrältään verraten pieniä. Kun kirjailijoiden ja kääntäjien työ useimmiten kuitenkin edellyttää yhtäjaksoisesti tapahtuvaa pitkäaikaista työskentelyä, valiokunta pitää tärkeänä, että apurahoja jaettaessa pyritään nykyistä enemmän myöntämään myös sellaisia apurahoja, jotka ovat riittävän suuria turvaamaan apurahan saajan työskentelymahdollisuudet nykyistä pitemmällä tähtäyksellä. Edelleen valiokunta on kiinnittänyt huomiota apurahoja ja avustuksia haettaessa käytössä olevien lomakkeiden epätarkoituksenmukaisuuteen sekä katsoo, että olisi selvitettävä, miten ne voitaisiin yksinkertaistaa ja saattaa paremmin vastaamaan lain ja sen perusteella jaettavien apurhojen ja avustusten luonnetta.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 28 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Häggblom, Kalavainen, Leinonen, H. Linna, Lukkarinen, V. E. Partanen, P. Räsänen, Saalasti, Salama, A. Salo, Terästö, Uusitalo ja Volotinen sekä varajäsen Honkonen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 11 laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 15.

Asiaa käsitellessään Eduskunta on todennut, että lain nojalla jaetut apurahat ovat yleensä olleet määrältään verraten pieniä. Kun kirjailijoiden ja kääntäjien työ useimmiten kuitenkin edellyttää yhtäjaksoisesti tapahtuvaa pitkäaikaista työskentelyä, Eduskunta pitää tärkeänä, että apurahoja jaettaessa pyritään nykyistä enemmän myöntämään myös sellaisia apurahoja, jotka ovat riittävän suuria turvaamaan apurahan saajan työskentelymahdollisuudet nykyistä pitemmällä tähtäyksellä. Edelleen Eduskunta on kiinnittänyt huomiota apurahoja ja avustuksia haettaessa käytössä olevien lomakkeiden epätarkoituksenmukaisuuteen. Eduskunta katsoo, että olisi selvitettävä, miten ne voitaisiin yksinkertaistaa ja saattaa paremmin vastaamaan lain ja sen perusteella jaettavien apurahojen ja avustusten luonnetta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista 3 päivänä toukokuuta 1961 annetun lain (236/61) 2 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

2 §.

Edellisessä pykälässä mainitusta kokonaismäärästä jaetaan 45 prosenttia apurahoina luovaa kirjallista työtä suorittaville kirjailijoille ja 10 prosenttia kirjojen kääntäjille; 25 prosenttia jaetaan avustuksina iäkkäille kirjailijoille ja kääntäjille, jotka elävät ahtaissa taloudellisissa oloissa, ja 20 prosenttia kirjailijoille ja kääntäjille, jotka sairauden tai työkyvyttömyyden johdosta ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Moottoritiellä sallittavasta liikenteestä on säädetty yleisistä teistä annetun asetuksen (482/57) 2 §:ssä sekä tieliikenneasetuksen 8 a ja 18 a §:ssä (641/64). Yleisistä teistä annetussa laissa (243/54) tosin edellytetään, että yleinen tie voi olla myös vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu ajotie, mutta tähän ryhmään luettavan moottoritien rakennetta koskevat säännökset puuttuvat siitä. Moottoritien rakenteellisten erikoisominaisuuksien tultua kansainvälisesti määritellyiksi ja kun nämä ominaisuudet ovat luonteeltaan ensisijaisesti teknillisiä, ehdotetaan yleisistä teistä annetun lain 1 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että asetuksella voitaisiin määrätä moottoritien rakenteelliset vaatimukset. Tästä johtuva muutos ehdotetaan tehtäväksi myös lain 26 §:n 1 momenttiin.

Myös ne yleisistä teistä annetun lain säännökset, jotka koskevat yksityisen tien liittämistä yleiseen tiehen, kaipaavat tarkistamista ja täydentämistä. Mainitut säännökset ovat syntyneet aikana, jolloin yksityisen tien liittäminen yleiseen tiehen ei vaarantanut liikenteen turvallisuutta eikä haitannut sen sujuvuutta niin suuresti kuin nykyisin. Kun liikenteen valtava kasvu on suuresti lisännyt liikenneonnettomuuksien määrää nimenomaan teiden risteys- ja liittymäkohdissa, on maanteillä ja joissakin tapauksissa myös paikallisteillä käynyt välttämättömäksi saattaa yksityisten teiden liittymät nykyistä tehokkaamman valvonnan alaisiksi.

Voimassa olevien liittymäsäännösten mukaan lääninhallitus voi asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella olevasta tietystä yleisestä tiestä tai sen osasta määrätä, ettei siihen saa liittää yksityistä tietä ilman lääninhallituksen lupaa tai ettei yleiselle tielle johtavaa yksityistä pääsytietä saada ilman sellaista lupaa edelleen käyttää tarkoitukseensa taikka antaa muunlaisen määräyksen pääsyn järjestämisestä yleiselle tielle (50 §). Tällöin lääninhallitus hyväksyy suunnitelman kysymykseen tulevan järjestelyn toimittamista varten. Yksityisen tien liittämisestä yleiseen tiehen niillä teillä tai tieosilla, joille ei ole annettu sanotunlaista kieltoa, ovat voimassa lain 52 §:n säännökset.

Sovellettaessa edellä mainittuja säännöksiä on viranomaisten ratkaisuissa ilmennyt epäyhtenäisyyttä, koska säännökset ovat osoittautuneet puutteellisiksi ja vaikeasti tulkittaviksi. Tästä johtuen on varsinkin niillä yleisillä teillä, joille ei ole annettu edellä tarkoitettua kieltoa, yksityisen tien liittäminen voinut tapahtua ilman riittävää ohjausta ja valvontaa. Liittymälainsäädännössä ei myöskään tehdä eroa paikallisteiden ja maanteiden välillä, vaikka nämä tiet liikenteellisesti huomattavasti eroavat toisistaan.

Kun liikenteen vilkastuminen on tapahtunut voimakkaimmin maanteillä, tulisi kysymykseen tulevien säännösten koskea ensisijaisesti maanteitä. Erityistapauksessa annettavan päätöksen nojalla näitä säännöksiä pitäisi kuitenkin voida soveltaa myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan. Tämän mukaisesti hallitus esittää lakia muutettavaksi sillä tavoin kuin tähän esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 50 §:n 1 momentista ja 52 §:n 2 momentista käy selville.

Lakiehdotuksessa on pääosiltaan säilytetty nykyisten säännösten mukainen yksityisten teiden järjestely sitä kuitenkin eräissä kohdin muuttaen ja täydentäen. Niinpä moottoriteiden osalta ehdotetaan säädettäväksi, että pääsystä moottoritielle määrätään vain tiesuunnitelmassa (52 § 5 mom). Koska liittymät sijaitsevat tienpitäjän hallinnassa olevalla tiealueella ja tie- ja vesirakennushallitus vastaa tien kunnosta ja sen turvallisuudesta, ehdotetaan lisäksi, että lääninhallituksen sijasta tie- ja vesirakennushallitus antaisi liittymää tai sen käyttämistä koskevan määräyksen tai kiellon. Ennen määräyksen tai

kiellon antamista olisi kuultava asianomaisia kiinteistön omistajia ja tarpeen mukaan kuntaa sekä hankittava lääninhallituksen lausunto (50 § 3 ja 4 mom.). Sanotulla määräyksellä osoitettaisiin, missä maantien kohdassa yksityinen tie saadaan siihen liittää ja ennestään olevaa liittymää käyttää. Määräykseen liitettävällä kiellolla voitaisiin estää liittymien tekeminen tien muissa kohdissa. Ehdotuksen mukaan tienpitoviranomainen voisi kuitenkin muuttuneissa olosuhteissa poikkeuksellisesti sallia liittymän tekemisen lakiehdotuksen 52 §:n 1 momentista selviävin edellytyksin.

Lakiehdotuksen mukaan voitaisiin, niin kuin nykyisinkin, myös kieltää käyttämästä ennestään olevaa liittymää. Kun katkeava kulkuyhteys olisi tällöin korvattava muulla vastaavalla yhteydellä, ehdotetaan, että lääninhallituksen asiana olisi edelleenkin hyväksyä järjestelysuunnitelma, jolla määrätään tehtäväksi uusi yksityinen tie tai liittymä tahi perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen. Uusi kulkuyhteys järjestettäisiin, niin kuin tähänkin saakka, valtion kustannuksella ja yleensä myös sen toimesta (66 §). Jottei yksityinen kulkuyhteys katkeaisi väliaikaisestikaan, ehdotetaan, että liittymän käyttämistä koskeva kielto tulisi voimaan vasta järjestelysuunnitelman tultua toteutetuksi. Tilapäisjärjestelynä voitaisiin kuitenkin kielto sitä ennenkin panna täytäntöön, mikäli tämä olisi välttämätöntä yleisen tien tekemisen yhteydessä ja väliaikainen kulkuyhteys olisi järjestetty (50 § 2 mom).

Nykyinen käsittelyjärjestys järjestelysuunnitelmaa koskevissa asioissa on lakiehdotuksessa pääosaltaan säilytetty (50 § 3 ja 4 mom). Määräyksen tai kiellon sisältävä tie- ja vesirakennushallituksen päätös annettaisiin kuitenkin julkipanon jälkeen (106 §). Mikäli tienpitoviranomainen ei myöntäisi edellä sanottua poikkeusta liittymäkiellosta, olisi luvan hakijalla oikeus saattaa asia lääninhallituksen tutkittavaksi (52 § 7 mom).

Koska liikenneturvallisuuden kannalta on tärkeätä, että järjestelyn alaiset liittymät saadaan pikaisesti viranomaisten valvontaan, ehdotetaan lain 107 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että kielto tai määräys menisi täytäntöön päätöksestä tehtävästä valituksesta huolimatta. Tällöin voitaisiin niissä tapauksissa, joissa kiellettäisiin ennestään olevan liittymän käyttäminen, saada yksityisten oikeuksien kannalta tärkeänä pidettävä järjestelysuunnitelma mahdollisimman pian hyväksytyksi.

Lääninhallituksen järjestelypäätöksen saatua lainvoiman tulisi ehdotuksen mukaan tienpitäjälle haltuunotto-oikeus uutta yksityistä kulkuyhteyttä varten tarvittavaan alueeseen sen tekemisen ajaksi (51 § 1 mom). Milloin yksityisten teiden järjestely tulisi toimitettavaksi yleisen tien tekemisen yhteydessä, pitäisi kuitenkin tienpitäjän yleensä saada sanottu haltuunotto-oikeus mahdollisimman pian sen jälkeen, kun yleisen tien alueen haltuunotto on tapahtunut. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lääninhallitus voisi painavista syistä määrätä järjestelypäätöksensä täytäntöönkelpoiseksi, vaikka siitä valitettaisiin (107 § 4 mom.).

Lain 30 §:n 2 momentin mukaan voidaan tienpitäjälle antaa oikeus tietyltä alueelta ottaa tienpitoainetta rajoitettuun määrään tai oikeus tienpitoa varten tarvittavaan yksityiseen tiehen. Kun lainkohdasta ei selvästi käy ilmi, voidaanko näitä oikeuksia antaa myös yksityisten teiden järjestelysuunnitelman toteuttamista varten, ehdotetaan sanottua lainkohtaa tältä osin selvennettäväksi.

Ne korvaukset ja muut oikeussuhteet, jotka aiheutuvat yksityisten teiden järjestelystä, tulisivat lakiehdotuksen mukaan edelleenkin käsiteltäviksi yleisistä teistä annetun lain mukaisessa tietoimituksessa soveltaen sanotun lain korvaussäännöksiä (lakiehdotuksen 51 § 2 mom ja 66 §; ks. erityisesti lain 37, 61, 62 ja 75 §). Uuden yksityisen kulkuyhteyden valmistuttua käy tarpeelliseksi määritellä, ketkä ovat velvollisia tietä kunnossapitämään, ja määrätä tieosakkaiden tieyksiköt. Kun näitäkin kysymyksiä on tarkoituksenmukaisinta käsitellä edellä mainitussa tietoimituksessa, ehdotetaan lain 51 §:n 2 momenttia täydennettäväksi siten, että tietoimituksessa voitaisiin tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista edellä mainitut ja muutkin yksityisistä teistä annetun lain (358/62) 48 §:ssä tarkoitetut asiat.

Edellä selostetuista liikenneturvallisuussyistä on lakiehdotuksessa ulotettu liittymien valvonta koskemaan myös niitä maanteitä ja niiden osia, joita lakiehdotuksen 50 §:n 1 momentissa tarkoitetut kiellot eivät koske. Lakiehdotus rakentuu tältä osin normatiivisen lupajärjestelmän periaatteelle. Tämän

mukaisesti tarvittaisiin uuden liittymän rakentamiseen tienpitoviranomaisen lupa, joka olisi myönnettävä aina silloin, kun laissa säädetyt edellytykset olisivat olemassa eli kun liittäminen olisi tarpeen kiinteistön käyttämiselle ja liittymä täyttäisi ne liikenneturvallisuuden vaatimukset, mitkä on sisällytetty lakiehdotuksen 52 §:n 2 momenttiin. Oikeusturvallisuuden varmistamiseksi voitaisiin tienpitoviranomaisen kielteinen ratkaisu näissäkin tapauksissa saattaa lääninhallituksen tutkittavaksi lakiehdotuksen 52 §:n 7 momentin mukaisesti.

Niin kuin edellä on mainittu, tulisivat nyt ehdotetut maanteiden liittymäsäännökset koskemaan paikallistietä vain kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön poikkeustapauksessa antaman erityisen päätöksen nojalla. Jollei sellaista päätöstä olisi annettu, jäisivät paikallisteiden liittymäsäännökset asiallisesti samansisältöisiksi kuin ne ovat nykyisinkin (lain 52 §:n 1 ja 2 mom. verrattuina lakiehdotuksen 52 § 2 ja 3 mom).

Ehdotetut säännökset yksityisen tien liittämisestä yleiseen tiehen tai sille johtavan yksityisen tien liittymän käyttämisestä koskisivat myös yksityisen tien tekemistä vahvistetun tiesuunnitelman tarkoittamalle tiealueelle (52 § 6 mom). Tässä kohden ehdotus on asiallisesti yhdenmukainen lain 43 §:ssä olevan, rakentamista koskevan vastaavanlaisen säännöksen kanssa. Lakiehdotuksessa tarkoitetaan yksityisellä tiellä myös sellaista siihen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia ei sovelleta (52 § 6 mom). Vielä on lakiehdotukseen sisällytetty tarpeellinen helpottava säännös maatalousliittymän tekemisestä sekä säännös asianosaisen oikeudesta saattaa näitäkin asioita koskeva tienpitoviranomaisen ratkaisu tai ohje lääninhallituksen tutkittavaksi (52 § 7 mom). Ehdotetuista muutoksista aiheutuva lain rangaistussäännöstön täydennys sisältyy lakiehdotuksen 100 §:ään.

Edellä selostetut lainmuutokset eivät lisäisi valtion menoja.

Koska kunta nykyisin joutuu ottamaan osaa paikallistielle hankittavan lautan kustannuksiin, on paikallistielle tuleva lautta ollut hankittava kussakin tapauksessa tiekohtaisena. Yleisiä teitä varten tarvittava lauttakalusto tulisi kuitenkin voida hankkia keskitetysti ja sijoittaa maantie- ja paikallistieliikenteen käyttöön sen mukaan kuin liikenteen tarve ja lautan sopivuus edellyttävät. Tämän vuoksi ja jotta paikallisteiden osalta tällöin vältyttäisiin hankalista kustannusselvittelyistä, ehdotetaan lain 92 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että kunnat vapautuisivat velvollisuudestaan osallistua paikallistien lautan hankkimisen, siirron ja käyttökunnossa pitämisen kustannuksiin. Sen sijaan kunnan velvollisuus osallistua paikallistiellä olevan lautan käyttömenoihin pysyisi ennallaan. Lainmuutoksen johdosta valtion vuotuiset menot tosin lisääntyisivät arviolta 150 000 markalla, mutta lauttakaluston keskitetty hankinta ja tarkoituksenmukaisempi käyttö tuottaisivat ilmeisesti valtiolle vastaavan säästön.

Lain 107 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvosto voi erityisessä tapauksessa määrätä, ettei valitus estä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön antaman tiesuunnitelman vahvistamispäätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä viranomainen toisin määrää. Näitä kiireellisyyspäätöksiä valtioneuvosto joutuu antamaan lukuisasti nimenomaan työllisyyden hoitamisen takia. Valtioneuvoston on kuitenkin yleisistunnossaan vaikeata perehtyä laajaan ja monitahoiseen tiehankkeeseen siinä määrin, että se voisi päätöksen tehdessään ottaa huomioon kaikki kiireelliseksi julistamisesta mahdollisesti johtuvat seuraukset. Kun ministeriö jo vahvistaessaan tiesuunnitelman perehtyy yksityiskohtaisesti hankkeeseen, ehdotetaan mainittua lainkohtaa muutettavaksi siten, että ehdotuksesta ilmenevin perustein ministeriö voisi antaa mainitun kiireellisyysmääräyksen.

Yleisistä teistä annetun lain voimaanpanolain mukaisen menettelyn yhteydessä moni kunta ja kylätiekunta ryhtyi oikaisemaan tai muulla tavoin parantamaan tietään, vaikka asiasta annetut kuntoonpano-ohjeet eivät sitä vaatineetkaan. Nämä työt jouduttiin suorittamaan ilman lääninhallituksen parantamispäätöstä tai aikaisemmin annetusta päätöksestä poiketen, koska uuden lain tultua voimaan lääninhallitukset eivät enää voineet perustaa kunnan- tai kylätietä tai määrätä sellaista parannettavaksi. Milloin näin parannettu tie on muuttunut paikallistieksi, olisi uuden tienpitäjän (valtion) oikeus kysymyksessä oleviin tiealueisiin selvennettävä samaksi kuin sillä on tien muihin osiin (lain 31 §), minkä ohessa samalla olisi todettava sivuun

jääneiden tieosien lakanneen yleisenä tienä. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että maanomistajille tulevat korvaukset näiltäkin osin käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin aikaisemman tielain mukaisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 113 §:n 2 momenttia muutettavaksi edellä selostetulla tavalla.

Lakiehdotuksen loppuun on sisällytetty voimaantulosäännös sekä eräitä aikaisemmin päätetyistä yksityisten teiden järjestelyistä johtuvia siirtymäsäännöksiä.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 1 §:n 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 30 §:n 2 momentti, 50 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä elokuuta 1963 annetussa laissa (404/63), 51 §, 52 §, sen 4 momentti sellaisena kuin se on 19 päivänä toukokuuta 1961 annetussa laissa (260/61), 66 §, 92 §:n 1 momentti, 100, 106 ja 107 § sekä 113 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

1 §

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Yleinen tie voi olla moottoritie, josta säädetään tarkemmin asetuksella, tai muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu ajotie tai polku taikka tie, jota käytetään ainoastaan talven aikana (erityinen talvitie). Näistä ovat soveltuvin osin voimassa tämän lain säännökset.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

26 §

Uuden tien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on määrättävä, onko tiestä tuleva maantie vai paikallistie. Jos tie on tarkoitettu moottoritieksi tai muuksi sellaiseksi ajotieksi, jolla vain tietynlainen liikenne on sallittu, on siitä määrättävä tien tekemistä koskevassa tiesuunnitelmassa.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

30 §

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos tienpitäjälle on tarpeen saada tienpitoa tai 50 §:n 2 momentissa mainitun järjestelysuunnitelman toteuttamista varten oikeus tietyltä alueelta ottaa tienpitoainetta rajoitettuun määrään tai oikeus yksityiseen tiehen, voidaan sellainen oikeus perustaa samassa järjestyksessä kuin oikeus tien liitännäisalueeseen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

50 §

Tien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi tie- ja vesirakennushallitus voi päätöksellään antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittämisestä asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella olevaan tai tehtävään maantiehen tai sen osaan ja sille johtavien yksityisten teiden liittymien käyttämisestä. Erityisestä syystä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö voi päätöksellään määrätä, että tässä momentissa olevia säännöksiä saa soveltaa myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan.

Jos asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää, on kulkuyhteyden järjestämiseksi laadittava lääninhallituksen hyväksyttävä järjestelysuunnitelma, jossa tarpeen mukaan määrätään tehtäväksi yksityinen tie tai liittymä tahi perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen. Järjestelysuunnitelman toteuttamisen jälkeen tai tien tekemisen yhteydessä väliaikaisena järjestelynä sitä ennenkin, jos tienpitoviranomainen katsoo sen välttämättömäksi ja hyväksyttävä kulkuyhteys on tilapäisesti järjestetty, voidaan kielletty liittymä poistaa tai sen käyttö estää tienpitoviranomaisen toimesta.

Ennen 1 momentissa mainitun tie- ja vesirakennushallituksen päätöksen antamista tai järjestelysuunnitelman hyväksymistä on kysymykseen tuleville kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille lääninhallituksen toi-

mesta varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluiksi ja on siitä tiedotettava joko henkilökohtaisesti tai kuuluttamalla kunnan ilmoitustaululla siten, kuin laissa julkisista kuulutuksista (34/25) on säädetty. Kuulutuksen julkaisemisesta on lääninhallituksen toimesta riittävän ajoissa lisäksi ilmoitettava yhdessä tai kahdessa paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja lähetettävä kirjallinen ilmoitus sellaiselle toisesta kunnasta olevalle asianosaiselle, jonka asuinpaikka on asiakirjoissa mainittu tai muutoin tunnettu. Ennen 1 momentissa tarkoitettujen päätösten antamista on hankittava asiasta lääninhallituksen lausunto ja on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa tarpeen mukaan kuultava myös kuntaa.

Järjestelysuunnitelman hyväksymistä koskevasta lääninhallituksen päätöksestä on annettava tieto kysymykseen tuleville kiinteistöjen omistajille ja muille asianosaisille noudattaen 3 momentissa olevia säännöksiä.

51 §

Kun järjestelysuunnitelma on hyväksytty päätöksellä, joka on saanut lainvoiman tai joka on täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta, tienpitäjällä on oikeus ottaa järjestelysuunnitelman mukaisen yksityisen tien tai liittymän tekemistä varten tarvittava alue haltuunsa siksi ajaksi, kunnes sanottu tie tai liittymä on tehty.

Järjestelysuunnitelman johdosta on tarvittaessa pidettävä tietoimitus, jossa sen lisäksi, mitä 5 luvussa säädetään, voidaan tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista yksityisistä teistä annetun lain (358/62) 48 §:ssä tarkoitetut asiat.

52 §

Edellä 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon estämättä tienpitoviranomainen voi, milloin muuttuneet olosuhteet antavat siihen aihetta, sallia yksityisen tien liittämisen kiellon alaiseen yleiseen tiehen tai kielletyn liittymän käyttämisen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii ja liikenneturvallisuudelle siitä aiheutuva vaara harkitaan vähäiseksi.

Yksityisen tien liittämiseen sellaiseen maantiehen, jolle ei ole annettu 50 §:n 1 momentin mukaista kieltoa, tarvitaan tienpitoviranomaisen lupa. Lupa, johon voidaan sisällyttää tarpeellisiksi katsottavia ehtoja, on myönnettävä, jos liittäminen on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymästä on riittävä vapaa näkymä maantien kumpaankin suuntaan ja se sijainniltaan suhteessa muihin risteyksiin ja liittymiin on sellainen, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Erityisestä syystä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö voi päätöksellään määrätä, että tämän momentin säännöksiä on sovellettava myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan. Jos yksityinen tie on liitettävä paikallistiehen eikä tällaista ministeriön päätöstä ole annettu, on liittäminen teiden yhtymäkohdassa toimitettava tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan sillä tavoin, että yksityisestä tiestä liikenteelle aiheutuva vaara voidaan mahdollisimman suuressa määrin välttää.

Ne rakenteet ja laitteet yleisen tien alueella, jotka ovat tarpeen yksityisen tien liittämiseksi yleiseen, on yksityisen tien pitäjä velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa yleisen tien liikenteelle tai sen kunnossapidolle ja saa tienpitoviranomainen, milloin syytä siihen on, ottaa tehdäkseen tähän kuuluvan työn asianomaisen kustannuksella. Jos ennestään oleva yksityinen tie yhtyy yleiseen tiehen siten, että siitä aiheutuu vaaraa liikenteelle, yksityisen tien pitäjä on velvollinen ryhtymään tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan toimenpiteisiin liittämisen toimittamiseksi sillä tavoin, että vaara, mikäli mahdollista, vältetään.

Jos yleinen tie tehdään siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityisen tien taikka jos tietä levennetään, korotetaan tai alennetaan niin, että pääsy sille ennestään olevalta yksityiseltä tieltä huomattavasti vaikeutuu, yleisen tien pitäjän velvollisuutena on kustannuksellaan huolehtia yksityisen tien johtamiseksi yleisen tien poikki taikka sen liittämiseksi yleiseen tiehen tarpeellisten laitteiden ja niihin liittyvien töiden tekemisestä. Mitä tässä momentissa säädetään yksityisestä tiestä, koskee vastaavasti rakennuskaavatietä.

Mitä 50 §:n 1 momentissa ja tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske moottoritietä, jolle pääsystä yleiseltä tai yksityiseltä tieltä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa.

Mitä tässä laissa säädetään yksityisen tien liittämisestä yleiseen tiehen tai sille johtavan

yksityisen tien liittymän käyttämisestä, koskee soveltuvin osin myös yksityisen tien tekemistä vahvistetun tiesuunnitelman tarkoittamalle tiealueelle. Yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaista yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia (358/62) ei sovelleta. Kuitenkin saa 50 §:n 1 momentin ja tämän pykälän 2 momentin säännösten estämättä tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan tehdä muuhun yleiseen tiehen kuin moottoritiehen sellaisen liittymän, jota käytetään yksinomaan maatalous- tai metsätalousajoon (maatalousliittymä), jollei liittymästä aiheudu huomattavaa vaaraa liikenneturvallisuudelle.

Asianosaisella on oikeus saattaa tienpitoviranomaisen tämän pykälän perusteella tekemä ratkaisu tai antama ohje lääninhallituksen tutkittavaksi.

66 §.

Milloin 35 §:ssä tarkoitetun järjestelyn johdosta tai 50 §:n 2 momentin mukaisesti joudutaan rakentamaan uusi yksityinen tie tai liittymä taikka muuttamaan entistä eikä tienpitoviranomainen suorita työtä, on kiinteistön omistajalla, jos hänelle sen vuoksi aiheutuu kustannuksia, oikeus saada niistä tienpitäjältä kohtuullinen korvaus. Jos 50 §:n 1 momentissa mainitun kiellon johdosta aiheutuu huomattavaa haittaa sellaisen kiinteistön käyttämiselle, jolla aikaisemmin on ollut liittymä yleiselle tielle, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitäkin korvaus tienpitäjältä.

92 §

Tienpidon kustannuksia määrättäessä ei oteta lukuun yleisiä hallintokustannuksia, tietutkimuksista johtuvia kustannuksia eikä tienpitoa varten tarvittavien rakennusten, autojen ja työkoneiden hankinnasta ja kunnossapidosta eikä lautan hankkimisesta, siirtämisestä ja käyttökunnossa pitämisestä aiheutuvia menoja.

— — — — — — — — — — — — — — —

100 §

Jos joku

1) rikkoo 50 §:n 1 momentin nojalla annetun kiellon liittymän tekemisestä tai järjestelysuunnitelman toteuttamisen jälkeen liittymän käyttämisestä taikka 52 §:ssä, 53 §:ssä, 54 §:n 1 momentissa, 58 §:n 2 momentissa tai 59 §:ssä olevan taikka niiden nojalla annetun kiellon, määräyksen tai luvan;

2) vastoin parempaa tietoa tai törkeästä huolimattomuudesta menettelee 41, 43 tai 44 §:ssä olevan tai niiden nojalla annetun kiellon vastaisesti;

3) luvatta vie sillalle tai lautalle raskaamman ajoneuvon tai kuorman, kuin on ilmoitettu sallituksi; taikka

4) luvatta kuljettaa tiellä työkonetta tai muuta sellaista laitetta, joka painonsa tai rakenteensa vuoksi on omiaan vaurioittamaan tietä,

rangaistakoon, jollei siitä muualla ole säädetty ankarampaa rangaistusta, enintään 100 päiväsakolla.

106 §

Päätös tiesuunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakkauttamisesta sekä päätös, joka annetaan 50 §:n 1 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tahi päätös, jolla vahvistetaan 86 §:ssä tarkoitettu luokitus, on annettava julkipanon jälkeen, ja valitusaika luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä.

107 §

Valitus päätöksestä, jonka kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö on antanut tässä laissa tarkoitetussa asiassa, ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä viranomainen toisin määrää.

Sama on laki valitukseen katsoen muun viranomaisen päätöksestä, joka perustuu 23 tai 30 §:ään, 41 §:n 1 momentin säännökseen siinä mainitun etäisyyden pitentämisestä, 44 §:ään, 49 §:n 1 momenttiin, 50 §:n 1 momentin säännökseen siinä mainittujen määräysten tai kieltojen antamisesta, 59 §:ään tai 94 §:n 1 momenttiin taikka joka koskee tiesuunnitelman vahvistamista tai tien tekemistä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske ministeriön päätöstä, jolla maantie tai yksityinen tie on määrätty paikallistieksi taikka yleinen tie lakkautettu, sikäli kuin valittajana on kunta, eikä myöskään päätöstä, jolla ministeriö on vahvistanut tiesuunnitelman. Jos tien tekeminen on työllisyyden turvaamisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä kat-

sottava kiireelliseksi, ministeriö voi kuitenkin määrätä, että valitus tiesuunnitelman vahvistamista koskevasta päätöksestä ei estä sen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä viranomainen toisin määrää.

Päätöksessä, joka annetaan 42 §:n 2 ja 3 momentin taikka 101 §:n 1 momentin nojalla, sekä painavista syistä päätöksessä, jolla hyväksytään 50 §:n 3 momentissa mainittu järjestelysuunnitelma, voidaan määrätä, että päätös on täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta.

113 §

Senkin jälkeen, kun päätös kunnan- tai kylätien muuttamisesta paikallistieksi on tullut voimaan, on aikaisempaa lakia sovellettava, kun kysymys on korvauksesta, joka johtuu tielain 12 §:ssä mainitusta alueen luovutuksesta tai käyttöoikeuden supistuksesta tai johon muutoin on syntynyt oikeus ennen päätöksen voimaantuloa, taikka kun tielain 59 §:ssä tarkoitetuissa katselmuksissa havaittujen vikojen korjaamisesta aiheutuneita kustannuksia ja muita kylätien pitämisestä johtuneita maksuja maksuunpannaan, kannetaan tai tilitetään. Sama olkoon laki, kun paikallistieksi määrättyä kunnan- tai kylätietä lailliseen luovutuskuntoon saatettaessa tiehen on käytetty aluetta ilman lääninhallituksen päätöstä tai sellaisesta poiketen, ja on tällaisen alueen, johon on sovellettava, mitä tämän lain 31 §:ssä säädetään, katsottava kuuluvan paikallistiehen hyväksyvää vastaanottokatselmusta seuraavan kuukauden alusta. Samasta ajankohdasta lukien on vastaavan kunnan- tai kylätien osan katsottava lakanneen yleisenä tienä, mikäli ei muuta ole määrätty .

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968. Aikaisemmin voimassa olleen 50 §:n 1 momentin nojalla annettua määräystä on, jollei tästä laista muuta johdu, edelleen noudatettava. Määräyksestä poikkeamisesta päättää kuitenkin tienpitoviranomainen 52 §:n 1 momentin mukaisesti ja voidaan määräys muuttaa tai kumota tie- ja vesirakennushallituksen päätöksellä noudattaen 50 §:ssä säädettyä järjestystä.

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri *Leo Suonpää.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivänä helmikuuta 1967 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 12. Kuultuaan asiantuntijoina kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriä Leo Suonpäätä, hallitusneuvos Veijo Vuorimiestä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä, Hämeen läänin maaherraa Jorma Tuomista, Uudenmaan lääninhallituksen kansliapäällikköä, lääninneuvos Arvi Salosta, yli-insinööri Eino Riihimäkeä tie- ja vesirakennushallituksesta, laamanni Edvard Murénia Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Paavo Pekkasta Maalaiskuntien Liitosta, lakitieteenlisensiaatti Alpo Varjolaa Maanomistajain Liitosta, varatuomari Esko Ala-Ketolaa Maataloustuottajain Keskusliitosta ja diplomi-insinööri Jukka Lehtosaloa Suomen Pienkiinteistöliitosta, valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää muutoksia aiheellisina ja lakiehdotuksen säännöksiä pääosiltaan asianmukaisina.

Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut olevan aihetta seuraaviin huomautuksiin ja muutosehdotuksiin.

1 §. Puoltaessaan 2 momentin muutosehdotusta, jonka mukaan asetuksella voidaan määrätä moottoritien rakenteelliset vaatimukset, valiokunta on katsonut aiheelliseksi kiinnittää huomiota moottoritien rakentamisesta aiheutuviin epäkohtiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan moottoritietä suunniteltaessa ei aina ole riittävästi huolehdittu siitä, miten moottoritiehen liittyvät rinnakkaistiet ja -kadut voitaisiin tarkoituksenmukaisesti suunnitella ja yhdistää moottoritiehen. Valiokunta katsoo, että asianomaisten viranomaisten tulisi uusia moottoriteitä suunnitellessaan ja rakentaessaan pitää erityistä huolta siitä, että muu liikenne voi esteettömästi sujua kysymyksessä olevilla rinnakkaisteillä ja -kaduilla.

30 §:n 2 momentti. Käsitellessään tämän lainkohdan muutosesitystä valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että milloin on kysymys tienpitoaineen ottamisesta rajoitettuun määrään kunnan omistamalta ja sen rajojen sisällä olevalta alueelta, kunta joutuu lain 67 §:n 2 momentin nojalla pakko-ottotapauksissa luovuttamaan myös 50 §:n 2 momentissa mainitun järjestelysuunnitelman toteuttamista varten tarvittavan tientekoaineen korvauksetta. Kun tällainen menettely saattaa johtaa kohtuuttomuuteen tai vaikeuttaa kunnan muiden tehtävien hoitamista, valiokunta katsoo, että esillä olevan laatuisissa tapauksissa tientekoaineen korvauksetta ottamista olisi pyrittävä välttämään.

50 §. Hallituksen esityksen mukaan tie- ja vesirakennushallitus voi päätöksellään antaa 1 momentissa tarkoitettuja määräyksiä tai kieltoja. Toimivallan siirtäminen lääninhallitukselta tie- ja vesirakennushallitukselle on herättänyt valiokunnassa epäilyksiä. Säännösten soveltaminen vaatii kuitenkin yhdenmukaisuutta, ja tässä tarkoitetut liittymäkohdat sijaitsevat aina tie- ja vesirakennushallituksen hallinnassa olevilla tiealueilla. Kun tie- ja vesirakennushallitus muutenkin vastaa yleisten teiden rakenteellisesta turvallisuudesta, valiokunta on katsonut voivansa puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä tältä osalta.

Kun 3 momentissa tarkoitettujen kuulutusten julkaisemisesta sanomalehdissä on valiokunnan saamien tietojen mukaan esiintynyt tyytymättömyyttä, valiokunta kiin-

nittää huomiota siihen, että kuulutukset olisi julkaistava tasapuolisuutta noudattaen eri ajatussuuntia edustavissa paikkakunnalle leviävissä sanomalehdissä.

52 §:n 1 momentissa on kysymys erivapauden myöntämisestä voimassaolevasta kiellosta yksityisessä tapauksessa ja laissa määritellyillä edellytyksillä, jollaisina lakiehdotuksen mukaan ovat muuttuneet olosuhteet. Kun valiokunta on pitänyt tarpeellisena, että mainittu erivapaus voitaisiin myöntää myös muista painavista syistä, valiokunta on sen mukaisesti muuttanut momentin sanamuotoa.

66 §. Kun korvaukseen oikeutettuja saattaa olla muitakin kuin kiinteistön omistaja, esim. tiekunta tai yksityistielain 10 §:ssä tarkoitettu liikenteen tai elinkeinon harjoittaja, valiokunta on muuttanut sanamuotoa siten, että kiinteistön omistajan ohella myös muulla asianosaisella on oikeus saada lainkohdassa tarkoitettu korvaus tienpitäjältä. Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että korvaukset olisi aina suoritettava viivytyksittä.

106 §:n sanamuotoa on selvennetty.

107 §:n 4 momentissa on korjattu viittauksessa sattunut painovirhe.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Johtolause.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

1, 26, 30, 50 ja 51 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

52 §.

Edellä 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon estämättä tienpitoviranomainen voi, milloin muuttuneet olosuhteet *tai muut painavat syyt* antavat siihen aihetta, sallia yksityisen tien liittämisen kiellon alaiseen yleiseen tiehen tai kielletyn liittymän käyttämisen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii ja liikenneturvallisuudelle siitä aiheutuva vaara harkitaan vähäiseksi.

(2—7 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

66 §.

Milloin 35 §:ssä tarkoitetun järjestelyn johdosta tai 50 §:n 2 momentin mukaisesti joudutaan rakentamaan uusi yksityinen tie tai liittymä taikka muuttamaan entistä eikä tienpitoviranomainen suorita työtä, on kiinteistön omistajalla *tai muulla asianosaisella,* jos *tälle* sen vuoksi aiheutuu kustannuksia, oikeus saada niistä tienpitäjältä kohtuullinen korvaus. Jos 50 §:n 1 momentissa mainitun kiellon johdosta aiheutuu huomattavaa haittaa sellaisen kiinteistön käyttämiselle, jolla aikaisemmin on ollut liittymä yleiselle tielle, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitäkin korvaus tienpitäjältä.

92 ja 100 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

106 §.

Päätös tiesuunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakkauttamisesta sekä päätös, joka annetaan 50 §:n 1 momentin *nojalla* tai 52 §:n 2 momentin nojalla *annettu kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätös* tahi päätös, jolla vahvistetaan 86 §:ssä tarkoitettu luokitus, on annettava julkipanon jälkeen, ja valitusaika luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä.

107 §.

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Päätöksessä, joka annetaan 42 §:n 2 ja 3 momentin taikka 101 §:n 1 momentin nojalla, sekä painavista syistä päätöksessä, jolla hyväksytään 50 §:n *2* momentissa mainittu järjestelysuunnitelma, voidaan määrätä, että päätös on täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta.

113 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännökset.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saloranta, varapuheenjohtaja V. A. Virtanen, jäsenet Aalto, Asunta, Berner, Friman, Kaarna, Kangas, L. Koskinen, Kull, Mäkelä, Mäki, Niskanen, Rytkönen, E. Räsänen ja Sinisalo sekä varajäsen Paananen.

Vastalause.

Kun emme voi yhtyä siihen muutosesityksen perusajatukseen, että keskusvirastolle annettaisiin yksin oikeus keskitetysti määrätä teittemme liittymistä, katsomme, ettei tässä suhteessa toimivaltaa lääninhallituksilta olisi siirrettävä keskusvirastolle. Esitetty muutos on sinänsä vastoin nykyistä hallinnollista suuntausta, että toimivaltaa siirretään keskusvirastoilta ja ministeriöiltä lääninhallintoportaaseen. Lakiesityksessä enempää kuin asiantuntijain lausunnaissa ei ole esitetty tämän toimivaltamuutoksen perusteluiksi kuin että käytäntö olisi nyt maan eri osissa epäyhtenäinen. Tuskin näissä asioissa kovin pitkälle voidaan samoja yksityiskohtaisia määräyksiä soveltaakaan, sillä paikalliset olosuhteethan yleensä määräävät liittymäkysymykset. Ei ole myöskään esitetty, että lääninhallituksen määrätessä liittymistä olisi luotu liikennevaaroja. Moottoriteiden osalta voidaan pitää asiallisena, että sen liittymistä määrääminen tapahtuu tieviranomaisten yhtenäisten keskitettyjen määräysten mukaan. Sen sijaan muut tiet palvelevat yhtä hyvin paikallistakin liikennettä ja siksi niiden osalta paikallinen tuntemus ja tarpeet ovat varsin tärkeitä. On esitetty, että tie- ja vesirakennushallitus tulisi siirtämään toimivaltaansa piirikonttoreilleen ja että paikallistuntemus olisi siten riittävä. Kuitenkin keskusvirastolla on päätäntävalta ja piirikonttori on velvollinen täysin seuraamaan ylhäältä päin tulevia määräyksiä.

Tapahtuisi merkittävä vallankeskitys, josta saattaisi olla seurauksena paikallisoloille vieraat teoreettiset ratkaisut ja liittymiin nähden kiinnitettäisiin yksipuolisesti huomiota vain läpikulkuliikenteen nopeaan sujumiseen. Kun keskitystä on perusteltu liikenneturvallisuuden lisäämisen välttämättömyydellä, on todettava, että teiden esteetön läpäisykyky toisaalta lisää turvallisuutta vaarantavaa nopeutta ja että muullakin liikennesäännöstelyllä on tärkeä osansa liikenneturvallisuuden luomisessa.

Maanteiden ja paikallisteiden asettaminen eri asemaan liittymiin nähden ei ole välttämätöntä eikä lakiesitys siinä suhteessa ole liikenneturvallisuutta lisäävä.

Esityksen mukainen järjestelmä on sekava. Tienpitoviranomainen voi olla tie- ja vesirakennushallitus, sen piirikonttori ja kai myös sen alainen tiemestari, jolla on määrätty piirinsä hoidossaan. Kun tie- ja vesirakennushallitus antaa tielle periaatteellisen kiellon liittymistä, jää kuitenkin lääninhallituksen tehtäväksi järjestyssuunnitelman laatiminen. Näin tie- ja vesirakennushallitus antaa kiellon sen yhteydessä ratkaisematta, mitä kiellosta seuraa ja miten sen aiheuttamat seuraukset voidaan eliminoida. Kuitenkin kielloilla ja sen seurauksilla on välttämätön yhteys, koska tällöinkin pitää huomioida niin liikenteelliset kuin taloudelliset välttämättömyydet. Keskusviraston liityntäkieltoon määräämän tien osalta poikkeukset myöntää tienpitoviran-

omainen (keskusvirasto tai sen piirikonttori), mutta jos luvan pyytäjä ei ratkaisuun tyydy, voi tämä valittaa lääninhallitukseen, jolla on ratkaisuvalta. Järjestelmä on monimutkainen, hankala ja ilmeisesti myös nykyistä hitaammin toimiva.

Hallituksen perusteluissa oleva maininta, ettei lain muutos aiheuta valtiolle lisäkuluja, tuskin pätee.

Näistä syistä emme katso voivamme hyväksyä ratkaisua, johon valiokunnan enemmistö on päätynyt. Esitämme, että hallituksen muutosesityksestä hyväksytään vain ne lainkohdat, jotka eivät liity kyseiseen toimivallan siirtoon eli siis hyväksyttäisiin lakiesitys seuraavan sisältöisenä:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 1 §:n 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 30 §:n 2 momentti, 51 §, 66 §, 92 §:n 1 momentti ja 113 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

1 §:n 2 momentti = mietintö

26 §:n 1 momentti = mietintö

30 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos tienpitäjälle on tarpeen saada tienpitoa tai 50 §:n 3 momentissa mainitun järjestelysuunnitelman toteuttamista varten oikeus tietyltä alueelta ottaa tienpitoainetta rajoitettuun määrään tai oikeus yksityiseen tiehen, voidaan sellainen oikeus perustaa samassa järjestyksessä kuin oikeus tien liitännäisalueeseen.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

51 § = mietintö

66 §.

Milloin 35 §:ssä tarkoitetun järjestelyn johdosta tai 50 §:n mukaisesti joudutaan rakentamaan uusi yksityinen tie tai liittymä taikka muuttamaan entistä eikä tienpitoviranomainen suorita työtä, on kiinteistön omistajalla tai muulla asianosaisella, jos tälle sen vuoksi aiheutuu kustannuksia, oikeus saada niistä tienpitäjältä korvaus. Jos 50 §:n 1 momentissa mainitun kiellon johdosta aiheutuu huomattavaa haittaa sellaisen kiinteistön käyttämiselle, jolla aikaisemmin on ollut liittymä yleiselle tielle, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitäkin korvaus tienpitäjältä.

92 §:n 1 momentti = mietintö

113 §:n 2 momentti = mietintö

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä maaliskuun 9 päivänä 1967.

Timo Mäki. **Magnus Kull.** **Mikko Asunta.**

Suuren valiokunnan mietintö N:o 36 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 12 laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 36, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 1 §:n 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 30 §:n 2 momentti, 50 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä elokuuta 1963 annetussa laissa (404/63), 51 §, 52 §, sen 4 momentti sellaisena kuin se on 19 päivänä toukokuuta 1961 annetussa laissa (260/61), 66 §, 92 §:n 1 momentti, 100, 106 ja 107 § sekä 113 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Yleinen tie voi olla moottoritie, josta säädetään tarkemmin asetuksella, tai muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu ajotie tai polku taikka tie, jota käytetään ainoastaan talven aikana (erityinen talvitie). Näistä ovat soveltuvin osin voimassa tämän lain säännökset.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

26 §.

Uuden tien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on määrättävä, onko tiestä tuleva maantie vai paikallistie. Jos tie on tarkoitettu moottoritieksi tai muuksi sellaiseksi ajotieksi, jolla vain tietynlainen liikenne on sallittu, on siitä määrättävä tien tekemistä koskevassa tiesuunnitelmassa.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

30 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos tienpitäjälle on tarpeen saada tienpitoa tai 50 §:n 2 momentissa mainitun järjestelysuunnitelman toteuttamista varten oikeus tietyltä alueelta ottaa tienpitoainetta rajoitettuun määrään tai oikeus yksityiseen tiehen, voidaan sellainen oikeus perustaa samassa järjestyksessä kuin oikeus tien liitännäisalueeseen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

50 §.

Tien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi tie- ja vesirakennushallitus voi päätöksellään antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittämisestä asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella olevaan tai tehtävään maantiehen tai sen osaan ja sille johtavien yksityisten teiden liittymien käyttämisestä. Erityisestä syystä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö voi päätöksellään määrätä, että tässä momentissa olevia säännöksiä saa soveltaa myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan.

Jos asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää, on kulkuyhteyden järjestämiseksi laadittava lääninhallituksen hyväksyttävä järjestelysuunnitelma, jossa tarpeen mukaan määrätään tehtäväksi yksityinen tie tai liittymä tahi perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityi-

seen tiehen. Järjestelysuunnitelman toteuttamisen jälkeen tai tien tekemisen yhteydessä väliaikaisena järjestelynä sitä ennenkin, jos tienpitoviranomainen katsoo sen välttämättömäksi ja hyväksyttävä kulkuyhteys on tilapäisesti järjestetty, voidaan kielletty liittymä poistaa tai sen käyttö estää tienpitoviranomaisen toimesta.

Ennen 1 momentissa mainitun tie- ja vesirakennushallituksen päätöksen antamista tai järjestelysuunnitelman hyväksymistä on kysymykseen tuleville kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille lääninhallituksen toimesta varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluiksi ja on siitä tiedotettava joko henkilökohtaisesti tai kuuluttamalla kunnan ilmoitustaululla siten, kuin laissa julkisista kuulutuksista (34/25) on säädetty. Kuulutuksen julkaisemisesta on lääninhallituksen toimesta riittävän ajoissa lisäksi ilmoitettava yhdessä tai kahdessa paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja lähetettävä kirjallinen ilmoitus sellaiselle toisesta kunnasta olevalle asianosaiselle, jonka asuinpaikka on asiakirjoissa mainittu tai muutoin tunnettu. Ennen 1 momentissa tarkoitettujen päätösten antamista on hankittava asiasta lääninhallituksen lausunto ja on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa tarpeen mukaan kuultava myös kuntaa.

Järjestelysuunnitelman hyväksymistä koskevasta lääninhallituksen päätöksestä on annettava tieto kysymykseen tuleville kiinteistöjen omistajille ja muille asianosaisille noudattaen 3 momentissa olevia säännöksiä.

51 §.

Kun järjestelysuunnitelma on hyväksytty päätöksellä, joka on saanut lainvoiman tai joka on täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta, tienpitäjällä on oikeus ottaa järjestelysuunnitelman mukaisen yksityisen tien tai liittymän tekemistä varten tarvittava alue haltuunsa siksi ajaksi, kunnes sanottu tie tai liittymä on tehty.

Järjestelysuunnitelman johdosta on tarvittaessa pidettävä tietoimitus, jossa sen lisäksi, mitä 5 luvussa säädetään, voidaan tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista yksityisistä teistä annetun lain (358/62) 48 §:ssä tarkoitetut asiat.

52 §.

Edellä 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon estämättä tienpitoviranomainen voi, milloin muuttuneet olosuhteeet tai muut painavat syyt antavat siihen aihetta, sallia yksityisen tien liittämisen kiellon alaiseen yleiseen tiehen tai kielletyn liittymän käyttämisen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii ja liikenneturvallisuudelle siitä aiheutuva vaara harkitaan vähäiseksi.

Yksityisen tien liittämiseen sellaiseen maantiehen, jolle ei ole annettu 50 §:n 1 momentin mukaista kieltoa, tarvitaan tienpitoviranomaisen lupa. Lupa, johon voidaan sisällyttää tarpeellisiksi katsottavia ehtoja, on myönnettävä, jos liittäminen on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymästä on riittävä vapaa näkymä maantien kumpaankin suuntaan ja se sijainniltaan suhteessa muihin risteyksiin ja liittymiin on sellainen, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Erityisestä syystä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö voi päätöksellään määrätä, että tämän momentin säännöksiä on sovellettava myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan. Jos yksityinen tie on liitettävä paikallistiehen eikä tällaista ministeriön päätöstä ole annettu, on liittäminen teiden yhtymäkohdassa toimitettava tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan sillä tavoin, että yksityisestä tiestä liikenteelle aiheutuva vaara voidaan mahdollisimman suuressa määrin välttää.

Ne rakenteet ja laitteet yleisen tien alueella, jotka ovat tarpeen yksityisen tien liittämiseksi yleiseen, on yksityisen tien pitäjä velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa yleisen tien liikenteelle tai sen kunnossapidolle ja saa tienpitoviranomainen, milloin syytä siihen on, ottaa tehdäkseen tähän kuuluvan työn asianomaisen kustannuksella. Jos ennestään oleva yksityinen tie yhtyy yleiseen tiehen siten, että siitä aiheutuu vaaraa liikenteelle, yksityisen tien pitäjä on velvollinen ryhtymään tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan toimenpiteisiin liittämisen toimittamiseksi sillä tavoin, että vaara, mikäli mahdollista, vältetään.

Jos yleinen tie tehdään siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityisen tien taikka jos tietä levennetään, korotetaan tai alennetaan niin, että pääsy sille ennestään olevalta yksityiseltä tieltä huomattavasti vaikeutuu, yleisen tien pitäjän velvollisuutena on kustannuksellaan huolehtia yksityisen tien joh-

tamiseksi yleisen tien poikki taikka sen liittämiseksi yleiseen tiehen tarpeellisten laitteiden ja niihin liittyvien töiden tekemisestä. Mitä tässä momentissa säädetään yksityisestä tiestä, koskee vastaavasti rakennuskaavatietä.

Mitä 50 §:n 1 momentissa ja tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske moottoritietä, jolle pääsystä yleiseltä tai yksityiseltä tieltä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa.

Mitä tässä laissa säädetään yksityisen tien liittämisestä yleiseen tiehen tai sille johtavan yksityisen tien liittymän käyttämisestä, koskee soveltuvin osin myös yksityisen tien tekemistä vahvistetun tiesuunnitelman tarkoittamalle tiealueelle. Yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaista yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia (358/62) ei sovelleta. Kuitenkin saa 50 §:n 1 momentin ja tämän pykälän 2 momentin säännösten estämättä tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan tehdä muuhun yleiseen tiehen kuin moottoritiehen sellaisen liittymän, jota käytetään yksinomaan maatalous- tai metsätalousajoon (maatalousliittymä), jollei liittymästä aiheudu huomattavaa vaaraa liikenneturvallisuudelle.

Asianosaisella on oikeus saattaa tienpitoviranomaisen tämän pykälän perusteella tekemä ratkaisu tai antama ohje lääninhallituksen tutkittavaksi.

66 §.

Milloin 35 §:ssä tarkoitetun järjestelyn johdosta tai 50 §:n 2 momentin mukaisesti joudutaan rakentamaan uusi yksityinen tie tai liittymä taikka muuttamaan entistä eikä tienpitoviranomainen suorita työtä, on kiinteistön omistajalla tai muulla asianosaisella, jos tälle sen vuoksi aiheutuu kustannuksia, oikeus saada niistä tienpitäjältä kohtuullinen korvaus. Jos 50 §:n 1 momentissa mainitun kiellon johdosta aiheutuu huomattavaa haittaa sellaisen kiinteistön käyttämiselle, jolla aikaisemmin on ollut liittymä yleiselle tielle, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitäkin korvaus tienpitäjältä.

92 §.

Tienpidon kustannuksia määrättäessä ei oteta lukuun yleisiä hallintokustannuksia, tietutkimuksista johtuvia kustannuksia eikä tienpitoa varten tarvittavien rakennusten, autojen ja työkoneiden hankinnasta ja kunnossapidosta eikä lautan hankkimisesta, siirtämisestä ja käyttökunnossa pitämisestä aiheutuvia menoja.

— — — — — — — — — — — — — — —

100 §.

Jos joku

1) rikkoo 50 §:n 1 momentin nojalla annetun kiellon liittymän tekemisestä tai järjestelysuunnitelman toteuttamisen jälkeen liittymän käyttämisestä taikka 52 §:ssä, 53 §:ssä, 54 §:n 1 momentissa, 58 §:n 2 momentissa tai 59 §:ssä olevan taikka niiden nojalla annetun kiellon, määräyksen tai luvan;

2) vastoin parempaa tietoa tai törkeästä huolimattomuudesta menettelee 41, 43 tai 44 §:ssä olevan tai niiden nojalla annetun kiellon vastaisesti;

3) luvatta vie sillalle tai lautalle raskaamman ajoneuvon tai kuorman, kuin on ilmoitettu sallituksi; taikka

4) luvatta kuljettaa tiellä työkonetta tai muuta sellaista laitetta, joka painonsa tai rakenteensa vuoksi on omiaan vaurioittamaan tietä,

rangaistakoon, jollei siitä muualla ole säädetty ankarampaa rangaistusta, enintään 100 päiväsakolla.

106 §.

Päätös tiesuunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakkauttamisesta sekä päätös, joka annetaan 50 §:n 1 momentin nojalla tai 52 §:n 2 momentin nojalla annettu kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätös tahi päätös, jolla vahvistetaan 86 §:ssä tarkoitettu luokitus, on annettava julkipanon jälkeen, ja valitusaika luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä.

107 §.

Valitus päätöksestä, jonka kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö on antanut tässä laissa tarkoitetussa asiassa, ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä viranomainen toisin määrää.

Sama on laki valitukseen katsoen muun viranomaisen päätöksestä, joka perustuu 23 tai 30 §:ään, 41 §:n 1 momentin säännökseen siinä mainitun etäisyyden pitentämisestä, 44 §:ään, 49 §:n 1 momenttiin, 50 §:n 1 mo-

mentin säännökseen siinä mainittujen määräysten tai kieltojen antamisesta, 59 §:ään tai 94 §:n 1 momenttiin taikka joka koskee tiesuunnitelman vahvistamista tai tien tekemistä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske ministeriön päätöstä, jolla maantie tai yksityinen tie on määrätty paikallistieksi taikka yleinen tie lakkautettu, sikäli kuin valittajana on kunta, eikä myöskään päätöstä, jolla ministeriö on vahvistanut tiesuunnitelman. Jos tien tekeminen on työllisyyden turvaamisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä katsottava kiireelliseksi, ministeriö voi kuitenkin määrätä, että valitus tiesuunnitelman vahvistamista koskevasta päätöksestä ei estä sen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä viranomainen toisin määrää.

Päätöksessä, joka annetaan 42 §:n 2 ja 3 momentin taikka 101 §:n 1 momentin nojalla, sekä painavista syistä päätöksessä, jolla hyväksytään 50 §:n 2 momentissa mainittu järjestelysuunnitelma, voidaan määrätä, että päätös on täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta.

113 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Senkin jälkeen, kun päätös kunnan- tai kylätien muuttamisesta paikallistieksi on tullut voimaan, on aikaisempaa lakia sovellettava, kun kysymys on korvauksesta, joka johtuu tielain 12 §:ssä mainitusta alueen luovutuksesta tai käyttöoikeuden supistuksesta tai johon muutoin on syntynyt oikeus ennen päätöksen voimaantuloa, taikka kun tielain 59 §:ssä tarkoitetuissa katselmuksissa havaittujen vikojen korjaamisesta aiheutuneita kustannuksia ja muita kylätien pitämisestä johtuneita maksuja maksuunpannaan, kannetaan tai tilitetään. Sama olkoon laki, kun paikallistieksi määrättyä kunnan- tai kylätietä lailliseen luovutuskuntoon saatettaessa tiehen on käytetty aluetta ilman lääninhallituksen päätöstä tai sellaisesta poiketen, ja on tällaisen alueen, johon on sovellettava, mitä tämän lain 31 §:ssä säädetään, katsottava kuuluvan paikallistiehen hyväksyvää vastaanottokatselmusta seuraavan kuukauden alusta. Samasta ajankohdasta lukien on vastaavan kunnan- tai kylätien osan katsottava lakanneen yleisenä tienä, mikäli ei muuta ole määrätty.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968. Aikaisemmin voimassa olleen 50 §:n 1 momentin nojalla annettua määräystä on, jollei tästä laista muuta johdu, edelleen noudatettava. Määräyksestä poikkeamisesta päättää kuitenkin tienpitoviranomainen 52 §:n 1 momentin mukaisesti ja voidaan määräys muuttaa tai kumota tie- ja vesirakennushallituksen päätöksellä noudattaen 50 §:ssä säädettyä järjestystä.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alusrekisterilain muuttamisesta.

Alusrekisterilain mukaan on alusrekisteriä pidettävä kauppamerenkulkuun käytettävistä suomalaisista aluksista, joiden nettovetoisuus on vähintään yhdeksäntoista rekisteritonnia. Myös pienempi alus voidaan omistajan pyynnöstä merkitä rekisteriin. Rekisteriin merkitty alus voidaan kiinnittää rahamääräisen kirjallisen sitoumuksen täyttämisen vakuudeksi merkitsemällä se rekisteriin.

Eräät suomalaiset laivanrakennusalan yritykset ovat tilanneet uivia telakoita, joiden hankintakustannukset ovat huomattavat. Näille sekä vastaisuudessa itselleen uivia telakoita hankiville yrityksille olisi erittäin tärkeää, että hankitut telakat olisivat kiinnityskelpoisia luotonsaannin vakuudeksi erityisesti nykyisen pääomapulan aikana. Kiinnityskelpoisuuden ehtona on kuitenkin mahdollisuus voida rekisteröidä uiva telakka aluksena alusrekisteriin.

Tosin on pohjoismaisen lakiyhteistyön puitteissa vireillä alusrekisterilainsäädännön uudistaminen, jolloin myös muiden muassa ponttooninosturit ja uivat telakat on suunniteltu sisällytettäviksi rekisteröinnin piiriin, mutta tämä uudistustyö ei valmistu lähitulevaisuudessa. Tämän vuoksi on tarpeellista, että nykyistä alusrekisterilakia muutetaan puheena olevalta osin.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alusrekisterilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 29 päivänä heinäkuuta 1927 annetun alusrekisterilain 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1937 annetussa laissa (53/37), näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Aluksina pidetään tässä laissa myös ponttooninostureita ja uivia telakoita riippumatta siitä, onko niissä kuljetuskoneisto vai ei. Rekisteriin merkittäväksi ei tarvitse ilmoittaa proomua, jota käytetään ainoastaan tavaroiden siirtämiseen lastaus-, purkaus- tai varastoimistarkoituksessa samalla satama-alueella tai lastauspaikalla taikka rannikon ja sen välittömässä yhteydessä olevan sataman tai lastauspaikan välillä.

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Olavi Salonen.*

11949/66

Lakivaliokunnan mietintö N:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi alusrekisterilain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä helmikuuta 1967 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen yllä mainitun esityksen n:o 13. Lakivaliokunta on esityksen johdosta kuullut asiantuntijoina vanhempaa hallitussihteeriä Veijo Huuskosta kauppa- ja teollisuusministeriöstä sekä Suomen Metalliteollisuusyhdistyksen toimitusjohtajaa Nils Helléniä.

Kun uivaan telakkaan voidaan vahvistaa kiinnitys vain, jos se on merkitty aluksena alusrekisteriin, pitää lakivaliokunta ehdotusta, jonka tarkoituksena on kiinnityskelpoisuuden antaminen uiville telakoille, oikeaan osuneena. Tämän vuoksi ja kun pohjoismaisen alusrekisterilainsäädännön vireillä olevassa uudistustyössäkin lähdetään siitä, että ponttooninosturit ja uivat telakat olisi rekisteriin merkittävä, lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Teir, varapuheenjohtaja Pennanen, jäsenet Gröndahl, Huima, Karkinen, Kock, Lillqvist, M. Linna, Luja Pousi ja Volotinen sekä varajäsenet Knuuttila ja Mäki.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi alusrekisterilain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi alusrekisterilain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 13 laiksi alusrekisterilain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 2 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 24, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

alusrekisterilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 29 päivänä heinäkuuta 1927 annetun alusrekisterilain 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1937 annetussa laissa (53/37), näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Aluksina pidetään tässä laissa myös ponttooninostureita ja uivia telakoita riippumatta siitä, onko niissä kuljetuskoneisto vai ei. Rekisteriin merkittäväksi ei tarvitse ilmoittaa proomua, jota käytetään ainoastaan tavaroiden siirtämiseen lastaus-, purkaus- tai varastoimistarkoituksessa samalla satama-alueella tai lastauspaikalla taikka rannikon ja sen välittömässä yhteydessä olevan sataman tai lastauspaikan välillä.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laivatyöturvallisuuslaiksi.

Kesäkuun 28 päivänä 1958 annettua työturvallisuuslakia (299/58) ei sovelleta laivatyöhön, ellei se ole työtä, jota satamassa, maissa tai aluksessa suoritetaan meri- tai sisävesiliikenteeseen käytettävän aluksen lastauksessa tai purkauksessa taikka polttoainetta alukseen otettaessa. Laivatyöllä tarkoitetaan tässä laivalla palveluksessa olevan henkilön laivanpäällikön tai muun esimiehensä määräyksestä aluksella tai muualla tekemää työtä, ja on se jo vanhastaan erotettu työturvallisuuslain alaisuudesta. Laivatyöhön liittyvät erikoiset olosuhteet poikkeavat niin paljon muista työolosuhteista, että laivatyön turvallisuuttakin koskevat säännökset on katsottu asianmukaisiksi antaa merenkulun turvallisuutta ja merimiesten työoloja koskevien säännösten yhteydessä. Työturvallisuuslain soveltaminen lastaus- ja purkaustyöhön eräissä tapauksissa silloinkin, kun se on laivatyötä, johtuu siitä, että se oli työturvallisuudesta alusten lastaus- ja purkaustyössä annetulla lailla (607/46) säännöstelty ja että sanottu laki, joka pääasiassa koski muuta kuin laivatyötä, käytännön vaatiman yhdenmukaisuuden vuoksi rinnasti tämän laivatyön osan muihin satamassa tehtäviin lastaus- ja purkaustöihin.

Merityöaikalain (409/61) mukaan laivatyöllä tarkoitetaan työtä, jota suomalaisessa, ulkomaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa toimessa oleva henkilö suorittaa aluksen lukuun tai muutoin esimiehen määräyksestä aluksessa tai muualla. Lakia työajasta kotimaanliikenteen aluksissa (410/61) sovelletaan työhön, jota liikenteeseen Suomen rajojen sisäpuolella käytettävään alukseen toimeen otettu henkilö suorittaa aluksen lukuun tai muutoin esimiehen määräyksestä aluksella tai muualla.

Säännöksiä turvallisuusnäkökohdista, joita laivanisännän, päällikön ja laivaväen on otettava huomioon laivatyötä teetettäessä ja sitä suoritettaessa, on etenkin merimieslaissa (341/55), merilaissa (167/39) ja kauppa-alusasetuksessa (103/24). Merimieslain 55 §:n mukaan on työtä johtava henkilö velvollinen pitämään huolta siitä, että tarpeellisiin toimenpiteisiin tapaturmien ja sairauksien ehkäisemiseksi on ryhdytty voimassa olevien säännösten mukaisesti. Merimies on velvollinen käyttämään saatavissa olevia suojalaitteita sekä muutoinkin noudattamaan asianmukaista varovaisuutta ja myötävaikuttamaan tapaturmien ja sairauksien välttämiseksi.

Yleissopimus ihmishengen turvallisuudesta merellä, joka on saatettu meillä voimaan asetuksella (269/65), sisältää kansainväliset meriturvallisuusohjeet. Laivatyöturvallisuutta suoranaisesti koskevia säännöksiä ei tässä sopimuksessa voida katsoa olevan.

Sellaisia käsky-, kielto- ja ohjenormeja, jotka suoraan ja yksinomaan kohdistuvat laivatyöturvallisuuteen ja sen edistämiseen, ei lainsäädännössämme ole kovinkaan keskitetysti eikä runsaasti. Erityistä laivatyöturvallisuuslakia tarkoittava lakialoite tehtiin eduskunnassa vuoden 1962 kevätistuntokaudella.

Alusten työturvallisuutta koskevat kysymykset ovat luonnollisesti jonkin verran erilaisia kuin maalla sijaitsevissa työpaikoissa. Laivaväkihän säännöllisesti myös asuu, ruokailee ja viettää vapaa-aikansa laivassa. Alus on erikoislaatuinen teknillinen kokonaisuus, jonka merikelpoisuus, miehitys ja lastaus ovat toisiinsa liittyviä tärkeitä turvallisuustekijöitä. Se, mitä nykyään tarkoitetaan laivatyöturvallisuudella, sisältyi ennen ensisijaisesti käsitteeseen hyvä merimiestaito.

Merenkulun tarkastusviranomaisten tehtäviin kuuluu muun muassa valvoa merenkulun turvallisuutta. Tämä toiminta on kohdistunut pääasiassa alusten meriturvallisuuteen. Määräykset tarkastusviranomaisten oikeuksista ja velvollisuuksista tarkastustehtäviensä suo-

rittamisessa sisältyvät asetukseen kauppa-alusten merikelpoisuuden silmälläpidosta (263/20).

Keskinäisen ja oma-aloitteisen työturvallisuustoiminnan merkityksen ymmärtäen ovat merenkulun työmarkkinajärjestöt vuonna 1960 perustaneet vapaaehtoisuuden pohjalta kauppalaivaston työturvallisuuslautakunnan. Sen tehtävänä on toimia neuvoa antavana elimenä merimiesten työturvallisuuskysymyksissä, joihin on luettava myös paloturvallisuus. Aluksilla toimivia turvallisuusasiamiehiä varten on hyväksytty ohjeet. Tällä hetkellä on noin 75 % ulkomaanliikenteen aluksista sellaisia, joissa on toiminnassa työturvallisuusasiamies.

Merenkulkijajärjestöjen taholta on eri yhteyksissä kiinnitetty valtiovallan huomiota merimiestoimessa sattuviin tapaturmiin ja niiden ennakkoehkäisyä koskevien toimenpiteiden tarpeellisuuteen. Pohjoismaiden aineiston mukaan tapaturmien luku merimiesammatissa on huomattavan suuri. Merimiehille sattuneista tapaturmista on todettu, että niistä monet ovat johtaneet kuolemaan tai olleet muutoin seurauksiltaan vakavia. Tapaturmista sattuu noin 3/4 satamaolosuhteissa ja 1/4 merellä. Lukuisimmat onnettomuudet tapahtuvat nuorten merimiesten ikäryhmässä. Työajan ulkopuolella sattuvat tapaturmat muodostavat 25 % kaikista tapaturmista. Meillä ei vielä ole yleistä, tarpeeksi yksilöityä tilastoa merimiesten tapaturmista.

Valtioneuvosto asetti 21 päivänä helmikuuta 1963 komitean merimiesten työturvallisuutta koskevien kansallisten ja kansainvälisten säännösten kodifioimiseksi laivatyöturvallisuutta koskevan lain valmistelemiseksi ja ehdotuksen tekemistä varten. Komitean mietintö valmistui joulukuussa 1965. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus perustuu pääosaltaan komitean laatimaan mietintöön.

Laivatyöturvallisuutta koskevat normit ovat sovellettavuudeltaan rajoitettuja niiden lakien mukaan, joihin ne sisältyvät. Esimerkiksi aluksen koko ja liikenne tai sen miehistön lukumäärä ei saisi olla ratkaisevaa sille, voidaanko aluksessa soveltaa eräitä tärkeitä työturvallisuusmääräyksiä vai ei. Lakisääteisten työsuojelunormien tulisi merenkulun alalla ulottua mahdollisimman laajalle.

Lakiehdotukseen on otettu yleistä laatua olevat säännökset laivatyöturvallisuudesta. Tarkemmat määräykset antaisi kauppa- ja teollisuusministeriö, minkä lisäksi merenkulkuhallitus antaisi ohjeita laivatyöturvallisuudesta.

Lakiehdotuksen 1 § sisältää lain soveltamisalaa koskevat säännökset. Lain piiriin ehdotetaan otettaviksi ne työntekijäryhmät, joiden tekemään laivatyöhön työturvallisuuslakia sen 3 §:n 4 kohdan nojalla ei sovelleta.

Sellainen työ, jota lakiehdotuksen säännökset tarkoittavat — aluksen lukuun tai muutoin esimiehen määräyksestä — voidaan myös tehdä muualla kuin aluksessa esimerkiksi kuljettaessa laivaveneellä tai toimittaessa erilaisissa aluksen liikenteeseen ja huoltoon liittyvissä tehtävissä. Lain soveltuvuuden tulisi ulottua peittämään riittävästi käytännössä esiintyviä olosuhteita. Muunkin tehtäviensä tai valtuuksiensa nojalla esimiehenä toimivan henkilön kuin välittömässä päällikkyyssuhteessa olevan esimiehen määräykset muodostaisivat perusteen sille, että tehtävä työ olisi luettava ehdotetun lain piiriin. Ulkomaalaisiin työntekijöihin olisi laki sovellettavissa samalla tavoin kuin muita yleisiä lainsäännöksiä voidaan ulkomaalaiseen henkilöön ulottaa.

Lakiehdotuksen sovellutusala on rajoitettu koskemaan suomalaista kauppa-alusta. Kauppa-aluksilla ymmärretään sellaisia aluksia, jotka merilainsäädännön, yleisen käytännön tai laintulkinnan mukaan luetaan kauppa-aluksiksi. Lakiehdotus on laadittu silmällä pitäen sitä, ettei säännösten soveltaminen pieniin aluksiin taikka erikoisaluksiin tuottaisi vaikeutta.

Lakiehdotuksen 2 §:n kohdalla on otettu huomioon eräät työturvallisuuslaissa ja merilainsäädännössä olevat säännökset, joita voidaan soveltaa rinnan lakiehdotuksen säännösten kanssa.

Lakiehdotuksen 3 § sisältää säännöksiä siitä, ketkä olisivat vastuussa laivatyöturvallisuudesta ja sen toteuttamisesta. Laivatyöturvallisuutta olisivat velvollisia ylläpitämään yhtä hyvin työnteettäjät kuin työntekijätkin. Työnantajan, hänen edustajansa ja muun työnteettäjän käsitteeseen olisi luettava kaikki ne henkilöt, jotka valtuuksiensa perusteella johtavat työntekoa aluksessa.

Työn johdossa ja valvonnassa tulisi ottaa huomioon työntekijän henkilökohtaiset ominaisuudet tapaturman ja terveyden haitan estämiseksi.

Ohjeet, jotka mainitaan 3 §:n 2 momentissa,

annettaisiin 11 §:n nojalla. Tapaturman ja terveyden haitan estämiseksi olisi työnantajan varattava suojeluvälineet käytettäviksi tietynlaisia töitä suoritettaessa. Suojeluvälineet voisivat olla työntekijän saatavilla niille tarkoitetuissa säilytyspaikoissa tai suojeluväline voisi myös olla annettu työntekijän henkilökohtaiseen käyttöön sen vuoksi, että hän joutuu sitä työssään jatkuvasti käyttämään. Sekä työnantajan että työntekijän velvollisuutena olisi pitää huolta siitä, että suojeluvälineitä käytetään silloin, kun se on tarpeen tapaturmien ehkäisemiseksi.

Käsiteltävänä olevan pykälän 3 momentin säännöksellä on pyritty toisaalta herättämään koko laivaväen kiinnostus laivatyöturvallisuutta kohtaan ja toisaalta yhteistoimin saamaan aikaan työturvallisuuden kannalta uusia työmenetelmiä, parempia laitteita ja tehokkaampia suojeluvälineitä.

Alusten luokituslaitokset ylläpitävät valvontaa siinä kohden, että luokitelluille aluksille toimitettavat koneet, välineet ja muut teknilliset laitteet täyttävät määrätyt vaatimukset, joiden asettamisessa on myös turvallisuusnäkökohdat otettu huomioon. Luokituslaitosten valvonta ei kuitenkaan ulotu aivan kaikkiin koneisiin, välineisiin ja muihin teknillisiin laitteisiin. Näin on asian laita muun muassa erinäisten laivataloudessa käytettävien laitteiden osalta. Luokituslaitosten suosituksilla ei ole lain voimaa. Sen vuoksi on katsottu tarpeelliseksi ottaa lakiehdotuksen 4 §:ään säännös, joka koskee koneiden, välineiden ja muiden teknillisten laitteiden valmistajia, maahantuojia, myyjiä, luovuttajia ja itsenäisinä yrittäjinä toimivia asentajia. Säännös ei tulisi vähentämään työnantajan ja työntekijän velvollisuutta ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Silloin kun aluksen kone, väline tai muu teknillinen laite luovutetaan Suomessa käyttöön otettavaksi, saattaa syntyä tilanteita, joissa vastuukysymys on vaikeasti selvitettävissä. Tällöin voidaan huomiota kiinnittää koneen, välineen tai laitteen takuu- tai katsastustodistuksen sisältöön ja voimassaoloaikaan. Jos esine luovutetaan esimerkiksi romutettavaksi, ei säännös tietenkään koskisi sellaista tapausta. Säännös ei myöskään koskisi esineiden maasta vientiä, ei myöskään koko laivan myyntiä sellaisena kuin se on.

Lakiehdotuksen 5, 6, 7 ja 8 § sisältävät suojelunormeja, jotka on katsottu aiheelliksi laatia oleellisilta osiltaan samanlaisiksi työturvallisuuslain 20, 21, 34 ja 35 §:n kanssa. Suojeluvälineellä, joka on mainittu 5 §:ssä, tarkoitetaan sellaista välinettä, joka on välttämätön työstä aiheutuvan vaaran vähentämiseksi, ja joka annetaan työntekijän käytettäväksi.

Suojeluvälineen kunto ja tehokkuus riippuu suuresti siitä, miten sitä hoidetaan. Hoidon tehostamista tarkoittava säännös sisältyy lakiehdotuksen 6 §:n 1 momenttiin. Saman pykälän 2 momentissa velvoitettaisiin työntekijä käyttämään sellaista vaatetusta, ettei siitä aiheudu tapaturman vaaraa. Säännöksessä tarkoitetun vaatetuksen olisi työntekijä velvollinen itse hankkimaan.

Lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentti sisältää säännöksen, että työntekijälle tulisi antaa tarkoituksenmukaista, työn laadun edellyttämää teoreettista ja käytännöllistä opetusta ja ohjausta. Opetukseen liittyvät asianmukaiset varoituskilvet ja -taulut sekä suojelu- ja käyttöohjeet, ja niitä tulisi suomen- ja ruotsinkielisinä sijoittaa sopiviin paikkoihin, ensisijaisesti vaarallisten laitteiden ja työpaikkojen läheisyyteen. Pykälän 2 momentti tarkoittaa työturvallisuuden ja valvonnan tehostamista erityisen vaaralliseksi katsottavassa työssä, jollaista on esimerkiksi hitsaustyö ja öljytankkien puhdistus.

Lakiehdotuksen 8 §:ssä säädetään, että työntekijän on viipymättä ilmoitettava lähimmälle esimiehelleen tai työnantajalle niistä käytössään tai hoidettavanaan olevissa koneissa, laitteissa tai työvälineissä ilmenevistä vioista tai puutteellisuuksista, joista saattaa aiheutua tapaturman tai sairaustumisen vaaraa.

Käytäntö on osoittanut, että työturvallisuusasiamiehiä koskevalla järjestelmällä voidaan laivaväen keskuudessa herättää harrastusta laivatyöturvallisuutta kohtaan ja saada laivaväki edistämään turvallisuutta ja terveydellisiä oloja. Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan laivaväen tulisi 19 nettorekisteritonnia suuremmissa aluksissa valita ainakin yksi turvallisuusasiamies. Olosuhteet poikkeavat niin suuresti kansi- ja konepuolen tehtävissä, että saattaa olla perusteltua valita turvallisuusasiamiehet sekä kansi- että konepuolelta.

Turvallisuusasiamiehen tehtävä olisi luonteeltaan neuvoa-antava ja opastava. Hän edustaisi muuta laivaväkeä työturvallisuus-

kysymysten edistämistehtävissä ja toimisi havaittujen puutteiden ja vaarojen poistamiseksi sekä pyrkisi keskusteluin ja neuvoin antamaan opastusta työturvallisuusasioissa sekä saamaan mahdollisimman monet osallistumaan omakohtaisesti tapaturmantorjuntatyöhön.

Olosuhteet ja tarpeet osoittanevat kussakin yksityistapauksessa, onko aluksella valittava turvallisuusasiamieheksi päällystöön vai miehistöön kuuluva henkilö. Turvallisuusasiamieheksi olisi valittava kokenut henkilö, mikä tarkoittaa sitä, että asiamiehen tulee olla laivatyöhön perehtynyt.

Nopea kehitys laivanrakennusteollisuudessa sekä uudistuvat ja automatisoituvat koneet, laitteet ja työvälineet puhuvat sen puolesta, että nyt ehdotettavaa lakia soveltamaan tarvitaan elin, joka voisi asiantuntijana ryhtyä edistämään laivatyöturvallisuutta koskevia kysymyksiä.

Lautakunnan tehtäviin kuuluisi kiinteästi seurata ja kehittää työturvallisuutta laivatyössä ja ryhtyä tässä kohden asiasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Asiat tulisivat lautakunnassa vireille joko sen ulkopuolelta tehtyjen esitysten perusteella tai lautakunnan omasta aloitteesta. Lakiehdotuksen 10 §:ssä edellytetään, että lautakuntaan kuuluisi merenkulkuviranomaisia ja alan työmarkkinajärjestöjä edustavia asiantuntijoita.

Kun lautakunnan ehdotuksen mukainen kokoonpano ei edellytä, että siinä olisivat samanaikaisesti edustettuina kaikki merenkulun työmarkkinajärjestöt, jäisi lautakunnan harkittavaksi, olisiko yksittäistapauksissa kuultava sellaista järjestöä, joka ei ole lautakunnassa edustettuna. Lautakunnan ehdotusten täytäntöönpaneminen kuuluisi merenkulkuhallitukselle siten, että se antaisi asioista tarvittavat päätökset, ohjeet tai kiertokirjeet tahi että sanottu virasto muutoin ryhtyisi ehdotusten perusteella tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Lakiehdotuksessa on tahdottu varata merenkulkuhallitukselle sekä tunnustetuille työmarkkinajärjestöille tilaisuus tehdä osaltaan ehdotuksensa sopiviksi katsomiensa asiantuntijoiden valitsemiseksi lautakuntaan. Mikäli merenkulkuhallitus tai järjestö kesken toimikautta jäisi eroamisten tai muiden syiden vuoksi ilman edustusta lautakunnassa, olisi kauppa- ja teollisuusministeriön ryhdyttävä toimenpiteisiin lautakunnan kokoonpanon täydentämiseksi. Lautakuntaan olisi sovellettava komiteoista kulloinkin voimassa olevia määräyksiä.

Lakiehdotuksen 11 § sisältää säännöksen, että kauppa- ja teollisuusministeriö antaisi tarkemmat määräykset lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi määrätä, että merenkulkuhallituksen asiana olisi valmistella tarkempia ohjeita laivatyöturvallisuudesta ja myöntää, milloin erityiset syyt sitä vaativat, yksittäistapauksessa hakemuksesta poikkeuksia lain tiettyjen pykälien säännöksistä. Laivatyöturvallisuutta koskevien ohjeiden antaminen sopii merenkulkuhallituksen tehtäväksi sen vuoksi, että merenkulun ja sen turvallisuuden valvonta on jo ennestäänkin keskitetty sille. Merenkulkuhallituksella on käytettävinään asiantuntijavoimia turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi ja merenkulkuhallitus tulisi olemaan edustettuna lakiehdotuksen 10 §:ssä tarkoitetussa laivatyöturvallisuuskysymyksiä käsittelevässä lautakunnassa.

Lakiehdotuksen 12 §:n mukaan annettaisiin merenkulkuhallituksen tehtäväksi valvoa laivatyöturvallisuutta koskevien säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista, sikäli kuin laivatyön valvonnasta ei ole muualla laissa erikseen säädetty.

Lakiehdotuksen 13 §:n mukaan laki ja sen nojalla annetut määräykset ja ohjeet olisi pidettävä nähtävinä aluksessa. Tämän tapainen säännös on yleinen työsuojelulainsäädännössä. Määräystä siitä, millä tavoin nähtävänä pitäminen käytännössä tapahtuu, ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa lakiehdotukseen. Laki ja määräykset voitaisiin antaa aluksen päällikön ja turvallisuusasiamiehen huostaan. Niin ikään saatettaisiin ne kiinnittää aluksen ilmoitustaululle.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä on lain tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta säädetty sakkorangaistus. Muun lainsäädännön mukaan voi rikkomuksista seurata ankarampikin rangaistus.

Lakiehdotuksen 15 § sisältää lain voimaantulosäännöksen.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laivatyöturvallisuuslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tätä lakia sovelletaan työhön, jota suomalaisessa kauppa-aluksessa toimessa oleva henkilö suorittaa aluksen lukuun tai muutoin esimiehen määräyksestä aluksessa tai muualla.

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota satamassa, maissa tai aluksessa suoritetaan meri- tai sisävesiliikenteeseen käytettävän aluksen lastauksessa tai purkauksessa taikka polttoainetta alukseen otettaessa.

2 §.

Jos työturvallisuudesta laivatyössä on voimassa erityisiä säännöksiä, noudatettakoon tämän lain ohella soveltuvin osin myös niitä.

3 §.

Työnantajan ja hänen edustajansa tai muun henkilön, jonka huostassa alus on ja jonka johdon ja valvonnan alaisena työtä suoritetaan, on tarkoin otettava varteen kaikki, mikä työn laatuun, työolosuhteisiin, työntekijän ikään, sukupuoleen, ammattitaitoon ja koulutukseen sekä hänen muihin edellytyksiinsä katsoen kohtuudella on tarpeellista työntekijän suojelemiseksi joutumasta työssä alttiiksi tapaturmille tai saamasta työn johdosta haittaa terveydelleen.

Työntekijän on tarkoin noudatettava, mitä hänen velvollisuudekseen tässä laissa ja sen nojalla annetuissa ohjeissa määrätään, sekä käytettävä hänelle tapaturmien ja terveyden haitan estämiseksi määrättyjä suojeluvälineitä ja muutoinkin noudatettava työssä tarpeellista varovaisuutta.

Työnantajan ja työntekijän on yhteistoiminnassa pyrittävä ylläpitämään ja tehostamaan työturvallisuutta aluksessa.

4 §.

Suomessa alukseen toimitetun koneen, välineen tai muun teknillisen laitteen valmistaja, maahantuoja, myyjä tai luovuttaja tahi se, joka itsenäisenä yrittäjänä toimittaa koneen, välineen tai laitteen asentamisen, on velvollinen huolehtimaan siitä, että esinettä, kun se jätetään tai asetetaan käyttöön otettavaksi tahi myytäväksi, seuraavat sen tavallista käyttöä varten tarpeelliset suojalaitteet, samoin kuin siitä, ettei se muutoinkaan, kun sitä työssä käytetään, tarpeettomasti aiheuta tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

5 §.

Milloin muihin riittäviin toimenpiteisiin tapaturman tai sairastumisen vaaran torjumiseksi ei voida ryhtyä tai sellaisia ei kohtuudella voida vaatia, on työntekijälle varattava tarkoituksenmukaiset suojeluvälineet. Jos työn laatu tai työolosuhteet tekevät erityisen työpuvun tai muun varusteen välttämättömäksi tapaturman tai sairastumisen vaaran vähentämiseksi, on sellainen suojeluväline annettava työntekijän käytettäväksi.

Suojeluvälineitä tulee olla käytettävissä riittävä määrä.

Ennen kuin työntekijän käyttämä suojeluväline saadaan luovuttaa toiseen käyttöön, on se tarkoituksenmukaisesti puhdistettava.

6 §.

Työntekijän tulee huolellisesti hoitaa hänen käyttöönsä annettua suojeluvälinettä sekä viipymättä ilmoittaa siinä ehkä ilmenneistä vioista ja puutteellisuuksista lähimmälle esimiehelleen tai työnantajalle.

Työntekijän on työssä käytettävä sellaista vaatetusta, ettei siitä aiheudu tapaturman vaaraa.

7 §.

Työntekijälle on annettava työn laadun ja työolosuhteiden edellyttämää opetusta ja ohjausta työssä sattuvan tapaturman sekä työstä aiheutuvan sairastumisen vaaran välttämiseksi. Milloin aihetta on, on tarkoituksenmukaisia varoituksia ja muita suojeluohjeita pantava julki sopiviin kohtiin aluksessa.

Työtä, josta saattaa aiheutua erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa taikka palonvaaraa, ei tilapäisestikään saa suorittaa muu kuin siihen pätevä henkilö tai tällaisen henkilön välittömän valvonnan alaisena muu työntekijä.

8 §.

Työntekijän on viipymättä ilmoitettava lähimmälle esimiehelleen tai työnantajalle

niistä käytössään tai hoidettavanaan olevissa koneissa, laitteissa tai työvälineissä ilmenevistä vioista tai puutteellisuuksista, joista saattaa aiheutua tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

9 §.

Laivaväen asiana on nettovetoisuudeltaan 19 rekisteritonnia suuremmassa aluksessa valita yksi tai useampi turvallisuusasiamies, jonka tehtävänä on edustaa aluksessa palvelevia työturvallisuutta koskevissa kysymyksissä, joihin on luettava myös palosuojelu. Turvallisuusasiamiehen tulee lisäksi toimia turvallisuuden ja terveydellisten olojen edistämiseksi laivaväen keskuudessa.

Turvallisuusasiamieheksi, jonka tehtävä on neuvoa antavaa ja opastavaa laatua, on valittava kokenut henkilö, ja tästä on tehtävä merkintä laivapäiväkirjaan.

10 §.

Laivatyöturvallisuutta koskevat asiat käsitellään kauppa- ja teollisuusministeriön asettamassa lautakunnassa. Lautakuntaan valitaan merenkulkuhallituksen edustajiksi kaksi jäsentä ja varajäsentä, laivanvarustajain edustajiksi samoin kaksi jäsentä ja varajäsentä sekä merenkulkijain edustajiksi laivanpäällystön, konepäällystön, radiosähköttäjien ja miehistön työmarkkinajärjestöistä yksi jäsen ja varajäsen kustakin. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Kauppa- ja teollisuusministeriön on ennen lautakunnan jäsenten ja varajäsenten valitsemista hankittava merenkulkuhallituksen ehdotus sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain osalta asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus. Jollei asianmukaisia ehdotuksia ole ministeriön määräämässä ajassa tehty, on ministeriön kuitenkin suoritettava valitseminen.

Lautakunnan puheenjohtajalle, jäsenille, asiantuntijoille ja sihteerille suoritetaan palkkiota samojen perusteiden mukaan kuin valtion komiteoista on määrätty.

11 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

12 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten ja ohjeiden noudattamista valvoo merenkulkuhallitus, jollei edellä 2 §:ssä tarkoitetuista säännöksistä muuta johdu.

13 §.

Tämä laki ja sen nojalla annetut määräykset ja ohjeet on pidettävä nähtävinä aluksessa.

14 §.

Joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, rangaistakoon sakolla, jollei siitä muualla laissa ole ankarampaa rangaistusta säädetty.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1966.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Esa Timonen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta laivatyöturvallisuuslaiksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä helmikuuta 1967 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 14. Käsiteltyään asian ja kuultuaan sen johdosta asiantuntijoina hallitussihteeri Veikko Kanervaa sosiaaliministeriöstä, varatuomari Erik Dahlbota merenkulkuhallituksesta, lainopin kandidaatti Per Forsskåhlia Merenkulun Työnantajaliitosta, varapuheenjohtaja Olavi Keitelettä Suomen Merimies-Unionista, merikapteeni Yngve Fyhrquistia Suomen Laivanpäällystöliitosta, ylikonemestari Einar Ekiä Suomen Konepäällystöliitosta sekä ammattienpiiritarkastaja Onni Mäkipäätä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Kun laivatyöturvallisuudesta ei meillä ole yhtenäistä lainsäädäntöä olemassa ja kun merimiestoimessa sattuu tapaturmia huonattavan paljon, on asian korjaamiseen nm. merenkulkijajärjestöjen taholta eri yhteyksissä kiinnitetty huomiota. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena onkin pyrkiä tehostamaan laivatyöturvallisuustoimintaa sekä edistämään alan kehitystä ja tutkimusta. Lakiehdotus sisältää yleistä laatua olevia säännöksiä, jotka laivatyössä vallitseviin erikoisolosuhteisiin sovellettuina ovat yleisten työturvallisuussäännösten kaltaisia. Tarkemmat määräykset antaisi ehdotuksen mukaan kauppa- ja teollisuusministeriö, minkä lisäksi merenkulkuhallitus antaisi ohjeita laivatyöturvallisuudesta ja valvoisi erilaisten määräysten ja ohjeiden noudattamista.

Edellä sanotun johdosta ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja yleensä tarkoituksenmukaisena ja on näin ollen päättänyt asettua kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Ehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut olevan aihetta seuraaviin lisäys- ja muutosehdotuksiin.

Lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin sanamuodon mukaan jää epäselväksi, kenen on harkittava siinä mainitun työn turvallisuus ja työntekijän pätevyys työn suorittamiseen. Merellä olevista erikoisista olosuhteista ja merilaissa säädetystä tottelemisvelvollisuudesta johtuen on valiokunnan mielestä selvää, että esimiehen on kulloinkin vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen ratkaistava mainitut asiat. Valiokunta on tehnyt tätä tarkoittavan lisäyksen lakiehdotuksen 7 §:n 2 momenttiin.

Valtion varsinaisten ammattientarkastajien tehtävät lähinnä alusten lastauksessa ja purkauksessa liittyvät läheisesti laivatyöturvallisuustyöhön. Tästä syystä on valiokunnan käsityksen mukaan asianmukaista, että lakiehdotuksen 10 §:ssä mainitussa laivatyöturvallisuuskysymyksiä käsittelevässä lautakunnassa on edustettuna myös valtion varsinainen ammattientarkastus. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi lakiehdotuksen 10 §:ä muutettavaksi siten, että k.o. lautakuntaa täydennetään yhdellä jäsenellä ja varajäsenellä, jotka edustavat sosiaaliministeriötä.

Muut valiokunnan lakiehdotukseen tekemät muutokset ovat lähinnä täsmentäviä tai muutoin laadultaan muodollisia.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laivatyöturvallisuuslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

Suomessa alukseen toimitetun koneen, välineen tai muun teknillisen laitteen valmistaja, maahantuoja, myyjä tai luovuttaja tahi se, joka itsenäisenä yrittäjänä toimittaa koneen, välineen tai laitteen asentamisen, on velvollinen huolehtimaan siitä, että esinettä, kun se jätetään tai asetetaan käyttöön otettavaksi tahi myytäväksi, seuraavat sen *turvallista* käyttöä varten tarpeelliset suojalaitteet, samoin kuin siitä, ettei se muutoinkaan, kun sitä työssä käytetään, tarpeettomasti aiheuta tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

5 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Ennen kuin työntekijän käyttämä suojeluväline saadaan luovuttaa *toisen* käyttöön, on se tarkoituksenmukaisesti puhdistettava.

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Työntekijän lähimmän esimiehen on valvottava, ettei työtä, josta saattaa aiheutua erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa taikka palonvaaraa, *(poist.)* tilapäisestikään saa suorittaa muu kuin siihen pätevä henkilö tai tällaisen henkilön välittömän valvonnan alaisena muu työntekijä.

8 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

9 §.

Laivaväen asiana on nettovetoisuudeltaan 19 rekisteritonnia suuremmassa aluksessa valita *keskuudestaan* yksi tai useampi turvallisuusasiamies, jonka tehtävänä on edustaa aluksessa palvelevia työturvallisuutta koskevissa kysymyksissä, joihin on luettava myös palosuojelu. Turvallisuusasiamiehen tulee lisäksi toimia turvallisuuden ja terveydellisten olojen edistämiseksi laivaväen keskuudessa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

Laivatyöturvallisuutta koskevat asiat käsitellään kauppa- ja teollisuusministeriön asettamassa lautakunnassa. Lautakuntaan valitaan *sosiaaliministeriön edustajiksi yksi jäsen ja varajäsen,* merenkulkuhallituksen edustajiksi kaksi jäsentä ja varajäsentä, laivanvarustajain edustajiksi samoin kaksi jäsentä ja varajäsentä sekä merenkulkijain edustajiksi laivanpäällystön, konepäällystön, radiosähköttäjien ja miehistön työmarkkinajärjestöistä yksi jäsen ja varajäsen kustakin. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Kauppa- ja teollisuusministeriön on ennen lautakunnan jäsenten ja varajäsenten valitsemista hankittava *sosiaaliministeriön ja* merenkulkuhallituksen ehdotu*kset* sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain osalta asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus. Jollei asianmukaisia ehdotuksia ole ministeriön määräämässä ajassa tehty, on ministeriön kuitenkin suoritettava valitseminen.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

11—15 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen (osittain), jäsenet Apajalahti, Aro, Flinck, Hostila, Lagerroos (osittain), Melin, Männistö, Perheentupa, (osittain), O. Saarinen (osittain), Saimo Sääskilahti, Tenhiälä (osittain) ja V. R Virtanen sekä varajäsenet Eskelinen (osittain), Granvik (osittain) ja Paananen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 61 hallituksen esityksen johdosta laivatyöturvallisuuslaiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 7 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laivatyöturvallisuuslaiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 14 laivaturvallisuuslaiksi ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 61, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laivatyöturvallisuuslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tätä lakia sovelletaan työhön, jota suomalaisessa kauppa-aluksessa toimessa oleva henkilö suorittaa aluksen lukuun tai muutoin esimiehen määräyksestä aluksessa tai muualla.

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota satamassa, maissa tai aluksessa suoritetaan meritai sisävesiliikenteeseen käytettävän aluksen lastauksessa tai purkauksessa taikka polttoainetta alukseen otettaessa.

2 §.

Jos työturvallisuudesta laivatyössä on voimassa erityisiä säännöksiä, noudatettakoon tämän lain ohella soveltuvin osin myös niitä.

3 §.

Työnantajan ja hänen edustajansa tai muun henkilön, jonka huostassa alus on ja jonka johdon ja valvonnan alaisena työtä suoritetaan, on tarkoin otettava varteen kaikki, mikä työn laatuun, työolosuhteisiin, työntekijän ikään, sukupuoleen, ammattitaitoon ja koulutukseen sekä hänen muihin edellytyksiinsä katsoen kohtuudella on tarpeellista työntekijän suojelemiseksi joutumasta työssä alttiiksi tapaturmille tai saamasta työn johdosta haittaa terveydelleen.

Työntekijän on tarkoin noudatettava, mitä hänen velvollisuudekseen tässä laissa ja sen nojalla annetuissa ohjeissa määrätään, sekä käytettävä hänelle tapaturmien ja terveyden haitan estämiseksi määrättyjä suojeluvälineitä ja muutoinkin noudatettava työssä tarpeellista varovaisuutta.

Työnantajan ja työntekijän on yhteistoiminnassa pyrittävä ylläpitämään ja tehostamaan työturvallisuutta aluksessa.

4 §.

Suomessa alukseen toimitetun koneen, välineen tai muun teknillisen laitteen valmistaja, maahantuoja, myyjä tai luovuttaja tahi se, joka itsenäisenä yrittäjänä toimittaa koneen, välineen tai laitteen asentamisen, on velvollinen huolehtimaan siitä, että esinettä, kun se jätetään tai asetetaan käyttöön otettavaksi tahi myytäväksi, seuraavat sen turvallista käyttöä varten tarpeelliset suojalaitteet, samoin kuin siitä, ettei se muutoinkaan, kun sitä työssä käytetään, tarpeettomasti aiheuta tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

5 §.

Milloin muihin riittäviin toimenpiteisiin tapaturman tai sairastumisen vaaran torjumiseksi ei voida ryhtyä tai sellaisia ei kohtuudella voida vaatia, on työntekijälle varattava tarkoituksenmukaiset suojeluvälineet.

Jos työn laatu tai työolosuhteet tekevät erityisen työpuvun tai muun varusteen välttämättömäksi tapaturman tai sairastumisen vaaran vähentämiseksi, on sellainen suojeluväline annettava työntekijän käytettäväksi.

Suojeluvälineitä tulee olla käytettävissä riittävä määrä.

Ennen kuin työntekijän käyttämä suojeluväline saadaan luovuttaa toisen käyttöön, on se tarkoituksenmukaisesti puhdistettava.

6 §.

Työntekijän tulee huolellisesti hoitaa hänen käyttöönsä annettua suojeluvälinettä sekä viipymättä ilmoittaa siinä ehkä ilmenneistä vioista ja puutteellisuuksista lähimmälle esimiehelleen tai työnantajalle.

Työntekijän on työssä käytettävä sellaista vaatetusta, ettei siitä aiheudu tapaturman vaaraa.

7 §.

Työntekijälle on annettava työn laadun ja työolosuhteiden edellyttämää opetusta ja ohjausta työssä sattuvan tapaturman sekä työstä aiheutuvan sairastumisen vaaran välttämiseksi. Milloin aihetta on, on tarkoituksenmukaisia varoituksia ja muita suojeluohjeita pantava julki sopiviin kohtiin aluksessa.

Työntekijän lähimmän esimiehen on valvottava, ettei työtä, josta saattaa aiheutua erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa taikka palonvaaraa, tilapäisestikään saa suorittaa muu kuin siihen pätevä henkilö tai tällaisen henkilön välittömän valvonnan alaisena muu työntekijä.

8 §.

Työntekijän on viipymättä ilmoitettava lähimmälle esimiehelleen tai työnantajalle niistä käytössään tai hoidettavanaan olevissa koneissa, laitteissa tai työvälineissä ilmenevistä vioista tai puutteellisuuksista, joista saattaa aiheutua tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

9 §.

Laivaväen asiana on nettovetoisuudeltaan 19 rekisteritonnia suuremmassa aluksessa valita keskuudestaan yksi tai useampi turvallisuusasiamies, jonka tehtävänä on edustaa aluksessa palvelevia työturvallisuutta koskevissa kysymyksissä, joihin on luettava myös palosuojelu. Turvallisuusasiamiehen tulee lisäksi toimia turvallisuuden ja terveellisten olojen edistämiseksi laivaväen keskuudessa.

Turvallisuusasiamieheksi, jonka tehtävä on neuvoa antavaa ja opastavaa laatua, on valittava kokenut henkilö, ja tästä on tehtävä merkintä laivapäiväkirjaan.

10 §.

Laivatyöturvallisuutta koskevat asiat käsitellään kauppa- ja teollisuusministeriön asettamassa lautakunnassa. Lautakuntaan valitaan sosiaaliministeriön edustajiksi yksi jäsen ja varajäsen, merenkulkuhallituksen edustajiksi kaksi jäsentä ja varajäsentä, laivanvarustajain edustajiksi samoin kaksi jäsentä ja varajäsentä sekä merenkulkijain edustajiksi laivanpäällystön, konepäällystön, radiosähköttäjien ja miehistön työmarkkinajärjestöistä yksi jäsen ja varajäsen kustakin. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Kauppa- ja teollisuusministeriön on ennen lautakunnan jäsenten ja varajäsenten valitsemista hankittava sosiaaliministeriön ja merenkulkuhallituksen ehdotukset sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain osalta asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus. Jollei asianmukaisia ehdotuksia ole ministeriön määräämässä ajassa tehty, on ministeriön kuitenkin suoritettava valitseminen.

Lautakunnan puheenjohtajalle, jäsenille, asiantuntijoille ja sihteerille suoritetaan palkkiota samojen perusteiden mukaan kuin valtion komiteoista on määrätty.

11 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

12 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten ja ohjeiden noudattamista valvoo merenkulkuhallitus, jollei edellä 2 §:ssä tarkoitetuista säännöksistä muuta johdu.

13 §.

Tämä laki ja sen nojalla annetut määräykset ja ohjeet on pidettävä nähtävinä aluksessa.

14 §.

Joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, rangaistakoon sakolla, jollei siitä muualla laissa ole ankarampaa rangaistusta säädetty.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Laki metsä- ja lauttaustyöväen yhteisasunnoista (151/47) on annettu helmikuun 28 päivänä 1947. Sen jälkeen tapahtunut koneellistamis- ja rationalisointityö, metsätieverkoston kasvu ja moottoriajoneuvojen lisääntyminen sekä asumis- ja sosiaalioloissa yleensä tapahtunut kehitys ovat antaneet aiheen yhteisasuntoja koskevien säännösten uusimiselle. Valtioneuvosto asetti 17 päivänä lokakuuta 1963 komitean laatimaan ehdotuksen metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasuntoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Komitean mietintö valmistui helmikuussa 1966. Nyt annettava esitys perustuu komitean mietintöön sekä siitä annettuihin lausuntoihin.

Metsä- ja uittotöissä tulisi myös yhä laajenevassa määrässä päästä siihen, että työntekijät voisivat käydä työssä kotoaan käsin. Tieverkostossamme tapahtunut edullinen kehitys antaa tähän entistä suuremmat mahdollisuudet. Perinteellisen yhteismajoituksen ohella ja rinnakkaisina vaihtoehtoina sen kanssa voisi tulla kysymykseen työnantajan järjestämä työntekijäin päivittäinen vapaa kuljetus työmaalle tai työntekijäin omatoiminen, esim. moottoriajoneuvoilla tapahtuva kulkeminen työpaikalle, mistä työntekijälle tietyin edellytyksin olisi suoritettava kuljetus- tai kulkemiskorvausta.

Liikenne- ja kulkumahdollisuuksien kehityksestä johtuu, että asutulla paikalla nykyisin ei ole niin tärkeätä merkitystä työntekijäin majoitukselle kuin aikaisemmin. Esityksessä on luovuttu asutun paikan käsitteestä ja ehdotettu lain 1 §:n 1 momentissa säädettäväksi, että lakia tulisi soveltaa aina silloin, kun työpaikka sijaitsee sellaisella paikalla, jonne työntekijäin ei voida kohtuudella edellyttää omatoimisesti ilman korvausta päivittäin kulkevan. Vastaaviin kohtuullisuusnäkökohtiin perustuvat myös työturvallisuuslain (299/58) 10 §:n 4 momentin säännökset. Koska kohtuullisuuteen perustuvaa arviointia ei voida täsmällisesti määrittää, on lain 2 §:n 1 momentin loppusäännökseen lisäksi otettu työntekijäin oikeuksia turvaava säännös, jonka mukaan kulkemiskorvausta olisi aina maksettava yli kolme kilometriä ylittävältä matkan osalta, mikäli työpaikalle johtavan tien laatu edellyttää kävelemistä tai sitä vastaavaa kulkutapaa, kuten hiihtämistä tai soutua.

Voimassa olevan yhteisasuntolain soveltamisala on rajoitettu kahdella tavalla. Lakia sovelletaan ensinnäkin vain yli neljän kilometrin päässä laissa tarkemmin määritellyltä asutulta paikalta suoritettavaan metsä- ja uittotyöhön. Toiseksi lakia sovelletaan vain siinä lueteltuihin metsä- ja uittotöihin. Lain soveltamisalaan vaikuttavaa metsä- ja uittotyön käsitettä esitetään 1 §:n 2 momentissa laajennettavaksi lisäämällä laissa olevaan luetteloon eräitä metsätalouteen kuuluvia töitä ja toisaalta taas esittämällä supistuksia, kuten jättämällä luettelosta pois metsässä tapahtuva hiilto ja tervanpoltto.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävien lähiomaisten käsite on ehdotettu samaksi kuin työturvallisuuslaissa.

Niissä tapauksissa, joissa työnantaja ei järjestä työntekijöille asuntoa tai edestakaista kuljetusta työpaikalle, olisi hän edellä mainittujen edellytysten vallitessa velvollinen maksamaan heille matka- eli kulkemiskorvausta. Nykyisten lainsäännösten mukaan kulkemiskorvausta on maksettava työntekijän omin neuvoin suorittaman matkan neljä kilometriä ylittävältä osalta sosiaaliministeriön määräämien perusteiden mukaan. Sosiaaliministeriön hyväksymänä sopimusperusteisena järjestelmänä on voimassa metsä- ja uittoalan työmarkkinaosapuolten keskeinen kulkemiskorvausta koskeva sopimus.

Kun työmarkkinajärjestöjen välisellä sopimuksella kulkemiskorvaus on voitu järjestää joustavasti, esitetään lain 2 §:n 1 momentissa säädettäväksi, että asia ensisijaisesti jätettäisiin alan työmarkkinajärjestöjen välisen sopimuksen varaan, ja vain siinä tapauksessa, etteivät nämä pääsisi asiasta yksimielisyyteen, sosiaaliministeriö antaisi ohjeet kulkemiskorvauksen maksuperusteista.

Komitea on lakiehdotusta valmistellessaan edellyttänyt, että tämän lain alaisella työmaalla työskentelevällä henkilöllä olisi ammattimaista autoliikennettä koskevien säännösten edellyttämää lupaa hankkimatta oikeus korvausta vastaan kuljettaa samalla työmaalla työskenteleviä työntekijöitä työpaikalle ja sieltä takaisin. Kun kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö on tästä ehdotuksesta lausunut kantanaan, että mainittu säännös kuuluu tieliikennelain ja moottoriajoneuvoasetuksen piiriin, ja on samalla ilmoittanut ryhtyvänsä tarvittaessa asianmukaisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin, hallitus ei ole katsonut tässä yhteydessä tarkoituksenmukaiseksi esittää otettavaksi lakiin komitean ehdotusta.

Työntekijäin asunto-olojen parantamiseksi on esityksessä pyritty siihen, että yhteisasuntojen tulisi eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta täyttää verraten ankarat ja ajan oloja vastaavat vaatimukset. Ottaen huomioon esityksessä työnantajalle varatun mahdollisuuden joko järjestää työntekijöille yhteisasunto tai vapaa kuljetus työpaikalle taikka maksaa heille kulkemiskorvausta, ei näissä olosuhteissa enää ole tarvetta jakaa yhteisasuntoja vaatimustasoonsa katsoen kahta useampaan ryhmään. Esityksen 3 § rakentuukin siihen ajatukseen, että yhteisasuntojen normaalitapauksessa tulisi täyttää verraten korkeat vaatimukset.

Viihtyisyyden kannalta voidaan sopivana ratkaisuna pitää yhteisasuntoa, jossa varsinaisen makuuhuoneen lisäksi on muitakin oleskelutiloja. Jotta tämä päämäärä saavutettaisiin, esitetään 3 §:n 2 momentissa, että ilmakuutiometrien määrä majoitettua kohti pantaisiin riippuvaksi siitä, onko yhteisasunnossa tai majoitusalueella käytettävissä makuuhuoneesta erillinen ruokailuhuone vai ei. Jos ruokailu tapahtuu makuuhuoneessa, tulisi siinä olla vähintään yhdeksän kuutiometriä ilmatilaa majoitettua kohti. Jos taas yhteisasunnossa tai majoitusalueella olisi ruokailuun käytettävissä makuuhuoneeseen kuulumaton ruokailutila, riittäisi makuuhuoneessa vähintään seitsemän kuutiometriä asukasta kohti. Terveydellisten olojen ja asumisviihtyisyyden parantamiseksi esitetään lain 3 §:n 3 momentissa, ettei yhteen makuuhuoneeseen saisi sijoittaa asumaan enempää kuin kahdeksan henkilöä.

Työntekijäin ruokailu yhteisasunnoissa tapahtuu yleensä ruokakunnan puitteissa. Kokemukset osoittavat, että sellainen järjestely on sopiva ja tarkoituksenmukainen metsä- ja uittotyömailla. Vaikka ammattitaitoisen keittäjän palkkaaminen kovin lyhytaikaiseen työsuhteeseen saattaa kohdata tiettyjä vaikeuksia, on katsottu tarpeelliseksi helpottaa työntekijäin ruokakunnan perustamista. Sen vuoksi 5 §:n 2 momentissa esitetään, että jo vähintään 15 työntekijää saisi muodostaa ruokakunnan, jos työmaan arvioidaan kestävän ainakin kuukauden. Voimassa olevan lain mukaan ruokakunnan perustamisen edellytyksenä on, että vähintään 20 työntekijää haluaa muodostaa ruokakunnan ja työmaan arvioidaan kestävän vähintään kuusi viikkoa.

Vuoden 1967 alusta voimaan tulevan terveydenhoitolain (469/65) 23 ja 47 §:n säännösten mukaan työmaan henkilökunnan ruoan valmistukseen ja tarjoiluun sekä elintarvikkeiden kaupan pitämiseen tarkoitettua huoneistoa tai huonetta ei saa ottaa käyttöön, ennen kuin terveydenhoitolautakunta on sen toimintakunnossa tarkoitukseensa hyväksynyt.

Koska on tärkeää, että yhteisasunto voitaisiin ottaa käyttöön heti työtilanteen sitä vaatiessa, ja kun toisaalta terveydenhoitoviranomaisten mahdollisuudet tarkastuksen suorittamiseen yhteisasuntojen syrjäisestä sijainnista ja muista virkatoimista johtuen ovat rajoitetut, esitetään lain 7 §:n 2 momentissa, että ruoan valmistukseen ja tarjoiluun sekä "kämppäkaupan" pitämiseen tarkoitetut tilat saataisiin ottaa käyttöön, vaikkei terveydenhoitoviranomainen vielä olisikaan niitä tarkoitukseensa hyväksynyt. Käyttöön otosta olisi kuitenkin etukäteen tehtävä ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle. Näin helpottuisivat paitsi yhteisasuntotilojen käyttöön saaminen myös terveydenhoitoviranomaisten mahdollisuus sovittaa tarkastuksensa heille parhaiten soveltuvaan ajankohtaan.

Nykyisiä säännöksiä yhteisasunnoista annetun lain ja sen täytäntöönpanomääräysten sekä metsä- ja uittotyöntekijäin työsuojelua koskevien määräysten valvonnasta ei voida pitää onnistuneina. Valvontaorganisaation muodostavat erityinen sosiaaliministeriöön asetettu metsä- ja lauttaustyöväen yhteisasuntojen tarkastaja ja hänen apunaan olevat yleiset ammattientarkastusviranomaiset. Nykyisin metsä- ja lauttaustyöväen yhteisasuntojen tarkastajan käytettävissä on ollut vain kaksi metsä- ja uittotöihin perehtynyttä työläistarkastajaa, toinen Oulun ja toinen Kuopion piirissä. Pääosan valvontaorganisaatiosta muodostavat kunnalliset ammattientarkastajat, joilta enimmäkseen puuttuu metsä- ja uittotyöolojen erikoistuntemus ja myös toimintamahdollisuudet tehokkaaseen tarkastukseen.

Kun eräissä tapauksissa on välttämätöntä voida nopeasti kieltää työnantajaa käyttämästä jotakin asuntoa tai hevossuojaa, on lakiehdotuksen 10 §:ssä kielto-oikeus, joka nykyisten säännösten mukaan on sosiaaliministeriöllä, missä asia tulee vireille metsä- ja lauttaustyöväen yhteisasuntojen tarkastajan esityksestä, ehdotettu annettavaksi metsäalaan perehtyneelle ammattientarkastajalle, jonka päätöksestä olisi valitusoikeus sosiaaliministeriölle. Nykyisin niissä tapauksissa, joissa kielto-oikeutta on jouduttu käyttämään, menettelyn hitaus on saattanut johtaa siihen että työ on jo päättynyt ennen yhteisasuntoa koskevan kiellon antamista.

Kun 1 päivänä huhtikuuta 1962 voimaan tulleella vesilailla (264/61) on kumottu vesioikeuslaki ja sen mukaan lääninhallituksille kuuluneet tehtävät siirretty vesioikeuksille, ei uittotyöntekijäin yhteisasuntoja koskevia nykyisen lain 4 lukuun sisältyviä erityissäännöksiä parannussuunnitelman tai sen muutoksen esittämisestä sen lääninhallituksen vahvistettavaksi, jonka asiana vesioikeuslain mukaan oli lauttaussäännön vahvistaminen, enää voida pitää asiallisina. Käytännössä on uittotyöntekijäin yhteisasunnot rinnastettu metsätyöntekijäin yhteisasuntoihin ja toisaalta ensiksi mainittuja on pidetty myös muihin uittolaitteisiin ja -rakenteisiin kuuluvina. Tämän vuoksi nykyisen lain 4 luku on sisältyvät säännökset on poistettu ja lain 16 §:n 4 momenttiin sisältyvä uittotyöntekijäin yhteisasuntoja koskeva erityissäännös otettu lakiehdotuksen 11 §:ään.

Työturvallisuuslain 40 §:ssä olevaan vastaavaan säännökseen viitaten esitetään lakiehdotuksen 13 §:ään myyjän ja valmistajan vastuuta koskeva, nykyisestä laista puuttuva säännös.

Kun työlainsäädäntöön kuuluvien säännösten rikkomisesta on yleensä säädetty rangaistukseksi enintään kuusi kuukautta vankeutta, on nykyisessä laissa oleva enimmäismäärä yksi vuosi vankeutta haluttu muuttaa lakiehdotuksen 16 §:ssä yhdenmukaiseksi yleisen työlainsäädännön kanssa. Sakkorangaistuksellakaan uhkaaminen ei ole tarkoituksenmukaista sellaisissa tapauksissa, joissa rikkomuksen seurauksilla ei ole suurta merkitystä, joten esitetään, että teolla tai laiminlyönnillä tulisi olla vähäistä suurempi merkitys.

Metsäalan kämppäkomitean suorittamien selvitysten mukaan oli maassa vuonna 1964 noin 3 500 metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasuntoa, joissa oli majoitustilaa kaikkiaan 45 000 työntekijälle. Yhteisasunnoista oli 84 % alle 15 vuotta vanhoja ja 16 % tätä vanhempia. Tämä asuntomäärä edustaa niin suurta pääomaa, ettei ole taloudellista jättää sitä käyttämättä. Kun ei ole myöskään tarkoituksenmukaista ryhtyä näiden vanhojen asuntojen osalta sellaisiin muutos- ja korjaustoimenpiteisiin, jotka vain väkinäisesti ja kokonaisuuden rikkoen voisivat saattaa ne kaikissa suhteissa uuden lain vaatimukset täyttäviksi, esitetään lakiehdotuksen 18 §:ssä, että ennen uuden lain voimaanastumista rakennettuja tai koottuja yhteisasuntoja saataisiin edelleenkin käyttää, milloin jokaista majoitettua kohti on vähintään seitsemän kuutiometriä ilmatilaa. Muilta osin näihin vanhoihin yhteisasuntoihin sovellettaisiin uuden lain säännöksiä. Uutta lakia olisi sovellettava paitsi lain voimaantulon jälkeen rakennettaviin yhteisasuntoihin myös puretaviin ja toiseen paikkaan siirrettäviin, osina koottaviin vanhoihin yhteisasuntoihin.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleiset säännökset.

1 §.

Työnantaja, jonka johdon ja valvonnan alaisena suoritetaan tässä laissa tarkoitettua metsä-, uitto- tai niihin liittyvää työtä työpaikalla, jonne työntekijän ei voida kohtuudella edellyttää omatoimisesti päivittäin kulkevan, on velvollinen järjestämään työntekijöille asunnon, erikseen miehille ja naisille, tai kustantamaan edestakaisen kuljetuksen työpaikalle tahi korvaamaan työntekijän omin neuvoin suorittaman matkan niin kuin tässä laissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitetaan metsätyöllä puiden kaatoa, metsässä tapahtuvaa puutavaran valmistusta ja käsittelyä, kannonnostoa, puutavaran ajoa metsästä uitto-, jalostus- tai jakelupaikkaan tahi pysyväiseen varastoimispaikkaan, josta se kuormataan muuhun kuljetusvälineeseen, metsätyöntekijän erikseen suorittamaa puutavaran kuormausta ja purkausta, metsänhoito-, metsänparannus-, leimaus- ja metsänarviointityötä, yhteisasunnossa suoritettavaa talous- ja huoltotyötä sekä sellaisia tietöitä, joita suoritetaan pääasiallisesti puutavaran kuljetusta varten; sekä uittotyöllä puutavaran irrallaan uittoa, lauttausta ja nippuina kuljetusta vesistöissä sekä niihin liittyviä uitto- ja lauttausväylien kunnostamistöitä.

Tämän lain säännökset eivät koske työtä, jonka suorittaja elää vakinaisesti työnantajan taloudessa ja on hänelle tai hänen aviopuolisolleen sukua suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa tahi on hänen ottolapsensa tai ottovanhempansa tahi jonkun tässä tarkoitetun puoliso, ellei työnantajalla ole tässä työssä säännöllisesti muitakin työntekijöitä.

2 §.

Milloin kulkumatka työntekijän asunnosta tai työnantajan järjestämästä yhteisasunnosta taikka työnantajan työntekijälle osoittamasta kohtuullisesta vuokranmaksusta saatavissa olevasta, tässä laissa tarkoitettua yhteisasuntoa vastaavasta tyydyttävästä tilapäisasunnosta työpaikalle on sellainen kuin 1 §:n 1 momentissa tarkoitetaan eikä työnantaja kustanna edestakaista kuljetusta sinne, on hän velvollinen työntekijälle maksamaan tämän omin neuvoin suorittamalta kohtuullisena pidettävän matkan ylittävältä osalta kulkemiskorvausta sosiaaliministeriön määräämien perusteiden mukaan tai, mikäli metsä- ja uittotyössä voimassa olevassa valtioneuvoston alalla yleiseksi toteamassa työehtosopimuksessa on kulkemiskorvauksesta sovittu, siinä määrättyjen perusteiden mukaan, kuitenkin niin, että mikäli työpaikalle johtavan tien laatu edellyttää kävelemistä tai sitä vastaavaa kulkutapaa, on työntekijällä oikeus kulkemiskorvaukseen kolme kilometriä ylittävän matkan osalta.

Samalla tavalla määrätään tai sovitaan työntekijälle maksettavasta korvauksesta silloin, kun matka työnantajan järjestämässä kuljetuksessa ylittää sen, mitä työntekijältä voidaan kohtuudella korvauksetta edellyttää.

2 luku.

Yhteismajoitus.

3 §.

Yhteisasunnon on oltava sellainen, että se työolosuhteet huomioon ottaen täyttää kohtuulliset vaatimukset, ja tulee sen kaikissa olosuhteissa antaa hyvä suoja kylmyyttä ja kosteutta vastaan sekä hyvä mahdollisuus lepoon.

Jokaista majoitettua kohti tulee makuuhuoneessa, jos sitä käytetään myös työntekijäin ruokailuun, olla vähintään yhdeksän kuutiometriä ilmatilaa. Mikäli yhteisasunnossa tai majoitusalueella on ruokailuun käytettävissä makuuhuoneeseen kuulumaton ruokailutila, tulee makuuhuoneessa olla vähintään seitsemän kuutiometriä ilmatilaa majoitettua kohti.

Yhteen makuuhuoneeseen sijoitettakoon asumaan enintään kahdeksan henkilöä.

Yhteisasuntoon majoitettujen käytettävissä tulee olla sauna ja erilliset tilat vaatteiden ja hevosvaljaiden kuivaamista, ruoan säilyttämistä sekä työvälineiden huoltoa ja säilytystä varten. Näistä sekä muista tarpeellisista tiloista yhteisasunnossa säädetään asetuksella.

Kuitenkin saadaan työntekijät lämpimänä vuodenaikana sekä keväällä suoritettavissa uittotöissä enintään kolmen viikon ajaksi majoittaa edellä 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävään yhteisasuntoon, jos 2—4 momentissa edellytetyt vaatimukset täyttävän yhteisasunnon rakentamista työn lyhytaikaisuuden tai muiden seikkojen vuoksi ei voida pitää kohtuullisena eikä työntekijäin päivittäinen edestakainen kuljetus tai kulkeminen tieyhteyksien puuttumisesta tai vaikeakulkuisuudesta taikka matkan pituudesta johtuen voi tulla kysymykseen.

4 §.

Poiketen siitä, mitä rakennuslaissa (370/58) on säädetty, ei tässä laissa tarkoitetun yhteisasunnon rakentamiseen maalaiskunnan asema- ja rakennuskaava-alueen ulkopuolella, ellei rakennuskieltoa niiden laatimista varten ole annettu, tarvita uudisrakennusta koskevaa lupaa, eikä tällaiseen yhteisasuntoon myöskään sovelleta katselmusta koskevia rakennuslainsäädännön määräyksiä.

Yhteisasuntojen huonekorkeudesta säädetään asetuksella.

5 §.

Työntekijöille, jotka on majoitettu yhteisasuntoon kolmea viikkoa pitemmäksi ajaksi, järjestettäköön yhteisasunnossa tai sen välittömässä läheisyydessä mahdollisuus käyttää ruoan valmistukseen sopivaa riittävän kokoista liettä tai sitä vastaavaa laitetta.

Jos yhteisasuntoon majoitetuista työntekijöistä vähintään viisitoista haluaa muodostaa yhteisen ruokakunnan ja työmaan arvioidaan kestävän ainakin kuukauden, hankkikoon työnantaja ruokakuntaa varten tarpeelliset polttoaineet sekä ruoanvalmistus- ja ruokailuvälineet ja palkatkoon ammattitaitoisen keittäjän sekä antakoon tälle valoineen ja lämpöineen keittiöstä erillisen vapaan asunnon. Ruokakunta antakoon keittäjälle vapaan ruoan.

Jos työnantaja on huolehtinut siitä, että työntekijöillä on muulla tavoin mahdollisuus saada kohtuullisesta maksusta ruokaa yhteisasunnossa tai sen läheisyydessä, ei hänen tarvitse järjestää yhteisasuntoon majoitetuille 1 ja 2 momentissa mainittuja etuja.

6 §.

Työssä käytettäviä hevosia varten on työnantajan järjestettävä tarkoituksenmukaiset suojat tai sellaiset sijoituspaikat ,ettei niissä ole hevosilla tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

7 §.

Yhteisasuntojen puhtaanapidosta, lämmityksestä, riittävästä valaistuksesta, postin kuljetuksesta, juomavedestä, tarpeellisista ensiapuvälineistä sekä terveydellisistä oloista ja järjestyksen säilymisestä yhteisasunnossa on työnantajan huolehdittava sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Poiketen siitä, mitä terveydenhoitolain (469/65) 23 ja 47 §:ssä on säädetty, saa ruoan valmistukseen ja tarjoiluun sekä elintarvikkeiden kaupan pitämiseen tarkoitetut tilat yhteisasunnossa tarpeen vaatiessa ottaa käyttöön, ennen kuin terveydenhoitolautakunta on ne toimintakunnossa tarkoitukseensa hyväksynyt. Käyttöön otosta on kuitenkin etukäteen tehtävä ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle.

8 §.

Tämän lain alaisuuteen kuuluvalta yhteisasuntoon majoitetulta työntekijältä älköön otettako maksua tai muuta hyvitystä tässä laissa tarkoitetusta asunto- tai muusta edusta.

3 luku.

Valvonta.

9 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista valvoo sosiaaliministeriö.

Asetuksella voidaan työsuojelun valvonta tässä laissa tarkoitetuissa töissä antaa metsäalaan perehtyneiden ammattientarkastusviranomaisten hoidettavaksi ja voidaan heidän toimipiirinsä määrätä ammattientarkastuksen yleisestä piirijaoituksesta poiketen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tarkastajien oikeudesta toimittaa työmaalla, yhteisasunnossa ja niihin liittyvissä rakennuksissa tarkastuksia sekä saada virka-apua ja työnantajalta tehtävänsä suorittamista varten tarvittavia tietoja on voimassa, mitä ammattientarkastuslaissa on säädetty.

Jos työntekijät ovat keskuudestaan valinneet erityisen luottamusmiehen ja siitä ilmoittaneet työnantajalle ja viimeistään tarkastustilaisuudessa tarkastusviranomaiselle, tulee tarkastajan suorittaessaan tarkastusta kuulla luottamusmiestä.

10 §.

Edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tarkastajalla on valta, milloin hän harkitsee sen välttämättömäksi, kirjallisesti kieltää työnantajaa määräämänsä kohtuullisen ajan kuluttua käyttämästä jotakin asuntoa tai hevossuojaa, jollei tämä sitä ennen ole suorittanut niitä parannuksia ja korjauksia, jotka tarkastaja on määrännyt. Ennen kuin tällainen kielto annetaan, on työnantajalle tai hänen työmaalla olevalle edustajalleen varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa.

Edellä 1 momentissa mainitusta kiellosta on työnantajalla kymmenen päivän kuluessa sen tiedoksi saamisesta oikeus valittaa sosiaaliministeriölle, jonka asiasta antama päätös on lopullinen. Kielto katsotaan työnantajan tietoon saatetuksi myös silloin, kun hänen työmaalla oleva edustajansa on todistettavasti saanut siitä tiedon.

Poliisiviranomaisten tulee tarvittaessa antaa virka-apua kiellon täytäntöön panemiseksi.

4 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

11 §.

Vaikka asianomaista vesistöä koskevassa uittosäännössä ei olisikaan siitä määräyksiä, katsotaan uittoyhdistyksen toimesta tämän lain mukaan rakennetut uittotyöntekijäin yhteisasunnot sellaisiksi rakennelmiksi, joista vesilain 5 luvun 17 §:ssä säädetään, ja luetaan näiden yhteisasuntojen rakentamisesta ja kunnossapidosta aiheutuvat kustannukset vesilain 5 luvun 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin kuntoonpanokustannuksiin, jotka voidaan poistaa uittoyhdistyksen etukäteen vahvistaman enintään kahdenkymmenen vuoden kuoletusajan kuluessa, ja on näihin uittotyöntekijäin yhteisasuntoihin muutoinkin sovellettava samoja lainsäännöksiä kuin uittosäännöissä määrättyihin rakennelmiin.

12 §.

Oikeus 2 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun korvaukseen on rauennut, jollei kannetta siitä nosteta vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin oikeus siihen syntyi.

13 §.

Sen, joka myytäväksi valmistaa tai pitää kaupan tässä laissa tarkoitettuun yhteismajoitukseen rakennetun asunnon tai hevossuojan, on huolehdittava siitä, että rakennus, kun se luovutetaan käyttöön otettavaksi, täyttää tämän lain ja sen nojalla annetut säännökset.

14 §.

Tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä sosiaaliministeriö voi erityisistä syistä myöntää määrätyksi ajaksi poikkeuksia, mikäli ne eivät saata työntekijäin terveyttä ilmeiseen vaaraan.

15 §.

Tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset sekä sosiaaliministeriön päätös niistä myönnetyistä poikkeuksista ynnä ilmoitus asianomaisten tarkastajien nimistä ja postiosoitteista pitää työnantajan toimesta olla tämän lain alaisen työmaan työntekijäin nähtävänä, jos työ kestää jatkuvasti vähintään kolmen viikon ajan.

16 §.

Joka rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annetun asetuksen tai sosiaaliministeriön päätöksen määräyksiä, rangaistakoon, jollei teko tai laiminlyönti ole vähäinen, sakolla.

Milloin rikkomus on tapahtunut tarkastusviranomaisen huomautuksesta huolimatta tai asianhaarain ollessa muutoin raskauttavat, olkoon rangaistus vähintään viisikymmentä päiväsakkoa tai enintään kuusi kuukautta

vankeutta, jollei teosta tai laiminlyönnistä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Jos työnantajan edustaja havaitaan syylliseksi tässä pykälässä mainittuun rikkomukseen eikä sitä samalla voida lukea työnantajan syyksi, rangaistakoon ainoastaan edustajaa.

17 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain toimeenpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

18 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan metsä- ja lauttaustyöväen yhteisasunnoista 28 päivänä helmikuuta 1947 annettu laki (151/47), kuitenkin niin, että ennen tämän lain voimaantuloa rakennetuissa tai kootuissa yhteisasunnoissa saa yhteen huoneeseen majoittaa enemmän kuin kahdeksan henkilöä, mutta tulee jokaista majoitettua kohti aina olla vähintään seitsemän kuutiometriä ilmatilaa.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Esa Timonen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä helmikuuta 1967 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 15. Valiokunta on esityksen yhteydessä samaa asiaa koskevana käsitellyt ed. Puhakan ym. lakialoitteen n:o 368 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Ensio Salosta ja tarkastaja Veikko Mäkistä sosiaaliministeriöstä, hallitusneuvos Mauno Satulia kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä, varatuomari Sulo Järveä metsähallituksesta, osastopäällikkö Niilo Jukaraista Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliitosta, puheenjohtaja Pekka Virtasta Suomen Maaseututyöväen Liitosta, metsänhoitaja Yrjö Hassia Maataloustuottajain Keskusliitosta sekä metsäalan kämppäkomitean puheenjohtajana toiminutta metsänhoitaja K. B. Lindströmiä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on pyrkiä parantamaan metsä- ja uittotyöntekijäin asunto-olosuhteita ja lisäämään viihtyisyyttä ehdottamalla otettavaksi lakiin verrattain ankarat ja ajan oloja vastaavat säännökset asunnoille asetettavista vaatimuksista. Lakiehdotuksessa on omaksuttu lisäksi eräitä uusia periaatteita. Niinpä kulkuolosuhteiden kehityksestä johtuen on luovuttu asutun paikan käsitteestä ja ehdotettu lakia sovellettavaksi aina silloin, jos työpaikka sijaitsee sellaisella paikalla, jonne työntekijän ei voida kohtuudella edellyttää omatoimisesti ilman korvausta päivittäin kulkevan. Työntekijäin oikeuksien turvaamiseksi on lakiehdotukseen kuitenkin otettu nykyisin jo alan työehtosopimukseen sisältyvä säännös, jonka mukaan kulkemiskorvausta on aina maksettava yli kolme kilometriä ylittävältä matkalta, mikäli työpaikalle johtavan tien laatu edellyttää kävelemistä tai sitä vastaavaa kulkutapaa. Niin ikään on työnantajan ensisijaisen yhteisasunnon järjestämisvelvollisuuden rinnalle asetettu vaihtoehtoisina työnantajan kustantama edestakainen matka työpaikalle tai työntekijälle suoritettava korvaus hänen omin neuvoin suorittamastaan matkasta. Kulkemiskorvauksen määräämiseen nähden ehdotetaan sen jättämistä ensisijaisesti työmarkkinaosapuolten sopimuksen varaan. Edelleen ehdotetaan lain soveltamisalaan vaikuttavaa metsä- ja uittotyön käsitettä laajennettavaksi lisäämällä laissa olevaan luetteloon eräitä nykyisestä laista puuttuvia metsätalouteen kuuluvia töitä.

Ed Puhakan ym. lakialoite on pääpiirteiltään samanlainen kuin hallituksen esitys. Eroavaisuutta on kuitenkin mm. siinä, että aloitteeseen sisältyvässä lakiehdotuksessa on säännös, jonka mukaan työntekijällä on eräin edellytyksin oikeus korvausta vastaan kuljettaa autolla työtovereitaan työpaikalle ja sieltä takaisin. Ruokakunnan muodostamiseen katsotaan riittävän kymmenen työntekijää hallituksen esityksessä olevan viidentoista asemesta. Hallituksen esitykseen verrattuna on lakiehdotuksessa yksityiskohtaisempia säännöksiä valvontaorganisaatiosta. Sitä vastoin siitä puuttuu säännös, jonka mukaan

sosiaaliministeriö voi eräin edellytyksin myöntää poikkeuksia k. o. lain ja asetuksen säännöksistä.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan mm. lakiehdotusta valmistelleen komitean edellyttäneen, että tämän lain alaisella työmaalla työskentelevällä henkilöllä olisi ammattimaista autoliikennettä koskevien säännösten edellyttämää lupaa hankkimatta oikeus korvausta vastaan kuljettaa samalla työmaalla työskenteleviä työntekijöitä työpaikalle ja sieltä takaisin. Vastaava säännös sisältyy ed. Puhakan ym. lakialoitteeseen. Valiokunta on asiaa harkittuaan ja saatuaan asiantuntijoilta selvityksiä yhtynyt hallituksen esityksen perusteluissa lausuttuun käsitykseen, että asia olisi tieliikennelain ja moottoriajoneuvoasetuksen piiriin kuuluvana järjestettävä mainittuja säännöksiä muuttamalla. Tämän vuoksi ja kun työntekijöiden ja työnjohtajien autokapasiteetin sanottua tarkoitusta palveleva käyttö metsä- ja uittoalan erikoisissa olosuhteissa on perusteltua, valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus ryhtyy kiireellisesti asian vaatimiin lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Hallituksen esitykseen ja ed. Puhakan ym. lakialoitteeseen sisältyvät lakiehdotukset eroavat toisistaan myös lain valvontaa koskevien säännösten osalta, kuten edellä on jo mainittu. Kun valiokunnan mielestä ei ole asianmukaista, että lakiin otetaan liian yksityiskohtaisia hallintojärjestelmää koskevia säännöksiä, valiokunta on tässäkin kohdin asettunut hallituksen esityksen kannalle. Valiokunta katsoo kuitenkin, että sosiaaliministeriössä ja sen piirihallinnossa tulisi valvontaviranomaisten asemaa tehostaa, jotta lain tarkoitus voitaisiin saavuttaa ja ammattientarkastus saattaa tälläkin alalla sille tasolle, jolle muilla työaloilla ministeriössä on jo osittain päästy. Tätä käsitystä tukee myös sekä valiokunnassa kuultujen asiantuntijoiden antamat selvitykset että eduskunnan 22 päivänä helmikuuta 1966 antama vastaus hallituksen esitykseen n:o 28 (1965 vp.) johdosta.

Asian käsittelyn yhteydessä valiokunta on voinut todeta, että metsätöiden rationalisoinnin edistyessä kehitys johtaa siihen, että eräissä työsuorituksissa tarvittavien työntekijöiden määrä pienenee. Tällöin on tullut esille kysymys siirrettävien asuntovaunujen käyttöön ottamisesta. Hallituksen esityksessä ei tällaista ns. pienkämppää ole asetettu millään tavoin poikkeusasemaan, vaan esim. 2—4 työntekijän majoitusta varten rakennettujen siirrettävien asuntovaunujen vaatimukset ovat samat kuin kiinteiden kämppienkin. Sen sijaan on sosiaaliministeriöllä lakiehdotuksen mukaan oikeus erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksia tämän lain tai asetuksen säännöksistä, mikäli ne eivät saata työntekijäin terveyttä ilmeiseen vaaraan. Yllä omaksuttu periaatteellinen kanta on valiokunnan mielestä oikea, koska se ei suosi sellaista kehitystä, joka voisi johtaa alemmat vaatimukset täyttävien asuntovaunujen käytön yleistymiseen majoitustarkoituksessa. Sosiaaliministeriön poikkeuslupa voisi valiokunnan käsityksen mukaan tulla kysymykseen tilapäistä ja lyhytaikaista työtä suoritettaessa.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Ehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin halunnut ehdottaa tehtäväksi seuraavat kaksi muutosta.

2 §:n 2 mom. Valiokunnan ehdottamalla muutoksella pyritään sanonnalliseen selvyyteen ja se on laadultaan vain muodollinen.

18. §. Alan työehtosopimukseen on otettu määräyksiä mm. työntekijälle suoritettavasta kulkemiskorvauksesta. Siltä varalta, etteivät mahdollisesti kesken sopimuskautta voimaan tulevan lain säännökset voisi tässä suhteessa aiheuttaa sekaannusta, valiokunta on katsonut aiheelliseksi ehdottaa 18 §:ään lisättäväksi uuden 2 momentin. Sen mukaan ennen tämän lain voimaan tuloa alalla solmitun työehtosopimuksen määräyksiä saadaan lain 2 §:n säännösten estämättä noudattaa sopimuksen päättymiseen saakka siinä laajuudessa kuin sopimukseen sidottu on tältä osin velvollinen sopimusta soveltamaan.

Edellä lausuttuun viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki
metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleiset säännökset.

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla tavalla määrätään tai sovitaan työntekijälle maksettavasta korvauksesta *siltä osin kuin matkaan kuluva aika* työnantajan järjestämässä kuljetuksessa ylittää sen, *jonka työntekijän* voidaan kohtuudella *edellyttää korvauksetta matkaan käyttävän.*

2 luku.

Yhteismajoitus.

3—8 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 luku.

Valvonta.

9 ja 10 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

11—17 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

18 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Ennen tämän lain voimaan tuloa alalla solmitun työehtosopimuksen määräyksiä saadaan lain 2 §:n säännösten estämättä noudattaa sopimuksen päättymiseen saakka siinä laajuudessa kuin sopimukseen sidottu on tältä osin velvollinen sopimusta soveltamaan.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että käsiteltävänä olevaan lakialoitteeseen n:o 368 (1966 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen, jäsenet Apajalahti, Flinck, Haarla, Hostila, Lagerroos, Melin, Männistö, O. Saarinen, Saimo, Sääskilahti, Tenhiälä ja V. R. Virtanen sekä varajäsenet Eskman (osittain), Granvik, Paananen (osittain) ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 43 hallituksen esityksen johdosta laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Puhakan ym. lakialoitteen n:o 368 (1966 vp.), päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 6 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 368 (1966 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 15 laiksi metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista ja Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 6 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 43.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan mm. lakiehdotusta valmistelleen komitean edellyttäneen, että tämän lain alaisella työmaalla työskentelevällä henkilöllä olisi ammattimaista autoliikennettä koskevien säännösten edellyttämää lupaa hankkimatta oikeus korvausta vastaan kuljettaa samalla työmaalla työskenteleviä työntekijöitä työpaikalle ja sieltä takaisin. Eduskunta on yhtynyt Hallituksen esityksen perusteluissa lausuttuun käsitykseen, että asia olisi tieliikennelain ja moottoriajoneuvoasetuksen piiriin kuuluvana järjestettävä mainittuja säännöksiä muuttamalla. Tämän vuoksi ja kun työntekijöiden ja työnjohtajien autokapasiteetin sanottua tarkoitusta palveleva käyttö metsä- ja uittoalan erikoisissa olosuhteissa on perusteltua, Eduskunta pitää välttämättömänä, että Hallitus ryhtyy kiireellisesti asian vaatimiin lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleiset säännökset.

1 §.

Työnantaja, jonka johdon ja valvonnan alaisena suoritetaan tässä laissa tarkoitettua metsä-, uitto- tai niihin liittyvää työtä työpaikalla, jonne työntekijän ei voida kohtuudella edellyttää omatoimisesti päivittäin kulkevan, on velvollinen järjestämään työntekijöille asunnon, erikseen miehille ja naisille, tai kustantamaan edestakaisen kuljetuksen työpaikalle tahi korvaamaan työntekijän omin neuvoin suorittaman matkan niin kuin tässä laissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitetaan metsätyöllä puiden kaatoa, metsässä tapahtuvaa puutavaran valmistusta ja käsittelyä, kannonnostoa, puutavaran ajoa metsästä uitto-, jalostus- tai jakelupaikkaan tahi pysyväiseen varastoimispaikkaan, josta se kuormataan muuhun kuljetusvälineeseen, metsätyöntekijän erikseen suorittamaa puutavaran kuormausta ja purkausta, metsänhoito-, metsänparannus-, leimaus- ja metsänarviointityötä, yhteisasunnossa suoritettavaa talous- ja huoltotyötä sekä sellaisia tietöitä, joita suoritetaan pääasiallisesti puutavaran kuljetusta varten; sekä uittotyöllä puutavaran irrallaan uittoa, lauttausta ja nippuina kuljetusta vesistöissä sekä niihin liittyviä uitto- ja lauttausväylien kunnostamistöitä.

Tämän lain säännökset eivät koske työtä, jonka suorittaja elää vakinaisesti työnantajan taloudessa ja on hänelle tai hänen aviopuolisolleen sukua suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa tahi on hänen ottolapsensa tai ottovanhempansa tahi jonkun tässä tarkoitetun puoliso, ellei työnantajalla ole tässä työssä säännöllisesti muitakin työntekijöitä.

2 §.

Milloin kulkumatka työntekijän asunnosta tai työnantajan järjestämästä yhteisasunnosta taikka työnantajan työntekijälle osoittamasta kohtuullisesta vuokranmaksusta saatavissa olevasta, tässä laissa tarkoitettua yhteisasuntoa vastaavasta tyydyttävästä tilapäisasunnosta työpaikalle on sellainen kuin 1 §:n 1 momentissa tarkoitetaan eikä työnantaja kustanna edestakaista kuljetusta sin-

ne, on hän velvollinen työntekijälle maksamaan tämän omin neuvoin suorittamalta kohtuullisena pidettävän matkan ylittävältä osalta kulkemiskorvausta sosiaaliministeriön määräämien perusteiden mukaan tai, mikäli metsä- ja uittotyössä voimassa olevassa valtioneuvoston alalla yleiseksi toteamassa työehtosopimuksessa on kulkemiskorvauksesta sovittu, siinä määrättyjen perusteiden mukaan, kuitenkin niin, että mikäli työpaikalle johtavan tien laatu edellyttää kävelemistä tai sitä vastaavaa kulkutapaa, on työntekijällä oikeus kulkemiskorvaukseen kolme kilometriä ylittävän matkan osalta.

Samalla tavalla määrätään tai sovitaan työntekijälle maksettavasta korvauksesta siltä osin kuin matkaan kuluva aika työnantajan järjestämässä kuljetuksessa ylittää sen, jonka työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää korvauksetta matkaan käyttävän.

2 luku.

Yhteismajoitus.

3 §.

Yhteisasunnon on oltava sellainen, että se työolosuhteet huomioon ottaen täyttää kohtuulliset vaatimukset, ja tulee sen kaikissa olosuhteissa antaa hyvä suoja kylmyyttä ja kosteutta vastaan sekä hyvä mahdollisuus lepoon.

Jokaista majoitettua kohti tulee makuuhuoneessa, jos sitä käytetään myös työntekijäin ruokailuun, olla vähintään yhdeksän kuutiometriä ilmatilaa. Mikäli yhteisasunnossa tai majoitusalueella on ruokailuun käytettävissä makuuhuoneeseen kuulumaton ruokailutila, tulee makuuhuoneessa olla vähintään seitsemän kuutiometriä ilmatilaa majoitettua kohti.

Yhteen makuuhuoneeseen sijoitettakoon asumaan enintään kahdeksan henkilöä.

Yhteisasuntoon majoitettujen käytettävissä tulee olla sauna ja erilliset tilat vaatteiden ja hevosvaljaiden kuivaamista, ruoan säilyttämistä sekä työvälineiden huoltoa ja säilytystä varten. Näistä sekä muista tarpeellisista tiloista yhteisasunnossa säädetään asetuksella.

Kuitenkin saadaan työntekijät lämpimänä vuodenaikana sekä keväällä suoritettavissa uittotöissä enintään kolmen viikon ajaksi majoittaa edellä 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävään yhteisasuntoon, jos 2—4 momentissa edellytetyt vaatimukset täyttävän yhteisasunnon rakentamista työn lyhytaikaisuuden tai muiden seikkojen vuoksi ei voida pitää kohtuullisena eikä työntekijäin päivittäinen edestakainen kuljetus tai kulkeminen tieyhteyksien puuttumisesta tai vaikeakulkuisuudesta taikka matkan pituudesta johtuen voi tulla kysymykseen.

4 §.

Poiketen siitä, mitä rakennuslaissa (370/58) on säädetty, ei tässä laissa tarkoitetun yhteisasunnon rakentamiseen maalaiskunnan asema- ja rakennuskaava-alueen ulkopuolella, ellei rakennuskieltoa niiden laatimista varten ole annettu, tarvita uudisrakennusta koskevaa lupaa, eikä tällaiseen yhteisasuntoon myöskään sovelleta katselmusta koskevia rakennuslainsäädännön määräyksiä.

Yhteisasuntojen huonekorkeudesta säädetään asetuksella.

5 §.

Työntekijöille, jotka on majoitettu yhteisasuntoon kolmea viikkoa pitemmäksi ajaksi, järjestettäköön yhteisasunnossa tai sen välittömässä läheisyydessä mahdollisuus käyttää ruoan valmistukseen sopivaa riittävän kokoista liettä tai sitä vastaavaa laitetta.

Jos yhteisasuntoon majoitetuista työntekijöistä vähintään viisitoista haluaa muodostaa yhteisen ruokakunnan ja työmaan arvioidaan kestävän ainakin kuukauden, hankkikoon työnantaja ruokakuntaa varten tarpeelliset polttoaineet sekä ruoanvalmistus- ja ruokailuvälineet ja palkatkoon ammattitaitoisen keittäjän sekä antakoon tälle valoineen ja lämpöineen keittiöstä erillisen vapaan asunnon. Ruokakunta antakoon keittäjälle vapaan ruoan.

Jos työnantaja on huolehtinut siitä, että työntekijöillä on muulla tavoin mahdollisuus saada kohtuullisesta maksusta ruokaa yhteisasunnossa tai sen läheisyydessä, ei hänen tarvitse järjestää yhteisasuntoon majoitetuille 1 ja 2 momentissa mainittuja etuja.

6 §.

Työssä käytettäviä hevosia varten on työnantajan järjestettävä tarkoituksenmukaiset suojat tai sellaiset sijoituspaikat, ettei niissä ole hevosilla tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

7 §.

Yhteisasuntojen puhtaanapidosta, lämmityksestä, riittävästä valaistuksesta, postin kuljetuksesta, juomavedestä, tarpeellisista ensiapuvälineistä sekä terveydellisistä oloista ja järjestyksen säilymisestä yhteisasunnossa on työnantajan huolehdittava sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Poiketen siitä, mitä terveydenhoitolain (469/65) 23 ja 47 §:ssä on säädetty, saa ruoan valmistukseen ja tarjoiluun sekä elintarvikkeiden kaupan pitämiseen tarkoitetut tilat yhteisasunnossa tarpeen vaatiessa ottaa käyttöön, ennen kuin terveydenhoitolautakunta on ne toimintakunnossa tarkoitukseensa hyväksynyt. Käyttöön otosta on kuitenkin etukäteen tehtävä ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle.

8 §.

Tämän lain alaisuuteen kuuluvalta yhteisasuntoon majoitetulta työntekijältä älköön otettako maksua tai muuta hyvitystä tässä laissa tarkoitetusta asunto- tai muusta edusta.

3 luku.

Valvonta.

9 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista valvoo sosiaaliministeriö.

Asetuksella voidaan työsuojelun valvonta tässä laissa tarkoitetuissa töissä antaa metsäalaan perehtyneiden ammattientarkastusviranomaisten hoidettavaksi ja voidaan heidän toimipiirinsä määrätä ammattientarkastuksen yleisestä piirijaoituksesta poiketen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tarkastajien oikeudesta toimittaa työmaalla, yhteisasunnossa ja niihin liittyvissä rakennuksissa tarkastuksia sekä saada virka-apua ja työnantajalta tehtävänsä suorittamista varten tarvittavia tietoja on voimassa, mitä ammattientarkastuslaissa on säädetty.

Jos työntekijät ovat keskuudestaan valinneet erityisen luottamusmiehen ja siitä ilmoittaneet työnantajalle ja viimeistään tarkastustilaisuudessa tarkastusviranomaiselle, tulee tarkastajan suorittaessaan tarkastusta kuulla luottamusmiestä.

10 §.

Edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tarkastajalla on valta, milloin hän harkitsee sen välttämättömäksi, kirjallisesti kieltää työnantajaa määräämänsä kohtuullisen ajan kuluttua käyttämästä jotakin asuntoa tai hevossuojaa, jollei tämä sitä ennen ole suorittanut niitä parannuksia ja korjauksia, jotka tarkastaja on määrännyt. Ennen kuin tällainen kielto annetaan, on työnantajalle tai hänen työmaalla olevalle edustajalleen varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa.

Edellä 1 momentissa mainitusta kiellosta on työnantajalla kymmenen päivän kuluessa sen tiedoksi saamisesta oikeus valittaa sosiaaliministeriölle, jonka asiasta antama päätös on lopullinen. Kielto katsotaan työnantajan tietoon saatetuksi myös silloin, kun hänen työmaalla oleva edustajansa on todistettavasti saanut siitä tiedon.

Poliisiviranomaisten tulee tarvittaessa antaa virka-apua kiellon täytäntöön panemiseksi.

4 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

11 §.

Vaikka asianomaista vesistöä koskevassa uittosäännössä ei olisikaan siitä määräyksiä, katsotaan uittoyhdistyksen toimesta tämän lain mukaan rakennetut uittotyöntekijäin yhteisasunnot sellaisiksi rakennelmiksi, joista vesilain 5 luvun 17 §:ssä säädetään, ja luetaan näiden yhteisasuntojen rakentamisesta ja kunnossapidosta aiheutuvat kustannukset vesilain 5 luvun 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin kuntoonpanokustannuksiin, jotka voidaan poistaa uittoyhdistyksen etukäteen vahvistaman enintään kahdenkymmenen vuoden kuoletusajan kuluessa, ja on näihin uittotyöntekijäin yhteisasuntoihin muutoinkin sovellettava samoja lainsäännöksiä kuin uittosäännöissä määrättyihin rakennelmiin.

12 §.

Oikeus 2 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun korvaukseen on rauennut, jollei kannetta siitä nosteta vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin oikeus siihen syntyi.

13 §.

Sen, joka myytäväksi valmistaa tai pitää kaupan tässä laissa tarkoitettuun yhteismajoitukseen rakennetun asunnon tai hevossuojan, on huolehdittava siitä, että rakennus, kun se luovutetaan käyttöön otettavaksi, täyttää tämän lain ja sen nojalla annetut säännökset.

14 §.

Tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä sosiaaliministeriö voi erityisistä syistä myöntää määrätyksi ajaksi poikkeuksia, mikäli ne eivät saata työntekijäin terveyttä ilmeiseen vaaraan.

15 §.

Tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset sekä sosiaaliministeriön päätös niistä myönnetyistä poikkeuksista ynnä ilmoitus asianomaisten tarkastajien nimistä ja postiosoitteista pitää työnantajan toimesta olla tämän lain alaisen työmaan työntekijäin nähtävänä, jos työ kestää jatkuvasti vähintään kolmen viikon ajan.

16 §.

Joka rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annetun asetuksen tai sosiaaliministeriön päätöksen määräyksiä, rangaistakoon, jollei teko tai laiminlyönti ole vähäinen, sakolla.

Milloin rikkomus on tapahtunut tarkastusviranomaisen huomautuksesta huolimatta tai asianhaarain ollessa muutoin raskauttavat, olkoon rangaistus vähintään viisikymmentä päiväsakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, jollei teosta tai laiminlyönnistä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Jos työnantajan edustaja havaitaan syylliseksi tässä pykälässä mainittuun rikkomukseen eikä sitä samalla voida lukea työnantajan syyksi, rangaistakoon ainoastaan edustajaa.

17 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain toimeenpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

18 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan metsä- ja lauttaustyöväen yhteisasunnoista 28 päivänä helmikuuta 1947 annettu laki (151/47), kuitenkin niin, että ennen tämän lain voimaantuloa rakennetuissa tai kootuissa yhteisasunnoissa saa yhteen huoneeseen majoittaa enemmän kuin kahdeksan henkilöä, mutta tulee jokaista majoitettua kohti aina olla vähintään seitsemän kuutiometriä ilmatilaa.

Ennen tämän lain voimaan tuloa alalla solmitun työehtosopimuksen määräyksiä saadaan lain 2 §:n säännösten estämättä noudattaa sopimuksen päättymiseen saakka siinä laajuudessa kuin sopimukseen sidottu on tältä osin velvollinen sopimusta soveltamaan.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien muuttamisesta.

Eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 15 päivänä heinäkuuta 1966 annetun lain (401/66) 2 §:n 1 momentin 5 kohdan ja 20 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (667/66) 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan veronalaisena tulona ei ole pidettävä mm. tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkkiota. Tällaisia palkkioita tai palkintoja ovat esim. tieteellisistä ansioista annettu Nobelin-palkinto ja erinäisten rahastojen ja järjestöjen tiedemiehille ja taiteilijoille antamat palkinnot. Edellä mainittuja säännöksiä on tulkittava ahtaasti. Näin ollen ei näiden säännösten voida katsoa koskevan esimerkiksi rauhan hyväksi tehdystä muusta kuin tieteellisestä tai taiteellisesta työstä saatuja kansainvälisiä palkintoja. Vuonna 1966 myönnettiin eräälle suomalaiselle henkilölle kansainvälisen rauhan lujittamisesta jaettava kansainvälinen Lenin-palkinto huomattavista ansioista rauhaa suojelevan ja lujittavan toiminnan alalla. Kun ei voida pitää asianmukaisena, että tällaista ja muita siihen verrattavia kansainvälisiä rauhanpalkintoja pidettäisiin saajansa veronalaisena tulona, Hallitus ehdottaa edellä mainitut eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien 2 pykälien 1 momenttien 5 kohdat niin muutettaviksi, että veronalaisena tulona ei olisi myöskään pidettävä kansainvälisiä rauhanpalkintoja.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 15 päivänä heinäkuuta 1966 annetun lain (401/66) 2 §:n 1 momentin 5 kohta näin kuuluvaksi:

2 §.

Veronalaisena tulona ei ole pidettävä:

— — — — — — — — — — — — — — — —

5) tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkkiota, valtion samanluontoista tai muusta ansiokkaasta toiminnasta antamaa eläkettä eikä kansainvälistä rauhanpalkintoa;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 20 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (667/66) 2 §:n 1 momentin 5 kohta näin kuuluvaksi:

2 §.

Veronalaisena tulona ei ole pidettävä:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

5) tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkkiota, valtion samanluontoista taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta antamaa eläkettä eikä kansainvälistä rauhanpalkintoa;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 13 hallituksen esityksen johdosta laeiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien muuttamisesta.

Eduskunta on 10 päivänä viime helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 16 laeiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien muuttamisesta.

Esityksessään hallitus ehdottaa, että kansainvälinen rauhanpalkinto verotusta vuosilta 1966 ja 1967 toimitettaessa rinnastettaisiin tieteellisen ja taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettuihin palkkioihin ja näinollen säädettäisiin verovapaaksi.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut voivansa asettua puoltamaan siinä ehdotettuja lainmuutoksia. Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Hietala, Jussila, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, Kiviaho, I. Linna, Pesola, Puhakka, Rodén ja Silander.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 64 hallituksen esityksen johdosta laeiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 16 laeiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettujen lakien muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 13 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 64, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 15 päivänä heinäkuuta 1966 annetun lain (401/66) 2 §:n 1 momentin 5 kohta näin kuuluvaksi:

2 §.

Veronalaisena tulona ei ole pidettävä:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

5) tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkkiota, valtion samanluontoista tai muusta ansiokkaasta toiminnasta antamaa eläkettä eikä kansainvälistä rauhanpalkintoa;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 20 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (667/66) 2 §:n 1 momentin 5 kohta näin kuuluvaksi:

2 §.

Veronalaisena tulona ei ole pidettävä:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

5) tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkkiota, valtion samanluontoista taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta antamaa eläkettä eikä kansainvälistä rauhanpalkintoa;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta.

Milloin ennakon suorittaminen määräajassa käy verovelvolliselle vaikeaksi, veronkantoviranomainen (lääninhallitus) voi ennakkoperintälain 49 §:n 1 momentin mukaan hakemuksesta myöntää maksuajan pitennystä, jos ennakon suorittamisesta asetetaan hyväksyttävä vakuus. Lykkäyksen myöntäminen veron maksamisesta kuuluu yleensä verolakien mukaan valtiovarainministeriölle, joka kuitenkin voi määräämissään rajoissa oikeuttaa veronkantoviranomaisen myöntämään veron suorittamisen lykkäystä. Kun lykkäystä hakevalla verovelvollisella on usein maksamatta sekä ennakkoa että kannossa perittävää lopullista veroa, ei ole tarkoituksenmukaista, että eri viranomainen myöntäisi lykkäyksen toisaalta lopullisen veron ja toisaalta ennakon osalta. Tästä syystä ja kun ennakon lykkäyksen myöntämisen edellytykset olisi samalla tarkistettava muiden vastaavien lykkäyssäännösten mukaisiksi, ehdotetaan ennakkoperintälain 49 §:n 1 momenttia niin muutettavaksi, että valtiovarainministeriö voisi erityisistä syistä hakemuksesta myöntää ennakon suorittamisen lykkäystä sekä myös oikeuttaa veronkantoviranomaisen myöntämään lykkäystä ministeriön määräämissä rajoissa.

Käytännössä on ilmennyt tapauksia, joissa ennakon maksamatta jättämisestä aiheutuneen veronlisäyksen tai lykkäyksen johdosta määrätyn koron periminen on ilmeisen kohtuutonta. Tällaisia tapauksia on esiintynyt erityisesti kuolinpesien kohdalla ja verovelvollisen sairastuessa. Nykyisten säännösten perusteella ei ennakolle maksettavaa veronlisäystä tai korkoa voida kuitenkaan poistaa. Tästä syystä ehdotetaan ennakkoperintälakiin lisättävässä uudessa 49 a §:ssä säädettäväksi, että valtiovarainministeriö voi erityisen painavista syistä hakemuksesta harkinnan mukaan poistaa maksuunpannulle ennakolle suoritettavan veronlisäyksen ja ennakolle lykkäyksen vuoksi maksettavan koron.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ennakkoperintälain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1959 annetun ennakkoperintälain (418/59) 49 §:n 1 momentti ja lisätään lakiin uusi 49 a § seuraavasti:

49 §.

Erityisistä syistä valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää ennakon suorittamisen lykkäystä. Ministeriö voi myös oikeuttaa veronkantoviranomaisen myöntämään lykkäystä ministeriön määräämissä rajoissa.

— — — — — — — — — — — — — —

49 a §.

Erityisen painavista syistä valtiovarainministeriö voi hakemuksesta harkintansa mukaan poistaa maksuunpannulle ennakolle suoritettavan veronlisäyksen ja ennakolle lykkäyksen vuoksi maksettavan koron.

Siinä kertomuksessa, jonka hallitus valtiopäiväjärjestyksen 29 §:n mukaan antaa eduskunnalle, on lueteltava 1 momentin nojalla myönnetyt vapautukset, sikäli kuin ne saman verovelvollisen osalta ovat 2 000 markkaa suuremmat.

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta.

Eduskunta on 10 päivänä kuluvaa helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 17 laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus ehdottaa, että veronennakon suorittamisen lykkäystä koskeva ennakkoperintälain säännös (49 §:n 1 momentti) muutettaisiin sisällöltään yhdenmukaiseksi verolaeissa olevien muiden vastaavien lykkäyssäännösten kanssa. Samalla ehdotetaan ennakkoperintälakiin lisättäväksi (uutena 49 a §:nä) säännös siitä, että valtiovarainministeriö voisi erityisen painavista syistä hakemuksesta harkinnan mukaan poistaa maksuunpannulle ennakolle suoritettavan veronlisäyksen ja ennakolle lykkäyksen vuoksi maksettavan koron.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella todennut ehdotetut lainmuutokset asianmukaisiksi ja kohtuullisiksi. Valiokunta sen vuoksi, esityksen perusteluihin yhtyen, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapanen, Hietala, Honkonen, Jussila, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Rosnell ja Voutilainen sekä varajäsenet Puhakka ja Sandelin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 1 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 17 laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 2 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 8, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

ennakkoperintälain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1959 annetun ennakkoperintälain (418/59) 49 §:n 1 momentti ja lisätään lakiin uusi 49 a § seuraavasti:

49 §.

Erityisistä syistä valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää ennakon suorittamisen lykkäystä. Ministeriö voi myös oikeuttaa veronkantoviranomaisen myöntämään lykkäystä ministeriön määräämissä rajoissa.

— — — — — — — — — — — — — — —

49 a §.

Erityisen painavista syistä valtiovarainministeriö voi hakemuksesta harkintansa mukaan poistaa maksuunpannulle ennakolle suoritettavan veronlisäyksen ja ennakolle lykkäyksen vuoksi maksettavan koron.

Siinä kertomuksessa, jonka hallitus valtiopäiväjärjestyksen 29 §:n mukaan antaa eduskunnalle, on lueteltava 1 momentin nojalla myönnetyt vapautukset, sikäli kuin ne saman verovelvollisen osalta ovat 2 000 markkaa suuremmat.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Valtiovarainministeriön vero-osaston pääasiallisena tehtävänä on huolehtia verolainsäädännön kehittämisestä sekä ohjata ja valvoa verotusta. Vero-osaston päällikön tulee siten mm. johtaa osastonsa toimialaan kuuluvaa lainsäädäntötyötä, laatia suunnitelmia verolainsäädännön kehittämiseksi ja tehdä siinä tarkoituksessa aloitteita sekä seurata verotuksen toimeenpanoa.

Korkeakoululaitoksen kehittämiseen liittyvien laajakantoisten tehtävien asianmukaista hoitamista varten on opetusministeriöön perustettu korkeakoulu- ja tiedeosasto. Tämän osaston päällikkö on ensisijaisesti vastuussa koko korkeakoululaitoksen kehittämisestä ja osaston toiminnasta.

Jotta edellä mainittuihin osastopäällikön virkoihin, jotka on perustettu sopimuspalkkaisina ja joiden hoitaminen on vielä pysyvästi järjestämättä, voitaisiin saada mahdollisimman pätevät henkilöt, joilla olisi viranhoidon kannalta arvokasta kokemusta, olisi tarpeen muuttaa näiden virkojen täyttämisjärjestystä siten, että virat täytettäisiin määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuisi hän lakiehdotuksen mukaan sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa. Mainittakoon, että vastaavanlainen järjestely on jo voimassa muun muassa korkeimman oikeuden ylimääräisten oikeusneuvosten, korkeimman hallinto-oikeuden ylimääräisten hallintoneuvosten ja oikeusministeriön lainsäädäntöosaston osastopäällikön virkojen täyttämisen osalta.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jäljempänä 2 §:ssä mainitut sopimuspalkkaiset virat täytetään määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja virkoja ovat, sen lisäksi mitä muissa laeissa on säädetty, seuraavat virat:

valtiovarainministeriön vero-osaston sopimuspalkkainen osastopäällikön virka; ja

opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston sopimuspalkkainen osastopäällikön virka.

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Ele Alenius.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunta on 10 päivänä kuluvaa helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 18 laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Esityksessään hallitus ehdottaa valtiovarainministeriön vero-osaston osastopäällikön viran ja opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston osastopäällikön viran muutettavaksi määräaikaisiksi, niin että virat voitaisiin täyttää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. — Molemmat virat ovat sopimuspalkkaisia ja niiden hoitaminen on vielä pysyvästi järjestämättä. — Samalla ehdotetaan näiden virkojen osalta noudatettavaksi sitä, eräiden muiden virkojen kohdalla jo käyttöön otettua järjestelyä, että virkaan nimitetty, joka jo ennestään on valtion virassa tai toimessa, säilyttäisi oikeutensa tähän virkaan tai toimeen ja vain vapautettaisiin sen tehtävien hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii uudessa virassaan.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella katsonut voivansa asettua puoltamaan ehdotettua virkojen uudelleenjärjestelyä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 24 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Heinonen, Honkonen, Jussila, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Huurtamo, Jämsén ja Lahtela.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 18 laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 5 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 13, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jäljempänä 2 §:ssä mainitut sopimuspalkkaiset virat täytetään määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja virkoja ovat, sen lisäksi mitä muissa laeissa on säädetty, seuraavat virat:

valtiovarainministeriön vero-osaston sopimuspalkkainen osastopäällikön virka; ja

opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston sopimuspalkkainen osastopäällikön virka.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Sotilasvammalain 2 §:n mukaan pidetään sotapalveluksen aiheuttamana sairautta, jos todennäköisillä syillä voidaan päättää palvelukseen tai työhön liittyneiden erikoisten olosuhteiden aiheuttaneen sen tai olennaisesti vaikuttaneen sen ilmaantumiseen tai pahentumiseen. Sairaudesta, joka ilmenee vasta vuoden kuluttua sen jälkeen, kun sairastuneen palvelus- tai työsuhde on päättynyt, voidaan myös suorittaa korvausta, jos sitä on pidettävä seurauksena palvelus- tai työsuhteen aikana saadusta ruumiinvammasta tai ilmaantuneesta sairaudesta.

Voimassa olevan lain mukaan voidaan siis korvata sellainen sairaus, jonka lääketieteellinen syy-yhteys korvattuun sotavammaan tai sodassa saatuun sairauteen on todennäköinen. Korvattavana ei ole pidetty sellaista vammaa tai sairautta, joka tosin on liittynyt korvatun vamman tai sairauden synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen, mutta jonka syy-yhteyttä ei ole voitu katsoa todennäköiseksi korvattuun vammaan tai sairauteen. Kun on pidettävä kohtuullisena, että korvausoikeutta sanotussa kohdassa laajennettaisiin, ehdotetaan sotilasvammalain 2 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan ruumiinvammaa tai sairautta, joka ilmeisesti liittyy sanotun pykälän 1 tai 2 momentin nojalla korvattavan vamman tai sairauden synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen, olisi pidettävä olosuhteiden mukaan joko kokonaan tai osaksi korvattavana.

Sotilasvammalain 28 §:n mukaan, jos määräajassa tehtävä hakemus on saapunut perille määräajan päätyttyä, ei tämä ole esteenä korvauksen myöntämiselle, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä. Sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain mukaan voidaan hakemuksen myöhästyminen kohtuussyiden niin vaatiessa jättää huomioonottamatta. Kun viimeksi mainitussa laissa oleva säännös on lievempi sotilasvammalaissa olevaa vastaavaa säännöstä, ehdotetaan sotilasvammalain 28 §:ään otettavaksi sanottu lievempi peruste.

Laki on ehdotettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1967. Lain 2 §:ää olisi kuitenkin sovellettava jo 1 päivästä heinäkuuta 1966 lukien. Niin ikään lakia olisi sovellettava myös, milloin ennen lain voimaantuloa tapahtuneen vahingoittumisen tai sairastumisen johdosta on suoritettava sotilasvammalain mukaista korvausta. Laki tulisi koskemaan näin ollen sekä sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain että sotilasvammalain nojalla korvaukseen oikeutettuja henkilöitä. Korvausta olisi haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta lukien, milloin korvauksen peruste on ollut olemassa jo ennen lain voimaantuloa tai korvaushakemus on hylätty sillä perusteella, että hakemuksen myöhästymiseen ei ole ollut painavia syitä.

Sotilasvammalakiin ehdotetuista muutoksista aiheutuisi vuodessa lisämenoa noin 500 000 markkaa.

Sen nojalla, mitä edellä on sanottu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
sotilasvammalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/48) 2 § ja 28 § sellaisena kuin se on 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa (389/56) näin kuuluviksi:

2 §.

Palveluksen aiheuttamaksi katsotaan ruumiinvamma, jonka vahingoittunut on saanut ollessaan tehtäviensä suorittamista varten hänelle määrätyllä palvelus- tai työpaikalla tai siihen kuuluvalla alueella

taikka tehtäviinsä kuuluvalla matkalla, niin myös ollessaan matkalla välittömästi palvelukseen astumista tai työhön ryhtymistä tai siitä poistumista varten tahi esimiehensä myöntämälle lomalle tai sellaiselta lomalta tullessa. Palvelus- tai työpaikan ulkopuolella vietetyn loman aikana muutoin saatua ruumiinvammaa ei katsota palveluksen tai työn aiheuttamaksi.

Mitä 1 momentissa on sanottu palveluksen aiheuttamasta ruumiinvammasta, koskee myös sairautta, jos todennäköisillä syillä voidaan päättää palvelukseen tai työhön liittyneiden erikoisten olosuhteiden aiheuttaneen sen taikka olennaisesti vaikuttaneen sen ilmaantumiseen tai pahentumiseen. Sairautta, joka ilmaantuu vasta vuoden kuluttua sen jälkeen, kun sairastuneen palvelus- tai työsuhde on päättynyt, ei katsota palveluksen aiheuttamaksi, jollei sitä ole pidettävä seurauksena palvelus- tai työsuhteen aikana saadusta ruumiinvammasta tai ilmaantuneesta sairaudesta.

Ruumiinvammaa tai sairautta, joka ilmeisesti liittyy 1 tai 2 momentin nojalla korvattavan vamman tai sairauden synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen, pidetään olosuhteiden mukaan joko kokonaan tai osaksi korvattavana.

28 §.

Jos tapaturmavirastolle määräajassa tehtävä hakemus on saapunut perille tämän ajan päätyttyä, voidaan myöhästyminen, kohtuussyiden niin vaatiessa, jättää huomioonottamatta. Korvaus myönnetään tässä tapauksessa kuitenkin aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta lukien, jona korvaushakemus on saapunut tapaturmavirastolle.

Jos vakuutusoikeudelle annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille määräajan päättymisen jälkeen, voidaan se tästä huolimatta, 1 momentissa mainituin edellytyksin, ottaa tutkittavaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1967, kuitenkin niin, että lain 2 §:ää sen muutetussa muodossa sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 1966 lukien. Lakia sovelletaan myös, jos ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen vahingoittumisen tai sairastumisen johdosta on suoritettava sotilasvammalain mukaista korvausta.

Jos 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korvaus on evätty taikka jos sanottua tai muuta korvausta koskeva hakemus on hylätty sillä perusteella, että hakemuksen myöhästymiseen ei ole ollut painavia syitä, voi tapaturmavirasto hakemuksesta ottaa asian aikaisemman päätöksen esteenä olematta uudelleen käsiteltäväksi.

Jos 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vamma tai sairaus on ilmaantunut tahi kuolema tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, on korvausta haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta lukien. Samassa ajassa on korvausta haettava myös, jos korvaushakemus on hylätty sillä perusteella, että hakemuksen myöhästymiseen ei ole ollut painavia syitä. Korvauksen hakemisessa ja maksamisessa on sovellettava muutoin sotilasvammalain säännöksiä.

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Esa Timonen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi sotilasvammalain muuttamisesta.

Eduskunta on 10 päivänä helmikuuta 1967 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 19. Sen yhteydessä valiokunta ilmoittaa käsitelleensä samaa asiaa koskevana ed. Pesolan ym. lakialoitteen n:o 320 (1966 vp.) laiksi sotilasvammalain muuttamisesta.

Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaaliministeriöstä ja toiminnanjohtaja Veikko Kosusta Sotainvaliidien Veljesliitosta valiokunta on, todettuaan myös mainitun ed. Pesolan ym. lakialoitteen tähtäävän samaan päämäärään, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen päättänyt puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 320 (1966 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 28 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Pakkanen, jäsenet Apajalahti, Aro, Flinck, Haarla, Hostila, Lagerroos, Melin, Perheentupa, O. Saarinen, Saimo ja Tenhiälä sekä varajäsenet Granvik ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi sotilasvammalain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Pesolan ym. lakialoitteen n:o 320 (1966 vp.), päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 1 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 1967.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 320 (1966 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi sotilasvammalain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 19 laiksi sotilasvammalain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 16, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/48) 2 § ja 28 § sellaisena kuin se on 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa (389/56) näin kuuluviksi:

2 §.

Palveluksen aiheuttamaksi katsotaan ruumiinvamma, jonka vahingoittunut on saanut ollessaan tehtäviensä suorittamista varten hänelle määrätyllä palvelus- tai työpaikalla tai siihen kuuluvalla alueella taikka tehtäviinsä kuuluvalla matkalla, niin myös ollessaan matkalla välittömästi palvelukseen astumista tai työhön ryhtymistä tai siitä poistumista varten tahi esimiehensä myöntämälle lomalle tai sellaiselta lomalta tullessa. Palvelus- tai työpaikan ulkopuolella vietetyn loman aikana muutoin saatua ruumiinvammaa ei katsota palveluksen tai työn aiheuttamaksi.

Mitä 1 momentissa on sanottu palveluksen aiheuttamasta ruumiinvammasta, koskee myös sairautta, jos todennäköisillä syillä voidaan päättää palvelukseen tai työhön liittyneiden erikoisten olosuhteiden aiheuttaneen sen taikka olennaisesti vaikuttaneen sen ilmaantumiseen tai pahentumiseen. Sairautta, joka ilmaantuu vasta vuoden kuluttua sen jälkeen, kun sairastuneen palvelus- tai työsuhde on päättynyt, ei katsota palveluksen aiheuttamaksi, jollei sitä ole pidettävä seurauksena palvelus- tai työsuhteen aikana saadusta ruumiinvammasta tai ilmaantuneesta sairaudesta.

Ruumiinvammaa tai sairautta, joka ilmeisesti liittyy 1 tai 2 momentin nojalla korvattavan vamman tai sairauden synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen, pidetään olosuhteiden mukaan joko kokonaan tai osaksi korvattavana.

28 §.

Jos tapaturmavirastolle määräajassa tehtävä hakemus on saapunut perille tämän ajan päätyttyä, voidaan myöhästyminen, kohtuussyiden niin vaatiessa, jättää huomioonottamatta. Korvaus myönnetään tässä tapauksessa kuitenkin aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta lukien, jona korvaushakemus on saapunut tapaturmavirastolle.

Jos vakuutusoikeudelle annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille määräajan päättymisen jälkeen, voidaan se tästä huolimatta, 1 momentissa mainituin edellytyksin, ottaa tutkittavaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1967, kuitenkin niin, että lain 2 §:ää sen muutetussa muodossa sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 1966 lukien. Lakia sovelletaan myös, jos ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen vahingoittumisen tai sairastumisen johdosta on suoritettava sotilasvammalain mukaista korvausta.

Jos 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korvaus on evätty taikka jos sanottua tai muuta korvausta koskeva hakemus on hylätty sillä perusteella, että hakemuksen myöhästymiseen ei ole ollut painavia syitä, voi tapaturmavirasto hakemuksesta ottaa asian aikaisemman päätöksen esteenä olematta uudelleen käsiteltäväksi.

Jos 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vamma tai sairaus on ilmaantunut tahi kuolema tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, on korvausta haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta lukien. Samassa ajassa on korvausta haettava myös, jos korvaushakemus on hylätty sillä perusteella, että hakemuksen myöhästymiseen ei ole ollut painavia syitä. Korvauksen hakemisessa ja maksamisessa on sovellettava muutoin sotilasvammalain säännöksiä.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Euroopan vapaakauppaliittoon liittymisen yhteydessä Suomella, samoin kuin varsinaisilla EFTA-maillakin, oli mahdollisuus ilmoittaa EFTA-konvention 6 artiklan mukaisesti ns. finanssitulleiksi muun muassa sellaisten tavaroiden tullit, joita niissä ei valmisteta. Niiden osalta ei siis ole tarvinnut alentaa tullia asteittain. Suomen puolesta ilmoitettiin finanssitullilistalle muun muassa tullitariffin nimikkeeseen 87.02 kuuluvat henkilöautot, koska meillä ei ole omaa henkilöauton valmistusta. Tämän vuoksi ei liioin mainittuun nimikkeeseen kuuluvista henkilöautoista perittävää 14 prosentin tullia ole tarvinnut alentaa EFTA-maista tuotavien autojen osalta, vaikka EFTA-maiden muiden teollisuustuotteiden tullit, lukuun ottamatta ns. hidastuslistalle kuuluvia tuotteita, alenivat 31 päivästä joulukuuta 1966 alkaen 10 prosenttiin 1 päivänä kesäkuuta 1961 voimassa olleista alkutulleista.

Kun autot muodostavat tärkeän vientitavaran useille EFTA-mailIe, ovat Englanti ja Ruotsi jatkuvasti esittäneet Suomen viranomaisille vakavia toivomuksia EFTA-edun antamisesta henkilöautoille siten, että Suomi luopuisi vaatimasta niille finanssitullikohtelua ja siirtäisi ne EFTA:n normaaliin tullinalennuksen piiriin.

Valtioneuvosto onkin päättänyt, että Suomi luopuu henkilöautojen osalta finanssitullikohtelusta siten, että ensimmäisessä vaiheessa tulli alennetaan EFTA-autojen osalta puoleen eli 7 prosenttiin. Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen liiton välillä 24 päivänä marraskuuta 1960 tehdyn sopimuksen mukaan Neuvostoliitosta tuotavat henkilöautot saisivat saman tulliedun.

Tullin puolittaminen EFTA-autojen osalta ilman muita toimenpiteitä vähentäisi valtion tulli-, autovero- ja liikevaihtoverotuloja noin 12 milj. markalla vuodessa. Samalla näistä maista tuotavien autojen hinnat alenisivat 6—10 prosentilla. Valtion vaikean maksutilanteen takia ja varsinkin kun kuluvan vuoden budjetin toteuttaminen sellaisena kuin Eduskunta on sen hyväksynyt, edellyttää, että tulot kertyvät vahvistetun tuloarvion mukaisesti, auto- ja moottoripyöräveroa olisikin korotettava niin, että autoista perittävien verojen yhteismäärä säilyisi nykyisellään tullinalennuksen jälkeenkin ottaen huomioon myös tuonnin rakenteessa muutoksen jälkeen odotettavissa olevat muutokset. Molemmat muutokset saatettaisiin voimaan samanaikaisesti. Tästä syystä Hallitus esittää auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 3 §:ää muutettavaksi siten, että autoveroa suoritetaan auton verotusarvon määrä korotettuna 55 prosentilla, kun se voimassa olevassa laissa on 50 prosenttia ja vähennettynä kuten aikaisemminkin 2 250 markalla, kuitenkin niin, että veron määrä aina on vähintään 50 prosenttia verotusarvosta. Auto- ja moottoripyöräveron korottamisesta huolimatta on EFTA-maista ja Neuvostoliitosta tuotavien autojen hinnan tullinalennuksen johdosta arvioitu laskevan keskimäärin noin 3 prosentilla, kun sitä vastoin muista maista tuotavien autojen hintojen on arvioitu nousevan noin 2 prosentilla. Edellä mainitut luvut ovat arviolukuja, joihin esimerkiksi autojen maahantuontihinnoissa tai jakelupalkkioissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat välittömästi. Muutoksen johdosta tullitulot pienenisivät, mutta auto- ja moottoripyöräverotulot kohoaisivat vastaavasti, liikevaihtoverotulojen pysyessä suunnilleen muuttumattomina, vaikka tapahtuisikin jonkin verran siirtymistä alemmalla tullilla tuotaviin autoihin.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan auto- ja moottoripyöräverosta 13 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain 3 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa laissa (357/66), näin kuuluvaksi:

3 §.

Autoveroa suoritetaan auton verotusarvon määrä korotettuna 55 prosentilla ja vähennettynä 2 250 markalla, kuitenkin niin, että veron määrä aina on vähintään 50 prosenttia verotusarvosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä 1967 ja sitä sovelletaan ajoneuvoihin, jotka luovutetaan tullivalvonnasta tai toimitetaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 10 päivänä kuluvaa helmikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 20 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että valtioneuvosto on päättänyt EFA-sopimuksen sille suomin valtuuksin luopua henkilöautojen kohdalla finanssitullikohtelusta siten, että ensimmäisessä vaiheessa tulli alennetaan EFTA-autojen osalta puoleen eli 7 prosenttiin. Suomen ja Neuvostoliiton välillä tehdyn sopimuksen mukaan Neuvostoliitosta tuotavat henkilöautot saisivat saman tulliedun.

Kun tullin puolittaminen EFTA-autojen osalta ilman muita toimenpiteitä vähentäisi valtion tulli-, autovero- ja liikevaihtoverotuloja noin 12 milj. markalla vuodessa, hallitus samalla ehdottaa auto- ja moottoripyöräveroa korotettavaksi niin, että autoista perittävien verojen yhteismäärä säilyisi nykyisellään tullinalennuksen jälkeenkin ottaen huomioon myös tuonnin rakenteessa muutoksen jälkeen odotettavissa olevat muutokset. Hallitus esittää siten auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 3 §:ää muutettavaksi niin, että autoveroa suoritettaisiin auton verotusarvon määrä korotettuna 55 prosentilla, kun se voimassa olevassa laissa on 50 prosenttia ja vähennettynä kuten aikaisemminkin 2 250 markalla, kuitenkin niin, että veron määrä aina on vähintään 50 prosenttia verotusarvosta.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää kuluvan vuoden budjetin toteuttamisen kannalta tärkeänä, että tulot kertyvät valtiolle vahvistetun tuloarvion mukaisesti. Kun tullin alentamista EFTA-autojen osalta ei kansainvälisen kaupan häiriintymättömän jatkumisen turvaamiseksi voida välttää ja kun hallituksen ehdottama autoveron korotus puolestaan varmistaisi verotulojen kertymisen suunnitelmien mukaisesti, valiokunta on katsonut oikeaksi asettua puoltamaan ehdotettua lainmuutosta.

Valiokunta edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapanen, Hietala, Honkonen, Jussila, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Rosnell ja Voutilainen sekä varajäsenet Puhakka ja Sandelin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 20 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 3 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 9, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan auto- ja moottoripyöräverosta 13 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain 3 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa laissa (357/66), näin kuuluvaksi:

3 §.

Autoveroa suoritetaan auton verotusarvon määrä korotettuna 55 prosentilla ja vähennettynä 2 250 markalla, kuitenkin niin, että veron määrä aina on vähintään 50 prosenttia verotusarvosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä 1967 ja sitä sovelletaan ajoneuvoihin, jotka luovutetaan tullivalvonnasta tai toimitetaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle rannansuojelulaiksi ja siihen liittyväksi laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Rakentaminen meren tai vesistön rannalle on viimeisten vuosikymmenien aikana maassamme voimakkaasti lisääntynyt. Tämä on johtunut erityisesti loma-asutuksen nopeasta kasvusta. Kun koko maassa 1930-luvulla hankittiin keskimäärin 900 uutta huvilaa vuotta kohti, oli vastaava määrä 1950 luvulla jo viisinkertainen ja 1960 luvun puolivälissä lähes kymmenkertainen. Vuonna 1962 huvilakiinteistöjen määrä ylitti 100 000 kiinteistön rajan ja lienee nykyisin ainakin noin 120 000. Enimmät sijaitsevat ranta-alueilla. Yhdeksällä kymmenestä on oma ranta.

Valtakunnan eri osia silmällä pitäen on huvila-asutuksen pääpaino selvästi etelässä. Viidellä Etelä-Suomen talousalueella sekä Vaasan rannikkoalueella sijaitsi vuonna 1962 yli kolme neljännestä kaikista huviloista. Merenrannikko- ja saaristokunnissa oli huviloista vielä vuonna 1939 55 prosenttia, mutta vuoteen 1962 mennessä tämä osuus oli alentunut 42 prosentiksi.

Yleensä huvila-asutus on keskittynyt kaupunkien ja kauppaloiden naapurikuntiin ja muihin alle 30 kilometrin päässä sijaitseviin maalaiskuntiin. Näissä kunnissa oli huviloista vuonna 1962 yli kolme neljännestä. Huvilat olivat pääasiallisesti asianomaisen kaupungin tai kauppalan asukkaiden omistuksessa. Helsingin ja sen lähikuntien asukkaat omistivat kuitenkin yli puolet paitsi Helsingin lähiseudun myös muun Uudenmaan ja Salon seudun huviloista sekä lähes 40 prosenttia Kanta-Hämeen huviloista. Muillakin talousalueilla helsinkiläisten osuus huvilanomistajien joukossa oli verraten korkea, mikä ilmeisesti ainakin osaksi johtui lähempänä pääkaupunkia sijaitsevien vapaiden ranta-alueiden vähenemisestä. Yhteensä Helsingin ja sen lähiympäristön asukkaiden omistuksessa lienee nykyisin suunnilleen 30 000—35 000 huvilaa, joista noin 15 000 sijaitsee Helsingin lähiseudulla.

Käyttökelpoisten ranta-alueiden väheneminen ilmenee myös siinä, että huvilarakentamisen voimakkaasta vuotuisesta kokonaiskasvusta huolimatta huviloiden vuotuinen lisäys Uudellamaalla, Etelä-Hämeessä ja Vaasan rannikkoalueella oli jo 1960-luvun alussa pienempi kuin edellisinä vuosina. Samaa kehityssuuntaa osoittaa se, että vuosina 1961 ja 1962 huviloiden määrä lisääntyi Kaakkois- ja Keski-Suomen talousalueilla miltei yhtä paljon kuin muutamilla huvila-asutuksen kannalta perinteellisillä talousalueilla.

Arvioitaessa huvilarakentamisen tulevaa kehitystä on otettava huomioon myös elintason noustessa enenevä pyrkimys oman kesäasunnon hankkimiseen. Niinpä Ruotsissa vuonna 1963 suoritetun tutkimuksen mukaan 20 prosenttia taajamatalouksista jo omisti oman kesämökin ja 64 prosenttia pyrki sellaisen hankkimaan. Oireellista on myös huvilanomistuksen leviäminen maassamme viime vuosina maalaiskuntienkin taajamaväestön keskuuteen. Vuonna 1940 oli huviloista vain noin 5 prosenttia maalaiskunnissa asuvien omistuksessa, mutta vuonna 1962 heidän osuutensa oli jo lähes 20 prosenttia.

Ranta-alueet ovat näin ollen useilla paikkakunnilla ja eräissä tapauksissa kokonaisilla talousalueillakin vaarassa tulla käytetyiksi loma-asutukseen siinä määrin, ettei mm. ulkoilun, matkailun ja muun virkistystoiminnan tarpeita voida riittävästi tyydyttää, kun otetaan huomioon myös alueilla oleva varsinainen asutus. Vapaa-ajan lisääntyessä mainittuihin tarpeisiin tulisi kuitenkin kiinnittää entistä suurempaa huomiota. Tämän vuoksi ja myös maisemakuvan suojelemisen sekä muutoinkin huvila-asutuksen tarkoituksenmukaisen suunnittelun kannalta on pidettävä välttämättömänä ranta-alueiden rakentamisen järjestämistä ja tehokasta valvontaa.

Ruotsissa ja Norjassa samoin kuin eräissä muissa maissa on annettu rakennuslainsäädäntöön sisältyvien yleisten säännösten lisäksi erityisiä säännöksiä, joilla pyritään säätelemään rakentamista ranta-alueilla. Ruot-

sin vuonna 1964 annetun luonnonsuojelulain mukaan lääninhallitus voi määrätä meren tai vesistön rannalla olevan kaavoittamattoman alueen enintään 300 metrin etäisyyteen saakka rantaviivasta erityiseksi rannansuojelualueeksi. Tällaisella alueella ei ilman lääninhallituksen lupaa saa rakentaa uudisrakennusta eikä ryhtyä eräisiin muihinkaan toimenpiteisiin, joilla estettäisiin pääsy siihen asti yleisön vapaaseen kulkuun käytettävissä olleelle alueelle. Norjassa on rannansuojelusta annettu säännöksiä vuoden 1957 ulkoilulaissa, ja lisäksi on vuonna 1965 säädetty väliaikainen laki kiellosta rakentaa meren rannalla oleville alueille. Tämä laki on voimassa heinäkuun 1 päivään 1970 saakka. Sen mukaan ei rakennuksia eikä eräitä muitakaan rakennelmia yleensä saa haja-asutusalueella ilman erityislupaa rakentaa 100 metriä lähemmäksi rantaa.

Suomen voimassa olevassa oikeudessa sitä vastoin ei ole yleisluonteisia säännöksiä, jotka koskisivat rakentamista nimenomaan ranta-alueilla. Tämänkin rakentamisen sääntely jää näin ollen pääasiallisesti rakennuslaissa olevien ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten varaan.

Rakennuslain yleisistä rakentamissäännöksistä on tässä yhteydessä erityisesti mainittava maalaiskuntien haja-asutusalueita koskeva 121 §, jonka mukaan rakennuspaikan on eräin poikkeuksin oltava alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä sekä rakennuksen laatuun ja kokoon katsoen muutoinkin riittävän suuri ja rakennuksen tarkoitukseen sovelias. Säännös koskee myös huvila- tms. rakennusten rakennuspaikkoja. Samoin koskevat ranta-alueidenkin rakentamista ne yleiset säännökset, joita rakennusasetuksessa on uudisrakennuksen rakentamisesta. Rakennuslain 5 §:n säännös kiellosta muodostaa taajaasutusta alueelle, jolle ei ole vahvistettu asema- tai rakennuskaavaa, voi niin ikään tulla sovellettavaksi myös huvila-asutukseen.

Tehokkaimmin voidaan rantoja suojella sopimattomalta rakentamiselta asema- ja rakennuskaavoissa annettavin määräyksin. Uudisrakennusta ei saa rakentaa vastoin sanotunlaista kaavaa. Koko kuntaa tai ainakin suurinta osaa siitä koskevassa yleiskaavassa voidaan myös antaa ranta-alueita koskevia määräyksiä. Tämänkään kaavan vastaisesti ei saa rakentaa, jos rakentaminen huomattavasti vaikeuttaisi alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen. Samoin voidaan ranta-alueita osoittaa eri tarkoituksiin seutukaavassa. Seutukaavan välittömät alueelle rakentamiseen kohdistuvat oikeusvaikutukset ovat tosin verraten rajoitetut. Viranomaisen on kuitenkin antaessaan luvan uudisrakennuksen rakentamiseen seutukaava-alueen sellaisella osalla, jolla ei ole voimassa muuta kaavaa, katsottava, ettei alueen käyttäminen seutukaavassa varattuun tarkoitukseen vaikeudu. Lupaa ei voida kieltää, jos kiellosta aiheutuu hakijalle huomattavaa haittaa eikä hänelle suoriteta kohtuullista korvausta.

Asema- tai rakennuskaava-aluetta varten annetaan rakennusjärjestyksessä kaavaa täydentäviä määräyksiä. Alueelle, jolla ei ole voimassa asema- tai rakennuskaavaa, voidaan rakennusjärjestyksessä niin ikään antaa paikallisista oloista johtuvia ja muita lain tai asetuksen säännöksiä täydentäviä määräyksiä, jotka voidaan katsoa tarpeellisiksi sopivan ja hyödyllisen rakentamisen edistämiseksi sekä vastaisen kaavoituksen toteuttamisen helpottamiseksi. Viimeksi mainitut määräykset saattavat koskea mm. rakennuspaikan suuruutta sekä alueen tai sen osan käyttämistä pääasiassa erityisiin rakennustarkoituksiin.

Väliaikainen rannansuojelu voidaan nykyisten säännösten mukaan saada aikaan myös kaavan laatimista varten annetun rakennuskiellon avulla. Asema- tai rakennuskaavan osalta kielto on voimassa mm. alueella, jolle kunnallisvaltuusto on päättänyt kaavan laadittavaksi tai jonka asemakaavaa on päätetty muuttaa. Kielto on voimassa enintään kaksi vuotta, mutta kieltoaikaa voidaan erityisestä syystä pitentää enintään kaksi vuotta kerrallaan. Kun kysymys yleiskaavan laatimisesta tai muuttamisesta on pantu vireille, voi sisäasiainministeriö antaa alueelle rakennuskiellon määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Seutukaavan laatimista varten ei rakennuskieltoa voida antaa.

Arvioitaessa niitä mahdollisuuksia, joita voimassa oleva oikeus tarjoaa ranta-alueita koskevan rakentamisen järjestämiseksi, voidaan ensinnäkin todeta, että lain edellyttämä asema- tai rakennuskaava sinänsä riittävästi säätelee myös tämän rakennustoiminnan. Käytännössä varsinkin maalaiskuntien taajamien kaavoitus on tosin vielä huomattavasti

kesken, mutta ainakin suurehkojen taajamien osalta tarpeellinen rakentamisen valvonta on aikaansaatavissa kaavan laatimiseen liittyvällä rakennuskiellolla. Sitä vastoin on maassamme lukuisia pieniä taajamia, joiden osalta rakennuskaavan laatiminen ja siten siitä johtuva rakennuskieltokaan ei lähivuosina voine tulla kysymykseen. Myöskään rakennuslaissa säädetty taaja-asutuksen muodostamiskielto ei tulkinnanvaraisuutensa vuoksi eikä aina muutoinkaan riittävästi suojaa tällaisissa taajamissa olevia ranta-alueita sopimattomalta rakentamiselta.

Sekä taajamissa että varsinkin haja-asutusalueilla on rantarakentamista useissa kunnissa pyritty säätelemään myös edellä tarkoitetuilla rakennusjärjestyksen määräyksillä. Nämä määräykset ovat tavallisesti kuitenkin varsin yleispiirteisiä, ja niiden antaminen on ollut epäyhtenäistä. Tehokkaan rannansuojelun aikaansaamista rakennusjärjestysten avulla vaikeuttaa vastaisuudessakin se, että on epäselvää, kuinka pitkälle meneviä rajoituksia maan omistajan tai haltijan oikeuteen voidaan laillisesti tehdä tämänluonteisilla periaatteessa pysyväisillä määräyksiä, joiden johdosta ei ole säädetty suoritettavaksi korvausta. Rakennuslain säännösten selventäminenkin tässä suhteessa on varsin vaikeata.

Rakennuslaissa tarkoitettuja yleiskaavoja ei toistaiseksi ole vahvistettu. Tosin monissa kunnissa on jo laadittu tai laadittavana yleiskaavaan verrattavia, mutta oikeusvaikutuksettomia maankäytön yleissuunnitelmia. Valmisteilla on kuitenkin rakennuslain yleiskaavaa koskevien säännösten muuttaminen sillä tavoin, että yleiskaavoitukselle saataisiin nykyistä suurempi käytännöllinen merkitys.

Myöskään seutukaavoja ei toistaiseksi ole vahvistettu, vaikka useimmilla rannansuojelun kannalta tärkeille alueille on jo annettu määräys seutukaavan laatimisesta. Vuoden 1965 valtiopäiville annettiin Hallituksen esitys rakennuslain muuttamisesta seutukaavoitusta koskevien säännösten osalta. Tarkoituksena oli tehostaa seutukaavoituksen toimittamista ja luoda edellytykset sen ulottamiselle sellaisiakin alueita maassa koskevaksi, joiden kohdalta seutukaavamääräysten ei ehkä voitaisi muutoin katsoa saattavan tulla kysymykseen. Esitys raukesi, kun sitä ei ennätetty viime valtiopäivillä käsitellä. Valmisteilla on uuden esityksen antaminen siten, että se sisältää myös ehdotuksen yleiskaavaa koskevien säännösten tarkistamisesta.

Pitkällä tähtäyksellä voidaan asema- ja rakennuskaavojen ohella myös yleis- ja seutukaavoista, kun niitä koskevia säännöksiä kehitetään, saada käyttökelpoinen keino ranta-alueiden maankäytön järjestämisessä. Kaavoituksen nykyisen tilan huomioon ottaen on kuitenkin ilmeistä, ettei ainakaan tässä vaiheessa rannansuojelua saada riittävän nopeasti järjestetyksi yksinomaan kaavoituksen avulla. Eräissä tapauksissa tilannetta voidaan helpottaa kaavan laatimista varten annettavalla rakennuskiellolla tai rakennusjärjestyksen määräyksillä, mutta nämäkin mahdollisuudet ovat melko rajoitetut.

Edellä lausutun perusteella on katsottava, että ranta-alueiden rakentamisen saamien mittasuhteiden ja sen odotettavissa olevan voimakkaan jatkumisen sekä toisaalta kaavoituksen keskeneräisyyden vuoksi erityisten ranta-alueille rakentamista koskevien säännösten antaminen on tarpeen. Tällaiset säännökset, jotka on valmisteltu sisäasiainministeriön apuna toimivassa kaavoitus- ja rakennusasiain neuvottelukunnassa, sisältyvät tähän Eduskunnalle annettavaan lakiehdotukseen.

Lakiehdotuksen mukaan sijoitettaisiin edellä tarkoitetut säännökset erityiseen rannansuojelulakiin. Asiaa valmisteltaessa on ollut harkittavana myös säännösten ottaminen johonkin jo voimassa olevaan lakiin ja tällöin lähinnä rakennuslakiin tai luonnonsuojelulakiin, joista viimeksi mainitun kokonaisuudistus on parhaillaan vireillä. Asian laatuun katsoen on kuitenkin erityislain säätäminen katsottu ainakin tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisemmaksi.

Verrattuna muiden Pohjoismaiden rannansuojelusäännöksiin vastaa lakiehdotus pääperiaatteiltaan lähinnä Ruotsin luonnonsuojelulakia. Ehdotuksen mukaan voitaisiin siten meren tai vesistön rannalla oleva alue tarvittaessa määrätä erityiseksi rannansuojelualueeksi, jolle ei saisi rakentaa ilman lääninhallituksen lupaa. Suomen oloissa ei ole katsottava olevan riittävää aihetta Norjan väliaikaisessa rantalaissa annetun yleisluonteisen rakentamiskiellon säätämiseen. Yleisenä ranta-alueiden rakentamiselle asettavana

vaatimuksena on kuitenkin pidettävä rakennuksen sopeutumista rantamaisemaan. Tämän vaatimuksen tehostamiseksi ja valvomiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi myös eräitä yleisiä säännöksiä, joita olisi noudatettava kaikilla ranta-alueilla.

Rannansuojelualueita koskevat lakiehdotuksen säännökset poikkeavat kuitenkin useissa kohdin myös Ruotsin vastaavista säännöksistä. Lakiehdotus koskee ensinnäkin vain uudisrakennusten rakentamista ja muita sellaisia toimenpiteitä, joihin rakennuslain mukaan sovelletaan uudisrakennusta koskevia säännöksiä. Ruotsin laki on ulotettu eräisiin muihinkin toimenpiteisiin, jotka vaikeuttavat yleisön pääsyä ulkoiluun käytettävissä oleville alueille. Toisena tärkeänä erona on, että lakiehdotuksen mukaan alue voitaisiin määrätä rannansuojelualueeksi ainoastaan määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi. Vastaavaa rajoitusta ei Ruotsin luonnonsuojelulaissa ole. Toisaalta on maan omistaja tai haltija Ruotsin lain mukaan eräissä tapauksissa oikeutettu korvaukseen kysymyksessä olevien rajoitusten johdosta, jollaista oikeutta lakiehdotuksessa ei rajoituksen väliaikaisuuden vuoksi ole esitetty säädettäväksi.

Lakiehdotuksen sisältöä harkittaessa on erityisesti pyritty kiireellisimmät rannansuojelun tarpeet täyttävän lain nopeaan voimaan saattamiseen. Laista saatavien kokemusten perusteella on myöhemmin harkittava, onko annettava pysyväisluontoinen rajoituksiltaan pitemmälle menevä rannansuojelusäännöstö mahdollisine korvaus- tai lunastamissäännöksineen.

Rantojen suojaaminen sopimattomalta rakentamiselta ei vielä yksin turvaa yleisön pääsyä ranta-alueille, vaan lisäksi tulisi lähinnä kuntien toimesta nykyistä enemmän hankkia uimaranta-, telttailu- ja muita alueita varsinkin väestökeskusten asukkaiden ja matkailutoiminnan tarpeita varten. Niin ikään on ulkoilun voimakkaasti lisäännyttyä tarpeen lainsäädännöllä järjestää toisaalta maan omistajan tai haltijan ja toisaalta ulkoilijan oikeudet ja velvollisuudet. Ulkoilua koskevat säännökset ovatkin valmisteltavina.

Yksityiskohtaisempina perusteluina lakiehdotukseen otetuille säännöksille esitetään seuraavaa:

Lakia sovellettaisiin rakennettaessa meren tai vesistön rannalle (1 §). Vesistö on määritelty vesilaissa, mistä pykälään on selvyyden vuoksi otettu maininta. Vesistöjä ovat avopintaiset sisävesialueet luonnollisine ja keinotekoisine osineen. Vesistönä tai sen osana ei kuitenkaan pidetä ojaa, noroa ja sellaista vesiuomaa, jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä runsasvetisimpänäkään aikana ole riittävästi vettä veneellä kulkua tai uiton toimittamista varten ja jota kalakaan ei voi sanottavassa määrässä kulkea. Myöskään lähdettä sekä kaivoa ja muuta vedenottamoa, vesisäiliötä ja tekolammikkoa ei katsota vesistöksi.

Uudisrakennuksen sopeuttamisesta rantamaisemaan on lakiehdotuksessa nimenomainen, kaikkia ranta-alueita koskeva yleissäännös (2 §). Periaatteen voitaneen tosin katsoa olevan nykyisinkin voimassa erityisesti rakennusasetuksen 53, 125 ja 137 §:n säännösten johdosta, mutta asian tärkeyden vuoksi sitä on haluttu myös rannansuojelulaissa erikseen korostaa. Säännöksen noudattamisen tehostamiseksi ehdotetaan samalla säädettäväksi, että rakennusvalvontaviranomaisen on aina, kun rakentamisella on vaikutusta rannan maisemakuvaan, rakennuslupaa myöntäessään määrättävä, miten rakennus on tontille tai rakennuspaikalle sijoitettava. Nykyisin on rakennusvalvontaviranomaisen valta tässä suhteessa tulkinnanvarainen eikä se käytännössä ole aina osoittautunut riittäväksi estämään rakennusten epätarkoituksenmukaista sijoittamista. Viranomaisen tulee antaa tarpeen mukaan myös muita määräyksiä rakennuksen laadusta ja sen ympäristön järjestämisestä. Määräys voi tarpeen vaatiessa koskea esimerkiksi rakennuksen väriä.

Rakennuksen sijoituspaikkaa määrätessään ja muita edellä tarkoitettuja määräyksiä antaessaan tulee rakennusvalvontaviranomaisen ottaa huomioon myös, mitä rakentamisesta muutoin on säädetty tai määrätty. Tämä ilmenee lakiehdotuksen 1 §:stä. Määräykset eivät siten saa olla ristiriidassa esimerkiksi asema- tai rakennuskaavan taikka rakennusjärjestyksen määräysten kanssa, mutta voivat tarvittaessa kyllä täydentää näitä.

Sen kannanoton mukaisesti, johon edellä on päädytty, koskevat nyt kysymyksessä olevat ja muutkin rannansuojelulain säännökset ainoastaan uudisrakennuksen rakentamista. Myös rannansuojelulakia sovellettaessa tulisi kuitenkin vastaavasti noudatettavaksi, mitä

rakennuslain 130 §:ssä on säädetty uudisrakennuksesta ja sitä koskevien säännösten soveltamisesta (2 §). Lakia olisi siten sovellettava myös rakennuksen uudestaan rakentamiseen sekä sen sisärakenteiden olennaiseen muuttamiseen ja muihin sellaisiin rakenteellisiin muutoksiin, jotka ovat uudestaan rakentamiseen verrattavia. Tämä ei kuitenkaan koske muutosta, joka on vähäinen rakennuksen arvoon verrattuna eikä muuta rakennuksen käyttötarkoitusta.

Kevyitä rakennelmia ja pienehköjä laitoksia lakiehdotus ei koske, vaan niiden rakentaminen jäisi rakennuslain 131 §:n säännösten varaan (2 §). Sanottujen säännösten mukaan rakennusvalvontaviranomaisella on valta kieltää tällaisen rakennelman tai laitoksen rakentaminen ja määrätä se poistettavaksi, milloin se ei lujuudeltaan, terveellisyydeltään, paloturvallisuudeltaan tai kauneudeltaan vastaa kohtuullisia vaatimuksia tai milloin se haittaa liikennettä taikka ei sovellu ympäristöön.

Pääsäännös rannansuojelualueen määräämisestä on lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa. Määräys on annettava, milloin se on katsottava tarpeelliseksi meren tai vesistön rannalla olevan maa- tai vesialueen kaavoituksen suorittamista tai alueen käytön muuta järjestämistä varten. Säännöksellä on haluttu erityisesti korostaa määräyksen luonnetta kaavoitukseen ja muuhun maankäytön järjestämiseen liittyvänä esitoimenpiteenä, johon ryhtyminen samalla edellyttää tarpeellisen maankäytön suunnittelun viipymätöntä suorittamista. Määräyksen antaa lääninhallitus. Tällä kohdin on harkittu myös tehtävän uskomista sisäasiainministeriölle, mutta on kuitenkin päädytty lääninhallitukseen lähinnä sen paikallisten olojen tuntemuksen vuoksi.

Rannansuojelualue voi käsittää joko maa- tai vesialuetta taikka kumpaakin, kuitenkin enintään 300 metrin etäisyydellä keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Se, kuinka leveäksi rannansuojelualue määrätään, on ratkaistava tapaus tapaukselta suojelutarpeen mukaan. Määräyksessä on aina mainittava sen voimassaoloaika, mikä on enintään viisi vuotta (3 §).

Määräyksen voimassaoloaikaa ei voida pitentää. Siinä tapauksessa, että määräys on annettu viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi, voidaan sitä, myös lakiehdotuksen 14 §:n säännökset huomioon ottaen, kuitenkin muuttaa sillä tavoin, että voimassaoloajaksi tulee yhteensä enintään viisi vuotta. Voimassaoloaikaa voidaan myös lyhentää tai määräys kokonaan kumota, milloin sitä olosuhteiden muuttumisen vuoksi ei enää ole pidettävä tarpeellisena.

Rannansuojelualueeksi määräämisen tarkoitus huomioon ottaen säännöksiä ei ole ulotettu koskemaan aluetta, jolla on voimassa yleis-, asema- tai rakennuskaava taikka rakennuskielto sellaisen kaavan laatimista varten (4 §). Tämä merkitsee toisaalta, ettei sanotunlaista aluetta voida määrätä rannansuojelualueeksi, ja toisaalta, että kaavan tai rakennuskiellon tullessa voimaan myös jo annettu määräys raukeaa. Seutukaavan osalta määräyksen antaminen tai kumoaminen sitä vastoin on jätetty tapaus tapaukselta ratkaistavaksi.

Rannansuojelualueelle ei saisi rakentaa uudisrakennusta ilman lääninhallituksen lupaa. Tämä lupa voitaisiin myöntää vain, milloin rakentamisen ei havaita tuottavan huomattavaa haittaa kaavoituksen suorittamiselle tai alueen käytön muulle järjestämiselle eikä sen katsota rumentavan maisemakuvaa (5 §). Luvan myöntämisen edellytykset olisivat näin suunnilleen samat kuin rakennuslain mukaisesta poikkeusluvasta on sanotun lain 132 §:ssä säädetty. Käytännössä rannansuojelualueeksi määrääminen merkitsisi joko rakentamisen kokonaan estämistä kysymyksessä olevana aikana tai ainakin sen saattamista erityisen valvonnan alaiseksi niin, että rakentaminen sopeutetaan alueen mahdolliseen kaavoitukseen. Kysymykseen saattaisi tällöin olosuhteista riippuen tulla myös rakentamisen salliminen varsinaista kaavaa joustavamman maankäyttösuunnitelman, "rantakaavan", pohjalta.

Jotta rannansuojelualueeksi määräämisellä ei vaikeutettaisi maatalouden harjoittamiselle tarpeellista rakentamista enempää kuin on välttämätöntä, ehdotetaan edellä tarkoitetun luvan hakemisvelvollisuudesta vapautettavaksi maanviljelystä, karjanhoitoa, kalastusta, metsänhoitoa tai poronhoitoa varten tarpeellisten rakennusten rakentaminen, jollei niitä ole tarkoitettu asunnoksi tai saunaksi. Vapautus koskisi myös puolustuslaitoksen tarpeita palvelevaa rakentamista, milloin siihen ei rakennuslain säännösten mukaan ole haettava rakennuslupaa (6 §).

Säännökset rannansuojelualueen määräämisessä noudatettavasta menettelystä vastaavat jonkin verran yksinkertaistettuina rakennuslain ja rakennusasetuksen säännöksiä rakennusjärjestyksen sekä asema- ja rakennuskaavojen antamismenettelystä (7 §). Ennen määräyksen antamista on siten mm. laadittava asianmukaiseen karttaan perustuva tai muutoin riittävän täsmällinen ehdotus rannansuojelualueeksi. Ehdotuksesta on hankittava kunnallisvaltuuston ja seutukaavaliiton lausunnot. Määräyksen antaminen on saatettava yleisesti tiedoksi niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaistaan.

Muutoksenhakua koskevat lakiehdotuksen säännökset (9—11 §) on kirjoitettu vastaavien rakennuslain säännösten pohjalta. Myös seutukaavaliitto ja valtion luonnonsuojeluvalvoja oikeutettaisiin kuitenkin hakemaan muutosta rannansuojelualueen määräämistä koskevaan päätökseen (9 §). Valvontaa, pakkokeinoja ja rangaistusseuraamuksia koskevat säännökset (12—13 §) noudattaisivat niin ikään rakennuslain vastaavia säännöksiä.

Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voidaan ehdotuksen mukaan tarvittaessa antaa asetuksella (15 §).

Rannansuojelulain säätämisen yhteydessä ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia kaavoitusalueiden jakolakiin (101/60). Lakiin lisättäisiin uusi 25 a § rannansuojelualueen asettamiseksi lohkomiseen ja eräisiin muihin maanmittaustoimituksiin katsoen samojen rajoitusten alaiseksi kuin alue, jolla on voimassa rakennuslaissa säädetty rakennuskielto. Tämän muutoksen johdosta myös saman lain 28 §:ää, joka koskee laissa säädettyjen lohkomis- yms. rajoitusten noudattamisen valvontaa, ehdotetaan täydennettäväksi niin, että valvonta vastaavasti käsittää myös 25 a §:n noudattamisen. Kolmas muutos (30 §:n uusi 3 momentti) koskee vastaavasti oikeutta luovutussopimuksen purkamiseen, kun lohkominen on jätetty sikseen.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäviksi annetaan seuraavat lakiehdotukset:

Rannansuojelulaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset.

1 §.

Rakennettaessa meren tai vesistön rannalla on sen lisäksi, mitä muutoin on säädetty tai määrätty, noudatettava tämän lain säännöksiä.

Vesistöstä on voimassa, mitä vesilain (264/61) 1 luvun 1 §:n 2 momentissa on säädetty.

2 §.

Uudisrakennus on sijoitettava ja rakennettava niin, että se sopeutuu rantamaisemaan.

Milloin rakentamisella on vaikutusta rannan maisemakuvaan, tulee maistraatin, järjestysoikeuden tai rakennuslautakunnan rakennuslupaa myöntäessään määrätä rakennuksen sijoituspaikka sekä antaa tarpeelliset määräykset rakennuksen laadusta ja sen ympäristön järjestämisestä.

Mitä rakennuslain (370/58) 130 §:ssä on säädetty uudisrakennuksesta ja sitä koskevien säännösten soveltamisesta, on vastaavasti noudatettava tätä lakia sovellettaessa.

Kevyestä rakennelmasta ja pienehköstä laitoksesta säädetään rakennuslain 131 §:ssä.

Rannansuojelualue.

3 §.

Milloin meren tai vesistön rannalla olevan maa- tai vesialueen kaavoituksen suorittamista tai alueen käytön muuta järjestämistä varten on tarpeen, tulee lääninhallituksen määrätä alue *rannansuojelualueeksi.*

Rannansuojelualuetta älköön määrättäkö ulottumaan kauemmaksi kuin 300 metrin etäisyyteen keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta.

Määräys, jota tarkoitetaan 1 momentissa, annetaan määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi.

4 §.

Mitä 3 §:ssä on säädetty, ei koske aluetta, jolla on voimassa yleiskaava, asemakaava tai rakennuskaava taikka rakennuskielto sellaisen kaavan laatimista varten.

5 §.

Rannansuojelualueelle ei saa rakentaa uudisrakennusta ilman lääninhallituksen lupaa. Lupa voidaan myöntää, milloin rakentamisen ei havaita tuottavan huomattavaa haittaa kaavoituksen suorittamiselle tai alueen käytön muulle järjestämiselle eikä rumentavan maisemakuvaa.

6 §.

Uudisrakennuksen, joka on tarpeen maanviljelystä, karjanhoitoa, kalastusta, metsänhoitoa tai poronhoitoa varten ja jota ei ole tarkoitettu asunnoksi tai saunaksi, saa rakentaa ilman 5 §:ssä säädettyä lupaa.

Milloin uudisrakennuksen rakentamiseen puolustuslaitoksen tarpeita varten ei ole haettava rakennuslupaa, ei rakentamiseen sovelleta mitä 5 §:ssä on säädetty.

7 §.

Esityksen alueen määräämisestä rannansuojelualueeksi voi tehdä maanomistaja, kunta, naapurikunta, seutukaavaliitto ja valtion luonnonsuojeluvalvoja. Lääninhallitus voi ryhtyä toimenpiteisiin määräyksen antamiseksi ilman esitystäkin.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on laadittava ehdotus rannansuojelualueeksi. Ehdotettu alue on osoitettava asianmukaisella kartalla tai muulla sellaisella tavalla, että siitä riittävän selvästi ilmenevät alueen sijainti ja rajat. Ehdotuksesta on hankittava kunnallisvaltuuston ja seutukaavaliiton lausunnot. Kunnallishallituksen on toimitettava lausunnot ja oma lausuntonsa lääninhallitukselle.

Määräyksen antaminen on kunnallishallituksen toimesta saatettava yleisesti tiedoksi niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Lääninhallituksen on lähetettävä kappale päätöstä sisäasiainministeriölle, maanmittauskonttorille, seutukaavaliitolle ja valtion luonnonsuojeluvalvojalle.

Määräys tulee voimaan, kun se on saatettu yleisesti tiedoksi sillä tavoin kuin 3 momentissa on säädetty.

8 §.

Asiassa, joka koskee 5 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämistä, on lääninhallituksen kuultava asianomaista kunnallishallitusta sekä, milloin katsotaan tarpeelliseksi, seutukaavaliittoa ja valtion luonnonsuojeluvalvojaa.

Muutoksenhaku.

9 §.

Muutosta 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun määräykseen haetaan valittamalla rakennusluvan myöntämistä koskevasta päätöksestä sen mukaan, kuin siitä on säädetty.

Muutosta muuhun tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea se, jonka oikeutta päätös välittömästi koskee, viereisen tai vastapäisen kiinteistön tai määräalan haltija ja kunta sekä, milloin kysymys on rannansuojelualueen määräämisestä, seutukaavaliitto ja valtion luonnonsuojeluvalvoja. Muutoksenhausta on muutoin vastaavasti voimassa, mitä rakennuslain 138 ja 139 §:ssä on säädetty.

10 §.

Lääninhallituksen päätös rannansuojelualueen määräämistä tai 5 §:ssä tarkoitettua lupaa koskevassa asiassa on annettava julkipanon jälkeen, ja päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Ilmoitus päätöksen antamisesta on pantava lääninhallituksen ilmoitustaululle.

11 §.

Rannansuojelualueen määräämistä koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava, ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomainen saa kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöön panemisen.

Valvonta, pakkokeinot ja rangaistus.

12 §.

Lääninhallituksen tulee valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista. Valvonta on kunnassa maistraatin, järjestysoikeuden tai rakennuslautakunnan ja niiden alaisten viranomaisten asiana.

13 §.

Milloin joku rakentaa uudisrakennuksen tai muutoin ryhtyy toimenpiteisiin vastoin tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, on pakkokeinoista ja rangaistuksesta vastaavasti voimassa, mitä rakennuslain 144—146 §:ssä on säädetty.

Erinäisiä säännöksiä.

14 §.

Mitä edellä tässä laissa on säädetty alueen määräämisestä rannansuojelualueeksi, on vas-

taavasti sovellettava määräyksen muuttamiseen.

15 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

16 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 196 .

Sen estämättä, mitä tässä laissa on säädetty, rakennustyö saadaan suorittaa ennen lain voimaantuloa annetun rakennusluvan nojalla, mikäli sitä ei muutoksenhaun johdosta kumota. Vastaavasti saadaan rakennustyö suorittaa 5 §:n säännösten estämättä, milloin rakennuslupa on annettu ennen 3 §:ssä tarkoitetun määräyksen voimaantuloa.

Laki

kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain (101/60) 28 §:n 1 ja 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 25 a § ja 30 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

25 a §.

Alueella, joka on määrätty rannansuojelulain (/) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi rannansuojelualueeksi, ei ilman lääninhallituksen lupaa saa suorittaa sellaista halkomista, lohkomista tai erillisen alueen tilaksi muodostamista, josta muodostuisi alueelle uusi raja.

28 §.

Sen lisäksi, mitä on säädetty maanmittaustoimitusten tarkastamisesta, on maanmittauskonttorin valvottava, että 17 — 25 a §:ssä olevia säännöksiä noudatetaan. Jos maanmittauskonttori katsoo, että toimitus on tehty vastoin sanottuja säännöksiä, on toimitus palautettava toimitusinsinöörille korjattavaksi. Jollei toimitusta korjata siten, että se voidaan hyväksyä, on maanmittauskonttorin alistettava asia maanjako-oikeuden tutkittavaksi.

Jos rakennusjärjestys tai kaava tai sen muutos vahvistetaan taikka rakennuskielto tai 25 a §:ssä tarkoitettu määräys annetaan maanmittaustoimituksen lopettamisen jälkeen, ei se ole tarkastuksessa esteenä toimituksen hyväksymiselle.

— — — — — — — — — — — — — —

30 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, on vastaavasti sovellettava, milloin tilasta 25 a §:n tultua voimaan luovutetun alueen lohkominen jätetään sanotun pykälän nojalla sikseen.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sisäasiainministeri *Martti Viitanen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle tilojen osittamisen rajoittamista sekä tilojen ja tilanosien yhdistämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Kiinteistöjaotus perustuu maassamme tilajärjestelmään. Isojaossa on kylään kuuluvat maatilukset jaettu taloille, jotka ovat olleet merkittyinä kukin omalla numerollaan maakirjaan. Vuodesta 1895 lähtien on pidetty maarekisteriä. Siihen on maakirjatalot ja niistä osittamalla muodostetut tilat merkitty kunnittain, kylittäin ja talonumeroittain kukin tila omana rekisteriyksikkönään siten, että samasta maakirjatalosta muodostuneet tilat on erotettu toisistaan yläviitteeksi merkityn numeron avulla.

Alkuaan maakirjatalo oli yksi maatila. Kokonaisista maakirjataloista on sittemmin erotettu runsaasti osia itsenäisiksi tiloiksi, joita on edelleen ositettu. Lähekkäin sijaitsevia tiloja on ajan mittaan useassa tapauksessa joutunut saman tai samojen henkilöiden omistukseen. Kun lisäksi tiloista lisäalueiksi toisiin tiloihin hankitut määräalat on jako- ja rekisteriteknillisistä syistä erotettu uusiksi tiloiksi muodostamatta ostajan ennestään omistamasta maasta ja hankitusta lisäalueesta taloudellisen kokonaisuuden käsittävää yhtä kiinteistöyksikköä, on jouduttu siihen, että sama maatila tai muu taloudellinen kiinteistökokonaisuus käsittää nykyisin hyvin yleisesti useita tiloja. Tällainen kehitys, johon on vaikuttanut myös osittamisrajoituksia koskevan lainsäädännön puuttuminen, on tuonut mukanaan monenlaisia haittoja.

Saman maatilan käsitteleminen useana eri tilana aiheuttaa maatilan omistajalle lisäkuluja ja hankaluutta sekä viranomaisille turhaa työtä muun muassa lainhuudatus- ja kiinnitysmenettelyssä, kiinteistöä koskevia sopimuksia tehtäessä, verotuksessa ja henkikirjoituksessa. Kiinteistönluovutuksissa ja perinnönjaoissa sattuu usein, että yksi tai useampi luovutuksen tai jaon kohteena oleva rekisteriyksikkö jää erehdyksen tai tietämättömyyden johdosta merkitsemättä laadittavaan asiakirjaan. Kun samaan maatilaan kuuluvien tilojen välinen raja ei useinkaan ole näkyvällä tavalla maastossa merkittynä, aiheutuu määräalan kauppojen osalta virheitä sikäli, että alue merkitään kauppakirjassa luovutetuksi väärästä tilasta. Niin ikään voi, jos maatilan omistaja hankkii luottoa kiinnitysvakuutta vastaan, yksi tai useampi yhteiskäytössä olevista tiloista jäädä kokonaan kiinnittämättä tai eri tiloihin voidaan vahvistaa kiinnitykset eri velkakirjojen vakuudeksi. Kiinnityksen arvo luotonantajan kannalta voi ratkaisevasti riippua siitä, sijaitseeko jokin rakennus juuri sen tilan alueella, johon kiinnitys on vahvistettu. Jos rakennus on kiinnitetyn ja kiinnittämättömän tilan välirajalla, kiinnityksen tuottaman panttioikeuden toteuttaminen johtaa vaikeisiin oikeudellisiin ristiriitoihin.

Osittamisrajoitusten puuttumisen aiheuttamista epäkohdista merkittävin on elinkelvottomien maatilojen määrän jatkuva lisääntyminen. Yksinomaan osittamista koskevilla rajoituksilla, joiden aikaansaamista on jäljempänä lähemmin esitettävistä syistä pidettävä välttämättömänä ja kiireellisenä, ei kuitenkaan kyetä tehokkaasti estämään maatilojen pirstoutumista elinkelvottomiksi. On näet huomattava, että niin kauan kuin maatilat yleisesti käsittävät kaksi tai useampia tiloja, jotka sellaisinaan ovat luovutettavissa, jäisi osittamisrajoitusten merkitys suppeaksi. Tämän vuoksi tarvittaisiin osittamisrajoituslainsäädännön lisäksi joko kokonaisten tilojen hankkimisen rajoittamista koskevia säännöksiä tai toisena vaihtoehtona lainsäädäntöä, joka toteuttaisi sellaisen kameraalisen tilajaotuksen, missä kukin taloudellinen kiinteistökokonaisuus muodostaa yhden rekisteriyksikön. Kiinteistöjen hankkimisen rajoittaminen saattaisi myös sellaiset luovutukset viranomaisen luvasta riippuvaksi, joilla osittamisrajoituksia koskevan lainsäädännön tarkoitusperien

kannalta ei ole merkitystä, sekä siten tarpeettomasti rajoittaisi kaikkia kiinteistönluovutuksia. Koska jälkimmäisen vaihtoehdon mukaisen, osittamisrajoituksia koskevan lainsäädännön tarkoitusperien toteuttamista edistävän lainsäädännön voimaansaattaminen poistaisi samalla edellä mainittuja, vallitsevasta tilajaotuksesta johtuvia haittoja, on tähän esitykseen sisällytetty osittamisrajoituksia koskevan lakiehdotuksen lisäksi tilojen ja tilanosien yhdistämistä koskeva ehdotus yhdistämislaiksi sekä maatiloihin kuuluvien tilojen yhdistämistä koskeva ehdotus erikoisyhdistämislaiksi. Esitykseen sisältyy myös eräitä mainittuihin lakiehdotuksiin liittyviä muita lakiehdotuksia.

Ehdotus osittamisrajoituslaiksi.

Ennen vuoden 1916 jakolainsäädäntöä oli tilojen osittaminen maassamme lainsäädännöllisesti rajoitettu. Alkuaan tällä tahdottiin estää veronmaksajien lukumäärän pienentyminen sekä maan osittaminen niin, että tilojen elinkelpoisuus ja siten veron saaminen olisi vaarantunut. Viime vuosisadan lopulla annetuilla säännöksillä rajoituksia kuitenkin väljennettiin, ja loputkin osittamisrajoitukset poistettiin vuoden 1916 jakolainsäädännöllä. Täten tahdottiin helpottaa erityisesti tilattoman väestön toimeentuloa tekemällä sille maan vapaa hankkiminen mahdolliseksi. Kun tämä sosiaalisista syistä tapahtunut osittamisrajoitusten poistaminen monin paikoin kuitenkin johti maatilatalouden kannalta haitalliseen tilojen pirstoutumiseen, tuli kysymys osittamisen rajoittamisesta uudelleen esille jo 1920-luvulla. Asian oltua valmisteltavana muun muassa jakolainsäädäntöä uudistamaan ja tarkistamaan asetetuissa komiteoissa ja lainvalmistelukunnan laadittua vuonna 1935 ehdotuksen laiksi maanviljelystilojen osittamisen edellytyksistä annettiin vuonna 1945 asiasta esitys Eduskunnalle. Eduskunta kuitenkin hylkäsi lakiehdotuksen, mutta lausui samalla toivomuksen, että Hallitus kiireellisesti suorittaisi perusteellisen tutkimuksen tilojen osittamisrajoitusten aikaansaamisesta ja samalla ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, joiden avulla erityisesti maaseudun omakotirakentajain riittävän suurien rakennustonttien saantia helpotettaisiin. Tämän eduskuntakäsittelyn jälkeen siirrettiin vuoden 1946 lopulla osittamisrajoitusten aikaansaamista koskevan tutkimuksen suorittaminen vuoden 1936 asutuslakia ja muuta normaaliajan asutuslainsäädäntöä tarkistamaan asetetun komitean tehtäväksi. Sen vuonna 1949 valmistuneen mietinnön pohjalta Hallitus antoi vuonna 1953 Eduskunnalle esityksen maankäyttölaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Esitykseen sisältyi myös ehdotus laiksi tilan hankimisen ja osittamisen edellytyksistä. Kun esitystä ei ehditty Eduskunnassa käsitellä loppuun ennen uusia vaaleja, esitys raukesi. Vuonna 1955 Hallitus antoi Eduskunnalle uuden esityksen maankäyttölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Tähän esitykseen sisältyi ehdotus laiksi tilan osittamisen edellytyksistä. Lakiehdotus poikkesi vuoden 1953 vastaavasta ehdotuksesta pääasiallisesti siinä, että lakiehdotukseen ei enää sisältynyt säännöksiä tilan hankkimisen rajoittamisesta. Eduskunnan maatalousvaliokunta ehdotti mietinnössään, vaikka siihen liitetyistä vastalauseista käy ilmi valiokunnan enemmistön olleen osittamisrajoitusten säätämisen kannalla, lakiehdotuksen hylättäväksi organisaatiokysymyksistä vallinneiden erimielisyyksien vuoksi. Eduskunta hylkäsikin sitten lakiehdotuksen.

Maatilojen osittamisen rajoittamista koskevan lainsäädännön tarve on viime vuosina jatkuvasti kasvanut. Käytettävissä olevat tilastotiedot osoittavat, että maassamme oli vuonna 1959 101 173 sellaista maatilaa, joiden peltoala oli 2—5 hehtaaria. Peltoalaltaan 5—10 hehtaarin suuruisia maatiloja oli sanottuna vuonna 101 848 ja 10—15 hehtaarin suuruisia 44 702. Kaikkiaan siis 247 723 eli 87 prosenttia maatiloistamme oli peltoalaltaan 15 hehtaaria pienempiä. On pääteltävissä, että suuri osa sanotusta määrästä on erikoismaatalouden harjoittamis- ja sivuansiomahdollisuudetkin huomioon ottaen elinkelvottomia tiloja.

Huomattavimpana syynä maatilojen pirstoutumiseen ovat perinnönjaot. Siitä huolimatta, että pesänosakkaat monessa tapauksessa haluaisivat sopia keskenään tilanosuuksien lunastamisesta, on lunastamisen esteenä yleisesti kuitenkin se, ettei kellään osakkaista ole toisten osuuksien lunastamiseen riittävästi varoja. Tilannetta on tässä suhteessa koetettu parantaa valtion varoin tapahtuvalla sisarosuuslainoituksella. Niissä tapauksissa, joissa tilanosakas ei halua luovuttaa osuuttaan, on tavallisimpana syynä pyrkimys pi-

tää omistuksessa kiinteätä omaisuutta. Inflation pelko on luonnollisesti omiaan ylläpitämään tällaista asennoitumista. Aika ajoin kiihdyttää maatilojen pirstomista myös rahamarkkinain kireys ja heikko työllisyystilanne. Vuokra-alueita lunastettaessa ja asutustiloja perustettaessa on aikaisemman asutuslainsäädännön mukaan muodostettu myös tiloja, joita nykyisissä oloissa ja nykyisten käsityskantojen mukaan ei enää voida pitää elinkelpoisina.

Maatilojen koon pieneneminen yleensä ja varsinkin elinkelvottomien tilojen jatkuva muodostuminen on maatilatalouden kannalta erittäin vahingollista. Sen ohessa, että maatilojen pirstoutuminen haittaa suuresti niitä pyrkimyksiä, joiden tarkoituksena on maataloutemme tuottavuuden ja kilpailukyvyn kohottaminen, on sillä myös muita kansantaloudellisesti ja yksityistaloudellisesti kielteisiä vaikutuksia. Liian pienille tiloille rakennettavat rakennukset samoin kuin tällaisten tilojen viljelemistä varten hankittavat irtaimistot sitovat peltoalaan nähden suhteettoman paljon sekä viljelijäin että yhteiskunnan varoja. Niin ikään pirstotulla kantatilalla olevien rakennusten arvon suhteellinen osuus maatilan koko arvosta jää monesti tarpeettoman suureksi. Edelleen on todettava, että elinkelvottoman maatilan viljelijän on pakko hakeutua sivuansiotyöhön, usein kauaksikin kotipaikkakunnaltaan. Niillä seuduilla, joissa mahdollisuudet sivuansion hankkimiseen ovat vähäiset, onkin runsaasti pientilallisia, joiden tukemiseen suoranaisin huoltotoimenpiteinkin yhteiskunta joutuu uhraamaan vuosittain huomattavan määrän varoja. Kysymys on täten myös vakavasta ja vaikutuksiltaan monitahoisesta sosiaalisesta epäkohdasta.

Maatilojen elinkelpoisiksi saattamista on pyritty asutustoimenpitein edistämään siten, että asutusviranomaisten hankkimaa maata on annettu tiloille lisäalueiksi ja että omatoimista lisäalueiden hankkimista on tuettu asutusvaroista myönnetyin luotoin. Elinkelvottomien maatilojen suuri lukumäärä huomioon ottaen on tarkoitukseen kuitenkin ollut varsin rajoitetusti käytettävissä sopivaa maata. Lisäalueiden hankintaa rajoittavat myytävänä olevien maa-alueiden sijainti, niitä ennestään rasittava rakennuspääoma sekä omien samoin kuin maatilatalouden kantokyvyn mukaisin ehdoin saatavien varojen puute. Kun toisaalta tilojen pirstoutumista on voinut rajoituksitta tapahtua muiden kuin asutustoimenpiteiden turvaamissäännösten alaisten tilojen osalta, on lisäalueiden antamisella voitu vain hidastaa pirstoutumisesta johtuvaa tilojen keskikoon pienenemistä. Ilmeistä on, että nykyiseen tilanteeseen voidaan saada aikaan merkittävää parannusta vain saattamalla voimaan osittamisrajoituslainsäädäntö. Osittamisrajoitukset olisi Hallituksen mielestä ulotettava koskemaan maatilojen ohella myös metsätiloja. Maatilalla tarkoitetaan tässä ehdotuksessa sellaista yhden tai useamman samalle omistajalle kuuluvan tilan muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jota pääasiallisesti käytetään samasta talouskeskuksesta hoidetun maatilatalouden harjoittamiseen, ja metsätilalla vastaavanlaista taloudellista kokonaisuutta, jota pääasiallisesti käytetään maatilatalouteen liittymättömän metsätalouden harjoittamiseen.

Halkomisessa ja lohkomisessa muodostuvan uuden maatilan sekä lohkomisen kohteena olleeseen maatilaan jäävän tilusalan vähimmäiskoon tulisi vastata niitä vaatimuksia, jotka voimassa olevassa asutuslainsäädännössä asetetaan tilusalan suhteen maatilan elinkelpoisuudelle. Tämän mukaisesti on lakiehdotuksen 4 §:ään otettu säännös, jonka mukaan uuden maatilan samoin kuin lohkomisessa jäljelle jäävän maatilan tulee vähintään olla maankäyttölain 8 §:n mukainen sellainen elinkelpoinen viljelystila, johon mainitun lain 16 §:ssä tarkoitetun lisäalueen antaminen ei ole tarpeen. Maankäyttölain mukaan perustettavan viljelystilan osalta edellytetään, että tilan saaja raivaa siihen liitetyn, raivattavaksi tarkoitetun maatalouskelpoisen maan, joka yhdessä tilalla jo olevan maatalousmaan kanssa otetaan huomioon harkittaessa viljelystilan maataloudellisia edellytyksiä. Vastaavanlaista näkökohtaa ei ole katsottu voitavan ottaa huomioon arvosteltaessa lohkomisessa jäljelle jäävän maatilan elinkelpoisuutta, koska maatalouskelpoinen maa jää useassa tapauksessa raivaamatta eikä myöskään ole asianmukaista asettaa omistajalle raivausvelvoitteita esimerkiksi osittamislupaan liitetyn ehdon muodossa. Sitä paitsi uuden pellon raivausta tällaiselle tilalle ei aina ole pidettävä edes tarkoituksenmukaisena. Lohkomisessa jäljelle jäävän maatilan elinkelpoisuuden osalta olisikin näin ollen

vaadittava, että maatilaan tulee jäädä maatalousmaata niin paljon kuin maankäyttölain 8 §:ssä edellytetään viljelystilaan annettavan yhteensä maatalous- ja maatalouskelpoista maata.

Lakiehdotuksen 4 §:n säännös on poikkeukseton, milloin kysymys on muodostettavasta uudesta maatilasta. Sen sijaan saataisiin lakiehdotuksen 7 §:n mukaan maatilan kaikki tilukset tai osa niistä käyttää lisäalueiksi muihin ennestään oleviin maatiloihin, mikäli se on katsottava lisäaluetta saavien tilojen elinkelpoisuuden tai muutoin maankäytön kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

Lohkomisen kohteena olevasta maatilasta jäljelle jäävän maatilan osalta olisi poikkeaminen lakiehdotuksen 4 §:n sisältämästä pääsäännöstä niin ikään mahdollista niissä tapauksissa, joissa erotettavan tilanosan käyttötarkoitus muuttuu ja muutos perustuu sellaisten näkökohtien varteenottamiseen, jotka edellyttävät maatilataloudellisten intressien väistymistä. Tätä koskeva säännös sisältyy lakiehdotuksen 8 §:ään.

Milloin maatilasta aiotaan erottaa maata metsätilaksi, voitaisiin lakiehdotuksen 4 §:n säännöksestä, siltä osin kuin se koskee maatilan maatalousmaan vähimmäisalaa, poiketa sikäli, että erottaminen sallittaisiin, vaikka maatalousmaata olisi maatilassa vähemmän kuin sanotussa 4 §:ssä on edellytetty, jos metsämaata sitävastoin jäisi tilaan niin paljon, että maatilaa olisi pidettävä elinkelpoisena. Tätä koskeva säännös on otettu lakiehdotuksen 6 §:ään.

Se merkittävä asema, mikä metsätaloudella on kansantaloudessamme, vaatii jatkuvia toimenpiteitä puun tuotannon turvaamiseksi ja lisäämiseksi olivatpa metsälöt maatilatalouteen liittyviä tai liittymättömiä. Kokemus on osoittanut menestyksellisen metsätalouden harjoittamisen riippuvan olennaisesti siitä, että metsälöt ovat kooltaan niin suuria, että niillä on taloudellisesti mahdollista toteuttaa metsän käyttöä ja hoitoa koskevaa, metsätalouden luonteen edellyttämää pitkäjänteistä suunnitelmallisuutta. Järkiperäisen metsätalouden harjoittamista on tässä suhteessa haitannut huomattavasti se, että metsälöitä on niiden suuruudesta riippumatta voitu osittamistoimenpitein vapaasti pirstoa.

Metsälöiden tarkoituksenmukaisen koon säilyttämiseksi tarvitaan osittamisen rajoittamista koskevia säännöksiä. Maatilaan kuuluvan metsälön osalta nämä rajoitukset sisältyvät edellä selostettuihin maatiloja koskeviin säännöksiin. Metsätilan osalta on lakiehdotuksen 5 §:ään otettu säännös, jonka mukaan metsätilana tai sen osana käytettävää tilaa ei saa osittaa, ellei metsätilaan osittamisen jälkeen ja, jos osittamisen johdosta syntyy uusi metsätila, myös siihen tule sisältymään metsämaata niin paljon, että se, tilalle ehkä kuuluva yhteismetsäosuus mukaan luettuna, vuosittain tuottaa puuta vähintään 150 kiintokuutiometriä kuorettomaksi runkopuuksi arvioituna. Edellä mainittu puuntuottoraja on toisaalta pienempi kuin mitä yksinomaan metsätaloudelliset tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat edellyttävät, mutta toisaalta kuitenkin niin suuri, että sen on katsottava yksityismetsätalouden nykyiset olosuhteet huomioon ottaen vastaavan metsätilan talouskelpoisuudelle asetettavia vähimmäisvaatimuksia.

Poikkeukset 5 §:ssä lausutusta pääsäännöstä olisivat lakiehdotuksen mukaan mahdollisia sellaisissa tapauksissa, joissa muulle käyttötarkoitukselle kuin metsätaloudelle on annettava etusija tahi joissa on kysymys metsätilaan kuuluvien tilusten tarkoituksenmukaisesta käyttämisestä muiden metsätilojen kiinteistörakenteen parantamiseen.

Jos tilaan tai, kun useat saman omistajan tilat muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden, näihin tiloihin ei kuulu lainkaan maa- tai metsätalouteen käytettyjä tiluksia tai tällaisten tilusten yhteenlaskettu pinta-ala likimääräisesti arvioiden on enintään kolme hehtaaria, saataisiin tila tai tilat lakiehdotuksen mukaan vapaasti osittaa. Tällöin on nimittäin kysymys niin maa- kuin metsätaloudenkin kannalta merkitykseltään vähäisistä tilusaloista tai pääasiassa muihin tarkoituksiin käytetyistä alueista. Kuitenkin on otettava huomioon, että tällaisten tilojen osittamista rajoittavat useissa tapauksissa kaavoitusalueiden jakolain säännökset.

Milloin pääasiallisesti muihin tarkoituksiin kuin maa- tai metsätalouteen käytetystä tilasta tai useiden tilojen muodostamasta tällaisesta taloudellisesta kokonaisuudesta, johon kuuluu yli kolme hehtaaria maa- tai metsätalouteen käytettyjä tiluksia, tulisi sanottuja tiluksia erotettavaksi maa- tai metsätaloudellisiin tarkoituksiin, olisi lakiehdotuksen 10 §:n mukaan näiden tilusten osalta kuitenkin vastaavasti sovellettava maa- tai metsätilaan

kuuluvien tilusten uudeksi tilaksi muodostamisen ja lisäalueeksi toiseen tilaan liittämisen edellytyksiä koskevia säännöksiä.

Osittamisen edellytyksiä koskevien säännösten estämättä saataisiin lakiehdotuksen 10 §:n mukaan erottaa kahdelle tai useammalle tilalle kuuluva yhteinen alue. Kun tällaisen alueen osakastiloja on yleensä paljon, ovat niiden osuuksien arvot suhteellisen vähäisiä eikä niillä siten ole sanottavaa merkitystä tilojen elinkelpoisuuden kannalta. Sitä paitsi osittamislupakysymysten käsittely muodostuisi osakastilojen lukuisuuden vuoksi varsin vaivalloiseksi. Niin ikään saataisiin rajoituksitta lohkomalla erottaa tilasta sille kuuluva vesialue tai osa siitä.

Asemakaava- ja rakennuskaava-alueilla on osittaminen jo nyt rajoitettu kaavoitusalueiden jakolaissa olevin säännöksin. Kun kuitenkin saattaa kestää varsin pitkän ajan, ennen kuin kaikkia maa- tai metsätaloudellisessa käytössä olevia alueita ryhdytään käyttämään rakennuskaavassa edellytettyihin tarkoituksiin, on pidetty tarpeellisena ehdotetun lain soveltamista rakennuskaava-alueella tapauksiin, joissa tiluksia erotetaan maa- tai metsätaloudellisiin tarkoituksiin.

Kaavoitusalueiden jakolaki sisältää myös sellaisia säännöksiä, jotka rajoittavat tilojen osittamista kaavoittamattomilla alueilla. Niinpä esimerkiksi sanotun lain 22 §:n mukaan saadaan alueella, jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa tai rakennuskaavaa, suorittaa halkominen, lohkominen tai erillisen alueen tilaksi muodostaminen yleensä ainoastaan haja-asutusta varten. Edelleen saadaan 23 §:n mukaan sanotunlaisella alueella maalaiskunnassa rakennuspaikkana käytettävä alue muodostaa tilaksi vain siinä tapauksessa, että alue on alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä sekä rakennuksen laatuun ja kokoon nähden muutoinkin riittävän suuri ja rakennuksen tarkoitukseen sovelias taikka, milloin alue on pienempi kuin 2 000 neliömetriä, mutta kuitenkin vähintään 1 000 neliömetriä, että rakennuslautakunta on erityisistä syistä sallinut alueelle rakentamisen. Kaavoitusalueiden jakolain 22 § tulisi jäämään sellaisenaan edelleen voimaan. Sitä vastoin lain 23 §:ää on tähän esitykseen sisältyvässä ehdotuksessa laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta ehdotettu muutettavaksi siten, että osittamista ei enää, milloin rakennuspaikaksi tarkoitettu alue on pienempi kuin 2 000 neliömetriä, mutta kuitenkin vähintään 1 000 neliömetriä, sallittaisi sillä perusteella, että rakennuslautakunta on myöntänyt rakennusluvan, vaan osittamislupakysymys ratkaistaisiin näissäkin tapauksissa osittamistoimituksen yhteydessä. Kaavoitusalueiden jakolaissa ei ole säännöksiä muiden kuin rakennuspaikkana käytettävien tai alle 1 000 neliömetrin suuruisten alueiden tilaksi muodostamisen edellytyksistä. Tämän vuoksi on lain 23 §:ää ehdotettu täydennettäväksi siten, että alue, joka on tarkoitettu vesihuoltoon tai sähkönjakeluun kuuluvan tai radiolaitteen tahi niihin rinnastettavan sellaisen rakennuksen tai rakennelman sijoituspaikaksi, jota ei käytetä asuntona, kauppaliikkeenä tai pysyvänä työpaikkana, samoin kuin alue, jolle on tarkoitus rakentaa rakennuslain 131 §:n 1 momentissa mainittu kevyt rakennelma, sekä myös alue, jota ei ole tarkoitettu käytettäväksi rakennuspaikkana, saadaan sen pinta-alasta riippumatta muodostaa tilaksi, mikäli alueen tilaksi muodostaminen ei ole ilmeisesti epätarkoituksenmukaista vastaisen kaavoituksen toteuttamisen kannalta.

Osittamisrajoitusten tarkoitusperien kannalta on kaavoitusalueiden jakolain säännöksiä pidettävä riittävinä kaupungeissa ja kauppaloissa olevan maan osalta. Osittamisrajoituslakia ehdotetaan näin ollen sovellettavaksi vain maalaiskunnissa. Lain tarkoitusperistä ja asian luonnosta johtuen ei sanottua lakia sovellettaisi muihin maanmittaustoimituksiin kuin lohkomiseen ja halkomiseen eikä myöskään, kun alueen saanto perustuu vuokra-alueiden lunastamista koskeviin säännöksiin tahi kun valtio hankkii tai luovuttaa maata asutuslainsäädännön nojalla taikka kun valtion omistamaa maata ositetaan asutustarkoituksiin käytettäväksi. Laki ei myöskään koskisi kirkkolain 356 §:ssä tarkoitettua maata eikä sitä sovellettaisi kunnallisen jaotuksen muuttamisen johdosta suoritettavaan lohkomiseen.

Oikeusturvanäkökohtien johdosta ja oikeudellisten ristiriitojen välttämiseksi lakia ei ehdoteta taannehtivaksi. Tämän vuoksi lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisi sellainen tilan osittaminen, joka perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn luovutukseen, aviopuolisoiden omaisuuden ositukseen tai perinnönjakoon taikka sellaiseen luovutukseen, ositukseen tai perinnönjakoon, joka puolestaan perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn esi-

sopimukseen. Kiinnityksen haltijan oikeuksien turvaamiseksi ehdotetaan, että jos määräosa tilasta myydään lain voimaantulon jälkeen pakkohuutokaupalla sellaisen saamisen suorittamiseksi, jonka vakuutena määräosa on ennen sanottua ajankohtaa syntyneen panttioikeuden perusteella, ei lain säännöksiä sovelleta, kun ostaja tai se, jolle määräosa on häneltä siirtynyt, hakee määräosan erottamista. Vastaavanlaiset säännökset on otettu myös kaavoitusalueiden jakolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen.

Keskeinen kysymys osittamisrajoituksia voimaan saatettaessa on kysymys siitä, mitä oikeudellisia vaikutuksia osittamisluvan epäämisellä tulisi olemaan nimenomaan määräalan saantoa koskevan oikeustoimen pysyvyydelle. Eräs vaihtoehto on, että oikeustoimi katsottaisiin sen tekemisestä alkaen lopulliseksi jo ennen osittamislupa-asian ratkaisemista. Luvan epääminen johtaisi tällöin siihen, että kiinteistöihin tulisi kuulumaan sellaisia niistä luovutettuja määräaloja, joita ei voida erottaa itsenäisiksi kiinteistöiksi. Tällainen asiaintila aiheuttaisi kuitenkin suurta sekavuutta kiinteistöoloissa ja taloudellisia tappioita tällaisten maa-alueiden omistajille. Toinen mahdollisuus on järjestää kysymys siten, että oikeustoimi osittamisluvan epäämisellä raukeaisi joko suorastaan laissa olevan säännöksen nojalla tahi että oikeustoimi olisi purettavissa määräajassa vireille pantavan kanteen perusteella. Viimeksi mainittu kanta on omaksuttu kaavoitusalueiden jakolain 30 §:ssä, jonka mukaan, jos luovutetun alueen lohkominen jätetään sikseen, luovutuksen saajalla tai sillä, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, on oikeus saada luovutussopimus puretuksi. Purkamista koskeva kanne on puhevallan menettämisen uhalla pantava vireille kiinteistön sijaitsemispaikkakunnan alioikeudessa vuoden kuluessa siitä, kun päätös lohkomisen sikseen jättämisestä on saanut lainvoiman. Mainittua järjestelmää ei kuitenkaan voida pitää tyydyttävänä, joskaan sen epäkohdat eivät tämän lain lyhyestä voimassaoloajasta johtuen vielä ole sanottavastikaan tulleet esille. On näet huomattava, että jollei kannetta panna vireille määräajassa, ovat samat epäkohdat olemassa, kuin mitä edellä on lausuttu ensinmainitun vaihtoehdon osalta. Lisäksi on selvää, että voimaan tulleen kaupan tai muun oikeustoimen rauetessa syntyy usein monia vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä, jotka määräalan kohdalla ovat vieläkin vaikeampia kuin kokonaisen kiinteistön luovutuksen ollessa kysymyksessä. Tämän vuoksi onkin meillä jo pitemmän aikaa ollut voimassa säännös, että sopimuspuolten kiinteistön luovutussopimukseen ottama purkava ehto on mitätön. Edellä lausuttu huomioon ottaen on tässä esityksessä omaksuttu periaate, jonka mukaan oikeustoimi, johon sisältyvän sitoumuksen tai määräyksen mukaan joku on saapa määräalan kiinteistöstä taikka koko kiinteistön, josta luovuttaja on erotettavaksi pidättänyt määräalan, ei tule mainitun sitoumuksen eikä määräyksen osalta voimaan, ennen kuin on lainvoimaisesti ratkaistu, että määräala voidaan kaavoitusalueiden jakolain ja tähän esitykseen sisältyvän osittamisrajoituslain mukaan erottaa. Sen jälkeen kun on lainvoimaisesti ratkaistu, ettei määräalaa saa erottaa, olisi sanottu sitoumus tai määräys mitätön. Tätä koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi maakaaren 1 lukuun. Maakaaren 1 luvun muuttamista koskevaan lakiehdotukseen on myös ehdotettu otettavaksi säännös, jonka mukaan oikeustoimi, milloin esisopimuksen tai kiinteistön osittamissuunnitelman mukaiseen osittamiseen lainvoimaisella päätöksellä myönnetty lupa on voimassa lopullista oikeustointa päätettäessä, tulee voimaan määräalaa koskevan sitoumuksen osalta heti, jos oikeustoimi on lohkomalla erotettavan alueen osalta yhtäpitävä esisopimuksen tai suunnitelman kanssa. Oikeusvarmuusnäkökohtien kannalta on myös välttämätöntä, ettei päätöstä, jolla osittamislupa on myönnetty, olisi sallittava purkaa. Kun eräiden tapausten osalta on muualla laissa säädetty hankittavaksi lupa kiinteän omaisuuden hankkimiseen ja luovuttamiseen ja kun oikeustoimessa on voitu asettaa ehtoja omistusoikeuden siirtymiselle, eivät ehdotetut säännökset kuitenkaan aiheuttaisi muutosta tässä suhteessa. Näin ollen esimerkiksi määräalan kauppa, jossa omistusoikeuden siirtyminen edellyttää kauppahinnan kokonaisuudessaan suorittamista tai oikeushenkilön päättävien elinten hyväksymistä, tulisi voimaan vasta sekä mainittujen edellytysten tultua täytetyiksi että osittamisluvan tultua myönnetyksi.

Osittamislupakysymyksen ratkaisemisessa noudatettava menettely on pyrittävä järjestämään siten, että menettely tulisi olemaan riittävän nopea, yksinkertainen ja oikeustur-

van kannalta luotettava, sen myöskään aiheuttamatta sanottavia lisämenoja. Nämä vaatimukset toteutuvat Hallituksen käsityksen mukaan parhaiten siten, että osittamislupakysymys ratkaistaan halkomis- ja lohkomistoimituksessa, joiden yhteyteen tällaisen asian on myös luonteensa puolesta katsottava kuuluvan. Osittamislupakysymysten ratkaiseminen olisi maanmittausinsinöörin ja uskottujen miesten tehtävänä, joilla on katsottava olevan siihen ammattipätevyys ja paikallisten olojen tuntemus ja jotka käsittelevät asian paikalla tapahtuvassa toimituksessa.

Osittamisrajoituksia koskevien säännösten täytäntöönpanon tehokkuutta silmällä pitäen on erityisen tärkeätä, että tapahtuneet määräalan luovutukset tulevat viipymättä asianomaisten viranomaisten tietoon ja että osittamislupakysymys saadaan kussakin tapauksessa nopeasti ratkaistuksi. Tämä on myös määräalan ostajan oikeudellisen aseman turvaamisen kannalta tärkeätä. Näiden tarkoitusperien toteuttamiseksi on lakiehdotuksessa omaksuttu järjestelmä, jonka mukaan julkisen kaupanvahvistajan tulee lähettää jäljennös oikeaksi todistamastaan, määräalan luovutusta koskevasta asiakirjasta asetuksella säädettävän lyhyehkön määräajan kuluessa maanmittauskonttorille, jonka on viipymättä toimitettava asiasta ilmoitus kihlakunnantuomarille luovutuksen kiinnitysrekisteriin merkitsemistä varten. Tämän jälkeen maanmittauskonttorin tulee niin ikään viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin lohkomistoimituksen vireille panemiseksi, mikäli edellytykset siihen muutoin ovat olemassa. Määräalan sijaitessa kaupungin tai kauppalan asemakaava-alueella lähettäisi maanmittauskonttori jäljennöksen saantoasiakirjasta kuitenkin maistraatille tai järjestysoikeudelle, joiden asiana olisi huolehtia tarpeellisten tontinmittausten tai yleisen alueen mittausten suorittamisesta. Tässä yhteydessä on todettava, että lakiehdotuksen mukaan on asianosaisen haettava määräystä lohkomistoimitukseen ainoastaan silloin, kun määräalan luovutusta koskeva oikeustoimi on tehty ennen ehdotetun lain voimaantuloa taikka kun määräalan saanto perustuu erityisjälkisäädökseen tai kun omistusoikeuden siirtyminen annetun osittamisluvan lisäksi on riippuvainen esimerkiksi oikeustoimessa asetetun ehdon täyttymisestä tai viranomaisen hyväksymisestä tahi kun on kysymys valtiolle asutustarkoituksiin hankitun maan osittamisesta. Menettelyn joutuisuutta silmällä pitäen on lakiehdotukseen otettu myös säännös, jonka mukaan määräalan saannon perusteena olevaan asiakirjaan ennen toimitusta tai sen aikana tehdyt, luovutettua aluetta koskevat asianosaisten sopimat muutokset saadaan ottaa toimituksessa välittömästi käsiteltäviksi.

Edellä selostettu menettely turvaisi myös määräalan saajan erottamisoikeuden. Nykyisin tämä turva on järjestetty kiinnitysmenettelyllä. Kiinnitys määräalan erottamisoikeuden vakuudeksi on kuitenkin säädetty tapahtuvaksi vain erottamiseen oikeutetun hakemuksesta. Näitä kiinnityksiä on haettu vain poikkeustapauksissa. Vuosina 1946—1951 oli voimassa järjestelmä, jossa toimenpiteet määräalan saajan aseman turvaamiseksi ratkaisevalta osalta olivat viranomaisten asiana. Julkisen kaupanvahvistajan tuli näet tällöin saattaa määräalan luovutus tiedoksi kihlakunnantuomarille. Kaupanvahvistajan ilmoitus katsottiin tuomiokunnan arkistoon annetuksi kiinnityshakemukseksi. Jollei hakemusta voitu sellaisenaan hyväksyä, oli tuomarin siirrettävä asia jatkettuun arkistokäsittelyyn. Ellei hakemusta jatkettu, katsottiin se rauenneeksi. Kun määräalan ostajan kaupanvahvistajalle jättämä selvitys vain aniharvoissa tapauksissa oli niin täydellinen, että kiinnitys sen perusteella voitiin myöntää, ja kun määräalan ostaja, milloin asia oli siirretty jatkokäsittelyyn, vain harvoin saapui hakemusta jatkamaan, aiheutui menettelystä turhaa vaivannäköä viranomaisille sekä kustannuksia luovutuksen saajalle. Myös esityksen mukaan määräalan saajan oikeuden turvaaminen perustuu viranomaisen toimenpiteisiin. Koska asianomaisen ei esitykseen sisältyvän järjestelmän vallitessa kuitenkaan tarvitsisi suorittaa minkäänlaisia toimenpiteitä määräalan erottamisoikeuden turvaamiseksi eikä yleensä myöskään lohkomistoimituksen vireille panemiseksi, ei edellä selostettuja haittoja pääsisi syntymään. On myös huomattava, että ehdotettu järjestelmä, samalla kun se merkitsee menettelyn yksinkertaistamista, säästää luovutuksen saajan niiltä kustannuksilta, jotka aiheutuvat kiinnityksen hakemisesta määräalan erottamisoikeuden vakuudeksi. Olisikin kohtuutonta, että ostaja joutuisi käyttämään varojansa sellaisen oikeuden kiinnittämiseen, jonka syntyminen riippuu

viranomaisen antamasta luvasta. Järjestelmän etuna voidaan edelleen mainita, että maanmittauskonttorilla, sen saatua luovutusta koskevan asiakirjajäljennöksen kaupanvahvistajalta, on mahdollisuus tarkistaa, onko sellaista tilaa olemassa, josta määräala on asiakirjassa merkitty luovutetuksi.

Määräalan luovutusta koskevan merkinnän tekemisellä kiinnitysasiain pöytäkirjaan on tähän esitykseen sisältyvän, jakolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen mukaan sama vaikutus, kuin nykyisin määräalan erottamisoikeuden kiinnittämisellä. Näin ollen ei merkinnän tekemisen jälkeen tilan luovuttaminen kolmannelle henkilölle estäisi määräalan erottamista ja, mikäli alue erotetaan, lohkominen olisi voimassa jokaiseen nähden, joka merkitsemispäivän jälkeen on tullut lohottavan tilan omistajaksi tai saanut siihen nautintaoikeuden tahi kiinnityksen, niin kuin erottaminen olisi tapahtunut merkitsemispäivänä.

Niin kuin edellä lausutusta käy selville, ratkaistaisiin osittamislupakysymys lohkomis- tai halkomistoimituksen yhteydessä. Tämä on mahdollista vain silloin, kun edellytykset tällaisen toimituksen suorittamiseen jakolain mukaan ovat olemassa. Kuitenkin esiintyy tapauksia, joissa osittamisen edellytykset on saatava ratkaistuiksi, vaikka halkomista tai lohkomista ei vielä voitaisikaan suorittaa. Näin on asian laita, milloin oikeustoimi ei siinä olevan ehdon vuoksi ole lopullinen. Vastaava tarve voi myös olla olemassa tilan määräosiin jakamista tai tilanosan luovutusta koskevan esisopimuksen sopijapuolilla samoin kuin siinä tapauksessa, että on valmistettu perinnönjakoa tai omaisuuden ositusta koskeva suunnitelma. Sitä paitsi tilan omistaja saattaa haluta ennakolta tietää, onko hänen laatimansa suunnitelma tilansa lohkomiseksi osittamisen rajoittamista koskevien säännösten kannalta toteuttamiskelpoinen. Lakiehdotuksen 14 §:n mukaan onkin edellä mainituissa tapauksissa varattu mahdollisuus saada osittamislupakysymys ennakolta ratkaistuksi erityisessä osittamislupatoimituksessa. Osittamislupatoimitusta olisi haettava maanmittauskonttorilta. Omasta aloitteestaan tulisi maanmittauskonttorin panna osittamislupatoimitus vireille siinä tapauksessa, että määräalan saanto, jota koskevasta asiakirjasta se on saanut kaupanvahvistajalta oikeaksi todistetun jäljennöksen, ei oikeustoimeen sisältyvän ehdon vuoksi tai muusta syystä ole lopullinen, niin myös siinä tapauksessa, että maanmittauskonttorille on saapunut kaupanvahvistajan oikeaksi todistama jäljennös määräalaa koskevasta esisopimuksesta. Ennakolta annetun osittamisluvan pysyvyyden takeeksi on lakiehdotuksen 24 §:ään otettu säännös, että milloin osittamislupatoimituksessa on myönnetty lupa tilan osittamiseen, ei osittamistoimituksessa enää uudelleen tutkittaisi tilan osittamisen edellytyksiä, mikäli tilanosan saannon perusteena oleva oikeustoimi olisi määräosan suuruuden tai lohkomalla erotettavan alueen osalta osittamisluvan mukainen. Kuitenkin olisi osittamislupa, joka on myönnetty omaisuuden jakamista koskevan suunnitelman perusteella, voimassa vain kaksi vuotta siitä lukien, kun lupapäätös on saanut lainvoiman. Osittamislupa voitaisiin lakiehdotuksen mukaan peruuttaa hakemuksesta, mikäli osoitettaisiin, että oikeustoimi on jätetty tekemättä tai osittamisluvan perusteena oleva oikeustoimi on purettu taikka että oikeustoimi on rauennut tahi että omaisuuden jakamista koskevasta suunnitelmasta on luovuttu.

Osittamis- ja osittamislupatoimituksessa noudatettavan menettelyn osalta on vielä mainittava, että lakiehdotuksen 19 §:n mukaan tulisi toimitusmiesten, milloin maa- tai metsätilalla on vireillä kaksi tahi useampia osittamis- ja osittamislupatoimituksia, joissa osittamislupakysymystä ei ole vielä ratkaistu, käsitellä mikäli mahdollista kaikki vireillä olevat osittamislupakysymykset sen toimituksen yhteydessä, jossa se sopivimmin voi tapahtua, ja ratkaista ne yhdellä päätöksellä. Tarkoituksena on näet tehdä käytännössä mahdolliseksi lakiehdotuksen 11 §:ssä säädettäväksi ehdotetun, samaan maa- tai metsätilaan kuuluvien tilanosien erottamista koskevan etusijajärjestyksen soveltaminen. Erottamisten keskinäisessä järjestyksessä olisi viimeksi mainitun säännöksen mukaan annettava lakiehdotuksen 8 ja 9 §:ssä tarkoitettujen erottamisten jälkeen etusija sille erottamiselle, jonka oikeusperuste on syntynyt aikaisemmin ja, jos oikeusperuste on syntynyt samana päivänä, sille erottamiselle, joka on tarkoituksenmukaisin maankäytön kannalta.

Kun tilan jonkin määräosan omistajan hakemuksesta on pantu vireille halkomis- tai osittamislupatoimitus, on muiden määräosien omistajien edun mukaista sekä eräistä yhteisomistussuhteista 25 päivänä huhtikuuta 1958 annetun lain (180/58) soveltamisen kannalta

tarpeellista, että osittamislupakysymykset ratkaistaan tilan kaikkien määräosien tai niiden ryhmien kohdalta hakemuksetta ja maanmittauskonttorin määräyksettä samalla kertaa. Tätä koskeva säännös on otettu lakiehdotuksen 18 §:ään. Tällaisen osittamista koskevan kokonaisselvittelyn ja -ratkaisun jälkeen olisi tilan niiden määräosien osalta, joiden erottamiseen ei ole suostuttu, noudatettava, niin kauan kuin sanottujen määräosien kohdalta osittamisen edellytykset pysyvät muuttumattomina, mitä mainitussa yhteisomistussuhteista annetussa laissa on säädetty sellaista esinettä koskevan yhteisomistussuhteen purkamisesta, jonka jakaminen ei ole mahdollista.

Toimitusmiesten päätös, jolla on ratkaistu kysymys osittamisen edellytyksistä, olisi lakiehdotuksen 26 §:n mukaan, milloin asianosainen on siihen tyytymätön tai milloin toimitusmiehet ovat suostuneet osittamiseen vastoin toimitusinsinöörin mielipidettä, alistettava maanjako-oikeuden tutkittavaksi. Maanjako-oikeuden kokoonpano ja sen huomattavassa määrin katselmuksien pitämiseen perustuva asioiden käsittely merkitsevät riittävää varmuutta osittamislupakysymyksiä koskevien maanjako-oikeuden ratkaisujen oikeellisuudesta. Muutoksenhaun salliminen maanjako-oikeuden päätöksiin saattaisi toisaalta viivyttää tuntuvasti lopullisen ratkaisun saamista ja siten oikeustoimien voimaantuloa sekä näin ollen haitata muun muassa asianosaisten taloudellisten suunnitelmien toteuttamista. Sen vuoksi ehdotetaan muutoksenhaku kiellettäväksi maanjako-oikeuden päätöksestä, sikäli kuin sillä on ratkaistu kysymys osittamisen edellytyksistä. Muutoksenhausta maanmittauskonttorin päätökseen ehdotetaan lakiehdotuksen 25 §:ssä, että milloin maanmittauskonttori on päättänyt, ettei osittamis- eikä osittamislupatoimitusta panna vireille, saa päätökseen hakea muutosta maanmittaushallitukselta. Sama koskisi myös osittamisluvan peruuttamista. Sen sijaan maanmittauskonttorin päätökseen, jolla on pantu vireille osittamis- tai osittamislupatoimitus, ei saisi hakea muutosta.

Huomioon ottaen edellä selostetut osittamisluvan oikeudelliset vaikutukset on tarpeellista, että toimituksen perusteena olevasta saanto- tai muusta asiakirjasta käy selville osittamislupa-asiassa annettu ratkaisu. Tämän vuoksi on tarkoitus sisällyttää asetukseen säännös, että tällaiseen asiakirjaan on merkittävä todistus päätöksestä, jolla osittamislupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Osittamisrajoituslain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset suoritettaisiin lakiehdotuksen 30 §:n mukaan valtion varoista. Kuitenkin voitaisiin asianosainen, joka vastoin selviä syitä on aiheuttanut maanjako-oikeuden istunnon, velvoittaa korvaamaan valtiolle istunnon kustannukset.

Ehdotus lainsäädännöksi tilojen ja tilanosien yhdistämisestä.

Niin kuin alussa on todettu, on samanaikaisesti osittamisen rajoittamista koskevan lainsäädännön kanssa pyrittävä sellaisen tilajaotuksen aikaansaamiseen, jossa kukin taloudellinen kiinteistökokonaisuus muodostaa yhden rekisteriyksikön. Tämän vuoksi on toisaalta pyrittävä yhdistämään samaan kokonaisuuteen kuuluvat eri tilat yhdeksi tilaksi ja toisaalta estämään lohkomisessa ja halkomisessa uuden tilan muodostuminen silloin, kun se henkilö, jolle erottaminen tapahtuu, jo ennestään omistaa maata, jonka yhteyteen erotettava tilanosa tulisi kuulumaan. Tätä tarkoittavat säännökset sisältyvät lähinnä ehdotuksiin yhdistämislaiksi ja erikoisyhdistämislaiksi sekä ehdotukseen laiksi jakolain muuttamisesta. Lakiehdotusten mukaan suoritettaisiin lakien tultua voimaan maalaiskunnissa maanmittauskonttoreiden aloitteesta kaikkien sellaiseen samaan maatilaan kuuluvien tilojen yhdistäminen, johon kuuluu maata tai metsätalouteen käytettyjä tiluksia yhteensä yli kolme hehtaaria. Tämän toimenpiteen tultua kunnassa suoritetuksi jäisivät vastedes tarpeellisiksi käyvät kokonaisten tilojen yhdistämiset maanomistajan hakemuksesta riippuviksi. Määräalojen ja määräosien osalta tultaisiin maanmittaustoimituksissa menettelemään niin, että niistä ei tehtäisi omaa rekisteriyksikköä silloin, kun niiden omistajilla on ennestään tila, vaan ne yhdistettäisiin tähän tilaan, mikäli jäljempänä selostettavat edellytykset siihen ovat olemassa.

Yhdistämisen edellytykset sisältyvät yhdistämislakiehdotuksen 3—6 §:ään. Osaksi samansisältöisiä säännöksiä on voimassa olevassa laissa tilojen yhdistämisestä, ja on niitä lakiehdotuksessa täydennetty. Omistussuhteiden selvyyden kannalta on yhdistämisen edellytykseksi edelleenkin asetettava, että tiloilla ja

tilanosilla tulee olla sama omistaja tai, jos omistajia on kaksi tai useampia, että samalle omistajalle tulee kuulua yhtä suuri osuus kustakin yhdistettävästä tilasta ja tilanosasta. Edelleen tulisi yhdistettävien tilojen ja niiden tilojen, joihin yhdistettävät tilanosat kuuluvat, sijaita samassa kunnassa ja saman yleisen alioikeuden tuomiopiirissä. Sellaista tilaa ja tilanosaa, joka on myymis- ja hukkaamiskiellon alaisena, ei lakiehdotuksen mukaan saisi yhdistää.

Lakiehdotuksen mukaan tiloja ja tilanosia ei saisi yhdistää, elleivät ne kuulu tai vireillä olevan jaon johdosta tule kuulumaan samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Tällaisen kokonaisuuden muodostavat maatilaan tai metsätilaan kuuluvat tilat. Milloin kysymys on muiden kuin maatilaan tai metsätilaan kuuluvien tilojen ja tilanosien yhdistämisestä, on saman taloudellisen kokonaisuuden vaatimuksen niin ikään katsottava yleensä edellyttävän, että yhdistettävillä tiloilla ja tilanosilla on yhteinen käyttötarkoitus.

Kun yhdistämisen edellytyksenä on, että tiloilla ja tilanosilla on sama omistaja, on tästä seikasta yhdistettäessä hankittava riittävä varmuus. Tämän vuoksi ja jotta vältyttäisiin niiltä vaikeasti selvitettäviltä ristiriidoilta, jotka saattaisivat aiheutua eri omistajien tilojen ja tilanosien yhdistämisestä, on lakiehdotukseen otettu säännös siitä, että milloin tilan tai määräosan saanto on ollut huudatettava, on esitettävä selvitys omistajalle myönnetystä lainhuudosta. Muissa tapauksissa omistusoikeus olisi näytettävä muulla lain mukaan pätevällä asiakirjalla.

Keskeinen kysymys tilojen ja tilanosien yhdistämisessä on, millä tavoin niitä rasittavat kiinnitykset järjestetään. Jakolainsäädännössä on tässä suhteessa omaksuttu niin sanottu määräosaperiaate. Sen mukaan katsotaan yhdistämisen jälkeen kunkin kiinnityksen koskevan sellaista määräosaa yhdistämällä muodostetusta tilasta, joka vastaa kiinnitetyn tilan manttaalia. Määräosaperiaatteen heikkoutena on, että määräosa tilasta on aina huonompi kiinnityksen kohde kuin kokonainen tila ja että tilan määräosan ulosottoteitse tapahtuvasta myymisestä usein on seurauksena tilan pirstoutuminen. On selvää, että ehdotettujen osittamisrajoitusten voimaan tultua ei sanottua periaatetta enää voitaisi soveltaa. Sen vuoksi tässä esityksessä on omaksuttu järjestelmä, jonka mukaan yhdistettävää tilaa tai tilanosaa rasittava kiinnitys, milloin tilaa tai tilanosaa ei lakiehdotuksessa mainituissa tapauksissa vapautettaisi kiinnitysvastuusta, lavenee koskemaan koko yhdistämällä muodostettua tilaa, kuten oli asian laita ennen voimassa olevan tilojen yhdistämistä koskevan lain antamista. Jos yhdistettävistä tiloista ja tilanosista vain jokin tila tai tilanosa on kiinnitysvastuussa tai jos tiloja ja tilanosia tahi joitakin niistä rasittavat vain yhteiset kiinnitykset, jotka ovat voimassa kuhunkin niistä samalla etuoikeudella, ei sanotunlainen kiinnityskohteen laventuminen vähentäisi kiinnityksen tuottamaa vakuutta. Lakiehdotuksen 6 §:n mukaan onkin yhdistäminen katsottu tällöin ilman muuta mahdolliseksi. Sama koskee myös sitä tapausta, että edellä tarkoitetuissa yhteiskiinnityksissä ainoastaan yhtä yhteisen kiinnityksen kohteena olevaa tilaa rasittaa myös muu kiinnitys, jolla on huonompi etuoikeus kuin yhteisillä kiinnityksillä. Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa ei yhdistäminen ole mahdollista ilman kiinnityksiin kohdistuvia järjestelyjä. Tällaisina järjestelyinä tulevat lakiehdotuksen mukaan kysymykseen kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen vahvistaminen yhdistämällä muodostettuun tilaan, kiinnitysvastuusta vapauttaminen sekä kiinnitysvastuun jakaminen eri tilojen kesken. Edellytyksenä näille järjestelyille on, jollei kiinnityksen haltija ole niihin suostunut, että minkään kiinnityksen tuottamaa vakuutta ei vaaranneta tai, mikäli vakuus on ollut riittämätön, sitä huononneta. Jollei näin voitaisi menetellä, jäisi yhdistäminen lakiehdotuksen mukaan toimittamatta.

Niin kuin edellä on mainittu, tulisi yhdistämällä muodostettu tila säännönmukaisesti vastaamaan yhdistettävinä olleita tiloja ja tilanosia rasittaneista kiinnityksistä. Vastaavanlaista periaatetta noudatettaisiin myös siinä tapauksessa, että yhdistettävänä olevaan tilaan tai tilanosaan kohdistuu vuokra-, nautinta-, rasite- tai muu käyttöoikeus, määräalan erottamisoikeus tai metsänhakkuuoikeus tahi muu niihin verrattava oikeus. Lakiehdotuksen mukaan olisi yhdistämisen jälkeen sanotunlainen oikeus, olipa se kiinnitetty tai kiinnittämätön, voimassa yhdistämällä muodostettuun tilaan. Jos yhdistettävänä olevalla tilalla tai tilanosalla on osuus yhteiseen tilukseen tahi sille kuuluu muu etuus tai oikeus, olisi yhdistämällä muodostetulla tilalla niin

ikään oleva sama etuus tai oikeus, mistä on lakiehdotukseen selvyyssyistä otettu nimenomainen säännös. Lisäksi sisältyy lakiehdotukseen säännös sen tapauksen varalta, että jokin yhdistettävinä olleista tiloista tai tilanosista on ollut maankäyttölain 102 §:ssä tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten alainen.

Huomioon ottaen alioikeuksissa pidettävän lainhuutorekisterin tarkoitus ja jotta omistajan ei tarvitsisi selvittää omistusoikeuttaan yhdistämällä muodostettuun tilaan esittämällä yhdistettävinä olleisiin tiloihin ja määräosiin annetut lainhuudot, on tärkeätä, että yhdistämällä muodostettuun kiinteistöön voidaan antaa lainhuuto, vaikka omistajalla jo olisikin lainhuudot yhdistettävinä olleisiin kiinteistöihin. Sen vuoksi on tähän esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta annetun lain muuttamisesta otettu tätä tarkoittava säännös.

Milloin tilojen yhdistäminen tapahtuu hakemuksen perusteella, olisi hakemus tehtävä maanmittauskonttorille. Se toimittaisi hakemuksesta viipymättä ilmoituksen kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille merkinnän tekemistä varten kiinnitysasiain pöytäkirjaan. Tuomari lähettäisi tämän jälkeen maanmittauskonttorille yhdistettäviksi haettuja tiloja koskevan rasitustodistuksen. Jos rasitustodistuksesta käy ilmi, että useampi kuin yksi yhdistettävistä tiloista on kiinnitysvastuussa muissa kuin edellä selostetuissa yhteiskiinnitystapauksissa, eikä yhdistäminen näin ollen ole mahdollista ilman kiinnityksiä koskevaa järjestelyä, voisi maanmittauskonttori vahvistaa kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen yhdistämällä muodostettuun tilaan. Jos hakija on hakemuksen oheen liittänyt kiinnitysten haltijain kirjallisen sopimuksen kiinnitysten etuoikeusjärjestyksestä, olisi maanmittauskonttorin vahvistettava etuoikeusjärjestys tehdyn sopimuksen mukaisesti. Sopimus olisi mahdollista tehdä myös siinä kokouksessa, joka maanmittauskonttorin on lakiehdotuksen mukaan järjestettävä asianosaisten kuulemista varten ennen kiinnitysjärjestelyn vahvistamista. Jollei kiinnityksen haltija sellaisessa tapauksessa, jossa yhdistäminen lakiehdotuksen mukaan on mahdollista vain edellytyksellä, että tila vapautetaan kiinnitysvastuusta, ole aikaisemmin antanut vapauttamiseen suostumustaan, on hänellä niin ikään mahdollisuus vielä sanotussa kokouksessa antaa suostumuksensa. Jos edellä tarkoitettua sopimusta ei saada aikaan tai jos mainittua suostumusta ei anneta, määräisi maanmittauskonttori etuoikeusjärjestyksen ja vastaavasti päättäisi tilan vapauttamisesta kiinnitysvastuusta, mikäli edellytykset tällaisiin järjestelyihin edellä selostetun mukaisesti olisivat olemassa.

Kun yhdistäminen on suoritettu ja siitä tehty merkintä maarekisteriin, olisi maanmittauskonttorin lähetettävä jäljennös yhdistämispäätöksestä kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille yhdistämistä sekä kiinnityksissä tapahtuneita muutoksia koskevien merkintöjen tekemistä varten kiinnitysasiain pöytäkirjaan. Siinä tapauksessa, että yhdistämistä koskeva hakemus on hylätty tai peruutettu, olisi yhdistämishakemuksen johdosta tehtyjen merkintöjen poistamista varten tehtävä vastaavanlainen ilmoitus.

Lakiehdotuksen mukaan saisi maanmittauskonttorin yhdistämisasiassa antamaan päätökseen hakea muutosta maanjako-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituksen käsittelyssä maanjako-oikeudessa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä jakolaissa on säädetty maanmittaustoimituksesta tehdystä valituksesta. Maanjako-oikeuden päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Määräosan yhdistäminen suoritettaisiin lakiehdotuksen mukaan hakemuksetta halkomis- tai uusjakotoimituksen yhteydessä ja vaikka asianosainen ei olisi antanutkaan siihen suostumustaan. Asia ratkaistaisiin viimeistään lopullista jakoehdotusta asianosaisille esitettäessä. Milloin yhdistäminen edellyttää kiinnitysten järjestelyä, noudatettaisiin kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen vahvistamisessa soveltuvin osin vastaavanlaisia periaatteita kuin kokonaisia tiloja yhdistettäessä. Samoin olisi asian laita kiinnityksestä vapauttamisen osalta siinä tapauksessa, että se tila, johon määräosa tulisi yhdistettäväksi, on vastuussa samasta kiinnityksestä sellaisen tilan kanssa, jota ei yhdistetä. Lisäksi tulisi määräosan yhdistämisen osalta kysymykseen kiinnitysvastuun jakaminen. Se suoritettaisiin, milloin tila, jonka määräosa on yhdistettävänä, on vastuussa saamisoikeuden vakuudeksi vahvistetusta kiinnityksestä, eikä yhdistäminen voisi tapahtua ilman, että kiinnitysvastuu jaetaan yhdistettävänä olevan määräosan ja tilan muun osan kesken. Toimitusmiehet voisivat tällöin, vaikka kiinnityksen haltija ei

antaisikaan siihen suostumustaan, jakaa kiinnitysvastuun sanottujen osien kesken niiden osalukujen tai, jos jakoperusteena kaikkiin tiluksiin nähden on nautinta, arvojen mukaisessa suhteessa. Kiinnityksen haltijoille varattaisiin tällöinkin tilaisuus tulla kuulluiksi. Jos toimitusmiesten päätökseen ilmoitetaan tyytymättömyyttä, alistettaisiin asia maanjako-oikeuden tutkittavaksi. Maanjako-oikeuden päätös olisi lopullinen.

Määräalan yhdistäminen suoritettaisiin lakiehdotuksen mukaan lohkomistoimituksen yhteydessä ja siinä noudatettaisiin samoja periaatteita, jotka sisältyvät edellä tilojen ja määräosan kohdalla selostettuihin säännöksiin.

Erikoisyhdistämislakiehdotuksessa tarkoitettu, maanmittauskonttorin aloitteesta tapahtuva maatiloihin kuuluvien tilojen yhdistäminen toimeenpantaisiin yhdistämislain säännöksiä soveltaen. Tällöin yhdistäminen toimitettaisiin kaikissa niissä tapauksissa, joissa maatilaan kuuluvien tilojen yhdistäminen sanotun lain mukaan olisi mahdollista. Maanmittauskonttorin tulisi yhdistämistä edeltävinä valmistelevina toimenpiteinä selvittää kunnassa sijaitsevat maatilat maatalouskiinteistöjen verojyvityksessä ja -luokituksessa laadittujen verokorttien ja -karttojen perusteella sekä tarkistaa hankkimansa tiedot lähinnä vertaamalla niitä maarekisteriin ja maanmittauskonttorin arkistossa säilytettäviin asiakirjoihin. Selvityksen valmistuttua henkikirjoittaja tarkistaisi maanmittauskonttorin ilmoituksen perusteella yhdistettävien tilojen omistajia koskevat henkilötiedot. Ilmoitus yhdistettävistä tiloista ja niiden omistajista lähetettäisiin myös kihlakunnantuomarille, jonka tulisi maanmittauskonttorille ilmoittaa yhdistettäviin tiloihin viimeksi myönnetyt lainhuudot, voimassa olevat kiinnitykset ja vireillä olevat kiinnityshakemukset sekä tilojen osalta kiinnitysasiain pöytäkirjaan ja ulosmitattujen kiinteistöjen luetteloon tehdyt merkinnät. Kihlakunnantuomarin olisi tehtävä yhdistämisasian vireillä olosta merkintä kiinnitysasiain pöytäkirjaan. Näiden valmistelevien toimenpiteiden tultua suoritetuiksi koko kunnan osalta laatisi maanmittauskonttori maatiloittain ehdotuksen tilojen yhdistämisestä sekä kehottaisi kunnan ilmoitustaululla ja kahdessa paikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä julkaistavalla kuulutuksella sitä, joka katsoo ehdotetun yhdistämisen loukkaavan hänen oikeuttaan, tekemään kirjallisesti muistutuksensa ehdotusta vastaan. Ehdotuksesta olisi myös erikseen lähetettävä ilmoitus yhdistettävien tilojen omistajalle. Jos edellä tarkoitettu muistutus tehdään taikka jos omistaja, milloin yhdistäminen ei ole mahdollista ilman kiinnityksiin kohdistuvia järjestelyjä, ei voi esittää yhdistettäviä tiloja rasittavien kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen vahvistamista varten kiinnitysten haltijain etuoikeusjärjestystä koskevaa sopimusta tai yhdistettävän tilan kiinnitysvastuusta vapauttamista varten kiinnityksen haltijan suostumusta, olisi maanmittauskonttorin ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi maanmittauskonttorin toimesta järjestettävässä kokouksessa. Yhdistämismenettelyssä noudatettaisiin tämän jälkeen soveltuvin osin yhdistämislain säännöksiä. Erikoisyhdistämislain täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset, jotka on koko työn osalta arvioitu 1.2—1.5 miljoonaksi markaksi, suoritettaisiin kokonaisuudessaan valtion varoista.

Tämän esityksen oheen liitetään tiedoksi lakiehdotusten täytäntöönpanoa koskevat asetusluonnokset.

Edellä lausutun perusteella ja laintarkastuskunnan annettua asiasta lausuntonsa annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Osittamisrajoituslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Maalaiskunnissa sijaitsevien, kokonaan tai osaksi maa- tai metsätalouteen käytettävien tilojen halkomalla ja lohkomalla tapahtuva osittaminen rajoitetaan siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta, milloin

1) erotettavan alueen saanto perustuu vuokra-alueiden lunastamista koskeviin säännöksiin,

2) valtiolle erotetaan sille asutuslainsäädännön nojalla hankittua maata,

3) valtio luovuttaa maata asutuslainsäädännön nojalla,

4) valtion maata ositetaan asutustarkoituksiin käytettäväksi,

5) kirkkolain 356 §:ssä tarkoitettua maata ositetaan, tai

6) kunnallisen jaotuksen muuttamisen johdosta suoritetaan lohkominen.

3 §.

Maatilalla tarkoitetaan tässä laissa sellaista yhden tai useamman samalle omistajalle kuuluvan tilan muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jota pääasiallisesti käytetään samasta talouskeskuksesta hoidetun maatilatalouden harjoittamiseen, ja metsätilalla vastaavanlaista taloudellista kokonaisuutta, jota pääasiallisesti käytetään maatilatalouteen liittymättömän metsätalouden harjoittamiseen.

Maatilaan tai metsätilaan luetaan 1 momentissa mainituin edellytyksin kuuluvaksi myös samalle omistajalle kuuluva tilanosa, jonka erottamiseen on tässä laissa säädetyssä järjestyksessa saatu lupa tai joka muutoin saadaan erottaa itsenäiseksi tilaksi, määräosa tilasta kuitenkin vasta jakoehdotuksen hyväksymisen tai lainvoimaisen vahvistamisen jälkeen.

Maatilaan tai metsätilaan kuuluvaksi ei kuitenkaan lueta siihen kuuluvasta tilasta luovutettua tilanosaa, joka 2 tai 33 §:n säännösten nojalla saadaan erottaa osittamiselle tässä laissa säädetyistä rajoituksista riippumatta tai jonka kohdalta on jo aikaisemmin annettu osittamislupa, eikä niitä tilanosia, joiden käyttämistä on pysyvästi supistettu laissa järjestetyllä pakkolunastusmenettelyllä tai joita koskeva pakkolunastusmenettely on vireillä käyttämisen pysyvää supistamista tai omistusoikeuden luovuttamista varten.

Tilanosalla tarkoitetaan tässä laissa määräosaa ja määräalaa tilasta.

2 luku.

Osittamisrajoituksista.

4 §.

Tilaa, joka muodostaa maatilan tai kuuluu siihen, ei saa osittaa, ellei maatila osittamisen jälkeenkin ja muodostettava maatila kumpikin ole vähintään maankäyttölain (353/58) 8 §:n mukainen sellainen viljelystila, johon sanotun lain 16 §:ssä tarkoitetun lisäalueen antaminen ei ole tarpeen. Maatalousmaata ei kuitenkaan saa lohkoa tilasta, ellei maatilaan jää jäljelle maatalousmaata vähintään niin monta muunnettua peltohehtaaria, kuin mainitussa 8 §:ssä edellytetään viljelystilaan annettavan yhteensä maatalous- ja maatalouskelpoista maata.

5 §.

Tilan, joka muodostaa metsätilan tai kuuluu siihen, saa metsätilan muodostamiseksi osittaa vain edellytyksellä, että metsätila osittamisen jälkeen ja muodostettava metsätila kumpikin käsittävät metsämaata, tilalle ehkä kuuluva yhteismetsäosuus mukaan luettuna, niin paljon, että metsä vuosittain tuottaa puuta vähintään 150 kiintokuutiometriä kuorettomaksi runkopuuksi arvioituna.

6 §.

Tilasta, joka muodostaa maatilan tai kuuluu siihen, ei saa osittamalla erottaa maata metsätilan muodostamiseksi, ellei jäljelle jäävä maatila täytä 4 §:ssä ja muodostettava metsätila 5 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Vaikka jäljelle jäävään maatilaan kuuluu maatalousmaata vähemmän kuin 4 §:ssä on edellytetty, saadaan erottaminen kuitenkin

toimittaa, jos maatilaan jäisi metsämaata niin runsaasti, että maatilaa erottamisen jälkeenkin on pidettävä elinkelpoisena.

7 §.

Jos sellainen tila, joka muodostaa maatilan tai metsätilan tahi kuuluu sellaiseen, halutaan kokonaan tai osaksi liittää lisäalueiksi toiseen tai toisiin maatiloihin tai metsätiloihin, on tilan osittaminen sallittu sillä edellytyksellä, että osittaminen maatilojen tai metsätilojen elinkelpoisuuden tahi muutoin maankäytön kannalta harkitaan tarkoituksenmukaiseksi.

8 §.

Rakennuskaava-alueen ulkopuolella saadaan tilasta, joka muodostaa maatilan tai metsätilan tahi kuuluu sellaiseen, erottaa tiluksia muihin kuin maa- tai metsätaloudellisiin tarkoituksiin, mikäli erottaminen ei ole maankäytön kannalta ilmeisen epätarkoituksenmukaista.

9 §.

Mitä edellä on säädetty tilan osittamisen rajoittamisesta, ei sovelleta tilusten erottamiseen asemakaava-alueella eikä muihin kuin maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin rakennuskaava-alueella.

10 §.

Jos maatilaan tai metsätilaan kuuluu likimääräisesti arvioiden maa- tai metsätalouteen käytettyjä tiluksia yhteensä enintään kolme hehtaaria, saadaan tila, joka muodostaa tuollaisen tilan tai kuuluu siihen, osittaa tämän lain säännösten estämättä.

Niin ikään saadaan tämän lain säännösten estämättä lohkomalla erottaa kahdelle tai useammalle tilalle yhteisesti kuuluva alue ja tilasta sille kuuluva vesialue tai osa siitä.

Milloin sellaisesta tilasta tai useiden tilojen muodostamasta taloudellisesta kokonaisuudesta, jota ei ole pidettävä maa- tai metsätilana, mutta johon kuuluu yli kolme hehtaaria maa- tai metsätalouteen käytettyjä tiluksia, halutaan erottaa sanottuja tiluksia maa- tai metsätaloudellisiin tarkoituksiin, on näiden tilusten osalta sovellettava, mitä 4—7 §:ssä on uudeksi maatilaksi tai metsätilaksi tahi lisäalueiksi erotettavien tilusten osalta säädetty.

Edellä tässä luvussa säädettyjen rajoitusten estämättä saadaan tilasta, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty, erottaa tiluksia sisällytettäviksi muodostettavaan yhteismetsään, johon tilalle tulee osuus.

11 §.

Milloin maatilan tai metsätilan muodostavasta tilasta tai tiloista olisi erotettava kaksi tai useampia määräaloja tai määräosia, eikä edellä olevien säännösten mukaan kaikkia saada erottaa, on annettava etusija niille erottamisille, joiden kohdalta kysymys osittamisluvan myöntämisestä ratkaistaan 8 tai 9 §:n mukaan. Sen jälkeen on etusija annettava sille erottamiselle, jonka oikeusperuste on syntynyt aikaisemmin ja, jos oikeusperuste on syntynyt samana päivänä, sille erottamiselle, joka on tarkoituksenmukaisin maankäytön kannalta. Jos jakamattoman pesän osakkaat tai muut henkilöt, jotka yhteisesti omistavat tilan, ovat yhdessä myyneet siitä määräalan, on sanotun määräalan erottaminen kuitenkin asetettava osakkaiden kesken tapahtuvan tilan jakamisen edelle. Jollei jotakin erottamista voida toimittaa, se ei estä keskinäisessä etusijajärjestyksessä jäljempänä seuraavan osittamisen suorittamista.

Jäljempänä 14 §:ssä tarkoitetulla suunnitelmaan perustuvalla erottamisella on huonompi etusija muihin erottamisiin nähden.

3 luku.

Menettely osittamis- ja osittamislupatoimituksessa.

12 §.

Maalaiskunnassa sijaitsevaa tilaa ei saa, 2 ja 33 §:ssä tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta, halkomalla tai lohkomalla osittaa, ennen kuin on saatu osittamislupa, joka on saanut lainvoiman.

Osittamislupakysymys ratkaistaan toimitusmiesten päätöksellä halkomis- tai lohkomistoimituksessa tai osittamislupatoimituksessa.

Osittamislupa voidaan myöntää vain, jos tässä laissa säädetyt edellytykset tilan osittamiselle sekä 20 päivänä helmikuuta 1960 annetussa kaavoitusalueiden jakolaissa (101/60) säädetyt edellytykset tilaosan tilaksi muodostamiselle ovat olemassa.

Jos osittamislupa 1 momentin mukaan ei ole tarpeen, on tämä seikka todettava toimituksessa tehtävällä päätöksellä.

13 §.

Saatuaan julkisen kaupanvahvistajan lähettämän jäljennöksen asiakirjasta, jolla on luovutettu tai tilan luovutuksen yhteydessä pidätetty määräala tilasta, tahi jako- tai osituskirjasta, jonka mukaan jakamattomaan pesään kuuluva tai muu tila jaetaan siten, että yksi tai useampi osakas saa määräalan tilasta, on maanmittauskonttorin, tarkastettuaan asiakirjan, viipymättä lähetettävä vahvistetun kaavan mukainen ilmoitus asiasta kihlakunnantuomarille, jonka tulee tehdä ilmoituksesta sen saapumispäivänä merkintä kiinnitysasiain pöytäkirjaan. Ilmoituksen kihlakunnantuomarille saa määräalan saaja myös itse tehdä, ja on ilmoituksen johdosta kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehty merkintä tarkistettava maanmittauskonttorin ilmoituksen saavuttua.

Lähetettyään 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen on maanmittauskonttorin viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tilan osittamistoimituksen vireille panemiseksi, mikäli edellytykset siihen muutoin ovat olemassa.

Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, noudatetaan vastaavasti erityisjälkisäädökseen, jolla on annettu määräala tilasta, kuitenkin niin, että maanmittauskonttorin tulee ryhtyä sanotuissa momenteissa mainittuihin toimenpiteisiin määräalan saajan haettua maanmittauskonttorilta määräalan lohkomista.

Jos maanmittauskonttori tai toimitusinsinööri myöhemmin havaitsee, että määräala osaksi tai kokonaan kuuluu muuhun kuin kihlakunnantuomarille lähetetyssä ilmoituksessa mainittuun tilaan, on maanmittauskonttorin siitä viipymättä lähetettävä tuomarille uusi ilmoitus kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehdyn merkinnän korjaamista varten.

14 §.

Jos halkomis- tai lohkomistoimitusta ei voida panna vireille oikeustoimessa olevan ehdon vuoksi tahi sen takia, ettei oikeustoimi muusta syystä, lukuun ottamatta kuitenkaan maakaaren 1 luvun 2 a §:n 1 momentin säännöksestä johtuvaa voimaantulon lykkääntymistä, ole vielä lopullinen, niin myös kun on tehty esisopimus, jolla on sitouduttu jakamaan tila määräosiin tai määräaloihin taikka luovuttamaan määräosa tai määräala tilasta tahi tila pidättämällä määräala siitä, taikka tilan halkomista tai lohkomista koskeva suunnitelma, ryhtyköön maanmittauskonttori saatuaan kaupanvahvistajalta jäljennöksen määräalaa koskevasta asiakirjasta viran puolesta ja muissa tapauksissa asianosaisen hakemuksesta viivytyksettä toimenpiteisiin osittamislupakysymyksen ratkaisemiseksi osittamislupatoimituksessa.

Mitä 11 §:ssä on säädetty, on soveltuvin osin noudatettava osittamislupatoimituksessa.

15 §.

Osittamislupatoimituksen pitämistä koskevasta tiedottamisesta on vastaavasti sekä menettelystä toimituksessa, mikäli jäljempänä tässä laissa ei ole toisin säädetty, soveltuvin osin voimassa, mitä halkomis- tai lohkomistoimituksesta on säädetty. Toimitukseen ei kuitenkaan ole tarpeen kutsua jakolain (604/51) 64 §:n 4 momentissa mainittuja oikeudenhaltijoita.

16 §.

Mitä jakolain 75 §:ssä on säädetty, sovellettakoon myös halkomista tarkoittavaan osittamislupatoimitukseen samoin kuin sellaiseen lohkomista tarkoittavaan osittamislupatoimitukseen, jonka suorittamiseen maanmittauskonttori on hakemuksesta antanut määräyksen.

Kun maanmittauskonttori on viran puolesta antanut määräyksen lohkomiseen tai lohkomista tarkoittavaan osittamislupatoimitukseen, ei toimitusta, mikäli on kysymys osittamisluvasta, saa asianosaisen poissaolon vuoksi jättää sikseen eikä hänen pyynnöstään peruuttaa.

17 §.

Milloin asianosaiset ovat ennen osittamislupakysymyksen ratkaisemista maakaaren 1 luvun 2 §:ssä tai, milloin on kysymys jakolain 186 §:n 2 momentissa tarkoitetusta tapauksesta, sanotun lain 52 §:ssä säädetyin tavoin tehneet lisäyksiä tai muutoksia osittamistoimituksen tai osittamislupatoimituksen perusteena olevaan asiakirjaan, saadaan näin muutettu asiakirja maanmittauskonttorin määräyksettä ottaa perusteeksi osittamislupakysymystä ratkaistaessa. Edellä tarkoitetuista muutoksista määräalan saannon perusteena olevaan asiakirjaan ei lähetetä 13 §:n 1 momentissa mainittua ilmoitusta kihlakunnantuomarille, mikäli sanotun pykälän 4 momentista ei muuta johdu.

18 §.

Milloin maatilan tai metsätilan muodostavalla tai sellaiseen kuuluvalla tilalla on määrätty suoritettavaksi osittamis- tai osittamislupatoimitus, on toimitusmiesten maanmittauskonttorin määräyksettä otettava käsiteltäväksi osittamislupakysymys myös jokaisen muun sanottuun maatilaan tai metsätilaan kuuluvan tilan määräosan tai asianosaisten osoittaman määräosien ryhmän kohdalta, mikäli määräosan omistaja tai määräosien ryhmän omistajat sitä haluavat, sekä ratkaistava kaikki osittamislupakysymykset samalla päätöksellä.

19 §.

Milloin tilalla tai tiloilla, jotka muodostavat maatilan tai metsätilan, on määrätty suoritettavaksi kaksi tai useampia osittamislupatoimituksia tai osittamistoimituksia, joissa osittamislupakysymystä ei ole vielä ratkaistu, on toimitusmiesten mikäli mahdollista käsiteltävä kaikki nämä osittamislupakysymykset jonkin toimituksen yhteydessä pidettävässä kokouksessa ja ratkaistava ne samalla päätöksellä.

Edellä tarkoitetusta kokouksesta on tiedotettava kaikkien toimitusten jokaiselle asianosaiselle, jonka asuinpaikka tai postiosoite on tiedossa, erityisellä kutsukirjeellä, joka on kirjoihin merkittynä annettava postin kuljetettavaksi vähintään neljäätoista päivää ennen kokousta, minkä lisäksi, milloin jokin toimituksista on lohkomistoimitus tai osittamislupatoimitus lohkomista varten, kokouksesta on tiedotettava niin kuin jakolain 70 §:n 1 momentissa on säädetty. Tiedottaminen voidaan kuitenkin suorittaa myös siten, että asianosaisille annetaan kokouksesta todisteellinen tieto.

Tiedotuksessa on mainittava kaikkien tilojen nimet ja rekisterinumerot sekä huomautettava siitä, että toimituksessa tehty päätös saattaa osittamisrajoituslain etusijajärjestystä koskevien säännösten johdosta vaikuttaa kaikkien näihin tiloihin kuuluvien määräosien omistajien tai määräalojen saajien oikeuteen saada heille kullekin kuuluva määräosa tai määräala erotetuksi.

Kokous saadaan kuitenkin pitää ilman edellä sanottua tiedottamista, jos kaikki asianosaiset ovat saapuvilla ja siitä sopivat.

20 §.

Milloin on kysymys luvasta sellaisen tilan osittamiseen, joka yhdessä yhden tai useamman muun tilan kanssa muodostaa maatilan tai metsätilan, ja muun kuin ositettavan tilan osalta on vireillä tai syntyy jakolain 67 tai 187 §:ssä tarkoitettu riita tai erimielisyys taikka sellaisen tilan piiriraja on epäselvä, on osittamislupakysymys ratkaistava niin kuin sanottu riita tai erimielisyys olisi ratkaistu taikka piiriraja käyty osittamisluvan myöntämistä silmällä pitäen edullisimmalla tavalla.

21 §.

Osittamislupakysymys saadaan osittamistoimituksessa ratkaista, vaikka toimitus olisi muulta osalta jakolain 59 §:n 1 momentin mukaan keskeytettävä.

22 §.

Osittamislupatoimitusta, jossa on lainvoimaisella päätöksellä suostuttu osittamiseen, saadaan, mikäli muut osittamisen edellytykset ovat olemassa, asianosaisen toimituksessa tekemästä pyynnöstä ilman eri määräystä jatkaa osittamistoimituksena.

23 §.

Osittamislupakysymys on halkomistoimituksessa ratkaistava viimeistään lopullista jakoehdotusta asianosaisille esitettäessä. Uusjaon yhteydessä suoritettavassa halkomisessa on kysymys kuitenkin ratkaistava niin paljon ennen valmistavan jakoehdotuksen esittämistä asianosaisille kuin uusjaon tarkoituksenmukainen toimittaminen edellyttää.

Lohkomistoimituksessa on osittamislupakysymys ratkaistava ennen varsinaisiin osittamistoimiin ryhtymistä.

24 §.

Myönnettyä osittamislupaa on noudatettava myös eri toimituksena tapahtuvassa osittamisessa, mikäli osittamisen ja osittamisluvan oikeusperuste on sama tai mikäli osittamistoimituksen perusteena oleva oikeustoimi on erotettavan tilanosan kohdalta osittamisluvan perusteena olleen esisopimuksen mukainen.

Osittamislupa, joka on myönnetty tilanosan erottamiseen 14 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella, raukeaa, jollei kahden vuoden kuluessa siitä, kun lupapäätös on saanut lainvoiman, ole tehty hakemusta tilanosan erottamisesta suunnitelman mukaisesti tai jollei saman ajan kuluessa ole maakaaren 1 lu-

vun 2 §:ssä säädetyssä muodossa tehty suunnitelman mukaista tilanosan luovutusta tahi omaisuuden ositus- tai jakosopimusta.

Milloin osittamislupa on myönnetty, mutta sen perusteena oleva oikeustoimi puretaan tai se raukeaa, taikka esisopimuksen mukainen oikeustoimi jätetään tekemättä, tulee maanmittauskonttorin tilan tai sen määräosan omistajan taikka sen hakemuksesta, jolle kuuluu määräala tilasta, muita asianosaisia kuultuaan peruuttaa osittamislupa. Sama on laki, jos 2 momentissa tarkoitetusta suunnitelmasta on luovuttu.

25 §.

Maanmittauskonttorin päätökseen, jolla on määrätty suoritettavaksi osittamis- tai osittamislupatoimitus, ei saa hakea muutosta.

Milloin maanmittauskonttori on päättänyt olla antamatta määräystä osittamis- tai osittamislupatoimituksen suorittamiseen, saa päätökseen hakea muutosta maanmittaushallitukselta noudattaen, mitä jakolain 348 §:ssä on säädetty. Sama on laki maanmittauskonttorin edellä 24 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen osalta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu maanmittauskonttorin päätös voidaan aina antaa tiedoksi asianosaisille postin välityksellä.

26 §.

Päätöstä, jolla on myönnetty osittamislupa, on pidettävä lainvoiman saaneena, jos kaikki asianosaiset ovat sen allekirjoituksillaan hyväksyneet.

Asianosaisen, joka ei tyydy toimitusmiesten päätökseen, jolla on ratkaistu osittamislupakysymys tai jolla toimitusmiehet ovat kieltäytyneet 22 §:n mukaisesti jatkamasta osittamislupatoimitusta osittamistoimituksena, on puhevallan menettämisen uhalla ilmoitettava tyytymättömyytensä toimitusinsinöörille tai maanmittauskonttorille kahdeksan päivän kuluessa päätöksen julistamisesta lukien.

Milloin toimitusmiehet ovat äänestyksen jälkeen vastoin toimitusinsinöörin mielipidettä myöntäneet osittamisluvan tai milloin tyytymättömyyttä on ilmoitettu 2 momentin mukaisesti, on asia alistettava maanjako-oikeuden tutkittavaksi. Jos samalla päätöksellä on ratkaistu useampia osittamislupakysymyksiä, on asia alistettava kokonaisuudessaan.

Jos osittamislupakysymys on ratkaistu halkomistoimituksessa jakoehdotuksen yhteydessä ja jos osittamislupakysymys on 3 momentissa mainitusta syystä tai jakoehdotus jakolain 139 §:n 1 momentin nojalla alistettava maanjako-oikeuteen, alistettakoon sekä osittamislupakysymys että jakoehdotus samalla kertaa maanjako-oikeuden ratkaistavaksi.

Mitä jakolaissa on säädetty toimituksen palauttamisesta tarkastuksen yhteydessä toimitusinsinöörille korjattavaksi sekä asian alistamisesta maanmittauskonttorin ja maanmittaushallituksen toimesta maanjako-oikeuden tutkittavaksi, ei sovelleta osittamislupakysymyksen kohdalta.

27 §.

Maanjako-oikeuden päätökseen, sikäli kuin sillä on ratkaistu osittamislupakysymys, ei saa hakea muutosta.

28 §.

Päätöstä, jolla on myönnetty osittamislupa tai todettu, että osittamislupa ei ole tarpeen, ei saa purkaa sillä perusteella, että se on tämän lain 2 luvun tahi 2 tai 33 §:n taikka kaavoitusalueiden jakolain tilan muodostamisen rajoituksia sisältävien säännösten vastainen.

4 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

29 §.

Maanmittauskonttorin tulee viipymättä lähettää kihlakunnantuomarille ilmoitus lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla osittamislupakysymys on ratkaistu 13 §:ssä mainitulla tavalla hankitun tai saadun määräalan osalta, samoin kuin päätöksestä, jolla edellä tarkoitettua määräalaa koskeva lohkomis- tai osittamislupatoimitus on jätetty sikseen tai peruutettu ennen osittamislupakysymyksen ratkaisemista tai jolla maanmittauskonttori on 24 §:n 3 momentin mukaisesti peruuttanut osittamisluvan. Ilmoituksesta on tehtävä merkintä kiinnitysasiain pöytäkirjaan.

Saatuaan maanmittauskonttorilta otteen lohkomiskirjasta tulee kihlakunnantuomarin poistaa erotettua määräalaa koskevat 1 momentin sekä 13 §:n nojalla tehdyt merkinnät kiinnitysrekisteristä.

30 §.

Osittamislupakysymyksen käsittelemisestä aiheutuneet toimituskustannukset suoritetaan valtion varoista lopullisena menona.

Samalla tavoin maksetaan kustannukset maanjako-oikeuden istunnosta, jossa on käsitelty osittamislupakysymystä. Kuitenkin voidaan asianosainen, joka on vastoin selviä syitä aiheuttanut maanjako-oikeuden istunnon, velvoittaa korvaamaan valtiolle istunnon kustannukset.

31 §.

Viranomaisten on suoritettava niille tämän lain mukaan kuuluvat tehtävät ja käsiteltävä muutoksenhakuasiat kiireellisesti.

32 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

33 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta tilan osittamiseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn luovutukseen, aviopuolisoiden omaisuuden ositukseen tai perinnönjakoon taikka sellaiseen luovutukseen, ositukseen tai perinnönjakoon, joka puolestaan perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn esisopimukseen. Sama on laki, kun joku on omistamastaan tilasta testamentannut määräalan tai määräosan taikka tilan pidättämällä siitä perilliselleen tai toiselle testamentinsaajalle määräalan, jos testamentintekijä on kuollut ennen sanottua ajankohtaa.

Halkomis- ja lohkomistoimitukset, jotka on aloitettu tai joiden suorittamiseen on maanmittauskonttorilta haettu määräystä ennen tämän lain voimaantuloa, saadaan tämän lain säännösten estämättä toimittaa.

Jos määräosa myydään tämän lain voimaantulon jälkeen pakkohuutokaupalla sellaisen saamisen suorittamiseksi, jonka vakuutena määräosa on ennen sanottua ajankohtaa syntyneen panttioikeuden tai muun kiinteistövastuun perusteella, ei tämän lain säännöksiä sovelleta, kun ostaja tai se, jolle määräosa on häneltä siirtynyt, hakee määräosan erottamista.

Laki

maakaaren 1 luvun muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maakaaren 1 luvun 2 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä heinäkuuta 1948 annetussa laissa (575/48), sekä lisätään sanottuun lukuun uusi 2 a § seuraavasti:

2 §.

Kauppa, vaihto ja lahja on tehtävä kirjallisesti ja luovutuksen ehdot on merkittävä luovutuskirjaan, jonka julkinen kaupanvahvistaja kutsumansa todistajan kanssa todistaa oikeaksi.

Mitä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan myös jakosopimukseen ja osituskirjaan siltä osin kuin siinä jaetaan jakamattomaan pesään kuuluva tai muu kiinteistö siten, että yksi tai useampi osakas saa määräalan kiinteistöstä, samoin kuin kiinteistön tai sen osan luovutusta tai määräaloihin jakamista koskevaan esisopimukseen.

Julkisen kaupanvahvistajan ja hänen kutsumansa todistajan esteellisyydestä on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 43 §:ssä on todistajan esteellisyydestä säädetty.

2 a §.

Oikeustoimi, johon sisältyvän sitoumuksen tai määräyksen mukaan joku on saapa määräalan kiinteistöstä taikka koko kiinteistön, josta luovuttaja on erotettavaksi pidättänyt määräalan, ei tule mainitun sitoumuksen eikä määräyksen osalta voimaan, ennen kuin on lainvoimaisesti ratkaistu, että määräala voidaan osittamisrajoituslain (/ 6) ja kaavoitusalueiden jakolain (101/60) mukaan erottaa. Jos on lainvoimaisesti ratkaistu, ettei määräalaa saa erottaa, on sanottu sitoumus tai määräys mitätön. Mitä edellä tässä momentissa on sanottu, ei kuitenkaan

koske määräaloja, joiden erottamiseen osittamisrajoituslain 2 §:n ja kaavoitusalueiden jakolain 31 §:n mukaan ei sovelleta mainittujen lakien säännöksiä.

Milloin esisopimuksen tai kiinteistön osittamissuunnitelman mukaiseen osittamiseen lainvoiman saaneella päätöksellä myönnetty lupa on voimassa 1 momentissa tarkoitettua oikeustointa päätettäessä, tulee oikeustoimi määräalaa koskevan sitoumuksen kohdalta voimaan heti, jos oikeustoimi on lohkomalla erotettavan alueen osalta yhtäpitävä esisopimuksen tai suunnitelman kanssa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun oikeustoimen tekemistä koskeva esisopimus raukeaa määräalaa koskevan sitoumuksen osalta, kun lupa osittamiseen on evätty lainvoiman saaneella päätöksellä.

Tämän pykälän säännökset eivät aiheuta muutosta siihen, mitä testamentin voimaan saattamisesta sekä eräiden tapausten varalta kiinteän omaisuuden hankkimiseen ja luovuttamiseen tarvittavasta luvasta on erikseen säädetty tai mitä oikeustoimessa on asetettu omistusoikeuden siirtymisen ehdoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Tämän lain 2 a §:ää ei sovelleta tapauksiin, joita tarkoitetaan osittamisrajoituslain 33 §:n 2 momentissa ja kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta päivänä kuuta 196 annetun lain (/6) voimaantulosäännöksen 3 momentin 2 kohdassa.

Yhdistämislaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Tämän lain mukaan voidaan yhdeksi tilaksi yhdistää

1) tiloja,
2) tiloja ja tilojen määräosia,
3) tiloista samassa toimituksessa erotettavia määräosia sekä
4) tiloja ja tilojen määräaloja.

2 §.

Tilanosalla tarkoitetaan tässä laissa tilan määräosaa ja määräalaa.

3 §.

Yhdistettävillä tiloilla ja tilanosilla tulee olla sama omistaja. Milloin omistajia on kaksi tai useampia, saadaan kuitenkin yhdistäminen toimittaa vain, jos samalle omistajalle kuuluu yhtä suuri osuus kustakin keskenään yhdistettävästä tilasta ja tilanosasta.

Tiloja ja tilanosia ei saa yhdistää, elleivät ne kuulu tai niitä ole tarkoitettu kuulumaan samaan taloudelliseen kokonaisuuteen.

4 §.

Yhdistettävien tilojen ja niiden tilojen, joihin yhdistettävät tilanosat kuuluvat, tulee sijaita samassa kunnassa ja saman yleisen alioikeuden tuomiopiirissä.

5 §.

Konkurssipesään kuuluvaa taikka ulosmitattua tai muutoin myymis- ja hukkaamiskiellon alaisena olevaa tilaa ja tilanosaa ei saa yhdistää.

Sama on laki, jos omistusoikeudesta tilaan tai tilanosaan on vireillä riita.

6 §.

Milloin tiloihin tai tilanosiin on vahvistettu tai haettu kiinnityksiä, saadaan yhdistäminen toimittaa vain,

1) jos kiinnitys rasittaa ainoastaan jotakin tilaa tai tilanosaa,

2) jos kaikkia tiloja ja tilanosia tahi samaa tilojen ja tilanosien ryhmää rasittaa vain yhteinen tai yhteisiä kiinnityksiä, joilla kullakin erikseen on niihin sama etuoikeus, taikka

3) jos kiinnitys, joka 2 kohdassa tarkoitettujen yhteisten kiinnitysten lisäksi on voi-

massa, rasittaa ainoastaan yhtä yhteisen kiinnityksen kohteena olevista tiloista tai tilanosista ja sillä on huonompi etuoikeus kuin yhteisillä kiinnityksillä.

Milloin muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kiinnitys rasittaa useampaa kuin yhtä tiloista tai tilanosista, saadaan yhdistäminen kuitenkin suorittaa, jos jäljempänä tässä laissa säädetyin tavoin voidaan päättää yhdistettävien tilojen ja tilanosien vapauttamisesta kiinnityksistä siten, että yhdistäminen on 1 momentin mukaan mahdollista, tahi määrätä yhdistämällä muodostettuun tilaan kohdistuvien kiinnitysten etuoikeusjärjestys.

Jäljempänä 13 §:n 2 ja 3 momentissa mainittuja kiinnityksiä ei ole otettava huomioon edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuina kiinnityksinä.

7 §.

Mitä tässä laissa säädetään kiinnityksestä, sovelletaan myös, mikäli ei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu,

1) tilan tai tilanosan kaupassa syntyneeseen maksamattoman kauppahinnan panttioikeuteen,

2) tilaa tai tilan määräosaa rasittavan vuokraoikeuden rekisteröintiin sekä

3) saamisen suorittamisen tahi määrätyn raha- tai tavaratulon kantamisoikeuden taikka määräalan erottamisoikeuden vakuudeksi kiinnitysasiain pöytäkirjaan tai ulosmitattujen kiinteistöjen luetteloon tehtyyn merkintään.

8 §.

Asianosaisena pidetään tässä laissa yhdistettävän tilan ja tilanosan omistajaa, tilaa tai tilanosaa rasittavan kiinnityksen haltijaa sekä sellaisen tilan tai tilanosan omistajaa, jota ynnä yhdistettävää tilaa tai tilanosaa rasittaa yhteinen kiinnitys.

9 §.

Tilat ja tilanosat katsotaan yhdistetyiksi, kun yhdistämällä muodostettu tila on merkitty maarekisteriin.

10 §.

Kun yhdistetään tiloja ja tilanosia, joilla on eri talonumero tai jotka kuuluvat eri talonumeroihin, on yhdistetylle tilalle annettava uusi talonumero. Jos yhdistettävät tilat ja tilanosat kuuluvat eri kyliin, on uusi tila merkittävä sen kylän tilaksi, johon tilan on katsottava tarkoituksenmukaisimmin kuuluvan.

Eriluontoisia tiloja ja tilanosia yhdistettäessä tulee yhdistetty tila perintöluontoiseksi.

11 §.

Yhdistettävällä tilalla tai tilanosalla ollut oikeus tai etuus kuuluu yhdistämällä muodostettuun tilaan.

12 §.

Yhdistettävään tilaan tai tilanosaan kohdistuva vuokra-, nautinta-, rasite- tai muu käyttöoikeus, määräalan erottamisoikeus ja metsänhakkuuoikeus samoin kuin muu niihin verrattava oikeus kohdistuu yhdistämisen jälkeen muuttumattomana yhdistämällä muodostettuun tilaan, mikäli ei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu.

13 §.

Yhdistettäviin tiloihin tai tilanosiin kohdistuvat kiinnitykset rasittavat yhdistämällä muodostettua tilaa niin kuin kiinnitykset olisivat alunperin kohdistuneet siihen, mikäli tiloja ja tilanosia ei ole jäljempänä 18 §:ssä mainituin tavoin vapautettu kiinnityksistä. Jos kuitenkin kiinnitysten etuoikeusjärjestys yhdistämällä muodostettuun tilaan on 17 §:n, 23 §:n 2 momentin taikka 30 §:n 2 momentin nojalla määrätty, noudatettakoon sitä.

Yhdistettävään tilaan tai tilanosaan kohdistuva kiinnitys, jota on haettu sen jälkeen kun 22 §:n 1 momentissa, 28 §:n 1 momentissa tai 33 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on merkitty kiinnitysasiain pöytäkirjaan, rasittaa yhdistämällä muodostettua tilaa etuoikeudella siitä päivästä, jona kiinnitystä on haettu, jollei maksamattomaan kauppahintaan perustuvan saamisoikeuden etuoikeudesta tai 3 momentin säännöksestä muuta johdu.

Jos yhdistettävää tilaa tai tilanosaa rasittaa 7 §:n 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu oikeus tai sellainen määräalan erottamisoikeus, jolla on etuoikeus 2 momentissa tarkoitettua merkintää myöhäisemmästä ajankohdasta, rasittaa oikeus yhdistämällä muodostettua tilaa etuoikeudella viimeksi sanotusta ajankohdasta lukien.

Milloin muuhun kuin maksamattomaan kauppahintaan perustuva saamisoikeus, josta yhdistettävä tila tai tilanosa on panttina tai muutoin vastuussa, on laissa olevien erityisten säännösten mukaan kiinnitettävä taikka

merkittävä kiinnitysasiain pöytäkirjaan tai ulosmitattujen kiinteistöjen luetteloon, mutta sillä on etuoikeus aikaisemmasta ajankohdasta kuin kiinnityksen hakemisesta tai merkinnän tekemisestä, vastaa yhdistämällä muodostettu tila, jos kiinnitys on hakematta tai merkintä tekemättä silloin kun 2 momentissa tarkoitettu merkintä on tehty, sanotusta saamisoikeudesta etuoikeudella kiinnityksen hakemisesta tai ensiksi mainitun merkinnän tekemisestä.

Muissa kuin edellä tässä pykälässä mainituissa tapauksissa vastaa yhdistämällä muodostettu tila niistä oikeuksista, joista yhdistettävä tila tai tilanosa laissa olevien erityisten säännösten mukaan oli vastuussa, sillä etuoikeudella, mikä niillä oli yhdistettävään tilaan tai tilanosaan.

14 §.

Jos yhdistettävän tilan tai tilanosan omistaja on antanut suostumuksen sanotun tilan tai tilanosan kiinnittämiseen saamisen vakuudeksi, katsotaan suostumuksen yhdistämisen jälkeen koskevan yhdistämällä muodostettua tilaa.

15 §.

Milloin jokin yhdistettävinä olevista tiloista tai tilanosista on maankäyttölain (353/58) 102 §:ssä tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten alainen, tulee yhdistämällä muodostettu tila sanottujen ehtojen ja rajoitusten alaiseksi. Jos ehdot ja rajoitukset kohdistuvat kahteen tai useampaan tilaan tahi tilanosaan, päättyvät yhdistämällä muodostettuun tilaan kohdistuvat ehdot ja rajoitukset sinä ajankohtana, jona yhdistettävinä olleita tiloja ja tilanosia rasittavat ehdot ja rajoitukset olisivat niiden kaikkien osalta päättyneet.

Asutushallitus voi hakemuksesta vapauttaa yhdistämällä muodostetun tilan 1 momentissa mainituista ehdoista ja rajoituksista tai lyhentää niiden voimassaoloaikaa.

2 luku.

Tilojen yhdistäminen.

16 §.

Tilojen yhdistämisestä päättää niiden omistajan taikka, jos omistajia on useita, heidän kaikkien tekemästä hakemuksesta maanmittauskonttori.

Niissä tapauksissa, joissa tilan saanto on ollut huudatettava, on hakijan esitettävä selvitys siitä, että hänelle on myönnetty lainhuuto. Jollei huudattamisvelvollisuutta ole, on omistusoikeus selvitettävä muulla luotettavaksi katsottavalla tavalla.

Hakemuksessa on myös ilmoitettava hakijan tiedossa olevat, tiloja rasittavien kiinnitysten haltijain postiosoitteet.

17 §.

Milloin kiinnitykset muissa kuin 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa rasittavat useampaa kuin yhtä yhdistettävistä tiloista ja kiinnitysten haltijat ovat sopineet kiinnitysten etuoikeusjärjestyksestä, määrätköön maanmittauskonttori etuoikeusjärjestyksen yhdistämällä muodostettuun tilaan sopimuksen mukaisesti.

Jollei 1 momentissa tarkoitettua sopimusta ole saatu aikaan, mutta kiinnitysten keskinäinen etuoikeus muodostettavaan tilaan voidaan järjestää minkään kiinnityksen tuottamaa vakuutta vaarantamatta tai, mikäli vakuus on ollut riittämätön, sitä huonontamatta, saa maanmittauskonttori määrätä kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen.

Milloin sama kiinnitys rasittaa yhdistettävää tilaa ja sellaista tilaa, jota ei ole haettu yhdistettäväksi, saadaan kuitenkin kiinnitysten etuoikeusjärjestys määrätä vain, jos myös sen tilan omistaja, jota ei ole haettu yhdistettäväksi, on hyväksynyt sopimuksen tai etuoikeusjärjestyksen määrääminen ei loukkaa hänen etuaan.

18 §.

Jos sama kiinnitys rasittaa yhdistettävää tilaa ja sellaista tilaa, jota ei ole haettu yhdistettäväksi, saa maanmittauskonttori, vaikka kiinnityksen haltija ei ole antanut siihen suostumustaan, vapauttaa yhdistettävän tilan kiinnityksestä, mikäli toinen kiinnitetty tila riittää vastaamaan kiinnityksestä ja vapauttaminen voi tapahtua minkään muunkaan viimeksi sanottua tilaa rasittavan kiinnityksen tuottamaa vakuutta vaarantamatta sekä tämän tilan omistaja suostuu vapauttamiseen tai vapauttaminen ei loukkaa hänen etuaan.

19 §.

Ennen kuin kiinnitysten etuoikeusjärjestys määrätään tai yhdistettävä tila vapautetaan kiinnityksestä, maanmittauskonttorin on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi maanmittauskonttorin toimesta järjestettävässä kokouksessa.

Jos kaikkien asianosaisten postiosoite on tiedossa, on kokouksesta maanmittauskonttorin toimesta ilmoitettava asianosaisille kutsukirjeillä, jotka on kirjoihin merkittyinä annettava postin kuljetettavaksi vähintään neljäätoista päivää ennen kokousta. Muussa tapauksessa on kokouksesta tiedotettava virallisessa lehdessä jonkin kuukauden ensimmäisessä numerossa vähintään kuusi viikkoa ennen kokouspäivää, jota paitsi kokouksesta on mainituin tavoin ilmoitettava niille asianosaisille, joiden postiosoite on tiedossa. Asianosaisen poissaolo kokouksesta ei estä asian ratkaisemista.

Mikäli kiinnityksen haltijat sekä 17 §:n 3 momentissa ja 18 §:ssä tarkoitettu tilan omistaja ovat sopineet kiinnityksen etuoikeusjärjestyksestä tai yhdistettävän tilan vapauttamisesta kiinnityksestä, voidaan asia ratkaista kokousta pitämättä.

Jos havaitaan tarpeelliseksi saada tarkempi selvitys tilojen arvoista, on maanmittauskonttorin määrättävä maanmittausinsinööri arvioimaan tilat paikalla suoritettavassa katselmuksessa. Asianosaisen läsnäolo katselmuksessa ei ole tarpeen.

Maanmittauskonttorin on seitsemän päivän kuluessa päätöksen antamisesta lähetettävä jäljennös siitä postitse kaikille asianosaisille.

20 §.

Joka on tyytymätön maanmittauskonttorin päätökseen, saa hakea siihen muutosta maanjako-oikeudelta kirjallisella valituksella, joka on puhevallan menettämisen uhalla maanmittauskonttorin päätöksen tai siitä virallisesti oikeaksi todistetun jäljennöksen kanssa sillä tavoin kuin jakolain (604/51) 314 §:ssä säädetään toimitettava maanmittauskonttoriin viimeistään neljäntenäkymmenentenäviidentenä päivänä päätöksen antamisesta.

21 §.

Asian käsittelystä maanjako-oikeudessa on soveltuvin kohdin voimassa, mitä jakolain 40 luvussa säädetään, kuitenkin siten, että maanjako-oikeuden istunto saadaan pitää myös maanmittauskonttorissa ja että tiedotus maanjako-oikeuden istunnosta on toimitettava niille asianosaisille, joiden postiosoite on tiedossa.

Maanjako-oikeuden ja sen puheenjohtajan päätöksiin ei saa hakea muutosta.

22 §.

Maanmittauskonttorin on lähetettävä yhdistämistä koskevasta hakemuksesta viipymättä ilmoitus kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille merkinnän tekemistä varten kiinnitysasiain pöytäkirjaan. Merkinnän tehtyään tuomarin on lähetettävä maanmittauskonttorille rasitustodistus yhdistettäviksi haetuista tiloista.

Kun yhdistäminen on merkitty maarekisteriin, on maanmittauskonttorin lähetettävä jäljennös yhdistämispäätöksestä kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille, jonka tulee tehdä yhdistämisestä sekä kiinnityksissä samoin kuin 15 §:ssä tarkoitetuissa ehdoissa ja rajoituksissa tapahtuneista muutoksista merkinnät kiinnitysasiain pöytäkirjaan.

Jos yhdistämistä koskeva hakemus on hylätty tai peruutettu, on maanmittauskonttorin ilmoitettava siitä kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehtävää merkintää varten.

3 luku.

Tilojen ja määräosien yhdistäminen.

23 §.

Jos halkomis- tai uusjakotoimituksessa ilmenee, että tilan määräosa edellä olevien säännösten mukaan voidaan yhdistää tilaan tai toisen tilan määräosaan, on yhdistäminen viran puolesta suoritettava. Päätös yhdistämisestä on toimitusmiesten tehtävä viimeistään lopullista jakoehdotusta asianosaisille esitettäessä.

Mitä 17 ja 18 §:ssä on tilasta säädetty, sovelletaan määräosaa ja tilaa taikka määräosia keskenään yhdistettäessä, paitsi tilaan, myös määräosaan.

Milloin tilaa, jonka määräosa on yhdistettävänä, rasittaa kiinnitys saamisen suorittamisen tahi määrätyn raha- tai tavaratulon kantamisoikeuden vakuudeksi, saavat toimitusmiehet kuitenkin, jos määräosaa 18 §:n mukaan ei voida kokonaan vapauttaa kiinnityksestä eikä 17 §:n 2 momentin säännöstä soveltaa, kiinnitysten haltijain ja tilan omistajan suostumuksettakin jakaa kiinnitysvastuun määräosan ja tilan muun osan kesken niiden osalukujen mukaisessa tai, jos jakoperusteena kaikkiin tiluksiin nähden on ollut nautinta, arvojen mukaisessa suhteessa, mil-

loin jakaminen ilmeisesti voi tapahtua kiinnityksen tuottamaa vakuutta vaarantamatta tahi, mikäli vakuus on ollut riittämätön, sitä huonontamatta.

24 §.

Suoritettaessa 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua kiinnitysten järjestelyä noudatettakoon vastaavasti, mitä 19 §:n 1—4 momentissa on säädetty.

25 §.

Milloin uusjaossa tulee yhdistettäviksi tila ja määräosa taikka määräosia keskenään, laaditaan jakoehdotus niin kuin yhdistettävät tila ja määräosa taikka määräosat muodostaisivat yhden tilan.

26 §.

Milloin sellaiset tilat, jotka kuuluvat kahdelle tai useammalle omistajalle eri suuruisin osuuksin, halotaan samassa toimituksessa ja kunkin omistajan osuudet tulevat yhdistettäviksi, voidaan toimitus, poiketen jakolain säännöksistä, suorittaa pitämällä halottavia tiloja yhtenä tilana ja jakamalla kaikki tilukset yhdistämällä muodostettujen tilojen kesken niille saman jyvityksen perusteella laskettujen jyvitysarvojen mukaan.

27 §.

Asianosainen, joka on tyytymätön toimitusmiesten yhdistämispäätökseen, ilmoittakoon tyytymättömyyttä siihen viimeistään siinä kokouksessa, jossa jakoehdotus lopullisesti esitetään. Jos tyytymättömyyttä on ilmoitettu, on yhdistämispäätös sanotussa kokouksessa, sitten kun jakoehdotus on näytetty, alistettava maanjako-oikeuden tutkittavaksi. Yhdistämispäätöksestä johtuvat jatkotoimenpiteet on lykättävä siksi, kunnes asiasta on saatu lainvoimainen päätös.

Jos jakoehdotus on hyväksytty tai lainvoimaisesti vahvistettu, mutta yhdistäminen on kumottu, on toimitusmiesten erotettava yhdistämällä muodostettavaksi tarkoitetulle tilalle annetut tilukset eri tiloiksi sekä tehtävä tästä johtuvat muut tarpeelliset muutokset toimitukseen. Sanottuja toimenpiteitä koskeva toimitusmiesten päätös, jota asianosainen ei ole hyväksynyt, alistettakoon maanjako-oikeuden tutkittavaksi. Alistus ei estä toimituksen jatkamista muilta osin.

Maanjako-oikeuden tai sen puheenjohtajan yhdistämistä koskevaan tai 2 momentissa mainitussa tapauksessa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

28 §.

Jos toimituksessa havaitaan, että määräosan yhdistäminen tilaan tai toisen tilan määräosaan edellä olevien määräysten mukaan voi tulla kysymykseen, tulee toimitusinsinöörin ilmoittaa siitä kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehtävää merkintää varten. Merkinnän tehtyään tuomarin on lähetettävä toimitusinsinöörille rasitustodistus niistä tiloista, joita tai joiden määräosia yhdistämisen on ilmoitettu koskevan.

Milloin on lainvoimaisesti ratkaistu, ettei yhdistämistä toimiteta, taikka jos toimitus peruutetaan tai jätetään sikseen, on toimitusinsinöörin ilmoitettava siitä kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehtävää merkintää varten.

29 §.

Kun yhdistämispäätös on saanut lainvoiman, on siitä viipymättä tehtävä merkintä maarekisteriin. Tämän jälkeen ei halkomista yhdistetyn määräosan erottamisen osalta voida enää peruuttaa tai jättää sikseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun merkinnän tapahduttua on maanmittauskonttorin viipymättä ilmoitettava yhdistämispäätöksestä sekä kiinnityksissä samoin kuin 15 §:ssä tarkoitetuissa ehdoissa ja rajoituksissa tapahtuneista muutoksista kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille, jonka tulee tehdä niistä merkintä kiinnitysasiain pöytäkirjaan.

4 luku.

Tilojen ja määräalojen yhdistäminen.

30 §.

Jos lohkomistoimituksessa ilmenee, että määräala edellä olevien säännösten mukaan voidaan yhdistää tilaan, on yhdistäminen viran puolesta suoritettava. Päätös siitä on toimitusmiesten tehtävä.

Mitä 17 ja 18 §:ssä on tilasta säädetty, sovelletaan määräalaa ja tilaa yhdistettäessä, paitsi tilaan, myös määräalaan.

31 §.

Suoritettaessa 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua kiinnitysten järjestelyä noudatettakoon vastaavasti, mitä 19 §:n 1—4 momentissa on säädetty.

32 §.

Asianosainen, joka on tyytymätön toimitusmiesten yhdistämispäätökseen, saa hakea siihen muutosta maanjako-oikeudelta sillä tavoin kuin jakolaissa on säädetty muutoksenhausta lohkomistoimitukseen.

Maanjako-oikeuden tai sen puheenjohtajan päätökseen yhdistämistä koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta.

33 §.

Mitä 28 ja 29 §:ssä on säädetty, on vastaavasti noudatettava määräalaa ja tilaa yhdistettäessä.

5 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

34 §.

Yhdistämisen yhteydessä alkuperäisiin velka- tai sopimuskirjoihin tehtävistä merkinnöistä ja maanmittauskonttorin velvollisuudesta muissa kuin tässä laissa mainituissa tapauksissa ilmoittaa yhdistämisasiassa annetusta päätöksestä säädetään asetuksella.

35 §.

Milloin yhdistettävää tilaa tai tilanosaa rasittaa kiinnitys valtion saamisen tai oikeuden vakuudeksi, on sillä viranomaisella, jonka hoidossa saaminen tai oikeus on, valta valtion puolesta sopia tässä laissa tarkoitetuissa tapauksissa kiinnitysten etuoikeusjärjestyksestä, kiinnityksen jakamisesta ja kiinnityksestä vapauttamisesta.

36 §.

Rasitustodistus, joka tämän lain mukaan on lähetettävä maanmittauskonttorille tai toimitusmiehelle, annetaan maksutta. Rasitustodistuksen lunastusmaksun suorittamisesta kihlakunnantuomarille tai kiinteistötuomarille valtion varoista säädetään asetuksella.

37 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

38 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan tilojen yhdistämisestä 29 päivänä kesäkuuta 1951 annettu laki (403/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tilojen yhdistämistä koskeva asia, joka tämän lain voimaan tullessa on vireillä maanmittauskonttorissa, on käsiteltävä loppuun tämän lain mukaan.

Tämän lain säännöksiä määräosan ja määräalan yhdistämisestä ei sovelleta niihin toimituksiin, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Uusjaossa ja sen yhteydessä suoritettavassa halkomisessa on, milloin toimitus on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, noudatettava 1 momentissa mainitun aikaisemman lain säännöksiä.

Erikoisyhdistämislaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Jokaisessa maalaiskunnassa toimeenpannaan samaan maatilaan kuuluvien tilojen yhdistäminen sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Maatilalla tarkoitetaan tässä laissa sellaista kahden tai useamman tilan muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jota käytetään samasta talouskeskuksesta hoidetun maatilatalouden harjoittamiseen ja johon kuuluu maa- ja metsätalouteen käytettyjä tiluksia yhteensä yli kolme hehtaaria. Jos tällainen kokonai-

suus ulottuu useamman kuin yhden kunnan alueelle, pidetään maatilana vain sitä kokonaisuuden osaa, joka on samassa kunnassa.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta

1) tilaan, jonka omistaa valtio, Ahvenanmaan maakunta, kunta tai kuntainliitto,

2) evankelisluterilaisten seurakuntien tai ortodoksisten seurakuntain papiston virkataloihin,

3) kirkkolain 356 §:ssä tarkoitettuun maahan eikä

4) tilaan, jonka kaikki tilukset ovat asemakaava-alueella tahi rakennuskaavassa rakennusmaaksi tai liikenneväyläksi osoitetulla alueella.

2 §.

Tämän lain mukainen yhdistäminen suoritetaan silloin, kun se päivänä kuuta 196 annetun yhdistämislain (/6) 3—7 §:n mukaan voi tapahtua.

3 §.

Maanmittauskonttorin on kunnittain selvitettävä niissä olevat maatilat, maatalouskiinteistöjen verojyvityksessä ja -luokituksessa laadittujen verotuskorttien ja -karttojen sekä maarekisterin ja maanmittauskonttorin arkistossa säilytettävien asiakirjojen perusteella.

Maanmittauskonttorilla on 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa oikeus saada lainaksi verotoimistolta tai kunnalta verotuskortit ja -kartat sellaisena ajankohtana, jolloin se voi tapahtua verotoimiston työskentelyä häiritsemättä.

4 §.

Kun 3 §:ssä tarkoitettu selvitys on valmistunut, on maanmittauskonttorin lähetettävä luettelo maatiloittain yhdistettävistä tiloista ja niiden omistajista henkikirjoittajalle, jonka tulee tarkistaa omistajia koskevat tiedot. Samanlainen luettelo on lähetettävä myös kihlakunnantuomarille, jonka asiana on ilmoittaa maanmittauskonttorille yhdistettäviin tiloihin viimeksi myönnetyt lainhuudot sekä voimassa olevat kiinnitykset ja vireillä olevat kiinnityshakemukset samoin kuin tiloja koskevat kiinnitysasiain pöytäkirjaan ja ulosmitattujen kiinteistöjen luetteloon tehdyt merkinnät.

Kihlakunnantuomarin on tehtävä 1 momentissa tarkoitetun luettelon perusteella yhdistämisen vireilläolosta merkinnät kiinnitysasiain pöytäkirjaan.

5 §.

Jos käy ilmi, että lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta 28 päivänä helmikuuta 1930 annetun lain (86/30) mukaan huudatettava saanto on huudattamatta, pyytäköön maanmittauskonttori sanotun lain 5 §:ssä mainitussa tarkoituksessa virka-apua viralliselta syyttäjältä.

6 §.

Kun 3—5 §:ssä tarkoitetut ja muut valmistavat toimenpiteet on koko kunnan osalta suoritettu, on maanmittauskonttorin laadittava maatiloittain ehdotus tilojen yhdistämisestä. Jos yhdistämisen edellytysten selvittäminen joidenkin maatilojen osalta tarpeettomasti viivyttäisi ehdotuksen laatimista, voidaan näiden osalta tehdä ehdotus myöhemmin.

Maanmittauskonttorin on kunnan ilmoitustaululla ja kahdessa paikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä julkaistavalla kuulutuksella kehotettava sitä, joka katsoo ehdotetun yhdistämisen loukkaavan hänen oikeuttaan, tekemään kirjallisesti muistutuksensa ehdotusta vastaan maanmittauskonttorille kolmenkymmenen päivän kuluessa kuulutuksessa mainitusta päivästä lukien. Kuulutuksessa on mainittava, missä 1 momentissa tarkoitettu ehdotus on kuulutusajan asianomaisten nähtävänä. Lisäksi on ehdotetusta yhdistämisestä lähetettävä ilmoitus yhdistettävien tilojen omistajalle. Ilmoitus on annettava postin kuljetettavaksi ennen kuulutuksen julkaisemista.

Yhdistämislain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa on tilojen omistajaa tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun ehdotuksen yhteydessä ja hänelle lähetettävässä ilmoituksessa kehotettava toimittamaan maanmittauskonttorille kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen määräämistä ja tilojen kiinnityksestä vapauttamista varten kiinnitysten haltijoiden ja sanotun lain 17 §:n 3 momentissa tai 18 §:ssä tarkoitetun tilan omistajan tekemä kirjallinen sopimus etuoikeusjärjestyksestä taikka heidän kirjallinen suostumuksensa vapauttamiseen.

7 §.

Jos yhdistämisehdotusta vastaan on tehty muistutus tai jos tilojen omistaja ei ole esittänyt 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua sopi-

musta tai suostumusta, on maanmittauskonttorin ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta asia koskee, tilaisuus tulla kuulluiksi maanmittauskonttorin toimesta järjestettävässä kokouksessa.

Kokouksesta ja siitä tiedottamisesta sekä paikalla suoritettavasta katselmuksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä yhdistämislain 19 §:n 2 ja 4 momentissa on säädetty.

8 §.

Jos tilaa, jonka osalta 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu merkintä on tehty kiinnitysasiain pöytäkirjaan, ei sisällytetä 6 §:n 1 momentissa mainittuun ehdotukseen tai jos yhdistäminen sen tilan osalta raukeaa, on maanmittauskonttorin lähetettävä siitä ilmoitus kihlakunnantuomarille kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehtävää merkintää varten.

9 §.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa on säädetty, on vastaavasti voimassa, mitä yhdistämislain 8—15, 17 ja 18 §:ssä, 19 §:n 5 momentissa, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 2 momentissa sekä 34 ja 35 §:ssä on säädetty, kuitenkin siten, että sanotun lain 13 §:n 2—4 momentissa tarkoitettua, maanmittauskonttorin ilmoituksen perusteella kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehtyä merkintää vastaa tätä lakia sovellettaessa lain 4 §:n 2 momentissa mainittu merkintä.

10 §.

Yhdistämisasian käsittelemisestä aiheutuneet toimituskustannukset suoritetaan valtion varoista lopullisena menona.

Samalla tavoin maksetaan kustannukset maajako-oikeuden istunnosta, jossa on käsitelty yhdistämisasiaa. Kuitenkin voidaan asianosainen, joka on vastoin selviä syitä aiheuttanut maanjako-oikeuden istunnon, velvoittaa korvaamaan valtiolle istunnon kustannukset.

11 §.

Kihlakunnantuomarille suoritetaan 4 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten antamisesta korvausta valtion varoista sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

12 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

jakolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 14 päivänä joulukuuta 1951 annetun jakolain (604/51) 202 ja 249 §, muutetaan saman lain 70 ja 182 §, 183 §:n 3 momentti, 185 §:n 1 momentti, 197, 201 ja 203 § sekä lisätään lain 71 §:ään uusi 2 ja 3 momentti ja 184 §:ään uusi 2, 3 ja 4 momentti sekä lakiin uusi 177 a ja 194 a § seuraavasti:

70 §.

Toimitusinsinöörin on tiedotettava toimituksen alkukokouksesta kuulutuksella kunnan ilmoitustaululla ja yhdessä tai kahdessa paikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä vähintään neljäätoista päivää ennen kokousta.

Lisäksi on hakijalle sekä myös sellaiselle toisesta kunnasta olevalle asianosaiselle, jonka asuinpaikka on asiakirjoissa mainittu tai muutoin tunnettu, tiedotettava toimituksesta erityisellä kutsukirjeellä.

Milloin toimitus koskee maalaiskunnassa olevan sellaisen tilan halkomista, joka yksin tai yhdessä muiden tilojen kanssa muodostaa päivänä kuuta 196 annetussa osittamisrajoituslaissa (/6) tarkoitetun maatilan tai metsätilan, on 2 momentissa mainittu kutsukirje lähetettävä kaikille asianosaisille, joiden asuinpaikka tai postiosoite on tiedossa. Asianosaisena pidetään tällaisissa tapauksissa jokaisen maatilaan tai metsätilaan kuuluvan tilan tai sen määräosan omistajaa.

Edellä 2 ja 3 momentissa mainittu ilmoitus on, vaikka tunnustusta sen vastaanottamisesta ei olekaan saapunut, katsottava asian-

mukaisesti annetuksi, jos kirje vähintään neljäätoista päivää ennen kokousta on kirjoihin merkittynä annettu postin kuljetettavaksi.

71 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin toimitus koskee 70 §:n 3 momentissa tarkoitetun tilan halkomista, on tiedotuksessa mainittava kaikkien tilojen nimet ja rekisterinumerot sekä huomautettava siitä, että toimituksessa tehtävä päätös saattaa osittamisrajoituslain etusijajärjestystä koskevien säännösten johdosta vaikuttaa kaikkien näihin tiloihin kuuluvien määräosien omistajien oikeuteen saada heille kullekin kuuluva määräosa erotetuksi.

Jos havaitaan, että tiedotus on maatilaan tai metsätilaan kuuluvien tilojen osalta puutteellinen, on tiedottaminen suoritettava uudelleen, mikäli kaikki asianosaiset eivät ole saapuneet toimitukseen.

177 a §.

Milloin halkomis- tai uusjakotoimituksessa ilmenee, että päivänä kuuta 196 annetun yhdistämislain (/6) mukaan määräosa voidaan yhdistää tilaan tai toisen tilan määräosaan, on noudatettava, mitä sanotussa laissa on säädetty.

182 §.

Kahdesta tai useammasta tilasta voidaan lohkomalla erottaa niille yhteisesti kuuluva alue.

Kahdesta tai useammasta tilasta saadaan samassa toimituksessa lohkomalla erottaa alue yhdeksi tilaksi, jos se yhdistämislain säännöksiä vastaavasti soveltaen on mahdollista. Jos alue muodostaa osittamisrajoituslaissa tarkoitetun maatilan tai metsätilan taikka on aiottu muodostettavaksi sellaiseksi, on lohkominen mainituin edellytyksin viran puolesta toimitettava.

183 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tilan luovuttaminen kolmannelle henkilölle sen jälkeen, kun osittamisrajoituslain (/ 6) 13 §:n 1 momentissa tarkoitetusta määräalan luovuttamista tai erotettavaksi pidättämistä koskevasta ilmoituksesta on tehty merkintä kiinnitysasiain pöytäkirjaan, ei estä määräalan erottamista.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

184 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin toimitus koskee maalaiskunnassa olevaa tilaa, joka yhdessä muiden tilojen kanssa muodostaa maatilan tai metsätilan, on tiedotuksessa mainittava kaikkien tilojen nimet ja rekisterinumerot sekä huomautettava siitä, että toimituksessa tehtävä päätös saattaa osittamisrajoituslain etusijajärjestystä koskevien säännösten johdosta vaikuttaa kaikkien näihin tiloihin kuuluvien määräosien omistajien oikeuteen saada heille kullekin kuuluva määräosa erotetuksi.

Jos havaitaan, että tiedotus on maatilaan tai metsätilaan kuuluvien tilojen osalta puutteellinen, on tiedottaminen suoritettava uudelleen, mikäli kaikki asianosaiset eivät ole saapuneet toimitukseen.

Asianosaisena pidetään näissä tapauksissa myös jokaisen muun maatilaan tai metsätilaan kuuluvan tilan ja sen määräosan omistajaa.

185 §.

Lohkomisessa ja sen yhteydessä tapahtuvassa vapaaehtoisessa tilusvaihdossa ja rajankäynnissä saa uskottujen miesten sijasta käyttää kahta esteetöntä todistajaa. Kuitenkin on toimitus suoritettava uskottujen miesten avulla, milloin toimitusinsinööri tai asianosainen katsoo sen tarpeelliseksi tahi milloin toimituksessa tulee ratkaistavaksi kysymys osittamisluvan myöntämisestä taikka tilan tai tilanosan yhdistämisestä.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

194 a §.

Jos lohkomistoimituksessa ilmenee, että määräala yhdistämislain säännösten mukaan voidaan yhdistää tilaan, on noudatettava, mitä sanotussa laissa on säädetty.

197 §.

Kun lohkominen tapahtuu eri talonumeroihin kuuluvista tiloista, on erotettava alue muodostettava uudeksi talonumeroksi.

201 §.

Kahdelle tai useammalle tilalle yhteisesti kuuluneesta alueesta lohkomalla muodostettu tila vastaa niitä rasittavista kiinnityksistä sen mukaan kuin tiloilla on ollut osuutta alueeseen.

203 §.

Määräalan erottaminen, joka on toimitettu 183 §:n 3 momentissa tarkoitetun merkinnän tekemisen jälkeen, on voimassa jokaiseen nähden, joka merkitsemispäivän jälkeen on tullut lohottavan tilan omistajaksi tai saanut siihen nautintaoikeuden tahi kiinnityksen, niin kuin erottaminen olisi tapahtunut merkitsemispäivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 . Kuitenkin on aikaisempia säännöksiä sovellettava niihin toimituksiin, jotka on aloitettu ennen sanottua päivää. Niin ikään on määräalan erottamisoikeuden kiinnittämisessä, kun määräalan luovutusta koskeva oikeustoimi on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, samoin kuin tämän kiinnityksen ja ennen sanottua ajankohtaa erottamisoikeuden vakuudeksi vahvistetun kiinnityksen oikeusvaikutusten osalta noudatettava aikaisempia säännöksiä.

Laki

kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain (101/60) 15, 16, 23, 30 ja 31 § sekä 40 §:n 4 momentti ja 45 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

15 §.

Asemakaava-alueella rakennuskorttelissa tai rakennuskaava-alueella rakennusmaalla sijaitsevaan tilaan voidaan erityisessä maanmittaustoimituksessa siirtää tilojen yhteinen alue tai sen osa, jos sellainen toimenpide edistää rakennuskorttelissa suunnitellun tai vahvistetun tonttijaon mukaisten tonttien tai rakennusmaalle tarkoituksenmukaisten rakennuspaikkojen muodostamista. Siirtämisen ehtona on, että siitä on sovittu sillä tavoin kuin määräalan luovutuksesta on voimassa. Siirtämiseen ei tarvita kiinnityksen haltijain suostumusta ja vapautuu siirretty alue sitä rasittaneista kiinnityksistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun maanmittaustoimituksen osalta on, mikäli toisin ei ole säädetty, soveltuvin kohdin noudatettava, mitä lohkomisesta on voimassa. Tilojen manttaalit jätetään kuitenkin muuttamatta.

16 §.

Milloin tilusvaihdossa tai uusjaossa osa tilalle tulevasta tilusmäärästä 7 §:n mukaisesti korvataan rahana, on tilojen manttaalit muutettava, jollei rahana korvattavan alueen arvo ole vähäinen.

23 §.

Maalaiskunnan sellaisella alueella, jolle ei ole vahvistettu asema- tai rakennuskaavaa, saadaan rakennuspaikkana käytettäväksi tarkoitettu alue muodostaa tilaksi vain siinä tapauksessa, että alue on pinta-alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä ja muutoinkin sellainen kuin rakennuslain 121 §:n 1 momentissa on säädetty. Erityisestä syystä saadaan tilaksi muodostaa sellainenkin alue, jonka pinta-ala on pienempi kuin 2 000 neliömetriä, mutta kuitenkin suurempi kuin 1 000 neliömetriä.

Alue, joka on tarkoitettu sellaista vesihuolto- tai sähkönjakelulaitoksen, radiolaitteen tahi niihin rinnastettavan laitoksen rakennusta taikka rakennelmaa varten, jota ei käytetä asuntona, kauppaliikkeenä tai pysyvänä työpaikkana, samoin kuin alue, joka on tarkoitettu käytettäväksi rakennuslain 131 §:n 1 momentissa mainitun rakennelman tai laitoksen paikkana, ja muu alue, jota ei ole tarkoitettu käytettäväksi rakennuspaikkana, saadaan sen pinta-alasta riippumatta muodostaa tilaksi, mikäli alueen tilaksi muodostaminen ei ole ilmeisen epätarkoituksenmukaista vastaisen kaavoituksen toteuttamisen kannalta.

30 §.

Mitä päivänä kuuta 196 annetun osittamisrajoituslain (/6) 12—31 §:ssä on säädetty, on jäljempänä mainituin poikkeuksin soveltuvilta osin voimassa, kun on kysymys tässä laissa säädettyjen kiinteistön osittamisen edellytysten tutkimisesta.

Jos kiinteistö sijaitsee kaupungissa, jossa on kiinteistötuomari, on maanmittauskonttorin lähetettävä kiinnitysasiain pöytäkirjaan tehtäviä merkintöjä koskevat ilmoitukset kiinteistötuomarille.

Milloin maanmittauskonttori toteaa, että kiinteistön määräala tai osa siitä sijaitsee kaupungin tai kauppalan asemakaava-alueella, tulee maanmittauskonttorin lähettää kaupanvahvistajalta saamansa jäljennös saantoasiakirjasta kaupungissa maistraatille tai järjestysoikeudelle ja kauppalassa järjestysoikeudelle, joiden tulee huolehtia tarpeellisten tontinmittausten ja yleisen alueen mittausten suorittamisesta. Jos määräala tilasta osaksi tai kokonaan sijaitsee rakennuskorttelissa, johon ei ole vahvistettu tonttijakoa, eikä sitä vahvisteta 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun kolmen vuoden kuluessa, tahi jos määräala osaksi sijaitsee asemakaava-alueen ulkopuolella, palautettakoon asiakirja kuitenkin maanmittauskonttorille ja meneteltäköön asiassa sen jälkeen tämän pykälän 1 momentissa mainittujen säännösten mukaisesti.

Milloin määräalan erottaminen kiinteistöstä tapahtuu tontinmittauksella tai yleisen alueen mittauksella, ei ole sovellettava, mitä 1 momentissa mainitussa laissa on säädetty osittamisluvan myöntämistä koskevan kysymyksen ratkaisemisesta ennen varsinaisiin osittamistoimiin ryhtymistä ja erillisestä osittamislupatoimituksesta. Näissä tapauksissa katsotaan niiden oikeusvaikutusten, jotka liittyvät osittamisluvan myöntämiseen, astuvan voimaan silloin, kun jokin määräalasta muodostettu tontti tai yleinen alue on merkitty asianomaiseen rekisteriin.

Jos maistraatti tai järjestysoikeus tahi kiinteistöinsinööri havaitsee, että määräala tilasta osaksi tai kokonaan kuuluu muuhun tilaan kuin 3 momentissa tarkoitetussa saantoasiakirjassa on sanottu, lähettäköön siinä tapauksessa, että määräala osaksi tai kokonaan sijaitsee rakennuskorttelissa, johon ei ole vahvistettu tonttijakoa, tahi osaksi asemakaava-alueen ulkopuolella, viipymättä ilmoituksen maanmittauskonttorille osittamisrajoituslain 13 §:n 4 momentissa tarkoitetun uuden ilmoituksen lähettämistä varten tuomarille.

31 §.

Tämän lain 17—26 ja 28 §:n säännöksiä ei sovelleta, milloin

1) on kysymys pakkolunastuksesta,

2) erotettavan alueen saanto perustuu vuokra-alueiden lunastamista koskeviin säännöksiin,

3) valtiolle erotetaan sille asutuslainsäädännön nojalla hankittua maata,

4) valtio luovuttaa maata asutuslainsäädännön nojalla,

5) valtion maata ositetaan asutustarkoituksiin käytettäväksi,

6) kirkkolain 356 §:ssä tarkoitettua maata ositetaan tai

7) kunnallisen jaotuksen muuttamisen johdosta suoritetaan lohkominen.

40 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä tässä pykälässä mainittuihin toimenpiteisiin ei tarvita jakolain 344 §:ssä edellytetyn kiinnityksen haltijan suostumusta. Jos kuitenkin tontinosan lunastajalle ennestään kuuluva tontinosa käsittää määräalan ohella kokonaisen tilan taikka kahden tai useamman tilan tiluksia, on yhdeksi tilaksi muodostamisen ehtona, mitä päivänä kuuta 196 annetussa yhdistämislaissa (/6) ja jakolain 182 §:n 2 momentissa on säädetty.

45 §.

Milloin rakennuskaava-alueella rakennusmaalla sijaitsevaan tilaan tai tällaisella alueella olevaan, tilaksi muodostettavaan määräalaan on rakennuskaavaan sopeutuvan ja tarkoituksenmukaisen rakennuspaikan muodostamiseksi välttämätöntä liittää toiselle kuuluvaa maata eikä tarpeellista muutosta rajoihin saada aikaan tilusvaihdolla eikä myöskään ole sovittu alueen luovuttamisesta tai 15 §:ssä tarkoitetun toimituksen suorittamisesta, sellainen alue voidaan sanotun tilan omistajan hakemuksesta suoritettavassa maanmittaustoimituksessa *(rakennuspaikan osan lunastamistoimitus)* lunastaa rahalla ja siirtää lunastajan tilaan.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin toimituksiin sovelletaan aikaisempia säännöksiä.

Vaikka toimitus on aloitettu tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan siihen kuitenkin aikaisempia säännöksiä

1) määräosan osalta, joka sanotun ajankohdan jälkeen myydään pakkohuutokaupalla sellaisen saamisen suorittamiseksi, joka ennen tämän lain voimaantuloa syntyneen panttioikeuden tai muun kiinteistövastuun perusteella rasittaa sanottua määräosaa, ja

2) sellaisen tilanosan kohdalta, jonka saanto on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa tai jonka saanto on tapahtunut lain voimaantulon jälkeen, mutta perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn esisopimukseen tahi muuhun oikeustoimeen.

Aikaisempia säännöksiä sovelletaan myös oikeuteen saada toimituksen sikseen jättämisen johdosta puretuksi sellainen luovutussopimus, johon 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu saanto perustuu.

Laki

rakennuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain (370/58) 121 § näin kuuluvaksi:

121 §.

Rakennuspaikan on oltava alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä sekä rakennuksen laatuun ja kokoon nähden muutoinkin riittävän suuri ja rakennuksen tarkoitukseen sovelias.

Rakennuslautakunta voi erityisestä syystä sallia rakentamisen pienemmälle rakennuspaikalle kuin 1 momentissa on sanottu, jos se on alaltaan vähintään 1 000 neliömetriä.

Jos hakijan oikeus rakennuspaikaksi tarkoitettuun alueeseen perustuu oikeustoimeen, jolla on tilasta luovutettu määräala tai tilan luovutuksessa pidätetty määräala, ja jos määräalan erottamiseen on tarpeen päivänä kuuta 196 annetussa osittamisrajoituslaissa (/6) tarkoitettu osittamislupa, ei rakennuslupaa saa antaa ennen kuin osittamislupa on annettu ja se on saanut lainvoiman.

Rakennuslupaa ei saa antaa, jos rakennuspaikkaan kuuluu tiluksia kahdesta tai useammasta kiinteistöstä.

Kaavoitusalueiden jakolain 23 §:n 2 momentin nojalla tilaksi muodostettua aluetta, jonka pinta-ala on pienempi kuin 1 000 neliömetriä, ei saa käyttää muunlaiseen rakentamiseen kuin sanotussa momentissa on tarkoitettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta 28 päivänä helmikuuta 1930 annetun lain (86/30) 1 § sekä lisätään lain 4 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 14 a § seuraavasti:

1 §.

Jokainen, joka on saanut omistusoikeuden kiinteistöön, on velvollinen hankkimaan saannolleen lainhuudon siinä oikeudessa, jonka tuomiopiirissä kiinteistö on.

Sama velvollisuus on myöskin sillä, joka on saanut ehdollisen tontin kaupungissa.

Jos määräala kiinteistöstä yhdistetään toiseen kiinteistöön, on omistaja velvollinen hankkimaan lainhuudon yhdistämällä muodostettuun kiinteistöön.

Jos kiinteistö on saatu pakkolunastuksella sillä tavoin, kuin kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen on säädetty, ei saanto ole lainhuudatuksen alainen.

Kiinteistöllä tarkoitetaan tässä laissa myöskin määräosaa kiinteistöstä.

Yleistä liikennettä varten rakennetun yksi-

tyisen rautatien laillistuksesta olkoon voimassa, mitä siitä on erikseen määrätty.

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Huudattamisaika luetaan 1 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa siitä, kun yhdistäminen on merkitty maarekisteriin.

14 a §.

Sillä, jonka omistamat kiinteistöt on yhdistetty, on oikeus saada lainhuuto yhdistämällä muodostettuun kiinteistöön, vaikka hänellä jo on lainhuuto yhdistettävinä olleisiin kiinteistöihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

ulosottolain 5 luvun muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään ulosottolain 5 luvun 17 §:ään, sellaisena kuin se on 17 päivänä joulukuuta 1948 annetussa laissa (963/48), uusi 2 momentti seuraavasti:

17 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos rasitustodistuksesta käy ilmi, että kiinteistö on päivänä kuuta 196 annetun yhdistämislain (/6) tai päivänä kuuta 196 annetun erikoisyhdistämislain (/6) nojalla vireille pannun yhdistämismenettelyn kohteena, ilmoittakoon ulosotonhaltija tai ulosottomies toimitetusta ulosmittauksesta viipymättä maanmittauskonttorille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 102 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

102 §.

Tämän lain mukaan muodostetun viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustilan samoin kuin sellaisen edellä mainitun laatuiseksi tilaksi katsottavan ennestään olevan tilan tai määräalan, jolle on annettu lisäaluetta, ja tämän lisäalueen säännöllistä hoitoa älköön laiminlyötäkö älköönkä myöskään niitä taikka osaa tai aluetta niistä ilman asianomaisen viranomaisen lupaa toiselle luovutettako tai vuokrattako. Sama olkoon lakina asuntotilasta ja sille annetusta lisäalueesta, jos niistä on muodostunut asuntotilaa suurempi tila. Tällaiseen lupaan voidaan liittää ehto, että 10 luvussa tarkoitettu saaminen tai osa siitä on heti korkoineen maksettava. Ilman asutuslautakunnan tai sen puheenjohtajan lupaa ja metsänhoitolautakunnan toimesta suoritettua tai sen hyväksymän metsäammattimiehen suorittamaa puiden leimausta älköön niiltä myöskään myytäkö taikka myytäväksi tai muuten tilalta poisvietäväksi hakattako puita, ja noudatettakoon sen jälkeen, kun 104 §:n 1 momentissa tarkoitettu merkintä on tehty kiinteistökiinnitysasiain pöytäkirjaan, vastaavasti metsäkiinnityksestä voimassa olevia säännöksiä. Ratkaistessaan puunmyyntiä tai -hakkuuta koskevan valituksen on asutushallituksen samalla määrättävä päätöksensä mukaisen leimauksen toimittamisesta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Mitä 102 §:n 2 momentissa on säädetty saman pykälän 1 momentissa, sellaisena kuin se on aikaisemmassa muodossaan, tarkoitetun osittamiskiellon rikkomisen seuraamuksista, on kuitenkin sovellettava, jos osittaminen on toimitettu tai aloitettu tahi sitä on maanmittauskonttorilta haettu ennen tämän lain voimaantuloa taikka jos osittaminen perustuu ennen sanottua ajankohtaa tehtyyn luovutukseen, aviopuolisoiden omaisuuden ositukseen tai perinnönjakoon taikka sellaiseen luovutukseen, ositukseen tai perinnönjakoon, joka puolestaan perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn esisopimukseen, taikka testamenttiin, jonka tekijä on omistamastaan tilasta testamentannut määräalan tai määräosan taikka tilan pidättämällä siitä perilliselleen tai toiselle testamentinsaajalle määräalan ja on kuollut ennen mainittua ajankohtaa.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Lars Lindeman.*

Liite.

Osittamisrajoitusasetus.

Maatalousministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 196 annetun osittamisrajoituslain (/6) 32 §:n nojalla:

1 §.

Osittamisrajoituslaissa tarkoitetun osittamisluvan myöntämistä koskevaa kysymystä käsiteltäessä on, mikäli tässä asetuksessa ei ole toisin säädetty taikka edellä mainitusta laista ja kaavoitusalueiden jakolaista (101/60) muuta johdu, soveltuvin osin noudatettava, mitä 28 päivänä marraskuuta 1952 annetussa jakoasetuksessa (407/52) ja 11 päivänä heinäkuuta 1960 annetussa kaavoitusalueiden jakoasetuksessa (353/60) on säädetty menettelystä toimituksessa.

2 §.

Saatuaan julkiselta kaupanvahvistajalta jäljennöksen osittamisrajoituslain 13 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakirjasta maanmittauskonttorin on tarkastettava, onko sellainen rekisteriyksikkö, johon asiakirjassa mainittu määräala on ilmoitettu kuuluvaksi, ollut merkittynä maarekisteriin oikeustointa tehtäessä. Jos maanmittauskonttori havaitsee luovutuskirjan tahi jako- tai osituskirjan tältä osin virheelliseksi, on sen palautettava asiakirja jollekin asianosaisista sekä tiedotettava kirjatulla kirjeellä asiasta muille asianosaisille.

3 §.

Toimituksessa pidettävään pöytäkirjaan on jakoasetuksen 13 §:ssä mainittujen seikkojen lisäksi merkittävä, mihin tarkoitukseen luovutuksen saaja on ilmoittanut aikovansa käyttää hankkimaansa tai saamaansa tilanosaa, samoin kuin ne asianosaisen mahdollisesti esittämät näkökohdat, joiden perusteella osittaminen hänen käsityksensä mukaan on katsottava sallituksi. Milloin osittamislupatoimituksessa tai aikaisemmassa osittamistoimituksessa on myönnetty lupa tilanosan erottamiseen, on pöytäkirjaan niin ikään merkittävä, missä toimituksessa ja milloin osittamislupakysymys on ratkaistu, sekä onko tilanosan saannon perusteena oleva oikeustoimi määräosan suuruuden tai lohkomalla erotettavan alueen osalta osittamisluvan mukainen.

Milloin osittamislupakysymys on osittamisrajoituslain 19 §:n 1 momentin mukaisesti siirretty käsiteltäväksi muun toimituksen yhteydessä, on kunkin toimituksen pöytäkirjaan tehtävä siitä merkintä.

4 §.

Osittamislupakysymyksen ratkaisemista varten on laadittava vahvistetun kaavan mukainen yleispiirteinen tilusselitelmä, josta tulee käydä selville, mitä tiloja maa- tai metsätilaan kuuluu, tilusten alat likimääräisesti tiluslajeittain sekä tiloilla olevat rakennukset. Tilusselitelmässä on niin ikään erikseen selitettävä ne tilanosat, joita osittamisrajoituslain 3 §:n 3 momentin mukaan ei oteta huomioon harkittaessa osittamisluvan myöntämistä, sekä ne tilanosat, joiden erottamisesta on kysymys. Jos maa- tai metsätilaan kuuluva tila taikka tilanosa on kaavoitusalueella, on myös tästä seikasta tehtävä merkintä. Maanmittaushallitus määrää, mitä muita seikkoja tilusselitelmästä tulee käydä ilmi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tilusseli-

telmässä on tiluslajit ryhmiteltävä maatalousmaaksi, maatalouskelpoiseksi maaksi, metsämaaksi ja joutomaaksi. Maatalousmaan ja maatalouskelpoisen maan osalta noudatetaan tällöin vastaavasti, mitä 13 päivänä helmikuuta 1959 annetun maankäyttöasetuksen (68/59) 22 §:ssä on säädetty.

Maatalousmaan muunnettu peltohehtaarimäärä lasketaan noudattaen vastaavasti, mitä maankäyttöasetuksen 23 §:n 1 momentissa on säädetty.

Milloin toimituksessa on kysymys yksinomaan osittamisrajoituslain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tilanosien erottamisesta, ei 1 momentissa tarkoitettua tilusselitelmää ole laadittava.

5 §.

Osittamisrajoituslakia sovellettaessa katsotaan maatilatalouteen kuuluvaksi myös puutarha-, siipikarja- ja turkistarhatalous sekä muu erikoismaatalous.

6 §.

Toimitusmiesten on osittamislupakysymystä ratkaistessaan käytettävä maarekisterissä olevia tietoja ositettavaan maa- tai metsätilaan kuuluvien tilojen kokonaisaloista ja eri tiluslajien aloista. Jos maarekisterissä olevat tiedot ovat vanhentuneet, on toimitusmiesten uutta kartoitusta toimittamatta selvitettävä likimääräiset alat verotusasiakirjojen, viljelyskarttojen taikka muiden asiakirjojen ja karttojen perusteella ja suorittamalla tarvittaessa tiloilla katselmus.

7 §.

Osittamisrajoituslain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on liitettävä jakoasetuksen 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys omistusoikeudesta.

Osittamisrajoituslain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu suunnitelma on laadittava kirjallisesti, päivättävä ja kaikkien asianosaisten allekirjoitettava. Suunnitelmassa on kukin lohkomalla erotettavaksi tarkoitettu alue tai, mikäli kysymys on halkomisesta, jakoperuste riittävän selvästi määriteltävä.

8 §.

Toimitusinsinöörin tulee viipymättä lähettää maanmittauskonttorille ilmoitus päätöksestä, jolla on ratkaistu osittamislupakysymys. Niin ikään on, milloin osittamis- tai osittamislupatoimitus on peruutettu tai jätetty sikseen ennen osittamislupakysymyksen ratkaisemista, siitä lähetettävä ilmoitus. Ilmoitukseen on merkittävä, onko asia alistettu maanjako-oikeuden tutkittavaksi.

Milloin asia on alistettu maanjako-oikeuden tutkittavaksi, on sen puheenjohtajan viipymättä lähetettävä maanmittauskonttorille ilmoitus osittamislupa-asiassa annetusta päätöksestä.

9 §.

Päätöksestä, jolla on lainvoimaisesti ratkaistu kysymys siitä, saadaanko osittaminen toimittaa, tulee toimitusinsinöörin tai, jos asia on saatettu maanjako-oikeuden tutkittavaksi, sanotun oikeuden puheenjohtajan merkitä todistus toimituksen perusteena olevaan saanto- tai muuhun asiakirjaan. Todistuksessa on mainittava toimituksen numero, osittamislupa-asiassa annetun päätöksen sisältö sekä sen antamispäivä. Milloin osittamislupa on myönnetty suunnitelman perusteella, on todistukseen merkittävä myös osittamisluvan voimassaoloaika.

Toimituksen lopettamisen jälkeen on maanmittauskonttorin asianomaisen pyynnöstä merkittävä 1 momentissa tarkoitetun asiakirjan kaksoiskappaleisiin todistus osittamislupa-asiassa annetusta päätöksestä.

Milloin maanmittauskonttori on peruuttanut osittamisluvan, on sen tehtävä päätöksestä merkintä siihen asiakirjaan, johon 1 momentissa tarkoitettu todistus on merkitty.

Asianosaisen kappale toimituksen perusteena olevasta asiakirjasta on heti päätöksen antamisen jälkeen toimitettava hänelle 1—3 momentissa tarkoitetulla todistuksella varustettuna.

10 §.

Toimitusmiesten on tarvittaessa hankittava maankäyttötoimikunnan lausunto siitä, onko maatilaa pidettävä osittamisrajoituslain 4 §:ssä tarkoitettuna viljelystilana, samoin kuin muista maatilan elinkelpoisuutta koskevista kysymyksistä.

11 §.

Osittamisrajoituslain 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa on toimitusmiesten ennen osittamislupakysymyksen ratkaisemista päätettävä, mikä etusija kunkin tilanosan erottamisella on keskinäisessä etusijajärjestyksessä.

12 §.

Osittamisluvan peruuttamista koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti. Hakemuksen oheen on liitettävä osittamislupatoimituksen perusteena ollut asiakirja, johon on merkitty 9 §:ssä tarkoitettu todistus, tai virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös asiakirjasta. Lisäksi on esitettävä selvitys siitä, että osittamisluvan perusteena ollut oikeustoimi on purettu tahi rauennut taikka että suunnitelmasta on luovuttu.

13 §.

Maanmittauskonttorin on pidettävä luetteloa toimialueellaan sijaitsevia tiloja koskevista toimituksista ja niissä tehdyistä päätöksistä, sikäli kuin kysymys on tilan osittamisen edellytyksistä. Jos asia on saatettu maanjako-oikeuden tutkittavaksi, on luetteloon tehtävä merkintä tämän viranomaisen päätöksestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta luettelosta, jota on pidettävä juoksevan numerosarjan mukaan, tulee käydä ilmi:

1) toimituksen numero;
2) ositettava tila;
3) toimituksen perusteena oleva saanto- tai muu asiakirja;
4) toimitusmiesten osittamislupa-asiassa antaman päätöksen sisältö sekä onko asia alistettu maanjako-oikeuden tutkittavaksi;
5) maanjako-oikeuden osittamislupa-asiassa antaman päätöksen sisältö;
6) päivä, jona osittamislupa-asiassa annettu ratkaisu on saanut lainvoiman;
7) päivä, jona maanmittauskonttori on lähettänyt osittamisrajoituslain 13 §:ssä ja 29 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen kihlakunnantuomarille;
8) päätös, jolla maanmittauskonttori on osittamisrajoituslain 24 §:n 3 momentin mukaisesti peruuttanut osittamisluvan; sekä
9) maanmittaushallituksen määräämät muut seikat.

Maanmittauskonttorin on tehtävä maarekisteriin asianomaisen tilan kohdalle merkintä edellä mainitussa luettelossa olevasta toimituksen numerosta.

14 §.

Tarkemmat määräykset tämän asetuksen soveltamisesta antaa ja tarpeelliset kaavat vahvistaa maanmittaushallitus.

15 §.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Asetus

julkisista kaupanvahvistajista annetun asetuksen muuttamisesta.

Oikeusministerin esittelystä muutetaan julkisista kaupanvahvistajista 9 päivänä kesäkuuta 1933 annetun asetuksen 4 §, sellaisena kuin se on 2 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa asetuksessa (295/61), sekä 5 §:n 1 momentin d kohta, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1946 annetussa asetuksessa (794/46), näin kuuluviksi:

4 §.

Pyydettäessä luovutuskirjan oikeaksi todistamista on kaupanvahvistajalle annettava jäljennös niistä asiakirjoista, joihin todistus merkitään, sekä niihin liittyvistä sopimuksen tekijäin valtuutusta koskevista asiakirjoista. Kaupanvahvistajan on todistettava jäljennös oikeaksi.

Kun kaupanvahvistaja on todistanut oikeaksi asiakirjan, jolla luovutetaan tai kiinteistön luovutuksen yhteydessä erotettavaksi pidätetään määräala kiinteistöstä, tahi jako- tai osituskirjan, jonka mukaan jakamattomaan pesään kuuluva tai muu kiinteistö jaetaan siten, että yksi tai useampi osakas saa määräalan kiinteistöstä, taikka sellaisia oikeustoimia koskevan esisopimuksen, on oikeaksi todistamista pyydettäessä annettava asiakirjasta kaksi jäljennöstä kaupanvahvistajalle, jako- tai osituskirjasta tai sitä vastaavasta esisopimuksesta kuitenkin vain kiinteistöä ja sen jakamista koskevilta osin, sekä

kaksi jäljennöstä myös sopimuksen tekijäin valtuutusta koskevista asiakirjoista. Viimeistään toisena arkipäivänä oikeaksi todistamisesta lukien kaupanvahvistajan tulee lähettää kirjatussa kirjeessä toinen jäljennös sille maanmittauskonttorille, jonka toimialueella kiinteistö sijaitsee, sekä samalla ilmoittaa maanmittauskonttorille sopimuksen tekijäin kotipaikka ja asunto-osoite määräalan osittamisen edellytysten tutkimista ja mahdollista osittamistoimitusta varten.

Jollei 1 ja 2 momentissa mainittuja jäljennöksiä anneta kaupanvahvistajalle, tämän tulee valmistaa jäljennökset asianosaisen kustannuksella.

Kaupanvahvistajan on säilytettävä jäljennökset oikeiksi todistamistaan asiakirjoista aikajärjestyksessä vähintään kymmenen vuoden ajan todistamispäivästä lukien.

Kun oikeuden määräämä kaupanvahvistaja eroaa toimestaan tai kuolee, on oikeuden tai sen puheenjohtajan tehtävä siitä ilmoitus sille henkikirjoittajalle, jonka virka-alueella kaupanvahvistajan toimialue oli. Henkikirjoittajan on viipymättä otettava haltuunsa 4 momentissa tarkoitetut jäljennökset ja 5 §:ssä mainittu päiväkirja. Jos kaupanvahvistajan toimialue ulottui useamman henkikirjoittajan virka-alueelle, on ilmoitus tehtävä ja mainitut asiakirjat luovutettava sille henkikirjoittajalle, jonka virka-alueella kaupanvahvistaja asui. Henkikirjoittajaan on sen jälkeen sovellettava, mitä kaupanvahvistajasta on 4 momentissa sekä 9 §:ssä ja 10 §:n 3 momentissa sanottu. Jos eroavan kaupanvahvistajan sijaan määrätään toinen henkilö, on päiväkirja ja jäljennökset luovutettava hänelle.

5 §.

Todistamistaan kiinteistön luovutuksista on kaupanvahvistajan pidettävä päiväkirjaa oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisesti. Päiväkirjaan on merkittävä:

— — — — — — — — — — — — — — —

d) luovuttajan ja luovutuksensaajan täydellinen nimi, ammatti, kotipaikka ja asunto-osoite;

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Yhdistämisasetus.

Maatalousministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 196 annetun yhdistämislain (/6) 37 §:n nojalla:

1 §.

Tilojen yhdistämistä koskevaan hakemukseen on liitettävä yhdistämislain 16 §:n 2 momentissa mainittujen selvitysten lisäksi hakijan aviosuhteet osoittava virkatodistus.

Milloin useampi kuin yksi yhdistettävistä tiloista on kiinnitysvastuussa muissa kuin yhdistämislain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ja kiinnityksen haltijat ovat kirjallisesti sopineet kiinnitysten etuoikeusjärjestyksestä, on hakemukseen liitettävä sopimus samoin kuin alkuperäisinä tai virallisesti oikeiksi todistettuina jäljennöksinä ne velka- ja sopimuskirjat, joiden vakuudeksi kiinnitykset ovat voimassa. Jäljennöksistä tulee myös selvitä, että alkuperäisille velka- ja sopimuskirjoille on tehty merkintä edellä mainitun sopimuksen tekemisestä.

Jos yhdistettävä tila on vastuussa samasta kiinnityksestä sellaisen tilan kanssa, jota ei ole haettu yhdistettäväksi, ja kiinnityksen haltija on suostunut siihen, että yhdistettävä tila vapautetaan yhdistämisen tapahtuessa kiinnityksestä, on asianomainen velka- tai sopimuskirja, johon sanottu suostumus on merkitty, liitettävä hakemukseen alkuperäisenä tai virallisesti oikeaksi todistettuna jäljennöksenä.

Milloin kiinnityksen haltijana on valtion viranomainen tai laitos, kunta, Suomen Pankki, kansaneläkelaitos, pankkilaissa (87/33) tarkoitettu liikepankki, säästöpankki,

postisäästöpankki, Osuuskassojen Keskus Oy, kiinnitysluottopankki, hypoteekkiyhdistys, asuntohypoteekkiyhdistys, osuuskassa tai vakuutuslaitos, voidaan 2 ja 3 momentissa tarkoitetun velka- tai sopimuskirjan jäljennöksen sijasta hakemukseen liittää sanotun kiinnityksen haltijan antama todistus siitä, että alkuperäinen velka- tai sopimuskirja on sen hallussa ja että asiakirjalle on tehty merkintä kiinnitysten etuoikeusjärjestystä koskevan sopimuksen tekemisestä tai kiinnityksestä vapauttamisesta.

Hakemuksessa on ilmoitettava, millä perusteella hakija katsoo yhdistettävien tilojen kuuluvan samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Niin ikään on hakemuksessa mainittava, rasittaako yhdistettäviä tiloja tai jotakin niistä maksamattoman kauppahinnan panttioikeus. Hakijan on myös tehtävä ehdotus yhdistämällä muodostettavan tilan nimeksi.

Jos hakemus on puutteellinen, on maanmittauskonttorin kehotettava hakijaa täydentämään hakemustaan.

2 §.

Milloin yhdistämislain 19 §:n 1 momentin mukaan maanmittauskonttorin toimesta pidettävässä kokouksessa kiinnityksen haltijat sopivat kiinnitysten etuoikeusjärjestyksestä, on siitä tehtävä kirjallinen sopimus, joka on liitettävä kokouksesta pidettävään pöytäkirjaan. Sopimuksesta on tehtävä merkinnät alkuperäisiin velka- ja sopimuskirjoihin. Jos sopimusta ei saada tehdyksi, on niihin velka- ja sopimuskirjoihin, jotka on kokouksessa esitetty, tehtävä merkinnät yhdistämisasian vireilläolosta.

Milloin 1 §:n 3 momentissa mainitun kiinnityksen haltija tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetussa kokouksessa suostuu vapauttamaan yhdistettävän tilan kiinnityksestä, on siitä tehtävä merkintä alkuperäiseen velka- tai sopimuskirjaan.

3 §.

Pöytäkirjaan, joka pidetään 2 §:ssä tarkoitetussa kokouksessa, on merkittävä, kenelle kutsukirjeet on lähetetty, milloin ne on kirjoihin merkittyinä annettu postin kuljetettaviksi ja, jos kutsu on julkaistu virallisessa lehdessä, lehden numero. Niin ikään pöytäkirjaan on merkittävä saapuville tulleet asianosaiset ja heidän asiamiehensä. Pöytäkirjassa on selostettava kokouksen kulku ja mitä asianosaiset ovat esittäneet.

Yhdistämislain 19 §:n 4 momentissa tarkoitetussa katselmuksessa on laadittava vahvistetun kaavan mukainen arviokirja.

4 §.

Jos yhdistettävän tilanosan omistajalla on kaksi tai useampia tiloja, on määräosa tai määräala yhdistettävä siihen tilaan, johon hän on ehdottanut sen yhdistettäväksi. Toimitusmiehet voivat kuitenkin, poiketen omistajan ehdotuksesta, yhdistää tilanosan toiseen hänelle kuuluvaan tilaan, milloin ehdotettu yhdistäminen ei yhdistämislain mukaan ole mahdollista tai milloin yhdistämistä muuhun tilaan on pidettävä huomattavasti tarkoituksenmukaisempana.

5 §.

Yhdistämislain 18 §:ssä, 23 §:n 3 momentissa ja 30 §:ssä tarkoitettua kiinnitysten järjestelyä varten on laadittava vahvistetun kaavan mukainen arviokirja, jos kiinnityksen tai suorituksen haltija ei ole antanut järjestelyyn suostumustaan.

6 §.

Yhdistämislain 24 ja 31 §:ssä tarkoitetun toimituskokouksen osalta on vastaavasti voimassa, mitä tämän asetuksen 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 momentissa on säädetty.

Milloin kiinnityksen haltija 1 momentissa mainitussa kokouksessa on antanut suostumuksensa yhdistämislain 23 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kiinnitysvastuun jakamiseen taikka viimeksi mainitussa momentissa tahi sanotun lain 30 §:ssä tarkoitettuun tilan tai määräalan vapauttamiseen hänen kiinnityksestään, on siitä tehtävä merkintä alkuperäiseen velka- tai sopimuskirjaan.

7 §.

Yhdistämisen tultua merkityksi maarekisteriin on maanmittauskonttorin lähetettävä yhdistämisestä ja kiinnityksissä tapahtuneista muutoksista ilmoitus niille kiinnityksen haltijoille, joiden osoitteet ovat tiedossa. Niin ikään on maanmittauskonttorin, milloin yhdistäminen 8 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksissa on jäänyt toimittamatta, lähetettävä siitä ilmoitus kiinnityksen haltijoille. Ilmoituksessa on myös mainittava, että kiinnityksen haltija voi saada 8 §:ssä tarkoitetun

todistuksen kihlakunnantuomarilta tai kiinteistötuomarilta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei kuitenkaan lähetetä yhdistämislain 13 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kiinnityksen haltijalle.

Jos yhdistettävänä ollut määräala on yhdistämislain 30 §:n mukaan vapautettu julkisoikeudellisesta tai julkisoikeudellisessa järjestyksessä maksettavaksi pannusta tai niihin verrattavasta suorituksesta, on maanmittauskonttorin ilmoitettava siitä sille viranomaiselle, joka huolehtii suorituksen perimisestä.

Yhdistämislain 15 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa on maanmittauskonttorin ilmoitettava yhdistämisestä asutushallitukselle.

8 §.

Sitten kun kihlakunnantuomari tai kiinteistötuomari on yhdistämislain 22 §:n 2 momentin, 29 §:n 2 momentin tai 33 §:n mukaan tehnyt yhdistämisestä sekä kiinnityksissä tapahtuneista muutoksista merkinnät kiinnitysrekisteriin, on hänen kiinnityksen haltijan pyynnöstä kirjoitettava alkuperäiselle kiinnitysasiakirjalle todistus kiinnityksen osalta tapahtuneista muutoksista.

Milloin on lainvoimaisesti ratkaistu, ettei yhdistämistä toimiteta, tai jos yhdistämishakemus on peruutettu tahi jos toimitus, jonka yhteydessä on ollut tarkoitus suorittaa yhdistäminen, peruutetaan tai jätetään sikseen, voi kiinnityksen haltija, jonka kiinnitysasiakirjaan on tehty merkintöjä vireillä olleen yhdistämisen johdosta, pyytää kihlakunnantuomaria tai kiinteistötuomaria kirjoittamaan sanotulle asiakirjalle todistuksen siitä, että yhdistäminen on jäänyt toimittamatta.

9 §.

Jos halkomis- tai uusjakotoimitus, jonka yhteydessä on suoritettu määräosan yhdistäminen, on alistettu maanjako-oikeuteen tai jos on valitettu lohkomistoimituksesta, jossa määräala on yhdistetty, on toimitusinsinöörin, poiketen jakoasetuksen 186 §:n 1 momentin ja 187 §:n 2 momentin säännöksistä, toimitettava asiakirjat ja kartta maanmittauskonttoriin mahdollisimman pian ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa toimituksen lopettamisesta lukien.

Maanjako-oikeuden päätös on toimitettava asianosaiselle, toimitusinsinöörille ja maanmittauskonttorille kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

10 §.

Yhdistämislain 36 §:ssä tarkoitettujen rasitustodistusten antamisesta suoritetaan asianomaiselle tuomarille korvaus valtion varoista. Korvausta koskeva lasku on maksattamista varten lähetettävä maanmittauskonttorin välityksellä maanmittaushallitukselle.

11 §.

Tarkemmat määräykset tämän asetuksen soveltamisesta antaa ja tarvittavat kaavat vahvistaa maanmittaushallitus.

12 §.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan tilojen yhdistämisestä annetun lain soveltamisesta 8 päivänä elokuuta 1958 annettu asetus (350/58).

Erikoisyhdistämisasetus.

Maatalousministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 196 annetun erikoisyhdistämislain (/6) 12 §:n nojalla:

1 §.

Erikoisyhdistämislain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetussa ehdotuksessa luetellaan kaikki yhdistettävät tilat kylittäin ja talonumeroittain maarekisterin mukaisessa järjestyksessä. Tilan nimen ja rekisterinumeron lisäksi mainitaan tilan omistajan nimi. Ehdotuksessa on kunkin sellaisen tilan kohdalle, jota suuruutensa, sijaintinsa, sillä olevien rakennusten tai muun syyn johdosta on pidettävä maa-

tilan päätilana, merkittävä, mitkä muut tilat ehdotetaan sen kanssa yhdistettäviksi, ja viimeksi mainittujen tilojen kohdalle vuorostaan viittaus päätilan kohdalla olevaan yhdistämisehdotukseen. Milloin yhdistettäviksi ehdotetut tilat ovat kiinnitysvastuussa muussa kuin päivänä kuuta 196 annetun yhdistämislain (/6) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, on päätilan kohdalla mainittava, että tilojen omistajan on esitettävä kiinnityksen haltijoiden tekemä kirjallinen sopimus kiinnitysten etuoikeusjärjestyksestä tai kiinnityksen haltijan kirjallisesti antama suostumus kiinnityksestä vapauttamiseen. Päätilan kohdalla on niin ikään mainittava maanmittauskonttorin ehdotus yhdistämällä muodostettavan tilan nimeksi.

Ehdotuksen lisäksi on tehtävä hakemisto, jossa luetellaan yhdistettäviksi ehdotettujen tilojen omistajat aakkosjärjestyksessä viittauksin siihen kohtaan ehdotuksessa, jossa asianomaisen omistama päätila on. Ensimmäisestä ehdotuksesta tehtävässä hakemistossa on mainittava myös niiden henkilöiden nimet, joiden omistamien tilojen osalta yhdistämisehdotus tehdään myöhemmin.

2 §.

Sen lisäksi mitä tässä asetuksessa on säädetty, on vastaavasti voimassa, mitä päivänä kuuta 196 annetun yhdistämisasetuksen (/6) 2, 3 ja 5 §:ssä, 7 §:n 1 ja 2 momentissa, 8 §:ssä ja 9 §:n 2 momentissa on säädetty. Niin ikään on tämän asetuksen 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen ja suostumuksen esittämisen osalta vastaavasti voimassa, mitä yhdistämisasetuksen 1 §:n 2—4 momentissa on säädetty velka- ja sopimuskirjoista ja niille tehtävistä merkinnöistä.

3 §.

Erikoisyhdistämislain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten antamisesta suoritetaan kihlakunnantuomarille korvausta valtion varoista markkaa kutakin tilaa kohti. Korvausta koskeva lasku on maksattamista varten lähetettävä maanmittauskonttorin välityksellä maanmittaushallitukselle.

4 §.

Erikoisyhdistämislain täytäntöönpanon yleinen johto ja valvonta kuuluu maanmittaushallitukselle.

Tarkemmat määräykset tämän asetuksen soveltamisesta antaa ja tarpeelliset kaavat vahvistaa maanmittaushallitus.

5 §.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Asetus

jakoasetuksen muuttamisesta.

Maatalousministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1952 annetun jakoasetuksen (407/52) 6 §:n 1 ja 2 momentti, viimeksi mainittu momentti sellaisena kuin se on 17 päivänä toukokuuta 1963 annetussa asetuksessa (236/63), 14 §, 111 §:n 1 momentti ja 214 § sekä lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, 2 §:ään uusi 3 momentti, 3 §:ään uusi 3 momentti, 96 §:ään uusi 4 momentti ja asetukseen uusi 5 a § seuraavasti:

1 §.

Maanmittaustoimituksen vireillepanosta eräissä tapauksissa on säädetty päivänä kuuta 196 annetussa osittamisrajoituslaissa (/6).

2 §.

Milloin osittamisrajoituslain mukaisessa osittamislupatoimituksessa tahi aikaisemmassa osittamistoimituksessa on myönnetty lupa tilanosan erottamiseen, on määräystä

halkomiseen tai lohkomiseen haettaessa hakemuksen oheen liitettävä se asiakirja, johon päivänä kuuta 196 annetun osittamisrajoitusasetuksen (/6) 9 §:ssä tarkoitettu todistus myönnetystä osittamisluvasta on merkitty, tai virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös asiakirjasta.

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Kun julkinen kaupanvahvistaja on lähettänyt maanmittauskonttorille osittamisrajoituslain 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun jäljennöksen oikeaksi todistamastaan asiakirjasta, maanmittauskonttorin on kehotettava määräalan saajaa määräajassa esittämään maanmittauskonttorille tämän pykälän 1 momentissa mainittu selvitys uhalla, että selvitys voidaan hankkia hänen kustannuksellaan. Samalla maanmittauskonttorin on kehotettava määräalan saajaa tekemään 5 a §:ssä mainittu ilmoitus.

5 a §.

Haettaessa määräystä halkomiseen tai lohkomiseen hakijan on ilmoitettava hänen samassa kunnassa omistamansa tilat ja kuuluvatko ne tai jokin niistä erotettavan tilanosan kanssa samaan maa- tai metsätilaan tahi muuten samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Jos hakijalla on kaksi tai useampia tiloja, jotka kuuluvat erotettavan tilanosan kanssa tällaiseen kokonaisuuteen, tehköön hakija samalla ehdotuksen, mihin tilaan tilanosa olisi yhdistettävä.

6 §.

Vapaaehtoisen tilusvaihdon, jäljempänä 230 §:ssä mainitun erillisen kartoituksen ja vaaituksen sekä jakolain 237 §:n 1 momentissa mainitun rasitetoimituksen saa sellaisen hakemiseen oikeutetun pyynnöstä toimittaa maanmittauskonttorin määräyksettä. Toimitusinsinöörin on kolmenkymmenen päivän kuluessa ilmoitettava maanmittauskonttorille toimituksen vastaanottamisesta.

Mitä 2 §:ssä on säädetty omistusoikeuden osoittamisesta ja 5 §:n 1 ja 3 momentissa muun selvityksen esittämisestä, on sovellettava myös, kun toimitusinsinööri ottaa toimituksen suorittaakseen ilman määräystä. Vapaaehtoista tilusvaihtoa varten on maarekisterinote kuitenkin esitettävä vain tarvittaessa.

— — — — — — — — — — — — — — —

14 §.

Jos toimituksen aikana havaitaan toimituksen suorittamista varten tarpeelliseksi sellainen selvitys, jota ei ole aikaisemmin esitetty, on asianosaisen sellainen hankittava. Milloin toimitus on muissa kuin osittamisrajoituslain 13 ja 14 §:ssä mainituissa tapauksissa määrätty suoritettavaksi asianosaisen hakematta, on tällainen selvitys toimitusinsinöörin hankittava, mikäli se on viranomaisilta saatavissa.

96 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Milloin osittamisrajoituslain mukaisessa osittamislupatoimituksessa annettua päätöstä ei alisteta maanjako-oikeuden tutkittavaksi, on toimitusinsinöörin yhden kuukauden kuluessa toimituksen lopettamisesta lukien lähetettävä asiakirjat maanmittauskonttoriin säilytettäviksi.

111 §.

Lohkomiskirjan on osoitettava saannot, joihin toimitus on perustunut, milloin osittamislupa on saanut lainvoiman, lohottavan tilan tilukset, mitä on erotettu tiloille yhteisiksi ja annettu kullekin tilalle, tilusalat, jyväluvut ja jyvitysarvot joko kuvioittain tai tiluslajeittain, oikeudet yhteisiin tiluksiin, tilojen osaluvut ja manttaalit sekä uudet perustetut rasitteet ja ennestään oleviin rasitteisiin tehdyt muutokset samoin kuin mahdollisuuden mukaan, miten lohottavaa tilaa koskevat rasitteet tulevat kohdistumaan lohkomisessa muodostettaviin tiloihin.

— — — — — — — — — — — — — — —

214 §.

Haettaessa kiinnitystä kosken tai muun yhteisen alueen osuuden luovutuksen vakuudeksi on noudatettava, mitä kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen on säädetty.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Asetus

rakennusasetuksen muuttamisesta.

Sisäasiainministerin esittelystä muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun rakennusasetuksen (266/59) 122 § näin kuuluvaksi:

122 §.

Rakennuslupaa on haettava kirjallisesti, ja hakemukseen on liitettävä:

1) selvitys siitä, että hakija hallitsee rakennuspaikkaa;

2) jos hakijan oikeus rakennuspaikkaan perustuu määräalan saantoon, selvitys siitä, että määräalan erottamiseen on lainvoiman saaneella päätöksellä myönnetty lupa;

3) ote rakennuskaavasta;

4) kolmena kappaleena rakennuspaikasta laadittu asemapiirros, joka osoittaa rakennettaviksi aiotut ja rakennuspaikalla jo olevat sekä purettavat rakennukset ja johon on myös merkitty kiinteistön nimi ja rekisterinumero sekä rakennuspaikkaa rajoittavat tai sen välittömässä läheisyydessä olevat kiinteistön tai määräalan rajat; sekä

5) rakennuspiirustukset kolmena kappaleena, joista hakijalle annetaan takaisin yksi kappale, sitten kun asia on ratkaistu.

Mikäli tarpeelliseksi havaitaan, voi rakennuslautakunta, rakennuslupaa koskevaa asiaa käsitellessään, hakijalta vaatia muunkinlaista selvitystä kuin edellä on sanottu.

Jos rakennustyössä esiintyy vaikeatekoisia rakenteita, rakennuslautakunta voi velvoittaa hakijan esittämään asiantuntijan lausunnon asiasta.

Jos asia on sen laatuinen, että se voidaan ratkaista ilman tässä pykälässä mainittua täydellistä selvitystä, on rakennuslautakunnalla siihen oikeus. Rakennettaessa määräalalle on kuitenkin aina esitettävä selvitys siitä, että määräalan erottaminen saadaan toimittaa.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Kotimaisen sokerintuotannon turvaamistoimenpiteet on viime vuosina hoidettu joko erityislain tai valtion tulo- ja menoarvioon otettuun määrärahaan perustuvan valtioneuvoston päätöksen nojalla. Viimeksi voimassa ollut laki kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta (214/65) koski vuosia 1965—1966. Kun hallitus vuonna 1965 antoi Eduskunnalle lakiesityksen, asetti se komitean laatimaan ehdotusta maan sokeripolitiikkaa koskevaksi pitempiaikaiseksi kokonaisohjelmaksi. Komitea antoi mietintönsä valtioneuvostolle marraskuun 30 päivänä 1966. Komitean laatiman esityksen mukaisena annetaan Eduskunnalle oheinen ehdotus laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Esitys perustuu siihen, että kotimaisen sokerintuotannon laajuus määritellään noin 20 %:n omavaraisuutta vastaavaksi, joka edellyttää noin 375 milj. kilon kokonaissatoa vastaavaa viljelylaajuutta. Tämän toteuttamiseksi sekä kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi tarvittavien valtion varojen määrän rajoittamiseksi esitetään sokerijuurikkaan hintatasoa alennettavaksi vuoden 1965 tasosta. Juurikkaan perushinta esitetään vahvistettavaksi 12.3 penniksi kilolta. Sadon ylittäessä 375 milj. kiloa esitetään juurikkaan perushintaa alennettavaksi koko sadon osalta 0.02 penniä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jonka sato ylittää edellä mainitun määrän. Viimeksi voimassa olleen lain edellyttämää juurikkaan hinnan lisäystä silloin, kun kokonaissadon määrä alittaa määrätyn rajan ei sen sijaan esitetä enää toteutettavaksi. Juurikkaan hintaa ei enää esitetä sidottavaksi maataloustuotteiden hintaindeksiin.

Sokerijuurikkaan hinnoittelussa esitetään noudatettavaksi entistä täydellisempää sokeripitoisuuteen perustuvaa laatumaksutapaa. Perushinta ehdotetaan sidottavaksi koko maassa 14.0—14.5 %:n polarisaatiotasoon ja tämän ylittävän tai alittavan sokeripitoisuuden osalta hintaa lisätään tai vähennetään määrällä, joka on 0.09 % kunkin vuoden lokakuun 1 päivänä voimassa olleen tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinnasta.

Niin kuin viimeksi voimassa olleessa laissakin esitetään edelleen maksettavaksi sokerijuurikkaan kuljetusavustusta ja alueittaista lisähintaa. Kuljetusavustusten enimmäismääristä, sokerijuurikkaan lisähinta-alueesta ja lisähinnan määrästä olisi säännökset annettava näitä koskevassa valtioneuvoston päätöksessä. Tällöin olisi myös rautatie- ja laivakuljetusavustuksille vahvistettava enimmäismäärä. Sitä aluetta, jolle juurikkaista esitetään maksettavaksi lisähintaa, ehdotetaan huomattavasti supistettavaksi. Näillä toimenpiteillä pyritään estämään sokerijuurikkaan viljelyn laajentuminen Pohjois-Suomeen, jossa sekä sokerijuurikkaan hehtaarisadot että sokeripitoisuus ovat alhaisemmat.

Jotta tehtaat voisivat maksaa viljelijöille juurikkaasta laissa määrätyn hinnan, esitetään sokerijuurikkaan viljelyn ja juurikkaiden jalostuksen tueksi maksettavaksi tuotantopalkkiota, joka jakaantuu osittain tehtaille, osittain viljelijöille siten, että sillä katetaan tehtaan kustannukset ja osa juurikkaan hinnasta. Kun juurikkaan hinnassa esitetään tehtäväksi tasoalennus, esitetään myös tuotantopalkkion tasoa alennettavaksi. Tuotantopalkkio sidotaan tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihintaan siten, että myyntihinnan noustessa tuotantopalkkio laskee ja hinnan laskiessa tuotantopalkkio vastaavasti nousee. Tuotantopalkkio esitetään sidottavaksi sokerijuurikkaan hintaan siten, että juurikkaan hinnan laskiessa sadon määrästä johtuen tuotantopalkkio laskee samalla määrällä juurikaskiloa kohti. Tuotantopalkkiota ei ehdoteta sidottavaksi, niin kuin viimeksi voimassa olleessa laissa, tehtaiden vastaanottaman juurikkaiden määrän ja tehtaiden kapasiteetin väliseen suhteeseen eikä tästä lähtien enää maksettaisi tästä aiheutuvaa alikapasiteettilisää. Niiden lisäkustannusten korvaamiseksi, jotka tehtaalle aiheutuvat juurikkaiden hankinnasta tehtaista kaukana olevilta alueilta, esitetään maksettavaksi hankintapalkkiota 0.2 penniä kilolta. Tämä tulisi koskemaan niitä juurikkaita, jotka hankitaan siltä alueelta, missä maksetaan juurikkaille alueittaista lisähintaa.

Niin kuin viimeksi voimassa olleessa laissakin esitetään kotimaisen sokerintuotannon tuki maksettavaksi vain jo olemassa oleville tehtaille, joten uusien tehtaiden perustamiselle ei luoda mahdollisuuksia.

Lakiehdotus edellyttää, että valtion varojen tarve kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi vuoden 1966 lokakuun hintasuhteiden mukaan laskettuna on noin 32 milj. mk vuodessa, mikä on 15 milj. mk vähemmän kuin varojen tarve vuoden 1966 sadon jalostamisessa. Maahan mahdollisesti tuotavien ulkomaisten sokerijuurikkaiden jalostus vähentää valtion varojen tarvetta. Sadon määrän noustessa ei valtion varojen tarve tule kasvamaan.

Kotimaisen sokerintuotannon turvaamista varten on kuluvan vuoden valtion tulo- ja menoarviossa 20 milj. mk suuruinen määräraha. Tarkoituksena on, että se osa vuoden 1967 satoon kohdistuvasta valtion varojen tarpeesta, joka ylittää sanotun määrärahan, budjetoidaan valtion vuoden 1968 tulo- ja menoarviossa. Vuoden 1968 sadon osalta budjetoitaisiin vastaavasti 20 milj. mk ylittävä osa vuoden 1969 tulo- ja menoarviossa.

Säännökset siitä, miten menetellään silloin, jos juurikassokeritehdas käyttää ulkomaista juurikasraaka-ainetta tai muuta raaka-ainetta kuin juurikkaita tahi jalostaa tuotteitaan pitemmälle kuin kidesokeriksi, on laissa esitetty jätettäväksi samaksi kuin viimeksi voimassa olleessa laissa. Tällaisen tuotannon välittömät valmistuskustannukset ylittävät tuotot otetaan nimittäin huomioon kotimaisista juurikkaista valmistetun sokerin tuotantopalkkion vähennyksenä.

Laki esitetään olemaan voimassa 2 vuotta, joten se tulisi koskemaan vuosina 1967—1968 tuotettuja sokerijuurikkaita.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi tuetaan sokerijuurikkaan viljelyä ja sellaisia juurikassokeritehtaita, joissa tuotanto on aloitettu ennen 1 päivää marraskuuta 1966, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Juurikassokeritehtaiden tekemien viljelysopimusten perusteella vuosina 1967—1968 kotimaassa tuotetun sokerijuurikkaan perushinnaksi taataan 12.3 penniä kilolta.

Edellä 1 momentissa mainitun perushinnan katsotaan vastaavan koko maassa viljelysopimusten perusteella tuotettua enintään 375 miljoonan kilon sokerijuurikassatoa. Jos juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana käyntikautena vastaanottama juurikasmäärä on suurempi kuin mainittu määrä, alennetaan edellä 1 momentissa mainittua perushintaa koko sadon osalta 0,02 pennillä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jolla vastaanotettu juurikasmäärä ylittää 375 miljoonaa kiloa.

3 §.

Mikäli viljelijän juurikassokeritehtaalle toimittamien juurikkaiden keskimääräinen sokeripitoisuus, joka määritetään valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrättävällä tavalla, ylittää 14.5 %, on viljelijälle ylityksen kultakin prosenttiyksikön kymmenesosalta kulloinkin kysymyksessä olevan vuoden sadosta suoritettava sokeripitoisuuslisää. Sokeripitoisuuslisän suuruus on 0.09 sadalta sanotun vuoden lokakuun 1 päivänä voimassa olleen tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinnasta. Mikäli viljelijän tehtaalle toimittamien sokerijuurikkaiden keskimääräinen sokeripitoisuus alittaa 14.0 %, on viljelijän saama hinta alituksen kultakin prosenttiyksikön kymmenesosalta vastaavasti alempi.

Sellaisilla alueilla, joilla sokerijuurikkaiden tuotantokustannukset muodostuvat heikompien viljelyolosuhteiden johdosta suuremmiksi kuin muilla viljelyalueilla, maksetaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan lisähintaa enintään 5 sadalta 2 §:n 1 momentissa mainitusta perushinnasta.

Sokerijuurikkaiden kuljetuksesta maksetaan kuljetusavustusta perusteiden mukaan, jotka valtioneuvosto vahvistaa. Kuljetusavustus suoritetaan kuitenkin enintään sen suuruisena, kuin se olisi sille tehtaalle, jolle

kuljetusavustus olisi pienin, ja jossa sokerijuurikkaat voitaisiin jalostaa.

4 §.

Juurikassokeritehtaille maksetaan kotimaassa viljellyn sokerijuurikkaan jalostamisesta tuotantopalkkiota 8 penniä vastaanotettua sokerijuurikaskiloa kohti edellyttäen, että juurikassokeritehtaiden vastaanottamien, kotimaassa viljeltyjen sokerijuurikkaiden määrä ei ylitä 375 miljoonaa kiloa, ja että tavallisen kidesokerin tehtaan myyntihinta on 89 penniä kilolta.

Mikäli juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana vuonna vastaanottamien, edellä 1 momentissa tarkoitettujen sokerijuurikkaiden määrä ylittää 375 miljoonaa kiloa, alennetaan tuotantopalkkiota samalla määrällä, jolla 2 §:n 2 momentin mukaan sokerijuurikkaiden perushintaa vastaavassa tapauksessa alennetaan.

Jos tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinta kysymyksessä olevan vuoden lokakuun 1 päivänä poikkeaa 1 momentissa mainitusta tuotantopalkkion perustana olevasta tasosta, alennetaan tai lisätään tuotantopalkkiota 11.5 sadalta siitä määrästä, millä sokerin tuottajan myyntihinta on suurempi tai pienempi kuin 89 penniä kilolta.

Milloin juurikassokeritehdas käyttää ulkomaista juurikasraaka-ainetta, otetaan tällaisen tuotannon kohtuullisella yrittäjän ansiolla lisätyt välittömät valmistuskustannukset ylittävät tuotot huomioon kotimaisista juurikkaista valmistetun sokerin tuotantopalkkion vähennyksenä sen mukaan kuin sosiaaliministeriö määrää. Jos juurikassokeritehdas käyttää muuta raaka-ainetta kuin juurikkaita tai jalostaa tuotteitaan pitemmälle kuin kidesokeriksi, vähennetään tällaisen toiminnan johdosta kotimaisten juurikkaiden jalostuksesta samana kalenterivuonna maksettavaa tuotantopalkkiota sen mukaan kuin sosiaaliministeriö määrää.

Mikäli sokerin tuotantopalkkion alentuminen edellä 2, 3 ja 4 momentin mukaan kotimaassa tuotettua sokerijuurikaskiloa kohti laskettuna on suurempi kuin 8 penniä, on tehdas velvollinen suorittamaan erotuksen valtiolle.

Tämän pykälän mukaisesti tarkistettu lopullinen tuotantopalkkio pyöristetään ylöspäin lähimpään täyteen pennin sadasosaan.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen suoritusten lisäksi maksetaan juurikassokeritehtaille juurikasraaka-aineen hankkimisesta aiheutuneiden kustannusten korvauksena 3 §:n 2 momentissa tarkoitetulta alueelta vastaanotetuista juurikkaista 0.2 penniä kilolta.

5 §.

Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut lisähinnat ja 3 momentissa tarkoitetut kuljetusavustukset samoin kuin 4 §:ssä tarkoitetut tuotantopalkkiot ja hankintakustannuksen korvaukset maksetaan juurikassokeritehtaalle edellyttäen, että tehdas maksaa viljelijöille vähintään 2 ja 3 §:ssä tarkoitetut hinnat, lisähinnat ja kuljetusavustukset sekä noudattaa 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua juurikkaan laatumaksutapaa.

6 §.

Sokerin tuottajan myyntihinnalla tarkoitetaan tässä laissa viranomaisen vahvistamaa tai viranomaisen ja juurikassokeritehtaiden sekä sokerin maahantuojien kesken sovittua hintaa tahi, jollei hintaa ole vahvistettu tai sovittu, maahan tuotavan tavallisen kidesokerin cif-hintaa, johon on lisätty tuontimaksu, tulli, tuulaaki ja liikennemaksu, huolinta- ja purkauskulut sekä hankintaan sijoitetun pääoman korko maahantulopäivään saakka.

Mikäli tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinta lokakuun 1 päivän ja käyntikauden päättymisen välisenä aikana alenee, suoritetaan sokeritehtaalle hinnan alentumisen jälkeen tehtaassa valmistettavan ja sokerin hinnan alentuessa sokeritehtaan varastossa ja sen omistuksessa olevan kotimaassa sokerijuurikkaista valmistetun sokerin osalta hinnan alentumista vastaava määrä. Tuottajan myyntihinnan noustessa on sokeritehdas velvollinen palauttamaan sokerin hinnannousua vastaavan määrän.

Jos sokeritehtaalla sinä hetkenä käyntikauden päättymisen jälkeen, jolloin tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinta muuttuu, on omistuksessaan kotimaassa sokerijuurikkaista valmistettua sokeria, suoritetaan mainitusta sokerimäärästä tuottajan myyntihinnan aletessa sokeritehtaille niiden eroa vastaava määrä. Tuottajan myyntihintojen noustessa on tehdas velvollinen palauttamaan vastaavan eron.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetaan sokeritehtaalla myös muuta sokerin valmistajaa kuin juurikassokeritehdasta.

Milloin juurikassokeritehtaalla on huhtikuun 1 päivänä omistuksessaan varastoituna sokeria, voidaan siitä määrästä, joka saadaan, kun tehtaan kotimaisista juurikkaista asianomaisen käyntikauden aikana valmistaman sokerin kokonaismäärästä vähennetään asianomaisen käyntikauden alusta maaliskuun loppuun myydyn sokerin määrä, maksaa varastoimiskorvausta valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaan. Varastoimiskorvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään saman vuoden elokuun loppuun saakka.

Jos juurikassokeritehdas toimittaa raakasokeria, paksumehua tai jälkituotteita muualle edelleen jalostettavaksi, muunnetaan ne kidesokeriksi sosiaaliministeriön vahvistamia perusteita noudattaen.

7 §.

Tämän lain 2 §:ssä tarkoitetut hinnat, 3 §:ssä tarkoitetut sokeripitoisuuslisät ja -vähennykset sekä lisähinnat ja kuljetusavustukset samoin kuin 4 §:ssä tarkoitetut tuotantoavustukset ja hankintakustannusten korvaus lasketaan ja suoritetaan sokerijuurikkaiden puhdaspainon mukaan.

8 §.

Tässä laissa tarkoitettujen korvausten suorittamista varten otetaan valtion tulo- ja menoarvioon tarvittava arviomääräraha. Mikäli juurikassokeritehtaan valtiolle tämän lain mukaan suoritettavat maksut ylittävät sen valtiolta saatavat korvaukset, tuloutetaan erotus valtiovarastoon, Valtiovarastoon tuloutetaan myös se määrä, jonka tehtaat joutuvat 6 §:n 2 ja 3 momentin nojalla palauttamaan.

Juurikassokeritehtaalle maksetaan valtion varoista korvausta sillä edellytyksellä, että tehdas 4 §:n 5 momentissa ja 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suorittaa sanotuissa säännöksissä mainitut maksut valtiolle tämän lain voimassaoloajalta. Tähän suoritusvelvollisuuteen on tehtaan ilman eri sopimustakin katsottava sitoutuneen, jos tehdas on hakenut tämän lain mukaan valtion varoista juurikassokeritehtaille maksettavia suorituksia.

9 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö huolehtii tässä laissa tarkoitettujen suoritusten maksamisesta ja perimisestä.

Milloin tehdas tämän lain nojalla joutuu suoritusvelvolliseksi, on kauppa- ja teollisuusministeriön määrättävä suoritusten maksuaika. Jos tehdas laiminlyö suorituksen tai sen osan maksamisen määräaikana, on se velvollinen suorittamaan erääntyneelle määrälle maksunlisäyksenä korkoa veronmaksun laiminlyömisen johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä 30 päivänä joulukuuta 1943 annetun lain (1077/43) mukaan, mikäli kauppa- ja teollisuusministeriö ei erityisistä syistä toisin määrää.

10 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta 4, 5, 7 ja 9 §:n osalta antaa kauppa- ja teollisuusministeriö, kuitenkin siten, että sanotut määräykset 4 §:n 4 momentin osalta antaa sosiaaliministeriö. Samoin antaa sosiaaliministeriö tarkemmat määräykset 6 §:n osalta. Lain muulta osalta antaa tarkemmat määräykset maatalousministeriö.

11 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1968 loppuun, kuitenkin niin, että vuoden 1968 sadosta aiheutuvia toimenpiteitä voidaan suorittaa myös sanotun vuoden päättymisen jälkeen.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 14 päivältä viime helmikuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 23. Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. M. Mattilan ym. lakialoitteen n:o 132, ed. H. Linnan ym. lakialoitteen n:o 133 ja ed. Vartian ym. lakialoitteen n:o 134, joista jokainen sisältää ehdotuksen laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousneuvos Eino Lähdeojaa maatalousministeriöstä, hallitussihteeri Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä, toimistopäällikkö Toivo Mutikaista sosiaaliministeröstä, toimitusjohtaja Aarne Rissasta Turengin Sokeritehdas Oy:stä, yliagronomi Oiva Nikulaa Maatalousseurojen Keskusliitosta, agronomi Ensio Oilaa Maataloustuottajain Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Vilho Mäkelää Pienviljelijäin Liitosta, agronomi Johan Nykäsenojaa Suomen Pienviljelijäin Liitosta ja agronomi Göran Engströmiä Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esitys perustuu siihen, että kotimaisen sokerintuotannon laajuus määritellään noin 20 %:n omavaraisuutta vastaavaksi, mikä edellyttää noin 375 miljoonan kilon kokonaissatoa vastaavaa viljelylaajuutta. Tämän toteuttamiseksi sekä kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi tarvittavien valtion varojen määrän rajoittamiseksi on hallituksen esityksessä ehdotettu sokerijuurikkaan hintatasoa alennettavaksi vuoden 1965 tasosta siten, että juurikkaan perushinnaksi vahvistettaisiin 12,3 penniä kilolta. Sadon ylittäessä 375 miljoonaa kiloa alennettaisiin juurikkaan perushintaa koko sadon osalta 0.02 penniä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jonka sato ylittää edellä mainitun määrän. Jotta sokerijuurikkaan viljelyn laajentuminen Pohjois-Suomeen voitaisiin estää, vahvistettaisiin valtioneuvoston päätöksellä rautatie- ja laivakuljetusavustuksille enimmäismäärä.

Valiokunta pitää nykyoloissa kaksivuotisen, kotimaisen sokerintuotannon turvaamista tarkoittavan lain säätämistä tarpeellisena sekä hallituksen esitykseen sisältyviä säännöksiä pääosiltaan tarkoituksenmukaisina. Esityksen yksityiskohtien osalta valiokunta tekee seuraavat huomautukset ja muutosehdotukset.

Valiokunnan käsityksen mukaan on hallituksen esityksessä omaksuttu hintaporrastus, jonka mukaan juurikkaan perushintaa alennettaisiin 0,02 penniä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jonka sato ylittää 375 miljoonaa kiloa, liian jyrkkä. Tämän vuoksi valiokunta yhtyy lakialoitteessa n:o 132 esitettyyn hintaporrastusjärjestelmään. Täten alennettaisiin juurikkaan perushintaa vain 0,01 penniä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jonka sato ylittää 375 miljoonaa kiloa, mutta ei 415 miljoonaa kiloa, ja 0,02 penniä jokaista viimeksi mainitun määrän ylittävää täyttä miljoonaa kiloa kohti.

Sokerikomitean 1965 ehdotuksen, johon hallituksen esitys perustuu, mukaan tulisi kuljetusavustusten enimmäismääräksi valtioneuvoston päätöksellä vahvistettavaksi 1,51 penniä kilolta, mikä johtaisi suunnilleen linjalle Ähtäri—Jyväskylä—Suonenjoki—Varkaus. Kun rajan vetäminen näin etelään ei valiokunnan mielestä ole ainakaan tässä vaiheessa paikallaan, valiokunta edellyttää, että kuljetusavustusten enimmäismääräksi vahvistetaan 1,76 penniä kilolta, mikä johtaisi suunnilleen linjalle Koskenkorva — Lapua — Saarijärvi — Lapinlahti — Viinijärvi.

Ed. H. Linnan ym. lakialoite n:o 133 poikkeaa hallituksen esityksestä siinä, että rahtiavustus rautatiekuljetusten osalta suoritettaisiin aina täysimääräisenä. Ed. Vartian ym. lakialoitteessa n:o 134 ehdotetaan sokerijuurikkaan perushinnaksi 13,5 penniä kilolta, tämä sidottavaksi lakialoitteessa tarkemmin mainittuun indeksiin sekä juurikassokeritehtaille maksettavaksi tuotantopalkkioksi 9,5 penniä kilolta. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan hintaporrastuksen lieventämistä hallituksen esitykseen verrattuna. Kun valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä säännöksiä edellä ehdotetuin muutoksin tarkoituksenmukaisina, valiokunta ei katso asianmukaiseksi asettua puoltamaan mainittuihin lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen n:o 132 pohjautuva esitys laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Edellä 1 momentissa mainitun perushinnan katsotaan vastaavan koko maassa viljelysopimusten perusteella tuotettua enintään 375 miljoonan kilon sokerijuurikassatoa. Jos juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana käyntikautena vastaanottama juurikasmäärä on suurempi kuin mainittu määrä, alennetaan (*poist.*) 1 momentissa mainittua perushintaa koko sadon osalta 0,01 pennillä jokaiseta täydeltä miljoonalta kilolta, jolla vastaanotettu juurikasmäärä ylittää 375 miljoonaa kiloa. *Mikäli vastaanotettujen juurikkaiden kokonaismäärä ylittää 415 miljoonaa kiloa, alennetaan perushintaa vastaavasti 0,02 pennillä jokaista viimeksimainitun rajan ylittävää täyttä miljoonaa kiloa kohti.*

3—11 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 133 ja 134 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet Halme, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pulkkinen, Raipala, Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet Friman, Hellsten ja M. Mattila.

Vastalauseita.

I.

Kun emme katso asialliseksi, että valtion varojen määrää nykyisessä tilanteessa lisättäisiin kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi yli sen määrän kuin asiaa tutkinut komitea on yksimielisesti esittänyt, emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan, joka merkitsisi valtiontaloudelle huomattavaa lisämenoa.

Kun lisäksi viimeisten vuosien tapaan ei ole aiheellista levittää sokerijuurikkaan viljelyaluetta maamme pohjoisimmille alueille, joilla juurikkaiden sokeripitoisuus on pienempi, katsomme oikeaksi, että Eduskunta hyväksyisi lain hallituksen esityksen mukaisesti.

Edellä olevan perusteella esitämme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Artturi Koskinen. **Valde Nevalainen.**
Antti A. Halme. **Voitto Hellsten.**
Bror Lillqvist.

II.

Hallitus on helmikuun 10 päivänä 1967 antanut esityksen eduskunnalle laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Esityksestä ilmenee, että hallituksen pyrkimyksenä on supistaa kotimaista sokerintuotantoa pääasiassa sokerijuurikkaan viljelyehtoja kiristämällä. Monet muutokset aikaisempaan lakiin sisältyneisiin viljelyehtoihin ovat niin tehokkaita, että käsityksemme mukaan paljon vähäisemmätkin muutosehdotukset olisivat riittäneet. Jos uusi laki hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti, ei juurikasraaka-aineen tuotannon supistamisessa todennäköisesti pysähdyttäisi siihen, mihin hallituksen esitys tähtää, vaan supistus muodostuisi suuremmaksi, mikä merkitsisi uhkaa koko juurikasteollisuuden raaka-aineen saannille siinä määrässä, että jalostustoiminnan jatkumisen edellytykset muodostuisivat kyseenalaisiksi.

Viime vuosina on maassamme uhrattu paljon työtä ja kustannuksia mm. maaseudun teollistamiselle ja uusien työpaikkojen perustamiselle sekä kotimaisten tuotteiden käytön lisäämiselle. Vaikka hallituksen esitys tähtää valtion menojen supistamiseen, ei mielestämme pitäisi edellä mainittujakaan päämääriä unohtaa, koska valtiovallan pyrkimykset muutoin muodostuvat epäjohdonmukaisiksi ja ristiriitaisiksi. Hallitus ei nähdäksemme myöskään ole riittävästi ottanut huomioon lakiesitykseen sisältyvien muutosten heikentävää vaikutusta työllisyyteen. Uusien työtilaisuuksien luominen menetettävien tilalle sekä sokerijuurikkaalta vapautuvan peltopinta-alan käyttö tarkoituksiin, jotka lisäisivät toisten maataloustuotteitten ylituotantoa ja niiden vientitarvetta, vaatisi jo huomattavan osan niistä varoista, joita sokerijuurikkaan viljelyä supistamalla yritetään säästää.

Sokerijuurikkaasta viljelijälle maksettavasta hinnasta muodostaa huomattavan osan viljelijän työstään saama palkka ja loppuosan muut tuotantokustannukset. Saman aikaisesti, kun sekä palkka- että muu kustannustaso ovat nousussa, hallitus on esittänyt sokerijuurikkaasta maksettavan viljelijähinnan huomattavaa alentamista, vaikka mistään ns. yliliukumisesta ei ole ollut kysymys. Hintahan on muodostunut sellaiseksi kuin kulloinkin voimassa olevan lain määräykset ovat edellyttäneet. Jos hintaan kuitenkin on pakko koskea, voitaisiin todennäköisesti sen

alennus 13,5 penniin kilolta hoitaa ilman suurempaa negatiivista vaikutusta tuotantoon.

Hallituksen esityksessä on sokerijuurikkaan tuotantotavoitteeksi asetettu 375 milj. kiloa. Mikäli kokonaissadossa ylitetään tämä raja, alenisi viljelijöiden kaikista juurikkaistaan saama hinta esityksen mukaan jyrkästi eli 0,02 penniä kilolta jokaista rajan ylittävää täyttä miljoonaa kiloa kohden. Näin jyrkän hintaporrastuksen ehdottamista on pidettävä epäonnistuneena, koska sokerijuurikkaan hehtaarisadot vaihtelevat maassamme huomattavasti, eikä etukäteen voida kyllin tarkasti arvioida, minkälaiseksi maan kokonaissato muodostuu. Jos varaudutaan keskisadon mukaan tuottamaan 375 milj. kiloa juurikkaita, vaihtelee todellinen kokonaissato sääolosuhteista riippuen 300—400 milj. kilon välillä. Pelko juurikkaan hinnan jyrkästä alenemisesta johtaisi sekä viljelijät että juurikassokeritehtaat sellaiseen varovaisuuteen, että lakiesityksessä mainittua kokonaisjuurikasmäärää ei useimpina vuosina saataisikaan, mikä lisäisi tehtaitten kapasiteetin ja raaka-ainemäärän välistä epäsuhdetta. Tuotannon rajoittamiseen tähtäävää hintaporrastusta olisikin mielestämme lievennettävä niin, että sadon ylittäessä 375 milj. kiloa hinnanalennus olisi 0,01 penniä jokaista täyttä miljoonaa kiloa kohti, jolla vastaanotettu juurikasmäärä ylittää 375 milj. kiloa.

Kun sokerijuurikkaan hinnoittelussa esitetään noudatettavaksi täydellisempää sokeripitoisuuteen perustuvaa laatumaksutapaa, jolloin perushinta sidottaisiin koko maassa kiinteään 14.0—14.5 %:n polarisaatiotasoon, merkitsisi tämä todellisuudessa lisäalennusta hintaan sokerijuurikkaan viljelyalueen itä- ja pohjoisosissa. Samoja alueita koskevat myös ne suunnitelmat, joiden tarkoituksena olisi vastaisuudessa rajoittaa kuljetusavustusten määrää. Kun eduskunta hyväksyessään vuosia 1962—63 koskevan sokerilain lausui edellä kosketelluista kysymyksistä juuri päinvastaista, että sokerijuurikkaan viljelyä sen äärialueilla ei saisi vaikeuttaa, olisi tämä otettava huomioon käsiteltäessä nyt annettua esitystä. Rautatie- ja laivarahteja koskeville avustuksille ei olisi tämän vuoksi asetettava enimmäismääriä, kuten ei ole ollut aikaisemminkaan, ja sokerijuurikkaan hinta-alueet olisi säilytettävä samoina kuin ne olivat edellisen lain voimassa ollessa.

Hallituksen esitykseen ei myöskään sisälly ehdotusta perushinnan sitomisesta indeksiin. Kun tämä on ollut kaikissa aikaisemmissa kotimaisen sokerintuotannon turvaamista koskevissa laeissa ja hallitus myöskin ehdottaa antamassaan maatalouden hintalakiesityksessään indeksisidonnaisuutta niille tuotteille, joille ehdotetaan tavoitehintoja, olisi johdonmukaisuuden vuoksi indeksisidonnaisuus säilytettävä myöskin sokerijuurikkaan tuotantoa koskevissa säännöksissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

2 §.

Juurikassokeritehtaiden tekemien viljelysopimusten perusteella vuosina 1967—1968 kotimaassa tuotetun sokerijuurikkaan perushinnaksi taataan *13,5* penniä kilolta. *Tämän perushinnan katsotaan vastaavan maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen laskeman maataloustuotteiden hintaindeksin vuoden 1966 syys-lokakuun indeksilukujen aritmeettista keskiarvoa.*

Jos 1 momentissa tarkoitetun hintaindeksin vuoden 1967 syys-lokakuun indeksilukujen keskiarvo poikkeaa vähintään yhden sadalta vuoden 1966 syys-lokakuun indeksilukujen keskiarvosta, on maatalousministeriön vastaavasti tarkistettava vuonna 1967 tuotetun sokerijuurikkaan hinta. Samoin tarkista-

koon maatalousministeriö vuonna 1968 sokerijuurikkaan hinnan, jos kysymyksessä olevan vuoden syys-lokakuun indeksilukujen keskiarvo poikkeaa vähintään yhden sadalta siitä indeksiluvusta, jonka mukaan vuoden 1967 hinta on määräytynyt. Tarkistuksen perustana on tällöin pidettävä edellä 1 momentissa mainittua perushintaa.

Edellä 1 momentissa mainitun perushinnan katsotaan vastaavan koko maassa viljelysopimusten perusteella tuotettua enintään 375 miljoonan kilon sokerijuurikassatoa. Jos juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana käyntikautena vastaanottama juurikasmäärä on suurempi kuin mainittu määrä, alennetaan 1 momentissa mainittua perushintaa koko sadon osalta 0,01 pennillä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jolla vastaanotettu juurikasmäärä ylittää 375 miljoonaa kiloa. *(Poist.)*

3 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

4 §.

Juurikassokeritehtaille maksetaan kotimaassa viljellyn sokerijuurikkaan jalostamisesta tuotantopalkkiota *9,5* penniä vastaanotettua sokerijuurikaskiloa kohti edellyttäen, että juurikassokeritehtaiden vastaanottamien, kotimaassa viljeltyjen sokerijuurikkaiden määrä ei ylitä 375 miljoonaa kiloa ja että tavallisen kidesokerin tehtaan myyntihinta on 89 penniä kilolta.

Mikäli juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana vuonna vastaanottamien, edellä 1 momentissa tarkoitettujen sokerijuurikkaiden määrä ylittää 375 miljoonaa kiloa, alennetaan tuotantopalkkiota samalla määrällä, jolla 2 §:n *3* momentin mukaan sokerijuurikkaiden perushintaa vastaavassa tapauksessa alennetaan.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Mikäli sokerin tuotantopalkkion alentuminen edellä 2, 3 ja 4 momentin mukaan kotimaassa tuotettua sokerijuurikaskiloa kohti laskettuna on suurempi kuin *9,5* penniä, on tehdas velvollinen suorittamaan erotuksen valtiolle.

(6 ja 7 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

5—11 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Henrik Westerlund. **Olavi Nikkilä.**

Suuren valiokunnan mietintö N:o 32 hallituksen esityksen johdosta laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian sekä sen yhteydessä lakialoitteet: ed. M. Mattilan ym. n:o 132, ed. H. Linnan ym. n:o 133 ja ed. Vartian ym. n:o 134, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen n:o 132 pohjautuvan lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 133 ja 134 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1967.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 32 a hallituksen esityksen johdosta laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Asian toisessa käsittelyssä on eduskunta hyväksynyt hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen n:o 132 pohjautuvan lakiehdotuksen muuten suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti, paitsi että 2 § hyväksytään hallituksen esityksen mukaisena.

Eduskunta on yhtynyt suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin n:ot 133 ja 134 sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä ja katsonut lakialoitteeseen n:o 132 sisältyvän lakiehdotuksen hylätyksi.

Kun asia tämän johdosta on uudestaan ollut suuren valiokunnan käsiteltävänä, on suuri valiokunta päättänyt

yhtyä Eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 23 laiksi kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 3 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:ot 32 ja 32 a, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kotimaisen sokerintuotannon turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi tuetaan sokerijuurikkaan viljelyä ja sellaisia juurikassokeritehtaita, joissa tuotanto on aloitettu ennen 1 päivää marraskuuta 1966, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Juurikassokeritehtaiden tekemien viljelysopimusten perusteella vuosina 1967—1968 kotimaassa tuotetun sokerijuurikkaan perushinnaksi taataan 12.3 penniä kilolta.

Edellä 1 momentissa mainitun perushinnan katsotaan vastaavan koko maassa viljelysopimusten perusteella tuotettua enintään 375 miljoonan kilon sokerijuurikassatoa. Jos juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana käyntikautena vastaanottama juurikasmäärä on suurempi kuin mainittu määrä, alennetaan edellä 1 momentissa mainittua perushintaa koko sadon osalta 0.02 pennillä jokaiselta täydeltä miljoonalta kilolta, jolla vastaanotettu juurikasmäärä ylittää 375 miljoonaa kiloa.

3 §.

Mikäli viljelijän juurikassokeritehtaalle toimittamien juurikkaiden keskimääräinen sokeripitoisuus, joka määritetään valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrättävällä tavalla, ylittää 14.5 %, on viljelijälle ylityksen kultakin prosenttiyksikön kymmenesosalta kulloinkin kysymyksessä olevan vuoden sadosta suoritettava sokeripitoisuuslisää. Sokeripitoisuuslisän suuruus on 0.09 sadalta sanotun vuoden lokakuun 1 päivänä voimassa olleen tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinnasta. Mikäli viljelijän tehtaalle toimittamien sokerijuurikkaiden keskimääräinen sokeripitoisuus alittaa 14.0 %, on viljelijän saama hinta alituksen kultakin prosenttiyksikön kymmenesosalta vastaavasti alempi.

Sellaisilla alueilla, joilla sokerijuurikkaiden tuotantokustannukset muodostuvat heikompien viljelyolosuhteiden johdosta suuremmiksi kuin muilla viljelyalueilla, maksetaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan lisähintaa enintään 5 sadalta 2 §:n 1 momentissa mainitusta perushinnasta.

Sokerijuurikkaiden kuljetuksesta maksetaan kuljetusavustusta perusteiden mukaan, jotka valtioneuvosto vahvistaa. Kuljetusavustus suoritetaan kuitenkin enintään sen suuruisena, kuin se olisi sille tehtaalle, jolle kuljetusavustus olisi pienin, ja jossa sokerijuurikkaat voitaisiin jalostaa.

4 §.

Juurikassokeritehtaille maksetaan kotimaassa viljellyn sokerijuurikkaan jalostamisesta tuotantopalkkiota 8 penniä vastaanotettua sokerijuurikaskiloa kohti edellyttäen, että juurikassokeritehtaiden vastaanottamien, kotimaassa viljeltyjen sokerijuurikkaiden määrä ei ylitä 375 miljoonaa kiloa ja että tavallisen kidesokerin tehtaan myyntihinta on 89 penniä kilolta.

Mikäli juurikassokeritehtaiden kulloinkin kysymyksessä olevana vuonna vastaanottamien, edellä 1 momentissa tarkoitettujen sokerijuurikkaiden määrä ylittää 375 miljoo-

naa kiloa, alennetaan tuotantopalkkiota samalla määrällä, jolla 2 §:n 2 momentin mukaan sokerijuurikkaiden perushintaa vastaavassa tapauksessa alennetaan.

Jos tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinta kysymyksessä olevan vuoden lokakuun 1 päivänä poikkeaa 1 momentissa mainitusta tuotantopalkkion perustana olevasta tasosta, alennetaan tai lisätään tuotantopalkkiota 11.5 sadalta siitä määrästä, millä sokerin tuottajan myyntihinta on suurempi tai pienempi kuin 89 penniä kilolta.

Milloin juurikassokeritehdas käyttää ulkomaista juurikasraaka-ainetta, otetaan tällaisen tuotannon kohtuullisella yrittäjän ansiolla lisätyt välittömät valmistuskustannukset ylittävät tuotot huomioon kotimaisista juurikkaista valmistetun sokerin tuotantopalkkion vähennyksenä sen mukaan kuin sosiaaliministeriö määrää. Jos juurikassokeritehdas käyttää muuta raaka-ainetta kuin juurikkaita tai jalostaa tuotteitaan pitemmälle kuin kidesokeriksi, vähennetään tällaisen toiminnan johdosta kotimaisten juurikkaiden jalostuksesta samana kalenterivuonna maksettavaa tuotantopalkkiota sen mukaan kuin sosiaaliministeriö määrää.

Mikäli sokerin tuotantopalkkion alentuminen edellä 2, 3 ja 4 momentin mukaan kotimaassa tuotettua sokerijuurikaskiloa kohti laskettuna on suurempi kuin 8 penniä, on tehdas velvollinen suorittamaan erotuksen valtiolle.

Tämän pykälän mukaisesti tarkistettu lopullinen tuotantopalkkio pyöristetään ylöspäin lähimpään täyteen pennin sadasosaan.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen suoritusten lisäksi maksetaan juurikassokeritehtaille juurikasraaka-aineen hankkimisesta aiheutuneiden kustannusten korvauksena 3 §:n 2 momentissa tarkoitetulta alueelta vastaanotetuista juurikkaista 0.2 penniä kilolta.

5 §.

Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut lisähinnat ja 3 momentissa tarkoitetut kuljetusavustukset samoin kuin 4 §:ssä tarkoitetut tuotantopalkkiot ja hankintakustannuksen korvaukset maksetaan juurikassokeritehtaalle edellyttäen, että tehdas maksaa viljelijöille vähintään 2 ja 3 §:ssä tarkoitetut hinnat, lisähinnat ja kuljetusavustukset sekä noudattaa 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua juurikkaan laatumaksutapaa.

6 §.

Sokerin tuottajan myyntihinnalla tarkoitetaan tässä laissa viranomaisen vahvistamaa tai viranomaisen ja juurikassokeritehtaiden sekä sokerin maahantuojien kesken sovittua hintaa tahi, jollei hintaa ole vahvistettu tai sovittu, maahan tuotavan tavallisen kidesokerin cif-hintaa, johon on lisätty tuontimaksu, tulli, tuulaaki ja liikennemaksu, huolinta- ja purkauskulut sekä hankintaan sijoitetun pääoman korko maahantulopäivään saakka.

Mikäli tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinta lokakuun 1 päivän ja käyntikauden päättymisen välisenä aikana alenee, suoritetaan sokeritehtaalle hinnan alentumisen jälkeen tehtaassa valmistettavan ja sokerin hinnan alentuessa sokeritehtaan varastossa ja sen omistuksessa olevan kotimaassa sokerijuurikkaista valmistetun sokerin osalta hinnan alentumista vastaava määrä. Tuottajan myyntihinnan noustessa on sokeritehdas velvollinen palauttamaan sokerin hinnannousua vastaavan määrän.

Jos sokeritehtaalla sinä hetkenä käyntikauden päättymisen jälkeen, jolloin tavallisen kidesokerin tuottajan myyntihinta muuttuu, on omistuksessaan kotimaassa sokerijuurikkaista valmistettua sokeria, suoritetaan mainitusta sokerimäärästä tuottajan myyntihinnan aletessa sokeritehtaille niiden eroa vastaava määrä. Tuottajan myyntihintojen noustessa on tehdas velvollinen palauttamaan vastaavan eron.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetaan sokeritehtaalla myös muuta sokerin valmistajaa kuin juurikassokeritehdasta.

Milloin juurikassokeritehtaalla on huhtikuun 1 päivänä omistuksessaan varastoituna sokeria, voidaan siitä määrästä, joka saadaan, kun tehtaan kotimaisista juurikkaista asianomaisen käyntikauden aikana valmistaman sokerin kokonaismäärästä vähennetään asianomaisen käyntikauden alusta maaliskuun loppuun myydyn sokerin määrä, maksaa varastoimiskorvausta valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaan. Varastoimiskorvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään saman vuoden elokuun loppuun saakka.

Jos juurikassokeritehdas toimittaa raakasokeria, paksumehua tai jälkituotteita muualle edelleen jalostettavaksi, muunnetaan ne

kidesokeriksi sosiaaliministeriön vahvistamia perusteita noudattaen.

7 §.

Tämän lain 2 §:ssä tarkoitetut hinnat, 3 §:ssä tarkoitetut sokeripitoisuuslisät ja -vähennykset sekä lisähinnat ja kuljetusavustukset samoin kuin 4 §:ssä tarkoitetut tuotantoavustukset ja hankintakustannusten korvaus lasketaan ja suoritetaan sokerijuurikkaiden puhdaspainon mukaan.

8 §.

Tässä laissa tarkoitettujen korvausten suorittamista varten otetaan valtion tulo- ja menoarvioon tarvittava arviomääräraha. Mikäli juurikassokeritehtaan valtiolle tämän lain mukaan suoritettavat maksut ylittävät sen valtiolta saatavat korvaukset, tuloutetaan erotus valtiovarastoon. Valtiovarastoon tuloutetaan myös se määrä, jonka tehtaat joutuvat 6 §:n 2 ja 3 momentin nojalla palauttamaan.

Juurikassokeritehtaalle maksetaan valtion varoista korvausta sillä edellytyksellä, että tehdas 4 §:n 5 momentissa ja 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suorittaa sanotuissa säännöksissä mainitut maksut valtiolle tämän lain voimassaoloajalta. Tähän suoritusvelvollisuuteen on tehtaan ilman eri sopimustakin katsottava sitoutuneen, jos tehdas on hakenut tämän lain mukaan valtion varoista juurikassokeritehtaille maksettavia suorituksia.

9 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö huolehtii tässä laissa tarkoitettujen suoritusten maksamisesta ja perimisestä.

Milloin tehdas tämän lain nojalla joutuu suoritusvelvolliseksi, on kauppa- ja teollisuusministeriön määrättävä suoritusten maksuaika. Jos tehdas laiminlyö suorituksen tai sen osan maksamisen määräaikana, on se velvollinen suorittamaan erääntyneelle määrälle maksunlisäyksenä korkoa veronmaksun laiminlyömisen johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä 30 päivänä joulukuuta 1943 annetun lain (1077/43) mukaan, mikäli kauppa- ja teollisuusministeriö ei erityisistä syistä toisin määrää.

10 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta 4, 5, 7 ja 9 §:n osalta antaa kauppa- ja teollisuusministeriö, kuitenkin siten, että sanotut määräykset 4 §:n 4 momentin osalta antaa sosiaaliministeriö. Samoin antaa sosiaaliministeriö tarkemmat määräykset 6 §:n osalta. Lain muulta osalta antaa tarkemmat määräykset maatalousministeriö.

11 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1968 loppuun, kuitenkin niin, että vuoden 1968 sadosta aiheutuvia toimenpiteitä voidaan suorittaa myös sanotun vuoden päättymisen jälkeen.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Maatalouden perusluotosta annetun lain (156/65) 4 §:n 1 momentin mukaan lainan saannin edellytyksenä on muun ohella, että hakija on maatilan omistaja. Käytännössä on kuitenkin esiintynyt tapauksia, joissa henkilö on myynyt maatilansa ja hankkinut itselleen uuden, tuotantoedellytyksiltään paremman tilan. Asianomaisesta riippumattomista syistä uuden tilan hankkiminen ei yleensä voi tapahtua ennen vanhan tilan myyntiä. Toimenpiteen toteuttaminen saattaa olla mahdollista jopa vasta useiden kuukausien kuluttua myynnin jälkeen. Tämän johdosta esitetään lailla säädettäväksi, ettei mainittu seikka ole esteenä lainan myöntämiselle, jos uusi tila on hankittu vuoden kuluessa aikaisemmin omistetun tilan myynnistä lukien ja se on tuotantoedellytyksiltään myytyä tilaa parempi sekä siitä maksettu hinta myydyn tilan hintaa suurempi. Kohtuussyistä esitetään samalla säädettäväksi, että lainan määrää tällaisissa tapauksissa harkittaessa voidaan myydystä tilasta saatu hinta ottaa huomioon vain siltä osin, kuin se ylittää tilaa rasittaneet, hakijan maksettaviksi jääneet velat. Säännökset ehdotetaan otettavaksi maatalouden perusluotosta annetun lain 4 §:n 1 momenttiin.

Ehdotetun muutoksen ei voida katsoa lisäävän perusluoton tarvetta eikä valtion menoja.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden perusluotosta 12 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (156/65) 4 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

Laina voidaan myöntää vain sellaiselle maatilan omistajalle, joka saa itselleen ja perheelleen pääasiallisen toimeentulon maatilataloudesta ja jonka on katsottava taloudellisen asemansa puolesta olevan tämän lain mukaisen lainan tarpeessa. Milloin edellä tarkoitettu henkilö on myynyt omistamansa maatilan, voidaan maanostolainaa uuden maatilan hankkimista varten kuitenkin myöntää siinä tapauksessa, että uusi tila on hankittu vuoden kuluessa aikaisemmin omistetun tilan myynnistä lukien sekä että hankittu tila on tuotantoedellytyksiltään myytyä tilaa parempi ja siitä maksettu hinta myydyn tilan hintaa suurempi. Lainan määrää harkittaessa voidaan myydyn tilan hinta ottaa huomioon vain siltä osalta kuin se ylittää tilaa rasittaneet, hakijan maksettaviksi jääneet velat.

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

6275/67

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 14 päivältä viime helmikuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 24. Kuultuaan asiantuntijana hallitusneuvos Jorma Punovuorta maatalousministeriöstä valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan käytännössä esiintyneen tapauksia, joissa henkilö on myynyt maatilansa ja hankkinut itselleen uuden, tuotantoedellytyksiltään paremman tilan. Kun asianomaisesta riippumattomista syistä uuden tilan hankkiminen ei yleensä voi tapahtua ennen vanhan tilan myyntiä, ei mainittu seikka olisi esityksen mukaan esteenä lainan myöntämiselle, jos uusi tila on hankittu vuoden kuluessa aikaisemmin omistetun tilan myynnistä lukien ja se on tuotantoedellytyksiltään myytyä tilaa parempi sekä siitä maksettu hinta myydyn tilan hintaa suurempi. Kohtuussyistä on lisäksi esitetty säädettäväksi, että lainan määrää tällaisissa tapauksissa harkittaessa voidaan myydystä tilasta saatu hinta ottaa huomioon vain siltä osin kuin se ylittää tilaa rasittaneet, hakijan maksettaviksi jääneet velat.

Valiokunta pitää esitykseen sisältyviä säännöksiä pääosiltaan tarkoituksenmukaisina ja lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena. Esityksen yksityiskohtien osalta valiokunta tekee seuraavat huomautukset.

Sen muutosehdotuksen, jonka mukaan lainan määrää harkittaessa myydyn tilan hinta voidaan ottaa huomioon vain siltä osalta kuin se ylittää tilaa rasittaneet, hakijan maksettaviksi jääneet velat, tarkoituksena on, ettei lainan määrää puheena olevassa tapauksessa harkittaessa hakijan varoiksi yleensä lueta myyntihintaa siltä osin kuin hakija ei saa sitä rahana, eli siis siltä osin, joka tavallisimmin jätetään velkana uuden omistajan vastattavaksi tai maksetaan velan antajalle. Ehdotetun säännöksen sanamuoto on valiokunnan mielestä kuitenkin toisaalta liian suppea, toisaalta liian laaja. Liian suppea säännös on siinä suhteessa, että siinä edellytetään tilaa rasittaneiden velkojen aina jäävän myyjän vastattaviksi, vaikka ne käytännössä useimmiten siirtyvät ostajan vastattaviksi tai maksetaan kauppahinnasta velan antajalle. Liian laaja säännöksen sanamuoto taas on siinä suhteessa, että mainitut velat olisi lainan suuruutta harkittaessa aina vähennettävä myydyn tilan hinnasta. Valiokunnan mielestä ei näin kuitenkaan tulisi menetellä silloin, kun tilaa rasittava velka on otettu kokonaan muuhun tarkoitukseen kuin sanotun tilan hankkimiseen tai kuntoonpanoon. Valiokunnan mielestä pitää perusluoton myöntäjällä siten olla tällaisissa tapauksissa harkintavaltaa. Edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen valiokunta on muotoillut käsiteltävänä olevan säännöksen sanamuodon uudelleen.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden perusluotosta 12 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (156/65) 4 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

Laina voidaan myöntää vain sellaiselle maatilan omistajalle, joka saa itselleen ja perheelleen pääasiallisen toimeentulon maatilataloudesta ja jonka on katsottava taloudellisen asemansa puolesta olevan tämän lain mukaisen lainan tarpeessa. Milloin edellä tarkoitettu henkilö on myynyt omistamansa maatilan, voidaan maanostolainaa uuden maatilan hankkimista varten kuitenkin myöntää siinä tapauksessa, että uusi tila on hankittu vuoden kuluessa aikaisemmin omistetun tilan myynnistä lukien sekä että hankittu tila on tuotantoedellytyksiltään myytyä tilaa parempi ja siitä maksettu hinta myydyn tilan hintaa suurempi. Lainan määrää harkittaessa voidaan myydyn tilan hin*nasta jättää huomioon* otta*matta (poist.)* tilaa rasittaneet *maksamatta olleet (poist.)* velat.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet af Heurlin, Hjerppe, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen, Raipala, Westerlund ja Vilmi sekä varajäsen Hellsten.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 39 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 7 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 24 laiksi maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 39, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalouden perusluotosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden perusluotosta 12 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (156/65) 4 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

Laina voidaan myöntää vain sellaiselle maatilan omistajalle, joka saa itselleen ja perheelleen pääasiallisen toimeentulon maatalaloudesta ja jonka on katsottava taloudellisen asemansa puolesta olevan tämän lain mukaisen lainan tarpeessa. Milloin edellä tarkoitettu henkilö on myynyt omistamansa maatilan, voidaan maanostolainaa uuden maatilan hankkimista varten kuitenkin myöntää siinä tapauksessa, että uusi tila on hankittu vuoden kuluessa aikaisemmin omistetun tilan myynnistä lukien sekä että hankittu tila on tuotantoedellytyksiltään myytyä tilaa parempi ja siitä maksettu hinta myydyn tilan hintaa suurempi. Lainan määrää harkittaessa voidaan myydyn tilan hinnasta jättää huomioon ottamatta tilaa rasittaneet maksamatta olleet velat.

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden hintatasosta.

Satovuodesta 1953/54 alkaen on maataloustuotteiden hintataso määrätty tiettyjen hintajärjestelmien mukaan. Viimeksi voimassa ollut laki maatalouden hintatasosta (449/62) koski satovuosia 1962/63—1964/65. Satovuosia 1965/66—1966/67 koskevat maataloustuotteiden hintapäätökset on tehty noudattaen pääpiirteissään viimeksi voimassa olleen lain periaatteita.

Hallitus pitää välttämättömänä, että maataloustuotteiden hinnat sekä maatalouden hintapoliittinen tuki määrätään lakiin perustuvan järjestelmän pohjalla. Tästä syystä on valmistettu esitys laiksi maataloustuotteiden hintatasosta, joka koskee satovuosia 1967/68—1968/69.

Lakiehdotus rakentuu sille pohjalle, että maataloustuotteiden hintoja tarkistettaisiin vain niiden ostovoiman pysyttämiseksi ennallaan sen mukaisesti kuin maatalouden tuotantopanosten hinnat tai viljelijän elinkustannukset muuttuvat. Reaalinen tulonlisäys maataloudessa jäisi siten maatalouden oman tuottavuuden nousun varaan. Kun on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että maatalouden oma tuottavuuden nousu jää maatalouden hyväksi, ei esitettyyn järjestelmään ole liitetty sitä viimeksi voimassa olleessa laissa ollutta säädöstä, jonka mukaan maatalous tuli saamaan tavoitehintatuotteiden tuotannon tai viennin lisäyksestä vain maailmanmarkkinahinnan. Hallitus katsoo, että maataloustuotteiden tuotannon ja kulutuksen välinen tasapaino on saatava aikaan muilla maatalouspoliittisilla toimenpiteillä.

Uusi järjestelmä poikkeaa huomattavasti tähän asti sovelletuista hintajärjestelmistä. Varsinaisesta maatalouden tuottolaskelmasta, joka käsittää koko maataloustuotannon, luovuttaisiin, ja laskelmissa otettaisiin huomioon vain ruis, vehnä, maito, naudanliha, sianliha ja kananmunat, joille myös määrättäisiin tavoitehinnat. Lähtökohtana olisi satovuoden 1966/67 hintataso, jolloin kuitenkin otettaisiin huomioon, että satovuotta 1966/67 koskevaa maatalouden tuottoa vähennettiin sillä määrällä, jonka naudanlihan hinta satovuoden 1965/66 aikana oli ylittänyt tavoitteena olleen hintatason. Kun tätä vain yhdeksi vuodeksi tarkoitettua vähennystä ei ole enää asianmukaista ottaa huomioon, on perusajankohdan naudanlihan hintaa korotettu 28 pennillä kilolta. Maidon rasvapitoisuuden uudesta määrittämistavasta johtuen aikaisemmin 4 %:ksi lasketun maidon hinta vastaa nykyisin 3.9 % rasvaa sisältävän maidon hintaa. Lisäksi on rukiin, maidon ja lihan hinnoissa otettu huomioon, että pohjois-Suomessa maksettu hintatuki tulee uuden järjestelmän mukaan esiintymään laskelmissa alueittaisena hintapoliittisena tukena eikä siten sisälly asianomaisen tuotteen hintaan.

Tavoitehintatasoa muutettaisiin samassa suhteessa kuin viljelijän rahamenoindeksi on muuttunut. Tämä indeksi laskettaisiin kahden alaindeksin, nimittäin maatalouden tuotantopanosten hintaindeksin ja viljelijäväestön käyttämien kulutushyödykkeiden hintojen muutoksia osoittavan indeksin keskiarvona. Edellinen alaindeksi ehdotetaan laskettavaksi maatalouden tarvike-, palkkatyö-, rakennus- sekä kalustokustannusten perusteella, jälkimmäinen taas viralliseen elinkustannusindeksin mukaan, kuitenkin ilman asetuksella tarkemmin määrättäviä maataloustuotteita. Tarkoitus on, että maitotaloustuotteet, kananmunat, jauhot ja vastaavat sekä tuoreen lihan käsittävät tavararyhmät jätetään kokonaisuudessaan huomioon ottamatta. Mikäli kuitenkin voin hinnanalennuskorvauksessa tapahtuu kiloa kohti laskettaessa muutoksia, olisi tämä otettava huomioon niin sanottua puhdistettua elinkustannusindeksiä kulloinkin laskettaessa. Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksiä laskettaessa käytettäisiin heinäkuun 1966 tasoa edustavina hintoina maatalousministeriölle 15 päivänä elokuuta 1966 jätetyssä maatalouden hintatoimikunnan mietinnössä todettuja hintoja huomioon ottaen kuitenkin ne tarkistukset, jotka tilastojen lopullisesti valmistuessa on niihin saattanut aiheutua. Hintaindeksiä laskettaessa ei väkilannoitteiden hintaporrastusta otettaisi huomioon, vaan niiden hintoina käytettäisiin niin sanottua pohjahintaa.

Jotta ei laskelmissa käytettävien painojen vanheneminen pääsisi vaikuttamaan tulokseen, on lähdetty siitä, että sekä tuotantopanosten hintaindeksiä että tavoitehintatasoa laskettaessa painot satovuosittain myös perustasossa vaihdettaisiin kulloinkin tilastoista viimeksi saatavissa olevan satovuoden tuote- ja kustannusmääriin.

Sikäli kuin viljelijän rahamenoindeksi on muuttunut, muutetaan rukiin ja vehnän sekä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien keskimääräistä tavoitehintatasoa samassa suhteessa kuin mainittu indeksi on muuttunut. Tähän astisesta paljon ristiriitaisia tulkintoja aiheuttaneesta markkamääräisestä laskelmasta näin ollen kokonaan luovuttaisiin. Hinnat vahvistettaisiin niin kuin tähänkin saakka vuosittain elokuun loppuun mennessä seuraavaa satovuotta varten, ja vastaavasti tarkistettaisiin hinnat helmikuun loppuun mennessä edellä mainitun viljelijän rahamenoindeksin muutosten mukaisesti, kuitenkin niin, ettei tarkistusta tällöin suoriteta, jos tavoitehintatason muutos jää 1 % pienemmäksi.

Järjestelmä merkitsee paitsi kokonaan luopumista ansiotasosidonnaisuudesta myös suuresti yksinkertaistettua menettelytapaa tähänastiseen verrattuna. Odottamattomien hintaheilahdusten vaikutus vähenee, kun jätetään muut kuin tavoitehintatuotteet järjestelmän ulkopuolelle. Toisaalta voidaan otaksua, että niiden hintataso keskimäärin asettuu tasapainoiseen suhteeseen tavoitehintatuotteiden hintojen kanssa. Entistä suurempaa joustavuutta merkitsee myös se, että ei ole tarpeen yhtä tiukasti kuin tähän saakka pyrkiä toteuttamaan kunkin tuotteen tavoitehintaa erikseen, vaan ratkaisevaa on, että tavoitehintatuotteiden keskimääräinen hintataso muodostuu sen suuruiseksi kuin on määrätty. Mikäli näin ei kuitenkaan tapahdu, syntynyt erotus, jos se on yli 1 %:n, otettaisiin huomioon seuraavan vuoden hintoja määrättäessä. Näin siis tavoitehintojen toteuttaminen voitaisiin tähänastista paremmin sovittaa tuotannon vaihteluihin ja kulloinkin vallitsevaan markkinatilanteeseen.

Viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen osalta suoritettaisiin muutokset kalenterivuosittain samoin perustein kuin tavoitehinnoissakin. Viljelmäkoon mukaisen hintapoliittisen tuen lähtökohdaksi otettaisiin se tuen määrä, joka eri kokoisilla viljelmillä vuoden 1967 valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan puitteissa tullaan tilaa kohti maksamaan, ja näitä tilaa kohti maksettavia määriä muutettaisiin viljelijän rahamenoindeksin mukaisesti. Mikäli siis tuen saajien määrä vähenee esimerkiksi viljelmien lukumäärän vähentyessä tai tulot esimerkiksi lisääntyvien sivuansioiden vuoksi nousevat yli asetetun tulorajan, saattaa järjestelmä merkitä viljelmäkoon mukaisen tuen kokonaismäärässä supistumista siitä huolimatta, että tuki sen saantiin oikeutettua viljelmää kohti kasvaisi. Aluettaisen hintapoliittisen tuen kokonaismäärä määräytyisi myös edellä mainitun indeksin mukaan. Mikäli alueittaista hintapoliittista tukea jonakin vuonna jouduttaisiin suorittamaan enemmän tai vähemmän kuin indeksin muutos edellyttäisi, olisi tämä otettava huomioon seuraavan vuoden aikana tuen vähennyksenä tai lisäyksenä.

Kun maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta on annettu oma lakinsa (434/65), ei vastaavia säännöksiä ole sisällytetty lakiehdotukseen.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maataloustuotteiden hintojen ja maatalouden välittömän hintapoliittisen tuen ostovoiman vakaannuttamiseksi määrätään kahtena satovuotena alkaen satovuodesta 1967/68

rukiin ja vehnän sekä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat sekä päätetään muista toimenpiteistä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettu satovuosi alkaa syyskuun 1 päivänä ja päättyy seuraavan elokuun 31 päivänä, kuitenkin niin, että rukiin ja vehnän osalta satovuosi päättyy jo heinäkuun lopussa.

2 §.

Maataloustuotteiden hintojen muutosten perustaksi laaditaan viljelijän rahamenoindeksi, joka lasketaan 2 momentissa tarkoitetun maatalouden tuotantopanosten hintaindeksin ja 3 momentissa tarkoitetun viljelijäväestön käyttämien kulutushyödykkeiden hintaindeksin keskiarvona.

Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksi lasketaan tarvike-, palkkatyö-, rakennus- ja kalustokustannusten hintojen perusteella, väkilannoitteiden hintaporrastuksen aiheuttamaa kausivaihtelua huomioon ottamatta, käyttäen satovuosittain painoina sen satovuoden tarvike-, palkkatyö-, rakennus- ja kalustokustannusten määriä, jolta kysymyksessä olevat viimeiset tilastotiedot ovat saatavissa.

Viljelijäväestön käyttämien kulutushyödykkeiden hintaindeksinä käytetään tilastollisen päätoimiston laatimaa elinkustannusindeksiä laskettuna ilman asetuksella tarkemmin määrättäviä maataloustuotteita.

3 §.

Valtioneuvosto määrää maatalousministeriön esityksestä vuosittain elokuun loppuun mennessä seuraavaa satovuotta varten rukiille ja vehnälle sekä maidolle, naudanlihalle, sianlihalle ja kananmunille tavoitehinnat siten, että sanottujen tuotteiden tavoitehintataso painotettuna sen satovuoden markkinoiduilla tuotemäärillä, jolta viimeiset tilastotiedot on saatavissa, muuttuu perustasosta samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua perustasoa laskettaessa hinnoiksi otetaan vehnälle 60 penniä, rukiille 58 penniä, maidolle 41,14 penniä, sianlihalle 3 markkaa 45 penniä, naudanlihalle 4 markkaa 32 penniä ja kananmunille 3 markkaa kilolta.

Maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat tarkistetaan vuosittain helmikuun loppuun mennessä siten, että 1 momentin mukaan määrätty tavoitehintataso muuttuu samassa suhteessa kuin viljelijän rahamenoindeksi on edellisestä heinäkuusta muuttunut tammikuun tasoon verrattuna. Tavoitehintatasoa ja viljelijän rahamenoindeksiä laskettaessa käytetään samoja painoja, joita 1 momentissa tarkoitettuja tavoitehintoja määrättäessä on käytetty. Yhtä sadannesta pienempää tavoitehintatason muutosta ei kuitenkaan tällöin suoriteta.

Milloin edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden satovuoden keskimääräinen hintataso poikkeaa enemmän kuin yhden sadanneksen tavoitehintatasosta, otetaan tämä tavoitehintoja seuraavalle satovuodelle määrättäessä huomioon siten, että 1 momentissa tarkoitettua tavoitehintatasoa seuraavan satovuoden ajaksi korotetaan tai alennetaan yhtä monella sadanneksella kuin kulumassa olevana satovuotena saavutettu hintataso on keskimäärin alittanut tai ylittänyt tavoitehintatason enemmällä kuin yhdellä sadanneksella.

4 §.

Maataloustuotteiden hintojen keskinäisiä suhteita määrättäessä on kansantaloudelliset, tuotantopoliittiset sekä tuottavuutta ja työllisyyttä edistävät näkökohdat otettava huomioon.

Riippumatta siitä, edellyttävätkö 2 ja 3 §:n mukaiset laskelmat tavoitehintatason muuttamista, voidaan 3 §:n 1 momentissa mainittuja tarkistuksia suoritettaessa eri tuotteiden hintojen ja kustannuserien keskinäisiin suhteisiin tehdä muutoksia, jotka eivät vaikuta viljelijän rahamenoindeksin ja tavoitehintatason väliseen suhteeseen.

5 §.

Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuosittain siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä muuttuu vuoden 1967 vastaavaan määrään verrattuna samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien. Lopullinen tilaa kohti tuleva tuki pyöristetään alaspäin lähimpään täyteen markkaan.

Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki maksetaan pinta-alalisänä. Pinta-alalisää ei makseta viljelijälle, jonka hallitsema peltopinta-ala ylittää etelä-Suomessa 12 hehtaaria, keski-Suomessa 15 hehtaaria sekä pohjois- ja itä-Suomessa 20 hehtaaria, eikä viljelijälle, jonka verotettavien tulojen kokonaismäärä kulloinkin viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa yhdessä tai useammassa kunnassa yhteensä ylittää valtioneuvoston vuosittain vahvistaman enimmäismäärän.

Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuosittain siten, että tuen kokonaismäärä muuttuu vuoden 1967 vastaavaan määrään verrattuna samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien. Tuki maksetaan viljelmän alueittaisen sijainnin perusteella valtioneuvoston vuosittain määräämin perustein. Tätä tukea ei lueta 3 §:ssä tarkoitettuihin tavoitehintoihin.

Milloin joltakin vuodelta suoritetun alueittaisen tuen määrä erityisistä syistä alittaa tai ylittää 3 momentissa tarkoitetun määrän, otetaan erotus huomioon seuraavana vuonna tuen vastaavana lisäyksenä tai vähennyksenä.

6 §.

Tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden valmistelua varten valtioneuvosto asettaa toimikunnan, jonka on ennen elokuun 20 päivää laadittava ja annettava maatalousministeriölle seuraavaa satovuotta koskevat laskelmat ja ehdotukset ja joka avustaa maatalousministeriötä tämän lain täytäntöönpanossa tarvittavien toimenpiteiden suunnittelussa, seuraa maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien hintojen kehitystä sekä tekee maatalousministeriölle esityksiä tavoitehintojen tarkistamiseksi ja toteuttamiseksi.

7 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 14 päivältä kuluvaa helmikuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 25. Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Häppölän ym. lakialoitteen n:o 257 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi maataloustuotteiden hintatasosta, ja ed. Korsbäckin ym. lakialoitteen n:o 258 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi maatalouden hintatasosta. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousministeri Nestori Kaasalaista, ministeri Lars Lindemania ja maatalousneuvos Eino Lähdeojaa maatalousministeriöstä, professori Samuli Suomelaa Maatalouden taloudellisesta tutkimuslaitoksesta, toiminnanjohtaja Eero Korpelaa Maataloustuottajain Keskusliitosta, maisteri Niilo Koljosta Suomen Ammattijärjestöstä, taloussihteeri Nils Nilssonia Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta ja maisteri Göran Engströmiä Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä omaksuttu järjestelmä, jonka mukaan maataloustuotteiden hinnat sekä viljelmäkoon mukainen ja alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään, poikkeaa huomattavasti tähän asti sovelletuista järjestelmistä. Esityksen mukaan maataloustuotteiden hinnat ja maatalouden hintapoliittinen tuki muuttuisivat sen mukaan, kuin maatalouden tuotantopanosten hinnat ja viljelijäväestön elinkustannukset muuttuisivat. Reaalinen tulonlisäys maataloudessa jäisi siten maatalouden oman tuottavuuden nousun varaan. Maataloustuotteiden tuotannon ja kulutuksen välinen tasapaino jäisi taas aikaansaatavaksi muilla maatalouspoliittisilla toimenpiteillä.

Valiokunnan mielestä on tarpeen, että niistä pääperiaatteista, joihin nojautuen maataloustuotteiden hinnat sekä maatalouden hintapoliittinen tuki määrätään, säädetään lailla. Tämän vuoksi ja kun hallituksen esityksessä omaksuttua, kahden satovuoden aikana sovellettavaa järjestelmää voidaan valiokunnan käsityksen mukaan pitää tässä vaiheessa sopivana ja aikaisemmin sovellettua järjestelmää tarkoituksenmukaisempana, valiokunta on asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Esityksen yksityiskohtien osalta valiokunta tekee kuitenkin seuraavat muutosehdotukset.

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan laaditaan maataloustuotteiden hintojen muutosten perustaksi viljelijän rahamenoindeksi. Kun sanotun indeksin muutosten mukaisesti määräytyisivät myös viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen muutokset, valiokunta on tämän mukaisesti tarkistanut momentin sanamuotoa. Sekä puheena olevassa että 2 §:n 3 momentissa esiintyvän, niin sanotun puhdistetun elinkustannusindeksin määritelmän "viljelijäväestön käyttämien kulutushyödykkeiden hintaindeksi" valiokunta on lyhentänyt siten, että siitä on poistettu osittain harhaanjohtavana sana "käyttämien".

Lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentissa edellytetään suoritettavaksi 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu tavoitehintatason muuttaminen silloinkin, kun 2 ja 3 §:n mukaiset laskelmat eivät sitä edellytä. Tästä johtuen valiokunta on selvyyden vuoksi muuttanut sanotussa 2 momentissa olevat sanat "tarkistuksia suoritettaessa" sanoiksi "hintoja määrättäessä".

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan olisi, mikäli alueittaista hintapoliittista tukea jonakin vuonna jouduttaisiin suorittamaan enemmän tai vähemmän kuin viljelijän rahamenoindeksin muutos edellyttäisi, tämä otettava huomioon seuraavan vuoden aikana tuen vähennyksenä tai lisäyksenä. Lakiehdo-

tuksen 5 §:n 4 momentin mukaan otettaisiin sanottu erotus seuraavana vuonna huomioon tuen vastaavana vähennyksenä tai lisäyksenä kuitenkin vain, mikäli edellisenä vuotena tapahtunut ylitys tai alitus olisi tapahtunut erityisistä syistä. Kun esityksen perustelut ja lakiteksti ovat tältä osin ristiriitaiset ja kun erityisten syitten vaatiminen puheena olevan ylityksen tai alituksen syyksi ei valiokunnan mielestä tällaiseen tapaukseen sovellu ja kun se lisäksi olisi omiaan aiheuttamaan tulkintavaikeuksia, valiokunta on poistanut sanotusta 3 momentista mainitut sanat. Samalla on momenttiin tehty muodollinen korjaus.

Hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu, että maataloustuotteiden tuotannon ja kulutuksen välinen tasapaino on saatava aikaan muilla kuin käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaisilla toimenpiteillä. Asian tärkeän merkityksen huomioon ottaen valiokunta edellyttää, että hallitus kiinnittää siihen erityistä huomiota ja ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, että sanottu päämäärä mahdollisuuksien mukaan saavutetaan.

Ed. Häppölän ym. lakialoitteessa n:o 257 (1966 vp.) ja ed. Korsbäckin ym. lakialoitteessa n:o 258 (1966 vp.) on ehdotettu maataloustuotteiden hintataso järjestettäväksi pysyväisluotoisilla laeilla, joiden periaatteet olennaisesti poikkeaisivat hallituksen esityksessä omaksutuista periaatteista. Kun valiokunnan mielestä ei tässä vaiheessa ole edellytyksiä säätää asiasta pysyväiseksi tarkoitetulla lailla ja kun ne periaatteet, jotka hallituksen esityksessä on omaksuttu, soveltuvat paremmin kuin lakialoitteissa omaksutut nykyiseen tilanteeseen, valiokunta ei ole asettunut puoltamaan lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Maataloustuotteiden hintojen *sekä viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen* muutosten perustaksi laaditaan viljelijän rahamenoindeksi, joka lasketaan 2 momentissa tarkoitetun maatalouden tuotantopanosten hintaindeksin ja 3 momentissa tarkoitetun viljelijäväestön *(poist.)* kulutushyödykkeiden hintaindeksin keskiarvona.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Viljelijäväestön *(poist.)* kulutushyödykkeiden hintaindeksinä käytetään tilastollisen päätoimiston laatimaa elinkustannusindeksiä laskettuna ilman asetuksella tarkemmin määrättäviä maataloustuotteita.

3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Riippumatta siitä, edellyttävätkö 2 ja 3 §:n mukaiset laskelmat tavoitehintatason muuttamista, voidaan 3 §:n 1 momentissa mainittuja *hintoja määrättäessä (poist.)* eri tuotteiden hintojen ja kustannuserien keskinäisiin suhteisiin tehdä muutoksia, jotka eivät vaikuta viljelijän rahamenoindeksin ja tavoitehintatason väliseen suhteeseen.

5 §.

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Milloin joltakin vuodelta suoritetun alueittaisen *hintapoliittisen* tuen määrä *(poist.)* alittaa tai ylittää 3 momentissa tarkoitetun määrän, otetaan erotus huomioon seuraavana vuonna tuen vastaavana lisäyksenä tai vähennyksenä.

6 ja 7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 257 ja 258 (kumpikin 1966 vp.) sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet Halme, af Heurlin, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen, Raipala, Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet Friman, Hellsten ja Lehmonen.

Vastalauseita.

I.

Hallituksen ehdotuksen mukaan maataloustuotteiden hintatasolaki olisi voimassa kahden satovuoden ajan. Vakavuuden luomiseksi maatalouselinkeinon piiriin ja pitkälle tähtäävän suunnittelun mahdollistamiseksi allekirjoittanut katsoo välttämättömäksi, että lain voimassaoloaika on ainakin viisi vuotta. Laki koskisi siten satovuosia 1967/68—1971/72.

Uuden hintajärjestelmän perustaksi ehdotetaan hallituksen esityksessä sitä hintatasoa, jonka valtioneuvosto viime syksynä vahvisti. Kun saatavasta viime syksynä tingittiin huomattavasti, tämä merkitsisi tason alentamista. Sen estämiseksi ehdotan, että perusjakson hintatasoa laskettaessa maidon hinnaksi otettaisiin 42.14 penniä.

Koska tilan pinta-alaa ei voi katsoa pinta-alalisien maksamisen oikeaksi perusteeksi, ehdotan pinta-alan poistamista ja valtioneuvoston vahvistamaa verotettavaa tuloa pinta-alalisään oikeuttavaksi perusteeksi.

Alueittaisen hintapoliittisen tuen lisäämisen mahdollistamiseksi tätä tukea tulisi allekirjoittaneen käsityksen mukaan vuosittain lisätä ainakin samalla prosenttimäärällä, jolla kustannusindeksi nousee.

Edellä lausutun perusteella ehdotan,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maataloustuotteiden hintojen ja maatalouden välittömän hintapoliittisen tuen ostovoiman vakaannuttamiseksi määrätään *viitenä* satovuotena alkaen satovuodesta 1967/68 rukiin ja vehnän sekä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat sekä päätetään muista toimenpiteistä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

2 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

3 §.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Edellä 1 momentissa tarkoitettua perustasoa laskettaessa hinnoiksi otetaan vehnälle 60 penniä, rukiille 58 penniä, maidolle 42,14 penniä, sianlihalle 3 markkaa 45 penniä, naudanlihalle 4 markkaa 32 penniä ja kananmunille 3 markkaa kilolta.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

4 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

5 §.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki maksetaan pinta-alalisänä. Pinta-alalisää ei makseta viljelijälle, *(poist.)* jonka verotettavien tulojen kokonaismäärä kulloinkin viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa yhdessä tai useammassa kunnassa yhteensä ylittää valtioneuvoston vuosittain vahvistaman enimmäismäärän.

Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuosittain siten, että tuen kokonaismäärä muuttuu vuoden 1967 vastaavaan määrään verrattuna *vähintään* samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien. Tuki maksetaan viljelmän alueittaisen sijainnin perusteella valtioneuvoston vuosittain määräämin perustein. Tätä tukea ei lueta 3 §:ssä tarkoitettuihin tavoitehintoihin.

(4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

6 ja 7 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 1967.

Henrik Westerlund.

II.

Maataloustuotteiden hintatasolain valiokuntakäsittelyssä emme voi hyväksyä menettelyä, jolla lakiesitykseen mahdollisesti tehtävien rinnakkaisaloitteiden käsittely on tehty mahdottomaksi samanaikaisesti lakiesityksen kanssa.

Huomioon ottaen hintajärjestelmän hidasliikkeisyyden katsomme lain voimassaoloajan olevan liian lyhyen ja ehdotamme sen vuoksi voimassaoloajaksi 3 vuotta.

Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksiä laskettaessa tulisi väkilannoitteet hinnoitella niiden keskimääräisillä hinnoilla eikä pohjahinnoilla, kuten valiokunnan mietintö edellyttää.

Kuluneen vuoden aikana viljan laatuvaatimuksia korotettiin huomattavasti, jolloin viljan hinta todellisuudessa laski. Tämä olisi huomioitava nyt 2 pennin korotuksena kiloa kohti. Samoin katsomme maidon lähtötasohinnan alhaiseksi ja ehdotamme sen nostettavaksi 42 penniin.

Edellä lausutun perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki
maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maataloustuotteiden hintojen ja maatalouden välittömän hintapoliittisen tuen ostovoiman vakaannuttamiseksi määrätään *kolmena* satovuotena alkaen satovuodesta 1967/68 rukiin ja vehnän sekä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat sekä päätetään muista toimenpiteistä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

2 §.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksi lasketaan tarvike-, palkkatyö-, rakennus- ja kalustokustannusten hintojen perusteella *(poist.)* käyttäen satovuosittain painoina sen satovuoden tarvike-, palkkatyö-, rakennus- ja kalustokustannusten määriä, jolta kysymyksessä olevat viimeiset tilastotiedot ovat saatavissa.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

3 §.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Edellä 1 momentissa tarkoitettua perustasoa laskettaessa hinnoiksi otetaan vehnälle 62 penniä, rukiille *60* penniä, maidolle 42 penniä, sianlihalle 3 markkaa 45 penniä, naudanlihalle 4 markkaa 32 penniä ja kananmunille 3 markkaa kilolta.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

4—7 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 1967.

Matti Raipala. **Olavi Nikkilä.**

Suuren valiokunnan mietintö N:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden hintatasosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian sekä sen yhteydessä ed. Häppölän ym. lakialoitteen n:o 257 (1966 vp.) ja ed. Korsbäckin ym. lakialoitteen n:o 258 (1966 vp.), päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 257 ja 258 (kumpikin 1966 vp.) sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 25 laiksi maataloustuotteiden hintatasosta, ja Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 5.

Hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu, että maataloustuotteiden tuotannon ja kulutuksen välinen tasapaino on saatava aikaan muilla kuin käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaisilla toimenpiteillä. Asian tärkeän merkityksen huomioon ottaen Eduskunta edellyttää, että Hallitus kiinnittää siihen erityistä huomiota ja ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, että sanottu päämäärä mahdollisuuksien mukaan saavutetaan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maataloustuotteiden hintatasosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maataloustuotteiden hintojen ja maatalouden välittömän hintapoliittisen tuen ostovoiman vakaannuttamiseksi määrätään kahtena satovuotena alkaen satovuodesta 1967/68 rukiin ja vehnän sekä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat sekä päätetään muista toimenpiteistä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettu satovuosi alkaa syyskuun 1 päivänä ja päättyy seuraavan elokuun 31 päivänä, kuitenkin niin, että rukiin ja vehnän osalta satovuosi päättyy jo heinäkuun lopussa.

2 §.

Maataloustuotteiden hintojen sekä viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen muutosten perustaksi laaditaan viljelijän rahamenonindeksi, joka lasketaan 2 momentissa tarkoitetun maatalouden tuotantopanosten hintaindeksin ja 3 momentissa tarkoitetun viljelijäväestön kulutushyödykkeiden hintaindeksin keskiarvona.

Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksi lasketaan tarvike-, palkkatyö-, rakennus- ja kalustokustannusten hintojen perusteella, väkilannoitteiden hintaporrastuksen aiheuttamaa kausivaihtelua huomioon ottamatta, käyttäen satovuosittain painoina sen satovuoden tarvike-, palkkatyö-, rakennus- ja kalustokustannusten määriä, jolta kysymyksessä olevat viimeiset tilastotiedot ovat saatavissa.

Viljelijäväestön kulutushyödykkeiden hintaindeksinä käytetään tilastollisen päätoimiston laatimaa elinkustannusindeksiä laskettuna ilman asetuksella tarkemmin määrättäviä maataloustuotteita.

3 §.

Valtioneuvosto määrää maatalousministeriön esityksestä vuosittain elokuun loppuun mennessä seuraavaa satovuotta varten rukiille ja vehnälle sekä maidolle, naudanlihalle, sianlihalle ja kananmunille tavoitehinnat siten, että sanottujen tuotteiden ta-

voitehintataso painotettuna sen satovuoden markkinoiduilla tuotemäärillä, jolta viimeiset tilastotiedot on saatavissa, muuttuu perustasosta samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua perustasoa laskettaessa hinnoiksi otetaan vehnälle 60 penniä, rukiille 58 penniä, maidolle 41,14 penniä, sianlihalle 3 markkaa 45 penniä, naudanlihalle 4 markkaa 32 penniä ja kananmunille 3 markkaa kilolta.

Maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat tarkistetaan vuosittain helmikuun loppuun mennessä siten, että 1 momentin mukaan määrätty tavoitehintataso muuttuu samassa suhteessa kuin viljelijän rahamenoindeksi on edellisestä heinäkuusta muuttunut tammikuun tasoon verrattuna. Tavoitehintatasoa ja viljelijän rahamenoindeksiä laskettaessa käytetään samoja painoja, joita 1 momentissa tarkoitettuja tavoitehintoja määrättäessä on käytetty. Yhtä sadannesta pienempää tavoitehintatason muutosta ei kuitenkaan tällöin suoriteta.

Milloin edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden satovuoden keskimääräinen hintataso poikkeaa enemmän kuin yhden sadanneksen tavoitehintatasosta, otetaan tämä tavoitehintoja seuraavalle satovuodelle määrättäessä huomioon siten, että 1 momentissa tarkoitettua tavoitehintatasoa seuraavan satovuoden ajaksi korotetaan tai alennetaan yhtä monella sadanneksella kuin kulumassa olevana satovuotena saavutettu hintataso on keskimäärin alittanut tai ylittänyt tavoitehintatason enemmällä kuin yhdellä sadanneksella.

4 §.

Maataloustuotteiden hintojen keskinäisiä suhteita määrättäessä on kansantaloudelliset, tuotantopoliittiset sekä tuottavuutta ja työllisyyttä edistävät näkökohdat otettava huomioon.

Riippumatta siitä, edellyttävätkö 2 ja 3 §:n mukaiset laskelmat tavoitehintatason muuttamista, voidaan 3 §:n 1 momentissa mainittuja hintoja määrättäessä eri tuotteiden hintojen ja kustannuserien keskinäisiin suhteisiin tehdä muutoksia, jotka eivät vaikuta viljelijän rahamenoindeksin ja tavoitehintatason väliseen suhteeseen.

5 §.

Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuosittain siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä muuttuu vuoden 1967 vastaavaan määrään verrattuna samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien. Lopullinen tilaa kohti tuleva tuki pyöristetään alaspäin lähimpään täyteen markkaan.

Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki maksetaan pinta-alalisänä. Pinta-alalisää ei makseta viljelijälle, jonka hallitsema peltopinta-ala ylittää etelä-Suomessa 12 hehtaaria, keski-Suomessa 15 hehtaaria sekä pohjois- ja itä-Suomessa 20 hehtaaria, eikä viljelijälle, jonka verotettavien tulojen kokonaismäärä kulloinkin viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa yhdessä tai useammassa kunnassa yhteensä ylittää valtioneuvoston vuosittain vahvistaman enimmäismäärän.

Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuosittain siten, että tuen kokonaismäärä muuttuu vuoden 1967 vastaavaan määrään verrattuna samassa suhteessa kuin viljelijän viimeksi kuluneelta heinäkuulta laskettu rahamenoindeksi on muuttunut vuoden 1966 heinäkuusta lukien. Tuki maksetaan viljelmän alueittaisen sijainnin perusteella valtioneuvoston vuosittain määräämin perustein. Tätä tukea ei lueta 3 §:ssä tarkoitettuihin tavoitehintoihin.

Milloin joltakin vuodelta suoritetun alueittaisen hintapoliittisen tuen määrä alittaa tai ylittää 3 momentissa tarkoitetun määrän, otetaan erotus huomioon seuraavana vuonna tuen vastaavana lisäyksenä tai vähennyksenä.

6 §.

Tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden valmistelua varten valtioneuvosto asettaa toimikunnan, jonka on ennen elokuun 20 päivää laadittava ja annettava maatalousministeriölle seuraavaa satovuotta koskevat laskelmat ja ehdotukset ja joka avustaa maatalousministeriötä tämän lain täytäntöönpanossa tarvittavien toimenpiteiden suunnittelussa, seuraa maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien hintojen kehitystä

sekä tekee maatalousministeriölle esityksiä tavoitehintojen tarkistamiseksi ja toteuttamiseksi.

7 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Helsingissä 28 päivänä helmikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eräissä vanhoissa merkityksensä varsinaisesti jo menettäneissä säännöksissä on joitakin mainintoja kielenkääntäjistä. Jo vanhastaan ovat kaupunkien maistraatit pitäneet tapanaan antaa päteviksi katsomilleen halukkaille henkilöille määräyksiä toimia kielenkääntäjinä. Noudatetun tavan mukaan on asianomainen samalla saanut vannoa valan, jossa hän on vakuuttanut toimittavansa hänelle annetut tehtävät parhaan kykynsä mukaan ja pitävänsä salassa, mitä hänelle toimessaan luottamuksellisesti on uskottu. Lähinnä liike-elämän tarpeita silmällä pitäen on maistraatin määräyksen saaneiden valantehneiden kielenkääntäjien oheen myöhemmin muodostunut keskuskauppakamarin hyväksymä kielenkääntäjäkunta, jonka jäsenistä osa myös on tehnyt kielenkääntäjän valan. Oman ryhmänsä kielenkääntäjien joukossa muodostavat virkamiehinä toimivat kielenkääntäjät, joita aikaisemmin oli runsaasti varsinkin venäjän kieltä varten. Käytäntö kielenkääntäjien pätevyyden tutkimisen sekä tehtäväänsä hyväksymisen ja toiminnan valvonnan puolesta on aikojen kuluessa muodostunut epäyhtenäiseksi. Lainsäädännössä tällä alalla esiintyvien puutteellisuuksien poistamiseksi on valmistettu ehdotus laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä.

Edellytyksenä julkisen luotettavuuden antamiselle valantehneen kielenkääntäjän suorittamalle käännökselle on, että viranomainen todettuaan, että kääntäjä täyttää säädetyt pätevyysvaatimukset, antaa hänelle laillistuksen tehtäväänsä. Laillistuksen antamisen tulisi sopivimmin kuulua sellaiselle valtion viranomaiselle, jonka toimintapiirinä on koko maa, niin kuin on laita esim. Tanskassa ja Norjassa. Edellisessä maassa laillistuksen suorittaa kauppaministeriö ja jälkimmäisessä kauppadepartementti. Suomessa tällaiseksi viranomaiseksi ehdotetaan oikeusministeriötä. Mainitunlaisella keskittämisellä saataisiin aikaan yhdenmukainen käytäntö hyväksyttäessä henkilöitä valantehneiksi kielenkääntäjiksi sekä näiden valvonnassa.

Lakiehdotuksessa on lähdetty siitä, että valantehneen kielenkääntäjän nimitystä saa käyttää vain se, joka oikeusministeriöltä on saanut oikeuden toimia sellaisena kielenkääntäjänä (1 § 2 mom.). Ministeriö antaisi sanotun oikeuden hakemuksesta sellaiselle henkilölle, joka täyttää ehdotuksessa määrätyt edellytykset (1 § 1 mom.). Nämä edellytykset ehdotetaan sellaisiksi, että asianomaisen voidaan katsoa omaavan valantehneen kielenkääntäjän tehtävään riittävän taidon ja luotettavuuden (2 §). Tämä taito voitaisiin ensiksikin osoittaa kieli-instituuttien valtionavustuksesta annetussa laissa (756/65) tarkoitetun kieli-instituutin loppukokeessa. Kun kieli-instituutti on vain kaksivuotinen, olisi riittävän tason ylläpitämiseksi vaadittava, että vain sellainen henkilö, joka on suorittanut loppukokeen korkeimmalla arvosanalla, voitaisiin ilman muuta hyväksyä valantehneeksi kielenkääntäjäksi. Milloin asianomainen ei ole saanut korkeinta arvosanaa tai ei ole lainkaan suorittanut kieli-instituutin oppimäärää, mutta on muulla tavoin hankkinut kielitaidon, olisi hänen suoritettava vastaavan tasoinen erillinen tutkinto, jonka toimeenpanee asianomaista kieltä varten asetettu tutkintolautakunta tai sen puheenjohtaja (3 §). Lakiehdotuksen mukaan erillistutkinnot olisivat kahdenlaisia: yleistutkinto, jolla osoitettaisiin yleinen kielitaito, ja erityistutkinto, jolla osoitettaisiin kyky käännöstehtävien suorittamiseen jollakin erityisellä, lähinnä oikeudellisella, taloudellisella tai teknillisellä alalla. Kun valantehneeltä kielenkääntäjältä ehdotuksen mukaan ei nimenomaan vaadita Suomen kansalaisuutta, vaan ainoastaan asuminen Suomessa, johtuu siitä, että ulkomaalainenkin voidaan hyväksyä valantehneeksi kielenkääntäjäksi. Ennen kuin päteväksi osoittautuneelle hakijalle voidaan antaa oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on hänen alioikeudessa tehtävä säädetty vala tai annettava vastaava vakuutus (4 §). Luonnollisesti tulee ulkomaalaisella olla asianomainen työ- tai elinkeinolupa, ennen kuin hän voi ryhtyä harjoittamaan käännöstoimintaa ansiotyönä tai elinkeinona.

Koska kielenkääntäjäin suoritettavat käännöstehtävät saattavat sen puolesta, mistä kielestä mihin kieleen ja millä alalla kään-

nöstehtäviä suoritetaan, olla varsin erilaiset, tulisi valantehneelle kielenkääntäjälle annettavasta, hänen pätevyyttään osoittavasta todistuksesta käydä selville, mistä kielestä mihin kieleen hänellä siinä ominaisuudessaan on oikeus suorittaa käännöstehtäviä ja mikä on hänen erikoisalansa, milloin hän on hankkinut tällaisen pätevyyden (5 §). Sitä vastoin ei valantehneen kielenkääntäjän toimintaa olisi syytä rajoittaa tiettyyn alueelliseen toimintapiiriin.

Ehdotuksen mukaan olisi valantehneen kielenkääntäjän toimivaltansa rajoissa suorittamaa käännöstä pidettävä laillisesti pätevänä. Näytön esittäminen sen luotettavuutta vastaan olisi kuitenkin sallittu (6 §).

Valantehneen kielenkääntäjän tietoon saattaa hänen suorittaessaan hänelle uskottuja tehtäviä tulla liike- ja ammattisalaisuuksia sekä muitakin salassa pidettäviä asioita, minkä vuoksi on katsottu aiheelliseksi esittää hänelle säädettäväksi tällaisten seikkojen osalta vaitiolovelvollisuus (7 §).

Lakiehdotuksen mukaan olisi oikeusministeriön asiana valvoa valantehneiden kielenkääntäjien toimintaa. Käytännössä saattaa tapahtua, että valantehneeksi kielenkääntäjäksi hyväksytty henkilö menettää kelpoisuutensa. Sellaisessa tapauksessa olisi ministeriöllä valta peruuttaa valantehneeltä kielenkääntäjältä oikeus jatkaa toimintaansa (8 §).

Kun valantehneiden kielenkääntäjien hyväksymisestä ei ole ollut tarkempia määräyksiä, on käytäntö siinä kohden aikaisemmin saattanut jossakin määrin vaihdella. Siitä huolimatta ei kuitenkaan liene pidettävä tarpeellisena ilman muuta selittää heille aikaisemmin annettuja määräyksiä pätemättömiksi. Toisaalta on heidän luonnollisesti alistuttava niihin säännöksiin, joita on annettu valantehneistä kielenkääntäjistä (10 §).

Lain ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta on ehdotettu säädettäväksi sakkorangaistus (11 §).

Esitystä valmisteltaessa on ollut harkittavana myös kysymys, olisiko vahvistettava jonkinlaiset palkkioiden perusteet, joita valantehneiden kielenkääntäjien olisi seurattava suorittaessaan heille annettuja käännöstehtäviä. Ainakaan yleisemmin ei kuitenkaan liene esitetty valituksia kielenkääntäjien, jotka usein toimivat vapaina ammatinharjoittajina, suorittamistaan tehtävistä vaatimista korvausmääristä. Sitä paitsi on oletettava, että kielenkääntäjäjärjestöt tässä kohden valvovat jäsentensä toimintaa. Tähän nähden ei mainitunlaisten perusteiden vahvistamista, joka olisi vaikeatakin muun muassa sen johdosta, että kielenkääntäjien käännöstehtävät laatunsa puolesta saattavat suuresti poiketa toisistaan, ole pidetty tarpeellisena.

Ilman muuta lienee selvä, ettei lakiehdotus ole tarkoitettu koskemaan niitä kielenkääntäjinä toimivia viran- ja toimenhaltijoita, joista on erikseen säädetty. Sellaisia on muun muassa valtioneuvoston käännöstoimistossa ja ulkoasiainministeriössä.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä antaa oikeusministeriö hakemuksesta tässä laissa säädetyt edellytykset täyttävälle henkilölle.

Valantehneen kielenkääntäjän nimitystä saa jäljempänä mainituin poikkeuksin käyttää vain se, joka 1 momentin mukaisesti on saanut oikeuden toimia sellaisena kielenkääntäjänä.

2 §.

Valantehneeksi kielenkääntäjäksi voidaan hyväksyä maassa asuva, luotettavaksi tunnettu henkilö, joka ei ole holhottava ja joka on suorittanut kieli-instituuttien valtionavustuksesta joulukuun 30 päivänä 1965 annetussa laissa (765/65) tarkoitetussa kieli-instituutissa hyväksytyn loppukokeen korkeimmalla arvosanalla tai erillisen kielitutkinnon sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

3 §.

Henkilön, joka ei ole suorittanut kieliinstituutin loppukoetta tai ei ole siinä saanut 2 §:ssä tarkoitettua arvosanaa, on osoitettava kielitaitonsa tutkinnossa, jonka toimeenpanee ja josta todistuksen antaa asianomaisessa vieraassa kielessä suoritettavia tutkintoja varten asetettu tutkintolautakunta tai sen puheenjohtaja sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Erillinen kielitutkinto järjestetään opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Tutkinto on joko yleistutkinto, jossa osoitetaan yleinen kielitaito, tai erityistutkinto, jossa osoitetaan kyky suorittaa käännöstehtäviä jollakin erityisalalla.

4 §.

Ennen kuin hakijalle annetaan oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on hänen alioikeudessa tehtävä säädetty vala tahi, jos asianomainen ei kuulu mihinkään uskontokuntaan tai hänen uskontokuntansa oppi estää valaa tekemästä, annettava vastaava vakuutus.

5 §.

Oikeusministeriön on annettava valantehneelle kielenkääntäjälle todistus, josta tulee käydä selville, mistä kielestä mihin kieleen hänellä valantehneenä kielenkääntäjänä on oikeus suorittaa käännöksiä.

Milloin kielenkääntäjä on hankkinut pätevyyden jollakin erityisalalla, on siitäkin tehtävä merkintä todistukseen.

6 §.

Valantehneen kielenkääntäjän tekemä käännös on katsottava laillisesti päteväksi, jollei sitä näytetä virheelliseksi.

7 §.

Valantehnyt kielenkääntäjä älköön yksityiseksi hyödykseen käyttäkö älköönkä sivullisille ilmaisko, mitä hän siinä tehtävässään on saanut tietoonsa.

8 §.

Oikeusministeriön tulee valvoa valantehneiden kielenkääntäjien toimintaa. Ministeriö peruuttakoon asianomaiselta oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, jollei hän enää täytä 2 §:ssä mainittuja edellytyksiä.

9 §.

Tutkittavan on suoritettava 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnon toimeenpanemisesta ja tutkinnosta annettavasta todistuksesta tutkintolautakunnan puheenjohtajalle sekä tutkinnon toimeenpanemiseen osallistuville jäsenille ja lautakuntien sihteerille opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukainen korvaus.

10 §.

Kielenkääntäjällä, joka aikaisemmin on maistraatilta saanut oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on edelleen oikeus käyttää valantehneen kielenkääntäjän nimitystä. Häneen on muutoinkin soveltuvin osin voimassa, mitä valantehneistä kielenkääntäjistä on säädetty.

11 §.

Joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, tuomittakoon sakkoon, jollei häntä muun lain nojalla ole tuomittava ankarampaan rangaistukseen.

12 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 . Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Liite.

Asetus

valantehneistä kielenkääntäjistä.

Oikeusministerin esittelystä säädetään valantehneistä kielenkääntäjistä päivänä kuuta 196 annetun lain (/) 12 §:n nojalla:

1 §.

Valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitetut tutkintolautakunnat asettaa opetusministeriö sen mukaan kuin katsotaan tarpeelliseksi.

Opetusministeriö vahvistaa tarvittaessa tutkintolautakunnille työjärjestyksen.

2 §.

Tutkintolautakunnassa on puheenjohtajana tähän tehtävään määrätty yliopiston, korkeakoulun tai kieli-instituutin asianomaisen kielen opettaja taikka tarvittaessa muu sopiva kysymyksessä olevaa kieltä hallitseva henkilö sekä jäseninä yksi lainopillisen loppututkinnon suorittanut, yksi talouselämän ja yksi jonkin teknillisen alan tuntija. Kullakin heistä tulee olla henkilökohtainen varamies, jolloin puheenjohtajan varamies toimii varapuheenjohtajana. Tarvittaessa voidaan lautakuntaan määrätä ylimääräiseksi jäseneksi jonkin erikoisalan tuntija.

Jäseniä ja heidän varamiehiään sekä ylimääräisiä jäseniä määrättäessä on kiinnitettävä huomiota myös asianomaisten vieraan kielen taitoon.

3 §.

Tutkintolautakuntien puheenjohtajat ja jäsenet sekä heille varamiehet määrää opetusministeriö kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajat ottavat lautakunnille yhteisen sihteerin.

Tilapäisen lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet sekä 2 §:ssä tarkoitetun ylimääräisen jäsenen määrää opetusministeriö tiettyä tutkintoa varten.

4 §.

Valantehneen kielenkääntäjän yleistutkinnon toimeenpanee ja siitä antaa todistuksen asianomaisen tutkintolautakunnan puheenjohtaja.

Joka on saanut oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä voi lisäksi suorittaa erityistutkinnon oikeudellisen, taloudellisen tai teknillisen tahi jonkin muun erikoistekstin kääntämisessä.

Erityistutkinnon toimeenpanee ja siitä antaa todistuksen asianomainen tutkintolautakunta. Erityistutkinnon suorittaneelta ei vaadita uutta kielenkääntäjän valaa tai vakuutusta.

5 §.

Valantehneen kielenkääntäjän vala on tehtävä seuraavin sanoin: Minä N. N. lupaan ja vannon kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan kautta, että minä valantehneenä kielenkääntäjänä toimiessani tunnollisesti ja parhaan kykyni mukaan suoritan minulle annetut tehtävät enkä yksityiseksi hyödykseni käytä enkä sivullisille ilmaise, mitä siinä tehtävässäni saan tietooni, paitsi milloin minulla lain mukaan on velvollisuus jonkin seikan ilmaisemiseen.

Vakuutus on annettava seuraavasti: Minä N. N. lupaan ja vakuutan kunnian ja omantuntoni kautta, että minä valantehneenä kielenkääntäjänä toimiessani tunnollisesti ja parhaan kykyni mukaan suoritan minulle annetut tehtävät enkä yksityiseksi hyödykseni käytä enkä sivullisille ilmaise, mitä siinä tehtävässäni saan tietooni, paitsi milloin minulla lain mukaan on velvollisuus jonkin seikan ilmaisemiseen.

6 §.

Sen, joka aikoo suorittaa valantehneen kielenkääntäjän tutkinnon, tulee ilmoittautua tutkintolautakuntien sihteerille ja samalla ilmoittaa, millaisen tutkinnon hän haluaa suorittaa.

Kun tutkittava tekee 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, on hänen samalla suoritettava valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettu korvaus tutkinnon toimeenpanemisesta tutkintolautakuntien sihteerille annettavaksi korvaukseen oikeutetuille.

7 §.

Tutkintolautakunta kokoontuu tarvittaessa puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen puheenjohtajan ja kahden jäsenen, joista toisen tulee olla asianomaisen alan tuntija, ollessa saapuvilla. Lautakunnan päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut, tai, äänten mennessä tasan, se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt.

Yhteiseen kokoukseen kutsuu tarvittaessa lautakunnat tai niiden puheenjohtajat se, joka kauimmin on ollut puheenjohtajana, tahi, jos kaksi tai useammat ovat olleet yhtä kauan, se heistä, joka on iältään vanhin. Puheenjohtajana toimii kokoonkutsuja tai, jollei hän ole saapuvilla, se jonka kokous puheenjohtajaksi valitsee. Päätöksen teosta on voimassa, mitä siitä 1 momentissa on säädetty.

8 §.

Toisella paikkakunnalla asuva tutkintolautakunnan puheenjohtaja, jäsen ja sihteeri saavat valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun korvauksen lisäksi valtion varoista matkakustannusten korvausta ja päivärahaa toisen matkustus- ja päivärahaluokan mukaan ja muutoin samoja perusteita noudattaen kuin virkamatkoista on säädetty. Laskun korvauksesta ja päivärahasta suorittaa valtiokonttori sitten kun puheenjohtaja on sen hyväksynyt.

9 §.

Muiden kuin valantehneistä kielenkääntäjistä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta tutkintolautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenelle sekä sihteerille maksetaan valtion varoista palkkiota soveltaen vastaavasti, mitä valtion komiteatyöstä maksettavista palkkioista on säädetty.

10 §.

Valantehneistä kielenkääntäjistä on oikeusministeriössä pidettävä kortistoa, johon on merkittävä valantehneen kielenkääntäjän nimi, asuinpaikka, syntymäaika ja ammatti tai arvo sekä millaisia käännöstehtäviä hänellä on oikeus suorittaa, milloin ja missä säädetty vala on tehty tai vakuutus annettu, päivä, jolloin asianomainen on hyväksytty valantehneeksi kielenkääntäjäksi, sekä muut tarpeellisiksi katsottavat tiedot. Jos oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä on peruutettu tai muutoin lakannut olemasta voimassa, on siitäkin tehtävä merkintä kortistoon.

Sen, joka aikaisemmin on saanut maistraatilta määräyksen toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on kolmen kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta oikeusministeriölle toimitettava 1 momentissa tarkoitettua kortistoa varten tarvittavat tiedot.

11 §.

Jos valantehnyt kielenkääntäjä muuttaa toiselle paikkakunnalle tai lopettaa toimintansa, on hänen kuukauden kuluessa ilmoitettava siitä oikeusministeriölle.

12 §.

Jos oikeusministeriö peruuttaa oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on ministeriön siitä kuulutettava virallisessa lehdessä.

13 §.

Tuomioistuimen on, milloin se on tuominnut valantehneen kielenkääntäjän rangaistukseen rikoksesta, josta saattaa seurata vapausrangaistus, viipymättä ilmoitettava siitä oikeusministeriölle.

14 §.

Tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta antaa tarvittaessa oikeusministeriö.

15 §.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

8795/66

Talousvaliokunnan mietintö N:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 21 päivältä viime helmikuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 26. Käsiteltyään asian valiokunta, jossa ovat olleet kuultavina oikeusministeriöstä lainsäädäntöneuvos Toivo Sainio, opetusministeriöstä toimistopäällikkö Jaakko Numminen, Helsingin yliopiston historiallis-kielitieteellisestä osastosta germaanisen filologian professori Kaj Lindgren, Suomen Kääntäjäin Yhdistys r.y:n hallituksen varapuheenjohtaja, filosofian maisteri Kai Kaila ja Keskuskauppakamarista valtiotieteen maisteri Veikko Leitso, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Vaikka eräissä vanhoissa merkityksensä varsinaisesti jo menettäneissä säännöksissä on mainintoja kielenkääntäjistä, ei meillä ole ollut olemassa yhtenäistä lainsäädäntöä valantehneistä kielenkääntäjistä, minkä vuoksi erityisesti kielenkääntäjän pätevyyttä, tehtävään hyväksymistä ja valvontaa koskeva käytäntö on aikojen kuluessa muodostunut varsin sekavaksi ja epäyhtenäiseksi. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on sen vuoksi ehdotettukin säädettäväksi erityinen laki valantehneistä kielenkääntäjistä, jonka tarkoituksena on kysymyksessä olevan elinkeinon haaran säännösteleminen siten, että tehtävänsä taitavien kielenkääntäjien oikeudet pyritään turvaamaan ja että toisaalta ammattitaidottomien henkilöiden toiminta siitä aiheutuvine epäkohtineen voidaan estää sekä saattaa puheena olevaa alaa koskeva lainsäädäntö muutoinkin nykyajan vaatimuksia vastaavalle tasolle.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja on näin ollen päättänyt asettua kannattamaan sen hyväksymistä.

Lakiehdotuksen 2 ja 9 §:ään valiokunta on kuitenkin tehnyt muodollisen korjauksen sekä päättänyt ehdottaa lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin sanontaa selvennettäväksi jäljempänä näkyvällä tavalla.

Hyväksyessään lakiehdotuksen valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että kieli-instituuteissa suoritettavan loppukokeen korkeimman arvosanan vaatimustaso pidetään riittävän korkeana ja että se maan kaikissa kieli-instituuteissa on yhtäläinen sekä että toisaalta erillisissä kielitutkinnoissa suoritettava kielikoe on tasoltaan täysin vertailukelpoinen kieli-instituuteissa suoritettavan loppukokeen korkeimman arvosanan kanssa.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Valantehneeksi kielenkääntäjäksi voidaan hyväksyä maassa asuva, luotettavaksi tunnettu henkilö, joka ei ole holhottava ja joka on suorittanut kieli-instituuttien valtionavustuksesta *(poist.)* 30 päivänä *joulukuuta* 1965 annetussa laissa (*756*/65) tarkoitetussa kieli-instituutissa hyväksytyn loppukokeen korkeimmalla arvosanalla tai erillisen kielitut-

kinnon sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

3 §.

Henkilön, joka ei ole suorittanut kieli-instituutin loppukoetta tai ei ole siinä saanut 2 §:ssä tarkoitettua arvosanaa, on osoitettava kielitaitonsa *erillisessä kieli*tutkinnossa, jonka toimeenpanee ja josta todistuksen antaa asianomaisessa vieraassa kielessä suoritettavia tutkintoja varten asetettu tutkintolautakunta tai sen puheenjohtaja sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. *(Poist.)* *K*ielitutkinto järjestetään opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

4—8 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

9 §.

Tutkittavan on suoritettava 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnon toimeenpanemisesta ja tutkinnosta annettavasta todistuksesta tutkintolautakunnan puheenjohtajalle sekä tutkinnon toimeenpanemiseen osallistuville jäsenille ja lautakun*nan* sihteerille opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukainen korvaus.

10—13 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Helle, varapuheenjohtaja Hanhirova, jäsenet Borg-Sundman, Eskman, Granvik, Kaarlonen, Lehmonen, V. Mattila, Niinikoski, Paananen, Paasivuori, P. Räsänen (osittain), Siiskonen, Sileäkangas, Vaittinen ja Weckman.

Vastalause.

Hallituksen esityksessä laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä samoinkuin talousvaliokunnan tätä esitystä myötäilevässä mietinnössä on valantehneen kielenkääntäjän oikeuden hakemiselle asetettu kaksi tietä eri tutkintovaatimusten pohjalla. Toinen on kieli-instituutin tutkinto, toinen tutkintolautakunnan edessä suoritettava erillinen kielitutkinto, jonka mm. yliopistollisen loppututkinnon suorittaneet joutuisivat läpikäymään.

Emme voi pitää esitystä johdonmukaisena. Kummankaan tutkinnon suorittaneille ryhmillekään ei voi olla eduksi eritasoinen tutkinto. Kieli-instituuteista ei ole sitäpaitsi vielä valmistunut yhtäkään oppilasryhmää eikä loppututkinnon korkeimmasta arvosanasta ole edes olemassa opetusministeriön ohjeita. Ei ole myöskään aiheellista näin kytkeä toisiinsa kahta eri asiaa, kieli-instituutissa yleensä kielenkääntäjän ja tulkin tehtävään valmentautuminen sekä toisaalta valantehneen kielenkääntäjän oikeus.

Olisi mielestämme asiallisempaa, että kaikki valantehneen kielenkääntäjän oikeutta hakevat joutuisivat käymään yhteisen, samantasoisen loppukokeen läpi riippumatta siitä, missä oppilaitoksessa heidän kielitaitonsa on suoritettu.

Lakiesityksen nyt talousvaliokunnan enemmistön mukaisesti saamassa muodossa ei valantehneeltä kielenkääntäjältä vaadittaisi näytteitä menestyksellisestä toiminnasta kielenkääntäjänä kyseisissä kielissä. Kun tiedetään kuinka vaativista tehtävistä usein on kysymys, olisi tällainen tutkinnon jälkeen käytännössä osoitettu taito voitava vaatia

ennen valantehneen kielenkääntäjän oikeuden antamista.

Edellä lausutun perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

2 §.

Valantehneeksi kielenkääntäjäksi voidaan hyväksyä maassa asuva, luotettavaksi tunnettu henkilö, joka ei ole holhottava ja joka on suorittanut erillisen kielitutkinnon sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

3 §.

Henkilön, joka hakee oikeutta toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on osoitettava kielitaitonsa tutkinnossa, jonka toimeenpanee ja josta todistuksen antaa asianomaisessa vieraassa kielessä suoritettavia tutkintoja varten asetettu tutkintolautakunta tai sen puheenjohtaja sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Erillinen kielitutkinto järjestetään opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

4 §.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Valantehneeksi kielenkääntäjäksi pyrkivän on ennen valan tai vakuutuksen antamista esitettävä näyttein ja todistuksin menestyksellinen toimintansa kielenkääntäjänä kysymyksessä olevissa kielissä.

5—13 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Margit Borg-Sundman. Ragnar Granvik. Alli Vaittinen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältävän lakiehdotuksen hyväksymistä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 26 laiksi valantehneistä kielenkääntäjistä, ja Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 2 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 23.

Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää Hallituksen huolehtivan siitä, että kieli-instituuteissa suoritettavan loppukokeen korkeimman arvosanan vaatimustaso pidetään riittävän korkeana ja että se maan kaikissa kieli-instituuteissa on yhtäläinen sekä että toisaalta erillisissä kielitutkinnoissa suoritettava kielikoe on tasoltaan täysin vertailukelpoinen kieli-instituuteissa suoritettavan loppukokeen korkeimman arvosanan kanssa.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valantehneistä kielenkääntäjistä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä antaa oikeusministeriö hakemuksesta tässä laissa säädetyt edellytykset täyttävälle henkilölle.

Valantehneen kielenkääntäjän nimitystä saa jäljempänä mainituin poikkeuksin käyttää vain se, joka 1 momentin mukaisesti on saanut oikeuden toimia sellaisena kielenkääntäjänä.

2 §.

Valantehneeksi kielenkääntäjäksi voidaan hyväksyä maassa asuva, luotettavaksi tunnettu henkilö, joka ei ole holhottava ja joka on suorittanut kieli-instituuttien valtionavustuksesta 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (756/65) tarkoitetussa kieli-instituutissa hyväksytyn loppukokeen korkeimmalla arvosanalla tai erillisen kielitutkinnon sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

3 §.

Henkilön, joka ei ole suorittanut kieli-instituutin loppukoetta tai ei ole siinä saanut 2 §:ssä tarkoitettua arvosanaa, on osoitettava kielitaitonsa erillisessä kielitutkinnossa, jonka toimeenpanee ja josta todistuksen antaa asianomaisessa vieraassa kielessä suoritettavia tutkintoja varten asetettu tutkintolautakunta tai sen puheenjohtaja sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Kielitutkinto järjestetään opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Tutkinto on joko yleistutkinto, jossa osoitetaan yleinen kielitaito, tai erityistutkinto, jossa osoitetaan kyky suorittaa käännöstehtäviä jollakin erityisalalla.

4 §.

Ennen kuin hakijalle annetaan oikeus toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on hänen alioikeudessa tehtävä säädetty vala tahi, jos asianomainen ei kuulu mihinkään uskontokuntaan tai hänen uskontokuntansa oppi estää valaa tekemästä, annettava vastaava vakuutus.

5 §.

Oikeusministeriön on annettava valantehneelle kielenkääntäjälle todistus, josta tulee käydä selville, mistä kielestä mihin kieleen hänellä valantehneenä kielenkääntäjänä on oikeus suorittaa käännöksiä.

Milloin kielenkääntäjä on hankkinut pätevyyden jollakin erityisalalla, on siitäkin tehtävä merkintä todistukseen.

6 §.

Valantehneen kielenkääntäjän tekemä käännös on katsottava laillisesti päteväksi, jollei sitä näytetä virheelliseksi.

7 §.

Valantehnyt kielenkääntäjä älköön yksityiseksi hyödykseen käyttäkö älköönkä sivullisille ilmaisko, mitä hän siinä tehtävässään on saanut tietoonsa.

8 §.

Oikeusministeriön tulee valvoa valantehneiden kielenkääntäjien toimintaa. Ministeriö peruuttakoon asianomaiselta oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, jollei hän enää täytä 2 §:ssä mainittuja edellytyksiä.

9 §.

Tutkittavan on suoritettava 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnon toimeenpanemisesta ja tutkinnosta annettavasta todistuksesta tutkintolautakunnan puheenjohtajalle sekä tutkinnon toimeenpanemiseen osallistuville jäsenille ja lautakunnan sihteerille opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukainen korvaus.

10 §.

Kielenkääntäjällä, joka aikaisemmin on maistraatilta saanut oikeuden toimia valantehneenä kielenkääntäjänä, on edelleen oikeus käyttää valantehneen kielenkääntäjän nimitystä. Häneen on muutoinkin soveltuvin osin voimassa, mitä valantehneistä kielenkääntäjistä on säädetty.

11 §.

Joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, tuomittakoon sakkoon, jollei häntä muun lain nojalla ole tuomittava ankarampaan rangaistukseen.

12 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 . Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista tammikuun 27 päivänä 1939 annetun lain (29/39) säännösten mukaan on alioikeuksien laissa luetelluissa tapauksissa toimitettava hovioikeuteen puhtaaksikirjoitettu tallekappale varsinais- ja ilmoitusasiain pöytäkirjoista. Oikeusministeriö voi mainitun lain 6 §:n mukaan kuitenkin vapauttaa alituomarin sanotusta velvollisuudesta, jos alioikeuden arkisto on sijoitettu sitä varten pysyvästi varattuun, tulenkestävään säilytyspaikkaan valtion tai kunnan omistamassa rakennuksessa. Käytännössä on tällainen vapautus laissa säädettyjen edellytysten vallitessa yleensä myönnettykin.

Alioikeuden arkisto on useissa tapauksissa sijoitettu yksityisten henkilöiden, yhtiöiden tai yhdistysten tahi julkisoikeudellisten laitosten taikka muiden kuin edellä selostetussa lainkohdassa tarkoitettujen julkisoikeudellisten yhteisöjen omistamissa rakennuksissa sijaitseviin tulenkestäviin säilytyspaikkoihin. Edellä mainitun lainkohdan sanamuodon mukaan ei tällöin ole mahdollisuutta myöntää vapautusta edellä kerrotusta velvollisuudesta. Koska lain tarkoitus, pöytäkirjojen säilymisvarmuus, tulee näissä tapauksissa toteutetuksi ilman pöytäkirjojen tallekappaleiden hovioikeuteen toimittamistakin ja kun sanottujen tallekappaleiden kirjoittaminen ja edelleen lähettäminen aiheuttaa melkoista lisätyötä ja kustannuksia alituomarille, olisi tarkoituksenmukaista myöntää tällaistenkin alioikeuksien osalta vapautus kerrotusta velvollisuudesta. Tämän vuoksi olisi alussa mainitun lain 6 §:ään tehtävä asian vaatima muutos.

Alioikeuden arkisto voitaneen katsoa *pysyvästi* määrättyyn säilytyspaikkaan sijoitetuksi ainoastaan siinä tapauksessa, että valtio omistaa sen rakennuksen, jossa säilytyspaikka sijaitsee. Milloin rakennus on kunnan, seurakunnan tai muun yhteisön taikka yksityisen omistuksessa, arkistoa varten tarvittavat tilat on määräaikaisen vuokrasopimuksen perusteella hankittu alioikeuden käyttöön. Jos säilytyspaikka on vuokrattu vain lyhyeksi ajaksi, tallekappaleiden lähettämisvelvollisuudesta vapauttamiseen ei ole riittäviä perusteita. Sen vuoksi voitaisiin lakiehdotuksen mukaan vapautus myöntää ainoastaan silloin, kun vuokrasopimus on pitkäaikainen. Sellaisena voidaan pitää vähintään yhdeksi vuodeksi tehtyä sopimusta, joka siihen otetun ehdon mukaan jatkuu vähintään vuoden kerrallaan, jollei sitä jommalta kummalta puolen irtisanota.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä sen tapauksen varalta, että arkisto myöhemmin joudutaan siirtämään toiseen säilytyspaikkaan, jossa pöytäkirjojen säilytysvarmuus on pienempi. Uuteen paikkaan siirtyminen aiheuttaa tällöin sen, että alituomarin on taas ryhdyttävä kirjoituttamaan laissa luetelluista pöytäkirjoista tallekappaleet ja lähettämään ne hovioikeuteen. Tämä koskee luonnollisesti myös vapautuksen aikana syntyneitä pöytäkirjoja. Siinä tapauksessa, että arkiston siirto on johtunut viranomaisesta riippumattomasta syystä, esim. sen vuoksi, että vuokranantaja ei ole halunnut pitentää vuokrasopimuksen voimassaoloaikaa, tuntuisi kohtuuttomalta, että alituomari velvoitettaisiin omalla kustannuksellaan kirjoituttamaan välivuosien tallekappaleet. Koska kysymyksessä on yleinen etu, olisi kohtuullista, että kirjoituskulut tällöin suoritettaisiin valtion varoista. Toisaalta on ilmeistä, että tällaisia tapauksia tulisi olemaan verraten harvoin. Kaupunkituomioistuimien kohdalle tällaista voinee tuskin koskaan sattua. Jos taas siirto aiheutuisi esim. siitä, että kihlakunnantuomari omaksi mukavuudekseen saisi luvan siirtää arkiston omaan taloonsa, jossa pöytä-

kirjojen säilymisvarmuus on pienempi, olisi paikallaan, että hän myös kantaisi kulut pöytäkirjojen tallekappaleiden kirjoittamisesta ja lähettämisestä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista 27 päivänä tammikuuta 1939 annetun lain (29/39) 6 § näin kuuluvaksi:

6 §.

Milloin arkisto on sijoitettu tulenkestävään säilytyspaikkaan, joka on pysyvästi tai, jos valtio ei omista säilytyspaikkaa, pitkäaikaisella sopimuksella varattu arkistoa varten, voi oikeusministeriö toistaiseksi vapauttaa asianomaisen viranomaisen edellä säädetystä velvollisuudesta.

Jos arkisto siirretään toiseen säilytyspaikkaan, joka ei täytä edellä 1 momentissa säädettyjä ehtoja, on tallekappaleet toimitettava hovioikeuteen myös siltä ajalta, jota vapautus koski. Milloin siirto johtuu asianomaisesta viranomaisesta riippumattomasta syystä, suoritetaan korvaus tallekappaleiden kirjoittamisesta valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Lakivaliokunnan mietintö N:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 21 päivältä helmikuuta 1967 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen yllä mainitun esityksen n:o 27. Valiokunta on kuullut esityksen johdosta asiantuntijana lainsäädäntöneuvos Toivo Sainiota lainvalmistelukunnasta.

Koska alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista tammikuun 27 päivänä 1939 annetun lain tarkoituksena olevaa alioikeuden pöytäkirjojen säilytysvarmuutta ei vaaranneta esityksen sisältämässä ehdotuksessa, joka on tarkoituksenmukainen ja käytännön tarpeita vastaava, lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Teir, varapuheenjohtaja Pennanen, jäsenet Gröndahl, Huima, Karkinen, Kock, Lillqvist, M. Linna, Luja, Pousi ja Volotinen sekä varajäsenet Knuuttila ja Mäki.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 27 laiksi alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 3 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 25, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan alioikeuksien pöytäkirjojen tallekappaleista 27 päivänä tammikuuta 1939 annetun lain (29/39) 6 § näin kuuluvaksi:

6 §.

Milloin arkisto on sijoitettu tulenkestävään säilytyspaikkaan, joka on pysyvästi tai, jos valtio ei omista säilytyspaikkaa, pitkäaikaisella sopimuksella varattu arkistoa varten, voi oikeusministeriö toistaiseksi vapauttaa asianomaisen viranomaisen edellä säädetystä velvollisuudesta.

Jos arkisto siirretään toiseen säilytyspaikkaan, joka ei täytä edellä 1 momentissa säädettyjä ehtoja, on tallekappaleet toimitettava hovioikeuteen myös siltä ajalta, jota vapautus koski. Milloin siirto johtuu asianomaisesta viranomaisesta riippumattomasta syystä, suoritetaan korvaus tallekappaleiden kirjoittamisesta valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Yleisestä lääkärinhoidosta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain 17 ja 20 §:n mukaan, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetussa laissa (218/64), saa kaupungin- ja kunnanlääkäri valtion varoista valtion eläkejärjestelmän mukaisen eläkkeen ja hänen jälkeensä hänen omaisensa perhe-eläkkeen, hautausavun ja hautauskustannusten korvauksen vähintään valtion viran tai toimen haltijan A 23 palkkausluokan mukaisesti. Kun nyttemmin on tullut voimaan erityinen kunnallinen eläkejärjestelmä ja kun valtionkin palveluksessa olevien osalta eläkesäännökset on muutettu, ei edellä mainittua järjestelmää enää voida pitää asianmukaisena. Näiden uusien eläkejärjestelyjen johdosta tämä kuntien viranhaltijaryhmä eläkkeiden osalta tulisi jäämään muista poikkeavaan asemaan siinä määrin, ettei sitä voida pitää kohtuullisena. Uusista eläkesäännöksistä johtuu, ettei kaupungin- tai kunnanlääkäri siirtyessään toiseen kunnan virkaan, vaikkapa valtionavun piiriin kuulumattomaan kaupungin- tai kunnanlääkärin virkaan, saa lukea hyväkseen uudesta kunnan virastaan tulevaa eläkettä varten aikaisemmassa virassaan palvelemaansa aikaa. Hän tosin saa tältä ajalta eläkkeen valtiolta, mutta kun se yleensä on myönnettävä peruseläketurvan mukaisena, on eläke huomattavasti pienempi kuin se olisi, jos näin palveltu aika voitaisiin lukea hyväksi uudesta virasta tulevaa eläkettä varten. Valtion eläkejärjestelmän mukaan kaupungin- tai kunnanlääkärille eläkettä myönnettäessä ei voida ottaa huomioon sitä osaa hänen palkastaan, jonka kunta suorittaa yli sen palkan, jonka mukaan valtionapu määräytyy, joten tältäkään osin tämä kunnan viranhaltijaryhmä ei olisi samassa asemassa kuin muut kunnan viranhaltijat, joiden eläke määräytyy heidän kokonaisansioistaan.

Edellä sanotun johdosta ehdotetaan, että kaupungin- ja kunnanlääkärit siirrettäisiin kunnallisen eläkejärjestelmän alaisiksi vuoden 1967 alusta lukien. Kaupungin- tai kunnanlääkäri, joka haluaisi edelleen pysyä valtion eläkejärjestelmässä, voisi sen tehdä ilmoittamalla siitä asianomaiselle kunnallishallitukselle vuoden 1968 loppuun mennessä. Kunnanlääkäri, joka ei tätä ilmoitusta tekisi, siirtyisi ehdotuksen mukaan kunnallisen eläkejärjestelmän alaiseksi siten, että hänen oikeutensa eläkkeeseen määräytyisi kunnallisen eläkejärjestelmän määräysten mukaan niin kuin hän olisi ollut alusta alkaen kunnallisen eläkejärjestelmän alainen, kuitenkin niin, että oikeus eläkkeen saamiseen alkaisi vasta 1. 1. 1967 lukien. Vastaavanlaisesti ehdotetaan meneteltäväksi niiden kunnanlääkärien osalta, joiden palvelussuhde on päättynyt ennen lain voimaan tuloa. Mikäli asianomaisella olisi eläke valtiolta, hänellä olisi oikeus valita, haluaako hän pysyä valtion eläkejärjestelmässä tai saada valtion eläkkeen tilalle 1. 1. 1967 lukien kunnallisen eläkejärjestelmän mukaisen eläkkeen.

Kunnanlääkärien ikälisäpalkkausluokka ehdotetaan tässä yhteydessä tarkistettavaksi A 28 palkkausluokan mukaisesti. Tämän palkkausluokan mukaisesti maksettaisiin myös kunnanlääkäreille jo myönnetyt eläkkeet ja heidän jälkeensä myönnetyt perhe-eläkkeet. Tämän palkkausluokan mukaisesti myönnettäisiin myöskin eläke sellaiselle kunnanlääkärille, joka on ilmoittanut jäävänsä valtion eläkejärjestelmään sekä tällaisen kunnanlääkärin jälkeen myönnettävä perhe-eläke.

Ehdotetusta muutoksesta olisi seurauksena, että valtion tulisi korvata ne maksuosuudet, mitkä kuntien on kunnanlääkärin kohdalta suoritettava kunnalliselle eläkelaitokselle. Varsinaisen palkkauksen osalta tällöin olisi kuitenkin otettava perusteeksi vain edellisessä kappaleessa mainitun suuruinen palkkaus. Muiden eläkettä määrättäessä huomioon otet-

tavien tulojen, niin kuin virkasivutulojen ja potilailta perityistä palkkioista kertyneiden tulojen, osalta maksuosuudet ehdotetaan korvattaviksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan. Tällöin edellytetään, että perusteet vahvistetaan niin, että maksuosuudet tältä osin tulevat täysin korvatuiksi, mikäli kysymyksessä olevat tulot ovat määräytyneet yleisesti sovellettujen perusteiden mukaisesti.

Lakiesityksen aiheuttamaa valtion menojen vuotuista lisäystä ei ole mahdollista arvioida kuin aivan summittaisesti ja vain lähimpien vuosien osalta. Näin arvioiden voitaisiin katsoa valtion menojen vuosittain lisääntyvän 1 000 000—1 500 000 markalla.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yleistä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 17 § ja 20 §:n 1 momentti, 17 §, sellaisena kuin se on 5 päivänä tammikuuta 1962 ja 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetuissa laeissa (5/62 ja 218/64), 20 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa sekä lisätään 20 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—4 momentit siirtyvät 3—5 momenteiksi, seuraavasti:

17 §.

Kaupungin- ja kunnanlääkäri saa ikälisää samojen perusteiden mukaan kuin A 28 palkkausluokkaan tai siihen korkeampaan palkkausluokkaan, jonka peruspalkkaa hänelle 15 §:n mukaan on vähintään maksettava, kuuluvan valtion vakinaisen viran tai toimen haltija.

20 §.

Kunnilla ja kuntayhtymillä on oikeus kaupungin- tai kunnanlääkärin viran ylläpitoa varten saada vuotuista valtion avustusta kaksi kolmasosaa siitä määrästä, joka 15 §:n 1, 2 ja 3 momentin mukaan lääkärille on vähintään peruspalkkana ja kalliinpaikanlisänä suoritettava, ja 17 §:n mukaan maksettavan ikälisän määrä kokonaisuudessaan sekä kunnanlääkärin virkaa ylläpitävillä kunnilla tai kuntayhtymillä lisäksi kaksi kolmasosaa lääkärin 15 §:n 4 momentin mukaan saamien luontoisetujen raha-arvosta, jonka sisäasiainministeriö määrää valtioneuvoston päättämien perusteiden mukaan.

Kaupungin- ja kunnanlääkärin osalta kunnalliselle eläkelaitokselle suoritetut kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaiset maksuosuudet korvataan kunnille ja kuntayhtymille valtion varoista, enintään kuitenkin varsinaisen palkkauksen osalta 17 §:ssä tarkoitetun palkkauksen ja muiden eläkettä määrättäessä huomioon otettavien tulojen osalta valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan laskettuna.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967. Lain voimaan tullessa virassa oleva kaupungin- tai kunnanlääkäri, joka haluaa säilyttää oikeuden eläkkeeseen ja hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen sellaisena kuin se oli tämän lain voimaantullessa, tehköön siitä vuoden 1968 loppuun mennessä kirjallisen ilmoituksen asianomaiselle kunnallishallitukselle, jonka tulee viipymättä ilmoittaa siitä valtiokonttorille.

Kaupungin- tai kunnanlääkäri, joka ei ole tehnyt edellä tarkoitettua ilmoitusta, saa kunnalliselta eläkelaitokselta saatavaa eläkettä varten lukea hyväkseen myös sen ajan, jonka hän 30 päivän kesäkuuta 1964 jälkeen, mutta ennen tämän lain voimaantuloa on ollut sanotunlaisessa virassa.

Kaupungin- ja kunnanlääkärillä, jonka palvelussuhde on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa, on sen estämättä mitä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 §:n 5 momentissa on säädetty, oikeus sanotun lain mukaiseen eläketurvaan kuitenkin niin, että oikeus eläkkeen saamiseen alkaa 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Mikäli kaupungin- tai kunnanlääkärillä ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen myös aikaisempien säännösten tai määräysten nojalla, hänellä on kuitenkin oikeus siirtyä kunnallisen eläkelaitoksen toimesta annettavan eläketurvan alaiseksi 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, jos hän niin haluaa, ilmoittamalla siitä kirjallisesti vuoden 1967 loppuun mennessä asianomaiselle kunnallishallitukselle, jonka tulee viipymättä ilmoittaa siitä kunnalliselle eläkelaitokselle sekä valtiokonttorille. Eläkeasian, joka on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä, käsittelee kunnallinen eläkelaitos hakemuksesta uudelleen. Asianomaisen siirryttyä mainitun eläketurvan alaiseksi kunnallinen eläkelaitos suorittaa taannehtivista eläke-eristä valtiokonttorille ja jäsenyhteisölleen näiden suorittamia eläke-eriä vastaavan osan.

Sen estämättä, mitä edellä on säädetty, aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan henkilöön, joka on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, ja ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn eläkkeeseen, mikäli 3 momentin säännöksistä ei muuta johdu, sekä perhe-eläkkeeseen, kuitenkin niin, että eläke ja perhe-eläke suoritetaan A 28 palkkausluokkaan kuuluvan valtion vakinaisen viran tai toimen haltijan palkkauksen mukaisesti.

Eläke tai perhe-eläke, joka myönnetään kaupungin- tai kunnanlääkärille ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella, korvataan kunnalliselle eläkelaitokselle valtion varoista, kuitenkin enintään A 30 palkkausluokkaan kuuluvan valtion vakinaisen viran tai toimen haltijan palkkauksen mukaisesti laskettuna.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sisäasiainministeri *Martti Viitanen.*

Talousvaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 21 päivältä viime helmikuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 28. Samassa tarkoituksessa eduskunta on pöytäkirjan ottein 28 päivältä viime helmikuuta lähettänyt valiokuntaan ed. Sirénin ym. lakialoitteen n:o 138 laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta, jonka valiokunta on päättänyt ottaa käsiteltäväkseen samaa asiaa koskevana yhdessä hallituksen esityksen kanssa. Valiokunta on käsitellyt asian, jonka johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina sisäasiainministeriöstä hallitusneuvos Uuno Nevala, valtiovarainministeriöstä hallitusneuvos Martti Mäenpää ja nuorempi hallitussihteeri Lasse Sinivirta, lääkintöhallituksesta lääkintöneuvos Aimo Ojala, Kunnallisen eläkelaitoksen johtaja, varatuomari Armas Miettinen, Suomen Kaupunkiliitosta varatuomari Onni Turtiainen, Maalaiskuntien Liitosta varatuomari Tarmo Kivilaakso, Suomen Kunnanlääkäriyhdistyksen johtokunnan jäsen, kauppalanlääkäri Oleg Gorbatow ja Suomen Lääkäriliiton asiamies, varatuomari Aarno Schrey. Saatuaan asiassa vielä muutakin selvitystä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain mukaan kaupungin- ja kunnanlääkäri saa valtion varoista valtion eläkejärjestelmän mukaisen eläkkeen ja hänen jälkeensä hänen omaisensa perhe-eläkkeen, hautausavun ja hautauskustannusten korvauksen vähintään valtion viran tai toimen haltijan A 23 palkkausluokan mukaisesti. Kun nyttemmin on tullut voimaan erityinen kunnallinen eläkejärjestelmä ja kun valtionkin palveluksessa olevien osalta eläkesäännökset on muutettu, on hallituksen esityksen samoin kuin ed. Sirénin ym. lakialoitteen tarkoituksena saattaa kaupungin- ja kunnanlääkärit kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisen eläketurvan alaiseksi. Hallituksen esityksessä tämä on ehdotettu järjestettäväksi siten, että kunnallinen eläkelaitos myöntäisi ja maksaisi eläkkeen valtion korvatessa kunnille ja kuntayhtymille eräin rajoituksin kaupungin- ja kunnanlääkärin kohdalta kunnalliselle eläkelaitokselle suoritettavat maksuosuudet. Ed. Sirénin ym. lakialoitteen mukaan taas eläkkeen suorittaisi valtiokonttori kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä siltä osin kuin eläke on myönnetty vahvistettujen valtionapuperusteiden mukaisesti ja muulta osin eläkkeen myöntäisi ja maksaisi kunnallinen eläkelaitos. Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan kaupungin- ja kunnanlääkärit siirrettäisiin näin ollen valtion eläkejärjestelmästä puhtaasti kunnalliseen eläkejärjestelmään, kun taas ed. Sirénin ym. lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan lääkärien eläkeoikeus määräytyisi osittain valtion ja osittain kunnalliseen eläkejärjestelmään kuuluvien säännösten mukaan. Niin hallituksen esityksen kuin puheena olevan lakialoitteenkin mukaan kaupungin- ja kunnanlääkärin kokonaiseläke tulisi määräytymään yksinomaan kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännössä vahvistettujen perusteiden mukaan ja täysin riippumatta valtionapuperusteista. Molemmissa lakiehdotuksissa on sitä paitsi kunnanlääkärien ikälisäpalkkausluokka ehdotettu tarkistettavaksi A 28 palkkausluokan mukaiseksi.

Kun valiokunnan mielestä kaupungin- ja kunnanlääkärien eläkeoikeuden tulisi selvyyden vuoksi määräytyä kokonaisuudessaan jonkin jo olemassa olevan eläkejärjestelmän puitteissa, valiokunta on edellä sanotun joh-

dosta ja saamansa selvityksen perusteella pitänyt hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarkoituksenmukaisempana kuin ed. Sirénin ym. lakialoitteessa olevaa lakiehdotusta ja on näin ollen päättänyt ottaa käsittelyn pohjaksi ensiksi mainitun lakiehdotuksen. Kun käsiteltävänä olevaan lakialoitteeseenkin sisältyy oikeaan osuneita ja varsin merkittäviä ehdotuksia, valiokunta ei ole katsonut voivansa asettua aloitteeseenkaan nähden hylkäävälle kannalle, vaan on päättänyt puoltaa siihen sisältyvien ehdotuksien hyväksymistä jäljempänä näkyvällä tavalla.

Valiokunta on muun muassa todennut, että hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan kaikki kaupungin- ja kunnanlääkärit eivät tulisi saamaan yhtäläisille perusteille rakentuvaa eläke- ja perhe-eläkeoikeutta, koska kunnat ovat kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön mukaisesti saattaneet kohdaltaan voimaan osittain erisisältöisiä eläke- ja perhe-eläkejärjestelmiä. Valiokunnan käsityksen mukaan kaupungin- ja kunnanlääkärien eläkeoikeus olisi kuitenkin kuten tähänkin asti pyrittävä järjestämään yhdenmukaisille perusteille. Valiokunnan mielestä tämä kävisi sopivimmin päinsä ed. Sirénin ym. lakialoitteessa ehdotetulla tavalla eli säätämällä, että kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisön valitsemasta lisäeläketurvajärjestelmästä riippumatta kaupungin- ja kunnanlääkärien eläkeoikeus määräytyisi sellaisen vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan, joka on voimassa useimpien peruskuntien kohdalla sekä vahvistamalla jo itse laissa eläkkeen perusteena olevat palkkausedut. Mitä erityisesti lääkärien potilailta perimistä palkkioista kertyneiden tulojen huomioon ottamiseen eläkepohjaa laskettaessa tulee, valiokunnan mielestä on luonnollista, että tällöin otetaan huomioon vain ne työtehtävät, jotka kuuluvat lääkärin virkavelvollisuuteen. Lisäksi valiokunta ilmoittaa pitävänsä tärkeänä, että ne perusteet, joiden mukaisesti kaupungin- ja kunnanlääkäreiden potilailta perimistä palkkioista kertyvä työansio otetaan eläkettä määrättäessä huomioon, määriteltäisiin koko maata silmällä pitäen yhtenäisten perusteiden mukaisesti ryhmitellen lääkärit alueittain tai tehtäväpiireittäin siten, että eläkkeen perusteena pidettävänä, näistä tuloista kertyvänä työansiona otettaisiin huomioon kunkin ryhmän osalta sellaiset palkkiot, jotka lähimain vastaavat yleisimmin kussakin ryhmässä lääkäreille potilaiden suorittamista maksuista kertyvää työansiota. Valiokunnan mielestä näiden perusteiden vahvistamisen tulisi tapahtua keskitetysti valtioneuvoston toimesta. Edellä olevan perusteella valiokunta onkin päättänyt ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 17 §:ään lisättäväksi kaupungin- ja kunnanlääkärien eläkettä koskevan uuden 2 momentin ja heidän perheeläkettään tarkoittavan uuden 3 momentin.

Lakiehdotuksen 20 §:n 2 momentin mukaan valtion tulisi korvata kunnille tai kuntayhtymille ne maksuosuudet, mitkä niiden on kunnanlääkärin kohdalta suoritettava kunnalliselle eläkelaitokselle varsinaisen palkkauksen osalta kuitenkin enintään 17 §:ssä tarkoitetun palkkausluokan mukaisesti. Muiden eläkettä määrättäessä huomioon otettavien tulojen osalta maksuosuudet on sanotussa momentissa ehdotettu korvattavaksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan. Vaikka hallituksen esityksen perusteluissa onkin edellytetty, että perusteet vahvistetaan niin, että maksuosuudet tältä osin tulevat täysin korvatuiksi, mikäli kysymyksessä olevat tulot ovat määräytyneet yleisesti sovellettujen perusteiden mukaisesti, on valiokunnan mielestä tarkoituksenmukaista ja kuntien kannalta turvallista, että kaikista valtionapuperusteista säädetään lailla.

Valiokunta on näin ollen, yhtyen hallituksen esitykseen, katsonut asianmukaiseksi, että valtio korvaa kuntien ja kuntayhtymien suorittamat maksuosuudet täysimääräisesti varsinaisen palkkauksen osalta kuitenkin enintään hallituksen esittämään rajaan asti. Kun valtio on tähänkin asti suorittanut hautausapua ja hautauskustannusten korvausta edunsaajan kuoleman johdosta, on valiokunnan mielestä kohtuullista, että valtio lääkärien siirryttyä valtion eläkejärjestelmästä kunnalliseen eläkejärjestelmään korvaa kunnille täysimääräisesti kaupungin- ja kunnanlääkärin jälkeen virkasäännön nojalla suoritettavan hautausavun. Luontoisetujen osalta suoritettavat maksuosuudet olisi valiokunnan mielestä korvattava kunnille ennakkoperintälain nojalla vahvistettujen perusteiden mukaan. Tämän lisäksi kunnan tai kuntayhtymän kaupungin- tai kunnanlääkärille suorittamien muiden palkkausetujen osalta tulisi korvata maksuosuudet sikäli kuin tällaisen palkkauksen suoritus perustuu virkatehtäviin ja näistä suoritettavat korvaukset ovat mää-

räytyneet yleisesti noudatettavina olevien perusteiden mukaisesti, koska ei ole tarkoituksenmukaista, että valtionavun piiriin otetaan kunnan maksamat mahdolliset muut palkkiot. Potilailta perittyjen palkkioiden osalta suoritettavat maksuosuudet olisi korvattava valtion varoista täysimääräisesti niiden perusteiden mukaisina, joita edellä sanotuin tavoin valtioneuvoston vahvistamassa muodossa sovellettaisiin eläkkeen perusteena olevaa 17 §:n 2 momentin mukaisesti laskettua ansiota määriteltäessä. Edellä olevia valtionapuperusteita koskevat, käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 2 momenttiin sisältyvät säännökset valiokunta on lakiteknillisistä syistä päättänyt ehdottaa siirrettäviksi lakiehdotuksen 20 §:n 1 momentin loppuun, jossa eläkkeen ja hautausavun suorittamista koskevat säännökset sitä paitsi ovat tähänkin asti olleet.

Muut valiokunnan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen lakitekstiin, johtolauseeseen ja nimikkeeseen tekemät muutokset ovat muodollisia korjauksia.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hallituksen esityksen n:o 28 ja ed. Sirénin ym. lakialoitteen n:o 138 perusteella hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

yleis e s tä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisestä lääkärinhoidosta *9 päivänä maaliskuuta 1951* annetun lain (*141/51*) 17 § ja 20 §:n 1 momentti, 17 §, sellaisena kuin se on 5 päivänä tammikuuta 1962 ja 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetuissa laeissa (5/62 ja 218/64), 20 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, *(poist.) näin kuuluviksi:*

17 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Eläkettä kaupungin- ja kunnanlääkäri saa kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin perustuvan sellaisen vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan, joka on voimassa useimpien peruskuntien kohdalla. Eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan tällöin huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio.

Mitä edellä 2 momentissa on sanottu, koskee vastaavasti kaupungin- ja kunnanlääkärin jälkeen suoritettavaa perhe-eläkettä.

20 §.

Kunnilla ja kuntayhtymillä on oikeus kaupungin- tai kunnanlääkärin viran ylläpitoa varten saada vuotuista valtion avustusta kaksi kolmasosaa siitä määrästä, joka 15 §:n 1, 2 ja 3 momentin mukaan lääkärille on vähintään peruspalkkana ja kalliinpaikanlisänä suoritettava, ja 17 §:n *1 momentin* mukaan maksettavan ikälisän määrä kokonaisuudessaan sekä kunnanlääkärin virkaa ylläpitävillä kunnilla tai kuntayhtymillä lisäksi kaksi kolmasosaa lääkärin 15 §:n 4 momentin mukaan saamien luontoisetujen raha-arvosta, jonka sisäasiainministeriö määrää valtioneuvoston päättämien perusteiden mukaan. Kaupungin- ja kunnanlääkärin osalta kunnalliselle eläkelaitokselle suoritetut kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaiset maksuosuudet *samoin kuin kaupungin- ja kunnanlääkärin jälkeen virkasäännön nojalla suoritettu hautausapu* korvataan kunnille ja kuntayhtymille valtion varoista *(poist.)* varsinaisen palkkauksen osalta *enintään 17 §:n 1 momentissa* tarkoitetun palkkauksen *mukaan, luontoisetujen osalta ennakkoperintälain nojalla vahvistettujen perusteiden mukaan ja kunnan tai kuntayhtymän lääkärille virkatehtävistä suorittamien muiden palkkausetujen osalta yleisesti noudatettavina olevien perusteiden mukaisesti sekä potilailta perittyjen palkkioiden osalta 17 §:n*

2 momentissa mainittujen perusteiden mukaisesti.
(Poist.).

Soveltamissäännökset.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Helle, varapuheenjohtaja Hanhirova, jäsenet Borg-Sundman, Kaarlonen, Lehmonen, V. Mattila, Niinikoski, Paasivuori, Paavola, P. Räsänen, Siiskonen, Sileäkangas ja Vaittinen sekä varajäsen Saarto.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 50 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Sirénin ym. lakialoitteen n:o 138, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen n:o 138 pohjautuvan lakiehdotuksen hyväksymistä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 7 esitetyin muutoksin, lukuun ottamatta jäljempänä näkyvää poikkeusta, ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen muutoin talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, paitsi että johtolauseesta poistetaan numeromerkintä: (141/51).

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 28 laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta, minkä lisäksi Eduskunnassa on tehty lakialoite yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 50, on Hallituksen esityksen ja mainitun lakialoitteen pohjalta hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisestä lääkärinhoidosta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain 17 § ja 20 §:n 1 momentti, 17 §, sellaisena kuin se on 5 päivänä tammikuuta 1962 ja 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetuissa laeissa (5/62 ja 218/64), 20 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, näin kuuluviksi:

17 §.

Kaupungin- ja kunnanlääkäri saa ikälisää samojen perusteiden mukaan kuin A 28 palkkausluokkaan tai siihen korkeampaan palkkausluokkaan, jonka peruspalkkaa hänelle 15 §:n mukaan on vähintään maksettava, kuuluvan valtion vakinaisen viran tai toimen haltija.

Eläkettä kaupungin- ja kunnanlääkäri saa kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin perustuvan sellaisen vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan, joka on voimassa useimpien peruskuntien kohdalla. Eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan tällöin huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio.

Mitä edellä 2 momentissa on sanottu, koskee vastaavasti kaupungin- ja kunnanlääkärin jälkeen suoritettavaa perhe-eläkettä.

20 §.

Kunnilla ja kuntayhtymillä on oikeus kaupungin- tai kunnanlääkärin viran ylläpitoa varten saada vuotuista valtion avustusta kaksi kolmasosaa siitä määrästä, joka 15 §:n 1, 2 ja 3 momentin mukaan lääkärille on vähintään peruspalkkana ja kalliinpaikanlisänä suoritettava, ja 17 §:n 1 momentin mukaan maksettavan ikälisän määrä kokonaisuudessaan sekä kunnanlääkärin virkaa ylläpitävillä kunnilla tai kuntayhtymillä lisäksi kaksi kolmasosaa lääkärin 15 §:n 4 momentin mukaan saamien luontoisetujen raha-arvosta, jonka sisäasiainministeriö määrää valtioneuvoston päättämien perusteiden mukaan. Kaupungin- ja kunnanlääkärin osalta kunnalliselle eläkelaitokselle suoritetut kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaiset maksuosuudet samoin kuin kaupungin- ja kunnanlääkärin jälkeen virkasäännön nojalla suoritettu hautausapu korvataan kunnille ja kuntayhtymille valtion varoista varsinaisen palkkauksen osalta enintään 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkkauksen mukaan, luontoisetujen osalta ennakkoperintälain nojalla vahvistettujen perusteiden mukaan ja kunnan tai kuntayhtymän lääkärille virkatehtävistä suorittamien muiden palkkausetujen osalta yleisesti nou-

datettavina olevien perusteiden mukaisesti sekä potilailta perittyjen palkkioiden osalta 17 §:n 2 momentissa mainittujen perusteiden mukaisesti.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967. Lain voimaan tullessa virassa oleva kaupungin- tai kunnanlääkäri, joka haluaa säilyttää oikeuden eläkkeeseen ja hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen sellaisena kuin se oli tämän lain voimaantullessa, tehköön siitä vuoden 1968 loppuun mennessä kirjallisen ilmoituksen asianomaiselle kunnallishallitukselle, jonka tulee viipymättä ilmoittaa siitä valtiokonttorille.

Kaupungin- tai kunnanlääkäri, joka ei ole tehnyt edellä tarkoitettua ilmoitusta, saa kunnalliselta eläkelaitokselta saatavaa eläkettä varten lukea hyväkseen myös sen ajan, jonka hän 30 päivän kesäkuuta 1964 jälkeen, mutta ennen tämän lain voimaantuloa on ollut sanotunlaisessa virassa.

Kaupungin- ja kunnanlääkärillä, jonka palvelussuhde on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa, on sen estämättä mitä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 §:n 5 momentissa on säädetty, oikeus sanotun lain mukaiseen eläketurvaan kuitenkin niin, että oikeus eläkkeen saamiseen alkaa 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Mikäli kaupungin- tai kunnanlääkärillä ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen myös aikaisempien säännösten tai määräysten nojalla, hänellä on kuitenkin oikeus siirtyä kunnallisen eläkelaitoksen toimesta annettavan eläketurvan alaiseksi 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, jos hän niin haluaa, ilmoittamalla siitä kirjallisesti vuoden 1967 loppuun mennessä asianomaiselle kunnallishallitukselle, jonka tulee viipymättä ilmoittaa siitä kunnalliselle eläkelaitokselle sekä valtiokonttorille. Eläkeasian, joka on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä, käsittelee kunnallinen eläkelaitos hakemuksesta uudelleen. Asianomaisen siirryttyä mainitun eläketurvan alaiseksi kunnallinen eläkelaitos suorittaa taannehtivista eläke-eristä valtiokonttorille ja jäsenyhteisölleen näiden suorittamia eläke-eriä vastaavan osan.

Sen estämättä, mitä edellä on säädetty, aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan henkilöön, joka on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, ja ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn eläkkeeseen, mikäli 3 momentin säännöksistä ei muuta johdu, sekä perhe-eläkkeeseen, kuitenkin niin, että eläke ja perhe-eläke suoritetaan A 28 palkkausluokkaan kuuluvan valtion vakinaisen viran tai toimen haltijan palkkauksen mukaisesti.

Eläke tai perhe-eläke, joka myönnetään kaupungin- tai kunnanlääkärille ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella, korvataan kunnalliselle eläkelaitokselle valtion varoista, kuitenkin enintään A 30 palkkausluokkaan kuuluvan valtion vakinaisen viran tai toimen haltijan palkkauksen mukaisesti laskettuna.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi virkamieseläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Yhdenmukaisesti viime vuosien aikana säädetyissä uusissa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkejärjestelmissä toteutetun ansaintaperiaatteen kanssa 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun ja 1 päivänä tammikuuta 1967 voimaan tulleen valtion eläkelain (280/66) mukaan valtion virkamiesten ja työntekijäin vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määräytyy prosentuaalisessa suhteessa eläkkeen perusteena olevaan kokonaisansioon ilman rahamääräistä ylärajaa. Eläkkeen saamiselle säädetyistä edellytyksistä ja erilaatuisten eläkkeiden yhteensovittamista koskevista säännöksistä johtuen yhteensovituksessa huomioonotettavien eläkkeiden yhteinen määrä ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin 60 % tai 66 % korkeimmasta eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Valtion eläkelakia sovelletaan taannehtivasti myös niihin valtioon virka- tai työsuhteessa olleisiin henkilöihin, joiden osalta eläketapahtuma (eläkeikä, työkyvyttömyys) on sattunut kesäkuun 30 päivän 1962 jälkeen, mutta ennen valtion eläkelain voimaantuloa ja joilla on ollut oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla. Heillä on oikeus saada joko entisten säännösten tai valtion eläkelain mukainen eläke sen mukaan, mikä niistä on suurempi. Valtion eläkelain nojalla myönnetyt eläkkeet tarkistetaan kalenterivuosittain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta vuosittain vahvistettavan palkkaindeksiluvun mukaan.

Ennen heinäkuun 1 päivää 1962 sattuneen eläketapahtuman johdosta eläkkeelle siirtyneisiin valtion virkamiehiin ja työntekijöihin sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä, jotka perustuvat virkamieseläkkeistä 30 päivänä syyskuuta 1950 annettuun lakiin (459/50). Tämän lain mukaan eläkkeen perusteena ei ole kokonaispalkkaus ja siinä on vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeelle asetettu rahamääräinen yläraja eli ns. eläkekatto. Virkamieseläkkeistä annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaan, sellaisena kuin se on ollut voimassa 1 päivästä lokakuuta 1962 alkaen muutettuna 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetulla lailla (395/62), täyden eläkkeen määrä on 66 % valtion viran tai toimen haltijain palkkauksesta annetussa laissa vahvistetun peruspalkan ja viiden ikälisän yhteismäärästä, kuitenkin siten, että korkein täysi eläke on 22 800 markkaa vuodessa. Samanlainen säännös on ylimääräisten toimenhaltijain eläkkeistä 30 päivänä syyskuuta 1950 annetussa asetuksessa (461/50). Eläkkeen enimmäismäärää ei ole lokakuun 1 päivän 1962 jälkeen tarkistettu muutoin kuin 29 päivänä toukokuuta 1964 eräiden suoritusten maksamisesta elinkustannusindeksin perusteella tarkistettuna vuosina 1964 ja 1965 annetun lain (267/64) mukaisella indeksikorotuksella, jonka suuruus oli 6.2 %. Lokakuun 1 päivän 1962 jälkeen vuoden 1967 alkuun mennessä on elinkustannusindeksi noussut 26.0 % ja virkamiespalkkaukset ovat nousseet arviolta 50.6 %.

Vuoden 1962 päättyessä eläkkeen enimmäismäärää koskeva rajoitus vaikutti ainoastaan kahdenkymmenen korkeimpaan eli B 8 ja S 20 palkkausluokkaan kuuluneen viran eläkkeeseen, joka oli tuolloin 60.05 % eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Edellä mainituista syistä johtuen on eläkekaton vaikutus laajentunut siten, että 1. 1. 1967 jälkeen virkamieseläkelain mukainen korkein eläke on B 8 (S 20) palkkausluokan mukaisesta palkasta 45.1 % ja B 4 (S 16) palkkausluokkaan kuuluvilla virkamiehilläkin pienempi kuin 66 % palkasta. Sellaisia virkoja, joissa eläke virkamieseläkelaissa säädetyn rajoituksen johdosta on pienempi kuin 66 % palkasta, on nykyisin 775.

Vuoden 1967 alkaessa oli 274 sellaista virkamieseläkkeen saajaa, joiden eläke oli eläkkeen enimmäismäärää koskevan rajoituksen johdosta pienempi kuin se olisi, jos eläke olisi laskettu heidän eläkevuosiaan vastaten pitämällä perusteena 66 % heidän entisen virkansa nykyisestä palkkauksesta.

Eduskunta on hyväksyessään valtion eläkelain edellyttänyt, että hallitus viipymättä selvityttää kysymyksen sellaisten valtion virka-

miesten, joiden palvelus on päättynyt tai eläketapahtuma sattunut ennen 1 päivää heinäkuuta 1962, eläketurvasta ja ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, joiden avulla näiden vanhojen eläkeläisten eläkkeet saatetaan oikeudenmukaiseen suhteeseen valtion uuden eläkelainsäädännön perusteella määräytyvien eläkkeiden kanssa. Hallitus tuleekin ensi tilassa tekemään esityksen tarvittavista toimenpiteistä. Nyt kysymyksessä oleva vanhojen eläkeläisten ryhmä poikkeaa muista virkamieseläkkeen saajista siinä suhteessa, että muilla vanhoilla eläkeläisillä on jo nykyisinkin oikeus 66 %:n eläkkeeseen eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tähän nähden ehdotetaan, että vanhojen eläkeläisten eläkkeiden saattamiseksi tältä osin oikeudenmukaiseen suhteeseen valtion uuden eläkelainsäädännön perusteella määräytyvien eläkkeiden kanssa virkamieseläkkeistä annetun lain 5 §:ssä korkeimmalle eläkkeelle säädetty rajoitus poistettaisiin. Samalla ko. rajoitus poistuu niiltä muilta kuin valtioon virkasuhteessa olleilta henkilöiltä, joihin valtiolta eläkkeensä saavina on sovellettu virkamieseläkkeistä annetun lain tai sitä vastaavia säännöksiä. Näitä ovat esim. valtion työntekijät sekä kansakoulujen ja eräiden muiden oppilaitosten opettajat. Heidän kohdallaan eläkkeen enimmäismäärää koskevan rajoituksen poistamisella ei kuitenkaan ole käytännöllistä merkitystä, koska rajoitus ei ole vaikuttanut heidän eläkkeittensä suuruuteen.

Ehdotuksesta aiheutuvaa menojen lisääntymisen arviointia vaikeuttaa se, ettei ole tiedossa, kuinka moni kysymyksessä olevista eläkeläisistä säilyttää virkamieseläkelakiin perustuvan eläkeoikeuden ja kuinka moni heistä valitsee valtion uuden eläkelain mukaisen eläketurvan. Edellyttäen, että kaikki jäisivät vanhaan eläkejärjestelmään ja käyttäen laskuperusteena nykyistä virkamiespalkkausten tasoa, menojen lisääntyminen on 1 200 000 markkaa vuodessa.

Virkamieseläkkeistä annetun lain 5 §:n sanamuotoa olisi myös muodollisessa suhteessa muutettava virkamiespalkkausten nykyisen tarkistusmenetelmän johdosta.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

virkamieseläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan virkamieseläkkeistä 30 päivänä syyskuuta 1950 annetun lain 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetussa laissa (395/62), näin kuuluvaksi:

5 §.

Täyden eläkkeen määrä on kuusikymmentäkuusi prosenttia valtion viran tai toimen haltijalle virastaan tai toimestaan tulevan peruspalkan ja viiden ikälisän yhteismäärästä.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967. Tämän lain mukaisesti vahvistetaan myös ne ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyt valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa (278/60) tarkoitetut, valtion varoista maksettavat eläkkeet, jotka ovat määräytyneet ennen tämän lain voimaantuloa noudatettavana olleen eläkkeen enimmäismäärää koskevan rajoituksen mukaisesti.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Ele Alenius.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Maatalouskiinteistöstä saadun maataloustulon verotus perustuu maassamme siihen puhtaaseen tuottoon, minkä samanlaatuisten kiinteistöjen kunnassa arvioidaan verovuonna ja kahtena sitä edeltäneenä kalenterivuonna keskimäärin vuotta kohti antaneen. Tätä tuottoverotusta on täydennetty viljelijäperheiden maataloustyön arvon verotuksella. Maataloutta ei näinollen veroteta todellisten tulojen mukaan, vaan tulon arvioiminen tapahtuu niiden ulkonaisten tuntomerkkien, nimittäin tilusten pinta-alan, laadun ja sijainnin perusteella, joiden katsotaan osoittavan kunkin viljelmän tuottokyvyn. Kun tällainen tuottoverotus otettiin vuonna 1922 käyttöön kunnallisverotuksessa ja vuonna 1924 valtionverotuksessa, harjoitettiin maassamme yleensä samankaltaista erikoistumatonta maataloutta, joka oli varsin lähellä luontoistaloutta. Näissä oloissa voitiin pitää tarkoituksenmukaisena verottaa maataloutta sellaisen puhtaan tuoton mukaan, minkä samanlaatuiset kiinteistöt kunnassa olivat antaneet, koska poikkeamat eri tilojen talousmuotojen välillä olivat varsin pieniä. Maataloustuotantoa on koneellistamisen ansiosta voitu rationalisoida, uusia viljelyskasveja on laajoilla aloilla ryhdytty viljelemään ja huomattavaa erikoistumista johonkin maatalouteen kuuluvaan tuotannonhaaraan on tapahtunut. Voimassa olevan verotusjärjestelmän mukaan ei verotuksessa kuitenkaan voida ottaa huomioon viljelmällä harjoitetun tuotannon erilaisen rakenteen, viljelyn voimaperäisyyden ja viljelmän koon vaikutusta verohehtaaria kohti saatavaan tuottoon eikä yleensä myöskään viljelijäyrittäjän henkilökohtaisen panoksen vaikutusta yrityksen kannattavuuteen. Kun kuitenkin näillä seikoilla on nykyään katsottava olevan ratkaiseva merkitys yrityksen kannattavuuteen, asetti valtioneuvosto vuonna 1958 komitean laatimaan tarpeelliseksi katsomansa ehdotuksen maataloudesta saadun tulon ja siinä käytetyn omaisuuden verotuksen uudistamisesta. Tämä maatalouden verokomitea jätti vuonna 1961 valtioneuvostolle mietintönsä (Komiteanmietintö n:o 3—1961), jossa se suorittamiinsa tutkimuksiin nojautuen esitti käsityksenään, ettei nykyinen pinta-alan perusteella arvioituun keskimääräiseen puhtaaseen tuottoon perustuva maatalouden verotus enää täytä niitä vaatimuksia, jotka verotukselle on asetettava, jotta se johtaisi oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen tulokseen eri verovelvollisten kohdalla. Tämän vuoksi komitea esitti, että maatalouden verotuksessa siirryttäisiin sellaiseen todellisiin tuloihin perustuvaan verotukseen, joka huomioon ottaen maatalouden erikoisolosuhteet mahdollisimman suuressa määrin vastaisi muiden elinkeinonharjoittajien verotusta. Tämän jälkeen on kysymys maatalouden verotuksen uudistamisesta vielä ollut toisen komitean harkittavana. Tämä komitea, joka vuonna 1965 jätti mietintönsä (Komiteanmietintö 1965:B 19), suoritti vuosilta 1956—1962 noin 900:n kannattavuustutkimukseen kuuluvan kirjanpitotilan osalta tutkimuksen siitä, missä määrin maatalouden verotettavat tulot ovat vastanneet maatalouden harjoittajien maataloudesta saamia tuloja. Komitea toteaa, että tämä tutkimus ja jo aikaisemminkin suoritetut tutkimukset osoittavat, että nykyinen maatalouden verotusjärjestelmä johtaa yksityistapauksissa epäoikeudenmukaiseen tulokseen maataloutta harjoittavia eri verovelvollisia toisiinsa verrattaessa. Sen vuoksi ja kun sen oli saamansa tehtävän mukaisesti laadittava uudistusehdotus mahdollisimman tarkoin muiden elinkeinojen harjoittajien verotusjärjestelmää vastaavaksi, on komitea päätynyt uudistusta suunnitellessaan samantapaiseen järjestelmään kuin jo vuonna 1961 mietintönsä jättänyt maatalouden verokomitea.

Huomioon ottaen sen, mitä näiden komiteoiden suorittamissa tutkimuksissa voimassa olevan järjestelmän mukaisen verotuksen tuloksista on käynyt ilmi, Hallitus katsoo, ettei nykyinen keskimääräiseen puhtaaseen tuottoon perustuva maatalouden verotusjärjestelmä enää nykyoloissa sovellu tuotantomuodoiltaan ja viljelystavoiltaan erilaisiksi kehittyneiden maatilatalouksien verotukseen. Hallitus pitää tärkeänä, että verotus maatalouden piirissä eri verovelvollisten kesken yksityistapauksissa johtaa oikeaan tulokseen ja että verotus maan eri tulonsaajaryhmien osalta perustuu mahdollisimman suuressa määrin samanlaisiin perusteisiin. Tämän vuoksi Hallitus esittää, että säädettäisiin erityinen maatilatalouden tuloverolaki, joka sisältäisi sekä maatalouden että metsätalouden tuloverotusta koskevat säännökset ja joka maatalouden osalta perustuisi samantapaiseen nettotulojen verotukseen kuin muiden elinkeinojen verotus.

Lakiehdotuksen mukaan pidetään maatilataloutta, jota harjoitetaan itsenäisen taloudellisen yksikön muodostavalla tilalla, yhtenä tulolähteenä. Maatilatalouteen katsotaan kuuluvan maa- ja metsätalous sekä sellainen niihin liittyvä toiminta, jota ei ole luettava eri liikkeeksi. Maatilatalouden tulona pidetään lakiesityksen 3 §:ään sisältyvän yleissäännöksen mukaan tilalla harjoitetun maa- ja metsätalouden sekä niihin liittyvän edellä tarkoitetun toiminnan puhtaitten tulojen summaa. Maatalouden puhdas tulo määritellään lakiesityksen 4 §:ssä ja metsätalouden puhdas tulo 11 §:ssä.

Maatalouden veronalaiseksi tuloksi katsotaan kaikki verovelvollisen maatalouden harjoittamisesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, verovuonna rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Järjestelmän yksinkertaistamiseksi myös metsätalouteen liittyvät erikoistoiminnat luetaan siis maatalouden piiriin kuuluviksi, koska metsämaan verotus tapahtuu edelleen keskimääräisen puhtaan tuoton perusteella. Maatalouden puhdas tulo saadaan, kun veronalaisesta tulosta vähennetään sen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. Maatalouden tuloja ja menoja laskettaessa noudatetaan eräitä erikseen säädettäviä poikkeuksia lukuun ottamatta ns. käteisperiaatetta, joka tarkoittaa sitä, että tuotteista muodostuu tuloa vasta sinä verovuonna, jolloin luovutushinta tai muu korvaus niistä saadaan, ja vastaavasti menot vähennetään sen verovuoden tuloista, jonka aikana ne on suoritettu.

Lain soveltamisen helpottamiseksi on lakiehdotukseen otettu luettelo maataloudessa tavallisimmin esiintyvistä tuloista ja menoista. Luettelon mukaan ovat maatalouden tuloja maatalous- ja puutarhatuotteiden myynnistä saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, kotieläimistä saadut vastikkeet ja korvaukset mukaan luettuina. Milloin olennainen osa kotieläimistä myydään saman vuoden aikana, jaetaan saadut luovutushinnat verovelvollisen vaatiessa, poiketen käteisperiaatteen mukaisesta menettelystä, yhtä suurina erinä verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden veronalaisiksi tuotoiksi. Valtion varoista maataloustuotannon tukemiseksi viljelijälle annetut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta uudis- ja kivenraivauspalkkioita sekä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia, ovat myös maatalouden tuloja. Maataloudelle tyypillisenä tulona pidettävä yrittäjäperheen yksityistaloudessa käytettyjen maataloustuotteiden arvo esitetään lakiehdotuksessa arvioitavaksi todennäköisen luovutushinnan mukaan. Tuloksi on luettava myös toiseen tulolähteeseen siirrettyjen maataloustuotteiden todennäköiset luovutushinnat. Verovelvollisen ja hänen perheensä tarpeeseen käytetyn asunnon todennäköinen vuokra esitetään arvioitavaksi lämpöineen ja valoineen, koska toisaalta kaikki lämmitys- ja valaistusmenot esitetään vähennyskelpoisiksi menoiksi. Todennäköisen vuokran suuruutta määrättäessä on kuitenkin otettava huomioon, ettei asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankintameno ole vähennyskelpoinen.

Lakiehdotuksen mukaan ovat kaikki tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot vähennyskelpoisia. Myös verovelvollisen ennen verovuotta 16 vuotta täyttäneelle, maataloudessa työskennelleelle perheenjäsenelle, puolisoa lukuun ottamatta, maksama rahapalkka olisi vähennyskelpoinen. Maataloudessa käytetyn, omasta metsästä hankitun puutavaran kantohinnat esitetään luettavaksi vähennyskelpoisiin menoihin. Uudistus- ja perusparannustarkoituksiin käytetyn puutavaran kantohinnat olisi kuitenkin vähennettävä vuotuisin poistoin. Vähennyskelpoisia menoja olisivat myös kotieläinten hankintamenot,

jotka verovelvollisen vaatiessa voitaisiin vähentää yhtä suurin vuotuisin poistoin kolmessa vuodessa. Sen sijaan ei maataloutta varten palkatuille sekä eläkkeellä oleville työntekijöille suoritettuja luontoisetuja, joita ei lueta maatalouden tuloksi, saisi vähentää veronalaisista tuloista. Näihin luontoisetuihin, jotka muutoin esiintyisivät saman suuruisina sekä tulojen että menojen puolella, esitetään täten sovellettavaksi ns. hiljaista kuittausta. Milloin työnantajan ja -tekijän välillä on sovittu rahassa maksettavasta bruttopalkasta ja työntekijä on sen lisäksi sitoutunut maksamaan saamastaan asunnosta sovitun vuokran ja saamistaan maataloustuotteista tietyn hinnan, voidaan työnantajan näin saamat vuokratulot ja tuotteiden luovutushinnat rinnastaa muihin vastaaviin tuloihin.

Koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen käyttöaika on yli 3 vuotta, hankintamenot ehdotetaan vähennettäväksi menojäännöksestä tehtävin poistoin. Menojäännös on verovuoden aikana hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen, aikaisemmin hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden poistamattomien hankintamenojen ja verovuonna suoritettujen koneiden, kaluston ja laitteiden perusparannusmenojen summa vähennettynä koneista, kalustosta ja laitteista verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla sellaisilla korvauksilla. Poiston suuruudeksi ehdotetaan enintään 30 % menojäännöksestä. Jos näin laskettu poisto on pienempi kuin 10 % verovuoden päättyessä käytössä olevien koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen yhteismäärästä, ehdotetaan poisto verovelvollisen niin vaatiessa tehtäväksi kuitenkin viimeksi mainitun suuruisena. Menojäännökseen perustuva poistojärjestelmä on verovelvollisen kannalta varsin yksinkertainen eikä vaadi esinekohtaisten poistoluetteloiden jatkuvaa tekemistä. Sellaisten maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään 3 vuotta, hankintameno ehdotetaan vähennettäväksi kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona se on suoritettu.

Kunkin rakennuksen hankintamenot esitetään vähennettäviksi erikseen yhtäsuurin vuotuisin poistoin sinä aikana, jona rakennusta todennäköisesti voidaan maataloudessa taloudellisesti käyttää. Ellei verovelvollinen muuta näytä, katsotaan eri rakennusten todennäköisiksi taloudellisiksi käyttöajoiksi seuraavat ajat: puinen asuinrakennus 40 vuotta (poisto 2.5 %), kivinen asuinrakennus 50 vuotta (2 %), puinen talousrakennus 20 vuotta (5 %) ja kivinen talousrakennus 25 vuotta (4 %). Verovelvollisen ja hänen perheensä asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankintamenoja ei lueta maatalouden menoihin. Hankintamenona pidetään myös rakennusten perusparannusmenoja.

Salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot, joita ei muiden säännösten perusteella ole vähennetty, ehdotetaan vähennettäväksi menojäännöksestä tehtävin poistoin. Valtion varoista saadut salaojitusavustukset ehdotetaan tuloutettavaksi vähentämällä ne salaojitusmenoista, jolloin vain erotus jää poistettavaksi. Vuosipoiston suuruudeksi ehdotetaan enintään 10 prosenttia menojäännöksestä.

Kun maatilatalouteen lakiehdotuksen mukaan sisältyy myös metsätalous, josta saatuna tulona edelleen pidetään pinta-alan mukaan määrättävää puhdasta tuottoa, ei sitä osaa palkka-, vakuutus- ja muista menoista, joka kohdistuu metsänhoitoon tai hankintakaupan yhteydessä tai muutoin myyntiä varten suoritettuun puutavaran valmistukseen ja kuljetukseen, lueta maatalouden vähennyskelpoisiin menoihin. Niihin ei lueta myöskään menoja, jotka aiheutuvat verovelvollisen yksityistalouden hyväksi suoritetuista töistä.

Vaikka maatalouden verotuksessa ehdotetaan siirryttäväksi todellisten tulojen verotukseen ja maataloudenharjoittajat siinä suhteessa rinnastetaan muihin elinkeinonharjoittajiin, katsoo Hallitus, ettei sitä nyt voimassa olevaa periaatetta, jonka mukaan maatalouskiinteistöstä saatuun tuloon ei voida soveltaa harkintaverotusta, ole syytä muuttaa. Suoritetut tutkimukset osoittavat, että maataloustulon osuus maalaiskunnissa on keskimäärin noin 17—18 prosenttia kuntien koko veroäyrimääristä ja että esimerkiksi 10 prosentin muutos koko maataloustulossa vaikuttaa alle 2 prosenttia veroäyrimäärään. Tämän vuoksi ei sillä seikalla, että jonkun tai joidenkin maatalouksien tulos on jäänyt vähäiseksi tai ollut tappiollinen, voida katsoa olevan merkitystä kuntien talouksien kannalta.

Edellä selostettu todellisiin tuloihin perustuva maatalouden verotus edellyttää, että

maatalouden rahatulot ja -menot on eriteltävä riittävän tarkasti. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että maataloudessa olisi pidettävä sellaista kirjanpitoa, jota varsinaisilta kirjanpitovelvollisilta vaaditaan. Ehdotetun järjestelmän mukaan riittää, että verovelvollinen verovuoden aikana tekee tuloistaan ja menoistaan sellaisia juoksevia muistiinpanoja, että niiden perusteella voidaan täyttää veroilmoituksen liitteeksi tarkoitettu eri tulo- ja menoryhmät käsittävä lomake. Verotuslain 37 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jolla oikeutettaisiin antamaan tarkemmat määräykset sanotuista muistiinpanoista asetuksella.

Maatilatalouden tuloista ja sen varoista tehtävään veroilmoitukseen nähden sovellettaisiin verotuslain 35 §:n säännöksiä, joiden mukaan veroilmoituksessa on riittävästi eritellen ilmoitettava veronalainen tulo ja omaisuus sekä ne vähennykset, mitkä verovelvollinen tahtoo lukea hyväkseen. Verotusasetuksen 22 §:n mukaan on verovelvollisen annettava veroilmoituksensa käyttäen valtiovarainministeriön kutakin tarkoitusta varten vahvistamaa lomaketta. Valtiovarainministeriö tulee vahvistamaan maatilataloutta varten oman ilmoituslomakkeen.

Veroilmoituksen luotettavuuden tarkistamista varten olisi verovelvollisen niin ikään ilmoitettava verovuoden aikana myymiensä maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä kotieläinten pääasialliset ostajat. Sen sijaan ei ole katsottu tarpeelliseksi säätää maataloustuotteiden ja eläinten ostajille velvollisuutta aina lähettää verolautakunnalle tietoja ostamiensa tuotteiden ja eläinten määristä sekä niistä maksamistaan hinnoista, vaan verotuslain 46 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan edellä tarkoitettujen tuotteiden ja eläinten ostaja olisi velvollinen verojohtajan tai muun verotuslain 40 §:ssä tarkoitetun viranomaisen kehoituksesta antamaan selvityksen maatalouden harjoittajalta verovuoden aikana ostamistaan maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä eläinten määristä ja niistä maksamistaan tai myyjän hyväksi kirjaamistaan hinnoista.

Maatilataloutta harjoittava verovelvollinen olisi lisäksi velvoitettava, samoin kuin muutkin elinkeinonharjoittajat, esittämään tilalla tarkastettavaksi tai toimittamaan verotoimistoon tarkastettavaksi kuitit maataloustuotteiden myynneistä ja tarvikkeiden ostoista sekä kaikki muutkin tositteet ja asiakirjat, jotka saattavat olla ohjeena häntä verotettaessa tai hänen verotustaan koskevaa muutoksenhakua käsiteltäessä. Tätä tarkoittava säännös ehdotetaan otettavaksi erityisenä 43 a pykälänä verotuslakiin, jossa lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että verovelvollisen on sallittava tilalla tapahtuva maatalouden varastojen ja muun maatalousomaisuuden tarkastus.

Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että myöskin metsätaloudesta saatujen tulojen verotusta koskevat säännökset otetaan maatilatalouden tuloverolakiin. Nämä säännökset ovat periaatteelliselta sisällöltään samanlaiset kuin voimassa olevassa laissa, joten entistä pinta-alan perusteella arvioitavaan puhtaaseen tuottoon perustuvaa verotusta tullaan metsän osalta edelleen soveltamaan. Hallitus pitää kuitenkin tarpeellisena yhtyen metsäverokomitean tekemiin ehdotuksiin (Komiteanmietintö 1964:A 15) ehdottaa metsäverotuksen eräisiin yksityiskohtiin sellaisia muutoksia, jotka pyrkivät nykyistä paremmin ottamaan huomioon metsien tilan ja niiden tuoton.

Pinta-alaperusteisiin nojautuva verotus edellyttää, että metsätaloutta voidaan harjoittaa normaalilla tavalla ja että metsästä saadaan säännöllisesti hakkuutuloja. Suurin osa Perä-Lappia kuuluu Lapin suojametsäalueeseen, jolla metsänkäyttöä on rajoitettu. Kasvukausi tällä alueella on lyhyt ja viileä sekä puuston kasvu tämän vuoksi hidasta. Näistä syistä voidaan hoitohakkuita, joihin vaaditaan metsänhoitoviranomaisten suostumus, täällä suorittaa vasta keskimäärin 40—70 vuoden väliajoin ja varovasti silloinkin. Pinta-alaverotuksen soveltamista tällaiseen metsätalouteen, josta vain harvoin voidaan saada hakkuutuloja, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Enontekiön ja Utsjoen kunnissa verotetaan jo nyt voimassa olevan lain mukaan valtiota kunnallisverotuksessa metsätaloudesta saaduista todellisista tuloista eikä pinta-alan perusteella. Tämän vuoksi ehdotetaan, että näissä kunnissa ja lisäksi Inarin kunnassa siirryttäisiin metsätaloudesta saadun tulon verottamisessa pinta-alaverotuksesta sen puhtaan tulon verottamiseen, jonka verovelvollinen on saanut verovuonna tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä. Tätä tuloa laskettaessa olisi verovelvollisella oikeus ottaa vähennyksenä huomioon sellaiset verovelvolli-

selle verovuotta edeltäneiden viiden vuoden aikana metsän hoidosta ja sen uudistamisesta aiheutuneet menot, joita ei aikaisemmin ole verotuksessa vähennetty.

Lakiehdotuksen mukaan saadaan metsätaloudesta saatua puhdasta tuottoa arvioitaessa ottaa vähennyksenä huomioon metsään kohdistuvat tavalliset hoito- ja hallintokustannukset sekä kohtuulliset arvonvähennykset. Tarkoituksena on, että näistä vähennyksistä ja niiden määristä säädetään asetuksella. Näihin kustannuksiin on aikaisemmin luettu myöskin verovelvollisen metsän hoidossa ja hallinnossa tekemän työn arvo. Toisaalta on tämän metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvo katsottu verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi. Kun tämän työn merkitys on vähäinen, ehdotetaan verotuksen yksinkertaistamiseksi, että tämän työn arvon erikseen verottamisesta luovuttaisiin ja että sitä toisaalta ei myöskään luettaisi edellä mainittuihin kustannuksiin. Sen sijaan ehdotetaan, että metsätaloudesta saaduksi puhtaaksi tuloksi luettaisiin puhtaan tuoton lisäksi sen työn arvo, minkä verovelvollinen ja hänen puolisonsa ovat tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa omasta metsästään tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava. Kotona olevan lapsen suorittaman työn arvo katsottaisiin sen sijaan hänen tulokseen.

Metsänhoitomaksun on tähän asti katsottu sisältyneen puhtaasta tuotosta tehtävään vähennyserään. Koska tämän maksun määrä lain mukaan on 2—6 % metsämaan puhtaasta tuotosta ja sen suuruus maan eri osissa tästä syystä vaihtelee ja koska valtio, kunnat, seurakunnat, yhtiöt ja eräät yksityisetkin verovelvolliset suorittavat vain ns. neljännesmaksua, ei voida pitää oikeudenmukaisena, että tämä maksu kaikkien verovelvollisten osalta koko maassa luetaan samansuuruisena vähennyseränä tulon vähennykseksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että metsänhoitomaksu saataisiin erikseen vähentää metsätalouden puhtaasta tulosta.

Pysyvän metsätien rakentamista voidaan pitää sellaisena investointina, että osa sen rakentamismenoista olisi saatava verotuksessa vähentää erikseen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että verovelvollisella olisi oikeus metsätalouden puhtaista tuloista vähentää hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamismenoista kolmekymmentä prosenttia yhtäsuurina vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona tie on valmistunut.

Eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi annetun lain (834/43) nojalla voidaan eräille uudistusalueille myöntää verovapaus tulon osalta. Tämä laki annettiin poikkeuksellisten olojen vallitessa ja sen tarkoituksena oli lähinnä sijoittamalla silloisia ns. pakkohakkuita vajatuottoisille alueille edistää niiden metsien uudistamista. Tämän lain soveltamista edelleen ei näin ollen voida enää mm. siitä syystä, että siinä ei ole määritelty vajatuottoisen metsän käsitettä, pitää tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi ja kun tällaisten metsien uudistamista olisi kaikin tavoin edistettävä, ehdotetaan, että milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on kylvetty tai istutettu maanomistajan omin varoin, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun tulon perusteella veroa määrättäessä niissä verotuksissa, jotka toimitetaan Lapin läänissä 30 vuodelta, Oulun ja Pohjois-Karjalan lääneissä 25 vuodelta, Keski-Suomen, Vaasan ja Kuopion lääneissä 20 vuodelta sekä muualla maassa 15 vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu. Edellä tarkoitetun määritelmän mukaisia vajatuottoisia metsämaita oli maassamme metsäverokomitean suorittamien tutkimusten mukaan 13 prosenttia metsien kokonaisalasta. Saman komitean hankkimien selvitysten mukaan oli maassamme vuoden 1963 lopussa ojituskelpoisia soita 3—4 miljoonaa hehtaaria. Kun näiden alueiden saattaminen tuottavaan metsänkasvuun on rinnastettavissa kovien maiden perusmetsitykseen, on lakiehdotukseen otettu säännös, jonka mukaan ojitetulle suolle myönnetään samoin edellytyksin veronhuojennukset kuin edellä tarkoitetuille vajatuottoisille metsämaille. Lisäksi ehdotetaan, että milloin pelto, luonnonlaidun tai -niitty on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, tällaiseenkin alaan sovellettaisiin samanlaisia veronhuojennuksia. Lakiehdotukseen on otettu lisäksi yk-

sityiskohtaiset säännökset siitä, millä edellytyksillä veronhuojennuksia voidaan myöntää.

Metsämaan puutuotos saattaa metsäpalon, luonnontuhon tai muun siihen verrattavan tuhon aiheuttaman puuston vahingoittumisen takia määrältään tai arvoltaan oleellisesti vähentyä. Kun ei voida pitää kohtuullisena, että tällä tavalla vahingoittuneesta metsästä suoritetaan veroa samojen perusteiden mukaan kuin ennen tuhoa, ehdotetaan, että lakiin otettaisiin säännös siitä, että tuhoalueen puhdas tuotto jätettäisiin huomioon ottamatta tulon perusteella veroa määrättäessä enintään viidentoista vuoden aikana sekä että valtiovarainministeriö antaisi tarkempia määräyksiä siitä, millä tavalla tätä veronhuojennusta verotuksessa sovelletaan.

Kun maatalouden verotuksessa siirrytään edellä selostettuun verotusjärjestelmään, on tiloilla olevien rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien ja muiden sellaisten hyödykkeiden ne hankintamenot arvioitava, joista poistot verotuksessa tehdään. Täksi menoksi ehdotetaan omaisuusesineen jälleenhankintamenoa arvioimishetkellä, mistä menosta vähennetään vuotuiset arvonvähennykset kultakin vuodelta, joka on kulunut ko. hyödykkeen hankinta- tai valmistumisvuodesta vuoden 1968 alkuun. Vuotuisten arvonvähennysten suuruudeksi ehdotetaan eri omaisuusesineiden kohdalta seuraavia prosenttimääriä: Puisista asuinrakennuksista 2.5 ja kivisistä 2.0 prosenttia, puisista talousrakennuksista 5.0 ja kivisistä 4.0 prosenttia, koneista, kalustosta ja laitteista 20 prosenttia sekä salaojista ja muista sellaisista hyödykkeistä 5 prosenttia. Jos rakennus on myöhemmin perusteellisesti korjattu tai uusittu, on sen arvonvähennyksen määrää korjauksen laadusta riippuen harkinnan mukaan alennettava. Kun kaikilla käytössä olevilla omaisuusesineillä on katsottava olevan jokin arvo, ei arvonvähennyksenä voida vähentää enempää kuin 90 prosenttia edellä tarkoitetusta jälleenhankintamenosta.

Koska ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että kaiken edellä tarkoitetun omaisuuden hankintameno joka kerran, kun maatalouskiinteistö perinnön, lahjan, testamentin tai muun vastikkeettoman saannon kautta vaihtaa omistajaa, uudelleen arvioitaisiin, ehdotetaan säädettäväksi, että uudella omistajalla tällaisissa tapauksissa olisi oikeus tehdä rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenoista samat poistot kuin edellinen omistaja olisi saanut tehdä.

Maatilatalouden tuloverolain säätäminen edellyttää lukuisten muutosten tekemistä muihin verolakeihin. Tulo- ja omaisuusverolaista, maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetusta asetuksesta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annetusta asetuksesta on kumottava ne säännökset, joissa on säädetty maatalouskiinteistöjen tuloverotuksesta sekä muutettava niitä näissä laeissa olevia säännöksiä, jotka osittain ovat ristiriidassa lakiehdotuksen kanssa. Verotuslakiin ehdotetaan niin ikään muutoksia, jotka koskevat verojyvitystä ja -luokitusta sekä tulojen ilmoittamisvelvollisuutta. Tämän lisäksi ehdotetaan verotuslakiin siirrettäväksi metsätalouden ja porotalouden verotusperusteiden vahvistamismenettelyä koskeva säännös. Maatilatalouden tuloverolain säätäminen edellyttää lisäksi eräitä muutoksia lakiin eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä ja lakiin eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Tässä yhteydessä esitetään toteutettavaksi myös se liikeverotuksen uudistustoimikunnan I osamietinnössään ehdottama uudistus, että valtion maasta maksettu vuokra saadaan vähentää tuloista ja toisaalta se rajoituksetta luetaan valtion veronalaiseksi tuloksi kunnallisverotuksessa.

Tulo- ja omaisuusverolain omaisuusverotusta koskevia säännöksiä ei tässä yhteydessä ole tarkoitus muuttaa, sillä omaisuusverotusta koko laajuudessaan tutkii parhaillaan komitea, jonka on saamansa tehtävän mukaisesti kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten eri tarkoituksiin käytettävän omaisuuden verotus voitaisiin saada paremmin vastaamaan omaisuuden käytöstä saatavaa hyötyä ja sen tuottoa. Uudistukset, joita komitea tulee ehdottamaan, pyritään toteuttamaan niin, että ne tulevat voimaan jo vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa eli samanaikaisesti maatilatalouden tuloverolain kanssa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Maatilatalouden tuloverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset.

1 §.

Maatilatalouden tulo vahvistetaan valtion- ja kunnallisverotusta toimitettaessa tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §.

Maatilataloutta, jota harjoitetaan itsenäisen taloudellisen yksikön muodostavalla tilalla, pidetään yhtenä tulolähteenä.

3 §.

Maatilatalouden tulo on tilalla harjoitetun maa- ja metsätalouden sekä niihin liittyvän sellaisen toiminnan, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, puhtaitten tulojen summa.

Maatalouden puhdas tulo.

4 §.

Maatalouden verovuoden puhdas tulo on maataloudesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, rahana tai rahanarvoisena etuutena verovuonna saatujen tulojen ja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen erotus.

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

1) maatalous- ja puutarhatuotteista, myös kotieläimistä, saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä niistä ja sadonvarasta ynnä muusta sellaisesta saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset kuitenkin niin, että milloin olennainen osa kotieläimistä myydään verovuoden aikana, jaetaan saadut luovutushinnat verovelvollisen vaatiessa yhtä suurina erinä verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden veronalaisiksi tuotoiksi;

2) rakennuksesta, jonka verovelvollinen on omistanut 10 vuotta lyhyemmän ajan, saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, kuitenkin niin, että mikäli verovelvollinen jatkaa tilalla maataloutta ja rakentaa uuden rakennuksen tai korjaa vahingoittunutta rakennusta, tulouttaminen tapahtuu vähentämällä ne rakennuksen hankinta- tai perusparannusmenoista;

3) koneista, kalustosta ja laitteista saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, kuitenkin niin, että sellaisista koneista, kalustosta ja laitteista, joiden hankintamenot on vähennettävä poistoina, saadut vastikkeet ja korvaukset tuloutetaan 8 §:ssä säädetyllä tavalla;

4) valtiolta maataloustuotannon tukemiseksi saadut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta uudis- ja kivenraivauspalkkioita sekä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia, kuitenkin niin, että koneiden, kaluston ja laitteiden hankkimista tai perusparannuksia varten saadut avustukset ja korvaukset tuloutetaan 8 §:ssä ja salaojitusavustukset 10 §:ssä säädetyllä tavalla sekä rakennusten hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset vähentämällä ne vastaavista hankinta- tai perusparannusmenoista;

5) tilalta otetusta sorasta, savesta, mullasta, turpeesta, jäkälästä ynnä muusta sellaisesta saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset;

6) tilalla olevan tuotantolaitoksen tuotteiden luovutushinnat sekä maa- tai metsätalouden yhteydessä harjoitetusta muusta toiminnasta saadut korvaukset, mikäli tuotantolaitosta tai toimintaa ei ole pidettävä eri liikkeenä;

7) kalastuksella ja metsästyksellä saatujen tuotteiden luovutushinnat;

8) koneista, kalustosta ja laitteista, hevosista sekä muista tuotantovälineistä saadut vuokrat ja muut käyttökorvaukset sekä verovelvollisen ja maa- tai metsätaloutta varten palkattujen työntekijöiden työstä käyttökorvausten yhteydessä saadut palkat ja muut korvaukset;

9) tilasta, sen osasta ja tilalla olevasta rakennuksesta saadut vuokrat ja muut sellaiset korvaukset;

10) ostettujen maataloustarvikkeiden luovutushinnat;

11) verovelvollisen toiseen tulolähteeseensä siirtämien maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä tilalta otetun soran, saven, mullan, turpeen, jäkälän ynnä muun sellaisen todennäköinen luovutushinta siirtohetkellä;

12) verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden todennäköinen luovutushinta; sekä

13) verovelvollisen ja hänen perheensä tilalla olevan asunnon sekä sen lämmityksen ja valaistuksen todennäköinen vuokra ja korvaus, kuitenkin niin, että todennäköisen vuokran suuruutta määrättäessä on otettava huomioon, ettei asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankintameno ole vähennyskelpoinen.

Ellei rakennuksesta saatua vahingon-, vakuutus- ja muuta korvausta ole tuloutettu edellä 1 momentin 2 kohdassa säädetyin tavoin sinä verovuonna, jona rakennus on tuhoutunut tai vahingoittunut eikä kahtena seuraavana verovuotena, luetaan korvaus tai sen tulouttamatta jäänyt osa sen verovuoden tuloksi, jonka aikana korvaus olisi viimeistään pitänyt vähentää hankinta- tai perusparannusmenoista.

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

1) maataloudessa työskennelleille henkilöille rahassa maksetut palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- ja muiden niiden kaltaisten oikeuksien järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut, kuitenkin niin, että verovelvollisen perheenjäsenen palkka ja muut etuudet ovat vähennyskelpoisia 7 §:ssä säädetyin rajoituksin;

2) maataloutta varten hankittujen siementen, lannoitteiden, maanparannus- ja kasvinsuojeluaineiden, rehujen, voltto- ja voiteluaineiden sekä sähkön hankintamenot;

3) maataloutta varten hankittujen kotieläinten hankintamenot;

4) tilalla olevien rakennusten sekä maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin;

5) karjantarkkailusta ja -lääkinnästä sekä viljavuustutkimuksesta ja muusta sellaisesta johtuneet menot;

6) tilalla olevien rakennusten ja muun maatalousomaisuuden vakuutusmaksut;

7) tilalla olevien rakennusten sekä maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä ojien, siltojen, aitojen, teiden ja muun sellaisen korjauksesta ja kunnossapidosta johtuneet menot;

8) tilalla olevien rakennusten valaistus-, lämmitys- ja muut sellaiset menot;

9) maataloudessa käytetyn, tilan metsästä otetun puun kantohinnat; sekä

10) maatalousmaan, rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä muiden tuotantovälineiden vuokrat.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut menot vähennetään sen verovuoden tuloista, jonka aikana ne on suoritettu, kuitenkin niin, että 3 kohdassa tarkoitetut kotieläinten hankintamenot vähennetään verovelvollisen vaatiessa yhtä suurin vuotuisin poistoin kolmessa vuodessa ja 4 kohdassa tarkoitetut hankinta- ja perusparannusmenot sekä näihin tarkoituksiin käytetty osa 9 kohdan mukaisista oman puutavaran kantohinnoista 8—10 §:ssä säädetyllä tavalla.

7 §.

Vähennyskelpoisia menoja eivät ole:

1) palkat, eläkkeet ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut puolisolleen taikka sellaiselle lapselleen tai muulle perheenjäsenelleen, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 16 vuotta, eikä, jos verovelvollisena on kuolinpesä, eloonjääneelle puolisolle ja sellaiselle osakkaalle tai osakkaan lapselle, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 16 vuotta;

2) verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankinta- ja perusparannusmenot;

3) maatalouden tuotteina suoritetut luontoisedut;

4) metsänhoidosta tai hankintakaupan yhteydessä tai muutoin myyntiä varten suoritetusta puutavaran valmistuksesta ja kuljetuksesta johtuneet menot; sekä

5) verovelvollisen tai hänen perheensä yksityistalouden hyväksi tehdystä työstä johtuneet menot.

8 §.

Sellaisten koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään 3 vuotta, hankintameno vähennetään kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona se on suoritettu.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenot vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin.

Menojäännös on verovuoden aikana hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen sekä aikaisemmin hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden poistamattomien hankintamenojen summa vähennettynä koneista, kalustosta ja laitteista verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla korvauksilla ynnä koneiden, kaluston ja laitteiden hankintaan ja perusparannuksiin saaduilla avustuksilla.

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 30 prosenttia menojäännöksestä. Jos näin laskettu poisto on pienempi kuin 10 prosenttia verovuoden päättyessä käytössä olevien koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen yhteismäärästä, saadaan poisto verovelvollisen vaatiessa kuitenkin tehdä viimeksi mainitun suuruisena.

Menojäännöstä laskettaessa vähentämättä jäänyt osa koneista, kalustosta ja laitteista saaduista luovutushinnoista ja muista vastikkeista sekä vahingon-, vakuutus- ynnä muista sellaisista korvauksista katsotaan verovuoden veronalaiseksi tuloksi.

Jos verovelvollinen osoittaa, että kaiken tässä pykälässä tarkoitetun omaisuuden käypien arvojen yhteismäärä on verovuoden päättyessä omaisuuden arvonalenemisen, tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi pienempi kuin menojäännös, josta on tehty verovuoden poisto, saadaan menojäännöksestä tehdä sellainen lisäpoisto, joka alentaa menojäännöksen sanottuun yhteismäärään.

Hankintamenona pidetään myös koneiden, kaluston ja laitteiden perusparannusmenoja.

9 §.

Rakennuksen hankinta- ja perusparannusmenot vähennetään yhtäsuurin vuotuisin poistoin sinä aikana, jona rakennusta todennäköisesti voidaan maataloudessa taloudellisesti käyttää. Ellei verovelvollinen muuta näytä, katsotaan seuraavat ajat rakennuksen todennäköisiksi taloudellisiksi käyttöajoiksi:

1) asuinrakennus, mikäli se on puinen 40 vuotta ja mikäli se on kivinen 50 vuotta,

2) talousrakennus, mikäli se on puinen 20 vuotta ja mikäli se on kivinen 25 vuotta.

Mikäli rakennus ei ole puinen eikä kivinen, se luetaan siihen ryhmään, jota se kestävyydeltään ja käyttöajaltaan lähinnä vastaa.

Jos verovelvollinen osoittaa, että tässä pykälässä tarkoitetun rakennuksen käypä arvo on verovuoden päättyessä omaisuuden arvonalenemisen, tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi sen poistamatonta hankintamenon osaa pienempi, saadaan hankintamenosta tehdä sellainen lisäpoisto, joka alentaa poistamattoman hankintamenon osan käyvän arvon suuruiseksi.

10 §.

Salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot, joita ei muiden säännösten perusteella ole vähennetty, vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin.

Menojäännös on verovuoden aikana tehtyjen salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenojen sekä aikaisemmin tehtyjen salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden poistamattomien hankintamenojen summa vähennettynä salaojista, silloista, padoista ja muista sellaisista hyödykkeistä verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla korvauksilla ynnä salaojitusavustuksilla.

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 10 prosenttia menojäännöksestä.

Hankintamenona pidetään myös salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden perusparannusmenoja.

Metsätalouden puhdas tulo.

11 §.

Metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona pidetään sitä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisen metsämaan arvioidaan kunnassa verovuonna päättyneenä ja kahtena sitä edeltäneenä hakkuuvuotena keskimäärin hehtaaria kohti antaneen huomioon ottaen kantohintatason ja metsään kohdistuvat tavalliset hoito- ja hallintokustannukset sekä kohtuulliset arvonvähennykset sen mukaan kuin niistä asetuksella erikseen säädetään.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa on säädetty, pidetään Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa harjoitetusta metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona verovelvollisen verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saamia luovutushintoja ja muita vastikkeita sekä vahingon-, vakuutus- ja muita korvauksia, joista on vähennetty verovelvolliselle verovuotta edeltäneiden viiden vuoden aikana metsänhoidosta ja sen uudistamisesta aiheutuneet ne menot, joita ei aikaisemmin ole verotuksessa vähennetty. Valtionmaiden hallintomenot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia.

12 §.

Metsätaloudesta saaduksi puhtaaksi tuloksi luetaan 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun puhtaan tuoton lisäksi sen työn arvo, minkä verovelvollinen ja hänen puolisonsa ovat tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa omasta metsästään tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava.

Sen työn arvo, minkä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen kotona oleva lapsi tai muu perheenjäsen, joka ennen verovuotta on täyttänyt 16 vuotta, on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun myynnin yhteydessä, katsotaan lapsen tai perheenjäsenen veronalaiseksi tuloksi.

Kuolinpesän tai muun yhteisön ollessa verovelvollisena pidetään maatilatalouden tulona sen osakkaan tai jäsenen taikka hänen perheenjäsenensä edellä tarkoitettua työn arvoa, jonka tällainen työn arvo on katsottava muiden työn arvoa suuremmaksi. Muiden osakkaiden tai jäsenten ja heidän perheenjäsentensä työn arvo on luettava asianomaisen omaksi veronalaiseksi tuloksi.

Valtiovarainministeriö antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan edellä tarkoitettu tulo on arvioitava.

13 §.

Verovelvollisella on oikeus metsätalouden puhtaasta tulosta erikseen vähentää suorittamansa metsänhoitomaksu sekä 30 prosenttia hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamismenoista yhtäsuurina vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona sanottu tie on valmistunut.

14 §.

Jos metsämaan puutuotos on metsäpalon, luonnontuhon tai muun siihen verrattavan tuhon aiheuttaman puuston vahingoittumisen takia määrältään tai arvoltaan olennaisesti vähentynyt, jätetään tuhoalueen puhdas tuotto huomioon ottamatta määrättäessä veroa tulon perusteella enintään viidentoista vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona tuho on tapahtunut.

Valtiovarainministeriö antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä tavalla 1 momentin säännöstä verotuksessa sovelletaan.

15 §.

Milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on kylvetty tai istutettu maanomistajan omin varoin, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun määrättäessä veroa tulon perusteella niissä verotuksissa, jotka toimitetaan Lapin läänissä 30 vuodelta, Oulun ja Pohjois-Karjalan lääneissä 25 vuodelta, Keski-Suomen, Vaasan ja Kuopion lääneissä 20 vuodelta sekä muualla maassa 15 vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu.

Milloin suo on maanomistajan varoilla ojitettu metsäkasvun parantamiseksi tai milloin pelto, luonnonlaidun tai -niitty on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, sovelletaan alueeseen mitä 1 momentissa on säädetty.

16 §.

Edellä 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojittaminen on tehty metsänhoitolautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maalla suoritettavasta metsittämisestä tai ojittamisesta, sen viranomaisen, jonka hallinnassa alue on, ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Verovapautta ei myönnetä, jos on kysymys alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvöä tai istutusta tai jonka ojittamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään milloin kysymys on alueesta, jonka metsä on yksityismetsälain nojalla rauhoitettu tai jonka rauhoittamisesta on tehty sanotun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus.

Jos metsänviljely- tai metsäojitusalueen hoito on laiminlyöty, menettää verovelvollinen 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden tällaisen alueen osalta siltä vuodelta toimitettavasta verotuksesta alkaen, jona laiminlyönnin on todettu tapahtuneen.

Erityisiä säännöksiä.

17 §.

Maatilatalouden tulosta vähennetään maatilataloudesta johtuneen velan korot tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla sekä indeksi- ja kurssitappiot.

18 §.

Vuonna 1967 tai sitä aikaisemmin käyttöön otettujen tai valmistuneiden maatalouden rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä 10 §:ssä tarkoitettujen hyödykkeiden hankintamenona pidetään niiden taloudellista käyttöarvoa vastaavaa jälleenhankintamenoa vuoden 1967 päättyessä vähennettynä seuraavilla arvonvähennyksillä kultakin vuodelta, joka on kulunut mainittujen hyödykkeiden hankinta- tai valmistumisvuodesta vuoden 1968 alkuun:

asuinrakennuksista:

puisista	2.5	prosenttia
kivisistä	2.0	„

talousrakennuksista:

puisista	5.0	prosenttia
kivisistä	4.0	„
koneista, kalustosta ja laitteista	20.0	„
10 §:ssä tarkoitetuista hyödykkeistä	5.0	„

Jos rakennus on myöhemmin perusteellisesti uusittu tai korjattu, on edellä mainittua arvonvähennystä korjauksen laadusta riippuen harkinnan mukaan alennettava.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettuina arvonvähennyksinä älköön kuitenkaan vähennettäkö enempää kuin 90 prosenttia 1 momentissa tarkoitetuista jälleenhankintamenoista.

19 §.

Milloin omistusoikeus maatilaan on tämän lain voimaantulon jälkeen siirtynyt perinnön, lahjan, testamentin tai muun vastikkeettoman saannon kautta uudelle omistajalle, on tällä oikeus tehdä rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden, sekä 10 §:ssä tarkoitettujen hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenoista samat poistot kuin edellinen omistaja olisi saanut tehdä.

20 §.

Maanomistajan on esitettävä verolautakunnalle metsänhoitolautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maasta, asianomaisen viranomaisen todistus 15—16 §:ssä säädetyn verovapauden edellytyksistä.

Metsänhoitolautakunnan on ilmoitettava asianomaiselle verolautakunnalle toteamansa 16 §:n 2 momentissa tarkoitetut laiminlyönnit.

21 §.

Maatilan luovutuksesta saadut voitot verotetaan tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla.

22 §.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta kunnallisverotukseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Jos Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä annetaan tarvittavat säännökset, voidaan asetuksella määrätä, että laki tulee voimaan myös 1 momentissa tarkoitetussa verotuksessa.

23 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

24 §.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa ja sillä kumotaan 11 päivänä joulukuuta 1933 annettu laki maatalouskiinteistöstä saatujen tulojen verottamisesta kaupungeissa ja kauppaloissa (305/33) sekä 22 päivänä lokakuuta 1943 annettu laki eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi (834/43) kuitenkin niin, että viimeksi mainittua lakia on sovellettava tämän lain voimaantulon jälkeenkin, milloin lain 5 §:ssä tarkoitettu verovapaus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti k u m o t a a n 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 4, 17 ja 18 §, samoin kuin 15, 16 ja 19 a §, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (200/63), sekä 19 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47), ja 29 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (340/61), sekä m u u t e t a a n lain 1 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 4 kohdat sekä 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1946 annetussa laissa (147/46), seuraavasti:

1 §.

Tulon ja omaisuuden perusteella on valtiolle vuosittain suoritettava tulo- ja omaisuusveroa, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Siitä miten maatilatalouden tulo verotuksessa vahvistetaan, säädetään erikseen.

20 §.

Poronhoidosta saatuna tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, minkä poronhoidon edellisenä poronhoitovuotena arvioidaan paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti keskimäärin antaneen, huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset. Tämä tuotto määrätään kunkin vuoden verotusta varten vahvistettujen tuottoperusteiden nojalla

— — — — — — — — — — — — — — — —

21 §.

Veronalaista tuloa on myös:

1) tavarat, jotka verovelvollinen on itseään tai perhettään varten käyttänyt kiinteistönsä tai elinkeinonsa tuotosta tai kaupan pitämistään valmisteista;

— — — — — — — — — — — — — — — —

4) se etu rahaksi arvioituna, joka verovelvollisella on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta taikka sellaisesta asunnosta, joka hänellä on työnantajaltaan tahi osakeyhtiön osakkaana, osuuskunnan jäsenenä tai muulla sellaisella perusteella ollut käypiä vuokramaksuja alemmasta vastikkeesta;

— — — — — — — — — — — — — — — —

26 §.

Tulon hankkimisesta johtuneiksi kustannuksiksi katsotaan myös:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) palkka, ravinto ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut sellaisille elinkeinossaan tai muussa toiminnassaan jatkuvasti työskennelleille, kotona oleville lapsilleen taikka muille perheenjäsenilleen, jotka ennen verovuotta ovat täyttäneet 16 vuotta, puolisoa lukuun ottamatta, ei kuitenkaan enempää, kuin mitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle maksettava;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa valtionverotuksessa.

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen (21/98) 82 §:n 2, 3, 3 a, 4 ja 6 b kohdat, 2 ja 3 a kohdat, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (199/63), sekä 3 ja 6 b kohdat, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä marraskuuta 1959 annetussa laissa (412/59), ja muutetaan asetuksen 78 §:n 3 momentti, 79 §:n 2 momentti sekä 82 §:n 1, 6, 7 ja 12 b kohdat, 78 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 6 päivänä syyskuuta 1963 annetussa laissa (434/63), 79 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetussa laissa (364/40), sekä 82 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (199/63), 6 kohta, sellaisena kuin se on 20 päivänä marraskuuta 1959 annetussa laissa (412/59), 7 kohta, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1957 annetussa laissa (389/57), ja 12 b kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (343/61), seuraavasti:

78 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Valtio on verovelvollinen sellaisten maatilojensa ja muiden kiinteistöjensä tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin, sekä yksityisyrityksiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeiden tuottamien puhtaiden tulojen puolesta määrästä. Tulot, jotka valtio saa metsistään, arvioidaan ja määrätään sen mukaan kuin maatilatalouden tuloverolain 11 §:ssä säädetään. Veroa ei ole maksettava rautateistä eikä sellaisista tuotantolaitoksista saaduista tuloista, jotka pääasiallisesti toimivat valtiolaitosten tarpeiden tyydyttämiseksi.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

79 §.

Milloin manttaaliin pannun maan omistajat ja haltijat kuntakokouksessa päättävät veroa kannettavaksi, kannettakoon se manttaalin perusteella. Kuntakokous voi kuitenkin päättää, että vero on kannettava verovelvollisen omistaman tai hallitseman erilaisen maan pinta-alan mukaan. Sellaiseen päätökseen vaaditaan, että sen puolesta on annettu vähintään kaksi kolmannesta kokouksessa saapuvilla olevien äänistä.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

82 §.

Tuloa taksoitettaessa on noudatettava seuraavia säännöksiä:

1) Siitä miten maatilatalouden tulo verotusta varten määrätään, säädetään erikseen. Poronhoidosta saatuna tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, minkä poronhoidon edellisenä poronhoitovuotena arvioidaan paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti keskimäärin antaneen, huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset. Tämä tuotto määrätään kunkin vuoden verotusta varten vahvistettujen tuottoperusteiden nojalla. Jos poronhoidosta saatu tulo jotakin porokarjaa kohdanneen vahingon johdosta on vähentynyt huomattavasti enemmän kuin paikkakunnalla yleensä, on tämä kohtuullisessä määrässä otettava huomioon tuloa arvioitaessa.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

6) Verovelvollisen tuloksi on lisäksi laskettava rahaksi arvioituna se etu, joka hänellä on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

7) Tuloista on oikeus vähentää maasta suoritetut vuokramaksut, kiinnittämättömäin velkain korot sekä kiinnitettyjen velkain koroista, jos niiden määrä on alle tuhannen markan, enintään viisisataa markkaa, muussa tapauksessa puolet, kuitenkin enintään kaksituhatta markkaa. Sitä vastoin ei saa lukea pois verovelvollisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, joihin myös luetaan asunnon vuokra sekä verovelvollisen itseään varten pitämän palvelusväen palkkaus ja elatus ynnä mitä muuta on niihin verrattava.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

12 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 8 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 8 d, 8 e, ja 9 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 8 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 8 c kohdassa tarkoitetut iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 8 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti m u u t e t a a n kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen (40/73) 55 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1957 annetussa laissa (388/57), ja 6 b kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (341/61), näin kuuluviksi:

55 §.

Verotettavaa tuloa taksoitettaessa on noudatettava seuraavia säännöksiä:

1) Siitä miten maatilatalouden tulo verotusta varten määrätään, säädetään erikseen. Muunlaista tuloa verotettaessa pidetään tulona sitä säästöä, joka syntyy, kun verovelvollisen kiinteän tahi irtaimen pääoman, viran, liikkeen tai työtoimen taikka hänen nauttimansa eläkkeen, eläkerahan, armovuoden tai muun sellaisen etuuden rahaksi arvioidusta tuotosta sekä siitä määrästä, minkä verran hänen omaisuutensa muutoin on lisääntynyt lahjan, perinnön, testamentin, sääntöperinnön ynnä muun sellaisen kautta, luetaan pois tarpeelliset vuotuiset kunnossapito- ja käyttökustannukset, työpalkat, kohtuulliset arvonvähennykset, maasta suoritetut vuokramaksut, kiinnittämättömäin velkain korot sekä kiinnitettyjen velkain koroista, jos niiden määrä on alle tuhannen markan, enintään viisisataa markkaa, muussa tapauksessa puolet, kuitenkin enintään kaksituhatta markkaa. Verosta vapaa on kuitenkin, mitä on saatu naimaosana, huomenlahjana tai etuosana jakamattomasta pesästä tai myötäjäisinä, niin myös lahja, perintö, testamentti tahi sääntöperintö, joka on tullut puolisolle tahi suoraan ylenevää tai alenevaa polvea olevalle perilliselle. Tuloksi on myös luettava rahaksi arvioituna se etu, joka verovelvollisella on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta, niin myös se työ, minkä verovelvollisen kotona olevat lapset tahi muut perheenjäsenet, hänen vaimoansa lukuun ottamatta, ovat tehneet verovelvollisen talouden hyväksi, ellei heitä erikseen veroteta, kuitenkin huomioon ottaen kunkin perheenjäsenen kohdalta ne vähennykset, jotka tämän pykälän kolmannessa ja neljännessä kohdassa mainitaan, niin ikään on tuloksi luettava, mitä verovelvollinen on osinkona saanut osakeyhtiöstä tai osuuskunnasta, vaikka sille osakeyhtiölle tai osuuskunnalle olisikin pantu kunnallisveroa, sekä satunnaiset voitot, niihin luettuna sellaisen kiinteän tai irtaimen omaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saatu voitto, jonka luovuttaja on saanut ostamalla tai vaihtamalla tahi muulla niihin verrattavalla saannolla vastiketta vastaan, jos se on ollut luovuttajan omana, kiinteä kymmentä ja irtain viittä vuotta lyhyemmän ajan,

muusta samanlaisesta luovutuksesta syntynyt tappio kuitenkin voitosta vähennettynä. Tuloista ei saa lukea pois verovelvollisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, joihin myös luetaan asunnon vuokra sekä verovelvollisen itseään varten pitämän palvelusväen palkkaus ja elatus ynnä mitä muuta on niihin verrattavaa.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

6 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 2 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 2 d, 2 e ja 3 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 2 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 2 c kohdassa tarkoitetut iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 2 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa.

Laki

verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti k u m o t a a n 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 155 § sekä m u u t e t a a n lain 3 §:n 2 momentti, 30 §, 36 §:n 2 momentti, 37 §:n 6 momentti, V osan 3 luvun otsake, 66 ja 67 § samoin kuin 68 ja 90 §, sellaisina kuin ne ovat osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1963 (374/63) annetulla lailla, sekä 136:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa laissa (368/63), ja l i s ä t ä ä n lain 35 §:ään uusi 3 momentti, 37 §:ään uusi 7 momentti ja 46 §:ään uusi 8 kohta sekä itse lakiin uudet 43 a § ja 68 a § seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Verovelvollinen, joka harjoittaa metsätaloutta, on niinkuin omasta verostaan vastuussa perheenjäsenensä, jäsenensä tai osakkaansa tulon perusteella määrätystä verosta ja kansaneläkevakuutusmaksusta siltä osin, joka vastaa verovelvollisen metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvon osuutta perheenjäsenen, jäsenen tai osakkaan tulojen kokonaismäärästä.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

30 §.

Jäljempänä 90 §:ssä tarkoitettujen, veroluokitusta koskevien valitusten käsittelyyn lääninoikeudessa osallistuu kaksi lisäjäsentä, jotka ynnä heidän henkilökohtaiset varamiehensä valtioneuvosto määrä viisivuotiskausittain. Näistä jäsenistä ja vastaavasti varajäsenistä on toisen oltava maanmittausinsinöörin ja toisen metsänhoitajan tutkinnon suorittanut henkilö.

35 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Verovelvollisen, jolla on verovuonna ollut maataloudesta saatua tuloa, on liitettävä veroilmoitukseensa luettelo verovuoden aikana myytyjen maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä kotieläinten pääasiallisista ostajista.

36 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Metsätaloudesta ja poronhoidosta saaduista tuloista on annettava sellaisten tulojen laissa säädettyä arvioimista varten tarpeelliset tiedot.

37 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella voidaan niin ikään määrätä, että verovelvollisen, joka saa tuloa kiinteistöstä tahi kalastuksesta taikka muusta toiminnasta kuin elinkeinon, liikkeen tai ammatin harjoittamisesta eikä yleisen lain mukaan ole kirjanpitovelvollinen, on pidettävä sellaista kirjaa, josta aikajärjestyksessä luotettavasti selviävät hänen tulonsa ja verotuksessa huomioon otettavat menonsa, sekä antaa tarkempia määräyksiä sanotusta kirjanpitotavasta ja käytettävistä tulotositteista kuin myös siitä, mitä tällaisen verovelvollisen veroilmoitustaan varten muutoin on otettava huomioon.

Maataloutta harjoittavan verovelvollisen tulee tuloistaan ja menoistaan tehdä sellaiset muistiinpanot kuin asetuksella lähemmin säädetään.

43 a §.

Maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen on 40 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten tai tätä tarkoitusta varten määrätyn tarkastajan kehotuksesta esitettävä tilalla tarkastettavaksi tai toimitettava verotoimistoon tarkastettavaksi kuitit maataloustuotteiden myynnistä ja -tarvikkeiden ostoista sekä kaikki muutkin tositteet ja asiakirjat, jotka saattavat olla ohjeena häntä verotettaessa tai hänen verotustaan koskevaa muutoksenhakua käsiteltäessä, sekä sallittava tilalla tapahtuva maatalouden varastojen ja muun maatalousomaisuuden tarkastus.

46 §.

Jäljempänä mainittavien viranomaisten, henkilöiden ja yhteisöjen tulee 40 §:ssä tarkoitetun viranomaisen kehoituksesta ilmoittaa:

— — — — — — — — — — — — — — — —

8) maatalous- ja puutarhatuotteiden ostajan maatalouden harjoittajalta verovuoden aikana ostamiensa maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä eläinten määrät ja niistä maksamansa tai myyjän hyväksi kirjaamansa hinnat.

3 luku.

Veroluokitus ja tuottoperusteet.

66 §.

Verotusta varten on maatilan tilukset mitattava ja metsämaa luokitettava siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään (veroluokitus).

Veroluokituksen suorittamisesta kunnassa sekä työn suorittajan ottamisesta tähän tehtävään määrää valtiovarainministeriö kunnallisvaltuustoa kuultuaan.

Valtiovarainministeriön asiana on valvoa veroluokituksen suorittamista. Kunnallisvaltuuston on valittava toimikunta avustamaan tässä valvonnassa valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaan.

67 §.

Kun veroluokitus kunnassa on suoritettu, verojohtajan on asetettava siinä laaditut asiakirjat ja kartat verovelvollisten nähtäviksi soveliaana vuodenaikana kuudenkymmenen päivän ajaksi siitä lukien, kun asiasta on ilmoitettu, niinkuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan.

68 §.

Veroluokitusta, joka on 67 §:n mukaisesti asetettu verovelvollisten nähtäväksi, noudatettakoon sitovana ensimmäisen kerran siinä verotuksessa, joka toimitetaan nähtävänä pitämisajan päättymistä seuraavana kalenterivuotena. Milloin valtion tai kunnan puolesta on jäljempänä 90 §:ssä säädetyin tavoin vaadittu veroluokituksen kumoamista kokonaisuudessaan, noudatettakoon sitä kuitenkin vasta sen lainvoimaiseksi tulemista seuraavana kalenterivuotena toimitettavassa verotuksessa. Jos lääninoikeus valituksen johdosta muuttaa jo verotuksessa sovellettua veroluokitusta jonkin kiinteistön osalta, tehtäköön verotukseen vastaava oikaisu verolautakunnan päätöksellä tai jos verotus ei ole saanut lainvoimaa, sitä koskevan muutoksenhaun johdosta annettavan ratkaisun yhteydessä.

Veroluokituksesta on verotuksessa kuitenkin poikettava, milloin havaitaan, että siinä on tapahtunut laskuvirhe tai tähän verrattava erehdys taikka että kiinteistön metsämaan pinta-alassa on veroluokituksen toimittamisen jälkeen tapahtunut muutos. Niin ikään on veroluokituksesta poikettava, jos sen toi-

mittamisen jälkeen metsämaan tuottoon vaikuttavissa tekijöissä on tapahtunut sellainen muutos, joka aiheuttaa metsämaan tuoton lisääntymisen tai vähentymisen ainakin viidellä sadalta.

68 a §.

Verolautakunnan on ennen marraskuun 15 päivää tehtävä ehdotus tuottoperusteista kulumassa olevalta verovuodelta toimitettavaa metsätaloudesta saatujen tulojen verotusta varten sekä, jos kunta sijaitsee sellaisella alueella, jossa poronhoitoa siitä annettujen säännösten mukaan saadaan harjoittaa, sinä vuonna päättyneeltä poronhoitovuodelta toimitettavaa poronhoitotulojen verotusta varten. Verolautakunnan ehdotus tuottoperusteista on viivytyksettä lähetettävä valtioneuvostolle sekä asetettava soveliaassa paikassa kunnan alueella verovelvollisten nähtäväksi neljäntoista päivän ajaksi siitä lukien, kun asiasta on ilmoitettu, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan.

Verovelvollisella on oikeus tehdä muistutuksia ehdotusta vastaan kirjelmällä, joka on neljäntoista päivän kuluessa siitä päivästä, jona ehdotus on pantu verovelvollisten nähtäville, annettava verotoimistoon. Verojohtajan tulee muistutuskirjelmään merkitä, milloin se on annettu verotoimistoon, sekä viivytyksettä toimittaa se valtioneuvostoon ja kirjelmän oheen liittää verolautakunnan muistutuksen johdosta antama lausunto sekä selvitys siitä, milloin verolautakunnan ehdotus on asetettu nähtäville.

Valtioneuvoston on, hankittuaan ehdotuksesta asianomaisen lääninhallituksen lausunnon, vahvistettava tuottoperusteet siten, että verotus tulee oikeaksi ja koko valtakunnassa yhdenmukaiseksi.

90 §.

Omistamansa tai hallitsemansa maatilan veroluokitukseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta sen läänin lääninhallitukselta, jossa kiinteistö sijaitsee. Muutoksenhaku on tehtävä kirjallisesti, ja valituskirja on toimitettava asianomaiseen verotoimistoon tai lääninhallitukseen sen ajan kuluessa, jona veroluokitus 67 §:n säännöksen mukaan pidetään kunnassa nähtävänä. Valtion puolesta on verotarkastajalla ja valtionasiamiehellä sekä kunnan puolesta kunnanasiamiehellä ja kunnallishallituksella oikeus hakea samassa ajassa muutosta veroluokitukseen jonkin tilan osalta tai vaatia veroluokituksen kokonaan kumoamista.

Lääninoikeuden on 1 momentissa tarkoitetun muutoksenhaun johdosta, jollei valitusta heti jätetä tutkittavaksi ottamatta tai ilmeisesti aiheettomana hylätä, hankittava veroluokituksen suorittajan lausunto sekä varattava valtion tai kunnan puolesta tehdystä valituksesta maatilan omistajalle tai haltijalle sekä tämän valituksesta valtion- ja kunnanasiamiehelle tilaisuus kirjallisen vastineen antamiseen. Lääninoikeuden taikka sen määräämän kahden tai useamman oikeuden jäsenen tahi 30 §:ssä mainitun lisäjäsenen on lisäksi toimitettava kiinteistöllä katselmus, milloin sitä asian laatuun katsoen pidetään tarpeellisena.

Lääninoikeuden on valtion tai kunnan puolesta tehdystä vaatimuksesta kumottava veroluokitus kokonaisuudessaan, milloin se havaitaan niin virheelliseksi tai puutteelliseksi, että sen soveltaminen aiheuttaisi olennaisesti epätasaisen verotuksen.

Lääninhallituksen tässä pykälässä tarkoitetussa aiassa antama päätös on lopullinen.

136 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista vuotuisista kustannuksista vastaavat valtio ja asianomainen kunta kumpikin 41 prosentista, kansaneläkelaitos 12 prosentista ja evankelisluterilainen seurakunta 6 prosentista. Näiden perusteiden mukaan vastattavia kustannuksia ovat muun ohessa kustannukset maatilojen veroluokituksesta, verotoimiston kaluston ja toimistokoneiden vuotuisesta kunnossapidosta sekä verotoimiston käyttämistä tai yleisölle jakamista lomakkeista ja muista painotuotteista. Jos kunnan osuus kustannuksista, lukematta mukaan osuutta maatilojen veroluokituksesta aiheutuvista menoista, nousisi suurempaan määrään kuin 0,28 penniin kutakin samana vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa pantua veroäyriä kohti, jää osuus siltä osin valtion vastattavaksi. Milloin veropiiriin kuuluu useampia kuntia tai seurakuntia, vastaavat ne osuudestaan henkikirjoitetun väkiluvun mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että veroluokituskustannuksista kuntien ja seurakuntien osuudesta vastaa-

vat vain ne kunnat ja seurakunnat, joiden alueilla veroluokituksia on toimitettu.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuoden 1968 tulojen ja omaisuuden perusteella toimitettavissa verotuksissa.

Helsingissä 24 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Verolakivaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Eduskunta on 7 päivänä viimeksi kulunutta maaliskuuta lähettänyt verolakivaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 30 maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraaavt lakialoitteet:

ed. I. Linnan ym. lakialoitteen n:o 23 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen maa- ja metsätalouden verolaiksi;

ed. Pesolan ym. lakialoitteen n:o 24 (1966 vp.), joka myös sisältää ehdotuksen maa- ja metsätalouden verolaiksi;

ed. Rytkösen ym. lakialoitteen n:o 25 (1966 vp.), joka niin ikään sisältää ehdotuksen maa- ja metsätalouden verolaiksi;

ed. Uusitalon ym. lakialoitteen n:o 26 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi maatilatalouden verotuksesta;

ed. Tiitun ym. lakialoitteen n:o 55 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta siten, että lain 19 §:n 3 momentin säännös maa- ja metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen perheenjäsenen maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvon erikseen verottamisesta kumottaisiin;

ed. Raipalan ym. lakialoitteen n:o 102 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi salaojittajille myönnettävästä verohuojennuksesta; sekä

ed. Asunnan ym. lakialoitteen n:o 11, joka sisältää ehdotukset laeiksi tulo- ja omaisuusverolain sekä kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta siten, että maa- ja metsätalouden eläkevakuutusmaksut säädettäisiin vähennyskelpoisiksi sekä valtion- että kunnallisverotuksessa sekä että sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksujen vähennyskelpoisuus ulotettaisiin myös kunnallisverotukseen.

Edellä mainitut lakialoitteet eduskunta on lähettänyt verolakivaliokuntaan 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Tässä yhteydessä valiokunta on myös käsitellyt seuraavat toivomusaloitteet:

ed. Asunnan ym. toivomusaloitteen n:o 84 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä samasta maatalouskiinteistöstä murto-osan tai määräalan omistavien henkilöiden verottamiseksi erikseen;

ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 101 (1966 vp.), joka tarkoittaa esityksen antamista yhtymäverotuksen maatilatalouksille aiheuttamien epäkohtien poistamisesta;

ed. Pekkarisen ym. toivomusaloitteen n:o 102 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä maatalousyhtymän ja kuolinpesän verotuksessa esiintyvien epäoikeudenmukaisuuksien poistamiseksi;

ed. Vennamon toivomusaloitteen n:o 103 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä verolainsäädännön siten korjaamiseksi, ettei perheenpään kuoleman johdosta maataloudessa verorasitus kasva;

ed. Vennamon toivomusaloitteen n:o 104 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä isännänpalkan ja perheenjäsenen veron poistamiseksi ja siirtymistä peltohehtaarin verotukseen;

ed. Hamaran ym. toivomusaloitteen n:o 105 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä isännänpalkkaa koskevien määräysten tarkistamiseksi leskiemäntien osalta;

ed. Pakkasen ym. toivomusaloitteen n:o 106 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä maatalouden harjoittajan oikeuttamiseksi verotuksessa vähentää tulostaan eläinlääkintäkustannukset;

ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 107 (1966 vp.), joka tarkoittaa esityksen an-

tamista syrjäseutujen viljelijäin isännänpalkan ja perheenjäsenen työnarvon helpottamiseksi;

ed. Pakkasen ym. toivomusaloitteen n:o 112 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä maatalouskiinteistöille tarpeellisten yksityisten teiden perustamisesta ja kunnossapidosta aiheutuvien todellisten kustannusten säätämiseksi vähennyskelpoisiksi verotuksessa;

ed. Vennamon toivomusaloitteen n:o 116 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä tierasitusten vähennysoikeuden voimaansaattamiseksi verotuksessa;

ed. Kankaan ym. toivomusaloitteen n:o 117 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä metsäverotusta koskevien säännösten uudistamiseksi ainakin siltä osin, että puukuutiometrin hintoja määrättäessä käytettäisiin eri osissa maata todellisia oloja vastaavia vähennysprosentteja kulujen osalta;

ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 118 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä metsäverohelpotuksen myöntämiseksi heikkotuottoisille metsälöille;

ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 119 (1966 vp.), joka tarkoittaa esityksen antamista määräaikaisen verovapauden myöntämisestä suunnitelmallisesti uudistettaville metsälöille;

ed. Rönkön ym. toivomusaloitteen n:o 83, joka tarkoittaa esityksen antamista yksityistien korjauskustannusten säätämiseksi vähennyskelpoisiksi verotuksessa;

ed. Mäki-Hakolan ym. toivomusaloitteen n:o 85, joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä salaojituksen edistämiseksi siten, ettei viljelmän verotusta tästä syystä määrävuosien aikana korotettaisi; sekä

ed. Sillantauksen toivomusaloitteen n:o 96, joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä metsäverotuksen uudistamiseksi siten, että se edistää metsänomistajien vapaaehtoista metsänhoitotyötä.

Edellä mainitut toivomusoloitteet eduskunta on lähettänyt verolakivaliokuntaan 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Valiokunta on kuullut asiantuntijoina vt. osastopäällikkö, professori Olli Ikkalaa, ylijohtaja Erik Törnqvistiä, hallitusneuvos Lauri Hervosta ja maatalousverotarkastaja Eino Halosta, valtiovarainministeriöstä, professori Samuli Suomelaa, maatalouden taloudellisesta tutkimuslaitoksesta, verojohtaja Allan Lahdenpäätä ja verojohtaja Olavi Talketta, osastopäällikkö Eero Koivukoskea, Maalaiskuntien Liitosta, osastopäällikkö Eino Östermania, Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Gustaf Grönlundia, Svenska Landskommunernas Förbundista, maisteri E. J. Korpelaa, Maataloustuottajain Keskusliitosta, maisteri Bertel Bäcks'iä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, yliagronomi Oiva Nikulaa, Maatalousseurojen Keskusliitosta, agronomi E. Kukkoa, Pienviljelijäin Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Vilho Mäkelää, Pienviljelijäin Liitosta, toiminnanjohtaja Walter Kuuselaa, Suomen Pienviljelijäin Liitosta, agronomi Anders Meleniä, Svenska lantbrukssällskapens förbundista, vuorineuvos Martti Hovia, maanviljelijä Vilho Mielityistä, osastopäällikkö Paavo Olkinuoraa, maanviljelysneuvos Martti Suntelaa sekä toimitusjohtaja Risto Vasaraa. Hallitusneuvos Lauri Hervonen on pysyvänä asiantuntijana osallistunut valiokunnan työskentelyyn.

Hallituksen esitys, joka pääkohdissaan perustuu maatalousverotusta tutkineiden kahden komitean vuosina 1961 ja 1965 antamiin mietintöihin, tarkoittaa maatalousverotuksessa luopumista nykyisestä keskimääräiseen tuottoon perustuvasta pinta-alaverotuksesta ja siirtymistä kussakin yksityistapauksessa selvitettävän puhtaan tulon verotukseen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erityinen maatilatalouden tuloverolaki, joka sisältäisi sekä maatalouden että metsätalouden tuloverotusta koskevat säännökset.

Lakiehdotuksen mukaan maatilatalouden tuloverolaiksi pidettäisiin maatilataloutta, jota harjoitetaan itsenäisen taloudellisen yksikön muodostavalla tilalla, yhtenä tulolähteenä. Maatilatalouteen katsottaisiin kuuluvan maa- ja metsätalous sekä sellainen niihin liittyvä toiminta, jota ei ole luettava eri tulolähteeksi, ja maatilatalouden tulona pidettäisiin tilalla harjoitetun maa- ja metsätalouden sekä niihin liittyvän edellä tarkoitetun toiminnan puhtaitten tulojen summaa. Maatalouden veronalaiseksi tuloksi katsottaisiin kaikki verovelvollisen maatalouden harjoittamisesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, verovuonna rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Maatalouden puhdas tulo saataisiin, kun veronalaisesta tu-

losta vähennetään sen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. Maatalouden tuloja ja menoja laskettaessa noudatettaisiin eräitä erikseen säädettäviä poikkeuksia lukuunottamatta ns. käteisperiaatetta, joka tarkoittaa sitä, että tuotteista muodostuu tuloa sinä verovuonna, jolloin luovutushinta tai muu korvaus niistä saadaan, ja vastaavasti menot vähennetään sen verovuoden tuloista, jonka aikana ne on suoritettu. Milloin olennainen osa kotieläimistä myydään saman vuoden aikana, jaettaisiin saadut luovutushinnat kuitenkin verovelvollisen vaatiessa yhtä suurina erinä verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden veronalaisiksi tuotoiksi. Lakiehdotuksen mukaan olisivat kaikki tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot vähennyskelpoisia. Vähennyskelpoisia menoja olisivat myös kotieläinten hankintamenot, jotka verovelvollisen vaatiessa voitaisiin vähentää yhtä suurin vuotuisin poistoin kolmessa vuodessa. Sen sijaan ei maataloutta varten palkatuille sekä eläkkeellä oleville työntekijöille suoritettuja luontoisetuja, joita ei luettaisi maatalouden tuloksi, saisi vähentää veronalaisista tuloista. Näihin luontoisetuihin, jotka muutoin esiintyisivät saman suuruisina sekä tulojen että menojen puolella, olisi ehdotuksen mukaan täten noudatettava ns. hiljaista kuittausta.

Koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen käyttöaika on yli kolme vuotta, hankintamenot ehdotetaan vähennettäväksi menojäännöksestä tehtävin poistoin. Menojäännös olisi verovuoden aikana hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen, aikaisemmin hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden poistamattomien hankintamenojen ja verovuonna suoritettujen koneiden, kaluston ja laitteiden perusparannusmenojen summa vähennettynä koneista, kalustosta ja laitteista verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla sellaisilla korvauksilla. Poiston suuruus olisi enintään 30 % menojäännöksestä. Jos näin laskettu poisto olisi pienmpi kuin 10 % verovuoden päättyessä käytössä olevien koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen yhteismäärästä, olisi poisto verovelvollisen niin vaatiessa kuitenkin viimeksi mainitun suuruinen. Sellaisten maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään 3 vuotta, hankintameno olisi ehdotuksen mukaan vähennettävä kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona se on suoritettu.

Kunkin rakennuksen hankintamenot esitetään lakiehdotuksessa vähennettäviksi erikseen yhtä suurin vuotuisin poistoin sinä aikan, jona rakennusta todennäköisesti voidaan maataloudessa taloudellisesti käyttää. Ellei verovelvollinen muuta näytä, katsottaisiin eri rakennusten todennäköisiksi taloudellisiksi käyttöajoiksi seuraavat ajat: puinen asuinrakennus 40 vuotta (poisto 2.5 %), kivinen asuinrakennus 50 vuotta (2 %), puinen talousrakennus 20 vuotta (5 %) ja kivinen talousrakennus 25 vuotta (4 %). Verovelvollisen ja hänen perheensä asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankintamenoja ei kuitenkaan luettaisi maatalouden menoihin. Salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot ehdotetaan vähennettäväksi menojäännöksestä tehtävin poistoin, jolloin vuosipoiston suuruus olisi enintään 10 %.

Todellisiin tuloihin perustuva maatalouden verotus edellyttää esityksen mukaan, että maatalouden rahatulot ja -menot on eriteltävä riittävän tarkasti. Ehdotetun järjestelmän mukaan ei maataloudessa kuitenkaan olisi pidettävä varsinaista kirjanpitoa, vaan verovelvollisen tulisi verovuoden aikana tehdä tuloistaan ja menoistaan sellaisia juoksevia muistiinpanoja, että niiden perusteella voitaisiin täyttää veroilmoituksen liitteeksi tarkoitettu eri tulo- ja menoryhmät käsittävä lomake.

Maatilatalouden tuloverolakiehdotuksen metsätaloudesta saatujen tulojen verotusta koskevat säännökset ovat periaatteelliselta sisällöltään samanlaiset kuin voimassa olevassa laissa, joten entistä pinta-alan perusteella arvioitavaa puhtaaseen tuottoon perustuvaa verotusta tultaisiin edelleen metsän osalta soveltamaan. Eräisiin metsäverotuksen yksityiskohtiin ehdotetaan kuitenkin muutoksia.

Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kunnissa ehdotetaan siirryttäväksi metsätaloudesta saadun tulon verottamisessa pinta-alaverotuksesta sen puhtaan tulon verottamiseen, jonka verovelvollinen on saanut verovuonna tapahtuneesta puun myynnistä ja käytöstä.

Lakiehdotuksen mukaan saataisiin metsätaloudesta saatua puhdasta tuottoa arvioitaessa ottaa vähennyksenä huomioon metsään

kohdistuvat tavalliset hoito- ja hallintokustannukset sekä kohtuulliset arvonvähennykset. Metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvon verotuksen yksinkertaistamiseksi ehdotetaan metsänhoidossa ja hallinnassa tehdyn työn arvon erikseen verottamisesta luovuttavaksi. Sen sijaan ehdotetaan, että metsätaloudesta saaduksi puhtaaksi tuloksi luettaisiin puhtaan tuoton lisäksi sen työn arvo, minkä verovelvollinen ja hänen puolisonsa ovat tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa omasta metsästään tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava. — Metsätalouden puhtaasta tulosta ehdotetaan erikseen vähennettäväksi metsänhoitomaksu. Myös ehdotetaan, että verovelvollisella olisi oikeus metsätalouden puhtaista tuloista vähentää hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamismenoista 30 prosenttia yhtä suurina vuotuisina erinä 10 vuoden aikana. — Vajaatuottoisten metsien uudistamisen edistämiseksi lakiehdotuksessa ehdotetaan, että milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on kylvetty tai istutettu maanomistajan omin varoin, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun tulon perusteella veroa määrättäessä niissä verotuksissa, jotka toimitetaan Lapin läänissä 30 vuodelta, Oulun ja Pohjois-Karjalan lääneissa 25 vuodelta, Keski-Suomen, Vaasan ja Kuopion lääneissä 20 vuodelta sekä muualla maassa 15 vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu. Samanlaiset veronhuojennukset myönnettäisiin myös ojitettujen soiden osalta, sekä, milloin pelto, luonnonlaidun tai -niitty on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, myös tällaisen alan osalta. — Lisäksi lakiehdotukseen sisältyy säännös siitä, että metsämaan puhdas tuotto jätettäisiin huomioon ottamatta määrättäessä veroa tulon perusteella enintään 15 vuoden aikana, jos metsämaan puutuotos on metsäpalon, luonnontuhon tai muun siihen verrattavan tuhon aiheuttaman puuston vahingoittumisen takia määrältään tai arvoltaan olennaisesti vähentynyt.

Hallitus ehdottaa, että maatilatalouden tuloverolakia sovellettaisiin ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa. Siirryttäessä uuteen verotusjärjestelmään olisi lakiehdotuksen mukaan tiloilla olevien rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien ja muiden sellaisten hyödykkeiden ne hankintamenot arvioitava, joista poistot verotuksessa tehdään. Täksi menoksi otettaisiin lakiehdotuksen mukaan omaisuusesineen jälleenhankintameno arvioimishetkellä, mistä menosta vähennettäisiin vuotuiset arvonvähennykset kultakin vuodelta, joka on kulunut ko. hyödykkeen hankinta- tai valmistumisvuodesta vuoden 1968 alkuun. Vuotuisten arvonvähennysten suuruus olisi tällöin puisista asuinrakennuksista 2.5 ja kivisistä 2 prosenttia, puisista talousrakennuksista 5 ja kivisistä 4 prosenttia, koneista, kalustosta ja laitteista 20 prosenttia sekä salaojista ja muista sellaisista hyödykkeistä 5 prosenttia. Käytössä olevista omaisuusesineistä ei arvonvähennyksinä kuitenkaan voitaisi tällöin vähentää enempää kuin 90 prosenttia edellä tarkoitetuista jälleenhankintamenoista.

Hallituksen esitykseen sisältyy lisäksi ehdotukset maatilatalouden tuloverolain säätämisestä johtuvien muutosten tekemisestä tulo- ja omaisuusverolakiin, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettuihin asetuksiin sekä verotuslakiin.

Käsiteltyään hallituksen esityksen valiokunta on todennut ehdotetun maatilatalouden tuloverouudistuksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Voimassa oleva maatalouden verotusjärjestelmä ei enää nykyoloissa ole soveltunut tuotantomuodoiltaan ja viljelystavoiltaan erilaisiksi kehittyneiden maatilatalouksien verotukseen. Nykyisen järjestelmän mukaan ei verotuksessa ole voitu ottaa huomioon viljelmillä harjoitetun tuotannon erilaisen rakenteen, viljelyn voimaperäisyyden ja viljelmän koon vaikutusta verohehtaaria kohti saatavaan tuottoon eikä yleensä myöskään viljelijäyrittäjän henkilökohtaisen panoksen vaikutusta yrityksen kannattavuuteen. Myöskään hallan, raesateen, kuivuuden ja muun sellaisen luonnontuhon vaikutuksia ei nykyisessä järjestelmässä ole yksityisen tilan osalta voitu riittävässä määrin ottaa huomioon. Nykyisen pinta-alan perusteella arvioituun keskimääräiseen puhtaa-

seen tuottoon perustuvan maatalouden verotusjärjestelmän on sitä paitsi todettu johtavan yksityistapauksissa epäoikeudenmukaiseen tulokseen maataloutta harjoittavia eri verovelvollisia toisiinsa verrattaessa. Se ei muutenkaan enää ole täyttänyt niitä vaatimuksia, jotka verotukselle on asetettava, jotta se johtaisi oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen tulokseen eri verovelvollisten osalta. Näistä syistä valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on pitänyt tarpeellisena sellaisen todellisiin tuloihin perustuvan verojärjestelmän aikaansaamista, jota hallituksen esitys maatalouden tulojen osalta tarkoittaa. Valiokunta on sen vuoksi harkinnut oikeaksi asettua puoltamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä, kuitenkin eräin muutoksin.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan valiokunta on katsonut kohtuulliseksi ehdottaa niin muutettavaksi, että kotieläimistä saatujen tulojen jaksottaminen verovuoden ja kahden sitä seuraavan vuoden veronalaisiksi tuloiksi koskisi paitsi sitä tapausta, että olennainen osa kotieläimistä myydään verovuoden aikana, myös sitä, että olennainen osa kotieläimistä menetetään verovuonna, jolloin saatavat korvaukset voitaisiin vastaavasti jaksottaa kuin myytäessä saatava luovutushinta.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 7 kohdan valiokunta ehdottaa niin selvennettäväksi, että vähennyskelpoisina menoina pidettäisiin ojien, siltojen, aitojen, teiden ja muun sellaisen korjauksesta ja kunnossapidosta johtuneita menoja aina silloin, kun niitä käytetään maataloudessa, eikä siis korjauksen tai kunnossapidon välttämättä tarvitsisi tapahtua tilan alueella.

Menojäännöspoistoa koskevan lakiehdotuksen 8 §:n 4 momentin säännöksen valiokunta on havainnut ns. 10 prosentin täydennyssäännön osalta johtavan eräissä tapauksissa kohtuuttoman suuriin poistoihin, jos laskemisen perusteena käytetään hallituksen ehdotuksen mukaisesti kaiken käytössä olevan kaluston hankintamenojen yhteismäärää. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa säännöksen niin muutettavaksi, että 10 prosentin poisto laskettaisiin vain verovuoden ja kolmen sitä edeltäneen vuoden hankintamenojen yhteismäärän perusteella.

Lakiehdotuksen 15 §:n tarkoittaman veronhuojennuksen edellytyksenä on, että vajatuottoinen metsämaa on kylvetty tai istutettu maanomistajan omin varoin taikka että suo on maanomistajan varoilla ojitettu metsänkasvun parantamiseksi. Tätä edellytystä valiokunta ei ole pitänyt kohtuullisena eikä tarkoituksenmukaisena. Jotta tällaisten alueiden uudistamista voitaisiin tehokkaasti edistää, ei valiokunnan käsityksen mukaan se seikka, että toimintaan saadaan valtion tukea, saa olla esteenä veronhuojennuksen saamiselle. Metsäverokomitean asiaa koskevan mietinnön mukaisesti valiokunta ehdottaakin, että 15 §:n tarkoittaman veronhuojennuksen edellytyksenä olisi metsän kylväminen tai istuttaminen taikka suon ojittaminen joko kokonaan tai osittain maanomistajan omin varoin. Kun valtionavustuksen saanti ei täten olisi veronhuojennuksen saamisen esteenä, valiokunta on samalla katsonut oikeaksi ehdottaa verovapausaikoja ja niiden porrastusta niin muutettavaksi, että verovapaus myönnettäisiin Lapin läänissä 25 vuodeksi, Oulun läänissä 20 vuodeksi sekä muualla maassa 15 vuodeksi.

Lisäksi valiokunta on tehnyt hallituksen esityksen sisältämiin lakiehdotuksiin eräitä vähäisiä muodollista laatua olevia korjauksia. Metsänhoitolautakunta on lakiehdotuksen 16 ja 20 §:ssä muutettu piirimetsälautakunnaksi eduskunnan metsälautakunnista hyväksymän lain mukaisesti.

Asettuessaan puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä valiokunta on edellyttänyt, että omaisuusverotuksen uudistuksesta annetaan eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esitys niin ajoissa, että uusia säännöksiä saatetaan soveltaa omaisuusverotuksessa jo samalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa kuin maatilatalouden tuloverolakia. Kun nyt käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa on otettu käyttöön eräitä uusia verotuksellisia periaatteita, jotka on tarkoitus saattaa koskemaan kaikkia elinkeinonharjoittajia, valiokunta myös edellyttää, että elinkeinonharjoittajien tuloverotusta koskeva uudistus viipymättä saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi.

Valiokunta katsoo, että myös metsäverotuksessa olisi päästävä todellisiin tuloihin perustuvaan verotukseen. Samoin olisi tutkittava mahdollisuuksia poronhoidosta saatujen tulojen verotuksen uudistamiseksi todellisiin tuloihin pohjautuvaksi.

Valiokunta katsoo edelleen, että hallituksen tulisi kiinnittää erityistä huomiota maatilatalouden tuloverolain voimaantulosta elinkeinoelämälle, mm. väkilannoiteteollisuudelle ja viljakaupalle, uuteen verotusjärjestelmään siirryttäessä johtuviin ongelmiin sekä ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että mahdolliset häiriöt elinkeinoelämässä saataisiin estetyiksi.

Hallituksen esityksen yhteydessä käsiteltyihin, edellä mainittuihin lakialoitteisiin nähden valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, on asettunut hylkäävälle kannalle.

Samoin valiokunta katsoo, että tässä yhteydessä käsitellyt toivomusaloitteet eivät anna aihetta toimenpiteisiin valiokunnan puolelta.

Valiokunta edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset näin kuuluvina:

Maatilatalouden tuloverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset.

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Maatilataloutta, jota harjoitetaan itsenäisen taloudellisen yksikön muodostavalla *maa*tilalla, pidetään yhtenä tulolähteenä.

3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Maatalouden puhdas tulo.

4 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

1) maatalous- ja puutarhatuotteista, myös kotieläimistä, saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä niistä ja sadonvarasta ynnä muusta sellaisesta saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset kuitenkin niin, että milloin olennainen osa kotieläimistä myydään *tai menetetään* verovuoden aikana, jaetaan saadut luovutushinnat *tai korvaukset* verovelvollisen vaatiessa yhtä suurina erinä verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden veronalaisiksi tuotoiksi;

2)—13) kohta (Kuten hallituksen esityksessa.)

2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

1)—6) kohta. (Kuten hallituksen esityksessä.)

7) tilalla olevien rakennusten sekä maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston, *(poist.)* laitteiden, *(poist.)* ojien, siltojen, aitojen, teiden ja muun sellaisen korjauksesta ja kunnossapidosta johtuneet menot;

8—10) kohta. (Kuten hallituksen esityksessä.)

2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

8 §.

1—3 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 30 prosenttia menojäännöksestä. Jos näin laskettu poisto on pienempi kuin 10 prosenttia verovuoden päättyessä käytössä olevien *verovuoden ja kolmen sitä edeltäneen verovuoden aikana käyttöön otettujen* koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen yhteismäärästä, saadaan poisto *(poist.)* kuitenkin tehdä viimeksi mainitun suuruisena.

5—7 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

9—10 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Metsätalouden puhdas tulo.

11—14 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

15 §.

Milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on kylvetty tai istutettu *joko kokonaan tai osittain* maanomistajan omin varoin, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun määrättäessä veroa tulon perusteella niissä verotuksissa, jotka toimitetaan Lapin läänissä *25* vuodelta, Oulun *(poist.)* läänissä *20* vuodelta *(poist.)* sekä muualla maassa 15 vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu.

Milloin suo on *joko kokonaan tai osittain* maanomistajan varoilla ojitettu metsäkasvun parantamiseksi tai milloin pelto, luonnonlaidun tai -niitty on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, sovelletaan alueeseen mitä 1 momentissa on säädetty.

16 §.

Edellä 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojittaminen on tehty *piirimetsälautakunnan* tai mikäli on kysymys valtion maalla suoritettavasta metsittämisestä tai ojittamisesta, sen viranomaisen, jonka hallinnassa alue on, ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Verovapautta ei myönnetä, jos on kysymys alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvöä tai istutusta tai jonka ojittamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään milloin kysymys on alueesta, jonka metsä on yksityismetsälain nojalla rauroitettu tai jonka rauhoittamisesta on tehty sanotun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus.

2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Erityisiä säännöksiä.

17—19 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

20 §.

Maanomistajan on esitettävä verolautakunnalle *piirimetsä*lautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maasta, asianomaisen viranomaisen todistus 15—16 §:ssä säädetyn verovapauden edellytyksistä.

*Piirimetsä*lautakunnan on ilmoitettava asianomaiselle verolautakunnalle toteamansa 16 §:n 2 momentissa tarkoitetut laiminlyönnit.

21—24 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 4, 17 ja 18 §, samoin kuin 15, 16 ja 19 a §, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (200/63), sekä 19 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47), ja 29 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 29 päiväna kesäkuuta 1961 annetussa laissa (340/61), sekä muutetaan lain 1 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 4 kohdat sekä 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1946 annetussa laissa (147/46), seuraavasti:

1, 20, 21 ja 26 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen (21/98) 82 §:n 2, 3, 3 a, 4 ja 6 b kohdat, 2 ja 3 a kohdat, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (199/63), sekä 3 ja 6 b kohdat, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä marraskuuta 1959 annetussa laissa (412/59), ja muutetaan asetuksen 78 §:n 3 momentti, 79 §:n 2 momentti sekä 82 §:n 1, 6, 7 ja 12 b kohdat, 78 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 6 päivänä syyskuuta 1963 annetussa laissa (434/63), 79 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetussa laissa (364/40), sekä 82 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (199/63), 6 kohta, sellaisena kuin se on 20 päivänä marraskuuta 1959 annetussa laissa (412/59), 7 kohta, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1957 annetussa laissa (389/57), ja 12 b kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (343/61), seuraavasti:

78 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

79 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Milloin manttaaliin pannun maan omistajat ja haltijat kuntakokouksessa päättävät veroa kannettavaksi, kannettakoon se manttaalin perusteella. Kuntakokous voi kuitenkin päättää, että vero on kannettava verovelvollisen omistaman tai hallitseman erilaisen maan pinta-alan mukaan. Sellaiseen päätökseen vaaditaan, että sen puolesta on annettu vähintään kaksi kolmannesta kokouksessa saapuvilla olevien äänistä.

— — — — — — — — — — — — — — —

82 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen (40/73) 55 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1957 annetussa laissa (388/57), ja 6 b kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (341/61), näin kuuluviksi:

55 §.

Verotettavaa tuloa taksoitettaessa on noudatettava seuraavia säännöksiä:

1) Siitä, miten maatilatalouden tulo verotusta varten määrätään, säädetään erikseen. Muunlaista tuloa verotettaessa pidetään tulona sitä säästöä, joka syntyy, kun verovelvollisen kiinteän tahi irtaimen pääoman, viran, liikkeen tai työtoimen taikka hänen nauttimansa eläkkeen, eläkerahan, armovuoden tai muun sellaisen etuuden rahaksi arvioidusta tuotosta sekä siitä määrästä, minkä verran hänen omaisuutensa muutoin on lisääntynyt lahjan, perinnön, testamentin, sääntöperinnön ynnä muun sellaisen kautta, luetaan pois tarpeelliset vuotuiset kunnossapito- ja käyttökustannukset, työpalkat, kohtuulliset arvonvähennykset, maasta suoritetut vuokramaksut, kiinnittämättömäin velkain korot sekä kiinnitettyjen velkain koroista, jos

niiden määrä on alle tuhannen markan, enintään viisisataa markkaa, muussa tapauksessa puolet, kuitenkin enintään kaksituhatta markkaa. Verosta vapaa on kuitenkin, mitä on saatu naimaosana, huomenlahjana tai etuosana jakamattomasta pesästä tai myötäjäisinä, niin myös lahja, perintö, testamentti tahi sääntöperintö, joka on tullut puolisolle tahi suoraan ylenevää tai alenevaa polvea olevalle perilliselle. Tuloksi on myös luettava rahaksi arvioituna se etu, joka verovelvollisella on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta, niin myös se työ, minkä verovelvollisen kotona olevat lapset tahi muut perheenjäsenet, hänen vaimoansa lukuun ottamatta, ovat tehneet verovelvollisen talouden hyväksi, ellei heitä erikseen veroteta, kuitenkin huomioon ottaen kunkin perheenjäsenen kohdalta ne vähennykset, jotka tämän pykälän kolmannessa ja neljännessä kohdassa mainitaan. Niin ikään on tuloksi luettava, mitä verovelvollinen on osinkona saanut osakeyhtiöstä tai osuuskunnasta, vaikka sille osakeyhtiölle tai osuuskunnalle olisikin pantu kunnallisveroa, sekä satunnaiset voitot, niihin luettuna sellaisen kiinteän tai irtaimen omaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saatu voitto, jonka luovuttaja on saanut ostamalla tai vaihtamalla tahi muulla niihin verrattavalla saannolla vastiketta vastaan, jos se on ollut luovuttajan omana, kiinteä kymmentä ja irtain viittä vuotta lyhyemmän ajan, muusta samanlaisesta luovutuksesta syntynyt tappio kuitenkin voitosta vähennettynä. Tulosta ei saa lukea pois verovelvollisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, joihin myös luetaan asunnon vuokra sekä verovelvollisen itseään varten pitämän palvelusväen palkkaus ja elatus ynnä mitä muuta on niihin verrattavaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 b) kohta. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa *kunnallis*verotuksessa.

Laki

verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 155 § sekä muutetaan lain 3 §:n 2 momentti, 30 §, 36 §:n 2 momentti, 37 §:n 6 momentti, V osan 3 luvun otsake, 66 ja 67 § samoin kuin 68 ja 90 §, sellaisina kuin ne ovat osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1963 *(poist.)* annetulla lailla *(374/63)*, sekä 136 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa laissa (368/63), ja lisätään lain *(poist.)* 37 §:ään uusi 7 momentti ja 46 §:ään uusi 8 kohta sekä itse lakiin uudet *35 a §*, 43 a § ja 68 a seuraavasti:

3 ja 30 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

35 §.
(Poist.)

35 a §.

Verovelvollisen, jolla on verovuonna ollut maataloudesta saatua tuloa, on liitettävä veroilmoitukseensa luettelo verovuoden aikana myytyjen maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä kotieläinten pääasiallisista ostajista.

36, 37, 43 a ja 46 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 luku.

Veroluokitus ja tuottoperusteet.

66, 67, 68, 68 a, 90 ja 136 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. I. Linnan ym. lakialoitteeseen n:o 23 (1966 vp.), ed. Pesolan ym. lakialoitteeseen n:o 24 (1966 vp.), ed. Rytkösen ym. lakialoitteeseen n:o 25 (1966 vp.), ed. Uusitalon ym. lakialoitteeseen n:o 26 (1966 vp.), ed. Tiitun ym. lakialoitteeseen n:o 55 (1966 vp.), ed. Raipalan ym. lakialoitteeseen n:o 102 (1966 vp.) ja ed. Asunnan ym. lakialoitteeseen n:o 11 sisältyvät lakiehdotukset.

Edelleen valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Asunnan ym. toivomusaloitteen n:o 84 (1966 vp.), ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 101 (1966 vp.), ed. Pekkarisen ym. toivomusaloitteen n:o 102 (1966 vp.), ed. Vennamon toivomusaloitteet n:o 103 (1966 vp.) ja n:o 104 (1966 vp.), ed. Hamaran ym. toivomusaloitteen n:o 105 (1966 vp.), ed. Pakkasen ym. toivomusaloitteen n:o 106 (1966 vp.), ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 107 (1966 vp.), ed. Pakkasen ym. toivomusaloitteen n:o 112 (1966 vp.), ed Vennamon toivomusaloitteen n:o 116 (1966 vp.), ed. Kankaan ym. toivomusaloitteen n:o 117 (1966 vp.), ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteet n:o 118 (1966 vp.) ja n:o 119 (1966 vp.), ed. Rönkön ym. toivomusaloitteen n:o 83, ed. Mäki-Hakolan ym. toivomusaloitteen n:o 85 sekä ed. Sillantauksen toivomusaloitteen n:o 96.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Sinisalo, jäsenet Huurtamo, Hykkäälä, Knuuti, Laiho, H. Linna, M. Mattila, Pesola, Rytkönen, Vartia, V. A. Virtanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Eskman, Haarla, Haukipuro, Mustonen ja Vilmi.

Vastalauseita.

I.

Maatilatalouden tuloverolain tarkoitukseksi on asetettu se, että maatilatalouden harjoittajat saatetaan verovelvollisiksi tuloistaan samalla tavalla kuin vastaavat muut ammatinharjoittajaryhmät.

Valiokunnan käsittelyn jälkeenkään ei lakiehdotus täytä kaikilta osin sille asetettavia vaatimuksia, koska siihen on sisällytetty tulokäsitteitä, joita ei muidenkaan ammatinharjoittajain verotukseen nykyisin sovelleta. Tulokäsitteen laajentamista ennakkotapauksena maatilataloudessa sovellettavaksi emme voi hyväksyä myöskään siitä syystä, että se johtaa eräissä tapauksissa kohtuuttomuuteen ja soveltamisvaikeuksiin.

Metsätalouden tuottokyvyn parantaminen on eräs yhteiskuntamme tärkeimmistä tehtävistä, koska maamme viennistä n. 2/3 osaa nykyisinkin koostuu puutavarasta ja sen jalosteista. Käsityksemme mukaan maatilatalouden tuloverolain 15 § ei ole valiokunnan käsittelyssäkään saanut sellaista muotoa, että se kannustaisi maamme pohjoisosien metsänomistajia riittävästi vajaatuottoisten metsä- ja suoalueiden metsittämiseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen n:o 30 sisältyvä ehdotus maatilatalouden tuloverolaiksi hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Maatilatalouden tuloverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—4 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

1) kohta (Kuten valiokunnan mietinnössä.)
2) kohta *(poist.)*
2)—12) kohta (Kuten 3)—13) kohta valiokunnan mietinnössä.)
2 mom. *(poist.)*

6—14 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

15 §.

Milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on kylvetty tai istutettu joko kokonaan tai osittain maanomistajan omin varoin, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun määrättäessä veroa tulon perusteella niissä verotuksissa, jotka toimitetaan Lapin läänissä *30* vuodelta, Oulun *ja Pohjois-Karjalan* lääneissä *25* vuodelta, *Keski-Suomen, Vaasan ja Kuopion lääneissä 20* vuodelta sekä muualla maassa 15 vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu.

Milloin suo on joko kokonaan tai osittain maanomistajan varoilla ojitettu metsänkasvun parantamiseksi tai milloin pelto, luonnonlaidun tai -niitty on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, sovelletaan alueeseen mitä 1 momentissa on säädetty.

16—24 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Heimo Linna. **Pekka Vilmi.**
Erkki Haukipuro. **Matti Mattila.**

II.

Me allekirjoittaneet katsomme, että hallituksen esitys n:o 30 maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi kytkeytyy läheisesti maatilatalouden omaisuuden verotusuudistukseen. Kun maatalousomaisuuden verotusperusteet on tähänastisen lainsäädännön mukaan laskettu tulon perusteella, jouduttaisiin nyt omaisuusarvojen määrittelemisessä käyttämään uusia perusteita. Tästä syystä olemme valiokuntakäsittelyssä olleet sitä mieltä,

että valmistumassa oleva hallituksen esitys maatilatalouden omaisuuden verotusuudistuksesta olisi pitänyt saada valiokuntakäsittelyyn ennen kuin valiokunta antaa mietintönsä hallituksen esityksestä maatilatalouden tuloverolaiksi.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Tauno I. Vartia. **Erkki Huurtamo.** **Pekka Haarla.**

Suuren valiokunnan mietintö N:o 88 hallituksen esityksen johdosta maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. I. Linnan ym. lakialoitteen n:o 23 (1966 vp.), ed. Pesolan ym. lakialoitteen n:o 24 (1966 vp.), ed. Rytkösen ym. lakialoitteen n:o 25 (1966 vp.), ed. Uusitalon ym. lakialoitteen n:o 26 (1966 vp.), ed. Tiitun ym. lakialoitteen n:o 55 (1966 vp.), ed. Raipalan ym. lakialoitteen n:o 102 (1966 vp.) sekä ed. Asunnan ym. lakialoitteen n:o 11, päättänyt yhtyä kannattamaan verolakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset verolakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 23—26, 55 ja 102 (kaikki 1966 vp.) sekä lakialoitteeseen n:o 11 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys maatilatalouden tuloverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi, ja Verolakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 1 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 88.

Hyväksyessään lait Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että omaisuusverotuksen uudistuksesta annetaan Eduskunnan käsiteltäväksi Hallituksen esitys niin ajoissa, että uusia säännöksiä saatetaan soveltaa omaisuusverotuksessa jo samalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa kuin maatilatalouden tuloverolakia. Kun nyt hyväksytyssä lakiehdotuksessa on otettu käyttöön eräitä uusia verotuksellisia periaatteita, jotka on tarkoitus saattaa koskemaan kaikkia elinkeinonharjoittajia, Eduskunta myös lausuu edellyttävänsä, että elinkeinonharjoittajien tuloverotusta koskeva uudistus viipymättä saatetaan Eduskunnan käsiteltäväksi.

Eduskunta katsoo, että myös metsäverotuksessa olisi päästävä todellisiin tuloihin perustuvaan verotukseen. Samoin olisi tutkittava mahdollisuuksia poronhoidosta saatujen tulojen verotuksen uudistamiseksi todellisiin tuloihin pohjautuvaksi.

Eduskunta katsoo edelleen, että Hallituksen tulisi kiinnittää erityistä huomiota maatilatalouden tuloverolain voimaantulosta elinkeinoelämälle, mm. väkilannoiteteollisuudelle ja viljakaupalle, uuteen verotusjärjestelmään siirryttäessä johtuviin ongelmiin sekä ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että mahdolliset häiriöt elinkeinoelämässä saataisiin estetyiksi.

Eduskunta lausuu myös edellyttävänsä, että kiinnitettyjen velkain korkojen vähennysoikeus kunnallisverotuksessa, käsiteltävänä olevan lainsäädännön piirissä, Hallituksen toimesta kiireellisesti selvitetään ja annetaan mahdollisesti tarvittavat esitykset Eduskunnalle.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait, niistä ensimmäisen ja toisen valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin:

Maatilatalouden tuloverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset.

1 §.

Maatilatalouden tulo vahvistetaan valtion- ja kunnallisverotusta toimitettaessa tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §.

Maatilataloutta, jota harjoitetaan itsenäisen taloudellisen yksikön muodostavalla maatilalla, pidetään yhtenä tulolähteenä.

3 §.

Maatilatalouden tulo on tilalla harjoitetun maa- ja metsätalouden sekä niihin liittyvän sellaisen toiminnan, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, puhtaitten tulojen summa.

Maatalouden puhdas tulo.

4 §.

Maatalouden verovuoden puhdas tulo on maataloudesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, rahana tai rahanarvoisena etuutena verovuonna saatujen tulojen ja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen erotus.

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

1) maatalous- ja puutarhatuotteista, myös kotieläimistä, saadut luovutushinnat ja muut

vastikkeet sekä niistä ja sadonvarasta ynnä muusta sellaisesta saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset kuitenkin niin, että milloin olennainen osa kotieläimistä myydään tai menetetään verovuoden aikana, jaetaan saadut luovutushinnat tai korvaukset verovelvollisen vaatiessa yhtä suurina erinä verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden veronalaisiksi tuotoiksi;

2) rakennuksesta, jonka verovelvollinen on omistanut 10 vuotta lyhyemmän ajan, saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, kuitenkin niin, että mikäli verovelvollinen jatkaa tilalla maataloutta ja rakentaa uuden rakennuksen tai korjaa vahingoittunutta rakennusta, tulouttaminen tapahtuu vähentämällä ne rakennuksen hankinta- tai perusparannusmenoista;

3) koneista, kalustosta ja laitteista saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, kuitenkin niin, että sellaisista koneista, kalustosta ja laitteista, joiden hankintamenot on vähennettävä poistoina, saadut vastikkeet ja korvaukset tuloutetaan 8 §:ssä säädetyllä tavalla;

4) valtiolta maataloustuotannon tukemiseksi saadut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta uudis- ja kivenraivauspalkkioita sekä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia, kuitenkin niin, että koneiden, kaluston ja laitteiden hankkimista tai perusparannuksia varten saadut avustukset ja korvaukset tuloutetaan 8 §:ssä ja salaojitusavustukset 10 §:ssä säädetyllä tavalla sekä rakennusten hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset vähentämällä ne vastaavista hankinta- tai perusparannusmenoista;

5) tilalta otetusta sorasta, savesta, mullasta, turpeesta, jäkälästä ynnä muusta sellaisesta saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset;

6) tilalla olevan tuotantolaitoksen tuotteiden luovutushinnat sekä maa- tai metsätalouden yhteydessä harjoitetusta muusta toiminnasta saadut korvaukset, mikäli tuotantolaitosta tai toimintaa ei ole pidettävä eri liikkeenä;

7) kalastuksella ja metsästyksellä saatujen tuotteiden luovutushinnat;

8) koneista, kalustosta ja laitteista, hevosista sekä muista tuotantovälineistä saadut vuokrat ja muut käyttökorvaukset sekä verovelvollisen ja maa- tai metsätaloutta varten palkattujen työntekijöiden työstä käyttökorvausten yhteydessä saadut palkat ja muut korvaukset;

9) tilasta, sen osasta ja tilalla olevasta rakennuksesta saadut vuokrat ja muut sellaiset korvaukset;

10) ostettujen maataloustarvikkeiden luovutushinnat;

11) verovelvollisen toiseen tulolähteeseensä siirtämien maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä tilalta otetun soran, saven, mullan, turpeen, jäkälän ynnä muun sellaisen todennäköinen luovutushinta siirtohetkellä;

12) verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden todennäköinen luovutushinta; sekä

13) verovelvollisen ja hänen perheensä tilalla olevan asunnon sekä sen lämmityksen ja valaistuksen todennäköinen vuokra ja korvaus, kuitenkin niin, että todennäköisen vuokran suuruutta määrättäessä on otettava huomioon, ettei asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankintameno ole vähennyskelpoinen.

Ellei rakennuksesta saatua vahingon-, vakuutus- ja muuta korvausta ole tuloutettu edellä 1 momentin 2 kohdassa säädetyin tavoin sinä verovuonna, jona rakennus on tuhoutunut tai vahingoittunut eikä kahtena seuraavana verovuotena, luetaan korvaus tai sen tulouttamatta jäänyt osa sen verovuoden tuloksi, jonka aikana korvaus olisi viimeistään pitänyt vähentää hankinta- tai perusparannusmenoista.

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

1) maataloudessa työskennelleille henkilöille rahassa maksetut palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- ja muiden niiden kaltaisten oikeuksien järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut, kuitenkin niin, että verovelvollisen perheenjäsenen palkka ja muut etuudet ovat vähennyskelpoisia 7 §:ssä säädetyin rajoituksin;

2) maataloutta varten hankittujen siementen, lannoitteiden, maanparannus- ja kasvin-

suojeluaineiden, rehujen, polttо- ja voiteluaineiden sekä sähkön hankintamenot;

3) maataloutta varten hankittujen kotieläinten hankintamenot;

4) tilalla olevien rakennusten sekä maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin;

5) karjantarkkailusta ja -lääkinnästä sekä viljavuustutkimuksesta ja muusta sellaisesta johtuneet menot;

6) tilalla olevien rakennusten ja muun maatalousomaisuuden vakuutusmaksut;

7) tilalla olevien rakennusten sekä maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston, laitteiden, ojien, siltojen, aitojen, teiden ja muun sellaisen korjauksesta ja kunnossapidosta johtuneet menot;

8) tilalla olevien rakennusten valaistus-, lämmitys- ja muut sellaiset menot;

9) maataloudessa käytetyn, tilan metsästä otetun puun kantohinnat; sekä

10) maatalousmaan, rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä muiden tuotantovälineiden vuokrat.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut menot vähennetään sen verovuoden tuloista, jonka aikana ne on suoritettu, kuitenkin niin, että 3 kohdassa tarkoitetut kotieläinten hankintamenot vähennetään verovelvollisen vaatiessa yhtä suurin vuotuisin poistoin kolmessa vuodessa ja 4 kohdassa tarkoitetut hankinta- ja perusparannusmenot sekä näihin tarkoituksiin käytetty osa 9 kohdan mukaisista oman puutavaran kantohinnoista 8—10 §:ssä säädetyllä tavalla.

7 §.

Vähennyskelpoisia menoja eivät ole:

1) palkat, eläkkeet ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut puolisolleen taikka sellaiselle lapselleen tai muulle perheenjäsenelleen, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 16 vuotta, eikä, jos verovelvollisena on kuolinpesä, eloonjääneelle puolisolle ja sellaiselle osakkaalle tai osakkaan lapselle, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 16 vuotta;

2) verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankinta- ja perusparannusmenot;

3) maatalouden tuotteina suoritetut luontoisedut;

4) metsänhoidosta tai hankintakaupan yhteydessä tai muutoin myyntiä varten suoritetusta puutavaran valmistuksesta ja kuljetuksesta johtuneet menot; sekä

5) verovelvollisen tai hänen perheensä yksityistalouden hyväksi tehdystä työstä johtuneet menot.

8 §.

Sellaisten koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään 3 vuotta, hankintameno vähennetään kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona se on suoritettu.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenot vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin.

Menojäännös on verovuoden aikana hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen sekä aikaisemmin hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden poistamattomien hankintamenojen summa vähennettynä koneista, kalustosta ja laitteista verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla korvauksilla ynnä koneiden, kaluston ja laitteiden hankintaan ja perusparannuksiin saaduilla avustuksilla.

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 30 prosenttia menojäännöksestä. Jos näin laskettu poisto on pienempi kuin 10 prosenttia verovuoden päättyessä käytössä olevien verovuoden ja kolmen sitä edeltäneen verovuoden aikana käyttöön otettujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen yhteismäärästä, saadaan poisto kuitenkin tehdä viimeksi mainitun suuruisena.

Menojäännöstä laskettaessa vähentämättä jäänyt osa koneista, kalustosta ja laitteista saaduista luovutushinnoista ja muista vastikkeista sekä vahingon-, vakuutus- ynnä muista sellaisista korvauksista katsotaan verovuoden veronalaiseksi tuloksi.

Jos verovelvollinen osoittaa, että kaiken tässä pykälässä tarkoitetun omaisuuden käypien arvojen yhteismäärä on verovuoden päättyessä omaisuuden arvonalenemisen, tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi pienempi kuin menojäännös, josta on tehty verovuoden poisto, saadaan menojäännöksestä tehdä sellainen lisäpoisto, joka alen-

taa menojäännöksen sanottuun yhteismäärään.

Hankintamenona pidetään myös koneiden, kaluston ja laitteiden perusparannusmenoja.

9 §.

Rakennuksen hankinta- ja perusparannusmenot vähennetään yhtäsuurin vuotuisin poistoin sinä aikana, jona rakennusta todennäköisesti voidaan maataloudessa taloudellisesti käyttää. Ellei verovelvollinen muuta näytä, katsotaan seuraavat ajat rakennuksen todennäköisiksi taloudellisiksi käyttöajoiksi:

1) asuinrakennus, mikäli se on puinen 40 vuotta ja mikäli se on kivinen 50 vuotta,

2) talousrakennus, mikäli se on puinen 20 vuotta ja mikäli se on kivinen 25 vuotta.

Mikäli rakennus ei ole puinen eikä kivinen, se luetaan siihen ryhmään, jota se kestävyydeltään ja käyttöajaltaan lähinnä vastaa.

Jos verovelvollinen osoittaa, että tässä pykälässä tarkoitetun rakennuksen käypä arvo on verovuoden päättyessä omaisuuden arvonalenemisen, tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi sen poistamatonta hankintamenon osaa pienempi, saadaan hankintamenosta tehdä sellainen lisäpoisto, joka alentaa poistamattoman hankintamenon osan käyvän arvon suuruiseksi.

10 §.

Salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot, joita ei muiden säännösten perusteella ole vähennetty, vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin.

Menojäännös on verovuoden aikana tehtyjen salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenojen sekä aikaisemmin tehtyjen salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden poistamattomien hankintamenojen summa vähennettynä salaojista, silloista, padoista ja muista sellaisista hyödykkeistä verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla korvauksilla ynnä salaojitusavustuksilla.

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 10 prosenttia menojäännöksestä.

Hankintamenona pidetään myös salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden perusparannusmenoja.

Metsätalouden puhdas tulo.

11 §.

Metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona pidetään sitä puhdasta tuottoa, jonka samanlaatuisen metsämaan arvioidaan kunnassa verovuonna päättyneenä ja kahtena sitä edeltäneenä hakkuuvuotena keskimäärin hehtaaria kohti antaneen huomioon ottaen kantohintatason ja metsään kohdistuvat tavalliset hoito- ja hallintokustannukset sekä kohtuulliset arvonvähennykset sen mukaan kuin niistä asetuksella erikseen säädetään.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa on säädetty, pidetään Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa harjoitetusta metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona verovelvollisen verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saamia luovutushintoja ja muita vastikkeita sekä vahingon-, vakuutus- ja muita korvauksia, joista on vähennetty verovelvolliselle verovuotta edeltäneiden viiden vuoden aikana metsänhoidosta ja sen uudistamisesta aiheutuneet ne menot, joita ei aikaisemmin ole verotuksessa vähennetty. Valtionmaiden hallintomenot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia.

12 §.

Metsätaloudesta saaduksi puhtaaksi tuloksi luetaan 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun puhtaan tuoton lisäksi sen työn arvo, minkä verovelvollinen ja hänen puolisonsa ovat tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa omasta metsästään tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä, arvioituna rahassa siihen määrään, mikä siitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle suoritettava.

Sen työn arvo, minkä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen kotona oleva lapsi tai muu perheenjäsen, joka ennen verovuotta on täyttänyt 16 vuotta, on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun myynnin yhteydessä, katsotaan lapsen tai perheenjäsenen veronalaiseksi tuloksi.

Kuolinpesän tai muun yhteisön ollessa verovelvollisena pidetään maatilatalouden tulona sen osakkaan tai jäsenen taikka hänen perheenjäsenensä edellä tarkoitettua työn arvoa, jonka tällainen työn arvo on katsottava muiden työn arvoa suuremmaksi. Muiden osakkaiden tai jäsenten ja heidän perheenjäsentensä työn arvo on luettava asianomaisen omaksi veronalaiseksi tuloksi.

Valtiovarainministeriö antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan edellä tarkoitettu tulo on arvioitava.

13 §.

Verovelvollisella on oikeus metsätalouden puhtaasta tulosta erikseen vähentää suorittamansa metsänhoitomaksu sekä 30 prosenttia hänelle aiheutuneista pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin kautta vuoden autolla liikennöitäväksi tarkoitettujen metsäteiden rakentamismenoista yhtäsuurina vuotuisina erinä kymmenen vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona sanottu tie on valmistunut.

14 §.

Jos metsämaan puutuotos on metsäpalon, luonnontuhon tai muun siihen verrattavan tuhon aiheuttaman puuston vahingoittumisen takia määrältään tai arvoltaan olennaisesti vähentynyt, jätetään tuhoalueen puhdas tuotto huomioon ottamatta määrättäessä veroa tulon perusteella enintään viidentoista vuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jona tuho on tapahtunut.

Valtiovarainministeriö antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä tavalla 1 momentin säännöstä verotuksessa sovelletaan.

15 §.

Milloin vanhastaan aukea tai taloudellisesti vähäarvoisen puuston hallussa oleva tahi vähäpuustoinen ja selvästi heikkoon tuottokuntoon joutunut, verotuksessa metsämaaksi tai joutomaaksi luettu alue on kylvetty tai istutettu joko kokonaan tai osittain maanomistajan omin varoin, ei tämän alueen puhdasta tuottoa ole otettava lukuun määrättäessä veroa tulon perusteella niissä verotuksissa, jotka toimitetaan Lapin läänissä 25 vuodelta, Oulun läänissä 20 vuodelta sekä muualla maassa 15 vuodelta sen kalenterivuoden alusta lukien, jona metsitystyö on loppuun suoritettu.

Milloin suo on joko kokonaan tai osittain maanomistajan varoilla ojitettu metsäkasvun parantamiseksi tai milloin pelto, luonnonlaidun tai -niitty on kylvämällä tai istuttamalla metsitetty, sovelletaan alueeseen mitä 1 momentissa on säädetty.

16 §.

Edellä 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojittaminen on tehty piirimetsälautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maalla suoritettavasta metsittämisestä tai ojittamisesta, sen viranomaisen, jonka hallinnassa alue on, ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Verovapautta ei myönnetä, jos on kysymys alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvöä tai istutusta tai jonka ojittamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään milloin kysymys on alueesta, jonka metsä on yksityismetsälain nojalla rauhoitettu tai jonka rauhoittamisesta on tehty sanotun lain 10 §:ssä tarkoitettu sopimus.

Jos metsänviljely- tai metsäojitusalueen hoito on laiminlyöty, menettää verovelvollinen 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden tällaisen alueen osalta siltä vuodelta toimitettavasta verotuksesta alkaen, jona laiminlyönnin on todettu tapahtuneen.

Erityisiä säännöksiä.

17 §.

Maatilatalouden tulosta vähennetään maatilataloudesta johtuneen velan korot tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla sekä indeksi- ja kurssitappiot.

18 §.

Vuonna 1967 tai sitä aikaisemmin käyttöön otettujen tai valmistuneiden maatalouden rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä 10 §:ssä tarkoitettujen hyödykkeiden hankintamenona pidetään niiden taloudellista käyttöarvoa vastaavaa jälleenhankintamenoa vuoden 1967 päättyessä vähennettynä seuraavilla arvonvähennyksillä kultakin vuodelta, joka on kulunut mainittujen hyödykkeiden hankinta- tai valmistumisvuodesta vuoden 1968 alkuun:

asuinrakennuksista:

puisista	2.5	prosenttia
kivisistä	2.0	„

talousrakennuksista:

puisista	5.0	prosenttia
kivisistä	4.0	„

koneista, kalustosta ja laitteista ..... 20.0 prosenttia
10 §:ssä tarkoitetuista hyödykkeistä ..... 5.0 „

Jos rakennus on myöhemmin perusteellisesti uusittu tai korjattu, on edellä mainittua arvonvähennystä korjauksen laadusta riippuen harkinnan mukaan alennettava.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettuina arvonvähennyksinä älköön kuitenkaan vähennettäkö enempää kuin 90 prosenttia 1 momentissa tarkoitetuista jälleenhankintamenoista.

19 §.

Milloin omistusoikeus maatilaan on tämän lain voimaantulon jälkeen siirtynyt perinnön, lahjan, testamentin tai muun vastikkeettoman saannon kautta uudelle omistajalle, on tällä oikeus tehdä rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden, sekä 10 §:ssä tarkoitettujen hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenoista samat poistot kuin edellinen omistaja olisi saanut tehdä.

20 §.

Maanomistajan on esitettävä verolautakunnalle piirimetsälautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maasta, asianomaisen viranomaisen todistus 15—16 §:ssä säädetyn verovapauden edellytyksistä.

Piirimetsälautakunnan on ilmoitettava asianomaiselle verolautakunnalle toteamansa 16 §:n 2 momentissa tarkoitetut laiminlyönnit.

21 §.

Maatilan luovutuksesta saadut voitot verotetaan tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla.

22 §.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta kunnallisverotukseen Ahvenanmaan maakunnassa. Jos Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä annetaan tarvittavat säännökset, voidaan asetuksella määrätä, että laki tulee voimaan myös 1 momentissa tarkoitetussa verotuksessa.

23 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

24 §.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa ja sillä kumotaan 11 päivänä joulukuuta 1933 annettu laki maatalouskiinteistöstä saatujen tulojen verottamisesta kaupungeissa ja kauppaloissa (305/33) sekä 22 päivänä lokakuuta 1943 annettu laki eräistä toimenpiteistä vajatuottoisten metsien uudistamiseksi (834/43) kuitenkin niin, että viimeksi mainittua lakia on sovellettava tämän lain voimaantulon jälkeenkin, milloin lain 5 §:ssä tarkoitettu verovapaus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 4, 17 ja 18 §, samoin kuin 15, 16 ja 19 a §, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (200/63), sekä 19 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47), ja 29 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (340/61), sekä muutetaan lain 1 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 4 kohdat sekä 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1946 annetussa laissa (147/46), seuraavasti:

1 §.

Tulon ja omaisuuden perusteella on valtiolle vuosittain suoritettava tulo- ja omaisuusveroa, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Siitä miten maatilatalouden tulo verotuksessa vahvistetaan, säädetään erikseen.

20 §.

Poronhoidosta saatuna tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, minkä poronhoidon edellisenä poronhoitovuotena arvioidaan paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti keskimäärin antaneen, huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset. Tämä tuotto määrätään kunkin vuoden verotusta varten vahvistettujen tuottoperusteiden nojalla

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

21 §.

Veronalaista tuloa on myös:

1) tavarat, jotka verovelvollinen on itseään tai perhettään varten käyttänyt kiinteistönsä tai elinkeinonsa tuotosta tai kaupan pitämistään valmisteista;

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

4) se etu rahaksi arvioituna, joka verovelvollisella on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta taikka sellaisesta asunnosta, joka hänellä on työnantajaltaan tahi osakeyhtiön osakkaana, osuuskunnan jäsenenä tai muulla sellaisella perusteella ollut käypiä vuokramaksuja alemmasta vastikkeesta;

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

26 §.

Tulon hankkimisesta johtuneiksi kustannuksiksi katsotaan myös:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

3) palkka, ravinto ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut sellaisille elinkeinossaan tai muussa toiminnassaan jatkuvasti työskennelleille, kotona oleville lapsilleen taikka muille perheenjäsenilleen, jotka ennen verovuotta ovat täyttäneet 16 vuotta, puolisoa lukuun ottamatta, ei kuitenkaan enempää, kuin mitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle maksettava;

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa valtionverotuksessa.

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen (21/98) 82 §:n 2, 3, 3 a, 4 ja 6 b kohdat, 2 ja 3 a kohdat, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (199/63), sekä 3 ja 6 b kohdat, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä marraskuuta 1959 annetussa laissa (412/59), ja muutetaan asetuksen 78 §:n 3 momentti, 79 §:n 2 momentti sekä 82 §:n 1, 6, 7 ja 12 b kohdat, 78 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 6 päivänä syyskuuta 1963 annetussa laissa (434/63), 79 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetussa laissa (364/40), sekä 82 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (199/63), 6 kohta, sellaisena kuin se on 20 päivänä marraskuuta 1959 annetussa laissa (412/59), 7 kohta, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1957 annetussa laissa (389/57), ja 12 b kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (343/61), seuraavasti:

78 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Valtio on verovelvollinen sellaisten maatilojensa ja muiden kiinteistöjensä tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin, sekä yksityisyrityksiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeiden tuottamien puhtaiden tulojen puolesta määrästä. Tulot, jotka valtio saa metsistään, arvioidaan ja määrätään sen mukaan kuin maatilatalouden tuloverolain

11 §:ssä säädetään. Veroa ei ole maksettava rautateistä eikä sellaisista tuotantolaitoksista saaduista tuloista, jotka pääasiallisesti toimivat valtiolaitosten tarpeiden tyydyttämiseksi.

— — — — — — — — — — — — — — — —

79 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin manttaaliin pannun maan omistajat ja haltijat kuntakokouksessa päättävät veroa kannettavaksi, kannettakoon se manttaalin perusteella. Kuntakokous voi kuitenkin päättää, että vero on kannettava verovelvollisen omistaman tai hallitseman erilaisen maan pinta-alan mukaan. Sellaiseen päätökseen vaaditaan, että sen puolesta on annettu vähintään kaksi kolmannesta kokouksessa saapuvilla olevien äänistä.

— — — — — — — — — — — — — — — —

82 §.

Tuloa taksoitettaessa on noudatettava seuraavia säännöksiä:

1) Siitä miten maatilatalouden tulo verotusta varten määrätään, säädetään erikseen. Poronhoidosta saatuna tulona on pidettävä sitä puhdasta tuottoa, minkä poronhoidon edellisenä poronhoitovuotena arvioidaan paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti keskimäärin antaneen, huomioon ottaen paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset. Tämä tuotto määrätään kunkin vuoden verotusta varten vahvistettujen tuottoperusteiden nojalla. Jos poronhoidosta saatu tulo jotakin porokarjaa kohdanneen vahingon johdosta on vähentynyt huomattavasti enemmän kuin paikkakunnalla yleensä, on tämä kohtuullisessä määrässä otettava huomioon tuloa arvioitaessa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

6) Verovelvollisen tuloksi on lisäksi laskettava rahaksi arvioituna se etu, joka hänellä on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

7) Tuloista on oikeus vähentää maasta suoritetut vuokramaksut, kiinnittämättömäin velkain korot sekä kiinnitettyjen velkain koroista, jos niiden määrä on alle tuhannen markan, enintään viisisataa markkaa, muussa tapauksessa puolet, kuitenkin enintään kaksituhatta markkaa. Sitä vastoin ei saa lukea pois verovelvollisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, joihin myös luetaan asunnon vuokra sekä verovelvollisen itseään varten pitämän palvelusväen palkkaus ja elatus ynnä mitä muuta on niihin verrattava.

— — — — — — — — — — — — — — — —

12 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 8 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 8 d, 8 e, ja 9 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 8 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 8 c kohdassa tarkoitetut iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 8 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen (40/73) 55 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1957 annetussa laissa (388/57), ja 6 b kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (341/61), näin kuuluviksi:

55 §.

Verotettavaa tuloa taksoitettaessa on noudatettava seuraavia säännöksiä:

1) Siitä miten maatilatalouden tulo verotusta varten määrätään, säädetään erikseen. Muunlaista tuloa verotettaessa pidetään tulona sitä säästöä, joka syntyy, kun verovelvollisen kiinteän tahi irtaimen pääoman, viran, liikkeen tai työtoimen taikka hänen nauttimansa eläkkeen, eläkerahan, armovuoden tai muun sellaisen etuuden rahaksi arvioidusta tuotosta sekä siitä määrästä, minkä verran hänen omaisuutensa muutoin on lisääntynyt lahjan, perinnön, testamentin, sääntöperinnön ynnä muun sellaisen kautta, luetaan pois tarpeelliset vuotuiset kunnossapito- ja käyttökustannukset, työpalkat, kohtuulliset arvonvähennykset, maasta suoritetut vuokramaksut, kiinnittämättömäin velkain korot sekä kiinnitettyjen velkain koroista, jos niiden määrä on alle tuhannen markan, enintään viisisataa markkaa, muussa tapauksessa puolet, kuitenkin enintään kaksituhatta markkaa. Verosta vapaa on kuitenkin, mitä on saatu naimaosana, huomenlahjana tai etuosana jakamattomasta pesästä tai myötäjäisinä, niin myös lahja, perintö, testamentti tahi sääntöperintö, joka on tullut puolisolle tahi suoraan ylenevää tai alenevaa polvea olevalle perilliselle. Tuloksi on myös luettava rahaksi arvioituna se etu, joka verovelvollisella on ollut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä omasta tai vapaasta asunnosta, niin myös se työ, minkä verovelvollisen kotona olevat lapset tahi muut perheenjäsenet, hänen vaimoansa lukuun ottamatta, ovat tehneet verovelvollisen talouden hyväksi, ellei heitä erikseen veroteta, kuitenkin huomioon ottaen kunkin perheenjäsenen kohdalta ne vähennykset, jotka tämän pykälän kolmannessa ja neljännessä kohdassa mainitaan, niin ikään on tuloksi luettava, mitä verovelvollinen on osinkona saanut osakeyhtiöstä tai osuuskunnasta, vaikka sille osakeyhtiölle tai osuuskunnalle olisikin pantu kunnallisveroa, sekä satunnaiset voitot, niihin luettuna sellaisen kiinteän tai irtaimen omaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saatu voitto, jonka luovuttaja on saanut ostamalla tai vaihtamalla tahi muulla niihin verrattavalla saannolla vastiketta vastaan, jos se on ollut luovuttajan omana, kiinteä kymmentä ja irtain viittä vuotta lyhyemmän ajan, muusta samanlaisesta luovutuksesta syntynyt tappio kuitenkin voitosta vähennettynä. Tulosta ei saa lukea pois verovelvollisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, joihin myös luetaan asunnon vuokra sekä verovelvollisen itseään varten pitämän palvelusväen palkkaus ja elatus ynnä mitä muuta on niihin verrattavaa.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

6 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 2 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 2 d, 2 e ja 3 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 2 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 2 c kohdassa tarkoitetut iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 2 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1968 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 155 § sekä muutetaan lain 3 §:n 2 momentti, 30 §, 36 §:n 2 momentti, 37 §:n 6 momentti, V osan 3 luvun otsake, 66 ja 67 § samoin kuin 68 ja 90 §, sellaisina kuin ne ovat osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetulla lailla (374/63), sekä 136 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa laissa (368/63), ja lisätään lain 37 §:ään uusi 7 momentti ja 46 §:ään uusi 8 kohta sekä itse lakiin uudet 35 a §, 43 a § ja 68 a § seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Verovelvollinen, joka harjoittaa metsätaloutta, on niinkuin omasta verostaan vastuussa perheenjäsenensä, jäsenensä tai osakkaansa tulon perusteella määrätystä verosta ja kansaneläkevakuutusmaksusta siltä osin, joka vastaa verovelvollisen metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvon osuutta perheenjäsenen, jäsenen tai osakkaan tulojen kokonaismäärästä.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

30 §.

Jäljempänä 90 §:ssä tarkoitettujen, veroluokitusta koskevien valitusten käsittelyyn lääninoikeudessa osallistuu kaksi lisäjäsentä, jotka ynnä heidän henkilökohtaiset varamiehensä valtioneuvosto määrä viisivuotiskausittain. Näistä jäsenistä ja vastaavasti varajäsenistä on toisen oltava maanmittausinsinöörin ja toisen metsänhoitajan tutkinnon suorittanut henkilö.

35 a §.

Verovelvollisen, jolla on verovuonna ollut maataloudesta saatua tuloa, on liitettävä veroilmoitukseensa luettelo verovuoden aikana myytyjen maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä kotieläinten pääasiallisista ostajista.

36 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Metsätaloudesta ja poronhoidosta saaduista tuloista on annettava sellaisten tulojen laissa säädettyä arvioimista varten tarpeelliset tiedot.

37 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella voidaan niin ikään määrätä, että verovelvollisen, joka saa tuloa kiinteistöstä tahi kalastuksesta taikka muusta toiminnasta kuin elinkeinon, liikkeen tai ammatin harjoittamisesta eikä yleisen lain mukaan ole kirjanpitovelvollinen, on pidettävä sellaista kirjaa, josta aikajärjestyksessä luotettavasti selviävät hänen tulonsa ja verotuksessa huomioon otettavat menonsa, sekä antaa tarkempia määräyksiä sanotusta kirjanpitotavasta ja käytettävistä tulotositteista kuin myös siitä, mitä tällaisen verovelvollisen veroilmoitustaan varten muutoin on otettava huomioon.

Maataloutta harjoittavan verovelvollisen tulee tuloistaan ja menoistaan tehdä sellaiset muistiinpanot kuin asetuksella lähemmin säädetään.

43 a §.

Maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen on 40 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten tai tätä tarkoitusta varten määrätyn tarkastajan kehotuksesta esitettävä tilalla tarkastettavaksi tai toimitettava verotoimistoon tarkastettavaksi kuitit maataloustuotteiden myynnistä ja -tarvikkeiden ostoista sekä kaikki muutkin tositteet ja asiakirjat, jotka saattavat olla ohjeena häntä verotettaessa tai hänen verotustaan koskevaa muutoksenhakua käsiteltäessä, sekä sallittava tilalla tapahtuva maatalouden varastojen ja muun maatalousomaisuuden tarkastus.

46 §.

Jäljempänä mainittavien viranomaisten, henkilöiden ja yhteisöjen tulee 40 §:ssä tarkoitetun viranomaisen kehoituksesta ilmoittaa:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

8) maatalous- ja puutarhatuotteiden ostajan maatalouden harjoittajalta verovuoden aikana ostamiensa maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä eläinten määrät ja niistä maksamansa tai myyjän hyväksi kirjaamansa hinnat.

3 luku.

Veroluokitus ja tuottoperusteet.

66 §.

Verotusta varten on maatilan tilukset mitattava ja metsämaa luokitettava siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään (veroluokitus).

Veroluokituksen suorittamisesta kunnassa sekä työn suorittajan ottamisesta tähän tehtävään määrää valtiovarainministeriö kunnallisvaltuustoa kuultuaan.

Valtiovarainministeriön asiana on valvoa veroluokituksen suorittamista. Kunnallisvaltuuston on valittava toimikunta avustamaan tässä valvonnassa valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaan.

67 §.

Kun veroluokitus kunnassa on suoritettu, verojohtajan on asetettava siinä laaditut asiakirjat ja kartat verovelvollisten nähtäviksi soveliaana vuodenaikana kuudenkymmenen päivän ajaksi siitä lukien, kun asiasta on ilmoitettu, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan.

68 §.

Veroluokitusta, joka on 67 §:n mukaisesti asetettu verovelvollisten nähtäväksi, noudatettakoon sitovana ensimmäisen kerran siinä verotuksessa, joka toimitetaan nähtävänä pitämisajan päättymistä seuraavana kalenterivuotena. Milloin valtion tai kunnan puolesta on jäljempänä 90 §:ssä säädetyin tavoin vaadittu veroluokituksen kumoamista kokonaisuudessaan, noudatettakoon sitä kuitenkin vasta sen lainvoimaiseksi tulemista seuraavana kalenterivuotena toimitettavassa verotuksessa. Jos lääninoikeus valituksen johdosta muuttaa jo verotuksessa sovellettua veroluokitusta jonkin kiinteistön osalta, tehtäköön verotukseen vastaava oikaisu verolautakunnan päätöksellä tai jos verotus ei ole saanut lainvoimaa, sitä koskevan muutoksenhaun johdosta annettavan ratkaisun yhteydessä.

Veroluokituksesta on verotuksessa kuitenkin poikettava, milloin havaitaan, että siinä on tapahtunut laskuvirhe tai tähän verrattava erehdys taikka että kiinteistön metsämaan pinta-alassa on veroluokituksen toimittamisen jälkeen tapahtunut muutos. Niin ikään on veroluokituksesta poikettava, jos sen toimittamisen jälkeen metsämaan tuottoon vaikuttavissa tekijöissä on tapahtunut sellainen muutos, joka aiheuttaa metsämaan tuoton lisääntymisen tai vähentymisen ainakin viidellä sadalta.

68 a §.

Verolautakunnan on ennen marraskuun 15 päivää tehtävä ehdotus tuottoperusteista kulumassa olevalta verovuodelta toimitettavaa metsätaloudesta saatujen tulojen verotusta varten sekä, jos kunta sijaitsee sellaisella alueella, jossa poronhoitoa siitä annettujen säännösten mukaan saadaan harjoittaa, sinä vuonna päättyneeltä poronhoitovuodelta toimitettavaa poronhoitotulojen verotusta varten. Verolautakunnan ehdotus tuottoperusteista on viivytyksettä lähetettävä valtioneuvostolle sekä asetettava soveliaassa paikassa kunnan alueella verovelvollisten nähtäväksi neljäntoista päivän ajaksi siitä lukien, kun asiasta on ilmoitettu, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan.

Verovelvollisella on oikeus tehdä muistutuksia ehdotusta vastaan kirjelmällä, joka on neljäntoista päivän kuluessa siitä päivästä, jona ehdotus on pantu verovelvollisten nähtäville, annettava verotoimistoon. Verojohtajan tulee muistutuskirjelmään merkitä, milloin se on annettu verotoimistoon, sekä viivytyksettä toimittaa se valtioneuvostoon ja kirjelmän oheen liittää verolautakunnan muistutuksen johdosta antama lausunto sekä selvitys siitä, milloin verolautakunnan ehdotus on asetettu nähtäville.

Valtioneuvoston on, hankittuaan ehdotuksesta asianomaisen lääninhallituksen lausunnon, vahvistettava tuottoperusteet siten, että verotus tulee oikeaksi ja koko valtakunnassa yhdenmukaiseksi.

90 §.

Omistamansa tai hallitsemansa maatilan veroluokitukseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta sen läänin lääninhallitukselta, jossa kiinteistö sijaitsee. Muutoksenhaku on tehtävä kirjallisesti, ja valituskirja on toimitettava asianomaiseen verotoimistoon tai lääninhallitukseen sen ajan kuluessa, jona veroluokitus 67 §:n säännöksen mukaan pidetään kunnassa nähtävänä. Valtion puolesta on verotarkastajalla ja valtionasiamiehellä sekä kunnan puolesta kunnanasiamiehellä ja kunnallishallituksella oikeus hakea samassa ajassa muutosta veroluokitukseen jonkin tilan osalta

tai vaatia veroluokituksen kokonaan kumoamista.

Lääninoikeuden on 1 momentissa tarkoitetun muutoksenhaun johdosta, jollei valitusta heti jätetä tutkittavaksi ottamatta tai ilmeisesti aiheettomana hylätä, hankittava veroluokituksen suorittajan lausunto sekä varattava valtion tai kunnan puolesta tehdystä valituksesta maatilan omistajalle tai haltijalle sekä tämän valituksesta valtion- ja kunnanasiamiehelle tilaisuus kirjallisen vastineen antamiseen. Lääninoikeuden taikka sen määräämän kahden tai useamman oikeuden jäsenen tahi 30 §:ssä mainitun lisäjäsenen on lisäksi toimitettava kiinteistöllä katselmus, milloin sitä asian laatuun katsoen pidetään tarpeellisena.

Lääninoikeuden on valtion tai kunnan puolesta tehdystä vaatimuksesta kumottava veroluokitus kokonaisuudessaan, milloin se havaitaan niin virheelliseksi tai puutteelliseksi, että sen soveltaminen aiheuttaisi olennaisesti epätasaisen verotuksen.

Lääninhallituksen tässä pykälässä tarkoitetussa asiassa antama päätös on lopullinen.

136 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista vuotuisista kustannuksista vastaavat valtio ja asianomainen kunta kumpikin 41 prosentista, kansaneläkelaitos 12 prosentista ja evankelisluterilainen seurakunta 6 prosentista. Näiden perusteiden mukaan vastattavia kustannuksia ovat muun ohessa kustannukset maatilojen veroluokituksesta, verotoimiston kaluston ja toimistokoneiden vuotuisesta kunnossapidosta sekä verotoimiston käyttämistä tai yleisölle jakamista lomakkeista ja muista painotuotteista. Jos kunnan osuus kustannuksista, lukematta mukaan osuutta maatilojen veroluokituksesta aiheutuvista menoista, nousisi suurempaan määrään kuin 0,28 penniin kutakin samana vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa pantua veroäyriä kohti, jää osuus siltä osin valtion vastattavaksi. Milloin veropiiriin kuuluu useampia kuntia tai seurakuntia, vastaavat ne osuudestaan henkikirjoitetun väkiluvun mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että veroluokituskustannuksista kuntien ja seurakuntien osuudesta vastaavat vain ne kunnat ja seurakunnat, joiden alueilla veroluokituksia on toimitettu.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuoden 1968 tulojen ja omaisuuden perusteella toimitettavissa verotuksissa.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maankäyttölain sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 18 päivänä toukokuuta 1965 lausunut toivomuksen, että hallitus erittäin kiireellisesti selvityttäisi, onko enää tarkoituksenmukaista perustaa sellaisia asutusryhmiä, joissa muodostettaville uusille tiloille olisi myönnettävä uutistilan perustamispalkkiota, ja antaisi tämän selvityksen perusteella esityksen Eduskunnalle. Valtioneuvoston kysymystä selvittämään asettaman asutusryhmäkomitean hankkimien selvitysten mukaan maankäyttölain voimassaoloaikana oli luonnontilaisille alueille perustettu vajaat 900 viljelystilaa, niistä vuosina 1963—1965 50—75 tilaa vuodessa. Näillä tiloilla oli vuosina 1959—1965 raivattu uutta peltoa noin 7 200 hehtaaria, peltoalan lisäyksen vastaavana aikana ollessa koko maassa yli 120 000 hehtaaria. Uusien viljelystilojen perustaminen oli näin ollen jäänyt merkitykseltään vähäiseksi ja muuhun maankäyttölain toimeenpanoon verrattuna laajuudeltaan vaatimattomaksi. Komitean saamien selvitysten mukaan keskeneräisinä olevilla asutusryhmäalueilla oli muodostettavina 649 viljelystilaa. Sen vuoksi ja muun muassa laaditut työvoimaennusteet, tehdyt maansaantihakemukset ja maataloustuotteiden markkinoinnissa esiintyvät vaikeudet huomioon ottaen komitea on katsonut, ettei sellaisia uusia asutusryhmäalueita, joissa muodostettaville tiloille olisi myönnettävä uutistilan perustamispalkkiota, saisi perustaa eikä sanotunlaisten, suunnitteluvaiheessa olevien alueiden perustamistoimenpiteitä viljelystilojen kohdalta jatkaa ilman valtioneuvoston lupaa. Milloin asutusryhmäalueen perustamista tarkoittavia tie- ja kuivatustöitä jo on suoritettu, olisi komitean käsityksen mukaan tällaisen alueen perustamistoimenpiteet kuitenkin voitava saattaa loppuun ilman valtioneuvoston lupaa. Maatalousministeriön sittemmin asettaman toimikunnan selvitettyä kysymystä myös sellaisten tapausten osalta, joissa lisäalueen antamisesta seuraisi uutistilan perustamispalkkion saamisen edellytykset täyttävän maatilataloudellisen kokonaisuuden eli maatilan syntyminen, on pääosaltaan asutusryhmäkomitean esittämien periaatteiden pohjalta laadittu Eduskunnalle nyt annettu esitys.

Nykyisissä oloissa uuden pellon raivaamista ei voida yleensä pitää tarkoituksenmukaisena ainakaan muissa tapauksissa kuin jo olevien maatilojen kuntoon saattamiseksi, mistä ei tässä yhteydessä ole kysymys. Tästä syystä valtion toimenpitein tapahtuvaa sellaisten uusien tilojen perustamista, joita varten tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota ja joilla sanottua palkkiota koskevien säännösten mukaan ennestään voisi olla pellon tuoton perusteella arvioituna enintään viidesosa tilalle tarkoitetusta pellon kokonaismäärästä, olisi rajoitettava muissakin tapauksissa kuin asutusryhmäkomitean selvittelyn kohteina olleilla asutusryhmäalueilla. Sen vuoksi maankäyttölain 7 §:n 2 momenttia ehdotetaan siten muutettavaksi, että sellaisen viljelys-, asuntoviljelys- tai kalastustilan perustaminen, jonka asukkaalle tulisi suoritettavaksi sanotun lain 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota, olisi mahdollista vain valtioneuvoston luvalla. Valtioneuvoston lupa ei kuitenkaan olisi tarpeen, ellei ole kysymys pykälän 5 momentissa tarkoitetusta kaava-alueesta, jos valtioneuvosto on antanut luvan maan hankkimiseen tilan perustamista varten. Hallituksen tarkoituksena on, ettei toistaiseksi perustettaisi sellaisia viljelystiloja, joiden asukkaille tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota.

Kun valtion maan käyttämisestä ja maan

pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain (359/58) eli maanhankkimislain nojalla hankitaan maata nimenomaan maankäyttölain tarkoituksiin, ei maankäyttölain 7 §:n 2 momentin muutosehdotusta vastaavan, maan hankkimista rajoittavan säännöksen ottaminen maanhankkimislakiin ole tarpeellista. Sen sijaan on tarkoitus asetuksella säätää, että maanhankkimislain mukaisen katselmustoimituksen suoritettavaksi määrääminen, milloin on kysymys maan hankkimisesta tässä tarkoitetun tilan perustamista varten, tulisi valtioneuvoston luvasta riippuvaksi.

Lisäalueen antamisen yhteydessä voi tilalla tai alueella ennestään olevien viljelysten ja rakennusten vähäisestä määrästä tai heikosta kunnosta johtuen muodostua maatila, joka on verrattavissa edellä tarkoitettuihin kokonaan uusiin tiloihin ja jonka asukas saa oikeuden uutistilan perustamispalkkioon maankäyttölain 76 §:n 2 momentin nojalla. Hankittujen selvitysten mukaan sanotun lainkohdan nojalla on 31 päivään lokakuuta 1966 menessä myönnetty uutistilan perustamispalkkiota 344 tapauksessa, niistä 90 sellaisissa tapauksissa, joissa kantatilan saanto on tapahtunut maankäyttölain voimaantulon eli vuoden 1959 alun jälkeen. Lisäksi on jokin määrä sellaisia lisäalueen saajia, joilla on oikeus uutistilan perustamispalkkioon, vaikka hakemusta ei viitattua selvitystä hankittaessa vielä ollut ratkaistu tai edes tehty. Kun maatalousyritysten lukumäärää olisi pyrittävä vähentämään samanaikaisesti, kun uuden pellon raivausta olisi valtion toimenpitein tuettava edellä viitatulla tavalla vain tarkoituksenmukaisuuden sitä erityisesti vaatiessa, olisi myös sellaisen lisäalueen antamisen tarkoituksenmukaisuus, josta seuraisi uutistilan perustamispalkkion edellytykset täyttävän maatilan muodostuminen, tutkittava samalla tavalla kuin edellä tarkoitettujen uusien tilojen perustaminen. Sen vuoksi ehdotetaan maankäyttölain 16 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan lisäaluetta saisi antaa, milloin lisäalueen saajalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 2 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota, vain valtioneuvoston luvalla. Sellainen lupa ei kuitenkaan olisi tarpeen, milloin valtioneuvosto on antanut luvan maan hankkimiseen lisäalueen antamista varten. Asetuksella on tarkoitus säätää, että maanhankkimislain mukaisen katselmustoimituksen suoritettavaksi määrääminen saisi tapahtua, vastaavasti samoin kuin aiottaessa hankkia maata tilojen perustamista varten, vain valtioneuvoston luvalla silloinkin, kun maata aiotaan hankkia sanotunlaisen lisäalueen antamista varten.

Kun on tarkoituksenmukaista, että maanhankkimislain nojalla otetut alueet niissä tapauksissa, joissa edellä tarkoitettua valtioneuvoston lupaa tilojen perustamiseen tai lisäalueiden antamiseen ei anneta, palautetaan sille viranomaiselle, jonka hallinnassa olevasta maasta alueet on otettu, ja kun voimassa olevassa laissa ei ole tästä säännöstä, ehdotetaan maankäyttölakiin otettavaksi tätä tarkoittava uusi 88 a §.

Maankäyttölain mukaisten, keskeneräisten katselmustoimitusten kohteina olleilla asutusryhmäalueilla oli asutusryhmäkomitean hankkimien selvitysten mukaan muodostettavina 649 viljelystilaa ja 181 lisäaluetta. Näistä kuului 265 viljelystilaa ja 32 lisäaluetta sellaisiin asutusryhmäalueisiin, joissa tie- ja kuivatustyöt jo oli tehty tai joissa sanotut työt olivat eriasteisissa valmistumisvaiheissa. Hallituksen mielestä tällaisia viljelystiloja ja lisäalueita koskevat toimitukset olisi, tapahtuneet investoinnit huomioon ottaen, saatettava loppuun. Sen vuoksi ehdotetaan, ettei edellä 7 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin perustelujen kohdalla tarkoitettua valtioneuvoston lupaa vaadittaisi, milloin on kysymys tilan perustamisesta tai lisäalueen antamisesta alueella, jonka asutuskelpoiseksi saattamista varten on ennen ehdotetun lain voimaantuloa suoritettu tie- tai kuivatustöitä. Tästä ehdotetaan määrättäväksi lain voimaantulosäännöksessä.

Maanhankkimislain mukaan on laajojen viljelykselle raivaamattomien alueiden käyttöä suunniteltaessa niiden viljelys- ja asutuskelpoisuudesta, ennen kuin ne käytetään asutustarkoituksiin, hankittava tarpeellinen selvitys. Mainitun selvityksen perusteella tai maankäyttötoimikunnan esityksestä asutushallitus päättää, onko alueella ennen sen ottamista asutustarkoituksiin tehtävä yksityiskohtaisia tutkimuksia välttämättömien kuivatus-, tienteko- ja raivaustöiden suorittamisen mahdollisuuksista ja näihin töihin kuluvasta ajasta sekä kustannuksista ja

muista maan asutuskelpoiseksi saattamiseen vaikuttavista seikoista. Kun viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustilan perustaminen samoin kuin lisäalueen antaminen saatettaisiin maankäyttölain muuttamista koskevan ehdotuksen mukaan siinä tarkoitetuissa tapauksissa valtioneuvoston luvasta riippuvaksi ja kun edellä mainittujen tutkimusten suorittamisesta saattaa aiheutua valtiolle huomattavia kustannuksia, on tarkoituksenmukaista, ettei myöskään sanottujen tutkimusten suorittamiseen ryhdytä ilman valtioneuvoston lupaa, milloin niistä aiheutuvien kustannusten arvioidaan ylittävän asetuksella säädettävän määrän. Tätä tarkoittava säännös ehdotetaan lisättäväksi maanhankkimislain 5 §:ään uudeksi 2 momentiksi.

Kun edellä tarkoitetut maan hankkimista sekä tilojen perustamista ja lisäalueiden antamista koskevat toimenpiteet ehdotetulla tavalla olisivat mahdollisia vain valtioneuvoston luvalla, on ilmeistä, että näiden toimenpiteiden määrä ja laajuus olennaisesti supistuvat. Tästä aiheutuvaa valtion menojen vähentymistä, joka muun muassa uutistilan perustamispalkkioiden osalta voi tapahtua vain vähitellen pitkähkön ajan kuluessa, on ennakolta vaikea arvioida.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), ja lisätään lain 16 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 88 a § seuraavasti:

7 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Viljelys-, asuntoviljelys- tai kalastustilan, jonka asukkaalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota, saa perustaa vain valtioneuvoston luvalla. Sellainen lupa ei kuitenkaan ole tarpeen, ellei 5 momentin säännöksistä muuta johdu, milloin valtioneuvosto on antanut luvan maan hankkimiseen tilan perustamista varten. Asuntoviljelys- tai kalastustilan perustaminen muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa sekä asuntotilan perustaminen on sallittu vain asutushallituksen luvalla.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, saa lisäaluetta antaa, milloin lisäalueen saajalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 2 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota, vain valtioneuvoston luvalla. Sellainen lupa ei kuitenkaan ole tarpeen, milloin valtioneuvosto on antanut luvan maan hankkimiseen lisäalueen antamista varten.

88 a §.

Jollei valtioneuvosto ole antanut 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa tilan perustamiseen tai 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa lisäalueen antamiseen, on asutushallituksen palautettava kysymyksessä olevaan tarkoitukseen otettu alue sille viranomaiselle, jonka hallinnassa olevasta maasta alue on otettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Mitä 7 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 momentissa on säädetty valtioneuvoston luvasta, ei sovelleta, milloin on kysymys tilan perustamisesta tai lisäalueen antamisesta alueella, jonka asutuskelpoiseksi saattamista varten on ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu tie- tai kuivatustöitä.

Laki

valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain (359/58) 5 §:ään näin kuuluva uusi 2 momentti:

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Päätöstä 1 momentissa tarkoitettujen tutkimusten suorittamisesta älköön tehtäkö ilman valtioneuvoston lupaa, jos tutkimuksista aiheutuvat kustannukset summittain arvioituina ilmeisesti ylittävät asetuksella säädettävän määrän.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 24 päivänä helmikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 13 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maankäyttölain sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 28 päivältä viime helmikuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 31. Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Vilmin ym. lakialoitteen n:o 139, joka niin ikään sisältää ehdotukset laeiksi maankäyttölain sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Jorma Punovuorta maatalousministeriöstä, pääjohtaja Urho Kähöstä asutushallituksesta, professori Samuli Suomelaa Maatalouden taloudellisesta tutkimuslaitoksesta sekä toiminnanjohtajia Tauno Savolaista Asutusliitosta, Kauko Salovaaraa Maatalousseurojen Keskusliitosta, Vilho Mäkelää Pienviljelijäin Liitosta ja Walter Kuuselaa Suomen Pienviljelijäin Liitosta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on rajoittaa sellaisten uusien tilojen perustamista, joita varten tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota. Uuden tilan perustamiseen verrattavaksi toimenpiteeksi katsotaan esityksessä myös ne tapaukset, joissa lisäalueen antamisesta seuraisi uutistilan perustamispalkkion saamisen edellytykset täyttävän tilan syntyminen. Tilan perustaminen tai lisäalueen antaminen edellä mainituissa tapauksissa olisi esityksen mukaan mahdollista vain valtioneuvoston luvalla, mikä ei kuitenkaan olisi tarpeen, milloin valtioneuvosto on antanut luvan maan hankkimiseen sanottuja tarkoituksia varten, eikä myöskään, milloin on kysymys tilan perustamisesta tai lisäalueen antamisesta alueella, jonka asutuskelpoiseksi saattamista varten on ennen lain voimaantuloa suoritettu tie- ja kuivatustöitä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan on tarkoituksena, ettei toistaiseksi perusteta sellaisia viljelystiloja, joiden asukkaille tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota. Esitystä, jossa ehdotetut toimenpiteet kohdistuvat pääasiassa Pohjois-Suomeen, on perusteltu sillä, ettei nykyoloissa voida yleensä pitää uuden pellon raivaamista tarkoituksenmukaisena ainakaan muissa tapauksissa kuin jo olemassa olevien sellaisten tilojen kuntoon saattamiseksi, joiden omistaja ei voi saada oikeutta perustamispalkkioon.

Valiokunta yhtyy pääosiltaan hallituksen esityksessä omaksuttuihin periaatteisiin ja katsoo siten, että uusien tilojen perustamista ja esityksessä tarkoitettujen lisäalueiden antamista on tässä vaiheessa rajoitettava. Valiokunta ei kuitenkaan katso asianmukaiseksi sitä, että tilan tai lisäalueen perustamista koskeva asia saatettaisiin valtioneuvoston käsiteltäväksi, vaan on sitä mieltä, että näissä asioissa noudatettavista periaatteista olisi säädettävä lailla. Kun hallituksen esityksen perusteluissakin lausutaan tarkoituksena olevan, ettei toistaiseksi perusteta sellaisia viljelystiloja, joiden asukkaille tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota, olisi tämä periaate siten valiokunnan mielestä käytävä laista ilmi. Valiokunta on sen vuoksi muuttanut maankäyttölain muuttamista tarkoittavan lakiehdotuksen 7 §:n 2 momenttia siten, ettei sellaista tilaa, jonka asukkaalle tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota, saa perustaa. Tämä merkitsisi sitä, voimaantulosäännös huomioon ottaen, että vielä tulisi, kuten valiokunnalle on ilmoitettu, perustettavaksi perustamispalkkioon oikeuttavia viljelystiloja 244 kappaletta.

Lisäalueiden antamisen osalta asia on jo teknillisistä seikoistakin johtuen hieman toisin. Jos toimituksessa perustetaan useita lisäalueita, olisi valiokunnan mielestä, mikäli

pääasiallinen osa lisäalueen saajista on henkilöitä, joille ei tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota, lisäalue voitava antaa sellaisellekin henkilölle, jolle perustamispalkkiota tulisi suoritettavaksi. Valiokunta on tämän mukaisesti muuttanut maankäyttölain 16 §:ään lisättäväksi ehdotetun 3 momentin sanamuodon. Valiokunta edellyttää mainittua lainkohtaa sovellettavan käytännössä siten, että toimituksessa, jossa annetaan useita lisäalueita, saa olla henkilöitä, joille lisäalueen antamisen johdosta tulisi oikeus perustamispalkkioon, enintään viides osa lisäalueen saajista.

Valiokunnan 88 a §:ään ja voimaantulosäännökseen tekemät muutokset aiheutuvat 7 §:n 2 momenttiin ja 16 §:n 3 momenttiin tehdyistä muutoksista. Lain johtolauseeseen on lisäksi tehty muodollista laatua oleva korjaus.

Kun valiokunta on ehdottanut maankäyttölain muuttamista koskevaa lakiehdotusta siten muutettavaksi, ettei maan hankkimiseen ja tilan tai lisäalueen perustamiseen tarvita valtioneuvoston lupaa, ei myöskään ole tarpeen muuttaa valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annettua lakia. Hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen valiokunta ehdottaa sen vuoksi hylättäväksi.

Ed. Vilmin ym. lakialoite n:o 139 eroaa olennaisesti hallituksen esityksestä ja poikkeaa voimassa olevista säännöksistä ainoastaan siinä suhteessa, että ryhmäasutusalueeseen kuuluva viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustila saataisiin vuoden 1967 jälkeen perustaa vain valtioneuvoston luvalla. Valiokunta ei näin ollen ole asettunut puoltamaan aloitteeseen sisältyvien lakiehdotuksien hyväksymistä.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), ja lisätään lain 16 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 *ja 18 päivänä elokuuta 1967* annetuissa laeissa (557/63 *ja 376/67),* uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 88 a § seuraavasti:

7 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Viljelys-, asuntoviljelys- tai kalastustila*a*, jonka asukkaalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota, *ei* saa perustaa *(poist.)*. Asuntoviljelys- tai kalastustilan perustaminen muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa sekä asuntotilan perustaminen on sallittu vain asutushallituksen luvalla.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, *ei (poist.)* lisäaluetta *saa* antaa, milloin lisäalueen saajalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 2 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota *(poist.). Jos samassa toimituksessa kuitenkin perustetaan useita lisäalueita ja niiden saajista pääasiallinen osa on henkilöitä, joille ei tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota, voidaan lisäalue antaa sellaisellekin henkilölle, jolle perustamispalkkiota tulisi suoritettavaksi.*

88 a §.

Alue, jota 7 §:n 2 momentin tai 16 §:n 3 momentin säännösten johdosta ei voida käyttää tämän lain tarkoituksiin, (poist.) on asutushallituksen palautettava *(poist.)* sille viranomaiselle, jonka hallinnassa olevasta maasta alue on otettu.

———

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Mitä 7 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 momentissa on säädetty *kiellosta perustaa tila tai antaa lisäaluetta (poist.),* ei sovelleta, milloin on kysymys tilan perustamisesta tai lisäalueen antamisesta alueella, jonka asutuskelpoiseksi saattamista varten on ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu tie- tai kuivatustöitä.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 139 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, jäsenet Halme, Hjerppe, Karpola, Laiho, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Pohjonen, Pulkkinen, Raipala, Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet Eskman, Hellsten ja Kosola.

Vastalause.

Hallituksen esitys n:o 31 merkitsee maankäyttölain huomattavaa mitätöimistä ja tekee käynnissä olevan tilojen elinkelpoistamiseen tähtäävän toiminnan jatkamisen lähes mahdottomaksi. Esityshän menee huomattavasti pitemmälle asutusryhmäkomitean ehdotusta, koska se koskee myös lisäalueiden antamisen rajoittamista.

Lakiehdotuksen hyväksyminen myös maa- ja metsävaliokunnan mietinnön mukaisena koituu erittäin kohtalokkaaksi Pohjois-Suomessa, missä maankäyttölain mukaan tapahtuva tilojen elinkelpoistaminen on monin paikoin vasta alullaan. Monet perheet ovat siellä joutuneet odottamaan tilan tai lisäalueen saantia vuosikymmeniä. Mm. Kolarin kunnan Kelloniemen alueella olevien tilojen vuokrasuhde on alkanut metsähallitukseen vuosina 1934—50. Perheet asuvat omissa rakennuksissaan, eräillä on jopa 6—8 nautayksikköä, mutta tilat ovat edelleenkin asutushallituksen vuokramiehinä yhden vuoden kerrallaan. Lähes vastaavanlaisia tapauksia, joissa toimitukset ovat olleet keskeneräisinä hyvin pitkän aikaa, voidaan esittää lukuisasti. Asutustoiminnan hitaus näillä kehitysalueilla johtuu vähäisestä kenttätyöntekijöiden lukumäärästä, metsähallituksen jatkuvista valituksista sekä isojakojen toimittamisista. Lakiehdotuksen hyväksyminen Hallituksen sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan hyväksymässä muodossa jättäisi tilanteen kentällä erittäin epätasaiseksi. Ne alueet ja kunnat, joissa maankäyttötoiminnan painopiste on ollut, ovat tulleet hoidetuiksi tyydyttävään kuntoon, mutta vastaavasti niillä alueilla, joissa tilojen ja lisämaiden muodostaminen on vasta alullaan, tilat jäisivät edelleen elinkelvottomiksi. Kun esim. Lapin läänissä oleva peltoala viljelmää kohden on eri kunnissa keskimäärin vain 4—5 ha, on tällä alueella välttämätöntä jatkaa tilakoon suurentamista ja tilojen elinkelpoistamista lisämaita antamalla. Muuten Pohjois-Suomen pientilat jäävät kitumaan elinkelvottomina ja tilojen haltijat joutuvat jatkuvasti turvautumaan yhteiskunnalle kalliiksi muodostuviin työttömyystöihin.

Käsityksemme mukaan valiokunnan enemmistön omaksuman kannan mukainen rajoitus lisäalueen antamisessa niissä tapauksissa, joissa perustamispalkkion saamiselle olisivat kaikki edellytykset olemassa, johtaisi lain soveltamisessa erittäin epätasaiseen ja kirjavaan lopputulokseen. Asutus Pohjois-Suomessa on ns. haja-asutusta, mistä johtuen huomattava osa lisämaatoimituksista on tilakohtaisia yksittäisiä toimituksia. Mietinnön mukaan täytyisi saman toimituksen käsittää vähintään viittä lisäalueen saajaa, jolloin yhdellä olisi mahdollisuus perustamispalkkion saamiseen. Tämän mukaan toimituksessa, jossa annet-

taisiin vähemmän kuin viisi lisäaluetta, ei kukaan saisi perustamispalkkiota, vaikka sen saamiselle maankäyttölain mukaan olisivat kaikki edellytykset olemassa. Laki tällaisena olisi epäoikeudenmukainen ja lisämaan saajissa katkeruutta synnyttävä.

Lisämaiden antamisen osalta olisi edelleenkin noudatettava voimassa olevaa maankäyttölakia, ja ainakin sellaisten tilojen ja lisämaiden muodostaminen, joissa maansaantihakemukset ovat jo ajat sitten sisälle jätetty, maa näitä varten hankittu, käyttösuunnitelmatoimitukset pidetty sekä tie- tai kuivatustyöt suureksi osaksi suoritettu, on hoidettava loppuun saakka kiireellisesti. Muussa tapauksessa maanhakijat tulevat petetyiksi, mitä menettelyä emme voi pitää hyväksyttävänä. Vähintään tämä keskeneräisten toimitusten loppuun saattaminen pitäisi turvata lain voimaantulosäännöksessä.

Edellä lausumaamme ja lakialoitteeseen n:o 139 viitaten ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen voimaantulosäännös hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Mitä 7 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 momentissa on säädetty kiellosta perustaa tila tai antaa lisäaluetta, ei sovelleta, milloin on kysymys tilan perustamisesta tai lisäalueen antamisesta alueella, jonka asutuskelpoiseksi saattamista varten on ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu tie- tai kuivatustöitä, *tai milloin käyttösuunnitelman alkukokous on pidetty ennen lokakuun 30 päivää 1967.*

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Pekka Vilmi. **Mauno Pohjonen.**
Aaro Lintilä. **Leo Häppölä.**
Reino Karpola.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 86 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maankäyttölain sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Vilmin ym. lakialoitteen n:o 139, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti; ja

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

että Eduskunta päättäisi hylätä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 139 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi maankäyttölain sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 31 laeiksi maankäyttölain sekä valtion maan käyttämisestä ja maan pakkolunastamisesta maankäyttölain tarkoituksiin annetun lain muuttamisesta, ja Maa- ja metsätalousvaliokunta asiasta antanut mietintönsä N:o 13 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 86.

Hyväksyessään lain maankäyttölain muuttamisesta Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että lain 16 §:n 3 momenttia sovelletaan käytännössä siten, että toimituksessa, jossa annetaan useita lisäalueita, saa olla henkilöitä, joille lisäalueen antamisen johdosta tulisi oikeus perustamispalkkioon, enintään viides osa lisäalueen saajista.

Eduskunta on, hyläten Hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen, hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), ja lisätään lain 16 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 ja 18 päivänä elokuuta 1967 annetuissa laeissa (557/63 ja 376/67), uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 88 a § seuraavasti:

7 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Viljelys-, asuntoviljelys- tai kalastustilaa, jonka asukkaalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota, ei saa perustaa. Asuntoviljelys- tai kalastustilan perustaminen muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa sekä asuntotilan perustaminen on sallittu vain asutushallituksen luvalla.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, ei lisäaluetta saa antaa, milloin lisäalueen saajalle tulisi suoritettavaksi 76 §:n 2 momentissa tarkoitettua uutistilan perustamispalkkiota. Jos samassa toimituksessa kuitenkin perustetaan useita lisäalueita ja niiden saajista pääasiallinen osa on henkilöitä, joille ei tulisi suoritettavaksi uutistilan perustamispalkkiota, voidaan lisäalue antaa sellaisellekin henkilölle, jolle perustamispalkkiota tulisi suoritettavaksi.

88 a §.

Alue, jota 7 §:n 2 momentin tai 16 §:n 3 momentin säännösten johdosta ei voida käyttää tämän lain tarkoituksiin, on asutushallituksen palautettava sille viranomaiselle, jonka hallinnassa olevasta maasta alue on otettu.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Mitä 7 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 momentissa on säädetty kiellosta perustaa tila tai antaa lisäaluetta, ei sovelleta, milloin on kysymys tilan perustamisesta tai lisäalueen antamisesta alueella, jonka asutuskelpoiseksi saattamista varten on ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu tie- tai kuivatustöitä.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle lisäyksestä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle annetaan esitys vuoden 1967 ensimmäiseksi lisämenoarvioksi.

Suomalaisen valvontajoukon varustamiseen, koulutukseen ja ylläpitoon Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamis- ja valvontatehtävissä Kyproksella on myönnetty vuonna 1964 16 136 000 markkaa, vuonna 1965 13 900 000 markkaa sekä vuonna 1966 9 450 000 markkaa eli yhteensä kuutta 6 kuukauden toimijaksoa varten 39 486 000 markkaa.

Eduskunnan vuoden 1965 ensimmäiseen lisämenoarvioesitykseen antamassaan vastauksessa lausuman kehotuksen mukaisesti on hallitus jatkanut toimenpiteitä suomalaisen valvontajoukon menojen korvaamiseksi Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maallemme samojen perusteiden mukaan kuin aikoinaan ns. Suezin joukkojen menot. Näitä korvauksia on saatu viideltä 6 kuukauden jaksolta vuoden 1964 aikana 3 202 900 markkaa, vuoden 1965 aikana 13 634 746,24 markkaa sekä vuoden 1966 aikana 12 933 981,72 markkaa eli yhteensä 29 771 627,96 markkaa, jotka on tuloutettu 4 osaston XI luvun 7 momentille. Lisäksi vuoden 1966 loppuun mennessä aiheutuneista menoista arvioidaan saatavan korvausta noin 5 000 000 markkaa.

Koska on odotettavissa, että rauhanturvaamistoimintaa Kyproksella on edelleen jatkettava, ehdotetaan suomalaisen valvontajoukon toiminnan jatkamiseksi kolmella kuukaudella ensi huhtikuun alusta kesäkuun loppuun saakka siinä tapauksessa, että sellainen pyyntö Suomen hallitukselle esitetään ja että hallitus katsoo tarkoituksenmukaiseksi siihen suostua, myönnettäväksi YK:n suomalaisen valvontajoukon toimikauden pidentämisestä aiheutuviin ylläpitomenoihin sekä varustamis-, koulutus-, huoltokuljetus- sekä kotiuttamismenoihin kesäkuun loppuun saakka siirtomäärärahana 2 350 000 markkaa. Hallitus tulee ryhtymään toimenpiteisiin, että toimikauden pidentämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maallemme aikaisempina toimikausina noudatetun käytännön mukaisesti.

Edellä lausutun nojalla ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä lisäyksenä vuoden 1967 menoarvioon 15 pääluokan II luvun uudelle 41 momentille "YK:n suomalaisen valvontajoukon menot" siirtomäärärahana 2 350 000 markkaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston tämän menon suorittamiseen käyttämään valtiolle kuluvan vuoden aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta lisäyksestä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunta on 7 päivänä kuluvaa maaliskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 32 lisäyksestä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esityksen hyväksymistä. Valiokunta siten, esityksen perusteluihin myös yhtyen, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi

hyväksyä lisäyksenä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon 15 pääluokan II luvun uudelle 41 momentille "YK:n suomalaisen valvontajoukon menot" siirtomäärärahana 2 350 000 markkaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston tämän menon suorittamiseen käyttämään valtiolle kuluvan vuoden aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Hamara, Hietala, Käkelä, Laine, Nordström, J. E. Partanen ja Rosnell sekä varajäsenet Holopainen, Koppanen, Lukkarinen, Pesola, Puhakka ja Sandelin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen lisäyksestä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 32 lisäyksestä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 9, on päättänyt

hyväksyä lisäyksenä vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon 15 pääluokan II luvun uudelle 41 momentille "YK:n suomalaisen valvontajoukon menot" siirtomäärärahana 2 350 000 markkaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston tämän menon suorittamiseen käyttämään valtiolle kuluvan vuoden aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansakoululain ja väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.

Kansakoululain 74 §:n mukaan, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (626/66), maalaiskunta ja kauppala saavat omien kansakoulurakennusten hankkimiseen valtiolta avustusta 10—50 % ja kuoletuslainaa 20—60 % rakennuskustannusten määrästä, kuitenkin siten, että valtion koko rahoitusosuus sanotuista kustannuksista on 30—95 %. Jos rakennuskustannukset nousevat yli 76 §:ssä säädetyllä tavalla määrätyn normaalihinnan, on valtionavustus, kuoletuslaina ja rahoitus laskettava normaalihinnasta. Valtioneuvosto määrää vuosittain ne perusteet, joiden mukaan kouluhallitus myöntää valtionavustuksen, ylimääräisen avustuksen ja kuoletuslainan.

Mainitut säännökset soveltuvat sellaisten koulujen rakentamisen valtionrahoitukseen, joiden oppilasmäärä ei sanottavasti vaihtele. Elinkeinorakenteen muuttuminen on kuitenkin aiheuttanut voimakkaan muuttoliikkeen, jonka johdosta maaseudun kouluissa oppilasmäärä huomattavasti vähenee ja asutuskeskusten kouluissa vastaavasti nousee. Niin ikään uusien asuntoalueiden rakentamisen johdosta syntyy myös tilapäisluontoista oppilasmäärien kasvua. Varsinaisen kansakoulun osalta vaikuttaa oppilasmäärän vähenemiseen myös kansalaiskoulun muuttuminen kaksi- tai kolmivuotiseksi sekä oppikoulun käynnin yleistyminen. Mikäli koulurakennustoiminnassa pyritään ottamaan huomioon toisaalta varsinaisen maaseudun kouluhuoneistojen jääminen käyttämättömiksi ja toisaalta asutuskeskusten kouluissa ilmenevä suuri koulutilojen tarve, ovat eräät koulurakennustoimintaa ohjaavat uudet toimenpiteet ja säännökset tarpeen.

Nykyinen rakennustekniikka tarjoaakin elementtirakentamisen muodossa keinon, jonka avulla voidaan toisaalta eliminoida tilojen tyhjilleen jäämisestä aiheutuvat taloudelliset menetykset ja toisaalta turvata koulutilojen nopea saanti sinne, missä tilantarve on nopeasti kasvamassa, kuten tapahtuu esimerkiksi asutuskeskuksien uusilla asuntoalueilla. Elementtirakenteinen koulu voidaan lyhyessä ajassa pystyttää tehdasvalmisteisista osista paikkaan, jossa on koulutilojen tarvetta, ja vastaavasti se voidaan helposti purkaa, kun tiloja ei enää siinä paikassa tarvita, ja siirtää toisaalle uudelleen pystytettäväksi.

Jotta tällaisten rakennusten käyttämistä ei haittaisi nykyinen valtionapujärjestelmä, olisi sitä täydennettävä siten, että valtio osallistuisi vuotuisin avustussuorituksin tällaisten tilapäisluontoisten koulurakennusten hankintamenojen rahoitukseen sinä 20 vuoden aikana, joka on katsottava tällaisen rakennuksen kestoiäksi. Kun rakennuksen vuotuiseksi arvonvähennykseksi siten tulisi kahdeskymmenes osa sen hankintakustannuksista ja kun valtion avustus arvonvähennyksestä määrättäisiin samojen prosenttilukujen mukaan kuin varsinainen ja ylimääräinen valtionapu koulurakennusten hankkimiseen, valtion vuotuinen avustussuoritus olisi kahdeskymmenes osa nykyisten säännösten mukaisesta avustuksesta. Kuoletuslainan sijasta valtion olisi maksettava kunnalle 3 prosenttia korkohyvitystä arvonvähennyksen samansuuruisesta osasta kuin mihin valtio tavallista rakennusrahoitusta antaessaan osallistuu kuoletuslainan muodossa. Arvonvähennys samoin kuin sen perusteena oleva normaalihinta määrättäisiin vuosittain annettavan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Kun rakennusten hankkimiseen näin annettaisiin avustusta sen käyttöajan mukaisesti, avustussuorituksia ei olisi perittävä takaisin kansakoululain 86 §:n mukaisesti, kun rakennus luovutetaan koulun käytöstä.

Kysymyksessä olevan laatuisten koulurakennusten käyttämisen esteenä on myös nykyinen rakennuslupajärjestelmä. Jotta kansakoulun käyttöön saataisiin nopeasti välttämättä tarvittavat huonetilat mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja taloudellisella tavalla, olisi tehdasvalmisteisia, siirtokelpoisia koulurakennuksia varten voitava myöntää lakiehdotukseen sisältyvän kansa-

koululain 74 §:n 4 momentin säännösten mukaista vuotuista rahoitusta ilman opetusministeriön rakennuslupaa. Kysymys rakennuksen tarpeellisuudesta ratkaistaisiin rakennusohjelmaa koskevan käsittelyn yhteydessä kouluhallituksen päätöksellä. Koska puheena olevan laatuisiin rakennuksiin annettaisiin valtionrahoitusta vuosittain vain niin kauan, kuin ne ovat koulun käytössä, olisi kunnan edun mukaista, tällaisen koulurakennuksen jäädessä pois käytöstä, saada se välittömästi siirretyksi paikkaan, jossa sitä tarvitaan, tai myydä se toiseen kuntaan. Näin vältyttäisiin siltä epäkohdalta, että huonetiloja on toisaalla käyttämättöminä ja toisaalla niistä on suuri puute.

Edellä lausutuin perustein annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluvat lakiehdotukset:

Laki

kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun kansakoululain (247/57) 74 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (626/66), uusi 4 momentti seuraavasti:

74 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos koulua varten hankitaan tehdasvalmisteinen, siirtokelpoinen rakennus, kunnalla on oikeus 1 ja 2 momentissa tarkoitetun avustuksen sijasta saada vuosittain sitä vastaavasti avustusta rakennuksen vuotuisesta arvonvähennyksestä, joka lasketaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan normaalihinnoin rajoitettujen rakennuskustannusten määrästä, sekä 1 momentissa tarkoitetun kuoletuslainan sijasta 3 prosentin suuruinen vuotuinen korkohyvitys, joka lasketaan kuoletuslainan prosenttiluvun osoittamasta vuotuisen arvonvähennyksen osasta. Valtion rahoitusta ei kuitenkaan myönnetä siltä ajalta, jona rakennus ei ole koulun käytössä, eikä sen jälkeen, kun rakennuksen hankintakustannusten on katsottava tulleen täysin kuoletetuiksi. Mitä 86 §:ssä on säädetty valtion avustuksen palauttamisesta, ei ole sovellettava rakennukseen, jonka rahoitus on järjestetty tässä momentissa säädetyllä tavalla.

Laki

väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (487/60) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä kesäkuuta 1963 annetussa laissa (348/63), uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki ei koske kansakoululain 74 §:n 4 momentissa tarkoitettua valtion rahoitusta.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululain ja väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein viime maaliskuun 14 päivältä lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 33. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina osastopäällikkö S. Kalliota Suomen Kaupunkiliitosta, vt. hallitussihteeri V. Kalliota opetusministeriöstä, hallitusneuvos V. Knuutia valtiovarainministeriöstä, apulaisjohtaja P. Pekkasta Maalaiskuntien Liitosta, yli-insinööri E. Saarsalmea kouluhallituksesta ja hallitussihteeri K. Tetriä sisäasiainministeriöstä, kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Myöskään lakiehdotusten muodollisen puolen johdosta valiokunnalla ei ole huomauttamista.

Asiaa käsitellessään valiokunta on asiantuntijoilta saamiensa tietojen perusteella todennut, että lakiehdotuksen mukaisen valtionavustuksen määrää laskettaessa voidaan ottaa huomioon myös kustannukset, jotka aiheutuvat kansakoulurakennuksen siirtämisestä toiseen paikkaan.

Lisäksi valiokunta on todennut, että huonetilojen vuokraaminen kansakoulua varten saattaa etenkin silloin, kun olosuhteiden voidaan otaksua nopeasti muuttuvan, osoittautua tarkoituksenmukaiseksi väliaikaisratkaisuksi. Tämän vuoksi valiokunta on sitä mieltä, että valtionavustuksen suorittaminen olisi tehtävä mahdolliseksi myös kansakoulutilojen vuokraamisesta aiheutuviin menoihin.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, jäsenet Häggblom, Kalavainen, H. Linna, Lukkarinen, V. E. Partanen, P. Räsänen, Saalasti, Salama ja Terästö, sekä varajäsenet Huima ja E. Räsänen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 35 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululain ja väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 4 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät kaksi lakiehdotusta muuttamattomina.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansakoululain ja väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 33 laiksi kansakoululain ja väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 4 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 35, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun kansakoululain (247/57) 74 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (626/66), uusi 4 momentti seuraavasti:

74 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos koulua varten hankitaan tehdasvalmisteinen, siirtokelpoinen rakennus, kunnalla on oikeus 1 ja 2 momentissa tarkoitetun avustuksen sijasta saada vuosittain sitä vastaavasti avustusta rakennuksen vuotuisesta arvonvähennyksestä, joka lasketaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan normaalihinnoin rajoitettujen rakennuskustannusten määrästä, sekä 1 momentissa tarkoitetun kuoletuslainan sijasta 3 prosentin suuruinen vuotuinen korkohyvitys, joka lasketaan kuoletuslainan prosenttiluvun osoittamasta vuotuisen arvonvähennyksen osasta. Valtion rahoitusta ei kuitenkaan myönnetä siltä ajalta, jona rakennus ei ole koulun käytössä, eikä sen jälkeen, kun rakennuksen hankintakustannusten on katsottava tulleen täysin kuoletetuiksi. Mitä 86 §:ssä on säädetty valtion avustuksen palauttamisesta, ei ole sovellettava rakennukseen, jonka rahoitus on järjestetty tässä momentissa säädetyllä tavalla.

Laki

väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (487/60) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä kesäkuuta 1963 annetussa laissa (348/63), uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki ei koske kansakoululain 74 §:n 4 momentissa tarkoitettua valtion rahoitusta.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Maankäyttölainsäädännön ja aikaisemman asutuslainsäädännön sekä jälleenrakennuslainsäädännön mukaisten saamisten, lukuun ottamatta tilojen, alueiden, osuuksien ja etuuksien hintoja, maanosto- ja sisarosuuslainoja sekä eräitä lyhytaikaisia saamisia, koron osalta on säädetty noudatettavaksi asuntotuotantolainsäädännön nojalla omakotitalon rakentamista varten myönnettyjen ja myönnettävien asuntolainojen korkoa. Korottaessaan viime vuoden lokakuun 4 päivänä viimeksi mainittujen lainojen korkoa valtioneuvosto sille laissa annettujen valtuuksien puitteissa päätti samassa yhteydessä myös asuntotuotantolainsäädännön mukaiseen korkoon sidottujen asutusluottojen koron korottamisesta. Kun asutus- ja niihin verrattavien luottojen koron suuruutta ja muita takaisinmaksuehtoja koskevaa kysymystä on käsiteltävä yhtenä kokonaisuutena, on katsottu tarpeelliseksi antaa Eduskunnalle esitys mainittujen luottojen takaisinmaksuehtojen muuttamisesta.

Maankäyttölain mukaisten luottojen vuotuinen korko ehdotetaan korotettavaksi kolmeen prosenttiin, lukuun ottamatta tilojen, alueiden, etuuksien ja osuuksien hintoja sekä maanosto- ja sisarosuuslainoja, joiden vuotuinen korko ehdotetaan yhdeksi prosentiksi. Irtaimistolainojen korko, joka jo nykyisin on kolme prosenttia vuodessa, jäisi ennalleen.

Tilojen ym. hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen takaisinmaksamista koskeva enimmäisaika ehdotetaan muutettavaksi kolmestakymmenestäyhdestä ja rakentamislainojen kolmestakymmenestäkolmesta vuodesta kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi, mitä hallituksen mielestä on pidettävä nykyisissä olosuhteissa riittävänä. Raivaus-, perusparannus- ja tielainojen osalta ehdotetaan takaisinmaksamisen enimmäisaika säädettäväksi kahdeksaksitoista vuodeksi eli samaksi, mikä eräiden käytännössä useimmin esiintyvien tapausten kohdalta jo nyt on sanottujen lainojen takaisinmaksamisen enimmäisajasta voimassa. Laidun- ja sähköistämislainojen sekä eräiden irtaimistolainojen takaisinmaksamisen enimmäisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi kahdella vuodella, jolloin se tulisi olemaan kymmenen vuotta eli sama, mikä nykyisin on asetuksella säädetty mainittujen lainojen takaisinmaksuajaksi. Asuntolainan takaisinmaksamista koskeva enimmäisaika ehdotetaan muutettavaksi nykyisestä kolmestakymmenestäkolmesta vuodesta kolmeenkymmeneenyhteen vuoteen.

Maankäyttölain mukaisten luottojen takaisinmaksamisessa ehdotetaan otettavaksi käytäntöön tasalyhennysjärjestelmä. Pitkäaikaisten luottojen osalta järjestelmää sovellettaisiin kuitenkin porrastetusti eli siten, että vuotuiset lyhennykset määrättyjen ajanjaksojen puitteissa suurenisivat takaisinmaksuajan kuluessa. Lyhennysten vuotuisista määristä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Takaisinmaksuajaltaan kahdeksantoista vuoden lainan osalta, milloin sen vuotuinen korko on yksi prosentti, on asetuksella tarkoitus säätää kuutena ensimmäisenä vuotena maksettavaksi vuotuista lyhennystä viisi prosenttia, sekä, milloin sen korko on kolme prosenttia, vuotuista lyhennystä neljä prosenttia alkuperäisestä pääomasta laskettuna. Lyhennykset suurenisivat asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla seitsemännestä takaisinmaksuvuodesta lähtien. Takaisinmaksuajaltaan kahdenkymmenenviiden vuoden saamisesta olisi maksettava, milloin sen korko on kolme prosenttia, kahdeksana ensimmäisenä vuotena kaksi prosenttia sekä, milloin sen korko on yksi prosentti, kaksi ja puoli prosenttia vuotuista lyhennystä alkuperäisestä pääomasta laskettuna. Tällöinkin lyhennysten vuotuiset määrät myöhemmin jaksottain suurenisivat.

Ennen vuoden 1966 loppua syntyneiden maankäyttölain mukaisten saamisten takaisinmaksamisessa ehdotetaan noudatettavaksi

edellä selostettua takaisinmaksujärjestelmää, kuitenkin siten sovellettuna, että velallinen maksaisi edellä mainittuja viiden ja neljän prosentin lyhennyksiä, milloin kysymys on kahdeksassatoista vuodessa maksettavasta saamisesta, ja kahden ja puolen sekä kahden prosentin lyhennyksiä, milloin kysymys on alunperin kolmessakymmenessäyhdessä vuodessa maksettavasta saamisesta, enintään sellaisen ajan, että se ja jo kulunut takaisinmaksuaika yhteenlaskettuna olisi edellisessä tapauksessa enintään kahdeksan ja jälkimmäisessä enintään yksitoista vuotta. Saamisesta takaisinmaksuajan viimeisen jakson alkaessa jäljellä oleva pääoma on tarkoitus jakaa yhtä suuriin vuotuisiin lyhennyksiin. Tällöin tultaisiin kysymyksessä olevia takaisinmaksuaikoja tarvittaessa pitentämään yhdellä vuodella.

Vastedes syntyvien maanhankintalainsäädännön mukaisten saamisten samoin kuin eräiden muiden pitkäaikaisten saamisten korosta, takaisinmaksuajasta ja lyhennysten suuruudesta ehdotetaan annettaviksi pääosaltaan ehdotettuja maankäyttölain säännöksiä vastaavat säännökset.

Niiden ennen vuoden 1966 loppua syntyneiden aikaisemman asutuslainsäädännön mukaisten sekä niihin verrattavien pitkäaikaisten saamisten, joiden takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi vuoden 1958 jälkeen, erääntymättä olevan pääoman takaisinmaksamisen osalta ehdotetaan siirryttäväksi samanlaiseen järjestelmään kuin maankäyttölain mukaisten alunperin kolmessakymmenessäyhdessä vuodessa maksettavien saamisten osalta. Milloin saamisen takaisin maksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, maksettaisiin sen 31 päivänä joulukuuta 1966 jäljellä oleva pääoma takaisin sellaisin yhtä suurin lyhennyksin, jotka määräytyisivät saamisesta sanottuna päivänä jäljellä olevan takaisinmaksuajan perusteella. Poikkeuksen muodostaisivat kuitenkin vähintään neljässäkymmenessäseitsemässä vuodessa takaisin maksettavat saamiset, joiden osalta lyhennykset määräytyisivät, huomioon ottaen, että nämä saamiset ovat syntyneet ennen vuotta 1951, sen ajan perusteella, joka saadaan, kun jäljellä olevaa maksuaikaa lyhennetään kymmenellä vuodella. Poikkeuksen muodostaisivat niin ikään kaikki ennen vuotta 1945 syntyneet, jäljellä olevalta pääomaltaan yli 300 markan suuruiset saamiset, joiden kohdalta esitetään säädettäväksi, että ne olisi maksettava takaisin 100 markan vuotuisin lyhennyksin. Saamisen vuotuinen korko ehdotetaan kolmeksi prosentiksi. Poikkeuksen muodostaisivat tilojen, alueiden, etuuksien ja osuuksien hinnat samoin kuin maanosto- ja sisarosuuslainat, joiden vuotuiseksi koroksi ehdotetaan yksi prosentti, kuitenkin niin, että niiden saamisten korko, jota vuonna 1962 tapahtuneella lain muutoksella (629/62) ei alennettu, jäisi edelleenkin aikaisempien säännösten mukaiseksi.

Maankäyttöluotoista voimassa olevien säännösten mukaisesti ehdotetaan myös muiden asutusluottojen samoin kuin niihin verrattavien luottojen osalta, että saaminen on maksettava yhdellä kertaa lähinnä seuraavassa kannossa, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 150 markkaa, sekä kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 300 markkaa.

Korkoa ja takaisinmaksuaikoja koskevat muutosehdotukset on esitetty tehtäviksi maankäyttölain 93 ja 94 §:ään, maankäyttölainoista annetun lain 7 §:n 3 momenttiin, asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 6, 13 ja 15 §:ään, eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain 45 §:ään, valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain 10 §:ään sekä lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain 8 §:ään. Samalla ehdotetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:ää täydennettäväksi saamisen irtisanomista koskevalla maankäyttölain 99 §:ää vastaavalla säännöksellä sekä sanotun lain 15 §:ää säännöksellä, jonka mukaan asutushallitus päättäisi maanhankintalainsäädännön mukaisten lainojen enimmäismääristä noudattaen soveltuvin osin maankäyttölain mukaisten lainojen enimmäismääristä kulloinkin voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Porkkalan alueen maataloudellisen jälleenrakentamistyön tukemisesta valtion varoilla annetun lain (4/57) sekä valtakunnan yhteyteen palautetun alueen maataloudellisen jälleenrakentamistyön tukemisesta valtion varoilla annetun lain (640/42) nojalla myönnettä-

vien lainojen takaisinmaksamista koskevien ehtojen muuttaminen jäisi tarkemmin toteutettavaksi sanottujen lakien nojalla annettuihin valtioneuvoston päätöksiin tehtävillä muutoksilla.

Koska asuntotilojen ja -tonttien asuntorakentamisen lainoittaminen 22 päivänä huhtikuuta 1966 annetun asuntotuotantolain (247/66) nojalla siirtyy vuonna 1967 asutushallitukselta asuntohallitukselle, ehdotetaan maankäyttölain 30 §:n 1 momenttiin tehtäväksi tämän johdosta muutos.

Asutusluottojen koron korottamisesta johtuisi, että valtio tulisi kunnille ja rahalaitoksille asutus- ja jälleenrakennuslainojen välittämistä varten myöntämistään lainoista perimään vastaavasti muutetun koron ja lyhennyksen.

Esitettyjen muutosehdotusten toteuttaminen merkitsisi vuonna 1967 maatilatalouden kehittämisrahastoon sekä valtion tulo- ja menoarvion momenteille tuloutettavien määrien lisäystä yhteensä noin 2 500 000 markkaa.

Vastauksissaan Hallituksen esitykseen (N:o 53/64) lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1964 tulo- ja menoarvioon sekä Hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1965 Eduskunta on lausunut 19 Pl. V: 1 "Siirto asutusrahastoon" momentin kohdalla muun muassa, että asutushallituksen maankäyttölainoituksesta antamat kaavamaiset toimeenpano-ohjeet ovat vaikeuttaneet sisarosuuksien joustavaa lunastamista ja johtaneet erityisesti pienempien tilojen syrjimiseen, että sisarosuuslainojen saanti sellaisissa tapauksissa, joissa hakijoina on useampia osakkaita, on käytännöllisesti katsoen mahdotonta sekä että pienemmät tilat, joilla viljelijäperheet ovat vuosikymmeniä asuneet, on jätetty rakentamisessa, lisämaan hankinnassa sekä muussa tilan kunnostamista tarkoittavassa lainoituksessa asutustoiminnan antaman tuen ulkopuolelle. Eduskunta on lisäksi edellyttänyt Hallituksen huolehtivan siitä, että tällainen lain kaavamaisesta tulkinnasta aiheutuva kohtuuton ja epäoikeudenmukainen menettely saadaan loppumaan.

Asutushallituksen antamat, maankäyttölainojen myöntämisen edellytyksiä koskevat ohjeet perustuvat siihen voimassa olevasta maankäyttölainsäädännöstä ilmenevään periaatteeseen, että vaatimus tilan elinkelpoisuudesta ei liity yksinomaan viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustilan perustamiseen, vaan myös lainoitukseen silloin, kun sen tuella saadaan aikaan tilan perustamiseen verrattava toimenpide. Tämä periaate käy ilmi maankäyttölain 7 §:n 3 momentista sekä 21 §:n 1 ja 2 momentista verrattuna 23 §:ään. Milloin lainoitustoiminnassa on kysymys tilan perustamiseen verrattavasta toimenpiteestä, on osaksi harkinnanvaraista. Asutushallituksen lainoitusohjeiden mukaan ei sanotunlaisena toimenpiteenä pidetä sellaisen asuntoviljelys- tai kalastustilaan verrattavan tilan hankkimisen, sille rakentamisen ja sen kuntoonpanon lainoittamista, jolta lainan hakijan voidaan katsoa tilalla asuen, hänen ja hänen perheensä sivuansiot huomioon ottaen, saavan perheelleen toimeentulon, ja jonka asuin- tai kotieläinrakennusta ei ole tarpeen lähimmän viiden vuoden aikana perustuksen, seinien, lattian, kattojen eikä lämmityslaitteiden osalta peruskorjata.

Hallituksen mielestä olisi nykyoloissa pääsäännöksi suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan lainoituksessa asetettava, että tila täyttää maankäyttölain mukaisen asuntoviljelystilan perustamiselle säädetyt edellytykset. Kun suuri osa maamme pientiloista ei kuitenkaan täytä sanottuja edellytyksiä, ovat väljemmät säännökset jo rakennettujen tilojen lainoittamisen osalta toistaiseksi tarpeen. Jos hakijan voidaan katsoa saavan itselleen ja perheelleen suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavalta tilalta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon ja tilalla on kooltaan riittäväksi katsottava, tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, tulisi tällaisen tilan hankkimisen, sille rakentamisen ja sen kuntoonpanon rahoittamiseksi edelleenkin voida antaa lainoja. Rakennusta olisi pidettävä kooltaan riittävänä silloin, kun sen voidaan kohtuudella katsoa vastaavan tilan tai perheen tarvetta. Tyydyttävässä kunnossa olevana rakennusta olisi pidettävä, milloin sen peruskorjaamisen, vähäisiä peruskorjauksia lukuun ottamatta, ei katsota olevan tarpeen kymmenen lähimmän vuoden aikana. Huomioon ottaen Eduskunnan edellä selostetun kannanoton ehdotetaan lisäksi, että suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan rakentamista ja kuntoonpanoa varten voitaisiin edellä tarkoitetuista, rakennuksia koskevista edellytyksistä riippumatta antaa lai-

noja, mikäli tila on ollut hakijan tai hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa on tämän jälkeen jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Irtaimisto- ja sähköistämislainojen sekä, sikäli kuin on kysymys salaojitusta varten myönnettävistä lainoista, perusparannuslainojen antamisen osalta ei lainojen laatu huomioon ottaen ole syytä lailla säätää erityisiä edellytyksiä. Edellä tarkoitetut muutosehdotukset on otettu maankäyttölain 30 §:ään, johon samalla on tehty eräitä lakiteknillisiä korjauksia.

Kalastustilaan verrattavan tilan sekä lisäalueen hankkimisen ja sillä parannetun tilan lainoittamisessa olisi soveltuvin osin noudatettava edellä selostettuja periaatteita.

Maankäyttölain 20 §:n 2 momentin mukaan maanosto- ja sisarosuuslainojen antaminen yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle voi tapahtua vain asutushallituksen luvalla ja on siten luonteeltaan poikkeuksellinen toimenpide. Milloin kysymys on viljelys-, asuntoviljelys- tai kalastustilan tahi suuruudeltaan niihin verrattavan tilan hankkimisesta, on maanostolainan myöntäminen kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti, mainittujen tilojen suuruus ja tuotantoedellytykset huomioon ottaen, siinä määrin epätarkoituksenmukaista, ettei sitä enää olisi sallittava, lisäalueen hankkimisen lainoittamista lukuun ottamatta. Sisarosuuslainan saamista koskevia yhteishakemuksia on sen sijaan tarkasteltava osittain eri näkökulmasta kuin vastaavia maanostolainahakemuksia, vaikka sisarosuuslainoituksessakin tavoitteena on pidettävä tilan joutumista yksiin käsiin. Sisarosuuslainan antamista yhteisesti useammalle henkilölle puoltavat nimittäin eräät käytännölliset syyt. Hakijat ovat tällöin useimmiten henkilöitä, jotka perikunnan jäseninä omistavat osuuksia tilasta, mutta jotka eivät vielä ole päässeet ratkaisuun siitä, kuka heistä jää lopullisesti tilaa viljelemään ja asumaan. Sisarosuuslainan saamista koskeviin yhteishakemuksiin, jotka tosin ovat olleet verraten harvalukuisia, asutushallitus on suostunut, milloin kullekin hakijoista on voitu katsoa muodostuvan vähintään elinkelpoista asuntoviljelystilaa vastaava tila tai milloin tilan jakamattomana säilymistä on voitu pitää todennäköisenä. Huomioon ottaen tällaisen todennäköisyysarvioinnin vaikeus sekä edellä mainitut käytännölliset syyt ehdotetaan, että sisarosuuslainojen antaminen kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti tehtäisiin mahdolliseksi aina, milloin hakijoista enintään yksi on perheellinen. Kun tavoitteena kaikissa sisarosuuslainoilla tuetuissa yhteisomistustapauksissa tulisi kuitenkin olla tilan kokoaminen yksiin käsiin ja kun yhteisomistussuhteen olisi oltava mahdollisimman lyhytaikainen, on asetuksella tarkoitus säätää, että yhteisesti usealle henkilölle annettu sisarosuuslaina on maksettava takaisin 12 vuoden kuluessa ja että, mikäli ensimmäisten kuuden lainavuoden aikana tila lunastetaan yksiin käsiin, takaisinmaksuaikaa voidaan hakemuksesta pitentää siten, että maksamatta oleva osa lainasta suoritetaan maksuin, jotka määräytyvät sen mukaan, kuin laina olisi alunperin myönnetty yhdelle henkilölle.

Milloin kysymys on uuden asuin- tai kotieläinrakennuksen rakentamisen tai entisen laajentamisen rahoittamista varten kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti annettavasta asunto- tai rakentamislainasta, eivätkä hakijoina ole alaikäiset taikka leski ja hänen alaikäiset lapsensa tai näihin verrattavat henkilöt, olisi, koska tavoitteena tällöinkin tulee olla, pääomasijoituksen suuruus huomioon ottaen, mahdollisimman lyhytaikainen yhteisomistussuhde, laina annettava vastaavanlaisin, asetuksella säädettävin takaisinmaksuehdoin, kuin edellä on ehdotettu yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle annettavien sisarosuuslainojen osalta.

Edellä tarkoitetut lainmuutosehdotukset on otettu maankäyttölain 20 §:ään.

Käytännölliset syyt vaativat, että muuta luottoa kuin sisarosuuslainaa ja, lisäalueen hankkimista varten annettavaa lainaa lukuun ottamatta, maanostolainaa olisi voitava myöntää kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti, vaikka yhteisomistajista ainoastaan yksi, joka asuu tilalla, täyttäisi maankäyttölain 20 §:n 1 momentissa sekä 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt lainan saannin henkilökohtaiset edellytykset. Voimassa olevan lain mukaan on edellä tarkoitetuista henkilökohtaisista edellytyksistä sallittu poikettavan vain invalidin ollessa hakijana. Käytännössä esiintyy lisäksi tapauksia, joissa lainan antaminen alaikäiselle on tilan pirs-

tomisen ehkäisemiseksi tai muun erityisen syyn vuoksi tarkoituksenmukaista. Tällöin on tavallisimmin kysymys pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain nojalla lunastetun, alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti myydyn tilan rakentamista ja muuta kuntoonpanoa varten tarvittavista lainoista. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että asutushallitus voi pätevistä syistä yksittäistapauksissa päättää lainan antamisesta sen tarpeessa olevalle alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti, vaikka he eivät täyttäisikään muita lainan saannin henkilökohtaisia edellytyksiä. Vastaavin edellytyksin tulisi myös voida antaa lisäaluetta sanotuille henkilöille.

Muutosehdotukset poikkeuksiksi lainan ja lisäalueen saannin henkilökohtaisista edellytyksistä on otettu maankäyttölain 23 §:ään.

Tulkintavaikeuksien välttämiseksi on maankäyttölain 30 §:n 1 momentin 4 kohtaan ehdotettu otettavaksi säännös siitä, että rakentamislainaa saa myöntää myös kotieläinrakennusten yhteyteen tehtävien tuorerehusäiliöiden rakentamisen rahoittamiseksi.

Maankäyttölain 16 §:n 1 momentin mukaan lisäaluetta annetaan enintään niin paljon, että tilasta muodostuu maankäyttölain säännöksiä vastaava viljelystila. Kun lain 8 §:n 6 momentin mukaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta muodostettavaan viljelystilaan voidaan antaa maata niin paljon, kuin alueiden taloudellisesti tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää, olisi samaa periaatetta voitava noudattaa myös lisäaluetta vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta annettaessa. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi maankäyttölain 16 §:n 1 momenttiin.

Maankäyttölain 76 §:n 4 momentin mukaan asetuksella säädetään, millä edellytyksillä maksamatta oleva osa uutistilan perustamispalkkiosta siirtyy tai saadaan siirtää, kun siihen tilaan tai alueeseen, jolla suoritettavaa raivaus- ja rakentamistyötä varten perustamispalkkio on myönnetty, kohdistuva hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy toiselle. Asetuksella on säädetty, että siirronsaajina voivat tulla kysymykseen vain eräät lähisukulaiset. Kun ei kuitenkaan ole asianmukaista, että tilan tai alueen kuntoonpanemisen perustamispalkkiovaroin tukeminen lopetetaan, milloin hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy muulle kuin edellä tarkoitetulle lähisukulaiselle, ehdotetaan mainittua momenttia selvennettäväksi siten, että perustamispalkkion siirtäminen on mahdollista, vaikka hallintasopimuksen tai omistusoikeuden siirtymisajankohtana ei sanotun pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tilakohtaisia edellytyksiä perustamispalkkion myöntämiselle ole olemassa.

Milloin maan tai luoton saaja luovuttaa toiselle tilan tai alueen, jota rasittaa valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen ja joka ei ole maankäyttölain 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan siitä, voidaan tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä maankäyttölain 99 §:n mukaan heti korkoineen maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä sanotun lain 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena. Jos tila tai alue, jota rasittaa edellä tarkoitettu halpakorkoinen saaminen, tulee kokonaan tai osittain käytettäväksi lisäalueena, on asianmukaista, tilakoon suurentamista tähtäävän toiminnan tukemisen tarpeellisuus huomioon ottaen, ettei tällaista tilaa rasittavaa halpakorkoista saamista irtisanota, vaikka hakijalle muodostuisi maankäyttölain mukaista tilaa melkoisesti suurempikin tila, edellyttäen kuitenkin, että saamisen säilyttäminen on taloudellisesti tarpeellista ja yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaista. Tätä tarkoittava muutosehdotus on otettu maankäyttölain 99 §:ään.

Säännös tilan antamisesta useammalle henkilölle yhteisesti silloin, kun pakkohuutokaupasta lunastettu kiinteistö tai osa siitä on tarkoituksenmukaista luovuttaa yhteisesti useammalle pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulle henkilölle, on asianmukaista sijoittaa, lain erikoisluonne huomioon ottaen, sanottuun lakiin. Tästä syystä ehdotetaan mainittuun lakiin otettavaksi myös säännös siitä, että lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille maata luovutettaessa voidaan asutustila tai asuntotontti perustaa, vaikka se ei täyttäisikään maankäyttölaissa asutustilan tai asuntotontin perustamiselle säädettyjä vaatimuksia. Samalla ehdotetaan epätarkoituksenmukaisena kumottavaksi voimassa oleva säännös, jonka mukaan pakkohuutokaupasta lunastetun kiinteistön luovutushinta voidaan erityisistä

syistä muulloinkin kuin lähisukulaisten ollessa kysymyksessä määrätä maankäyttölaissa tarkoitettua hintaa pienemmäksi. Edellä tarkoitetut muutosehdotukset sisältyvät pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n 2 ja 3 momenttiin.

Maankäyttölain 8 §:n 1 momentin mukaan annetaan viljelystilaan maatalous- ja maatalouskelpoista maata yleensä enintään niin paljon, että se vastaa kahtakymmentä sekä Lapin läänissä ja muuallakin syrjäisissä seuduissa enintään kolmeakymmentä muunnettua peltohehtaaria, sekä metsämaata saman pykälän 2 momentin mukaan enintään niin paljon, että metsä vuosittain tuottaa puuta 75—125 kiintokuutiometriä kuorettomaksi runkopuuksi arvioituna. Sanotun pykälän 3 ja 4 momentissa säädetyin rajoituksin voidaan metsämaa osittain korvata maatalous- ja maatalouskelpoisella maalla sekä maatalous- ja maatalouskelpoinen maa metsämaalla, kuitenkin niin, ettei metsän tuotto saa ylittää 150 kiintokuutiometriä. Sanottuja säännöksiä, jotka osittain rakentuvat uudisraivauksen varaan, käytäntöön sovellettaessa on varsinkin lainoitustoiminnassa, mutta myös lisäalueita annettaessa, syntynyt tulkintavaikeuksia. Vaikeudet ovat aiheutuneet lähinnä siitä, ettei jo olemassa olevien tilojen suuruutta harkittaessa olisi nykyoloissa yleensä otettava huomioon maatalouskelpoista maata, mikä edellyttäisi uuden pellon raivaamista, ja toisaalta siitä, ettei ole olemassa selviä säännöksiä, minkä suhteen mukaan maatalous- ja metsämaa voivat korvata toisiaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, käytännössä saadut kokemukset huomioon ottaen, maankäyttölain 8 §:ään lisättäväksi säännös, jonka mukaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta voidaan antaa viljelystilaan maatalousmaata, milloin metsämaata ei voida antaa sanotun pykälän 2 momentissa mainittua määrää, vastaavasti enemmän sekä metsämaata, milloin maatalousmaata ei voida antaa 1 momentissa mainittua määrää, myös vastaavasti enemmän, maatalousmaata kuitenkin enintään 1 momentissa mainitun muunnetun peltohehtaarimäärän puolitoistakertainen määrä ja metsämaata enintään 2 momentissa mainitun määrän kaksinkertainen määrä. Ehdotettu muutos ei siten koskisi niitä tapauksia, joissa on kysymys pakkolunastetun tai valtion maan käyttämisestä. Muutos ehdotetaan otettavaksi maankäyttölain 8 §:ään uutena 6 momenttina, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyisi 7 momentiksi.

Viime vuosina on useita maalaiskuntia muodostettu kauppaloiksi. Niin ikään on maalaiskuntia liitetty kaupunkeihin ja kauppaloihin. On ilmeistä, että tällainen kehitys tulee jatkumaan. Mainituista toimenpiteistä huolimatta pysyvät kysymyksessä olevia maalaiskuntia vastaavat alueet asutusmuodoltaan edelleen pääasiallisesti maaseutualueina. Näillä alueilla olisi sen vuoksi sovellettava edelleen maalaiskuntia koskevia, maan käyttöön liittyviä säännöksiä. Tämä tarve onkin lähinnä lainoituksen ja vapaaehtoisen maanhankinnan osalta otettu huomioon maankäyttölakiin vuonna 1960 tehdyssä muutoksessa. Vastaava tarve on ilmennyt myös pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain soveltamisalan kohdalla. Tämän vuoksi ehdotetaan sanottua lain 1 §:ää tässä vaiheessa siten muutettavaksi, että lain soveltamisala säädettäisiin koskemaan myös sellaisia kaupunkien ja kauppaloiden alueita, jotka tammikuun 1 päivän 1963 jälkeen ovat kuuluneet maalaiskuntaan ja joille ei ole vahvistettu asemakaavaa.

Maanhankintalain mukaisten uutistilan perustamispalkkioiden lopullisia määriä asutushallituksessa vahvistettaessa on saatettu havaita, että varsinkin Pohjois-Suomessa on useissa tapauksissa edellytetty raivattavaksi maata enemmän kuin asianomaisen suuruusluokan tilalle maanhankintalainsäädännön mukaan on määrätty enintään annettavaksi maatalous- ja maatalouskelpoista maata. Tämä yläraja on muiden kuin maata omistaneiden siirtoväkeen kuuluneiden henkilöiden osalta 15 hehtaaria. Tällaisissa tapauksissa ei perustamispalkkion lopullista määrää voida vahvistaa myönnetyn palkkion suuruiseksi, vaikka asukas olisikin raivannut peltoa sanotut 15 hehtaaria. Epäoikeudenmukaisuuksien poistamiseksi ehdotetaan uutistilan perustamispalkkioista eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n 2 momenttia siten muutettavaksi, että perustamispalkkion lopullista määrää vahvistettaessa voidaan raivattavana alana pitää asianomaiselle tilakoolle maanhankintalainsäädännön mukaan määrättyä maatalous- ja maatalouskelpoisen maan ylärajaa, mikäli palkkio olisi tämän alan perusteella voitu myöntää. Muutos merkitsee valtion menojen

lisääntymistä noin 300 000 markalla. Tämä määrä jakaantuu noin neljän vuoden osalle. Loppukatselmusten jouduttamiseksi ehdotetaan sanottua momenttia lisäksi siten muutettavaksi, että tällainen katselmus voidaan toimittaa ennen momentissa tarkoitettujen määräaikojen päättymistä, milloin on pidettävä ilmeisenä, ettei töiden suorittamista enää jatketa, ja asukas antaa siihen suostumuksensa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 16 §:n 1 momentti, 20 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 23 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), 30 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1960 annetussa laissa (510/60) ja 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 76 §:n 4 momentti, 93 ja 94 §, sellaisina kuin viimeksi mainitut pykälät ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (627/62), ja 99 § sekä lisätään lain 8 §:ään uusi 6 momentti, nykyisen 6 momentin siirtyessä, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), pykälän 7 momentiksi, seuraavasti:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, voidaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta antaa viljelystilaan maatalousmaata, milloin metsämaata ei voida antaa 2 momentissa mainittua määrää, vastaavasti enemmän sekä metsämaata, milloin maatalousmaata ei voida antaa 1 momentissa mainittua määrää, myös vastaavasti enemmän, maatalousmaata kuitenkin enintään 1 momentissa mainitun muunnetun peltohehtaarimäärän puolitoistakertainen määrä ja metsämaata enintään 2 momentissa mainitun määrän kaksinkertainen määrä.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

Viljelys-, asuntoviljelys-, kalastus- tai asuntotilaksi katsottavaan tilaan on pyrittävä, milloin se on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, hankkimaan lisäaluetta sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alueita ja osuuksia. Lisäaluetta annetaan enintään niin paljon, että tilasta muodostuu tämän lain säännöksiä vastaava viljelystila. Milloin lisäaluetta annetaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta, on muodostuvan viljelystilan koosta lisäksi voimassa, mitä siitä on 8 §:n 6 ja 7 momentissa säädetty.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

20 §.

Maata ja luottoa annetaan 1 §:ssä mainitulle henkilölle, joka taloudellisen asemansa puolesta on maan tai luoton tarpeessa ja jonka olosuhteet ja henkilökohtaiset ominaisuudet ovat sellaiset, että hänen tukemistansa maata ja luottoa antamalla on maankäyttötoiminnan kannalta pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Kahdelle tai useammalle 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle voidaan yhteisesti antaa maata. Muuta maata kuin 16 §:ssä tarkoitettua lisäaluetta, osuutta ja etuutta saa kuitenkin antaa usealle henkilölle yhteisesti vain, milloin asutushallitus siitä erikseen päättää.

Kahdelle tai useammalle 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle voidaan yhteisesti antaa luottoa. Maanostolainaa voidaan kuitenkin antaa yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle vain asuntotilan tai -tontin taikka lisäalueen hankkimisen rahoittamiseksi sekä sisarosuuslainaa vain, milloin hakijoista enintään yksi on perheellinen.

Aviopuolisoista on maata ja luottoa annettaessa voimassa, mitä yksityisistä henkilöistä on säädetty.

Kunnille, yhtiöille, osuuskunnille ja muille yhteisöille voidaan myöntää lainoja sen mukaan, kuin siitä erikseen säädetään.

23 §.

Asutushallitus voi pätevistä syistä yksittäistapauksissa päättää, että maan tai luoton tarpeessa olevalle invalidille ja alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti saa 20 §:n 1 ja 3 momentin, 21 §:n 1 ja 2 momentin sekä 22 §:n säännösten estämättä antaa lisäaluetta ja luottoa.

Jos tilan yhteisomistajista ainakin yksi täyttää 20 §:n 1 momentissa sekä 21 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyt edellytykset sekä asuu tilalla, saa hänelle ja muille yhteisomistajille, vaikka viimeksi mainitut eivät täyttäisi sanottuja edellytyksiä, antaa yhteisesti lisäaluetta sekä muuta luottoa kuin sisarosuuslainaa ja, lisäalueen hankkimista varten annettavaa lainaa lukuun ottamatta, maanostolainaa.

Asutushallituksella on valta määrätä, että lainan antaminen on erityisistä syistä muulloinkin kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa alistettava sen hyväksyttäväksi.

30 §.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista voidaan antaa:

1) maanostolainoja tilan, määräalan, lisäalueen ja muun alueen niihin ehkä kuuluvine rakennuksineen sekä etuuksien hankkimisen rahoittamiseksi;

2) sisarosuuslainoja yhden tai useamman määräosan hankkimisen rahoittamiseksi tilasta, johon lainan hakijalla on osuus;

3) asuntolainoja ja niiden ohessa lisälainoja, sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään, asuinrakennusten rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjausten suorittamisen rahoittamiseksi tämän lain mukaan muodostetuille viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustiloille sekä niihin verrattaville tiloille ja alueille, sellaisille asuntotiloille ja asuntotonteille, joiden asuntorakentamista ei lainoiteta asuntotuotantolainsäädännön nojalla, samoin kuin vuokramaalle;

4) rakentamislainoja talous-, kotieläin- ja ulkorakennusten rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjausten suorittamisen sekä kaivojen rakentamisen ja kotieläinrakennusten yhteyteen tehtävien tuorerehusäiliöiden rakentamisen rahoittamiseksi;

5) raivauslainoja viljelysten raivaamiseksi;

6) perusparannuslainoja maatalous- ja maatalouskelpoisen maan kuivattamista ja, metsänparannustöitä lukuun ottamatta, muuta perusparannusta varten;

7) laidunlainoja laidunolojen parantamiseksi;

8) tielainoja asutus- ja niihin verrattavien teiden tekemisestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen;

9) irtaimistolainoja maatalous- ja kalastusirtaimiston, siementen, lannoitteiden ja maatalouskalkin hankkimiseksi; sekä

10) sähköistämislainoja sellaisten osuus- ja liittymismaksujen suorittamiseksi, jotka oikeuttavat sähkövirran saantiin, sekä sähkövirran hankkimista ja jakelua varten tarvittavien laitteiden rakentamiseksi.

Edellä 1 momentin 3—10 kohdassa tarkoitettuja lainoja älköön annettako, ellei kysymys ole 8 §:n 7 momentissa tarkoitetusta viljelystilasta, sellaista tilaa tai aluetta varten, joka muodostaa melkoista suuremman alueen, kuin maankäyttölain mukaiseen tilaan, myös 8 §:n 6 momentin säännös huomioon ottaen, voitaisiin antaa.

Suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan tai alueen hankkimista sekä rakentamista ja muuta kuntoonpanoa varten voidaan antaa 1 momentin 1—8 kohdassa mainittuja lainoja vain, milloin 7 §:n 3 momentissa säädettyjen asuntoviljelystilan perustamisen edellytysten voidaan katsoa olevan olemassa.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan siinä tarkoitettuja lainoja antaa, milloin suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavalla tilalla tai alueella on kooltaan riittäväksi katsottava, vähintään tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, ja hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Niin ikään voidaan 3 momentin estämättä antaa 1 momentin 3—8 kohdassa mainittuja lainoja, mikäli tila tai alue on ollut hakijan tahi hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija

on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa tai aluetta on tämän jälkeen jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Mitä edellä on säädetty vanhemmista, on vastaavasti sovellettava myös ottovanhempiin.

Maanostolainoja voidaan antaa tilan määräosan hankkimisen rahoittamista varten vain, jos luovutuksen saaja on yksi useammista henkilöistä, jotka olisivat perineet luovuttajan edellyttäen, että perintö olisi langennut luovutuksen tapahtuessa, tai jos määräosaa vastaavaa tilusalaa hallitaan sovintojaon perusteella.

Milloin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen rakentamistöiden rahoittamiseksi on asuntolainan lisäksi tarpeen ottaa muuta lainaa, mutta sitä ei ole tavanmukaisin ehdoin saatavissa, voidaan tällainen laina osaksi tai kokonaan myöntää myös maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Asuntolainaa ja sen ohessa lisälainaa, sähköistämislainaa sekä 6 momentissa tarkoitettua lainaa voidaan antaa myös vuokramiehelle.

Holhouslain 39 ja 40 §:n säännösten estämättä saa holhooja holhotin puolesta ilman holhouslautakunnan ja oikeuden lupaa ottaa edellä 1 momentin 2 kohdassa ja 5 momentissa mainitun sisarosuus- tai maanostolainan sekä ostaa näissä lainkohdissa tarkoitetun määräosan tilasta ja panna sen sanotun lainan pantiksi.

76 §.

Asetuksella säädetään, millä edellytyksillä maksamatta oleva osa uutistilan perustamispalkkiosta siirtyy tai saadaan siirtää, kun siihen tilaan tai alueeseen, jolla suoritettavaa raivaus- ja rakentamistyötä varten perustamispalkkio on myönnetty, kohdistuva hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy toiselle. Perustamispalkkio siirtyy tai saadaan siirtää siinäkin tapauksessa, ettei 1 ja 2 momentissa säädettyjä palkkion myöntämisen edellytyksiä ole hallintasopimuksen taikka tilan tai alueen omistusoikeuden siirtymisajankohtana olemassa.

93 §.

Tilan tai alueen 85 §:ssä tarkoitetun myyntihinnan sekä osuuden ja etuuden 86 §:ssä tarkoitetun hinnan maksuaika samoin kuin 30 §:ssä mainitun maanosto-, sisarosuus- ja rakentamislainan takaisinmaksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään kahdeksikymmeneksiviideksi, raivaus-, perusparannus- ja tielainan enintään kahdeksaksitoista sekä irtaimisto-, laidun ja sähköistämislainan enintään kymmeneksi vuodeksi, lukuun ottamatta siementen, lannoitteiden ja maatalouskalkin hankkimiseen myönnettyjä irtaimistolainoja, joiden takaisinmaksuaika on määrättävä enintään viideksi vuodeksi. Asuntolainan takaisinmaksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään kolmeksikymmeneksiyhdeksi vuodeksi.

Edellä 30 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu lisälaina on maksettava takaisin enintään kymmenessä vuodessa yhdennestätoista lainavuodesta alkaen, jollei sitä tällöin peritä yhdellä kertaa takaisin.

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa on lainojen takaisinmaksuajasta sanottu, on sellaisen lainan, jonka vakuudeksi otetaan kiinnitys toisen maalla oleviin rakennuksiin vuokraoikeuksineen maahan, takaisinmaksuaika siinä tapauksessa, että jäljellä oleva vuokrakausi on edellä tarkoitettua maksuaikaa lyhyempi, määrättävä enintään sanotun vuokrakauden pituiseksi.

Tilan tai alueen myyntihintaan lisätyn lainan takaisinmaksuaika ja korko määräytyvät myyntihinnan suorittamisajan ja koron mukaan.

Milloin sellaisen asutustilan tai asuntotontin myyntihinta, joka hallintasopimusta tehtäessä myydään asukkaaksi hyväksytylle, on maatalousministeriön vahvistamaa määrää suurempi, voidaan ylimenevä osa määrätä maksettavaksi kauppakirjaa allekirjoitettaessa tai kauppakirjassa määrättynä aikana, jota ei saa määrätä viittä vuotta pitemmäksi kaupantekopäivästä lukien.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettu myyntihinta, hinta ja laina voidaan määrätä suoritettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

Kunnalle, yhtiölle, osuuskunnalle ja muulle yhteisölle myönnetyn luoton takaisin maksamisesta säädetään erikseen.

94 §.

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen

korko on yksi prosentti ja muiden sanotussa momentissa tarkoitettujen lainojen korko kolme prosenttia vuodessa.

Valtioneuvosto voi velkarasituksen tasoittamiseksi eri aikoina annettujen luottojen välillä korottaa 1 momentissa mainittua korkoa enintään tavanmukaisin ehdoin myönnetyistä luotoista perittävän koron suuruiseksi, ei kuitenkaan maanosto- ja sisarosuuslainojen eikä 1 momentissa tarkoitettujen hintojen osalta, ellei lailla toisin säädetä, kolmea prosenttia korkeammaksi.

Lisälaina on kymmenen ensimmäistä lainavuotta koroton, minkä jälkeen siitä peritään yhtä suuri korko kuin samaan aikaan myönnetystä asuntolainasta.

99 §.

Milloin maan tai luoton saaja luovuttaa toiselle vuokraoikeuden, jota rasittaa valtion, kunnan tai 31 §:ssä tarkoitetun rahalaitoksen saaminen, taikka luovuttaa tai vuokraa toiselle sellaisen tässä laissa tarkoitetun tilan tai alueen, joka ei ole 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan niistä, voidaan vuokraoikeutta, tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä heti korkoineen maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena. Saaminen voidaan säilyttää, vaikka hakijalle muodostuisi maankäyttölain mukaista tilaa melkoisesti suurempikin tila.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin.

Maksut, jotka ovat erääntyneet suoritettaviksi ennen vuoden 1966 loppua, mutta joita ei ole vielä tällöin maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Jos maan tai luoton saajalle on ennen 1 päivää tammikuuta 1967 myönnetty valtion tai rahalaitoksen saamisen maksamisessa 95 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua helpotusta sellaiseksi ajaksi, joka jatkuu 31 päivän joulukuuta 1966 jälkeen, lasketaan mainitun päivän jälkeiseltäkin ajalta pääoman lyhennykseksi aikaisempien säännösten mukaista lyhennystä vastaava määrä.

Milloin saamista ei ole lyhennettävä ennen vuoden 1966 loppua, sovelletaan sen lyhentämisen osalta tämän lain säännöksiä siitä myöhemmästä ajankohdasta lukien, josta saamisen lyhentäminen on määrätty alkavaksi.

Milloin asuntotilaa tai -tonttia hallitaan hallintasopimuksen nojalla, sovelletaan sen asuntorakentamisen lainoittamiseen maankäyttölainsäädäntöä asetuksella säädettävän ajan.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain 6 §:n 12 momentti, 13 § ja 15 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 13 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) ja 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), 6 §:n 12 momentti sekä 15 §:n 3 ja 6 momentti, sellaisina kuin ne ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) sekä 15 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), näin kuuluviksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 ja 7 momentissa tarkoitetun tilan tai alueen myyntihinta, mikäli sitä ei määrätä suoritettavaksi käteisenä, on maksettava takaisin soveltuvin osin noudattaen, mitä 15 §:n 3 momentissa on säädetty.

13 §.

Tämän lain ja aikaisemman asutuslainsäädännön nojalla ennen vuoden 1966 loppua syntyneiden valtion, kunnan ja rahalaitoksen saamisten takaisinmaksamisessa noudatetaan, mitä jäljempänä tässä pykälässä säädetään.

Milloin saamisen, jonka takaisinmaksuaika on enintään kolmekymmentäkolme vuotta, takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi vuoden 1958 jälkeen, on siitä 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymättä oleva osa maksettava takaisin, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin noudattaen, mitä maankäyttölain 93 §:ssä on säädetty. Mitä edellä tässä momentissa on sanottu, noudatetaan sellaisenkin saamisen osalta, jota ei ole ollut lyhennettävä 31 päivään joulukuuta 1966 mennessä.

Milloin saamisen takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, on siitä 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymättä oleva osa maksettava takaisin, jollei lailla toisin säädetä, sellaisin yhtä suurin lyhennyksin, jotka määräytyvät saamisen sanottuna päivänä jäljellä olleen takaisinmaksuajan perusteella. Milloin saamisen takaisinmaksuaika on vähintään neljäkymmentäseitsemän vuotta, on siitä 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymättä oleva osa kuitenkin maksettava, jollei lailla toisin säädetä, lyhennyksin, jotka määräytyvät sen ajan perusteella, joka saadaan, kun jäljellä olevasta takaisinmaksuajasta vähennetään kymmenen vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta saamisesta on maksettava vuotuista korkoa kolme prosenttia, jollei lailla toisin säädetä. Tilan ja alueen myyntihinnan, osuuden ja etuuden hinnan sekä maanosto- ja sisarosuuslainan korko on kuitenkin, jollei lailla toisin säädetä, yksi prosentti. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa on säädetty, noudatetaan ennen vuoden 1950 tai, mikäli on kysymys hallintasopimuksen nojalla hallitun tilan tai alueen myyntihinnasta, ennen vuoden 1952 loppua syntyneen saamisen koron osalta aikaisempia säännöksiä, jollei lailla toisin säädetä.

Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 momentissa on säädetty, on saaminen maksettava yhdellä kertaa lähinnä seuraavassa kannossa, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 150 markkaa, sekä kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 300 markkaa. Milloin kuitenkin ennen vuotta 1945 syntyneen saamisen 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymätön pääoma on suurempi kuin 300 markkaa tai milloin kysymys on tie-, kuivatus- tahi metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävän osan sanottuna ajankohtana erääntymättä olevasta pääomasta, peritään saaminen edellisessä tapauksessa 100 markan ja jälkimmäisessä tapauksessa 50 markan vuotuisin lyhennyksin, lukuun ottamatta viimeistä lyhennyserää, joka voidaan periä enintään puolitoistakertaisena mainituista määristä.

Asutushallitus voi erityisestä syystä myöntää 5 momentissa tarkoitettujen maksujen sekä tie-, kuivatus- tai metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävän määrän erääntyneidenkin vuotuismaksujen suorittamisessa lykkäystä enintään viisi vuotta, kuitenkin niin, ettei saamisen 31 päivänä joulukuuta 1966 jäljellä olevaa takaisinmaksuaikaa pitennetä.

Vuotuismaksut, jotka ovat erääntyneet maksettaviksi ennen vuoden 1966 loppua, mutta joita ei tällöin ole vielä maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Jälleenrakennuslainsäädännön nojalla syntyneestä rahalaitoksen saamisesta 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymättä olevan osan takaisinmaksamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty.

Mitä edellä 2—8 momentissa on säädetty saamisen takaisinmaksamisesta, ei koske lyhytaikaisia, vähintään kymmenen prosentin vuotuismaksuin perittäviä saamisia, joiden osalta noudatetaan edelleen aikaisempia säännöksiä.

Tämän lain ja aikaisemman asutuslainsäädännön nojalla syntyneiden sekä jälleenrakennuslainsäädännön nojalla syntyneiden ja vastedes syntyvien valtion, kunnan ja rahalaitosten saamisten takaisinmaksamisessa voidaan maan tai luoton saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuneiden vaikeuksien lieventämiseksi myöntää helpotuksia soveltuvin osin noudattaen, mitä maankäyttölain 95 §:n 2 ja 4 momentissa on säädetty. Muutoin noudatetaan tässä pykälässä mainituin poikkeuksin maksuhelpotusten ja muiden sopimusehtojen osalta aikaisempia säännöksiä.

Siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun lain (398/45) mukaan myön-

nettyjen lainojen lyhentämisen johdosta valtion ja rahalaitoksen välillä toimitettavassa selvittelyssä noudatetaan, mitä maankäyttölainoista 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain (354/58) 16 §:n 2 momentissa on säädetty.

Saamisen on edellä tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa katsottava syntyneen silloin, kun velka- tai kauppakirja on allekirjoitettu taikka yhteismetsäosuuden hinnan vahvistamista tarkoittava päätös annettu. Tie-, kuivatus- ja metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävän osan sekä muun sellaisen saamisen katsotaan kuitenkin syntyneen sinä ajankohtana, josta lukien saaminen on määrätty perittäväksi.

Milloin velallinen luovuttaa toiselle tilan tai alueen, joka ei ole maankäyttölain 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan siitä, voidaan tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä korkoineen heti takaisin maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä maankäyttölain 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 §.

Valtion ja rahalaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä maankäyttölain 93 §:ssä ja 94 §:n 1 momentissa on säädetty. Tie-, kuivatus- ja metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävä määrä on kuitenkin maksettava 13 §:n 5 momentissa mainituin lyhennyksin ja muutoin soveltuvin osin noudattaen, mitä sanotun pykälän 6 momentissa on säädetty. Niin ikään on noudatettava, mitä sanotuissa momenteissa on säädetty saamisesta erääntymättömän osan takaisinmaksamisesta yhdessä tai kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa.

Tässä pykälässä tarkoitettujen valtion ja rahalaitoksen saamisten osalta on vastaavasti voimassa, mitä 13 §:n 12 ja 13 momentissa sekä maankäyttölain 95 §:n 2 ja 4 momentissa on säädetty.

Asutushallitus päättää maanhankintalainsäädännön mukaisten lainojen enimmäismääristä noudattaen soveltuvin osin maankäyttölain mukaisten lainojen enimmäismääriä koskevia, kulloinkin voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Siitä, millä edellytyksillä 1 momentissa tarkoitettuja henkilöitä koskevassa lainoitustoiminnassa ryhdytään soveltamaan maankäyttölakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä, säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin.

Laki

eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain (361/58) 45 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (630/62), näin kuuluvaksi:

45 §.

Luoton saajan on, jollei lailla toisin säädetä, maksettava kauppa- tai lunastushinta tai sen osa, jonka valtio on välittänyt, takaisin valtiolle kahdessakymmenessäviidessä vuodessa sekä suoritettava saamisesta kulloinkin

maksamatta olevalle pääomalle vuotuista korkoa yksi prosentti. Milloin välitetty kauppa- tai lunastushinta on viittäsataa markkaa pienempi, maksetaan se takaisin yhdellä kertaa tai lyhyemmässä ajassa, kuin edellä on sanottu. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä - kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin.

Maksut, jotka ovat erääntyneet suoritettaviksi ennen vuoden 1966 loppua, mutta joita ei ole vielä tällöin maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Laki

valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä 23 päivänä huhtikuuta 1926 annetun lain 10 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (631/62), näin kuuluvaksi:

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Luovutushinta on, jollei lailla toisin säädetä, maksettava valtiolle kahdessakymmenessäviidessä vuodessa sekä sen kulloinkin suorittamatta olevalle pääomalle vuotuista korkoa yksi prosentti. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä - kuuta 196 , ja sitä sovelletaan jäljempänä mainituin poikkeuksin 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa vuoden 1950 joulukuun 31 päivän jälkeen syntyneisiin velkasuhteisiin.

Saaminen on maksettava yhdellä kertaa lähinnä seuraavassa kannossa, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 150 markkaa, sekä kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 300 markkaa. Milloin kuitenkin ennen vuotta 1945 syntyneen saamisen 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymätön pääoma on suurempi kuin 300 markkaa, peritään se 100 markan vuotuisin lyhennyksin, lukuun ottamatta viimeistä lyhennyserää, joka voidaan periä enintään puolitoistakertaisena mainituista määristä.

Maksut, jotka ovat erääntyneet maksettaviksi ennen vuoden 1966 loppua, mutta joita ei vielä tällöin ole maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Laki

lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille 14 päivänä huhtikuuta 1944 annetun lain 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (632/62), näin kuuluvaksi:

8 §.

Luovutetusta lisämaasta ei suoriteta valtiolle lunastusta. Mikäli lisämaalla on sen saajalle tulevia 1 momentissa mainitut mitat täyttäviä puita, suorittaa lisämaan saaja niistä valtiolle kohtuullisen käyvän hinnan, mikä on maksettava, jollei lailla toisin säädetä, kahdessakymmenessäviidessä vuodessa, sekä vuotuista korkoa kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle yksi prosentti. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa. Pääomamäärältään vähäisen saamisen takaisinmaksamisesta säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, kuitenkin niin, että saamisen, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymättä oleva osa on maksettava takaisin, jollei lailla toisin säädetä, sellaisin yhtä suurin lyhennyksin, jotka määräytyvät saamisen sanottuna päivänä jäljellä olleen takaisinmaksuajan perusteella.

Maksut, jotka ovat erääntyneet maksettaviksi ennen vuoden 1966 loppua, mutta joita ei vielä tällöin ole maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Laki

maankäyttölainoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maankäyttölainoista 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain (354/58) 7 §:n 3 momentti näin kuuluvaksi:

7 §.

Heikossa taloudellisessa asemassa olevalle luoton saajalle voidaan asuinrakennuksen rakentamista tai uusimista varten myönnetyn asuntolainan lisäksi antaa valtioneuvoston vahvistamin perustein maankäyttölain 93 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisälainaa enintään kymmenen sadalta hyväksytystä hankinta-arvosta, ja saavat lisälaina, asuntolaina ja näiden edellä paremmalla etuoikeudella kiinnitetyt lainat nousta enintään yhdeksäänkymmeneen sadalta vakuuden arvosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annetun lain 1 § sekä 7 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 16 päivänä elokuuta 1958 annetussa laissa (357/58), näin kuuluviksi:

1 §.

Kun maalaiskunnassa tai sellaisella kaupungin tai kauppalan alueella, joka tammikuun 1 päivän 1963 jälkeen on kuulunut maalaiskuntaan ja jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa, oleva kiinteistö on ulosottotoimin myyty, on asutushallituksella valta kolmenkymmenen päivän kuluessa huutokaupan toimittamisesta lukien lunastaa myyty kiinteistö huutokauppahinnasta. Kauppakirjaa älköön tätä ennen ostajalle annettako.

7 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos maan tai luoton tarpeessa oleva kiinteistön entinen omistaja tai hänen aviopuolisonsa tai joku heidän rintaperillisistään, veljistään tai sisaristaan tahi näiden aviopuolisoista taikka omistajan tai hänen aviopuolisonsa vanhemmista on hakenut kiinteistöä, voidaan se tai siitä muodostettu tila hänelle luovuttaa, vaikka hän ei täyttäisikään muita maankäyttölaissa säädettyjä edellytyksiä, milloin hänet muutoin katsotaan sopivaksi. Mainituin edellytyksin voidaan myös usealle edellä tarkoitetulle henkilölle yhteisesti luovuttaa lunastettu kiinteistö tai siitä muodostettu tila.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voidaan perustaa asutustila tai asuntotontti, vaikka se ei täyttäisikään maankäyttölain 7—10 ja 12 §:ssä tai 14 §:ssä asutustilan tai asuntotontin perustamiselle asetettuja vaatimuksia, sekä määrätä luovutushinta maankäyttölain mukaista hintaa pienemmäksi, ei kuitenkaan pakkohuutokauppahinnan ja valtiolle aiheutuneiden kustannusten yhteenlaskettua määrää pienemmäksi.

Laki

uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun lain 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (558/63), näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Työt, joiden suorittamista varten on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua perustamispalkkiota, on viljelystilan osalta suoritettava viimeistään 15 vuoden sekä asuntoviljelys- ja kalastustilan osalta viimeistään 12 vuoden kuluessa perustamispalkkion myöntämisestä lukien, kuitenkin niin, etteivät määräajat pääty ennen vuoden 1964 loppua. Töiden suorittaminen voidaan kuitenkin katsoa päättyneeksi ja niitä koskeva loppukatselmus pitää ennen määräajan loppuun kulumista, jos voidaan pitää ilmeisenä, ettei töiden suorittamista enää jatketa, ja asukas antaa siihen suostumuksensa. Jollei kaikkia töitä ole suoritettu määräajassa tai silloin, kun tilalla

pidetään loppukatselmus, maksetaan palkkio vain suoritettujen töiden osalta. Milloin tilalla ei ole taloudellisesti raivattavaksi soveltuvaa maata perustamispalkkion myöntämisen perusteena olleessa raivaussuunnitelmassa edellytettyä määrää ja perustamispalkkio olisi voitu myöntää jo tilalla olleen taloudellisesti raivattavaksi soveltuvan maan määrän perusteella, älköön palkkiosta kuitenkaan vähennettäkö sanotusta syystä suorittamatta jääneen raivaustyön edellyttämää palkkio-osuutta. Jos sanotussa raivaussuunnitelmassa on edellytetty raivattavaksi maata enemmän kuin asianomaisen suuruusluokan tilalle on maanhankintalainsäädännön mukaan määrätty enintään annettavaksi maatalous- ja maatalouskelpoista maata, voidaan palkkion lopullista määrää vahvistettaessa pitää perustana viimeksi mainittua alaa, mikäli palkkio olisi voitu sanotun alan perusteella myöntää.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 14 päivältä viime maaliskuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 34. Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Hanhirovan ym. lakialoitteen n:o 140, ed. Jämsenin ym. lakialoitteen n:o 141 ja ed. Mustosen ym. lakialoitteen n:o 142, joista jokainen sisältää ehdotuksen laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, ed. Hanhirovan ym. lakialoitteen n:o 228, ed. Jämsenin ym. lakialoitteen n:o 230, ed. Kankaan ym. lakialoitteet n:o 231 ja 234, ed. Pekkarisen ym. lakialoitteen n:o 239 ja ed. Rönkön lakialoitteen n:o 245 (kaikki 1966 vp.), joista jokainen sisältää ehdotuksen laiksi maankäyttölain muuttamisesta, ed. Uusitalon ym. lakialoitteen n:o 252 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta, sekä ed. Saimon ym. lakialoitteen n:o 254 (1966 vp.), joka sisältää ehdotuksen laiksi asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousministeri Nestori Kaasalaista, ministeri Lars Lindemania ja hallitusneuvos Jorma Punovuorta maatalousministeriöstä, valtiovarainministeri Mauno Koivistoa ja hallitussihteeri Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä, pääjohtaja Urho Kähöstä asutushallituksesta, toiminnanjohtajia Tauno Savolaista Asutusliitosta, E. E. Kukkoa Pienviljelijäin Keskusliitosta, Vilho Mäkelää Pienviljelijäin Liitosta ja Walter Kuuselaa Suomen Pienviljelijäin Liitosta, yliagronomi Oiva Nikulaa Maatalousseurojen Keskusliitosta sekä varatuomareita Jouko Ripattia Osuuskassojen Keskus Oy:stä, Matti Äyräpäätä Suomen Hypoteekkiyhdistyksestä ja Toivo Ihoa Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankista valiokunta esittää seuraavaa.

Korottaessaan viime lokakuun 4 päivänä asuntotuotantolainsäädännön nojalla myönnettyjen asuntolainojen korkoa valtioneuvosto päätti samassa yhteydessä sille laissa annettujen valtuuksien puitteissa myös asuntotuotantolainsäädännön mukaiseen korkoon sidottujen asutusluottojen koron korottamisesta. Asutusluottojen koron suuruudeksi tuli tällöin kolme prosenttia, lukuun ottamatta niiden tilojen, alueiden, osuuksien ja etuuksien hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen korkoa, joita koskeva saaminen on syntynyt vuoden 1950 tai, sikäli kuin on kysymys hallintasopimuksen nojalla hallitun tilan tai alueen hinnasta, vuoden 1952 jälkeen. Viimeksi mainittujen saamisten korko on lailla säädetty yhdeksi prosentiksi. Hallituksen esityksessä, joka käsittelee asutus- ja niihin verrattavien luottojen koron suuruutta ja muita takaisinmaksuehtoja yhtenä kokonaisuutena, on mainittujen luottojen koron suuruudeksi ehdotettu lailla säädettäväksi edellä selostetut yksi ja kolme prosenttia. Lisäksi hallituksen esityksessä on ehdotettu annettavaksi valtioneuvostolle valtuus korottaa maankäytölain mukaisten luottojen korkoa velkarasituksen tasoittamiseksi eri aikoina annettujen luottojen välillä enintään tavanmukaisin ehdoin myönnetyistä luotoista perittävän koron suuruiseksi, ei kuitenkaan maanosto- ja sisarosuuslainojen eikä hintojen osalta kolmea prosenttia korkeammaksi. Hallituksen esitykseen sisältyy myös asutusluottojen takaisinmaksuaikoja koskevia muutosehdotuksia. Niinpä sellaisten maankäyttölain mukaisten luottojen enimmäistakaisinmaksuaika, joka nykyisin on kolmekymmentäyksi vuotta, ehdotetaan alennettavaksi kahteenkymmeneenviiteen vuoteen.

Lisäksi on esitykseen otettu eräitä muita lähinnä maankäyttölainsäädäntöön kohdistuvia muutosehdotuksia.

Valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä säännöksiä pääosiltaan tarkoituksenmukaisina sekä lakiehdotusten hyväksymistä tarpeellisena ja, huomioon ottaen, ettei tällä hetkellä ole lainkaan olemassa säännöksiä muiden maankäyttölain mukaisten lainojen kuin maanosto-, sisarosuus- ja irtaimistolainojen koron suuruudesta, myös kiireellisenä. Esitysten yksityiskohtien osalta valiokunta tekee seuraavat huomautukset ja muutosehdotukset.

Maankäyttölain muuttamista tarkoittavan lakiehdotuksen 94 §:n 2 momentin mukaan voi valtioneuvosto korottaa sanotun lain mukaisen yhden prosentin koron kolmeksi prosentiksi ja kolmen prosentin koron tavanmukaisin ehdoin myönnetyistä luotoista perittävän koron suuruiseksi. Vastaavaa valtuutta ei valtioneuvostolla olisi muiden asutuslakien mukaan joko samanaikaisesti tai aikaisemmin syntyneiden saamisten osalta. Valiokunnan mielestä ei valtioneuvostolle kuitenkaan olisi ainakaan nykyoloissa annettava tällaista valtuutusta maankäyttölain mukaisten eikä muidenkaan vuoden 1959 jälkeen syntyneiden saamisten osalta. Sen sijaan valiokunta katsoo, että valtioneuvostolle voidaan antaa valtuus korottaa ennen vuotta 1959 syntyneiden saamisen korkoa. Tällöinkin olisi sanottua valtuutta siten rajoitettava, ettei koron korottaminen voisi tapahtua ennen vuotta 1970 ja että kolmen prosentin korko voitaisiin nostaa vain neljään prosenttiin ja vasta, kun kaksitoista vuotta on kulunut saamisen syntymisestä. Yhden prosentin korko voitaisiin nostaa aikaisintaan vuonna 1970 kahteen prosenttiin ja kolmeen prosenttiin aikaisintaan kuuden vuoden kuluttua koron edellisestä korottamisesta.

Maankäyttölain 93 §:n 1 momentin mukaan olisi sanotussa momentissa tarkoitettujen hintojen maksuaika samoin kuin maanosto-, sisarosuus- ja rakentamislainan takaisinmaksuaika nykyisen enintään kolmenkymmenenyhden vuoden sijasta enintään kaksikymmentäviisi vuotta. Valiokunta ei kuitenkaan pidä nykyoloissa asianmukaisena lailla lyhentää sanottujen saamisten enimmäistakaisinmaksuaikoja, ja yhtyy tältä osin ed. Mustosen ym. lakialoitteessa n:o 142 tehtyyn ehdotukseen sanottujen enimmäistakaisinmaksuaikojen säilyttämisestä kolmenakymmenenäyhtenä vuotena.

Edellä mainitut muutosehdotukset on tehty maankäyttölain 93 §:n 1 momenttiin ja 94 §:ään, asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 4 ja uuteen 5 momenttiin sekä lain voimaantulosäännökseen, eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain 45 §:n 2 momenttiin, valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain 10 §:n 2 momenttiin ja lain voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momenttiin sekä lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain 8 §:n 2 momenttiin ja lain voimaantulosäännöksen 1 momenttiin. Valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momenttiin valiokunta on samalla lisännyt takaisinmaksuajan osalta viittauksen asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 3 momenttiin, koska molemmissa tapauksissa on kysymys takaisinmaksuajaltaan yhtä pitkistä saatavista, sekä lisännyt voimaantulosäännökseen sanotun 13 §:n 7 (6) momenttia vastaavan säännöksen asutushallituksen oikeudesta myöntää lykkäystä voimaantulosäännöksen 3 (2) momentissa tarkoitettujen saatavien takaisinmaksamisessa.

Niiden saamisten osalta, joiden kantoviranomaisena on lääninhallitus, ei kantoa, joka tapahtuu kerran vuodessa kesäkuun 1—15 päivien välisenä aikana, voida suorittaa kuluvana vuonna uusien säännösten mukaisesti. Tästä johtuen on lain voimaantulo tällaisten saamisten osalta siirrettävä tapahtuvaksi vuoden 1968 alkuun. Myös niiden saamisten kesäkuun kantoa, josta rahalaitokset huolehtivat, jouduttaneen asetuksella siirtämään. Tällöin on luonnollista, ettei lyhennysmaksulle näin pitennetyltä ajalta peritä korkoa. Sanotuista seikoista aiheutuvat muutokset on tehty maankäyttölain voimaantulosäännöksen 1 momenttiin, asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain voimaantulosäännökseen, valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä anetun lain voimaantulosäännöksen 1, 3 (2) ja 5 (3) momenttiin sekä lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain voimaantulosäännökseen.

Hallituksen esityksessä on ehdotettu muutettavaksi vain eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain 45 §:n 2 momenttia. Kun tällöin lain 46 § olisi ristiriitainen sanotun 2 momentin säännöksen kanssa, valiokunta ehdottaa muutettavaksi myös 46 §:ää siten, että siinä oleva sana "vuotuismaksuin" korvataan sanalla "takaisinmaksuehdoin".

Asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 6 (5) momenttiin valiokunta on lisännyt, toistensa kanssa ristiriidassa olevien lainsäännösten välttämiseksi, viittauksen eräiden saatavien perimisestä kerta kaikkiaan annettuun lakiin (682/66).

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ei salaojitusta varten myönnettyjen perusparannuslainojen antamisen osalta, lainojen laatu huomioon ottaen, ole syytä lailla säätää erityisiä edellytyksiä. Kun lakitekstissä ei kuitenkaan ole otettu huomioon sanottua perustelujen lausumaa, johon valiokunta yhtyy, valiokunta on muuttanut maankäyttölain 30 §:n 3 ja 4 momentin sanamuodon perustelujen mukaiseksi sisällyttäen samalla muutkin perusparannuslainat, joilla ei ole lainoitustoiminnassa suurta merkitystä, samaan ryhmään.

Selvyyden vuoksi valiokunta on sisällyttänyt maankäyttölain voimaantulosäännöksen uuteen 6 momenttiin säännöksen maankäyttölain 76 §:n 4 momenttiin tehdyn muutoksen taannehtivuudesta.

Muut valiokunnan tekemät muutokset ovat pykäläviittauksista johtuvia tai muutoin muodollista laatua.

Lakialoitteisiin n:ot 140 ja 141 sekä n:ot 228, 230, 231, 234, 239, 245, 252 ja 254 (viimeksi mainitut 1966 vp.) sisältyviä lakiehdotuksia, jotka sisältävät samoihin asioihin kohdistuvia muutosehdotuksia kuin hallituksen esityskin, valiokunta ei ole katsonut asianmukaiseksi asettua puoltamaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen, toinen, kolmas, neljäs ja viides lakiehdotus, ensimmäinen pohjautuen myös lakialoitteeseen n:o 142, hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 16 §:n 1 momentti, 20 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 23 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), 30 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1960 annetussa laissa (510/60) ja 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 76 §:n 4 momentti, 93 ja 94 §, sellaisina kuin viimeksi mainitut pykälät ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (627/62), ja 99 § sekä lisätään lain 8 §:ään uusi 6 momentti, nykyisen 6 momentin siirtyessä, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), pykälän 7 momentiksi, seuraavasti:

8, 16, 20 ja 23 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

30 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan tai alueen hankkimista sekä rakentamista ja muuta kuntoonpanoa varten voidaan antaa 1 momentin 1—*5 sekä 7 ja* 8 kohdassa mainittuja lainoja vain, milloin 7 §:n 3 momentissa säädettyjen asuntoviljelystilan perustamisen edellytysten voidaan katsoa olevan olemassa.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan siinä tarkoitettuja lainoja antaa, milloin suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavalla tilalla tai alueella on kooltaan riittäväksi katsottava, vähintään tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, ja hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Niin ikään voidaan 3 momentin estämättä antaa 1 momentin 3—*5 sekä 7 ja* 8 kohdassa mainittuja lainoja, mikäli tila tai alue on ollut hakijan tahi hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa tai aluetta on tämän jälkeen jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Mitä edellä on säädetty vanhemmista, on vastaavasti sovellettava myös ottovanhempiin.

(5—8 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

76 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

93 §.

Tilan tai alueen 85 §:ssä tarkoitetun myyntihinnan sekä osuuden ja etuuden 86 §:ssä tarkoitetun hinnan maksuaika samoin kuin 30 §:ssä mainitun maanosto-, sisarosuus-, *asunto-* ja rakentamislainan takaisinmaksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään *kolmeksikymmeneksiyhdeksi*, raivaus-, perusparannus- ja tielainan enintään kahdeksaksitoista sekä irtaimisto-, laidun- ja sähköistämislainan enintään kymmeneksi vuodeksi lukuun ottamatta siementen, lannoitteiden ja maatalouskalkin hankkimiseen myönnettyjä irtaimistolainoja, joiden takaisinmaksuaika on määrättävä enintään viideksi vuodeksi. *(Poist.)*

(2—7 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

94 §.

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen korko on yksi prosentti ja muiden sanotussa momentissa tarkoitettujen lainojen korko kolme prosenttia vuodessa, *jollei lailla toisin säädetä.*

(Poist.)

(2 mom. kuten 3 mom. hallituksen esityksessä.)

99 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin. *Mikäli asetuksella siirretään maankäyttölain mukaisten lainojen kantoaikaa, ei lyhennysmaksulle näin pitennetyltä ajalta peritä korkoa.*

(2—5 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Mitä 76 §:n 4 momentissa on säädetty uutistilan perustamispalkkion siirtymisestä tai siirtämisestä siinä tapauksessa, ettei sanotun pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyjä palkkion myöntämisen edellytyksiä ole hallintasopimuksen taikka tilan tai alueen omistusoikeuden siirtymisajankohtana olemassa, noudatetaan myös, kun sanottu hallintasopimuksen tai omistusoikeuden siirtyminen on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Perustamispalkkion määrästä on tällöin kuitenkin vähennettävä uudelle haltijalle tai omistajalle mahdollisesti suoritettu raivaus- ja rakentamispalkkio sekä rakentamisavustus, sikäli kuin työ, jonka suorittamista varten palkkio tai avustus on myönnetty, sisältyy tilan tai alueen raivaus- ja rakentamissuunnitelmaan.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain 6 §:n 12 momentti, 13 § ja 15 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 13 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) ja 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), 6 §:n 12 momentti sekä 15 §:n 3 ja 6 momentti, sellaisina kuin ne ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) sekä 15 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), näin kuuluviksi:

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

13 §.

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta saamisesta on maksettava *toistaiseksi* vuotuista korkoa kolme prosenttia *(poist.)*. Tilan ja alueen myyntihinnan, osuuden ja etuuden hinnan sekä maanosto- ja sisarosuuslainan korko on kuitenkin, *jos saaminen on syntynyt (poist.)* vuoden 1950 tai, mikäli on kysymys hallintasopimuksen nojalla hallitun tilan tai alueen myyntihinnasta, *(poist.)* vuoden 1952 *jälkeen, toistaiseksi yksi prosentti (poist.).*

Valtioneuvosto voi velkarasituksen tasoittamiseksi eri aikoina annettujen luottojen välillä korottaa, jollei lailla toisin säädetä, 4 momentissa mainitun koron sanotussa momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanostoja sisarosuuslainojen osalta kolmeksi prosentiksi ja muiden 4 momentissa tarkoitettujen lainojen osalta neljäksi prosentiksi, ei kuitenkaan sellaisten saamisten korkoa, jotka ovat syntyneet vuoden 1958 jälkeen. Korkoa älköön korotettako kolmesta prosentista neljään prosenttiin, ennen kuin saamisen syntymisestä on kulunut vähintään kaksitoista vuotta. Korkoa älköön myöskään korotettako kahdesta prosentista kolmeen prosenttiin, ennen kuin vähintään kuusi vuotta on kulunut saamisen koron edellisestä korottamisesta.

Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 momentissa on säädetty, on saaminen maksettava yhdellä kertaa lähinnä seuraavassa kannossa, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 150 markkaa, sekä kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 300 markkaa. Milloin kuitenkin ennen vuotta 1945 syntyneen saamisen 31 päivänä joulukuuta 1966 erääntymätön pääoma on suurempi kuin 300 markkaa tai milloin kysymys on tie-, kuivatustahi metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävän osan sanottuna ajankohtana erääntymättä olevasta pääomasta, peritään saaminen edellisessä tapauksessa 100 markan ja jälkimmäisessä tapauksessa, *mikäli saamista ei peritä eräiden saamisten perimisestä kerta kaikkiaan 20 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (682/66) mukaisesti,* 50 markan vuotuisin lyhennyksin, lukuun ottamatta viimeistä lyhennyserää, joka voidaan periä enintään puolitoistakertaisena mainituista määristä.

Asutushallitus voi erityisestä syystä myöntää *6* momentissa tarkoitettujen maksujen sekä tie-, kuivatus tai metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävän määrän erääntyneidenkin vuotuismaksujen suorittamisessa lykkäystä enintään viisi vuotta, kuitenkin niin, ettei saamisen 31 päivänä joulukuuta 1966 jäljellä olevaa takaisinmaksuaikaa pitennetä.

(8 ja 9 mom. kuten 7 ja 8 mom. hallituksen esityksessä.)

Mitä edellä 2—*9* momentissa on säädetty saamisen takaisinmaksamisesta, ei koske lyhytaikaisia, vähintään kymmenen prosentin vuotuismaksuin perittäviä saamisia, joiden osalta noudatetaan edelleen aikaisempia säännöksiä.

(11—14 mom. kuten 10—13 mom. hallituksen esityksessä.)

15 §. s

Valtion ja rahalaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron osalta noudatetaan sovel-

tuvin osin, mitä maankäyttölain 93 §:ssä ja 94 §:n 1 momentissa on säädetty. Tie-, kuivatus- ja metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävä määrä on kuitenkin maksettava 13 §:n *6* momentissa mainituin lyhennyksin ja muutoin soveltuvin osin noudattaen, mitä sanotun pykälän *7* momentissa on säädetty. Niin ikään on noudatettava, mitä sanotuissa momenteissa on säädetty saamisesta erääntymättömän osan takaisinmaksamisesta yhdessä tai kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tässä pykälässä tarkoitettujen valtion ja rahalaitoksen saamisten osalta on vastaavasti voimassa, mitä 13 §:n *13* ja *14* momentissa sekä maankäyttölain 95 §:n 2 ja 4 momentissa on säädetty.

(6 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 *tai, sikäli kuin on kysymys saamisista, joiden kantoviranomaisena on lääninhallitus, 1 päivästä tammikuuta 1968* lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, *kuitenkin niin, että saamisten korkoa voidaan 13 §:n 5 momentissa tarkoitetuin tavoin korottaa aikaisintaan vuoden 1970 alusta lukien. Mikäli asetuksella siirretään maanhankinta- ja jälleenrakennuslainsäädännön mukaisten ja niihin verrattavien lainojen kantoaikaa, ei lyhennysmaksulle näin pitennetyltä ajalta peritä korkoa.*

Milloin tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien, on 13 §:n 1—3 ja 6—8 momentissa mainitun, vuoden 1966 loppua koskevan ajankohdan sijasta sovellettava vastaavaa vuoden 1967 ajankohtaa.

Laki

eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maaiskunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain (361/58) 45 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (630/62), *ja 46 §* näin kuuluviksi:

45 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Luoton saajan *(poist.)* maksettavan *(poist.)* kauppa- ja lunastushinnan tai sen osan, jonka valtio on välittänyt, *maksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään kolmeksikymmeneksiyhdeksi vuodeksi (poist.)*. Saamisesta kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle *on suoritettava* vuotuista korkoa yksi prosentti, *jollei lailla toisin säädetä*. Milloin välitetty kauppa- tai lunastushinta on viittäsataa markkaa pienempi, maksetaan se takaisin yhdellä kertaa tai lyhyemmässä ajassa, kuin edellä on sanottu. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

46 §.

Sellaisen kunnalle suoritettavan kauppa- tai lunastushinnan, jota valtio ei ole välittänyt, samoin kuin valtiolta lunastetun omaisuuden lunastushinnan osalta voivat toimitusmiehet määrätä, että se saadaan suorittaa sellaisin takaisinmaksuehdoin, kuin 45 §:n 2 momentissa on valtion välittämän kauppa- ja lunastushinnan osalta säädetty.

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä 23 päivänä huhtikuuta 1926 annetun lain 10 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (631/62), näin kuuluvaksi:

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Luovutushinnan *maksuaika* on *toistaiseksi määrättävä enintään kolmeksikymmeneksiyhdeksi vuodeksi. Saamisesta (poist.)* kulloinkin suorittamatta olevalle pääomalle *on maksettava* vuotuista korkoa yksi prosentti, *jollei lailla toisin säädetä.* Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 ja sitä sovelletaan jäljempänä mainituin poikkeuksin 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa *(poist.)* syntyneisiin velkasuhteisiin.

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun saamisen vuotuinen korko on kolme prosenttia, milloin se on syntynyt ennen vuotta 1951. Sellaisen saamisen osalta, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, takaisinmaksamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 3 momentissa on säädetty. Yhden prosentin vuotuisen koron korottamisesta on vastaavasti voimassa, mitä mainitun 13 §:n 5 momentissa tarkoitetun maanostolainan osalta on säädetty.

Saaminen on maksettava yhdellä kertaa lähinnä seuraavassa kannossa, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 150 markkaa, sekä kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä, kun sen erääntymättä oleva pääoma on enintään 300 markkaa. Milloin kuitenkin ennen vuotta 1945 syntyneen saamisen 31 päivänä joulukuuta 1967 erääntymätön pääoma on suurempi kuin 300 markkaa, peritään se 100 markan vuotuisin lyhennyksin, lukuun ottamatta viimeistä lyhennyserää, joka voidaan periä enintään puolitoistakertaisena mainituista määristä.

Asutushallitus voi erityisestä syystä myöntää 3 momentissa tarkoitettujen maksujen sworittamisessa lykkäystä enintään viisi vuotta, kuitenkin niin, ettei saamisen 31 päivänä joulukuuta 1967 jäljellä olevaa takaisinmaksuaikaa pitennetä.

Maksut, jotka ovat erääntyneet maksettaviksi ennen vuoden 1967 loppua, mutta joita ei vielä tällöin ole maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Laki

lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille 14 päivänä huhtikuuta 1944 annetun lain 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (632/62), näin kuuluvaksi:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Luovutetusta lisämaasta ei suoriteta valtiolle lunastusta. Mikäli lisämaalla on sen saajalle tulevia 1 momentissa mainitut mitat täyttäviä puita, suorittaa lisämaan saaja niistä

valtiolle kohtuullisen käyvän hinnan, minkä *maksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään kolmeksikymmeneksiyhdeksi vuodeksi. Saamisesta (poist.)* kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle *on suoritettava vuotuista korkoa* yksi prosentti, *jollei lailla toisin säädetä.* Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa. Pääomamäärältään vähäisen saamisen takaisinmaksamisesta säädetään asetuksella.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196, ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, kuitenkin niin, että saamisen, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, 31 päivänä joulukuuta 1967 erääntymättä oleva osa on maksettava takaisin, jollei lailla toisin säädetä, sellaisin yhtä suurin lyhennyksin, jotka määräytyvät saamisen sanottuna päivänä jäljellä olleen takaisinmaksuajan perusteella. *Koron korottamisesta on vastaavasti voimassa, mitä asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 5 momentissa tarkoitetun maanostolainan osalta on säädetty.*

Maksut, jotka ovat erääntyneet maksettaviksi ennen vuoden 1967 loppua, mutta joita ei vielä tällöin ole maksettu, peritään aikaisempien säännösten mukaisesti.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä kuudes, seitsemäs ja kahdeksas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen, toisen, kolmannen, neljännen ja viidennen lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Lopuksi valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 228, 230, 231, 234, 239, 245, 252 ja 254 (kaikki 1966 vp.) sekä lakialoitteisiin n:ot 140 ja 141 sisältyvät lakiehdotukset samoin kuin lakialoitteeseen n:o 142 sisältyvät toinen ja kolmas lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet Hjerppe, Karpola, Laiho, Lillqvist, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen, Raipala, Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet Hellsten ja Kinnunen.

Vastalauseita.

I.

Kun emme ole voineet kaikilta kohdin yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan käsiteltävinä oleviin lakiehdotuksiin tehtyjen muutosten osalta, esitämme vastalauseenamme seuraavaa.

Maankäyttölain muuttamista koskevan hallituksen esityksen 93 §:n 1 momentin mukaan olisi sanotussa momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto-, sisarosuus- ja rakentamislainojen takaisinmaksuaika enin-

tään kaksikymmentäviisi vuotta. Valiokunta on pitentänyt sanotun takaisinmaksuajan enintään kolmeksikymmeneksiyhdeksi vuodeksi. Kun mielestämme ei ole mitään asiallista ja perusteltua syytä poiketa hallituksen esityksestä, olisi mainittu momentti hyväksyttävä hallituksen esittämässä muodossa.

Valiokunta on ehdottanut poistettavaksi hallituksen esitykseen sisältyvästä lakiehdotuksesta maankäyttölain 94 §:n 2 momentin, jonka mukaan valtioneuvosto voi velkarasituksen tasoittamiseksi eri aikoina annettujen luottojen välillä korottaa yhden prosentin koron kolmeen prosenttiin ja kolmen prosentin koron tavanmukaisin ehdoin myönnetyistä luotoista perittävän koron suuruiseksi. Emme voi hyväksyä sanotun momentin poistamista, mikä merkitsisi sitä, että asutusluottojen osalta noudatettaisiin kokonaan toisenlaisia periaatteita kuin asuntotuotantolain mukaisten luottojen osalta. Olemme kuitenkin valmiit supistamaan valtioneuvostolle annettavat valtuudet sellaisiksi kuin valiokunta on ne ehdottanut annettaviksi niiden saamisten osalta, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1959. Näin menetellen lainan saajat saatettaisiin toisiinsa nähden ainakin suunnilleen samanvertaiseen asemaan.

Edellä lausutun perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen, toinen, kolmas, neljäs ja viides lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 16 §:n 1 momentti, 20 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 23 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), 30 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1960 annetussa laissa (510/60) ja 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 76 §:n 4 momentti, 93 ja 94 §, sellaisina kuin viimeksi mainitut pykälät ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (627/62), ja 99 § sekä lisätään lain 8 §:ään uusi 6 momentti, nykyisen 6 momentin siirtyessä, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), pykälän 7 momentiksi, seuraavasti:

8, 16, 20, 23, 30 ja 76 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

93 §.

Tilan tai alueen 85 §:ssä tarkoitetun myyntihinnan sekä osuuden ja etuuden 86 §:ssä tarkoitetun hinnan maksuaika samoin kuin 30 §:ssä mainitun maanosto-, sisarosuus- *(poist.)* ja rakentamislainan takaisinmaksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään *kahdeksikymmeneksiviideksi,* raivaus-, perusparannus- ja tielainan enintään kahdeksaksitoista sekä irtaimisto-, laidun ja sähköistämislainan enintään kymmeneksi vuodeksi, lukuun ottamatta siementen, lannoitteiden ja maatalouskalkin hankkimiseen myönnettyjä irtaimistolainoja, joiden takaisinmaksuaika on määrättävä enintään viideksi vuodeksi. *Asuntolainan takaisinmaksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään kolmeksikymmeneksiyhdeksi vuodeksi.*

(2—7 mom. kuten valiokunnan mietinnösä.)

94 §.

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen korko on yksi prosentti ja muiden sanotussa momentissa tarkoitettujen lainojen korko kolme prosenttia vuodessa *(poist.).*

Valtioneuvosto voi velkarasituksen tasoittamiseksi eri aikoina annettujen luottojen välillä korottaa, jollei lailla toisin säädetä, 1 momentissa mainitun koron sanotussa momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen osalta kolmeksi prosentiksi ja muiden 1 momentissa tarkoitettujen lainojen osalta neljäksi prosentiksi. Korkoa älköön kuitenkaan korotettako yh-

destä prosentista kahteen prosenttiin, ennen kuin vähintään kuusi vuotta on kulunut saamisen sytymisestä eikä kolmesta prosentista neljään prosenttiin, ennen kuin saamisen syntymisestä on kulunut vähintään kaksitoista vuotta. Korkoa älköön myöskään korotettako kahdesta prosentista kolmeen prosenttiin, ennen kuin vähintään kuusi vuotta on kulunut saamisen koron edellisestä korottamisesta.

(3 mom. kuten 2 mom. valiokunnan mietinnössä.)

99 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, *kuitenkin niin, että saamisten korkoa voidaan 94 §:n 2 momentissa tarkoitetuin tavoin korottaa aikaisintaan vuoden 1970 alusta lukien.* Mikäli asetuksella siirretään maankäyttölain mukaisten lainojen kantoaikaa, ei lyhennysmaksulle näin pitennetyltä ajalta peritä korkoa.

(2—6 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain 6 §:n 12 momentti, 13 § ja 15 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 13 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) ja 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), 6 §:n 12 momentti sekä 15 §:n 3 ja 6 momentti, sellaisina kuin ne ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) sekä 15 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), näin kuuluviksi:

6 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

13 §.

(1—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Valtioneuvosto voi velkarasituksen tasoittamiseksi eri aikoina annettujen luottojen välillä korottaa, jollei lailla toisin säädetä, 4 momentissa mainittuja korkoja *noudattaen vastaavasti, mitä maankäyttölain 94 §:n 2 momentissa on säädetty* (*poist.*).

(6—14 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtion ja rahalaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä mankäyttölain 93 (*poist.*) ja 94 §:*ssä* (*poist.*) on säädetty. Tie-, kuivatus- ja metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävä määrä on kuitenkin maksettava 13 §:n 6 momentissa mainituin lyhennyksin ja muutoin soveltuvin osin noudattaen, mitä sanotun pykälän 7 momentissa on säädetty. Niin ikään on noudatettava, mitä sanotuissa momenteissa on säädetty saamisesta erääntymättömän osan takaisinmaksamisesta yhdessä tai kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa.

— — — — — — — — — — — — — — —

(5 ja 6 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 tai, sikäli kuin on kysymys saamisista, joiden kantoviranomaisena on lää-

ninhallitus, 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, kuitenkin niin, että saamisten korkoa voidaan 13 §:n 5 momentissa *ja 15 §:n 3 momentissa* tarkoitetuin tavoin korottaa aikaisintaan vuoden 1970 alusta lukien. Mikäli asetuksella siirretään maanhankinta- ja jälleenrakennuslainsäädännön mukaisten ja niihin verrattavien lainojen kantoaikaa, ei lyhennysmaksulle näin pitennetyltä ajalta peritä korkoa.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Laki

eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain (361/58) 45 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (630/62), ja 46 § *sekä lisätään lain 45 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti (poist.):*

45 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Luoton saajan maksettavan kauppa- ja lunastushinnan tai sen osan, jonka valtio on välittänyt, maksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään *kahdeksikymmeneksiviideksi* vuodeksi. Saamisesta kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle on suoritettava vuotuista korkoa yksi prosentti *(poist.)*. Milloin välitetty kauppa- tai lunastushinta on viittäsataa markkaa pienempi, maksetaan se takaisin yhdellä kertaa tai lyhyemmässä ajassa, kuin edellä on sanottu. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen saamisten koron korottamisesta on vastaavasti voimassa, mitä maankäyttölain mukaisen maanostolainan osalta on säädetty.

46 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Laki

valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä 23 päivänä huhtikuuta 1926 annetun lain 10 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (631/62), *sekä lisätään pykälään uusi 3 momentti seuraavasti (poist.):*

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Luovutushinnan maksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään *kahdeksikymmeneksiviideksi* vuodeksi. Saamisesta kulloinkin suorittamatta olevalle pääomalle on maksettava vuotuista korkoa yksi prosentti *(poist.)*. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa.

Edellä 2 momentissa mainitun luovutushinnan koron korottamisesta on vastaavasti voimassa, mitä maankäyttölain mukaisen maanostolainan osalta on säädetty.

Voimaantulosäännös.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.) Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun saamisen vuotuinen korko on kolme prosenttia, milloin se on syntynyt ennen vuotta 1951. Sellaisen saamisen osalta, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, takaisinmaksamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 3 momentissa on säädetty *(poist.)*.

(3—5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Laki

lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille 14 päivänä huhtikuuta 1944 annetun lain 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (632/62), *sekä lisätään pykälään uusi 4 momentti seuraavasti (poist.):*

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Luovutetusta lisämaasta ei suoriteta valtiolle lunastusta. Mikäli lisämaalla on sen saajalle tulevia 1 momentissa mainitut mitat täyttäviä puita, suorittaa lisämaan saaja niistä valtiolle kohtuullisen käyvän hinnan, minkä maksuaika on toistaiseksi määrättävä enintään *kahdeksikymmeneksiviideksi* vuodeksi. Saamisesta kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle on suoritettava vuotuista korkoa yksi prosentti *(poist.)*. Saaminen voidaan määrätä maksettavaksi siten, että lyhennykset ovat alussa pienemmät ja suurenevat takaisinmaksuajan kuluessa. Pääomamäärältään vähäisen saamisen takaisinmaksamisesta säädetään asetuksella.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 2 momentissa tarkoitetun saamisen koron korottamisesta on vastaavasti voimassa, mitä maankäyttölain mukaisen maanostolainan osalta on säädetty.

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, kuitenkin niin, että saamisen, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, 31 päivänä joulukuuta 1967 erääntymättä oleva osa on maksettava takaisin, jollei lailla toisin säädetä, sellaisin yhtä suurin lyhennyksin, jotka määräytyvät saamisen sanottuna päivänä jäljellä olleen takaisinmaksuajan perusteella. *(Poist.)*

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Artturi Koskinen.
Voitto Hellsten.
Valde Nevalainen.
Matti Raipala.
Bror Lillqvist.
Olavi Nikkilä.

II.

Asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lakiehdotuksen 13 §:n sisältöä on valiokunnan enemmistö muuttanut hallituksen esityksestä poiketen siten, että valtioneuvostolle annettaisiin valtuus korottaa ennen vuotta 1959 syntyneiden saamisten korkoa. Vaikka valtuutta esitetäänkin rajoitettavaksi niin, ettei koron korottaminen voisi tapahtua ennen vuotta 1970, merkitsee valiokunnan tekemä muutos olennaista huononnusta hallituksen esitykseen ja asettaa ennen vuotta 1959 syntyneet saamiset ja lainojen haltijat, huomioon ottaen, että valiokunta on poistanut maankäyttölain muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta 94 §:n 2 momentin, muita velallisia tuntuvasti huonompaan asemaan. Kun tilanne asutusluottoja saaneiden kohdalla on metsätulojen vähentymisestä ja työttömyydestä johtuen jo muutoinkin erittäin vaikea, johtaisi koron korottaminen valiokunnan esittämällä tavalla heidät kestämättömään tilanteeseen.

Käsityksemme mukaan asutusluottoja saaneet tulevat nykyisillä toimenpiteillä olemaan jatkuvasti niin suurissa taloudellisissa vaikeuksissa, ettei koron korottamista vuodesta 1970 alkaenkaan voida pitää oikeudenmukaisena ratkaisuna. Tällaiset myöhempiin ajankohtiin perustuvat säännökset ovat mielestämme tarpeettomia. Tällaista valtuusmomenttia ei sitä paitsi ollut hallituksen esityksessä asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annettuun lakiin ehdotettujen muutosten joukossa. Sellainen ei myöskään liittynyt yhteenkään rinnakkaisaloitteeseen, joten tämä valtuutusmomentti on tullut valiokunnan mietintöön esityksistä poikkeavalla tavalla. Mielestämme on epäasiallista säätää nyt sellaisia säännöksiä, joiden tutkiminen on annettu parhaillaan toimivalle maatilakomitealle. Todettakoon lisäksi, ettei nyt ole ajankohtaista säätää sellaista, jonka hyvin ehtii myöhemminkin säätää.

Edellä lausutun perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen, neljäs ja viides lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain 6 §:n 12 momentti, 13 § ja 15 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 13 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) ja 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), 6 §:n 12 momentti sekä 15 §:n 3 ja 6 momentti, sellaisina kuin ne ovat 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) sekä 15 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (413/65), näin kuuluviksi:

6 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

13 §.

(1—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

(Poist.)

(5—13 mom. kuten 6—14 mom. valiokunnan mietinnössä.)

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Valtion ja rahalaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä maankäyttölain 93 §:ssä ja 94 §:n 1 momentissa on säädetty. Tie-, kuivatus- ja metsänparannustöiden kustannuksista takaisin perittävä määrä on kuitenkin maksettava 13 §:n *5* momentissa maini-

tuin lyhennyksin ja muutoin soveltuvin osin noudattaen, mitä sanotun pykälän *6* momentissa on säädetty. Niin ikään on noudatettava, mitä sanotuissa momenteissa on säädetty saamisesta erääntymättömän osan takaisinmaksamisesta yhdessä tai kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa.

Tässä pykälässä tarkoitettujen valtion ja rahalaitoksen saamisten osalta on vastaavasti voimassa, mitä 13 §:n *12* ja *13* momentissa sekä maankäyttölain 95 §:n 2 ja 4 momentissa on säädetty.

(6 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 tai, sikäli kuin on kysymys saamisista, joiden kantoviranomaisena on lääninhallitus, 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, *(poist.)* Mikäli asetuksella siirretään maanhankinta- ja jälleenrakennuslainsäädännön mukaisten ja niihin verrattavien lainojen kantoaikaa, ei lyhennysmaksulle näin pitennetyltä ajalta peritä korkoa.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Laki

valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä 23 päivänä huhtikuuta 1926 annetun lain 10 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (631/62), näin kuuluvaksi:

10 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun saamisen vuotuinen korko on kolme prosenttia, milloin se on syntynyt ennen vuotta 1951. Sellaisen saamisen osalta, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, takaisinmaksamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 13 §:n 3 momentissa on säädetty *(poist.)*

(3—5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Laki

lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille 14 päivänä huhtikuuta 1944 annetun lain 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (632/62), näin kuuluvaksi:

8 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sitä sovelletaan 1 päivästä

tammikuuta 1968 lukien, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, soveltuvin osin myös ennen sen voimaantuloa syntyneisiin velkasuhteisiin, kuitenkin niin, että saamisen, jonka takaisinmaksaminen on määrätty alkavaksi ennen vuotta 1959, 31 päivänä joulukuuta 1967 erääntymättä oleva osa on maksettava takaisin, jollei lailla toisin säädetä, sellaisin yhtä suurin lyhennyksin, jotka määräytyvät saamisen sanottuna päivänä jäljellä olleen takaisinmaksuajan perusteella *(poist.)*.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Pekka Vilmi. **Reino Karpola.**
Leo Häppölä. **Mauno Pohjonen.**

III.

Asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lakiehdotuksen muutosesityksessään maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö ei mielestäni ole menetellyt tarkoituksenmukaisesti esittäessään sanotun lain 13 §:n 5 momentissa valtioneuvostolle valtuuksia nostaa lähivuosina sellaisten hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen koron kolmeksi prosentiksi, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1959, sekä muitten lainojen koron neljäksi prosentiksi. Maamme pahimmalla työttömyysalueella Pohjois- ja Itä-Suomessa, missä näitä lainoja on pääasiassa asutustilallisilla ja muiden pienviljelmien omistajilla, näiden taloudellinen asema on jo nyt niin heikko, etteivät he tule enää kestämään pientäkään lisärasitusta. Tämän vuoksi ei valtioneuvostolle tulisi myöhemmässäkään vaiheessa antaa valtuuksia koron nostamiseen, kuten valiokunnan enemmistö esittää puheena olevan lakiehdotuksen 13 §:n 5 momentissa.

Edellä lausutun perusteella ehdotan,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen, neljäs ja viides lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

(Kuten II vastalauseessa.)

Laki

valtion virkataloihin kuuluvain vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

(Kuten II vastalauseessa.)

Laki

lisämaan antamisesta Kemijärven ja Sallan kunnissa sekä Kuusamon kunnan Liikasen kylässä oleville liian pienille tiloille annetun lain muuttamisesta.

(Kuten II vastalauseessa.)

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Heikki Mustonen.

Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ehdotukset laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sisältävän Hallituksen esityksen peruuttamisesta.

Eduskunnalle 10 päivänä maaliskuuta 1967 annettu Hallituksen esitys N:o 34 laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta peruutetaan täten.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Elinkeinolainsäädäntömme mukaan on vanhastaan kauppamerenkulkuun Suomen paikkakuntain välillä saatu käyttää ainoastaan suomalaisia aluksia. Kielto muiden alusten käyttämisestä rannikkomerenkulkuun sisältyy elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain (122/19) 4 §:ään. Kiellosta on kuitenkin jouduttu tekemään poikkeuksia 8 päivänä syyskuuta 1939 annetulla lailla (273/39) Petsamon ja 12 päivänä joulukuuta 1941 annetulla lailla (858/41) Ahvenanmaan liikenteen osalta.

Puheena oleva kielto on aiheuttanut hankaluuksia irtosementin kuljetuksissa rannikoillamme. Näitä kuljetuksia varten Pohjoismaiden sementtitehtaat ovat hankkineet erikoisaluksia, joita ei voida korvata muilla rannikkoliikenteeseen soveltuvilla aluksilla. Tarpeen vaatiessa, esimerkiksi poikkeuksellisen kuljetusruuhkan tai kotimaiselle alukselle sattuneen vahingon takia, olisi näihin kuljetuksiin voitava saada käytettäväksi erikoisalus muualta Pohjoismaista.

Muittenkin erikoiskuljetusten osalta saattaa ulkomaalaisten alusten käyttö tilapäisesti käydä välttämättömäksi. Tällaisia ovat esimerkiksi nestekaasun ja kemikaalien kuljetukset. Tavallisten polttoja voiteluöljyjenkin kohdalla voi syntyä tilanteita, joissa kotimaiset rannikkotankkialukset eivät pysty huolehtimaan valtakunnan sisäisistä kuljetuksista. Näittenkin alusten osalta tulisi valtioneuvostolla olla valta poikkeuslupien myöntämiseen. Hallituksen käsityksen mukaan valtuudet kuitenkin voitaisiin rajoittaa vain pohjoismaisiin aluksiin, ja luvan myöntämisen edellytyksenä pitäisi olla, että vastaavia suomalaisia aluksia ei ainakaan riittävästi ole saatavissa.

Tämän vuoksi hallitus pitää tarpeellisena lain 4 §:n muuttamista siten, että edellä tarkoitetuissa kuljetuksissa valtioneuvostolla olisi valta myöntää lupa merenkulun harjoittamiseen Suomen rannikkoliikenteessä kysymyksen ollessa norjalaisesta, tanskalaisesta tai ruotsalaisesta aluksesta.

Samalla voidaan poistaa lain 4 §:n 2 momentista tarpeettomaksi käynyt maininta Petsamosta.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 4 §, sellaisena kuin se on 12 päivänä joulukuuta 1941 annetussa laissa (858/41), näin kuuluvaksi:

4 §.

Kauppamerenkulkuun Suomen paikkakuntain välillä älköön käytettäkö muita kuin suomalaisia aluksia.

Valtioneuvostolla on kuitenkin valta antaa lupa kauppamerenkulun harjoittamiseen ulkomaalaisella aluksella Suomen paikkakuntien välillä, milloin kysymyksessä on Ahvenan-

maan maakunnan ja muun Suomen välinen liikenne tahi sellainen ruotsalainen, norjalainen tai tanskalainen öljyn, kemikaalien tai irtosementin kuljettamiseen taikka muuhun erityiseen tehtävään tarkoitettu erikoisalus, jollaisia ei riittävästi ole Suomesta saatavissa. Lupa annettakoon enintään vuodeksi kerrallaan.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Olavi Salonen.*

Talousvaliokunnan mietintö N:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 14 päivältä viime maaliskuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 35. Käsiteltyään asian valiokunta, jossa ovat olleet kuultavina kauppa- ja teollisuusministeriöstä vanhempi hallitussihteeri Veijo Huuskonen, merenkulkuhallituksesta ylijohtaja Tauno Niklander, Suomen Laivanvarustajain Yhdistyksen toimitusjohtaja, varatuomari Hilding Hallberg ja Paraisten Kalkkivuori Oy:stä prokuristi Rolf Siemssen, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Elinkeinolainsäädäntömme mukaan on vanhastaan kauppamerenkulkuun Suomen paikkakuntain välillä saatu käyttää Ahvenanmaan maakunnan ja mantereen välistä liikennettä lukuunottamatta ainoastaan suomalaisia aluksia. Kun sanotusta kiellosta on aiheutunut hankaluuksia irtosementin kuljetuksissa rannikoillamme ja kun muittenkin erikoiskuljetusten osalta saattaa ulkomaalaisten alusten käyttö tilapäisesti käydä välttämättömäksi, käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annettua lakia ehdotettu muutettavaksi siten, että valtioneuvostolla olisi oikeus myöntää Ahvenanmaan liikenteen lisäksi tilapäisesti lupia merenkulun harjoittamiseen pohjoismaisilla erikoisaluksilla Suomen rannikkoliikenteessä, mikäli kulloinkin kysymyksessä olevaan tarkoitukseen ei suomalaisia aluksia ole riittävästi saatavissa.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei lakiehdotuksen johdosta muutoinkaan ole huomauttamista, valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Helle, varapuheenjohtaja Hanhirova, jäsenet Eskman, Granvik, Kaarlonen, V. Mattila, Paasivuori, Paavola, Siiskonen, Sileäkangas ja Vaittinen sekä varajäsenet Leinonen ja Vartia.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 47 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan talousvaliokunnan mietinnössä n:o 6 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 35 laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 6 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 47, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 4 §, sellaisena kuin se on 12 päivänä joulukuuta 1941 annetussa laissa (858/41), näin kuuluvaksi:

4 §.

Kauppamerenkulkuun Suomen paikkakuntain välillä älköön käytettäkö muita kuin suomalaisia aluksia.

Valtioneuvostolla on kuitenkin valta antaa lupa kauppamerenkulun harjoittamiseen ulkomaalaisella aluksella Suomen paikkakuntien välillä, milloin kysymyksessä on Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välinen liikenne tahi sellainen ruotsalainen, norjalainen tai tanskalainen öljyn, kemikaalien tai irtosementin kuljettamiseen taikka muuhun erityiseen tehtävään tarkoitettu erikoisalus, jollaisia ei riittävästi ole Suomesta saatavissa. Lupa annettakoon enintään vuodeksi kerrallaan.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta.

Valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain 15 §:ää sovellettaessa ei työttömyyskassan jäsen, jonka työssä on siirrytty 40 tuntisiin työvikkoihin ja jonka viikoittaista työaikaa on tästä lyhennetty 4 päiväisiksi, ole päässyt avustukseen oikeutetuksi 40 tuntisten työviikkojen ajanjakson kestäessä. Tästä syystä ja jotta säännös avustuksen maksamisesta lyhennetyiltä työviikoilta olisi sovellettavissa erilaisiin työajan lyhennystä koskeviin tapauksiin, ehdotetaan avustuksen maksamista lyhennetyiltä työviikoilta koskevaa säännöstä muutettavaksi niin, että jos jäsenen viikoittaista työaikaa on lyhennetty, suoritetaan jäsenelle, kun hän on ollut 3 peräkkäisen viikon aikana työssä enintään 9 päivää tai 4 peräkkäisen viikon aikana työssä enintään 16 päivää, avustusta tästä lukien, kuitenkin viimeistään 7:nnestä työttömyyspäivästä alkaen. Avustusta suoritettaisiin niiltä viikoilta ja siltä ajalta, mitä voimassa olevan lain 15 §:ssä tältä osin on säädetty. Jos mainitun 3 tai vastaavasti 4 peräkkäisen viikon ajanjaksoon sattuisi työttömyyspäiviä enemmän kuin 6, suoritettaisiin avustusta 7:nnestä työttömyyspäivästä alkaen, vaikka 7:s työttömyyspäivä sattuisikin näiden ajanjaksojen sisälle. Lainmuutos ei huonontaisi jäsenen etuuksia. Koska lyhennetyiltä työviikoilta avustuksen suorittamista koskevaa muutettua säännöstä olisi voitava soveltaa jo sinä aikana, jona jäsenen työssä hänen työaikaansa vuonna 1967 on sovellettava säännöksiä enintään 40 tunnin pituisesta työajasta viikossa, ei puheena olevan säännöksen soveltamista olisi jätettävä kassojen harkinnan varaan, vaan olisi se kassoja velvoittava. Kun säännöksiä avustuksen suorittamisesta lyhennetyiltä työviikoilta ja silloin, kun jäsen on lomautettu, olisi sovellettava toistensa yhteydessä, on myös viimeksi mainittu säännös, joka muutoin on sisällöltään voimassa olevan lain mukainen, ehdotettu kassoja velvoittavaksi. Ehdotetut muutokset sisältyvät lakiehdotuksen 15 §:n 1 ja 2 momentteihin.

Voimassa olevan lain 24 §:n 3 ja 4 momenttien mukaan kassojen hallintokustannuksiin kohdistuva valtion apuraha määräytyy jäsenluvun perusteella. Työttömyyskassojen keskuskassa suorittaa lain 26 b §:n nojalla yhtä suuren markkamäärän kuin valtio. Kassojen hallintokustannukset määräytyvät kassan toiminnan perusteella. Tästä syystä jäsenluku yksinomaisena laskentaperusteena on katsottu liian kaavamaiseksi ja julkisista varoista myönnettävä tuki riittämättömäksi niille kassoille, joilla on jatkuvaa avustustoimintaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sen lisäksi, mitä voimassa olevien säännösten mukaan kassoille suoritetaan hallintokustannuksiin kohdistuvana valtion apurahana, näihin kustannuksiin suoritettaisiin kassoille lisäksi valtion apurahana 0,50 prosenttia niistä kassan viimeisen kalenterivuoden aikana maksamista työttömyysavustuksista, joihin suoritetaan valtion apurahaa. Keskuskassan osuus olisi yhtä suuri kuin valtion. Hallintokustannuksiin kohdistuva valtion apuraha ja keskuskassan tukimaksu eivät kuitenkaan yhteensä saisi olla enempää kuin neljä viidettäosaa kassan kohtuullisista hallintokustannuksista. Ehdotetut muutokset sisältyvät lakiehdotuksen 24 §:ään ja 26 b §:n 3 momenttiin.

Ehdotetuista muutoksista valtiolle aiheutuva vuotuinen lisämeno on riippuvainen ensi sijassa työllisyystilanteesta. Lakiehdotuksen 15 §:n muutoksesta ei aiheutune valtiolle huomioon otettavaa lisämenoa. Kas-

soille niiden hallintokustannuksiin valtion varoista suoritettava lisämeno vuoteen 1966 kohdistuvan arvion perusteella olisi noin 200 000 markkaa.

Sen nojalla, mitä edellä on sanottu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtakunnallisista työttömyyskassoista 23 päivänä maaliskuuta 1934 annetun lain (125/34) 15 § sellaisena kuin se on 23 päivänä kesäkuuta 1965 annetussa laissa (354/65), 24 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä kesäkuuta 1958 annetussa laissa (260/58), 20 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa (328/60) ja 18 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa (563/66) sekä 26 b §:n 3 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa näin kuuluviksi:

15 §.

Jos jäsenen viikoittaista työaikaa on lyhennetty, suoritetaan jäsenelle, kun hän on ollut kolmen peräkkäisen viikon aikana työssä enintään yhdeksän päivää tai neljän peräkkäisen viikon aikana työssä enintään 16 päivää, avustusta tästä lukien, kuitenkin viimeistään seitsemännestä työttömyyspäivästä alkaen, kuuden peräkkäisen kuukauden aikana työttömyyspäiviltä sellaisina viikkoina, joina työaika on ollut enintään neljä täyttä päivää taikka niitä vastaava tuntimäärä.

Avustus suoritetaan jäsenelle sellaisilta viikoilta ja siltä ajalta kuin 1 momentissa on säädetty myös silloin, kun jäsen hänestä riippumattoman syyn takia on lomautettu työsuhteen kuitenkaan katkeamatta, sen jälkeen kun jäsen 21 peräkkäisen päivän aikana on ollut työttömänä kuusi työpäivää. Avustusta saadaan suorittaa tällöin myös sunnuntai- ja juhlapäiviltä, milloin kassa sääntöjensä mukaan muutoinkin maksaa avustusta sanotuilta päiviltä.

Jos jäsen työttömyysajaltaan saa palkkaa, suoritetaan avustusta ainoastaan sikäli, kuin sanottu palkka on pienempi kuin se avustus, mihin hän kassan sääntöjen mukaan olisi oikeutettu.

Jos kassan säännöissä on määräys, että kausityössä olevalle jäsenelle ei jonakin aikana anneta avustusta, on myös tämä aika säännöissä määrättävä.

24 §.

Työttömyysavustuksiin kohdistuvan apurahan suuruus on puolet kassan jäsenille suoritetuista avustuksista. Apurahaa laskettaessa määrätään luontoisetuina annetun avustuksen arvo paikkakunnalla käypien hintojen mukaan.

Hallintokustannuksiin kohdistuvan apurahan suuruus on 50 penniä jäsentä kohti vuodessa, kuitenkin niin, että sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on vahvistettu ja sitä seuraavana vuonna on apurahan suuruus 1 markka jäsentä kohti vuodessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuihin kustannuksiin kohdistuvana valtion apurahana suoritetaan lisäksi työttömyyskassalle 0,50 prosenttia niistä kassan viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista työttömyysavustuksista, joihin suoritetaan valtion apurahaa.

Hallintokustannuksiin kohdistuva valtion apuraha ja 26 b §:n 3 momentissa tarkoitettu keskuskassan tukimaksu eivät yhteensä kuitenkaan saa olla enempää kuin neljä viidettäosaa kassan maksamista kohtuullisista hallintokustannuksista.

26 b §.

— — — — — — — — — — — — —

Keskuskassa suorittaa lisäksi työttömyyskassalle hallintokustannuksiin kohdistuvana tukimaksuna yhtä suuren markkamäärän kuin mitä valtio suorittaa sanottuihin kustannuksiin kohdistuvana apurahana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1967, kuitenkin niin, että sitä sovelletaan jo työttömyyskassojen vuoden 1966 hallintokustannuksiin kohdistuvaan valtion apurahaan ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksuun. Valtion apurahan ja keskuskassan tukimaksun tulee tällöin kuitenkin olla vähintään sen suuruiset, kuin mitä ne olisivat olleet vuoden 1966 lopussa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 14 päivältä maaliskuuta 1967 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 36. Käsiteltyään asian ja kuultuaan sen johdosta asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaaliministeriöstä, osastopäällikkö Eero Mattlaria Suomen Työnantajain Keskusliitosta, sihteeri Viljo Kuukkasta Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta, sihteeri Aarre Mannista Suomen Ammattijärjestöstä sekä puheenjohtaja Aarre Happosta Työttömyyskassojen Yhteistyöjärjestöstä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole lakiehdotuksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen (osittain), jäsenet Apajalahti, Aro, Flinck, Haarla, Hostila, Lagerroos, Melin, Männistö, Perheentupa (osittain), O. Saarinen (osittain), Saimo, Sääskilahti, Tenhiälä (osittain) ja V. R. Virtanen sekä varajäsenet Eskelinen (osittain), Eskman (osittain) ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 30 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 3 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 36 laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 3 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 30, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtakunnallisista työttömyyskassoista 23 päivänä maaliskuuta 1934 annetun lain (125/34) 15 § sellaisena kuin se on 23 päivänä kesäkuuta 1965 annetussa laissa (354/65), 24 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä kesäkuuta 1958 annetussa laissa (260/58), 20 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa (328/60) ja 18 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa (563/66) sekä 26 b §:n 3 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa näin kuuluviksi:

15 §.

Jos jäsenen viikoittaista työaikaa on lyhennetty, suoritetaan jäsenelle, kun hän on ollut kolmen peräkkäisen viikon aikana työssä enintään yhdeksän päivää tai neljän peräkkäisen viikon aikana työssä enintään 16 päivää, avustusta tästä lukien, kuitenkin viimeistään seitsemännestä työttömyyspäivästä alkaen, kuuden peräkkäisen kuukauden aikana työttömyyspäiviltä sellaisina viikkoina, joina työaika on ollut enintään neljä täyttä päivää taikka niitä vastaava tuntimäärä.

Avustus suoritetaan jäsenelle sellaisilta viikoilta ja siltä ajalta kuin 1 momentissa on säädetty myös silloin, kun jäsen hänestä riippumattoman syyn takia on lomautettu työsuhteen kuitenkaan katkeamatta, sen jälkeen kun jäsen 21 peräkkäisen päivän aikana on ollut työttömänä kuusi työpäivää. Avustusta saadaan suorittaa tällöin myös sunnuntai- ja juhlapäiviltä, milloin kassa sääntöjensä mukaan muutoinkin maksaa avustusta sanotuilta päiviltä.

Jos jäsen työttömyysajaltaan saa palkkaa, suoritetaan avustusta ainoastaan sikäli, kuin sanottu palkka on pienempi kuin se avustus, mihin hän kassan sääntöjen mukaan olisi oikeutettu.

Jos kassan säännöissä on määräys, että kausityössä olevalle jäsenelle ei jonakin aikana anneta avustusta, on myös tämä aika säännöissä määrättävä.

24 §.

Työttömyysavustuksiin kohdistuvan apurahan suuruus on puolet kassan jäsenille suoritetuista avustuksista. Apurahaa laskettaessa määrätään luontoisetuina annetun avustuksen arvo paikkakunnalla käypien hintojen mukaan.

Hallintokustannuksiin kohdistuvan apurahan suuruus on 50 penniä jäsentä kohti vuodessa, kuitenkin niin, että sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on vahvistettu ja sitä seuraavana vuonna on apurahan suuruus 1 markka jäsentä kohti vuodessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuihin kustannuksiin kohdistuvana valtion apurahana suoritetaan lisäksi työttömyyskassalle 0,50

prosenttia niistä kassan viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista työttömyysavustuksista, joihin suoritetaan valtion apurahaa.

Hallintokustannuksiin kohdistuva valtion apuraha ja 26 b §:n 3 momentissa tarkoitettu keskuskassan tukimaksu eivät yhteensä kuitenkaan saa olla enempää kuin neljä viidettäosaa kassan maksamista kohtuullisista hallintokustannuksista.

26 b §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Keskuskassa suorittaa lisäksi työttömyyskassalle hallintokustannuksiin kohdistuvana tukimaksuna yhtä suuren markkamäärä kuin mitä valtio suorittaa sanottuihin kustannuksiin kohdistuvana apurahana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1967, kuitenkin niin, että sitä sovelletaan jo työttömyyskassojen vuoden 1966 hallintokustannuksiin kohdistuvaan valtion apurahaan ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksuun. Valtion apurahan ja keskuskassan tukimaksun tulee tällöin kuitenkin olla vähintään sen suuruiset, kuin mitä ne olisivat olleet vuoden 1966 lopussa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Helsingissä 18 päivänä huhtikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Kansaneläkelain 48 §:n 2 momenttia muutettiin 20 päivänä toukokuuta 1966 annetulla lailla (295/66) siten, että valtioneuvostolta, jonka tehtävänä oli vahvistaa kansaneläkelaitoksen hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten palkka- ja eläke-edut, poistettiin eläke-etujen vahvistaminen. Sanottu lainmuutos tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1967. Kansaneläkeasetuksen 12 a §:n mukaan, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1966 annetussa asetuksessa (625/66), kansaneläkelaitoksen hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten samoin kuin muidenkin virka- tai työsuhteessa eläkelaitokseen olevien henkilöiden eläketurvasta määrätään sanotussa pykälässä säädetyn lisäksi eläkesäännöllä, jonka lisätty hallitus vahvistaa. Kun asianmukaisempana kuitenkin olisi pidettävä sitä, että kansaneläkelaissa olisi säännös hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten eläke-eduista sekä myös heidän jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä ja muista etuuksista, ehdotetaan kansaneläkelain 48 §:n 2 momenttiin otettavaksi säännös siitä, että sanotut eläkkeet ja etuudet määräytyisivät soveltuvin osin sen mukaisesti kuin mitä valtioon virkasuhteessa olevan henkilön vastaavista eläkkeistä ja etuuksista on säädetty. Lisäksi ehdotetaan, että sosiaaliministeriö vahvistaisi hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten sekä palkkaedut että myös edellä mainitut eläke-edut ja muut etuudet.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkelain 48 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (295/66) näin kuuluvaksi:

48 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaaliministeriö vahvistaa hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten palkkaedut. Niin ikään sosiaaliministeriö vahvistaa heidän eläke-etunsa ja heidän jälkeensä suoritettavat perhe-eläke-edut ja muut etuudet. Eläke- ja perhe-eläke-etuja sekä muita etuuksia vahvistettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtioon virkasuhteessa olevan henkilön vastaavista eläkkeistä ja etuuksista on säädetty.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 21 päivältä maaliskuuta 1967 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 37. Käsiteltyään asian ja kuultuaan sen johdosta asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaaliministeriöstä ja osastopäällikkö Veikko Katajaista kansaneläkelaitoksesta valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan, kuitenkin eräin muodollisin korjauksin.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki
kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkelain 48 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (295/66) näin kuuluvaksi:

48 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaaliministeriö vahvistaa hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten palkkaedut. Niin ikään sosiaaliministeriö vahvistaa heidän eläke-etunsa *sekä* heidän jälkeensä suoritettavat perhe-eläke-edut ja muut etuudet. Eläke- ja perhe-eläke-etuja sekä muita etuuksia vahvistettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtioon virkasuhteessa olevan henkilön vastaavista eläkkeistä ja etuuksista on säädetty.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen (osittain), jäsenet Apajalahti (osittain), Aro, Flinck, Haarla, Hostila, Kuusi (osittain), Lagerroos, Melin (osittain), Männistö, Perheentupa (osittain), Saimo, Sääskilahti ja V. R. Virtanen sekä varajäsenet Eskelinen, Eskman (osittain), Granvik (osittain) ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 31 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 4 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 37 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 4 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 31, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkelain 48 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (295/66) näin kuuluvaksi:

48 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaaliministeriö vahvistaa hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten palkkaedut. Niin ikään sosiaaliministeriö vahvistaa heidän eläke-etunsa sekä heidän jälkeensä suoritettavat perhe-eläke-edut ja muut etuudet. Eläke- ja perhe-eläke-etuja sekä muita etuuksia vahvistettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtioon virkasuhteessa olevan henkilön vastaavista eläkkeistä ja etuuksista on säädetty.

Helsingissä 18 päivänä huhtikuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Jyväskylän yliopistosta.

Jyväskylän yliopistosta voimassa olevat säännökset perustuvat Jyväskylän kasvatusopillisesta korkeakoulusta 8 päivänä heinäkuuta 1958 annettuun lakiin (309/58) sekä Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun nimen muuttamisesta Jyväskylän yliopistoksi 30 päivänä kesäkuuta 1966 annettuun lakiin (359/66), jolla korkeakoulun nimi muutettiin Jyväskylän yliopistoksi 1 päivästä heinäkuuta 1966 alkaen. Ensiksi mainitun lain mukaan yliopistossa on filosofinen tiedekunta, joka yliopiston perussäännön mukaan jakautuu kasvatustieteelliseen, historiallis-kielitieteelliseen ja matemaattis-luonnontieteelliseen osastoon. Kasvatustieteellisessä osastossa toimii lisäksi liikuntakasvatuksen opintosuunta. Tiedekunnan lisäksi yliopistossa on opettajanvalmistuslaitos, joka valmistaa yli-oppilaista opettajia varsinaista kansakoulua ja kansalaiskoulua sekä kansakoulun erityisluokkia varten. Jyväskylän yliopiston opiskelijamäärä oli syyslukukaudella 1966 kaikkiaan 3390, josta tiedekunnassa opiskelevia 3018.

Antaessaan 15 päivänä huhtikuuta 1966 Eduskunnalle Hallituksen esityksen laiksi Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun nimen muuttamisesta Jyväskylän yliopistoksi (1966 vuoden vp. n:o 3) Hallitus ilmoitti katsovansa, että korkeakoulun nimen muuttamisen ohella korkeakoulun hallintoa olisi nykyisestä kehitettävä ja korkeakoulusta annettuun lakiin tehtävä muitakin tarpeellisiksi osoittautuneita muutoksia. Hallitus katsoi kuitenkin, että näiden järjestelyjen ja muutosten toteuttaminen edellyttää perusteellista valmistelua ja kannanottoa myös eräisiin yleisiin, koko korkeakoululaitostamme koskeviin kysymyksiin, minkä vuoksi Hallitus rajoittui esittämään korkeakoulun nimen muuttamista. Vastauksessaan Hallituksen esitykseen Eduskunta lausui: "Eduskunta on kiinnittänyt huomiota lakiehdotuksen mukaan yliopistoksi muuttuvan Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun sisäisessä hallinnossa oleviin epäkohtiin ja todennut, että niiden poistamiseksi yliopiston sisäinen hallinto olisi uudistettava. Edelleen Eduskunta on, koska sanottua uudistamista tarkoittavat toimenpiteet liittyvät läheisesti koko korkeakoululaitoksemme hallinnon uudelleenjärjestelyyn, katsonut tässä yhteydessä asianmukaiseksi kiirehtiä kysymyksen selvittämistä korkeakoululaitoksemme osalta koko laajuudessaan."

Korkeakoululaitoksen hallinnon kehittämistä Hallitus on valmistellut lähinnä korkeakoululaitoksen suunnittelukomitean 21 päivänä kesäkuuta 1966 päivätyn kolmannen mietinnön (1966 B:64) ja siitä hankittujen lausuntojen pohjalta. Niistä korkeakouluhallintoa koskevista kysymyksistä, jotka nimenomaan Jyväskylän yliopiston hallinnon kehittämisen kannalta ovat tärkeitä, Hallitus lausuu käsityksenään seuraavaa.

Valtion yliopistoista ja korkeakouluista vain Helsingin yliopistolla on kansleri. Hänen tehtäviinsä kuuluu monien sellaisten asioiden, muun muassa nimitys- ja valitusasioiden, käsitteleminen ja ratkaiseminen, jotka valtion muiden yliopistojen ja korkeakoulujen osalta kuuluvat lähinnä asianomaisen ministeriön tai valtioneuvoston ratkaistaviin. Hallituksen mielestä tulisi sanotunlaisissa asioissa päätösvallan muissakin yliopistoissa ja korkeakouluissa kuulua nykyistä laajemmin niiden omille elimille, jolloin myös akateemisen asiantuntemuksen huomioon ottaminen tulisi riittävästi turvatuksi. Hallitus ei kuitenkaan pidä tämän päämäärän toteuttamiseksi aiheellisena ehdottaa kanslerin viran perustamista Jyväskylän yliopistoon, vaan on sitä mieltä, että puheena

oleva päämäärä on saavutettavissa yliopiston sisäistä hallintoa muulla tavoin kehittämällä, nimenomaan lisäämällä rehtorinviraston toimivaltaa. Hallitus katsoo, että yliopiston rehrin johtaman rehtorinviraston tehtäviin tulisi kuulua muun muassa professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämistä koskevasta tiedekunnan virkaehdotuksesta tehdyn valituksen ratkaiseminen sen jälkeen, kun konsistori on antanut asiasta lausunnon. Tärkeimpiä virkoja lukuun ottamatta tulisi yliopiston virkojen ja toimien täyttämisen tapahtua rehtorinviraston, hallintokollegion tai konsistorin toimesta.

Rinnan selostettujen järjestelyjen kanssa tulisi kollegiaalista asiain käsittelyä Jyväskylän yliopistossa vähentää ja mm. hallintokollegion ja konsistorin toimivalta rajoittaa vain sellaisiin asioihin, joissa kollegiaalinen käsittely on katsottava välttämättömäksi. Tämä merkitsisi osaltaan myös rehtorinviraston tehtävien lisääntymistä ja viraston muodostumista nykyistä huomattavasti keskeisemmäksi hallintoelimeksi, mikä puolestaan edellyttää, että rehtorinviraston toimintamahdollisuuksia tuntuvasti lisätään. Rehtorinvirastoon olisi perustettava hallintojohtajan virka, jonka haltijalla olisi itsenäistä ratkaisuvaltaa rehtorinviraston toimialaan kuuluvissa asioissa. Virasto tulisi lisäksi jakaa toiminnallisiin alayksiköihin.

Jyväskylän yliopiston suunnitellun rakenteen osalta muutoin Hallitus katsoo, että yliopistossa tulisi olla nykyisen tiedekunnan sijasta neljä tiedekuntaa, nimittäin kasvatus- ja yhteiskuntatieteellinen, humanistinen, matemaattis-luonnontieteellinen sekä liikuntatieteellinen tiedekunta. Yliopistossa olisi edelleen myös opettajanvalmistuslaitos. Lisäksi Hallitus katsoo, että yliopistoon olisi perustettava kasvatustieteiden tutkimuslaitos, joka harjoittaisi tutkimustyötä kasvatustieteiden alalla ja valmistaisi kasvatustieteiden ja niihin liittyvien tieteiden alaan kuuluvia tutkimuksia ja selvityksiä myös ulkopuolisille tilaajille. Laitos korvaisi läheisessä yhteistyössä yliopiston kanssa toimineen vastaavan yksityisen tutkimuslaitoksen. Lisäksi yliopistossa voisi olla muita tutkimus- ja palvelulaitoksia.

Hallitus mainitsee myös, että sen käsityksen mukaan olisi Jyväskylän yliopistossa toteutettava järjestelmä, jonka puitteissa myös muulla opettajistolla kuin professoreilla sekä opiskelijain edustajilla olisi mahdollisuus osallistua yliopistoa koskevien asioiden valmisteluun ja käsittelyyn. Tarkemmat määräykset tästä tullaan sisällyttämään myöhemmin annettavaan asetukseen, jolla yliopiston sisäinen toiminta tarkemmin järjestetään.

Hallitus on edellä kerrotulta pohjalta valmistanut oheisen ehdotuksen laiksi Jyväskylän yliopistosta. Ehdotuksen eräistä yksityiskohdista Hallitus lausuu vielä seuraavaa:

1 §. Nykyisin voimassa olevien säännösten mukaan Jyväskylän yliopiston tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta ja tieteellistä sivistystä erityisesti kasvatus- ja opetustoimen alalla. Lakiehdotuksen mukaan poistuisi yliopiston toiminnalta se rajoitus, joka sisältyy kasvatus- ja opetustoimen asettamiseen yliopiston erityiseksi opetus- ja tutkimusalaksi. Hallitus pitää kuitenkin tärkeänä, että Jyväskylän yliopisto vastaisuudessakin säilyttäisi mahdollisuutensa erityisen voimakkaan panoksen antamiseen kasvatustieteellisen opetuksen ja tutkimuksen alalla. Tässä mielessä ehdotetaan yliopistoon muun muassa perustettavaksi kasvatustieteiden tutkimuslaitos, niin kuin edellä jo on mainittu.

4 §. Uutena virkana pykälässä mainitaan hallintojohtajan virka.

6 §. Rehtorinviraston, hallintokollegion ja konsistorin osalta viitataan edellä lausuttuun. Muita yliopiston hallintoelimiä olisivat tiedekunnat, opettajanvalmistuslaitoksen opettajaneuvosto sekä kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen johtokunta.

10 §. Voimassa olevan lain mukaan voidaan avoinna olevaan professorin virkaan kutsua erittäin pätevä ja opettajaksi sovelias tutkija virkaa haettavaksi julistamatta, jos asianomainen on selvästi asetettava muiden kysymykseen tulevien saman alan kotimaisten edustajien edelle ja jos hänen nimittämisensä virkaan on katsottava yliopiston kannalta suotavaksi. Hallituksen mielestä olisi mahdollisuuksia professorin viran täyttämiseen kutsusta sopivalla tavalla laajennettava ja kutsumismenettely samalla yhdistettävä viran haun nojalla tapahtuvaan viran täyttämismenettelyyn. Tässä mielessä Hallitus katsoo, että kutsumisen edellytyksenä tulisi olla vain, että asianomaisen tutkijan pätevyys virkaan

on ilmeinen ja että hän ansioiltaan on asetettava niiden muiden edelle, jotka ovat hakeneet virkaa tai joita on ehdotettu siihen kutsuttaviksi. Kutsumismenettely olisi Hallituksen mielestä lisäksi ulotettava koskemaan myös apulaisprofessorin virkaa.

13 §. Pykälän säännökset ovat uusia. Hallitusmuodon mukaan on lailla säädettävä valtion viranomaisten virkatoimista samoin kuin valtion laitosten käyttämisestä perittävien maksujen perusteista. Jotta yliopisto voisi periä maksut mm. kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen suorittamista palveluksista ja yliopiston järjestämiin erityiskursseihin osallistumisesta, on lakiin tarpeen ottaa säännökset, jotka kelpuuttavat asetuksella säätämään näistä maksuista.

Ehdotuksen mukainen laki Jyväskylän yliopistosta ei sanottavasti lisäisi valtion menoja. Menojen lisäystä aiheutuu lähinnä eräiden lain edellyttämien uusien virkojen osalta, jotka kuitenkin on katsottava välttämättömiksi, jotta Jyväskylän yliopisto voisi täyttää sille kuuluvat tehtävät. Hallitus toteaa samalla, että muilta osin Jyväskylän yliopiston toimintaedellytysten parantaminen ja yliopiston laajentaminen muuten tulee tapahtumaan korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1967—1981 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetun lain (228/66) ja 24 päivänä elokuuta 1966 annetun asetuksen (455/66) ja niiden nojalla laadittavien kehitysohjelmien puitteissa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Jyväskylän yliopistosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jyväskylän yliopiston tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta ja tieteellistä sivistystä yliopistossa edustetuilla aloilla.

Toiminnassaan yliopiston on pyrittävä kehittämään opiskelevaa nuorisoa kykeneväksi palvelemaan isänmaata.

2 §.

Yliopiston kotipaikka on Jyväskylän kaupunki.

Tarvittaessa voidaan yliopiston laitoksia sijoittaa myös muille paikkakunnille.

3 §.

Yliopisto on opetusministeriön alainen.

Sisäisissä asioissaan yliopistolla on itsehallinto siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

4 §.

Yliopistoon voidaan perustaa professorin, apulaisprofessorin, lehtorin, apulaislehtorin, kirjastonhoitajan, vanhemman ja nuoremman alikirjastonhoitajan, amanuenssin, kirjastoapulaisen, hallintojohtajan, sihteerin, kansakoulunjohtajan, kansakoulunopettajan, soitonopettajan, puutarhurin ja käsityönohjaajan virkoja; sekä taloudenhoitajan, kamreerin, kassanhoitajan, kirjanpitäjän, kirjaajan, kanslistin, toimistoapulaisen, konekirjoittajan, preparaattorin, konemestarin, ylivahtimestarin, vahtimestarin, emännän, lämmittäjän, talonmies-lämmittäjän ja talonmiehen toimia.

Lisäksi voidaan yliopistoon nimittää dosentteja sekä valtion tulo- ja menoarvion rajoissa ottaa tuntiopettajia, ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä.

5 §.

Niiden tieteiden ja opinalojen mukaan, joissa opetusta annetaan yliopistossa, jakautuvat opettajat ja opiskelijat kasvatus- ja yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan, humanistiseen tiedekuntaan, matemaattis-luonnontieteelliseen tiedekuntaan, liikuntatieteelliseen tiedekuntaan sekä opettajanvalmistuslaitokseen.

Yliopistossa on kasvatustieteiden tutkimuslaitos, joka suorittaa tutkimustyötä kasvatustieteiden ja niihin liittyvien tieteiden alalla,

sekä tulo- ja menoarvion rajoissa muitakin tutkimus- ja palvelulaitoksia.

6 §.

Yliopiston hallintoa hoitavat lähinnä rehtorinvirasto, hallintokollegio, konsistori, tiedekunnat, opettajanvalmistuslaitoksen opettajaneuvosto ja kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen johtokunta.

7 §.

Yliopiston virka- ja opetuskielenä on suomi.

Ruotsia tai jotakin vierasta kieltä opetettaessa saadaan tarpeen mukaan käyttää asianomaista kieltä.

Ulkomaalainen opettaja, joka on määrätty joko tilapäisesti tai hallitusmuodon 84 §:n mukaan vakinaisesti toimimaan opettajana yliopistossa, saa käyttää opetuskielenä muuta kuin suomen kieltä.

Opiskelijan oikeudesta käyttää kuulusteluissa ja tutkinnoissa muuta kuin suomen kieltä voidaan säätää asetuksella.

8 §.

Yliopiston opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaaditaan, jäljempänä tässä pykälässä mainituin poikkeuksin, että virkaan tai toimeen pyrkivä täydellisesti hallitsee suomen kieltä. Muuhun kuin opettajan virkaan pääsemiseksi vaaditaan samoin täydellinen suomen kielen taito.

Siltä, joka määrätään sijaisena hoitamaan opettajan virkaa tai tointa, vaaditaan sellainen suomen kielen taito, jonka määräyksen antava viranomainen kussakin tapauksessa harkitsee riittäväksi.

Ruotsin kielen ja vieraiden kielten lehtoreilta ja apulaislehtoreilta vaadittavasta suomen kielen taidosta säädetään asetuksella.

Muihin kuin opettajan toimiin pääsemiseksi vaadittavasta suomen kielen taidosta säädetään samoin asetuksella.

Edellä 1 momentissa säädetystä kielitaitovaatimuksesta voi tasavallan presidentti myöntää lievennystä ulkomaalaiselle ja, milloin siihen on erikoisen tärkeitä syitä, myös Suomen kansalaiselle.

9 §.

Asetuksella voidaan säätää, millä edellytyksellä henkilö, joka ei ole suorittanut ylioppilastutkintoa, voi päästä vakinaiseksi opiskelijaksi yliopistoon.

10 §.

Avoinna olevaan professorin ja apulaisprofessorin virkaan voidaan kutsusta nimittää henkilö, jonka pätevyys virkaan on ilmeinen ja joka on ansioiltaan asetettava niiden muiden edelle, jotka ovat hakeneet virkaa tai joita on ehdotettu siihen kutsuttaviksi.

11 §.

Yliopistolla on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja, joiden hoitamisesta ja käyttämisestä säädetään asetuksella.

12 §.

Professorin tai muun opettajan viran perustamisesta yliopistoon lahjavaroilla säädetään kussakin tapauksessa annettavalla asetuksella.

Tällaisen viran haltijalla on samat oikeudet ja soveltuvin osin samat velvollisuudet kuin muulla vastaavalla yliopiston opettajalla. Yliopiston opettajalle kuuluvaa opetusvapautta älköön lahjakirjassa olevin määräyksin rajoitettako.

13 §.

Yliopisto ja sen laitokset voivat suorittaa valtion ja kunnan viranomaisille sekä yksityisille ja yhteisöille näiden tilaamia tieteellisiä tutkimuksia ja muita tieteellisiä palvelutehtäviä. Tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Osallistumisesta yliopiston järjestämään opetustoimintaan voidaan periä opiskelijoilta maksuja sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut maksut määrätään eräiden viranomaisten virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

14 §.

Opettajanvalmistuslaitoksessa on opetusharjoittelua varten koulu ja sen toiminnalle välttämättömät laitokset, ja sillä on oikeus järjestää opetusharjoittelua kunnan ja val-

tion kouluissa, sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

15 §.

Opettajanvalmistuslaitoksen kouluun otetaan Jyväskylän kaupungin osoittamalta alueelta riittävä määrä lapsia suorittamaan oppivelvollisuuttaan. Näiden lasten koulunkäyntiä Jyväskylän kaupunki on velvollinen avustamaan samojen perusteiden mukaan kuin omissa oppivelvollisten lasten kouluissaan.

Oppivelvollisuutensa täyttäneiden lasten ottamisesta opettajanvalmistuslaitoksen kouluun säädetään asetuksella.

16 §.

Tarkemmat säännökset Jyväskylän yliopistosta ja tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta sekä Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnasta annetaan asetuksella.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968. Sillä kumotaan Jyväskylän kasvatusopillisesta korkeakoulusta 8 päivänä heinäkuuta 1958 annettu laki (309/58) sekä Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun nimen muuttamisesta Jyväskylän yliopistoksi 30 päivänä kesäkuuta 1966 annettu laki (359/66).

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi Jyväskylän yliopistosta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein viime maaliskuun 29 päivältä lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 38. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina toimistopäällikkö M. Ahoa opetusministeriöstä, Jyväskylän yliopiston vararehtoria, professori M. Jokipiitä, humanististen teiteiden kandidaatti M. Kankaista Jyväskylän Yliopiston Ylioppilaskunnasta, Helsingin yliopiston rehtoria, professori E. Kivistä, Suomen Ylioppilaskuntien Liiton pääsihteeriä M. Louekoskea, humanististen tieteiden kandidaatti K. Rahialaa Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta, humanististen tieteiden kandidaatti O. Saarelaa Jyväskylän Yliopiston Ylioppilaskunnasta, hallitussihteeri K. Salmista valtiovarainministeriöstä ja professori P. Suomalaista Helsingin Yliopistosta, esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää puheena olevan lain aikaansaamista tarpeellisena ja on näin ollen asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin tehnyt seuraavat huomautukset ja muutosehdotukset.

Lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin kohdalla valiokunta on katsonut, ettei siinä ehdotettua sanontaan voida nykyoloissa pitää riittävänä, ja on sen vuoksi muuttanut sanottua momenttia niin, että yliopiston on sen mukaan pyrittävä toiminnassaan kehittämään opiskelevaa nuorisoa kykeneväksi palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa.

Valiokunta on todennut, että lakiehdotuksen 4 §:ssä esitetystä perustettavien virkojen luettelosta puuttuvat opettajanvalmistuslaitoksen ja kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen johtajien virat, joiden perustamista valiokunta pitää näiden laitosten toiminnan kannalta välttämättömänä, ja on tehnyt pykälään tätä tarkoittavan lisäyksen. Edelleen valiokunta on katsonut tarpeelliseksi lisätä perustettaviin virkoihin ylikirjastonhoitajan viran.

Valiokunta on katsonut korkeakoululaitoksen kehittämisen kannalta välttämättömäksi, että demokraattisten näkökohtien huomioon ottaminen yliopiston hallinnossa varmistetaan. Tätä silmällä pitäen valiokunta on lisännyt lakiehdotukseen 6 §:ään uuden 2 momentin, jonka mukaan kollegiaaliseen tapaan järjestetyissä hallintoelimissä on opettajien, muiden viranhaltijoiden ja opiskelijoiden edustajia sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Samalla valiokunta kuitenkin edellyttää, etteviät opiskelijoiden edustajat osallistu virkojen täyttämistä ja opinnäytteiden arvostelemista koskevien kysymysten käsittelyyn.

Hyväsyessään lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin valiokunta pitää aikaisemmin omaksumansa kannan mukaisesti tärkeänä sen selvittämistä, miten korkeakouluissa voitaisiin luopua opiskelijoilta perittävistä maksuista. Lisäksi valiokunta pitää suotavana, että lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista maksuista kertyvät tulot käytetään yliopison hyväksi.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momenttiin sekä 12 ja 13 §:ään valiokunta on tehnyt lähinnä muodollista laatua olevia muutoksia.

Lopuksi valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että yliopisto toimii edelleenkin yksinomaan opettajain valmistuslaitosta varten rakennetuissa yliopistolle riittämättömissä tiloissa ja pitää tärkeänä, että vireillä olevien rakennussuunnitelmien toteuttämista kiirehditään.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki
Jyväskylän yliopistosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään.

1 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Toiminnassaan yliopiston on pyrittävä kehittämään opiskelevaa nuorisoa kykeneväksi palvelemaan isänmaata *ja ihmiskuntaa.*

2 ja 3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

Yliopistoon voidaan perustaa professorin, apulaisprofessorin, *opettajanvalmistuslaitoksen johtajan,* lehtorin, apulaislehtorin, *ylikirjastonhoitajan,* kirjastonhoitajan, vanhemman ja nuoremman alikirjastonhoitajan, amanuenssin, kirjastoapulaisen, *kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen johtajan,* hallintojohtajan, sihteerin, kansakoulunjohtajan, kansakoulunopettajan, soitonopettajan, puutarhurin ja käsityönohjaajan virkoja; sekä taloudenhoitajan, kamreerin, kassanhoitajan, kirjanpitäjän, kirjaajan, kanslistin, toimistoapulaisen, konekirjoittajan, preparaattorin, konemestarin, ylivahtimestarin, vahtimestarin, emännän, lämmittäjän, talonmies-lämmittäjän ja talonmiehen toimia.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

Yliopiston hallintoa hoitavat lähinnä rehtorinvirasto, hallintokollegio, konsistori, tiedekunnat, opettajanvalmistuslaitoksen opettajaneuvosto *sekä (poist.)* tutkimus- *ja palvelulaitosten* johtokunnat.

Kollegiaaliseen tapaan järjestetyissä hallintoelimissä on opettajien, muiden viranhaltijain ja opiskelijoiden edustajia sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

7—11 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

12 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Tällaisen viran haltijalla on samat oikeudet ja soveltuvin osin samat velvollisuudet kuin muulla vastaavalla yliopiston opettajalla. Yliopiston opettajalle kuuluvaa opetus- *ja tutkimus*vapautta älköön lahjakirjassa olevin määräyksin rajoitettako.

13 §.

Yliopisto ja sen laitokset voivat suorittaa valtion ja kunnan viranomaisille sekä yksityisille ja yhteisöille näiden tilaamia tieteellisiä tutkimuksia ja muita *(poist.)* palvelutehtäviä. Tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Osallistumisesta yliopiston järjestämään opetus- *ja tutkimus*toimintaan voidaan periä opiskelijoilta maksuja sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

14—17 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Backlund, Häggblom, Kalavainen, Leinonen, H. Linna, Lukkarinen, V. E. Partanen, P. Räsänen, Saalasti, Salama, A. Salo, Sillantaus, Terästö, Uusitalo ja Volotinen sekä varajäsen Gertsin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 46 hallituksen esityksen johdosta laiksi Jyväskylän yliopistosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 6 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Jyväskylän yliopistosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 38 laiksi Jyväskylän yliopistosta, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 6 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 46.

Lisätessään lakiehdotuksen 6 §:ään uuden 2 momentin, jonka mukaan kollegiaaliseen tapaan järjestetyissä hallintoelimissä on opettajien, muiden viranhaltijoiden ja opiskelijoiden edustajia sen mukaan kuin asetuksella säädetään, Eduskunta kuitenkin edellyttää, etteivät opiskelijoiden edustajat osallistu virkojen täyttämistä ja opinnäytteiden arvostelemista koskevien kysymysten käsittelyyn.

Hyväksyessään lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin Eduskunta pitää aikaisemmin omaksumansa kannan mukaisesti tärkeänä sen selvittämistä, miten korkeakouluissa voitaisiin luopua opiskelijoilta perittävistä maksuista.

Eduskunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että yliopisto toimii edelleenkin yksinomaan opettajain valmistuslaitosta varten rakennetuissa yliopistolle riittämättömissä tiloissa ja lausuu pitävänsä tärkeänä, että vireillä olevien rakennussuunnitelmien toteuttamista kiirehditään.

Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta lopuksi edellyttää, että asetusta Jyväskylän yliopistoa säädettäessä otetaan huomioon se koululaitosta kehitettäessä hyväksyttävä periaate, että myös ammattikoulu- ja opistotietä varataan mahdollisuus päästä varsinaiseksi opiskelijaksi yliopistoihin ja korkeakouluihin lukion kurssia suorittamatta. Tällöin opiskelijoita valittaessa olisi ohjeena pidettävä sitä, että opiskelijoiksi hyväksyttäisiin pohjakoulutuksesta riippumatta ne henkilöt, joilla voidaan katsoa olevan parhaat edellytykset menestyksellisesti selviytyä korkeakouluopinnoista.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Jyväskylän yliopistosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jyväskylän yliopiston tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta ja tieteellistä sivistystä yliopistossa edustetuilla aloilla.

Toiminnassaan yliopiston on pyrittävä kehittämään opiskelevaa nuorisoa kykeneväksi palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa.

2 §.

Yliopiston kotipaikka on Jyväskylän kaupunki.

Tarvittaessa voidaan yliopiston laitoksia sijoittaa myös muille paikkakunnille.

3 §.

Yliopisto on opetusministeriön alainen.

Sisäisissä asioissaan yliopistolla on itsehallinto siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

4 §.

Yliopistoon voidaan perustaa professorin, apulaisprofessorin, opettajanvalmistuslaitoksen johtajan, lehtorin, apulaislehtorin, ylikirjastonhoitajan, kirjastonhoitajan, vanhemman ja nuoremman alikirjastonhoitajan, amanuenssin, kirjastoapulaisen, kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen johtajan, hallintojohtajan

sihteerin, kansakoulunjohtajan, kansakoulunopettajan, soitonopettajan, puutarhurin ja käsityönohjaajan virkoja; sekä taloudenhoitajan, kamreerin, kassanhoitajan, kirjanpitäjän, kirjaajan, kanslistin, toimistoapulaisen, konekirjoittajan, preparaattorin, konemestarin, ylivahtimestarin, vahtimestarin, emännän, lämmittäjän, talonmies-lämmittäjän ja talonmiehen toimia.

Lisäksi voidaan yliopistoon nimittää dosentteja sekä valtion tulo- ja menoarvion rajoissa ottaa tuntiopettajia, ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä.

5 §.

Niiden tieteiden ja opinalojen mukaan, joissa opetusta annetaan yliopistossa, jakautuvat opettajat ja opiskelijat kasvatus- ja yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan, humanistiseen tiedekuntaan, matemaattis-luonnontieteelliseen tiedekuntaan, liikuntatieteelliseen tiedekuntaan sekä opettajanvalmistuslaitokseen.

Yliopistossa on kasvatustieteiden tutkimuslaitos, joka suorittaa tutkimustyötä kasvatustieteiden ja niihin liittyvien tieteiden alalla sekä tulo- ja menoarvion rajoissa muitakin tutkimus- ja palvelulaitoksia.

6 §.

Yliopiston hallintoa hoitavat lähinnä rehtorinvirasto, hallintokollegio, konsistori, tiedekunnat, opettajanvalmistuslaitoksen opettajaneuvosto sekä tutkimus- ja palvelulaitosten johtokunnat.

Kollegiaaliseen tapaan järjestetyissä hallintoelimissä on opettajien, muiden viranhaltijain ja opiskelijain edustajia sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

7 §.

Yliopiston virka- ja opetuskielenä on suomi.

Ruotsia tai jotakin vierasta kieltä opetettaessa saadaan tarpeen mukaan käyttää asianomaista kieltä.

Ulkomaalainen opettaja, joka on määrätty joko tilapäisesti tai hallitusmuodon 84 §:n mukaan vakinaisesti toimimaan opettajana yliopistossa, saa käyttää opetuskielenä muuta kuin suomen kieltä.

Opiskelijan oikeudesta käyttää kuulusteluissa ja tutkinnoissa muuta kuin suomen kieltä voidaan säätää asetuksella.

8 §.

Yliopiston opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaaditaan, jäljempänä tässä pykälässä mainituin poikkeuksin, että virkaan tai toimeen pyrkivä täydellisesti hallitsee suomen kieltä. Muuhun kuin opettajan virkaan pääsemiseksi vaaditaan samoin täydellinen suomen kielen taito.

Siltä, joka määrätään sijaisena hoitamaan opettajan virkaa tai tointa, vaaditaan sellainen suomen kielen taito, jonka määräyksen antava viranomainen kussakin tapauksessa harkitsee riittäväksi.

Ruotsin kielen ja vieraiden kielten lehtoreilta ja apulaislehtoreilta vaadittavasta suomen kielen taidosta säädetään asetuksella.

Muihin kuin opettajan toimiin pääsemiseksi vaadittavasta suomen kielen taidosta säädetään samoin asetuksella.

Edellä 1 momentissa säädetystä kielitaitovaatimuksesta voi tasavallan presidentti myöntää lievennystä ulkomaalaiselle ja, milloin siihen on erikoisen tärkeitä syitä, myös Suomen kansalaiselle.

9 §.

Asetuksella voidaan säätää, millä edellytyksellä henkilö, joka ei ole suorittanut ylioppilastutkintoa, voi päästä vakinaiseksi opiskelijaksi yliopistoon.

10 §.

Avoinna olevaan professorin ja apulaisprofessorin virkaan voidaan kutsusta nimittää henkilö, jonka pätevyys virkaan on ilmeinen ja joka on ansioiltaan asetettava niiden muiden edelle, jotka ovat hakeneet virkaa tai joita on ehdotettu siihen kutsuttaviksi.

11 §.

Yliopistolla on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja, joiden hoitamisesta ja käyttämisestä säädetään asetuksella.

12 §.

Professorin tai muun opettajan viran perustamisesta yliopistoon lahjavaroilla säädetään kussakin tapauksessa annettavalla asetuksella.

Tällaisen viran haltijalla on samat oikeudet ja soveltuvin osin samat velvollisuudet kuin muulla vastaavalla yliopiston opetta-

jalla. Yliopiston opettajalle kuuluvaa opetus- ja tutkimusvapautta älköön lahjakirjassa olevin määräyksin rajoitettako.

13 §.

Yliopisto ja sen laitokset voivat suorittaa valtion ja kunnan viranomaisille sekä yksityisille ja yhteisöille näiden tilaamia tieteellisiä tutkimuksia ja muita palvelutehtäviä. Tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Osallistumisesta yliopiston järjestämään opetus- ja tutkimustoimintaan voidaan periä opiskelijoilta maksuja sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut maksut määrätään eräiden viranomaisten virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

14 §.

Opettajanvalmistuslaitoksessa on opetusharjoittelua varten koulu ja sen toiminnalle välttämättömät laitokset, ja sillä on oikeus järjestää opetusharjoittelua kunnan ja valtion kouluissa, sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

15 §.

Opettajanvalmistuslaitoksen kouluun otetaan Jyväskylän kaupungin osoittamalta alueelta riittävä määrä lapsia suorittamaan oppivelvollisuuttaan. Näiden lasten koulunkäyntiä Jyväskylän kaupunki on velvollinen avustamaan samojen perusteiden mukaan kuin omissa oppivelvollisten lasten kouluissaan.

Oppivelvollisuutensa täyttäneiden lasten ottamisesta opettajanvalmistuslaitoksen kouluun säädetään asetuksella.

16 §.

Tarkemmat säännökset Jyväskylän yliopistosta ja tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta sekä Jyväskylän yliopiston yliopilaskunnasta annetaan asetuksella.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968. Sillä kumotaan Jyväskylän kasvatusopillisesta korkeakoulusta 8 päivänä heinäkuuta 1958 annettu laki (309/58) sekä Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun nimen muuttamisesta Jyväskylän yliopistoksi 30 päivänä kesäkuuta 1966 annettu laki (359/66).

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansanedustajain eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi.

Eduskunnan kansliatoimikunta on Valtioneuvostolle osoitetussa, 28 päivälle kesäkuuta 1966 päivätyssä kirjeessä kiinnittänyt huomiota siihen, että kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annettu laki on rakennettu monissa kohdin erilaisille periaatteille kuin kuluvan vuoden alusta voimaan tullut valtion uusi eläkelainsäädäntö ja että kansanedustajain perhe-eläkettä koskevat säännökset eivät vastaa nykyisiä valtion viran ja toimen haltijain perhe-eläkesäännöksiä.

Eläke

Kansanedustajan eläkkeestä on voimassa 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen (618/48). Sen säännöksiin perustuva kansanedustajan eläkeoikeus rakentuu pääasiallisesti samoille perusteille kuin valtion virkamiesten eläkeoikeus.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain voimaan tullessa oli valtion virkamiesten osalta voimassa valtion viran tai toimen haltijan oikeudesta eläkkeeseen 30 päivänä joulukuuta 1924 annettu laki (323/24), joka oli ensimmäinen yhtenäinen valtion kaikkia viran ja toimen haltijoita koskeva eläkelaki. Viimeksi mainittua lakia laadittaessa oli lähdetty ns. elatusteoriasta, jonka mukaan oikeutta eläkkeeseen pidetään elatuksenluontoisena korvauksena siitä, että virkamies on asettanut työvoimansa valtion käytettäväksi.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain voimaantulon jälkeen on tapahtunut, suurelta osalta virkamiesten palkkalainsäädännön kehityksen johdosta, vuonna 1950 virkamieseläkkeiden uudelleenjärjestely, jonka tuloksena annettiin 30 päivänä syyskuuta 1950 laki virkamieseläkkeistä (459/50). Tämä laki rakentui samalle pohjalle kuin vuoden 1924 virkamiesten eläkelaki. Vuoden 1950 laki toi mukanaan kuitenkin myös selviä asiallisia muutoksia, joiden joukossa eräs tärkeimmistä oli eläkeajan laskemisen alkamisen alarajan alentuminen 30 ikävuodesta 21 ikävuoteen. Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetussa laissa, joka on ollut muuttamattomana voimassa muutoin paitsi että eläkkeen määrää on nostettu, tuo alaraja on vieläkin 30 vuotta.

Kuluvan vuoden alusta on tullut voimaan uusi valtion eläkelaki. Se ja siihen liittyvä lainsäädäntö rakentuvat kokonaan uudelle periaatteelle, ns. ansaintaperiaatteelle. Tämä tietää sitä, että eläkettä pidetään virkatai työsuhdetta luonnostaan seuraavana osana siten, että eläke-etu otetaan huomioon palkan suuruutta arvosteltaessa, ja katsotaan virkasuhteen kestäessä ansaittavaksi, ikään kuin näkymättömäksi palkan osaksi, joka säästyy vanhuuden tai työkyvyttömyyden varalle. Valtion uuden eläkelain piiriin kuuluvat poikkeuksetta kaikki valtion palveluksessa olevat sekä myös eduskunnan oikeusasiamies sekä eduskunnan, eduskunnan oikeusasiamiehen ja eduskunnan kirjaston viran ja toimen haltijat.

Kun ei voida pitää asianmukaisena, että kansanedustajien eläkettä koskeva laki jää virkamiesten vanhimman eläkelainsäädännön pohjana oleviin vanhentuneiksi katsottaviin periaatteisiin rakentuvaksi, Hallitus on katsonut tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin uuden kansanedustajain eläkelain aikaansaamiseksi.

Kansanedustajain eläkejärjestelmä sisältää kuitenkin myös eräitä perusteita, joiden johdosta se eroaa virkamiesten eläkejärjestelmästä. Niinpä on katsottu, että 20 vuotta edustajana toiminut on jo niin pitkän ajan saanut osakseen valitsijain luottamuksen ja niin kauan osallistunut valtiolliseen elämään,

että tuo aika oikeuttaa täyden eläkkeen saamiseen. Virkamiehen on sensijaan katsottu tarvitsevan siihen vähintään 30 eläkevuotta.

Syyt, joiden johdosta kansanedustajan eläkeoikeus on ollut järjestettävä virkamiesten eläkeoikeudesta poikkeavalla tavalla, edellyttävät, ettei huononneta kansanedustajain eläkejärjestelmän niitä perusteita, joissa se eroaa virkamiesten eläkejärjestelmästä. Tämän mukaisesti tulisi säilyttää mainittu periaate, että täysi eläke myönnetään kahdenkymmenen edustajavuoden perusteella, sekä niin ikään kansanedustajalle samanaikaisesti tulevien erilaisten eläkkeiden tähänastinen yhteensovittaminen. Toiselta puolen taas kuluvan vuoden alussa voimaan tulleen valtion eläkejärjestelmän sisältämät uudet periaatteet, kuten karenssi- eli odotusajan lyhentäminen, tulisi ulottaa koskemaan myös kansanedustajia.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun voimassa olevan lain mukaan kansanedustajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen, mutta ei työkyvyttömyyseläkkeeseen. Kun uusimmassa valtion eläkejärjestelmässä on työkyvyttömyyseläketurvaa huomattavasti tehostettu eikä voitane löytää perusteita sille, että kansanedustajat olisi jätettävä työkyvyttömyyseläketurvan ulkopuolelle, Hallituksen mielestä kansanedustajille olisi säädettävä soveltuvin kohdin samanlainen työkyvyttömyyseläketurva kuin valtion eläkelaissa.

Kansanedustajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytykseksi ehdotetaan säädettäväksi, niin kuin tähänkin asti, että edustaja on saavuttanut 60 vuoden iän ja että edustajantoimi on päättynyt (2 §). Sen sijaan säännös 10 vuoden karenssiajasta olisi kansanedustajan toimen laatuun nähden poistettava. Valtion uudessa eläkejärjestelmässä karenssiaika on lyhennetty tähänastisesta 10 vuodesta neljäksi kuukaudeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä tulisi olla, vastaavasti kuin valtion eläkelaissa, että kansanedustaja sairauden, vian tai vamman johdosta on käynyt työkyvyttömäksi todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi (3 §). Työkyvyttömyyseläkkeen saamista tulisi, edelleen valtion eläkelain mukaisesti, rajoittaa niissä, käytännössä tuskin esiintyvissä tapauksissa, että edustaja on aiheuttanut työkyvyttömyyden tahallaan tai että se on aiheutunut törkeästä tuottamuksesta tai että sairaus, vika tai vamma on saatu rikollisella teolla. Rajoitus tulisi säätää myös sellaiseen sairauteen, vikaan tai vammaan nähden, joka on ollut jo edustajantoimen alkaessa.

Eläkeaika tulisi laskea, samoin kuin voimassa olevassa kansanedustajan eläkettä koskevassa laissa, jokaiselta vaalikaudelta, joksi edustaja on valittu, vaalien toimittamiskuukauden alusta lähinnä seuraavien vaalien toimittamiskuukauden alkuun (4 §). Varamiehen tullessa edustajaksi hänen eläkeaikansa laskeminen alkaisi siitä, kun hän ryhtyi tointaan hoitamaan. Niin kuin edellä jo on mainittu, voimassa olevan lain mukaan eläkeajan laskeminen alkaa siitä, kun edustaja täyttää 30 vuotta. Kuluvan vuoden alussa voimaan tulleessa valtion eläkelaissa tuo alaraja on 23 vuotta. Kun valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n mukaan, verrattuna 6 §:ään, kansanedustajan vaalikelpoisuusraja on 21 vuotta, ja käytännössä on harvinaista, että joku valitaan kansanedustajaksi 23 vuotta nuorempana, eläkeajan laskemisen alkamista koskevan säännöksen säilyttäminen kansanedustajan eläkelaissa on Hallituksen mielestä tarpeetonta.

Valtion uuden eläkelain mukaan eläkkeen perusteena on eläkkeensaajan kokonaisansio. Kansanedustajan eläkettä ei tämän muutoksen jälkeen liene mitään syytä erikseen sitoa tiettyyn valtion viran palkkausluokkaan, niin kuin tähän asti, vaan sopivin kansanedustajan eläkkeen peruste on edustajanpalkkio, joka jo on sidottu palkkausluokkaan. Kun edustajanpalkkio tällä hetkellä kuitenkin on pienempi kuin B 1 palkkausluokan mukainen palkkaus, jonka viimeksi mainitun perusteella kansanedustajan eläke nykyisin määrätään, tulisi eläkkeen perusteeksi määrätä vähintään tuota palkkausta vastaava palkkio. Valtiovarainvaliokunnan tai ulkoasiainvaliokunnan jäsenille edustajanpalkkiosta annetun lain (328/47) mukaan suoritettavia erityisiä palkkioita tuskin on syytä ottaa lukuun eläkkeen perustetta määrättäessä, sillä tämä aiheuttaisi sen, että edustajat joutuisivat keskenään eri asemaan.

Eläkkeen määrä on ehdotuksessa esitetty laskettavaksi saman laskutavan mukaan kuin valtion uudessa eläkelaissa, kuitenkin niin, että eläkkeen enimmäismäärän ansainta-ajaksi riittää 20 vuotta (6 §). Sen mukaisesti eläkkeen määräksi tulisi 11/40 %

kuukauden eläkeajalta eli 3.3 % vuoden eläkeajalta eläkkeen perusteena olevasta edustajan kuukausipalkkiosta. Valtion eläkelain mukaan eläkkeen ansainta-aika lasketaan kahden eri laskutavan mukaan: Jos eläkkeen saaja eläketapahtuman sattuessa ei ole enää valtion palveluksessa, eläkkeen enimmäismäärän ansainta-aika on 40 vuotta, mutta jos eläkkeen saaja tuolloin on valtion palveluksessa, ansainta-aika on 30 vuotta. Kansanedustajan tehtävän laadun on kuitenkin katsottava edellyttävän, ettei tehdä eroa eläketapahtuman sattuessa edustajana olevan ja edustajantoimesta pois jääneen välillä.

Eläkkeen myöntäminen on ehdotettu siirrettäväksi valtiokonttorille, jolle yhä useampien eläkkeiden myöntäminen on keskitetty (1 ja 7 §). Tätä on pidettävä tarpeellisena ennen kaikkea sen takia, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntämisessä saavutettaisiin yhtenäisyys, varsinkin kun otetaan huomioon että lakiehdotuksessa on ehdotettu varattavaksi kansanedustajalle mahdollisuus saada sitova ennakkotieto eläkeasiassa.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun nykyisen lain 6 §:n mukaan eläke, jota ei ole haettu kuuden kuukauden kuluessa eläketapahtumasta lukien, maksetaan hakemuksen antamispäivää seuranneen kuukauden alusta. Lakiehdotuksessa on esitetty taannehtivuusaika pitennettäväksi samaksi kuin valtion eläkelaissa eli vuodeksi siten, että pätevästä syystä, esim. tapauksissa, joissa työkyvyttömyys on kauan epäselvä, eläke voidaan myöntää taannehtivasti pitemmältäkin ajalta (7 § 2 mom.).

Kun kansanedustaja voi saavuttaa oikeuden useilla eri perusteilla tulevaan eläkkeeseen, eläketurvan tarkoituksen kannalta ei voine olla perusteltua maksaa kaikkia eläkkeitä lyhentämättöminä. Tämän vuoksi eri eläkkeet tulisi jollakin tavalla sovittaa yhteen ja vähentää ylittävä osa. Kansaneläkkeen tarkoituksen ja valtion uudessa eläkelaissa omaksutun kannan huomioon ottaen kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus ja sotilasvammalain mukainen elinkorko ovat sellaisia, jotka maksettaessa tulisi vähentää kansanedustajan täydestä eläkkeestä. Nykyisessä kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain 10 §:ssä on säädetty, että jos edustaja saa muuta eläkettä valtion varoista, tuon lain mukaan maksettavasta eläkkeestä vähennetään puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitetusta muusta eläkkeestä siihen ehkä maksettavine lisäyksineen. Jos eläkkeiden yhteinen määrä on suurempi kuin ylin valtion peruspalkkaiselle viran haltijalle maksettava eläke lisäyksineen, on tuon lain mukaan maksettavaa eläkettä vielä lyhennettävä sillä määrällä, joka ylittää mainitun ylimmän eläkkeen. Hallituksen mielestä edustajana toimineelle maksettavan muun eläkkeen asettama rajoitus edustajantoimesta tulevan eläkkeen saamiseksi, joka rajoitus on tullut Tanskan lainsäädännöstä, tulisi säilyttää ja ulottaa koskemaan muitakin kuin valtion varoista maksettuja perus-eläkkeitä. Näiden tulisi olla samat kuin ne, jotka työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n mukaan otetaan eläkkeiden yhteensovittamisessa huomioon. Sensijaan rajoitus ei koskisi vapaaehtoisia lisäetuja.

Uutena säännöksenä lakiehdotuksessa on se, että kansanedustajan eläkkeen määrä tarkistetaan siten kuin valtion eläkelain mukaiset eläkkeet (10 §). Tämä säännös on tarpeellinen, koska valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (278/60) 1 §:n 8 kohdan mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna 20 päivänä toukokuuta 1966 annetulla 1 päivänä tammikuuta 1967 voimaan tulleella lailla, tarkistetaan vain ne eläkkeet, jotka sen mukaan kuin laissa tai asetuksessa erikseen on säädetty, määrätään valtion viran tai toimen haltijain eläkkeistä voimassa olevien saman pykälän säännöksiin sisältyvien perusteiden mukaisesti.

Lakiehdotuksen 11 §:ään on otettu eläkkeen maksamisen rajoituksia koskevat säännökset. Nämä vastaavat valtion eläkelain säännöksiä. Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetussa voimassa olevassa laissa olevat säännökset eläkeoikeuden menettämisestä sen takia, että kansanedustaja julistetaan edustajantoimensa menettäneeksi, tai eläkkeen maksamisen epääminen sen vuoksi, että edustaja ryhtyy vieraan vallan palvelukseen tai on ollut yhtäjaksoisesti ulkomailla kolme vuotta taikka joutuu muusta

syystä kuin holhouksen alaiseksi asettamisen takia vaalioikeutta vaille, jäävät pois.

Valtion eläkelain 18—20 §:ään sisältyvät säännökset työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, sen maksamisen keskeyttämisestä ja maksettavan määrän alentamisesta sekä työkyvyttömyyseläkkeen muuntamisesta vanhuuseläkkeeksi sisältävät Hallituksen mielestä periaatteet, jotka täysin sopivat myös kansanedustajan työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Näin onkin vastaavat säännökset soveltuvin osin otettu lakiehdotuksen 12—14 §:ksi.

Jo edellä on mainittu, että lakiehdotuksen mukaan eläkeasiassa voidaan antaa ennakkotieto (16 §). Tätä tietä voitaisiin periaatteellista merkitystä omaavat kysymykset saada etukäteen ratkaistaviksi. Ennakkotiedosta olisi voimassa soveltuvin kohdin, mitä valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden osalta on säädetty (18 §).

Muutoksenhaku valtiokonttorin antamasta eläkepäätöksestä tapahtuisi muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti (17 §). Niin kuin valtion eläkelakiin perustuvissa eläkeasioissa, myös lakiehdotuksen mukaisissa asioissa valtiota edustaisi valtiokonttorin eläkeasiamies, jolla olisi oikeus hakea muutosta eläkepäätökseen.

Eläkkeen maksaisi valtiokonttori. Eläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta olisi voimassa soveltuvin kohdin, mitä valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden osalta on säädetty (18 §).

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun nykyisen lain mukaan eduskunnan kansliatoimikunta voi myöntää ylimääräisen eläkkeen sellaiselle edustajana toimineelle, jota mainittu laki ei koske. Kun lakiehdotuksen mukaan kansanedustaja poikkeuksetta tulisi saamaan vakinaisen eläkkeen, mahdollisuutta ylimääräisen eläkkeen myöntämiseen ei tulisi säilyttää tässä muodossa. Toiselta puolen voi kuitenkin olla tapauksia, joissa ylimääräisen eläkkeen myöntäminen olisi paikallaan. Tämän varalta on lakiehdotukseen otettu säännös siitä, että kansliatoimikunta edelleen voi myöntää, milloin erityisiä syitä on, ylimääräisiä eläkkeitä, joiden osalta on muutoin soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa (19 §).

Lakiehdotuksen voimaantulosäännös vastaa valtion eläkelain voimaantulolakia (22 §). Sen mukaisesti ehdotukseen on otettu säännös siitäkin, että kansanedustajalla on mahdollisuus valita vanhan ja uuden eläkejärjestelmän välillä.

Perhe-eläke

Kansanedustajan kuoltua suoritettavasta perhe-eläkkeestä on nykyisin voimassa vain kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain 11 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan edustajana toimineen leskelle ja orvoiksi jääneille lapsille voidaan, jos olosuhteet ovat säälittävät, myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke. Kansanedustajan edunsaajilla ei näin ollen ole oikeutta perhe-eläkkeen, hautausavun tai hautauskustannusten korvauksen saamiseen, vaan eläkkeen myöntäminen riippuu kansliatoimikunnan harkinnasta.

Hallituksen mielestä vakinaisen perhe-eläkkeen saamiseen oikeuttavan järjestelmän ulottaminen kansanedustajiin on asianmukaista. Tämän vuoksi on laadittu ehdotus kansanedustajain perhe-eläkelaiksi, joka täysin rakentuu valtion virkamiesten nykyisen perhe-eläkelainsäädännön pohjalle. Laki tulisi sovellettavaksi 1 päivästä tammikuuta 1967.

Valtion virkamiesten perhe-eläkejärjestelmän uudistaminen on parhaillaan Hallituksessa vireillä ja sen yhteydessä tulee kiinnitettäväksi huomiota myös kansanedustajan perhe-eläkkeeseen.

Kustannukset

Ehdotus kansanedustajain eläkelaiksi sisältää nykyiseen kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annettuun lakiin verrattuna useita muutoksia, tärkeimpänä työkyvyttömyyseläketurvan sisällyttäminen kansanedustajain eläkejärjestelmään. On selvää, että valtion eläkemenot nousisivat muutoksen johdosta. Kun otetaan huomioon, että uuden järjestelmän vaikutus kasvaisi vasta vähitellen ja että eläkkeen saajia on suhteellisen vähäinen määrä, voidaan kuitenkin todeta, että uusi laki ei sanottavasti lisäisi valtion eläkemenoja.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Kansanedustajain eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajalla on oikeus saada valtion varoista vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä siten kuin tässä laissa säädetään.

Kansanedustajan eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja on saavuttanut 60 vuoden iän ja että edustajantoimi on päättynyt.

Milloin vanhuuseläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada tämän lain nojalla vain yksi eläke.

3 §.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja edustajantoimen kestäessä on käynyt sairauden, vian tai vamman johdosta kykenemättömäksi sanottuun toimeen todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, taikka että edustaja edustajantoimen päätyttyä on käynyt yhtä pitkäksi ajaksi kykenemättömäksi virkaan tai työhön, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, tai saanut virka- tai työsuhteeseen perustuvan, työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen.

Työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä tai sen määrää alennetaan, jos edustaja on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan. Eläkkeen määrää voidaan alentaa, jos työkyvyttömyys on aiheutunut edustajan törkeästä tuottamuksesta tahi jos hän on saanut sairauden, vian tai vamman rikollisella teolla.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka edustajalla oli edustajantoimen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen edustajantoimen perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi aikaisintaan vuoden kuluttua sanotun toimen alkamisesta.

4 §.

Eläkeajaksi luetaan jokaiselta vaalikaudelta, joksi kansanedustaja on valittu, edustajanvaalien toimittamiskuukauden 1 päivän ja lähinnä seuraavien vaalien toimittamiskuukauden 1 päivän välinen aika. Jos varamies kutsutaan edustajaksi, hänen oikeutensa lukea hyväksi eläkeaikaa alkaa siitä, kun hän ryhtyi tointaan hoitamaan. Edustajantoimen lakatessa kesken vaalikauden lakkaa myös eläkeajan hyväksi lukeminen.

Eläkeajaksi työkyvyttömyyseläkettä varten luetaan myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 60 vuoden iän saavuttamisen välinen aika, jos työkyvyttömyys on alkanut kansanedustajan toimikauden aikana tai ennen kuin vuosi on kulunut sen päättymisestä, ei kuitenkaan siinä tapauksessa, että edustaja tullessaan toimikauden päätyttyä työkyvyttömäksi on virka- tai työsuhteessa, johon liittyy eläketurva, ja hän tämän perusteella on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen siten, että eläkeajaksi luetaan työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän saavuttamisen välinen aika tai vastaava ansio.

Eläkeajaksi luetaan niin ikään aika, jona kansanedustaja on saanut 2 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden johdosta on myönnettävä eläke tämän lain nojalla.

Eläkeaikaa luettaessa kukin ajanjakso otetaan huomioon vain yhteen kertaan.

Eläkeaika lasketaan täysin kuukausin.

5 §.

Eläkkeen perusteena on edustajanpalkkiosta annetun lain (328/47) mukaan kansanedustajalle kuukaudelta suoritettava edustajanpalkkio, kuitenkin vähintään valtion B 1 palkkausluokkaan kuuluvasta virasta kuukaudelta suoritettavaa peruspalkkaa vastaava määrä.

6 §.

Eläkkeen määrä on jokaiselta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta eläkkeen pe-

rusteena olevasta edustajanpalkkiosta tai määrästä 11/40 prosenttia.

Eläkkeen enimmäismäärä on 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkkiosta tai määrästä.

7 §.

Eläke myönnetään hakemuksesta.

Eläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä.

8 §.

Jos kansanedustajalle myönnetty eläke sekä hänelle maksettavat kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus ja sotilasvammalain mukainen elinkorko yhteenlaskettuina ylittävät 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta, 5 §:ssä mainitusta palkkiosta tai määrästä, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa.

Jos kansanedustajan eläkkeen saaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa virka- tai työsuhteeseen perustuvaa eläkettä taikka merimieseläkelain nojalla vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, vähennetään 1 momentin mukaan maksettavasta eläkkeestä puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitettujen virka- tai työsuhteeseen perustuvien eläkkeiden yhteismäärästä. Jos eläkkeiden yhteinen määrä senkin jälkeen on suurempi kuin 66 prosenttia valtion ylimmästä peruspalkkaisesta virasta kuukaudelta suoritettavasta peruspalkasta, ylittävä osa vähennetään 1 momentin mukaan maksettavasta eläkkeestä.

Kuukausieläkkeen määrä tasoitetaan lähimpään täyteen markkamäärään. Jos kaksi lukua on tällaisena lähimpänä lukuna, tasoitus suoritetaan suurempaan niistä.

9 §.

Eläke maksetaan kuukausittain sen kuukauden alusta, jolloin oikeus eläkkeen saamiseen syntyi, kuitenkin aikaisintaan siitä ajankohdasta, jolloin oikeus palkkion saamiseen edustajantoimesta päättyy.

Jos työkyvyttömyyseläke on myönnetty takautuvasti ja jos eläkkeen saajalle samalta ajalta sen sairauden, vian tai vamman johdosta, joka on aiheuttanut eläkkeen perusteena olevan työkyvyttömyyden, on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain nojalla, päivärahaa vastaava osa eläkkeestä suoritetaan sairausvakuutusrahastolle.

10 §.

Eläkkeen määrä tarkistetaan siten kuin valtion eläkelain (280/66) 16 §:ssä on sanotussa laissa tarkoitettujen eläkkeiden osalta säädetty.

11 §.

Eläkkeen saajalle ei makseta eläkettä siltä ajalta, jona hän eläkkeen myöntämisen jälkeen uudelleen kansanedustajaksi valittuna saa edustajanpalkkiota. Eläke maksetaan siitä riippumatta, saako eläkkeen saaja palkkausta valtiolta tai muuta palkkaa, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä.

Jos eläkkeen saaja on rangaistuslaitoksessa kärsimässä vapausrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta taikka jos hänet on määrätty pakkolaitokseen, työlaitokseen, pakkotyölaitokseen, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetussa laissa (96/61) tarkoitettuun huoltolaan tai muuhun niihin verrattavaan laitokseen, eläkkeen maksaminen keskeytetään siksi ajaksi, minkä laitoksessa olo kestää kolmea kuukautta kauemmin.

Jos eläkkeen saajalla on omaisia, joista hän lain mukaan on velvollinen pitämään huolta, eläke tai osa siitä voidaan 2 momentin estämättä maksaa asianomaiselle sosiaalilautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan omaisten huoltoon.

12 §.

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, sen jälkeen kun se aika, joksi hänet on valittu kansanedustajaksi, on kulunut, mutta ennen kun hän on saavuttanut 60 vuoden iän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy valtion kustannettavasta hänen työkykynsä palauttamista tarkoittavasta lääkintähuollosta, koulutuksesta tai työhuollosta, hengenvaarallisena

pidettävää hoitotoimenpidettä lukuunottamatta, eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan.

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 3 §:n 1 momenttia soveltaen sillä perusteella, että eläkkeen saaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen, lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan kuitenkin vain, jos eläkkeen myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen nähden menetellään siten.

13 §.

Jos eläkkeen saaja, jolta 4 §:n 2 momenttia soveltaen myönnetty työkyvyttömyyseläke on lakkautettu, myöhemmin tulee saman sairauden, vian tai vamman johdosta uudelleen työkyvyttömäksi, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaan kuin lakkautettu eläke.

14 §.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 60 vuoden iän.

15 §.

Eläkkeen saaja menettää oikeutensa eläkeerään, jota ei ole nostettu kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana se on erääntynyt maksettavaksi.

16 §.

Eläkeasiassa voidaan antaa ennakkotieto, jos se katsotaan hakijalle erityisen tärkeäksi. Kun hakija nojautuu ennakkotiedon sisältävään päätökseen, ennakkotietoa on noudatettava annettaessa eläkepäätös henkilölle, jota ennakkotieto koskee, edellyttäen, että eläke myönnetään niiden säännösten nojalla, joihin ennakkotieto perustuu. Ennakkotiedosta saadaan kuitenkin poiketa eläkkeen hakijan eduksi.

17 §.

Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on tyytymätön valtiokonttorin päätökseen eläkettä koskevassa asiassa, saa hakea siihen muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50). Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

Päätöksen, jolla on kieltäydytty antamasta tämän lain 16 §:ssä tarkoitettu ennakkotieto, ei saa hakea muutosta.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanemista.

18 §.

Eläke, jota ei ole lakkautettu tai jonka maksamista ei ole keskeytetty, maksetaan sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja on kuollut.

Eläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta sekä ennakkotiedosta on muutoin soveltuvin kohdin voimassa, mitä valtion virkamiesten eläkkeistä on säädetty. Eduskunnan kansliatoimikunnan on eläkkeiden maksamisen valvontaa varten ilmoitettava valtiokonttorille tiedossaan olevista, asiaan vaikuttavista seikoista.

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos sekä sairaala ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärin lausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

19 §.

Milloin erityisiä syitä on, eduskunnan kansliatoimikunta voi hakemuksesta myöntää ylimääräisen eläkkeen kansanedustajana toimineelle. Ylimääräinen eläke ja tämän lain mukainen vakinainen eläke saavat yhteensä olla enintään niin suuret kuin edellä 6 ja 8 §:ssä on vakinaisen eläkkeen määrästä säädetty.

Ylimääräisten eläkkeiden osalta on muutoin soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

20 §.

Eläkkeen saaja, jolla on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, on velvollinen alistumaan siihen, mitä vastaisuudessa mahdollisesti säädetään hänelle samanaikaisesti tulevien eläkkeiden, sairausvakuutus-, tapa-

turmavakuutus-, sotilasvamma- tai liikennevakuutuskorvausten huomioon ottamisesta eläkkeen määrän laskemiseksi.

21 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta voidaan antaa asetuksella.

22 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 ja sillä kumotaan kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki (618/48) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan myös vuoden 1962 valtiopäivillä tai sen jälkeen edustajana toimineisiin ja eläkeajan lukeminen alkaa aikaisintaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Niillä, joilla ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla, on oikeus saada se eläke, joka on suurempi. Eläkeasian, joka ennen tämän lain voimaantuloa on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä ja joka koskee edellä tarkoitettua eläketapahtumaa, käsittelee valtiokonttori hakemuksesta uudelleen.

Aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 1 momentin säännöksen estämättä henkilöön, joka viimeistään vuoden 1968 aikana kirjallisesti ilmoittaa eduskunnan kansliatoimikunnalle tai valtiokonttorille niin haluavansa, ja ilman tuollaisen ilmoituksen tekemistäkin henkilöön, jolla tämän lain voimaantullessa on kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun, 1 momentissa mainitun lain 1 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada eläkettä valtion varoista, mutta jolla ei ole oikeutta eläkkeen saamiseen tämän lain nojalla, sekä, jollei 2 momentista muuta johdu, ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin eläkkeisiin.

Milloin kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain nojalla myönnetyn eläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada vain yksi kansanedustajan eläke.

Kansanedustajain perhe-eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajan kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetussa laissa (696/56) säädettyjen perusteiden mukaisesti, ja on mainituista eduista muutoinkin voimassa, mitä valtion virkamiesten osalta on säädetty, kuitenkin ottaen huomioon, mitä tässä laissa säädetään.

Perhe-eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Edunjättäjän palkalla tarkoitetaan edustajanpalkkiota.

3 §.

Mitä valtion virkamiesten 1 §:ssä mainittuja etuja koskevissa säännöksissä muutoin on säädetty virkamieseläkkeen saajasta, on soveltuvin osin voimassa kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annetun lain (618/48) ja kansanedustajain eläkelain (/67) mukaisen eläkkeen saajaan nähden.

4 §.

Jos kansanedustajana toimineen kuoltua suoritetaan virka- tai työsuhteeseen perustuvaa perhe-eläkettä, hautausapua tai hautauskustannusten korvausta taikka muita niitä vastaavia etuja, vähennetään tämän lain mukaan maksettavasta perhe-eläkkeestä, hautausavusta tai hautauskustannusten korvauksesta puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitettujen muiden etujen yhteismäärästä.

5 §.

Kansanedustajana toimineen leskelle ja lapsille voidaan, jos olosuhteet ovat säälittävät, myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke, hautausapu tai hautauskustannusten korvaus.

Ylimääräisen etuuden myöntää hakemuksesta eduskunnan kansliatoimikunta.

Ylimääräisen eläkkeen osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

6 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 15 hallituksen esityksen johdosta kansanedustajain eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi.

Eduskunta on 7 päivänä viimeksi kulunutta huhtikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 39 kansanedustajain eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi.

Hallituksen esityksen antaminen johtuu siitä, että eduskunnan kansliatoimikunta on valtioneuvostolle osoitetussa, 28 päivälle kesäkuuta 1966 päivätyssä kirjeessä kiinnittänyt huomiota siihen, että voimassa oleva, kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annettu laki on rakennettu monissa kohdin erilaisille periaatteille kuin kuluvan vuoden alusta voimaan tullut valtion uusi eläkelainsäädäntö ja että kansanedustajain perhe-eläkettä koskevat säännökset eivät vastaa nykyisiä valtion viran ja toimen haltijain perhe-eläkesäännöksiä.

Esitykseen sisältyvää uutta eläkelakiehdotusta laadittaessa on toisaalta pyritty siihen, ettei kansanedustajain nykyistä eläkejärjestelmää huononnettaisi, toisaalta on taas tähän eläkejärjestelmään nyt tuotu mukaan niitä uusia periaatteita, joille kuluvan vuoden alusta voimaan tullut valtion eläkelaki rakentuu. Eläkelakiehdotuksen mukaan määräytyisivät kansanedustajain eläkkeet siten vastaisuudessa ansaintaperiaatteen mukaisesti, karenssiaika (odotusaika) lyhenisi käytännössä yhteen kuukauteen ja eläkkeen määrä laskettaisiin saman laskutavan mukaisesti kuin valtion uudessa eläkelaissa. Samaa työkyvyttömyyseläkejärjestelmää kuin valtion eläkelaissa tultaisiin noudattamaan myös kansanedustajain osalta, eläkkeiden myöntäminen siirtyisi valtiokonttorille ja myös edustajaneläkkeet tarkistettaisiin samalla tavoin kuin valtion eläkelain mukaiset eläkkeet.

Hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus, ehdotus kansanedustajain perhe-eläkelaiksi, rakentuu täysin valtion virkamiesten nykyisen perhe-eläkelain pohjalle.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut kansanedustajain eläkejärjestelmän uudistamisen tarpeelliseksi ja tässä tarkoituksessa ehdotetut uudet lait sisällöltään yleensä asianmukaisiksi. Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä, eläkelakiehdotuksen osalta kuitenkin eräin muutoksin.

Valiokunta on siten todennut, että sanotun lakiehdotuksen 8 §:n säännökset, jotka koskevat eläkkeiden yhteensovittamista, eivät rakennu saman ansaintaperiaatteen pohjalle, jota on seurattu työntekijäin eläkelain (TEL:in) ja valtion eläkelain (VEL:in) vastaavia yhteensovittamissäännöksiä laadittaessa. Valiokunta on sen vuoksi kirjoittanut mainitun 8 §:n uudelleen ja tällöin pyrkinyt saamaan sen sisällöltään sellaiseksi, että eläkkeiden yhteensovittaminen kansanedustajain uuden eläkelain mukaan tulisi tapahtumaan muuten samojen sääntöjen mukaan kuin TEL:in ja VEL:in mukainen yhteensovittaminen, paitsi että eläkkeen perusteena olevaa muuta palkkaa tai suoritusta kuin edustajanpalkkaa ei yhteensovitusperustetta määrättäessä otettaisi huomioon siltä osin kuin se on valtion virkamiehille maksettavaa korkeinta peruspalkkaa suurempi.

Eläkelakiehdotuksen 22 §:ään on samalla tehty muodollista laatua olevia korjauksia.

Valiokunta, edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset näin kuuluvina:

Kansanedustajain eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

8 §.

Jos kansanedustajalle myönnetty eläke sekä hänelle *maksettava* kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus *(poist.)*, sotilasvammalain mukainen elinkorko, *työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläke tai muu siihen verrattava virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke yhteensä ylittävät 2 momentissa säädetyn yhteensovitusrajan,* ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa.

Yhteensovitusraja on 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta, joka 3 momentissa mainituin poikkeuksin on joko eläkkeen perusteena oleva edustajanpalkkio tai sitä suurempi työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen perusteena oleva korkein palkka, enintään kuitenkin valtion virkamiehille maksettavan korkeimman peruspalkan määrä.

Jos kansanedustaja on kansanedustajana ollessaan samanaikaisesti vähintään 6 kuukautta yhdenjaksoisesti yhdessä tai useammassa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1 tai 3—9 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeutettavassa virka- tai työsuhteessa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon mainittujen muiden eläkkeiden perusteina olevat palkat. Jos kansanedustaja on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta edellä tarkoitettua peruseläkettä tai muuta eläkettä tai suoritusta ja on vähintään 3 vuoden ajan ollut samanaikaisesti kansanedustajana, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrästä. Eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon ei kuitenkaan lisätä edellä tarkoitettua muuta palkkaa tai mainitulla tavalla korotetun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrää siltä osin kuin se on valtion virkamiehille maksettavaa korkeinta peruspalkkaa suurempi.

Kuukausieläkkeen määrä tasoitetaan lähimpään täyteen markkamäärään. Jos kaksi lukua on tällaisena lähimpänä lukuna, tasoitus suoritetaan suurempaan niistä.

9—21 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

22 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 ja sillä kumotaan, *mikäli tämän pykälän säännöksistä ei muuta johdu,* kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki (618/48) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan *(poist.)* vuoden 1962 valtiopäivillä tai sen jälkeen edustajana toimineisiin ja eläkeajan lukeminen alkaa aikaisintaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Niillä, joilla ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla, on oikeus saada se eläke, joka on suurempi. Eläkeasian, joka ennen tämän lain voimaantuloa on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä ja joka koskee edellä tarkoitettua eläketapahtumaa, käsittelee valtiokonttori hakemuksesta uudelleen.

3 ja 4 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Kansanedustajain perhe-eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—6 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapasalo, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, I. Linna, Lukkarinen ja Silander.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 69 hallituksen esityksen johdosta kansanedustajain eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti; ja

että esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen kansanedustajain eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 39 kansanedustajain eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 15 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 69, on hyväksynyt seuraavat lait:

Kansanedustajain eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajalla on oikeus saada valtion varoista vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä siten kuin tässä laissa säädetään. Kansanedustajan eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja on saavuttanut 60 vuoden iän ja että edustajantoimi on päättynyt.

Milloin vanhuuseläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada tämän lain nojalla vain yksi eläke.

3 §.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja edustajantoimen kestäessä on käynyt sairauden, vian tai vamman johdosta kykenemättömäksi sanottuun toimeen todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, taikka että edustaja edustajantoimen päätyttyä on käynyt yhtä pitkäksi ajaksi kykenemättömäksi virkaan tai työhön, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, tai saanut virka- tai työsuhteeseen perustuvan, työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen.

Työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä tai sen määrää alennetaan, jos edustaja on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan. Eläkkeen määrää voidaan alentaa, jos työkyvyttömyys on aiheutunut edustajan törkeästä tuottamuksesta tahi jos hän on saanut sairauden, vian tai vamman rikollisella teolla.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka edustajalla oli edustajantoimen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen edustajantoimen perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi aikaisintaan vuoden kuluttua sanotun toimen alkamisesta.

4 §.

Eläkeajaksi luetaan jokaiselta vaalikaudelta, joksi kansanedustaja on valittu, edustajanvaalien toimittamiskuukauden 1 päivän ja lähinnä seuraavien vaalien toimittamiskuukauden 1 päivän välinen aika. Jos varamies kutsutaan edustajaksi, hänen oikeutensa lukea hyväksi eläkeaikaa alkaa siitä, kun hän ryhtyi tointaan hoitamaan. Edustajantoimen lakatessa kesken vaalikauden lakkaa myös eläkeajan hyväksi lukeminen.

Eläkeajaksi työkyvyttömyyseläkettä varten luetaan myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 60 vuoden iän saavuttamisen välinen aika, jos työkyvyttömyys on alkanut kansanedustajan toimikauden aikana tai ennen kuin vuosi on kulunut sen päättymisestä, ei kuitenkaan siinä tapauksessa, että edustaja tullessaan toimikauden päätyttyä työkyvyttömäksi on virka- tai työsuhteessa, johon liittyy eläketurva, ja hän tämän perusteella on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen siten, että eläkeajaksi luetaan työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän saavuttamisen välinen aika tai vastaava ansio.

Eläkeajaksi luetaan niin ikään aika, jona kansanedustaja on saanut 2 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden johdosta on myönnettävä eläke tämän lain nojalla.

Eläkeaikaa luettaessa kukin ajanjakso otetaan huomioon vain yhteen kertaan.

Eläkeaika lasketaan täysin kuukausin.

5 §.

Eläkkeen perusteena on edustajanpalkkiosta annetun lain (328/47) mukaan kansanedustajalle kuukaudelta suoritettava edustajanpalkkio, kuitenkin vähintään valtion B 1 palkkausluokkaan kuuluvasta virasta kuukaudelta suoritettavaa peruspalkkaa vastaava määrä.

6 §.

Eläkkeen määrä on jokaiselta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta eläkkeen perusteena olevasta edustajanpalkkiosta tai määrästä 11/40 prosenttia.

Eläkkeen enimmäismäärä on 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkkiosta tai määrästä.

7 §.

Eläke myönnetään hakemuksesta.

Eläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä.

8 §.

Jos kansanedustajalle myönnetty eläke sekä hänelle maksettava kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus, sotilasvammalain mukainen elinkorko, työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläke tai muu siihen verrattava virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke yhteensä ylittävät 2 momentissa säädetyn yhteensovitusrajan, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa.

Yhteensovitusraja on 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta, joka 3 momentissa mainituin poikkeuksin on joko eläkkeen perusteena oleva edustajanpalkkio tai sitä suurempi työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen perusteena oleva korkein palkka, enintään kuitenkin valtion virkamiehille maksettavan korkeimman peruspalkan määrä.

Jos kansanedustaja on kansanedustajana ollessaan samanaikaisesti vähintään 6 kuukautta yhdenjaksoisesti yhdessä tai useammassa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1 tai 3—9 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa virka- tai työsuhteessa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon mainittujen muiden eläkkeiden perusteina olevat palkat. Jos kansanedustaja on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta edellä tarkoitettua peruseläkettä tai muuta eläkettä tai suoritusta ja on vähintään 3 vuoden ajan ollut samanaikaisesti kansanedustajana, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrästä. Eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon ei kuitenkaan lisätä edellä tarkoitettua muuta palkkaa tai mainitulla tavalla korotetun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrää siltä osin kuin se on valtion virkamiehille maksettavaa korkeinta peruspalkkaa suurempi.

Kuukausieläkkeen määrä tasoitetaan lähimpään täyteen markkamäärään. Jos kaksi lukua on tällaisena lähimpänä lukuna, tasoitus suoritetaan suurempaan niistä.

9 §.

Eläke maksetaan kuukausittain sen kuukauden alusta, jolloin oikeus eläkkeen saamiseen syntyi, kuitenkin aikaisintaan siitä ajankohdasta, jolloin oikeus palkkion saamiseen edustajantoimesta päättyy.

Jos työkyvyttömyyseläke on myönnetty takautuvasti ja jos eläkkeen saajalle samalta ajalta sen sairauden, vian tai vamman johdosta, joka on aiheuttanut eläkkeen perusteena olevan työkyvyttömyyden, on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain nojalla, päivärahaa vastaava osa eläkkeestä suoritetaan sairausvakuutusrahastolle.

10 §.

Eläkkeen määrä tarkistetaan siten kuin valtion eläkelain (280/66) 16 §:ssä on sanotussa laissa tarkoitettujen eläkkeiden osalta säädetty.

11 §.

Eläkkeen saajalle ei makseta eläkettä siltä ajalta, jona hän eläkkeen myöntämisen jälkeen uudelleen kansanedustajaksi valittuna saa edustajanpalkkiota. Eläke maksetaan siitä riippumatta, saako eläkkeen saaja palkkausta valtiolta tai muuta palkkaa, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä.

Jos eläkkeen saaja on rangaistuslaitoksessa kärsimässä vapausrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta taikka jos hänet on määrätty pakkolaitokseen, työlaitokseen, pakkotyölaitokseen, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetussa laissa (96/61) tarkoitettuun huoltolaan tai muuhun niihin verrattavaan laitokseen, eläkkeen maksaminen keskeytetään siksi ajaksi, minkä laitoksessa olo kestää kolmea kuukautta kauemmin.

Jos eläkkeen saajalla on omaisia, joista hän lain mukaan on velvollinen pitämään huolta, eläke tai osa siitä voidaan 2 momentin estämättä maksaa asianomaiselle sosiaalilautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan omaisten huoltoon.

12 §.

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, sen jälkeen kun se aika, joksi hänet on valittu kansanedustajaksi, on kulunut, mutta ennen kun hän on saavuttanut 60 vuoden iän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy valtion kustannettavasta hänen työkykynsä palauttamista tarkoittavasta lääkintähuollosta, koulutuksesta tai työhuollosta, hengenvaarallisena pidettävää hoitotoimenpidettä lukuunottamatta, eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan.

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 3 §:n 1 momenttia soveltaen sillä perusteella, että eläkkeen saaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen, lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan kuitenkin vain, jos eläkkeen myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen nähden menetellään siten.

13 §.

Jos eläkkeen saaja, jolta 4 §:n 2 momenttia soveltaen myönnetty työkyvyttömyyseläke on lakkautettu, myöhemmin tulee saman sairauden, vian tai vamman johdosta uudelleen työkyvyttömäksi, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaan kuin lakkautettu eläke.

14 §.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 60 vuoden iän.

15 §.

Eläkkeen saaja menettää oikeutensa eläkeerään, jota ei ole nostettu kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana se on erääntynyt maksettavaksi.

16 §.

Eläkeasiassa voidaan antaa ennakkotieto, jos se katsotaan hakijalle erityisen tärkeäksi. Kun hakija nojautuu ennakkotiedon sisältävään päätökseen, ennakkotietoa on noudatettava annettaessa eläkepäätös henkilölle, jota ennakkotieto koskee, edellyttäen, että eläke myönnetään niiden säännösten nojalla, joihin ennakkotieto perustuu. Ennakkotiedosta saadaan kuitenkin poiketa eläkkeen hakijan eduksi.

17 §.

Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on tyytymätön valtiokonttorin

päätökseen eläkettä koskevassa asiassa, saa hakea siihen muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50). Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

Päätökseen, jolla on kieltäydytty antamasta tämän lain 16 §:ssä tarkoitettu ennakkotieto, ei saa hakea muutosta.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanemista.

18 §.

Eläke, jota ei ole lakkautettu tai jonka maksamista ei ole keskeytetty, maksetaan sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja on kuollut.

Eläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta sekä ennakkotiedosta on muutoin soveltuvin kohdin voimassa, mitä valtion virkamiesten eläkkeistä on säädetty. Eduskunnan kansliatoimikunnan on eläkkeiden maksamisen valvontaa varten ilmoitettava valtiokonttorille tiedossaan olevista, asiaan vaikuttavista seikoista.

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos sekä sairaala ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärin lausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

19 §.

Milloin erityisiä syitä on, eduskunnan kansliatoimikunta voi hakemuksesta myöntää ylimääräisen eläkkeen kansanedustajana toimineelle. Ylimääräinen eläke ja tämän lain mukainen vakinainen eläke saavat yhteensä olla enintään niin suuret kuin edellä 6 ja 8 §:ssä on vakinaisen eläkkeen määrästä säädetty.

Ylimääräisten eläkkeiden osalta on muutoin soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

20 §.

Eläkkeen saaja, jolla on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, on velvollinen alistumaan siihen, mitä vastaisuudessa mahdollisesti säädetään hänelle samanaikaisesti tulevien eläkkeiden, sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- tai liikennevakuutuskorvausten huomioon ottamisesta eläkkeen määrän laskemiseksi.

21 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta voidaan antaa asetuksella.

22 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 ja sillä kumotaan, mikäli tämän pykälän säännöksistä ei muuta johdu, kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki (618/48) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan vuoden 1962 valtiopäivillä tai sen jälkeen edustajana toimineisiin ja eläkeajan lukeminen alkaa aikaisintaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Niillä, joilla ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla, on oikeus saada se eläke, joka on suurempi. Eläkeasian, joka ennen tämän lain voimaantuloa on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä ja joka koskee edellä tarkoitettua eläketapahtumaa, käsittelee valtiokonttori hakemuksesta uudelleen.

Aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 1 momentin säännöksen estämättä henkilöön, joka viimeistään vuoden 1968 aikana kirjallisesti ilmoittaa eduskunnan kansliatoimikunnalle tai valtiokonttorille niin haluavansa, ja ilman tuollaisen ilmoituksen tekemistäkin henkilöön, jolla tämän lain voimaantullessa on kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun, 1 momentissa mainitun lain 1 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada eläkettä valtion varoista, mutta jolla ei ole oikeutta eläkkeen saamiseen tämän lain nojalla, sekä, jollei 2 momentista muuta johdu, ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin eläkkeisiin.

Milloin kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain nojalla myönnetyn eläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada vain yksi kansanedustajan eläke.

Kansanedustajain perhe-eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajan kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetussa laissa (696/56) säädettyjen perusteiden mukaisesti, ja on mainituista eduista muutoinkin voimassa, mitä valtion virkamiesten osalta on säädetty, kuitenkin ottaen huomioon, mitä tässä laissa säädetään.

Perhe-eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Edunjättäjän palkalla tarkoitetaan edustajanpalkkiota.

3 §.

Mitä valtion virkamiesten 1 §:ssä mainittuja etuja koskevissa säännöksissä muutoin on säädetty virkamieseläkkeen saajasta, on soveltuvin osin voimassa kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annetun lain (618/48) ja kansanedustajain eläkelain (/67) mukaisen eläkkeen saajaan nähden.

4 §.

Jos kansanedustajana toimineen kuoltua suoritetaan virka- tai työsuhteeseen perustuvaa perhe-eläkettä, hautausapua tai hautauskustannusten korvausta taikka muita niitä vastaavia etuja, vähennetään tämän lain mukaan maksettavasta perhe-eläkkeestä, hautausavusta tai hautauskustannusten korvauksesta puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitettujen muiden etujen yhteismäärästä.

5 §.

Kansanedustajana toimineen leskelle ja lapsille voidaan, jos olosuhteet ovat säälittävät, myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke, hautausapu tai hautauskustannusten korvaus.

Ylimääräisen etuuden myöntää hakemuksesta eduskunnan kansliatoimikunta.

Ylimääräisen eläkkeen osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

6 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Puolan Kansantasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Suomen ja Puolan Kansantasavallan välisen kaupankäynnin perustana on ollut 5. 2. 1948 allekirjoitettu sopimus maitten välisestä kauppavaihdosta, jonka nojalla on sovittu vuotuisista tavaranvaihtopöytäkirjoista. Tämän sopimuksen voimassaoloaikaa pitennettiin 23. 5. 1964 allekirjoitetulla pöytäkirjalla vuosiksi 1964—1966. Maitten välillä on lisäksi edelleen voimassa 30. 11. 1928 allekirjoitettu kauppa- ja merenkulkusopimus merenkulun suosituimmuutta koskevilta osiltaan. Maksuliikettä Suomen ja Puolan välillä järjestelee 12. 3. 1947 allekirjoitettu sopimus, joka siihen tehtyine muutoksineen on edelleen voimassa.

Puola on Neuvostoliiton jälkeen Suomen suurin bilateraalinen kauppakumppani. Maitten välinen kauppavaihto on kuuden viimeksi kuluneen vuoden aikana ollut tuhansissa markoissa (ostomaa/myyntimaa) seuraava:

	Vienti	Tuonti
1960	55 002	83 782
1961	72 708	87 183
1962	61 992	86 337
1963	64 936	76 844
1964	81 815	95 522
1965	103 968	101 008
1966	66 548	89 738

Tärkeimmät vientituotteemme Puolaan ovat olleet paperiselluloosa, paperi, paperi- ja kartonkijalosteet sekä erilaiset koneet ja laitteet, nimenomaan puunjalostusteollisuuden koneet.

Suomen tuonnin runkona on perinteellisesti ollut kivihiili. Muista mainittakoon rauta ja teräs, puutavara, erilaiset kemiallisen teollisuuden tuotteet ja tekstiilit.

Nyt allekirjoitetulla kauppasopimuksella molemmat maat suovat, niin kuin edellisellä kauppasopimuksella, toisilleen suosituimman maan kohtelun. Samoin sovitaan siinä jälleen sekakomission asettamisesta tekemään ehdotuksia maiden välisen kauppavaihdon kehittämiseksi.

Uutena asiana sopimuksessa on molemminpuolinen helpotusten myöntäminen kaupallisten näyttelyiden järjestämiseksi. Uutta on lisäksi se, että sovitaan tavaranvaihdon suorittamisesta kyseessä olevien tuotteiden maailmanmarkkinahintojen perusteella. Lisäksi tuovat sopimuspuolet julki kiinnostuksensa teolliseen ja tieteellis-teknilliseen yhteistyöhön molempien maiden yritysten ja asianomaisten järjestöjen välillä myös kolmansilla markkinoilla.

Sopimus tulee lopullisesti voimaan molempien maiden viranomaisten hyväksyttyä sen ja pysyy voimassa 31 päivään joulukuuta 1970. Kuitenkin on sovittu sen väliaikaisesta soveltamisesta 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Edellä olevan perusteella esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välillä 1 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetun kauppasopimuksen ne säännökset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kyseessä oleva kauppasopimus sisältää myös säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välillä tehdyn kauppasopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Puolan Kansantasavallan kanssa Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1966 tehdyn kauppasopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Helsingissä 7 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ulkoasiainministeri *Ahti Karjalainen.*

(Suomennos)

Suomen Tasavallan Hallituksen ja Puolan Kansantasavallan Hallituksen välinen

KAUPPASOPIMUS

ajalle 1 tammikuuta 1967—31 joulukuuta 1970

Suomen Tasavallan Hallitus ja Puolan Kansantasavallan Hallitus, haluten kehittää ja lisätä keskinäistä kauppaa ja maiden välisiä taloudellisia suhteita, ovat sopineet seuraavasta:

I artikla

Sopimuspuolet ovat päättäneet myöntää toisilleen suosituimman maan kohtelun tullien sekä kaikkien muiden maksujen ja verojen suhteen, joita sovelletaan tavaroiden tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun.

II artikla

Ylläolevia I artiklan määräyksiä ei sovelleta seuraaviin tapauksiin:

1) Etuoikeuksiin, joita jompikumpi sopimuspuoli on myöntänyt tai myöntää rajakaupan helpottamiseksi.

b) Etuihin ja erikoisoikeuksiin, joita Suomen Tasavallan Hallitus on myöntänyt tai myöntää mille tahansa naapurimaalle, kuin myös tulliunionista, vapaakauppa-alueesta tai senkaltaisista järjestelyistä johtuviin erityisiin etuihin, joista Suomen Tasavalta on sopinut tai sopii tulevaisuudessa.

c) Etuihin ja erikoisoikeuksiin, joita Suomen Tasavallan Hallitus on myöntänyt tai myöntää Tanskalle, Norjalle, Ruotsille tai Islannille.

d) Etuihin ja erikoisoikeuksiin, joita Puolan Kansantasavallan Hallitus on myöntänyt tai myöntää mille tahansa naapurimaalle, kuin myös tulliunionista, vapaakauppa-alueesta tai senkaltaisista järjestelyistä johtuviin erityisiin etuihin, joista Puolan Kansantasavalta on sopinut tai sopii tulevaisuudessa.

TRADE AGREEMENT

between The Government of the Republic of Finland and The Government of the Polish People's Republic for the period January 1, 1967—December 31, 1970

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Polish People's Republic, animated by the desire to develop and extend trade and economic relations between them, have agreed as follows:

Article I

The Contracting Parties have agreed to grant each other the most-favoured-nation treatment in respect of customs duties and all other charges and taxes applicable to importation, exportation or transit of commodities.

Article II

The provisions in Article I above shall not apply to the following:

a) Privileges which are or may be granted by either of the Contracting Parties in order to facilitate frontier trade.

b) Advantages and privileges, granted or that may be granted by the Finnish Government to any neighbouring country, and also any special advantages resulting from a customs union, a free-trade-area or similar arrangements which Finland has concluded or may conclude in the future.

c) Advantages and privileges granted or that may be granted by the Finnish Government to Denmark, Norway, Sweden or Iceland.

d) Advantages and privileges granted or that may be granted by the Polish Government to any neighbouring country, and also any special advantages resulting from a customs union, a free-trade-area or similar arrangements which Poland has concluded or may conclude in the future.

III artikla

Sopimuspuolet ovat laatineet liitteenä olevat luettelot "A", Suomen vienti Puolaan, ja "B", Puolan vienti Suomeen, tavaranvaihdoksi tammikuun 1 päivän ja joulukuun 31 päivän välisellä ajalla vuonna 1967.

Lisäksi Sopimuspuolet ovat sopineet siitä, että Sopimukseen liitetään luettelo "B_1", jossa luetellaan ne tavarat, joita tällä hetkellä voidaan tuoda Suomeen lisenssivapaasti edellyttäen, että ostomaa ja alkuperämaa on Puolan Kansantasavalta.

Suomen Hallitus myöntää vientilisenssejä Luettelossa "A" luetelluille tavaroille luettelossa mainittuihin määriin tai arvoihin asti. Puolan Hallitus myöntää tuontilisenssejä samoihin määriin tai arvoihin asti. Puolan Hallitus myöntää vientilisenssejä Luettelossa "B" luetelluille tavaroille luettelossa mainittuihin määriin tai arvoihin asti. Suomen Hallitus myöntää tarvittaessa tuontilisenssejä samoihin määriin tai arvoihin asti.

Sopimuspuolet ilmoittavat olevansa valmiit suhtautumaan suosiollisesti kaikkiin keinoihin, joilla pyritään lisäämään ja monipuolistamaan maiden välistä tavaranvaihtoa sekä tähän liitetyissä luetteloissa mainittujen että niissä mainitsemattomien tavaroiden suhteen.

IV artikla

Molempien Hallitusten edustajista kokoonpantu Sekakomissio asetetaan tekemään ehdotuksia Suomen ja Puolan välisten taloudellisten suhteiden kehittämiseksi; valvomaan ja tarkastamaan tämän Sopimuksen samoinkuin voimassaolevan Maksusopimuksen soveltamista; ja laatimaan vuotuisia tavaraluetteloita.

V artikla

Molemmat Sopimuspuolet myöntävät toisilleen, asiaa koskevien lakiensa ja määräystensä mukaisesti, kohtuullisia helpotuksia kaupallisten messujen ja näyttelyiden järjestämiseksi jommankumman alueella.

VI artikla

Tavaranvaihto molempien maitten välillä tulee tapahtumaan kysymyksessä olevien tuotteiden maailmanmarkkinahintojen perusteella.

Article III

The Contracting Parties have established the attached Lists "A", Finnish exports to Poland, and "B", Polish exports to Finland, for the exchange of goods over the period January 1—December 31, 1967.

Moreover, the Contracting Parties have agreed to attach to the Agreement List "B_1" enumerating the goods which at present can be imported into Finland free of licence provided that the country of purchase and that of origin is the Polish People's Republic.

The Finnish Government will issue export licences for the goods enumerated in List "A" up to the quantities or values mentioned in the list. The Polish Government will issue import licences up to the same quantities or values. The Polish Government will issue export licences for the goods enumerated in List "B" up to the quantities or values mentioned in the list. The Finnish Government will issue import licences, whenever required, up to the same quantities or values.

The Contracting Parties declare their readiness to consider favourably all measures aiming at increasing and diversifying the exchange of goods between the two countries both in regard to the goods mentioned in the attached lists and to goods not mentioned therein.

Article IV

A Joint Comission composed of the representatives of the two Governments will be appointed to make propositions aiming at the development of economic relations between Finland and Poland; to supervise and review the application of this Agreement as well as the Payments' Agreement in force; and to establish further annual lists.

Article V

Subject to their respective laws and regulations, the Contracting Parties agree to grant each other reasonable facilities for holding trade fairs and exhibitions on the territory of either party.

Article VI

The exchange of goods between the Contracting Parties shall take place on the basis of world market prices of the commodities involved.

VII artikla

Sopimuspuolet tuovat julki molemminpuolisen kiinnostuksensa teollisen ja tieteellisteknillisen yhteistyön pitkäaikaiseen kehittämiseen ja tässä tarkoituksessa ilmoittavat olevansa valmiit helpottamaan yritysten ja asianmukaisten järjestöjen välistä yhteistyötä molemmissa maissa ja kolmansilla markkinoilla molempien puolten etujen mukaisesti.

Article VII

The Contracting Parties express their mutual interest in a longterm development of industrial and scientific-technical co-operation, and to this end declare their readiness to facilitate co-operation between enterprises and relevant organizations in the two countries and on third markets in the interest of both Parties.

VIII artikla

Tämä sopimus, joka korvaa helmikuun 5 päivänä 1948 allekirjoitetun Kauppasopimuksen, astuu voimaan sinä päivänä, jolloin Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset ovat sen hyväksyneet. Kuitenkin Sopimuspuolet ovat sopineet sen tilapäisestä voimaansaattamisesta tammikuun 1 päivästä 1967 lukien.

Sopimus pysyy voimassa joulukuun 31 päivään 1970 ja pysyy sen jälkeen voimassa siihen asti, kunnes jompikumpi Sopimuspuoli sen irtisanoo kolme kuukautta ennen kunkin kalenterivuoden loppua.

Article VIII

This Agreement, which replaces the Trade Agreement of February 5, 1948, shall take effect at the date of approval by the competent Authorities of the Contracting Parties. However, the Contracting Parties have agreed on its provisional enforcement as from January 1, 1967.

The Agreement shall remain in force until December 31, 1970, and shall thereafter remain in force until a notice of termination is given by either of the Contracting Parties three months before the end of each calendar year.

Tehty Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1966 kahtena englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

Done in Helsinki on the 1st day of December, 1966, in two original copies in the English language.

Suomen Tasavallan Hallituksen puolesta

Ahti Karjalainen

For the Government of the Republic of Finland

Puolan Kansantasavallan Hallituksen puolesta

Witold Trampczynski

For the Government of the Polish People's Republic

LUETTELO "A"

Suomen vienti Puolaan
1.1.1967—31.12.1967

Kiintiö N:o	Tavara	Määrä tonneissa	Arvo $ 1 000
1.	Maasälpä	5 000	
2.	Asbesti ja asbestilevyt, asbestipahvi, vuorivillatiilet ja -levyt		40
3.	Rautamalmi	100 000+PM	
4.	Kupari- ml. putket, levyt ja tangot		800
5.	Nikkeli katodeina	350	
6.	Sinkkirikaste	12 000	
7.	Ilmeniitti	1 200	
8.	Mäntyöljy	1 200	
9.	Erilaiset kemikaalit, ml. titaanidioksidi ja CMC		400
10.	Sahatavara ja ratapölkyt		PM
11.	Kaivos- ja paperipuu, ml. lennätinpylväät		PM
12.	Vaneri ja vaneriviilu	100 m³	
13.	Viskoosiselluloosa	35 000+PM	
14.	Paperiselluloosa	30 000+ 10 000	
15.	Kartongit, strongboard, Kraftliner ja fluting	19 000	
16.	Säkkivoimapaperi	21 000	
17.	Kondensaattoripaperi	300	
18.	Erilaiset paperit, ml. absorbentkraft sekä kaapelineristyspaperi		1 200+PM
19.	Erilaiset paperi- ja kartonkivalmisteet		500
20.	Raionvilla		150+150
21.	Paperikoneen viirat		75
22.	Kaapelit, ml. metallilangat ja johtimet		100+PM
23.	Selluloosa-, paperi- ja muun puunjalostusteollisuuden koneet ja laitteet ml. sylinterinkannet kumeineen		2 000
24.	Satamanosturit, metsätraktorit, erikoiskuljettimet, hydrauliset moottorit, haarukkatrukit, sähkömoottorit ja muuntajat		350+PM
25.	Muut koneet, laitteet ja varaosat		300
26.	Valssaustuotteet, ml. erikoisteräkset		400+PM

LIST "A"

Finnist exports to Poland
1.1.1967—31.12.1967

Item. No.	Commodity	Quantity in tons	Value in 1 000 $
1.	Feldspar	5 000	
2.	Asbestos, asbestos plates, asbestos cardboards, bricks and sheets from mineralwool		40
3.	Iron ore	100 000+PM	
4.	Copper incl. tubes, sheets and bars		800
5.	Nickel/cathodes	350	
6.	Zinc concentrate	12 000	
7.	Ilmenite	1 200	
8.	Tall oil	1 200	
9.	Various chemicals, incl. titaniumdioxide and CMC		400
10.	Sawn soft wood and sleepers		PM
11.	Pitprops and pulp wood, incl. telegraph poles		PM
12.	Plywood and veneer	100 m³	
13.	Viscose cellulose	35 000+PM	
14.	Chemical wood pulp	30 000+ 10 000	
15.	Cardboard, strongboard, kraftliner and fluting	19 000	
16.	Sack kraft paper	21 000	
17.	Condenser paper	300	
18.	Various papers, incl. absorbent kraft and cable insulatingkraft		1 200+PM
19.	Various articles of paper and cardboard		500
20.	Staple fibre		150+150
21.	Endless wires for paper machines		75
22.	Cables, incl. wires and conduits		100+PM
23.	Machines, equipment for pulp, paper and other wood processing industries incl. cylinder coatings with rubber		2 000
24.	Harbour cranes, forest tractors, special vehicles, hydraulic motors, straddle carriers, electric motors and transformers		350+PM
25.	Other machines, equipment and spare parts		300
26.	Rolled steel products incl. special steels		400+PM

Kiintiö N:o	Tavara	Määrä tonneissa	Arvo $ 1 000
27.	Urheiluvälineet, ml. ammukset ja metsästysaseet		50+PM
28.	Erilaiset tekstiilit ml. teknilliset tekstiilit		75
29.	Jalkineet		100
30.	Kirjat, sanomalehdet ja filmit		20
31.	Farmaseuttiset ja kosmeettiset tuotteet		75
32.	Maitopulveri		PM
33.	Erilaiset tavarat ..		500

Item. No.	Commodity	Quantity in tons	Value in 1 000 $
27.	Sport articles, incl. ammunition and hunting weapons ..		50+PM
28.	Various textiles incl. technical textiles ..		75
29.	Footwear		100
30.	Books, newspapers and films		20
31.	Pharmaceuticals and cosmetics		75
32.	Milk powder		PM
33.	Miscellaneous		500

Luettelo "B"

Puolan vienti Suomeen
1. 1. 1967—31. 12. 1967

Kiintiö N:o	Tavara	Määrä tonneissa	Arvo $ 1 000
1.	Erilaiset maataloustuotteet, ml. vihannekset ja hedelmät		850+PM
2.	Sokeri		PM
3.	Alkoholijuomat		(150 1)
4.	Kipsikivi	60 000	
5.	Rakennuskipsi		(200)
6.	Muut mineraaliraaka-aineet, ml. shamotti		(50)
7.	Kivihiili	1 750 000+ 250 000	
8.	Metallurginen koksi	100 000+PM	
9.	Keitto- ja tyhjösuola	(35 000)	
10.	Rikki	(10 000)	
11.	Metanoli	6 000	
12.	Kreosoottiöljy	10 000	
13.	Sinkkivalkoinen, alumiinisulfaatti ja kalsiumkarbiidi		30
14.	Muut orgaaniset ja epäorgaaniset kemikaalit		(750)
15.	Lannoitteet ja erilaiset kemialliset tuotteet		(200)
16.	Kalsinoitu sooda ..	(15 000)	
17.	Farmaseuttiset tuotteet		(250)
18.	Kalsiumkloridit	(2 000)	
19.	Kaseiini	(800)	
20.	Vahattu tammi ja tammiviilu		(100)
21.	Tammiset lattialaatat ja -liuskat		(80)
22.	Paju, pähkinäpuu ja niistä tehdyt vanteet		(40)
23.	Jätepaperi		100
24.	Nahkateokset		100

LIST "B"

Polish exports to Finland
1. 1. 1967—31. 12. 1967

Item. No.	Commodity	Quantity in tons	Value in 1 000 $
1.	Various agricultural products, incl. vegetables and fruits ..		850+PM
2.	Sugar		PM
3.	Alcoholic beverages		(150 1)
4.	Gypsum stone	60 000	
5.	Building gypsum ..		(200)
6.	Other mineral raw materials, incl. shamotte		(50)
7.	Coal	1 750 000+ 250 000	
8.	Metallurgical coke		
9.	Salt and vacuum salt	100 000+PM (35 000)	
10.	Sulphur	(10 000)	
11.	Methanol	6 000	
12.	Creosote oil	10 000	
13.	Zinc oxide, aluminium sulphate and calcium carbide ...		30
14.	Other organic and inorganic chemicals		(750)
15.	Fertilisers and miscellaneous chemical products		(200)
16.	Sodium carbonate ..	(15 000)	
17.	Pharmaceutical products		(250)
18.	Calcium chloride ..	(2 000)	
19.	Casein	(800)	
20.	Sawn oak wood and oak veneer		(100)
21.	Oak floor boards and strips		(80)
22.	Willow and hazel and hoopings thereof		(40)
23.	Waste paper		100
24.	Leather articles ..		100

Kiintiö N:o	Tavara	Määrä tonneissa	Arvo $ 1 000
25.	Erilaiset tekstiilitavarat, joista enintään $ 300 000 arvosta villa- ja sekoitekankaita		705
26.	Jalkineet		100+PM
27.	Armeerattu lasi ...		(50)
28.	Valssaustuotteet, ml. teräsputket	32 000+PM	
29.	Galvanoidut levyt .		500
30.	Sinkkilevyt		(50)
31.	Sinkki	1 000	
32.	Putkien liitoskappaleet		PM
33.	Polttoainesäiliöt ...		1 000
34.	Koneet, työstökoneet, kojeet ja erilaiset laitteet ml. laivanvarusteet		1 500 [2]
35.	Polkupyöränosat ...		(100)
36.	Moottoripyörät ja niiden osat		(100)
37.	Lentoalukset ja niiden varusteet		(75)
38.	Pianot ja muut soittimet		(25)
39.	Urheiluvälineet		(30)
40.	Metsästysaseet ja patruunat		120
41.	Muovi- ja kumiraaka-aineet; kumilevyt ja -putket ..		(100)
42.	Mallas ja mallasohra		PM
43.	Siemenet ja taimet		(200)
44.	Huonekalut		(100)
45.	Leikkikalut		150
46.	Kirjat, sanomalehdet ja filmit		(30)
47.	Erilaiset tavarat ..		2 000 [2]

[1] Sulkumerkit tässä ja myöhemmin tarkoittavat, että luku on arvio, koska toistaiseksi Suomen tuontilisenssiä ei vaadita.

[2] Sisältää myös tuotteita, joita varten toistaiseksi ei vaadita Suomen tuontilisenssiä.

Item. No.	Commodity	Quantity in tons	Value in 1 000 $
25.	Various textile goods; thereof not more than $ 300 000 for woollen and mixed woollen fabrics		705
26.	Footwear		100+PM
27.	Glass, armoured ..		(50)
28.	Rolling mill products, incl.steel tubes and steel pipes	32 000+PM	
29.	Galvanized sheets ..		500
30.	Zinc sheets		(50)
31.	Zinc	1 000	
32.	Fittings for tubes and pipes		PM
33.	Tanks for fuel ...		1 000
34.	Machinery, machine tools, apparatus and various equipment, incl. equipment for shipbuilding		1 500 [2]
35.	Parts of bicycles ..		(100)
36.	Motor-cycles and parts thereof		(100)
37.	Aircrafts and accessory equipment ...		(75)
38.	Pianos and other musical instruments		(25)
39.	Sport articles		(30)
40.	Hunting weapons and cartridges		120
41.	Plastic and rubber raw materials; rubber plates and -pipes		(100)
42.	Malt and brewing barley		PM
43.	Seeds and plants ..		(200)
44.	Furniture		(100)
45.	Toys		150
46.	Books, newspapers and films		(30)
47.	Miscellaneous		2 000 [2]

[1] Parentheses here and further on indicate that the figure is an estimation because until further notice no Finnish import licence is required.

[2] Includes also products for which until further notice no Finnish import licence is required.

Luettelo "B_1"

Seuraavia tuotteita Suomeen tuotaessa ei toistaiseksi vaadita tuontilisenssiä edellyttäen että ostomaa ja alkuperämaa on Puolan Kansantasavalta.

Brysselin tullitariffin n:o	Tavaranimike
05.01/15	Eläintuotteet, muualle kuulumattomat
06.01/02	Sipulit, juuri- ja varsimukulat ja juurakot, myös kasvavat tai kukkivat; muut elävät kasvit, myös puut, pensaat, juuret, varrennusoksat ja pistokkaat
08.03	Viikunat, tuoreet tai kuivatut
08.12/13	Kuivatut hedelmät ja citrushedelmien ja melonien kuoret
09.01/10	Kahvi, tee, matté ja mausteet
10.06	Riisi
12.03	Kylvösiemenet, -hedelmät ja -itiöt
12.06/07	Humala ja humalajauho; kasvit ja kasvinosat, myös puiden, pensaiden tai muiden kasvien siemenet ja hedelmät, pääasiassa hajusteisiin, farmaseuttisiin tuotteisiin tms. tarkoitukseen käytettävät
13.01/03	Värjäykseen tai parkitukseen soveltuvat raa'at kasviaineet; lakat, kumit, hartsit ja muut kasvimehut ja -uutteet
14.01	Kasviaineet, pääasiassa palmikointiin käytettävät
15.07.004	Puuöljy
15.07.340 ja 840	Sesamöljy
16.04/05	Kalavalmisteet ja -säilykkeet, myös kaviaari ja kaviaarin korvikkeet; äyriäis- ja nilviäisvalmisteet ja -säilykkeet
18.04/05	Kaakaovoi ja -jauhe, makeuttamaton
20.02.131	Tomaattitiiviste
20.02.191 ja 291	Oliivit
22.05/09	Viinit ja alkoholipitoiset juomat
24.01/02	Tupakka
25.01/19	Suola; rikki; maa- ja kivilajit
25.20.200	Poltettu kipsi
25.21	Kalkkikivi
25.24/32	Asbesti; muut kivennäisaineet
26.01/02	Malmit ja kuona
27.02	Ruskohiili
27.08	Kivennäistervapiki
27.10.600/900	Voiteluöljyt ja -rasvat
27.13	Parafiini
27.16	Bitumiset seokset
ex 28.01.58	Epäorgaaniset kemikaalit, paitsi sinkkioksidi (28.19.100) ja aluminiumsulfaatti (28.38.400)
ex 29.01/45	Orgaaniset kemikaalit, paitsi tolueeni ja ksyleeni (29.01.520/530) ja metanoli (29.04.100)

List "B_1"

Imports to Finland of the following goods are free of licence, until further notice, provided that the country of purchase and that of origin is the Polish People's Republic

Brussels Customs tariff No.	Commodity
05.01/15	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
06.01/02	Bulbs, tubers, tuberous roots, corns, crowns and rhizomes, dormant, in growth or in flower; other live plants, including trees, shrubs, bushes, roots, cuttings and slips
08.03	Figs, fresh or dried
08.12/13	Dried fruit and peel of melon and citrus fruit
09.01/10	Coffee, tea, maté and spices
10.06	Rice
12.03	Seeds, fruit and spores, of a kind used for sowing
12.06/07	Hop cones and lupulin; plants and parts, including seeds and fruit, of trees, bushes, shrubs or other plants, being goods of a kind used primarily in perfumery, in pharmacy etc.
13.01/03	Raw vegetable materials of a kind suitable for use in dyeing or in tanning; lacs; gums; resins and other vegetable saps and extracts
14.01	Vegetable materials of a kind used primarily for paiting
15.07.004	Tung oil
15.07.340 and 840	Sesamum oil
16.04/05	Prepared or preserved fish, including caviar and caviar substitutes; Crustaceans and molluscs, prepared or preserved
18.04/05	Cocoa butter and unsweetened cocoa powder
20.02.131	Tomato concentrate
20.02.191 and 291	Olives
22.05/09	Wines and spirits
24.01/02	Tobacco
25.01/19	Salt; sulphur; earths and stone
25.20.200	Calsined gypsum and plasters
25.21	Limestone
25.24/32	Asbestos; other mineral products
26.01/02	Metallic ores and slag
27.02	Lignite
27.08	Pitch from mineral tars
27.10.600/900	Lubricating oils and greses
27.13	Paraffin wax
27.16	Bituminous mixtures
ex 28.01.58	Inorganic chemicals, excluding zinc oxide (28.19.100) and aluminium sulphate (28.38.400)
ex 29.01/45	Organic chemicals, excluding toluene and xylene (29.01.520/530) and methanol (29.04.100)

Brysselin tullitariffin n:o	Tavaranimike	Brussels Customs tariff No.	Commodity
30.01/03 ja 05	Farmaseuttiset tuotteet, paitsi vanu, sideharso, kääreet ja niiden kaltaiset tavarat	30.01/03 and 05	Pharmaceutical products, excluding wadding, gauge, bandages and similar articles
31.01/05	Lannoitteet	31.01/05	Fertilisers
ex 32.01/13	Parkitusaine- ja väriaineuutteet; parkkihapot ja niiden johdannaiset, kitti, täyte- ja tiivistysaineet, muste jne. paitsi lakat, värit jne (32.09)	ex 32.01/13	Tanning and dyeing extracts, tannings and their derivates, putty, fillers and stoppings, inks, etc. excluding lacquers and paints, etc. (32.09)
33.01/06	Haihtuvat öljyt ja resinoidit, hajuste-, kosmeettiset ja toalettivalmisteet	33.01/06	Resential oils and resinoids, perfumery, cosmetics and toilet preparations
34.01/07	Pesu-, voitelu- ja kiilloitusaineet; kynttilät ja muovailumassat	34.01/07	Washing, lubricating and polishing preparations, candles and modelling pastes, etc.
35.01/06	Valkuaisaineet ja liimat	35.01/06	Albuminoidal substances and glues
36.04/05	Räjähdys- ja sytytysnallit; sytyttimet; pyroteknilliset tavarat	36.04/05	Percussion and detonating caps; igniters; detonators; pyrotechnic articles
37.01/08	Valokuvaus- ja elokuvausvalmisteet	37.01/08	Photographic and cinematographic goods
38.01/19	Erinäiset kemialliset tuotteet	38.01/19	Miscellaneous chemical products
39.01/06	Tekohartsit ja muovit sekä niiden puolivalmisteet	39.01/06	Artificial resins and plastic materials, also semifactured products
40.01/09	Luonnonkautsu, synteettinen kautsu ja faktis sekä niistä valmistetut langat, laatat, levyt, kaistaleet, letkut ja putket	40.01/09	Natural or synthetic rubber and factice; thread, cord, plates, sheets, strip, rods and piping thereof
40.12/16	Kautsuteokset (muut kuin käyttö- ja kuljetushihnat, ulkorenkaat, kehänauhat ja sisärenkaat)	40.12/16	Articles of rubber (other than transmission, conveyor or elevator belts or belting, and tyres, tyre cases and inner tubes)
41.01	Raakavuodat ja -nahat	41.01	Raw hides and skins
ex 42.03.209/300 ja 909	Röntgensuojauksena käytettävät vaatetustarvikkeet	ex 42.03.209/300 and 909	Articles of apparel used as X-ray protection shield
42.04/06	Nahkateokset teknilliseen käyttöön	42.04/06	Articles of leather for technical use
43.01/02	Turkisnahat	43.01/02	Furskins
44.01/14	Puu, myös osittain valmistettuna	44.01/14	Wood, also semi-processed
44.15.231	Vaneri, tammea	44.15.231	Plywood of oak
44.19/28	Puuteokset	44.19/28	Articles of wood
45.03/04	Korkkiteokset	45.03/04	Articles of cork
46.02/03	Palmikointiaineteokset	46.02/03	Basketwork
ex 48.01/21	Paperi ja pahvi sekä teokset niistä, paitsi rakennuslevy (48.09)	ex 48.01/21	Paper and paperboard and articles thereof, excluding building board (48.09)
49.01/11	Kirjat ja muut painotuotteet	49.01/11	Books and other printed matter
50.09/10	Luonnonsilkkikankaat	50.09/10	Woven fabrics of silk
53.13	Jouhikankaat	53.13	Woven fabrics of horsehair
57.08	Paperilanka	57.08	Paper yearn
57.12	Paperilankakankaat	57.12	Woven fabrics of paper yearn
58.01	Matot ja ryijyt, solmitut	58.01	Carpets, carpeting and rugs, knotted
58.03	Kuvakudokset, käsin kudotut	58.03	Tapestries, hand-made
58.06	Kudotut nimilaput, metritavarana	58.06	Woven labels, in strips
59.14	Lampun sydämet ja niiden kaltaiset	59.14	Wicks for lamps and the like
61.06/08	Huivit, solmiot, kaulukset ja niiden kaltaiset	61.06/08	Shawls, ties, collars and the like
65.01/07	Päähineet ja niiden osat	65.01/07	Headgear and parts thereof
66.01/03	Sateenvarjot, kävelykepit ja niiden osat	66.01/03	Umbrellas, walking-sticks and parts thereof

Brysselin tullitariffin n:o	Tavaranimike	Brussels Customs tariff No.	Commodity
67.01/05	Tekokukat, viuhkat ja niiden kaltaiset	67.01/05	Artificial flowers, fans and the like
68.01/16	Teokset kivestä, kipsistä, sementistä ja asbestista	68.01/16	Articles of stone, plaster, cement and asbestos
69.01/06	Keraamiset tiilet, muuritiilet ja putket	69.01/06	Ceramic bricks, tiles and tubes
69.09/10	Keraamiset laboratoriotarvikkeet ja saniteettiesineet	69.09/10	Ceramic laboratory ware and sanitary fittings
69.13/14	Keraamiset pienoispatsaat ja koriste-esineet sekä muualle kuulumattomat teokset	69.13/14	Ceramic statuettes and ornaments, and articles not elsewhere included
70.01/12	Lasi, peilit, pullot, tölkit ja niiden kaltaiset	70.01/12	Glass; mirrors, bottles; jars and the like
70.15/19	Kellonlasi ja laboratoriolasiesineet; luonnonhelmien, jalo- ja korukivien lasiset jäljittelyt	70.15/19	Clock and watch glasses and laboratory glassware; glass jewellery
70.20.100/200	Lasivilla ja lasikuitulanka	70.20.100/200	Glass wool and yarn of glass fibre
70.21	Muut lasiteokset	70.21	Other articles of glass
71.01/04	Luonnonhelmet ja jalot sekä puolijalot metallit ym.	71.01/04	Pearls and precious and semi-precious metals and the like
71.12/16	Jalokivin ym. varustetut kultasepänteokset	71.12/16	Articles of jewellery of precious stones and the like
73.02	Ferroseokset	73.02	Ferro-alloys
73.21/24	Rauta- ja teräsrakenteet ja -astiat	73.21/24	Structures and containers of iron or steel
73.26/30	Piikkilanka, verkko, ketjut ja ankkurit	73.26/30	Barbed wire, netting, chains and anchors
73.33/36	Neulat ja jouset; lämmitys- ja kuumennuslaitteet	73.33/36	Needles and springs; heating and warming apparatus
74.07	Kupariputket	74.07	Copper tubes
74.13	Kupariketjut	74.13	Copper chains
74.18/19	Kupariteokset	74.18/19	Articles of copper
75.06	Nikkeliteokset	75.06	Articles of nickel
76.03	Alumiinilevy ja -vanne	76.03	Wrought plates, sheets and strip of aluminium
76.09/10	Alumiiniumastiat	76.09/10	Continers of aluminium
79.03	Sinkkilevy ja -vanne	79.03	Wrought plates and sheets of zinc
80.01	Tina	80.01	Tin
81.01/04	Muut epäjalot metallit ja teokset niistä	81.01/04	Other base metals and articles thereof
ex 82.04/15	Muut työvälineet, paitsi pöytäveitset (82.09.101, 82.09.109) ja lusikat (82.14)	ex 82.04/15	Other tools, excluding table knives (82.09.101, 82.09.109) and spoons (82.14)
83.03/15	Erinäiset tavarat epäjalosta metallista	83.03/15	Miscellaneous articles of base metal
84.01.900	Höyrykattiloiden osat	84.01.900	Parts for steam boilers
84.02/05	Höyrykoneet, kaasugeneraattorit ja höyrykattiloiden apulaitteet	84.02/05	Steam engines, gas generators and auxiliary plant for steam boilers
84.06.910/999	Mäntäpolttomoottorien osat	84.06.910/999	Parts for internal combustion engines
84.08/09	Muut voimakoneet ja moottorit sekä tiejyrät	84.08/09	Other engines and motors and road rollers
ex 84.10	Sähkömek. yhdist. enint. 100 kg.	ex 84.10	Electro-magnetical aggregates, not exceeding 100 kg
ex 84.11	Ilmapumput ja -kompressorit, paitsi tuulettimet (84.11.500)	ex 84.11	Air pumps and compressors, excluding fans (84.11.500)
ex 84.13/65	Muut koneet ja laitteet, paitsi koneet kaivamista varten (84.23)	ex 84.13/65	Other machinery and apparatus, excluding excavating machinery (84.23)
85.02/08	Sähkömagneetit, -paristot ja -akkumulaattorit; sähkömekaanisia laitteita	85.02/08	Electro-magnets, primary batteries and accumulators; electromechanical apparatus

Brysselin tullitariffin n:o	Tavaranimike	Brussels Customs tariff No.	Commodity
85.10	Kannettavat sähköparistolamput	85.10	Portable electric battery lamps
ex 85.11/12	Sähkökuumennuslaaitteet, paitsi sähköliedet (85.12.500)	ex 85.11/12	Electric heating apparatus, excluding electric ovens (85.12.500)
85.13/14	Sähkölaitteet langallista sähkötystä varten	85.13/14	Electrical line telegraphic apparatus
85.16/18	Sähköohjaus- ja merkinantolaitteet; sähkökondensaattorit	85.16/18	Electric traffic control and signalling equipment; electric capasitors
85.20.120/130	Moottoriajoneuvojen lamput ja kääpiölamput	85.20.120/130	Lamps for motor vehicles and small size lamps
85.20.300/990	Salamavalolamput ja lampunosat	85.20.300/990	Photographic flashbulbs and parts of lamps
85.21	Radioputket, transistorit ja niiden kaltaiset tavarat sekä niiden osat	85.21	Radio tubes, transistors and the like and parts thereof
ex 85.23/24	Sähkökaapelit ja sähköhiiliteokset, paitsi sähköjohtimet liitäntälaittein (85.23.900)	ex 85.23/24	Electrical cables and carbon articles for electrical purposes, excluding electrical cables fitted with connectors (85.23.900)
86.01/10	Rautatien liikkuva kalusto ja niiden osat	86.01/10	Railway rolling stock and parts thereof
87.06.101/291	Traktorien ja autojen osat	87.06.101/291	Parts for tractors and automobiles
ex 87.06.299	Uudet osat ja tarvikkeet huoltotarkoitukseen	ex 87.06.299	New parts and accessories for service purposes
87.09/12	Moottori- ja polkupyörät ja niiden osat	87.09/12	Motor-cycles and bicycles and parts thereof
88.02/03	Lentokoneet ja niiden osat	88.02/03	Aircraft and parts thereof
89.01	Laivat, veneet ja muut alukset	89.01	Ships, boats and other vessels
ex 90.01/29	Kojeet ja laitteet, paitsi nesteiden mittauskojeet ja laitteet (90.24), sähkön kulutus- tai valmistusmittarit (90.26) ja sähkömittauskojeet (90.28.100)	ex 90.01/29	Instruments and apparatus, excluding liquid meters (90.24), electricity meters (90.26) and electrical measuring instruments (90.28.100)
91.01/11	Kellot ja niiden osat	91.01/11	Clocks and watches and parts thereof
92.01/13	Soittimet ja niiden osat	92.01/13	Musical instruments and parts thereof
ex 93.01/07	Aseet ja ammukset, paitsi haulikot, luodikot ja haulikon patruunat (93.04.201/300 ja 93.07.311)	ex 93.01/07	Arms and ammunition, excluding shotguns, rifles and cartridges for shotguns (93.04.201/300 and 93.07.311)
94.01/04	Huonekalut ja niiden osat	94.01/04	Furniture and parts thereof
95.01/08	Teokset veisto- tai muovailuaineesta	95.01/08	Articles of carving and moulding material
97.05/08	Karnevaaliesineet ja urheiluvälineet	97.05/08	Carnival articles and sports articles
98.01/16	Erinäiset tavarat	98.01/16	Miscellaneous articles
99.01/06	Taideteokset ja kokoelmaesineet	99.01/06	Works of art and collector's pieces

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 12 hallituksen esityksen johdosta Puolan Kansantasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Eduskunta on pöytäkirjan ottein 14 päivältä viime huhtikuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 40. Kuultuaan esityksestä ulkoasiainministeriön neuvottelevaa virkamiestä Tankmar Hornia ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Suomen ja Puolan välisen kaupankäynnin perustana on ollut vuonna 1948 allekirjoitettu sopimus maitten välisestä kauppavaihdosta. Tätä korvaamaan on solmittu käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvä kauppasopimus. Tehdyllä sopimuksella sopimuspuolet myöntävät toisilleen suosituimman maan kohtelun tullien sekä kaikkien muiden maksujen ja verojen suhteen, joita sovelletaan tavaroiden tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun, ei kuitenkaan sopimuspuolten eräissä tapauksissa myöntämien erioikeuksien ja etujen suhteen. Siinä on myös sovittu sekakomission asettamisesta tekemään ehdotuksia maitten välisen kauppavaihdon kehittämiseksi. Sopimukseen on otettu määräys molemminpuolisesta helpotusten myöntämisestä kaupallisten messujen ja näyttelyiden järjestämiseksi. Sopimuksen mukaan tavaranvaihto tulee tapahtumaan kysymyksessä olevien tuotteiden maailmanmarkkinahintojen perusteella. Lisäksi sopimuspuolet tuovat julki kiinnostuksensa teolliseen ja tieteellis-tekniseen yhteistyöhön myös kolmansilla markkinoilla molempien maiden yritysten ja järjestöjen välillä.

Kysymyksessä oleva sopimus on runkosopimus, jonka nojalla sovitaan vuotuisista tavaranvaihtoluetteloista. Sopimus tulee lopullisesti voimaan molempien maiden viranomaisten hyväksyttyä sen ja pysyy voimassa vuoden 1970 loppuun. Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää käsiteltävänä olevaa kauppasopimusta maamme kannalta asianmukaisena ja sen vuoksi puoltaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä, kuitenkin muodollisin korjauksin.

Edellä lausutun perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välillä 1 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetun kauppasopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välillä tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Johtolause ja lakiteksti.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, jäsenet Leivo-Larsson, Lähteenmäki, Puntila, Rönkkö, A. Saarinen, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman, Kantola, Lahtela, Paasivuori ja Sirén.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 57 hallituksen esityksen johdosta Puolan Kansantasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 12 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Puolan Kansantasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 40 Puolan Kansantasavallan kanssa tehdyn kauppasopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 57, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välillä 1 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetun kauppasopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välillä tehdyn kauppasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Puolan Kansantasavallan kanssa Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1966 tehdyn kauppasopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain nojalla tarkistetaan muun muassa valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista 28 päivänä joulukuuta 1956 annetun lain (696/56) mukaiset perhe-eläkkeet.

Kuluvan vuoden alusta lukien suoritetaan valtion varoista perhe-eläkettä edellä mainitussa valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetussa laissa säädettyjen perusteiden mukaisesti myös kunnallisen kansakoululaitoksen viranhaltijan sekä yksityisoppikoulun rehtorin, opettajan, toimihenkilön ja palveluskuntaan kuuluvan henkilön jälkeen. Kansakoululaitoksen osalta tätä koskevat säännökset sisältyvät kansakoululaitoksen viranhaltijain perhe-eläkkeistä ja hautausavuista 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettuun lakiin (148/66) ja yksityisoppikoulun osalta yksityisoppikoulujen valtionavuista annetun lain muuttamisesta 18 päivänä marraskuuta 1966 annettuun lakiin (559/66) sekä yksityisoppikouluasetuksen muuttamisesta 9 päivänä joulukuuta 1966 annettuun asetukseen (617/66). Kun näiden perhe-eläkkeiden tarkistamisesta palkkausten muutosten perusteella ei ole annettu nimenomaisia säännöksiä ja kun on asianmukaista, että mainitut perhe-eläkkeet tarkistettaisiin valtion virkamiesten jälkeen myönnettyjä perhe-eläkkeitä vastaavasti, olisi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annettuun lakiin otettava tätä koskevat säännökset.

Ehdotettu lainmuutos aiheuttaa valtion eläkemenojen kasvamista sen johdosta, että myös nyt kysymyksessä olevat perhe-eläkkeet tarkistettaisiin vastaisuudessa palkkausten muutoksia vastaavasti. Tässä tarkoitettujen perhe-eläkkeiden yhteismäärä on nykyisin noin 2 968 000 markkaa vuodessa. Näiden osalta menojen lisäys kuluvana vuonna on arviolta noin 400 000 markkaa ja vuonna 1968 noin 250 000 markkaa.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain 1 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (282/66), seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

8) ne eläkkeet ja perhe-eläkkeet, jotka sen mukaan kuin laissa tai asetuksessa erikseen on säädetty, määrätään valtion viran tai toimen haltijain eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä voimassa oleviin edellä mainittuihin säännöksiin sisältyvien perusteiden mukaisesti; sekä

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 alkaen.

Helsingissä 7 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 11 päivänä kuluvaa huhtikuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 41 laiksi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esityksen antaminen johtuu siitä, että kuluvan vuoden alusta lukien suoritetaan valtion varoista perhe-eläkettä valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetussa laissa säädettyjen perusteiden mukaisesti myös kunnallisen kansakoululaitoksen viranhaltijan sekä yksityisoppikoulun rehtorin, opettajan, toimihenkilön ja palveluskuntaan kuuluvan henkilön jälkeen. Kun näiden perhe-eläkkeiden tarkistamisesta palkkausten muutosten perusteella ei ole annettu nimenomaisia säännöksiä ja kun on katsottava asianmukaiseksi, että mainitut perhe-eläkkeet tarkistettaisiin valtion virkamiesten jälkeen myönnettyjä perhe-eläkkeitä vastaavasti, hallitus ehdottaa valtion eläkkeiden tarkistamisesta annettuun lakiin otettavaksi tätä koskevat säännökset.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut ehdotetun lainmuutoksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin eräin, muodollista laatua olevin korjauksin.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain 1 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (282/66), *näin kuuluvaksi:*

1 §.	Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)	(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 18 päivänä huhtikuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapanen, Heinonen, Honkonen, Jussila, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, J. E. Partanen, Siltanen ja Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, Jämsén, Koppanen, Laaksonen, Lukkarinen ja Rodén.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 34 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 41 laiksi valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 34, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain 1 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (282/66), näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

8) ne eläkkeet ja perhe-eläkkeet, jotka sen mukaan kuin laissa tai asetuksessa erikseen on säädetty, määrätään valtion viran tai toimen haltijain eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä voimassa oleviin edellä mainittuihin säännöksiin sisältyvien perusteiden mukaisesti; sekä

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 alkaen.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Helsingin käsityönopettajaopistosta.

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion 10 pääluokan XI luvun 9 ja 16 momenteille on merkitty tarvittavat määrärahat Helsingin käsityönopettajaopiston ottamiseksi varoineen ja velkoineen valtion haltuun 1 päivästä elokuuta 1967 ja sen toiminnan jatkamiseksi valtion ylläpitämänä oppilaitoksena. Veloiksi on tällöin katsottava myös opiston suoritettavat eläkkeet, joista kolmelle lehtorille myönnetyt eläkkeet voidaan suorittaa eläkeoikeudesta yksityisluontoisen oppilaitoksen lakatessa annetun lain (279/1960) perusteella, kun taas yhdelle vahtimestarille ja kolmelle siivoojalle myönnetyt eläkkeet, joihin ei ole saatu valtionavustusta, olisi muutettava valtion ylimääräisiksi eläkkeiksi. Opiston toiminnan järjestämisestä valtion oppilaitoksena on annettava asetus, mutta järjestysmuodon perusteista olisi säädettävä lailla.

Yksityisenä oppilaitoksena toimiessaan opisto on ollut pääasiallisesti kouluhallituksen mutta osittain myös ammattikasvatushallituksen tarkastuksen ja valvonnan alainen. Käsityöseminaari, käsityökoulu ja kutomakoulu ovat olleet kouluhallituksen, ompelimo-osasto ja modistiosasto taas ammattikasvatushallituksen valvonnan alaisia. Kun ei ole tarkoituksenmukaista alistaa valtion laitosta kahden eri viranomaisen alaisuuteen ja kun opisto edelleen pääasiallisesti joutuu palvelemaan kouluhallituksen alaisten oppilaitosten opettajatarpeen tyydyttämistä, se esitetään määrättäväksi kouluhallituksen alaisuuteen. Käsityö- ja kutomataitoa edistävät erikoiskurssit ja elinkeinoelämään erikoistumisen kurssit tulisivat korvaamaan käsityökoulua siltä osin kuin ei ole kysymys käsityönopettajiksi aikovista, kutomakoulua sekä osittain myös ompelimo- ja modistiosastoja. Kun opiston yhteyteen järjestettäviksi esitetyt kurssit ainakin jossakin määrin tähtäävät elinkeinoelämään, tulisi ammattikasvatushallitus oikeuttaa suorittamaan opetuksen tarkastusta elinkeinoelämän alalle erikoistumisen kursseilla asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla. Niin ikään tulisi kouluhallituksen hankkia lausunnot näiden kurssien järjestelyä ja opetusohjelmaa koskevista asioista ennen niiden ratkaisemista.

Laki, jonka perusteella Helsingin käsityönopettajaopisto on saanut valtionavustusta (494/49), voidaan kumota, koska Helsingin kotitalousopettajaopisto, joka aikaisemmin on saanut valtionavustusta saman lain nojalla, on 1 päivästä elokuuta 1959 otettu valtion haltuun.

Edellä lausutuilla perusteilla annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Helsingin käsityönopettajaopistosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Helsingin käsityönopettajaopisto niminen yksityinen oppilaitos otetaan varoineen ja velkoineen valtion haltuun 1 päivästä elokuuta 1967 lukien ja se jatkaa toimintaansa samannimisenä suomenkielisenä valtion oppilaitoksena. Sen tarkoituksena on tyttöjen käsityönopettajien valmistaminen sekä käsityönopetuksen kehittäminen.

2 §.

Käsityönopettajaopistossa on opettajanvalmistusosasto, jossa valmistetaan ylioppilaista käsityönopettajia, ja käsityökoulu. Opistoon voidaan järjestää käsityö- ja kutomataitoa edistäviä erikoiskursseja, elinkeinoelämän alalle erikoistumisen kursseja sekä oppijaksoja käsityönopettajien jatkokoulutusta varten.

Opisto on kouluhallituksen johdon ja valvonnan alainen.

Opetus opistossa ja opettajien jatkokoulutusta varten järjestetyillä oppijaksoilla on maksuton. Oppilasmaksun suuruuden käsityö- ja kutomataitoa edistävillä erikoiskursseilla sekä elinkeinoelämän alalle erikoistumisen kursseilla määrää opetusministeriö.

3 §.

Opetusharjoittelua suoritetaan käsityökoulussa, muissa valtion oppilaitoksissa ja erikseen tehtävän sopimuksen mukaan kunnallisissa kansakouluissa sekä ammattikouluissa ynnä muissa oppilaitoksissa.

4 §.

Opistossa voi olla rehtorin, lehtorin ja opettajan virkoja sekä kanslistin, talonmiehen, lämmittäjän ja vahtimestarin toimia. Tulo- ja menoarvion rajoissa voi opistossa olla ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä ja tuntiopettajia sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

5 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivästä elokuuta 1967, ja sillä kumotaan Helsingin kotitalousopettajaopiston ja Helsingin käsityönopettajaopiston valtionavustuksesta 12 päivänä heinäkuuta 1949 annettu laki (494/49).

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi Helsingin käsityönopettajaopistosta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 18 päivältä viime huhtikuuta lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 42. Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä ed. Forsiuksen ym. toivomusaloitteen n:o 660 (1966 vp.) Helsingin käsityönopettajaopiston ottamisesta valtion haltuun. Kuultuaan asiantuntijoina kouluneuvos O. Kurvista kouluhallituksesta, opetusneuvos V. Nurmea opetusministeriöstä, Suomen Käsityönopettajain Liiton puheenjohtajaa, käsityönopettaja L. Oksasta, varatuomari I. Sahlania Helsingin Käsityönopettajaopiston säätiöstä, ylitarkastaja K. Toukolehtoa ammattikasvatushallituksesta, taloudenhoitaja T. Vesterää Helsingin Käsityönopettajaopistosta ja Helsingin käsityönopettajaopiston rehtoria E. Viroa valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomauttamista myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta.

Samalla valiokunta kuitenkin edellyttää, että niillä aloilla, joilla opetus hallituksen esityksen mukaan tullaan korvaamaan erikoiskursseilla, turvataan kaksivuotista oppijaksoa suorittaville opiskelijoille mahdollisuus opintojensa loppuun suorittamiseen. Lisäksi valiokunta edellyttää, että jo eläkkeellä olevien lisäksi turvataan mahdollisesti ennen lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyvien opettajain edut.

Ed. Forsiuksen ym. toivomusaloitteen n:o 660 (1966 vp.), jossa Eduskunnan hyväksyttäväksi on esitetty toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin Helsingin käsityönopettajaopiston ottamiseksi valtion haltuun, valiokunta ehdottaa hylättäväksi aiheettomana.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi toivomusaloitteen n:o 660 (1966 vp.).

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1966.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Häggblom, Kalavainen, Leinonen, Lukkarinen, P. Räsänen, Saalasti, Sillantaus, Terästö ja Uusitalo sekä varajäsen Siiskonen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 58 hallituksen esityksen johdosta laiksi Helsingin käsityönopettajaopistosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Helsingin käsityönopettajaopistosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 42 laiksi Helsingin käsityönopettajaopistosta, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 58.

Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että niillä aloilla, joilla opetus Hallituksen esityksen mukaan tullaan korvaamaan erikoiskursseilla, turvataan kaksivuotista oppijaksoa suorittaville opiskelijoille mahdollisuus opintojensa loppuun suorittamiseen. Lisäksi Eduskunta edellyttää, että jo eläkkeellä olevien lisäksi turvataan mahdollisesti ennen lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyvien opettajain edut.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Helsingin käsityönopettajaopistosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Helsingin käsityönopettajaopisto niminen yksityinen oppilaitos otetaan varoineen ja velkoineen valtion haltuun 1 päivästä elokuuta 1967 lukien ja se jatkaa toimintaansa samannimisenä suomenkielisenä valtion oppilaitoksena. Sen tarkoituksena on tyttöjen käsityönopettajien valmistaminen sekä käsityönopetuksen kehittäminen.

2 §.

Käsityönopettajaopistossa on opettajanvalmistusosasto, jossa valmistetaan ylioppilaista käsityönopettajia, ja käsityökoulu. Opistoon voidaan järjestää käsityö- ja kutomataitoa edistäviä erikoiskursseja, elinkeinoelämän alalle erikoistumisen kursseja sekä oppijaksoja käsityönopettajien jatkokoulutusta varten.

Opisto on kouluhallituksen johdon ja valvonnan alainen.

Opetus opistossa ja opettajien jatkokoulutusta varten järjestetyillä oppijaksoilla on maksuton. Oppilasmaksun suuruuden käsityö- ja kutomataitoa edistävillä erikoiskursseilla sekä elinkeinoelämän alalle erikoistumisen kursseilla määrää opetusministeriö.

3 §.

Opetusharjoittelua suoritetaan käsityökoulussa, muissa valtion oppilaitoksissa ja erikseen tehtävän sopimuksen mukaan kunnallisissa kansakouluissa sekä ammattikouluissa ynnä muissa oppilaitoksissa.

4 §.

Opistossa voi olla rehtorin, lehtorin ja opettajan virkoja sekä kanslistin, talonmieslämmittäjän ja vahtimestarin toimia. Tuloja menoarvion rajoissa voi opistossa olla ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä ja tuntiopettajia sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

5 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1967, ja sillä kumotaan Helsingin kotitalousopettajaopiston ja Helsingin käsityönopettajaopiston valtionavustuksesta 12 päivänä heinäkuuta 1949 annettu laki (494/49).

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansakoulunopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta.

Kesäkuun 9 päivänä 1964 Eduskunta lausui toivomuksen, että Hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin kansakouluun kuuluvien keskikoulujen, kansalaiskoulujen ja varsinaisten kansakoulujen yhteisten opettajien valmistuksen ja jatkokoulutuksen suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi sellaiseksi, että ne vastaisivat uuden peruskoulun tarpeita. Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on varattu määrärahoja opettajien jatkokoulutuksen aloittamista varten. Jatkokoulutuksen suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Suunnitelmat peruskoulun opettajainvalmistuksen järjestämisestä ovat asiaa tutkivassa toimikunnassa valmistumisvaiheessa.

Vireillä oleva peruskoulu-uudistus edellyttää muutoksia opettajainvalmistuksessa sekä opettajainvalmistuksen tason kohottamista. Tästä johtuu, että peruskoulun ala-asteen eli sen kuuden alimman vuosiluokan opettajien valmistus olisi muutettava keskikoulupohjaisesta ylioppilastutkintoon perustuvaksi. Tähän onkin nyt, kun ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrä on voimakkaasti lisääntynyt, hyvät mahdollisuudet. Kun opettajainvalmistuksen kehittämiseksi on tarkoituksenmukaista, että kansakoulunopettajien valmistus mukautetaan peruskoulun ala-asteen opettajien valmistuksen uudistamisperiaatteiden mukaiseksi, olisi tässä vaiheessa syytä muuttaa se ylioppilastutkintoon pohjautuvaksi, jotta opettajainvalmistus myöhemmin voitaisiin järjestää korkeakouluissa tapahtuvaksi. Kun toisaalta kaikkia nykyisin toimivia seminaareja ei ilmeisesti tarvita peruskoulun opettajien valmistukseen eikä niitä sen vuoksi ole tarpeen muuttaa ylioppilastutkintoon pohjautuviksi, olisi myös keskikoulupohjaisten seminaarien ylläpitomahdollisuus toistaiseksi sallittava. Lakkaava seminaari voisi olla keskikoulupohjainen toimintansa päättymiseen saakka.

Hallituksen mielestä olisi ylioppilastutkintoon pohjautuva opettajainvalmistus muodostettava kolmivuotiseksi, sillä nykyinen kaksivuotinen ylioppilaspohjainen valmistus ei täytä enää nykyisen kansakoulunkaan asettamia vaatimuksia. Kolmivuotinen valmistus olisi omiaan lisäämään opettajien keskittymistä tiettyjen aineiden hallintaan sekä opetusharjoitteluun, joka opetusmenetelmien monipuolistuessa tulee vaatimaan yhä enemmän aikaa. Tällä opiskeluajan pidentämistoimenpiteellä ei kuitenkaan kyetä kokonaan ratkaisemaan peruskoulun ala-asteen opettajainvalmistuskysymystä. Sen jälkeen kun peruskoulua koskevat ratkaisut on tehty ja yksityiskohtaiset opettajainvalmistusta koskevat ehdotukset saatu valmiiksi, tulee Hallitus antamaan eduskunnalle lakiesityksen peruskoulun opettajain valmistamisesta.

Edellä sanotusta seuraa, että myös Jyväskylän ja Oulun yliopistojen opettajainvalmistuslaitoksissa sekä Helsingin ja Turun väliaikaisissa opettajakorkeakouluissa tapahtuva kansakoulunopettajain valmistus on muutettava kolmivuotiseksi, mikä on toteutettavissa talousarvion hyväksymisen yhteydessä ja asianomaisia asetuksia muuttamalla.

Edellä sanotusta johtuu myös, että seminaarilain 2 §:ssä säädetty esikoulutus olisi tarpeettomana lopetettava. Keskikoulun käynnin yleistymisen johdosta tästä toimenpiteestä ei enää aiheudu sellaisia vain kansakoulun oppimäärän suorittaneiden opinnollista etenemistä haittaavia epäkohtia, että esivalmistuskurssit olisi niiden vuoksi säilytettävä.

Seminaarilain 2 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että seminaari on joko keski-

koulun oppimäärään tai ylioppilastutkintoon perustuva. Myös lain 4 §:ää olisi muutettava, koska siihen sisältyvä seminaarin opetusalan määrittely on liian suppea, kun opetuksen pohjana on ylioppilastutkinto.

Keskikoulupohjaisen opettajainvalmistuksen opintosuunnista on säädetty voimassa olevan seminaarilain 4 §:n 3 momentissa. Lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentissa esitetään säädettäväksi, että ylioppilastutkintoon pohjautuvassa valmistuksessa osa opiskelijoiden opinto-ohjelmasta voisi olla eriytyvää. Nykyisen kaikille opiskelijoille annettavan samanlaisen opettajainvalmistuksen sijasta opiskelijoille annettaisiin mahdollisuus kaikille yhteisen opetuksen lisäksi valita edellytystensä, harrastustensa, mutta osittain myös peruskoulun asettamien vaatimusten pohjalta opintojensa kohteeksi laajempi oppimäärä kahdessa tai kolmessa varsinaisessa kansakoulussa opetettavassa aineessa tai kasvatusaineissa.

Hallituksen mielestä tulisi opetusministeriön saada kouluhallituksen esityksestä määrätä, mitkä seminaarit muutetaan asteittain ylioppilastutkintoon pohjautuviksi. Niin ikään opetusministeriön pitäisi saada määrätä kouluhallituksen esityksestä, mihin seminaariin otetaan miehiä, mihin naisia ja mihin molempia.

Seminaarilain 6 § olisi tarpeettomana kumottava, sillä siinä tarkoitetaan ylioppilaiden valmistamista kansakoulunopettajiksi keskikoulupohjaisen seminaarin rinnakkaisluokilla.

Seminaarien muuttaminen ylioppilaspohjaisiksi ja samalla nelivuotisista kolmivuotisiksi ei aiheuta valtiolle lisäkustannuksia. Huonetilat riittävät, eivätkä palkkaus- tai muutkaan menot tule nykyisestä lisääntymään. Pikemminkin on odotettavissa pientä menojen vähennystä. Sen sijaan nykyisten ylioppilaspohjaisten opettajainvalmistuslaitosten muuttaminen kaksivuotisesta kolmivuotiseksi tulee lisäämään kustannuksia 400 000—700 000 markkaa. Menojen suuruutta on vaikea tarkkaan määritellä, sillä se on riippuvainen sekä kolmivuotisen opettajainvalmistuksen opetussuunnitelmasta että valmistukseen otettavien opiskelijain määrästä. Valtiolle ei kuitenkaan aiheutuisi lisäkustannuksia opettajainvalmistusajan pidentämisestä, mikäli eräitä maan 11 seminaarista, joiden vuotuiset menot ovat yhteensä noin 10 000 000 mk, voidaan lakkauttaa.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

kansakoulunopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan kansakoulunopettajaseminaareista 9 päivänä tammikuuta 1958 annetun lain (5/58) 6 § sekä muutetaan lain 2 ja 4 § näin kuuluviksi:

2 §.

Seminaari on joko keskikoulun oppimäärään tai ylioppilastutkintoon perustuva. Keskikoulun oppimäärään perustuvassa kansakoulunopettajain valmistuksessa on neljä ja ylioppilastutkintoon pohjautuvassa kolme vuosikurssia.

Asuntolanhoitajien valmistus perustuu keskikoulun oppimäärään ja kestää kaksi lukuvuotta.

4 §.

Kansakoulunopettajain valmistuksessa opetetaan varsinaisen kansakoulun opetusalaan kuuluvia oppiaineita sekä kasvatusaineita, soittoa, kirjasto-oppia ja vapaaehtoisia aineita, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Erikoisaineiden opettajien ja asuntolanhoitajien valmistukseen kuuluvat oppiaineet määrätään asetuksella.

Keskikoulun oppimäärään perustuvassa kansakoulunopettajain valmistuksessa voi olla eri opintosuuntia. Ylioppilastutkintoon pohjautuvassa valmistuksessa voi osa opiskelijain opinto-ohjelmasta olla eriytyvää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1967.

Niille seminaarin oppilaille, jotka lukuvuonna 1966—67 ovat aloittaneet 2 §:ssä, sellaisena kuin se on 9 päivänä tammikuuta 1958 annetussa laissa (5/58), tarkoitetun esikoulutuksen, järjestetään lukuvuoden 1967—68 aikana tilaisuus esikoulutuksen loppuun suorittamiseen. Sinä aikana, jona keskikoulun oppimäärään perustuva seminaari muuttuu ylioppilastutkintoon pohjautuvaksi, voi seminaarissa olla sekä keskikoulu- että ylioppilaspohjaista kansakoulunopettajain valmistusta.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakouluopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein viime huhtikuun 18 päivältä lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 43. Kuultuaan asiantuntijoina koulutoimenjohtaja G. Cavoniusta kouluhallituksesta, vt. vanhempaa hallitussihteeriä V. Kalliota opetusministeriöstä, professori M. Koskenniemeä Helsingin yliopistosta, professori O. Kyöstiötä Oulun yliopistosta, pääjohtaja A. Niiniä, opetusneuvos V. Nurmea opetusministeriöstä ja kouluneuvos U. Somerkiveä kouluhallituksesta valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta.

Valiokunta on kuitenkin katsonut aiheelliseksi korostaa, että hallituksen esityksessä ehdotetut lain muutokset merkitsevät ainoastaan väliaikaista ratkaisua, minkä johdosta valiokunta edellyttää hallituksen selvityttävän, miten opettajain valmistus olisi asianmukaisimmin järjestettävissä, ja tekevän asiasta esityksen Eduskunnalle. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä tarkoitettua opettajain valmistusta valvotaan riittävässä määrin myös opettajain liikatuotannon estämistä silmällä pitäen. Edelleen valiokunnan mielestä olisi syytä tutkia, voitaisiinko lakiehdotuksessa tarkoitettu asuntolanhoitajan valmistus ehkä järjestää tarkoituksenmukaisemmin jollakin muulla tavalla, ja valvoa, ettei asuntolanhoitajien valmistus ylitä kulloistakin tarvetta.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Backlund, Häggblom, Kalavainen, Leinonen, H. Linna, Lukkarinen, V. E. Partanen, Saalasti, A. Salo, Sillantaus, Terästö, Uusitalo ja Volotinen sekä varajäsen Huima.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 51 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoulunopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, pääättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 8 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansakouluopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 43 laiksi kansakoulunopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 8 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 51.

Eduskunta katsoo aiheelliseksi korostaa, että Hallituksen esityksessä ehdotetut lain muutokset merkitsevät ainoastaan väliaikaista ratkaisua, minkä johdosta Eduskunta edellyttää Hallituksen selvityttävän, miten opettajain valmistus olisi asianmukaisimmin järjestettävissä, ja tekevän asiasta esityksen Eduskunnalle. Lisäksi Eduskunta pitää tärkeänä, että Hallituksen esityksessä tarkoitettua opettajain valmistusta valvotaan riittävässä määrin myös opettajain liikatuotannon estämistä silmällä pitäen. Edelleen Eduskunnan mielestä olisi syytä tutkia, voitaisiinko lakiehdotuksessa tarkoitettu asuntolanhoitajan valmistus ehkä järjestää tarkoituksenmukaisemmin jollakin muulla tavalla, ja valvoa, ettei asuntolanhoitajien valmistus ylitä kulloistakin tarvetta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kansakoulunopettajaseminaareista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan kansakoulunopettajaseminaareista 9 päivänä tammikuuta 1958 annetun lain (5/58) 6 § sekä muutetaan lain 2 ja 4 § näin kuuluviksi:

2 §.

Seminaari on joko keskikoulun oppimäärään tai ylioppilastutkintoon perustuva. Keskikoulun oppimäärään perustuvassa kansakoulunopettajain valmistuksessa on neljä ja ylioppilastutkintoon pohjautuvassa kolme vuosikurssia.

Asuntolanhoitajien valmistus perustuu keskikoulun oppimäärään ja kestää kaksi lukuvuotta.

4 §.

Kansakoulunopettajain valmistuksessa opetetaan varsinaisen kansakoulun opetusalaan kuuluvia oppiaineita sekä kasvatusaineita, soittoa, kirjasto-oppia ja vapaaehtoisia aineita, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Erikoisaineiden opettajien ja asuntolanhoitajien valmistukseen kuuluvat oppiaineet määrätään asetuksella.

Keskikoulun oppimäärään perustuvassa kansakoulunopettajain valmistuksessa voi olla eri opintosuuntia. Ylioppilastutkintoon pohjautuvassa valmistuksessa voi osa opiskelijain opinto-ohjelmasta olla eriytyvää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1967.

Niille seminaarin oppilaille, jotka lukuvuonna 1966—67 ovat aloittaneet 2 §:ssä,

sellaisena kuin se on 9 päivänä tammikuuta 1958 annetussa laissa (5/58), tarkoitetun esikoulutuksen, järjestetään lukuvuoden 1967—68 aikana tilaisuus esikoulutuksen loppuun suorittamiseen. Sinä aikana, jona keskikoulun oppimäärään perustuva seminaari muuttuu ylioppilastutkintoon pohjautuvaksi, voi seminaarissa olla sekä keskikoulu- että ylioppilaspohjaista kansakoulunopettajain valmistusta.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi koulujärjestelmän perusteista.

Tieteen, tekniikan ja taloudellisen toiminnan kehitys muovaa jatkuvasti ihmisen elämänympäristöä ja yhteiskuntaa. Tuotantotoiminnan tehostuminen on edistänyt taloudellista kasvua ja elintason kohoamista. Nämä taas ovat osaltaan tehneet mahdolliseksi sivistystason kohottamisen, koska vanhempien taloudelliset mahdollisuudet lastensa kouluttamiseen ovat parantuneet ja koska myös yhteiskunta on voinut lisätä koulutustoiminnan edistämiseen käytettyjen varojen määrää. Koulutuksen vaikutus tuotannon kasvuun on ilmeisesti varsin suuri, mikä puolestaan on johtanut koulutuksen lisäämiseen ja tehostamiseen niin perus- ja ammattikoulutuksen kuin tieteellisenkin koulutuksen alalla.

Tuottavuuden nousu on johtunut ensisijassa tieteellisen tutkimuksen sovellutuksiin perustuvasta tuotantotekniikan uudistumisesta ja sen tehokkuuden lisääntymisestä sekä työntekijöiden sivistystason ja ammattitaidon kohoamisesta. Yhä pitemmälle ulotettava tuotantotoiminnan koneellistuminen ja automatisointi, uudet energialähteet, raaka-aineet ja työtavat sekä elektroniikan kehittämät tieto- ym. koneet vievät tuotantotekniikan kehitystä nopeasti eteenpäin. Vaikka tämä kehitys toisaalta yksinkertaistaakin eräissä suhteissa ihmisen osuutta tuotantotoiminnan työprosessissa, se toisaalta myös vähentää yksinkertaisten tehtävien suorittajien määrää ja lisää voimakkaasti tutkijain ja hyvin koulutetun työvoiman tarvetta.

Tuotantotekniikan uudistumisesta huolimatta ihmisen välitön vaikutus tuotannon kokonaistulokseen ei kuitenkaan ole vähentynyt, mutta hänen tehtäviensä luonne on sen sijaan suuresti muuttumassa. Ihmisen fyysisen voiman osuus hänen työpanoksessaan on selvästi vähentynyt, mutta hänen tiedoillaan ja henkisillä kyvyillään on entistä suurempi merkitys. Nykyaikaisessa työssä on järjestely- ja suunnittelutaidolla, harkintakyvyllä, huolellisuudella, varovaisuudella ja täsmällisyydellä sekä usein myös henkisellä kestokyvyllä suurempi arvo kuin fyysisellä voimalla. Tapahtunut muutos ilmenee mm. siinä, että monilla työelämän aloilla ero varsinaisen ruumiillisen työn ja henkisen työn välillä on häviämässä.

Elintason nousu synnyttää ihmisessä uusia tarpeita ja tämä puolestaan tarpeiden tyydyttämistä palvelevia uusia elinkeinoaloja ja ammatteja. Tuotantotoiminnan automatisoituminen vähentää ihmistyön tarvetta varsinaisessa tuotteiden valmistuksessa, kun taas suunnittelu-, hallinto-, myynti-, huolto- ja palvelutehtävissä toimivien määrä lisääntyy jatkuvasti, ja tämä muuttaa voimakkaasti työntekijäryhmien keskinäisiä suhteita. Nämä samoin kuin työmenetelmien muutokset saattavat olla niin nopeita ja perusteellisia, että työntekijä on koulutettava uudelleen muuttunutta tehtävää tai ammattia varten.

Suomessa nyt käynnissä oleva voimakas teollistuminen ei teollisuuden automaation vuoksi lisää varsinaisia teollisuuden työpaikkoja kovinkaan nopeasti, mutta heijastusvaikutuksena se lisää sitäkin nopeammin palvelu- ja huoltoelinkeinojen työpaikkoja. Työvoiman tarpeen rakennetta muuttaa myös maa- ja metsätalouden koneellistuminen ja rationalisointi.

Elinkeinorakenteen muutos on ilmeisesti pääasiallisin syy maan sisäiseen muuttoliikkeeseen ja asutuksen uudelleen ryhmittymiseen. Jalostus- ja palveluelinkeinothan ovat tyypillisiä asutuskeskusten elinkeinoja, ja niiden lisääntyminen edistää väestön siirtymistä haja-asutuksesta asutustaajamiin. Tätä siirtymistä edistää myös mm. sosiaalisten palvelusten kehittyminen ja koulutuksen yleistyminen, joiden yhteiskunnan palvelusten järjestämiseen ja hyväksikäyttämiseen on taaja-asutuksessa paremmat mahdollisuudet kuin haja-asutuksessa. Asutuksen uudelleen ryhmittyminen merkitsee, paitsi kehitysky-

kyisten kaupunkien ja kauppaloiden asukasmäärien kasvua, asutuksen ryhmittymistä taajamiin nykyistä suuremmassa määrin myös maalaiskunnissa.

Tapahtumassa olevien muutosten vaikutukset koululaitoksemme piirissä ilmenevät toisaalta koulupaikkojen tarpeen kasvuna kehityskykyisissä asutustaajamissa ja haja-asutusalueiden koulujen oppilasmäärien vähentymisenä, toisaalta oppikoulunkäynnin nopeana yleistymisenä. Keskikouluihin siirtyy jo yli puolet oppilasikäluokista, kaupungeissa huomattavasti enemmän eli 70—90 prosenttia ja maaseudulla vastaavasti vähemmän. Kaupunkeihin ja muihin asutustaajamiin suuntautuvan voimakkaan ja yhä kiihtyvän muuttoliikkeen ansiosta ja maaseudun lapsikäluokkien pienentymisen vuoksi yhä suurempi osa ikäluokasta tulee mahtumaan keskikouluun, joten sinne siirtyvien suhteellinen osuus kasvaa myös maaseudulla. Voidaankin arvioida, että jo 1970-luvun puolivälissä, jos kehitys jatkuu nykyisen suunnan mukaisesti, on keskikouluissa 75—80 prosenttia keskikouluiässä olevista ikäluokista. Tämä kehitys on luonnollinen seuraus yhteiskunnan muusta kehityksestä sekä vallitsevasta koulujärjestelmästä, jossa oppikoulu tarjoaa ainoan varman tien laajempaan yleissivistykseen ja opinnolliseen etenemiseen korkeakouluopintoihin saakka. Nykyisen koulujärjestelmän ylläpitäminen ja sen seurauksena oppilaiden suuren enemmistön siirtyminen nykyisin keskikouluihin tulee kuitenkin johtamaan suuriin vaikeuksiin, jotka ovat luonteeltaan pedagogisia, taloudellisia, organisatorisia ja sosiaalisia.

Pedagogiset vaikeudet johtuvat siitä, että keskikoulun opetus- ja kasvatusohjelma ei ota huomioon oppilaiden erilaisuutta, vaan opettaa yleensä kaikille oppilaille kaikissa aineissa samanlaajuiset oppimäärät, jotka luonteeltaan ovat yleensä lukio-opiskeluun tähtääviä. Taloudellisia vaikeuksia aiheutuu siitä, että oppilasikäluokan enemmistön siirtyessä koulutusjärjestelmän toiselle linjalle, keskikouluun, kansakoulujen hallussa olevat rakennukset ja välineet jäävät vajaatehoiseen käyttöön, samalla kun niitä on hankittava lisää keskikoululle. Lisärasitukseksi tulee vielä kansakoulusta vapautuvien opettajien aseman järjestäminen. Luonteeltaan organisatorisia ovat ne vaikeudet, jotka syntyvät, kun yhä suurempi osa ikäluokasta siirtyy neljän kansakouluvuoden jälkeen keskikouluun ja kansakoulun vastaavat vuosiluokat pienenevät. Tällöin joudutaan varsinaisen kansakoulun ylimpien luokkien ja kansalaiskoulun vähenevät oppilasmäärät keräämään yhä laajenevilta alueilta samoihin kouluihin ja suunnittelemaan kuntien koulutoimi tietämättä, mille oppilasmäärälle koulutus olisi vastaisuudessa järjestettävä. Sosiaaliset vaikeudet tulevat aiheutumaan siitä, että keskikoulun ulkopuolelle syystä tai toisesta jäävä pieni oppilasryhmä päätyy yhä epäoikeudenmukaisempaan asemaan yhteiskunnassa. Kun keskikoulusta tulee oppilaiden suuren enemmistön koulu, muodostuu siitä vähitellen myös kaiken jatkokoulutuksen, jopa työhön pääsynkin edellytys. Vaikka keskikoulun pääsytutkinto poistettaisiinkin, sen ulkopuolelle tulee jäämään lapsia, jotka taloudellisten esteiden tai asuinpaikan vuoksi jäävät pois keskikoulusta, ja nämä muodostavat sosiaalisesti muusta ikäluokasta erotetun ja alusta alkaen muita huonompiin jatkamismahdollisuuksiin ennalta sidotun ryhmän.

Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset vaikuttavat koulutustoimintaan ja muuhunkin sivistystyöhön. Niiden johdosta on syntynyt ja edelleen syntyy uusia yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia koulutustarpeita, jotka pakottavat tutkimaan koululaitoksen tarkoituksenmukaisuutta. Tämän takia koulukysymykset ovat tulleet suuren huomion kohteeksi, ja monissa maissa on koululaitos uudistettu perusteellisesti.

Työn luonteen muutosten vuoksi tarvitaan entistä enemmän hyvin koulutettua työvoimaa. Koulutetun työvoiman tarpeen kasvun tyydyttämiseksi on käytettävä hyväksi koko lahjakkuuspotentiaali. Tämä vaatii koulutusmahdollisuuksien lisäämistä siten, että jokainen nuori voi saada kehitysedellytyksiään vastaavan koulutuksen. Koulutuksen laajentamiseen ja tehostamiseen onkin runsaasti mahdollisuuksia, koska kaikille nuorille ei vielä ole voitu tarjota heidän taipumustensa mukaista koulutusta ja koska nykyinen koulutus ei ole läheskään parhaalla mahdollisella tavalla järjestetty. Sen vuoksi on välttämätöntä, että koulunkäynnin ulkonaiset esteet saadaan poistetuiksi, aluksi oppivelvollisuusikäisten osalta, mutta mahdollisimman pian myös lukion, ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijain osalta. Opetus on järjestettävä muuttuneita vaatimuksia tyy-

dyttäväksi kaikilla asteilla. Koulutuksen menestykselliseen laajentamiseen onkin entistä enemmän mahdollisuuksia, koska kotien sivistystason nousu, joukkotiedotusvälineiden käytön yleistyminen, kirjallisuuden kasvu ja monipuolistuminen sekä kulttuuriyhteisöjen monet myönteiset vaikutukset ovat parantaneet oppimisedellytyksiä.

Sen perusteella, että inhimillisen tietämyksen piiri tutkimuksen, keksintöjen ja kokemuksen avulla on nopeasti laajentunut ja että eri alojen uusien tietojen ja taitojen omaksumisen on katsottu olevan koulusta elämään astuville nuorille tärkeätä, on koulussa opetettavan aineksen määrää lisätty. Uuden aineksen liittäminen koulun ennestäänkin varsin tiiviiseen opetussuunnitelmaan on kuitenkin voinut käydä päinsä vain siten, että entistä oppiainesta on vähennetty tai kouluaikaa pidennetty. Vaikka oppiainesta onkin eräin osin supistettu ja vaikka opetusmenetelmien ja -välineiden parantaminen ja sivistystason kohoaminen ovat luoneet entistä parempia mahdollisuuksia oppimiseen, on kouluaika yleisesti pidentynyt. Tähän kehitykseen ovat vaikuttaneet myös yleisen vaurastumisen tarjoamat mahdollisuudet entistä pitempään koulutukseen, nuorisotyövoiman käytön vähentyminen sekä se, että nykyiseen työ-, yhteiskunta- ja kulturielämään osallistuminen vaatii jokaiselta kansalaiselta entistä laajempia tietoja ja taitoja sekä ennen kaikkea kykyä käyttää niitä. Näistä syistä on kehittyneissä maissa yleiseen peruskasvatukseen käytetty kouluaika pidentymässä lähitavoitteeksi asetetusta yhdeksänvuotisesta kouluajasta, minkä ohessa ammattiin tai korkeakouluopintoihin valmistavan luonteista oppiainesta on siirretty peruskasvatusta antavan koulun jälkeiseen opintovaiheeseen ja samalla lisätty tämän niin sanotun toisen asteen koulutuksn määrää. Kun tietoaines kasvaa ja muuttuu nopeasti ja kun uusia työaloja ja ammatteja syntyy ja vanhoja häviää, on koulun opetussisältö joutunut arvioitavaksi uudelleen. Tieto- ja kokemusvarastomme, eräitä sen perustavanlaatuisia osia lukuun ottamatta, näyttää uudistuvan verrattain lyhyessä ajassa, ja sen vuoksi yhä useammat ihmiset joutuvat täydentämään ja jopa uusimaan koulutuksensa. Tästä syystä jatkuvasti lisääntyvän ja nopeasti vanhenevan tietoaineksen opettamisen tarpeellisuus ja tarkoituksenmukaisuus on asetettu kysymyksenalaiseksi ja katsottu, että opetettavan tietoaineksen lisäämisen sijasta koulun tulisi ensisijassa pyrkiä antamaan oppilailleen tiettyjä perustavanlaatuisia taitoja ja tietoja sekä lisäksi ohjata heitä omaksumaan tehokas opiskelutekniikka ja koettaa juurruttaa heihin halua oppia jatkuvasti uutta sekä kehittää heidän valmiuttaan jatkokoulutukseen myös mahdollisen uudelleenkoulutuksen varalta. Varhaista erikoistumista on näiden tavoitteiden kannalta pidetty epätarkoituksenmukaisena, ja siksi kaikille nuorille yhteisen ja samansisältöisen opetuksen osuuteen koulutuksessa on pantu entistä enemmän painoa. Elinkeinorakenteen muutokset merkitsevätkin koulun kannalta lähinnä sitä, että lähes kaikki tulevat tarvitsemaan ammatillista koulutusta, mikä puolestaan, ollakseen tehokasta, vaatii pohjakseen hyvän yleissivistävän peruskoulutuksen. Tehtävän tai ammatin vaihdosta johtuva uudelleen- ja edelleenkoulutus on sitä helpompaa, mitä parempi yleissivistys asianomaisella on ja mitä paremmin hän on oppinut opiskelemaan. Peruskoulun opetuksen hyvään yleissivistykseen tähtäävä luonne vastaa myös yleisesti katsoen kaikkien niiden oppilaitosten toivomuksia, jotka rakentavat opetuksensa peruskoulun pohjalle.

Koulun oppiaineksen luonteessa on tapahtumassa suuria muutoksia. Kun koko meidän kulttuurimuotomme on muuttumassa yhä voimakkaammin sellaiseksi, että se edellyttää entistä suuremmassa määrin luonnontieteellisiä ja teknisiä tietoja, tulee sellaisten aineiden kuin matematiikan, fysiikan, kemian ja biologian saada opetussuunnitelmassa entistä tärkeämpi sija teknisluontoisten aineiden ohella. Näillä aloilla tapahtunut nopea kehitys on muuttanut maailmankuvaamme ja luonut elämälle uusia perusteita, minkä vuoksi kaikille nuorille on annettava niihin liittyvistä asioista entistä paremmat tiedot.

Vieraiden kielten taito on kansainvälisen yhteistyön kasvaessa saanut erittäin suuren merkityksen. Kansainvälisen kehityksen tasolla pysyminen edellyttää pienten kansojen jäseniltä kielitaitoa. Tällä taidolla on meidän maassamme erityinen merkitys myös säännöllisten yhteyksien ylläpitämisessä ja jokapäiväisessä työssä välttämättömien tietojen saamisessa. Kun vieraiden kielten taito näihin aikoihin saakka on katsottu tarpeelliseksi lähinnä vain korkeakouluopintoihin aikoville, on sitä nyt ruvettu pitämään kaikille tarpeellisena. Sen vuoksi mahdollisuus opiskella vie-

raita kieliä on useimmissa kehittyneissä maissa sisällytetty jo varsinaiseen peruskasvatukseen, vaikkei niitä opetetakaan kaikille samalla tavalla eikä yhtä paljon. Vieraiden kielten liittäminen meidänkin maamme varsinaisen kansakoulun ja kansalaiskoulun sekä kansakoulunopettajaseminaarien ja ammattikoulujen opetussuunnitelmiin on tämän kehityksen ilmausta, samoin kuin osaltaan myös vanhempien pyrkimys hankkia lapsilleen oppikouluopetusta, jonka tärkeimpiä ja tyypillisimpiä piirteitä on juuri kielten opetus.

Teknistyvän kulttuurin piirissä on ihmisten yhteistyö saanut uuden luonteen ja entistä suuremman merkityksen. Elinkeinotoiminnan monipuolistumisesta ja erikoistumisesta sekä tuotantotoiminnan koneellistumisesta ja automatisoitumisesta aiheutuva ihmisten ja heidän ryhmittymiensä entistä suurempi riippuvuus toisistaan, tulonjakokysymykset, lisääntyvän vapaa-ajan käytön ongelmat, kansainvälisen yhteistoiminnan laajentuminen sekä järjestyneiden ja järjestymättömien ihmissuhteiden vaikutuksen kasvaminen ovat johtaneet siihen, että ihmisten on keskinäisen sopeutumisen, luottamuksen ja yhteistoiminnan avulla kyettävä hoitamaan entistä laajakantoisempia ja lukuisampia asioita. Nimenomaan kansanvaltaisessa yhteiskunnassa tarvitaan välttämättä kykyä yhteistyöhön erilaisten ihmisten kanssa. Nykyaikaisen koulun tulisikin kiinnittää entistä enemmän huomiota nykyajan ihmisen ongelmiin, lisätä yhteiskunnallisen toiminnan tuntemusta ja pyrkiä entistä tehokkaampaan yhteiselämän perusteiden lujittamiseen.

Suomen nykyinen koulujärjestelmä on syntynyt vähitellen sitä mukaa kuin erityyppisiä kouluja on perustettu ja noudattamatta koulujärjestelmän kehittämistä koskevaa yleistä suunnitelmaa. Se, että koululaitoksen hallinto on jakautuneena monen eri viranomaisen kesken, on vaikeuttanut yhtenäisten ratkaisujen tekemistä koulujärjestelmän kehittämistyössä. Tästä on myös seurauksena, että eri koulumuodot ovat toimineet erillään toisistaan, vaikka yhteiskunnassa tapahtunut kehitys varsinkin peruskasvatusta antavan koulutuksen osalta on monessa suhteessa samanlaistanut eri koulumuotojen tehtäviä. Peruskasvatusta antavan koulumme kaksijakoinen rakenne on saanut alkunsa siitä, että oppikoulu on syntynyt antamaan yliopisto-opintoihin valmistavaa opetusta, kun taas kansakoulun tarkoitus on ollut palvella yleisen kansanopetuksen tarpeita. Vaikka kansakoulu ja keskikoulu ovatkin päämääriltään ja opetustavoitteiltaankin lähentyneet toisiaan, niiden oppilailleen tarjoamat koulunkäynnin ulkonaiset edellytykset ovat koulutustien valitsemiseen vaikuttavalla tavalla erilaiset ja keskikouluun siirtymisvaiheessa tapahtuva nuorten opinnollinen eriytyminen on vastaisten opintojen ja myös elämänuran valintamahdollisuuksien kannalta varsin ratkaiseva. Tämän eriytymisen ratkaisee nykyisin, paitsi 11 vuoden iässä tapahtuva koulukypsyyden mittaus, ennen kaikkea kodin sijainti, vanhempien taloudellinen ja sivistyksellinen asema sekä tarjolla olevien keskikoulupaikkojen määrä. Vaikka kodin sijainnin ja taloudellisen aseman merkitys nyt nähtävissä olevan kehityksen mukaan onkin vähenemässä, se nykyisen koulujärjestelmän vallitessa tuskin koskaan tulee läheskään olemattomaksi. Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi ja kaikkien lasten saattamiseksi tehokkaan koulutuksen piiriin tulisikin peruskasvatuksen antamista palvelevan koulun tarjota kaikille samanlaiset ulkonaiset edellytykset kykyjensä mukaiseen opiskeluun.

Peruskasvatusta antavan koulumme kaksijakoisuus ei ole sopusoinnussa lasten tavallisen kykyrakenteen jakautuman kanssa, koska eriytyminen on järjestetty ikään kuin lapset jakautuisivat kahteen selvästi toisistaan erotettavissa olevaan ryhmään. Ristiriitaa korostaa vielä se, että kansalaiskoulun ja keskikoulun sisällölliset erot rakentuvat paljolti sille olettamukselle, että lapset henkisten ominaisuuksiensa puolesta jakautuvat käytännöllisiin ja teoreettisiin. Oppilaiden jakaminen kahteen ryhmään peruskasvatuksen antamista ja myös vastaiselle elämänuralle valmistumista varten tapahtuu 11 vuoden iässä pääasiassa heidän silloin saavuttamansa koulukypsyyden perusteella. Kasvavien henkinen kehitysrytmi on varsin erilainen, eikä se seikka, vastaako oppilaan kehitysvaihe yksitoistavuotiaana koulun opetussuunnitelman edellyttämää tasoa ja luonnetta, saisi vielä ratkaista hänen koulutuksensa määrää ja suuntaa eikä hänen elämänuraansa. Tällainen jako on sitä epäoikeudenmukaisempi, kun se joudutaan toimittamaan opiskeluedellytyksiltään keskinkertaisen oppilasaineksen keskuudessa, jota on eniten ja jonka piirissä eroavuudet ovat verraten vähäisiä. Sellaisen käsi-

tyksen syntyminen yksitoistavuotiaille, että oppikoulun suorittama oppilaiden valinta osoittaa kykyjen eriarvoisuuden, on kasvatuksellisesti vahingollinen, koska se saattaa muodostua pohjaksi virheelliselle käsitykselle inhimillisten kykyjen ja taitojen yksilöllisestä ja yhteiskunnallisesta arvosta ja merkityksestä.

Sekä kasvatuksellisista että taloudellisista syistä peruskasvatusta antavien koulujen verkon tulisi olla niin tiheä, että mahdollisimman monet lapset voisivat käydä koulua kotoa käsin. Mitä useammantyyppisiä peruskasvatusta antavia kouluja on taikka mitä useampia linjoja on saman peruskoulun puitteissa, sitä suurempi on oltava sen väestöryhmän, josta oppilaat tulevat kouluun, ja sitä pitemmiksi muodostuvat koulumatkat. Tästäkin syystä peruskoulun tulisi olla opetuksellisesti verraten yhtenäinen.

Opetuksellisesti yhtenäisen peruskoulun vaikeutena on pidetty sitä, että erilaisia harrastuksia ja taipumuksia omaavia oppilaita on opetettava samoissa ryhmissä. Heterogeenisen oppilasaineksen opettaminen asettaakin opettajalle suuret vaatimukset, koska hänen on käytettävä sellaisia opetustapoja, joiden avulla erilaiset oppilaat saadaan aktiiviseen toimintaan saman luokkayhteisön puitteissa. Samanlaisia vaikeuksia on kuitenkin nykyisissäkin kansakouluissa ja keskikouluissa sen vuoksi, että niiden oppilasainekset ovat heterogeenisiä ja kaikille oppilaille on saman koulumuodon puitteissa opetettava likipitäen samat oppimäärät. Ohjaamalla oppilaita oppimäärien ja aineiden valinnan avulla heidän taipumustensa ja harrastustensa mukaisiin opintoihin voidaan koulun opetus nykyistä paremmin mukauttaa vastaamaan oppilaiden erilaisia edellytyksiä ja sen avulla myös helpottaa opettajan vaikeuksia oppilaiden aktivoinnissa. Kun eräissä aineissa, lähinnä vieraissa kielissä ja matematiikassa, on mahdollista ja tarkoituksenmukaista toimeenpanna opetusryhmien muuntelua oppimäärien laajuuden perusteella, monet niistä vaikeuksista, jotka valikoimattoman luokan opettamisessa esiintyvät, voidaan välttää. Kun yhtenäisessä peruskoulussa pannaan suuri paino työ- ja opiskelutottumuksen hankinnalle sekä yhteisöelämään valmistautumiselle, saavat taidolliset ja kasvatukselliset tavoitteet nykyistä tärkeämmän merkityksen tiedollisten tavoitteiden rinnalla. Tällöin erilaisista oppilaista muodostunut luokkayhteisö on parempi kasvuympäristö kuin rakenteeltaan yksipuolinen oppilasluokka.

Peruskasvatusta antavassa koulussa luokan oppilasrakenteen tulisi kasvatuksellisista syistä suurin piirtein vastata yhteiskunnan väestönrakennetta. Kaikkien lasten tulisi tottua koulussa sen tapaiseen ympäristöön, jossa he joutuvat elämään ja toimimaan. Vaikka valikoimattomassa oppilasryhmässä esiin tulevat oppilaiden erilaiset piirteet saattavat aiheuttaa eriarvoisuuden tunnetta ryhmän keskuudessa, ne tarjoavat myös mahdollisuuksia osoittaa, miten suuri merkitys yhteisössä on erilaisin edellytyksin ja taipumuksin varustetuilla ihmisillä. Valikoimattomassakin oppilasryhmässä on mahdollista antaa oppilaille heidän taipumuksiaan ja kykyjään vastaavia erityistehtäviä ja pyrkiä niiden avulla hyödyttämään paitsi koko ryhmän opiskelua myös lahjakkaiden ja toimintatarmoisten oppilaiden opinnollista ja sosiaalista kehitystä.

Edellä esitetyt arvioinnit elinkeino- ja yhteiskuntaelämän kehityksestä ja sen koululle asettamista vaatimuksista osoittavat, että kaikki nuoret lahjakkuuden suunnasta ja tasosta sekä muista persoonallisuuden piirteistä riippumatta on saatava koulutetuiksi mahdollisimman tehokkaasti, jotta pystyttäisiin käyttämään hyväksi nykyisen ja vastaisen henkisen ja aineellisen kehityksen tarjoamia mahdollisuuksia. Näyttää ilmeiseltä, ettei koulu enää nykyisellään kykene seuraamaan kehitystä niin, että se pystyisi antamaan kouluiässä suoritetun valinnan pohjalla sellaisen valmistuksen, joka vastaisi eri työ- ja ammattialojen vastaisia tarpeita. Tästä syystä olisikin ennen kaikkea peruskoulutuksessa pyrittävä lisäämään ja laajentamaan sellaisen opetuksen osuutta, joka on kaikille oppilaille tarpeellista ja joka mahdollisimman hyvin palvelee jatko-opintoja ja sopeutumista työelämän kasvaviin ja muuttuviin vaatimuksiin sekä tekee mahdolliseksi uudelleenkoulutuksen, milloin se osoittautuu välttämättömäksi. Kaikkien oppilaiden olisi sen vuoksi saatava verraten runsaasti yhteistä ja samansisältöistä opetusta. Jotta opetus kuitenkin voisi ottaa huomioon erilaisen oppilasaineksen erilaiset harrastukset ja opiskeluedellytykset, olisi peruskoulun tarjottava oppilailleen myös mahdollisuuksia oppiaineiden erilaisten oppimäärien ja myös erilaisten oppiaineiden valintaan.

Tälle pohjalle järjestetyn peruskoulun tasoa on edellä kosketellun yhteiskunnassa tapahtuvan kehityksen ja sen peruskoululle asettamien vaatimusten valossa arvioitava toisin perustein kuin mihin on totuttu. Nykyinen keskikoulukaan ei näet enää tyydytä peruskasvatusta antavalle koululle asetettavia opinnollisia eikä varsinkaan kasvatuksellisia vaatimuksia. Erikoistumisen edellyttämää perusteellista tietopuolista opetusta on jo tietoaineksen valtavan kasvun vuoksi siirrettävä nykyistä enemmän peruskoulun jälkeiseen opintovaiheeseen, ja oppilaat on vasta peruskouluvaiheen päättyessä ohjattava suorittamaan varsinaista opinnollista eriytymistä merkitsevä jatko-opintojen valinta. Peruskoulun opetuksen tehostamiseen on monia mahdollisuuksia, kun opettajien valmistuksessa pannaan nykyistä enemmän painoa sellaisten opetusmenetelmien ja -välineiden käyttöön, joita tarvitaan valikoimatonta oppilasainesta opetettaessa.

Marraskuun 22 päivänä 1963 Eduskunta lausui toivomuksen, että Hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin peruskoulumme uudistamiseksi yhtenäiskouluperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kouluohjelmakomitean vuonna 1959 valmistuneen mietinnön ja sen jälkeen suoritettujen kokeilujen tulokset sekä antaisi välittömästi koulunuudistusta koskevat lakiesitykset Eduskunnalle. Toivomuksensa perusteluissa Eduskunta lausui käsityksenään, että kouluhallituksen 30 päivänä marraskuuta 1961 opetusministeriölle antamassa lausunnossa esiintuodut epäkohdat olivat osoitus siitä, että rinnakkaiskoulujärjestelmän avulla ei enää riittävän hyvin pystytä täyttämään peruskoulun monitahoista tehtävää, ja että periaatepäätöksen tekeminen peruskoulun kiireellisestä uudistamisesta oli tästä syystä tarpeellinen. Eduskunta piti ratkaisua kiireellisenä sen vuoksi, että se voitaisiin ottaa huomioon runsaasti varoja vaativassa kansalaiskoulujen rakentamisessa. Edelleen Eduskunta lausui edellyttävänsä, että uutta koulujärjestelmää toteutettaessa syrjäisten ja vähävaraisten seutujen oppilaitosten tarve tyydytetään ensisijaisesti ja että nykyistä oppikoululaitosta uuteen koulujärjestelmään nivellettäessä sen toimintamahdollisuudet käytetään hyväksi. Eduskunta ilmoitti lisäksi pitävänsä välttämättömänä, että myös ammatillista koulutusta kehitetään edelleen ja huolehditaan sen joustavasta niveltämisestä peruskoulutukseen.

Toivomuksessaan Eduskunta viittasi yhtenäiskouluperiaatteen osalta kouluohjelmakomitean mietinnössä vuonna 1959 esitettyihin näkökohtiin. Vaikka yhtenäiskouluajatus on tämän mietinnön valmistumisen jälkeen yksityiskohdiltaan monin tavoin kypsynyt ja syventynyt, voidaan sen pohjalta määritellä yhtenäiskoulujärjestelmän keskeiset periaatteet.

Yhtenäiskoulujärjestelmällä on rinnakkaiskoulujärjestelmän vastakohtana alunperin tarkoitettu sellaista koulujärjestelmää, jossa kaikki lapset saavat yleisen peruskoulutuksensa yhtenäisessä koko koulujärjestelmän pohjana olevassa peruskoulussa, jossa kaikkien koulutus on sama. Kun kuitenkin peruskoulutukseen sisällytettävä oppiaines on lisääntynyt ja sen sisältö muuttunut sekä kouluaika pidentynyt, on yhtenäiskoulun opetuksellista rakennetta kehitetty siten, että yhtenäisenä kouluaikana ei opetusta järjestetä samaksi kaikille, vaan oppilaiden annetaan peruskoulun yläasteella valita opintoedellytystensä ja harrastustensa mukaan joko aineja kurssivalinnaisuuden tai linjajaon pohjalle rakentuva opintosuuntansa. Yhtenäiskoulujärjestelmälle on luonteenomaista, että kullakin ikäasteella kaikille oppilaille varataan yhtäläiset mahdollisuudet opiskeluun. Tämä merkitsee toisaalta yhtäläisiä taloudellisia opiskelumahdollisuuksia ja toisaalta oikeutta harjoittaa jatko-opintoja seuraavan ikäasteen oppilaitoksissa tarvittaessa tiettyjen täydennysopintojen jälkeen.

Eduskunnan toivomus koskee koulujärjestelmämme kehittämistä yleensä, mutta lähtökohdaksi sille on asetettava peruskoulun uudistaminen. Hallituksen käsityksen mukaan koulujärjestelmän uudistamisessa tulisi noudattaa seuraavia periaatteita:

1. Koulujärjestelmän tulee olla yhtenäinen siinä mielessä, että kaikkien lasten opetus on peruskoulussa yleensä yhteistä ja samansisältöistä, mutta aineiden oppimäärien ja myös oppiaineiden valintaan perustuen asteittain eriytyvää, että varsinainen opinnollinen erikoistuminen tapahtuu vasta peruskoulun päätyttyä ja että myös peruskoulun jälkeinen opetus järjestetään kaikki koulumuodot toisiinsa niveltäväksi kokonaisuudeksi, joka sisältää erilaisia mahdollisuuksia edetä opinnoissa korkeakouluasteelle saakka.

2. Koulujärjestelmän perustana tulee olla kaikille lapsille tarkoitettu yhdeksänvuotinen

peruskoulu, jonka oppimäärän suorittanut on täyttänyt oppivelvollisuutensa.

3. Keskikoulu on saanut kansakoulun rinnalla yhä suuremman merkityksen oppivelvollisten yleisenä kouluna, jonka oppimäärää on alettu pitää peruskoulutukseen kuuluvana ja sille asetettavia lisääntyviä vaatimuksia vastaavana. Sen vuoksi keskikoulun oppiaineksen tärkeät ja keskeiset osat on sisällytettävä peruskoulun oppimäärään ja peruskoulu muodostettava sulattamalla nykyinen varsinainen kansakoulu, kansalaiskoulu ja keskikoulu yhdeksi yleistä peruskasvatusta antavaksi kouluksi eli peruskouluksi.

4. Kun niiden tietojen ja taitojen kokonaismäärä, joiden hankkimiseen on peruskasvatuksen yhteydessä varattava mahdollisuus, kasvaa jatkuvasti ja kun oppilaiden taipumukset ja harrastukset ovat erilaisia, ei kaikkien peruskasvatus voi olla täysin sama. Kaikille välttämättömän tieto- ja taitomäärän rinnalla tulee opetussuunnitelmassa olla erilaista nuorten tiedollista, taidollista, eettistä ja esteettistä kehitystä edistävää valinnanvaraista ainesta. Peruskoulun yläasteella tulee jokaisella oppilaalla olla mahdollisuus aineiden oppimäärien ja rajoitetusti myös oppiaineiden valinnan puitteissa valita taipumustensa ja harrastustensa mukainen opintoohjelma, ja koulun oppimäärän suorittaneilla tulee tietyin edellytyksin olla samat mahdollisuudet opintojen jatkamiseen.

5. Koska oppikoulun pääsytutkinnon kaltaisen tutkinnon avulla ei aina voida osua oikeaan oppilasvalintaan, tulee oppilaiden taipumuksia ja harrastuksia voida selvittää suhteellisen pitkän ajan kuluessa, mikä on mahdollista aloittamalla vieraan tai toisen kotimaisen kielen opetus oppilaiden ollessa 9—10 vuoden ikäisiä ja suorittamalla eräitä muiden aineiden oppiaineksen järjestelyjä peruskoulun neljännellä, viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla. Peruskoulun kuuden ensimmäisen vuosiluokan tulee työskennellä luokkaopettajan johdolla, kuitenkin niin, että aineenopettajien käyttöä lisätään asteittain, ja kolmen ylimmän vuosiluokan pääasiallisesti aineenopettajajärjestelmän mukaan.

6. Jotta lasten vanhempien taloudelliset mahdollisuudet, koulumatkat ja näistä johtuvat seikat eivät vaikuttaisi koulutustien valintaan, tulee peruskoulun kaikilla oppilailla olla samat ulkonaiset edellytykset koulunkäyntiin. Näistä syistä ja koska peruskoulun käyminen on oppivelvollisuuden täyttämistä, on sen oltava kaikilla asteilla maksuton ja samanlaiset sosiaaliset edut tarjoava.

7. Koska peruskoulu on yleinen oppivelvollisten koulu ja koska kokonaan julkisin varoin rahoitettavaa koulua jo valvontasyidenkään vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista antaa yksityisten hoidettavaksi, peruskoulun tulee olla yhteiskunnan omistama ja hoitama. Kun valtio ei ilmeisesti voi järjestää peruskoulun laajuista koululaitosta siten, että se joustavasti mukautuisi paikallisiin olosuhteisiin ja kun kansakoululaitos jo entuudestaan on kunnallinen, on peruskoulu tehtävä kunnalliseksi kouluksi. Lukiot ja ammatilliset oppilaitokset on useissa tapauksissa opetuksellisista ja hallinnollisista syistä tarkoituksenmukaista liittää organisatorisesti peruskoulun yhteyteen. Sen vuoksi on myös peruskoulun jälkeisen opintovaiheen koulutus voitava antaa kuntien hoidettavaksi. Kunnan koululaitokseksi nimitettävään organisaatioon tulee näin ollen aina kuulua peruskoulu, mutta siihen on voitava sisällyttää myös lukio ja peruskoulun oppimäärälle rakentuvia ammatillisia oppilaitoksia. Myös lastentarha, joka voidaan kehittää peruskoulun esiasteeksi, on, milloin kunta niin haluaa, saatava liittää kunnan koululaitokseen.

8. Peruskoulun jälkeisten opintojen ulkonaiset edellytykset on järjestettävä sellaisiksi, etteivät varallisuus ja asuinpaikka vaikuta ratkaisevasti opintien valintaan.

Edellä lausutuille periaatteille rakentuvan koulujärjestelmän luominen ei voi tapahtua yhdellä kertaa, vaan se on suoritettava vaiheittain ja sitä mukaa kuin siihen on edellytyksiä. Tämä on välttämätöntä paitsi taloudellisista ja hallinnollisista syistä myös sen vuoksi, että siirtyminen uuteen koulujärjestelmään voisi tapahtua joustavasti ja että uudistuvaa peruskoulua varten ehdittäisiin valmistaa tarkoituksenmukaiset opetussuunnitelmat ja oppikirjat sekä kouluttaa opettajat. Koulun sisäisen työn järjestämistä ja erityisesti opetussuunnitelmien kehittelyä varten tarvitaan myös kokeilutoimintaa, mikä useinkin on aikaa vaativaa. Kun kouluhuoneistomme ovat yleensä verraten uusia ja käyttökelpoisia ja kun peruskoulun toteuttamisesta välttä-

mättä aiheutuu uusien oppilaspaikkojen vaatimaa rakentamista, on nykyisetkin tosin toisenlaista koulujärjestelmää varten rakennetut kouluhuoneistot käytettävä tarkoin hyväksi. Tämä seikka saattaa joskus rajoittaa yhtenäisen peruskoulun nopean aikaansaamisen mahdollisuuksia, vaikka tarkoituksenmukainen huonetilojen käyttö tai rakentaminen voi vaatia myös suhteellisen nopeita ratkaisuja. Myös koulujen hallinnon ja omistussuhteiden uudelleenjärjestely vie oman aikansa. Kielenopetuksen järjestäminen peruskoulun keskiluokilla vaatii huomattavien kielenopettajavoimien kouluttamista ja etenkin maaseutukouluissa monia erikoisjärjestelyjä.

Näistä syistä koulujärjestelmän muuttaminen ja siihen kuuluvan peruskoulu-uudistuksen toimeenpano olisi Hallituksen mielestä suoritettava sellaisin nykyistä koululaitosta koskevin toimenpitein, joilla koulujärjestelmämme kehitetään yhtenäiskouluperiaatteen mukaiseksi. Koulujärjestelmän perusrakenne olisi kuitenkin nyt ehdotetulla lailla vahvistettava, jotta vastaisilla koulupoliittisilla ratkaisuilla olisi kiinteä suunta. Tästä periaatteesta lähtien Hallitus on päätynyt esittämään erityisen koulujärjestelmää koskevan lain säätämistä. Tässä laissa olisi säädettävä koulujärjestelmän perusteista sekä niistä toimenpiteistä, joihin koulujärjestelmän kehittämiseksi olisi ryhdyttävä. Muutettuun koulujärjestelmään kuuluviin kouluihin olisi kuitenkin yksityiskohdissa toistaiseksi yleensä sovellettava nykyisiä kouluja koskevia säännöksiä. Ehdotetun menettelytavan etuna on pidettävä, paitsi lainsäädännön valmistelun nopeutumista, myös sitä, että suuri osa uutta koulujärjestelmää koskevasta lainsäädännöstä ja toimintaperiaatteista olisi lain soveltajille yleensä entuudestaan tunnettu. Vaikka ehdotettu laki onkin ymmärrettävä koulunuudistamiskysymyksen muodollisesti väliaikaiseksi ratkaisuksi, sen tarkoituksena on asiallisesti vahvistaa ne uudistuksen peruslinjat, joiden pohjalta täydellisen lainsäädännön valmistelu voidaan suorittaa. Tämän koululainsäädännön valmisteluun olisikin ryhdyttävä, kun uudistuksen peruslinjat on nyt tehdyn esityksen perusteella ratkaistu. Siinä vaiheessa on mahdollista ottaa nykyistä paremmin huomioon kokeilutoiminnasta saadut tulokset, jotka tähän mennessä ovat kokeiluajan lyhyyden ja toiminnan suppeuden vuoksi olleet vielä rajoitetut.

Koulunuudistuksen onnistumisen kannalta on erittäin tärkeätä, että opettajat on koulutettu niihin uusiin tehtäviin, joita muutokset edellyttävät. Koulutuksen edellytyksenä taas on tieto siitä, millaisiin uusiin tehtäviin opettajia tarvitaan. Kun nykyinen opettajanvalmistus ei ole enää vallitsevankaan koulujärjestelmän vaatimusten mukainen eikä pysty tyydyttämään uuden järjestelmän tarpeita ja kun uudistettu opettajanvalmistus vaikuttaa koulussa varsin hitaasti, olisi se saatava nopeasti käyntiin. Sen pohjaksi olisi koulunuudistuksen peruslinjat lailla vahvistettava jo ennen yksityiskohtaisen lainsäädännön aikaansaamista.

Koulujärjestelmän uudistamisen perusteiden vahvistaminen antaisi myös pohjan nykyistä tarkoituksenmukaisemmalle koulusuunnittelulle. Elinkeinorakenteessa tapahtuvien muutosten vaikutukset alueelliseen väestönrakenteeseen ja asutusryhmitykseen toisaalta ja oppikoulun osuuden kasvu peruskasvatusta antavana kouluna toisaalta aiheuttavat sen, että koulujen tarkoituksenmukaiseen sijoitteluun pyrkivän koulusuunnittelun vaikeutena on kaksi voimakkaasti muuttuvaa tekijää, väestönmuutokset ja muutokset koulutusjakautumassa. Peruskasvatusta antavan koulun sijoittelun suunnittelu helpottuu huomattavasti, jos saman ikäasteen kouluja on vain yksi ja suunnitelmat voidaan laatia keskitetysti kokonaisten oppilasikäluokkien koulutustarpeen pohjalta. Tällöin olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet välttyä epätaloudelliselta ja muutoinkin epätarkoituksenmukaiselta koulutalojen rakentamiselta ja rakennettujen koulutalojen yllättäviltä tyhjentymisiltä. Kansalaiskoulujen rakentamisen ollessa vielä kesken on tällä seikalla varsin tärkeä merkitys. Hallituksen käsityksen mukaan juuri koulusuunnittelun edellytysten parantamiseksi on koulujärjestelmää koskevat ratkaisut tehtävä viivyttelemättä.

Toinen käytännöllinen syy, mikä vaatii koulujärjestelmäkysymyksen kiireellistä ratkaisua, on opettajien työllistämiskysymys. Muutokset väestön alueellisessa rakenteessa ja koulutusjakautumassa ovat yhdessä oppilasikäluokkien pienentymisen kanssa aiheuttaneet kansakoulunopettajien tarpeen vähentymistä ja oppikoulunopettajien tarpeen kasvua. Näistä syistä olisi opettajanvalmistuksen määrälliset tavoitteet tarkistettava kummankin koulumuodon tarpeita vastaaviksi. Kun

koulunuudistus aiheuttaa muutoksia opettajanvalmistuksen rakenteessa ja luonteessa, olisi valmistuksen määrällinen puoli voitava tutkia valmistuksen rakenteen muutosten yhteydessä, jotta vältyttäisiin epätarkoituksenmukaisilta opettajanvalmistuksen muutoksilta.

Ajankohta koulunuudistuksen toteuttamiselle on nykyisin myös siinä mielessä edullinen, että peruskoulutuksen luonnetta edellä mainittujen yhteiskunnassa tapahtumassa olevien muutosten vuoksi olisi nykyisenkin koulujärjestelmän vallitessa tarkistettava, jota paitsi asutusryhmityksen muutokset, oppilasikäluokkien pienentyminen ja opettajapulan poistuminen tarjoavat nyt sellaisia käytännöllisiä mahdollisuuksia koulunuudistuksen toteuttamiselle, joita vielä muutamia vuosia sitten ei ollut olemassa. Näiden mahdollisuuksien hyväksikäyttö ja syntymässä olevien epäkohtien välttäminen edellyttäisivät koulunuudistuksen nopeampaa toimeenpanoa kuin mihin muiden syiden vuoksi on tosiasiallisia mahdollisuuksia.

Koulunuudistukseen tähtäävistä ratkaisuista kiireellisimmin toimeenpantavana Hallitus pitää kunnallisen peruskoulun luomista sekä oppivelvollisuusikäisten peruskoulutuksen saattamista maksuttomaksi ja nykyisen kansakoulun sosiaaliset edut tarjoavaksi. Peruskoulu olisi järjestettävä muodostamalla varsinaisesta kansakoulusta, kansalaiskoulusta ja keskikoulusta opetuksellisesti ja hallinnollisesti yhtenäinen yhdeksänvuotinen koulu. Peruskoulua järjestettäessä olisi myös valtion ja yksityisiä oppikouluja käytettävä hyväksi sulattamalla niiden keskikouluaste kunnan peruskouluun. Käytännöllisistä syistä olisi peruskoulu, kunnan omistamat lukiot ja ammatilliset oppilaitokset sekä lastentarhat muodostettava lakiehdotuksen mukaista koulujärjestelmää kunnassa toteutettaessa organisatorisesti yhdeksi hallinnolliseksi kokonaisuudeksi, jota kutsuttaisiin kunnan koululaitokseksi.

Peruskoulun jälkeisen opintovaiheen eli lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten asema ja tehtävät olisi Hallituksen mielestä viipymättä järjestettävä peruskoulua koskevan ratkaisun jälkeen yhtenä kokonaisuutena siten, että tämän ikäasteen koulutus ja opiskeluedellytykset järjestetään soveltaen edellä esitettyjä yhtenäiskoulun periaatteita. Tämän opintovaiheen koulutustoiminnan koordinoiminen ja kehittäminen on tärkeätä, mutta tässä vaiheessa olisi sekä taloudellisista että käytännöllisistä syistä keskityttävä peruskoulukysymyksen järjestämiseen. Ehdotettu menettelytapa on tarkoituksenmukainen myös siitä syystä, että peruskoulun jälkeisessä opintovaiheessa on välttämätöntä toimeenpanna opintojen eriytyminen vastaista ammattia ja jatko-opintoja silmälläpitäen, mistä syystä myös koulutustoiminnan käytännöllisten järjestelymahdollisuuksien perusteet ovat useimmiten toiset kuin peruskoulussa. Kun lukion erottamisesta kokonaan erilliseksi kouluksi voi eräissä tapauksissa aiheutua vaikeuksia mm. opettajakysymyksen järjestämisessä ja kun myös kunnan ylläpitämien ammatillisten oppilaitosten ja lastentarhojen liittäminen läheisemmin kunnan muuhun koulutoimeen on sen yleisen kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaista, niiden sisällyttäminen kunnan koululaitokseen tulisi sallia. Se, milloin lukio tai ammatillinen oppilaitos sisällytetään kunnan koululaitokseen ja milloin ne järjestetään laajempaa aluetta palveleviksi kouluiksi muulla pohjalla, olisi voitava ratkaista kussakin tapauksessa erikseen. Lakiesitykseen sisältyvän lain luonteesta johtuu, että muiden koulujen kuin peruskoulun osalta ei ole esitetty huomattavia lainsäädännön muutoksia. Lakiehdotukseen on otettu yleiset säännökset peruskoulun oppimäärälle rakentuvien koulumuotojen niveltymisestä peruskoulun opetukseen, jotta opetussuunnitelmien tarkistamistyö saataisiin käyntiin.

Kysymys lukion uudistamisesta huomioon ottamalla koko lukioasteisen opetuksen kehittämis-, yhtenäistämis- ja niveltämistarpeet uudistettavan peruskoulutuksen pohjalta on annettu erityisen komitean tutkittavaksi.

Peruskoulun tulisi kaikkien oppilaiden osalta olla yhdeksänvuotinen. Käytännöllisistä syistä olisi peruskoulu jaettava kahteen asteeseen siten, että kuusi alinta vuosiluokkaa muodostaisi ala-asteen ja kolme ylintä yläasteen. Peruskoulun opetuksen tulisi aina kuudennen kouluvuoden loppuun saakka olla sisällöltään pääasiallisesti sama kaikille oppilaille. Vaikka oppilaille vieraan kielen opetuksen järjestämisessä olisikin aluksi opettajien puutteen ja käytännöllisten syiden vuoksi vaikeuksia, olisi kielenopetus peruskoulussa aloitettava yleensä jo kolmannelta vuosiluokalta lähtien ja ulotettava se koskemaan kaikkia oppilaita aina yhdeksänteen

kouluvuoteen saakka. Riittävän aikaisessa vaiheessa aloitetulla kielen opetuksella saavutetaan myös tärkeitä pedagogisia etuja, jota paitsi pidennetty opiskeluaika antaa takeita siitä, että peruskoulun päättyessä voidaan saavuttaa lukioasteisen opiskelun edellyttämä kypsyys.

Peruskoulun yläasteella oppilaiden erilaiset taipumukset ja harrastukset otettaisiin kaikille oppilaille yhteisten aineiden opetuksessa huomioon, paitsi jakamattoman ryhmän puitteissa mm. lisätehtävien avulla tapahtuvin järjestelyin, myös siten, että oppilaat eräissä aineissa jaetaan valitsemansa oppimäärän laajuuden perusteella erikseen opetettaviin ryhmiin. Yhteisten aineiden lisäksi oppilailla tulisi olla mahdollisuus ja velvollisuuskin tiettyjen tuntimäärien rajoissa opiskella valintansa mukaisesti joitakin harvoja lisäaineita taikka käyttää näille valinnaisille aineille varattua tuntimäärää tukiopetuksen saamiseen yhteisissä aineissa tai lisättyyn käytännöllisten aineiden opiskeluun.

Peruskouluopetus olisi yleensä sijoitettava kunnan peruskouluun. Jotta kuitenkin myös nykyiset oppikoulut voitaisiin mukauttaa uuteen järjestelmään, peruskouluopetusta olisi voitava järjestää niiden nykyistä kolmi- tai viisivuotista keskikouluastetta vastaavilla vuosiluokilla ja myös sallia peruskoulun alaasteen alimpia vuosiluokkia vastaavien luokkien perustaminen yksityiskouluihin. Tällaiset oppikoulut olisi nivellettävä kunnalliseen kouluorganisaatioon kunnan koululaitokseen varsinaisesti kuulumattomina, mutta kunnan peruskoulua korvaavina kouluina. Täten yksityiset ja valtion oppikoulut, jälkimmäiset ehkä kuitenkin verraten harvoin ja tilapäisesti siirtymävaiheen aikana, hoitaisivat kunnan peruskoululle kuuluvia tehtäviä. Sosiaalisten etujen antamisen näiden oppikoulujen peruskoulua vastaavan osan oppilaille tulisi tapahtua kunnan kustannuksella ja valtionavun turvin. Pääsääntönä tulisi Hallituksen käsityksen mukaan kuitenkin pitää sitä, että valtion ja yksityisten oppikoulujen keskikouluasteet sulatetaan kunnan peruskouluun ja että lukioasteista muodostetaan valtion, yksityisten ja kuntien ylläpitämiä lukioita.

Koulutoimen keskushallinto on jakautunut monen ministeriön ja keskusviraston kesken. Tämän seurauksena aluehallinto on jäänyt puutteelliseksi ja paikallishallinto muodostunut keskushallinnon mukaisesti koulumuodoittaiseksi. Yhtenäisen koulujärjestelmän luominen edellyttäisi kuitenkin nykyistä yhtenäisempää kouluhallintoa. Kun kouluhallinnon uudelleen organisoiminen on helpoimmin toimeenpantavissa kuntaportaassa ja kun keskus- ja aluehallinnon tarkoituksenmukainen järjestäminen on vielä selvittelyjen alaisena, Hallitus on katsonut, että tässä vaiheessa olisi kouluhallinnon perusteellisempi uudistaminen toimeenpantava kunnallishallinnon piirissä. Koulusuunnittelun onnistumiseksi on kuitenkin välttämätöntä, että koulunuudistuksen toimeenpanon ylin johto ja valvonta keskitetään opetusministeriölle ja kouluhallitukselle ja että suunnittelutehtäviä varten palkataan kouluhallituksen alaiset koulusuunnittelijat, joiden tehtävänä olisi uuden koululainsäädännön toimeenpanon alueellinen suunnittelu. Koulusuunnittelijoiden avuksi on tarkoitus asettaa läänin koulusuunnittelulautakunta. Toistaiseksi jäisivät peruskoulua sekä kunnan koulutoimen yleistä järjestelyä koskevat aluehallinnolle kuuluvat varsinaiset hallintotehtävät kansakouluntarkastajien hoidettaviksi. Ehdotettu valtion kouluhallinnon järjestely on tarkoitettu väliaikaiseksi ja lain toimeenpanon suunnittelutyön alkuvaihetta varten. Komiteatyönä valmistellaan parhaillaan suunnitelmia valtion kouluhallinnon uudelleenorganisoimista varten. — Kuntaportaassa tapahtuvaa lain toimeenpanon suunnittelua varten tulisi jokaisen kunnan asettaa koulusuunnittelutoimikunta, jonka valmisteleman suunnitelman pohjalta kunnan koululaitosta koskeva kouluohjesääntö valmisteltaisiin kansakoulun ohjesäännön valmistelusta voimassa olevien säännösten mukaisesti niiden viranomaisten toimesta, joiden asiana on kansakoulun ohjesäännön valmistelu. Lakiehdotuksessa tarkoitettujen uusien kunnallisten kouluviranomaisten toiminta alkaisi, kun kunnan koululaitos on perustettu.

Kunnille peruskoulun käyttömenoihin annettava valtionavustus olisi järjestettävä kansakoulun vastaavasta valtionavustuksesta siten poikkeavasti, että avustuksen suuruus olisi kuntamuodosta riippumaton ja siihen vaikuttaisi kuntien taloudellinen kantokyky. Sen vuoksi avustus ehdotetaan myönnettäväksi 85 prosentin suuruisena menoista, jotka johtuvat opettajien ja asuntolanhoitajien palkkauksista ja niistä menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista, oppilasasuntoloista sekä oppilaiden majoituksesta ja kyydityk-

sestä, sekä kuntien taloudellisen kantokyvyn mukaan määräytyvän prosenttiluvun perusteella muista pääasiallisesti laskennallisin perustein määrättävistä todellisia kustannuksia vastaavista menoista. Peruskoulun käyttömenojen jakautuminen valtion ja kuntien kesken on tarkoitettu sellaiseksi, että valtion osuus peruskoulun rahoituksesta olisi sen nykyinen osuus kansa- ja keskikoulujen rahoituksesta sekä peruskoulun järjestämisestä johtuvat lisämenot lähes kokonaisuudessaan. Valtion keskimääräiseksi osuudeksi käyttömenojen rahoituksesta tulisi nykyisen tilanteen perusteella arvioiden noin 73 prosenttia ja kuntien osuudeksi 27 prosenttia, kun nämä osuudet kansa- ja keskikoulujen osalta nykyisin ovat 67 ja 33 prosenttia. Yksittäisten kuntien kohdalla jakautuma olisi luonnollisesti erilainen. Odotettavissa olevat väestönmuutokset tulisivat ilmeisesti muuttamaan kustannusten jakautumista siten, että valtion osuus vähenee.

Valtion tuki kunnille peruskoulurakennusten hankkimiseen ja niissä suoritettaviin perusparannuksiin ehdotetaan annettavaksi kansakoulun nykyisen järjestelmän mukaisesti. Valtion avustusta ja kuoletuslainaa olisi kuitenkin annettava kaikille kunnille niiden kuntamuodosta riippumatta ja valtion rahoituksen suuruuden tulisi perustua kunnan taloudelliseen asemaan. Uusien peruskoulurakennusten kaluston ja opetusvälineiden perushankintoihin olisi annettava valtionapua samojen perusteiden mukaisesti kuin rakentamiseen.

Yhtenäiskoulutyyppisen peruskoulun järjestämisen Hallitus ehdottaa toimeenpantavaksi kymmenen vuoden pituisen siirtymäkauden kuluessa aikataulun mukaan, jonka valtioneuvosto vahvistaisi valtakunnan eri osia koskevien alueellisten toimeenpanosuunnitelmien muodossa ja kiinnittäen tällöin erityistä huomiota syrjäisten ja vähävaraisten seutujen kouluolojen kehittämiseen. Tällaiset toimeenpanosuunnitelmat ovat tarpeen ennen kaikkea siitä syystä, että koulujärjestelmän uudistaminen edellyttää valmistelua, johon kunnille olisi varattava riittävästi aikaa. Varsin monessa tapauksessa tarvitaan kuntien yhteistoimintaa sekä peruskoulun järjestämisessä että varsinkin jo olevien oppikoulujen tarkoituksenmukaisessa käyttämisessä, ja tämän takia olisi pyrittävä kuntia ohjaamaan ja tarvittaessa velvoittamaankin yhteisten suunnitelmien laatimiseen. Tärkeätä on myös, että uudistuksen toteuttaminen suoritetaan asteittain, koska peruskoulun järjestämisestä aiheutuu lisäkustannuksia. Koulumuodon muutoksesta johtuva opettajien kouluttaminen vaatii myös aikaa, joten tämäkin seikka pakottaa ohjaamaan uudistuksen järjestelyjä. Toisaalta eräät käytännölliset syyt, joita edellä on kosketeltu, kiirehtivät uudistuksen toteuttamista. Jotta toimeenpanosuunnitelmien valmistaminen ja niissä lain toimeenpanolle asetettavat määräajat eivät viivyttäisi peruskoulun järjestämistä niissä kunnissa, joissa siihen on kaikinpuoliset edellytykset, olisi valtioneuvoston voitava myöntää halukkaille kunnille lupa järjestää koululaitoksensa ehdotetun lain mukaiseksi jo ennen toimeenpanosuunnitelman valmistamista tai siinä asetettua määräaikaa.

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaiset perustelut lakiehdotuksen säännöksille.

1 §. Säännöksessä lausutaan lain koulupoliittiseksi tavoitteeksi koulujärjestelmän kehittäminen yhtenäiskouluperiaatteen mukaiseksi.

2 §. Yhtenäiskouluperiaatteen mukaisen koulujärjestelmän yleinen rakenne, sellaisena kuin se on omaksuttu tässä lakiesityksessä, on määritelty tämän pykälän säännöksissä. Koulujärjestelmän kehittämisen tulisi tapahtua siten, että jokaiseen kuntaan tietyn ajan kuluessa perustetaan kunnan koululaitokseksi nimitettävä organisaatio. Siinä tulisi aina olla yleistä peruskasvatusta antava peruskoulu, jonka oppimäärän suorittaminen kuuluisi oppivelvollisuuden täyttämiseen. Kunnan koululaitokseen kuuluva peruskoulu tai sen ala- tai yläaste voisi olla myös yhteinen toisen kunnan kanssa. — Koululaitokseen voisi kunnan harkinnan mukaan kuulua myös lastentarha, lukio ja peruskoulun oppimäärälle rakentuvia ammatillisia oppilaitoksia. Lainkohdassa mainituilla ammatillisilla oppilaitoksilla tarkoitetaan kuntien ylläpidettäviksi soveltuvia ammatillisia oppilaitoksia, kuten ammattioppilaitoksista 25 päivänä huhtikuuta 1958 annetussa laissa (184/58) tarkoitettuja yleisiä ammattikouluja sekä eräitä ammattiopistoja ja erikoisalojen ammattikouluja, samoin kuin teknillisiä kouluja ja opistoja, kauppakouluja ja -opistoja, maatalouden ammattikouluja, emäntä-, talous- ja kotitalouskouluja sekä kotiteollisuuskouluja. — Halli-

tuksen käsityksen mukaan tulisi ensisijaisesti valtion ja kuntainliittojen huolehtia erillisten, varsinkin useamman kunnan tarpeita tyydyttävien lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten perustamisesta. Yksittäiselläkin kunnalla tulisi kuitenkin olla oikeus perustaa lukioasteisia oppilaitoksia koululaitokseensa, mikäli se käytännöllisistä tai taloudellisista syistä ja nuorten koulunkäynnin kannalta on tarkoituksenmukaista. Kunnan olisi myös voitava täydentää koululaitoksensa toimintaa muiden ylläpitämien lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten avulla sopimalla yhteistoiminnasta, kuten koulujen rakentamisesta ja sen rahoittamisesta, oppilaiden kuljetuksesta ja ruokailun järjestämisestä, oppilasasuntoloista ja opettajien asuntokysymysten hoitamisesta, niiden ylläpitäjien kanssa. — Tietyin edellytyksin muiden kuin kuntien ylläpitämät koulut voisivat myös korvata kunnan peruskoulua. Erityisiä tarkoituksia varten valtio voisi ylläpitää ja tietyissä tapauksissa avustaa kouluja, jotka ovat rinnakkaisia peruskoulun kanssa.

3 §. Kunnille tulisi säätää velvollisuus huolehtia peruskouluopetuksen järjestämisestä. Velvollisuutensa kunta voisi täyttää joko siten, että kunta yksin tai yhdessä toisen kunnan kanssa ylläpitää tarpeellista määrää peruskouluja tai käyttää opetuksen järjestämisessä apuna myös yksityisiä tai valtion oppikouluja, niin kuin 21 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi. Kuntien yhteistoiminta voisi perustua kuitenkin vapaaehtoisuuteen, mutta myös valtioneuvoston antamaan määräykseen. Mahdollisuus velvoittaa kunnat yhteistoimintaan on tarpeen sen vuoksi, että peruskouluopetuksen järjestäminen tarkoituksenmukaisella tavalla vaatii etenkin pienissä kunnissa kuntien yhteistoimintaa, mihin pääseminen vapaaehtoisuuden tietä voi paikallisten intressien ristiriitaisuuksien vuoksi olla eräissä tapauksissa vaikeata. — Jotta oppilaan koulunkäynti ei vastoin hänen tahtoansa jäisi kesken sen vuoksi, että hän kouluaikanaan sivuuttaa oppivelvollisuusiän, kunnan velvollisuutta peruskouluopetuksen järjestämiseen ei olisi rajoitettava yksinomaan oppivelvollisuusikäisten koulutustarpeen tyydyttämiseen, vaan kunnan olisi varattava peruskoulupaikat myös niille oppilaille, jotka oppivelvollisuusiän sivuutettuaankin välittömästi jatkavat opiskeluaan peruskoulussa. — Peruskouluopetuksen järjestämisen ohella kunnan tehtäviin tulisi kuulua kunnan kouluolojen kehittäminen muissakin kohdin, kuten esimerkiksi koulutusmahdollisuuksien lisääminen kunnan koululaitokseen kuuluvissa peruskoulun oppimäärälle rakentuvissa kouluissa sekä kunnan koululaitosta täydentävissä lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Näiltä osin menettelytavat kuitenkin pitäisi jättää kunnan harkinnan varaan.

4 §. Koulujärjestelmän eri koulumuotojen toisiinsa niveltämisen periaate on lausuttu pykälän 1 momentissa. Periaatteena on pidettävä, että kaiken peruskoulun jälkeisen opintovaiheen koulujen opetuksen tulee rakentua peruskoulun koko oppimäärälle. Siirtymävaiheessa voidaan kuitenkin joutua tekemään tästä poikkeuksia mm. siten, että työntekijäasteiseen ammattikouluun siirtyminen on sallittava myös peruskoulun kahdeksannelta vuosiluokalta. Tämä järjestely käy päinsä siten, että asetuksella säädetään tällaisen ammattikoulun käymisen vastaavan oppivelvollisuuden täyttämistä yhdeksännen vuosiluokan osalta. Sama koskee myös oppivelvollisten opiskelua muissa oppilaitoksissa. — Lakiehdotuksen säännökset koskevat pääasiassa peruskoulun järjestämistä ja koulujärjestelmän yleistä rakennetta. Tästä syystä koulujärjestelmän muita osia kuin peruskoulua koskeva lainsäädäntö olisi tässä vaiheessa säilytettävä yleensä ennallaan. Kunnan koululaitokseen kuuluvien lukioiden, ammatillisten oppilaitosten ja lastentarhojen osalta ehdotettu lainsäädäntö merkitsisi lähinnä vain kouluorganisaation hallinnon keskittämistä ja koordinoimista kuntaportaassa. Tämä toimenpide on tarpeellinen sen vuoksi, että opettajien, huoneistojen ja välineiden käyttö eri koulujen yhteisiä tarpeita varten olisi tarkoituksenmukaisesti järjestettävissä ja että koulutoimen kehittämissuunnitelmia laadittaessa sen eri osat tulisivat samanaikaisesti huomioon otetuiksi. Kunnan koululaitokseen kuulumattomaan, mutta sen kouluja korvaavaan yksityisoppikouluun sovellettaisiin eräin poikkeuksin yksityisoppikouluja koskevia säännöksiä ja valtion vastaaviin oppikouluihin niitä koskevia säännöksiä eräin poikkeuksin.

5 §. Pykälässä on määritelty peruskoulun rakenne ja luonne. Yhdeksänvuotisen koulun kuuden alimman vuosiluokan opetussuunnitelma olisi järjestettävä suunnilleen samanlaiseksi kaikille oppilaille ja vasta kolmella ylimmällä luokalla olisi opetusta oppimäärien

ja aineiden valintaan perustuen eriytettävä siten, että niiden mahdollisuuksien rajoissa, jotka koulu voi käytännössä tarjota, oppilaiden valittavissa on erilaisia vaihtoehtoja oman opinto-ohjelmansa muovaamiseen. Käytännössä joudutaan ilmeisesti menettelemään siten, että lain toimeenpanon alkuvaiheessa opetussuunnitelma on muodosteltava nykyisen keskikoulun ja kansalaiskoulun opetussuunnitelmien pohjalta, mutta sitä mukaa kuin peruskoulun opetussuunnitelma ja opettajanvalmistus kehittyvät sekä lukion ja muun peruskoulun jälkeisen koulutuksen opetussuunnitelmat kokemusten avulla voidaan muokata opetuksellisesti yhtenäisen peruskoulun oppimäärille rakentuviksi, voidaan myös peruskoulun opinto-ohjelmien valintamahdollisuudet tehdä monipuolisemmiksi. Tällaiseen menettelytapaan lakiehdotuksen säännökset antavat mahdollisuuden.

6 §. Pykälän 1 momentissa on lueteltu peruskoulussa opetettavat aineet. Opetussuunnitelmaan peruskoulun eri asteilla sisällytettävistä oppiaineista ja opetussuunnitelman laatimisessa noudatettavista periaatteista olisi säädettävä asetuksella, minkä lisäksi eri oppiaineiden yleiset opetusohjeet ja tarvittaessa myös oppimäärät olisi kouluhallituksen vahvistettava. Ehdotettu menettelytapa, joka poikkeaa kansakoulussa nykyisin noudatetusta, on Hallituksen mielestä tarpeellinen siitä syystä, että peruskoulu tulisi koko maassa järjestetyksi opetuksellisesti yhtenäisten periaatteiden mukaisesti ja että oppilaiden tiedolliset edellytykset jatko-opintoihin voitaisiin saada varmistetuiksi mahdollisimman hyvin. Oppilaille vieraiden kielten opetus on peruskoulun opetuksellisen rakenteen kannalta ja muutoinkin erittäin tärkeä ja keskeinen. Sen vuoksi Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että tästä opetuksesta otetaan lakiin yksityiskohtaisemmat säännökset kuin muiden aineiden opetuksesta. Ottaen huomioon toisaalta sen, että peruskoulun oppivelvollisten kouluna tulee olla koko maassa opetuksellisesti verraten yhtenäinen, ja toisaalta taas sen, että kielenopetuksen vaatimukset ovat ruotsinkielisen väestönosan kohdalta osittain toisenlaiset kuin suomenkielisen väestönosan, Hallitus on päätynyt sellaiseen ehdotukseen, että englannin kieltä olisi opetettava kaikille oppilaille yhteisenä aineena jo ala-asteelta lähtien, mutta ruotsinkielisissä peruskouluissa olisi sallittava suomen kielen opettaminen englannin kielen sijasta. Suurissa kaupunkimaisissa kunnissa tulisi voida järjestää jo ala-asteelle sekä englannin että toisen kotimaisen kielen opetusta. Useampaa kuin yksi oppilaalle vieras kieli ei peruskoulussa saisi olla pakollisena aineena, koska useamman kielen opiskelu on monille oppilaille vaikeata ja se heikentäisi oleellisesti peruskoulun muuta opetustehtävää. Vaikka kahden oppilaalle vieraan kielen opiskelun asettaminen lukioon pääsyn ehdoksi aiheuttaa sen, että jatko-opintojen kannalta tärkeä opintojen eriytyminen tulee tapahtumaan jo peruskoulun kuudennen vuosiluokan jälkeen, Hallitus katsoo, että tässä vaiheessa on sekä lukion opetuksen järjestämismahdollisuuksien että toisen kotimaisen kielen aseman vuoksi lähdettävä siitä, että mainittu ehto lukioon pääsylle joudutaan asettamaan. Mahdollisuutta vapauttaa oppilas yhteisenä aineena opetettavan kielen opiskelusta erityisen syyn vuoksi Hallitus pitää tarpeellisena nimenomaan siirtymäkautta ajatellen. — Vastuu oppilaan opinto-ohjelman valitsemisesta peruskoulun yläasteella olisi jätettävä oppilaan huoltajalle, jota koulun olisi valinnassa autettava. Koulun olisi kuitenkin voitava tarvittaessa muuttaa valittua opinto-ohjelmaa, milloin se oppilaan edellytysten perusteella on katsottava tarpeelliseksi. Muutosta ei kuitenkaan olisi suoritettava, ennen kuin oppilas on saanut yrittää valitun opinto-ohjelman mukaisesti.

7 §. Peruskouluun olisi sovellettava kansakoululainsäädännön säännöksiä, mikäli ehdotetusta laista ei muuta johdu. Oppivelvollisuuden pitäisi perustua edelleenkin kansakoululakiin, kuitenkin sellaisin poikkeuksin, että peruskoulupiirissä asuvan oppivelvollisuusikäisen lapsen on käytävä peruskoulua, jollei hän saa vastaavaa opetusta muulla tavoin. — Peruskoulun viranhaltijain palkkauksesta, eläkkeestä ja perhe-eläketurvasta olisi säädettävä eri laki, ja tällöin olisi huolehdittava myös siitä, että nykyisistä kouluista peruskouluun siirtyvien opettajien ja muun henkilökunnan asema turvataan oikeudenmukaisella tavalla.

8 §. Koska kaikkien ehdotetun lain alaan kuuluvien koulumuotojen yhteistä aluehallintoa ei ole ja koska sitä koskevat suunnitelmat eivät ole vielä valmistuneet, olisi tämän lain toimeenpanon alueellisia suunnittelutehtäviä varten palkattava koulusuunnittelijoita. Li-

säksi on tarkoitus asetuksella perustaa koulutoimen eri alojen asiantuntijoista ja edustajista muodostettu läänin koulusuunnittelulautakunta, johon kaksikielisessä läänissä tulisi kuulumaan myös riittävä kielellisen vähemmistön edustus. Varsinaisen alue- ja keskushallinnon tulisi jäädä eräin poikkeuksin nykyisten viranomaisten, peruskoulun osalta siis kansakouluntarkastajien ja kouluhallituksen hoidettavaksi.

9—10 §. Maaseutuolosuhteissa on sillä järjestelmällä, että jokaisella kansakoululla on oma sen hallintoa hoitava johtokunta, tietyt etunsa, koska johtokunta voi läheltä seurata koulun toimintaa, antaa opettajille tukea heidän tehtävissään ja tarjota opettajille tilaisuuden vaikuttaa koulun hallintoon. Kun tämä järjestelmä on kuitenkin aiheuttanut myös kunnan kouluhallintoa haittaavaa hajanaisuutta ja kun keskitetymmän hallinnon avulla on nykyistä paremmat mahdollisuudet järjestää koulunuudistuksen kannalta tärkeätä pedagogista ohjaustoimintaa, olisi kunnan kouluhallintoa, kun kulkuyhteyksistä johtuvat vaikeudet ovat vähentyneet, kehitettävä nykyistä tehokkaammaksi ja yhtenäisemmäksi. Kunnan koululaitoksen johtamista ja valvontaa sekä kouluolojen kehittämistä varten olisikin jokaiseen kuntaan, jonka koululaitos on järjestetty ehdotetun lain mukaisesti, perustettava koululautakunta, joka korvaisi kansakoululautakunnan ja pääasiallisesti kansakoulun johtokunnat sekä kunnan harkinnan mukaan myös kunnan koululaitokseen kuuluvien koulujen ja lastentarhojen johtokunnat. Koska eräissä tapauksissa muiden kuin peruskoulujen johtokuntien säilyttäminen saattaisi oppilaitosten erikoisluonteen vuoksi olla tarpeellista, olisi siihen jätettävä mahdollisuus. Koululautakunnan valvontaan tulisi kuulua myös kunnan peruskoulua korvaavat koulut. Koska kunnan velvollisuutena olisi huolehtia peruskouluopetuksen antamisesta ja siis vastata siitä, että oppivelvolliset saavat asianmukaisen opetuksen, koululautakunnan tulisi tarkkailla niitä peruskouluopetusta oppivelvollisille antavia yksityisiä suomen- ja ruotsinkielisiä kouluja, jotka eivät olisi koululautakunnan täydessä valvonnassa; tarkkailun ulkopuolelle olisi voitava jättää lähinnä erityistarkoituksia palvelevat koulut. Kouluhallinnon yhtenäisyyden saavuttamiseksi toisaalta ja kielellisten intressien suojaamiseksi toisaalta ehdotetaan, että kaksikielisen kunnan koululautakunnassa tulisi olla jäseniä kummastakin kieliryhmästä ja että se jaettaisiin niiden asioiden käsittelyä varten, jotka koskevat vain jompaakumpaa kieliryhmää, kielellisellä pohjalla kahteen osastoon; asiat, jotka ovat yhteisiä kummallekin kieliryhmälle, käsittelisi koko koululautakunta. Vaikka opettajain keskuudestaan valitsemien edustajien määrääminen koululautakunnan varsinaisiksi jäseniksi ei olekaan kunnallishallinnossa yleisesti käytössä olevien periaatteiden mukaista, olisi opettajien edustus kuitenkin järjestettävä periaatteellisesti samalla tavalla kuin nykyisin kansakoululautakunnassa ja kansakoulun johtokunnassa. Kahden opettajien edustajan avulla voidaan koululautakuntaan saada eri ikäasteiden opetuksen tuntemusta. Kun koululautakunnan alaisiksi saattaa tulla monia erilaisia koulumuotoja, olisi lautakuntaan voitava määrätä myös pysyviä asiantuntijoita koulutoimen eri aloilta.

11 §. Kunnan kouluhallinnon keskittymisen ja laajentumisen vuoksi olisi tarpeellista perustaa kuntiin erityinen koulutoimen johtajan tai sihteerin virka koululautakunnalle kuuluvia valmistelu-, valvonta- ja toimeenpanotehtäviä varten. Nämä tehtävät ovat toisaalta hallinnollisia ja taloudellisia ja toisaalta pedagogisia. Tehtävien keskittäminen samalle henkilölle ei kuitenkaan aina ole tarkoituksenmukaista eikä edes mahdollista. Varsinkin peruskoulun järjestämisvaiheessa yhtenäinen pedagoginen yleisohjaus on tärkeätä. Sen vuoksi tehtävien jakaminen eri virkamiehille on usein tarpeellista.

12 §. Jotta koulujen omien johtokuntien poistaminen ei aiheuttaisi koulujen ja kotien välisten yhteyksien heikkenemistä, kaikkiin niihin kunnan koululaitoksen kouluihin, joilla ehdotetun lain mukaan ei olisi omaa johtokuntaa, olisi perustettava vanhempainneuvosto. Vanhempainneuvosto olisi voitava muodostaa myös kahden tai useamman peruskoulun yhteiseksi. Tällöin koulukokonaisuudella, joka käsittää peruskoulun yläasteen ja ne ala-asteen koulut, joista oppilaat siirtyvät mainittuun yläasteen kouluun, voisi olla sama vanhempainneuvosto. Vanhempainneuvoston tehtävien ja toimivallan tulisi olla laajemmat kuin oppikoulun nykyisen vanhempainneuvoston. Niinpä vanhempainneuvoston tulisi, sen mukaan kuin asetuksella säädettäisiin, saada antaa lausuntonsa koulun opetussuun-

nitelman vahvistamista ja oppilaan koulusta erottamista koskevista asioista sekä tehdä ehdotuksia erinäisistä koulun toimintaa ja sen taloutta koskevista asioista. Jotta vanhempainneuvosto saisi käytettävikseen riittävästi tietoja koulun oloista ja sen opettajien mielipiteistä esille tulevissa asioissa, vanhempainneuvoston sihteerinä tulisi olla koulun johtaja.

13 §. Kunnan koululaitoksen järjestämisen tulisi tapahtua huolellisen suunnittelun ja valmistelun perusteella. Koska tällaista suunnittelutyötä varten kunnissa ei ole sellaista lakimääräistä lautakuntaa, joka edustaisi kaikkien suunnittelussa kysymykseen tulevien alojen asiantuntemusta, olisi suunnittelutehtäviä varten asetettava kunnallishallituksen avuksi koulusuunnittelutoimikunta, jonka asiana olisi valmistaa ehdotukset kunnan kousuunnitelmaksi ja muiksi lain toimeenpanoa varten tarpeellisiksi toimenpiteiksi. Koulusuunnittelutoimikunnan tehtävät olisivat luonteeltaan valmistelevia ja neuvoa-antavia eikä sillä olisi hallinnollista ratkaisuvaltaa. Koulusuunnittelutoimikunnat olisi asetettava varsin pian lain voimaantulon jälkeen, jotta kuntien koulupoliittiset ratkaisut voitaisiin toimikuntien suorittamien selvittelyjen pohjalla koordinoida tämän lain toimeenpanoa silmälläpitäen.

14 §. Kunnan koululaitoksen järjestämistä varten kunnan tulisi laatia verrattain yksityiskohtainen koulusuunnitelma, joka sisältäisi ne toimenpiteet, joihin kunnan koululaitoksen järjestämiseksi ja kouluolojen kehittämiseksi aiotaan ryhtyä. Tämä menettelytapa tulisi myös jouduttamaan kouluohjesäännön käsittelyä. Koulusuunnitelman tarkastaminen olisi jätettävä kouluhallituksen tehtäväksi myös lastentarhojen ja ammatillisten oppilaitosten osalta. Asetuksella on tarkoitus säätää kouluhallituksen velvollisuudeksi kuulla lastentarhoja ja ammatillisia oppilaitoksia valvovia viranomaisia koulusuunnitelman tarkastamismenettelyn yhteydessä.

15 §. Yleisperusteluissa esitetyistä syistä koulunuudistuksen toimeenpano olisi ajoitettava kunnittain ja kuntaryhmittäin. Sen vuoksi valtioneuvostolle ehdotetaan annettavaksi valtuudet päättää siitä, mihin ajankohtaan mennessä kunkin kunnan on saatettava koulusuunnitelmansa kouluhallituksen tarkastettavaksi, milloin ehdotetun lain mukainen kunnan koululaitos kuhunkin kuntaan perustetaan ja mitkä kunnat ovat velvolliset yhteistoimintaan keskenään peruskouluopetuksen järjestämiseksi. Aika, jonka kuluessa koulunuudistuksen tulee olla koko maassa toimeenpantu, ehdotetaan 16 vuodeksi lain voimaantulosta lukien siten, että kunnan koululaitos perustetaan ja peruskoulu järjestetään 10 vuoden kuluessa kaikkiin kuntiin ja peruskoulun opetukselliset muutokset tapahtuvat yleensä vuosiluokittain seitsemän vuoden kuluessa kunnan koululaitoksen perustamisesta lukien.

16 §. Kunnan koululaitoksen järjestämisestä olisi annettava määräykset kunnallisella ohjesäännöllä, jota kutsuttaisiin kouluohjesäännöksi. Kouluhallituksen tulisi vahvistaa kunnan kouluohjesääntö. Sen valmistamista, hyväksymistä, vahvistettavaksi alistamista, vahvistamista ja muuttamista koskevan menettelytavan osalta noudatettaisiin kansakoulun ohjesääntöä koskevia menettelytapasäännöksiä, joten kouluohjesäännön valmisteluun osallistuisivat kunnan asianomaiset kansakouluviranomaiset. Ohjesääntö olisi valmistettava 14 §:n mukaisesti tarkastetun kousuunnitelman pohjalta. Kunnan koululaitokseen liitettäviksi soveltuvien ammatillisten oppilaitosten ja lastentarhojen ohjesäännön vahvistaa nykyisin ammattikasvatushallitus, maataloushallitus tai sosiaaliministeriö, ja eri syistä olisi tarkoituksenmukaista, että kysymyksessä olevia laitoksia koskevat kouluohjesäännön osat vahvistaisi niitä valvova viranomainen. Kouluohjesääntö on kuitenkin yksi kokonaisuus, joka tulisi saattaa voimaan vasta sitten, kun se on kaikilta osiltaan vahvistettu. Jotta kunnan koululaitoksen järjestämisessä ei syntyisi niitä vaikeuksia, jotka voivat aiheutua monien viranomaisten ehkä eri suuntiin käyvistä kouluohjesääntöä koskevista mielipiteistä, ja jotta ei syntyisi epäselvyyttä siitä, mikä osa ohjesäännöstä on minkin viranomaisen vahvistettava, Hallitus on päätynyt ehdottamaan, että kouluohjesäännön kaikilta osiltaan vahvistaisi kouluhallitus. Asetuksella on tarkoitus säätää, että kouluhallituksen tulee hankkia kysymykseen tulevia ammatillisia oppilaitoksia ja lastentarhoja valvovilta viranomaisilta lausunnot vahvistettaviksi alistetuista kouluohjesäännöistä.

17 §. Toimenpide, jolla kunta siirtyy uuteen koulujärjestelmään, olisi kunnan koululaitoksen perustaminen ja siirtymäajan-

kohta se, josta lukien kunnan koululaitos perustetaan. Organisatorisesti peruskoulu olisi muodostettava kunnan koululaitoksen perustamisesta lähtien, mutta opetukselliset muutokset olisi toimeenpantava asteittain.

18 §. Ehdotetun lain mukaisen koulujärjestelmän toteuttamisen kannalta on tärkeätä, että valtion oppikoulut, sikäli kuin niitä ei ole tarkoituksenmukaista muodostaa valtion lukioiksi tai lakiehdotuksen 2 §:n 4 momentissa tarkoitetuiksi erityiskouluiksi, muutetaan kunnan koululaitokseen kuuluviksi kouluiksi tai kahden tai useamman kunnan yhteisiksi lukioiksi. Erityistapauksissa saattaa myös olla tarpeellista käyttää valtion oppikoulurakennusta ammatillisen oppilaitoksen tarpeisiin. Kun valtion oppikouluja ei sellaisenaan voida siirtää kuntien kouluiksi, olisi muutoksen tapahtuessa valtion oppikoulu lakkautettava ja sen omaisuus siirrettävä kunnan käyttöön tai omaksi. Valtion oppikoulun irtaimiston luovuttamista käyttöoikeuksin kunnalle ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, minkä vuoksi se olisi luovutettava korvauksetta kunnan omaksi. Kiinteän omaisuuden luovutuksessa olisi sallittava sekä käyttöoikeuden että omistusoikeuden luovutukset. Valtion oppikoulurakennusten luovuttamisesta kunnille omistusoikeuksin saattaisi usein syntyä viivytystä kunnan koululaitoksen järjestämiselle sekä rahoitusvaikeuksia kunnille. Eräissä tapauksissa voi valtion oppikoulurakennusten käyttö koulutarkoituksiin tulla ennen pitkää niiden sijainnin takia epätarkoituksenmukaiseksi, mutta rakennuksia tai tontteja voitaisiin sensijaan käyttää muihin valtion tarpeisiin. Näistä syistä valtion oppikoulurakennukset olisi luovutettava kunnille ensisijaisesti käyttöoikeuksin ja, niin kauan kuin niitä käytetään kunnan koulujen tarkoituksiin, myös vastiketta perimättä. Valtion oppikoulukiinteistöjen omistusoikeuden luovuttaminen kunnille olisi kuitenkin sallittava, milloin se on koulutoimen kannalta tarkoituksenmukaista.

19 §. Tärkeän tekijän kunnan koululaitoksen järjestämisessä muodostaa yksityisoppikoulujen ottaminen kuntien haltuun. Sen vuoksi tätä toimintaa tulisi valtion varoin tukea. Sopimus, jonka yksityisen koulun ylläpitäjä ja kunta tekevät koulun luovutuksesta, olisi saatettava kouluhallituksen hyväksyttäväksi sen vuoksi, että koululaitoksen yleistä järjestelyä, lukiota ja haltuunoton valtionrahoitusta koskevat näkökohdat tulisivat sopimusta tehtäessä huomioon otetuiksi.

20 §. Säännöksen tarkoituksena on turvata kunnan haltuun otettavan ja kunnan koululaitokseen kuuluvaksi kouluksi muuttuvan yksityisoppikoulun vakinaisessa palveluksessa tai koevuosilla olevan rehtorin ja opettajan asema siten, että hänet siirretään virkaa tai tehtävää haettavaksi julistamatta kunnan koulun sellaiseen virkaan tai tehtävään, joka mikäli mahdollista vastaa hänen aikaisempaa tointaan. Periaatteena lakia toimeenpantaessa olisi pidettävä, että yksityisoppikoulun muukin henkilökunta sijoitetaan soveltuviin tehtäviin kunnan koululaitoksessa.

21 §. Säännösten tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi lähinnä yksityisoppikoulujen jatkuva tehokas käyttäminen sekä niiden joustava niveltäminen kunnan koululaitokseen sen peruskoulua korvaavina ja peruskouluopetusta antavina kouluina. Tällöin tulee lähinnä kysymykseen kunnan peruskoulun yläasteen korvaaminen osaksi tai kokonaan, mutta mahdollisuus myös ala-asteen korvaamiseen ehdotetaan järjestettäväksi. Peruskoulua vastaavan osan oppilaille tällainen koulu olisi maksuton ja tarjoaisi samat sosiaaliset edut kuin kunnan peruskoulu. Oppikoulujen käyttämisen puheena olevaan tarkoitukseen tulisi perustua kunnan ja koulun omistajan väliseen sopimukseen. Tällaisella sopimuksella määrättäisiin myös kunnan osallistumisesta koulun menojen rahoitukseen ja kunnan taholta tapahtuvasta koulun valvonnasta.

22 §. Kun kunta, joka lakiehdotuksen mukaan on velvollinen huolehtimaan peruskouluopetuksen järjestämisestä, on tämän opetuksen järjestämistä silmälläpitäen valmis ottamaan yksityisoppikoulun haltuunsa tai käyttämään sitä kunnan peruskoulua korvaavana kouluna ja kun kouluhallitus pitää tällaista toimenpidettä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ei yksityisoppikoulun nykyisessä muodossa tapahtuvan toiminnan tukemista julkisin varoin voida pitää tarpeellisena. Sen vuoksi olisi valtionapu voitava lakkauttaa sellaiselta yksityisoppikoululta, jonka omistaja ei suostu näihin järjestelyihin, vaan siten pakottaa kunnan hankkimaan vastaavat koulupaikat muulla tavoin.

23 §. Hallitukselle olisi annettava valtuudet asetusteitse säätää mahdollisuuksista kunnan koululaitoksen eri koulujen ja niitä korvaavien koulujen opettajavoimien, huoneisto-

jen, kaluston, kirjastojen ja opetusvälineiden tarkoituksenmukaiseen käyttämiseen eri koulumuotojen valtionapusäännösten nykyisin asettamien rajoitusten estämättä sekä eri koulujen yhteisten opettajanvirkojen perustamiseen. Mahdollisuudet opettajavoimien vastavuoroiseen käyttämiseen ovat tarpeellisia erityisesti peruskoulun yläasteen valinnaisten opintomahdollisuuksien järjestämistä varten.

24 §. Koska kuntien taloudelliset edellytykset hoitaa tehtäviään eivät oleellisesti riipu niiden kuntamuodosta sinänsä, olisi valtion tukea peruskoulurakennusten hankkimiseen ja niissä tehtäviä perusparannustöitä varten annettava kaikille kunnille niiden taloudellisen kantokyvyn mukaisesti. Valtion rahoitus peruskoulurakennusten hankkimista varten ehdotetaan järjestettäväksi periaatteessa samalla tavalla kuin kansakouluhuoneistojen rakentamisen valtion rahoitus. Kuitenkin olisi tämän rahoituksen piiriin saatettava ne kustannukset, jotka johtuvat perusparannusten suorittamisesta kunnan peruskoulun käyttöön luovutetussa valtion oppikouluraken. nuksessa. Käyttömenojen valtionavustusta koskevan järjestelmän muutoksen vuoksi olisi uuden koulurakennuksen ensikertaiseen kalustamiseen ja varustamiseen opetusvälinein myönnettävä sama valtionapu kuin rakennuksen rakentamiseen.

25 §. Jotta voitaisiin edistää yksityisoppikoulujen siirtämistä kunnan koululaitoksen kouluiksi, olisi valtion osallistuttava valtionavuin ja kuoletuslainoin yksityisoppikoulujen vakautettujen velkojen maksamiseen. Kunnan haltuun otetun koulun velkojen maksuun annettavaa valtionapua ja kuoletuslainaa myönnettäessä olisi vakautettuja velkoja käsiteltävä niin kuin rakennuskustannuksia, kuitenkin niin, että valtio suorittaisi rahoitusosuutensa obligaatioina ja että valtion suoritus tapahtuisi jo sen perusteella, että kunta on ottanut velat vastattavikseen. Normaalihinta, jota ylittävistä veloista ei valtionapua myönnettäisi, olisi määrättävä koulun rakennusten perusteella. Yksityisten oppikoulujen omaisuus, siltä osin kuin sitä ei ole hankittu velkapääomin, on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta koottu valtion ja kuntien tuen sekä oppilasmaksujen avulla ja vähäiseltä osalta myös lahjoituksin. Hallituksen mielestä ei ole asianmukaista, että valtion varoin tuetaan luovutuskorvauksen maksamista yksityisten koulujen ylläpitäjille siltä osin kuin se ylittää koulun velkojen määrän. Sen sijaan valtion rahoitus olisi ulotettava koskemaan myös mahdollisen lukioasteen käytössä olevia huonetiloja vastaavaa osuutta koulun veloista.

26 §. Peruskoulun käyttömenojen valtionavustus ehdotetaan järjestettäväksi siten, että sellaisiin kustannuksiin kuin opettajiston palkkauksiin ja asuntola-, kyyditys- ja majoitusmenoihin, jotka kunnittain vaihtelevat huomattavasti, myönnetään suhteellisen suuri määräosainen avustus todellisten kustannusten perusteella, kun taas muunlaisiin menoihin annettava valtionapu porrastetaan kuntien erilaisen taloudellisen aseman perusteella ja määrätään etupäässä laskennallisten menoperusteiden nojalla. Lähinnä sen vuoksi, että vähävaraiset kunnat eivät joutuisi vaikeuksiin niiden vastattavaksi jäävän kustannusosuuden rahoituksessa, olisi kantokykyluokitukseen perustuvaa valtionapua voitava näiden kuntien kohdalla harkinnan mukaan korottaa. — Koska kunnan peruskoulua korvaava yksityisoppikoulu olisi peruskouluasteella oleville oppilaille maksuton, olisi yksityisoppikoulun menot heidän osaltaan täysin määrin rahoitettava valtion ja kunnan varoin. Kun lakiehdotuksen periaatteiden mukaan kunnan asiana olisi huolehtia peruskouluopetuksen järjestämisestä ja kunnan olisi sen vuoksi ensisijaisesti vastattava tästä aiheutuvien menojen rahoituksesta, olisi myös kunnan peruskoulua korvaavan yksityisoppikoulun menojen rahoitus järjestettävä siten, että kunta ensikädessä huolehtii peruskoulua korvaavan opetuksen aiheuttamista menoista ja myös saa valtionavun näihin menoihin vastaavasti samojen perusteiden mukaan kuin oman peruskoulunsa ylläpitämiseen. Valtion tulisi kuitenkin osallistua avustusennakoiden muodossa kulloinkin kulumassa olevan vuoden menojen rahoitukseen. — Pykälän 7 momentin säännöksen tarkoituksena on varmistaa tämän lain mukaisen koulujärjestelmän johdonmukainen kehittyminen.

27 §. Kun kunnan peruskoulua korvaava yksityisoppikoulu saisi peruskouluopetuksen aiheuttamien menojen osalta valtion rahoituksen 26 §:n nojalla kunnan välityksellä, ei samaa tarkoitusta varten olisi myönnettävä valtionapua suoraan yksityisoppikoululle. Kunnan peruskoulua korvaavan valtion oppikoulun menoihin sen peruskouluasteella olevien oppilaiden osalta olisi kunnan osallistuttava sellaisella rahoitusosuudella, joka saa-

daan, kun koulunpidosta johtuvista käyttömenoista vähennetään peruskoulun valtionavut. Peruskoulua vastaaviksi järjestetyille yksityisille kouluille olisi eräissä tapauksissa ja tietyin ehdoin myönnettävä sama valtionapu kuin kunnan peruskouluille.

28 §. Tämän pykälän säännökset koskevat siirtymävaiheen järjestelyjä. Niiden mukaan nyt voimassa olevaa lainsäädäntöä sovellettaisiin koululaitokseen eräin uuteen järjestelmään siirtymistä edistävin poikkeuksin siihen saakka, kunnes asianomaisessa kunnassa olisi kunnan koululaitoksen perustamistoimenpiteellä siirrytty ehdotetun lain mukaiseen järjestelmään. — Vaikkakaan tähän mennessä ei yleensä ole ilmennyt epäkohtia sen vuoksi, että takeet yksityisoppikoulun omaisuuden säilyttämisestä jatkuvasti koulukäytössä ovat heikot, olisi lainsäädännössä oleva puute korjattava koulujärjestelmää koskevista muutoksista riippumattakin. Asia olisi kuitenkin ratkaistava ehdotetun lain yhteydessä siitä syystä, että takeiden luonne saataisiin sopusointuun uuden koulujärjestelmän kanssa. — Niin ikään olisi syytä pyrkiä siihen, että vastedes perustettavat, siirtymävaiheen aikana tarpeelliset yksityisoppikoulut, joissa on keskikouluaste, olisivat kuntien omistuksessa, ja sen vuoksi rajoittaa yksityisten omistamien yksityisoppikoulujen mahdollisuuksia valtionavun saamiseen.

29 §. Niiden tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevien valtion ja yksityisten oppikoulujen sekä yksityisten kansakoulujen asema, joita ei liitetä kunnan koululaitokseen tai saateta kunnan peruskoulua korvaaviksi kouluiksi, tulisi jättää yleensä ennalleen, kuitenkin niin, että yksityisoppikoulujen valtionapujärjestelmä olisi tarkistettava peruskoulun valtionapujärjestelmän kanssa sopusointuun.

30 §. Pykälä sisältää säännökset niistä perusteista, joiden mukaan oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvausta koulunkäynnistä toisen kunnan peruskoulussa tai sitä korvaavassa yksityisoppikoulussa.

31 §. Säännösten tarkoituksena on turvata aikaisempien säännösten voimassa ollessa vieraan kunnan kouluun otetun oppilaan oikeus koulunkäynnin jatkamiseen.

32 §. Ehdotetun lain mukaisen koulun erinäisten pedagogisten ja organisatoristen kysymysten selvittelyä varten olisi tarpeen jo aikaisessa vaiheessa järjestää koulukokeilua, ja sitä olisi voitava suorittaa myös niissä kunnissa, joiden koulutoimen kokonaisjärjestely on muutoin jätettävä myöhemmin tapahtuvaksi.

Ehdotetusta laista johtuvista lisämenoista ei ole mahdollista esittää täsmällisiä laskelmia, koska monia kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä on vaikeata etukäteen arvioida. Seuraavassa esitettävät laskelmat on tehty eräiden tiedossa tai arvioitavissa olevien tekijöiden pohjalla, mutta myös eräiden sellaisten seikkojen perusteella, joiden vaikutusta on vaikea arvioida. Menojen lisäyksen oikean määrän selvittämiseksi uudesta laista sinänsä johtuvaa menojen kehitystä olisi verrattava siihen kehitykseen, joka aiheutuu nykyisestä lainsäädännöstä ja niistä toimenpiteistä, joihin kouluolojen kehittämiseksi sen pohjalta olisi ryhdyttävä. Väestönmuutosten, oppikoulunkäynnin laajentumisen, kansalaiskoulun kolmannen vuosiluokan yleistymisen ja kansakoulun kielenopetuksen lisääntymisen vuoksi tapahtuu koulutusmenoissa samansuuntaista kasvua kuin koulujärjestelmää tämän lain mukaisesti uudistettaessa. Niin ikään on ilmeistä, että lähitulevaisuudessa on koulujärjestelmän muutoksesta riippumattakin toimeenpantava keskikoulun oppilasmaksujen poistaminen ja sosiaalisten etujen ulottaminen myös sen oppilaita koskeviksi sekä suoritettava opetuksellisia parannuksia kansakouluissa ja keskikouluissa. Näin ollen ne lisämenot, jotka seuraavissa arvioissa on ilmoitettu ehdotetusta laista johtuviksi, aiheutuvat suurimmaksi osaksi koulun yleisestä kehittämisestä. Paitsi lisämenoja, ehdotetusta koulunuudistuksesta on odotettavissa myös huomattavia säästöjä, jotka lähinnä johtuvat siitä, että koulutoimi voidaan suunnitella ja mitoittaa kokonaisia oppilasikäluokkia silmälläpitäen. Säästöjenkään suuruutta ei voida riittävän täsmällisesti arvioida, eikä niitä tästä syystä ole laskelmiin sisällytetty. Maamme kouluikäisen väestön määrässä ja alueittaisessa jakautumassa on tapahtumassa huomattavia muutoksia. Tästä syystä arviot lisämenoista on laadittu väestöennusteen pohjalta vuoden 1970 tilanteen mukaan ja edellyttämällä, että peruskoulu on mainittuna vuonna toteutettu täydessä laajuudessaan. Keskikouluissa on tuolloin edellytetty olevan sama oppilasmäärä kuin nykyisin. Lisämenot on arvioitu vuoden 1966 lopulla vallinneen

kustannustason mukaan. Kun lakiehdotuksen mukaista peruskoulua ei sellaisenaan ole ollut toiminnassa, on laskentaperusteina käytetty kansakoulun ja keskikoulun kustannustietoja.

Rakennuskustannuksiin arvioidaan aiheutuvan lisäystä peruskoulun yhdeksännen vuosiluokan osalta kaikkiaan 153 000 000 markkaa, josta valtion menot ovat rakennusavustuksina 64 000 000 markkaa ja kuoletuslainoina 24 000 000 markkaa. Todelliset rakennusmenojen lisäykset jäävät käytännössä tältä osin kuitenkin arvioitua pienemmiksi siitä syystä, että keskikoulun käynnin sekä kansalaiskoulun kolmannen vuosiluokan yleistymisen vuoksi yhdeksäs kouluvuosi yleistyy nykyisenkin lainsäädännön voimassa ollessa. Toisaalta peruskoulun opetukselliset järjestelyt aiheuttavat huoneistomuutoksia nykyisissä koulurakennuksissa sekä erikoisopetustilojen rakentamista, minkä ohessa rakentamistarvetta lisää se, että koulutilat eivät aina sijaitse asutuksen sijainnin puolesta oikeissa paikoissa. Puuttuvien oppilasasuntoloiden ja koulukeittoloiden rakentamiseen nykyisiin peruskouluiksi muutettaviin valtion ja yksityisiin keskikouluihin arvioidaan tarvittavan kaikkiaan noin 32 000 000 markkaa, josta valtion menot ovat rakennusavustuksina 13 000 000 markkaa ja kuoletuslainoina 5 000 000 markkaa. Valtion rakennusrahoituksen lisäykseksi on luettava myös lakiehdotukseen sisältyvien valtionapuperusteiden muutoksista johtuvat lisämenot nykyistä kansakoulua vastaavalta osalta. Lakiehdotuksen 24 §:ssä olevien prosenttilukujen mukaan valtion lakimääräisten rakennusavustusmenojen arvioidaan nousevan kansakoululain 74 ja 81 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisiin menoihin verrattuna, mutta kuoletuslainojen yhteismäärän alenevan ja valtion kokonaisrahoituksen kohoavan.

Siitä, että uusien koulutalojen kaluston ja opetusvälineiden perushankintojen valtionavustus siirretään käyttömenojen avustuksen piiristä rakennusavustuksen piiriin, ei aiheudu valtiolle lisämenoja. Niistä kaluston ja opetusvälineiden perushankinnoista, jotka johtuvat yhdeksännen vuosiluokan järjestämisestä, sekä uusien oppilasasuntoloiden ja koulukeittoloiden rakentamisesta aiheutuvat lisämenot on otettu huomioon käyttömenoja koskevassa arviolaskelmassa. Varsinaisiksi lisämenoiksi ei ole luettava valtion oppikoulujen rakennusten käyttöoikeuden luovutuksia eikä sitä, että valtio luovuttaa kunnille valtion oppikoulujen irtaimiston vastikkeetta.

Käyttömenojen lisäystä arvioidaan aiheutuvan, kun peruskoulu on järjestetty täyteen laajuuteensa, seuraavasti: Yhdeksännen vuosiluokan järjestämisen osalta tulee lisämenoja 51 000 000 markkaa vuodessa, mutta tällöin on kuitenkin huomattava, että mainittu vuosiluokka yleistyy tästä laista riippumattakin, joten menojen lisäystä ei ole luettava kokonaisuudessaan siitä aiheutuvaksi. Lukukausimaksujen poistamisesta valtion ja yksityisten keskikoulujen oppilaita vastaavalta osalta aiheutuu lisämenoja 24 000 000 markkaa vuodessa ja sosiaalisten etujen antamisesta mainittujen keskikoulujen oppilaiden osalta 49 000 000 markkaa vuodessa. Opetuksellisten uudelleenjärjestelyjen aiheuttamien lisämenojen arviointi tuottaa suurimmat vaikeudet. Peruskoulun yläasteella toimeenpantavasta ryhmäjaosta matematiikan ja vieraan kielen eritasoisten oppimäärien sekä valinnaisten aineiden opiskelua varten arvioidaan aiheutuvan lisämenoja 30 000 000 markkaa vuodessa. Kielenopetuksen järjestämisestä peruskoulun 3—6 vuosiluokalle nykyisen kansakoulun oppilaita vastaavalle osalle aiheutuu lisämenoja 8 000 000 markkaa vuodessa. Lisäksi saattaa peruskoulun muista opetuksellisista järjestelyistä johtua, että nykyisen keskikoulun luokkia vastaavan luokkamäärän keskimääräinen oppilasluku luokkaa kohden alentuu kolmeenkymmeneen, mistä aiheutuu 33 000 000 markan lisämenot vuodessa. Täten opetuksellisista järjestelyistä aiheutuvat lisämenot voidaan arvioida yhteensä 71 000 000 markaksi vuodessa. Näistä käyttömenojen lisäyksistä, yhteensä 195 000 000 markasta vuodessa, on ehdotetun valtionapujärjestelmän perusteella luettava valtion maksettaviksi lisämenoiksi 187 000 000 markkaa ja kuntien lisämenoiksi 8 000 000 markkaa. Opettajanvalmistuksesta aiheutuvat lisämenot voidaan arvioida noin 2 000 000 markaksi vuodessa.

Lakiehdotuksen 19 ja 25 §:ssä tarkoitetusta yksityisoppikoulujen ottamisesta kuntien haltuun ja näiden koulujen velkojen maksamisesta ei aiheudu sellaisia lisämenoja, joita ei jo olisi otettu huomioon edellä olevissa laskelmissa. Valtio näet maksaa nykyisinkin yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain (493/50) mukaan rakennusten vuokra-arvon perusteella

määräytyvänä valtionapuna osan rakennuksiin käytetyn pääoman ja siis myös velan kuoletuksista, ja velan sen osan maksamiseen, johon valtio ei osallistu, käytetään oppilasmaksuja, joiden rahoittamiseen käytettävät varat on edellä otettu huomioon oppilasmaksujen poistamisesta johtuvina lisämenoina. Kun yksityisoppikoulujen veloista valtiolle tulevan osuuden maksamiseen ehdotetaan käytettäväksi obligaatioita, joiden korko on suurempi kuin vuokra-arvolle maksettava korko, aiheutuu tästä valtiolle lisämenoa, joka on noin 1 000 000 markan suuruinen vuodessa.

Edellä olevan mukaan lisämenot peruskoulun rakennuksiin ovat kaikkiaan 185 000 000 markkaa, josta valtion menot avustuksina ja lainoina ovat 106 000 000 markkaa ja kuntien menot 79 000 000 markkaa. Valtionapujärjestelmän muutoksesta johtuu lisäksi, että valtion vuotuiset rakennusavustusmenot kohoavat noin 27 000 000 markalla ja kuoletuslainamenot vähenevät noin 7 000 000 markalla. Käyttömenojen lisäykset, kun peruskoulu on järjestetty täyteen laajuuteensa, ovat yhteensä 198 000 000 markkaa vuodessa, josta valtion osuus on 190 000 000 markkaa ja kuntien 8 000 000 markkaa. Ehdotetusta laista johtuvat lisämenot syntyvät vähitellen sitä mukaa kuin lain toimeenpano edistyy. Kahden ensimmäisen vuoden aikana lain voimaantulosta lukien lisämenoja syntyy pääasiassa vain sen toimeenpanon suunnittelusta sekä opettajanvalmistuksen uudistamisesta. Sen jälkeen käyttömenojen vuotuinen kasvu on, jos uudistuksen toimeenpano tapahtuu menojen lisäyksen kannalta tasaisesti kahdeksan vuoden aikana, noin kahdeksas osa käyttömenojen lisäyksen kokonaismäärästä ja rakennusmenojen lisäyksen vuotuinen osuus on myös suunnilleen kahdeksannes kokonaislisäyksestä. Niin ikään saattaa peruskoulun opettajien palkkausjärjestelyistä sekä enemmän koulutusta saaneen opettajiston käyttämisestä aiheutua lisämenoja, joiden suuruutta ei tässä vaiheessa ole mahdollista arvioida.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

koulujärjestelmän perusteista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Koulujärjestelmä.

1 §.

Valtakunnan koulujärjestelmä kehitetään yhtenäiskouluperiaatteen mukaiseksi, niin kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Koulujärjestelmän runkona on kunnan koululaitos, jossa on oppivelvollisille tarkoitettu peruskoulu ja johon voi kuulua lastentarha, lukio ja peruskoulun oppimäärälle rakentuvia ammatillisia oppilaitoksia.

Kunnan koululaitosta täydentävät valtion, kuntainliittojen ja muiden yhteisöjen sekä säätiöiden ja Suomen kansalaisten ylläpitämät kunnan kanssa yhteistoiminnassa olevat lukiot ja ammatilliset oppilaitokset.

Kunnan peruskoulua voi korvata muu kuin kunnan ylläpitämä koulu, niin kuin tässä laissa säädetään.

Erityisiä tarkoituksia varten valtio voi ylläpitää peruskoulua vastaavia tai peruskoulun oppimäärän osalle rakentuvia kouluja ja, milloin se maan opetustoimen kannalta tärkeän koulukokeilun vuoksi tai paikkakunnan kielellisen vähemmistön koulutustarpeen tyydyttämiseksi taikka muun erityisen syyn vuoksi on tarpeellista, avustaa tällaisia kouluja.

3 §.

Kunta on velvollinen huolehtimaan peruskouluopetuksen järjestämisestä. Kunnan tehtävänä on muutoinkin edistää kouluolojen kehittämistä.

Kunta voi täyttää 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa myös yhteistoiminnassa toisten kuntien kanssa ja käyttämällä apunaan muitakin kuin kunnallisia kouluja.

Valtioneuvosto voi velvoittaa kaksi kuntaa tai useampia kuntia yhteistoimintaan peruskouluopetuksen järjestämiseksi.

4 §.

Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opetus rakentuu peruskoulun oppimäärälle, mikäli lailla tai asetuksella ei ole toisin säädetty.

Lastentarhasta, lukiosta ja ammatillisesta oppilaitoksesta samoin kuin kunnan peruskoulua korvaavasta oppikoulusta on tässä laissa säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä niistä on erikseen lailla säädetty.

2 luku.

Peruskoulu.

5 §.

Varsinainen kansakoulu, kansalaiskoulu ja keskikoulu yhdistetään yleistä peruskasvatusta antavaksi yhtenäiseksi peruskouluksi, joka on yhdeksänvuotinen.

Peruskoulun kuusi alinta vuosiluokkaa muodostaa sen ala-asteen ja kolme ylintä yläasteen.

Peruskoulun ala-asteella kaikkien oppilaiden opetus on pääasiassa samansisältöistä. Yläasteella opetetaan kaikille oppilaille yhteisiä aineita, joiden oppimäärät voivat olla erilaajuisia, sekä valinnaisia aineita.

Peruskouluun voi kuulua oppivelvollisuusikäisten erityiskouluja ja -luokkia.

Hallitusmuodon 80 §:ssä tarkoitettuna kansakouluna toimii peruskoulu.

6 §.

Peruskoulun opetussuunnitelmaan tulee sisältyä, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, uskontoa, siveysoppia, ympäristöoppia, äidinkieltä, historiaa, yhteiskuntaoppia, kansalaistaitoa, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, luonnonhistoriaa, maantietoa, liikuntaa, kuvaamataitoa, musiikkia, käsityötä, kotitaloutta sekä elinkeinoelämään keskeisesti liittyviä, ammatinvalinnan edellytyksiä lisääviä oppiaineita ja käytännöllisiä harjoituksia. Näiden aineiden lisäksi opetussuunnitelmaan sisältyy myös vieraita kieliä ja toinen kotimainen kieli, niin kuin 2 momentissa säädetään. Peruskoulun opetussuunnitelmaan voi kuulua kasvatukselliseen ja opetukselliseen ohjaukseen sekä ammatinvalinnanohjaukseen varattuja tunteja.

Peruskoulun opetussuunnitelmaan kuuluu kaikille oppilaille yhteisenä aineena englannin kieli, kuitenkin niin, että ruotsinkielisen peruskoulun opetussuunnitelmaan voi sen sijasta sisältyä toinen kotimainen kieli. Peruskoulun yläasteen opetussuunnitelmaan kuuluu oppilaalle valinnaisena aineena se mainituista kielistä, jota hänelle ei opeteta yhteisenä aineena. Kaupungissa ja kauppalassa, jossa on yli 20 000 asukasta, sekä väestön määrän ja asutuksen rakenteen puolesta niihin verrattavassa maalaiskunnassa peruskoulun opetussuunnitelmaan voi kuulua kaikille oppilaille yhteisenä aineena sekä englannin kieli että toinen kotimainen kieli siten, että osa oppilaista saa englannin kielen ja osa toisen kotimaisen kielen opetusta, sekä peruskoulun yläasteen opetussuunnitelmaan niitä oppilaita varten, jotka opiskelevat valinnaisena aineena toista kotimaista kieltä tai englannin kieltä, lisäksi valinnaisena aineena myös ranskan, saksan tai venäjän kieli. Erityisestä syystä oppilas voidaan vapauttaa yhteisenä aineena opetettavan kielen opiskelusta, jolloin hänelle on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vastaavasti muun aineen opetusta. Erityiskoulujen ja -luokkien osalta voidaan, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, poiketa edellä tässä pykälässä olevista vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opetusta koskevista säännöksistä.

Viidelle tai useammalle oppilaalle, jotka on vapautettu koulussa annettavasta uskonnon opetuksesta ja jotka eivät saa vastaavaa opetusta koulun ulkopuolellakaan, opetetaan uskonnon sijasta uskontojen historiaa.

Peruskoulussa opetettavien aineiden yleiset opetusohjeet ja tarvittaessa myös oppimäärät vahvistaa kouluhallitus.

Peruskoulun opetusryhmien muodostamisesta säädetään asetuksella.

Niiden oppimäärien ja aineiden valinnasta, joiden opiskeluun oppilas peruskoulun yläasteella sen tarjoamien mahdollisuuksien rajoissa osallistuu, saa hänen huoltajansa päättää saatuaan koulun antaman arvioinnin oppilaan edellytyksistä menestyä eri vaihtoehtojen mukaisissa opinnoissa. Koulu voi muuttaa valitun oppimäärän tai aineen toiseksi, jos se oppilaan menestymisen perusteella on katsottava tarpeelliseksi.

7 §.

Mikäli tästä laista ei muuta johdu, peruskoulusta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä kansakoulusta on lailla säädetty. Tällöin sovelletaan peruskoulun ala-asteeseen varsinaista kansakoulua koskevia säännöksiä, yläasteeseen kansalaiskoulua ja kansakouluun

kuuluvaa keskikoulua koskevia säännöksiä sekä 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin kouluihin ja luokkiin vastaavia kansakouluun kuuluvia kouluja ja luokkia koskevia säännöksiä.

Oppivelvollisuudesta ja sen täyttämisestä on voimassa, mitä siitä kansakoululaissa (247/57) on säädetty, kuitenkin niin, että peruskoulupiirissä asuvan oppivelvollisuusikäisen lapsen on käytävä peruskoulu, jollei hän saa vastaavaa opetusta muulla tavoin taikka hän kansakoululain mukaan ei ole enää ikänsä vuoksi oppivelvollinen. Oppivelvollisen oikeudesta päästä muun kuin oman piirinsä peruskouluun säädetään asetuksella.

Peruskoulun yläasteen piiriä älköön muodostettako niin pieneksi, ettei siinä olisi asetuksella säädettävää määrää kouluun pantavia lapsia.

Peruskoulun viranhaltijain palkkauksesta, eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä säädetään erikseen.

3 luku.

Hallinto.

8 §.

Tämän lain toimeenpanon ylin johto ja valvonta kuuluu opetusministeriölle ja sen alaisena kouluhallitukselle. Lastentarhojen ja ammatillisten oppilaitosten hallinnollisista alistussuhteista muihin ministeriöihin ja keskusvirastoihin on kuitenkin voimassa, mitä niistä on erikseen säädetty.

Kouluhallituksen alaisina aluehallintoviranomaisina ovat kansakouluntarkastajat. Kouluhallituksen alaisena on myös tarpeellinen määrä koulusuunnittelijoita, joiden tehtävänä on suorittaa tämän lain toimeenpanon alueellista suunnittelua, ohjata kuntien koulusuunnittelua sekä suorittaa muut heille määrätyt tehtävät. Koulusuunnittelija voidaan ottaa myös työsopimussuhteeseen.

9 §.

Kunnan kouluhallintoa varten kunnassa on koululautakunta, johon kunnallisvaltuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan vähintään kuusi ja enintään kymmenen jäsentä ja näistä yhden puheenjohtajaksi. Lisäksi koululautakuntaan kuuluu jäseninä kaksi kunnan koululaitoksen opettajiston keskuudestaan valitsemaa edustajaa.

Kaksikielisen kunnan koululautakunnassa tulee olla ainakin kaksi jäsentä vähemmistönä olevasta kieliryhmästä ja kunnan koululaitoksen opettajiston keskuudestaan valitsemina edustajina jäsen kummastakin kieliryhmästä. Sellaisten asioiden käsittelyä varten, jotka koskevat vain jompaakumpaa kieliryhmää, lautakunta jakautuu kahteen yksikieliseen osastoon, joista toinen käsittelee suomenkielisiä ja toinen ruotsinkielisiä kouluja ja lastentarhoja koskevat asiat. Kunnallisvaltuusto määrää osastojen puheenjohtajat ja varsinaiset jäsenet asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista koululautakunnan jäsenistä sekä valitsee niihin niin monta samaan kieliryhmään kuuluvaa lisäjäsentä, että kummankin osaston kokoonpano on sellainen kuin koululautakunnasta on 1 momentissa säädetty. Osaston tehtävistä ja toimivallasta on muutoin voimassa, mitä koululautakunnasta on säädetty.

Edellä tässä pykälässä mainittujen jäsenten lisäksi kunnallisvaltuusto voi valita koululautakuntaan tai sen osastoon määrättyä koulutoimen alaa koskevien asioiden käsittelyä varten yhden tai useamman pysyvän asiantuntijan, jolla on lautakunnan tai sen osaston kokouksessa puhevalta mutta ei äänivaltaa

Kunnassa, jossa on tämän lain mukainen kunnan koululaitos, ei ole kansakoululautakuntaa eikä kansakoulun johtokuntaa.

10 §.

Koululautakunta johtaa ja valvoo kunnan koululaitosta ja suorittaa, mikäli 12 §:stä ei muuta johdu, ne tehtävät, jotka kunnan koululaitoksen koulujen ja lastentarhojen johtokunnille sekä kansakoululautakunnalle niistä annettujen säännösten mukaan kuuluvat. Kouluohjesäännössä voidaan kuitenkin määrätä, että muilla kuin peruskouluilla on oma johtokunta, joka on kunnan koululaitoksen yleistä järjestelyä koskevissa asioissa koululautakunnan alainen.

Koululautakunnan valvontaan kuuluvat kunnan peruskoulua korvaavat koulut. Mikäli kouluohjesäännössä ei ole erityisestä syystä toisin määrätty, koululautakunnan asiana on tarkkailla kunnassa toimivia suomen- ja ruotsinkielisiä peruskouluopetusta tai sitä vastaavaa opetusta antavia kouluja, jotka ovat velvolliset antamaan lautakunnalle sen pyytämät tiedot koulun toiminnasta ja käsittelemään lautakunnan niille tekemät koulua koskevat ehdotukset.

Koululautakunnan asiana on perehtyä kunnan kouluoloihin ja tehdä ehdotuksia niiden kehittämisestä sekä antaa viranomaisille lausuntoja 2 momentissa tarkoitettuja kouluja koskevista koulutoimen yleiseen järjestelyyn liittyvistä asioista.

Koululautakunnan tehtävistä ja toimivallasta sekä muutoksenhausta sen päätöksiin säädetään asetuksella.

11 §.

Koululautakunnan apuna sille kuuluvia valmistelu-, valvonta- ja toimeenpanotehtäviä varten tulee kunnassa olla koulutoimen johtajan tai sihteerin virka. Tämä virka on päävirka, jos kunnan asukasluku ylittää kahdeksantuhatta.

Kaksikielisessä kunnassa tulee vähemmistönkielisiä kouluja ja lastentarhoja koskevia tehtäviä varten olla vastaavasti toinen koulutoimen johtajan tai sihteerin virka.

Koulutoimen johtajan tai sihteerin virka voi olla kahden tai useamman kunnan yhteinen, jos niillä on yhteinen peruskoulun yläasteen piiri.

Milloin koulutoimen johtajan tai sihteerin suoritettavaksi ei ole annettu peruskoulun opetus- ja kasvatustyön yleistä ohjaus- ja valvontatehtävää, kunnassa tulee myös olla erityinen virka tätä tehtävää varten. Kaksikielisessä kunnassa tällainen virka tulee samoin edellytyksin olla myös vähemmistönkielisiä peruskouluja varten. Tämän viran osalta on vastaavasti voimassa, mitä 3 momentissa on säädetty.

12 §.

Kunnan koululaitokseen kuuluvalla koululla, jolla ei ole omaa johtokuntaa, tulee olla vanhempainneuvosto, johon kunnallisvaltuusto valitsee lähinnä oppilaiden vanhempien keskuudesta viisi jäsentä toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Kunnan kouluohjesäännössä voidaan kuitenkin määrätä, että kahdella tai useammalla peruskoululla on yhteinen vanhempainneuvosto. Vanhempainneuvoston tehtävänä on ylläpitää ja edistää yhteyksiä koulun ja kotien välillä, valvoa koulun toimintaa sekä tarvittaessa tehdä ehdotuksia koulun johtajalle, koululautakunnalle tai muulle kouluviranomaiselle sekä suorittaa ne muut tehtävät, jotka sille asetuksen tai kouluohjesäännön mukaan kuuluvat.

Vanhempainneuvoston sihteerinä toimii koulun johtaja. Milloin vanhempainneuvosto on kahden tai useamman peruskoulun yhteinen, koululautakunta määrää, minkä peruskoulun johtaja toimii vanhempainneuvoston sihteerinä.

4 luku.

Kunnan koululaitoksen järjestäminen.

13 §.

Tässä laissa tarkoitetun koulutoimen suunnittelua ja valmistelua varten kunnan tulee kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta lukien asettaa koulusuunnittelutoimikunta.

Koulusuunnittelutoimikunta lakkaa, kun kuntaan on perustettu tässä laissa tarkoitettu kunnan koululaitos ja asetettu sitä johtava kunnan koululautakunta.

14 §.

Kunnan tulee valmistaa ja viimeistään valtioneuvoston asettaman määräajan kuluessa toimittaa kouluhallituksen tarkastettavaksi kunnan koulusuunnitelma, joka sisältää arvioidun koulutustarpeen perusteella laaditun selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin kunta aikoo ryhtyä tässä laissa tarkoitetun kunnan koululaitoksen järjestämiseksi ja kouluolojensa kehittämiseksi. Kunnan koululaitosta järjestettäessä on mahdollisuuksien mukaan käytettävä hyväksi kunnassa toimivia kouluja. Koulusuunnitelmasta, jonka pohjalta kunnan kouluohjesääntö laaditaan, tulee ilmetä, miten peruskouluopetus kunnassa järjestetään, mitä muita kouluja ja lastentarhoja kunnan koululaitokseen sisällytetään, mitkä koulut korvaavat kunnan peruskoulua sekä millä tavoin ja missä ajassa koulusuunnitelmaan sisältyvät järjestelyt aiotaan toteuttaa.

15 §.

Valtioneuvoston tulee kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta lukien kouluhallituksen esityksestä sekä asianomaisia kuntia ja kuntien keskusjärjestöjä kuultuaan vahvistaa alueelliset toimeenpanosuunnitelmat, joissa määrätään, mihin mennessä alueen kunkin kunnan on toimitettava koulusuunnitelmansa kouluhallituksen tarkastettavaksi ja mistä ajankohdasta lukien kunnan koululaitos on perustettava, sekä annetaan tarvittaessa määräykset kuntien yhteistoiminnasta koulu-

suunnitelmien laatimisessa ja kouluolojen järjestämisessä. Toimeenpanosuunnitelmat on laadittava siten, että kunnan koululaitos perustetaan maan kaikkiin kuntiin kymmenen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta lukien ja että erityistä huomiota kiinnitetään vähävaraisten ja syrjäisten kuntien kouluolojen kehittämiseen.

Valtioneuvosto voi muuttaa toimeenpanosuunnitelmaa, milloin se lain toimeenpanon kannalta on tarkoituksenmukaista, ja erityisestä syystä myöntää pidennystä siinä asetettuun määräaikaan.

Valtioneuvosto voi kouluhallituksen esityksestä antaa kunnalle, jonka koulusuunnitelma on tarkastettu, luvan kunnan koululaitoksen perustamiseen ennen toimeenpanosuunnitelman vahvistamista tai siinä asetettua määräaikaa.

16 §.

Kunnan koululaitoksen järjestämisestä määrätään kunnan kouluohjesäännössä. Ohjesäännön valmistamisesta, hyväksymisestä, vahvistettavaksi alistamisesta ja vahvistamisesta sekä muuttamisesta on voimassa, mitä kansakoulun ohjesäännöstä on säädetty.

17 §.

Kunta on velvollinen perustamaan tämän lain mukaisen kunnan koululaitoksen valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukien.

Peruskoulu muodostetaan tämän lain säännösten mukaiseksi kokonaisuudessaan 1 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta lukien, kuitenkin siten, että opetus järjestetään tämän lain mukaisesti sanotusta ajankohdasta kolmella alimmalla vuosiluokalla ja sen jälkeen, mikäli kouluohjesäännössä ei ole toisin määrätty, lukuvuosittain vuosiluokka kerrallaan.

18 §.

Tämän lain mukaista koulujärjestelmää toteutettaessa keskikouluasteen tai sitä vastaavat luokat sisältävä valtion oppikoulu on, milloin sitä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa valtion lukioksi tai käyttää 2 §:n 4 momentissa mainittuun tarkoitukseen, kunnan peruskoulutarpeen niin vaatiessa muutettava kunnan kouluksi siten, että sen kiinteä ja irtain omaisuus 2 tai 3 momentissa tarkoitetuin tavoin luovutetaan kunnalle sen peruskoulun tarpeisiin ja, mikäli lukion järjestäminen sitä vaatii, myös kunnan koululaitokseen kuuluvan lukion tai kahden tai useamman kunnan yhteisen lukion tarpeisiin taikka kahdelle tai useammalle kunnalle niiden yhteistä lukiota varten. Erityisestä syystä valtion oppikoulu voidaan mainituin tavoin muulloinkin luovuttaa yhden tai useamman kunnan lukiota tai ammatillista oppilaitosta varten.

Kunnan tai kuntien kouluksi muutettava valtion oppikoulu lakkaa valtioneuvoston päättämästä ajankohdasta lukien. Tällaisen koulun irtain omaisuus sekä kiinteän omaisuuden käyttöoikeus luovutetaan korvauksetta koulun ylläpitäjälle, joka on velvollinen huolehtimaan omaisuuden kunnossapidosta ja, kun kiinteistöä lakataan käyttämästä kunnan koulun tarpeisiin, palauttamaan sen käyttöoikeuden valtiolle.

Valtioneuvosto voi luovuttaa valtion oppikoulun kiinteistön omistusoikeuden yhdelle tai useammalle kunnalle korvauksetta tai kohtuullisesta korvauksesta.

Lakkautetun valtion oppikoulun henkilökunnan aseman järjestämisestä säädetään erikseen.

19 §.

Kunta voi ottaa haltuunsa yksityisen oppikoulun varoineen ja velkoineen muuttaakseen sen kunnan koululaitokseen kuuluvaksi kouluksi tekemällä siitä koulun omistajan kanssa kirjallisen haltuunottosopimuksen. Sopimukselle on hankittava kouluhallituksen hyväksyminen. Haltuunottoa älköön rajoitettako koskemaan vain osaa koulun varoista tai veloista taikka siihen sisältyvistä kouluasteista, jollei kouluhallitus anna siihen kummankin osapuolen hakemuksesta ja tarpeellisiksi katsominsa ehdoin suostumustaan.

Lainan ottamista tarkoittavan kunnallisvaltuuston päätöksen alistamista koskevia säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitetun velan siirtämiseen kunnan vastattavaksi.

20 §.

Milloin yksityinen oppikoulu muutetaan kunnan koululaitokseen kuuluvaksi kouluksi, sen vakinaisessa palveluksessa tai koevuosilla oleva rehtori ja opettaja, joka siihen suostuu, siirretään, mikäli mahdollista entistä tointaan vastaavaan kunnan koulun virkaan tai tehtävään. Yksityisen oppikoulun muukin henkilökunta on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä sijoittamaan kunnan koulun palvelukseen.

Kunnan koululaitokseen kuuluvaksi kouluksi muutetun yksityisen oppikoulun henki-

lökunnan eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden järjestelystä säädetään erikseen.

21 §.

Yksityinen oppikoulu, jonka omistaja siihen suostuu, voidaan kunnan kouluohjesäännössä määrätä peruskoulua vastaavien luokkien osalta korvaamaan kunnan peruskoulua, ja on sen opetus tällöin järjestettävä peruskoulun opetussuunnitelman mukaan. Peruskoulua vastaavan osan oppilaille koulu on tällöin maksuton ja heille annetaan muutoinkin samat edut kuin kunnan peruskoulun oppilaille. Sama oppikoulu voi korvata myös kahden tai useamman kunnan peruskoulua.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti voimassa valtion oppikoulun osalta. Suostumuksen valtion oppikoulun käyttämiseen tähän tarkoitukseen antaa opetusministeriö ja sopimuksen koulun käyttämisestä tekee kouluhallitus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun kunnan peruskoulua korvaavaan yksityiseen oppikouluun voidaan liittää peruskoulun alimpia vuosiluokkia vastaavat luokat siten, että tällainen koulu korvaa peruskoulun sen kaikkien vuosiluokkien osalta. Näistä alimmista luokista on tässä laissa säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä kunnallisen kansakoulupiirin kouluksi määrätystä yksityisestä kansakoulusta on säädetty, kuitenkin niin, että luokkien perustamiseen ei vaadita valtioneuvoston lupaa.

Oppilaiden ottamisesta tässä pykälässä tarkoitetun koulun peruskoulua vastaaville luokille päättää koululautakunta.

22 §.

Jos kouluhallitus tarkastaessaan kunnan koulusuunnitelman on hyväksynyt yksityisen oppikoulun otettavaksi kunnan haltuun tai käytettäväksi kunnan peruskoulua korvaavana kouluna ja yksityisen oppikoulun omistaja ei ole kuuden kuukauden tai kouluhallituksen määräämän pitemmän ajan kuluessa sanotusta hyväksymisestä lukien suostunut tekemään koulusuunnitelmassa edellytettyä ja hyväksyttyjen ehtojen mukaista 19 §:ssä tarkoitettua haltuunottosopimusta tai 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua sopimusta koulun käyttämisestä kunnan peruskoulua korvaavana kouluna, koulun tai, milloin se on yliopistoon johtava, koulun keskikouluasteen valtionapu, eläkkeisiin annettavaa valtionapua lukuun ottamatta, lakkautetaan asteittain.

23 §.

Kunnan koululaitokseen kuuluvien koulujen ja sen peruskoulua korvaavien koulujen toiminta voidaan, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, järjestää siten, että opettajat hoitavat opetusta toisessa koulussa ja että koulujen huoneistoja, kalustoa, kirjastoja ja opetusvälineitä luovutetaan korvauksetta koulujen yhteiseen käyttöön. Asetuksella säädetään myös, missä tapauksissa kunnan koululaitokseen kuuluvilla kouluilla voi olla yhteisiä opettajanvirkoja.

5 luku.

Peruskoulun valtionavustus.

24 §.

Omien peruskoulurakennusten hankkimista ja niissä tehtäviä perusparannuksia varten kunta saa valtiolta avustusta vähintään 5 ja enintään 95 prosenttia sekä kuoletuslainaa vähintään 2.5 ja enintään 25 prosenttia rakennuskustannusten määrästä sen mukaan kuin 3 momentissa säädetään. Milloin rakennuskustannukset ylittävät valtioneuvoston vuosittain vahvistamien perusteiden mukaan määrätyn normaalihinnan, valtionapu ja kuoletuslaina on laskettava normaalihinnasta, jollei valtioneuvosto erityistapauksessa myönnä rahoitusta normaalihinnan ylittävistäkin kustannuksista.

Rakennuskustannuksiksi luetaan myös kohtuullinen liittymismaksu koulurakennuksen yhdistämisestä veden, sähkön tai lämpöenergian hankintaa varten perustetun laitoksen verkostoon sekä pihamaan kulutuskerroksen rakennuskustannukset.

Rakennuskustannuksiin kunnille annettava valtionapu ja kuoletuslaina on valtioneuvoston vuosittain vahvistaman kuntien kantokykyluokituksen mukaan seuraava:

	valtion-apu	kuoletus-laina
1 luokassa	95 %	2.5 %
2 „	85 %	5.0 %
3 „	75 %	7.5 %
4 „	65 %	10.0 %
5 „	55 %	12.5 %
6 „	45 %	15.0 %
7 „	35 %	17.5 %
8 „	25 %	20.0 %
9 „	15 %	22.5 %
10 „	5 %	25.0 %

Painavasta syystä valtioneuvosto voi sallia, että valtionapu ja kuoletuslaina myönnetään kunnalle suurempana kuin 3 momentissa on säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valtion rahoituksen tuella hankitun peruskoulurakennuksen ensikertaiseen kalustamiseen ja varustamiseen tarpeellisin opetusvälinein myönnetään valtionapua samojen perusteiden mukaan kuin rakennuksen hankkimiseen.

Kunnan oikeudesta saada 1—3 momentissa tarkoitetun avustuksen ja kuoletuslainan sijasta vuotuista valtion rahoitusta tehdasvalmisteisen siirtokelpoisen peruskoulurakennuksen hankkimiseen on vastaavasti voimassa, mitä siitä kansakoulun osalta on säädetty.

25 §.

Kunnalla, joka 19 §:ssä tarkoitetuin tavoin ottaa haltuunsa yksityisen oppikoulun varoineen ja velkoineen, on oikeus saada valtiolta avustusta ja kuoletuslainaa koulun vakautettujen velkojen maksamiseen soveltuvin kohdin samojen perusteiden mukaan kuin se saisi niitä haltuun otettavan koulun rakennusten hankkimiseen peruskoulua varten, kuitenkin niin, että kuoletuslainaa ei myönnetä valtion antamien lainojen maksamiseen.

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle, joka ostaa yksityisen oppikoulun pysyvässä käytössä 1 päivänä tammikuuta 1965 tai sen jälkeen olleen rakennuksen tontteineen kunnan koululaitokseen kuuluvaa koulua varten, valtionapua ja kuoletuslainaa enintään siitä osasta kauppahintaa, minkä harkitaan vastaavan niiden velkojen määrää, josta valtion rahoitus annettaisiin siinä tapauksessa, että rakennus tontteineen siirtyisi kunnan omaksi 19 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on soveltuvin kohdin voimassa myös sellaisen keskikouluasteen sisältävän kunnan omistaman yksityisen oppikoulun osalta, joka muutetaan kunnan koululaitokseen kuuluvaksi kouluksi.

Valtiolta saadun lainan maksamiseen myönnetty avustus käytetään lainan lyhentämiseen. Muu tässä pykälässä tarkoitettu valtionapu ja kuoletuslaina suoritetaan täysille kymmenille markoille pyöristettynä valtioneuvoston määrääminä valtion obligaatioina, joiden nimellisarvo on vähintään sata markkaa, takaisinmaksuaika enintään kymmenen vuotta ja vuotuinen korko seitsemän prosenttia. Obligaatioiden kulloinkin erääntyvä korko ja kuoletus ovat sidotut viralliseen elinkustannusindeksiin sen nousun puoleen määrään. Valtionapu ja kuoletuslaina, jota ei voida suorittaa obligaatioina, maksetaan rahana.

26 §.

Kunta saa vuotuista valtionapua 85 prosenttia niistä peruskoulun todellisista käyttömenoista, jotka johtuvat opettajien ja asuntolanhoitajien laissa määrätyistä palkoista ja niistä menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista, oppilasasuntoloista sekä oppilaiden majoituksesta ja kyydityksestä, ja sen lisäksi 3 momentissa tarkoitetuista muista käyttömenoista valtionapua 24 §:n 3 momentissa tarkoitetun kantokykyluokituksen mukaan seuraavasti:

1	luokassa	95 %
2	„	85 %
3	„	75 %
4	„	65 %
5	„	55 %
6	„	45 %
7	„	35 %
8	„	25 %
9	„	15 %
10	„	5 %

Opetusministeriö voi myöntää 1 tai 2 kantokykyluokkaan kuuluvalle kunnalle lisäavustusta 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin, mikäli kunnalle koulumenoista aiheutuva rasitus muuten tulisi kohtuullista raskaammaksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuiksi valtionapuun oikeuttaviksi muiksi käyttömenoiksi luetaan:

1) omien peruskoulurakennusten ja peruskoulun käytössä olevien valtion rakennusten ne todellisten kunnossapitokustannusten perusteella arvioidut kunnossapitomenot, jotka valtioneuvosto vuosittain vahvistaa erilaisille opetushuoneille ja oppilasasuntoloille, sekä hyväksyttävän määräiset vuokramaksut huoneistoista, joita asianomaisella luvalla käytetään peruskoulun opetushuoneina tai oppilasasuntoloina; ja

2) muut peruskoulun käyttömenot, joiden oppilasta kohden lasketun määrän valtioneuvosto vuosittain todellisten keskimääräisten kustannusten perusteella vahvistaa asutuksen rakenteen puolesta erityyppisiä kuntia varten ja joihin ei lueta rakennuspääoman korkoa ja

kuoletusta, velkojen korkoja ja kuoletuksia, oppilaiden terveydenhoidon, hampaanhoidon ja kesäsiirtolain kustannuksia eikä hallinnon kustannuksia.

Milloin peruskoulu on kahden tai useamman kunnan yhteinen, valtionapua myönnettäessä kunkin kunnan osuudeksi koulun käyttömenoista katsotaan sen oppilasmäärää vastaava osuus koulun koko oppilasmäärästä.

Mitä 1—4 momentissa on säädetty, on vastaavasti voimassa niistä kustannuksista, jotka kunnalle aiheutuvat peruskouluopetuksen järjestämisestä 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Asetuksella säädetään, mikä osa 21 §:ssä tarkoitetun yksityisen oppikoulun menoista luetaan peruskoulua vastaavien luokkien osalle silloin, kun koulu käsittää myös lukion.

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, voidaan kunnalle erityisiä peruskoulutointa edistäviä tehtäviä varten antaa ylimääräistä avustusta tulo- ja menoarvioon erikseen otetusta määrärahasta.

Edellä 1 momentin mukaan määräytyvästä valtionavusta on vähennettävä ne avustussuoritukset, jotka kunta on maksanut muulle yksityiselle oppikoululle kuin 21 §:ssä tarkoitetulle siinä koulua käyneiden oppivelvollisten osalta.

27 §.

Yksityinen oppikoulu, joka 21 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetuin tavoin korvaa kunnan peruskoulua, ei saa valtiolta avustusta kunnan peruskoulua korvaavien luokkien osalta.

Milloin valtion oppikoulua käytetään 21 §:ssä tarkoitetuin tavoin korvaamaan kunnan peruskoulua, kunta on velvollinen valtiolle suorittamaan omia oppilaitaan vastaavan osuuden kunnan peruskoulua korvaavien luokkien aiheuttamista todellisista käyttömenoista, joista vähennetään saadut tulot ja asianomaisen kunnan hyväksi 26 §:n 1—3 momentissa säädettyjä perusteita soveltaen laskettu valtion osuus. Kunnan osuuteen ei sovelleta 26 §:n 5 momentin säännöstä.

Tämän lain mukaista peruskoulua vastaavaksi järjestetyn muun kuin 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksityisen koulun käyttömenoihin voidaan asetuksella säädetyin ehdoin antaa sama valtionapu kuin kunnan peruskoulun käyttömenoihin, jos koulu maan opetustoimen kannalta tärkeän koulukokeilun vuoksi tai paikkakunnan kielellisen vähemmistön koulutustarpeen tyydyttämiseksi taikka muun erityisen syyn vuoksi on tarpeellinen. Avustusta älköön myönnettäkö, jos koulua ylläpidetään taloudellisen voiton saavuttamiseksi tai jos se perii oppilailta muita tai suurempia maksuja kuin avustusehdoissa on sallittu. Oikeuden tässä momentissa tarkoitetun valtionavun saamiseen myöntää valtioneuvosto.

6 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

28 §.

Kansakoulusta, oppikoulusta ja ammatillisesta oppilaitoksesta kunnassa, jossa ei ole tämän lain mukaista kunnan koululaitosta, on jäljempänä tässä pykälässä säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä niistä on muutoin säädetty.

Kansakoulua tai valtion oppikoulua perustettaessa tahi valtion oppikoulun toimintamuotoa muutettaessa sekä myönnettäessä lupaa kansakouluun kuuluvan keskikoulun tai yksityisen oppikoulun perustamiseen taikka yksityisen keskikoulun laajentamiseen yliopistoon johtavaksi on huolehdittava siitä, että toimenpide edistää tässä laissa tarkoitettuun koulujärjestelmään siirtymistä.

Valtion oppikoulun sekä valtionapua nauttivan kansakoulun tai yksityisen oppikoulun rakennus, jonka piirustuksille haetaan vahvistusta tämän lain voimaantulon jälkeen, on niin sijoitettava, ettei se haittaa tässä laissa tarkoitetun koulujärjestelmän toteuttamista.

Valtionavun antamiseen yksityiselle oppikoululle sen heinäkuun 1 päivästä lukien, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta, vaaditaan sen lisäksi, mitä valtionavun ehdoista muutoin on voimassa, että omistaja sitoutuu olemaan vähentämättä koulun kiinteätä ja siihen rinnastettavaa omaisuutta sekä luovuttamaan koulun varoineen ja velkoineen kunnalle siinä tapauksessa, että koulun toiminta lopetetaan.

Tämän lain voimaantulon jälkeen perustetulle yksityiselle oppikoululle, jossa on keskikouluaste, voidaan antaa valtionapua vain, jos koulun omistaa kunta tai kuntainliitto taikka osakeyhtiö, jossa kunnalla yksin tai yhdessä toisen kunnan kanssa on pääasiallinen määräämisvalta, jonka ne sitoutuvat säilyttämään.

Erittäin painavasta syystä valtionapu voidaan kuitenkin 4 ja 5 momentin säännösten estämättä antaa yksityisen oppikoulun ylläpitäjälle. Luvan valtionavun antamiseen 4 momentin säännösten estämättä antaa opetusministeriö.

29 §.

Tämän lain voimaan tullessa toimineesta keskikouluasteen sisältävästä oppikoulusta, joka sijaitsee koululaitoksensa tämän lain mukaisesti järjestäneessä kunnassa ja jota ei ole siirretty kunnan koululaitokseen tai saatettu kunnan peruskoulua korvaavaksi kouluksi, on 4 §:ssä, 10 §:n 2 momentissa, 22 §:ssä ja 28 §:n 4 momentissa säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä oppikoulusta on säädetty.

Tämän lain voimaan tullessa toimineesta yksityisestä kansakoulusta, joka sijaitsee 1 momentissa tarkoitetussa kunnassa ja jota ei ole liitetty kunnan koululaitokseen tai saatettu kunnan peruskoulua korvaavaksi kouluksi, on 10 §:n 2 momentissa säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä yksityisestä kansakoulusta on säädetty.

30 §.

Lapsen koulunkäynnistä vieraan kunnan peruskoulussa tai sitä korvaavan yksityisen oppikoulun peruskoulua vastaavalla luokalla lapsen kotikunta on velvollinen suorittamaan korvausta vieraalle kunnalle opetusministeriön määräämien perusteiden mukaan. Perusteet on määrättävä siten, että korvaus vastaa likipitäen niitä todellisia lisäkustannuksia, jotka koulunkäynti on aiheuttanut vieraalle kunnalle.

31 §.

Vieraasta kunnasta oleva lapsi, joka kunnan koululaitoksen perustamisen aikana on oppilaana kunnan peruskouluksi muuttuneessa kansakoulussa tai keskikouluasteella kunnan peruskouluksi tai kunnan peruskoulua korvaavaksi kouluksi muuttuneessa oppikoulussa, saa jatkaa koulunkäyntiään sanotussa koulussa peruskoulun loppuun saakka. Lapsen koulunkäynnistä maksettavasta korvauksesta on voimassa, mitä 30 §:ssä on säädetty.

Milloin lapsi, jonka kotikunnassa ei ole peruskoulua, käy koulua 27 §:n 2 momentissa tarkoitetussa valtion oppikoulussa peruskoulua vastaavalla luokalla, kunta on velvollinen suorittamaan valtiolle korvausta sanotussa lainkohdassa säädetyn perusteen mukaan.

32 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

Asetuksella annetaan säännökset myös tässä laissa tarkoitetun koulujärjestelmän kehittämistä varten tarpeellisen kokeilutoiminnan järjestämisestä.

33 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi koulujärjestelmän perusteista on ehdotettu varsinaisesta kansakoulusta, kansalaiskoulusta ja keskikoulusta muodostettavaksi yhtenäiskoulutyyppinen yhdeksänvuotinen peruskoulu, jonka suorittaminen kuuluisi oppivelvollisuuden täyttämiseen. Tämä kunnalliseksi muodostettava peruskoulu tulisi osaksi kunnan koululaitosta, johon voisi kuulua myös lukio, ammatillisia oppilaitoksia ja lastentarha. Peruskoulun käyttömenoihin annettava valtionapu on ehdotettu järjestettäväksi siten, että se opettajien ja asuntolanhoitajien palkkauksista ja niistä menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista sekä oppilasasuntoloista, oppilaiden majoituksesta ja kyydityksestä johtuvista menoista olisi 85 prosenttia, kun taas muista menoista avustus olisi porrastettu kuntien taloudellisen kantokyvyn perusteella ja se yleensä määräytyisi laskennallisten perusteiden mukaan.

Lakiehdotuksen johdosta tulee ilmeisesti huomattava määrä valtion ja yksityisten oppikouluista muutettavaksi kunnan koululaitokseen kuuluviksi kouluiksi, minkä ohessa osa oppikouluista muodostuu kunnan peruskoulua korvaaviksi kouluiksi, joiden peruskoulua vastaavan asteen valtionapu suoritetaan kunnille samojen perusteiden mukaan kuin peruskoulun valtionapu. Näihin oppikouluihin kuuluvat lukioasteet jäävät ainakin aluksi monessa tapauksessa peruskoulun tai sitä vastaavan kouluasteen yhteyteen siten, että molemmat koulut tai kouluasteet käyttävät samoja opettajia, opetustiloja ja kalustoa. Kun yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annetussa laissa (493/50) säädetty valtionapujärjestelmä, jonka mukaan valtionapu määrätään osaksi luokkien ja opettajien perusteella, osaksi määräosana tietyistä menoista, ei sovellu käytettäväksi rinnan peruskoulun valtionapujärjestelmän kanssa, on yksityisoppikoulujen valtionapujärjestelmän muuttaminen osoittautunut tarpeelliseksi.

Yksityisoppikoulujen valtionapu on lähinnä niiden valtionavusta annetun lain muuttamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (363/62) johdosta kohonnut keskimäärin noin 80 prosentiksi käyttömenoista, mikä määrä useimmissa tapauksissa on korkeampi kuin koulujärjestelmän perusteista annettuun esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukainen valtionapu peruskoululle. Kun ei ole asianmukaista, että valtio suorittaa uuden koulujärjestelmän vallitessa vanhan järjestelmän mukaiselle oppikoululle sen keskikouluasteen osalta suuremman valtionavun kuin peruskoululle, olisi yksityisoppikoulun keskikouluasteen valtionapua alennettava siinä määrin, ettei korkeampi valtionapu olisi hidastamassa uuteen järjestelmään siirtymistä. Jotta valtionavun alentamisesta ei aiheutuisi vaikeuksia yksityisoppikouluille lukioasteen ylläpitämisessä ja kun lukio-opetuksen järjestämisestä aiheutuu koululle suuremmat menot kuin keskikouluopetuksen järjestämisestä, olisi lukion osalta valtionapu määrättävä suuremmaksi kuin keskikoulun osalta.

Edellä lausutuista käytännöllisistä ja koulupoliittisista syistä sekä edellyttäen, että Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi koulujärjestelmän perusteista hyväksytään, Hallitus esittää, että yksityisoppikoulujen valtionavusta annettaisiin laki, jota sovellettaisiin niissä kunnissa, jotka ovat järjestäneet koulutoimensa koulujärjestelmän perusteista annettavan lain mukaisesti. Jotta yksityisoppikoulun ja peruskoulun valtionapuja voitaisiin myöntää samaa molemmat koulutyypit käsittävää kouluyksikköä var-

ten, ehdotetaan, että valtionapu yksityisoppikoulun opettajien palkkaukseen ja siitä menevään työnantajan sosiaaliturvamaksuun olisi sama kuin peruskoulun vastaava valtionapua eli 85 prosenttia todellisista menoista. Yksityisoppikoulun eläkkeisiin annettavan valtionavun samoin kuin eläke- ja perhe-eläkejärjestelmän tulisi jäädä ennalleen. Yksityisoppikoulujen muihin käyttömenoihin annettavat valtionavut olisi poistettava, kuitenkin niin, että lukion oppilasta kohden annettaisiin koulujen erilaisen taloudellisen aseman perusteella porrastettava valtionapu ja että mahdollisuus ylimääräisen valtionavun antamiseen lukiota, kokeilutoimintaa sekä iltaoppikoulutoimintaa varten säilytettäisiin.

Kun uuden koulujärjestelmän vallitessa kuntien osuus yksityisoppikoulun muotoisten lukioiden ylläpitäjinä tulee ilmeisesti kasvamaan ja kun kuntien lukiot eivät oikeastaan ole yksityisiä, olisi tämä periaatteellinen ero otettava huomioon myös lakitekstissä. Koska ei ole asianmukaista, että kunnat ylläpitävät peruskoulujen ohella myös yksityisoppikoulutyyppisiä keskikouluja, ei niitä varten olisi myönnettävä valtionapua lainkaan.

Oppikoululle, joka sijaitsee koulujärjestelmän perusteista annetussa laissa tarkoitetun kunnan koululaitoksen perustaneessa kunnassa, ei olisi myönnettävä valtionapua yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annetun lain nojalla.

Ehdotetusta laista ei sinänsä aiheudu valtiolle lisämenoja. Kun laki kuitenkin täydentää koulujärjestelmän perusteista annettavaa lakia ja korottaa lukion osalta annettavaa valtionapua, on lakiehdotuksesta johtuvaksi lisämenoksi luettava lukion valtionavun kohoaminen, mikä nykyisten oppilasmäärien perusteella arvioiden on 2 500 000 —3 000 000 markkaa vuodessa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Opetuskieleltään suomen- tai ruotsinkielinen kunnallinen tai yksityinen oppikoulu, joka täyttää säädetyt ehdot, saa toimintaansa varten valtionapua tämän lain mukaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 momentissa tarkoitettuun oppikouluun, joka sijaitsee koulujärjestelmän perusteista päivänä kuuta 19 annetussa laissa tarkoitetun kunnan koululaitoksen perustaneessa kunnassa ja joka ei saa valtionapua sanotun lain 27 §:n 3 momentin nojalla. Eläkkeisiin tulevaa valtionapua lukuun ottamatta tämän lain nojalla ei anneta valtionapua oppikoulun niiden luokkien osalta, jotka koulujärjestelmän perusteista annetun lain 21 §:ssä tarkoitetuin tavoin korvaavat kunnan peruskoulua, eikä keskikoululuokkien osalta kunnan, kuntainliiton tai sellaisen osakeyhtiön ylläpitämässä oppikoulussa, jossa yhdellä tai useammalla kunnalla on pääasiallinen määräämisvalta.

2 §.

Oikeuden tässä laissa säädetyn valtionavun saamiseen jatkuvasti tai määräajaksi myöntää opetusministeriö.

3 §.

Valtionavun saamisen ehtona on:

1) että koulu on todellisen ja jatkuvan sivistystarpeen vaatima;

2) että koulua ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi;

3) että koulu on muodoltaan sellainen kuin valtion oppikoulusta on säädetty tai sen harkitaan kokeilutoiminnalla tuottavan erityistä hyötyä maan opetustoimelle taikka se on tarpeellinen oppikoulun oppimäärää etupäässä työn ohessa iltaisin opiskeleville; ja

4) että koulu täyttää asetuksella säädetyt muut valtionavun ehdot.

Erityistä tehtävää varten perustetulle yksityiselle oppikoululle valtioneuvosto voi

painavasta syystä myöntää oikeuden valtionavun saamiseen määräajaksi, vaikka koulu ei täytä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä vaatimusta.

4 §.

Oppikoulu saa valtionapua:

1) 85 prosenttia opettajien palkoista siltä osin kuin ne eivät ylitä valtion vastaavista viroista, toimista tai tehtävistä maksettavia palkkoja;

2) 85 prosenttia 1 kohdan mukaan valtionapuun oikeuttavista palkkauksista menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista; ja

3) 30—100 prosenttia siitä rahamäärästä päiväkouluna toimivan lukion oppilasta kohden, jonka valtioneuvosto tilivuosittain erilaisia oppikouluja varten vahvistaa vähintään 150 markaksi ja enintään 400 markaksi.

Määrättäessä 3 kohdassa tarkoitettuja lukion oppilaskohtaisia rahamääriä lainkohdassa mainitut vähimmäis- ja enimmäismäärät katsotaan korotetuiksi tai alennetuiksi yhtä monella täydellä sadanneksella, kuin elinkustannusindeksi on asianomaisen tilivuoden kuudentena kalenterikuukautena ollut korkeampi tai alempi kuin sinä kalenterikuukautena, jona tämä laki on tullut voimaan.

5 §.

Valtioneuvosto voi myöntää valtion tuloja menoarvioon otetun määrärahan rajoissa ylimääräistä avustusta oppikouluissa suoritettavaa kokeilutoimintaa, lukiota, iltaoppikoulua sekä oppikoulun oppimäärää iltaisin opiskeleville järjestettyjä luokkia varten.

6 §.

Kunnallisen ja yksityisen oppikoulun palveluksessa olevan henkilön eläkkeen, perheeläkkeen, hautausavun ja hautauskustannusten korvauksen suorittamisesta valtion varoista on vastaavasti voimassa, mitä siitä yksityisoppikoulun palveluksessa olevan henkilön osalta on lailla säädetty.

Sen lisäksi, mitä edellä tässä laissa on säädetty, oppikoulu saa valtionapua 75 prosenttia yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (291/66) voimaantulosäännöksessä tarkoitetuista eläkkeistä.

7 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 19 , ja sitä sovelletaan oppikoululle sitä tilivuotta seuraavan tilivuoden alusta lukien maksettaviin valtionapuihin, jonka aikana sen sijaintikuntaan on perustettu koulujärjestelmän perusteista annetussa laissa tarkoitettu kunnan koululaitos, jolloin yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annettuun lakiin (493/50) ja siihen myöhemmin tehtyihin muutoksiin perustuva valtionapu lakkaa.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa tehdyn pysyvän hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission muodostamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Kysymys Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisten suhteiden järjestelmällisestä tutkimisesta oli ensimmäistä kertaa esillä pääministeri Kosyginin kesäkuussa 1966 Suomeen tekemän vierailun aikana. Tällöin todettiin mm., että neljäs runkosopimus kauppavaihdosta vuosina 1966—70 luo vankan pohjan maittemme välisten taloudellisten suhteiden jatkuvalle kehittämiselle. Tämän lisäksi pidettiin kuitenkin sekä Suomen että Neuvostoliiton taholla hyödyllisenä tutkia keinoja jatkuvan ja entistä kiinteämmän kosketuksen aikaansaamiseksi molempien maiden asiantuntijoiden välillä sekä kaupallisten että myös muiden taloudellisten suhteiden laajentamismahdollisuuksien järjestelmälliseksi tutkimiseksi. Molemmissa maissa tultiin sittemmin siihen tulokseen, että parhaiten tämän tehtävän voisi täyttää yhteinen komissio, joka valmistelisi taloudellisia kysymyksiä pitkällä tähtäimellä.

Tasavallan presidentti nimitti 2 päivänä joulukuuta 1966 yhteistyökomission Suomen ryhmän puheenjohtajaksi ulkoasiainministeri Ahti Karjalaisen, ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi pankinjohtaja Reino Rossin sekä toiseksi varapuheenjohtajaksi pääjohtaja Olavi Mattilan. Suomen ryhmässä on lisäksi kymmenen viranomaisia ja eri intressipiirejä edustavaa jäsentä henkilökohtaisine varamiehineen. Neuvostoliiton ryhmän puheenjohtajana on ulkomaankauppaministeri N. S. Patolitshev.

Neuvostoliiton tehtyä ehdotuksen yhteistyökomissiota koskevaksi sopimukseksi ja Suomen annettua tähän oman vastaehdotuksensa allekirjoitettiin Moskovassa käytyjen neuvottelujen tuloksena 10 päivänä helmikuuta 1967 sopimus pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission perustamisesta sekä yhteistyökomission ohjesääntö.

Yhteistyökomission muodostamista koskevan sopimuksen 2 artiklan mukaan komissio tutkii Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisten yhteyksien kehittämismahdollisuuksia ja valmistaa ehdotuksia, jotka tähtäävät maittemme välisten kaupallisten ja muitten taloudellisten yhteyksien pysyvään laajentamiseen. Komission tehtävänä on lisäksi Suomen ja Neuvostoliiton välisten taloudellisten yhteyksien koordinoiminen ja se käsittelee maittemme välisten taloudellisten sopimusten toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä. Komission tekemät päätökset tulevat voimaan heti, jollei niitä alisteta asianomaisen hallituksen vahvistettavaksi (3 art.). Komission toiminta perustuu ohjesääntöön (5 art.) eivätkä tämän sopimuksen määräykset vaikuta niihin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat muista kansainvälisistä sopimuksista (6 art.). Sopimus on ratifioitava ja se tulee voimaan ratifioimiskirjojen vaihtamispäivänä. Ratifioimiskirjat vaihdetaan Helsingissä. Sopimuksen voimassaoloaika on rajoittamaton irtisanomismahdollisuuksin (7 art.).

Komission ensimmäinen yhteinen kokous pidettiin Moskovassa 11 päivänä helmikuuta, missä hyväksyttiin lähiajan toimintasuunnitelma. Sovittiin mm., että molemmissa maissa asetetaan kolme työryhmää käsittelemään luonnonkaasun hankkimista Neuvostoliitosta Suomeen ja siihen liittyvää mahdollista kaasujohdon rakentamista, suomalaisten yritysten osallistumista rakentamiseen Neuvostoliitossa sekä lauttayhteyden avaamista Helsingistä Tallinnaan. Lisäksi sovittiin, että ko-

kouksen päätökset astuvat voimaan samanaikaisesti yhteistyökomission perustamista koskevan sopimuksen kanssa.

Koska komissio toiminnassaan tulee käyttämään myös päätösvaltaa sopimuspuolten taloudellisia suhteita koskevissa asioissa Hallitus pitää tarpeellisena sopimuksen saattamista ennen ratifiointia Eduskunnan hyväksyttäväksi.

Edellä lausutun nojalla ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti ehdotetaan,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission perustamista koskevaan 10 päivänä helmikuuta 1967 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri,
Pääministeri *Rafael Paasio.*

Suomen Tasavallan hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallituksen välinen

SOPIMUS

pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission muodostamisesta.

Suomen Tasavallan hallitus ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallitus,

todeten pitkäaikaisten kaupallisten ja muiden taloudellisten sopimusten pohjalle perustuvien molempien maiden välisten taloudellisten suhteiden menestyksellisen kehityksen,

pyrkien edelleen lujittamaan ja johdonmukaisesti laajentamaan kaupallisia ja muita taloudellisia suhteita ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta 6 päivänä huhtikuuta 1948 tehdyn sopimuksen pohjalla ja

haluten entistä suuremmassa määrin löytää ja käyttää hyväksi niitä keskinäisen taloudellisen yhteistyön mahdollisuuksia, jotka johtuvat kummankin maan talouselämän rakenteellisista erikoisominaisuuksista ja maantieteellisestä sijainnista,

ovat päättäneet tehdä sopimuksen seuraavasta:

1 artikla

Sopimuspuolet ovat päättäneet muodostaa tasa-arvoisuuden pohjalla pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission, josta alempana käytetään nimitystä "komissio", säännöllisen ja kiinteämmän kosketuksen ylläpitämiseksi molempien maiden talouselämän asiantuntijoiden kesken Suomen ja SNT-Liiton kaupallisten ja muiden taloudellisten yhteyksien laajentamismahdollisuuksien järjestelmällistä tutkimista silmälläpitäen.

СОГЛАШЕНИЕ

между Правительством Финляндской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик об образовании Постоянной межправительственной Финляндско-Советской комиссии по экономическому сотрудничеству

Правительство Финляндской Республики и Правительство Союза Советских Социалистических Республик,

отмечая успешное развитие экономических связей между обеими странами, базирующихся на основе долгосрочных торговых и других экономических соглашений,

стремясь к дальнейшему укреплению и последовательному расширению торговых и других экономических отношений на основе Договора о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи от 6 апреля 1948 года и

желая в большей степени вскрывать и использовать экономические возможности взаимного сотрудничества, вытекающие из структурных особенностей хозяйства и географического положения обеих стран,

решили заключить Соглашение о нижеследующем:

Статья 1

Договаривающиеся Стороны решили образовать Постоянную межправительственную Финляндско-Советскую комиссию по экономическому сотрудничеству, именуемую далее "Комиссия", на паритетных началах для осуществления регулярных и более тесных контактов между экспертами обеих стран и области экономики с целью систематического изучения возможностей расширения торговых и других экономических связей между Финляндией и СССР.

2 artikla

Komissio:

tutkii kysymyksiä, jotka liittyvät mahdollisuuksiin kehittää edelleen Suomen ja Neuvostoliiton välisiä taloudellisia yhteyksiä;

valmistaa ehdotuksia, jotka tähtäävät Suomen ja SNT-Liiton välisten kaupallisten ja muiden taloudellisten yhteyksien pysyvään laajentamiseen;

käsittelee Suomen ja SNT-Liiton välillä olemassaolevien kaupallisten ja muiden taloudellisten sopimusten toimeenpanokysymyksiä sekä tekee näiden sopimusten menestyksellistä toimeenpanoa tarkoittavia suosituksia;

koordinoi suomalais-neuvostoliittolaista yhteistyötä molempien maiden välisten taloudellisten yhteyksien alalla.

3 artikla

Komission tekemät päätökset tulevat voimaan heti, kun ne on allekirjoitettu, mikäli itse päätöksissä ei ole toisin edellytetty.

Poikkeuksen muodostavat ne päätökset, jotka jommankumman sopimuspuolen ilmoituksen mukaan on alistettava asianomaisen hallituksen vahvistettavaksi.

4 artikla

Sopimuspuolet, edistääkseen komission työtä, järjestävät tarpeelliset, niin välittömästi kuin myös maittensa ulkomaanedustustojen kautta tapahtuvat keskinäiset yhteydet.

5 artikla

Komissio toimii sitä koskevan ohjesäännön mukaisesti, joka ohjesääntö on tämän sopimuksen erottamaton osa.

Komission ehdotuksesta ohjesääntöön voidaan tehdä muutoksia, jotka tulevat voimaan sen jälkeen kun kummankin maan hallitus on ne hyväksynyt.

6 artikla

Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta niihin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoituksiin, jotka johtuvat muista niiden tekemistä kansainvälisistä sopimuksista.

Статья 2

Комиссия:

изучает вопросы, связанные с возможностями дальнейшего развития финляндско-советских экономических связей;

подготавливает предложения, направленные на постоянное расширение торговых и других экономических связей между Финляндией и СССР;

рассматривает вопросы выполнения существующих торговых и других экономических соглашений между Финляндией и СССР и выносит рекомендации, направленные на успешное выполнение этих соглашений;

координирует финляндско-советское сотрудничество в области экономических связей обеих стран.

Статья 3

Решения, принимаемые Комиссией, вступают в силу немедленно после их подписания, если иное не предусмотрено в самих решениях.

Исключение составляют те решения, которые по заявлению одной из Сторон подлежат последующему утверждению ее Правительством.

Статья 4

Договаривающиеся Стороны в интересах содействия работе Комиссии обеспечивают необходимые взаимные связи как непосредственно, так и через внешние представительства своих стран.

Статья 5

Комиссия осуществляет деятельность в соответствии с Положением о Комиссии, являющимся неотъемлемой частью настоящего Соглашения.

По предложению Комиссии в Положение могут быть внесены изменения, которые вступают в силу после утверждения Правительствами обеих стран.

Статья 6

Положения настоящего Соглашения не затрагивают прав и обязательств Договаривающихся Сторон, вытекающих из заключенных ими других международных соглашений.

7 artikla

Tämä sopimus on ensi tilassa ratifioitava ja se tulee voimaan ratifioimiskirjojen vaihtopäivänä. Ratifioimiskirjojen vaihto suoritetaan Helsingissä.

Sopimuksen voimassaoloaika on rajoittamaton. Kumpikin sopimuspuoli voi kuitenkin irtisanoa sopimuksen, ja se lakkaa olemasta voimassa kuuden kuukauden kuluttua siitä kun jompikumpi sopimuspuolista on ilmoittanut sen irtisanomisesta.

Tehty Moskovassa 10 päivänä helmikuuta 1967 kahtena alkuperäisenä suomen- ja venäjänkielisenä kappaleena, kummankin tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

Suomen Tasavallan hallituksen valtuuttamana

Ahti Karjalainen

Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallituksen valtuuttamana

N. Patolitshev

Статья 7

Настоящее Соглашение подлежит ратификации в возможно короткий срок и вступает в силу в день обмена ратификационными грамотами. Обмен ратификационными грамотами состоится в Хельсинки.

Срок действия Соглашения не ограничен. Однако Соглашение может быть расторгнуто любой из Сторон по истечении шести месяцев после получения сообщения одной из Сторон о его расторжении.

Совершено в Москве 10 февраля 1967 года в двух подлинных экземплярах, каждый на финском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

По уполномочию Правительства Финляндской Республики

Ахти Карялайнен

По уполномочию Правительства Союза Советских Социалистических Республик

Н. Патоличев

Pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission

OHJESÄÄNTÖ

Suomen Tasavallan hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallituksen kesken 10 päivänä helmikuuta 1967 tehdyn, pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission muodostamista koskevan sopimuksen 5 artiklan mukaisesti sopimuspuolet ovat hyväksyneet seuraavan ohjesäännön:

1 §.

Pysyvä suomalais-neuvostoliittolainen hallitusten välinen taloudellinen yhteistyökomissio, josta alempana käytetään nimitystä "komissio", on muodostettu ylläpitämään säännöllistä ja entistä kiinteämpää kosketusta kummankin maan talouselämän asiantuntijoiden kesken Suomen ja SNT-Liiton välisten kaupallisten ja muiden taloudellisten yhteyksien laajentamismahdollisuuksien järjestelmällistä tutkimusta silmälläpitäen.

Komission tehtävät on määritelty pysyvää suomalais-neuvostoliittolaista hallitusten välistä taloudellista yhteistyökomissiota koskevan sopimuksen 2 artiklassa.

2 §.

Komissio käsittää tasa-arvoisuuden pohjalla muodostettavat suomalaisen ja neuvostoliittolaisen ryhmän. Komission kummankin ryhmän puheenjohtajan ja jäsenet nimittää asianomainen hallitus.

Ryhmien puheenjohtajat ilmoittavat toinen toisilleen komission ryhmien kokoonpanosta ja niissä tapahtuneista muutoksista.

3 §.

Komissio pitää kokouksensa säännönmukaisesti kaksi kertaa vuodessa hyväksymänsä työsuunnitelman ja molempien ryhmien pu-

ПОЛОЖЕНИЕ

о Постоянной межправительственной Финляндско-Советской комиссии по экономическому сотрудничеству

Согласно статье 5 Соглашения между Правительством Финляндской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик об образовании Постоянной межправительственной Финляндско-Советской комиссии по экономическому сотрудничеству от 10 февраля 1967 года Договаривающиеся Стороны приняли следующее Положение:

§ 1

Постоянная межправительственная Финляндско-Советская комиссия по экономическому сотрудничеству, именуемая далее "Комиссия", образована с целью осуществления регулярных и более тесных контактов между экспертами обеих стран в области экономики для систематического изучения возможностей расширения торговых и других экономических связей между Финляндией и СССР.

Функции Комиссии определены в статье 2 Соглашения о Постоянной межправительственной Финляндско-Советской комиссии по экономическому сотрудничеству.

§ 2

Комиссия состоит из Финляндской и Советской частей, создаваемых на паритетных началах. Председатели и члены Частей Комиссии назначаются соответствующими Правительствами.

О персональном составе Частей Комиссии и его изменениях председатели Частей информируют друг друга

§ 3

Комиссия проводит свои заседания, как правило, два раза в год в соответствии с утвержденным ею планом

heenjohtajien sopimuksen mukaisesti. Kokoukset pidetään vuorotellen kummassakin maassa, ja kokouksen puheenjohtajan tehtäviä hoitaa sen ryhmän puheenjohtaja, jonka maassa kokous pidetään.

Komission kokouksiin voi kumpikin ryhmä kutsua tarpeelliseksi katsomansa määrän neuvonantajia ja asiantuntijoita.

Ryhmien puheenjohtajat sopivat keskenään kokouksen koollekutsumisesta ja sen esityslistasta, mikäli mahdollista, kuukautta ennen koollekutsumista. Kokouksessa käsitellään esityslistaan jo merkityt asiat, sekä kokouksen alussa puheenjohtajien yhteisellä päätöksellä tähän listaan mahdollisesti lisätyt asiat.

4 §.

Komissio tekee kokouksessa päätöksensä, jos molemmat ryhmät ovat asiasta yksimielisiä. Päätökset merkitään pöytäkirjaan, jonka molemmat puheenjohtajat allekirjoittavat.

Kiireellisissä tapauksissa ryhmien puheenjohtajat voivat, mikäli he ovat asiasta yksimielisiä, tehdä päätöksiä komission kokousten välisenä aikana. Puheenjohtajien päätöksistä on komission seuraavassa kokouksessa tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

5 §.

Komission tekemät päätökset tulevat voimaan siten kuin pysyvää suomalais-neuvostoliittolaista hallitusten välistä taloudellista yhteistyökomissiota koskevan sopimuksen 3 artiklassa on määrätty.

Niissä tapauksissa, joissa päätökset jommankumman sopimuspuolen ilmoituksen mukaan on alistettava asianomaisen hallituksen vahvistettavaksi, ryhmien puheenjohtajat ilmoittavat toisilleen hallituksiensa suorittamista komission päätöksien vahvistuksista.

6 §.

Komission kokousten pöytäkirjat laaditaan suomen- ja venäjänkielellä, ja ovat molemmat tekstit yhtä todistusvoimaiset.

работы и по согласованию между председателями обеих Частей. Заседания проводятся поочередно в обеих странах, причем на заседании председательствует председатель той Части, в стране которой проводится заседание.

На заседания Комиссии любая из Частей может приглашать необходимое ей число советников и экспертов.

О созыве заседания и его повестке дня председатели обеих Частей договариваются, по возможности, за месяц до созыва заседания. На заседании рассматриваются уже включенные в повестку дня вопросы, а также вопросы, которые могут быть с общего согласия председателей внесены в повестку дня в начале этого заседания.

§ 4

Комиссия принимает решения на заседаниях при наличии взаимного согласия обеих Частей. Решения заносятся в протокол, подписываемый двумя председателями.

По неотложным вопросам при наличии взаимного согласия председатели обеих Частей вправе принимать решения и между заседаниями Комиссии. Решения председателей должны быть внесены в протокол на очередном заседании Комиссии.

§ 5

Решения, принимаемые Комиссией, вступают в силу в порядке, предусмотренном в статье 3 Соглашения о Постоянной межправительственной Финляндско-Советской комиссии по экономическому сотрудничеству.

В тех случаях, когда решения, по заявлению одной из Сторон, подлежат последующему утверждению ее Правительством, председатели обеих Частей информируют друг друга об утверждении решений Комиссии соответствующим Правительством.

§ 6

Протоколы заседаний Комиссии составляются на финском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

7 §.

Tehtäviensä suorittamiseksi komissio voi asettaa pysyviä ja väliaikaisia elimiä (toimikuntia ja työryhmiä).

Komissio määrittää asettamiensa pysyvien ja väliaikaisten elinten tehtävät, valtuudet ja kokoonpanon. Nämä elimet suorittavat työnsä komission suunnitelman ja päätösten mukaisesti.

8 §.

Komission kummankin ryhmän pääsihteerit huolehtivat komission asianomaisen ryhmän työn järjestämisestä, sen työelinten toiminnan koordinoimisesta, aineiston valmistelusta komission kokoukseen sekä suorittavat muita komission toimintaan liittyviä järjestelytehtäviä. Näiden tehtäviensä suorittamista silmälläpitäen pääsihteerit ovat keskenään pysyvässä yhteydessä.

9 §.

Komission sekä sen pysyvien ja väliaikaisten elinten kokousten pidosta aiheutuvat menot suorittaa se maa, jonka alueella kokous pidetään. Komission sekä sen pysyvien elinten kokousten osanottajien matka- ja ylläpitokustannukset suorittaa edustajansa näihin kokouksiin lähettänyt maa.

A. Kl.

N. P.

§ 7

В целях выполнения своих задач Комиссия может создавать постоянные и временные органы (подкомиссии и рабочие группы).

Комиссия определяет задачи, полномочия и состав своих постоянных и временных органов, которые проводят работу в соответствии с планом и решениями Комиссии.

§ 8

Генеральные секретари обеих Частей Комиссии обеспечивают организацию работы соответствующей Части Комиссии, координацию деятельности ее рабочих органов, подготовку материалов к заседаниям Комиссии, а также выполняют другие задачи организационного характера, связанные с деятельностью Комиссии. В интересах выполнения этих задач генеральные секретари поддерживают между собой постоянную связь.

§ 9

Расходы по проведению заседаний Комиссии, ее постоянных и временных органов несет та страна, на территории которой проводится заседание.

Путевые издержки и расходы по содержанию участников заседаний Комиссии, ее постоянных и временных органов, несет страна, командирующая своих представителей на эти заседания.

А.Кл.

Н.П.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 11 hallituksen esityksen johdosta Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa tehdyn pysyvän hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission muodostamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 28 päivältä viime huhtikuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 46. Kuultuaan esityksestä ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston päällikköä, ministeri Reino Honkarantaa, sanotun ministeriön neuvottelevaa virkamiestä Tankmar Hornia, suomalais-neuvostoliittolaisen yhteistyökomission Suomen ryhmän varapuheenjohtajaa, pääjohtaja Olavi Mattilaa, oikeusneuvos E. J. Manneria ja eduskunnan oikeusasiamiestä Risto Leskistä ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevan sopimuksen 1 artiklan ja sopimuksen erottamattomana osana olevan ohjesäännön 1 §:n 1 momentin mukaan pysyvä suomalais-neuvostoliittolainen hallitusten välinen taloudellinen yhteistyökomissio, josta sopimuksessa käytetään nimitystä komissio, on muodostettu säännöllisen ja kiinteämmän kosketuksen ylläpitämiseksi molempien maiden talouselämän asiantuntijoiden kesken Suomen ja SNT-Liiton kaupallisten ja muiden taloudellisten yhteyksien laajentamismahdollisuuksien järjestelmällistä tutkimista silmälläpitäen. Komission tehtävät on määritelty sopimuksen 2 artiklassa, niinkuin myös ohjesäännön 1 §:n 2 momentissa mainitaan. Tämän artiklan mukaan komissio tutkii kysymyksiä, jotka liittyvät mahdollisuuksiin kehittää edelleen Suomen ja Neuvostoliiton välisiä taloudellisia yhteyksiä, valmistaa ehdotuksia, jotka tähtäävät Suomen ja SNT-Liiton välisten kaupallisten ja muiden taloudellisten yhteyksien pysyvään laajentamiseen, käsittelee Suomen ja SNT-Liiton välillä olemassaolevien kaupallisten ja muiden taloudellisten sopimusten toimeenpanokysymyksiä sekä tekee näiden sopimusten menestyksellistä toimeenpanoa tarkoittavia suosituksia, sekä koordinoi suomalais-neuvostoliittolaista yhteistyötä molempien maiden välisten taloudellisten yhteyksien alalla. Komission tekemät päätökset tulevat 3 artiklan mukaan voimaan heti, kun ne on allekirjoitettu, mikäli itse päätöksissä ei ole toisin edellytetty. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin ne päätökset, jotka jommankumman sopimuspuolen ilmoituksen mukaan on alistettava asianomaisen hallituksen vahvistettavaksi. Komissio toimii sitä koskevan ohjesäännön mukaisesti, johon komission ehdotuksesta voidaan tehdä muutoksia, jotka tulevat voimaan sen jälkeen kun kummankin maan hallitus on ne hyväksynyt. Sopimuksen 6 artiklassa on lausuttu, että sen määräykset eivät vaikuta niihin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoituksiin, jotka johtuvat muista niiden tekemistä kansainvälisistä sopimuksista. Sopimus on ratifioitava ja se tulee voimaan ratifioimiskirjojen vaihtamispäivänä. Sopimuksen voimassaoloaika on rajoittamaton, kummankin sopimuspuolen ollessa kuitenkin oikeutettu sanomaan sen irti.

Viitaten hallitusmuodon 33 §:ään hallitus ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi ne kysymyksessä olevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumusta. Sanotun pykälän mukaan sopimukset ulkovaltojen kanssa ovat eduskunnan hyväksyttävät, mikäli ne sisältävät säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan tai valtiosäännön mukaan muuten vaativat eduskunnan suostumusta.

Tutkittuaan sopimuksen ja sen erottamattomana osana olevan ohjesäännön valiokunta ei ole havainnut niihin sisältyvän sellaisia määräyksiä, jotka kuuluisivat lainsäädännön alaan. Ottaen huomioon komission edellä se-

lostetut tehtävät on myös todettava, että komission toiminta on valmistelevaa tai neuvovaa tai suosittelevaa apuelimen toimintaa. Ne komission toimenpiteet, joita sopimuksessa kutsutaan päätöksiksi, eivät kavenna meidän valtioelimillemme kuuluvaa valtaa tai siirrä niiltä mitään komissiolle. Kysymyksessä olevat päätökset kohdistuvat komission omaan toimintaan. Valiokunnalle on niin ikään esitetty, että vaikka sopimus onkin tarkoitettu pysyväksi ja kokousmaa vastaa kokousten pidosta aiheutuvista kustannuksista, ei tämän komission komiteanluonteen vuoksi tarvitsisi viedä siihen, että HM 33 §:n mukainen eduskunnan hyväksyminen olisi sopimukselle tarpeen.

VJ 69 §:n 2 momentin mukaan hallitus voi myös muuten pyytää sopimukselle eduskunnan suostumusta, milloin asian tärkeys ja poliittiset syyt tekevät tällaisen menettelyn tarpeelliseksi. Kun ne käsiteltävänä olevassa sopimuksessa tarkoitetut tutkimukset ja ehdotusten valmistelut, joita komissio tehtäväpiirissään tulee suorittamaan, saattavat olla varsin laajat ja laajakantoiset, niin että ne tosiasiallisesti voivat edellyttää valtion puolelta sijoituksia ja että niiden tosiasiallinen taloudellinen vaikuttavuus suunnitelminakin on huomattava, on ollut paikallaan, että sopimukselle on pyydetty eduskunnan suostumusta. Vielä enemmän on tähän ollut syytä sen vuoksi, että sopimuksella on tietty poliittinen merkitys, niinkuin käy ilmi myös sopimuksen johdantoon sisältyvästä viittauksesta ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta tehtyyn sopimukseen.

Edellä esitetyn perusteella, ja kun sopimusta on pidettävä maamme etujen mukaisena, valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen hyväksymistä. Asiaa valiokunnassa käsiteltäessä on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, että valiokunta on saanut tilaisuuden lausua käsityksensä sopimuksesta ja siihen liittyvistä kysymyksistä vasta sen jälkeen kun sopimus on allekirjoitettu. Valiokunnan mielestä on toivottavaa, että laajakantoisista sopimuksista jo niiden valmisteluvaiheessa annettaisiin tietoja valiokunnalle.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission perustamista koskevaan 10 päivänä helmikuuta 1967 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, jäsenet Leivo-Larsson, Lähteenmäki, Puntila, Rönkkö, A. Saarinen, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman, Kantola, Lahtela, Paasivuori ja Sirén.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa tehdyn pysyvän hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission muodostamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 46 Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa tehdyn pysyvän hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission muodostamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 11, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä pysyvän suomalais-neuvostoliittolaisen hallitusten välisen taloudellisen yhteistyökomission perustamista koskevaan 10 päivänä helmikuuta 1967 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Lääkintötoimen keskushallinto on maassamme nykyisin järjestetty siten, että ylimpänä viranomaisena on sisäasiainministeriö ja sen alaisena keskusvirastona lääkintöhallitus. Sisäasiainministeriössä käsittelee terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevia asioita lääkintöasiain osasto. Terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tai niihin liittyviä asioita kuuluu lisäksi myös muiden ministeriöiden, kuten sosiaali-, puolustus- ja oikeusministeriön, hallinnonaloille. Eläinlääkintöasiain johto kuuluu maatalousministeriölle.

Lääkintötoimen keskushallinnon uudelleen järjestämisestä on tehty useita ehdotuksia. Niinpä virastolautakunta teki vuonna 1930 ehdotuksen lääkintöhallituksen siirtämisestä osastoksi sosiaaliministeriöön. Eduskunta lausui vuosina 1948 ja 1953 toivomuksen, että lääkintöasioiden ylintä johtoa varten olisi perustettava erityinen ministeriö. Tähän käsitykseen yhtyi periaatteessa lääkintähallintokomitea vuonna 1954 antamassaan mietinnössä. Valtionhallinnon organisaation uudistamiskomitea taas lausui vuonna 1960 antamassaan osamietinnössä, että terveyden- ja sairaanhoidolla on epäilemättä nykyisessä yhteiskunnassa ja varsinkin julkisen hallinnon piirissä niin suuri merkitys, että erityisen ministeriön muodostaminen näitä asioita varten saattaisi tältä kannalta katsoen olla paikallaan. Toisaalta komitea kuitenkin katsoi, että nykyisen organisaation puutteet eivät näyttäneet niin suurilta, että terveydenhoitoministeriön perustamista voitaisiin pitää pakottavan tarpeen vaatimana tai muutoin kiireellisenä. Edelleen komitea totesi, että jos lääkintöalan keskushallinnon siirtämistä ministeriötasolle kuitenkin pidettäisiin tarpeellisena, olisi tarkoituksenmukaista muodostaa terveydenhoito- ja sosiaaliministeriö, johon olisi siirrettävä sosiaaliministeriöstä huolto- ja väestöosasto ja mahdollisesti myös vakuutusosasto sekä raittius- ja alkoholiosasto. Nämä lääkintötoimen keskushallinnon uudelleen järjestämiseksi tehdyt ehdotukset eivät ole johtaneet tulokseen. Asiaan on kuitenkin jatkuvasti kiinnitetty huomiota, ja vuonna 1965 Eduskunta lausui Hallitukselle toivomuksen, että Hallitus kiireellisesti suorituttaisi tutkimuksen terveyden- ja sairaanhoitoa koskevien ja niihin liittyvien asiain käsittelyn tehostamiseksi ja keskittämiseksi samaan ministeriöön sekä antaisi Eduskunnalle tarpeelliset esitykset asiasta.

Lääkintölaitoksen tehtävät ovat lääketieteen kehityksen sekä yleisen sivistyksellisen, sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen johdosta voimakkaasti lisääntyneet. Täten terveyden- ja sairaanhoidon ala liittyy yhä läheisemmin muihin hallinnon aloihin. Sen asianmukainen hoitaminen ja kehittäminen edellyttää toisaalta yhteistyötä muiden hallinnonalojen kanssa sekä toisaalta tarkoituksenmukaisen ja riittävän selvän tehtävien ja vastuun jakautumisen järjestämistä.

Terveydenhuollolla ja sosiaalihuollolla on runsaasti merkittäviä yhtymäkohtia, jotka viime vuosina ovat entisestäänkin lisääntyneet. Näin on asianlaita esimerkiksi mielisairaanhoidossa. Niinpä kunnalliskotien mielisairasosastot hoitavat osan mielisairaista. Myös pitkäaikaisesti sairaiden laitoshoito tapahtuu suurimmalta osalta sosiaalihuollon piirissä kunnalliskotien sairasosastoilla. Vajaamielishuolto kuuluu nykyisin sosiaalihallinnolle, mutta sen liittymäkohdat lääkintötoimeen ovat läheiset, sillä vajaamielisten lääkinnällinen hoito on lääkintöviranomaisten valvonnassa. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto kuuluu sosiaalihallinnolle, mutta siinäkin on tärkeä osa lääkintöhuollolla erityisesti sosiaalisairaalan, tuberkuloottisten alkoholistien ja A-klinikkatoiminnan kohdalla. Lastensuojelussa on kiinteän yhteistyön tarve lääkintöhuollon ja sosiaalihuollon välillä välttämätön nimenomaan pientenlastenkotien ja erityislastenkotien, kasva-

tusneuvoloiden, psykiatristen lastenhoitolaitosten ja koulukotien kohdalla. Yhteistyötä tarvitaan sosiaalihuolto- ja lääkintöviranomaisten välillä myös kunnallisessa kodinhoitotoiminnassa. Eräs sosiaalihuollon ja lääkintölaitoksen sekä myös sairausvakuutuksen yhteisistä kysymyksistä on kuntouttamistoiminnan kehittäminen maassamme. Tältä osin voidaan todeta, että invalidien kuntouttamislaitokset ovat sosiaalihuoltohallinnon alaisia. Myös vanhusten huoltoon liittyvät tehtävät ovat yhteisiä sosiaalihuollon ja lääkintötoimen hallinnolle, ja ne koskevat, samoin kuin pitkäaikaisesti sairaiden hoidon järjestäminen, läheisesti myös sairausvakuutusta.

Edellä lausutuista syistä Hallitus on selvittänyt, mitä uudelleenjärjestelyjä olisi suoritettava sosiaalihuollon ja lääkintötoimen keskushallinnon järjestysmuodoissa silmällä pitäen näiden hallinnonhaarojen yhteistyön tehostamista ja saman hallinnon alaisuuteen saattamista. Tässä yhteydessä on kiinnitetty huomiota siihen, että lääkintölaitosta koskevat asiat olisi hoidettava samassa ministeriössä kuin kansaneläkettä, sairausvakuutusta ja tapaturmavakuutusta koskevat asiat. Yhteisen organisaation tarve näiden hallinnonalojen välillä on lähinnä ministeriötasolla. Niiden tasasuhteiseksi kehittämiseksi ja riittävän kiinteän yhteistoiminnan aikaansaamiseksi Hallitus katsoo, että nykyisin sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvat terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevat asiat olisi siirrettävä sosiaaliministeriön käsiteltäviksi. Samalla olisi sosiaaliministeriön nimi laajentuneen toimialan johdosta muutettava sosiaali- ja terveysministeriöksi. Kun sosiaaliministeriössä on vakiintuneen käytännön mukaan ollut kaksi ministeriä, kyetään ministeriön lisääntyneetkin tehtävät hoitamaan jakamalla ne tarkoituksenmukaisella tavalla näiden kahden ministerin kesken. Siten järjestely ei aiheuttaisi ministeriöiden eikä valtioneuvoston jäsenten lukumäärän lisääntymistä. Erillisen uuden terveydenhoitoministeriön perustamiseen ei Hallituksen käsityksen mukaan ole syytä. Sen perustaminen merkitsisi, ettei saavutettaisi edellä mainittua ensiarvoisen tärkeänä pidettävää tavoitetta, lääkintölaitosta, sosiaalitointa ja sosiaalivakuutusta koskevien asioiden kokoamista saman ylimmän johdon alaisuuteen. Lääkintöhallitusta ei olisi syytä lakkauttaa siinäkään tapauksessa, että perustettaisiin terveydenhoitoministeriö, koska keskusvirastojärjestelmä on katsottava tämän hallinnon alan kohdalla tarkoituksenmukaisimmaksi. Tästä taas vuorostaan seuraisi, että terveydenhoitoministeriöstä tulisi ministeriöksi aivan liian pieni.

Sosiaaliministeriön tehtävien laajentuessa ehdotetulla tavalla on tarpeen uudistaa sen organisaatiota. Tämän vuoksi erikseen annettavassa esityksessä laiksi sosiaalihallituksesta Hallitus ehdottaa, että pääosa sosiaaliministeriön huolto- ja väestöosastolla sekä osa yleisellä osastolla nykyisin käsiteltävistä asioista siirrettäisiin perustettavalle sosiaalihallitukselle. Sen sijaan ei tässä yhteydessä ehdoteta tehtäväksi muutoksia sosiaalihuollon piiri- ja paikallishallinnon osalta. Niiden organisaation kehittäminen samoin kuin lääkintöhallituksen sisäisen organisaation tarkistaminen on parhaillaan erikseen selvitettävänä. Niitä koskevat tarpeelliset organisaatiouudistukset voidaan ja on helpompikin toteuttaa sitten, kun ylin johto on keskitetty samaan ministeriöön.

Maatalousministeriön eläinlääkintöosaston johdolla toimiva eläinlääkintötoimi liittyy läheisesti varsinaiseen lääkintötoimeen sen vuoksi, että eläinkunnasta peräisin oleva elintarvikkeiden tarkastus sekä elintarvikehygieniaan kohdistuva valvonta saavat siinä yhä keskeisemmän merkityksen. Tämän vuoksi on tarpeen selvittää, millä tavoin näiden hallinnonalojen järjestysmuotoa olisi kehitettävä, ottaen huomioon niiden läheinen toisiinsa liittyminen. Tässä vaiheessa Hallitus ei kuitenkaan ehdota tehtäväksi muutoksia. Ne voidaan tarvittaessa toteuttaa erikseen asian tultua selvitetyksi. Eläinlääketieteellisen korkeakoulun siirtäminen opetusministeriön alaisuuteen on parhaillaan tutkittavana.

Työasioiden ylin johto kuuluu nykyisin useammalle ministeriölle. Niinpä sosiaaliministeriö käsittelee mm. ammattientarkastusta, työaikaa, vuosilomia, työturvallisuutta ja muuta työntekijäin suojelua, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö mm. työllisyyttä, työnvälitystä ja ammatinvalinnan ohjausta sekä valtiovarainministeriö mm. valtion työntekijäin palkka- ja työehtoja koskevia asioita. Hallituksen tarkoituksena on ryhtyä tutkimaan, miten työasioiden hallinto kokonaisuudessaan voitaisiin tarkoituksenmukaisimmin järjestää huomioon ottaen myös työmarkkinoiden vastainen kehitys.

Kansaneläkelaitoksen toiminnan luonne on sen perustamisen jälkeen oleellisesti muuttunut. Eräiltä osin tähän on vaikuttanut työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkejärjestelmän muuttuminen ja sairausvakuutusjärjestelmän käyttöön ottaminen. Tämän vuoksi näyttää tarpeelliselta tutkia myös sen organisatorista asemaa valtionhallinnossa.

Niin kuin edellä sanotusta ilmenee, on valtionhallinnossa tarpeen suorittaa monitahoisia ja huomattavasti aikaa vieviä selvityksiä sosiaaliministeriön toimialaan kuuluvilta ja siihen liittyviltä osilta. Kysymykseen tulevat organisatoriset järjestelyt ovat myös niin laajoja, ettei niiden toteuttamiseen yhdellä kertaa ole mahdollisuuksia, vaan vain osa osalta. Nyt kysymyksessä oleva uudistus voidaan toteuttaa jo tässä vaiheessa ja sitä on pidettävä mainituista uudistuksista myös kiireellisimpänä. Siihen on tarvetta myös ministeriöiden keskinäisen tasapainon ja työnjaon vuoksi, sillä sisäasiainministeriön toimiala on laajentunut mm. asuntohallituksen perustamisen johdosta.

Lääkintötointa koskevien asioiden siirtämiseksi sosiaaliministeriöön ja sen nimen muuttamiseksi on tarpeen muuttaa valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain 1 §:n 1 momenttia ja 3 §:ää, joista viimeksi mainittuun lainkohtaan ehdotetaan samalla tehtäväksi eräitä muitakin tarpeellisia muutoksia. Niinpä ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriöksi muuttuvan sosiaaliministeriön ja sisäasiainministeriön käsiteltävien asioiden määrittely kokonaan tarkistettavaksi. Valtioneuvoston kanslian käsiteltäviksi määrätyistä asioista ehdotetaan jätettäväksi pois valtion julkaisutoiminta, joka käytännössä jakaantuu eri ministeriöiden käsiteltäviksi.

Valtioneuvostossa käsiteltävistä asioista eräät koskevat useampien ministeriöiden toimialaa. Eräissä tapauksissa olisi tarpeen antaa niiden käsittely kokonaisuudessaan välittömästi pääministerin alaisena toimivalle valtioneuvoston kanslialle tai keskittää koko asiaryhmän käsittely yhteen niistä ministeriöistä, joiden toimialaan sen osia kuuluu. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 4 §:n säännöstä siten muutettavaksi, että valtioneuvosto voisi yksityistapauksittain päättää, minkä ministeriön on käsiteltävä sellaiset laajakantoiset tai periaatteellisesti tärkeät asiat, jotka koskevat useamman kuin yhden ministeriön toimialaa.

Lain voimaanpanosäännösten mukaisesti siirrettäisiin sisäasiainministeriön lääkintöasioita käsittelevä henkilökunta sosiaali- ja terveysministeriöön. Ehdotettu järjestely ei merkitse kustannusten lisääntymistä.

Hallitus antoi 1965 vuoden valtiopäivillä Eduskunnalle esityksen n:o 104 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta. Tämän esityksen tarkoituksena oli lääkintötoimen ja sosiaalihuollon keskushallinnon uudelleenjärjestely siten, että terveydenhoitoa, sairaanhoitoa ja apteekkilaitosta koskevat asiat siirrettäisiin sosiaaliministeriön käsiteltäväksi. Sen ohessa ehdotettiin lain 3 ja 4 §:ään tehtäväksi edellä selvitetyt muutokset. Sitten kun lakiehdotus oli vuoden 1965 valtiopäivillä jätetty lepäämään yli vaalien, Eduskunta päätti vuoden 1966 valtiopäivillä hylätä lakiehdotuksen, koska sen pohjalta, ottaen huomioon, että se olisi tullut voimaan jo heinäkuun 1 päivänä 1966, ei enää voitu ryhtyä lääkintötoimen ja sosiaalihuollon keskushallinnon uudelleenjärjestelyyn. Samalla Eduskunta kuitenkin katsoi, että Hallituksen olisi kiireellisesti annettava Eduskunnalle uusi esitys, jossa olisi mahdollisuuksien mukaan otettava varteen myös ne huomautukset, jotka perustuslakivaliokunnan lakiehdotuksesta vuoden 1965 valtiopäivillä antamassa mietinnössä n:o 21 oli esitetty.

Niin kuin edellä lausutusta selviää, on sanotussa mietinnössä tehty huomautus sosiaaliministeriön nimen muuttamisesta uutta toimialaa vastaavaksi otettu tässä esityksessä varteen. Sen sijaan kysymys nimen ja toimialan tarkistamisesta muiden ministeriöiden kohdalta selvitetään Hallituksen toimesta erikseen ja selvityksen valmistuttua Eduskunnalle annetaan tarpeelliset esitykset. Mietinnössä tehtyihin sosiaaliministeriön organisaatiota sekä lääkintöhallituksen ja perustettavan sosiaalihallituksen välistä tehtäväjakoa koskeviin huomautuksiin katsoen, Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltävät sosiaalihuoltoasiat ja lääkintötoimen alaan kuuluvat asiat hoidetaan kummatkin omassa osastossa. Tästä järjestelystä on tarkoitus säätää asetuksella. Hallitus tulee myös kiinnittämään huomiota siihen, että lääkintöhallituksen ja perustetta-

van sosiaalihallituksen välinen tarkempi tehtäväjako järjestetään asetusteitse mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annetun lain (78/22) 1 §:n 1 momentin 10 kohta, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1953 annetussa laissa (481/53), 3 §:n 1 momentin 1, 4 ja 11 kohta, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetussa laissa (131/51), ja 4 § näin kuuluviksi:

1 §.

Valtioneuvostossa on yleistä hallitusta ja eri hallinnonhaaroja varten kymmenen ministeriötä, nimittäin:

— — — — — — — — — — — — — — — —

10. Sosiaali- ja terveysministeriö.

— — — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

Valtioneuvostolle kuuluvista asioista käsittelee:

valtioneuvoston kanslia, joka on pääministerin alainen, asiat, jotka koskevat valtiopäivistä johtuvia muodollisia toimenpiteitä, valtioneuvostoa ja asiain käsittelyjärjestystä valtioneuvostossa sekä sellaiset muut valtioneuvoston käsiteltävät asiat, jotka eivät kohdistu minkään ministeriön toimialaan;

— — — — — — — — — — — — — — — —

sisäasiainministeriö asiat, jotka koskevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta, läänien hallintoa, kunnallishallintoa, kaavoitus- ja rakennustointa, asuntotuotantoa ja asuntooloja, palotointa, väestönsuojelua ja rajavartiolaitosta;

— — — — — — — — — — — — — — — —

sosiaali- ja terveysministeriö asiat, jotka koskevat työoloja ja -suojelua, sosiaali- ja yksityisvakuutusta, terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta, sosiaalihuoltoa ja -avustuksia, raittiustyötä ja väkijuomia, hintoja ja niiden valvontaa sekä muita sosiaalisia kysymyksiä, sikäli kuin ne eivät kuulu jollekin muulle ministeriölle; sekä

— — — — — — — — — — — — — — — —

4 §.

Milloin syntyy epäilystä siitä, minkä ministeriön käsiteltäviin jokin asia kuuluu, ratkaisee kysymyksen valtioneuvosto. Valtioneuvosto voi myös päättää, minkä ministeriön on käsiteltävä sellainen laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä asia, joka koskee useamman kuin yhden ministeriön toimialaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1968.

Mitä terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevissa asioissa on säädetty tai määrätty sisäasiainministeriöstä, koskee tämän lain tultua voimaan vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriötä.

Sisäasiainministeriössä vireillä olevat terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevat asiat siirtyvät tämän lain tullessa voimaan sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäviksi.

Mitä muualla on säädetty sosiaaliministeriöstä, sovelletaan tämän lain tultua voimaan vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriöön.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään sisäasiainministeriön asianomaisen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen sosiaali- ja terveysministeriössä, taikka mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun tai muuhunkaan hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä tarkoitetut sosiaali- ja terveysministeriön virat ja toimet voidaan mainitussa

järjestyksessä täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevien asioiden siirtämiseksi sisäasiainministeriöltä sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäviksi.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Pääministeri *Rafael Paasio.*

Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 3 päivältä toukokuuta 1967 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 47. Kuultuaan valtioneuvoston kanslian kansliapäällikköä Paul Paavelaa, sosiaaliministeriön kansliapäällikköä Aarne Tarastia ja hallitusneuvos Uuno Nevalaa sisäasiainministeriöstä perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on ensi sijassa lääkintötoimen ja sosiaalihuollon keskushallinnon uudelleen järjestäminen. Näiden hallinnonalojen välillä on katsottu olevan yhteisen organisaation tarvetta lähinnä ministeriötasolla. Sanottujen hallinnonalojen tasasuhteiseksi kehittämiseksi ja riittävän kiinteän yhteistoiminnan aikaansaamiseksi niiden kesken on halltuksen esityksessä ehdotettu, että nykyisin sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvat terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevat asiat siirrettäisiin sosiaaliministeriön käsiteltäväksi. Samalla on sosiaaliministeriön nimi ehdotettu muutettavaksi sosiaali- ja terveysministeriöksi, joka ehdotetun uudelleenjärjestelyn jälkeen paremmin vastaisi ministeriön toimialaa. Esityksen mukaan lääkintöhallitus siirtyisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen. Lisäksi on sanotun ministeriön alaisuuteen tarkoitus perustaa uusi keskusvirasto, sosiaalihallitus, mistä hallitus on antanut eduskunnalle esityksen n:o 55. Sosiaalihallituksen käsiteltäväksi tulisi pääosa nykyisin sosiaaliministeriön huolto- ja väestöosastolla sekä osa yleisellä osastolla käsiteltävistä asioista.

Lääkintötoimen alaan kuuluvien asioiden siirtäminen sosiaali- ja terveysministeriöksi muuttuvan sosiaaliministeriön käsiteltäväksi on ehdotettu toteutettavaksi muuttamalla niitä valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain 3 §:n säännöksiä, joissa on määritelty sisäasiainministeriön ja sosiaaliministeriön käsiteltäviin kuuluvat asiat. Samalla on näiden ministeriöiden käsiteltäväksi kuuluvien asioiden määrittely ehdotettu täsmennettäväksi ja tarkistettavaksi. Puheena olevaa pykälää on sen ohella ehdotettu muutettavaksi myös niin, että valtioneuvoston kanslian käsiteltäväksi määrätyistä asioista jätettäisiin pois valtion julkaisutoiminta, koska se käytännössä jakaantuu eri ministeriöiden käsiteltäviin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan vielä edellä mainitun lain 4 §:ään lisättäväksi säännös, jonka mukaan valtioneuvosto voisi yksittäistapauksissa tarvittaessa määrätä yhden ministeriön tai valtioneuvoston kanslian käsittelemään sellaisen laajakantoisen tai periaatteellisesti tärkeän asian, joka koskee useamman kuin yhden ministeriön toimialaa.

Vuoden 1965 valtiopäivillä hallitus antoi eduskunnalle esityksen n:o 104 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta, joka asialliselta sisällöltään vastasi nyt käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä. Esityksen johdosta 20 päivänä lokakuuta 1965 antamassaan mietinnössä n:o 21 perustuslakivaliokunta, tosin huomautettuaan eräistä lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä havaitsemistaan puutteellisuuksista, katsoi lakiehdotuksen tarpeelliseksi ja ehdotti sen hyväksymistä muuttamattomana. Mainituilla valtiopäivillä lakiehdotus kuitenkin jätettiin lepäämään yli vaalien ja vuoden 1966 valtiopäivillä eduskunta päätti perustuslakivaliokunnan 10 päivänä toukokuuta 1966 asiasta antamassaan mietinnössä tekemän ehdotuksen mukaisesti hylätä ehdotuksen, koska laki olisi sen mukaan tullut voimaan jo heinäkuun 1 päivänä 1966, eikä sen pohjalta enää olisi voitu ryhtyä lääkintötoimen ja sosiaalihuol-

lon keskushallinnon uudelleenjärjestelyyn. Samalla eduskunta kuitenkin katsoi, että hallituksen olisi kiireellisesti annettava eduskunnalle uusi esitys, jossa olisi mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon myös perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa mietinnössään esittämät huomautukset. Eräs näistä huomautuksista koski sosiaaliministeriön nimen muuttamista niin, että se paremmin vastaisi ministeriön laajentuvaa toimialaa, jota muutosta ei silloin ollut esitetty tehtäväksi. Tältä osin perustuslakivaliokunnan esittämät huomautukset on otettu varteen käsiteltävänä olevassa esityksessä. Muilta osin valiokunnan mietinnössä tarkoitetut seikat ovat esityksen mukaan erikseen tutkittavina.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen perustuslakivaliokunta pitää esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta katsoo kuitenkin olevan syytä kiinnittää huomiota eräisiin lakiehdotuksessa tarkoitetun uudelleenjärjestelyn yhteydessä esille tuleviin seikkoihin.

Puheena olevan uudelleenjärjestelyn toteuttamisen osalta perustuslakivaliokunta haluaa ensiksikin korostaa, ettei yksi lääkintötoimen alaan kuuluvien asioiden siirtämisellä sosiaali- ja terveysministeriöksi muuttuvan nykyisen sosiaaliministeriön käsiteltäväksi saavuteta niitä tavoitteita, joihin hallituksen esityksen mukaan on tarkoituksena pyrkiä. Tämän lisäksi on tarpeen, että ministeriön organisaatio järjestetään mahdollisimman toimintakykyiseksi ja että lääkintöhallituksen, perustettavan sosiaalihallituksen ja ministeriön välinen tehtäväjako vahvistetaan tarkoitustaan parhaiten vastaavaksi. Organisaation uudistamista suunniteltaessa olisi perustuslakivaliokunnan mielestä ensi tilassa selvitettävä, onko mahdollista ja tarkoituksenmukaista siirtää nykyisten säännösten mukaan ministeriön, lääkintöhallituksen ja sosiaalihallituksen käsiteltäväksi tulevia asioita alempien viranomaisten käsiteltäväksi. Niin ikään perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että hallituksen toimesta kiireellisesti selvitetään, olisiko tarkoituksenmukaista keskittää nykyisin eri ministeriöiden ja keskusvirastojen käsiteltävinä olevat lääkintötoimeen suoranaisesti kuuluvat tai siihen läheisesti liittyvät asiat uudelleen järjestettävän sosiaali- ja terveysministeriön taikka sen alaisten viranomaisten käsiteltäviksi.

Tässä yhteydessä perustuslakivaliokunta katsoo tarpeelliseksi vielä lausua edellyttävänsä, että puheena oleva hallinto-organisaation muutos ja sen yhteydessä tapahtuva viran ja toimen haltijain mahdollinen siirtäminen virastosta toiseen toimitetaan niin, ettei heidän palkkauksensa sen johdosta pienene.

Edellä lausutun nojalla perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Tainio, jäsenet Ehrnrooth, Hykkäälä, Häkkinen, Kantola, Kekkonen, Kosola, Paavola, Pentti, Puntila, Saarto, Savela, Sirén, Tiitu ja Vilponiemi sekä varajäsen Nurminen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 56 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 47 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 56.

Hallituksen esityksessä ehdotetun uudelleenjärjestelyn toteuttamisen osalta Eduskunta korostaa, ettei yksin lääkintötoimen alaan kuuluvien asioiden siirtämisellä sosiaali- ja terveysministeriöksi muuttuvan nykyisen sosiaaliministeriön käsiteltäväksi saavuteta niitä tavoitteita, joihin Hallituksen esityksen mukaan on tarkoituksena pyrkiä. Tämän lisäksi on tarpeen, että ministeriön organisaatio järjestetään mahdollisimman toimintakykyiseksi ja että lääkintöhallituksen, perustettavan sosiaalihallituksen ja ministeriön välinen tehtäväjako vahvistetaan tarkoitustaan parhaiten vastaavaksi. Organisaation uudistamista suunniteltaessa olisi Eduskunnan mielestä ensi tilassa selvitettävä, onko mahdollista ja tarkoituksenmukaista siirtää nykyisten säännösten mukaan ministeriön, lääkintöhallituksen ja sosiaalihallituksen käsiteltäväksi tulevia asioita alempien viranomaisten käsiteltäväksi. Niin ikään Eduskunta pitää tärkeänä, että Hallituksen toimesta kiireellisesti selvitetään, olisiko tarkoituksenmukaista keskittää nykyisin eri ministeriöiden ja keskusvirastojen käsiteltävinä olevat lääkintötoimeen suoranaisesti kuuluvat tai siihen läheisesti liittyvät asiat uudelleen järjestettävän sosiaali- ja terveysministeriön taikka sen alaisten viranomaisten käsiteltäviksi.

Tässä yhteydessä Eduskunta katsoo tarpeelliseksi vielä lausua edellyttävänsä, että puheena oleva hallinto-organisaation muutos ja sen yhteydessä tapahtuva viran ja toimen haltijain mahdollinen siirtäminen virastosta toiseen toimitetaan niin, ettei heidän palkkauksensa sen johdosta pienene.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annetun lain (78/22) 1 §:n 1 momentin 10 kohta, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1953 annetussa laissa (481/53), 3 §:n 1 momentin 1, 4 ja 11 kohta, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetussa laissa (131/51), ja 4 § näin kuuluviksi:

1 §.

Valtioneuvostossa on yleistä hallitusta ja eri hallinnonhaaroja varten kymmenen ministeriötä, nimittäin:

— — — — — — — — — — — — — — — —

10. Sosiaali- ja terveysministeriö.

— — — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

Valtioneuvostolle kuuluvista asioista käsittelee:

valtioneuvoston kanslia, joka on pääministerin alainen, asiat, jotka koskevat valtiopäivistä johtuvia muodollisia toimenpiteitä, valtioneuvostoa ja asiain käsittelyjärjestystä

valtioneuvostossa sekä sellaiset muut valtioneuvoston käsiteltävät asiat, jotka eivät kohdistu minkään ministeriön toimialaan;

— — — — — — — — — — — — — — —

sisäasiainministeriö asiat, jotka koskevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta, läänien hallintoa, kunnallishallintoa, kaavoitus- ja rakennustointa, asuntotuotantoa ja asuntooloja, palotointa, väestönsuojelua ja rajavartiolaitosta;

— — — — — — — — — — — — — — —

sosiaali- ja terveysministeriö asiat, jotka koskevat työoloja ja -suojelua, sosiaali- ja yksityisvakuutusta, terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta, sosiaalihuoltoa ja -avustuksia, raittiustyötä ja väkijuomia, hintoja ja niiden valvontaa sekä muita sosiaalisia kysymyksiä, sikäli kuin ne eivät kuulu jollekin muulle ministeriölle; sekä

— — — — — — — — — — — — — — —

4 §.

Milloin syntyy epäilystä siitä, minkä ministeriön käsiteltäviin jokin asia kuuluu, ratkaisee kysymyksen valtioneuvosto. Valtioneuvosto voi myös päättää, minkä ministeriön on käsiteltävä sellainen laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä asia, joka koskee useamman kuin yhden ministeriön toimialaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1968.

Mitä terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevissa asioissa on säädetty tai määrätty sisäasiainministeriöstä, koskee tämän lain tultua voimaan vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriötä.

Sisäasiainministeriössä vireillä olevat terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevat asiat siirtyvät tämän lain tullessa voimaan sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäviksi.

Mitä muualla on säädetty sosiaaliministeriöstä, sovelletaan tämän lain tultua voimaan vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriöön.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään sisäasiainministeriön asianomaisen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen sosiaali- ja terveysministeriössä, taikka mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun tai muuhunkaan hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä tarkoitetut sosiaali- ja terveysministeriön virat ja toimet voidaan mainitussa järjestyksessä täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevien asioiden siirtämiseksi sisäasiainministeriöltä sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäviksi.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta hyväksyi 14 päivänä tammikuuta 1955 ne Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamiseksi tulon ja omaisuuden verottamista koskevissa asioissa 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehtyyn sopimukseen sisältyvät säännökset ja määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumusta. Samalla eduskunta hyväksyi lain mainitun sopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä (SopS 45/55).

Vuoden 1965 kuluessa toimeenpantiin Alankomaiden verolainsäädännössä eräitä muutoksia, joista mainittakoon vieraassa valtiossa asuvalle maksetusta osingosta perittävän lähdeveron korottaminen 15 prosentista 25 prosenttiin. Samalla Alankomaiden Hallitus päätti muuttaa verosopimuksissa noudattamaansa periaatetta niin, että myös sopimussuhteessa tultaisiin osingoista kantamaan lähdevero, joskin pienempänä, 15 prosentin suuruisena.

Edellä selostettua uutta kantaa seuraten oli myös muutettava suhtautumista ulkomaalta saadusta osingosta siellä perityn veron hyvittämiseen. Alankomaat ei aikaisemmin ollut myöntänyt veron hyvitystä maahan tulevista osingoista määrättävästä verosta lähdemaassa maksetun veron perusteella, mutta oli hyvityksen myöntämiseen siirtymistä pidettävä muuttuneen tilanteen vaatimana.

Sisäisessä lainsäädännössä tehtyjen muutosten asianmukaista toteuttamista varten oli kaikki Alankomaiden solmimat verosopimukset pyrittävä vastaavasti oikaisemaan. Alankomaat teki Suomelle tarvittavat muutosesitykset jo uuden lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Lainsäädäntökäsittelyn aikana tehdyt muutokset aiheuttivat kuitenkin eräitä supistuksia alkuperäisiin ehdotuksiin. Asiassa käytiin viime vuoden kesäkuussa Helsingissä neuvotteluja teknillisten yksityskohtien selvittämiseksi. Niiden tuloksen mukaisesti laadittu lisäsopimus allekirjoitettiin Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1966.

Lisäsopimuksen merkittävin muutos on lisäsopimuksen I artiklan a kohdassa, joka käsittää voimassa olevan sopimuksen 8 artiklan poistamisen ja sen korvaamisen uudella 8 artiklalla. Uusi sanamuoto seuraa rakenteeltaan uusissa verosopimuksissa yleisesti sovellettua kaavaa ja muuttaa nykyistä säännöstä oleellisesti siinä, että osingon maksavalla valtiolla on oikeus kantaa maksettavien osinkojen kokonaismäärästä laskettava 15 prosentin vero. Niin kuin edellä mainittiin, merkitsee se Alankomaiden osalta siirtymistä lähteellä tapahtuvaan verotukseen, mutta Suomen osalta ainoastaan entisen 10 prosentin lähdeveron korottamisen 15 prosenttiin.

Uuden sanamuodon muista merkittävimmistä muutoksista mainittakoon, että vapaus tytäryhtiön emäyhtiölle maksetun osingon lähteellä verottamisesta edellyttää emäyhtiöltä 25 prosentin osuutta tytäryhtiön osake-

pääomassa. Myös osingon käsitteen määritelmä uuden artiklan 6 kohdassa on uudistettu asiassa tapahtuneen kehityksen mukaiseksi.

Lisäsopimuksen b kohdan uudessa 8 A artiklassa on säännös osakkeiden tai voittoosuustodistusten satunnaisen myyntivoiton verottamisesta luovuttajan asuinmaassa, ellei tulo kuulu toisessa valtiossa olevalle kiinteälle toimipaikalle. Säännös vastaa hyväksyttyjä kansainvälisiä periaatteita, mutta niitä rajoittaa artiklan 2 kohdan määräys siitä, ettei pääsääntöä ole noudatettava, milloin myyntivoiton saaja on toisessa sopimusvaltiossa asuva, ensiksi mainitussa valtiossa viisi omaisuuden luovuttamista lähinnä edeltänyttä vuotta asunut henkilö, jolloin verotusoikeus on ensiksi mainitulla valtiolla. Sanotulla määräyksellä on pyritty estämään veron kiertämistä.

Edellä mainittu ulkomaalla maksetun veron hyvittäminen on toteutettu lisäsopimuksen d kohdan uudessa 20 artiklassa. Artiklan 1 kohdassa on molemmilla valtioilla oikeus sisällyttää siellä asuvan henkilön verotettavaan tuloon myös toisessa valtiossa verotettavan tulon ja verottaa näin saatua kokonaistuloa vastaavan verokannan mukaan verotettavakseen langenneen tulonosan. Alankomaat myöntää artiklan 2 kohdassa säädetyllä tavalla ja siinä määrätyin rajoituksin hyvityksen verosta Suomessa samasta tulosta maksetun veron perusteella. Artiklan 2 kohdan mukaisesti taasen Suomi myöntää 4 kohdassa mainituin poikkeuksin vapautuksen verosta sellaisen tulon osalta, josta sopimuksen mukaisesti on verotettava Alankomaissa.

Lisäsopimusta pidetään 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehdyn sopimuksen erottamattomana osana ja se tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta.

Kun lisäsopimus perustuu lähinnä sisäisiin lainsäädännöllisiin muutoksiin, joita Alankomaiden Hallitus on pitänyt maan edun mukaisina, ja kun niiden sovelluttaminen kansainvälisesti Suomen osalta ei poikkea siitä, mitä Alankomaat sanotuissa sopimuksissa yleensä noudattaa, lisäsopimusta voidaan Suomen kannalta katsoen pitää hyväksyttävänä. On lisäksi syytä mainita, että neuvotteluissa todettiin tarpeelliseksi ottaa harkittavaksi koko sopimuksen uudistaminen syksyn 1967 kuluessa.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä ne Suomen ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva lisäsopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä 29 päivänä maaliskuuta 1954 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamisesta

16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetun lisäsopimuksen säännökset ja määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat tarkemmat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri,
Pääministeri *Rafael Paasio.*

Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1954 allekirjoitetun kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamista tulon ja omaisuuden verottamista koskevissa asioissa koskevan sopimuksen muuttamisesta tehty

LISÄSOPIMUS

Suomen Tasavallan Presidentti ja Hänen Majesteettinsa Alankomaiden Kuningatar, tahtoen solmia Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1954 allekirjoitettua kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamista tulon ja omaisuuden verottamista koskevissa asioissa tarkoittavaa sopimusta ja pöytäkirjaa muuttavan lisäsopimuksen, ovat päättäneet sopia tätä tarkoittavasta lisäsopimuksesta ja määränneet tässä tarkoituksessa valtuutetuikseen:

Suomen Tasavallan Presidentti:
Haagissa olevan suurlähettilään tohtori Sigurd von Numersin,

Hänen Majesteettinsa Alankomaiden Kuningatar:
Ulkoasiainvaltiosihteerin tohtori L. de Block'in,
jotka esitettyään valtakirjansa ja todettuaan niiden olevan oikeat ja asianmukaiset, ovat sopineet seuraavasta:

I artikla

Yllä mainitun 29 päivänä maaliskuuta 1954 päivätyn sopimuksen määräyksiä muutetaan ja täydennetään seuraavasti:

a) Sopimuksen 8 artikla poistetaan ja sen sijaan tulee seuraavaa:

"8 artikla

1 §. Sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksamista osingoista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

AANVULLEND VERDRAG

tot wijziging en aanvulling van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Finland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het vaststellen van regelen voor wederzijdse administratieve hulp met betrekking tot belastingen van inkomsten en van vermogen, onderteken te Helsinki op 29 maart 1954

De President van de Republiek Finland en Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

De wens koesterende het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Finland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het vaststellen van regelen voor wederzijdse administratieve hulp met betrekking tot belastingen van inkomsten en van vermogen, ondertekend te Helsinki op 29 maart 1954, te wijzigen en aan te vullen,

Hebben besloten te dien einde een Aanvullend Verdrag te sluiten en hebben daartoe tot Hun gevolmachtigden benoemd:

De President van de Republiek Finland:
Dr. Sigurd von Numers, Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur te 's-Gravenhage,

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:
Dr. L. de Block, Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

Die, na hun in goede en behoorlijke vorm bevonden volmachten te hebben overgelegd, zijn overeengekomen als volgt:

Artikel I

De bepalingen van het bovengenoemde Verdrag van 29 maart 1954 worden hierbij als volgt gewijzigd en aangevuld:

a) artikel 8 vervalt en in plaats daarvan wordt het volgende artikel opgenomen:

"Artikel 8

§ 1. Dividenden betaald door een lichaam dat inwoner is van een van de Staten aan een inwoner van de andere Staat, mogen in die andere Staat worden belast.

2 §. Sopimusvaltiossa, minkä asukas osingon maksava yhtiö on, voidaan kuitenkin verottaa osingosta tuon valtion lainsäädännön mukaisesti, mutta maksettava vero ei saa olla suurempi kuin 15 prosenttia osinkojen kokonaismäärästä.

3 §. Tämän artiklan 2 kohdan estämättä sopimusvaltio ei verota siellä asuvan yhtiön sellaiselle toisessa sopimusvaltiossa asuvalle yhtiölle maksamista osingoista, jonka pääoma kokonaan tai osittain on jaettu osakkeisiin ja joka omistaa vähintään 25 prosenttia osinkoa maksavan yhtiön pääomasta.

4 §. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset sopivat keskenään siitä, miten tämän artiklan 2 ja 3 kohtaa on sovellettava.

5 §. Tämän artiklan 2 ja 3 kohdan määräykset eivät saa vaikuttaa sen yhtiön verotukseen, jonka voitosta osinko maksetaan.

6 §. Sanonnalla "osinko" tarkoitetaan tässä artiklassa tuloa, joka on saatu osakkeista, voitto-osuustodistuksista tai -oikeuksista, kaivososakkeista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saatavia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista saatua tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, missä asuva maksun suorittava yhtiö on, katsotaan osakkeista saaduksi tuloksi.

7 §. Milloin sopimusvaltiossa asuvalla osingonsaajalla on toisessa sopimusvaltiossa, missä asuva osingon maksava yhtiö on, kiinteä toimipaikka, johon osingon maksamisen perusteena olevat oikeudet välittömästi liittyvät, ei 1, 2 ja 3 kohdan määräyksiä sovelleta. Tässä tapauksessa sovelletaan 5 artiklan määräyksiä.

8 §. Milloin sopimusvaltiossa asuva yhtiö saa voittoa tai tuloa toisesta sopimusvaltiosta, ei tämä toinen valtio saa määrätä veroa osingoista, jotka yhtiö maksaa henkilöille, jotka eivät ole tuossa valtiossa asuvia, eikä myöskään määrätä yhtiön jakamattomasta voitosta

§ 2. Deze dividenden mogen echter in de Staat waarvan het lichaam dat de dividenden betaalt inwoner is, overeenkomstig de wetgeving van die Staat worden belast, maar de aldus geheven belasting mag 15 percent van het bruto-bedrag van de dividenden niet overschrijden.

§ 3. Niettegenstaande de bepalingen van paragraf 2 mag de Staat waarvan het lichaam inwoner is, geen belasting heffen op dividenden betaald door dat lichaam aan een lichaam waarvan het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld en dat inwoner is van de andere Staat en onmiddellijk ten minste 25 percent bezit van het kapitaal van het lichaam dat de dividenden betaalt.

§ 4. De bevogde autoriteiten van de Staten zullen in onderlinge overeenstemming de wijze van toepassing van de paragrafen 2 en 3 regelen.

§ 5. De bepalingen van de paragrafen 2 en 3 laten onverlet de belastingheffing van het lichaam ter zake van de winsten waaruit de dividenden worden betaald.

§ 6. De uitdrukking "dividenden" zoals gebezigd in di artikel betekent inkomsten uit aandelen, winstaandelen of winstbewijzen, mijnaandelen, oprichtersaandelen of andere rechten, met uitzondering van schuldvorderingen, die aanspraak geven op een aandeel in de winst, alsmede inkomsten uit andere vennootschappelijke rechten die door de belastingwetgeving van de Staat waarvan het lichaam dat de uitdeling doet inwoner is, met inkomsten uit aandelen worden gelijkgesteld.

§ 7. De bepalingen van de paragrafen 1, 2 en 3 zijn niet van toepassing, indien de genieter van de dividenden, inwoner van een van de Staten, in de andere Staat waarvan het lichaam dat de dividenden betaalt inwoner is, een vaste inrichting heeft en de deelneming uit hoofde waarvan de dividenden worden betaald, tot het bedrijfsvermogen van die vaste inrichting behoort. In een zodanig geval zijn de bepalingen van artikel 5 van toepassing.

§ 8. Indien een lichaam dat inwoner is van een van de Staten, voordelen of inkomsten verkrijgt uit de andere Staat, mag die andere Staat geen belasting heffen op de dividenden betaald door het lichaam aan personen die geen inwoner zijn van die andere Staat, noch

jakamattomaan voittoon kohdistuvaa veroa, vaikka maksetut osingot tai jakamattomat voittovarat kokonaan tai osaksi koostuisivatkin tässä toisessa valtiossa kertyneestä voitosta tai tulosta."

b) Välittömästi 8 artiklan jälkeen lisätään uusi artikla seuraavasti:

"8 A artikla

1 §. Sopimusvaltiossa asuvan henkilön toisessa sopimusvaltiossa asuvan sellaisen yhtiön, jonka pääoma kokonaan tai osittain on jaettu osakkeisiin, osakkeiden tai voitto-osuustodistusten luovuttamisesta saamasta tulosta verotetaan vain ensiksi mainitussa valtiossa, ellei tulo kuulu toisessa valtiossa olevalle kiinteälle toimipaikalle.

2 §. Tämän artiklan 1 kohdan määräykset eivät vaikuta kummankaan valtion oikeuteen verottaa lainsäädäntönsä mukaan sellaisen tuossa valtiossa asuvan yhtiön osakkeiden tai voitto-osuustodistusten luovuttamisesta saadusta myyntivoitosta, jonka pääoma kokonaan tai osittain on jaettu osakkeisiin, milloin tulon saajana on toisessa sopimusvaltiossa asuva, ensiksi mainitussa valtiossa viisi osakkeiden tai voitto-osuustodistusten luovuttamista lähinnä edeltänyttä vuotta asunut henkilö."

c) Sopimuksen 19 artiklan 2 kohdan viittauksen 20 artiklan 1 kohtaan tulee kohdistua artiklan 2 kohtaan.

d) Sopimuksen 20 artikla poistetaan ja sen sijaan tulee seuraavaa:

"20 artikla

1 §. Sopimusvaltio voi määrätessään veroa siellä asuville henkilöille sisällyttää siihen määrään, josta vero määrätään, ne tulon ja omaisuuden osat, joista tämän sopimuksen määräysten mukaan voidaan verottaa toisessa valtiossa.

2 §. Alankomaat myöntää kaksinkertaisen verotuksen estämistä tarkoittavien yksipuolisten säännöstensä tappioiden korvaamista koskevien määräysten soveltamista loukkaamatta tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti lasketusta veron määrästä sellaisen veron osan

de niet-uitgedeelde winst van het lichaam onderwerpen aan een belasting op niet-uitgedeelde winst, zelfs indien de betaalde dividenden of de niet-uitgedeelde winst geheel of gedeeltelijk bestaan uit voordelen of inkomsten die uit die andere Staat afkomstig zijn."

b) Onmiddellijk na artikel 8 wordt het volgende nieuwe artikel opgenomen:

"Artikel 8 A

§ 1. Voordelen verkregen dor een inwoner van een van de Staten uit de vervreemding van aandelen of winstbewijzen in een lichaam waarvan het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld en dat inwoner is van de andere Staat, zijn slechts in de eerstbedoelde Staat belastbaar, tenzij de voordelen zijn toe te rekenen aan een vaste inrichting in laatstbedoelde Staat.

§ 2. De bepaling van paragraf 1 tast niet aan het recht van elk van de Staten om overeenkomstig zijn eigen wetgeving belasting te heffen op voordelen uit de vervreemding van aandelen of winstbewijzen in een lichaam waarvan het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld en dat inwoner is van die Staat, verkregen door een natuurlijke persoon die inwoner is van de andere Staat en die in loop van de laatste vijf jaren voorafgaande aan de vervreemding van de aandelen of winstbewijzen inwoner van de eerstbedoelde Staat is geweest."

c) In artikel 19, paragraaf 2, wordt de verwijzing naar artikel 20, paragraaf 1, vervangen door een verwijzing naar paragraaf 2.

d) Artikel 20 vervalt en in plaats daarvan wordt het volgende artikel opgenomen:

"Artikel 20

§ 1. Elk van de Staten i bevoegd bij het heffen van belasting van zijn inwoners in de grondslag waarnaar de belasting wordt geheven, de bestanddelen van het inkomen of het vermogen te begrijpen die, overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag, in de andere Staat mogen worden belast.

§ 2. Onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen betreffende de verliescompensatie in de eenzijdige voorshriften tot het vermijden van dubbele belasting, verleent Nederland een vermindering op het overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel berekende

vähennyksen, joka on samassa suhteessa kyseiseen veroon kuin sopimuksen 4, 5 ja 6 artiklan, 8 artiklan 7 kohdan, 8 A artiklan 1 kohdan, 9 artiklan 1 kohdan, 10 artiklan 1 ja 4 kohdan sekä 11, 12, 14 ja 18 artiklan sekä 19 artiklan 2 kohdan mukainen Suomessa verotettava tulo tai omaisuus on tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun veron perusteena olevaan tulon ja omaisuuden määrään.

Alankomaat myöntää edelleen täten lasketusta verostaan Suomessa 8 artiklan 2 kohdan mukaan verotettavien tuloerien perusteella vähennyksen. Tämän vähennyksen tulee olla pienempi seuraavista määristä:

a) Suomen veroa vastaava määrä.

b) Se Alankomaiden sanotuista tuloeristä maksettavan veron määrä, joka on samassa suhteessa tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti laskettuun veron määrään kuin mitä sanottujen tuloerien määrä on tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun veron määräämisen perusteena olevaan tuloon.

3 §. Milloin Suomessa asuvalla henkilöllä on tämän sopimuksen mukaisesti Alankomaissa verotettavaa tuloa tai omaisuutta, ei Suomi, ottaen kuitenkin huomioon tämän artiklan 1 ja 4 kohdan määräykset, verota kysymyksessä olevasta tulosta eikä omaisuudesta.

4 §. Milloin Suomessa asuvalla henkilöllä on tuloa, josta voidaan tämän sopimuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti verottaa Alankomaissa, vähennetään Suomessa verovelvollisen tulosta menevästä verosta Alankomaissa suoritetun veron määrä. Tämä vähennyksen määrä ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin se osa ennen vähennyksen tekemistä menevästä verosta, joka johtuu Alankomaista saadusta tulosta.

II artikla

1. Tämä lisäsopimus on ratifioitava ja ratifioimiskirjat on vaihdettava niin pian kuin mahdollista Helsingissä.

belastingbedrag. Deze vermindering is gelijk aan dat gedeelte van het belastingbedrag dat tot dat belastingbedrag in dezelfde verhouding staat, als het bedrag van de bestanddelen van het inkomen of het vermogen die volgens de artikelen 4, 5, 6, 8, par. 7, 8 A, par. 1, 9, par. 1, 10, paragrafen 1 en 4, 11, 12, 14, 16, 18, 19, par. 2, van dit Verdrag in Finland belastbaar zijn, staat tot het bedrag van het inkomen of het vermogen dat de in paragraaf 1 van dit artikel bedoelde grondslag vormt.

Nederland verleent voorts een vermindering op de aldus berekende belasting voor die bestanddelen van het inkomen die volgens artikel 8, par. 2, in Finland mogen worden belast. Het bedrag van deze vermindering is het laagste van de volgende bedragen:

a) een bedrag dat gelijk is aan de in Finland geheven belasting;

b) het bedrag van de Nederlandse belasting op de genoemde bestanddelen van het inkomen, dat tot het overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel berekende belastingbedrag in dezelfde verhouding staat als het bedrag van de genoemde bestanddelen van het inkomen staat tot het bedrag van het inkomen dat de in paragraaf 1 van dit artikel bedoelde grondslag vormt.

§ 3. Indien een inwoner van Finland inkomen verkrijgt of vermogen bezit dat, in overeenstemming met de bepalingen van dit Verdrag, in Nederland belastbaar is, stelt Finland, behoudens de bepalingen van de paragrafen 1 en 4 van dit artikel, dat inkomen of vermogen vrij van belasting.

§ 4. Indien een inwoner van Finland inkomen verkrijgt dat, in overeenstemming met de bepalingen van artikel 8, par. 2, in Nederland mag worden belast, staat Finland een vermindering toe op de belasting naar het inkomen van die persoon tot een bedrag gelijk aan de in Nederland betaalde belasting. Deze vermindering overschrijdt echter niet dat deel van de belasting, zoals deze berekend is vóór het verlenen van de vermindering, dat aan het uit Nederland verkregen inkomen kan worden toegerekend."

Artikel II

1. Dit Aanvullende Verdrag zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zo spoedig mogelijk te Helsinki worden uitgewisseld.

2. Tämä lisäsopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta.

3. Tätä sopimusta on sen voimaantulopäivän jälkeen pidettävä 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehdyn sopimuksen erottamattomana osana.

Tämän vakuudeksi ovat yllämainitut valtuutetut allekirjoittaneet tämän lisäsopimuksen ja varustaneet sen sinetillään.

Tehty Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1966 kahtena kappaleena, suomen ja hollannin kielillä molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

2. Dit Aanvullende Verdrag treedt in werking op de dertigste dag na de datum waarop de bekrachtigingsoorkonden worden uitgewisseld.

3. Met ingang van de datum waarop dit Aanvullende Verdrag in werking treedt wordt het als een integrerend deel van het Verdrag van 29 maart 1954 beschouwd.

Ten blijke waarvan de bovengenoemde gevolmachtigden dit Aanvullende Verdrag hebben ondertekend en van hun zegel voorzien.

Gedaan te 's-Gravenhage, de 16 December 1966, in tweevoud, in de Nederlandse en in de Finse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek.

Suomen Tasavallan Hallituksen puolesta:

Sigurd von Numers

Voor de Republiek Finland:

Alankomaiden Kuningaskunnan Hallituksen puolesta:

L. de Block

Voor het Koninkrijk der Nederlanden:

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 13 hallituksen esityksen johdosta Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 48. Saatuaan esityksestä valtiovarainvaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on pantu tämän mietinnön liitteeksi, sekä kuultuaan asiantuntijana hallitusneuvos Ensio Vasarlaa valtiovarainministeriöstä ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Suomen ja Alankomaiden Kuningaskunnan välisen verosopimuksen muuttaminen käsiteltävänä olevassa lisäsopimuksessa esitetyllä tavalla johtuu esityksen perusteluissa selostetuista, Alankomaiden sisäisessä verolainsäädännössä vuoden 1965 aikana toimeenpannuista muutoksista. Näiden lainmuutosten asianmukaista toteuttamista varten Alankomaiden hallitus on pyrkinyt vastaavasti oikaisemaan kaikki Alankomaiden solmimat verosopimukset. Suomen kanssa tehty lisäsopimus ei poikkea siitä, mitä Alankomaat näissä sopimuksissa yleensä noudattaa. Maamme verotulojen kertymisen kannalta ei lisäsopimuksen määräyksillä ole merkitystä.

Sen perusteella, mitä hallituksen esityksessä ja valtiovarainvaliokunnan lausunnossa on esitetty, ulkoasiainvaliokunta yhtyy kannattamaan esitykseen sisältyvien, kysymyksessä olevaa lisäsopimusta koskevien ehdotusten hyväksymistä. Lakiehdotukseen valiokunta kuitenkin ehdottaa tehtäväksi muodollisia korjauksia.

Edellä lausutun mukaisesti ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen *Tasavallan* ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä 29 päivänä maaliskuuta 1954 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuk-

sen muuttamisesta 16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetun lisäsopimuksen *(poist.)* määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat tarkemmat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Aitio, Kekkonen, Kokkola, Leivo-Larsson, Rihtniemi, Rönkkö, A. Saarinen, T. Salo, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman ja Paasivuori.

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
12 päivänä toukokuuta 1967.
Lausunto n:o 2.

Ulkoasiainvaliokunnalle.

Ulkoasiainvaliokunta on 5 päivänä kuluvaa toukokuuta päivätyssä kirjelmassään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 48 Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Valiokunta on tarkastettuaan esityksen todennut, että esityksessä tarkoitettu, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitettu lisäsopimus johtuu lähinnä Alankomaiden sisäisessä verolainsäädännössä vuoden 1965 aikana toimeenpannuista muutoksista. Kun Alankomaiden hallitus näiden lainmuutosten asianmukaista toteuttamista varten on pyrkinyt vastaavasti oikaisemaan kaikki Alankomaiden solmimat verosopimukset, ja kun kysymyksessä oleva, Suomen kanssa solmittu lisäsopimus ei poikkea siitä, mitä Alankomaat näissä sopimuksissa yleensä noudattaa, voidaan lisäsopimusta Suomenkin kannalta katsoen pitää hyväksyttävänä. — Valtion verotulojen kertymisen kannalta ei lisäsopimuksen määräyksillä ole merkitystä.

Valtiovarainvaliokunta, edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen mielipiteenään lausuu,

että hallituksen esitys ja siihen sisältyvä lakiehdotus olisi hyväksyttävä.

Valiokunnan puolesta:

Eino Raunio.

J. Rautapää.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 67 hallituksen esityksen johdosta Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 13 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 48 Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 13 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 67, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä 29 päivänä maaliskuuta 1954 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamisesta tehdyn sopimuksen muuttamisesta 16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetun lisäsopimuksen määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat tarkemmat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Huhtikuun 30 päivänä 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 3 §:n 2 momentin mukaan eläkelaitoksen toimesta annetun peruseläketurvan on täytettävä 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa työntekijäin eläkelaissa (395/61) säädetyt vähimmäisvaatimukset. Joiltakin osin niistä voidaan kuitenkin sisäasiainministeriön suostumuksella poiketa työntekijäin eläkelain 3 §:n 3 momentissa säädetyin edellytyksin. Lisäeläketurvasta saadaan saman pykälän 3 momentin mukaan määrätä kahden tai useamman vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan.

Kunnallisen eläkelaitoksen toimesta annettava eläketurva muodostuu siten työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja vastaavasta pakollisesta peruseläketurvasta sekä vapaaehtoisesta lisäeläketurvasta, joka viimeksi mainittu käsittää vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi perhe-eläketurvan. Lisäeläketurvaa järjestettäessä on mahdollisuuksien mukaan pyritty välttämään poikkeamisia peruseläketurvan perusteista, joskin aikaisempien kunnallisten eläkesääntöjen mukaiseen eläketurvaan pääsemiseksi on lisäeläketurvan osalta jouduttu eläkelaitoksen eläkesääntöön lainaamaan vanhoista kunnallisista eläkesäännöistä periaatteita, jotka poikkeavat työntekijäin eläkelaista. Myös uudesta valtion eläkelaista on omaksuttu eräitä periaatteita.

Koska kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisen peruseläketurvan tulee täyttää työntekijäin eläkelaissa säädetyt vähimmäisvaatimukset, on kunnallisen eläkelaitoksen joka kerta, kun työntekijäin eläkelakia muutetaan, tarkistettava, täyttääkö eläkelaitoksen eläkesääntö edelleen työntekijäin eläkelain vähimmäisvaatimukset, sekä ryhdyttävä tästä ehkä aiheutuviin toimenpiteisiin eläkesäännön muuttamiseksi. Vaikka eläkelaitoksen eläkesääntöön perustuvassa lisäeläketurvajärjestelmässä on mahdollisuuksien mukaan pyritty noudattamaan peruseläkettä koskevia periaatteita, eivät työntekijäin eläkelakiin tehdyt muutokset aina hyvin sovellu lisäeläketurvaan, jossa on pyritty, niin kuin jo mainittiin, omaksumaan periaatteita myös vanhoista kunnallisista eläkesäännöistä sekä valtion eläkelaista. Jotta vältyttäisiin kunnallisen eläkelaitoksen eläkesääntöön sisältyvän eläkejärjestelmän liialliselta pirstomiselta, eläkelaitoksen vähimmäiseläketurvan sidonnaisuutta työntekijäin eläkelakiin olisi lievennettävä säätämällä, että eläkelaitoksen peruseläketurvan tulee määrältään vastata vähintään työntekijäin eläkelaissa säädettyjen perusteiden mukaista eläketurvaa. Samalla olisi säädettävä peruseläketurva järjestettäväksi siten, että jos virka- tai työsuhde päättyy ennen eläketapahtumaa, viranhaltija tai työntekijä ei menetä oikeuttaan saada peruseläkettä tämän virka- tai työsuhteen perusteella myöhemmän eläketapahtuman johdosta.

Periaate, jonka mukaan peruseläketurvan tulisi määrältään vastata vähintään työntekijäin eläkelaissa säädettyjen perusteiden mukaista eläketurvaa, ei sinänsä ole uusi, sillä työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa jo säädetään, että kunnan, kuntainliiton tai kuntien pysyväisen edustajainkokouksen alaisen hallinnon tahi seurakunnan tai uskonnollisen yhdyskunnan työntekijä on työntekijäin eläkelain mukaisen eläketurvan ulkopuolella, jos työntekijällä on oikeus

edellä mainituilta yhteisöiltä eläkkeeseen, jonka työntekijälle määräämä täysi eläke vastaa vähintään työntekijäin eläkelaissa säädettyjen perusteiden mukaista eläketurvaa.

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 3 §:n 2 momentin mukaan perus-eläketurva käsittää vain vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen. Kun työntekijäin eläkelakia ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakia on 16 päivänä joulukuuta 1966 annetuilla laeilla (639/66 ja 640/66) muutettu siten, että niiden mukainen eläketurva käsittää pakollisen perhe-eläketurvan, olisi myös kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaissa säädettävä, että eläkelaitoksen peruseläketurvakin käsittää perhe-eläketurvan, joka on jatkuvuuden periaatteen turvaama.

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 16 §:n 5 momentin mukaan sillä, jolle eläkelaitoksen jäsenyhteisö on myöntänyt eläkkeen heinäkuun 1 päivän 1964 ja kesäkuun 30 päivän 1965 välisenä aikana sattuneen eläketapahtuman johdosta, mainitut päivät mukaan luettuina, oli sen estämättä, mitä saman pykälän 4 momentissa on säädetty, oikeus siirtyä kunnallisen eläkelaitoksen eläketurvan alaiseksi, jos hän viimeistään joulukuun 1966 kuluessa toimitti eläkehakemuksensa kunnalliselle eläkelaitokselle. Saman pykälän 6 momentissa säädetään, että 5 momentissa tarkoitetulla henkilöllä oli oikeus hakemuksesta saada kunnalliselta eläkelaitokselta eläkeasiassaan kirjallinen ennakkotieto, jota oli sitovana noudatettava annettaessa ennakkotiedon saajalle aikanaan eläkepäätös.

Kun ennakkotiedon hakemiselle ei laissa ollut asetettu määräaikaa, kunnalliselle eläkelaitokselle saapui vielä joulukuun 1966 lopulla huomattava määrä ennakkotietohakemuksia, joita eläkelaitos ei kyennyt käsittelemään ennen vuoden päättymistä. Tällaisia ennakkotietohakemuksia, joiden käsittely jäi kesken, on kunnallisessa eläkelaitoksessa toista sataa. Lisäksi eläkelaitokselle on saapunut useita kymmeniä sellaisten henkilöiden eläkehakemuksia, jotka saivat päätöksen ennakkotietohakemukseensa niin myöhäisessä vaiheessa, etteivät enää ehtineet määräaikaan vuoden 1966 päättymiseen mennessä toimittaa eläkehakemustaan kunnalliselle eläkelaitokselle. Tämän vuoksi olisi kohtuullista, että kaikille niille, jotka ennen vuoden 1966 loppua olivat jättäneet kunnalliselle eläkelaitokselle ennakkotietohakemuksen, annettaisiin uusi määräaika lopullisen valintansa suorittamiselle.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) 3 §:n 2 ja 3 momentti sekä lisätään 16 §:ään uusi 7 momentti seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Peruseläketurvan, joka käsittää vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläketurvan, tulee määrältään vastata vähintään 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa työntekijäin eläkelaissa (395/1961) säädettyjen perusteiden mukaista eläketurvaa. Se on järjestettävä siten, että jos virka- tai työsuhde päättyy ennen eläketapahtumaa, viranhaltija tai työntekijä taikka hänen edunsaajansa ei menetä oikeuttaan saada peruseläkettä tämän virka- tai työsuhteen perusteella myöhemmän eläketapahtuman johdosta.

Lisäeläketurvasta saadaan määrätä kahden tai useamman vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan.

16 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 5 momentissa on säädetty, on henkilöllä, joka ennen vuoden 1966

päättymistä on kirjallisesti pyytänyt 6 momentin mukaista ennakkotietoa kunnalliselta eläkelaitokselta, oikeus siirtyä kunnallisen eläkelaitoksen eläketurvan alaiseksi, jos hän viimeistään joulukuun 1967 kuluessa toimittaa eläkehakemuksensa kunnalliselle eläkelaitokselle.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sisäasiainministeri *Martti Viitanen.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 49. Kuultuaan asiantuntijoina vanhempaa hallitussihteeriä Pekka Liakkaa sisäasiainministeriöstä, maisteri Armas Saveniusta sosiaaliministeriöstä, kunnallisen eläkelaitoksen johtajaa Armas Miettistä, osastopäällikkö Ilpo Ahtolaa Maalaiskuntien liitosta, pääsihteeri Eero Vahteraa Suomen kaupunkiliitosta, johtaja Gustav Grönlundia Finlands svenska landskommuners förbundista, palkkasihteeri Olavi Dahlia Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitosta, varatuomari Aino Iivosta Kunnallisvirkamiesliitosta ja sihteeri Nils Westerbergiä Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää lainmuutosta aiheellisena ja lakiehdotuksen säännöksiä asianmukaisina, minkä vuoksi valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saloranta, jäsenet Aalto, Asunta, Berner, Kangas, Kull, Mäkelä, Mäki, Mäkinen, Niskanen, Rytkönen ja E. Räsänen sekä varajäsen Mustonen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 53 hallituksen esityksen johdosta laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 16 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittäen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 49 laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 16 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 53, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 3 §:n 2 ja 3 momentti sekä lisätään 16 §:ään uusi 7 momentti seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Peruseläketurvan, joka käsittää vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläketurvan, tulee määrältään vastata vähintään 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa työntekijäin eläkelaissa (395/61) säädettyjen perusteiden mukaista eläketurvaa. Se on järjestettävä siten, että jos virka- tai työsuhde päättyy ennen eläketapahtumaa, viranhaltija tai työntekijä taikka hänen edunsaajansa ei menetä oikeuttaan saada peruseläkettä tämän virka- tai työsuhteen perusteella myöhemmän eläketapahtuman johdosta.

Lisäeläketurvasta saadaan määrätä kahden tai useamman vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan.

16 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 5 momentissa on säädetty, on henkilöllä, joka ennen vuoden 1966 päättymistä on kirjallisesti pyytänyt 6 momentin mukaista ennakkotietoa kunnalliselta eläkelaitokselta, oikeus siirtyä kunnallisen eläkelaitoksen eläketurvan alaiseksi, jos hän viimeistään joulukuun 1967 kuluessa toimittaa eläkehakemuksensa kunnalliselle eläkelaitokselle.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Kuluvan vuoden tuloarvioon on uusia pitkäaikaisia lainoja merkitty — eräiden ulkomaisten erikoisluottojen nostoja lukuunottamatta — 550 milj. mk. Kun tulo- ja menoarvioesityksen antamisen enempää kuin sen hyväksymisenkään aikana ei ollut näköpiirissä ulkomaisia lainoja, tuloarvioon merkityt uudet lainat edellytettiin saatavan kotimaasta. Kun muista kotimaisista lähteistä — lähinnä postisäästöpankista, kansaneläkelaitoksesta, vakuutuslaitoksilta ja työeläkekassoilta — voitiin arvioida saatavan yhteensä vajaat 200 milj. mk, olisi yleisölle myytävien obligaatiolainojen osuudeksi vuoden 1967 lainanotosta tullut n. 350 milj. mk.

Viitenä edellisenä vuonna yleisölle tarkoitettujen valtion obligaatioiden myynti on ollut seuraava:

Vuosi	Yhteensä milj.mk	Siitä veronmaksuobligaatioita milj.mk
1962	126	—
1963	297	100
1964	200	110
1965	266	181
1966	471	120

Uusia yleisönlainoja on kuluvan vuoden aikana laskettu liikkeeseen yhteensä 50 milj. markan määrä. Liikevaihtoveron palautuslainan takaisinmaksuja saaville myytävää lainaa, jonka määrä on 5 milj. mk, ei tässä yhteydessä ole otettu lukuun yleisönlainana. Maaliskuun loppuun mennessä oli kuluvan vuoden yleisönlainoja myyty yhteensä 11 milj. markan määrä. Edellisenä vuonna oli vastaavana aikana yleisönlainoja myyty 116 milj. markan ja vuonna 1965 noin 51 milj. markan arvosta. Veronmaksuobligaatiolainoja ei kumpanakaan vuonna myyty vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana, joten niitä ei sisälly vuosien 1965 ja 1966 myyntilukuihin. Yleisönlainojen myynti oli kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana siis vain noin kymmenesosa vuoden 1966 ja vain noin viidesosa vuoden 1965 vastaavasta myynnistä, vaikka lainojen korkoa nostettiin kuluvan vuoden alusta puolella prosenttiyksiköllä. Koko kuluvan vuoden aikana voidaan yleisönlainoja arvioida myytävän enintään 30 milj. markan määrä. Viime vuonna vastaava myynti ilman veronmaksuobligaatioita oli 350 milj. mk.

Ulkomaiset lainamarkkinat ovat viime aikoina jonkin verran keventyneet. Kuluvan vuoden budjetissa omaksuttu finanssipolitiikka ja sitä täydentävä rahapolitiikka ovat ulkomailla ilmeisesti lisänneet luottamusta maamme kykyyn selvitä taloudellisista vaikeuksistaan. Näistä seikoista johtuen valtion ulkomaisten lainojen saantimahdollisuudet ovat parantuneet. Tammikuussa valtio sai n. 38.5 milj. mk vastaavan dollarilainan Keski-Euroopan markkinoilta. Alustavasti on suunniteltu, että vuoden loppupuolella saataisiin toinen samansuuruinen ulkomainen laina. Nämä lainat vähentävät vastaavasti kotimaisten lainojen tarvetta.

Aikaisempina vuosina liikkeeseen lasketuista kotimaisista pitkäaikaisista lainoista on kuluvana vuonna maaliskuun loppuun mennessä maksettu kuoletuksia 187 milj. mk eli n. 120 milj. mk enemmän kuin kuluvana vuonna sanottuun ajankohtaan mennessä oli otettu yhteensä pitkäaikaista lainaa kotimaasta. Koko kuluvan vuoden aikana tulee pitkäaikaisten kotimaisten lainojen kuoletuksia maksettavaksi noin 510 milj. mk. Määrään sisältyy myös veronmaksuobligaatiolainan takaisinmaksu 120 milj. mk, joka erääntyy toukokuussa. Näiden obligaatioiden lu-

nastamista varten on vuoden 1967 menoarvioon varattu määrärahat.

Yleisölle tarkoitettujen obligaatiolainojen myynnin jyrkkä aleneminen on johtunut — paitsi rahamarkkinoiden kireydestä ja eräiden verojen noususta — lähinnä siitä, että valtion kuluvan vuoden obligaatiolainat ovat toisin kuin lähinnä edellisinä vuosina osittain veronalaiset.

Valtion kassatalous on koko kuluvan vuoden ajan ollut varsin kireä, mikä osaltaan johtuu yleisönlainojen myynnin jyrkästä laskusta. Valtion maksuvalmiuden kannalta olisi välttämätöntä, että ensi toukokuussa takaisin maksettavalla veronmaksuobligaatiolainalla saadut varat voitaisiin pysyttää valtiolla vielä kahden tai ainakin yhden vuoden ajan. Laina-ajan jatkaminen ei käytännössä ole mahdollista, mutta asiallisesti samaan tulokseen päästään, jos veronmaksuobligaatioiden haltijoilta saadaan uusi laina, jonka ehdot pääpiirteissään ovat samat kuin veronmaksuobligaatiolainan ehdot. Kun veronmaksuobligaatioita on vain vähäisessä määrin käytetty veronmaksuun ja kun tällaisella käyttömahdollisuudella näin ollen ei ole ollut sanottavaa merkitystä, voitaisiin siitä luopua. Uutta lainaa olisi tietenkin mahdollista myydä vain niille veronmaksuobligaatioiden haltijoille, jotka suostuvat uuteen merkintään. Näille on suunniteltu annettavaksi erityinen valtion velkasitoumus, joka lunastettaisiin korkoineen takaisin samalla kertaa kahden tai yhden vuoden kuluttua. Kun veronmaksuobligaatiolaina kokonaisuudessaan on ollut verovapaa, olisi nämä velkasitoumukset myös säädettävä verovapaiksi.

Valtion obligaatioiden myynnin vähenemisestä huolimatta hallituksen mielestä ei ole syytä, yleiset veropoliittiset näkökohdat huomioon ottaen, lieventää sitä osittaista veronalaisuutta, joka valtion kuluvan vuoden obligaatioille säädettiin viime joulukuussa annetulla lailla (576/66). Päinvastoin olisi — kuten asuntotuotannon osalta jo on tehty — pyrittävä poistamaan muitakin eri aikoina säädettyjä veronhuojennuksia. Osittain nämä kysymykset liittyvät parhaillaan valmisteltavina oleviin laajempiin verolainsäädännön uudistussuunnitelmiin.

Ennakolta ei ole varmuutta siitä, kuinka monet veronmaksuobligaatioiden haltijoista merkitsevät edellä tarkoitettuja velkasitoumuksia. Kun valtion kotimainen lainanotto ilmeisesti joka tapauksessa tulee kuluvana vuonna jäämään aikaisempien vuosien määriä ja budjetissa edellytettyä huomattavasti pienemmäksi, olisi valtiontalouden kannalta välttämätöntä, että uutta lainaa merkittäisiin veronmaksuobligaatiolainan koko määrää vastaavasti touko—kesäkuun aikana. Tämän vuoksi olisi velkasitoumuksiin mahdollisesti vaihtamatta jäävää veronmaksuobligaatiolainan osaa vastaava määrä velkasitoumuksia voitava myydä muille kuin veronmaksuobligaatioiden haltijoille. Myyntiteknillisistä perusteista saattaa johtua, että velkasitoumusten vapaasti myytävä määrä muodostuu jonkin verran mainittua määrää suuremmaksi.

Velkasitoumuslainan ottaminen ei vaikuttaisi rahamarkkinoita kiristävästi.

Velkasitoumusten verovapaus olisi toteutettava säätämällä siitä eri laki. Muilta osin jäisi edellä selostetun lainanoton toteuttaminen valtioneuvoston päätettäväksi sille kuluvaksi vuodeksi myönnettyjen lainanottovaltuuksien nojalla.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Sen estämättä, mitä voimassa olevassa verolainsäädännössä on säädetty, vuosilta 1967—1969 toimitettavissa tulo- ja omaisuusverotuksissa sekä kunnallisverotuksissa ei luonnollisen henkilön eikä jakamattoman kuolinpesän veronalaiseksi tuloksi katsota Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan velkasitoumusten korkoa eikä indeksikorotusta. Maini-

tuilta vuosilta toimitettavissa omaisuusverotuksissa ei edellä tarkoitettuja velkasitoumuksia myöskään lueta luonnollisen henkilön eikä jakamattoman kuolinpesän veronalaiseksi omaisuudeksi.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Eduskunta on 3 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 50 laiksi Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Esityksen antaminen johtuu siitä, että kuluvan toukokuun aikana erääntyy vuonna 1966 liikkeeseen laskettu, 120 milj. markan suuruinen veronmaksuobligaatiolaina maksettavaksi. Kun yleisölle tarkoitettujen obligaatiolainojen kysyntä on kuluvan vuoden aikana ollut varsin vähäistä, pitää hallitus valtion maksuvalmiuden kannalta välttämättömänä, että mainitulla, takaisin maksettavalla veronmaksuobligaatiolainalla saadut varat voitaisiin pysyttää valtiolla vielä kahden tai ainakin yhden vuoden ajan. Tähän tulokseen päästäisiin hallituksen suunnitelman mukaan siten, että laskettaisiin liikkeeseen uusi laina, valtion vuoden 1967 velkasitoumuslaina, jonka ehdot pääpiirteissään olisivat samat kuin veronmaksuobligaatiolainankin ja jota myytäisiin niille veronmaksuobligaatioiden haltijoille, jotka suostuvat uuteen merkintään. Näin merkitsemättä jäänyt osa lainasta myytäisiin vapailla lainamarkkinoilla.

Kun veronmaksuobligaatiolaina kokonaisuudessaan on verovapaa, olisi uudet valtion velkasitoumukset myös säädettävä verovapaiksi poikkeuslailla, jota tarkoittava ehdotus sisältyy hallituksen esitykseen.

Valiokunta on käsitellyt asian ja katsoo saamansa selvityksen perusteella ja valtion nykyiset rahataloudelliset vaikeudet huomioon ottaen voivansa hyväksyä esityksessä tehdyn ehdotuksen uuden, kokonaisuudessaan verovapaan valtion velkasitoumuslainan liikkeeseen laskemisesta. Valiokunta sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, puoltaa siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapasalo, Hamara, Hietala, Honkonen, Jussila, Karvikko, Laine, Nordström, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen ja I. Linna.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 50 laiksi Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 41, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Sen estämättä, mitä voimassa olevassa verolainsäädännössä on säädetty, vuosilta 1967—1969 toimitettavissa tulo- ja omaisuusverotuksissa sekä kunnallisverotuksissa ei luonnollisen henkilön eikä jakamattoman kuolinpesän veronalaiseksi tuloksi katsota Suomen valtion vuoden 1967 velkasitoumuslainan velkasitoumusten korkoa eikä indeksikorotusta. Mainituilta vuosilta toimitettavissa omaisuusverotuksissa ei edellä tarkoitettuja velkasitoumuksia myöskään lueta luonnollisen henkilön eikä jakamattoman kuolinpesän veronalaiseksi omaisuudeksi.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi verotuslain muuttamisesta.

Kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain 16 §:ään 4 päivänä marraskuuta 1966 annetulla lailla (524/66) lisätyn 3 momentin mukaan, milloin valtioneuvosto on määrännyt uudet valtuutettujen vaalit toimitettavaksi, päättyvät myös muiden kunnan luottamusmiesten kuin valtuutettujen toimet jaoituksen muutoksen tullessa voimaan ja on uudet vaalit jäljellä olevaksi toimikaudeksi toimitettava, mikäli sisäasiainministeriö ei joidenkin toimien osalta ole toisin määrännyt. Vero- ja tutkijalautakuntien osalta muutos koskee valtuuston valitsemia jäseniä ja heidän varamiehiään, mutta ei sen sijaan valtiovarainministeriön määräämiä sanottujen lautakuntien varapuheenjohtajia, jäseniä ja heidän varamiehiään. Eduskunnan laki- ja talousvaliokunta on mietinnössään hallituksen esityksen johdosta laiksi kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain muuttamisesta katsonut, että myös valtiovarainministeriön määräämät jäsenet olisi puheena olevassa tapauksessa voitava määrätä uudestaan.

Verotuslain 8 §:n 2 momentin mukaan muut verolautakunnan jäsenet kuin puheenjohtaja sekä varamiehet heille valitaan ja määrätään neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan niin, että puolta lautakunnan jäsenten kokonaisluvusta vastaavan määrän jäseniä sekä varamiehen kullekin heistä valitsee kunnallisvaltuusto ja muut jäsenet, varapuheenjohtajat heihin luettuina, sekä varamiehet kullekin heistä määrää valtiovarainministeriö kunnallisvaltuustoa kuultuaan. Verotuslain 24 §:n mukaan tutkijalautakunnan varapuheenjohtajat ja muut jäsenet varamiehineen valitaan ja määrätään samassa järjestyksessä kuin verolautakunnan varapuheenjohtajat ja muut jäsenet.

Verotuksen toimittamisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että vero- ja tutkijalautakuntien kaikkien jäsenten toimet kestävät saman ajan ja että siis kunnallisen jaoituksen muutos otetaan huomioon myös valtiovarainministeriön määrättävien jäsenten osalta. Tästä syystä hallitus ehdottaa verotuslain 8 §:ään lisättävässä uudessa 4 momentissa säädettäväksi, että milloin kunnallisvaltuuston valitsemien verolautakunnan jäsenten toimet päättyvät kunnallisen jaoituksen muutoksen tullessa voimaan kesken toimikauden, päättyvät myös valtiovarainministeriön määräämien verolautakunnan varapuheenjohtajien, jäsenten ja heidän varamiestensä toimet ja valtiovarainministeriö antaa näihin toimiin jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudet määräykset.

Verotusta varten annettavissa veroilmoituksissa rahamäärät on ilmoitettava markoin ja pennein. Verotustyön kannalta penneihin päättyvien lukujen käsittely aiheuttaa hankaluutta ja hidastaa laskutoimitusten suorittamista, mikä verotuksessa vuosittain käsiteltävien veroilmoitusten lukumäärän huomioon ottaen ei ole merkitykseltään vähäinen. Tästä syystä ja kun pennien poisjättäminen jossakin määrin helpottaisi myös veroilmoitusten laatimista, ehdotetaan verotuslakiin lisättäväksi säännökset siitä, että tulon ja omaisuuden sekä niistä tehtävien vähennysten raha-arvot saataisiin toisaalta veroilmoituksessa ilmoittaa ja toisaalta verotusta toimitettaessa ottaa huomioon täysin markoin siten, että markkojen yli menevät pennit jätettäisiin ottamatta lukuun. Pennien poisjättäminen tulisi koskemaan vain niitä lukuja, jotka merkitään veroilmoituksen antamista varten vahvistettujen varsinaisten veroilmoituslomakkeiden pääsarakkeisiin. Sitä vastoin menettely ei koskisi veroilmoituksen liitteissä, esim. verokirjassa, pidätystodistuksissa, tuloyhdistelmissä ja kirjanpidollisissa taseissa olevia lukuja, eikä myöskään veroilmoituslomakkeissa ennen pääsarakkeisiin merkitsemistä suoritettavia tulon, omaisuuden tai vähennyksen suuruuden selvittämistä koskevia laskutoimituksia. Kun kuitenkaan kaikkia niitä tapauksia,

joissa pennit olisi otettava lukuun tai jätettävä pois, ei ole mahdollista ottaa huomioon laissa, ehdotetaan valtiovarainministeriölle, jolla jo nyt on oikeus vahvistaa käytettävät verolomakkeet, annettavaksi oikeus määrätä tarkemmin ne puitteet, joiden rajoissa pennit saataisiin jättää pois.

Veronsaajien verotulojen ja verovelvollisten maksettavien verojen kannalta, jotka viimeksi mainitut edelleen määrättäisiin ja maksuunpantaisiin pennien tarkkuudella, ehdotetulla muutoksella ei olisi käytännöllistä merkitystä. Nykyisinhän verotettava tulo vahvistetaan täysin kymmenin markoin ja verotettava omaisuus täysin sadoin markoin, mistä on seurauksena, että pennien poisjättäminen ei useimmissa tapauksissa vaikuttaisi verotettavan tulon eikä siten myöskään veron määrään.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 8 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 7 päivänä toukokuuta 1965 annetulla lailla (260/65), uusi 4 momentti ja 35 §:ään uusi 3 momentti sekä 71 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin kunnallisvaltuuston valitsemien verolautakunnan jäsenten toimet päättyvät kunnallisen jaoituksen muutoksen tullessa voimaan kesken toimikauden, päättyvät myös valtiovarainministeriön määräämien verolautakunnan varapuheenjohtajien, jäsenten ja heidän varamiestensä toimet, ja valtiovarainministeriö antaa näihin toimiin jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudet määräykset.

35 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tulon ja omaisuuden sekä niistä tehtävien vähennysten raha-arvot saadaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, ilmoittaa veroilmoituksessa täysin markoin siten, että markkojen yli menevät pennit jätetään ottamatta lukuun.

71 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Verotusta toimitettaessa otetaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, tulon ja omaisuuden sekä niistä tehtävien vähennysten raha-arvot huomioon täysin markoin siten, että markkojen yli menevät pennit jätetään ottamatta lukuun.

Tämän lain 35 §:n 3 momenttia ja 71 §:n 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1967 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi verotuslain muuttamisesta.

Eduskunta on 3 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 51 laiksi verotuslain muuttamisesta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella todennut ehdotetut, verotusteknillistä laatua olevat lainmuutokset tarpeellisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1967.

Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapasalo, Hamara, Hietala, Honkonen, Jussila, Karvikko, Laine, Nordström, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, I. Linna ja Sandelin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 45 hallituksen esityksen johdosta laiksi verotuslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 51 laiksi verotuslain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 45, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 8 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 7 päivänä toukokuuta 1965 annetulla lailla (260/65), uusi 4 momentti ja 35 §:ään uusi 3 momentti sekä 71 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Milloin kunnallisvaltuuston valitsemien verolautakunnan jäsenten toimet päättyvät kunnallisen jaoituksen muutoksen tullessa voimaan kesken toimikauden, päättyvät myös valtiovarainministeriön määräämien verolautakunnan varapuheenjohtajien, jäsenten ja heidän varamiestensä toimet, ja valtiovarainministeriö antaa näihin toimiin jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudet määräykset.

35 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tulon ja omaisuuden sekä niistä tehtävien vähennysten raha-arvot saadaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, ilmoittaa veroilmoituksessa täysin markoin siten, että markkojen yli menevät pennit jätetään ottamatta lukuun.

71 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Verotusta toimitettaessa otetaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, tulon ja omaisuuden sekä niistä tehtävien vähennysten raha-arvot huomioon täysin markoin siten, että markkojen yli menevät pennit jätetään ottamatta lukuun.

Tämän lain 35 §:n 3 momenttia ja 71 §:n 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1967 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Valtion viljavarasto perustettiin vuonna 1927 annetulla lailla. Tämä laki samoin kuin vuosina 1930 ja 1951 annetut lait valtion viljavarastosta oli säädetty pysyviksi. Sen sijaan tammikuun 1 päivänä 1962 voimaan tullut laki valtion viljavarastosta (595/61) säädettiin olemaan voimassa vain vuoden 1962 loppuun. Viimeksi mainitun lain voimassaoloaikaa jatkettiin ensin 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetulla lailla (419/62) vuoden 1965 loppuun ja sitten 7 päivänä heinäkuuta 1965 annetulla lailla (397/65) vuoden 1967 loppuun.

Valtion viljavaraston tehtävänä on huolehtia maan viljan tarpeen tyydyttämisestä, viljan varastoinnista sekä kotimaisen viljan tuotannon edistämisestä samoin kuin kotimaisen viljan kysynnän ja menekin lisäämisestä ja hintojen pysyttämisestä vakaina. Viljavarasto on organisaatioltaan ja rakenteeltaan osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi laitokseksi. Kun myös laki valtion viljavarastosta muulta sisällöltään on osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi, esitetään lakia jatkettavaksi nykyisessä muodossaan. Lain voimassaoloajaksi ehdotetaan kolme vuotta, jonka johdosta myös valtion viljavaraston johtokunnan toimiaikaa esitetään pitennettäväksi kahdesta vuodesta kolmeksi vuodeksi.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion viljavarastosta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain 14 §:n 2 momentti ja 18 §, sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (397/65), näin kuuluviksi:

14 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Johtokunnan puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja. Valtioneuvosto määrää johtokunnan varapuheenjohtajan ja muut jäsenet kolmeksi vuodeksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

18 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968 ja on voimassa vuoden 1970 loppuun. Sillä kumotaan valtion viljavarastosta 26 päivänä lokakuuta 1951 annettu laki (535/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä valtion viljavaraston lainanottovaltuuksista 10 päivänä marraskuuta 1961 annettu laki (496/61).

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 52. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousneuvos Eino Lähdeojaa maatalousministeriöstä ja toimitusjohtaja Risto Vasaraa Valtion viljavarastosta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on valtion viljavarastosta annetun lain voimassaoloajan jatkaminen kolmella vuodella eli vuoden 1970 loppuun. Kun valiokunta pitää lain voimassaoloajan jatkamista esitetyllä tavalla tarkoituksenmukaisena ja kun sillä ei ole esityksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet af Heurlin, Hjerppe, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Westerlund ja Vilmi.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 60 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 52 laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 60, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion viljavarastosta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain 14 §:n 2 momentti ja 18 §, sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (397/65), näin kuuluviksi:

14 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Johtokunnan puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja. Valtioneuvosto määrää johtokunnan varapuheenjohtajan ja muut jäsenet kolmeksi vuodeksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

18 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968 ja on voimassa vuoden 1970 loppuun. Sillä kumotaan valtion viljavarastosta 26 päivänä lokakuuta 1951 annettu laki (535/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä valtion viljavaraston lainanottovaltuuksista 10 päivänä marraskuuta 1961 annettu laki (496/61).

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta.

Poronhoitolaki, joka on annettu 4 päivänä kesäkuuta 1948, on varsinkin paliskunnan organisaatiota ja toimintaa koskevien määräysten osalta osoittautunut eräiltä osin vanhentuneeksi. Sekä lääninhallitukset että paliskuntain yhdistys ovatkin esittäneet poronhoitolain tarkistamista. Tätä varten maatalousministeriö asetti lääninasessori Uuno Halosen puheenjohdolla toimikunnan laatimaan ehdotuksen poronhoitolain muuttamisesta, mihin tämä hallituksen esitys perustuu.

Esitetyt muutokset poronhoitolaissa eivät aiheuta valtiolle tai muille julkisille yhteisöille menojen lisäystä.

Käytännössä on havaittu, ettei paliskunnan yhä enemmän monipuolistunutta toimintaa pysty yksi mies, poroisäntä, tehokkaasti johtamaan. Eräät paliskunnat ovat oma-aloitteisesti valinneet 4—7 jäsenisen hallituksen paliskunnan toimintaa suunnittelevaksi ja valvovaksi elimeksi sekä päättämään aikaisemmin yksinomaan poroisännän toimivaltaan kuuluneista tärkeimmistä asioista. Saatujen myönteisten kokemusten perusteella on katsottu aiheelliseksi määrätä tällainen elin jokaiseen paliskuntaan.

Paliskunnan hallitukselle, jonka puheenjohtajana toimisi poroisäntä, on ehdotettu paliskunnan kokouksissa esille tulevien asioiden, mm. talousarvion, valmistelu. Sen lisäksi hallituksen tehtäviin kuuluisi paliskunnan päätösten täytäntöönpanon ja lakimääräisten tehtävien suorittamisen valvonta. Hallituksen kokoonpanosta on päädytty ehdottamaan, että siihen kuuluisivat poroisäntä, varaisäntä ja 2—4 muuta paliskunnan osakasta.

Muista poronhoitolakiin nyt esitettävistä muutoksista tärkein on poronhoitovuoden siirtäminen alkavaksi kesäkuun 1 päivänä. Voimassa olevan poronhoitolain mukaan se alkaa elokuun 1 päivänä. Talviset poronhoitotyöt päättyvät kaikkialla viimeistään toukokuussa ja poroluettelot vahvistetaan paliskunnan kevätkokouksessa huhti—toukokuussa. Syyskokouksessa, joka pidetään syys—lokakuussa, vahvistetaan toimintakertomus ja tilinpäätös, joiden laatimiseen sekä tilintarkastukseen jää liian vähän aikaa. Poronhoitovuoden alkaminen kesäkuun 1 päivänä on muutoinkin luonnollisempaa, koska vasojen merkintä aloitetaan kesäkuussa.

Porojen määrän pitäminen sellaisena kuin valtioneuvosto ne on vahvistanut on useissa paliskunnissa tuottanut vaikeuksia. Tämän vuoksi olisi tarpeellista lisätä poronhoitolain 13 §:n 1 momenttiin säännös, joka helpottaisi poromäärän pitämistä paliskunnassa oikeassa suhteessa laitumien kestokykyyn. Tämän vuoksi ehdotetaan, että määrättäessä korkein poromäärä, jonka yksi poronomistaja saa pitää, sekä alin määrä, johon porolukua vähennettäessä vähennys ei kohdistu, voitaisiin perheen päämies, hänen aviopuolisonsa ja vajaavaltaiset lapsensa katsoa yhdeksi poronomistajaksi. Tämä lisäys on välttämätön sen vuoksi, että huomattavaan osaan paliskunnan poroista ei vähennystä voida kohdistaa, sillä useilla poronomistajilla on tapana panna perheenjäsentensä nimiin poroja ja jakaa omistamansa karja näin siksi pieniin osiin, että he voivat välttyä vähennyksestä jopa kokonaan. Jos paliskunnan osakasmäärä on suuri, voi valtioneuvoston päätöksen edellyttämä vähentäminen olla mahdotonta.

Paliskunnan rajojen muuttuessa on korkein sallittu poroluku poronhoitolain 13 §:n 2 momentin mukaan määrättävä uudelleen. Muutoksen ollessa vähäinen korkeimman sallitun poroluvun tarkistaminen on kuitenkin tarpeetonta. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että korkein sallittu poro-

luku on paliskunnan rajojen muuttuessa uudelleen määrättävä, jollei kysymyksessä ole vähäinen rajanoikaisu tai muu siihen verrattava muutos. Paitsi paliskunnan rajojen muuttaminen voi olla muitakin erityisen tärkeitä syitä porolukujen tarkistamiseen poronhoitolain 13 §:ssä tarkoitetun kymmenvuotiskauden kuluessakin. Sellaisia syitä ovat esimerkiksi paliskunnan laitumien pieneneminen tai huononeminen muista syistä kuin porojen laiduntamisesta. Tämän vuoksi ehdotetaankin, että valtioneuvostolla olisi valta muuttaa korkeimpia sallittuja poromääriä myös puheena olevan kymmenvuotiskauden kuluessa.

Monien paliskuntien välille on jo rakennettu esteaitoja, jotka sijoitetaan maastoon rakentamisen kannalta edullisimpaan suuntaan. Vaikka tällainen aita ei tarkoin seuraisikaan paliskuntien rajaa, olisi paikallaan, että sitä ilman erityistä vahvistusta pidettäisiin virallisena paliskuntien rajana. Tämän vuoksi ehdotetaan 5 §:n 2 momenttiin lisättäväksi vastaava määräys.

Poronhoitoalueella jää vuosittain useita satoja poroja metsätöissä kaatuvien puiden alle. Osa vahingoista olisi toimikunnan mielestä vältettävissä, mikäli poronhoitolakiin sisältyisi siitä ennakkoestävä säännös. Tämän vuoksi ehdotetaan poronhoitolain 42 §:ään lisättäväksi säännös, että erityisesti metsätöissä on pidettävä huolta siitä, etteivät porot jää kaatuvien puiden alle ja että tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheutettu vahinko on korvattava. Tällä säännöksellä ei toimikunnan käsityksen mukaan muuteta voimassa olevaa oikeutta vahingonkorvaukseen — perustavathan tahallisuus ja tuottamus sinänsä korvausvelvollisuuden —, vaan sillä on merkitystä ainoastaan säännöksen ennakkoestävän vaikutuksen vuoksi.

Metsästyslain 33 §:n mukaan voi lääninhallitus poronhoitoalueella olevissa, asetuksessa mainituissa kunnissa määrätä koiran pidettäväksi kytkettynä helmikuun 1 päivästä lukien. Yhdenmukaisesti tämän kanssa ehdotetaan 42 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että poronomistaja tai poropaimen oikeutetaan hävittämään porolaitumella poroja ajavan koiran. Tämä ei estä käyttämästä koiraa luvallisiin tarkoituksiin kuten metsästykseen.

Myytäessä poroja teuraiksi on usein havaittu väärinkäytöksiä, joiden selvittäminen on ollut vaikeaa ja mahdotontakin. Näin on varsinkin sellaisissa tapauksissa, jolloin paliskunnan edustajiksi vieraitten paliskuntien poroerotuksiin lähetetyt henkilöt saamansa valtuuden nojalla myyvät oman paliskuntansa poroja. Sekä yksityisen poronomistajan että poronostajan edun mukaista olisi, että tapahtuneista myynneistä olisi jälkikäteen saatavana luotettava selvitys. Monet poronostajat ovatkin paliskuntain yhdistyksen esityksestä pitäneet erityistä ostokirjaa. Tällaisen kirjan pitäminen olisi tehtävä pakolliseksi, mitä tarkoittava määräys on otettu lakiehdotukseen uutena 25 a §:nä.

Kun poroisännällä ei läheskään aina ole erotuksessa ollut riittävästi luotettavia lukumiehiä, ehdotetaan 10 §:ään lisättäväksi säännös, että paliskunnalla voi olla tarpeellinen määrä valantehneitä lukumiehiä niin kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Poronhoitolain 26 §:n mukaan paliskuntain yhdistyksen on toimitettava ote poromerkeistä pitämästään luettelosta Lapin lääninhallitukselle. Kun merkkiluettelossa tapahtuu jatkuvasti muutoksia ja sen kaksoiskappaleen pitäminen ajan tasalla aiheuttaa suuria kustannuksia sekä paliskuntain yhdistykselle että Lapin lääninhallitukselle ja koska sitä ei oikeusturvan kannalta ole pidettävä tarpeellisena, ehdotetaan poronhoitolain 26 §:n viimeinen lause tarpeettomana ja käytäntöön soveltumattomana poistettavaksi.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
poronhoitolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1948 annetun poronhoitolain (444/48) 5 §:n 2 momentti, 10 §, 13 §, 19 §, 24 §:n 1 momentti, 26 §, 40 § ja 42 §:n 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 25 a § ja sen 42 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Paliskunnalla tulee, mikäli mahdollista, olla luonnolliset rajat. Paliskunnan esityksestä lääninhallituksella on valta, kuultuaan asianomaisia paliskuntia ja manttaalinomistajain kuntakokouksia sekä paliskuntain Yhdistystä, muuttaa paliskuntain rajoja, jos se havaitaan poronhoidolle edulliseksi. Paliskuntain välinen, asianomaisella luvalla rakennettu esteaita katsottakoon kuitenkin paliskuntain rajaksi.

10 §.

Paliskunnalla tulee olla hallitus, poroisäntä, varaisäntä ja rahastonhoitaja.

Hallitukseen kuuluvat poroisäntä, varaisäntä sekä vähintään kaksi ja enintään neljä muuta paliskunnan osakasta. Hallitus on päätösvaltainen, kun poroisäntä tai varaisäntä ja vähintään puolet sen muista jäsenistä on saapuvilla. Hallituksen kokouksissa kullakin jäsenellä on yksi ääni. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Hallitus johtaa paliskunnan toimintaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä paliskunnan päätösten mukaisesti, jollei toimivalta mainittujen säännösten mukaan kuulu poroisännälle tai muulle paliskunnan toimihenkilölle.

Poroisäntä toimii paliskunnan ja sen hallituksen kokousten puheenjohtajana, panee täytäntöön paliskunnan päätökset sekä käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja virastoissa ja valvoo järjestystä paliskunnassa sekä sen toimihenkilöiden toimintaa. Poroisännän ollessa esteellinen tai estynyt tointaan hoitamasta hänen tilalleen tulee varaisäntä. Milloin sekä poroisäntä että varaisäntä ovat esteellisiä tai estyneitä toimimasta paliskunnan kokouksen puheenjohtajana, valitsee kokous puheenjohtajan sitä asiaa varten.

Jos poroisäntä, varaisäntä, hallituksen jäsen tai rahastonhoitaja kuolee tai muutoin tulee estyneeksi tointaan hoitamaan, paliskunnan kokous valitsee hänen tilalleen toisen henkilön jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Paliskunnalla voi lisäksi olla tarpeellinen määrä työnjohtajia, lukumiehiä ja muita toimihenkilöitä.

Poroisäntä, varaisäntä, rahastonhoitaja, työnjohtaja ja lukumies ovat laissa virkamiehille säädetyn vastuun alaisia.

Poroisännän, varaisännän ja rahastonhoitajan valitsemisesta on ilmoitettava asianomaiselle lääninhallitukselle ja 5 §:n 3 momentissa mainitulle rekisteriviranomaiselle.

Poroisännän ja varaisännän pätevyysvaatimuksista säädetään asetuksella.

13 §.

Kuultuaan paliskuntain yhdistystä valtioneuvosto määrää kymmeneksi vuodeksi kerrallaan korkeimman sallitun poromäärän kussakin paliskunnassa ja miten poroluku, jos se on suurempi, on tähän määrään vähennettävä sekä korkeimman poromäärän, jonka yksi poronomistaja saa pitää, ja alimman määrän, johon porolukua vähennettäessä vähennys ei kohdistu. Tällöin voidaan perheen päämies, hänen aviopuolisonsa ja vajaavaltaiset lapsensa katsoa yhdeksi poronomistajaksi.

Korkein sallittu poroluku on paliskunnan rajojen muuttuessa uudelleen määrättävä, jollei kysymyksessä ole vähäinen rajanoikaisu tai muu siihen verrattava muutos.

Erityisen tärkeästä syystä valtioneuvostolla on valta muuttaa korkeimpia sallittuja poromääriä 1 momentissa tarkoitetun kymmenvuotiskauden kuluessakin.

19 §.

Poronhoitovuosi luetaan kesäkuun 1 päivästä seuraavan vuoden toukokuun 31 päivän loppuun.

24 §.

Paliskunnan alueelta kootut, muihin paliskuntiin kuuluvat, huoltajaa vailla olevat porot, joita ei viimeistään erotustilaisuudessa noudeta, merkittömät, vuotta vanhemmat porot eli peurat ja merkittömät orpovasat, jollei niitä panna paliskunnan merkkiin, sekä sellaiset porot, joiden merkki on turmeltunut tai pilattu tai joiden omistajaa ei tunneta, on poroisännän myytävä vasoineen julkisella huutokaupalla, jollei niitä muulla tavalla voida edullisemmin muuttaa rahaksi. Viimeistään ennen huhtikuun 1 päivää on luettelo poronhoitovuonna edellä mainitulla tavalla myytyjen porojen merkeistä lähetettävä paliskuntain yhdistykselle, jonka tulee tarkastaa luettelo ja antaa riidanalaisissa tapauksissa lausuntonsa siitä, kenelle kysymyksessä olevat porot ovat kuuluneet. Paliskuntain yhdistyksen on lähetettävä antamastaan lausunnosta ilmoitus asianomaisille poronomistajille, joille paliskunta toimittaa poroista saadun hinnan. Jos paliskunta ei suostu maksamaan myyntihintaa sille poronomistajalle, jolle se paliskuntain yhdistyksen lausunnon mukaan kuuluu, tai jos kolmas henkilö katsoo asian ratkaisun loukkaavan etuaan ja oikeuttaan, saa poronomistaja tai viimeksi mainittu henkilö ajaa asiassa kannetta laillisessa järjestyksessä. Jollei voida selvittää, kenelle poro on kuulunut, lankeaa myyntihinta paliskunnalle.

— — — — — — — — — — — — — — — —

25 a §.

Ostettaessa poroja teuraiksi ostajan on pidettävä erityistä ostokirjaa, johon merkitään ostopaikka ja -aika, ostettujen porojen luku, merkit, hinta, sukupuoli ja ikä, myyjän nimi ja osoite sekä omakätinen kuittaus. Ostokirja on vaadittaessa esitettävä poroisännälle tai muulle paliskunnan edustajalle taikka paliskuntain yhdistyksen asianomaiselle toimihenkilölle.

26 §.

Paliskuntain yhdistyksessä on pidettävä kaikista poronhoitoalueella olevista poromerkeistä luetteloa, johon kullekin poronomistajalle hyväksytty poromerkki on piirrettävä.

40 §.

Älköön kukaan paliskunnan hallituksen luvatta lähtekö paliskunnan laidunmaalle etsimään, kokoamaan, paimentamaan, merkitsemään tai haltuunsa ottamaan poroja, jotka ovat paliskunnan hoidossa tai eivät ole kenenkään paimennuksen alaisina, älköönkä ryhtykö muihinkaan poronhoitotoimiin.

42 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Erityisesti on metsätöissä pidettävä huolta siitä, etteivät porot jää kaatuvien puiden alle. Tahallisesti tai huolimattomuudesta tässä kohden aiheutettu vahinko on korvattava niin kuin 1 momentissa on sanottu.

Koiran, joka sinä aikana, jolloin se voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaan on pidettävä kytkettynä, tavataan yksinään porolaitumella ajamassa poroja, sekä isännättömän kulkukoiran ja koiran, jolla ei ole säädettyä veromerkkiä, poronomistaja tai poropaimen saa hävittää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Lars Lindeman.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi poronhoitolain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 3 päivältä viime toukokuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 53. Kuultuaan asiantuntijana toimistopäällikkö Tauno Mäkeä maatalousministeriöstä valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on eräiden poronhoitolain (444/48) vanhentuneiksi katsottujen säännösten tarkistaminen nykyoloja vastaaviksi. Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena ja siihen sisältyviä säännöksiä tarkoituksenmukaisina. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole esityksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet Halme, af Heurlin, Hjerppe, Lillqvist, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen ja Vilmi sekä varajäsenet Halinen ja M. Mattila.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 87 hallituksen esityksen johdosta laiksi poronhoitolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 14 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi poronhoitolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 53 laiksi poronhoitolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 14 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 87, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
poronhoitolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1948 annetun poronhoitolain (444/48) 5 §:n 2 momentti, 10 §, 13 §, 19 §, 24 §:n 1 momentti, 26 §, 40 § ja 42 §:n 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 25 a § ja sen 42 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Paliskunnalla tulee, mikäli mahdollista, olla luonnolliset rajat. Paliskunnan esityksestä lääninhallituksella on valta, kuultuaan asianomaisia paliskuntia ja manttaalinomistajain kuntakokouksia sekä paliskuntain yhdistystä, muuttaa paliskuntain rajoja, jos se havaitaan poronhoidolle edulliseksi. Paliskuntain välinen, asianomaisella luvalla rakennettu esteaita katsottakoon kuitenkin paliskuntain rajaksi.

10 §.

Paliskunnalla tulee olla hallitus, poroisäntä, varaisäntä ja rahastonhoitaja.

Hallitukseen kuuluvat poroisäntä, varaisäntä sekä vähintään kaksi ja enintään neljä muuta paliskunnan osakasta. Hallitus on päätösvaltainen, kun poroisäntä tai varaisäntä ja vähintään puolet sen muista jäsenistä on saapuvilla. Hallituksen kokouksissa kullakin jäsenellä on yksi ääni. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Hallitus johtaa paliskunnan toimintaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä paliskunnan päätösten mukaisesti, jollei toimivalta mainittujen säännösten mukaan kuulu poroisännälle tai muulle paliskunnan toimihenkilölle.

Poroisäntä toimii paliskunnan ja sen hallituksen kokousten puheenjohtajana, panee täytäntöön paliskunnan päätökset sekä käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja virastoissa ja valvoo järjestystä paliskunnassa sekä sen toimihenkilöiden toimintaa. Poroisännän ollessa esteellinen tai estynyt tointaan hoitamasta hänen tilalleen tulee varaisäntä. Milloin sekä poroisäntä että varaisäntä ovat esteellisiä tai estyneitä toimimasta paliskunnan kokouksen puheenjohtajana, valitsee kokous puheenjohtajan sitä asiaa varten.

Jos poroisäntä, varaisäntä, hallituksen jäsen tai rahastonhoitaja kuolee tai muutoin tulee estyneeksi tointaan hoitamaan, paliskunnan kokous valitsee hänen tilalleen toisen henkilön jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Paliskunnalla voi lisäksi olla tarpeellinen määrä työnjohtajia, lukumiehiä ja muita toimihenkilöitä.

Poroisäntä, varaisäntä, rahastonhoitaja, työnjohtaja ja lukumies ovat laissa virkamiehille säädetyn vastuun alaisia.

Poroisännän, varaisännän ja rahastonhoitajan valitsemisesta on ilmoitettava asianomaiselle lääninhallitukselle ja 5 §:n 3 momentissa mainitulle rekisteriviranomaiselle.

Poroisännän ja varaisännän pätevyysvaatimuksista säädetään asetuksella.

13 §.

Kuultuaan paliskuntain yhdistystä valtioneuvosto määrää kymmeneksi vuodeksi kerrallaan korkeimman sallitun poromäärän kussakin paliskunnassa ja miten poroluku, jos se on suurempi, on tähän määrään vähennettävä sekä korkeimman poromäärän, jonka yksi poronomistaja saa pitää, ja alimman määrän, johon porolukua vähennettäessä vähennys ei kohdistu. Tällöin voidaan perheen päämies, hänen aviopuolisonsa ja vajaavaltaiset lapsensa katsoa yhdeksi poronomistajaksi.

Korkein sallittu poroluku on paliskunnan rajojen muuttuessa uudelleen määrättävä, jollei kysymyksessä ole vähäinen rajanoikaisu tai muu siihen verrattava muutos.

Erityisen tärkeästä syystä valtioneuvostolla on valta muuttaa korkeimpia sallittuja poromääriä 1 momentissa tarkoitetun kymmenvuotiskauden kuluessakin.

19 §.

Poronhoitovuosi luetaan kesäkuun 1 päivästä seuraavan vuoden toukokuun 31 päivän loppuun.

24 §.

Paliskunnan alueelta kootut, muihin paliskuntiin kuuluvat, huoltajaa vailla olevat porot, joita ei viimeistään erotustilaisuudessa noudeta, merkittömät, vuotta vanhemmat porot eli peurat ja merkittömät orpovasat, jollei niitä panna paliskunnan merkkiin, sekä sellaiset porot, joiden merkki on turmeltunut tai pilattu tai joiden omistajaa ei tunneta, on poroisännän myytävä vasoineen julkisella huutokaupalla, jollei niitä muulla tavalla voida edullisemmin muuttaa rahaksi. Viimeistään ennen huhtikuun 1 päivää on luettelo poronhoitovuonna edellä mainitulla tavalla myytyjen porojen merkeistä lähetettävä paliskuntain yhdistykselle, jonka tulee tarkastaa luettelo ja antaa riidanalaisissa tapauksissa lausuntonsa siitä, kenelle kysymyksessä olevat porot ovat kuuluneet. Paliskuntain yhdistyksen on lähetettävä antamastaan lausunnosta ilmoitus asianomaisille poronomistajille, joille paliskunta toimittaa poroista saadun hinnan. Jos paliskunta ei suostu maksamaan myyntihintaa sille poronomistajalle, jolle se paliskuntain yhdistyksen lausunnon mukaan kuuluu, tai jos kolmas henkilö katsoo asian ratkaisun loukkaavan etuaan ja oikeuttaan, saa poronomistaja tai viimeksi mainittu henkilö ajaa asiassa kannetta laillisessa järjestyksessä. Jollei voida selvittää, kenelle poro on kuulunut, lankeaa myyntihinta paliskunnalle.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

25 a §.

Ostettaessa poroja teuraiksi ostajan on pidettävä erityistä ostokirjaa, johon merkitään ostopaikka ja -aika, ostettujen porojen luku, merkit, hinta, sukupuoli ja ikä, myyjän nimi ja osoite sekä omakätinen kuittaus. Ostokirja on vaadittaessa esitettävä poroisännälle tai muulle paliskunnan edustajalle taikka paliskuntain yhdistyksen asianomaiselle toimihenkilölle.

26 §.

Paliskuntain yhdistyksessä on pidettävä kaikista poronhoitoalueella olevista poromerkeistä luetteloa, johon kullekin poronomistajalle hyväksytty poromerkki on piirrettävä.

40 §.

Älköön kukaan paliskunnan hallituksen luvatta lähtekö paliskunnan laidunmaalle etsimään, kokoamaan, paimentamaan, merkitsemään tai haltuunsa ottamaan poroja, jotka ovat paliskunnan hoidossa tai eivät ole kenenkään paimennuksen alaisina, älköönkä ryhtykö muihinkaan poronhoitotoimiin.

42 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Erityisesti on metsätöissä pidettävä huolta siitä, etteivät porot jää kaatuvien puiden alle. Tahallisesti tai huolimattomuudesta tässä kohden aiheutettu vahinko on korvattava niin kuin 1 momentissa on sanottu.

Koiran, joka sinä aikana, jolloin se voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaan on pidettävä kytkettynä, tavataan yksinään porolaitumella ajamassa poroja, sekä isännättömän kulkukoiran ja koiran, jolla ei ole säädettyä veromerkkiä, poronomistaja tai poropaimen saa hävittää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on hyväksyessään lain kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta marraskuun 9 päivänä 1965 lausunut toivomuksen, että myöskin moottorikelkat, traktorit ja muut kuljetusvälineet otettaisiin kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain piiriin. Näiden välineiden vakuuttaminen ei nykyisin voimassa olevan lain mukaan ole mahdollista.

Kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain voimassa ollessa ei tässä lakiehdotuksessa tarkoitettuja vahinkoja ole sattunut, mutta kun mm. moottorikelkat yleistyvät, on mahdollista, että niitä vastaisuudessa tapahtuu. Muutosehdotuksesta aiheutunee joka tapauksessa hyvin vähäisiä kustannuksia valtiolle.

Edellä lausutun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kalastusvakuutusyhdistyksistä 23 päivänä heinäkuuta 1958 annetun lain (331/58) 2 §:n 1 momentin 3 kohta näin kuuluvaksi:

2 §.

Kalastusvakuutusyhdistys on velvollinen hakemuksesta ottamaan tässä laissa säädetyillä ja sen nojalla määrätyillä ehdoilla vakuutukseen kalastajaväestöön kuuluvien tai niihin rinnastettavien henkilöiden sekä heidän muodostamiensa yhtymien omistamat seuraavat kalastus- ja muut välineet:

— — — — — — — — — — — — — — —

3) talvikalastuksessa jäällä käytettävät kulku- ja kuljetusvälineet, kalastusmajat sekä nuotan uitto- ja vetolaitteet; sekä

— — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Lars Lindeman.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 54. Kuultuaan asiantuntijoina apulaismetsästyksenvalvoja Heikki Suomusta maatalousministeriöstä, kalataloustarkastaja Pekka Niskasta maataloushallituksesta ja konsulentti Erkki Korhosta Suomen Kalastusyhdistyksestä valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Valiokunta pitää lainmuutosta esityksen perusteluissa mainituista syistä tarpeellisena ja lakiehdotuksen säännöksiä asianmukaisina sekä puoltaa sen vuoksi lakiehdotuksen hyväksymistä.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saloranta, jäsenet Aalto, Berner, Kangas, Kull, Mäkelä, Mäki, Mäkinen, Niskanen, Rytkönen ja E. Räsänen sekä varajäsen Mustonen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 52 hallituksen esityksen johdosta laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 54 laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 15 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 52, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kalastusvakuutusyhdistyksistä 23 päivänä heinäkuuta 1958 annetun lain (331/58) 2 §:n 1 momentin 3 kohta näin kuuluvaksi:

2 §.

Kalastusvakuutusyhdistys on velvollinen hakemuksesta ottamaan tässä laissa säädetyillä ja sen nojalla määrätyillä ehdoilla vakuutukseen kalastajaväestöön kuuluvien tai niihin rinnastettavien henkilöiden sekä heidän muodostamiensa yhtymien omistamat seuraavat kalastus- ja muut välineet:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) talvikalastuksessa jäällä käytettävät kulku- ja kuljetusvälineet, kalastusmajat sekä nuotan uitto- ja vetolaitteet; sekä

— — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaalihallituksesta.

Hallitus antoi vuoden 1965 valtiopäivillä esityksen N:o 108 Eduskunnalle laiksi sosiaalihallituksesta. Tätä esitystä, joka hyväksyttiin sanotuilla valtiopäivillä, mutta jätettiin lepäämään, ei ehditty kuitenkaan vaalien jälkeen pidetyillä valtiopäivillä niin ajoissa käsitellä, että ehdotetun sosiaalihallituksen perustaminen olisi voitu toteuttaa 1 päivästä heinäkuuta 1966, mistä johtuen Eduskunta hylkäsi sanotun esityksen. Tämän vuoksi ja kun on ollut tarpeellista tehdä eräitä muutoksia mainittuun esitykseen, Hallitus on päättänyt antaa asiasta uuden esityksen Eduskunnalle.

Hallitus on niin ikään antanut Eduskunnalle uuden esityksen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta. Siinä on ehdotettu terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevien asioiden siirtämistä sisäasiainministeriöstä sosiaaliministeriöön, joka samalla muutettaisiin sosiaali- ja terveysministeriöksi.

Ennen Suomen itsenäistymistä kuului sosiaalisen toiminnan johto senaatin kauppa- ja teollisuustoimituskunnan tehtäviin. Vuonna 1917 perustettiin sosiaalihallinnon johtoa varten sosialitoimituskunta, jonka nimi vuonna 1918 muutettiin sosialiministeriöksi. Sen alaiseksi keskusvirastoksi perustettiin vuonna 1917 sosialihallitus, joka johti ja valvoi paitsi työ-, sosiaalivakuutus-, raittius- ja sosiaalitilastoasioita myös sosiaalihuoltoa maassamme. Virallinen sosiaalihuolto käsitti tuolloin vain vaivais- eli köyhäinhoidon, joka oli jo vuodesta 1852 lukien lakimääräisesti järjestetty, sekä eräitä kuntien vapaaehtoisesti järjestämiä lastensuojelutyömuotoja.

Kun 1920-luvun alussa oli yleinen pyrkimys lakkauttaa keskusvirastoja ja siirtää niiden tehtävät ministeriöille, lakkautettiin myös sosialihallitus vuonna 1922, ja sen tehtävät uskottiin sosiaaliministeriölle. Sosiaalihuollon johdosta vastasi ministeriössä lähinnä työ- ja huoltoasiainosasto, kunnes tämä osasto vuonna 1928 jaettiin erilliseksi työasiainosastoksi ja huoltoasiainosastoksi. Viimeksi mainitun osaston nimi muutettiin sitten vuonna 1951 huolto- ja väestöosastoksi. Tässä osastossa on nykyisin viisi toimistoa, nimittäin yleinen toimisto sekä huolto-, lastensuojelu-, työhuolto- ja väestötoimisto.

Sosiaaliministeriön virkamiesten kokonaislukumäärä on 297. Heistä toimii sosiaalisessa tutkimustoimistossa 24 sekä huolto- ja väestöosastossa 124. Mainitusta osastosta vuonna 1966 lähteneiden toimituskirjain luku oli noin 100 000 kpl. Osaston johdon tai valvonnan alaisena toimii noin 1 400 erityyppistä sosiaalihuoltolaitosta, joissa on paikkoja noin 70 000 huollettavalle ja oppilaalle.

Edellä mainitut luvut henkilökunnan sekä toimituskirjojen määristä osoittavat jo, että sosiaaliministeriön huolto- ja väestöosastossa käsitellään varsin huomattava määrä asioita, joista suuri osa on eri laeissa edellytettyjä sosiaalihuoltoa ja -avustuksia koskevia hallinto- ja lainkäyttökysymyksiä. Tämä seikka ei voi olla häiritsemättä ministeriön varsinaiseksi tehtäväksi katsottavien sosiaalihuollon lainsäädäntökysymysten, tulo- ja menoarvion sekä muiden periaatteellisesti tärkeiden tai laajakantoisten asioiden valmistelua ja käsittelyä. Vielä on huomattava, että ministeriön huolto- ja väestöosastossa käsitellään runsaasti valitusasioita, jotka hallinnol-

liseen lainkäyttöön kuuluvina olisi oikeusturvan kannalta asianmukaisinta käsitellä kollegisesti.

Sosiaaliministeriön huolto- ja väestöosaston virkamiesten suuri lukumäärä, käsiteltävien asiain runsaus ja luonne, sen alainen hallinnon laajuus samoin kuin oikeusturvakysymys puoltavat selvästi keskusviraston perustamista. Kun hallitus lisäksi on ehdottanut terveyden- ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevien terveydenhuoltoasioiden siirtämistä sisäasiainministeriöltä sosiaaliministeriölle, on tällöin uuden keskusviraston perustaminen käynyt aiheelliseksi. Tässä tarkoituksessa olisi sosiaalihuollon välitön johto, ohjaus ja valvonta sekä ministeriön huolto- ja väestöosastossa nykyisin ratkaistavien lainkäyttöasiain käsitteleminen siirrettävä ministeriön alaisena keskusvirastona toimivalle sosiaalihallitukselle. Tämän uudelleenjärjestelyn toteuttamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki sosiaalihallituksesta, jonka mukaan sanotun keskusviraston tehtävänä olisi johtaa, valvoa ja edistää toimivaltaansa kuuluvaa sosiaalihuoltoa ja muuta siihen liittyvää sosiaalista toimintaa sekä käsitellä ne sosiaalihuoltoa, huoltolaitoksia ja sosiaaliavustuksia koskevat sekä niihin liittyvät asiat, jotka lain, asetuksen tai muun määräyksen mukaan kuuluvat sosiaaliministeriölle. Ministeriön käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi jäisivät sellaiset asiat, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava sekä eräät laajakantoiset, periaatteellista laatua olevat tai muutoin luonteeltaan yleensä ministeriölle kuuluvat asiat, joista säädettäisiin erikseen asetuksella. Sosiaalihallituksen käsiteltäviksi tulevista asioista on asetuksella tarkoitus määrätä kollegisesti käsiteltäviksi vain lainkäyttöasiat, kurinpitoasiat, lainsäädäntöasiat, tärkeimmät viraston käsiteltävät nimitysasiat sekä eräät laajakantoiset tai tärkeät hallintoasiat. Muut sosiaalihallituksen käsiteltävät asiat jäisivät viraston päällikön ja sen muiden, lähinnä esimiesasemassa olevien virkamiesten ratkaistaviksi.

Paitsi suurinta osaa huolto- ja väestöosastolle kuuluvista asioista ehdotetaan sosiaalihallitukseen siirrettäväksi yleisen osaston sosiaalisen tutkimustoimiston tehtävät siinä laajuudessa kuin ne kuuluvat sosiaaliministeriölle. Tämä järjestely ei kuitenkaan merkitse lopullista kannanottoa mainittujen tutkimustehtävien vastaisen järjestelyn osalta. Se voidaan tehdä vasta sitten, kun on saatu päätökseen selvittelyt mahdollisen erillisen sosiaalisen tutkimuslaitoksen perustamisesta. Tässä yhteydessä ei ehdoteta uudelleenjärjestelyjä sosiaaliministeriön muiden osastojen kohdalla. Ne, samoin kuin eräät muut niihin liittyvät kysymykset, edellyttävät erikseen toimitettavaa selvitystä, joka on Hallituksen tarkoituksena suorittaa. Näiden kysymysten selvittelyn osalta viitataan tänään annettuun Hallituksen esitykseen Eduskunnalle laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Sosiaaliministeriössä, joka alussa mainitun Hallituksen esityksen mukaan muuttuisi sosiaali- ja terveysministeriöksi, hoidettaisiin sanotulle ministeriölle kuuluvat sosiaalihuol toasiat ja terveydenhuoltoasiat omissa osastoissaan. Kun tämän lisäksi sekä terveydenhuolto- että sosiaalihuoltoasioita varten olisi omat keskusvirastonsa, saavutettaisiin täten molempien hallintoalojen välillä tarpeellinen yhteys, tasapaino ja koordinointi.

Lakiehdotuksen mukaan siirrettäisiin sosiaaliministeriön asianomaisen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen sosiaalihallituksessa. Siirrettäväksi tulisi nykyisen huolto- ja väestöosaston sekä yleisen osaston sosiaalisen tutkimustoimiston henkilökunta lähes kokonaan ja lisäksi eräät tilinpitohenkilökuntaan kuuluvat viran tai pysyvän toimen haltijat yleisen osaston kansliatoimistosta. Palkkauskustannukset lisääntyisivät sosiaaliministeriössä suoritettavien uudelleenjärjestelyjen sekä perustettavan sosiaalihallituksen osalta arvion mukaan yhteensä noin 300 000 markalla vuodessa. Lisäksi tulevat vuokra- ja eräät perustamismenot.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
sosiaalihallituksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sosiaali- ja terveysministeriön alaiseksi keskusvirastoksi perustetaan sosiaalihallitus.

2 §.

Sosiaalihallituksen tehtävänä on:

1) hoitaa, valvoa ja edistää sosiaalihuoltoa ja muuta siihen liittyvää sosiaalista toimintaa;

2) hoitaa ja valvoa sosiaaliavustuksia; sekä

3) huolehtia valtion huoltolaitosten hallinnosta sekä valvoa kunnallisten ja yksityisten huoltolaitosten toimintaa.

Sosiaalihallitus käsittelee ne sosiaalihuoltoa, huoltolaitoksia sekä sosiaaliavustuksia koskevat ja niihin liittyvät asiat, jotka lain, asetuksen tai muun määräyksen mukaan kuuluvat sosiaaliministeriölle, ei kuitenkaan sellaisia asioita, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava tai jotka asetuksella määrätään sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäviksi.

3 §.

Sosiaalihallitukseen voidaan perustaa pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, ylilääkärin, ylitarkastajan, ylikamreerin, yliaktuaarin, esittelijän, tarkastajan, kamreerin ja aktuaarin virkoja sekä reviisorin, toimistosihteerin, pääkirjanpitäjän, kirjaajan, apulaiskirjaajan, kirjanpitäjän, arkistonhoitajan, kanslistin, apulaiskanslistin, konekirjoittajan, toimistoapulaisen, ylivahtimestarin ja vahtimestarin toimia. Näitä virkoja ja toimia voi olla eri luokkaisia. Pääjohtajan, ylijohtajan ja osastopäällikön virka voidaan määrätä myös sopimuspalkkaiseksi. Sosiaalihallituksen palveluksessa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

Mitä on säädetty sosiaaliministeriön oikeudesta saada viranomaisilta tietoja ja selvityksiä, koskee myös sosiaalihallitusta sen toimialaan kuuluvissa asioissa.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1968.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään sosiaaliministeriön asianomaisen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen sosiaalihallituksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun tai muuhunkaan hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut sosiaalihallituksen virat ja toimet voidaan sanotussa momentissa mainitussa järjestyksessä täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa täyttää sosiaalihallituksen ylimääräiset ja tilapäiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen sosiaalihallituksen toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 37 hallituksen esityksen johdosta laiksi sosiaalihallituksesta.

Eduskunta on 3 päivänä viime toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 55 laiksi sosiaalihallituksesta. Eduskunnan päätöksen mukaisesti on esityksestä pyydetty sosiaalivaliokunnalta lausunto, joka on otettu liitteeksi tähän mietintöön.

Hallituksen esitys tarkoittaa sosiaalihuollon keskushallinnon järjestysmuodon uudistamista siten, että uudelleen perustettaisiin sosiaalihallitus, jonka tehtävänä olisi keskusvirastona johtaa, valvoa ja edistää sen toimivaltaan kuuluvaa sosiaalihuoltoa ja muuta siihen liittyvää sosiaalista toimintaa sekä käsitellä ne sosiaalihuoltoa, huoltolaitoksia ja sosiaaliavustuksia koskevat sekä niihin liittyvät asiat, jotka lain, asetuksen tai muun määräyksen mukaan kuuluvat sosiaaliministeriölle.

Ehdotetun uudelleenjärjestelyn avulla voitaisiin keventää sosiaaliministeriön nykyistä työpainetta ja sillä päästäisiin myös siihen, että sosiaalihuollon alaan kuuluvat valitusasiat tulisivat oikeusturvan kannalta tärkeän kolleegisen käsittelyn alaisiksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut ehdotetun uudelleenjärjestelyn tarpeelliseksi. Valiokunta on sen vuoksi myös päättänyt asettua puoltamaan ehdotetun uuden lain säätämistä.

Sosiaalivaliokunnan lausuntoon yhtyen valiokunta kuitenkin ehdottaa, että sosiaaliministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston tehtäviä ei vielä tässä vaiheessa siirrettäisi sosiaalihallitukselle, koska ministeriöllä sosiaalisen tutkimustoiminnan vastaisista uudelleenjärjestelyistä riippumatta tulisi valiokunnan käsityksen mukaan olla välittömästi käytettävissään oma tutkimuselin.

Valokunta pitää myös tärkeänä, että tehtävien jako lääkintöhallituksen ja sosiaalihallituksen välillä pyritään ennen uuden keskusviraston toiminnan alkamista mahdollisimman täsmällisesti määrittelemään niin että vastaisista toimivaltariitaisuuksista vältytään. Kun tämä yksityiskohtainen tehtävien jako tapahtuu asetusteitse, valiokunta ehdottaa lakiehdotukseen (sen 2 §:n 2 momenttiin) lisättäväksi säännöksen siitä, että sosiaalihallituksen toimipiiriin eivät kuuluisi asiat, jotka asetuksella määrätään lääkintöhallituksen käsiteltäviksi.

Sosiaalihallituksen sisäiseen organisatioon, sen toimintamuotoihin ja virkamieskunnan palkkauksellisen asemaan valiokunta ei tässä yhteydessä katso aiheelliseksi lähemmin puuttua, vaan palaa näihin kysymyksiin ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksen käsittelyn yhteydessä.

Valiokunta, edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki
sosiaalihallituksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.
Sosiaalihallituksen tehtävänä on:
1)—3) (Kuten hallituksen esityksessä.)
Sosiaalihallitus käsittelee ne sosiaalihuoltoa, huoltolaitoksia sekä sosiaaliavustuksia koskevat ja niihin liittyvät asiat, jotka lain, asetuksen tai muun määräyksen mukaan kuuluvat sosiaaliministeriölle, ei kuitenkaan *sosiaalista tutkimustoimintaa koskevia eikä* sellaisia asioita, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava tai jotka asetuksella määrätään sosiaali- ja terveysministeriön *tai lääkintöhallituksen* käsiteltäviksi.

3—6 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Honkonen, Jussila, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, Pekkarinen, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Huurtamo, Jämsén, Pesola ja Sandelin.

EDUSKUNNAN
SOSIAALIVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
1 päivänä kesäkuuta 1967.

Lausunto N:o 1.

Valtiovarainvaliokunnalle.

Valtiovarainvaliokunta on 5 päivänä toukokuuta 1967 päivätyllä kirjeellään n:o 3 eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt sosiaalivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 55 laiksi sosiaalihallituksesta. Kuultuaan asiantuntijoina kansliapäällikkö Aarne Tarastia ja vt. toimistopäällikkö Weijo Wainiota sosiaaliministeriöstä, kansliapäällikkö Paul Paavelaa valtioneuvoston kansliasta, hallitusneuvos Heikki Tuomista valtiovarainministeriöstä, pääjohtaja Niilo Pesosta lääkintöhallituksesta, johtaja Jaakko Pajulaa kansaneläkelaitoksesta, professori Heikki Varista, varatuomari Sakari Kalliota Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Pentti Vatajaa Maalaiskuntien Liitosta sekä varatuomari Gustav Grönlundia Finlands Svenska Landskommuners Förbund nimisestä yhdistyksestä valiokunta kunnioittaen lausuntonaan esittää seuraavaa.

Hallituksen esitys n:o 55 laiksi sosiaalihallituksesta sivuaa läheisesti eduskunnalle samanaikaisesti annettua esitystä n:o 47 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta, jonka hyväksymistä perustuslakivaliokunta on viime toukokuun 19 päivänä antamassaan mietinnössä n:o 7 asettunut puoltamaan. Siinä ehdotetaan terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa sekä apteekkilaitosta koskevien asioiden siirtämistä sisäasiainministeriöstä sosiaaliministeriöön, joka samalla muutettaisiin sosiaali- ja terveysministeriöksi. Näihin esityksiin sisältyvillä sosiaalihallinnon ja lääkintätoimen keskushallinnon uudelleen järjestelyillä pyritään lisäämään sosiaalipolitiikan harjoittamisen yleistä tehokkuutta saattamalla toisiinsa kiinteästi liittyvät terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tehtäväkentät saman ministeriön alaisuuteen, josta samalla ehdotetaan siirrettäväksi hallinnollisia tehtäviä sen alaiseksi perustettavalle keskusvirastolle.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys tarkoittaa sosiaalihuollon keskushallinnon järjestysmuodon uudistamista siten, että perustettaisiin sosiaalihallitus, jonka tehtävänä olisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisena keskusvirastona hoitaa, valvoa ja edistää sen toimivaltaan kuuluvaa sosiaalihuoltoa ja muuta siihen liittyvää sosiaalista toimintaa sekä käsitellä ne sosiaalihuoltoa, huoltolaitoksia sekä sosiaaliavustuksia koskevat ja niihin liittyvät asiat, jotka lain, asetuksen tai muun määräyksen mukaan kuuluvat sosiaaliministeriölle. Sosiaalihallituksen käsiteltäväksi tulisi näin ollen suurin osa tähän asti ministeriön huolto- ja väestöosastolle kuuluneista asioista. Tämän lisäksi ehdotetaan ministeriön yleisen osaston sosiaalisen tutkimustoimiston tehtävät siirrettäväksi sosiaalihallitukseen.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää sosiaalihallituksen perustamista tarpeellisena. Valiokunta on kuitenkin katsonut aiheelliseksi kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota seuraaviin seikkoihin.

Käsiteltävänä oleva lakiehdotus koskee sosiaalihuoltoa ja sosiaaliavustuksia hoitavan hallinnon järjestysmuodon muuttamista vain keskushallinnon osalta. Valiokunta haluaa tässä yhteydessä voimakkaasti korostaa alueja paikallishallinnon kiireellisen kehittämisen välttämättömyyttä, jotta hallinnon tehokkuuden astetta voitaisiin kohottaa myös siirtämällä enemmän päätäntävaltaa alemmille elimille. Se nopeuttaisi samalla asioiden käsittelyä, mitä on pidettävä tärkeänä asioiden runsauden huomioon ottaen.

Kuten edellä on jo todettu, liittyvät terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tehtävät sangen läheisesti toisiinsa. Samoin saattaa selvän rajan vetäminen sosiaaliministeriössä ja sosiaalihallituksessa hoidettavien asioiden välillä muodostua vaikeaksi. Organisaatiomuutoksella tavoiteltavan hyödyn saavuttamiseksi valiokunta tähdentää, että tehtävänjakoon ja yhteistoimintaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Lain tullessa voimaan siirretään lakiehdotuksen mukaan sosiaaliministeriön asianomaisen viran tai pysyvän toimen haltija hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen sosiaalihallituksessa. Tämän johdosta valiokunta edellyttää, ettei mainittu siirto aiheuta asianomaisen palkkauksen alentamista.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, ettei sosiaalisen tutkimustoimiston tehtävien siirtäminen sosiaalihallitukseen merkitse lopullista kannanottoa sanottujen tutkimustehtävien vastaisen järjestelyn osalta, koska ei vielä ole saatu päätökseen selvittelyä mahdollisen erillisen tutkimuslaitoksen perustamiseksi. Valiokunta ei ole voinut asettua puoltamaan sanottujen tehtävien siirtämistä sosiaalihallitukseen, koska valiokunnan käsityksen mukaan ministeriöllä tulee olla välittömästi käytettävissään oma tutkimuselin. Valiokunta on samalla todennut sosiaalipoliittisen tutkimuksen organisatorisen hajanaisuuden ja pitää tarpeellisena eri tutkimuslaitoksissa tai -toimistoissa suoritettavan tutkimustyön koordinointia. Siihen asti kunnes sosiaalisen tutkimuslaitoksen perustaminen mahdollisesti toteutuu, on tämä tehtävä valiokunnan mielestä hoidettava ministeriötasolla. Tässä tarkoituksessa valiokunta pitää sosiaalisen tutkimustoimiston toiminnan tehostamista välttämättömänä.

Vaikka valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena sosiaalisen tutkimustoimiston tehtävien siirtämistä sosiaalihallitukseen, se ei kuitenkaan esitä lakiehdotuksen 3 §:ssä mainittujen yliaktuaarin ja aktuaarin virkojen poistamista niiden virkojen luettelosta, joita voidaan perustaa sosiaalihallitukseen. Tällaisia virkoja saatetaan tarvita vastaisuudessa sosiaalihallituksen sisäisten tilastotehtävien suorittamiseen.

Edellä lausutun perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Valiokunnan puolesta:

Kalle Matilainen.

Juhani Jäntti.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 117 hallituksen esityksen johdosta laiksi sosiaalihallituksesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 37 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi sosiaalihallituksesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 55 laiksi sosiaalihallituksesta, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 37 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 117.

Huomioon ottaen sosiaalihallituksen tärkeän aseman sosiaalipolitiikan suunnittelussa Eduskunta edellyttää, että Hallitus antaessaan asetuksen sosiaalihallituksen virkojen kelpoisuusehdoista ottaisi huomioon yhteiskuntatieteelliset tutkinnot niiden erityisen soveltuvuuden takia sosiaalihallinnon alaan kuuluvien asioiden hoidossa siten, että sosiaalihallituksen tärkeimpien virkojen kelpoisuusehdoissa otettaisiin huomioon yhteiskuntatieteellinen koulutus.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
sosiaalihallituksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sosiaali- ja terveysministeriön alaiseksi keskusvirastoksi perustetaan sosiaalihallitus.

2 §.

Sosiaalihallituksen tehtävänä on:

1) hoitaa, valvoa ja edistää sosiaalihuoltoa ja muuta siihen liittyvää sosiaalista toimintaa;

2) hoitaa ja valvoa sosiaaliavustuksia; sekä

3) huolehtia valtion huoltolaitosten hallinnosta sekä valvoa kunnallisten ja yksityisten huoltolaitosten toimintaa.

Sosiaalihallitus käsittelee ne sosiaalihuoltoa, huoltolaitoksia sekä sosiaaliavustuksia koskevat ja niihin liittyvät asiat, jotka lain, asetuksen tai muun määräyksen mukaan kuuluvat sosiaaliministeriölle, ei kuitenkaan sosiaalista tutkimustoimintaa koskevia eikä sellaisia asioita, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava tai jotka asetuksella määrätään sosiaali- ja terveysministeriön tai lääkintöhallituksen käsiteltäviksi.

3 §.

Sosiaalihallitukseen voidaan perustaa pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, ylilääkärin, ylitarkastajan, ylikamreerin, yliaktuaarin, esittelijän, tarkastajan, kamreerin ja aktuaarin virkoja sekä reviisorin, toimistosihteerin, pääkirjanpitäjän, kirjaajan, apulaiskirjaajan, kirjanpitäjän, arkistonhoitajan, kanslistin, apulaiskanslistin, konekirjoittajan, toimistoapulaisen, ylivahtimestarin ja vahtimestarin toimia. Näitä virkoja ja toimia voi olla eri luokkaisia. Pääjohtajan, ylijohtajan ja osastopäällikön virka voidaan määrätä myös sopimuspalkkaiseksi. Sosiaalihallituksen palveluksessa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

Mitä on säädetty sosiaaliministeriön oikeudesta saada viranomaisilta tietoja ja selvityksiä, koskee myös sosiaalihallitusta sen toimialaan kuuluvissa asioissa.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1968.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään sosiaaliministeriön asianomaisen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen sosiaalihallituksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun tai muuhunkaan hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut sosiaalihallituksen virat ja toimet voidaan sanotussa momentissa mainitussa järjestyksessä täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa täyttää sosiaalihallituksen ylimääräiset ja tilapäiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen sosiaalihallituksen toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin.

Voimassa olevan, 7 päivältä toukokuuta 1943 olevan patenttilain 23—28 § sisältävät säännökset siitä, kenelle keksinnöstä johtuvat oikeudet kuuluvat siinä tapauksessa, että keksinnön on tehnyt toisen työssä tai palveluksessa oleva henkilö. Nämä säännökset liittyvät tavallaan poikkeuksena patenttilain 21 §:ssä lausuttuun periaatteeseen, jonka mukaan oikeus patentin saamiseen on keksijällä tai sillä, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt.

Ruotsissa sen sijaan on voimassa patenttilaista erillinen työsuhdekeksintöjä koskeva laki, joka annettiin vuonna 1949, ja lähinnä tämän pohjalta säädettiin Tanskassa vastaava laki vuonna 1955. Myös Saksan Liittotasavallassa on erityinen työsuhdekeksintöjä koskeva laki vuodelta 1957. Norjassa vastaavaa lainsäädäntöä ei ole, vaan työsuhdekeksintöjä koskevat kysymykset ovat tehtyjen sopimusten varassa.

Uuden yhteispohjoismaisen patenttilainsäädännön valmistelutyö, jota on tehty vuodesta 1955 alkaen, on nyt edistynyt niin pitkälle, että 7 päivänä lokakuuta 1966 annettiin Eduskunnalle hallituksen esitys sanotun lainsäädännön uudistamiseksi. Myös muissa Pohjoismaissa on annettu vastaavat esitykset.

Edellä mainittuun hallituksen esitykseen ei sisälly säännöksiä työsuhdekeksinnöistä. Näin ollen on jo muodolliseltakin kannalta välttämätöntä laatia uusi laki oikeudesta toisen työssä tai palveluksessa olevan henkilön tekemiin keksintöihin.

Nykyisen patenttilakimme työsuhdekeksintöjä koskevat säännökset rakentuvat lähinnä kahdelle pääperiaatteelle.

Toisaalta niissä otetaan työnantajan edut huomioon myöntämällä tälle aina oikeus saada itselleen työntekijän tekemä keksintö, milloin tätä voidaan käyttää sellaisessa liikkeessä tai laitoksessa, jonka työssä tai palveluksessa ollessaan työntekijä on keksinnön tehnyt. Näin ollen laki tunnustaa työnantajalla olevan hänen toiminta-alallaan erinäisiä oikeuksia kaikkiin työntekijän tekemiin keksintöihin.

Toisaalta työntekijällä on ehdoton oikeus korvaukseen, milloin keksintö lain mukaan kuuluu tai on siirtynyt työnantajalle.

Viimeksi mainitusta seikasta huolimatta on mainittujen patenttilain säännösten katsottava olevan erityisesti työnantajaa suosivia. Ne ovat tosin suurimmalta osin tahdonvastaisia, ts. ne voidaan syrjäyttää osapuolten välisellä sopimuksella, mutta käytännössä ei tällaisia sanottavasti ole esiintynyt. Ainakin työntekijän, joka säännönmukaisesti on heikompi osapuoli, lienee vaikeata saada sopimusteitse asemaansa parannetuksi. Voidaankin aiheellisesti kysyä, onko lainsäädännössä ollut tarpeen ottaa työnantajan edut huomioon siinä laajuudessa kuin laissa tähän asti on tehty.

Työnantajan ja työntekijän välinen työoikeudellinen oikeussuhde, työsuhde, tosin edellyttää, että työn tulos kuuluu työnantajalle työntekijän puolestaan saadessaan työstään palkan tai muun vastikkeen. Työsuhde on myös luottamussuhde. Työntekijän uskollisuusvelvollisuudesta johtuu, että hän ei esim. saa luvattomasti ilmaista työnantajan liike- tai ammattisalaisuutta (työsopimuslaki 15 ja 39 § ja laki vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi 11 §).

Immateriaalioikeudessa ja nimenomaan patenttioikeudessa taas vallitsee periaate, että henkisen ja keksinnöllisen työn tulos kuuluu sen tekijälle ja että hänellä periaatteessa on oikeus vapaasti määrätä henkisestä tuotteestaan.

Edellä mainitun johdosta on lainsäädännössä pyrittävä oikeudenmukaisesti ratkaisemaan ristiriita työnantajalle kuuluvan, työn tulokseen kohdistuvan oikeuden ja työntekijän keksijänoikeuden välillä.

Jos työntekijä työsuhteen kestäessä tekee keksinnön, voidaan tätä työsuhteeseen katsoen arvostella eri näkökulmista. Mikäli työn-

tekijälle on annettu nimenomaiseksi tehtäväksi jonkin laitteen tai menetelmän edelleen kehittäminen tai parantaminen tahi hänen tehtävänään on tietyn ongelman ratkaisu, tuntuu luonnolliselta, että siinäkin tapauksessa, että kysymyksessä on patentoitavissa oleva keksintö, työn tulos kuuluu työnantajalle. Toisaalta voi sanotunlainen keksintö syntyä työntekijän vapaa-aikana, jolloin on taas lähellä se ajatus, ettei työnantajalla olisi minkäänlaista oikeutta tähän keksintöön. Kuitenkin johtuu työsuhteen tarkoituksesta ja sen vaikutuksesta työntekijään, että tällöinkin on otettava työnantajan etu ensisijaisesti huomioon, mikäli keksinnön hyväksikäyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan.

Useat, ehkä useimmat tapaukset jäänevät mainittujen äärimmäisesimerkkien välimaille. Koska keksinnön ja työsuhteen välinen yhteys näin ollen saattaa olla hyvin erilainen, olisi tämä seikka otettava huomioon määriteltäessä työnantajan oikeuksia. Nykyinen patenttilaki ei, niin kuin sanottu, tunne mainittuun tosiasiaan perustuvaa jaottelua, mitä onkin pidettävä puutteena. Sen sijaan Ruotsin ja Tanskan työsuhdekeksintöjä koskevissa laeissa on mainittu seikka otettu huomioon.

Vaikka työsuhdekeksintöjä koskevat säännökset olisivatkin tahdonvaltaisia, on niiden oltava riittävän täydellisiä, jotta mainittua oikeudenalaa voitaisiin sopimuksettomankin tilan vallitessa säännellä. Nykyiset säännökset eivät tässä kohden täysin vastaa ajan vaatimuksia.

Edellä esitetyn johdosta, ja kun työsuhdekeksintöjä koskevat säännökset joudutaan antamaan erillisenä lakina, on uudistetun, alan erityispiirteet huomioonottavan, työsuhdekeksintöjä koskevan lainsäädännön aikaansaamista pidettävä tärkeänä.

Valtioneuvosto asettikin 28 päivänä syyskuuta 1961 komitean, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus oikeudesta toisen palveluksessa tehtyihin keksintöihin. Koska yhteispohjoismaista patenttilainsäädännön uudistusta samanaikaisesti kiinteästi valmisteltiin, katsottiin luonnolliseksi, että työsuhdekeksintöjäkin koskeva lainsäädäntö oli laadittava mahdollisimman yhdenmukaiseksi. Tämän vuoksi komitean tuli toimia yhteistyössä muiden pohjoismaiden vastaavien elimien eli Norjan komitean ja Ruotsin selvitysmiehen ja Tanskan valtuutetun kanssa. Komitea antoi pohjoismaisen yhteistyön puitteissa valmistuneen mietintönsä 20 päivänä maaliskuuta 1965, jonka jälkeen sanotusta mietinnöstä pyydettiin lausunto useilta työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöiltä sekä eräiltä muilta yhteisöiltä ja elimiltä. Tämän jälkeen kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 17 päivänä elokuuta 1966 toimikunnan tarkistamaan komitean ehdotusta sanottujen lausuntojen pohjalta.

Esillä olevan lakiehdotuksen säännökset ovat 2 §:n mukaan pääosaltaan tahdonvaltaisia. Kuitenkin on pyritty siihen, että lakia voitaisiin sellaisenaan soveltaa eikä osapuolten tarvitsisi näin ollen laatia erityisiä sopimussäännöksiä. Vaikka mainitunlainen sopimus olisikin tehty, ovat eräät lain sisältämät normit pakottavia, nimittäin 7 §:n 1 momentissa oleva korvausta koskeva periaatesäännös, 8 §:n 2 momentti, joka säätelee työsuhteen jälkeistä aikaa koskevaa, työntekijän määräämisoikeutta rajoittavaa sopimusta, sekä 9 §, johon sisältyy säännökset muuttuneiden olosuhteiden vaikutuksesta korvaukseen (1 mom.) sekä erityinen sovittelusäännös (2 mom.).

Ehdotuksen mukaan (4 §) jaotellaan työntekijän tekemät keksinnöt eri ryhmiin sen mukaan, missä yhteydessä keksintö on työntekijän työtehtäviin ja hänen työsuhteeseensa. Jos keksintö on syntynyt esim. työntekijälle annettua tehtävää suoritettaessa, on työnantajalla oikeus saada keksintö kaikkine oikeuksineen itselleen. Jos keksintö on syntynyt vähemmän kiinteässä yhteydessä asianomaiseen työsuhteeseen, työnantajalle myönnetään vain oikeus käyttää keksintöä toiminnassaan sekä etuoikeus sopia laajemmasta oikeudesta työntekijän kanssa. Milloin keksintö on syntynyt yhteydettä työsuhteeseen, mutta keksintö kuuluu työnantajan toiminta-alaan, työnantajalla on vain sanotunlainen etuoikeus. Työnantajan oikeus kohdistuu siten kaikkiin työntekijän tekemiin keksintöihin, jotka kuuluvat työnantajan toiminta-alaan ja syntyvät työsuhteen voimassa ollessa. Tämä oikeus ulottuu siten periaatteessa yhtä laajalle kuin työnantajan oikeus voimassa olevankin patenttilain mukaan, mutta se on eräissä tapauksissa rajoitetumpi.

Koska keksinnön kohtalo on pyrittävä ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti, on luonnollista, että lain tulee sisältää täsmälliset säännökset eräistä muodollisuuksista. Niinpä

5 § ja 6 §:n 1 momentti sisältävät säännökset työntekijän ja työnantajan keksintöä koskevista ilmoituksista. Aika, jonka kuluessa työnantajan on ilmoitettava käyttävänsä hänelle lain mukaan kuuluvia oikeuksia, on ehdotuksen mukaan neljä kuukautta.

Työntekijän vaitiolovelvollisuudesta ja määräämisoikeuden rajoituksesta mainitun odotusajan kuluessa säädetään 6 §:n 2 momentissa, jossa niin ikään tunnustetaan työntekijälle periaatteellinen oikeus hakea keksintöönsä patenttia.

Erityinen olettamussäännös keksinnön syntymisestä työsuhteen aikana sisältyy 8 §:n 1 momenttiin.

Ehdotuksen mukaan tulisi perustettavaksi erityinen keksintölautakunta, jolta työnantaja ja työntekijä sekä myös tuomioistuin ja patentti- ja rekisterihallitus voisivat tarvittaessa pyytää lausuntoa lain soveltamista koskevissa kysymyksissä (11 §).

Yksityiskohtaiset perustelut.

1 §. Tässä pykälässä määritellään lain yleinen sovellutusala. Lain tarkoittamana keksijänä on toisen työssä oleva henkilö, työntekijä, jolloin tällä käsitteellä ymmärretään lähinnä työsuhteen työntekijäpuolta eli henkilöä, joka tekee työtä korvausta vastaan työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena. Näin ollen työnantajaan esim. työurakka- tai toimeksiantosopimussuhteessa oleva itsenäinen yrittäjä ei ole työntekijä tämän lain mielessä. Työnantajan käytettäväksi asetettu, toisen palveluksessa oleva asiantuntija ei luonnollisestikaan ole ensiksi mainittuun katsoen tässä laissa tarkoitettu työntekijä, mutta kyllä oman työnantajansa suhteen. Rajatapauksissa on kysymys ratkaistava sen perusteella, miten suoritettuun työhön perustuva suhde on pääosiltaan luonnehdittava. Milloin kysymyksessä on esim. luottamusmiessuhde, ei laki tule sovellettavaksi.

Toisen työssä olevalla henkilöllä tarkoitetaan niin ikään virkasuhteessa olevaa henkilöä. Sanonnalla "virkasuhde" käsitetään samaa kuin voimassa olevan patenttilain käsitteellä "julkisoikeudellinen palvelussuhde" (patenttilain 23 § 4 mom.). Työnantajana on tällöin valtio tai itsehallintoyhdyskunta.

Lain henkilöllistä soveltamisalaa tarkoittaviin, edellä selostettuihin säännöksiin on tehty kaksi poikkeusta, jotka ilmenevät 2 ja 3 momentista. Edellisen lainkohdan ensimmäisen lauseen sisältämä periaate perustuu ajatukseen tieteen vapaudesta. Tieteellisten opetuslaitosten palveluksessa olevat opettajat ja tutkijat saavat tässä ominaisuudessaan vapaasti käyttää hyväkseen työssään tekemiään keksintöjä. Mainittu erityisasema kuitenkin edellyttää, että työnantajana oleva laitos on ensinnäkin luonteeltaan tieteellinen ja toiseksi opetuslaitos. Lakia sovelletaan näin ollen teknillisen opiston opettajaan ja esim. yksityisen tutkimuslaitoksen tutkijaan.

Puolustuslaitoksen ja sen viran- tai toimenhaltijain välillä vallitseva läheinen luottamussuhde sekä maanpuolustukselle soveltuvien keksintöjen erityinen merkitys tekevät välttämättömäksi, ettei tällaista viran tai toimen haltijaa, joka toimii sotilasopetuslaitoksen opettajana, aseteta poikkeusasemaan, vaan että häneenkin pääsäännön mukaisesti sovelletaan tätä lakia.

Toisen momentin mukaan jäävät lain ulkopuolelle myös asevelvollisuuslain nojalla palvelukseen kutsutut henkilöt. Hehän eivät tässä ominaisuudessaan ole valtioon enempää virkakuin työsuhteessakaan.

Lain asiallisena soveltamiskohteena on keksintö, joka Suomen oikeuden mukaan on patentilla suojattavissa. Lain ulkopuolelle jäävät näin ollen monet sinänsä arvokkaatkin henkisen työn tuloksena syntyneet teknilliset menetelmät, laitteet yms., joille ei kuitenkaan voida myöntää patentin sisältämää erityistä oikeussuojaa. Niin ikään on olemassa merkityksellisiäkin, melkoisia taloudellisia arvoja edustavia aloitteita, parannusehdotuksia jne., joita ei ole kuitenkaan haluttu saattaa lakiehdotuksen piiriin, koska näitä koskevat määräykset poikkeaisivat huomattavasti patentilla suojattavissa olevia keksintöjä tarkoittavista säännöksistä.

2 §. Tämän pykälän mukaisesti laki on toissijainen. Lain säännöksiä sovelletaan täten vain, milloin toisin ei ole nimenomaan sovittu. Sovituiksi katsotaan nekin tapaukset, jolloin varsinaisen sopimusehdon puuttuessa työsuhteen luonteesta tai muista seikoista voidaan luontevasti päätellä, ettei lain säännöksiä ole tarkoitettu sovellettaviksi.

Työntekijäpuolen etujen turvaamiseksi on kuitenkin säädetty, että tietyt määräykset ovat pakottavia, nimittäin 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 9 §. Tämä tarkoittaa sitä,

että työntekijällä on joka tapauksessa oikeus vedota mainittujen lainkohtien mukaan hänelle kuuluviin oikeuksiin, vaikka olisi nimenomaan toisin sovittukin.

Lain säännöksiä laadittaessa on pyritty aikaansaamaan eri etupiirejä tyydyttävä ratkaisu, jottei asianosaisten tarvitsisi siitä sopimusteitse poiketa.

3 §. Kun työsuhdekeksintöjä koskevat oikeussäännökset muodostavat poikkeuksen siitä yleisestä periaatteesta, että kukin keksijä voi vapaasti määrätä keksinnöstään, on tässä pykälässä tuotu ilmi, että työsuhteessa olevalla keksijällä on keksintöönsä muutoin sama oikeus kuin muillakin keksijöillä, mutta että hänen oikeuttaan on rajoitettu tästä lakiehdotuksesta ilmenevällä tavalla. Keksijän oikeutta rajoittavat tämän lisäksi mm. liike- ja ammattisalaisuuksien suojaa tarkoittava vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi annetun lain 11 § sekä maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä koskevat säännökset nykyisessä patenttilaissa, joita vastaavat säännökset ovat hallituksen esityksessä N:o 102/66.

4 §. Mikäli sopimuksesta ei muuta johdu, määräytyvät työnantajan oikeudet keksintöön 4 §:ssä olevien säännösten mukaan.

Mainittujen oikeuksien perusedellytyksenä on yhtä poikkeusta lukuun ottamatta se, että keksinnön hyväksikäyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan. Tällä on lähinnä ymmärrettävä sitä työnantajan tosiasiallista toimintaa tai osaa toiminnasta, mikä tapahtuu siinä tehtaassa, liikkeessä tai laitoksessa, joka on työntekijän varsinainen työpaikka.

Keksintöön kuuluvien oikeuksien jaottelussa on taas noudatettu periaatetta, että työnantajan asema on sitä vahvempi, mitä läheisemmässä yhteydessä työsuhteeseen ja työtehtäviin keksintö on syntynyt.

Tällöin kuuluisivat ensimmäiseen eli työnantajalle laajimmat oikeudet suovaan ryhmään ensinnäkin ne keksinnöt, jotka ovat syntyneet työntekijälle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena (4 § 1 mom. 1 lause). Edellytyksenä ei ole, että työntekijän tehtävänä olisi nimenomaan ollut keksintö- ja kehitystoiminta tahi juuri keksinnön tarkoittaman ongelman ratkaisu. Riittävänä on pidettävä, että keksinnön synty on selvästi johdettavissa syy-yhteydessä työntekijän mainitunlaiseen toimintaan. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat edelleen ne tapaukset, jolloin keksintö ei tosin ole syntynyt nimenomaan mainitun toiminnan tuloksena, mutta syntymiseen ovat kuitenkin olennaisesti vaikuttaneet työnantajan yrityksessä saavutetut kokemukset (joko työntekijän omat tai muiden) sekä se tieto ja ns. "know-how", joka työpaikalla on kertynyt. Tällöinkin vallitsee keksinnön syntymisen ja työsuhteen välillä läheinen yhteys, koska viimeksi mainittu on tehnyt työntekijälle mahdolliseksi kokemusten saavuttamisen ja tietojen hankkimisen.

Mikäli keksintö on työntekijälle työssä annetun, tarkemmin määrätyn tehtävän tulos, jolloin työntekijän on siis ollut määrä ratkaista tietty asia, on työnantajalla luonnollisesti erityinen tarve saada keksintö itselleen huolimatta siitä, kuuluuko sen käyttö hänen senhetkiseen toiminta-alaansa. Tämän vuoksi säädetään 1 momentin 2 lauseessa mainittu poikkeus.

Edellä mainitut, ensimmäiseen ryhmään kuuluvat keksinnöt siirtyvät 5 ja 6 §:n säännökset huomioonottaen työnantajalle suoraan lain nojalla ilman eri oikeustointa, kun 6 §:n mukainen ilmoitus on tehty. Työnantajalla on valta vapaasti ratkaista, miten laajan oikeuden hän itselleen ottaa, jolloin hän siis voi ottaa kaikki oikeudet keksintöön, kuten oikeuden hakea siihen patenttia täällä tai ulkomailla, tahi hän voi tyytyä vain esim. keksintöön kohdistuvaan käyttöoikeuteen.

Toisen ryhmän muodostavat 2 momentissa mainitut keksinnöt. Niiden edellytetään syntyneen muussa yhteydessä työsuhteeseen kuin mitä 1 momentissa tarkoitetaan. Vaikka keksintö on syntynyt 1 momentissa mainitun tunnusmerkistön ulkopuolella, on työntekijä kuitenkin saanut jonkinlaisen herätteen keksintöön työpaikallaan ja näin ollen työsuhteen ja keksinnön välillä vallitsee edelleen tietty syy-yhteys, milloin keksinnön hyväksikäyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan, minkä vuoksi työnantajalle tässäkin tapauksessa on myönnettävä tietty oikeus keksintöön. Esillä olevan lakiehdotuksen mukaan (2 mom.) hän saa tällöin käyttöoikeuden (niin sanotun yksinkertaisen lisenssin) keksintöön, jolloin hän saa käyttää keksintöä omassa toiminnassaan. Työnantajalle saattaa kuitenkin olla kilpailumahdollisuuksiensa turvaamiseksi välttämätöntä saada keksintöön laajempi oikeus kuin vain 2 momentin mukainen käyttöoikeus. Tämän vuoksi säädetään 3 momentissa, että työnantajalla on ennen muita "etuoikeus"

sopia tästä työntekijän kanssa. Tällainen oikeus on työnantajalla 3 momentin mukaan myös silloin, kun kysymyksessä ovat kolmanteen ryhmään kuuluvat eli sellaiset keksinnöt, jotka ovat syntyneet yhteydettä työsuhteeseen, mutta joiden hyväksikäyttö kuitenkin kuuluu työnantajan toiminta-alaan. Ottaen huomioon tämä seikka sekä työsuhteen tarkoitus ja sen vaikutus työntekijään on pidettävä kohtuullisena, että työnantajalle on tällöinkin varattava mahdollisuus keksinnön hyväksikäyttöön.

Oikeuden laajuus on edellä mainituissa tapauksissa luonnollisesti sopimuskumppaneiden vapaasti määrättävissä.

"Etuoikeus" tarkoittaa tässä sitä, että työntekijä on velvollinen neuvottelemaan asiasta työnantajan kanssa, mikäli tämä 6 §:n 1 momentissa mainitussa ajassa eli neljän kuukauden kuluessa 5 §:ssä mainitusta ilmoituksesta lukien työntekijälle ilmoittaa, että hän haluaa saada käyttöoikeutta laajemman oikeuden tai oikeuden kolmanteen ryhmään kuuluvaan keksintöön. Jos työnantaja ei määräajan kuluessa tällaista ilmoitusta tee tai jos hän jo ennen sen päättämistä sitä tiedusteltaessa tai muuten ilmoittaa, ettei hän tällaista oikeutta halua, tahi mikäli sopimukseen ei päästä 4 kuukauden kuluessa, on työntekijä vapaa neuvottelemaan asiasta muiden kanssa. "Etuoikeutta" ja odotusaikaa koskevilla säännöksillä on kuitenkin haluttu erityisesti korostaa sitä, että työnantajan ja työntekijän välistä sopimusta edellä mainituissa tapauksissa olisi pidettävä sääntönä. Meidän oloissammehan työnantajalla on useimmiten parhaimmat edellytykset käyttää keksintöä hyväksi, ja keksijällekin tuottaa tällainen järjestely yleensä parhaan tuloksen.

5 §. Työntekijän tekemän keksinnön kohtalo on pyrittävä ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti. Sen vuoksi säädetäänkin tässä pykälässä, että työntekijän on, tehtyään 4 §:ssä tarkoitetun keksinnön, siitä viipymättä ilmoitettava työnantajalle. Koska viimeksi mainitun on voitava 6 §:n 1 momentissa mainitun ajan eli neljän kuukauden kuluessa ratkaista kantansa keksintöön, on hänellä oltava käytettävissään siitä mahdollisimman täsmälliset tiedot. Näin ollen säädetään tässä pykälässä edelleen, että sanottu ilmoitus on annettava kirjallisesti, jotta 6 §:n 1 momentissa mainitun määräajan alkaminen voidaan luotettavasti todeta. Työntekijän tulee myös antaa keksinnöstä sellainen tieto, että työnantaja sen perusteella voi ymmärtää keksinnön. Tällöin yleensä riittää, että keksijä antaa vapaamuotoisen selostuksen mahdollisine piirustuksineen ja malleineen siitä, mitä hän on saanut aikaan. Mikäli keksinnön selitys patenttivaatimuksineen on jo laadittu patentin hakua varten, on asianmukaista liittää nämä asiakirjat ilmoitukseen. Millaisia vaatimuksia mainitulle selvitykselle muutoin on kulloinkin asetettava, ratkaistaan luonnollisesti tapaus tapaukselta.

Kun 4 §:n mukaan työnantajan oikeus riippuu siitä, millaisessa yhteydessä työsuhteeseen keksintö on syntynyt, on pidettävä tärkeänä, että tämä kysymys selvitetään mahdollisimman nopeasti. Sen vuoksi säädetään tässä pykälässä, että työntekijän on itsensä ilmoitettava, millaisessa yhteydessä työsuhteeseen hän katsoo keksinnön syntyneen.

6 §. Työnantajan saatua edellisessä pykälässä tarkoitetun ilmoituksen, on hänellä oleva tietty harkinta-aika, jonka kuluessa hän voi määritellä kantansa keksintöön. Tämän ajan pituus on esillä olevan pykälän mukaan neljä kuukautta mainitusta ilmoituksesta lukien. Työnantajan tulee sanotussa ajassa työntekijälle kirjallisesti ilmoittaa, että hän ottaa 4 §:n 1 tai 2 momentin mukaisen oikeuden. Työnantajan on niin ikään ilmoitettava tämän oikeuden laajuus. Mikäli työnantaja haluaa käyttää 4 §:n 3 momentissa mainittua "etuoikeutta" on tämäkin tehtävä neljän kuukauden kuluessa.

Jos työntekijä on laiminlyönyt 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen, työnantaja ei ole sidottu 6 §:ssä säädettyyn määräaikaan, vaan voi koska tahansa, saatuaan muulla tavoin tiedon keksinnöstä, ilmoittaa ottavansa tietyn oikeuden siihen. Tästä ei ole kuitenkaan otettu säännöstä ehdotukseen, koska työnantajan oikeus ilmenee jo 4 §:stä.

Työnantajalle 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kuuluvat oikeudet siirtyvät hänelle ilman eri oikeustointa suoraan lain nojalla. Tästä huolimatta olisi erityinen luovutuskirja useimmissa tapauksissa tarkoituksenmukainen.

Työnantajan oikeus keksintöön on piilevä siihen hetkeen saakka, jolloin hän, ilmoittamalla ottavansa tietyn oikeuden keksintöön, saattaa oikeutensa voimaan. "Etuoikeusilmoituksen" tekeminen merkitsee taas sanotun oikeuden tulemista neuvottelun kohteeksi. Mikäli työnantaja ilmoittaa, ettei hän tule käyt-

tämään 4 §:n mukaisia oikeuksiaan, päättyy odotusaika ja työntekijä vapautuu keksintönsä määräämisoikeuden rajoituksista.

Työnantajan oikeuksien turvaamiseksi niiden ollessa piilevässä vaiheessa on työntekijälle 2 momentissa säädetty vaitiolovelvollisuus ja määräämisvallan rajoitus. Työntekijä ei nimittäin odotusajan kuluessa saa ilman työnantajan kirjallista suostumusta määrätä keksinnöstä tai ilmaista mitään sitä koskevaa siten, että siitä saattaa olla seurauksena keksinnön julkiseksi tuleminen tai hyväksikäyttö toisen lukuun. Keksinnön julkiseksi tulemisella tarkoitetaan sellaisia seikkoja, jotka lain mukaan ovat esteenä patentin myöntämiselle keksintöön. On selvää, että paitsi julkiseksi tuleminen, myös keksinnön käyttö toisen lukuun oleellisesti vähentää sen arvoa työnantajalle. Todettakoon, että myös työnantaja on 10 §:n mukaisen yleisen kieltomääräyksen nojalla sidottu vaitiolovelvollisuuteen sinä aikana, jolloin kysymys hänen oikeudestaan keksintöön on avoinna.

Koska sekä työnantajan että työntekijänkin edun mukaista on, että keksintöön haetaan patenttia mahdollisimman pian, on pykälän 2 momentissa annettu työntekijälle oikeus patentin hakemiseen Suomessa niin pian kuin ilmoitus keksinnön tekemisestä on annettu työnantajalle. Ehdotetun pohjoismaisen patenttihakemusjärjestelmän huomioon ottaen voi hakemus tällöin käsittää myös muut Pohjoismaat. Säännöksen alueellinen rajoitus johtuu siitä, että patentti eräissä muissa maissa myönnetään ilman edellä suoritettua uutuudentutkimusta miltei välittömästi sen jälkeen, kun hakemus on jätetty patenttiviranomaiselle, ja saattaa tulla julkiseksi ennen kuin työnantaja on voinut käyttää 4 kuukauden harkinta-aikaansa.

Työnantajalle on luonnollisesti tärkeää tietaa, onko keksintöön haettu patenttia. Tämän vuoksi sisältyy 2 momenttiin säännös siitä, että työntekijän on viikon kuluessa patenttihakemuksen jättämisestä patenttivirastoon tästä kirjallisesti ilmoitettava työnantajalle.

7 §. Työnantajan saadessa oikeuden työntekijän tekemään keksintöön muodostuu korvauskysymys viimeksi mainitulle olennaisen tärkeäksi. Tämän vuoksi säädetään esillä olevan pykälän 1 momentissa, että työntekijällä on oikeus saada työnantajalta kohtuullinen korvaus siitä huolimatta, että ennen keksinnön syntymistä olisi toisin sovittukin. Lainkohta on 2 §:n mukaan pakottava, joten työntekijä voi siihen vedota, paitsi tätä lakia sovellettaessa, myös silloin, kun työnantajan oikeus perustuu sopimukseen, joka 2 §:n mukaan syrjäyttää lain.

Korvauksen määräämistä varten on 2 momentissa annettu ohjeita luettelemalla eräitä erityisesti huomioonotettavia seikkoja. Nämä ovat kuitenkin vain esimerkkejä, sillä kysymystä arvosteltaessa on huomiota kiinnitettävä kaikkiin asiaan vaikuttaviin tosiseikkoihin, kuten esimerkiksi siihen, että keksinnöllisen toiminnan on katsottava sisältyneen työntekijän velvollisuuksiin ja hänen palkkansa on näin ollen määrätty tätä seikkaa silmälläpitäen.

Jotta korvauskysymys ei jäisi liian pitkäksi aikaa ratkaisematta, on 3 momentissa säädetty, yleisestä 10 vuoden vanhentumismääräyksestä poiketen, että korvauskanne on pantava vireille viiden vuoden kuluessa siitä, kun työnantaja on ilmoittanut ottavansa oikeuden keksintöön. Koska patentin myöntäminen saattaa ratketa vasta myöhemmin, on katsottu kuitenkin kohtuulliseksi määrätä, että kanne voidaan panna vireille aina vuoden kuluessa patentin myöntämisestä.

8 §. Koska lakiehdotuksen 4 §:n mukaan työnantajalle kuuluvat oikeudet koskevat vain työsuhteen kestäessä tehtyjä keksintöjä, on ajateltavissa, että työntekijä salaa keksintönsä voidakseen myöhemmin työsuhteen päätyttyä käyttää sitä mielestään edullisemmin hyväksi. Tämän vuoksi, voimassa olevan patenttilain 27 §:n tavoin, on esillä pykälän 1 momenttiin otettu erityinen olettamus (presumptio) säännös, jonka mukaan työntekijän tekemän keksinnön oletetaan lainkohdassa mainituin edellytyksin syntyneen työsuhteen aikana, jolloin tällaisena edellytyksenä on, että keksintöön olisi sovellettava 4 §:n säännöksiä, jos se olisi tehty työsuhteen kestäessä ja että siihen on haettu patenttia kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

Presumptioaika, nykyisestä patenttilaista poiketen, on esitetty kuudeksi kuukaudeksi ja on se yhdenmukainen Ruotsin voimassa olevan lain kanssa. Sanottu aika alkaa siitä hetkestä, jolloin työntekijän työsuhde tosiasiallisesti päättyi.

Tämän pykälän toinen momentti sisältää työntekijää suojaavan pakottavan oikeussäännöksen. Olisi nimittäin kohtuutonta, jos työnantaja, säännönmukaisesti taloudellisesti vah-

vempana osapuolena, voisi painostaa työntekijää sopimukseen, joka rajoittaisi tämän oikeutta määrätä keksinnöstä pitkiksi ajoiksi työsuhteen päättymisen jälkeen. Tämän vuoksi ja koska työnantajan edut on jo otettu huomioon presumptiosäännöksessä, säädetään 2 momentissa, että työntekijän sanottua määräämisoikeutta ei voida sopimusteitse rajoittaa siltä ajalta, joka ulottuu yli vuoden työsuhteen päättymisen jälkeen. Tämän määräajan jälkeen on katsottava, etteivät entisestä työpaikasta saadut kokemukset ja herätteet enää vaikuta niin ratkaisevasti uuden keksinnön aikaansaamiseen, että entisellä työnantajalla olisi oikeus tehdä vaatimuksia keksinnön kohdalta tai keksintöön kohdistuvia.

Tässä yhteydessä huomautettakoon, että myös vuotta lyhyemmäksi ajaksi tehtyä sopimusta voidaan olosuhteista riippuen oikeustoimilain 38 §:n tai lakiehdotuksen 9 §:n 2 momentin nojalla sovitella tai jättää se huomioonottamatta.

9 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen tuomiolla tai sopimuksella määrätyn 7 §:ssä tarkoitetun korvauksen tarkistamisesta. Säännöksen mukaan voidaan sanottu tarkistus suorittaa, mikäli olennaisesti muuttuneet olosuhteet antavat siihen aihetta. Milloin olosuhteissa ei ole tapahtunut muutosta, mutta osapuolet vasta korvauksen määräämisen jälkeen ovat saaneet tiedon korvaukseen vaikuttavista seikoista tai he vasta tuolloin ovat täysin ymmärtäneet niiden merkityksen, ei tarkistussäännöksen soveltaminen tule kysymykseen. Mainitussa tapauksessa voidaan korvausta muuttaa ainoastaan pykälän 2 momentin tai oikeustoimilakiin sisältyvien oikeustointen tehottomuutta koskevien säännösten perusteella.

Esimerkkeinä olosuhteiden muuttumisesta voidaan mainita tapaukset, jolloin keksinnön arvo suurenee tai pienenee uusien keksintöjen tahi yleensä tekniikan kehityksen, muuttuneiden markkinointiolosuhteiden tai muiden seikkojen vuoksi.

Tarkistussäännös ei koske vain keksinnön syntymistä edeltäviä korvaussopimuksia, vaan tarkistusta voidaan vaatia silloinkin, kun osapuolet ovat keksinnön tekemisen jälkeen sopineet siitä, että korvausta on pidettävä lopullisena tai kun oikeus on lainvoimaisella tuomiolla ratkaissut korvauskysymyksen.

Ensimmäisessä momentissa säädetään edelleen, että työntekijää, jota säännönmukaisesti on pidettävä taloudellisesti heikommassa asemassa olevana osapuolena, ei voida tarkistuksen seurauksena velvoittaa maksamaan takaisin saamaansa korvausta.

Pykälän 2 momentti sisältää sovittelusäännöksen, jonka tarkoituksena on suojata sosiaalisesti heikompaa osapuolta kohtuuttomien tai hyvän tavan vastaisten sopimusehtojen soveltamiselta. Tämä periaate on katsottava oikeudessamme yleisesti tunnustetuksi. Samansisältoinen säännös on Ruotsin ja Tanskan nykyisissä laeissa sekä Ruotsin ja Norjan komiteain ehdotuksissa. Pykälän säännökset ovat pakottavia.

10 §. Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentti sisältää työntekijän vaitiolovelvollisuuden ja määräämisvallan rajoituksen työnantajan oikeuden ollessa piilevä. Koska muutkin henkilöt, työntekijän tehtyä 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, voivat toiminnallaan paljastaa salaisuuden ja näin aiheuttaa vahinkoa työnantajalle ja työntekijälle, säädetään tässä pykälässä yleinen kielto keksintöä koskevan salaisuuden paljastamisesta. Sen mukaan kukaan, joka on tämän lain sääntöjen nojalla saanut keksinnöstä tiedon, ei saa käyttää tätä tietoaan hyväksi eikä ilman laillista syytä ilmaista mitään keksintöä koskevaa. Säännöksen tahallisesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta seuraa yleisten velvoiteoikeudellisten periaatteiden mukaan vahingonkorvausvelvollisuus.

Säännös kohdistuu niin työnantajaan, joka on saanut ilmoituksen keksinnöstä, kuin myös 11 §:ssä mainitun keksintölautakunnan jäseniin sekä muihin sellaisiin henkilöihin, jotka joutuvat käsittelemään lain piiriin kuuluvia asioita.

Puheena oleva säännös ei sisälly voimassa olevaan patenttilakiimme, mutta se on jo Ruotsin ja Tanskan laeissa ja se on otettu Norjan ja Ruotsin komiteain ehdotuksiin. Asian selvyyden vuoksi säännöstä onkin pidettävä tarpeellisena.

11 §. Milloin työnantajan ja työntekijän välille syntyy erimielisyyksiä ehdotetun lain soveltamisesta, voi riidanalaiseen seikkaan liittyä sangen vaikeita teknillisiä ja muita ongelmia. Näin ollen on tähdellistä, että käytettävissä on asiantunteva elin, jolta tarvittaessa voitaisiin pyytää lausuntoa. Tämän vuoksi ehdotetaan tässä pykälässä perustettavaksi erityinen keksintölautakunta, jonka tehtävänä

olisi lausuntojen antaminen ehdotetun lain soveltamista koskevissa asioissa.

Lausuntoa voivat pyytää ensinnäkin työnantaja tai työntekijä tahi molemmat yhdessä. Vaikka onkin toivottavaa, että asianosaiset voisivat, mahdollisesti keksintölautakunnan puoleen kääntyen, sopia riitansa ja vaikka asia käytännössä useimmiten näin ratkenneekin, saattaa riita kuitenkin joutua oikeuden ratkaistavaksi. Tällöin on tärkeätä, että oikeuskin voi pyytää asiantuntevaa lausuntoa. Samoin patentti- ja rekisterihallitukselle, milloin keksintöä koskeva hakemus on sen käsiteltävänä, saattaa olla tarpeen pyytää lausuntoa jostakin hakemukseen liittyvästä seikasta tai olosuhteesta. Sen vuoksi on tässä pykälässä annettu myös näille viranomaisille mainittu oikeus.

Lautakunta koostuu ehdotuksen mukaan puheenjohtajasta ja kuudesta jäsenestä.

Lautakunnan toiminnan jatkuvuudesta vastaa lähinnä kolme valtioneuvoston määräajaksi nimittämää puolueetonta jäsentä, joista kaksi on lakimiestä ja yksi teknillisen koulutuksen saanut, patenttialan asioihin perehtynyt henkilö. Lakimiesjäsenet toimivat puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana. Muiden neljän jäsenen tulee olla työoloihin perehtyneitä, ja heistä kaksi edustaa työnantaja- ja kaksi työntekijäpuolta. Nämä jäsenet nimittää valtioneuvosto kahdeksi vuodeksi kerrallaan asianomaisten järjestöjen ehdotuksesta.

Lautakunnan toiminnasta johtuvat menot on lautakunnan yleishyödyllisiä tehtäviä silmällä pitäen suoritettava valtion varoista.

Esillä olevan pykälän viimeisen momentin mukaan valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset lautakunnasta ja sen toiminnasta.

12 §. Voimassa olevan patenttilain ja uuden patenttilakiehdotuksen mukaan laillisena tuomioistuimena asioissa, jotka koskevat patentista johtuvaa tai muutoin puheena olevan lain mukaan määräytyvää oikeutta, on Helsingin raastuvanoikeus. Kun ehdotetun lain soveltamisesta aiheutuvat riidat tulisivat koskemaan melko erityislaatuisia asioita, joihin liittyy teknillisteollisia kysymyksiä, on katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi, että riita-asiat, silloin kun osapuolet eivät tyydy keksintölautakunnan lausuntoon tai eivät lainkaan halua kääntyä sen puoleen, käsitellään patenttijuttujen yleisessä oikeuspaikassa.

14 §. Siirtymäsäännöksestä ilmenee, että vanhaa lakia on sovellettava silloinkin, kun työntekijän työ- tai palvelussuhde on päättynyt ennen uuden lain voimaantuloa, ja työnantaja patenttilain 27 §:ssä olevan olettamussäännöksen perusteella vaatii patenttilain 23 §:ssä tarkoitettua keksintöä itselleen. Tällöin on kuitenkin voimassa vuoden määräaika.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki
oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Toisen työssä olevan henkilön, työntekijän, tekemästä Suomessa patentilla suojattavissa olevasta keksinnöstä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään. Tätä lakia on vastaavasti sovellettava myös virkasuhteessa olevaan henkilöön.

Yliopiston, korkeakoulun tai vastaavanlaisen tieteellisen opetuslaitoksen opettajaa ja tutkijaa ei tässä ominaisuudessaan ole pidettävä laissa tarkoitettuna työntekijänä. Lakia on kuitenkin sovellettava sellaiseen sotilasopetuslaitoksen opettajaan, joka on puolustuslaitoksen viran tai toimen haltija.

Tämä laki ei koske asevelvollisuuslain nojalla puolustuslaitoksen palveluksessa olevaa henkilöä.

2 §.

Tämän lain säännöksiä on noudatettava, mikäli muuta ei ole sovittu tai voida katsoa ilmenevän työsuhteesta tahi muista seikoista. Kuitenkin on 7 §:n 1 momentin, 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n vastainen sopimusehto mitätön.

3 §.

Työntekijällä on keksintöönsä sama oikeus kuin muulla keksijällä, jollei tässä tai muussa laissa olevista säännöksistä muuta johdu.

4 §.

Jos keksintö on syntynyt työntekijälle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena tai olennaisesti käyttämällä hyväksi työnantajan liikkeessä saavutettuja kokemuksia, työnantajalla on oikeus, mikäli keksinnön hyväksikäyttö kuuluu hänen toiminta-alaansa, saada kokonaan tai osittain oikeus keksintöön. Jos keksintö on syntynyt työntekijälle työssä annetun tarkemmin määrätyn tehtävän tuloksena, työnantajalla on sanotunlainen oikeus, vaikkei keksinnön hyväksikäyttö kuulu työnantajan toiminta-alaan.

Jos kysymyksessä on keksintö, jonka hyväksikäyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan, mutta joka on syntynyt muussa yhteydessä työsuhteeseen kuin mitä 1 momentissa tarkoitetaan, työnantaja on oikeutettu saamaan käyttöoikeuden keksintöön.

Mikäli työnantaja haluaa saada 2 momentissa tarkoitettuun keksintöön laajemman oikeuden kuin siinä säädetään tai oikeuden keksintöön, joka on syntynyt yhteydettä työsuhteeseen, mutta jonka hyväksikäyttö kuitenkin kuuluu työnantajan toiminta-alaan, työnantajalla on etuoikeus työntekijän kanssa siitä sopimalla saada sanottu oikeus.

5 §.

Jos työntekijä tekee 4 §:ssä tarkoitetun keksinnön, hänen tulee tästä viipymättä kirjallisesti ilmoittaa työnantajalle ja samalla antaa sen sisällöstä sellainen tieto, että työnantaja sen perusteella voi ymmärtää keksinnön, sekä myös ilmoitus siitä, millaisessa yhteydessä työsuhteeseen hän katsoo keksinnön syntyneen.

6 §.

Työnantajan, joka haluaa saada itselleen 4 §:n 1 momentin tai 2 momentin mukaan hänelle kuuluvan oikeuden keksintöön, tulee viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun työnantaja sai 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, kirjallisesti ilmoittaa työntekijälle, että hän ottaa itselleen tietyn oikeuden keksintöön. Mainitun ajan kuluessa tulee työnantajan myös käyttää hänelle 4 §:n 3 momentin mukaan kuuluvaa etuoikeutta.

Ennen kuin neljä kuukautta on kulunut 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta, työntekijä ei saa ilman työnantajan kirjallista suostumusta määrätä 4 §:ssä tarkoitetusta keksinnöstä tai ilmaista mitään sitä koskevaa siten, että siitä voi olla seurauksena keksinnön julkiseksi tuleminen tai hyväksikäyttö toisen lukuun. Työntekijällä on kuitenkin oikeus, tehtyään 5 §:n mukaisen ilmoituksen, hakea keksinnölleen patenttia Suomessa, mutta on hänen tällöin viikon kuluessa hakemuksen antamisesta patenttiviranomaiselle kirjallisesti ilmoitettava siitä työnantajalle.

7 §.

Milloin työnantaja 4 §:n mukaan tai muulla perusteella saa oikeuden työntekijän tekemään keksintöön, työntekijällä on, vaikka ennen keksinnön syntymistä olisi toisin sovittu, oikeus saada siitä työnantajalta kohtuullinen korvaus.

Korvausta määrättäessä on erityisesti otettava huomioon keksinnön arvo ja työnantajan saaman oikeuden laajuus samoin kuin työsopimuksen ehdot sekä työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitys keksinnön syntymiselle.

Jollei korvauskannetta ole pantu vireille viiden vuoden kuluessa siitä, kun työnantaja on ilmoittanut ottavansa oikeuden keksintöön, kanneoikeus on menetetty. Milloin keksintöön on haettu patenttia, kanne voidaan kuitenkin aina panna vireille vuoden kuluessa patentin myöntämisestä.

8 §.

Milloin patenttia on haettu kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä sellaiseen keksintöön, johon olisi sovellettava 4 §:n säännöksiä, mikäli keksintö olisi tehty työsuhteen kestäessä, keksintöä on pidettävä sen aikana tehtynä, jollei keksijä esitä todennäköisiä syitä sen syntymisestä työsuhteen päättymisen jälkeen.

Työnantajan ja työntekijän välinen sopimus, joka rajoittaa viimeksi mainitun oikeutta määrätä keksinnöstä, joka tehdään enemmän kuin vuosi työsuhteen päättymisen jälkeen, on mitätön.

9 §.

Sen estämättä, mitä tuomiolla tai sopimuksella on määrätty 7 §:ssä tarkoitetusta korvauksesta, oikeus voi määrätä siitä toisin, mikäli olennaisesti muuttuneet olosuhteet antavat siihen aihetta. Työntekijää ei kuitenkaan voida velvoittaa palauttamaan jo suoritettua korvausta.

Jos työntekijän tekemään keksintöön perustuvasta oikeudesta tehdyn sopimuksen ehdon

soveltaminen ilmeisesti on hyvän tavan vastaista tai muutoin kohtuutonta, voidaan myös sellaista ehtoa sovitella tai jättää se huomioon ottamatta.

10 §.

Joka tämän lain säännösten nojalla saa tiedon keksinnöstä, ei saa käyttää tätä tietoaan hyväksi eikä ilman laillista syytä ilmaista mitään sitä koskevaa.

11 §.

Lausunnon antamista varten tämän lain soveltamista koskevissa asioissa on keksintölautakunta, jossa on puheenjohtaja ja kuusi jäsentä.

Lausunnon voivat pyytää työnantaja ja työntekijä sekä tuomioistuin, milloin riita keksinnöstä on saatettu sen ratkaistavaksi. Sama oikeus on myös patentti- ja rekisterihallituksella, mikäli keksintöä koskeva patenttihakemus on sen käsiteltävänä.

Puheenjohtajan ja kaksi jäsentä nimittää valtioneuvosto määräajaksi henkilöistä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantajain eikä työntekijäin etuja. Puheenjohtajan ja toisen näistä jäsenistä, joka samalla toimii varapuheenjohtajana, tulee olla tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittaneita ja tuomarin toimiin perehtyneitä. Toisen jäsenen tulee olla teknillisen koulutuksen saanut ja perehtynyt patenttialan asioihin.

Muut jäsenet, joiden tulee olla työoloihin perehtyneitä ja joista kaksi edustaa työnantajapuolta ja kaksi työntekijäpuolta, nimittää valtioneuvosto kahdeksi vuodeksi kerrallaan asianomaisten järjestöjen ehdotuksesta.

Kullekin lautakunnan jäsenelle valtioneuvosto nimittää yhden varajäsenen, joka täyttää jäsenestä säädetyt edellytykset.

Lautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset suoritetaan yleisistä varoista. Tarkemmat määräykset lautakunnasta ja sen toiminnasta antaa valtioneuvosto.

12 §.

Työnantajalle tai työntekijälle tämän lain mukaan kuuluvia oikeuksia koskevat riita-asiat käsitellään Helsingin raastuvanoikeudessa. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäynnistä patenttiasioissa on säädetty.

13 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

14 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan 7 päivänä toukokuuta 1943 patenttilain (387/43) 23, 24 ja 26—28 §.

Tätä lakia ei sovelleta ennen tehtyihin keksintöihin.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. kauppa- ja teollisuusministeri *A. Simonen.*

Lakivaliokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein toukokuun 3 päivältä 1967 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistavaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 56. Lakivaliokunnassa ovat esityksen johdosta olleet asiantuntijoina kuultavina patentti- ja rekisterihallituksen pääjohtaja, varatuomari Erkki Tuuli, työsuhdekeksintökomitean puheenjohtaja, professori Berndt Godenhielm, Suomen Teollisuusliiton toimitusjohtaja, lainopin kandidaatti Sten Finne, Suomen Patenttiasiamiesyhdistysten sihteeri, dipl.insinöör Arne Kolster, Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton edustajana dipl.insinööri Elis Makkonen, Helsingin hovioikeuden presidentti, lakit.tri Yrjö Hakulinen, Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen vuoriteknillisen laboratorion johtaja, professori R. T. Hukki, Suomen teknillisten toimihenkilöjärjestöjen keskusliiton pääsihteeri, lainopin kandidaatti Veikko Hallenberg, Teknillisen korkeakoulun mekaanisen teknologian professori Jorma Serlachius, Helsingin yliopiston siviilioikeuden professori Matti Ylöstalo ja hallitussihteeri Olavi Tirkkonen kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

Säännökset siitä, kenelle toisen työssä tai palveluksessa olevan henkilön tekemästä keksinnöstä johtuvat oikeudet kuuluvat, sisältyvät Suomessa, päinvastoin kuin toisissa pohjoismaissa, voimassa olevaan 7 päivänä toukokuuta 1943 annettuun patenttilakiin (387/43). Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys n:o 101 (1966 vp.) patenttilainsäädännön uudistamisesta, mihin esitykseen sisältyvää ehdotusta uudeksi patenttilaiksi lakivaliokunta on toukokuun 16 päivänä 1967 päivätyssä mietinnössään n:o 4 yhtynyt eräin muutosehdotuksin kannattamaan. Jos uusi patenttilaki tulee hyväksytyksi ja sillä kumotaan nykyisin voimassa oleva patenttilaki, on yksinomaan muodolliselta kannalta välttämätöntä säädellä työsuhdekaksinnöistä erillisellä lailla.

Myös asialliselta kannalta on pidettävä oikeana sitä, että säännökset siitä, kenelle työntekijän tekemästä keksinnöstä johtuvat oikeudet kuuluvat, irroitetaan patenttilaista. Patenttilaki on tarkoitettu säätelemään keksinnön patentoitavuuteen, menettelyyn patentin saamiseksi sekä patentin tuottamaan oikeuteen liittyvät kysymykset. Työsuhdekeksintöjä koskevan lain sen sijaan tulee ratkaista ristiriita, joka aiheutuu siitä, että immateriaalioikeudessa vallitsevan periaatteen mukaan henkisen työn tulos kuuluu sen tekijälle kun taasen työoikeuden mukaan työn tulos on työnantajan omaisuutta.

Lakivaliokunta pitää oikeana lakiehdotuksessa noudatettua periaatetta, jonka mukaan keksinnöstä johtuvien oikeuksien jaottelun keksijän ja työnantajan välillä tulisi tapahtua sen mukaan, miten kiinteässä yhteydessä työsuhteeseen ja työtehtäviin kaksintö on syntynyt. Kun lakiehdotukseen muutoinkin valiokunnan käsityksen mukaan sisältyy säännöksiä, joiden voidaan edellyttää edistävän keksijätoimintaa, katsoo valiokunta, että lakiehdotuksen hyväksyminen merkitsisi edistystä nykyisin voimassa olevaan järjestelyyn verrattuna.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin sanamuodon suhteen sellaista muutosta, että puhuttaisiin työnantajan liikkeessä tai laitoksessa saavutetuista kokemuksista, koska lakiehdotus koskee myös sellaisia työsuhteita, joitten yhteydessä ei voida puhua työnantajan liikkeestä.

Vielä valiokunta ehdottaa, että 14 §:ssä ei säädettäisi kumottavaksi 7 päivänä toukokuuta 1943 annetun patenttilain 23, 24 ja 26—28 §:iä. Tällöin valiokunta edellyttää, että

lakiehdotus ratkaistaan samanaikaisesti uutta patenttilakia koskevan lakiehdotuksen kanssa.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

oikeudesta työntekijäin tekemiin keksintöihin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

Jos keksintö on syntynyt työntekijälle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena tai olennaisesti käyttämällä hyväksi työnantajan liikkeessä *tai laitoksessa* saavutettuja kokemuksia, työnantajalla on oikeus, mikäli keksinnön hyväksikäyttö kuuluu hänen toiminta-alaansa, saada kokonaan tai osittain oikeus keksintöön. Jos keksintö on syntynyt työntekijälle työssä annetun tarkemmin määrätyn tehtävän tuloksena, työnantajalla on sanotunlainen oikeus, vaikkei keksinnön hyväksikäyttö kuulu työnantajan toiminta-alaan.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

5—13 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

14 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 *(poist.)*.

Soveltamissäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Teir, varapuheenjohtaja Pennanen, jäsenet Gröndahl (osittain), Eskelinen, Haukipuro, Hellsten, Huima, Karkinen (osittain), Kemppainen, Kock, Leinonen (osittain), Lillqvist, M. Linna, Lottanen, Luja, Pousi ja Volotinen sekä varajäsenet Knuuttila (osittain) ja Terästö (osittain).

Suuren valiokunnan mietintö N:o 104 hallituksen esityksen johdosta laiksi oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan puhemiesneuvoston ehdotukseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 56 laiksi oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 8 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 104, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Toisen työssä olevan henkilön, työntekijän, tekemästä Suomessa patentilla suojattavissa olevasta keksinnöstä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään. Tätä lakia on vastaavasti sovellettava myös virkasuhteessa olevaan henkilöön.

Yliopiston, korkeakoulun tai vastaavanlaisen tieteellisen opetuslaitoksen opettajaa ja tutkijaa ei tässä ominaisuudessaan ole pidettävä laissa tarkoitettuna työntekijänä. Lakia on kuitenkin sovellettava sellaiseen sotilasopetuslaitoksen opettajaan, joka on puolustuslaitoksen viran tai toimen haltija.

Tämä laki ei koske asevelvollisuuslain nojalla puolustuslaitoksen palveluksessa olevaa henkilöä.

2 §.

Tämän lain säännöksiä on noudatettava, mikäli muuta ei ole sovittu tai voida katsoa ilmenevän työsuhteesta tahi muista seikoista. Kuitenkin on 7 §:n 1 momentin, 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n vastainen sopimusehto mitätön.

3 §.

Työntekijällä on keksintöönsä sama oikeus kuin muulla keksijällä, jollei tässä tai muussa laissa olevista säännöksistä muuta johdu.

4 §.

Jos keksintö on syntynyt työntekijälle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena tai olennaisesti käyttämällä hyväksi työnantajan liikkeessä tai laitoksessa saavutettuja kokemuksia, työnantajalla on oikeus, mikäli keksinnön hyväksikäyttö kuuluu hänen toiminta-alaansa, saada kokonaan tai osittain oikeus keksintöön. Jos keksintö on syntynyt työntekijälle työssä annetun tarkemmin määrätyn tehtävän tuloksena, työnantajalla on sanotunlainen oikeus, vaikkei keksinnön hyväksikäyttö kuulu työnantajan toiminta-alaan.

Jos kysymyksessä on keksintö, jonka hyväksikäyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan, mutta joka on syntynyt muussa yhteydessä työsuhteeseen kuin mitä 1 momentissa tarkoitetaan, työnantaja on oikeutettu saamaan käyttöoikeuden keksintöön.

Mikäli työnantaja haluaa saada 2 momentissa tarkoitettuun keksintöön laajemman oikeuden kuin siinä säädetään tai oikeuden keksintöön, joka on syntynyt yhteydettä työsuhteeseen, mutta jonka hyväksikäyttö kuitenkin kuuluu työnantajan toiminta-alaan, työnantajalla on etuoikeus työntekijän kanssa siitä sopimalla saada sanottu oikeus.

5 §.

Jos työntekijä tekee 4 §:ssä tarkoitetun keksinnön, hänen tulee tästä viipymättä kirjallisesti ilmoittaa työnantajalle ja samalla antaa sen sisällöstä sellainen tieto, että työnantaja

sen perusteella voi ymmärtää keksinnön, sekä myös ilmoitus siitä, millaisessa yhteydessä työsuhteeseen hän katsoo keksinnön syntyneen.

6 §.

Työnantajan, joka haluaa saada itselleen 4 §:n 1 momentin tai 2 momentin mukaan hänelle kuuluvan oikeuden keksintöön, tulee viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun työnantaja sai 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, kirjallisesti ilmoittaa työntekijälle, että hän ottaa itselleen tietyn oikeuden keksintöön. Mainitun ajan kuluessa tulee työnantajan myös käyttää hänelle 4 §:n 3 momentin mukaan kuuluvaa etuoikeutta.

Ennen kuin neljä kuukautta on kulunut 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta, työntekijä ei saa ilman työnantajan kirjallista suostumusta määrätä 4 §:ssä tarkoitetusta keksinnöstä tai ilmaista mitään sitä koskevaa siten, että siitä voi olla seurauksena keksinnön julkiseksi tuleminen tai hyväksikäyttö toisen lukuun. Työntekijällä on kuitenkin oikeus, tehtyään 5 §:n mukaisen ilmoituksen, hakea keksinnölleen patenttia Suomessa, mutta on hänen tällöin viikon kuluessa hakemuksen antamisesta patenttiviranomaiselle kirjallisesti ilmoitettava siitä työnantajalle.

7 §.

Milloin työnantaja 4 §:n mukaan tai muulla perusteella saa oikeuden työntekijän tekemään keksintöön, työntekijällä on, vaikka ennen keksinnön syntymistä olisi toisin sovittu, oikeus saada siitä työnantajalta kohtuullinen korvaus.

Korvausta määrättäessä on erityisesti otettava huomioon keksinnön arvo ja työnantajan saaman oikeuden laajuus samoin kuin työsopimuksen ehdot sekä työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitys keksinnön syntymiselle.

Jollei korvauskannetta ole pantu vireille viiden vuoden kuluessa siitä, kun työnantaja on ilmoittanut ottavansa oikeuden keksintöön, kanneoikeus on menetetty. Milloin keksintöön on haettu patenttia, kanne voidaan kuitenkin aina panna vireille vuoden kuluessa patentin myöntämisestä.

8 §.

Milloin patenttia on haettu kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä sellaiseen keksintöön, johon olisi sovellettava 4 §:n säännöksiä, mikäli keksintö olisi tehty työsuhteen kestäessä, keksintöä on pidettävä sen aikana tehtynä, jollei keksijä esitä todennäköisiä syitä sen syntymisestä työsuhteen päättymisen jälkeen.

Työnantajan ja työntekijän välinen sopimus, joka rajoittaa viimeksi mainitun oikeutta määrätä keksinnöstä, joka tehdään enemmän kuin vuosi työsuhteen päättymisen jälkeen, on mitätön.

9 §.

Sen estämättä, mitä tuomiolla tai sopimuksella on määrätty 7 §:ssä tarkoitetusta korvauksesta, oikeus voi määrätä siitä toisin, mikäli olennaisesti muuttuneet olosuhteet antavat siihen aihetta. Työntekijää ei kuitenkaan voida velvoittaa palauttamaan jo suoritettua korvausta.

Jos työntekijän tekemään keksintöön perustuvasta oikeudesta tehdyn sopimuksen ehdon soveltaminen ilmeisesti on hyvän tavan vastaista tai muutoin kohtuutonta, voidaan myös sellaista ehtoa sovitella tai jättää se huomioon ottamatta.

10 §.

Joka tämän lain säännösten nojalla saa tiedon keksinnöstä, ei saa käyttää tätä tietoaan hyväksi eikä ilman laillista syytä ilmaista mitään sitä koskevaa.

11 §.

Lausunnon antamista varten tämän lain soveltamista koskevissa asioissa on keksintölautakunta, jossa on puheenjohtaja ja kuusi jäsentä.

Lausunnon voivat pyytää työnantaja ja työntekijä sekä tuomioistuin, milloin riita keksinnöstä on saatettu sen ratkaistavaksi. Sama oikeus on myös patentti- ja rekisterihallituksella, mikäli keksintöä koskeva patenttihakemus on sen käsiteltävänä.

Puheenjohtajan ja kaksi jäsentä nimittää valtioneuvosto määräajaksi henkilöistä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantajain eikä työntekijäin etuja. Puheenjohtajan ja toisen näistä jäsenistä, joka samalla toimii varapuheenjohtajana, tulee olla tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittaneita ja tuomarin toimiin perehtyneitä. Toisen jäsenen tulee olla teknillisen koulutuksen saanut ja perehtynyt patenttialan asioihin.

Muut jäsenet, joiden tulee olla työoloihin perehtyneitä ja joista kaksi edustaa työnantajapuolta ja kaksi työntekijäpuolta, nimittää valtioneuvosto kahdeksi vuodeksi kerrallaan asianomaisten järjestöjen ehdotuksesta.

Kullekin lautakunnan jäsenelle valtioneuvosto nimittää yhden varajäsenen, joka täyttää jäsenestä säädetyt edellytykset.

Lautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset suoritetaan yleisistä varoista. Tarkemmat määräykset lautakunnasta ja sen toiminnasta antaa valtioneuvosto.

12 §.

Työnantajalle tai työntekijälle tämän lain mukaan kuuluvia oikeuksia koskevat riita-asiat käsitellään Helsingin raastuvanoikeudessa. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäynnistä patenttiasioissa on säädetty.

13 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

14 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Tätä lakia ei sovelleta ennen tehtyihin keksintöihin.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Kenian hallitus esitti keväällä 1965 Pohjoismaiden hallituksille pyynnön avun saamiseksi Kenian osuustoimintaliikkeen järjestämiseksi pohjoismaisen esikuvan mukaisesti. Sen mukaisesti Pohjoismaat lähettäisivät neuvonantajia osuustoimintaministeriöön sekä opettajia perustettavaan osuustoimintaopispoon. Opiston tarkoituksena olisi kouluttaa henkilökuntaa osuustoimintaliikkeen voimistamiseksi kautta koko maan. Osuustoimintaliikkeen organisoimisen ja tehostamisen tarve Keniassa liittyy paraikaa toimeenpantavaan laajaan maareformiin ja asutustoimintaan. Yli 80 prosenttia Kenian 9-miljoonaisesta väestöstä saa toimeentulonsa maataloudesta.

Pohjoismaiden kehitysapuviranomaiset ovat tutkineet edellä mainitun pyynnön yhteistoiminnassa osuustoimintaliikkeen edustajien kanssa. Suomessa ovat näihin keskusteluihin osallistuneet kolmen osuustoiminnallisen keskusjärjestön edustajat. Tällöin on voitu todeta, että Kenian esittämä pyyntö on liian laaja-alainen minkään yksityisen pohjoismaan toteutettavaksi. Se soveltuu kuitenkin varsin hyvin yhteiseksi ohjelmaksi, koska osuustoiminnalla on kaikissa Pohjoismaissa vankka asema.

Tasavallan presidentti päätti 28 päivänä tammikuuta 1966 tapahtuneessa esittelyssä, että Suomi osallistuu pohjoismaiseen osuustoimintaohjelmaan Keniassa. Pohjoismaiden hallitusten ilmoitus Kenian hallitukselle ohjelmaan ryhtymisestä annettiin Oslossa 7 päivänä helmikuuta 1966 pidetyn kehitysapuasioita koordinoivan pohjoismaisen ministerikomitean kokouksen jälkeen. Tässä kokouksessa päätettin lisäksi, että Tanskan kehitysapuviranomaiset vastaavat Pohjoismaissa ohjelman hallinnon täytäntöönpanotehtävistä.

Pohjoismaiden Itä-Afrikasta saaman kokemuksen perusteella on syytä varautua kymmenen vuoden ohjelmaan, jotta sen tehokas toteuttaminen voitaisiin turvata. Tässä vaiheessa on harkittu olevan tarkoituksenmukaisinta rajoittaa sopimuskausi viideksi vuodeksi. Ensimmäinen vielä täysin alustava arvio kokonaiskustannuksista päättyy noin 35 milj. markkaan kyseiseltä kymmenvuotiskaudelta. Suomen osuus olisi edellä mainitun arvion mukaan noin 5,5 milj. markkaa. Ajanjaksona 1. 1. 1967—30. 6. 1972 on kustannukset arvioitu noin 20,4 milj. markaksi. Vuodelle 1967 vahvistetussa tulo- ja menoarviossa on Suomen osallistumista varten varattu 1 miljoonan markan suuruinen siirtomääräraha maksuosuutena ohjelman kustannuksiin vuosina 1966—67. Pohjoismaiden kesken sovittiin 22 päivänä elokuuta 1966 Kööpenhaminassa pidetyssä pohjoismaista kehitysapua koordinoivan ministerikomitean kokouksessa, että kustannukset jakautuvat Pohjoismaiden kesken seuraavasti: Ruotsi 45 %, Tanska 23 %, Norja ja Suomi 16 % kumpikin. Tämä jako vastaa suunnilleen näiden maiden Yhdistyneille Kansakunnille maksettavien jäsenosuuksien suhdetta. Osuustoimintaohjelman hallinnosta ja kustannuksista on tarkoitus myöhemmin noottien vaihdolla sopia Pohjoismaiden kesken.

Tämän esityksen liitteenä oleva sopimusteksti, joka on laadittu Kenian hallituksen tekemän luonnoksen pohjalta, on hyväksytty eri Pohjoismaiden ulkoasiainministeriöissä. Tasavallan presidentti on 17 päivänä helmikuuta 1967 tapahtuneessa esittelyssä valtuuttanut Tanskan kuningaskunnan Nairobissa olevan suurlähettilään Suomen puolesta neuvottelemaan lopullisesta sopimustekstistä. Sopimus tullaan Suomen puolesta allekirjoittamaan vasta sen jälkeen, kun Eduskunta on hyväksynyt ne sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen mukaan tarkoituksena on perustaa Keniaan osuustoimintaopisto ja enintään kuusi maakunnallista koulutuskeskusta.

Näiden perustamiseen liittyvien pääomakustannusten jaosta sovitaan 6 artiklan mukaan lisäsopimuksen pohjalla. Pohjoismaat sijoittavat eri puolille Keniaa sopivan määrän kenttäneuvojia ja asettavat käytettäväksi osuustoimintaopiston rehtorin sekä lisäksi kaksi opettajaa ja maakunnallisiin koulutuskeskuksiin yhden ohjaajan kuhunkin. Ne vastaavat niin ikään heidän palkkaus- ja matkakuluistaan, tavaroiden kuljetuksesta, sosiaaliturvamaksuista ja muista vastaavista eduista.

Kenian hallitus puolestaan huolehtii asuntojen hankkimisesta pohjoismaiselle henkilökunnalle sekä vastaa niiden kustannuksista. Lisäksi Kenian hallitus asettaa pohjoismaisen henkilökunnan käytettäväksi toimistotilat ja -välineet.

Hallintoa varten asetetaan pohjoismainen johtokunta, jolla on valtuudet toimia Pohjoismaiden hallitusten puolesta sopimuksen mukaisten tehtävien ja velvollisuuksien täyttämiseksi.

Sopimuspuolet asettavat yhteisymmärryksessä Keniaan Pohjoismaiden ja Kenian hallitusten edustajista koostuvan yhteisen pysyvän komitean, jonka tehtävänä on esittää molemmille osapuolille vuotuinen toimintasuunnitelma budjettiehdotuksineen. Komitea toimii tämän ohella neuvoa-antavana elimenä.

Lisäksi sopimuspuolet asettavat osuustoimintaopiston johtokunnan, joka valmistelee ja esittää yhteiselle pysyvälle komitealle opiston vuotuisen toimintasuunnitelman budjettiehdotuksineen.

Sopimukseen sisältyy myös määräyksiä sen mukaisesti Keniaan tuotujen tarvikkeiden, tavaroiden ja varusteiden vapauttamisesta tuontirajoituksista ja tulleista, veroista samoin kuin valuutan vapaasta käytöstä ja vaihdosta sopimukseen liittyvän toiminnan yhteydessä. Pohjoismaiden hallitusten Kenian hallituksen käytettäväksi asettamalle henkilökunnalle myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista määrätään sopimuksen liitteessä.

Sopimuksen 16 artiklan mukaan se tulee voimaan allekirjoituspäivänä ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 1972 saakka. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti, jolloin sopimus lakkaa olemasta voimassa sen budjettikauden päätyttyä, joka päättyy lähinnä kolmen kuukauden jälkeen tällaisen ilmoituksen tiedoksiannosta lukien.

Edellä olevan johdosta ja hallitusmuodon 33 §:n mukaan esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Helsinki 5 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri *Sulo Suorttanen.*

Suomennos

SOPIMUS

pohjoismaisesta osuustoiminta-avusta Kenialle

Toisaalta Kenian hallitus ja toisaalta Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan hallitukset (joista jäljempänä käytetään nimitystä "Pohjoismaiden hallitukset") ovat sopineet teknillisen yhteistyön ohjelmasta edistääkseen ja lujittaakseen Kenian osuustoimintaa. Sopimuksen määräykset ovat seuraavat:

I osa

Tavoitteet

Teknillisen yhteistyön ohjelma sisältää seuraavat pääkohdat:

1 artikla

Keniaan perustetaan kansallinen osuustoiminnan opetus- ja koulutuskeskus, jota kutsutaan Kenian osuustoimintaopistoksi.

Osuustoimintaopiston tarkoituksena on antaa korkeampaa osuustoimintaopetusta ja -koulutusta kansallisella tasolla osuustoimintahenkilökunnalle ja osuustoiminnan johtajille. Osuustoimintaopisto toimii myös osuustoiminnallisena kirjeopistokeskuksena sekä osuustoiminnallisen opetus- ja kansantajuisen aineiston valmistajana.

2 artikla

Keniassa toimivien maanviljelijäin koulutuskeskusten yhteyteen perustetaan enintään kuusi maakunnallista koulutuskeskusta osuustoimintaopetusta ja -koulutusta varten.

Osuustoiminnallisten koulutuskeskusten tarkoituksena on järjestää lyhyitä kursseja osuustoimintahenkilökunnalle ja -johtajille ja toimia osuuskuntien jäsenten koulutuskeskuksina heidän maakunnissaan.

AGREEMENT

on Nordic Co-operative Assistance to Kenya

The Government of Kenya, on the one hand, and the Governments of Denmark, Finland, Norway and Sweden (hereinafter referred to as "The Nordic Governments"), on the other hand, have agreed on a programme of technical co-operation for the promotion and strengthening of co-operatives in Kenya. The terms of the Agreement are the following:

Part I

Objectives

The programme of technical co-operation shall comprise the following main elements:

Article 1

There will be established a National Institute for Co-operative Education and Training in Kenya, which will be known as the Co-operative College of Kenya.

The purpose of the Co-operative College shall be to offer advanced co-operative education and training at the national level for co-operative personnel and co-operative leaders. The Co-operative College shall also serve as headquarters for a Co-operative Correspondence Institute and a Production Unit for co-operative education and extension material.

Article 2

There will be established up to six Provincial Training centres for co-operative education and training in Kenya, which shall constitute co-operative wings to existing Farmers' Training Centres in Kenya.

The purpose of the Co-operative Training Centres shall be to provide short courses for cooperative personnel and co-operative leaders and to act as centres for the education of members of co-operatives in their respective provinces.

3 artikla

Kenian eri piirikuntiin sijoitetaan tarkoituksenmukainen määrä osuustoiminnan kenttäneuvojia, joiden tehtävänä on tukea osuustoiminnallisen kehityksen ministeriön henkilökuntaa sen pyrkiessä parantamaan osuustoiminnallisten järjestöjen hallintoa ja toimintaa sekä niiden jäsenten tiedotustoimintaa.

Article 3

An appropriate number of Co-operative Field Advisers will be stationed in the various districts of Kenya for the purpose of supporting the personnel of the Department for Co-operative Development in its efforts towards improved management and operation of the co-operative organizations and better information of their members.

4 artikla

Kenialle annetaan osuustoiminnan asiantuntija-apua erikseen sovituilla aloilla osuustoiminnallisen kehityksen ministeriön keskustoimiston vahvistamiseksi.

Article 4

Co-operative Specialist assistance will be provided to Kenya for the purpose of strengthening the central office of the Department for Co-operative Development within areas to be agreed upon.

II osa

Suoritukset

Part II

Contributions

5 artikla

Pohjoismaiden hallitukset asettavat käytettäväksi osuustoimintaopistoon rehtorin ja kaksi opettajaa, yhden ohjaajan jokaiseen maakunnalliseen osuustoimintakoulutuskeskukseen sekä 3 ja 4 artiklassa tarkoitetun osuustoimintahenkilökunnan.

Pohjoismaiden hallitukset ottavat palvelukseen pohjoismaisen henkilökunnan työsopimuksissa sovittavin ehdoin. Pohjoismaiden hallitukset vastaavat palkkauskuluista eri lisineen, matkoista Keniaan ja Keniasta, taloudessa tarvittavien ja henkilökohtaisten tavaroiden kuljetuksesta Keniaan ja Keniasta, sosiaaliturvamaksuista ja muista vastaavista eduista, loma mukaanluettuna.

Article 5

The Nordic Governments shall supply the principal and two teachers for the Co-operative College, one instructor for each of the Provincial Co-operative Training Centres and the Co-operative Personnel referred to in articles 3 and 4 above.

The Nordic Personnel shall be employed on contract terms by the Nordic Governments, who shall bear the cost of salaries and allowances, international passages to and from Kenya, shipping to and from Kenya of household goods and personal effects, social security and related benefits, including leave.

6 artikla

Tässä sopimuksessa esitettyyn ohjelmaan liittyvät pääomakustannukset tullaan jommankumman sopimuspuolen sitä pyytäessä kattamaan lisäsopimuksin kuten alempana 18 artiklassa on mainittu.

Article 6

Any capital costs connected with the programme envisaged in this agreement shall, at the request of any of the two Parties, be covered in accordance with subsidiary agreements as envisaged in Article 18 below.

7 artikla

Kenian hallitus vastaa kaikista niistä kuluista ja kustannuksista, jotka eivät sisälly Pohjoismaiden hallitusten suorituksiin 5 ja 6 artiklan mukaisesti.

Article 7

The Kenya Government shall cover all costs and expenditures not provided for in the contributions to be made by the Nordic Governments in accordance with article 5 and 6 above.

Kenian hallitus huolehtii erityisesti sellaisen asunnon hankkimisesta pohjoismaiselle henkilökunnalle ja heidän perheilleen, joka tasoltaan vastaa samanlaisessa asemassa olevien kenialaisten virkamiesten asuntoja. Kenian hallitus vastaa tällaisten asuntojen kustannuksista perien asunnoista vahvistamaansa tasoa vastaavan vuokran. Milloin hallituksen asuntoa ei ole saatavissa, suoritetaan pohjoismaiselle henkilökunnalle korvausta samojen perusteiden mukaan kuin omille virkamiehille. Mikäli pohjoismainen henkilökunta ja heidän perheensä alussa asuvat hotellissa, Kenian hallitus täyttää velvollisuutensa suorittamalla henkilökunnalle rahamäärän joka vastaa 50 % koko hotellilaskusta (täysihoito).

Kenian hallitus asettaa käytettäväksi tarvittavat toimistotilat ja -välineet sekä vastaa pohjoismaisen henkilökunnan virallisten tehtävien hoidon kannalta välttämättömistä kuljetuksista sekä muusta sellaisesta avusta, joka katsotaan välttämättömäksi.

In particular, the Kenya Government shall provide living accommodation for the Nordic personnel and their families, of the standard provided for a comparable national civil servant, including payment of the cost of such accommodation, on payment of rent at the appropriate government rate. In cases where government housing is not available, a housing allowance shall be payable on the same basis as for Government officers. If the Nordic personnel and their families initially reside in a hotel, the Government of Kenya shall fulfill its obligations by refunding to the personnel an amount equivalent to 50 per cent of the full hotell bill (board and loging).

The Kenya Government shall provide the necessary office facilities and equipment and transport facilities for the Nordic personnel for the performance of their official duties and such other assistance as is deemed necessary to facilitate the carrying out of their official duties.

III osa

Hallinto ja organisaatio

8 artikla

Pohjoismaiden hallitukset nimittävät pohjoismaisen johtokunnan, jolla on täydet valtuudet toimia Pohjoismaiden hallitusten puolesta tämän sopimuksen mukaisten tehtävien ja velvollisuuksien täyttämiseksi.

9 artikla

Sopimuspuolet sopivat molemminpuolisesti Pohjoismaiden hallitusten ja Kenian hallituksen edustajista koostuvan yhteisen pysyvän komitean asettamisesta Keniaan.

10 artikla

Yhteinen pysyvä komitea esittää molemmille osapuolille vuotuisen toimintasuunnitelman budjettiehdotuksineen. Komitea toimii lisäksi neuvoa-antavana elimenä molemmille osapuolille sopimukseen liittyvissä toiminnoissa ja esittää näistä toiminnoista säännöllisesti raportteja molemmille osapuolille.

Part III

Administration and Organisation

Article 8

The Nordic Governments shall appoint a Nordic Board with full power to carry out the functions, duties and responsibilities of the Nordic Governments according to this Agreement.

Article 9

There shall be a Joint Standing Committee consisting of representatives of the Nordic Governments and of the Kenya Government, to be set up in Kenya by mutual agreement between the two Parties.

Article 10

The Joint Standing Committee shall submit proposals to the two Parties for annual plans of operation with budgets. The Committee shall furthermore act as an advisory body to the two Parties as far as the activities under the Agreement are concerned and submit regular reports to the Parties on these activities.

11 artikla

Molemmat sopimuspuolet asettavat molemminpuolisin sopimuksin pohjoismaiden ja Kenian asianomaisten viranomaisten ja muiden asiasta kiinnostuneiden elinten edustajista koostuvan osuustoimintaopiston johtokunnan. Johtokunta valmistelee ja esittää yhteiselle pysyvälle komitealle opiston vuotuisen toimintasuunnitelman budjettiehdotuksineen.

Article 11

There shall be a Governing Board of the Co-operative College, consisting of representatives of the appropriate Nordic and Kenyan authorities and other interested bodies, to be set up by mutual agreement between the two Parties. The Board shall prepare and submit to the Joint Standing Committee proposals for annual plans of operation with budgets for the College.

IV osa

Erioikeudet ja vapaudet

12 artikla

Kaikki tämän sopimuksen mukaisesti Keniaan tuodut tarvikkeet, tavarat ja varusteet vapautetaan tuontirajoituksista ja tulleista, veroista ja muista vastaavista maksuista. Kaikki tarvikkeet, jotka hankitaan paikan päältä näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi voidaan ostaa tullivarastosta.

Part IV

Exemptions and Rights

Article 12

Any supplies, materials or equipment imported into Kenya for the purpose of this Agreement shall be exempt from import restrictions and customs duties, taxes and related charges. Any equipment to be purchased locally for the implementation of these activities may be bought from bonded stocks.

13 artikla

Minkäänlaista valuutan tai valuutanvaihdon valvontaa ei aseteta niille varoille, jotka tämän sopimuksen mukaisesti on tuotu Keniaan Pohjoismaiden hallitusten edustajan toimesta minkä tahansa oikeutetun välittäjän kautta. Pankkitilit, jotka avataan Keniassa tällaisten edustajain toimesta sopimuksessa mainitun toiminnan yhteydessä, jäävät heidän yksinomaiseen käyttöönsä ja tällaisten tilien saldot ovat vapaasti vaihdettavissa pohjoismaisiin valuuttoihin.

Article 13

No currency or foreign exchange control shall be imposed on funds brought into Kenya through any authorised dealer by Nordic Government Agencies for the purpose of this Agreement. Bank accounts opened in Kenya by such agencies in connection with the Agreement activities shall remain at their exlusive disposal, and balances on such accounts shall be freely transferable into Nordic currencies.

14 artikla

Pohjoismaiden hallitusten edellä olevan 5 artiklan mukaisesti käytettäväksi asettama henkilökunta on oikeutettu niihin erioikeuksiin, jotka mainitaan liitteessä I.

Pohjoismaiden hallitukset takaavat, että pohjoismaiselle henkilökunnalle selvästi ilmoitetaan, että he sinä aikana kun heidät on määrätty Keniaan ovat maassa asuvina ulkomaalaisina kulloinkin voimassa olevien Kenian lakien ja määräysten alaisia liitteen I ensimmäisessä kohdassa mainituin poikkeuksin.

Article 14

The personnel provided by the Nordic Governments in accordance with article 5 above shall be entitled to the privileges set out in Annex I.

The Nordic Governments shall ensure that the Nordic personnel is clearly informed that while they are assigned to Kenya they shall, as resident aliens, be subject to the laws and regulations of Kenya in force from to time except as provided under paragraph 1 of Annex I.

15 artikla

Kaikki, mikä tämän sopimuksen tarkoitusten mukaisesti on rakennettu Keniassa samoin kuin kaikki materiaali ja kaikki tarvikkeet, jotka on hankittu Keniassa tai tuotu sinne (lukuunottamatta henkilökohtaista omaisuutta) tulee ja jää Kenian hallituksen omaisuudeksi. Omistusoikeuden siirtyminen tapahtuu Pohjoismaiden hallitusten määräämänä ajankohtina.

Article 15

All construction made and material and equipment acquired in or brought into Kenya for the purposes of this Agreement (with the exception of personal belongings) shall become and remain the property of the Kenya Government. The transfer of ownership shall be effected at dates determined by the Nordic Governments.

V osa

Voimaantulo, muuttaminen ja voimassaoloaika

16 artikla

Tämä sopimus tulee voimaan allekirjoituspäivänä ja on voimassa 30 kesäkuuta 1972 saakka, jollei sitä irtisanota 17 artiklan määräysten mukaisesti.

17 artikla

Kumpi tahansa sopimuspuolista voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti, ja tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa sen budjettikauden päätyttyä, joka päättyy lähinnä kolmen kuukauden jälkeen tällaisen ilmoituksen tiedoksiannosta lukien.

18 artikla

Hallitukset voivat sopia tämän sopimuksen puitteissa lisä- ja jatkoprojekteista. Tällaiset lisäsopimukset ovat voimassa enintään niin kauan kuin tämä sopimus.

Part V

Entry into Force, Amendment and Duration

Article 16

This Agreement shall enter into force on the day of its signature and shall remain in force until 30. June 1972, unless terminated in accordance with the provisions of article 17 below.

Article 17

This Agreement may be terminated by either Party upon notice in writing and shall cease to be valid at the expiry of the budget period ending next to three months after the serving of such notice.

Article 18

Within the terms of this Agreement subsidiary and follow-up projects may be agreed upon between the Governments. Such subsidiary agreements shall have periods of validity not extending beyond the period of validity of the present Agreement.

Liite I *Annex I*

Pohjoismaisen henkilökunnan erioikeudet

1. Kenian hallitus sitoutuu myöntämään Pohjoismaiden hallitusten tämän sopimuksen mukaisesti käytettäväksi asettamalle henkilökunnalle (joista jäljempänä käytetään nimitystä "pohjoismainen henkilökunta") seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

a) vapautus tuloverosta progressiivisesta henkilökohtaisesta verosta, sairaaloiden tukimaksuista ja kaikista muista Pohjoismaiden hallituksilta saatuun palkkaukseen kohdistuvista henkilökohtaisista veroista;

b) vapautus tullimaksuista (mukaanluettuna yhden radion tai radiolevysoittimen, television ja jääkaapin oston Kenian tullivarastosta) pohjoismaisen henkilökunnan tai heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista tavaroista ja taloustarvikkeista, jotka on tuotu Keniaan kolmen ensimmäisen kuukauden kuluessa henkilökunnan tai heidän perheenjäsentensä ensimmäisestä saapumisesta Keniaan laskien siitä kumpi viimeksi saapui maahan.

c) yhden moottoriajoneuvon tullivapaa tuonti Keniaan tai sellaisen osto Kenian tullivarastosta tullimaksutta kolmen kuukauden kuluessa, kun asianomainen ensimmäisen kerran saapuu Keniaan;

Mikäli edellämainitussa b ja c kohdassa mainitut tavarat luovutetaan sellaisten henkilöiden omistukseen, jotka eivät ole oikeutettuja vastaaviin erioikeuksiin, on kohtuulliseksi arvioitu tulli on suoritettava.

2. Kenian hallituksen tulee

a) helpottaa pohjoismaisen henkilökunnan ja niiden, jotka ovat heistä riippuvaisia viisumien ja maahantulolupien saamista;

b) antaa henkilöllisyystodistukset, joka tekee mahdolliseksi, että pohjoismainen henkilökunta saa Kenian asianomaisilta kansallisilta viranomaisilta apua voidakseen tehokkaasti suorittaa velvollisuutensa;

c) huolehtii siitä, että pohjoismainen henkilökunta saa nimellistä tai alennettua kor-

Privileges of the Nordic personnel

1. The Kenya Government undertakes to the personnel provided by the Nordic Governments under this Agreement (hereinafter referred to as the Nordic Personnel) the following privileges and exemptions:

a) Exemption from Income Tax, Graduated Personal Tax, Hospital Contribution and all other personal taxes on emoluments received from the Nordic Governments;

b) Exemption from payment of duty (including purchase from bond in Kenya of one radio or radio-gramophone, one television set, one refrigerator) on personal and household goods of the Nordic personnel and their fimilies brought into Kenya within the first three months of the first arrival in Kenya of the personnel or their families whichever is the later;

c) Duty-free importation of one motor vehicle into Kenya or the purchase of one from bond in Kenya without the payment of duty, both within three months of their first arrival in Kenya;

Provided that if the articles under subparagraphs b) and c) are disposed of to persons not entitled to similar privileges, duty shall be paid at the appropriate rate.

2. The Kenya Government shall:

a) facilitate the granting of visas and entry permits to the Nordic personnel and their dependents;

b) provide identity documents to enable the Nordic personnel to receive assistance from the appropriate Kenya National Authorities to perform their duties efficiently;

c) provide to the Nordic personnel such medical and hospital facilities as are available

vausta vastaan sellaisia lääkinnällisiä ja sairaalaetuja, jotka ovat samanlaisia tai vastaavassa virka-asemassa olevien Kenian hallituksen virkamiesten käytettävissä.

3. Kenian hallitus takaa sen, että pohjoismainen henkilökunta saa yhtä hyvän kohtelun kuin muut Pohjoismaiden kansalaiset tai henkilöt, jotka toimivat näiden maiden palveluksessa jonkin voimassa olevan yhden tai useamman Pohjoismaan ja Kenian hallituksen välillä solmitun yleissopimuksen, teknillisen avun sopimuksen, teknillisen avun projektin tai kehitysapusopimuksen puitteissa.

to Kenya National Civil Servants of similar or equivalent rank and status agains nominal or sub-economic charges.

3. The Government of Kenya shall ensure that the personnel is accorded a treatment no less favourable than that granted to any other citizen of the Nordic countries or persons employed by these countries in relation to any current General Agreement or Technical Assistance Aid Project or Programme Agreement negotiated between the Nordic countries individually or collectively with the Government of Kenya.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 16 hallituksen esityksen johdosta Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 9 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 57. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut esityksestä toimistopäällikkö Jaakko Iloniemeä ja jaostosihteeri Håkan Krogiusta ulkoasiainministeriöstä, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen liitteenä oleva sopimusteksti Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevaksi sopimukseksi on laadittu Kenian hallituksen tekemän luonnoksen pohjalta ja hyväksytty eri Pohjoismaiden ulkoasiainministeriöissä. Tasavallan presidentti on valtuuttanut Tanskan Nairobissa olevan suurlähettilään Suomen puolesta neuvottelemaan lopullisesta sopimustekstistä. Sopimus tullaan Suomen puolesta allekirjoittamaan sen jälkeen kun Eduskunta on hyväksynyt ne sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Sopimuksessa sovitulla teknillisen yhteistyön ohjelmalla pyritään edistämään ja lujittamaan Kenian osuustoimintaa. Sopimuksen mukaan perustetaan Keniaan osuustoimintaopisto ja enintään kuusi maakunnallista koulutuskeskusta. Näiden perustamiseen liittyvien pääomakustannusten jaosta sovitaan lisäsopimuksen pohjalla. Pohjoismaat antavat käytettäväksi osuustoimintaopistoon lehtorin ja kaksi opettajaa sekä maakunnallisiin koulutuskeskuksiin yhden opettajan kuhunkin. Lisäksi ne sijoittavat eri puolille Keniaa sopivan määrän kenttäneuvojia. Pohjoismaat vastaavat niin ikään näiden henkilöiden palkkaus- ja matkakuluista, tavaroiden kuljetuksesta, sosiaaliturvamaksuista ja muista vastaavista eduista.

Kenian hallitus puolestaan huolehtii asuntojen hankkimisesta pohjoismaiselle henkilökunnalle ja vastaa niiden kustannuksista sekä hankkii sen käytettäväksi toimistotilat ja -välineet.

Osuustoimintaohjelman hallintoa varten asetetaan pohjoismainen johtokunta. Sillä on valtuudet toimia Pohjoismaiden hallitusten puolesta sopimuksen mukaisten tehtävien ja velvollisuuksien täyttämiseksi. Lisäksi asetetaan Kenian ja Pohjoismaiden hallitusten edustajista koostuva yhteinen pysyvä komitea Keniaan. Sen tehtävänä on laatia molemmille osapuolille vuotuinen toimintasuunnitelma budjettiehdotuksineen ja tämän ohella toimia neuvoa-antavana elimenä. Lisäksi sopimuspuolet asettavat osuustoimintaopiston johtokunnan, joka valmistaa yhteiselle pysyvälle komitealle opiston vuotuisen toimintasuunnitelman budjettiehdotuksineen.

Sopimus tulee voimaan allekirjoituspäivänä ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 1972 saakka. Esityksen perustelujen mukaan kysymyksessä olevan ohjelman kustannukset ajanjaksona 1. 1. 1967—30. 6. 1972 on alustavasti arvioitu noin 20.4 milj. markaksi. Eri Pohjoismaiden osuus kustannuksista olisi YK:lle maksettavien jäsenosuuksien suhteen mukaisesti seuraava: Ruotsin 45 %, Tanskan 23 % sekä Norjan ja Suomen 16 % kummankin. Kuluvalle vuodelle vahvistetussa valtion tulo- ja menoarviossa on merkitty 1 milj. markan siirtomääräraha Suomen maksuosuutta varten ohjelman kustannuksiin.

Valiokunta pitää asianmukaisena, että Suomi muiden Pohjoismaiden kanssa osallistuu kysymyksessä olevan osuustoimintaohjelman toteuttamiseen. Valiokunta on tässä yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että yleisiä pohjoismaisia pyrkimyksiä noudattaen osuustoimintakoulutuksessa olisi myös naisten koulutusmahdollisuuksista huolehdittava.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvän ehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevan perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Aitio, Leivo-Larsson, Leskinen, Puntila, Rihtniemi, A. Saarinen, T. Salo, Sukselainen, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman, Lahtela, Paasivuori ja Sirén.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 57 Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 16, on päättänyt

hyväksyä ne Kenialle annettavaa pohjoismaista osuustoiminta-apua koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Amerikan Yhdysvaltain ehdotuksesta päätti Yhdistyneet Kansakunnat jo kolmannessatoista yleiskokouksessaan 1958 asettaa kahdeksantoista valtion ad-hoc-komitean tutkimaan ulkoavaruuden rauhanomaista käyttöä. Neljännessätoista yleiskokouksessa 1959 asetettiin komitea, jolle annettiin oikeudellisessa mielessä samat tehtävät, mutta jonka jäsenmäärää lisättiin kahteenkymmeneenneljään. Kuudennessatoista yleiskokouksessa 1961 hyväksyttiin päätöslauselma, jossa valtioita kehotettiin mahdollisimman pian antamaan pääsihteerille avaruuskomitealle edelleen toimitettaviksi tietoja esineiden lähettämisestä ulkoavaruuteen. Samanaikaisesti lisättiin komitean jäsenten lukumäärää neljällä valtiolla kaiken kaikkiaan kahteenkymmeneenkahdeksaan. Avaruuskomitea asetti seuraavana vuonna kaksi alakomiteaa, oikeudellisen ja teknillis-tieteellisen.

Sen jälkeen kun Moskovassa oli 15 päivänä elokuuta 1963 allekirjoitettu koekieltosopimus, päästiin kahdeksannessatoista yleiskokouksessa samana vuonna jossakin määrin kuolleesta pisteestä sillä, että molemmat avaruusvallat, Amerikan Yhdysvallat ja Neuvostoliitto, sekä muut YK-valtiot hyväksyivät 13 päivänä joulukuuta 1963 yksimielisesti päätöslauselman n:o 1962. Tämä päätöslauselma sisältää oikeudellisia periaatteita, jotka ovat olleet perustana yleissopimukseen sisältyville valtioiden toimintaa johtaville periaatteille niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet (niinsanottu avaruussopimus). Edellä mainitussa yleiskokouksessa hyväksyttiin myös päätöslauselma n:o 1884, jossa valtioita mm. kielletään lähettämästä ulkoavaruuteen esineitä, jotka kuljettavat mukanaan ydinaseita tai muita joukkotuhoaseita; myöskin tämä päätöslauselma on sisällytetty avaruussopimukseen.

Suomi allekirjoitti avaruussopimuksen Lontoossa, Moskovassa ja Washingtonissa 27 päivänä tammikuuta 1967.

Ennen kuin siirrytään yksityiskohtaisesti tutkimaan avaruussopimuksen sisältöä, lienee syytä tässä yhteydessä mainita, että avaruuskomitea jatkaa nyt työtään laatiakseen sopimukset avaruuteen lähetettyjen esineiden aiheuttamista vahingoista kannettavasta vastuusta sekä astronauteille hätätilanteissa annettavasta avusta. Lisäksi tullaan panemaan käyntiin tutkimus ilmatilan ja ulkoavaruuden välisen rajan määräämistä koskevasta kysymyksestä. Jälkimmäisessä asiassa muodostaa valtioiden yläpuolella olevan avaruuden suvereenisuusongelma vaikeasti ratkaistavan kysymyksen.

Niin kuin edellä on mainittu, on avaruussopimuksen pääasiallinen sisältö otettu niistä kahdesta päätöslauselmasta, jotka hyväksyttiin kahdeksannessatoista yleiskokouksessa syksyllä 1963. Joissakin kohdin on sopimuksen teksti, joka noudattaa Neuvostoliiton ehdotusta eräin vähemmän kauaskantoisen, mutta täsmällisemmin muotoillun amerikkalaisen luonnoksen aiheuttamin muutoksin, sanamuodoltaan tarkalleen sama kuin nämä päätöslauselmat. Yhdistyneissä Kansakunnissa käydyissä keskusteluissa huomautettiin useissa puheenvuoroissa, että sopimuksen määräykset saattavat aiheuttaa vaikeita tulkintakysymyksiä, koska ne usein epämääräisten sanontojensa vuoksi määräävät valtioille velvollisuuksia, joiden sisältö on epävarma (esim. 5 artikla, joka velvoittaa valtioita pitämään astronautteja ihmiskunnan lähettiläinä ulkoavaruudessa).

Yleissopimuksen 1 artikla sisältää tärkeän periaatteen, että kaikkien valtioiden on saatava vapaasti tutkia ulkoavaruutta ja taivaankappaleita ja että näin tulee tapahtua kan-

sainvälistä oikeutta noudattaen. Tätä määräystä täydentää 2 artiklan määräys, jonka mukaan ulkoavaruutta ja taivaankappaleita ei minkäänlaisten suvereenisuusvaatimusten perusteella voida vallata. Nämä periaatteet ovat sekä Amerikan Yhdysvallat että Neuvostoliitto jo aikaisemmin hyväksyneet. Sopimuksen 3 artikla velvoittaa valtioita avaruustoiminnassaan noudattamaan kansainvälistä oikeutta ja Yhdistyneiden Kansakuntien perussääntöä.

Sopimuksen 4 artiklaan on sisällytetty merkittävä, mm. ydinaseita kantavien esineiden lähettämistä ulkoavaruuteen koskeva kielto, mikä on otettu yleiskokouksen 17 päivänä lokakuuta 1963 tekemästä päätöslauselmasta n:o 1884. Täten täydennetään tärkeällä tavalla koekieltosopimusta, joka velvoittaa valtioita olemaan suorittamatta ydinräjäytyksiä ulkoavaruudessa. Artiklassa kielletään lisäksi valtioita perustamasta sotilaallisia tukikohtia tai linnoituksia tai suorittamasta asekokeita tahi pitämästä sotilaallisia harjoituksia taivaankappaleilla.

Seuraava artikla käsittelee yleispiirteittäin sitä apua, jota eri maiden astronauttien tulee antaa toisilleen ulkoavaruudessa, sekä sitä apua, jota heidän hätätapauksissa tulee saada. Tästä kohdasta on tarkoitus tehdä erityissopimus, niin kuin edellä on mainittu. Sitä paitsi velvoitetaan valtioita antamaan toisilleen tai pääsihteerille tietoja ilmiöistä, joita he havaitsevat ulkoavaruudessa ja jotka voivat muodostaa vaaran astronauttien hengelle tai terveydelle.

Sopimuksen 6 ja 7 artiklan mukaan vastaavat valtiot kansainvälisesti siitä toiminnasta, jota ne itse tai ei-valtiolliset elimet harjoittavat ulkoavaruudessa, ja kaikesta vahingosta, jota tällä tavalla saattaa aiheutua. Ei-valtiollisilta elimiltä vaaditaan edellisen artiklan mukaan lupa, minkä lisäksi niiden tulee olla viranomaisten jatkuvan valvonnan alaisina. Mainitussa artiklassa viitataan myöskin siihen toimintaan, jota kansainväliset järjestöt suorittavat avaruustutkimuksen alalla. Tästä toiminnasta vastaavat sekä asianomaisen järjestön jäsenet että itse järjestö. Jälkimmäinen artikla sisältää määräyksen siitä, että valtio, joka lähettää esineitä ulkoavaruuteen, on kansainvälisesti vastuussa vahingosta, joka täten aiheutuu toiselle sopimusvaltiolle tai sen luonnollisille tai juridisille henkilöille. Seuraava artikla (8) sisältää mm. määräyksen, että sellaiset avaruusesineet tai niiden osat, jotka löydetään rekisteröintivaltion rajojen ulkopuolelta, on palautettava tälle valtiolle, jonka on pyydettäessä toimitettava tietoja esineen tunnistamista varten ennen sen palauttamista. Lienee katsottava, että ainakin 6 ja 7 artikla sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Uutta lainsäädäntöä ei kuitenkaan tarvittane tällä hetkellä.

Sekä maapallon että muiden taivaankappaleiden saastumista ja sopimusvaltioiden avaruuskokeilujen aiheuttamia haittoja koskevia tärkeitä kysymyksiä käsitellään 9 artiklassa, joka velvoittaa valtioita ryhtymään toimenpiteisiin tällaista toimintaa vastaan ja antaa mahdollisuuden kansainvälisiin neuvotteluihin.

Edistääkseen kansainvälistä yhteistyötä sopimusvaltiot tulevat tasavertaisuuden pohjalta harkitsemaan jokaista toisen sopimusvaltion tekemää pyyntöä tehdä havaintoja näiden valtioiden avaruusesineiden lennosta. Seuraavan artiklan (11) mukaan valtiot antavat tietoja avaruustoiminnastaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille ja yleisölle siinä määrin kuin se on mahdollista.

Yleissopimus on ratifioitava ja ratifiointikirjat on talletettava tallettajavaltioiden huostaan.

Avaruussopimus on monien kompromissien tulos varsinkin niiden valtioiden taholta, jotka tällä hetkellä kantavat päävastuun ulkoavaruuden tutkimisesta. Sitä on kuitenkin tervehdittävä tyydytyksellä, ja hallitus pitää tärkeänä, että Suomi lähitulevaisuudessa ratifioi avaruussopimuksen.

Edellä lausutun nojalla ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti ehdotetaan,

että Eduskunta hyväksyisi ne valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevaan Lontoossa, Moskovassa ja Washingtonissa 27 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitettuun yleissopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska tämä yleissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleisopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevaan Lontoossa, Moskovassa ja Washingtonissa 27 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitettuun yleissopimukseen sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Vt. ulkoasiainministeri *Sulo Suorttanen.*

(Suomennos)

YLEISSOPIMUS

valtioiden toimintaa johtavista periaatteista niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot,

innoittuneina niistä suurista mahdollisuuksista, jotka ihmiskunnalle avautuvat ihmisen astuttua ulkoavaruuteen,

tunnustaen koko ihmiskunnan yhteisen hyödyn, joka koituu ulkoavaruuden rauhanomaisen tutkimisen ja käytön edistymisestä,

katsoen, että ulkoavaruuden tutkimista ja käyttöä olisi harjoitettava kaikkien kansojen hyödyksi riippumatta niiden taloudellisesta tai tieteellisestä kehitystasosta,

haluten edistää laajaa kansainvälistä sekä tieteellistä että oikeudellista yhteistyötä tutkittaessa ja käytettäessä ulkoavaruutta;

uskoen, että tällainen yhteistyö tulee myötävaikuttamaan valtioiden ja kansojen välisen keskinäisen ymmärtämyksen kehittymiseen ja niiden välisten ystävällisten suhteiden lujittumiseen,

viitaten päätökseen 1962 (XVIII) nimeltä "Julistus valtioiden toiminnassaan noudattamista johtavista oikeusperiaatteista niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta", jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous yksimielisesti hyväksyi 13 päivänä joulukuuta 1963,

viitaten päätökseen 1884 (XVIII), jossa valtioita kiellettiin lähettämästä maata kiertävälle radalle ydinaseita tai muunlaisia joukkotuhoaseita mukanaan kuljettavia esineitä tai sijoittamasta näitä aseita taivaankappaleisiin, ja jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous yksimielisesti hyväksyi 17 päivänä lokakuuta 1963,

ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 3 päivänä marraskuuta 1947 tekemän päätöksen 110 (II), jossa

TREATY

on principles governing the activities of states in the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies

The States Parties to this Treaty,

Inspired by the great prospects opening up before mankind as a result of man's entry into outer space,

Recognizing the common interest of all mankind in the progress of the exploration and use of outer space for peaceful purposes,

Believing that the exploration and use of outer space should be carried on for the benefit of all peoples irrespective of the degree of their economic or scientific development,

Desiring to contribute to broad international co-operation in the scientific as well as the legal aspects of the exploration and use of outer space for peaceful purposes,

Believing that such co-operation will contribute to the development of mutual understanding and to the strengthening of friendly relations between States and peoples,

Recalling resolution 1962 (XVIII), entitled "Declaration of Legal Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space", which was adopted unanimously by the United Nations General Assembly on 13 december 1963,

Recalling resolution 1884 (XVIII), calling upon States to refrain from placing in orbit around the earth any objects carrying nuclear weapons or any other kinds of weapons of mass destruction or from installing such weapons on celestial bodies, which was adopted unanimously by the United Nations General Assembly on 17 October 1963,

Taking account of United Nations General Assembly resolution 110 (II) of 3 november 1947, which condemned propaganda

tuomittiin propaganda, joka on tarkoitettu aikaansaamaan tai joka ilmeisesti voi aikaansaada tai lisätä uhkaa rauhalle, rauhan rikkomisen tai hyökkäystoimen, ja joka katsoo, että edellä mainittu päätös soveltuu ulkoavaruuteen,

vakuuttuneina siitä, että valtioiden toiminnan johtavia periaatteita koskeva yleissopimus niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, on edistävä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan tarkoitusta ja periaatetta,

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

Ulkoavaruuden, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tutkimisen ja käytön on koiduttava kaikkien maiden eduksi ja hyödyksi kiinnittämättä huomiota niiden taloudelliseen tai tieteelliseen kehitystasoon, ja niiden tulee olla koko ihmiskunnan omaisuutta.

Ulkoavaruuden, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, on oltava vapaa kaikille valtioille tutkimista ja käyttöä varten ilman minkäänlaista syrjintää, tasavertaisuuteen perustuen sekä noudattaen kansainvälistä oiketta ja taivaankappaleiden kaikille alueille tulee olla vapaa pääsy.

Ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tulee vallita tieteellisen tutkimuksen vapaus, ja valtioiden tulee helpottaa ja rohkaista tällaisen tutkimuksen kansainvälistä yhteistyötä.

2 artikla

Ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, ei mikään valtio voi hankkia pitäen kiinni suvereenisuudestaan käytön, tai haltuunoton perusteella tai millään muulla tavalla.

3 artikla

Sopimusvaltioiden on toimittava tutkiessaan ja käyttäessään ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, kansainvälistä oikeutta ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaa noudattaen kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden vahvistamiseksi ja kansainvälisen yhteistyön ja ymmärtämyksen lujittamiseksi ja edistämiseksi.

designed or likely to provoke or encourage any threat to the peace, breach of the peace or act of aggression, and considering that the aforementioned resolution is applicable to outer space,

Convinced that Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies, will further the Purposes and Principles of the Charter of the United Nations,

Have agreed on the following:

Article 1

The exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, shall be carried out for the benefit and in the interests of all countries; irrespective of their degree of economic or scientific development, and shall be the province of all mankind.

Outer space, including the moon and other celestial bodies, shall be free for exploration and use by all States without discrimination of any kind, on a basis of equality and in accordance with international law, and there shall be free access to all areas of celestial bodies.

There shall be freedom of scientific investigation in outer space, including the moon and other celestial bodies, and States shall facilitate and encourage international co-operation in such investigation.

Article 2

Outer space, including the moon and other celestial bodies, is not subject to national appropriation by claim of sovereignty, by means of use or occupation, or by any other means.

Article 3

States Parties to the Treaty shall carry on activities in the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, in accordance with international law, including the Charter of the United Nations, in the interest of maintaining international peace and security and promoting international co-operation and understanding.

4 artikla

Sopimusvaltiot sitoutuvat olemaan lähettämättä maata kiertävälle radalle ydinaseita tai muita joukkotuhoaseita mukanaan kuljettavia esineitä, sijoittamatta näitä aseita taivaankappaleihin tai asettamatta niitä ulkoavaruuteen millään muulla tavalla.

Kuuta ja muita taivaankappaleita on kaikkien sopimusvaltioiden käytettävä ainoastaan rauhanomaisiin tarkoituksiin. Sotilastukikohtien laitteiden ja linnoitusten rakentaminen, kaikenlaisten aseiden kokeileminen ja sotaharjoitusten pitäminen taivaankappaleissa ovat kiellettyjä. Sotilashenkilöstön käyttö tieteelliseen tutkimukseen tai muihin rauhanomaisiin tarkoituksiin on sallittua. Kaikkien kuun ja muiden taivaankappaleiden rauhanomaisessa tutkimisessa välttämättömien varusteiden ja työtä helpottavien laitteiden käyttö on myös sallittua.

5 artikla

Sopimusvaltioiden on pidettävä astronautteja ihmiskunnan lähettiläinä ulkoavaruudessa ja niiden tulee antaa heille kaikkea mahdollista apua onnettomuus- ja hätätapauksessa tai jonkin sopimusvaltion alueelle tai avomerelle tehdyn hätälaskeutumisen sattuessa. Kun astronautit suorittavat tällaisen laskeutumisen, heidät on turvallisesti ja viivytyksettä lähetettävä siihen valtioon, jossa heidän avaruusaluksensa on rekisteröity.

Toimiessaan ulkoavaruudessa ja taivaankappaleissa kunkin sopimusvaltion astronauttien on annettava kaikkea mahdollista apua muiden sopimusvaltioiden astronauteille.

Sopimusvaltioiden on tiedotettava välittömästi muille sopimusvaltioille tai Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille jokaisesta ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, havaitsemastaan ilmiöstä, joka voisi muodostaa vaaran astronauttien hengelle tai terveydelle.

6 artikla

Sopimusvaltiot vastaavat kansainvälisesti ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, siitä riippumatta tapahtuuko tämä toiminta valtiollisen tai ei valtiollisen johdon alaisena ja siitä että se

Article 4

States Parties to the Treaty undertake not to place in orbit around the earth any objects carrying nuclear weapons or any other kinds of weapons of mass destruction, install such weapons on celestial bodies, or station such weapons in outer space in any other manner.

The moon and other celestial bodies shall be used by all States Parties to the Treaty exclusively for peaceful purposes. The establishment of military bases, installations and fortifications, the testing of any type of weapons and the conduct of military manoeuvres on celestial bodies shall be forbidden. The use of military personnel for scientific research or for any other peaceful purposes shall not be prohibited. The use of any equipment or facility necessary for peaceful exploration of the moon and other celestial bodies shall also not be prohibited.

Article 5

States Parties to the Treaty shall regard astronauts as envoys of mankind in outer space and shall render to them all possible assistance in the event of accident, distress, or emergency landing on the territory of another State Party or on the high seas. When astronauts make such a landing, they shall be safely and promptly returned to the State of registry of their space vehicle.

In carrying on activities in outer space and on celestial bodies, the astronauts of one State Party shall render all possible assistance to the astronauts of other States Parties.

States Parties to the Treaty shall immediately inform the other States Parties to the Treaty or the Secretary-General of the United Nations of any phenomena they discover in outer space, including the moon and other celestial bodies, which could constitute a danger to the life or health of astronauts.

Article 6

States Parties to the Treaty shall bear international responsibility for national activities in outer space, including the moon and other celestial bodies, whether such activities are carried on by governmental

tapahtuu tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti. Ei valtiollisesta toiminnasta ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet vaaditaan asianomaisen valtion lupa sekä jatkuva valvonta. Kun toimintaa ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, harjoittaa kansainvälinen järjestö, vastuu tämän yleissopimuksen noudattamisesta kuuluu sekä kansainväliselle järjestölle että niille sopimusvaltioille, jotka ovat tämän järjestön jäseniä.

agencies or by non-governmental entities, and for assuring that national activities are carried out in conformity with the provisions set forth in the present Treaty. The activities of non-governmental entities in outer space, including the moon and other clestial bodies, shall require authorization and continuing supervision by the State concerned. When activities are carried on in outer space, including the moon and other celestial bodies, by an international organization, responsibility for compliance with this Treaty shall be borne both by the international organization and by the States Parties to the Treaty participating in such organization.

7 artikla

Jokainen sopimusvaltio, joka lähettää esineen ulkoavaruuteen, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tai myötävaikuttaa sellaiseen tai jonka alueelta tai laitteesta sellainen lähettäminen tapahtuu, on kansainvälisesti vastuussa tällaisen esineen tai sen osien toiselle sopimusvaltiolle tahi sen luonnolliselle tai juridiselle henkilölle maassa, ilmatilassa tai ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, aiheuttamasta vahingosta.

Article 7

Each State Party to the Treaty that launches or procures the launching of an object into outer space, including the moon and other celestial bodies, and each State Party from whose territory or facility an object is launched, is internationally liable for damage to another State Party to the Treaty or to its natural or juridical persons by such object or its component parts on the Earth, in air space or in outer space, including the moon and other celestial bodies.

8 artikla

Sopimusvaltio, jonka rekisteriin avaruusesine viedään säilyttää tuomiovallan ja sellaisen esineen sekä sen henkilökunnan valvonnan kun se on ulkoavaruudessa tai jossakin taivaankappaleessa. Ulkoavaruuteen lähetettyjen esineiden, niihin luettuina johonkin taivaankappaleeseen laskeutuneet tai siinä rakennetut esineet, sekä niiden osien omistusoikeuteen eivät vaikuta niiden sijainti ulkoavaruudessa tai taivaankappaleessa tai niiden paluu maahan. Sellaiset esineet tai niiden osat, jotka löydetään rekisteröintivaltion rajojen ulkopuolelta, on palautettava tälle valtiolle, jonka on pyydettäessä toimitettava tunnistamistietoja ennen niiden palauttamista.

Article 8

A State Party to the Treaty on whose registry an object launched into outer space is carried shall retain jurisdiction and control over such object, and over any personnel thereof, while in outer space or on a celestial body. Ownership of objects launched into outer space, including objects landed or constructed on a celestial body, and of their component parts, is not affected by their presence in outer space or on a celestial body or by their return to the Earth. Such objects or component parts found beyond the limits of the State Party to the Treaty on whose registry they are carried shall be returned to that State, which shall, upon request, furnish identifying data prior to their return.

9 artikla

Sopimusvaltioiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, yhteistoiminnan ja keskinäisen avun periaatteen tulee ohjata niitä ja niiden on kaikessa toiminnassaan ulko-

Article 9

In the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, States Parties to the Treaty shall be guided by the principle of co-operation and mutual assistance and shall conduct all

avaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, otettava huomioon kaikkien muiden sopimusvaltioiden vastaavat edut. Sopimusvaltioiden on suoritettava ja johdettava ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevaa tutkimustyötä siten, että vältytään niiden vahingolliselta saastumiselta sekä myös maan ympäristön haitalliselta muutoksilta, jotka maapallon ulkopuolelta peräisin oleva aine aiheuttaisi; jos on välttämätöntä, sopimusvaltioiden on ryhdyttävä tässä tarkoituksessa tarpeellisiin toimenpiteisiin. Mikäli jollakin sopimusvaltolla on aihetta olettaa, että sen tai sen kansalaisten suunnittelema toiminta tai koe ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, voisi aiheuttaa haittaa muiden sopimusvaltioiden toimintaan niiden tutkiessa ja käyttäessä rauhanomaisesti ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, sen on ryhdyttävä tarpeellisiin kansainvälisiin neuvotteluihin ennen minkään tällaisen toiminnan tai kokeen suorittamista. Sopimusvaltio, jolla on syytä olettaa, että jonkin toisen sopimusvaltion suunnittelema toiminta tai koe ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, voi aiheuttaa haittaa ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, rauhanomaisesti tutkittaessa ja käytettäessä, voi pyytää toimintaa tai koettaa koskevaa neuvottelua.

10 artikla

Edistääkseen kansainvälistä yhteistyötä ulkoavaruuden, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tutkimisessa ja käytössä tämän yleissopimuksen tarkoituksen mukaisesti sopimusvaltiot tulevat harkitsemaan tasavertaisuuden pohjalta jokaista toisen sopimusvaltion tekemää pyyntöä saada tilaisuus näiden valtioiden lähettämien avaruusesineiden lennon havainnointiin.

Tällaisen havainnointitilaisuuden luonne ja ne ehdot, joilla se voidaan myöntää, on määrättävä kyseessä olevien valtioiden välisellä sopimuksella.

11 artikla

Edistääkseen kansainvälistä yhteistyötä ulkoavaruuden rauhanomaisessa tutkimisessa

their activities in outer space, including the moon and other celestial bodies, with due regard to the corresponding interests of all other States Parties to the Treaty. States Parties to the Treaty shall pursue studies of outer space, including the moon and other celestial bodies, and conduct exploration of them so as to avoid their harmful contamination and also adverse changes in the environment of the Earth resulting from the introduction of extra-terrestrial matter and, where necessary, shall adopt appropriate measures for this purpose. If a State Party to the Treaty has reason to believe that an activity or experiment planned by it or its nationals in outer space, including the moon and other celestial bodies, would cause potentially harmful interference with activities of other States Parties in the peaceful exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, it shall undertake appropriate international consultations before proceeding with any such activity or experiment. A State Party to the Treaty which has reason to believe that an activity or experiment planned by another State Party in outer space, including the moon and other celestial bodies, would cause potentially harmful interference with activities in the peaceful exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, may request consultation concerning the activity or experiment.

Article 10

In order to promote international co-operation in the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, in conformity with the purposes of this Treaty, the States Parties to the Treaty shall consider on a basis of equality any requests by other States Parties to the Treaty to be afforded an opportunity to observe the flight of space objects launched by those States.

The nature of such an opportunity for observation and the conditions under which it could be afforded shall be determined by agreement between the States concerned.

Article 11

In order to promote international co-operation in the peaceful exploration and use

ja käytössä, ulkoavaruudessa, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, suostuvat sopimusvaltiot jotka harjoittavat toimintaa ulkoavaruudessa mahdollisuuksien mukaan tiedottamaan tämän toiminnan luonteesta, suorittamisesta, tapahtumapaikoista ja tuloksista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille samoin kuin yleisölle ja kansainvälisille tiedemiespiireille. Saadessaan mainitut tiedot pääsihteerin on oltava valmiina levittämään ne välittömästi ja tehokkaasti.

of outer space, States Parties to the Treaty conducting activities in outer space, including the moon and other celestial bodies, agree to inform the Secretary-General of the United Nations as well as the public and the international scientific community, to the greatest extent feasible and practicable, of the nature, conduct, locations and results of such activities. On receiving the said information, the Secretary-General of the United Nations should be prepared to disseminate it immediately and effectively.

12 artikla

Kaikkien asemapaikkojen, laitteiden, varusteiden ja avaruusalusten kuussa ja muissa taivaankappaleissa tulee olla avoinna sopimusvaltioiden edustajille vastavuoroisuuden perusteella. Näiden edustajien on annettava ennakkoilmoitus suunnitellusta käynnistä, jotta voidaan käydä tarpeellisia neuvotteluja sekä ryhtyä mahdollisimman laajoihin varotoimiin turvallisuuden takaamiseksi ja normaalin toiminnan keskeyttämisen välttämiseksi käyntikohteessa.

Article 12

All stations, installations, equipment and space vehicles on the moon and other celestial bodies shall be open to representatives of other States Parties to the Treaty on a basis of reciprocity. Such representatives shall give reasonable advance notice of a projected visit, in order that appropriate consultations may be held and that maximum precautions may be taken to assure safety and to avoid interference with normal operations in the facility to be visited.

13 artikla

Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan sopimusvaltioiden toimintaan ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tutkittaessa ja käytettäessä, olivatpa nämä toimenpiteet sopimusvaltioiden yksinään tai yhdessä muiden valtioiden kanssa suorittamia, niihin luettuina sellaiset tapaukset, joissa toimintaa hajoitetaan valtioiden välisten kansainvälisten järjestöjen puitteissa.

Jokainen käytännön kysymys, joka syntyy valtioiden välisten kansainvälisten järjestöjen toiminnasta ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tutkittaessa ja käytettäessä, on sopimusvaltioiden ratkaistava joko tarkoitukseen sopivan kansainvälisen järjestön kanssa tai tällaiseen kansainväliseen järjestöön kuuluvan yhden tai useamman jäsenvaltion kanssa, jotka ovat tämän yleissopimuksen osapuolina.

Article 13

The provisions of this Treaty shall apply to the activities of States Parties to the Treaty in the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, whether such activities are carried on by a single State Party to the Treaty or jointly with other States, including cases where they are carried on within the framework of international inter-governmental organizations.

Any practical questions arising in connexion with activities carried on by international inter-governmental organizations in the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies, shall be resolved by the States Parties to the Treaty either with the appropriate international organization or with one or more States members of that international organization, which are Parties to this Treaty.

14 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna kaikille valtioille allekirjoittamista varten. Jokainen valtio, joka ei allekirjoita tätä yleissopi-

Article 14

1. This Treaty shall be open to all States for signature. Any State which does not sign this Treaty before its entry into force

musta ennen sen voimaantuloa tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti, voi liittyä siihen minä hetkenä tahansa.

2. Tämä yleissopimus on allekirjoittajavaltioiden ratifioitava. Ratifiointi- ja liittymiskirjat on talletettava Amerikan Yhdysvaltojen, Ison-Britanian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan sekä Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallitusten huostaan, joita tämän vuoksi nimitetään tallettajahallituksiksi.

3. Tämä yleissopimus tulee voimaan viiden hallituksen, joukossa tässä yleissopimuksessa tallettajahallituksiksi nimitetyt hallitukset, ratifiointikirjojen tallettamisen jälkeen.

4. Niiden valtioiden osalta, joiden ratifiointi- tai liittymiskirjat talletetaan tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen, se tulee voimaan niiden ratifiointi- tai liittymiskirjan tallettamispäivänä.

5. Tallettajahallitusten on viipymättä tiedotettava kaikille allekirjoittaneille ja liittyneille valtioille jokainen allekirjoituspäivä, tämän yleissopimuksen jokaisen ratifiointi- ja liittymiskirjan tallettamispäivä, sen voimaantulopäivä ja muut ilmoitukset.

6. Tallettajahallitusten on rekisteröitävä tämä yleissopimus Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti.

15 artikla

Jokainen sopimusvaltio voi ehdottaa muutoksia tähän yleissopimukseen. Muutokset tulevat voimaan kunkin muutoksen hyväksyneen sopimusvaltion osalta sopimusvaltioiden enemmistön hyväksyttyä ne ja sen jälkeen jokaisen muun sopimusvaltion osalta tämän hyväksymispäivänä.

16 artikla

Jokainen sopimusvaltio voi ilmoittaa eroamisestaan yleissopimuksesta yhden vuoden kuluttua sen voimaantulosta kirjallisella ilmoituksella tallettajahallituksille. Tällainen eroaminen tulee voimaan yhden vuoden kuluttua mainitun ilmoituksen saapumispäivästä.

in accordance with paragraph 3 of this article may accede to it at any time.

2. This Treaty shall be subject to ratification by signatory States. Instruments of ratification and instruments of accession shall be deposited with the Governments of the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States of America, which are hereby designated the Depositary Governments.

3. This Treaty shall enter into force upon the deposit of instruments of ratification by five Governments including the Governments designated as Depositary Governments under this Treaty.

4. For States whose instruments of ratification or accession are deposited subsequent to the entry into force of this Treaty, it shall enter into force on the date of the deposit of ratification or accession.

5. The Depositary Governments shall promptly inform all signatory and acceding States of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification of and accession to this Treaty, the date of its entry into force and other notices.

6. This Treaty shall be registered by the Depositary Governments pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article 15

Any State Party to the Treaty may propose amendments to this Treaty. Amendments shall enter into force for each State Party to the Treaty accepting the amendments upon their acceptance by a majority of the States Parties to the Treaty and thereafter for each remaining State Party to the Treaty on the date of acceptance by it.

Article 16

Any State Party to the Treaty may give notice of its withdrawal from the Treaty one year after its entry into force by written notification to the Depositary Governments. Such withdrawal shall take effect one year from the date of receipt of this notification.

17 artikla

Tämä yleissopimus, jonka englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, on talletettava tallettajahallitusten arkistoihin. Tämän yleissopimuksen asianmukaisesti oikeiksi todistetut jäljennökset on tallettajahallitusten lähetettävä allekirjoittaneille ja liittyneille valtioille.

Article 17

This Treaty, of which the Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the Depositary Governments. Duly certified copies of this Treaty shall be transmitted by the Depositary Governments to the Governments of the signatory and acceding States.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 14 hallituksen esityksen johdosta valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 16 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 58. Tämän johdosta ulkoasiainvaliokunta, joka on kuullut esityksestä oikeusneuvos E. J. Manneria, kunnioittaen esittää seuseuraavaa.

Käsiteltävänä olevan yleissopimuksen eli ns. avaruussopimuksen pääasiallinen sisältö on otettu niistä kahdesta ulkoavaruuden tutkimista ja käyttöä koskevasta päätöslauselmasta, jotka hyväksyttiin Yhdistyneiden Kansakuntien 18. yleiskokouksessa syksyllä 1963. Yleissopimuksen mukaan kaikkien valtioiden on saatava vapaasti tutkia ulkoavaruutta ja taivaankappaleita eikä niitä voida minkäänlaisten suvereenisuusvaatimusten perusteella vallata. Avaruustoiminnassaan valtioiden on noudatettava kansainvälistä oikeutta ja Yhdistyneiden Kansakuntien perussääntöä. Sopimukseen on sisällytetty ydinaseita kantavien esineiden lähettämistä ulkoavaruuteen koskeva kielto. Tämä määräys täydentää tärkeällä tavalla Moskovassa vuonna 1963 allekirjoitettua koekieltosopimusta. Niin ikään kielletään sopimuksessa valtioita perustamasta sotilaallisia tukikohtia tai linnoituksia taivaankappaleille tai suorittamasta niillä asekoketa tai sotilaallisia harjoituksia. Sopimus määrittelee yleispiirteittäin sen avun, jota eri maiden astronauttien tulee antaa toisilleen ulkoavaruudessa, sekä sen avun, jota heidän hätätapauksissa tulee saada. Sopimuksen 6 ja 7 artiklaan sisältyvät määräykset sopimusvaltioiden vastuusta ulkoavaruudessa harjoitettavasta toiminnasta ja siitä aiheutuvista vahingoista.

Edellä esitetyn perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi ratifioi kysymyksessä olevan yleissopimuksen. Tämän vuoksi valiokunta puoltaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevaan Lontoossa, Moskovassa ja Washingtonissa 27 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitettuun yleissopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, varapuheenjohtaja Gestrin, jäsenet Aitio, Kekkonen, Kokkola, Leivo-Larsson, Rihtniemi, Rönkkö, A. Saarinen, T. Salo, Takki ja Tiitu sekä varajäsenet Borg-Sundman ja Paasivuori.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 68 hallituksen esityksen johdosta valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 14 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 58 valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 14 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 68, on päättänyt

hyväksyä ne valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevaan Lontoossa, Moskovassa ja Washingtonissa 27 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitettuun yleissopimukseen sisältyvät määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioiden toimintaa johtavia periaatteita niiden tutkiessa ja käyttäessä ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, koskevaan Lontoossa, Moskovassa ja Washingtonnissa 27 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitettuun yleissopimukseen sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Turun yliopistossa on nykyisin neljä tiedekuntaa, humanistinen, matemaattis-luonnontieteellinen, lääketieteellinen ja lainopillinen tiedekunta. Yliopiston koko opiskelijamäärä oli vuoden 1966 lopussa 5 459 opiskelijaa, joista 2 848 opiskeli humanistisessa, 1 322 matemaattis-luonnontieteellisessä, 831 lääketieteellisessä ja 458 lainopillisessa tiedekunnassa.

Jo 1960-luvun alusta lähtien on Turun yliopistossa ollut esillä kysymys humanistisen tiedekunnan jakamisesta siten, että yhteiskuntatieteelliset aineet muodostaisivat oman opetuksellisen ja hallinnollisen yksikkönsä. Vuonna 1964 Turun yliopisto esitti valtioneuvostolle, että yliopistolle annettaisiin oikeus toimeenpanna samoja tutkintoja ja antaa samoja oppiarvoja kuin Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta. Tätä tarkoittava muutos tehtiinkin tammikuussa 1966 Turun yliopiston oikeudesta toimeenpanna tutkintoja ja antaa oppiarvoja annettuun asetukseen (22/66). Syyslukukauden 1966 alusta lukien yliopiston humanistinen tiedekunta jaettiin kahteen opintosuuntaan, humanistiseen ja valtiotieteelliseen linjaan, joilla kummallakin on määrätyt oppiaineensa ja omat erilliset tutkintonsa. Vuoden 1966 lopussa opiskeli humanistisen tiedekunnan opiskelijoista 1 906 humanistisia aineita ja 942 yhteiskuntatieteellisiä aineita.

Humanistisen tiedekunnan jako humanistiseen ja valtiotieteelliseen linjaan käsiteltiin kuitenkin jo alun pitäen väliaikaiseksi ja lopulliseksi tavoitteeksi asettiin tiedekunnan jakaminen humanistiseksi ja yhteiskuntatieteelliseksi tiedekunnaksi. Nykyisen tiedekunnan kummallakin opintolinjalla on ratkaistavanaan suuressa määrin erilliset kysymykset, ja tiedekunta on siitä syystä muodostunut hallinnollisesti varsin raskaaksi. Näin ollen merkitsisi huomattavaa helpotusta, jos historiallis-kielitieteellinen ja yhteiskuntatieteellinen professoriryhmä voisivat kumpikin keskittyä vain niiden kysymysten käsittelyyn, jotka niitä lähinnä koskevat ja kiinnostavat.

Lisäksi on osoittautunut, että nykyisen suuren ja eri tahoille suuntautuvan tiedekunnan puitteissa on vaikeata toteuttaa niitä eri oppiaineiden opetusmenetelmien koordinoimista edellyttäviä uusia järjestelyitä, jotka tähtäävät opetuksen tehostamiseen ja opintoajan lyhentämiseen ja joihin valtioneuvosto on kiinnittänyt yliopistojen ja korkeakoulujen huomiota 24 päivänä elokuuta 1966 valtioneuvoston pöytäkirjaan merkityssä lausumassa. Niini ikään on käynyt ilmi, ettei yliopistossa suoritettava yhteiskuntatieteellinen opetus- ja tutkimustoiminta saa nykyisen järjestelmän vallitessa ulkoapäin, esimerkiksi valtion tieteellisten toimikuntien taholta, sitä huomiota, jonka se ansaitsisi.

Edellä mainittujen syiden vuoksi Turun yliopisto on esittänyt, että yliopiston humanistinen tiedekunta jaettaisiin kahdeksi eri tiedekunnaksi. Myös korkeakoululaitoksen suunnittelukomitea on esittänyt vuonna 1965 antamassaan ensimmäisessä mietinnössä erillisen yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan muodostamista Turun yliopistoon, ja samaten Helsingin yliopisto katsoi Turun yliopiston tutkintoasetuksen muuttamisesta antamassaan lausunnossa, että uudet tutkinnot voidaan toimeenpanna tarkoituksenmukaisimmin erillisessä tiedekunnassa. Niin ikään korkeakouluneuvosto on opetusministeriölle antamassaan lausunnossa katsonut, että suuret ja laaja-alaiset tiedekunnat eivät ole opetuksen eivätkä hallinnon kannalta tarkoituksenmukaisia ja asettunut puoltamaan Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan jakamista.

Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan jakaminen kahdeksi eri tiedekunnaksi edellyttää Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain muuttamista siten, että uusi tiedekunta saa valtionavustusta samojen perusteiden mukaan kuin humanistinen ja lainopillinen tiedekunta. Kysymyksessä on kuitenkin vain hallinnollis-teknillinen muutos, eikä uuden, monia virkoja ja toimia sekä lisämäärärahoja vaativan opintosuunnan avaaminen, sillä nykyisen humanistisen tiedekunnan yhteiskuntatieteellisten aineiden valikoima on käytännöllisesti katsoen yhtä laaja kuin esimerkiksi Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan. Uusi yhteiskuntatieteellinen tiedekunta tulisi siis saa-

maan valtionapua samalla tavoin kuin yhteiskuntatieteelliset aineet nykyäänkin saavat toimiessaan humanistisen tiedekunnan yhteydessä. Ainoat välttämättömästi tarvittavat menonlisäykset ovat dekaanin, varadekaanin ja notaarin palkkiot, nykyään yhteensä 4 236 markkaa vuodessa.

Ottaen huomioon perustettavan tiedekunnan käsittämät tieteenalat (kasvatustiede, käytännöllinen filosofia, poliittinen historia, psykologia, sosiaalipolitiikka, sosiologia, taloustiede, tilastotiede ja yleinen valtio-oppi) uuden tiedekunnan nimeksi soveltuisi yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, mikä parhaiten vastaisi tiedekunnan edustamaa aineryhmää. Koska kuitenkin tiedekunnan tutkintojärjestys on sama kuin Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan ja kun asianomaisten aineiden tutkintovaatimukset pääpiirteissään vastaavat Helsingin yliopiston tutkintovaatimuksia, tultaisiin uudessa tiedekunnassa jatkuvasti suorittamaan valtiotieteen kandidaatin ja valtiotieteen lisensiaatin tutkintoja ja antamaan vastaavia oppiarvoja.

Edellä olevan perusteella Hallitus esittää Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain 2 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että laissa mainitaan myös yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, joka tulisi saamaan valtionavustusta samoin perustein kuin humanistinen tiedekunta.

Samassa yhteydessä Hallitus esittää, että Turun yliopiston lainopillisen tiedekunnan nimi muutettaisiin yhdenmukaisesti Helsingn yliopiston vastaavan tiedekunnan kanssa oikeustieteelliseksi tiedekunnaksi. Turun yliopiston lainopillisessa tiedekunnassa suoritettavat tutkinnot ovat jo nykyisin samannimisiä kuin vastaavat Helsingin yliopistossa suoritettavat tutkinnot. Korkeakouluneuvosto on opetusministeriölle antamassaan lausunnossa puoltanut myös tätä muutosta.

Samalla Hallitus esittää samasta 2 §:n 1 momentin 1 kappaleesta poistettavaksi nyttemmin jo merkityksensä menettäneen lausuman valtionavustuksen prosenttimäärän muuttamisen ajankohdasta.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Turun yliopiston valtioavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Turun yliopiston valtionavustuksesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kappale, sellaisena kuin se on 13 päivänä marraskuuta 1964 annetussa laissa (553/64), näin kuuluvaksi:

2 §.

Turun yliopistolle annetaan valtionavustusta siten, että se vastaa lääketieteellisen ja matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan todellisia ja hyväksyttäviä vuotuismenoja kokonaisuudessaan sekä humanistisen, oikeustieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan ja yleisen kirjaston todellisista ja hyväksyttävistä vuotuismenoista seitsemänkymmentä prosenttia. Niihin menoihin, jotka valtionapua täten annettaessa otetaan huomioon, luetaan:

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1967.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein kuluvan kuun 16 päivältä lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 59. Kuultuaan asiantuntijoina professori J. Nousiaista Turun yliopistosta ja toimistopäällikkö J. Nummista opetusministeriöstä valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomauttamista myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat otta neet osaa puheenjohtaja Tiekso, jäsenet Backlund, Hasu, Leinonen, Lukkarinen, P. Räsänen, Salama, Sillantaus, Terästö ja Uusitalo sekä varajäsenet Gestrin ja E. Räsänen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 66 hallituksen esityksen johdosta laiksi Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 11 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 59 laiksi Turun yliopiston valtionavustuksesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 66, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Turun yliopiston valtioavustuksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Turun yliopiston valtionavustuksesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kappale, sellaisena kuin se on 13 päivänä marraskuuta 1964 annetussa laissa (553/64), näin kuuluvaksi:

2 §.

Turun yliopistolle annetaan valtionavustusta siten, että se vastaa lääketieteellisen ja matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan todellisia ja hyväksyttäviä vuotuismenoja kokonaisuudessaan sekä humanistisen, oikeustieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan ja yleisen kirjaston todellisista ja hyväksyttävistä vuotuismenoista seitsemänkymmentä prosenttia. Niihin menoihin, jotka valtionapua täten annettaessa otetaan huomioon, luetaan:

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1967.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta ja laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

Opetusalan palkkauskysymyksiä on Hallituksen käsityksen mukaan hoidettava yhtenäisten periaatteiden mukaan siitä huolimatta, että niiden järjestämisessä noudatettava menettely on koulutoimen organisatorisen erilaisuuden vuoksi eri opetusaloilla toisistaan poikkeava. Valtion oppilaitosten opettajien palkkausten tarkistukset toimeenpannaan nykyisin valtion virkamiespalkkausten tarkistamisesta 24 päivänä heinäkuuta 1964 annetun lain (427/64) edellyttämällä tavalla, ja sen nojalla tehdyt ratkaisut yleensä vaikuttavat välittömästi myös valtionapua saavien kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten opettajien palkkaukseen. Sanotun lain perusteella tapahtuvat virkamiespalkkausten yleiset korotukset vaikuttavat välittömästi myös kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkaukseen, mutta mainittujen viranhaltijain palkkausluokkiin sijoittelun tarkistukset on suoritettava muuttamalla tätä sijoittelua koskevia lainsäännöksiä.

Ottaen huomioon muulla opetusalalla viime vuosina tapahtuneet palkkausluokkiin sijoittelun tarkistukset Hallitus pitää tarpeellisena, että kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkausluokkiin sijoittelua tarkistetaan. Kun kaupungeissa ja kauppaloissa varsin yleisesti maksetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun lain (248/57) 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa palkkausta eli niin sanottua kunnanlisää, joka aiheuttaa erilaisuutta opettajien palkkauksessa, Hallitus katsoo, että palkkausluokkiin sijoittelun tarkistukset on ulotettava koskemaan lähinnä niitä viranhaltijoita, jotka eivät saa kunnanlisää. Palkkauspoliittisesti epäterveeksi osoittautuneesta kunnanlisäjärjestelmästä olisi Hallituksen käsityksen mukaan pyrittävä vähitellen vapautumaan, ja tästä syystä olisi perusteet kunnanlisän maksamiselle tarkistettava ja luvan antaminen sen maksamiseen siirrettävä kouluhallitukselta valtioneuvostolle.

Kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksessa on luontoiseduilla vanhastaan ollut tärkeä merkitys. Niinpä vasta 1 päivänä elokuuta 1958 siirryttiin kansakoululaitoksessa kokonaispalkkausjärjestelmään, kun vastaava toimenpide suoritettiin valtion virkamiesten osalta paljon aikaisemmin. Olojen muuttumisen vuoksi luontoisetujen merkitys palkkausjärjestelmässä on vähentynyt, ja niinpä 1 päivästä elokuuta 1966 lukien kauppalat vapautettiin luontoisetujen antamisesta ja myös maalaiskuntien vapauttaminen luontoisetujen antamisesta tehtiin mahdolliseksi. Kun on pidettävä asianmukaisena, että kansakoululaitoksen viranhaltijat, oppilasasuntolan hoitajia lukuun ottamatta, saavat muiden virkamiesten tapaan valita asuntonsa vapaasti, Hallitus esittää, että luontoisetuasuntojärjestelmästä tältä osin luovuttaisiin. Jotta kansakoulun omissa rakennuksissa sijaitsevista asunnoista ei perittäisi opettajilta kohtuuttomia vuokria ja jotta niitä toisaalta ei myöskään käytettäisi alhaisen vuokranmaksun avulla ylimääräisen palkkaedun antamiseen opettajille, Hallitus ehdottaa näiden asuntojen vuokrien suuruuden sitomista niihin perusteisiin, joiden mukaan valtion virkamiehiltä peritään vuokraa vuokra-asuntoina luovutetuista virkamiesasunnoista.

Kansakoululaitoksen viranhaltijoita koskevien eräiden säännösten saattamiseksi asiallisesti yhdenmukaisiksi valtion virka-

miehiä koskevien vastaavien säännösten kanssa sekä tulkintaerimielisyyksien poistamiseksi Hallitus ehdottaa tässä yhteydessä myös kansakoululaitoksen viran haltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain 4 ja 45 §:n säännösten muuttamista. Lakiteknillisistä syistä olisi muiden kuin kunnanlisää saavien viranhaltijain palkkausluokkiin sijoittelun tarkistuksesta annettava eri laki, johon on myös sijoitettu tästä tarkistuksesta johtuvat eläkkeitä ja perheeläketurvaa koskevat säännösehdotukset.

Lakiehdotuksista valtiolle aiheutuvat lisämenot ovat noin 20 000 000 markkaa vuodessa. Sanottu lisäys voidaan kuluvana vuonna kattaa budjetin sisäisin järjestelyin.

Lakiehdotuksiin sisältyvät säännökset edellyttävät eräitä muutoksia kansakoululakiin (247/57), joista Hallitus antaa erikseen esityksen Eduskunnalle.

Edellä lausutun perustella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluvat lakiehdotukset:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muute kauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 3 §, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 35 ja 36 §, 38 45 §, näistä 3 § sellaisena kuin se on osittain tussa laissa (399/64), 35 § sellaisena kuin se kuuta 1966 annetussa laissa (147/66), 38 vänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa ja päivänä heinäkuuta 1964 annetussa laissa, raavasti:

taan kansakoululaitoksen viranhaltijain palk- 1957 annetun lain (248/57) 1 §:n 2 momentti, §:n 1 momentti, 40 §:n 1 momentti, 43 ja muutetuna 13 päivänä heinäkuuta 1964 anne- on osittain muutettuna 11 päivänä maalis- §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 11 päi- 40 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 13 sekä lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti seu-

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Viranhaltijalla tarkoitetaan tässä laissa kunnan kansakoululaitoksessa palvelevaa alakansakoulunopettajaa, yläkansakoulunopettajaa, kansalaiskoulunopettajaa, kansakoulun toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajaa, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettajaa, erityisopettajaa, keskikoulun lehtoria ja oppilasasuntolan hoitajaa.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 14, yläkansakoulunopettaja A 18, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettaja A 19, keskikoulun lehtori A 20 ja oppilasasuntolan hoitaja A 13 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 22 palkkausluokan, ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tai kuvaamataidon opettajan tutkinnon, A 21 palkkausluokan mukaan.

Muun 1 momentissa tarkoitetun viran kuin keskikoulun lehtorin ja oppilasasuntolan hoitajan viran haltijalle, joka on palvellut tällaisissa viroissa vakinaisena, koeajaksi määrättynä, väliaikaisena tai viransijaisena yhteensä vähintään viisi vuotta, suoritetaan palkkaus yhtä palkkausluokkaa korkeampana kuin virassa muuten suoritetaan. Keskikoulun lehtorin viran haltijalle, joka on mainituin tavoin palvellut keskikoulun lehtorin virassa vähintään viisi vuotta, suoritetaan palkkaus yhtä palkkausluokkaa ja, mikäli hänellä on sanottua palvelusta kymmenen vuotta, kahta palkkausluokkaa korkeampana kuin tässä virassa muuten suoritetaan.

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella säädetään, missä määrin viranhaltijalla on oikeus ikälisävuosina lukea hyväkseen se aika, minkä hän on ollut päätoimeksi katsottavassa muussa kunnan virassa tahi kuntien keskusjärjestön tai kuntien yhtymän virassa taikka valtion tahi uskonnollisen yhdyskunnan virassa tai toimessa tahi yksityisessä toimessa.

Ikälisä myönnetään hakemuksesta. Takautuvasti ikälisää ei myönnetä pitemmältä ajalta kuin yhdeltä vuodelta sen kalenterikuukauden päättymisestä lukien, jonka aikana hakemus on jätetty kansakoulun johtokunnalle.

9 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Toisen kotimaisen tai vieraan kielen tuntiopettajan kelpoisuuden omaava luokkaopettajana toimiva opettajanviran haltija, joka antaa mainittujen kielten opetusta luokallaan vähintään kolme viikkotuntia, saa vuotuista lisäpalkkiota 300 markkaa. Tämä lisäpalkkio tarkistetaan valtion virkamiesten palkkausten yleisiä korotuksia vastaavasti, sen mukaan kuin opetusministeriö lähemmin määrää.

35 §.

Opettajanviran haltijalla ei ole virkasuhteesta johtuvia luontoisetuja.

Milloin opettajan käytettäväksi on virkasuhteen perusteella annettu kansakoulun omassa rakennuksessa sijaitseva asunto, on siitä perittävä vuokraa samojen perusteiden mukaan kuin valtion virkamiehelle vuokra-asuntona luovutetusta valtion virkamiesasunnosta.

36 §.

Kunta on velvollinen antamaan oppilasasuntolan hoitajalle luontoisetuna vähintään yhden huoneen asunnon valoineen ja lämpöineen, veden, saunan käyttöoikeuden tai kylpyhuoneen sekä tarpeelliset asunnon lisätilat. Tämän lisäksi on oppilasasuntolan hoitajalle annettava ruoka asuntolassa koulutyön aikana.

Oppilasasuntolan hoitaja on velvollinen suorittamaan vastiketta ja korvausta saamistaan luontoiseduista samojen perusteiden mukaan kuin valtion viran tai toimen haltijain virka-asuntojen ja muiden luontoisetujen vastikkeista ja korvauksista on säädetty tai määrätty.

38 §.

Kansakoululaitoksen virkaa väliaikaisesti hoitamaan määrätyllä on oikeus saada palkkausta samojen perusteiden mukaan, kuin sitä 2 §:n, 3 §:n 1 momentin, 4, 6, 7, 8 ja 9 §:n nojalla suoritetaan vakinaiselle viranhaltijalle, kuitenkin niin, että sellaisen väliaikaisen viranhoitajan palkkaukseen, joka on kansakoululaitoksen vakinainen viranhaltija tai virkaan koeajaksi määrätty, sovelletaan myös 3 §:n 2 momentin säännöstä. Palkkausta virantoimituksen keskeytyksen ajalta suoritetaan hänelle 10 ja 11 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan. Jos väliaikaisella viranhoitajalla ei ole virkaa varten säädettyä kelpoisuutta, saa hän varsinaisen palkkauksen ja ylituntipalkkion kymmenellä prosentilla vähennettynä. Niille säädettyä kelpoisuutta vailla oleville väliaikaisille viranhoitajille, joilla on opetusministeriön määräämä kelpoisuus, suoritetaan kuitenkin varsinainen palkkaus ja ylituntipalkkio heinäkuun 1969 loppuun asti vähentämättömänä. Oppilasasuntolan hoitajan viran väliaikaisella hoitajalla on sama oikeus luontoisetuihin kuin vakinaisella viranhaltijalla, ja hän on velvollinen suorittamaan niistä korvausta, niin kuin 36 §:ssä on säädetty.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

40 §.

Opettajanvirkojen haltijain viikottainen opetusvelvollisuus on: alakansakoulunopettajan 24, yläkansakoulunopettajan ja erityisopettajan 30, kansalaiskoulunopettajan sekä toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 26, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä erityiskoulujen ja -luokkien opettajan samoin kuin kahdessa tai useammassa toimipaikassa opettavan, koulujen yhteisen toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 24 ja keskikoulun lehtorin 26 viikkotuntia.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

43 §.

Kunta voi, jos valtioneuvosto myöntää siihen erittäin painavasta syystä luvan, määrätä maksettavaksi suurempaa palkkausta ja eläkettä kuin edellä tässä laissa on säädetty. Suurempi palkkaus ja eläke on määrättävä markkamääräisenä.

Kansakoululaitoksen viranhaltija, tuntiopettaja ja työnohjaaja, joille kunta maksaa suurempaa palkkausta, saavat eläkkeen valtion varoista vain sen suuruisena, kuin se heille tulee tässä laissa säädettyjen palkkausperusteiden mukaan määräytyen.

45 §.

Joka katsoo, että kunnan viranomainen on kieltänyt hänelle tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten mukaan tulevan palkkauksen, esittäköön kirjallisen oikaisuvaatimuksensa kunnallishallitukselle, joka antakoon asiasta kirjallisen ratkaisun. Tähän tyytymätön voi 30 päivän kuluessa ratkaisusta tiedon saatuaan saattaa asian kouluhallituksen tutkittavaksi ja päätettäväksi.

Jollei 1 momentissa mainittua oikaisuvaatimusta ole esitetty kunnallishallitukselle vuoden kuluessa siitä päivästä, jolloin palkkaerä olisi ollut maksettava, on oikeus siihen menetetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967, kuitenkin niin, että 3 §:n 2 momentin säännöstä sovelletaan keskikoulun lehtoreille viiden vuoden palveluksen perusteella tulevan palkkausluokan korotuksen osalta 1 päivästä kesäkuuta 1966 lukien sekä sanotun 3 §:n säännöksiä muilta osin sekä 9 §:n 2 momentin ja 38 §:n 1 momentin säännöksiä 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Sen estämättä, mitä edellä 43 §:n 1 momentissa on säädetty, saadaan ennen tämän lain voimaan tuloa vahvistettuja kansakoulun ohjesäännön määräyksiä, sellaisina kuin ne ovat tämän lain voimaan tullessa noudatettavina, edelleenkin soveltaa suurempaan palkkauksen ja eläkkeeseen.

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetussa laissa (248/57) tarkoitetut viranhaltijat, tuntiopettajat ja työnohjaajat, joille kunta ei maksa sanotun lain 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa palkkausta tai eläkettä, saavat sen estämättä, mitä sanotun lain 3 §:n 1 momentissa ja 19 §:ssä on säädetty, palkkausta ja eläkettä tässä laissa säädettyjen palkkausluokkien mukaan määräytyvästi.

Mitä 1 momentissa on säädetty viranhaltijasta, on vastaavasti voimassa virassa koeaikaa palvelevasta, viran väliaikaisesta hoitajasta ja viransijaisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun viranhaltijan kuoltua suoritetaan sen estämättä, mitä kansakoululaitoksen perhe-eläkkeistä ja hautausavuista 11 päivänä maaliskuuta 1966 annetun lain (148/66) 2 §:ssä on säädetty, perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta tässä laissa tarkoitetun peruspalkan ja ikälisien mukaisesti.

2 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 15, yläkansakoulunopettaja A 19, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettaja A 20, keskikoulun lehtori A 20 ja oppilasasuntolan hoitaja A 15 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 22 palkkausluokan, ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tai kuvaamataidon opettajan tutkinnon, A 21 palkkausluokan mukaan.

Ikälisät, kalliinpaikanlisät, syrjäseutulisät, johtajanpalkkiot, ylitunti- ja tuntipalkkiot, lisäpalkkiot pitemmästä työajasta sekä eläkkeet määräytyvät 1 momentissa määrättyjen palkkausluokkien mukaan siten, kuin niistä on 1 §:ssä mainitussa laissa säädetty.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Viranhaltijan, tuntiopettajan ja työnohjaajan, joka saa edellä 1 §:ssä mainitun lain 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa palkkausta ja joka haluaa siirtyä saamaan palkkausta ja eläkettä tässä laissa säädettyjen perusteiden mukaan, tulee tästä samoin kuin siitä, että hän luopuu oikeudestaan sanotussa 43 §:ssä tarkoitettuun suurempaan palkkaukseen ja eläkkeeseen, ilmoittaa asianomaiselle kunnallishallitukselle. Siirtyminen tämän lain mukaiseen palkkausjärjestelmään toimeenpannaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka kuukauden kuluttua ilmoituksen tekemisestä ensiksi seuraa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneen henkilön eläke sekä hänen jälkeensä suoritettava perhe-eläke, hautausapu ja hautauskustannusten korvaus määräytyy tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti siten, kuin niistä 1 §:ssä mainituissa laeissa on säädetty.

Tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti määräytyviksi tarkistetaan myös ne ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyt eläkkeet, jotka on tarkistettava valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (278/60) mukaisesti ja jotka on myönnetty 1 §:ssä tarkoitetuille viranhaltijoille. Tällaisen eläkkeen saaja, joka saa 1 §:ssä mainitun lain 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa eläkettä ja joka haluaa saada eläkkeensä tarkistetuksi tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti, tulee tästä samoin kuin siitä, että hän luopuu oikeudestaan mainittuun suurempaan eläkkeeseen, ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle. Eläkkeen tarkistus toimitetaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka kuukauden kuluttua ilmoituksen tekemisestä ensiksi seuraa.

Tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti määräytyviksi tarkistetaan myös ne ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyt perhe-eläkkeet, jotka on myönnetty 1 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan jälkeen.

Eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden tarkistamisen toimittaa valtiokonttori.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta ja laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein kuluvan kuun 16 päivältä lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 60. Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä ed. Holopaisen lakialoitteen n:o 191 (1966 vp.), ed. Leinosen ym. lakialoitteen n:o 193 (1966 vp.), ed. Leinosen ym. lakialoitteen n:o 196 (1966 vp.), ed. Linkolan lakialoitteen n:o 197 (1966 vp.), ed. Breilinin ym. lakialoitteen n:o 77, ed. Breilinin ym. lakialoitteen n:o 78, ed. Leinosen lakialoitteen n:o 79 ja ed. Sillantauksen lakialoitteen n:o 80, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina osastopäällikkö S. Kalliota Suomen Kaupunkiliitosta, vt. vanhempaa hallitussihteeriä V. Kalliota opetusministeriöstä, varatuomari T. Kivilaaksoa Maalaiskuntien Liitosta, pääsihteeri P. Vapaavuorta Suomen Opettajain Liitosta, vt. hallitusneuvos J. Vihmolaa valtiovarainministeriöstä ja varatuomari J. Viitasta Suomen Kaupunkiliitosta valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamista tarkoittavan lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on tehnyt seuraavat muutosehdotukset ja huomautukset.

Lakiehdotus merkitsee luopumista luontoisetujärjestelmästä kokonaan myös opettaja-asuntojen kohdalla. Tämän vuoksi ja kun valiokunnan mielestä on pidettävä sekä opettajain etujen että koulurakennusten tarkoituksenmukaisen käytön kannalta asianmukaisena, että koulun virassa oleville opettajille varataan silloin, kun he sitä haluavat, etuoikeus vuokrata asunnokseen kansakoulun omassa rakennuksessa vapaana oleva opettaja-asunto, valiokunta on tehnyt tätä tarkoittavan lisäyksen lakiehdotuksen 35 §:n 1 momenttiin.

Hyväksyessään lakiehdotuksen 38 §:n valiokunta on Eduskunnan jo aikaisemmin omaksumaan kantaan yhtyen katsonut aiheelliseksi korostaa, että kansakoululaitoksen virkaa väliaikaisesti hoitamaan määrätyt olisi saatettava taloudellisten etujen suhteen samaan asemaan vakinaisten viranhaltijain kanssa ja että näin olisi meneteltävä myös lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen määrävuosilisien osalta.

Lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 1 momenttiin valiokunta on tehnyt muodollista laatua olevan muutoksen.

Ehdotuksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta valiokunnalla ei ole huomautettavaa.

Ed. Holopaisen lakialoitteeseen n:o 191 (1966 vp.), ed. Leinosen ym. lakialoitteeseen n:o 193 (1966 vp.), ed. Leinosen ym. lakialoitteeseen n:o 196 (1966 vp.), ed. Linkolan lakialoitteeseen n:o 197 (1966 vp.), ed. Breilinin ym. lakialoitteeseen n:o 77, ed. Breilinin ym. lakialoitteeseen n:o 78, ed. Leinosen lakialoitteeseen n:o 79 ja ed. Sillantauksen lakialoitteeseen n:o 80 sisältyvät lakiehdotukset tarkoittavat samojen säännösten muuttamista kuin hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta. Kun valiokunta on asettunut puoltamaan viimeksi mainitun lakiehdotuksen hyväksymistä, valiokunta esittää aloitteet hylättäviksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun lain (248/57) 1 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 35 ja 36 §, 38 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 momentti, 43 ja 45 §, näistä 3 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä heinäkuuta 1964 annetussa aissa (399/64), 35 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 11 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa (147/66), 38 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 11 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa ja 40 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä heinäkuuta 1964 annetussa laissa, sekä lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1—9 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

35 §.

Opettajanviran haltijalla ei ole virkasuhteesta johtuvia luontoisetuja. *Kansakoulun omassa rakennuksessa vapaana oleva opettaja-asunto on kuitenkin luovutettava ensisijassa koulun virassa olevan opettajan käytettäväksi.*

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

36—45 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967, kuitenkin niin, että 3 §:n 2 momentin säännöstä sovelletaan keskikoulun lehtoreille viiden vuoden palveluksen perusteella tulevan palkkausluokan korotuksen osalta 1 päivästä kesäkuuta 1966 lukien sekä sanotun 3 §:n säännöksiä muilta osin sekä 9 §:n 2 momentin ja 38 §:n 1 momentin *palkkausta koskevia* säännöksiä 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylväisi lakialoitteet n:ot 191 (1966 vp.), 193 (1966 vp.), 196 (1966 vp.), 197 (1966 vp.), 77, 78, 79 ja 80.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Häggblom, Kalavainen, Leionen, Lukkarinen, P. Räsänen, Saalasti, Sillantaus, Terästö ja Uusitalo sekä varajäsen Siiskonen.

Vastalause.

Valtion edustajain ja Suomen Opettajainliiton välisissä neuvotteluissa 7 päivänä maaliskuuta 1967 sovittiin muun muassa, että valtioneuvoston ratkaistavaksi jää luvan myöntäminen n.s. kunnanpalkan maksamiseen. Sopimuksessa ei mainittu, että tämä voisi tapahtua ainoastaan "erittäin painavista syistä", kuten hallituksen esityksen 43 §:n 1 momentissa sanotaan. Mainittu sanonta olisikin syytä poistaa, koska Valtioneuvostolle jää kuitenkin täysi harkintavalta luvan myöntämisessä.

Saman momentin viimeinen lause sitoo kunnanpalkan määräämisen markkamääräiseksi. Tästäkään ei oltu neuvotteluissa sovittu. Koska kuitenkin yleinen ja tarkoituksenmukainen käytäntö on, että kyseinen korvaus on sidottu suhteessa varsinaiseen palkkaan, olisi mainittu lause rajoittavana syytä poistaa, jolloin kunnan maksama lisä voitaisiin sopia joko prosentti- tai markkamääräisenä.

Yhtyen muilta osin valiokunnan mietintöön, esitämme kunnioittavasti,

että ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta 43 § säädettäsiin näin kuulusana:

43§.

Kunta voi, jos valtioneuvosto myöntää siihen (*poist.*) luvan, määrätä maksettavaksi suurempaa palkkausta ja eläkettä kuin edellä tässä laissa on syydetty. (*poist.*)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingiss 19 päivänä toukokuuta 1967.

Pentti Sillantaus.
Evald Häggblom.

Armas Leinonen.
Anna-Liisa Linkola.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 59 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta ja laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian sekä sen yhteydessä lakialoitteet: ed. Holopaisen n:o 191, ed. Leinosen ym. n:o 193, ed. Leinosen ym. n:o 196 ja ed. Linkolan ym. n:o 197 (kaikki 1966 vp.) sekä ed. Breilinin ym. n:o 77, ed. Breilinin ym. n:o 78, ed. Leinosen n:o 79 ja ed. Sillantauksen n:o 80, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti; ja

että esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä lakialoitteisiin n:ot 191, 193, 196, 197 (kaikki 1966 vp.) sekä 77, 78, 79 ja 80 sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta ja laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 60 laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta ja laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 59.

Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää, että Hallitus ottaa kiireellisesti valmisteltavaksi kysymyksen kansakoulunopettajien saattamisesta valtion virkamiesten menettelytapalakia vastaavien tai samojen säännösten piiriin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun lain (248/57) 1 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 35 ja 36 §, 38 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 momentti, 43 ja 45 §, näistä 3 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä heinäkuuta 1964 annetussa laissa (399/64), 35 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 11 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa (147/66), 38 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 11 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa ja 40 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 13 päivänä heinäkuuta 1964 annetussa laissa, sekä lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Viranhaltijalla tarkoitetaan tässä laissa kunnan kansakoululaitoksessa palvelevaa alakansakoulunopettajaa, yläkansakoulunopettajaa, kansalaiskoulunopettajaa, kansakoulun toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajaa, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettajaa, erityisopettajaa, keskikoulun lehtoria ja oppilasasuntolan hoitajaa.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 14, yläkansakoulunopettaja A 18, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettaja A 19, keskikoulun lehtori A 20 ja oppilasasuntolan hoitaja A 13 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 22 palkkausluokan, ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tai kuvaamataidon opettajan tutkinnon, A 21 palkkausluokan mukaan.

Muun 1 momentissa tarkoitetun viran kuin

keskikoulun lehtorin ja oppilasasuntolan hoitajan viran haltijalle, joka on palvellut tällaisissa viroissa vakinaisena, koeajaksi määrättynä, väliaikaisena tai viransijaisena yhteensä vähintään viisi vuotta, suoritetaan palkkaus yhtä palkkausluokkaa korkeampana kuin virassa, muuten suoritetaan. Keskikoulun lehtorin viran haltijalle, joka on mainituin tavoin palvellut keskikoulun lehtorin virassa vähintään viisi vuotta, suoritetaan palkkaus yhtä palkkausluokkaa ja, mikäli hänellä on sanottua palvelusta kymmenen vuotta, kahta palkkausluokkaa korkeampana kuin tässä virassa muuten suoritetaan.

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella säädetään, missä määrin viranhaltijalla on oikeus ikälisävuosina lukea hyväkseen se aika, minkä hän on ollut päätoimeksi katsottavassa muussa kunnan virassa tahi kuntien keskusjärjestön tai kuntien yhtymän virassa taikka valtion tahi uskonnollisen yhdyskunnan virassa tai toimessa tahi yksityisessä toimessa.

Ikälisä myönnetään hakemuksesta. Takautuvasti ikälisää ei myönnetä pitemmältä ajalta kuin yhdeltä vuodelta sen kalenterikuukauden päättymisestä lukien, jonka aikana hakemus on jätetty kansakoulun johtokunnalle.

9 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Toisen kotimaisen tai vieraan kielen tuntiopettajan kelpoisuuden omaava luokkaopettajana toimiva opettajanviran haltija, joka antaa mainittujen kielten opetusta luokallaan vähintään kolme viikkotuntia, saa vuotuista lisäpalkkiota 300 markkaa. Tämä lisäpalkkio tarkistetaan valtion virkamiesten palkkausten yleisiä korotuksia vastaavasti, sen mukaan kuin opetusministeriö lähemmin määrää.

35 §.

Opettajanviran haltijalla ei ole virkasuhteesta johtuvia luontoisetuja. Kansakoulun omassa rakennuksessa vapaana oleva opettajaasunto on kuitenkin luovutettava ensisijassa koulun virassa olevan opettajan käytettäväksi.

Milloin opettajan käytettäväksi on virkasuhteen perusteella annettu kansakoulun omassa rakennuksessa sijaitseva asunto, on siitä perittävä vuokraa samojen perusteiden mukaan kuin valtion virkamiehelle vuokraasuntona luovutetusta valtion virkamiesasunnosta.

36 §.

Kunta on velvollinen antamaan oppilasasuntolan hoitajalle luontoisetuna vähintään yhden huoneen asunnon valoineen ja lämpöineen, veden, saunan käyttöoikeuden tai kylpyhuoneen sekä tarpeelliset asunnon lisätilat. Tämän lisäksi on oppilasasuntolan hoitajalle annettava ruoka asuntolassa koulutyön aikana.

Oppilasasuntolan hoitaja on velvollinen suorittamaan vastiketta ja korvausta saamistaan luontoiseduista samojen perusteiden mukaan kuin valtion viran tai toimen haltijain virka-asuntojen ja muiden luontoisetujen vastikkeista ja korvauksista on säädetty tai määrätty.

38 §.

Kansakoululaitoksen virkaa väliaikaisesti hoitamaan määrätyllä on oikeus saada palkkausta samojen perusteiden mukaan, kuin sitä 2 §:n, 3 §:n 1 momentin, 4, 6, 7, 8 ja 9 §:n nojalla suoritetaan vakinaiselle viranhaltijalle, kuitenkin niin, että sellaisen väliaikaisen viranhoitajan palkkaukseen, joka on kansakoululaitoksen vakinainen viranhaltija tai virkaan koeajaksi määrätty, sovelletaan myös 3 §:n 2 momentin säännöstä. Palkkausta virantoimituksen keskeytyksen ajalta suoritetaan hänelle 10 ja 11 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan. Jos väliaikaisella viranhoitajalla ei ole virkaa varten säädettyä kelpoisuutta, saa hän varsinaisen palkkauksen ja ylituntipalkkion kymmenellä prosentilla vähennettynä. Niille säädettyä kelpoisuutta vailla oleville väliaikaisille viranhoitajille, joilla on opetusministeriön määräämä kelpoisuus, suoritetaan kuitenkin varsinainen palkkaus ja ylituntipalkkio heinäkuun 1969 loppuun asti vähentämättömänä. Oppilasasuntolan hoitajan viran väliaikaisella hoitajalla on sama oikeus luontoisetuihin kuin vakinaisella viranhaltijalla, ja hän on velvollinen suorittamaan niistä korvausta, niin kuin 36 §:ssä on säädetty.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

40 §.

Opettajanvirkojen haltijain viikottainen opetusvelvollisuus on: alakansakoulunopettajan 24, yläkansakoulunopettajan ja erityisopettajan 30, kansalaiskoulunopettajan sekä toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan

26, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä erityiskoulujen ja -luokkien opettajan samoin kuin kahdessa tai useammassa toimipaikassa opettavan, koulujen yhteisen toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 24 ja keskikoulun lehtorin 26 viikkotuntia.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

43 §.

Kunta voi, jos valtioneuvosto myöntää siihen erittäin painavasta syystä luvan, määrätä maksettavaksi suurempaa palkkausta ja eläkettä kuin edellä tässä laissa on säädetty. Suurempi palkkaus ja eläke on määrättävä markkamääräisenä.

Kansakoululaitoksen viranhaltija, tuntiopettaja ja työnohjaaja, joille kunta maksaa suurempaa palkkausta, saavat eläkkeen valtion varoista vain sen suuruisena, kuin se heille tulee tässä laissa säädettyjen palkkausperusteiden mukaan määräytyen.

45 §.

Joka katsoo, että kunnan viranomainen on kieltänyt hänelle tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten mukaan tulevan palkkauksen, esittäköön kirjallisen oikaisuvaatimuksensa kunnallishallitukselle, joka antakoon asiasta kirjallisen ratkaisun. Tähän tyytymätön voi 30 päivän kuluessa ratkaisusta tiedon saatuaan saattaa asian kouluhallituksen tutkittavaksi ja päätettäväksi.

Jollei 1 momentissa mainittua oikaisuvaatimusta ole esitetty kunnallishallitukselle vuoden kuluessa siitä päivästä, jolloin palkkaerä olisi ollut maksettava, on oikeus siihen menetetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967, kuitenkin niin, että 3 §:n 2 momentin säännöstä sovelletaan keskikoulun lehtoreille viiden vuoden palveluksen perusteella tulevan palkkausluokan korotuksen osalta 1 päivästä kesäkuuta 1966 lukien sekä sanotun 3 §:n säännöksiä muilta osin sekä 9 §:n 2 momentin ja 38 §:n 1 momentin palkkausta koskevia säännöksiä 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Sen estämättä, mitä edellä 43 §:n 1 momentissa on säädetty, saadaan ennen tämän lain voimaan tuloa vahvistettuja kansakoulun ohjesäännön määräyksiä, sellaisina kuin ne ovat tämän lain voimaan tullessa noudatettavina, edelleenkin soveltaa suurempaan palkkaukseen ja eläkkeeseen.

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetussa laissa (248/57) tarkoitetut viranhaltijat, tuntiopettajat ja työnohjaajat, joille kunta ei maksa sanotun lain 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa palkkausta tai eläkettä, saavat sen estämättä, mitä sanotun lain 3 §:n 1 momentissa ja 19 §:ssä on säädetty, palkkausta ja eläkettä tässä laissa säädettyjen palkkausluokkien mukaan määräytyvästi.

Mitä 1 momentissa on säädetty viranhaltijasta, on vastaavasti voimassa virassa koeaikaa palvelevasta, viran väliaikaisesta hoitajasta ja viransijaisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun viranhaltijan kuoltua suoritetaan sen estämättä, mitä kansakoululaitoksen perhe-eläkkeistä ja hautausavuista 11 päivänä maaliskuuta 1966 annetun lain (148/66) 2 §:ssä on säädetty, perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta tässä laissa tarkoitetun peruspalkan ja ikälisien mukaisesti.

2 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 15, yläkansakoulunopettaja A 19, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä

kansakoulun toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettaja A 20, keskikoulun lehtori A 20 ja oppilasasuntolan hoitaja A 15 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 22 palkkausluokan, ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tai kuvaamataidon opettajan tutkinnon, A 21 palkkausluokan mukaan.

Ikälisät, kalliinpaikanlisät, syrjäseutulisät, johtajanpalkkiot, ylitunti- ja tuntipalkkiot, lisäpalkkiot pitemmästä työajasta sekä eläkkeet määräytyvät 1 momentissa määrättyjen palkkausluokkien mukaan siten, kuin niistä on 1 §:ssä mainitussa laissa säädetty.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien.

Viranhaltijan, tuntiopettajan ja työnohjaajan, joka saa edellä 1 §:ssä mainitun lain 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa palkkausta ja joka haluaa siirtyä saamaan palkkausta ja eläkettä tässä laissa säädettyjen perusteiden mukaan, tulee tästä samoin kuin siitä, että hän luopuu oikeudestaan sanotussa 43 §:ssä tarkoitettuun suurempaan palkkaukseen ja eläkkeeseen, ilmoittaa asianomaiselle kunnallishallitukselle. Siirtyminen tämän lain mukaiseen palkkausjärjestelmään toimeenpannaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka kuukauden kuluttua ilmoituksen tekemisestä ensiksi seuraa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneen henkilön eläke sekä hänen jälkeensä suoritettava perhe-eläke, hautausapu ja hautauskustannusten korvaus määräytyy tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti siten, kuin niistä 1 §:ssä mainituissa laeissa on säädetty.

Tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti määräytyviksi tarkistetaan myös ne ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyt eläkkeet, jotka on tarkistettava valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (278/60) mukaisesti ja jotka on myönnetty 1 §:ssä tarkoitetuille viranhaltijoille. Tällaisen eläkkeen saaja, joka saa 1 §:ssä mainitun lain 43 §:ssä tarkoitettua suurempaa eläkettä ja joka haluaa saada eläkkeensä tarkistetuksi tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti, tulee tästä samoin kuin siitä, että hän luopuu oikeudestaan mainittuun suurempaan eläkkeeseen, ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle. Eläkkeen tarkistus toimitetaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka kuukauden kuluttua ilmoituksen tekemisestä ensiksi seuraa.

Tässä laissa säädetyn palkkauksen mukaisesti määräytyviksi tarkistetaan myös ne ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyt perhe-eläkkeet, jotka on myönnetty 1 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan jälkeen.

Eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden tarkistamisen toimittaa valtiokonttori.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta.

Huhtikuun 22 päivänä 1966 annetussa ja kuluvan vuoden tammikuun 1 päivänä voimaan tulleessa uudessa asuntotuotantolaissa (247/66) tarkoitettu lainoitusjärjestelmä tulee sanotun lain muuttamisesta 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetun lain (382/66) mukaan sovellettavaksi vuoden 1968 alusta lukien. Kuluvan vuoden aikana annetaan asuntolainoja ja asuntotakuita noudattaen eräin korkoa ja lain soveltamisalaa koskevin poikkeuksin soveltuvin osin, mitä 4 päivänä joulukuuta 1953 annetussa vanhassa asuntotuotantolaissa (488/53) ja sen nojalla on säädetty tai määrätty. Tämän järjestelyn perusteena oli lähinnä se, että välittömästä siirtymisestä uudessa asuntotuotantolaissa edellytettyyn lainoitusjärjestelmään katsottiin aiheutuvan vaikeuksia ja epävarmuutta, mikä olisi saattanut vaikuttaa muun muassa työllisyysnäkökohtien kannalta häiritsevästi. Osaltaan sanottuun toimenpiteeseen vaikuttivat myös uudessa asuntotuotantolaissa havaitut lakiteknilliset puutteellisuudet.

Kun uuden lainoitusjärjestelmän käyntiin saattamisen on, kun lainoitustoiminnassa aikaisemmin saadut kokemukset otetaan huomioon, katsottava edellyttävän edellä tarkoitettujen epäkohtien korjaamista, hallitus on pitänyt tarpeellisena antaa Eduskunnalle esityksen asuntotuotantolain muuttamisesta eräiltä keskeisiltä osilta.

Asuntotuotantolain 5 §:n mukaan lainan myöntämisen ja muiden laissa tarkoitettujen tukitoimenpiteiden edellytyksenä on, että niiden henkilöiden tukeminen, joiden asunnontarpeen tyydyttämiseksi tukitoimenpiteiden avulla rakennettava, laajennettava tai peruskorjattava rakennus tai asunto on tarkoitettu, on sosiaalisesti tarkoituksenmukaista ja taloudellisesti tarpeellista. Lain soveltamisen kannalta, erityisesti henkilökohtaisia lainoja myönnettäessä, saattaa osoittautua tarpeelliseksi antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan sosiaalista tarkoituksenmukaisuutta ja taloudellista tarpeellisuutta tulisi arvostella. Asian luonteesta johtuen olisi perusteet tällöin valtioneuvoston määrättävä. Kysymyksessä olevaan lainkohtaan ehdotetaan tehtäväksi tätä tarkoittava lisäys.

Opiskelija-asuntolat rinnastetaan asuntotuotantolaissa vuokrataloihin, joten lain 6 §:n 6 momentin säännös, jonka mukaan vuokra- ja asunto-osuuskuntataloon ei saa ottaa vuokralaista, joka ei ole lain 5 §:ssä tarkoitettu henkilö, koskee myös opiskelija-asuntoloita. Kun opiskelija-asuntoloita kuitenkin olisi taloudellisista syistä voitava oppilaitoksen lomien aikana käyttää muuhunkin tarkoitukseen kuin opiskelijoiden asumiseen, ehdotetaan tätä tarkoittava poikkeussäännös lisättäväksi 6 §:n loppuun.

Uuden asuntotuotantolain mukaisen lainoitusjärjestelmän voimaan saattamisessa periaatteellisesti ehkä huomattavin merkitys on siirtymisellä asunto-osakeyhtiötalojen talokohtaisesta lainoittamisesta osakkeiden hankkimisen henkilökohtaiseen lainoittamiseen. Tähän mennessä asunto-osakeyhtiötalojen lainoittaminen on tapahtunut yhtiöille myönnettävillä lainoilla, henkilökohtaisen lainoituksen rajoittuessa heikossa taloudellisessa asemassa oleville osakkaille myönnettäviin lisälainoihin. Uuden lain mukaan yhtiöille voidaan asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten antaa ainoastaan rakennusaikaista asuntolainaa, jonka laina-aika on enintään kolme vuotta. Uudesta järjestelmästä, jossa asunto-osakeyhtiöille myönnettävät talokohtaiset lainat kokonaan korvataan osakkaille asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävillä henkilökohtaisilla lainoilla, ei ole sellaisia käytännössä saatuihin kokemuksiin perustuvia tietoja, joiden perusteella voitaisiin luotettavasti arvioida, mitä vaikutuksia uuteen järjestelmään siirtymisellä tulisi olemaan muun muassa asuntotuotannon jatkuvan ylläpitämisen sekä hinta- ja laatuvalvonnan ja lainoituksen muun hoidon tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta. Tämän vuoksi on pidetty tarpeellisena, että asunto-osakeyhtiötalon aikaansaamista voidaan edelleen ainakin siihen saakka, kun henkilökohtaisen

lainoituksen eduista ja haitoista on saatu niiden arvostelemisen kannalta riittävästi kokemuksia, tukea vaihtoehtoisesti joko osakkeenomistajille annettavilla henkilökohtaisilla lainoilla tai yhtiölle myönnettävällä pitkäaikaisella talokohtaisella lainalla. Lisäksi tulisi kummankin vaihtoehdon kohdalla säilymään mahdollisuus myöntää heikossa taloudellisessa asemassa oleville osakkaille henkilökohtaista lisälainaa osakkeiden hankkimista varten. Sekä yhtiölle annettavan asuntolainan että osakkeiden hankkimista varten myönnettävän asuntolainan enimmäismääräksi ehdotetaan 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta. Laina-ajan ja koron osalta yhtiölle myönnettävä asuntolaina ehdotetaan rinnastettavaksi omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta ja osakkeiden hankkimista varten myönnettävään asuntolainaan. Omistusasuntojen saattamiseksi lainatuen määrän kohdalta yhdenvertaisiksi ehdotetaan myös omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnettävän asuntolainan samoin kuin sekä osakkeiden hankkimista että omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnettävän lisälainan enimmäismääräksi 30 prosentia hyväksytystä hankinta-arvosta. Samaa enimmäismäärää ehdotetaan sovellettavaksi myös erillisten lämmityslaitosten ja muiden huoltorakennusten rakentamista tai laajentamista varten myönnettävien asuntolainojen kohdalla, kuitenkin niin, että pääasiassa opiskelija-asuntolaa palvelevaa lämmityslaitosta tai muuta huoltorakennusta varten myönnettävän lainan enimmäismääränä tulisi edelleenkin olemaan 60 prosenttia hankinta-arvosta. Edellä esitetty aiheuttaa muutoksia lain 6—12 §:ään.

Uuden lain mukaan voidaan asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten myöntää rakennusaikaista asuntolainaa, jonka lainaaika on enintään kolme vuotta ja korko kolme prosenttia vuodessa. Kun edellä tehty ehdotus pitkäaikaisten ja halpakorkoisten asuntolainojen myöntämisestä asunto-osakeyhtiötalojen rakentamista varten otetaan huomioon, ei rakennusaikaista asuntolainaa sellaisena, kuin se on uudessa laissa, voida enää pitää tarkoituksenmukaisena. Rakennusaikaisessa lainoituksessa olisi vastedes asianmukaisinta kiinnittää päähuomio sosiaalisten näkökohtien asemesta asuntotuotannon edistämiseen ja työllisyyspolitiikan hoitamiseen. Tämän vuoksi ja jotta rakennusaikaisella lainoituksella voitaisiin vaikuttaa asuntotuotannon edistämiseen ja työllisyyteen kulloinkin vallitsevien olosuhteiden edellyttämällä tavalla, ehdotetaan, ettei lainan myöntämisperusteista eikä lainaehdoista säädetä asuntotuotantolaissa, vaan niiden määrääminen annetaan valtioneuvoston asiaksi. Tästä aiheutuu muutoksia asuntotuotantolain 1 ja 6—11 §:ään.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta taikka asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetty laina on asuntotuotantolain 10 §:n 8 momentin mukaan maksettava takaisin valtiolle viiden vuoden aikana siitä lukien kuin sen periminen sanotun pykälän 5 momentin mukaisesti on aloitettu, jollei asuntohallitus lain 5 §:n asettamin edellytyksin myönnä lainansaajalle lykkäystä lainan takaisin maksamisessa. Lykkäystä voidaan myöntää enintään niin, että laina tulee maksetuksi takaisin valtiolle 25 vuoden kuluessa lainan myöntämisestä. Huomioon ottaen, että lisälainan laina-ajaksi on 10 §:n 5 momentissa säädetty enintään 15 vuotta, on edellä mainittua 8 momentin säännöstä pidettävä sanamuodoltaan siinä määrin epäselvänä, että sen soveltaminen ilmeisestikin tuottaisi vaikeuksia. Tätä epäselvyyttä lisää vielä se, ettei 8 §:n 5 momentti, johon 8 momentissa viitataan, koske omakotitalon laajentamista eikä peruskorjausta varten myönnettäviä lainoja. Lisäksi on tulkinnanvaraista, onko lykkäys tarkoitettu myönnettäväksi lainansaajan hakemuksesta vai viranomaisen aloitteesta. Näiden tulkintavaikeuksien poistamiseksi ehdotetaan 10 §:n 8 momentti muutettavaksi siten, että sen mukaan omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetty asuntolaina sekä lisälaina, jota ei peritä takaisin yhdellä kertaa, tulisi maksettavaksi takaisin viidennentoista lainavuoden loppuun mennessä, jollei asuntohallitus 5 §:ssä ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentissa säädetyin edellytyksin hakemuksesta ennen kymmenennen lainavuoden päättymistä myönnä takaisinmaksuaikaan pitennystä. Pitennystä voitaisiin myöntää koko jäljellä olevalle lainamäärälle tai osalle siitä enintään niin, että laina tulee kokonaan maksetuksi takaisin 2 momentissa tarkoitetun

enimmäislaina-ajan kuluessa. Tällöin lisälainaa ei olisi, kun 10 §:n 5 momentti otetaan lisäksi huomioon, perusteltua aihetta asettaa samaan aikaan myönnettyyn asuntolainaan verrattuna laina-ajan suhteen erilaiseen asemaan, minkä vuoksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittu 25 vuoden enimmäislaina-aika tulisi koskemaan myös lisälainaa. Lisäksi ehdotetaan 10 §:n 4 momentti ulotettavaksi koskemaan myös lisälainaa sekä 5 momentti koskemaan myös omakotitalon laajentamista ja peruskorjausta varten myönnettäviä lainoja. Niin ikään lain 12 §, joka tarkoittaa lykkäyksen myöntämistä lyhennysmaksujen ja korkojen suorittamisessa, on katsottu asianmukaiseksi ehdottaa ulotettavaksi koskemaan myös lisälainoja.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta sekä asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten valtion varoista annettavat lainat voidaan lain 9 §:n mukaan myöntää joko suoraan asuntohallituksen toimesta taikka kuntien tai rahalaitosten välityksellä ja vastuulla. Järjestelmän selkeyden ja lainoituksen asianmukaisen hoitamisen kannalta pitäisi lainojen välittämisen kuitenkin tapahtua yhden organisaation puitteissa. Tähän saakka kysymyksessä olevat lainat on myönnetty kuntien välityksellä. Kun lisäksi otetaan huomioon, että asuntopolitiikan hoitaminen kunnassa on ensisijaisesti kunnan velvollisuutena, mikä edellyttää kunnan entistä tiiviimpää osallistumista myös yhteiskunnan varoilla tuettavaan asuntotuotantoon, on katsottu asianmukaiseksi ehdottaa sanottua 9 §:ää muutettavaksi siten, että kysymyksessä olevien lainojen myöntäminen tulisi sen mukaan tapahtumaan yksinomaan kuntien välityksellä ja vastuulla. Näin senkin vuoksi, että lainojen välitys ainakin suurimmissa kaupungeissa haluttaisiin varmaankin hoitaa kunnan toimesta ja ettei toisaalta voitane pitää tarkoituksenmukaisena hoitaa lainoitusta eri kunnissa erilaisten järjestelmien puitteissa.

Asunto-osake tai rakennus, jonka hankkimista, rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten on käytetty asunto- tai lisälainaa, saadaan asuntotuotantolain 15 §:n 1 momentin mukaan luovuttaa ainoastaan asuntohallituksen hyväksymien perusteiden mukaan määräytyvästä hinnasta kunnan nimeämälle ja asuntohallituksen hyväksymälle ostajalle ja vain, mikäli 5 §:n mukaiset edellytykset ovat olemassa. Jollei luovutus tapahdu sanotun mukaisesti, voi asuntohallitus velvoittaa luovuttajan suorittamaan valtiolle lainan osalta takautuvasti lainansaajan maksaman koron ja vastaaviin tarkoituksiin annetuista ensisijaisista kiinnityslainoista yleisesti perityn koron välisen erotuksen sekä maksamaan valtiolle enintään 25 prosenttia asunto-osakkeelle tai rakennukselle vahvistettavasta luovutusajankohdan käyvästä arvosta. Mainitut luovuttamista koskevat rajoitukset ja niiden rikkomisesta määrättävät seuraamukset on säädetty kohdistumaan vuokra-, asunto-osuuskunta- ja asunto-osakeyhtiötaloihin, erillisiin lämmityslaitoksiin ja muihin huoltorakennuksiin sekä omakotitaloihin ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaviin osakkeisiin. Mainitunlaista järjestelmää ei voitane kuitenkaan, kun kysymyksessä ovat asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, pitää riittävänä. Luovutusten tehokas valvonta samoin kuin sen varmistaminen, että lainvastaisesta luovutuksesta määrätyt seuraamukset voitaisiin aina tehokkaasti panna täytäntöön, olisi ilmeisestikin mahdotonta ilman pitkälle menevää ja laajaa valvontaorganisaation luomista. Tämän vuoksi ja huomioon ottaen lisäksi, että asuntopolitiikan hoitaminen kunnassa on ensisijaisesti kunnan vastuulla, olisi kunnalle varattava niin kuin tähänkin saakka, luovutustapauksissa tilaisuus osakkeiden lunastamiseen. Tätä silmällä pitäen ehdotetaan lain 15 §:ssä säädettäväksi, että jos asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja, joka on saanut osakkeiden hankkimista varten asunto- tai lisälainaa, tai asuntolainaa saaneen asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja tahtoo luovuttaa osakkeensa muulle kuin aviopuolisolleen, rintaperilliselleen, ottolapselleen, vanhemmilleen, sisaruksilleen tai kunnalle tai kunnan nimeämälle 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle, on hänen tarjottava osakkeet sen kunnan lunastettaviksi, jossa yhtiön kiinteistö sijaitsee. Kun asuinhuoneiston pysyvä käyttäminen muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi on käytännössä rinnastettava luovutukseen, ehdotetaan tarjoamisvelvollisuus ulotettavaksi koskemaan myös omistajaa, joka tahtoo ryhtyä pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa, jonka hal-

lintaan osakkeet oikeuttavat, muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi. Sen johdosta, ettei omakotitalon omistajaa ole aihetta asettaa osakkeiden omistajaan verrattuna erilaiseen asemaan, ehdotetaan tarjoamisvelvollisuus ja kunnan lunastusoikeus säädettäväksi koskemaan vastaavasti myös lainoitettua omakotikiinteistöä. Kunnalla olisi oikeus kahden kuukauden kuluessa tarjouksen saatuaan lunastaa kysymyksessä oleva omaisuus. Tarjoamisvelvollisuus olisi voimassa, kunnes omistajan sekä, milloin kysymyksessä ovat asuntoosakeyhtiön osakkeet, myös tämän saama laina on kokonaan maksettu takaisin.

Osakkeiden lunastushinta ehdotetaan määrättäväksi yhtiöosuuden suuruiseksi. Tällöin tulisi yhtiön omistama kiinteistö arvioida ottaen huomioon yhtiön omistaman rakennuksen tai rakennusryhmän valmistumisen jälkeen hankintakustannuksissa rakennuskustannusindeksin mukaan laskettuna tapahtuneet muutokset sekä kohtuulliset arvonvähennykset ja kiinteistön parannukset. Yhtiöosuuden arvoon voitaisiin lisätä kohtuullinen korvaus osakkeenomistajan kustannuksella huoneistoon ehkä tehdyistä parannuksista ja siitä vähentää niiden kustannusten osuus, jotka ovat tarpeen huoneiston saattamiseksi siihen kuntoon, missä se oli omistajan siihen muuttaessa, ottamatta kuitenkaan lukuun huoneiston luonnollista kulumista. Yhtiön hallituksen tulisi antaa kunnalle lunastushinnan määräämistä varten tarpeelliset tiedot. Omakotitalon lunastushinta määrättäisiin noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä on lausuttu yhtiön omistaman kiinteistön arvon arvioimisesta. Tarkemmat säännökset lunastushinnan määräämisestä annettaisiin asetuksella.

Kunnan tulisi, jollei asuntohallitus erityisestä syystä sallisi toisin meneteltävän, kuuden kuukauden kuluessa luovuttaa lunastamansa omaisuus 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle. Luovutushintaan saataisiin tällöin lukea lunastushinnan lisäksi sille kuuden prosentin vuotuinen korko sekä lunastamisesta ja ennen luovuttamista edellä mainitun kuuden kuukauden aikana omaisuudesta kunnalle aiheutuneet suoranaiset kustannukset vähennettyinä omaisuudesta saaduilla tuloilla.

Kunnan lunastaessa edellä tarkoitetun omaisuuden siirtyisi osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina kunnan vastattavaksi. Kunnan luovuttaessa lunastamansa omaisuuden voitaisiin asunto- ja lisälaina, milloin 5 §:n ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentin mukaiset edellytykset ovat olemassa, siirtää luovutuksen saajan vastattavaksi.

Kunnan lunastusoikeuden järjestäminen sellaiseksi, että se voitaisiin toteuttaa vielä luovutuksen tapahduttua, olisi, kun myös luovutuksen saajan asema otetaan huomioon, vaikeaa. Tämän vuoksi on lähdetty siitä, että tapahtunut luovutus jää voimaan, mutta luovuttajalle määrätään rikkomuksen johdosta tiettyjä velvoituksia, joiden tarkoituksena on estää luovuttaja hyötymästä säännösten vastaisesta menettelystään. Tätä silmällä pitäen ehdotetaan säädettäväksi, että milloin osakkeiden tai omakotitalon omistaja luovuttaa sanotun omaisuuden noudattamatta, mitä edellä on ehdotettu omaisuuden tarjoamisesta kunnan lunastettavaksi, tai ennen kunnan lunastusoikeudelle säädetyn määräajan päättymistä luovuttaa omaisuuden muulle kuin edellä mainitulle lähiomaiselle, kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle, voidaan osakkeiden hankkimista sekä omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina irtisanoa osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi, minkä lisäksi luovuttaja voidaan velvoittaa valtiolle kokonaan tai osaksi suorittamaan erotus, joka saadaan, kun omaisuuden käyvästä hinnasta vähennetään edellä ehdotettua kunnan lunastushintaa vastaava määrä. Sanotun erotuksen suorittamiseen voitaisiin luovuttaja velvoittaa myös siinä tapauksessa, että luovutus koskee asuntolainaa saaneen asunto-osakeyhtiön osakkeita eikä luovuttaja ole saanut niiden hankkimista varten lisälainaa. Edellä tarkoitetut seuraamukset ehdotetaan koskemaan vastaavasti myös tapauksia, joissa omistaja tarjoamatta omisuutta kunnan lunastettavaksi ryhtyy käyttämään asuinhuoneistoa, sitä toiselle luovuttamatta, muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi.

Vuokratalojen ja asunto-osuuskuntatalojen sekä erillisten lämmityslaitosten ja muiden huoltorakennusten osalta luovuttamista koskevat rajoitukset on katsottu asianmukaiseksi ehdottaa säilytettäviksi asuntotuotantolain 15 §:n 1 momentin mukaisina siltä osin kuin sanottu lainkohta edellyttää luovutuk-

sen tapahtuvan ainoastaan asuntohallituksen hyväksymien perusteiden mukaan määräytyvästä hinnasta ja vain lain 5 §:n mukaisten edellytysten ollessa olemassa. Laissa on lisäksi säädetty, että ostajan tulee olla kunnan nimeämä ja asuntohallituksen hyväksymä. Kun asuntohallituksen hyväksymistä ei voida silloin, kun luovutus tapahtuu kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle, pitää tarpeellisena, ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että rakennus voidaan edellä mainituin edellytyksin luovuttaa kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle ilman asuntohallituksen hyväksymistä. Sen johdosta, että talokohtaisten asuntolainojen myöntäminen tulisi mahdolliseksi myös asunto-osakeyhtiötaloja varten, ehdotetaan edellä tarkoitetut luovuttamista koskevat rajoitukset ulotettaviksi kohdistumaan myös asunto-osakeyhtiöiden omistamiin rakennuksiin, joiden rakentamista varten on yhtiölle annettu asuntolainaa.

Yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä edellä on esitetty omakotitalojen ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden kohdalla, ehdotetaan vuokra-, asunto-osuuskunta- ja asunto-osakeyhtiötalon sekä erillisen lämmityslaitoksen ja muun huoltorakennuksen lainvastaisesta luovuttamisesta määrättäviä seuraamuksia koskeva säännös muutettavaksi niin, että laina voidaan luvattoman luovutuksen tapahduttua irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi sekä luovuttaja lisäksi velvoittaa kokonaan tai osaksi suorittamaan valtiolle erotus, joka saadaan, kun kiinteistön käyvästä hinnasta vähennetään edellä tarkoitettua kunnan maksettavaa lunastushintaa vastaava määrä. Edelleen ehdotetaan sen varalta, että vuokra- tai asunto-osuuskuntataloa tai siihen kuuluvaa asuinhuoneistoa taikka asunto-osakeyhtiötaloa ryhdytään pysyvästi käyttämään muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, säädettäväksi omistajalle samat seuraamukset kuin luovuttajalle on ehdotettu säädettäväksi luovuttamisesta.

Luovuttamista koskevat rajoitukset sekä seuraamusten määrääminen rajoitusten rikkomisesta ovat asuntotuotantolain mukaan omakotitalon ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden osalta voimassa niin kauan kuin laina tai osa siitä on maksamatta, kuitenkin vähintään 20 vuotta, jollei asuntohallitus erityisistä syistä myönnä rajoituksista vapautusta, sekä vuokra- ja asunto- osuuskuntatalojen osalta kunnes sisäasiainministeriö erityisistä syistä ja edellyttäen, että laina on kokonaan takaisin maksettu, ehkä myöntää vapautuksen rajoituksista. Kun ilmeisestikin tuottaisi käytännöllisiä vaikeuksia järjestää rajoitussäännösten noudattamisen valvonta niin, että seuraamukset tulisivat vielä senkin jälkeen, kun laina on kokonaan maksettu takaisin, määrätyiksi yhdenmukaisesti jokaisessa rikkomustapauksessa, on pidetty tarkoituksenmukaisena ehdottaa omaisuuden luovuttamista ja käyttöä koskevien rajoitusten voimassaolo lakkaavaksi samalla, kun laina on kokonaan maksettu takaisin.

Sen johdosta, että asunto-osakeyhtiöiden yhtiöjärjestyksissä on usein yhtiön tai osakkeenomistajan taikka muun henkilön etuostotai lunastusoikeutta tarkoittavia määräyksiä, on edellä ehdotetun kunnan lunastusoikeuden kannalta katsottu tarpeelliseksi ehdottaa säädettäväksi, että sanotunlaiset yhtiöjärjestyksen määräykset ovat tehottomia niin kauan kuin kunnan lunastusoikeutta koskevaa säännöstä voidaan soveltaa eli kunnes osakkeiden hankkimista ja asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten myönnetyt asuntoja lisälainat on kokonaan takaisin maksettu.

Edellä tarkoitetut kunnan lunastusoikeutta sekä muuta omaisuuden luovuttamisen ja käytön rajoittamista koskevat säännösehdotukset sisältyvät lakiehdotuksen 15—15 g §:ään. Nämä säännökset koskisivat soveltuvin osin myös asuntotuotantolain 14 §:ssä tarkoitettuja korkohyvityslainoja, mistä on otettu säännös lakiehdotuksen 15 h §:ään.

Jotta kunnan puitteissa tapahtuva asuntotuotannon suunnittelu, jota tarkoitetaan lain 19 §:ssä, tulisi toteutetuksi ottaen jatkuvasti ja riittävän pitkiä ajanjaksoja silmällä pitäen huomioon olosuhteissa tapahtuvat muutokset ja paikkakunnan kehityksen asettamat vaatimukset, ehdotetaan sanottua lainkohtaa muutettavaksi siten, että sen mukaan valtuuston tulisi hyväksyä ja vuosittain tarkistaa asuntotuotanto-ohjelma aina lähinnä seuraavia viittä vuotta varten.

Asuntotuotantolaissa tarkoitetun tuen avulla rakennettavassa, laajennettavassa ja peruskorjattavassa talossa olevan asunnon huoneistoalan enimmäismääräksi on lain 4 §:ssä säädetty 120 neliömetriä. Kun on pidettävä asianmukaisena, että sanottua enimmäispinta-alaa voidaan soveltaa myös

ennen uuden lainoitusjärjestelmän voimaan saattamista tapahtuvassa lainoituksessa ja että aikaisemmin myönnettyjen lainojen avulla aikaansaatujen asuntojen huoneistoalaa voidaan suurentaa sanotun enimmäispinta-alan puitteissa huoneistoja yhdistämällä ja laajentamalla, ehdotetaan lain 24 §:n 2 ja 5 momenttiin tehtäväksi tätä tarkoittavat muutokset.

Uuden asuntotuotantolain mukainen lainoitusjärjestelmä tulee voimassa olevan lain mukaan sovellettavaksi vuoden 1968 alusta lukien. Lähinnä käytännöllisistä syistä on katsottu tarpeelliseksi ehdottaa tätä ajankohtaa lykättäväksi vielä kolmella kuukaudella eli 1 päivään huhtikuuta 1968 saakka. Edelleen on sen johdosta, että uuteen lainoitusjärjestelmään on ehdotettu sisällytettäväksi myös asunto-osakeyhtiötalojen talokohtainen lainoitus, uudessa laissa säädetty mahdollisuus myöntää asunto-osakeyhtiöille vanhan asuntotuotantolain mukaista asuntolainaa vielä vuosina 1968 ja 1969 poistettu tarpeettomana.

Lisäksi lakiin on tehty eräitä lähinnä muodollista laatua olevia muutoksia, jotka pääasiassa johtuvat lain 15 §:n muuttamisesta.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki
asuntotuotantolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1966 annetun asuntotuotantolain (247/66) 1 §:n 1 momentti, 4 ja 5 §, 6 §:n 1, 2, 5 ja 6 momentti, 7 §, 8 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 9 ja 10 §, 11 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 12 §:n 1 momenttii, 14—16 §, 17 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 24 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa laissa (382/66), ja 24 §:n 3 ja 5 momentti sekä lisätään 6 §:ään uusi 7 momentti ja lakiin uusi 15 a—15 i § seuraavasti:

1 §.

Asuntotuotannon edistämiseksi ja asuntolojen parantamiseksi myönnetään asuntolainoja, lisälainoja, ensisijaisia lainoja ja rakennusaikaisia lainoja, annetaan takauksia, maksetaan korkohyvitystä, indeksikorotusta ja lisäkorkoa sekä jaetaan tutkimusmäärärahoja sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §.

Asuntolainan tai sen sijasta myönnetyn 14 §:ssä tarkoitetun lainan taikka lainan, jonka takaisinmaksamisen vakuudeksi on annettu 13 §:ssä tarkoitettu valtion takaus, avulla rakennettavassa laajennettavassa tai peruskorjattavassa talossa olevan asunnon huoneistoala saa olla enintään 120 neliömetriä. Sama koskee asuinhuoneistoa, jonka hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten on myönnetty edellä tarkoitettua lainaa.

5 §.

Lainan myöntämisen ja muiden tukitoimenpiteiden edellytyksenä on, että niiden henkilöiden tukeminen, joiden asunnontarpeen tyydyttämiseksi asuntolainan tai muiden tukitoimenpiteiden avulla rakennettava, laajennettava tai peruskorjattava rakennus tai hankittava asuinhuoneisto on tarkoitettu, on katsottava sosiaalisesti tarkoituksenmukaiseksi ja taloudellisesti tarpeelliseksi.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa määräyksiä perusteista, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä on arvosteltava.

6 §.

Asuntolaina voidaan myöntää vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon samoin kuin pääasiallisesti asuinrakennuksia palvelevan erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten sekä omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten. Niin ikään voidaan asuntolaina myöntää asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten sekä luonnolliselle henkilölle asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten sellaisesta rakenteilla olevasta tai vastavalmistuneesta asunto-osakeyhtiötalosta,

jonka rakentamista varten ei ole myönnetty asuntolainaa.

Asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten voidaan valtioneuvoston määräämin perustein ja ehdoin myöntää rakennusaikaista lainaa. Mitä 5 §:ssä on säädetty, ei koske rakennusaikaista lainaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Asuntolainan lisäksi voidaan omakotitalon rakentamista ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten heikossa taloudellisessa asemassa olevalle henkilölle myöntää lisälainaa. Lisälainaa voidaan myöntää asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myös siinä tapauksessa, että asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua asuntolainaa.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun vuokra- ja asunto-osuuskuntataloon älköön otettako vuokralaista, joka ei ole 5 §:ssä tarkoitettu henkilö.

Poiketen siitä, mitä 6 momentissa on säädetty, saa opiskelija-asuntolaa oppilaitoksen lomien aikana tilapäisesti käyttää muidenkin kuin opiskelijoiden asumiseen.

7 §.

Vuokratalon ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 60 prosenttia ja asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta tai, jos kysymyksessä on pääasiassa 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua rakennusta palveleva lämmityslaitos tai muu huoltorakennus, enintään 60 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 30 prosenttia huoneiston hyväksytystä hankinta-arvosta.

Myönnettäessä asuntolainaa rakennuksen laajentamista tai peruskorjausta varten katsotaan hankinta-arvoksi vain laajentamisesta tai peruskorjausten suorittamisesta aiheutunut hyväksytty kustannus.

Vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten voidaan asuntolainan lisäksi myöntää ensisijaista lainaa enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta, jos rahoitus ja paikkakunnan erityiset olot antavat siihen aihetta.

Omakotitalon rakentamista tai asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän lisälainan suuruus on enintään 30 prosenttia rakennuksen tai huoneiston hyväksytystä hankinta-arvosta.

Edellä tarkoitettuun hankinta-arvoon voidaan lukea myös kustannukset tontin hankkimisesta ja sen kunnallisteknillisestä kuntoonpanosta.

8 §.

Asunto- ja lisälainan sekä 7 §:n 6 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitetun lainan takaisin maksamisen ja muiden siitä johtuvien velvoitusten täyttämisen vakuudeksi on hankittava kiinnitys tai annettava pantiksi asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet taikka jälkipanttausoikeus niihin. Jos lainan saajana on kunta tai kuntainliitto, ei vakuutta ole vaadittava.

— — — — — — — — — — — — — —

Mikäli omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta taikka asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän asuntolainan ja lisälainan sekä 14 §:ssä tarkoitetun lainan takaisin maksamisen vakuudeksi ei vielä voida saada kiinnitystä tai panttioikeutta osakkeisiin, voidaan laina myöntää muuta lainanantajan riittäväksi katsomaa väliaikaista vakuutta vastaan.

Milloin vuokra-, asunto-osuuskunta- tai asunto-osakeyhtiötalon rakennustöihin on ryhdyttävä työllisyysnäkökohtien tai muiden syiden vuoksi asetetussa määräajassa eikä kiinnitysvakuutta saada kohtuullisessa ajassa järjestetyksi, voidaan asuntolaina ja 7 §:n 6 momentissa tarkoitettu laina myöntää muuta hyväksyttävää väliaikaista vakuutta vastaan.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Asuntolainan vuokra-, asunto-osuuskunta- ja asunto-osakeyhtiötalon sekä erillisen lämmityslaitoksen ja muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten, 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun rakennusaikaisen lainan sekä 7 §:n 6 momentissa tarkoitetun ensisijaisen lainan myöntää asuntohallitus.

Muu kuin 1 momentissa mainittu, valtion varoista annettava laina myönnetään kunnan välityksellä ja vastuulla. Lainan myöntämiseen on saatava asuntohallituksen hyväksyminen.

Lainojen 2 momentissa tarkoitettua välittämistä varten myöntää asuntohallitus tarvittavat varat kunnille lainoina.

Asuntohallitus voi tarjotun vakuuden huomioonottaen päättää, että osa kunnan myöntämästä lainasta jää valtion vastuulle. Tämä osa ei kuitenkaan saa olla yli 35 prosenttia tai, mikäli erittäin painavia syitä on, yli 45 prosenttia vakuuden kokonaisarvosta.

10 §.

Vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan laina-aika on enintään 45 vuotta.

Asunto-osakeyhtiötalon rakentamista, omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta, asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista sekä erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan ja lisälainan samoin kuin 7 §:n 6 momentissa tarkoitetun lainan laina-aika on enintään 25 vuotta.

Asuntolainan ja lisälainan sekä 14 §:ssä tarkoitetun lainan lyhennysmaksuista, jotka voidaan määrätä suoritettaviksi siten, että lyhennysmaksut ovat alussa pienemmät ja suurenevat laina-ajan kuluessa, lyhennysten alkamisajasta ja lainansaajan oikeudesta ylimääräisten lyhennysten maksamiseen säädetään asetuksella.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta samoin kuin asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetyn asuntolainan periminen aloitetaan viimeistään yhdeksäntenä lainavuotena. Milloin mainittua tarkoitusta varten on myönnetty sekä asuntolainaa että lisälainaa, peritään ne aina takaisin yhdeksännestä lainavuodesta alkaen.

Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten sellaisesta asunto-osakeyhtiötalosta, jonka rakentamista varten on myönnetty asuntolainaa, myönnetty lisälaina peritään takaisin yhdeksännestä lainavuodesta alkaen.

Lisälaina voidaan periä takaisin yhdellä kertaa.

Lainansaajan lyhentäessä kunnan välityksellä myönnettyä lainaa tai lainaa, jonka takaisin maksamisen vakuudeksi on annettu 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu takaus, katsotaan valtion ja kunnan välisessä selvittelyssä valtion vastuulla oleva osa lainasta ensin suoritetuksi. Kuitenkin katsotaan siinä tapauksessa, että lainan vakuutena oleva omaisuus myydään ulosottotoimin, huutokauppahinnasta lainan maksamiseen tulevalla määrällä ensiksi lyhennetyksi kunnan vastuulla olevaa osaa lainasta, tai siinä tapauksessa, että osalle rahalaitoksen asuntolainan sijasta myöntämästä lainasta on annettu valtion takaus, sitä osaa lainasta, jota valtion takaus ei koske, ja sen jälkeen valtion vastuulla olevaa tai sen takaamaa maksamatonta lainan osaa.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetty asuntolaina sekä lisälaina, jota ei peritä takaisin yhdellä kertaa, on maksettava takaisin viidennentoista lainavuoden loppuun mennessä, jollei asuntohallitus 5 §:ssä ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentissa säädetyin edellytyksin hakemuksesta ennen kymmenennen lainavuoden päättymistä myönnä takaisinmaksuaikaan pitennystä. Pitennystä voidaan myöntää koko jäljellä olevalle lainamäärälle tai osalle siitä enintään niin, että laina tulee kokonaan maksetuksi takaisin 2 momentissa tarkoitetun laina-ajan kuluessa.

11 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Asunto-osakeyhtiö- ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetyn asuntolainan ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetyn asuntolainan korko on kolme prosenttia vuodessa.

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 7 §:n 6 momentissa tarkoitetun lainan korko on vastaaviin tarkoituksiin anne-

tuista ensisijaisista kiinnityslainoista yleisesti perittävän koron suuruinen.

Lisälaina on kahdeksan ensimmäistä lainavuotta koroton, jonka jälkeen siitä peritään yhtä suuri korko kuin samaan aikaan vastaaviin tarkoituksiin myönnetyistä asuntolainoista.

12 §.

Edellä 6 §:n 3 momentissa sekä 7 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetun asuntolainan ja lisälainan saajalle voidaan myöntää lykkäystä lyhennysmaksujen, korkojen tai molempien suorittamisessa enintään kymmenen vuotta.

— — — — — — — — — — — — — —

14 §.

Julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen asuntolainan ja lisälainan sijasta myöntämästä lainasta, jonka laina-ajan ja muut lainaehdot asuntohallitus on hyväksynyt, voidaan lainan myöntäneelle luottolaitokselle suorittaa korkohyvitystä määrä, joka saadaan, kun korkoprosenttina käytetään luottolaitoksen kuuden kuukauden irtisanomisajoin tehtyistä talletuksista yhteisölle kulloinkin maksaman koron lisättynä enintään kolmella prosenttiyksiköllä, ja 11 §:n 1—3 ja 5 momentin mukaisen koron välistä erotusta.

Milloin luottolaitos yleisesti perii lainanottajiltaan indeksikorotusta tai indeksikorotukseksi tarkoitettua lisäkorkoa, maksetaan valtion varoista asuntolainoja ja lisälainoja vastaavien lainojen osalta luottolaitokselle sen yleisesti noudattamien perusteiden mukaan laskettu indeksikorotus tai lisäkorko.

15 §.

Jos asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja, joka on saanut osakkeiden hankkimista varten asunto- tai lisälainaa, tai asuntolainaa saaneen asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja tahtoo luovuttaa osakkeensa muulle kuin aviopuolisolleen, rintaperilliselleen, ottolapselleen, vanhemmilleen, sisaruksilleen tai kunnalle tai kunnan nimeämälle 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle taikka jos hän tahtoo ryhtyä pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa, jonka hallintaan osakkeet oikeuttavat, muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, on hänen tarjottava osakkeet sen kunnan lunastettavaksi, jossa yhtiön kiinteistö sijaitsee. Niin ikään on omakotitalon omistajan, joka on saanut sen rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten asunto- tai lisälainaa, tahtoessaan luovuttaa kiinteistön muulle kuin edellä mainitulle henkilölle tai ryhtyä pysyvästi käyttämään siinä olevaa asuinhuoneistoa muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, tarjottava kiinteistö sen kunnan lunastettavaksi, jossa kiinteistö sijaitsee.

Kunnalla on oikeus kahden kuukauden kuluessa 1 momentissa mainitun tarjouksen saatuaan lunastaa kysymyksessä oleva omaisuus. Tarjoamisvelvollisuus on voimassa, kunnes omistajan sekä, milloin kysymyksessä ovat asunto-osakeyhtiön osakkeet, myös tämän saama laina on kokonaan maksettu takaisin.

15 a §.

Osakkeiden lunastushinta on määrättävä yhtiöosuuden suuruiseksi. Tällöin on yhtiön omistama kiinteistö arvioitava ottaen huomioon yhtiön omistaman rakennuksen tai rakennusryhmän valmistumisen jälkeen hankintakustannuksissa rakennuskustannusindeksin mukaan laskettuna tapahtuneet muutokset sekä kohtuulliset arvonvähennykset ja kiinteistön parannukset. Yhtiöosuuden arvoon lisätään kohtuullinen korvaus osakkeenomistajan kustannuksella huoneistoon ehkä tehdyistä parannuksista ja siitä vähennetään niiden kustannusten osuus, jotka ovat tarpeen huoneiston saattamiseksi siihen kuntoon, missä se oli omistajan siihen muuttaessa, ottamatta kuitenkaan lukuun huoneiston luonnollista kulumista. Yhtiön hallituksen tulee antaa kunnalle lunastushinnan määräämistä varten tarpeelliset tiedot. Omakotitalon lunastushinta määrätään noudattaen soveltuvin osin mitä edellä on säädetty yhtiön omistaman kiinteistön arvon arvioimisesta. Tarkemmat säännökset lunastushinnan määräämisestä annetaan asetuksella.

Kunnan katsotaan käyttäneen lunastamisoikeutensa, kun päätös lunastamisesta on annettu omistajalle tiedoksi. Lunastushinta on heti maksettava.

15 b §.

Kunnan tulee, jollei asuntohallitus erityisestä syystä salli toisin meneteltävän, kuuden kuukauden kuluessa luovuttaa lunastamansa omaisuus 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle. Luovutushintaan saadaan tällöin lukea lunastushinnan lisäksi sille

kuuden prosentin vuotuinen korko sekä lunastamisesta ja ennen luovuttamista edellä mainitun kuuden kuukauden aikana omaisuudesta kunnalle aiheutuneet suoranaiset kustannukset vähennettyinä omaisuudesta saaduilla tuloilla.

15 c §.

Kunnan lunastaessa 15 §:ssä mainitun omaisuuden siirtyy osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina kunnan vastattavaksi.

Kunnan luovuttaessa lunastamansa omaisuuden samoin kuin silloin, kun omistaja luovuttaa omaisuuden kunnan nimeämälle ostajalle tai 15 §:ssä tarkoitetulle lähiomaiselle, voidaan asunto- ja lisälaina, milloin 5 §:n ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentin mukaiset edellytykset ovat olemassa, siirtää luovutuksen saajan vastattavaksi.

15 d §.

Asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä oleva yhtiön tai osakkeenomistajan taikka muun henkilön etuosto- tai lunastusoikeutta tarkoittava määräys on tehoton, kunnes osakkeiden hankkimista tai asunto-osakeyhtiötalon rakentamista tai laajentamista varten myönnetty asunto- tai lisälaina on kokonaan takaisin maksettu.

15 e §.

Jos 15 §:ssä tarkoitettu osakkeiden tai omakotitalon omistaja luovuttaa sanotun omaisuuden tai ryhtyy pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi noudattamatta, mitä sanotussa pykälässä on säädetty omaisuuden tarjoamisesta kunnan lunastettavaksi, tai ennen kunnan lunastusoikeudelle säädetyn määräajan päättymistä luovuttaa omaisuuden muulle kuin sanotussa pykälässä mainitulle lähiomaiselle tai kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle, voidaan osakkeiden hankkimista sekä omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina irtisanoa osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi. Lisäksi voidaan luovuttaja tai, milloin kysymyksessä on asuinhuoneiston käyttö muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, omistaja velvoittaa valtiolle kokonaan tai osaksi suorittamaan omaisuuden käyvän hinnan ja 15 a §:ssä tarkoitetun lunastushinnan välinen erotus.

15 f §.

Sikäli kuin 15 c ja 15 e §:stä ei muuta johdu, voidaan asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina omistusoikeuden vaihtuessa irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 5 §:n ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentin säännös huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 g §.

Vuokra-, asunto-osuuskunta- tai asunto-osakeyhtiötalo taikka erillinen lämmityslaitos tai muu huoltorakennus, jonka rakentamista tai laajentamista varten on myönnetty asuntolainaa tai 7 §:n 6 momentissa tarkoitettua lainaa, saadaan, jollei lainaa ole kokonaan maksettu takaisin, luovuttaa ainoastaan asuntohallituksen hyväksymien perusteiden mukaan määräytyvästä hinnasta kunnalle tai kunnan nimeämälle tai asuntohallituksen hyväksymälle ostajalle ja vain, mikäli 5 §:n mukaiset edellytykset ovat olemassa. Tällöin laina voidaan siirtää luovutuksen saajan vastattavaksi.

Jollei luovutus tapahdu 1 momentin mukaisesti tai jos vuokra- tai asunto-osuuskuntataloa tai siihen kuuluvaa asuinhuoneistoa taikka asunto-osakeyhtiötaloa ryhdytään pysyvästi käyttämään muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, voidaan laina kokonaan tai osaksi irtisanoa heti takaisin maksettavaksi. Lisäksi voidaan luovuttaja tai, milloin kysymyksessä on talon taikka vuokra- tai asunto-osuuskuntataloon kuuluvan asuinhuoneiston käyttö muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, omistaja velvoittaa kokonaan tai osaksi suorittamaan valtiolle kiinteistön käyvän hinnan ja 15 a §:ssä säädetyllä tavalla lasketun kiinteistön arvon erotus.

Sikäli kuin 2 ja 3 momentista ei muuta johdu, voidaan laina omistusoikeuden vaihtuessa irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 5 §:n säännös huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 h §.

Mitä 15—15 g §:ssä on säädetty, on soveltuvin osin vastaavasti voimassa asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laa-

jentamista tai peruskorjausta sekä vuokra-, asunto-osuuskunta- ja asunto-osakeyhtiötalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettyjen 14 §:ssä tarkoitettujen lainojen osalta.

15 i §.

Sen lisäksi, mitä 15 c—15 h §:ssä on säädetty, voidaan asunto- ja lisälaina sekä 7 §:n 6 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitettu laina irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, jos lainansaaja tai se, jolle laina on siirtynyt, ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lainaehtoja.

16 §.

Tässä laissa tarkoitettua lainaa voidaan myöntää ja valtion takaus antaa omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta taikka asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten tällaisen edun saaneelle toistamiseen vain siinä tapauksessa, että asianomainen on noudattanut, mitä 15 §:ssä on säädetty, taikka muutoin, milloin erityisen painavia syitä on.

17 §.

Edellä 14 §:ssä mainitun luottolaitoksen ja 20 §:ssä tarkoitetun kunnallisen viranomaisen on valvottava, että lainat käytetään niitä myönnettäessä määrättyyn tarkoitukseen ja muutoin tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §.

Kaupungissa ja kauppalassa sekä sellaisessa maalaiskunnassa, jonka asukasluku viimeksi toimitetun henkikirjoituksen mukaan on vähintään 10 000, valtuuston on hyväksyttävä ja vuosittain tarkistettava asuntotuotanto-ohjelma aina lähinnä seuraavia viittä vuotta varten. Sisäasiainministeriö voi määrätä ohjelman laadittavaksi muussakin maalaiskunnassa, missä sitä on pidettävä tarpeellisena, ja antaa määräyksiä kuntien yhteistoiminnasta ohjelmia laadittaessa.

— — — — — — — — — — — — — —

24 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain mukaisia lainoja saa kuitenkin myöntää vasta 1 päivästä huhtikuuta 1968 lukien. Lain 14 §:n mukaisia korvauksia saa suorittaa ja 13 §:n mukaisia valtion takauksia antaa luottolaitosten sanotun päivän jälkeen myöntämien lainojen osalta. Huhtikuun 1 päivään 1968 saakka annetaan edelleen lainoja ja asuntotakuita 1 momentissa mainitun asuntotuotantolain mukaisina, kuitenkin myös muualla kuin sanotun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla alueilla ja siten, että lainojen, lukuun ottamatta 1 momentissa mainitun asuntotuotantolain 6 a §:ssä tarkoitettuja lisä- ja asuntoosakelainoja, korosta on voimassa, mitä tämän lain 11 §:ssä on säädetty, ja että asunnon huoneistoalan osalta on voimassa, mitä 4 §:ssä on säädetty. Tässä momentissa tarkoitettujen lainojen myöntämiseen käytetään 2 §:ssä mainittuja varoja.

Asuntolainoista, -takuista ja -avustuksista 29 päivänä maaliskuuta 1949 annetun lain (224/49), asuntokeskusten asuntorakennustuotannon tukemisesta valtion varoilla samana päivänä annetun lain (226/49) sekä 4 päivänä joulukuuta 1953 annetun asuntotuotantolain (488/53) nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 1967 myönnettyihin lainoihin sovelletaan mainittujen lakien säännöksiä, kuitenkin niin, että asunnon huoneistoalan osalta sovelletaan mitä tämän lain 4 §:ssä on säädetty.

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 19 §:ssä tarkoitettu asuntotuotantoohjelma on laadittava ensi kerran vuosiksi 1969—1973.

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sisäasiainministeri *Martti Viitanen.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 26 hallituksen esityksen johdosta laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta.

Eduskunta on 23 päivänä viime toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 61 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uuteen asuntotuotantolakiin tehtäväksi eräitä muutoksia ja korjauksia, joiden on katsottu helpottavan siirtymistä uudessa laissa edellytettyyn lainoitusjärjestelmään.

Huomattavinta muutosta merkitsee ehdotus siitä, että asunto-osaketalojen aikaansaamista voitaisiin ryhtyä tukemaan, paitsi osakkeenomistajille annettavilla henkilökohtaisilla lainoilla, myös vaihtoehtoisesti yhtiöille myönnettävillä talokohtaisilla asuntolainoilla. Samalla on asuntolainojen enimmäismäärät ehdotettu yhdenmukaistettavaksi niin että näiden lainojen suuruus erästä poikkeusta lukuunottamatta saisi nousta enintään 30 prosenttiin hyväksytystä hankinta-arvosta.

Edelleen on esityksessä ehdotettu, että rakennusaikaisessa lainoituksessa ei vastedes enää kiinnitettäisi päähuomiota sosiaalisiin näkökohtiin, vaan että näitä lainoja myönnettäessä ratkaiseva merkitys annettaisiin asuntotuotannon edistämiseen ja työllisyyspolitiikan hoitamiseen tähtääville pyrkimyksille. Tästä syystä ehdotetaan myös, ettei rakennusaikaisten lainain myöntämisperusteista eikä lainaehdoista säädettäisi asuntotuotantolaissa, vaan niiden määrääminen annettaisiin valtioneuvoston tehtäväksi.

Lainoitusjärjestelmän selkeyttä ja lainoituksen asianmukaista hoitamista silmällä pitäen ehdotetaan esityksessä, että rahalaitosten välityksellä tapahtuvasta lainoituksesta luovuttaisiin kokonaan ja että tämä välitystehtävä annettaisiin yksinomaan kuntien hoidettavaksi.

Vielä ehdottaa hallitus, että uuteen asuntotuotantolakiin palautettaisiin säännökset siitä, että kunnalle olisi varattava tilaisuus käyttää lunastusoikeutta silloin kuin lainoitettuja asunto-osakkeita luovutetaan muille kuin lähisukulaisille tai kunnan nimeämälle henkilölle.

Käytännöllisistä syistä on katsottu tarpeelliseksi ehdottaa, että uuden lain soveltaminen alkaisi vasta 1 päivänä huhtikuuta 1968 eli kolmea kuukautta myöhemmin kuin voimassa olevassa laissa on edellytetty.

Muut asuntotuotantolakiin ehdotetut muutokset ovat lähinnä selventävää ja lain sanontaa täsmentävää laatua.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut ehdotetut lainmuutokset tarpeellisiksi ja asianmukaisiksi. Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, katsonut voivansa asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lakiehdotuksen 15 §:n 2 momentin mukaista kahden kuukauden määräaikaa, jonka kuluessa kunnan olisi lunastettava sille tarjotut asunto-osakkeet, valiokunta on kuitenkin pitänyt liian lyhyenä ja ehdottaa sen vuoksi lainkohtaa muutettavaksi niin, että kunnalle myönnettäisiin kolmen kuukauden määräaika, jonka kuluessa sen olisi tehtävä päätöksensä osakkeiden lunastamisesta.

Lakiehdotuksen 14, 15 b, 15 c ja 15 e §:ään valiokunta on tehnyt muodollista ja lakiteknillistä laatua olevia korjauksia.

Valiokunta katsoo tarpeelliseksi vielä lausua edellyttävänsä, että asunto-osakeyhtiölainoja ja asunto-osakkeen hankkimista varten tarkoitettuja lainoja myönnetään tasasuhteessa edellyttäen kuitenkin, ettei asuntotuotannossa uuden lainoitusmuodon vuoksi pääse syntymään keskeytystä.

Kun hallituksen esityksen eduskuntakäsittely on viivästynyt, valiokunta ehdottaa asuntotuotantolain soveltamisajan siirrettäväksi 1 päivään ensitulevaa heinäkuuta.

Valiokunta, edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

asuntotuotantolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1966 annetun asuntotuotantolain (247/66) 1 §:n 1 momentti, 4 ja 5 §, 6 §:n 1, 2, 5 ja 6 momentti, 7 §, 8 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 9 ja 10 §, 11 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14—16 §, 17 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 24 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa laissa (382/66), ja 24 §:n 3 ja 5 momentti sekä lisätään 6 §:ään uusi 7 momentti ja lakiin uusi 15 a—15 i § seuraavasti:

1 sekä 4—12 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

14 §.

Julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen asuntolainan ja lisälainan sijasta myöntämästä lainasta, jonka laina-ajan ja muut lainaehdot asuntohallitus on hyväksynyt, voidaan lainan myöntäneelle luottolaitokselle suorittaa korkohyvitystä määrä joka saadaan, kun korkoprosenttina käytetään luottolaitoksen kuuden kuukauden irtisanomisajoin tehdyistä talletuksista *yleisölle* kulloinkin maksaman koron lisättynä enintään kolmella prosenttiyksiköllä, ja 11 §:n 1—3 ja 5 momentin mukaisen koron välistä erotusta.

Milloin luottolaitos yleisesti perii lainanottajiltaan indeksikorotusta tai indeksikorotukseksi tarkoitettua lisäkorkoa, maksetaan valtion varoista asuntolainoja ja lisälainoja vastaavien lainojen osalta luottolaitokselle sen yleisesti noudattamien perusteiden mukaan laskettu indeksikorotus tai lisäkorko.

15 §.

Jos asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja, joka on saanut osakkeiden hankkimista varten asunto- tai lisälainaa, tai asuntolainaa saaneen asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja tahtoo luovuttaa osakkeensa muulle kuin aviopuolisolleen, rintaperilliselleen, ottolapselleen, vanhemmilleen, sisaruksilleen tai kunnalle tai kunnan nimeämälle 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle taikka jos hän tahtoo ryhtyä pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa, jonka hallintaan osakkeet oikeuttavat, muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, on hänen tarjottava osakkeet sen kunnan lunastettavaksi, jossa yhtiön kiinteistö sijaitsee. Niin ikään on omakotitalon omistajan, joka on saanut sen rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten asunto- tai lisälainaa, tahtoessaan luovuttaa kiinteistön muulle kuin edellä mainitulle henkilölle tai ryhtyä pysyvästi käyttämään siinä olevaa asuinhuoneistoa muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, tarjottava kiinteistö sen kunnan lunastettavaksi, jossa kiinteistö sijaitsee.

Kunnalla on oikeus *kolmen* kuukauden kuluessa 1 momentissa mainitun tarjouksen saatuaan *päättää* lunastaa kysymyksessä oleva omaisuus. Tarjoamisvelvollisuus on voimassa, kunnes omistajan sekä, milloin kysymyksessä ovat asunto-osakeyhtiön osakkeet, myös tämän saama laina on kokonaan maksettu takaisin.

15 a §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

15 b §.

Kunnan tulee, jollei asuntohallitus erityisestä syystä salli toisin meneteltävän, kuuden kuukauden kuluessa luovuttaa *lunastusoikeuden nojalla saamansa* omaisuus 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle. Luovutushintaan saadaan tällöin lukea lunastushinnan lisäksi sille kuuden prosentin vuotuinen korko sekä lunastamisesta ja ennen luovuttamista edellä mainitun kuuden kuukauden aikana omaisuudesta kunnalle aiheutuneet suoranaiset kustannukset vähennettyinä omaisuudesta saaduilla tuloilla.

15 c §.

Edellä 15 §:ssä mainitun omaisuuden *tullessa lunastusoikeuden nojalla kunnalle* siirtyy osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina kunnan vastattavaksi.

Kunnan luovuttaessa *1 momentissa tarkoitetun* omaisuuden samoin kuin silloin, kun omistaja luovuttaa omaisuuden kunnan nimeämälle ostajalle tai 15 §:ssä tarkoitetulle lähiomaiselle, voidaan asunto- ja lisälaina, milloin 5 §:n ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentin mukaiset edellytykset ovat ole-

massa, siirtää luovutuksen saajan vastattavaksi.

15 d §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

15 e §.

Jos 15 §:ssä tarkoitettu osakkeiden tai omakotitalon omistaja *noudattamatta, mitä omaisuuden tarjoamisesta kunnan lunastettavaksi on säädetty, tai tarjouksen tehtyään ennen kunnan lunastusoikeuden käyttämiselle säädetyn määräajan päättymistä luovuttaa sanotun omaisuuden muulle kuin 15 §:ssä mainitulle lähiomaiselle, kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle taikka ryhtyy pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi tai siinä tapauksessa, että kunta sanotun määräajan kuluessa on 15 a §:n 2 momentin mukaisesti käyttänyt lunastusoikeuttaan, ei 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnallisen viranomaisen määräämässä ajassa sen jälkeen, kun lunastamispäätös on saanut lainvoiman, luovuta omaisuutta kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle,* voidaan osakkeiden hankkimista sekä omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina irtisanoa osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi. Lisäksi voidaan luovuttaja tai, milloin kysymyksessä on asuinhuoneiston käyttö muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, omistaja velvoittaa valtiolle kokonaan tai osaksi suorittamaan omaisuuden käyvän hinnan ja 15 a §:ssä tarkoitetun lunastushinnan välinen erotus.

15 f—15 i, 16, 17 ja 19 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

24 §.

Tämän lain mukaisia lainoja saa kuitenkin myöntää vasta 1 päivästä *heinäkuuta* 1968 lukien. Lain 14 §:n mukaisia korvauksia saa suorittaa ja 13 §:n mukaisia valtion takauksia antaa luottolaitosten sanotun päivän jälkeen myöntämien lainojen osalta. *Heinäkuun* 1 päivään 1968 saakka annetaan edelleen lainoja ja asuntotakuita 1 momentissa mainitun asuntotuotantolain mukaisina, kuitenkin myös muualla kuin sanotun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla alueilla ja siten, että lainojen, lukuun ottamatta 1 momentissa mainitun asuntotuotantolain 6 a §:ssä tarkoitettuja lisä- ja asunto-osakelainoja, korosta on voimassa, mitä tämän lain 11 §:ssä on säädetty, ja että asunnon huoneistoalan osalta on voimassa, mitä 4 §:ssä on säädetty. Tässä momentissa tarkoitettujen lainojen myöntämiseen käytetään 2 §:ssä mainittuja varoja.

Asuntolainoista, -takuista ja -avustuksista 29 päivänä maaliskuuta 1949 annetun lain (224/49), asuntokeskusten asuntorakennustuotannon tukemisesta valtion varoilla samana päivänä annetun lain (226/49) sekä 4 päivänä joulukuuta 1953 annetun asuntotuotantolain (488/53) nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 1967 myönnettyihin lainoihin sovelletaan mainittujen lakien säännöksiä, kuitenkin niin, että asunnon huoneistoalan osalta sovelletaan mitä tämän lain 4 §:ssä on säädetty.

Edellä 19 §:ssä tarkoitettu asuntotuotantoohjelma on laadittava ensi kerran vuosiksi 1969—1973.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, Huurtamo, Jämsén, Lahtela, Puhakka ja Salla.

Vastalause.

Me allekirjoittaneet katsomme, että 22/4 1966 annetussa asuntotuotantolaissa on omaksuttu sosiaalisesti oikea periaate siirryttäessä talokohtaisista lainoista henkilökohtaisiin lainoihin. Tuntuu kovin epätarkoituksenmukaiselta ryhtyä jo tässä vaiheessa, ennenkuin

lakia on edes käytännössä kokeiltu, muuttamaan sitä niin oleellisilta kohdin kuin hallitus on esittänyt. Voimme tosin väliaikaisesti hyväksyä osittaisen siirtymisen talokohtaisiin lainoihin siksi, kunnes on saatu käytännön kokemuksia henkilökohtaisista lainoista. Jotta viimeksimainittuja lainoja todella tultaisiin myöntämään riittävässä määrin ja oikeassa suhteessa talokohtaisiin lainoihin, pidämme tarpeellisena, että tästä otetaan maininta lakiin.

Hallitus ei esityksessään ole myöskään ottanut riittävästi huomioon asunnon tarvitsijoiden erilaisia taloudellisia mahdollisuuksia ja maksukykyä esittäessään talokohtaisten lainojen osuuden niin suureksi kuin esityksessä on tehty. Sosiaalisesti olisi tarkoituksenmukaisempaa korottaa henkilökohtaisten lainojen osuutta ja vastaavasti vähentää talokohtaisten lainojen enimmäismäärää.

Edellä esittämillämme perusteilla, ehdotamme,

että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 7 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana; sekä

että asuntotuotantolain 21 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti ja että käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen siten lisättäisiin uusi näin kuuluva 21 §:

7 §.

Vuokratalon ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 60 prosenttia ja asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus enintään *20* prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään *20* prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään *20* prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta tai, jos kysymyksessä on pääasiassa 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua rakennusta palveleva lämmityslaitos tai muu huoltorakennus, enintään 60 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään *20* prosenttia huoneiston hyväksytystä hankinta-arvosta.

Myönnettäessä asuntolainaa rakennuksen laajentamista tai peruskorjausta varten katsotaan hankinta-arvoksi vain laajentamisesta tai peruskorjausten suorittamisesta aiheutunut hyväksytty kustannus.

Vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten voidaan asuntolainan lisäksi myöntää ensisijaista lainaa enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta, jos rahoitus ja paikkakunnan erityiset olot antavat siihen aihetta.

Omakotitalon rakentamista tai asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän lisälainan suuruus on enintään *40* prosenttia rakennuksen tai huoneiston hyväksytystä hankinta-arvosta.

Edellä tarkoitettuun hankinta-arvoon voidaan lukea myös kustannukset tontin hankkimisesta ja sen kunnallisteknillisestä kuntoonpanosta.

21 § (uusi).

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain 2 §:ssä tarkoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman.

Käyttösuunnitelmassa on osoitettava vuosina 1967—1976 vuosittain vähintään 10 000 000 markkaa käytettäväksi 6 §:n 3 momentissa tarkoitettujen opiskelija-asuntoloiden rakentamista ja laajentamista varten myönnettäviin asuntolainoihin.

Asunto-osakeyhtiötalojen rakentamista varten myönnettävien asuntolainojen yhteismäärä saa vuosittain vastata enintään sitä lainamäärää, joka yhteensä myönnetään asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten.

Asuntohallitus antaa vuosittain valtioneuvostolle kertomuksen toiminnastaan ja eri tarkoituksiin annettujen määrärahojen käytöstä.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1967.

Erkki Huurtamo. **Irma Karvikko.**
Olavi Lähteenmäki. **T. E. Nordström.**
Irma Hamara.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 105 hallituksen esityksen johdosta laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 26 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 61 laiksi asuntotuotantolain muuttamisesta, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 26 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 105.

Hyväksyessään lain Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että asunto-osakeyhtiölainoja ja asunto-osakkeen hankkimista varten tarkoitettuja lainoja myönnetään tasasuhteessa edellyttäen kuitenkin, ettei asuntotuotannossa uuden lainoitusmuodon vuoksi pääse syntymään keskeytystä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
asuntotuotantolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1966 annetun asuntotuotantolain (247/66) 1 §:n 1 momentti, 4 ja 5 §, 6 §:n 1, 2, 5 ja 6 momentti, 7 §, 8 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 9 ja 10 §, 11 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14—16 §, 17 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 24 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa laissa (382/66), ja 24 §:n 3 ja 5 momentti sekä lisätään 6 §:ään uusi 7 momentti ja lakiin uudet 15 a—15 i § seuraavasti:

1 §.

Asuntotuotannon edistämiseksi ja asuntoolojen parantamiseksi myönnetään asuntolainoja, lisälainoja, ensisijaisia lainoja ja rakennusaikaisia lainoja, annetaan takauksia, maksetaan korkohyvitystä, indeksikorotusta ja lisäkorkoa sekä jaetaan tutkimusmäärärahoja sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §.

Asuntolainan tai sen sijasta myönnetyn 14 §:ssä tarkoitetun lainan taikka lainan, jonka takaisinmaksamisen vakuudeksi on annettu 13 §:ssä tarkoitettu valtion takaus, avulla rakennettavassa, laajennettavassa tai peruskorjattavassa talossa olevan asunnon huoneistoala saa olla enintään 120 neliömetriä. Sama koskee asuinhuoneistoa, jonka hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten on myönnetty edellä tarkoitettua lainaa.

5 §.

Lainan myöntämisen ja muiden tukitoimenpiteiden edellytyksenä on, että niiden henkilöiden tukeminen, joiden asunnontarpeen tyydyttämiseksi asuntolainan tai muiden tukitoimenpiteiden avulla rakennettava, laajennettava tai peruskorjattava rakennus tai hankittava asuinhuoneisto on tarkoitettu, on katsottava sosiaalisesti tarkoituksenmukaiseksi ja taloudellisesti tarpeelliseksi.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa määräyksiä perusteista, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä on arvosteltava.

6 §.

Asuntolaina voidaan myöntää vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon samoin kuin pääasiallisesti asuinrakennuksia palvelevan erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten sekä omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten. Niin

ikään voidaan asuntolaina myöntää asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten sekä luonnolliselle henkilölle asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten sellaisesta rakenteilla olevasta tai vastavalmistuneesta asunto-osakeyhtiötalosta, jonka rakentamista varten ei ole myönnetty asuntolainaa.

Asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten voidaan valtioneuvoston määräämin perustein ja ehdoin myöntää rakennusaikaista lainaa. Mitä 5 §:ssä on säädetty, ei koske rakennusaikaista lainaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Asuntolainan lisäksi voidaan omakotitalon rakentamista ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten heikossa taloudellisessa asemassa olevalle henkilölle myöntää lisälainaa. Lisälainaa voidaan myöntää asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myös siinä tapauksessa, että asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua asuntolainaa.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun vuokra- ja asunto-osuuskuntataloon älköön otettako vuokralaista, joka ei ole 5 §:ssä tarkoitettu henkilö.

Poiketen siitä, mitä 6 momentissa on säädetty, saa opiskelija-asuntolaa oppilaitoksen lomien aikana tilapäisesti käyttää muidenkin kuin opiskelijoiden asumiseen.

7 §.

Vuokratalon ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 60 prosenttia ja asunto-osakeyhtiötalon rakentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta tai, jos kysymyksessä on pääasiassa 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua rakennusta palveleva lämmityslaitos tai muu huoltorakennus, enintään 60 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta.

Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän asuntolainan suuruus on enintään 30 prosenttia huoneiston hyväksytystä hankinta-arvosta.

Myönnettäessä asuntolainaa rakennuksen laajentamista tai peruskorjausta varten katsotaan hankinta-arvoksi vain laajentamisesta tai peruskorjausten suorittamisesta aiheutunut hyväksytty kustannus.

Vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten voidaan asuntolainan lisäksi myöntää ensisijaista lainaa enintään 30 prosenttia hyväksytystä hankinta-arvosta, jos rahoitus ja paikkakunnan erityiset olot antavat siihen aihetta.

Omakotitalon rakentamista tai asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän lisälainan suuruus on enintään 30 prosenttia rakennuksen tai huoneiston hyväksytystä hankinta-arvosta.

Edellä tarkoitettuun hankinta-arvoon voidaan lukea myös kustannukset tontin hankkimisesta ja sen kunnallisteknillisestä kuntoonpanosta.

8 §.

Asunto- ja lisälainan sekä 7 §:n 6 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitetun lainan takaisin maksamisen ja muiden siitä johtuvien velvoitusten täyttämisen vakuudeksi on hankittava kiinnitys tai annettava pantiksi asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet taikka jälkipanttausoikeus niihin. Jos lainan saajana on kunta tai kuntainliitto, ei vakuutta ole vaadittava.

— — — — — — — — — — — — — —

Mikäli omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta taikka asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnettävän asuntolainan ja lisälainan sekä 14 §:ssä tarkoitetun lainan takaisin maksamisen vakuudeksi ei vielä voida saada kiinnitystä tai panttioikeutta osakkeisiin, voidaan laina myöntää muuta lainanantajan riittäväksi katsomaa väliaikaista vakuutta vastaan.

Milloin vuokra-, asunto-osuuskunta- tai asunto-osakeyhtiötalon rakennustöihin on ryh-

dyttävä työllisyysnäkökohtien tai muiden syiden vuoksi asetetussa määräajassa eikä kiinnitysvakuutta saada kohtuullisessa ajassa järjestetyksi, voidaan asuntolaina ja 7 §:n 6 momentissa tarkoitettu laina myöntää muuta hyväksyttävää väliaikaista vakuutta vastaan.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Asuntolainan vuokra-, asunto-osuuskunta- ja asunto-osakeyhtiötalon sekä erillisen lämmityslaitoksen ja muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten, 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun rakennusaikaisen lainan sekä 7 §:n 6 momentissa tarkoitetun ensisijaisen lainan myöntää asuntohallitus.

Muu kuin 1 momentissa mainittu, valtion varoista annettava laina myönnetään kunnan välityksellä ja vastuulla. Lainan myöntämiseen on saatava asuntohallituksen hyväksyminen.

Lainojen 2 momentissa tarkoitettua välittämistä varten myöntää asuntohallitus tarvittavat varat kunnille lainoina.

Asuntohallitus voi tarjotun vakuuden huomioonottaen päättää, että osa kunnan myöntämästä lainasta jää valtion vastuulle. Tämä osa ei kuitenkaan saa olla yli 35 prosenttia tai, mikäli erittäin painavia syitä on, yli 45 prosenttia vakuuden kokonaisarvosta.

10 §.

Vuokra- ja asunto-osuuskuntatalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan laina-aika on enintään 45 vuotta.

Asunto-osakeyhtiötalon rakentamista, omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta, asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista sekä erillisen lämmityslaitoksen tai muun huoltorakennuksen rakentamista tai laajentamista varten myönnettävän asuntolainan ja lisälainan samoin kuin 7 §:n 6 momentissa tarkoitetun lainan laina-aika on enintään 25 vuotta.

Asuntolainan ja lisälainan sekä 14 §:ssä tarkoitetun lainan lyhennysmaksuista, jotka voidaan määrätä suoritettaviksi siten, että lyhennysmaksut ovat alussa pienemmät ja suurenevat laina-ajan kuluessa, lyhennysten alkamisajasta ja lainansaajan oikeudesta ylimääräisten lyhennysten maksamiseen säädetään asetuksella.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta samoin kuin asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetyn asuntolainan periminen aloitetaan viimeistään yhdeksäntenä lainavuotena. Milloin mainittua tarkoitusta varten on myönnetty sekä asuntolainaa että lisälainaa, peritään ne aina takaisin yhdeksännestä lainavuodesta alkaen.

Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten sellaisesta asunto-osakeyhtiötalosta, jonka rakentamista varten on myönnetty asuntolainaa, myönnetty lisälaina peritään takaisin yhdeksännestä lainavuodesta alkaen.

Lisälaina voidaan periä takaisin yhdellä kertaa.

Lainansaajan lyhentäessä kunnan välityksellä myönnettyä lainaa tai lainaa, jonka takaisin maksamisen vakuudeksi on annettu 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu takaus, katsotaan valtion ja kunnan välisessä selvittelyssä valtion vastuulla oleva osa lainasta ensin suoritetuksi. Kuitenkin katsotaan siinä tapauksessa, että lainan vakuutena oleva omaisuus myydään ulosottotoimin, huutokauppahinnasta lainan maksamiseen tulevalla määrällä ensiksi lyhennetyksi kunnan vastuulla olevaa osaa lainasta, tai siinä tapauksessa, että osalle rahalaitoksen asuntolainan sijasta myöntämästä lainasta on annettu valtion takaus, sitä osaa lainasta, jota valtion takaus ei koske, ja sen jälkeen valtion vastuulla olevaa tai sen takaamaa maksamatonta lainan osaa.

Omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetty asuntolaina sekä lisälaina, jota ei peritä takaisin yhdellä kertaa, on maksettava takaisin viidennentoista lainavuoden loppuun mennessä, jollei asuntohallitus 5 §:ssä ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentissa säädetyin edellytyksin hakemuksesta ennen kymmenennen lainavuoden päättymistä myönnä takaisinmaksuaikaan pitennystä. Pitennystä voidaan myöntää koko jäljellä olevalle lainamäärälle tai osalle siitä enintään niin, että laina tulee kokonaan maksetuksi takaisin 2 momentissa tarkoitetun laina-ajan kuluessa.

11 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Asunto-osakeyhtiö- ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetyn asuntolainan ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten myönnetyn asuntolainan korko on kolme prosenttia vuodessa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 7 §:n 6 momentissa tarkoitetun lainan korko on vastaaviin tarkoituksiin annetuista ensisijaisista kiinnityslainoista yleisesti perittävän koron suuruinen.

Lisälaina on kahdeksan ensimmäistä lainavuotta koroton, jonka jälkeen siitä peritään yhtä suuri korko kuin samaan aikaan vastaaviin tarkoituksiin myönnetyistä asuntolainoista.

12 §.

Edellä 6 §:n 3 momentissa sekä 7 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetun asuntolainan ja lisälainan saajalle voidaan myöntää lykkäystä lyhennysmaksujen, korkojen tai molempien suorittamisessa enintään kymmenen vuotta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

14 §.

Julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen asuntolainan ja lisälainan sijasta myöntämästä lainasta, jonka laina-ajan ja muut lainaehdot asuntohallitus on hyväksynyt, voidaan lainan myöntäneelle luottolaitokselle suorittaa korkohyvitystä määrä, joka saadaan, kun korkoprosenttina käytetään luottolaitoksen kuuden kuukauden irtisanomisajoin tehdyistä talletuksista yleisölle kulloinkin maksaman koron lisättynä enintään kolmella prosenttiyksiköllä, ja 11 §:n 1—3 ja 5 momentin mukaisen koron välistä erotusta.

Milloin luottolaitos yleisesti perii lainanottajiltaan indeksikorotusta tai indeksikorotukseksi tarkoitettua lisäkorkoa, maksetaan valtion varoista asuntolainoja ja lisälainoja vastaavien lainojen osalta luottolaitokselle sen yleisesti noudattamien perusteiden mukaan laskettu indeksikorotus tai lisäkorko.

15 §.

Jos asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja, joka on saanut osakkeiden hankkimista varten asunto- tai lisälainaa, tai asuntolainaa saaneen asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja tahtoo luovuttaa osakkeensa muulle kuin aviopuolisolleen, rintaperilliselleen, ottolapselleen, vanhemmilleen, sisaruksilleen tai kunnalle tai kunnan nimeämälle 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle taikka jos hän tahtoo ryhtyä pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa, jonka hallintaan osakkeet oikeuttavat, muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, on hänen tarjottava osakkeet sen kunnan lunastettavaksi, jossa yhtiön kiinteistö sijaitsee. Niin ikään on omakotitalon omistajan, joka on saanut sen rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten asunto- tai lisälainaa, tahtoessaan luovuttaa kiinteistön muulle kuin edellä mainitulle henkilölle tai ryhtyä pysyvästi käyttämään siinä olevaa asuinhuoneistoa muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, tarjottava kiinteistö sen kunnan lunastettavaksi, jossa kiinteistö sijaitsee.

Kunnalla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa mainitun tarjouksen saatuaan päättää lunastaa kysymyksessä oleva omaisuus. Tarjoamisvelvollisuus on voimassa, kunnes omistaja sekä, milloin kysymyksessä ovat asunto-osakeyhtiön osakkeet, myös tämän saama laina on kokonaan maksettu takaisin.

15 a §.

Osakkeiden lunastushinta on määrättävä yhtiöosuuden suuruiseksi. Tällöin on yhtiön omistama kiinteistö arvioitava ottaen huomioon yhtiön omistaman rakennuksen tai rakennusryhmän valmistumisen jälkeen hankintakustannuksissa rakennuskustannusindeksin mukaan laskettuna tapahtuneet muutokset sekä kohtuulliset arvonvähennykset ja kiinteistön parannukset. Yhtiöosuuden arvoon lisätään kohtuullinen korvaus osakkeenomistajan kustannuksella huoneistoon ehkä tehdyistä parannuksista ja siitä vähennetään niiden kustannusten osuus, jotka ovat tarpeen huoneiston saattamiseksi siihen kuntoon, missä se oli omistajan siihen muuttaessa, ottamatta kuitenkaan lukuun huoneiston luonnollista kulumista. Yhtiön hallituksen tulee antaa kunnalle lunastushinnan määräämistä varten tarpeelliset tiedot. Omakotitalon lunastushinta määrätään noudattaen soveltuvin osin mitä edellä on säädetty yhtiön omistaman kiinteistön arvon arvioimisesta. Tarkemmat säännökset lunastushinnan määräämisestä annetaan asetuksella.

Kunnan katsotaan käyttäneen lunastamisoikeutensa, kun päätös lunastamisesta on annettu omistajalle tiedoksi. Lunastushinta on heti maksettava.

15 b §.

Kunnan tulee, jollei asuntohallitus erityisestä syystä salli toisin meneteltävän, kuuden kuukauden kuluessa luovuttaa lunastusoikeuden nojalla saamansa omaisuus 5 §:n mukaiset edellytykset täyttävälle henkilölle. Luovutushintaan saadaan tällöin lukea lunastushinnan lisäksi sille kuuden prosentin vuotuinen korko sekä lunastamisesta ja ennen luovuttamista edellä mainitun kuuden kuukauden aikana omaisuudesta kunnalle aiheutuneet suoranaiset kustannukset vähennettyinä omaisuudesta saaduilla tuloilla.

15 c §.

Edellä 15 §:ssä mainitun omaisuuden tullessa lunastusoikeuden nojalla kunnalle siirtyy osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina kunnan vastattavaksi.

Kunnan luovuttaessa 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden samoin kuin silloin, kun omistaja luovuttaa omaisuuden kunnan nimeämälle ostajalle tai 15 §:ssä tarkoitetulle lähiomaiselle, voidaan asunto- ja lisälaina, milloin 5 §:n ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentin mukaiset edellytykset ovat olemassa, siirtää luovutuksen saajan vastattavaksi.

15 d §.

Asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä oleva yhtiön tai osakkeenomistajan taikka muun henkilön etuosto- tai lunastusoikeutta tarkoittava määräys on tehoton, kunnes osakkeiden hankkimista tai asunto-osakeyhtiötalon rakentamista tai laajentamista varten myönnetty asunto- tai lisälaina on kokonaan takaisin maksettu.

15 e §.

Jos 15 §:ssä tarkoitettu osakkeiden tai omakotitalon omistaja noudattamatta, mitä omaisuuden tarjoamisesta kunnan lunastettavaksi on säädetty, tai tarjouksen tehtyään ennen kunnan lunastusoikeuden käyttämiselle säädetyn määräajan päättymistä luovuttaa sanotun omaisuuden muulle kuin 15 §:ssä mainitulle lähiomaiselle, kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle taikka ryhtyy pysyvästi käyttämään asuinhuoneistoa muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi tai siinä tapauksessa, että kunta sanotun määräajan kuluessa on 15 a §:n 2 momentin mukaisesti käyttänyt lunastusoikeuttaan, ei 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnallisen viranomaisen määräämässä ajassa sen jälkeen, kun lunastamispäätös on saanut lainvoiman, luovuta omaisuutta kunnalle tai kunnan nimeämälle ostajalle, voidaan osakkeiden hankkimista sekä omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina irtisanoa osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi. Lisäksi voidaan luovuttaja tai, milloin kysymyksessä on asuinhuoneiston käyttö muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, omistaja velvoittaa valtiolle kokonaan tai osaksi suorittamaan omaisuuden käyvän hinnan ja 15 a §:ssä tarkoitetun lunastushinnan välinen erotus.

15 f §.

Sikäli kuin 15 c ja 15 e §:stä ei muuta johdu, voidaan asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnetty asunto- ja lisälaina omistusoikeuden vaihtuessa irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 5 §:n ja lisälainan osalta myös 6 §:n 5 momentin säännös huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 g §.

Vuokra-, asunto-osuuskunta- tai asunto-osakeyhtiötalo taikka erillinen lämmityslaitos tai muu huoltorakennus, jonka rakentamista tai laajentamista varten on myönnetty asuntolainaa tai 7 §:n 6 momentissa tarkoitettua lainaa, saadaan, jollei lainaa ole kokonaan maksettu takaisin, luovuttaa ainoastaan asuntohallituksen hyväksymien perusteiden mukaan määräytyvästä hinnasta kunnalle tai kunnan nimeämälle tai asuntohallituksen hyväksymälle ostajalle ja vain, mikäli 5 §:n mukaiset edellytykset ovat olemassa. Tällöin laina voidaan siirtää luovutuksen saajan vastattavaksi.

Jollei luovutus tapahdu 1 momentin mukaisesti tai jos vuokra- tai asunto-osuuskuntataloa tai siihen kuuluvaa asuinhuoneistoa taikka asunto-osakeyhtiötaloa ryhdytään pysyvästi käyttämään muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, voidaan laina kokonaan tai osaksi irtisanoa heti takaisin maksettavaksi. Lisäksi voidaan luovuttaja tai, milloin kysymyksessä on talon taikka vuokra- tai asunto-osuuskuntataloon kuuluvan asuinhuoneiston käyttö muuhun tarkoitukseen kuin asunnoksi, omistaja velvoittaa kokonaan tai osaksi suorittamaan valtiolle kiinteistön käyvän hinnan ja 15 a §:ssä säädetyllä tavalla lasketun kiinteistön arvon erotus.

Sikäli kuin 2 ja 3 momentista ei muuta johdu, voidaan laina omistusoikeuden vaihtuessa irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 5 §:n säännös huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 h §.

Mitä 15—15 g §:ssä on säädetty, on soveltuvin osin vastaavasti voimassa asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista ja omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta sekä vuokra-, asunto-osuuskunta- ja asunto-osakeyhtiötalon rakentamista tai laajentamista varten myönnettyjen 14 §:ssä tarkoitettujen lainojen osalta.

15 i §.

Sen lisäksi, mitä 15 c—15 h §:ssä on säädetty, voidaan asunto- ja lisälaina sekä 7 §:n 6 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitettu laina irtisanoa kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi, jos lainansaaja tai se, jolle laina on siirtynyt, ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lainaehtoja.

16 §.

Tässä laissa tarkoitettua lainaa voidaan myöntää ja valtion takaus antaa omakotitalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta taikka asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten tällaisen edun saaneelle toistamiseen vain siinä tapauksessa, että asianomainen on noudattanut, mitä 15 §:ssä on säädetty, taikka muutoin, milloin erityisen painavia syitä on.

17 §.

Edellä 14 §:ssä mainitun luottolaitoksen ja 20 §:ssä tarkoitetun kunnallisen viranomaisen on valvottava, että lainat käytetään niitä myönnettäessä määrättyyn tarkoitukseen ja muutoin tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §.

Kaupungissa ja kauppalassa sekä sellaisessa maalaiskunnassa, jonka asukasluku viimeksi toimitetun henkikirjoituksen mukaan on vähintään 10 000, valtuuston on hyväksyttävä ja vuosittain tarkistettava asuntotuotanto-ohjelma aina lähinnä seuraavia viittä vuotta varten. Sisäasiainministeriö voi määrätä ohjelman laadittavaksi muussakin maalaiskunnassa, missä sitä on pidettävä tarpeellisena, ja antaa määräyksiä kuntien yhteistoiminnasta ohjelmia laadittaessa.

— — — — — — — — — — — — — —

24 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain mukaisia lainoja saa kuitenkin myöntää vasta 1 päivästä heinäkuuta 1968 lukien, lain 14 §:n mukaisia korvauksia saa suorittaa ja 13 §:n mukaisia valtion takauksia antaa luottolaitosten sanotun päivän jälkeen myöntämien lainojen osalta. Heinäkuun 1 päivään 1968 saakka annetaan edelleen lainoja ja asuntotakuita 1 momentissa mainitun asuntotuotantolain mukaisina, kuitenkin myös muualla kuin sanotun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla alueilla ja siten, että lainojen, lukuun ottamatta 1 momentissa mainitun asuntotuotantolain 6 a §:ssä tarkoitettuja lisä- ja asunto-osakelainoja, korosta on voimassa, mitä tämän lain 11 §:ssä on säädetty, ja että asunnon huoneistoalan osalta on voimassa, mitä 4 §:ssä on säädetty. Tässä momentissa tarkoitettujen lainojen myöntämiseen käytetään 2 §:ssä mainittuja varoja.

Asuntolainoista, -takuista ja -avustuksista 29 päivänä maaliskuuta 1949 annetun lain (224/49), asutuskeskusten asuntorakennustuotannon tukemisesta valtion varoilla samana päivänä annetun lain (226/49) sekä 4 päivänä joulukuuta 1953 annetun asuntotuotantolain (488/53) nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 1967 myönnettyihin lainoihin sovelletaan mainittujen lakien säännöksiä,

kuitenkin niin, että asunnon huoneistoalan osalta sovelletaan mitä tämän lain 4 §:ssä on säädetty.

Edellä 19 §:ssä tarkoitettu asuntotuotantoohjelma on laadittava ensi kerran vuosiksi 1969—1973.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Sairaalalain (49/56) 11 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on 8 päivänä kesäkuuta 1962 annetussa laissa (350/62), Hämeenlinnan, Lapin, Mikkelin ja Vaasan lääninsairaalat sekä Kemin ja Porin yleiset sairaalat on luovutettu 1 päivästä heinäkuuta 1965 lukien asianomaisten keskussairaalapiirien kuntainliitoille keskussairaaloina käytettäviksi.

Kuntien maksuosuudet luovutettujen sairaalarakennusten ja irtaimiston arvosta on kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetun lain (561/65) 18 §:n 2 momentin mukaan, joka vastaa sairaalalain 11 §:n 3 momentin säännöstä, suoritettava valtiolle sitten, kun kysymyksessä oleva keskussairaala on keskussairaaloiden rakentamisesta 27 päivänä kesäkuuta 1950 annetun lain (337/50) 2 §:ssä mainitun kiireellisyysjärjestyksen mukaan rakentamisvuorossa. Tämä säännös ei ole riittävän selvä maksuosuuksien suorittamisajankohdan määrittelemiseksi.

Myöskään se ei ole täysin selvää, onko edellä mainittujen sairaaloiden rakentamisen tai laajentamisen keskussairaalan perustamiskirjassa määrättyyn laajuuteen tapahduttava valtion ja asianomaisten kuntien toimesta yhteisesti siten, että rakennustyön suunnittelusta, johdosta ja valvonnasta huolehtii rakennustoimikunta, vai samassa järjestyksessä kuin valmista keskussairaalaa laajennetaan eli kuntainliiton toimesta sen jälkeen, kun työ on hyväksytty valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan.

Kuntien maksuosuuksien suorittamiselle olisi säädettävä täsmällinen määräaika, jonka tulisi olla kaikkien kysymyksessä olevien sairaaloiden kohdalta sama. Käytännöllisistä syistä olisi paikallaan myös säätää, että maksuosuudet perii kunnilta ja suorittaa valtiolle keskussairaalapiirin kuntainliitto. Määräaika ehdotetaan asetettavaksi siten, että maksuosuudet on suoritettava viitenä yhtä suurena eränä vuosina 1968—1972 kunkin vuoden loppuun mennessä.

Laadittujen perustamiskirjojen mukaan näihin keskussairaaloihin olisi rakennettava tartuntatautien osasto. Tätä ei kuitenkaan ole pidettävä tarpeellisena, vaan riittää, että sairaalassa on mahdollisuus tartuntatautisten hoitamiseen, niin kuin kunnallisista yleissairaaloista annetussa laissa edellytetäänkin.

Keskussairaalan rakentaminen tai laajentaminen, tartuntatautien osastoa lukuun ottamatta, perustamiskirjassa määrättyyn laajuuteen olisi tarkoituksenmukaisinta uskoa kuntainliitolle, jonka tällöin olisi saatava työstä aiheutuviin kustannuksiin perustamiskustannusten valtionapu samojen perusteiden mukaan ja samassa järjestyksessä kuin sitä annetaan valmiin keskussairaalan laajentamiseen.

Näiden vajaina keskussairaaloiksi siirrettyjen sairaaloiden rakentamiseen tai laajentamiseen olisi 2 §:n 1 momentin säännöksestä riippumatta voitava käydä käsiksi sitä mukaa kuin suunnitelmat saadaan valmiiksi ja voidaan hyväksyä. Sairaanhoidon tarpeiden asettamien vaatimusten ohella on kuitenkin otettava huomioon myös ne mahdollisuudet, mitkä valtiontalouden kannalta on suorittaa valtionapua kysymyksessä oleviin kustannuksiin. Tämän johdosta ehdotetaan, että työn hyväksyminen valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan tapahtuisi säädetyssä järjestyksessä, mutta että valtionapu voitaisiin määrätä maksettavaksi vasta työn valmistuttua, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluessa siitä. Tällöin kuntainliitolle olisi suoritettava vuosittain neljän prosentin korko valtionavun erille laskettuna siitä, kun ne olisi yleisten säännösten mukaan ollut suoritettava, maksupäivään asti. Näin kuntainliitto saisi vastaavan edun kuin niissä tapauk-

sissa, joissa keskussairaala on keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain 4 §:n nojalla rakennettu ennen kiireellisyysjärjestyksen mukaista rakentamisvuoroaan.

Edellä selostetut muutokset ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla keskussairaaloiden rakentamisesta annettua lakia.

Näiden keskussairaalain saattaminen perustamiskirjan mukaiseen laajuuteen edellyttää niihin rakennettavaksi yhteensä 1362 sairaansijaa, joiden kustannukset arviolta ovat n. 177 000 000 markkaa. Valtionapu tästä on 2/3 eli siis n. 118 000 000 markkaa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään keskussairaaloiden rakentamisesta 27 päivänä kesäkuuta 1950 annettuun lakiin (337/50) uusi näin kuuluva 6 a §:

6 a §.

Siitä poiketen, mitä edellä tässä laissa ja kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (561/65) on säädetty, noudatetaan 2 §:n 1 momentin 11, 12, 14 ja 16—18 kohdassa mainittujen sairaaloiden osalta tämän pykälän säännöksiä.

Kuntien maksuosuudet keskussairaalapiirin kuntainliitolle luovutettujen valtion sairaalarakennusten ja irtaimiston arvosta perii ja suorittaa valtiolle kuntainliitto. Ne on maksettava viitenä yhtä suurena eränä vuosina 1968—1972 kunkin vuoden loppuun mennessä.

Keskussairaalaan ei rakenneta tartuntatautien osastoa. Siinä tulee kuitenkin olla mahdollisuus tartuntatautisten hoitamiseen.

Keskussairaalan rakentaminen tai laajentaminen perustamiskirjassa määrättyyn laajuuteen, ottaen kuitenkin huomioon mitä 3 momentissa on sanottu, tapahtuu kuntainliiton toimesta ja riippumatta siitä, mitä 2 §:n 1 momentissa on säädetty. Työstä aiheutuviin kustannuksiin kuntainliitto saa valtionapua sen mukaan, kuin keskussairaalan perustamiskustannuksiin annettavasta valtionavusta on säädetty. Hyväksyttäessä työ valtionapua koskevaan yleiseen suunnitemaan voidaan kuitenkin määrätä, että valtionapu maksetaan vasta työn valmistuttua, viimeistään kolmen vuoden kuluessa siitä. Tällöin kuntainliitolle suoritetaan vuosittain neljän prosentin korko valtionavun erille laskettuna siitä päivästä, minä ne olisi yleisten säännösten mukaan ollut suoritettava, maksupäivään asti.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sisäasiainministeri *Martti Viitanen.*

Talousvaliokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä viime toukokuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 62. Valiokunta on käsitellyt asian, jonka johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina sisäasiainministeriöstä hallitusneuvos Uuno Nevala, lääkintöhallituksesta lääkintöneuvos Osmo Vartiainen ja talousneuvos Onni Vauhkonen, Sairaalaliiton johtaja, varatuomari Heikki Simola, Suomen Kaupunkiliitosta varatuomari Sakari Kallio, Maalaiskuntien Liitosta varatuomari Pentti Vataja sekä Finlands Svenska Landskommuners Förbund nimisen liiton johtaja, varatuomari Jacob Söderman. Saatuaan asiassa vielä muutakin selvitystä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on ehdotettu keskussairaaloiden rakentamisesta annettuun lakiin lisättäväksi selventävä säännös siitä, milloin Hämeenlinnan, Mikkelin, Satakunnan, Seinäjoen, Kemin ja Lapin keskussairaalapiiriin kuuluvien kuntien on suoritettava maksuosuutensa keskussairaalapiirin kuntainliitolle luovutettujen valtion sairaalarakennusten ja irtaimiston arvosta sekä siitä, kenen toimesta kysymyksessä olevien keskussairaaloiden rakentaminen perustamiskirjan edellyttämään laajuuteen tapahtuisi. Esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa sitä paitsi edellytetään, että hyväksyttäessä kuntainliiton rakennushanke valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan, voitaisiin määrätä, että valtionapu maksetaan vasta työn valmistuttua, viimeistään kolmen vuoden kuluessa siitä.

Kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan kuntien maksuosuudet keskussairaalapiirin kuntainliitolle luovutettujen sairaalarakennusten ja irtaimiston arvosta on suoritettava valtiolle sitten, kun keskussairaala on keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain 2 §:ssä mainitun kiireellisyysjärjestyksen mukaisessa rakentamisvuorossa. Kun sanottu säännös hallituksen esityksen perustelujen mukaan ei ole riittävän selvä maksuosuuksien suorittamisajankohdan määrittelemiseksi, on esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa ehdotettu asetettavaksi kuntien maksuosuuksien suorittamiselle täsmällinen määräaika siten, että maksuosuudet olisi suoritettava viitenä yhtä suurena eränä vuosina 1968—1972 kunkin vuoden loppuun mennessä. Kun voimassa olevien säännösten mukaan sairaala voi tulla rakentamisvuoroon vasta sen jälkeen, kun valtio kykenee rahoittamaan osuutensa sairaalan perustamiskustannuksista, merkitsisi puheena olevan säännöksen hyväksyminen näin ollen kuntien maksuosuuksien suorittamisajankohdan asettamista eräissä tapauksissa olennaisesti varhaisemmaksi kuin mitä kunnat ovat asianomaisten sairaalain luovutussopimuksia hyväksyessään edellyttäneet. Tämän vuoksi ja kun ne keskussairaalapiirit, joihin ei vielä ole valtion tukemana voitu rakentaa uutta ajanmukaista keskussairaalaa, ovat sairaanhoidollisesti muita keskussairaalapiirejä huonommassa asemassa, ei valiokunnan mielestä hallituksen ehdottamaa järjestelyä voida sellaisenaan hyväksyä, ellei samalla saada varmuutta siitä, että valtion tulo- ja menoarviossa vastaavasti varataan nyt kysymyksessä olevien sairaalain perustamiskustannuksiin myönnettävää valtionapua varten erillinen, vähintään saman suuruinen määräraha kuin mitä kuntien kunakin vuonna maksettavaksi erääntyvät yhteenlasketut maksuosuudet edustavat.

Vaikka hallituksen esityksessä ehdotettu keskussairaalan laajentaminen kuntainliiton

omasta toimesta näyttääkin tarjoavan varsin varteen otettavia etuja siitä syystä, että kuntainliitto on joka tapauksessa vastuussa sairaalan toiminnasta, ei valiokunnan käsityksen mukaan kuntainliitoilla kuitenkaan ole taloudellisia mahdollisuuksia päästä kohtuullisessa ajassa merkittävästi kehittämään ja laajentamaan keskussairaaloitaan, ellei valtion tulo- ja menoarviossa vuosittain varata erillistä määrärahaa näiden sairaalain laajentamiseen ja perushankintoihin myönnettävää valtionapua varten.

Edellä olevan johdosta valiokunta hyväksyessään käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen samalla ilmoittaa edellyttävänsä, että hallitus ottaa vuosittain valtion tulo- ja menoarvioesitykseen keskussairaalapiirin kuntainliitoille keskussairaaloina ylläpidettäviksi luovutetuista valtion sairaaloista suoritettavia kuntien maksuosuuksia vastaavan määrän lisäksi riittävän suuren määrärahan puheena olevien keskussairaalain laajentamiseen, peruskorjauksiin ja perushankintoihin myönnettävää valtionapua varten siihen asti, kunnes sairaalat on rakennettu perustamiskirjan edellyttämään laajuuteen.

Kun kuntien vuoden 1968 talousarvion valmistelu tällä hetkellä on jo varsin pitkällä ja kun eräissä kunnissa ensi vuoden tulo- ja menoarvioehdotus saattaisi tulla lopullisesti hyväksytyksikin ennen kuin käsiteltävänä oleva lakiehdotus vahvistetaan, ei valiokunnan mielestä näytä olevan käytännöllisiä mahdollisuuksia määrätä maksuaikaa alkavaksi vielä ensi vuonna, minkä vuoksi valiokunta on päättänyt ehdottaa kuntien maksuosuuksien suorittamisen siirtämistä yhdellä vuodella tuonnemmaksi eli tapahtuvaksi vuosina 1969—1973.

Käsiteltävänä oleva lakiehdotus lähtee siitä, että kuntien valtiolle suoritettavat maksuosuudet olisi kuntainliiton perittävä ja suoritettava sitten valtiolle. Kun kysymyksessä kuitenkin on kuntien välitön suoritusvelvollisuus valtiolle, ei valiokunnan mielestä ole asianmukaista, että näiden maksuosuuksien periminen siirrettäisiin kuntainliiton vastuulle. Tämän vuoksi ja kun kaikkien muiden keskussairaalain osalta valtio on tähän asti perinyt keskussairaalan rakentamisesta aiheutuneet maksuosuudet välittömästi kunnilta, valiokunta ei ole katsonut olevan aihetta tässä vaiheessa muuttaa käytäntöä ja on näin ollen päättänyt tehdä tätä tarkoittavan muutosehdotuksen lakiehdotuksen 6 a §:n 2 momenttiin.

Hallituksen esitykseen sisältyvää säännöstä, jonka mukaan hyväksyttäessä työtä valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan voidaan määrätä, että valtionapua maksetaan vasta työn valmistuttua, viimeistään kolmen vuoden kuluessa, ei voida valiokunnan käsityksen mukaan pitää täysin hyväksyttävänä. Se saattaa näet antaa aiheen sellaiseen tulkintaan, että valtionapu näissä tapauksissa voitaisiin säännönmukaisesti määrätä suoritettavaksi vasta kolmen vuoden kuluttua työn valmistuttua. Tähän nähden ja kun esityksen edellyttämä neljän prosentin korkohyvitys ei voi vastata sitä taloudellista tappiota, mikä järjestelmästä kunnille aiheutuisi, on valiokunnan mielestä välttämätöntä, että puheena oleva säännös hyväksytään siinä muodossa, että valtionavun maksaminen voidaan määrätä siirrettäväksi vain kuntainliiton suostumuksella. Tätä tarkoittava muutosehdotus sisältyy lakiehdotuksen 6 a §:n 4 momenttiin.

Tässä yhteydessä valiokunnassa on vielä kiinnitetty vakavaa huomiota siihen, että hyväksyttäessä työtä valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan olisi ensisijaisesti otettava huomioon kunkin alueen sairaansijojen todellinen tarve eikä ratkaistava asiaa pelkästään kuntien rahoitusmahdollisuuksien perusteella.

Sen johdosta, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään keskussairaaloiden rakentamisesta 27 päivänä kesäkuuta 1950 annettuun lakiin (337/50) uusi näin kuuluva 6 a §:

6 a §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Kuntien maksuosuudet keskussairaalapiirin kuntainliitolle luovutettujen valtion sairaalarakennusten ja irtaimiston arvosta *on kuntien* suorit*ettava* valtiolle *(poist.)* viitenä yhtä suurena eränä vuosina 196*9*—197*3* kunkin vuoden loppuun mennessä.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Keskussairaalan rakentaminen tai laajentaminen perustamiskirjassa määrättyyn laajuuteen, ottaen kuitenkin huomioon mitä 3 momentissa on sanottu, tapahtuu kuntainliiton toimesta ja riippumatta siitä, mitä 2 §:n 1 momentissa on säädetty. Työstä aiheutuviin kustannuksiin kuntainliitto saa valtionapua sen mukaan kuin keskussairaalan perustamiskustannuksiin annettavasta valtionavusta on säädetty. Hyväksyttäessä työ valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan voidaan kuitenkin *kuntainliiton suostumuksella* määrätä, että valtionapu maksetaan vasta työn valmistuttua, viimeistään kolmen vuoden kuluessa siitä. Tällöin kuntainliitolle suoritetaan vuosittain neljän prosentin korko valtionavun erille lasketuna siitä päivästä, minä ne olisi yleisten säännösten mukaan ollut suoritettava, maksupäivään asti.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Helle, jäsenet Eskman, Granvik, Kaarlonen, Lehmonen, Niinikoski, Paananen, Paasivuori, Paavola, Siiskonen, Sileäkangas, Vaittinen ja Weckman sekä varajäsen Vartia.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 94 hallituksen esityksen johdosta laiksi keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta talousvaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehdyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 62 laiksi keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Talousvoliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 94.

Hyväksyessään lain Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että Hallitus ottaa vuosittain valtion tulo- ja menoarvioesitykseen keskussairaalapiirin kuntainliitoille keskussairaaloina ylläpidettäviksi luovutetuista valtion sairaaloista suoritettavia kuntien maksuosuuksia vastaavan määrän lisäksi riittävän suuren määrärahan puheena olevien keskussairaalain laajentamiseen, peruskorjauksiin ja perushankintoihin myönnettävää valtionapua varten siihen asti, kunnes sairaalat on rakennettu perustamiskirjan edellyttämään laajuuteen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

keskussairaaloiden rakentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään keskussairaaloiden rakentamisesta 27 päivänä kesäkuuta 1950 annettuun lakiin (337/50) uusi näin kuuluva 6 a §:

6 a §.

Siitä poiketen, mitä edellä tässä laissa ja kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (561/65) on säädetty, noudatetaan 2 §:n 1 momentin 11, 12, 14 ja 16—18 kohdassa mainittujen sairaaloiden osalta tämän pykälän säännöksiä.

Kuntien maksuosuudet keskussairaalapiirin kuntainliitolle luovutettujen valtion sairaalarakennusten ja irtaimiston arvosta on kuntien suoritettava valtiolle viitenä yhtä suurena eränä vuosina 1969—1973 kunkin vuoden loppuun mennessä.

Keskussairaalaan ei rakenneta tartuntatautien osastoa. Siinä tulee kuitenkin olla mahdollisuus tartuntatautisten hoitamiseen.

Keskussairaalan rakentaminen tai laajentaminen perustamiskirjassa määrättyyn laajuuteen, ottaen kuitenkin huomioon mitä 3 momentissa on sanottu, tapahtuu kuntainliiton toimesta ja riippumatta siitä, mitä 2 §:n 1 momentissa on säädetty. Työstä aiheutuviin kustannuksiin kuntainliitto saa valtionapua sen mukaan kuin keskussairaalan perustamiskustannuksiin annettavasta valtionavusta on säädetty. Hyväksyttäessä työ valtionapua koskevaan yleiseen suunnitelmaan voidaan kuitenkin kuntainliiton suostumuksella määrätä, että valtionapu maksetaan vasta työn valmistuttua, viimeistään kolmen vuoden kuluessa siitä. Tällöin kuntainliitolle suoritetaan vuosittain neljän prosentin korko valtionavun erille laskettuna siitä päivästä, minä ne olisi yleisten säännösten mukaan ollut suoritettava, maksupäivään asti.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksesta.

Talouselämämme nykyisessä vaiheessa, jolloin teollisuuden omarahoitusmahdollisuudet ovat supistuneet ja yleisön talletuksia vastaanottavien rahalaitosten luotonantokyky heikentynyt, on talouspolitiikassa tullut entistä tärkeämmäksi huolehtia terveiksi ja kehityskykyisiksi katsottavien teollisuuden investointihankkeiden rahoitustarpeen tyydyttämisestä. Tämä edellyttää pääomien hankkimista nimenomaan sellaisille luottolaitoksille, jotka ovat erikoistuneet pitkäaikaisiin investointiluottoihin ja pystyvät mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja vapaasti ohjaamaan varoja sellaisiin kohteisiin, jotka tällä hetkellä taloudellisen kasvun, työllisyyden sekä liiketaloudellisen kannattavuuden kannalta näyttävät tähdellisimmiltä. Varojen saamiseksi tällaisiin tarkoituksiin on jo maksutasesyistä mahdollisuuksien mukaan turvauduttava ulkomaisiin pääomamarkkinoihin.

Suomen valtion takauksella on jo Mortgage Bank of Finland Oy laskenut tänä keväänä liikkeeseen ulkomaisen obligaatiolainan, jonka varat käytetään lähinnä Pohjois-Suomessa teollisuuskohteisiin, jotka samalla monipuolistavat maan teollista rakennetta. Muut kysymykseen tulevat luottolaitokset ovat lähinnä Teollistamisrahasto Oy ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy, jotka myös ovat tiedustelleet mahdollisuuksia ulkomaisten lainojen liikkeeseen laskemiseen, mikä kummassakin tapauksessa edellyttäisi Suomen valtion takausta.

Teollistamisrahasto Oy on toiminnassaan pien- ja keskisuuren teollisuuden kehitysluottolaitoksena voinut toistaiseksi käyttää luotonannossaan varsin huomattavassa määrin kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta saatuja varoja. Vuoden 1966 loppuun mennessä oli Teollistamisrahasto Oy:n suoraan lopullisiin sijoituskohteisiin myöntämien lainojen määrä noussut pääoma-arvoltaan 110,5 miljoonaan markkaan. Tästä määrästä oli 58,6 miljoonaa markkaa myönnetty kotimaisista varoista ja 51,9 miljoonaa markkaa Maailmanpankilta lainatuista varoista, jotka viime mainitut varat on kuitenkin jo käytetty lähes kokonaisuudessaan. Jotta Teollistamisrahasto Oy voisi tuloksellisesti jatkaa toimintaansa, on uusien lainojen hankkiminen välttämätöntä.

Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy on toiminnassaan keskittynyt suurehkon teollisuuden pitkäaikaisten luotontarpeiden tyydyttämiseen. Tämänkin teollisuuden piirissä on hyviä investointisuunnitelmia, joita joudutaan lykkäämään, ellei vierasta pitkäaikaista pääomaa voida näihin kohteisiin osoittaa. Suomen valtion takauksella sai Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy jo vuonna 1964 40 miljoonan Länsi-Saksan markan suuruisen obligaatiolainan käytettäväksi kotimarkkinateollisuutemme pääomantarpeen tyydyttämiseen. Vuoden 1966 lopussa oli pankin myöntämiä kuoletuslainoja Suomen teollisuuden ja voimatalouden käytössä kaikkiaan 256,6 miljoonan markan arvosta. Hallituksen käsityksen mukaan olisi nyt syytä pyrkiä varaamaan tilaa uudelle Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaiselle lainalle, joka ohjattaisiin sekä vientiä lisäävän että tuontitarpeita vähentävän keskisuuren ja suuren teollisuuden uusiin investointeihin erityisesti silmällä pitäen työllisyyden kasvua. Tämäkin laina edellyttäisi Suomen valtion takausta.

Kansainväliset pääomamarkkinat kuluvana vuonna ovat parantuneet toistaiseksi siinä määrin, että myös kaksi suomalaista obligaatiolainaa on voitu menestyksellisesti laskea liikkeeseen. Markkinoiden kehitystä ei luonnollisesti voida täsmällisesti ennakoida, mutta on kuitenkin pidettävä mahdollisena, että ottaen huomioon täksi vuodeksi suunnitellun valtion luotonoton ulkomailta myös molemmille edellä mainituille luottolaitoksille ilmaantuisi tilaisuus laskea liikkee-

seen ulkomainen laina joko US dollari- tai DM-määräisenä. Jotta tällaisia kenties aukeavia mahdollisuuksia voitaisiin käyttää hyväksi, tulisi valtioneuvostolla olla valtuudet valtion takauksen antamiseen, jolloin valtioneuvoston määrättäväksi jäisi markkinatilanteesta riippuen lainan määrä sekä millaisin korko- ym. ehdoin se laskettaisiin liikkeeseen.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan määräämillään ehdoilla valtion takauksen Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ottamien ulkomaisten lainojen, kumpikin vasta-arvoltaan enintään 50 000 000 markkaa, ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 16 hallituksen esityksen johdosta Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksesta.

Eduskunta on 23 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 63 Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksesta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitettyjen takausvaltuuksien myöntämistä. Valiokunta pitää kuitenkin asianmukaisempana, että takausvaltuus kummankin esityksessä tarkoitetun yhtiön kohdalta myönnetään erikseen, ja siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan määräämillään ehdoilla valtion takauksen Teollistamisrahasto Oy:n ottamien vasta-arvoltaan enintään 50 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan määräämillään ehdoilla valtion takauksen Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ottamien vasta-arvoltaan enintään 50 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapasalo, Hamara, Hietala, Honkonen, Jussila, Laine, Pekkarinen, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, Koppanen, Lahtela, I. Linna, Lukkarinen, Pesola, Sandelin ja Tallgren.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 63 Teollistamisrahasto Oy:n ja Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ulkomaisten lainojen valtion takauksesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 16, on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan määräämillään ehdoilla valtion takauksen Teollistamisrahasto Oy:n ottamien vasta-arvoltaan enintään 50 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan määräämillään ehdoilla valtion takauksen Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n ottamien vasta-arvoltaan enintään 50 000 000 markkaan nousevien ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Voimassa olevassa laissa maataloustuotteiden tuontimaksuista (731/66) on ohran tuontimaksu nimikkeessä 10.03 säädetty 15 markaksi sadalta kilolta, minkä suuruisena ohran tulli ja sittemmin tuontimaksu on pysytettykin vuodesta 1955 lähtien. Kun viljelijälle maksettava keskimääräinen syyskuun perushinta on samana aikana noussut 27,10 markasta 48,15 markkaan sadalta kilolta, on ohran tuontimaksu nykyisin täysin riittämätön turvaamaan kotimaisen mallasohran tuotantoa. Tarkoituksenmukaisena ei kuitenkaan voida pitää, että maltaiden valmistamiseen käytettävää ohraa on yhä enenevin määrin ryhdytty tuomaan maahan, vaan olisi kotimaisen ohran käyttöä maltaiden valmistukseen lisättävä. Tähän tarkoitukseen käytettävän kotimaisen ohran tuotannon lisäämiseksi esitetäänkin ohran tuontimaksua korotettavaksi 10 penniä kilolta eli 15 markasta 25 markaksi sadalta kilolta.

Edellä lausutun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraava muutos:

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tuontimaksu
	II OSA KASVITUOTTEET		
	10. Ryhmä Vilja		
10.03	Ohra	100 kg	25,—

Tämä laki, joka tulee voimaan päivänä kuuta 1967, on voimassa sanotun vuoden loppuun.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 23 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 64 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Esityksen antaminen johtuu siitä, että viljelijälle ohrasta maksettava keskimääräinen syyskuun perushinta on siitä lähtien, kun ohran nykyistä tuontimaksua vastaava tulli vahvistettiin, noussut 27,10 markasta 48,15 markkaan sadalta kilolta. Kun ohran tuontimaksu nykyisin on täysin riittämätön turvaamaan kotimaisen mallasohran tuotantoa, on hallitus katsonut tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa sanotun tuontimaksun korotettavaksi 10 pennillä kilolta eli nykyisestä 15 markasta 25 markaksi sadalta kilolta.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut ehdotetun lainmuutoksen tarpeelliseksi ja asianmukaiseksi ja on siten hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut oikeaksi asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin eräin, muodollista laatua olevin korjauksin.

Valiokunta edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraava muutos:

Tuontimaksutaulukko
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki (*poist.*) tulee voimaan päivänä kuuta 1967 *ja* on voimassa sanotun vuoden loppuun.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapasalo, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, Kiviaho, I. Linna ja Silander.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 65 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 64 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 14 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 65, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraava muutos:

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tuontimaksu
	II OSA KASVITUOTTEET		
	10. Ryhmä Vilja		
10.03	Ohra	100 kg	25,—

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967 ja on voimassa sanotun vuoden loppuun.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain (157/25), jota jäljempänä sanotaan isojakolaiksi, nojalla on muodostettu viljelystiloiksi eräitä valtion maalla olleita vuokra-alueita. Jollei oteta huomioon vesialueiden rajankäyntiä, mistä nyt ei ole kysymys, on isojakolain täytäntöönpano saatettu loppuun, lukuun ottamatta Enontekiön ja Utsjoen kuntien talojen yhteismetsien muodostamistoimituksia. Yhteismetsiin tulevat alueet on kuitenkin jo rajoitettu, mutta tiliasiat ovat vielä käsittelemättä. Näihin tiliasioihin kuuluu muun muassa valtion oikeus ottaa määrämittaiset puut vuokra-alueista muodostettujen tilojen yhteismetsäosuuksilta.

Isojakolain 22 §:n 1 momentin mukaan kruununmetsätorppaa lunastettaessa ja tilaksi muodostettaessa on annettavaan tilusalaan ja etuuksiin sekä verollepanossa ja isojaossa sovellettavaan menettelytapaan nähden noudatettava, mitä isojakolaissa on säädetty vanhoista taloista, sekä lunastushintaan ynnä muihin lunastusehtoihin nähden valtion metsämaiden asuttamisesta 20 päivänä toukokuuta 1922 annetussa laissa (129/22) kruununmetsätorpista annettuja säännöksiä. Viimeksi mainitun lain mukaan toimituksessa on tietyin edellytyksin määrättävä lunastettavien tilojen yhteismetsäosuuksiin kuuluvat puut, joiden läpimitta on kuuden metrin korkeudella maasta mitaten kahdeksantoista senttimetriä tai enemmän, valtiolle pidätettäviksi sekä määräajan kuluessa leimattaviksi ja poisotettaviksi. Jos tällaiset, yli kotitarpeen olevat arvopuut jäävät tilalle, on niistä maksettava käypä hinta. Yhteismetsäosuutta vastaavasta maapohjasta ja pienestä puustosta sen sijaan hinta on säädetty perittäväksi vuoden 1914 hintatason mukaan.

Enontekiön kunnan talojen yhteismetsän pinta-ala on kaikkiaan 19 059,137 hehtaaria ja Utsjoen kunnan talojen yhteismetsän pinta-ala 8 855,525 hehtaaria verollista maata. Kysymyksessä olevia vuokra-alueista muodostettuja tiloja on Enontekiön kunnassa viisi tilaa, joiden yhteismetsäosuudet ovat yhteensä 565 hehtaaria, sekä Utsjoen kunnassa kuusitoista tilaa, joiden yhteismetsäosuudet ovat vastaavasti 855 hehtaaria.

Vuokra-alueista muodostettujen tilojen yhteismetsäosuuksille on metsähallituksen toimesta likimääräistä arvioimismenetelmää käyttäen arvioitu kuuluvan valtion hakkuuoikeuteen sisältyvää puuta pyörein luvuin 300 000 j^3. Valtion hakkuuoikeutta rajoittaa kuitenkin yhteismetsien sijainti metsärajaseuduilla. Yhteismetsiin sisältyy alueita, joilta metsää ei voida metsänhoidolliset näkökohdat ja suojametsälain säännökset huomioon ottaen hakata ollenkaan tai vain rajoitetusti. Tästä syystä valtion hakkuuoikeuteen sisältyvä puumäärä voi supistua ehkä puoleenkin edellä mainitusta määrästä. Valtion hakkuuoikeuteen sisältyvien puiden kantohinta-arvoksi on alustavasti arvioitu 78 000 markkaa. Kun toimituksessa ei kuitenkaan voida tyytyä vain toisen asianosaisen, metsähallituksen, toimesta tapahtuneeseen arvioimiin, vähentävät huomattavan suuriksi nousevat puunluku- ja leimauskustannukset sekä kalliit puunkorjuukustannukset valtion hakkuuoikeuden merkitystä. Maanmittaushallitus on katsonut, että edellä mainitussa arvioinnissa lähtöarvoina käytetyt runkomäärät hehtaaria kohti saattavat olla liian suuret, missä tapauksessa hakkuuoikeuden arvo jäisi mainittua 78 000 markkaa pienemmäksi. Ilmeistä on, että valtion hakkuuoikeuden taloudellinen arvo on varsin merkityksetön. Sen vuoksi valtion hakkuuoikeus kysymyk-

sessä olevien vuokra-alueista muodostettujen tilojen osalta ehdotetaan poistettavaksi samoin kuin vakaalla asukasoikeudella hallittujen kruununtilojen yhteismetsäosuuksien kohdalta on säädetty eräiden kruununluontoisten tilojen ja tilanosien järjestelystä 12 päivänä marraskuuta 1965 annetussa laissa (598/65).

Jos arvopuista perittäisiin vuoden 1914 hintatason mukainen hinta, olisi sen arvioinnissa käytännöllisistä syistä tyydyttävä laajempien alueiden keskiarvolukujen perusteella tapahtuvaan arviointiin huomioon ottaen suojametsälain säännöksistä johtuvat metsänkäytön rajoitukset. Kun pienempi puusto ja maapohja voimassa olevien säännösten mukaan myös olisi arvioitava vuoden 1914 hintatason mukaan, päädyttäisiin tällöin maanmittaushallituksen toimesta suoritettujen summittaisten ennakkoarvioiden mukaan yhteismetsäosuuksien maapohjan ja puuston osalta niin vähäisiin lunastushintoihin, että ne ehkä peittäisivät perimis- ja tilinpitokustannukset, mutta tuskin tuottaisivat valtiolle varsinaista tuloa. Sen vuoksi ja kun yhteismetsäosuuksien antaminen ilman vastiketta helpottaisi ja jouduttaisi yhteismetsien muodostamistoimitusten loppuun saattamista, ehdotetaan säädettäväksi, että isojakolain täytäntöönpanon yhteydessä lunastetuista vuokra-alueista muodostetuille tiloille tulevat yhteismetsäosuudet maapohjineen ja puustoineen annetaan lunastuksetta.

Edellä sanotusta ilmenee, että ehdotetusta lain muutoksesta aiheutuu valtiolle kustannusten säästöä suunnilleen tulojen vähentymistä vastaava määrä.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa 28 päivänä huhtikuuta 1925 annetun lain (157/25) 22 §:ään näin kuuluva uusi 4 momentti:

22 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Enontekiön ja Utsjoen kuntaan 1 momentin mukaan muodostetulle tilalle tulevasta osuudesta yhteismetsään ei peritä lunastushintaa, eikä valtiolla ole sanotunlaisen tilan osalta puunotto-oikeutta yhteismetsien alueilta.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivänä toukokuuta 1967 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 65. Kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos v. s. Pauli Suviojaa maatalousministeriöstä ja asessori Tauno Aminoffia maanmittaushallituksesta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on, että puheena olevan lain 22 §:ään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan ko. vuokra-alueista muodostetuille tiloille, joita on Enontekiön kunnassa viisi ja Utsjoen kunnassa kuusitoista, tulevasta osuudesta yhteismetsään ei perittäisi lunastushintaa, eikä valtiolla olisi tilan osalta puunotto-oikeutta yhteismetsien alueilta.

Voimassa olevan lain mukaan yhteismetsäosuutta vastaavasta maapohjasta ja pienestä puustosta hinta on säädetty perittäväksi vuoden 1914 hintatason mukaan. Kun yhteismetsiin sisältyy alueita, joilta metsää ei voida suojametsälain säännökset huomioon ottaen hakata ollenkaan tai vain rajoitetusti, on valtion hakkuuoikeuteen sisältyvien arvopuiden kantohinta arvioitu 78 000 markaksi. Huomattavan suuriksi nousevat arvioimiskustannukset, jotka valiokunnan saaman tiedon mukaan tulisivat olemaan Enontekiön osalta noin 19 000 markkaa ja Utsjoella noin 10 000 markkaa sekä kalliit puunkorjuukustannukset aiheuttavat sen, että valtion hakkuuoikeuden arvo on vähäinen. Tämän vuoksi valiokunta yhtyy esityksen perusteluissa olevaan toteamukseen, että lainmuutoksesta ilmeisesti aiheutuu valtiolle kustannusten säästöä suunnilleen tulojen vähentymistä vastaava määrä.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä ja ottaen huomioon olosuhteet puheena olevien kuntien alueella valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja V. A. Virtanen, jäsenet Aalto, Asunta, Berner, Friman, Honkanen, Kangas, L. Koskinen, Kull, Mäkinen, Niskanen, Rytkönen ja E. Räsänen sekä varajäsen Sileäkangas.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 83 hallituksen esityksen johdosta laiksi isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 21 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 65 laiksi isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 21 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 83, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa 28 päivänä huhtikuuta 1925 annetun lain (157/25) 22 §:ään näin kuuluva uusi 4 momentti:

22 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Enontekiön ja Utsjoen kuntaan 1 momentin mukaan muodostetulle tilalle tulevasta osuudesta yhteismetsään ei peritä lunastushintaa, eikä valtiolla ole sanotunlaisen tilan osalta puunotto-oikeutta yhteismetsien alueilta.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle eräiden asutusluottojen korkoja koskevien säännösten muuttamisesta.

Hallitus antoi 10 päivänä maaliskuuta 1967 Eduskunnalle esityksen laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Mainittu esitys on nyt peruutettu. Sen johdosta on tähän Eduskunnalle annettavaan esitykseen otettu ehdotukset eräiden asutusluottojen korkoja koskevien säännösten muuttamisesta siltä osin kuin muutosten tekeminen kiireellisesti on tarpeellista. Muista asutusluottojen maksuehtoja koskevista kysymyksistä annetaan tarvittava esitys myöhemmin. Peruutettuun esitykseen sisältyneistä, muita kuin sanottuja kysymyksiä koskeneista lain muutoksista on nyt laadittu eri esitys, jossa on otettu huomioon maa- ja metsätalousvaliokunnan asianomaisessa mietinnössä tehdyt muutosehdotukset.

Tällä hetkellä ei ole lainkaan olemassa säännöksiä kuluvan vuoden aikana myönnettävien maankäyttölain mukaisten muiden lainojen kuin maanosto-, sisarosuus- ja irtaimistolainojen korosta eikä myöskään mahdollisesti vielä myönnettävien maanhankintalainsäädännön mukaisten lainojen korosta. Sen vuoksi ja huomioon ottaen viime vuoden loppuun mennessä syntyneiden maankäyttölain mukaisten saamisten osalta jo voimassa olevan koron, jonka muiden kuin tilojen, alueiden, osuuksien ja etuuksien hintojen sekä maanosto-, sisarosuus- ja irtaimistolainojen osalta valtioneuvosto on määrännyt 4 päivänä viime lokakuuta antamallaan päätöksellä sille laissa annetun valtuuden nojalla, ehdotetaan maankäyttölain 94 §:n 1 momenttia siten muutettavaksi, että siinä välittömästi määrättäisiin kuluvan vuoden loppuun mennessä syntyvien sanotun lain mukaisten saamisten korko ja että korko tulisi olemaan, jollei lailla toisin säädetä, mainittujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen osalta yksi prosentti ja muiden maankäyttölain mukaisten lainojen osalta kolme prosenttia vuodessa. Ehdotettua säännöstä olisi sovellettava saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen kuluvan vuoden loppua. Vastaava muutos, johon kuitenkin on ollut otettava määräys myös vuotuismaksun suuruudesta, ehdotetaan tehtäväksi kuluvan vuoden aikana syntyvien maanhankintalainsäädännön mukaisten saamisten osalta asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 15 §:n 3 momenttiin.

Ehdotettujen muutosten toteuttaminen merkitsisi vuonna 1967 maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettavien määrien lisäystä yhteensä noin 200 000 markkaa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain 94 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (627/62), näin kuuluvaksi:

94 §.

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen korko on yksi prosentti ja muiden sanotussa momentissa tarkoitettujen lainojen korko kolme prosenttia vuodessa, jollei lailla toisin säädetä.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan vuoden 1967 alusta lukien saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen sanotun vuoden loppua.

Jos maan tai luoton saajalle on ennen 1 päivää tammikuuta 1967 myönnetty valtion tai rahalaitoksen saamisen maksamisessa 95 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua helpotusta sellaiseksi ajaksi, joka jatkuu sanotun ajankohdan jälkeen, lasketaan mainitun päivän jälkeiseltäkin ajalta pääoman lyhennykseksi aikaisempien säännösten mukaista lyhennystä vastaava määrä.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62), näin kuuluvaksi:

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtion ja rahalaitoksen saamisen, jonka takaisinmaksuaika on yli kolmetoista vuotta, maksaa maan ja luoton saaja toistaiseksi, sikäli kuin on kysymys tilan tai alueen myyntihinnasta, osuuden tai etuuden hinnasta tahi maanostolainasta, kolmen ja kolmeneljäsosan prosentin ja, sikäli kuin on kysymys muista saamisista, viiden prosentin suuruisin saamisen alkuperäisestä määrästä laskettavin vuotuismaksuin, joista koroksi luetaan edellisessä tapauksessa yksi ja jälkimmäisessä tapauksessa kolme prosenttia kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle ja muu osa pääoman lyhennykseksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät vuoden 1967 aikana.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 10 hallituksen esityksen johdosta eräiden asutusluottojen korkoa koskevien säännösten muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 23 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 66. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousministeri Nestori Kaasalaista, ministeri Lars Lindemania ja hallitusneuvos Jorma Punovuorta maatalousministeriöstä sekä hallitussihteeri Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä valiokunta esittää seuraavaa.

Kun kuluvan vuoden aikana myönnettävien maankäyttölain mukaisten muiden lainojen kuin maanosto-, sisarosuus- ja irtaimistolainojen eikä myöskään mahdollisesti vielä myönnettävien maanhankintalainsäädännön mukaisten lainojen osalta ole voimassa korkoa koskevia säännöksiä, valiokunta pitää, yhtyen muutoinkin hallituksen esityksen perusteluissa lausuttuun, esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä tarpeellisena ja kiireellisenä. Tämän vuoksi valiokunta on asettunut puoltamaan lakiehdotusten hyväksymistä sellaisinaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet af Heurlin, Hjerppe, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen, Westerlund ja Vilmi.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 70 hallituksen esityksen johdosta eräiden asutusluottojen korkoja koskevien säännösten muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät kaksi lakiehdotusta muuttamattomina.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden asutusluottojen korkoa koskevien säännösten muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 66 eräiden asutusluottojen korkoja koskevien säännösten muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 70, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain 94 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (627/62), näin kuuluvaksi:

94 §.

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hintojen sekä maanosto- ja sisarosuuslainojen korko on yksi prosentti ja muiden sanotussa momentissa tarkoitettujen lainojen korko kolme prosenttia vuodessa, jollei lailla toisin säädetä.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan vuoden 1967 alusta lukien saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen sanotun vuoden loppua.

Jos maan tai luoton saajalle on ennen 1 päivää tammikuuta 1967 myönnetty valtion tai rahalaitoksen saamisen maksamisessa 95 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua helpotusta sellaiseksi ajaksi, joka jatkuu sanotun ajankohdan jälkeen, lasketaan mainitun päivän jälkeiseltäkin ajalta pääoman lyhennykseksi aikaisempien säännösten mukaista lyhennystä vastaava määrä.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62), näin kuuluvaksi:

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtion ja rahalaitoksen saamisen, jonka takaisinmaksuaika on yli kolmetoista vuotta, maksaa maan ja luoton saaja toistaiseksi, sikäli kuin on kysymys tilan tai alueen myyntihinnasta, osuuden tai etuuden hinnasta tahi maanostolainasta, kolmen ja kol-

meneljäsosan prosentin ja, sikäli kuin on kysymys muista saamisista, viiden prosentin suuruisin saamisen alkuperäisestä määrästä laskettavin vuotuismaksuin, joista koroksi luetaan edellisessä tapauksessa yksi ja jälkimmäisessä tapauksessa kolme prosenttia kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle ja muu osa pääoman lyhennykseksi.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät vuoden 1967 aikana.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Vastauksissaan Hallituksen esitykseen (N:o 53/64) lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1964 tulo- ja menoarvioon sekä Hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1965 Eduskunta on lausunut 19 Pl. V: 1 "Siirto asutusrahastoon" momentin kohdalla muun muassa, että asutushallituksen maankäyttölainoituksesta antamat kaavamaiset toimeenpano-ohjeet ovat vaikeuttaneet sisarosuuksien joustavaa lunastamista ja johtaneet erityisesti pienempien tilojen syrjimiseen, että sisarosuuslainojen saanti sellaisissa tapauksissa, joissa hakijoina on useampia osakkaita, on käytännöllisesti katsoen mahdotonta sekä että pienemmät tilat, joilla viljelijäperheet ovat vuosikymmeniä asuneet, on jätetty rakentamisessa, lisämaan hankinnassa sekä muussa tilan kunnostamista tarkoittavassa lainoituksessa asutustoiminnan antaman tuen ulkopuolelle. Eduskunta on lisäksi edellyttänyt Hallituksen huolehtivan siitä, että tällainen lain kaavamaisesta tulkinnasta aiheutuva kohtuuton ja epäoikeudenmukainen menettely saadaan loppumaan.

Asutushallituksen antamat, maankäyttölainojen myöntämisen edellytyksiä koskevat ohjeet perustuvat siihen voimassa olevasta maankäyttölainsäädännöstä ilmenevään periaatteeseen, että vaatimus tilan elinkelpoisuudesta ei liity yksinomaan viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustilan perustamiseen, vaan myös lainoitukseen silloin, kun sen tuella saadaan aikaan tilan perustamiseen verrattava toimenpide. Tämä periaate käy ilmi maankäyttölain 7 §:n 3 momentista sekä 21 §:n 1 ja 2 momentista verrattuna 23 §:ään. Milloin lainoitustoiminnassa on kysymys tilan perustamiseen verrattavasta toimenpiteestä, on osaksi harkinnanvaraista. Asutushallituksen lainoitusohjeiden mukaan ei sanotunlaisena toimenpiteenä pidetä sellaisen asuntoviljelys- tai kalastustilaan verrattavan tilan hankkimisen, sille rakentamisen ja sen kuntoonpanon lainoittamista, jolta lainan hakijan voidaan katsoa tilalla asuen, hänen ja hänen perheensä sivuansiot huomioon ottaen, saavan perheelleen toimeentulon, ja jonka asuin- tai kotieläinrakennusta ei ole tarpeen lähimmän viiden vuoden aikana perustuksen, seinien, lattian, kattojen eikä lämmityslaitteiden osalta peruskorjata.

Hallituksen mielestä olisi nykyoloissa pääsäännöksi suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan lainoituksessa asetettava, että tila täyttää maankäyttölain mukaisen asuntoviljelystilan perustamiselle säädetyt edellytykset. Kun suuri osa maamme pientiloista ei kuitenkaan täytä sanottuja edellytyksiä, ovat väljemmät säännökset jo rakennettujen tilojen lainoittamisen osalta toistaiseksi tarpeen. Jos hakijan voidaan katsoa saavan itselleen ja perheelleen suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavalta tilalta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon ja tilalla on kooltaan riittäväksi katsottava, tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, tulisi tällaisen tilan hankkimisen, sille rakentamisen ja sen kuntoonpanon rahoittamiseksi edelleenkin voida antaa lainoja. Rakennusta olisi pidettävä kooltaan riittävänä silloin, kun sen voidaan kohtuudella katsoa vastaavan tilan tai perheen tarvetta. Tyydyttävässä kunnossa olevana rakennusta olisi pidettävä, milloin sen peruskorjaamisen, vähäisiä peruskorjauksia lukuun ottamatta, ei katsota olevan tarpeen kymmenen lähimmän vuoden aikana. Huomioon ottaen Eduskunnan edellä selostetun kannanoton ehdotetaan lisäksi, että suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan rakentamista ja kuntoonpanoa varten voitaisiin edellä tarkoitetuista, rakennuksia koskevista edellytyksistä riippumatta antaa lainoja, mikäli tila on ollut hakijan tai hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa on tämän jälkeen

jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Irtaimisto- ja sähköistämislainojen sekä perusparannuslainojen antamisen osalta ei lainojen laatu huomioon ottaen ole syytä lailla säätää erityisiä edellytyksiä. Edellä tarkoitetut muutosehdotukset on otettu maankäyttölain 30 §:ään, johon samalla on tehty eräitä lakiteknillisiä korjauksia.

Kalastustilaan verrattavan tilan sekä lisäalueen hankkimisen ja sillä parannetun tilan lainoittamisessa olisi soveltuvin osin noudatettava edellä selostettuja periaatteita.

Maankäyttölain 20 §:n 2 momentin mukaan maanosto- ja sisarosuuslainojen antaminen yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle voi tapahtua vain asutushallituksen luvalla ja on siten luonteeltaan poikkeuksellinen toimenpide. Milloin kysymys on viljelys-, asuntoviljelys- tai kalastustilan tahi suuruudeltaan niihin verrattavan tilan hankkimisesta, on maanostolainan myöntäminen kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti, mainittujen tilojen suuruus ja tuotantoedellytykset huomioon ottaen, siinä määrin epätarkoituksenmukaista, ettei sitä enää olisi sallittava, lisäalueen hankkimisen lainoittamista lukuun ottamatta. Sisarosuuslainan saamista koskevia yhteishakemuksia on sen sijaan tarkasteltava osittain eri näkökulmasta kuin vastaavia maanostolainahakemuksia, vaikka sisarosuuslainoituksessakin tavoitteena on pidettävä tilan joutumista yksiin käsiin. Sisarosuuslainan antamista yhteisesti useammalle henkilölle puoltavat nimittäin eräät käytännölliset syyt. Hakijat ovat tällöin useimmiten henkilöitä, jotka perikunnan jäseninä omistavat osuuksia tilasta, mutta jotka eivät vielä ole päässeet ratkaisuun siitä, kuka heistä jää lopullisesti tilaa viljelemään ja asumaan. Sisarosuuslainan saamista koskeviin yhteishakemuksiin, jotka tosin ovat olleet verraten harvalukuisia, asutushallitus on suostunut, milloin kullekin hakijoista on voitu katsoa muodostuvan vähintään elinkelpoista asuntoviljelystilaa vastaava tila tai milloin tilan jakamattomana säilymistä on voitu pitää todennäköisenä. Huomioon ottaen tällaisen todennäköisyysarvioinnin vaikeus sekä edellä mainitut käytännölliset syyt ehdotetaan, että sisarosuuslainojen antaminen kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti tehtäisiin mahdolliseksi aina, milloin hakijoista enintään yksi on perheellinen. Kun tavoitteena kaikissa sisarosuuslainoilla tuetuissa yhteisomistustapauksissa tulisi kuitenkin olla tilan kokoaminen yksiin käsiin ja kun yhteisomistussuhteen olisi oltava mahdollisimman lyhytaikainen, on asetuksella tarkoitus säätää, että yhteisesti usealle henkilölle annettu sisarosuuslaina on maksettava takaisin 12 vuoden kuluessa ja että, mikäli ensimmäisten kuuden lainavuoden aikana tila lunastetaan yksiin käsiin, takaisinmaksuaikaa voidaan hakemuksesta pitentää siten, että maksamatta oleva osa lainasta suoritetaan maksuin, jotka määräytyvät sen mukaan, kuin laina olisi alunperin myönnetty yhdelle henkilölle.

Milloin kysymys on uuden asuin- tai kotieläinrakennuksen rakentamisen tai entisen laajentamisen rahoittamista varten kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti annettavasta asunto- tai rakentamislainasta, eivätkä hakijoina ole alaikäiset taikka leski ja hänen alaikäiset lapsensa tai näihin verrattavat henkilöt, olisi, koska tavoitteena tällöinkin tulee olla, pääomasijoituksen suuruus huomioon ottaen, mahdollisimman lyhytaikainen yhteisomistussuhde, laina annettava vastaavanlaisin, asetuksella säädettävin takaisinmaksuehdoin, kuin edellä on ehdotettu yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle annettavien sisarosuuslainojen osalta.

Edellä tarkoitetut lainmuutosehdotukset on otettu maankäyttölain 20 §:ään.

Käytännölliset syyt vaativat, että muuta luottoa kuin sisarosuuslainaa ja, lisäalueen hankkimista varten annettavaa lainaa lukuun ottamatta, maanostolainaa olisi voitava myöntää kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti, vaikka yhteisomistajista ainoastaan yksi, joka asuu tilalla, täyttäisi maankäyttölain 20 §:n 1 momentissa sekä 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt lainan saannin henkilökohtaiset edellytykset. Voimassa olevan lain mukaan on edellä tarkoitetuista henkilökohtaisista edellytyksistä sallittu poikettavan vain invalidin ollessa hakijana. Käytännössä esiintyy lisäksi tapauksia, joissa lainan antaminen alaikäiselle on tilan pirstomisen ehkäisemiseksi tai muun erityisen syyn vuoksi tarkoituksenmukaista. Tällöin on tavallisimmin kysymys pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain nojalla lunastetun, alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti myydyn

tilan rakentamista ja muuta kuntoonpanoa varten tarvittavista lainoista. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että asutushallitus voi pätevistä syistä yksittäistapauksissa päättää lainan antamisesta sen tarpeessa olevalle alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti, vaikka he eivät täyttäisikään muita lainan saannin henkilökohtaisia edellytyksiä. Vastaavin edellytyksin tulisi myös voida antaa lisäaluetta sanotuille henkilöille.

Muutosehdotukset poikkeuksiksi lainan ja lisäalueen saannin henkilökohtaisista edellytyksistä on otettu maankäyttölain 23 §:ään.

Tulkintavaikeuksien välttämiseksi on maankäyttölain 30 §:n 1 momentin 4 kohtaan ehdotettu otettavaksi säännös siitä, että rakentamislainaa saa myöntää myös kotieläinrakennusten yhteyteen tehtävien tuorerehusäiliöiden rakentamisen rahoittamiseksi.

Maankäyttölain 16 §:n 1 momentin mukaan lisäaluetta annetaan enintään niin paljon, että tilasta muodostuu maankäyttölain säännöksiä vastaava viljelystila. Kun lain 8 §:n 6 momentin mukaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta muodostettavaan viljelystilaan voidaan antaa maata niin paljon, kuin alueiden taloudellisesti tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää, olisi samaa periaatetta voitava noudattaa myös lisäaluetta vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta annettaessa. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi maankäyttölain 16 §:n 1 momenttiin.

Maankäyttölain 76 §:n 4 momentin mukaan asetuksella säädetään, millä edellytyksillä maksamatta oleva osa uutistilan perustamispalkkiosta siirtyy tai saadaan siirtää, kun siihen tilaan tai alueeseen, jolla suoritettavaa raivaus- ja rakentamistyötä varten perustamispalkkio on myönnetty, kohdistuva hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy toiselle. Asetuksella on säädetty, että siirronsaajina voivat tulla kysymykseen vain eräät lähisukulaiset. Kun ei kuitenkaan ole asianmukaista, että tilan tai alueen kuntoonpanemisen perustamispalkkiovaroin tukeminen lopetetaan, milloin hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy muulle kuin edellä tarkoitetulle lähisukulaiselle, ehdotetaan mainittua momenttia selvennettäväksi siten, että perustamispalkkion siirtäminen on mahdollista, vaikka hallintasopimuksen tai omistusoikeuden siirtymisajankohtana ei sanotun pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tilakohtaisia edellytyksiä perustamispalkkion myöntämiselle ole olemassa.

Milloin maan tai luoton saaja luovuttaa toiselle tilan tai alueen, jota rasittaa valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen ja joka ei ole maankäyttölain 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan siitä, voidaan tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä maankäyttölain 99 §:n mukaan heti korkoineen maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä sanotun lain 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena. Jos tila tai alue, jota rasittaa edellä tarkoitettu halpakorkoinen saaminen, tulee kokonaan tai osittain käytettäväksi lisäalueena, on asianmukaista, tilakoon suurentamista tähtäävän toiminnan tukemisen tarpeellisuus huomioon ottaen, ettei tällaista tilaa rasittavaa halpakorkoista saamista irtisanota, vaikka hakijalle muodostuisi maankäyttölain mukaista tilaa melkoisesti suurempikin tila, edellyttäen kuitenkin, että saamisen säilyttäminen on taloudellisesti tarpeellista ja yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaista. Tätä tarkoittava muutosehdotus on otettu maankäyttölain 99 §:ään.

Säännös tilan antamisesta useammalle henkilölle yhteisesti silloin, kun pakkohuutokaupasta lunastettu kiinteistö tai osa siitä on tarkoituksenmukaista luovuttaa yhteisesti useammalle pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulle henkilölle, on asianmukaista sijoittaa, lain erikoisluonne huomioon ottaen, sanottuun lakiin. Tästä syystä ehdotetaan mainittuun lakiin otettavaksi myös säännös siitä, että lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille maata luovutettaessa voidaan asutustila tai asuntotontti perustaa, vaikka se ei täyttäisikään maankäyttölaissa asutustilan tai asuntotontin perustamiselle säädettyjä vaatimuksia. Samalla ehdotetaan epätarkoituksenmukaisena kumottavaksi voimassa oleva säännös, jonka mukaan pakkohuutokaupasta lunastetun kiinteistön luovutushinta voidaan erityisistä syistä muulloinkin kuin lähisukulaisten ollessa kysymyksessä määrätä maankäyttölaissa tarkoitettua hintaa pienemmäksi. Edellä tarkoitetut muutosehdotukset sisältyvät pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n 2 ja 3 momenttiin.

Maankäyttölain 8 §:n 1 momentin mukaan annetaan viljelystilaan maatalous- ja maatalouskelpoista maata yleensä enintään niin paljon, että se vastaa kahtakymmentä sekä Lapin läänissä ja muuallakin syrjäisissä seuduissa enintään kolmeakymmentä muunnettua peltohehtaaria, sekä metsämaata saman pykälän 2 momentin mukaan enintään niin paljon, että metsä vuosittain tuottaa puuta 75—125 kiintokuutiometriä kuorettomaksi runkopuuksi arvioituna. Sanotun pykälän 3 ja 4 momentissa säädetyin rajoituksin voidaan metsämaa osittain korvata maatalous- ja maatalouskelpoisella maalla sekä maatalous- ja maatalouskelpoinen maa metsämaalla, kuitenkin niin, ettei metsän tuotto saa ylittää 150 kiintokuutiometriä. Sanottuja säännöksiä, jotka osittain rakentuvat uudisraivauksen varaan, käytäntöön sovellettaessa on varsinkin lainoitustoiminnassa, mutta myös lisäalueita annettaessa, syntynyt tulkintavaikeuksia. Vaikeudet ovat aiheutuneet lähinnä siitä, ettei jo olemassa olevien tilojen suuruutta harkittaessa olisi nykyoloissa yleensä otettava huomioon maatalouskelpoista maata, mikä edellyttäisi uuden pellon raivaamista, ja toisaalta siitä, ettei ole olemassa selviä säännöksiä, minkä suhteen mukaan maatalous- ja metsämaa voivat korvata toisiaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, käytännössä saadut kokemukset huomioon ottaen, maankäyttölain 8 §:ään lisättäväksi säännös, jonka mukaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta voidaan antaa viljelystilaan maatalousmaata, milloin metsämaata ei voida antaa sanotun pykälän 2 momentissa mainittua määrää, vastaavasti enemmän sekä metsämaata, milloin maatalousmaata ei voida antaa 1 momentissa mainittua määrää, myös vastaavasti enemmän, maatalousmaata kuitenkin enintään 1 momentissa mainitun muunnetun peltohehtaarimäärän puolitoistakertainen määrä ja metsämaata enintään 2 momentissa mainitun määrän kaksinkertainen määrä. Ehdotettu muutos ei siten koskisi niitä tapauksia, joissa on kysymys pakkolunastetun tai valtion maan käyttämisestä. Muutos ehdotetaan otettavaksi maankäyttölain 8 §:ään uutena 6 momenttina, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyisi 7 momentiksi.

Viime vuosina on useita maalaiskuntia muodostettu kauppaloiksi. Niin ikään on maalaiskuntia liitetty kaupunkeihin ja kauppaloihin. On ilmeistä, että tällainen kehitys tulee jatkumaan. Mainituista toimenpiteistä huolimatta pysyvät kysymyksessä olevia maalaiskuntia vastaavat alueet asutusmuodoltaan edelleen pääasiallisesti maaseutualueina. Näillä alueilla olisi sen vuoksi sovellettava edelleen maalaiskuntia koskevia, maan käyttöön liittyviä säännöksiä. Tämä tarve onkin lähinnä lainoituksen ja vapaaehtoisen maanhankinnan osalta otettu huomioon maankäyttölakiin vuonna 1960 tehdyssä muutoksessa. Vastaava tarve on ilmennyt myös pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain soveltamisalan kohdalla. Tämän vuoksi ehdotetaan sanottua lain 1 §:ää tässä vaiheessa siten muutettavaksi, että lain soveltamisala säädettäisiin koskemaan myös sellaisia kaupunkien ja kauppaloiden alueita, jotka tammikuun 1 päivän 1963 jälkeen ovat kuuluneet maalaiskuntaan ja joille ei ole vahvistettu asemakaavaa.

Maanhankintalain mukaisten uutistilan perustamispalkkioiden lopullisia määriä asutushallituksessa vahvistettaessa on saatettu havaita, että varsinkin Pohjois-Suomessa on useissa tapauksissa edellytetty raivattavaksi maata enemmän kuin asianomaisen suuruusluokan tilalle maanhankintalainsäädännön mukaan on määrätty enintään annettavaksi maatalous- ja maatalouskelpoista maata. Tämä yläraja on muiden kuin maata omistaneiden siirtoväkeen kuuluneiden henkilöiden osalta 15 hehtaaria. Tällaisissa tapauksissa ei perustamispalkkion lopullista määrää voida vahvistaa myönnetyn palkkion suuruiseksi, vaikka asukas olisikin raivannut peltoa sanotut 15 hehtaaria. Epäoikeudenmukaisuuksien poistamiseksi ehdotetaan uutistilan perustamispalkkioista eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n 2 momenttia siten muutettavaksi, että perustamispalkkion lopullista määrää vahvistettaessa voidaan raivattavana alana pitää asianomaiselle tilakoolle maanhankintalainsäädännön mukaan määrättyä maatalous- ja maatalouskelpoisen maan ylärajaa, mikäli palkkio olisi tämän alan perusteella voitu myöntää. Muutos merkitsee valtion menojen lisääntymistä noin 300 000 markalla. Tämä määrä jakaantuu noin neljän vuoden osalle. Loppukatselmusten jouduttamiseksi ehdotetaan sanottua momenttia lisäksi siten muutettavaksi, että tällainen katselmus voidaan toimittaa ennen momentissa tarkoitettujen määräaikojen päättymistä, milloin on pidet-

tävä ilmeisenä, ettei töiden suorittamista enää jatketa, ja asukas antaa siihen suostumuksensa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 16 §:n 1 momentti, 20 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 23 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), 30 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1960 annetussa laissa (510/60) ja 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 76 §:n 4 momentti ja 99 § sekä lisätään lain 8 §:ään uusi 6 momentti, nykyisen 6 momentin siirtyessä, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), pykälän 7 momentiksi, seuraavasti:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, voidaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta antaa viljelystilaan maatalousmaata, milloin metsämaata ei voida antaa 2 momentissa mainittua määrää, vastaavasti enemmän sekä metsämaata, milloin maatalousmaata ei voida antaa 1 momentissa mainittua määrää, myös vastaavasti enemmän, maatalousmaata kuitenkin enintään 1 momentissa mainitun muunnetun peltohehtaarimäärän puolitoistakertainen määrä ja metsämaata enintään 2 momentissa mainitun määrän kaksinkertainen määrä.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

Viljelys-, asuntoviljelys-, kalastus- tai asuntotilaksi katsottavaan tilaan on pyrittävä, milloin se on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, hankkimaan lisäaluetta sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alueita ja osuuksia. Lisäaluetta annetaan enintään niin paljon, että tilasta muodostuu tämän lain säännöksiä vastaava viljelystila. Milloin lisäaluetta annetaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta, on muodostuvan viljelystilan koosta lisäksi voimassa, mitä siitä on 8 §:n 6 ja 7 momentissa säädetty.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

20 §.

Maata ja luottoa annetaan 1 §:ssä mainitulle henkilölle, joka taloudellisen asemansa puolesta on maan tai luoton tarpeessa ja jonka olosuhteet ja henkilökohtaiset ominaisuudet ovat sellaiset, että hänen tukemistansa maata ja luottoa antamalla on maankäyttötoiminnan kannalta pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Kahdelle tai useammalle 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle voidaan yhteisesti antaa maata. Muuta maata kuin 16 §:ssä tarkoitettua lisäaluetta, osuutta ja etuutta saa kuitenkin antaa usealle henkilölle yhteisesti vain, milloin asutushallitus siitä erikseen päättää.

Kahdelle tai useammalle 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle voidaan yhteisesti antaa luottoa. Maanostolainaa voidaan kuitenkin antaa yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle vain asuntotilan tai -tontin taikka lisäalueen hankkimisen rahoittamiseksi sekä sisarosuulainaa vain, milloin hakijoista enintään yksi on perheellinen.

Aviopuolisoista on maata ja luottoa annettaessa voimassa, mitä yksityisistä henkilöistä on säädetty.

Kunnille, yhtiöille, osuuskunnille ja muille yhteisöille voidaan myöntää lainoja sen mukaan, kuin siitä erikseen säädetään.

23 §.

Asutushallitus voi pätevistä syistä yksittäistapauksissa päättää, että maan tai luoton tarpeessa olevalle invalidille ja alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti saa 20 §:n 1 ja 3 momentin, 21 §:n 1 ja 2 momentin sekä 22 §:n säännösten estämättä antaa lisäaluetta ja luottoa.

Jos tilan yhteisomistajista ainakin yksi täyttää 20 §:n 1 momentissa sekä 21 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyt edellytykset sekä asuu tilalla, saa hänelle ja muille yhteisomistajille, vaikka viimeksi mainitut eivät täyttäisi sanottuja edellytyksiä, antaa yhteisesti lisäaluetta sekä muuta luottoa kuin sisarosuuslainaa ja, lisäalueen hankkimista varten annettavaa lainaa lukuun ottamatta, maanostolainaa.

Asutushallituksella on valta määrätä, että lainan antaminen on erityisistä syistä muulloinkin kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa alistettava sen hyväksyttäväksi.

30 §.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista voidaan antaa:

1) maanostolainoja tilan, määräalan, lisäalueen ja muun alueen niihin ehkä kuuluvine rakennuksineen sekä etuuksien hankkimisen rahoittamiseksi;

2) sisarosuuslainoja yhden tai useamman määräosan hankkimisen rahoittamiseksi tilasta, johon lainan hakijalla on osuus;

3) asuntolainoja ja niiden ohessa lisälainoja, sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään, asuinrakennusten rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjausten suorittamisen rahoittamiseksi tämän lain mukaan muodostetuille viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustiloille sekä niihin verrattaville tiloille ja alueille, sellaisille asuntotiloille ja asuntotonteille, joiden asuntorakentamista ei lainoiteta asuntotuotantolainsäädännön nojalla, samoin kuin vuokramaalle;

4) rakentamislainoja talous-, kotieläin- ja ulkorakennusten rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjausten suorittamisen sekä kaivojen rakentamisen ja kotieläinrakennusten yhteyteen tehtävien tuorerehusäiliöiden rakentamisen rahoittamiseksi;

5) raivauslainoja viljelysten raivaamiseksi;

6) perusparannuslainoja maatalous- ja maatalouskelpoisen maan kuivattamista ja, metsänparannustöitä lukuun ottamatta, muuta perusparannusta varten;

7) laidunlainoja laidunolojen parantamiseksi;

8) tielainoja asutus- ja niihin verrattavien teiden tekemisestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen;

9) irtaimistolainoja maatalous- ja kalastusirtaimiston, siementen, lannoitteiden ja maatalouskalkin hankkimiseksi; sekä

10) sähköistämislainoja sellaisten osuus- ja liittymismaksujen suorittamiseksi, jotka oikeuttavat sähkövirran saantiin, sekä sähkövirran hankkimista ja jakelua varten tarvittavien laitteiden rakentamiseksi.

Edellä 1 momentin 3—10 kohdassa tarkoitettuja lainoja älköön annettako, ellei kysymys ole 8 §:n 7 momentissa tarkoitetusta viljelystilasta, sellaista tilaa tai aluetta varten, joka muodostaa melkoista suuremman alueen, kuin maankäyttölain mukaiseen tilaan, myös 8 §:n 6 momentin säännös huomioon ottaen, voitaisiin antaa.

Suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan tai alueen hankkimista sekä rakentamista ja muuta kuntoonpanoa varten voidaan antaa 1 momentin 1—5 sekä 7 ja 8 kohdassa mainittuja lainoja vain, milloin 7 §:n 3 momentissa säädettyjen asuntoviljelystilan perustamisen edellytysten voidaan katsoa olevan olemassa.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan siinä tarkoitettuja lainoja antaa, milloin suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavalla tilalla tai alueella on kooltaan riittäväksi katsottava, vähintään tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, ja hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Niin ikään voidaan 3 momentin estämättä antaa 1 momentin 3—5 sekä 7 ja 8 kohdassa mainittuja lainoja, mikäli tila tai alue on ollut hakijan tahi hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa tai aluetta on tämän jälkeen jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Mitä edellä on säädetty vanhemmista, on vastaavasti sovellettava myös ottovanhempiin.

Maanostolainoja voidaan antaa tilan määräosan hankkimisen rahoittamista varten vain, jos luovutuksen saaja on yksi useammista henkilöistä, jotka olisivat perineet luovuttajan edellyttäen, että perintö olisi langennut luovutuksen tapahtuessa, tai jos määräosaa vastaavaa tilusalaa hallitaan sovintojaon perusteella.

Milloin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen rakentamistöiden rahoittamiseksi on asuntolainan lisäksi tarpeen ottaa muuta lainaa, mutta sitä ei ole tavanmukaisin ehdoin saatavissa, voidaan tällainen laina osaksi tai kokonaan myöntää myös maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Asuntolainaa ja sen ohessa lisälainaa, sähköistämislainaa sekä 6 momentissa tarkoitettua lainaa voidaan antaa myös vuokramiehelle.

Holhouslain 39 ja 40 §:n säännösten estämättä saa holhooja holhotin puolesta ilman holhouslautakunnan ja oikeuden lupaa ottaa edellä 1 momentin 2 kohdassa ja 5 momentissa mainitun sisarosuus- tai maanostolainan sekä ostaa näissä lainkohdissa tarkoitetun määräosan tilasta ja panna sen sanotun lainan pantiksi.

76 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Asetuksella säädetään, millä edellytyksillä maksamatta oleva osa uutistilan perustamispalkkiosta siirtyy tai saadaan siirtää, kun siihen tilaan tai alueeseen, jolla suoritettavaa raivaus- ja rakentamistyötä varten perustamispalkkio on myönnetty, kohdistuva hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy toiselle. Perustamispalkkio siirtyy tai saadaan siirtää siinäkin tapauksessa, ettei 1 ja 2 momentissa säädettyjä palkkion myöntämisen edellytyksiä ole hallintasopimuksen taikka tilan tai alueen omistusoikeuden siirtymisajankohtana olemassa.

99 §.

Milloin maan tai luoton saaja luovuttaa toiselle vuokraoikeuden, jota rasittaa valtion, kunnan tai 31 §:ssä tarkoitetun rahalaitoksen saaminen, taikka luovuttaa tai vuokraa toiselle sellaisen tässä laissa tarkoitetun tilan tai alueen, joka ei ole 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan niistä, voidaan vuokraoikeutta, tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä heti korkoineen maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena. Saaminen voidaan säilyttää, vaikka hakijalle muodostuisi maankäyttölain mukaista tilaa melkoisesti suurempikin tila.

Milloin asuntotilaa tai -tonttia hallitaan hallintasopimuksen nojalla, sovelletaan sen asuntorakentamisen lainoittamiseen maankäyttölainsäädäntöä asetuksella säädettävän ajan.

Mitä 76 §:n 4 momentissa on säädetty uutistilan perustamispalkkion siirtymisestä tai siirtämisestä siinä tapauksessa, ettei sanotun pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyjä palkkion myöntämisen edellytyksiä ole hallintasopimuksen taikka tilan tai alueen omistusoikeuden siirtymisajankohtana olemassa, noudatetaan myös, kun sanottu hallintasopimuksen tai omistusoikeuden siirtyminen on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Perustamispalkkion määrästä on tällöin kuitenkin vähennettävä uudelle haltijalle tai omistajalle mahdollisesti suoritettu raivaus- ja rakentamispalkkio sekä rakentamisavustus, sikäli kuin työ, jonka suorittamista varten palkkio tai avustus on myönnetty, sisältyy tilan tai alueen raivaus- ja rakentamissuunnitelmaan.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain 15 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) ja lisätään lain 13 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainittuna päivänä annetussa laissa, uusi 11 momentti seuraavasti:

13 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin velallinen luovuttaa toiselle tilan tai alueen, joka ei ole maankäyttölain 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan siitä, voidaan tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä korkoineen heti takaisin

maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä maankäyttölain 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Asutushallitus päättää maanhankintalainsäädännön mukaisten lainojen enimmäismääristä noudattaen soveltuvin osin maankäyttölain mukaisten lainojen enimmäismääriä koskevia, kulloinkin voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Siitä, millä edellytyksillä 1 momentissa tarkoitettuja henkilöitä koskevassa lainoitustoiminnassa ryhdytään soveltamaan maankäyttölakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä, säädetään asetuksella.

Laki

pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annetun lain 1 § sekä 7 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat 16 päivänä elokuuta 1958 annetussa laissa (357/58), näin kuuluviksi:

1 §.

Kun maalaiskunnassa tai sellaisella kaupungin tai kauppalan alueella, joka tammikuun 1 päivän 1963 jälkeen on kuulunut maalaiskuntaan ja jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa, oleva kiinteistö on ulosottotoimin myyty, on asutushallituksella valta kolmenkymmenen päivän kuluessa huutokaupan toimittamisesta lukien lunastaa myyty kiinteistö huutokauppahinnasta. Kauppakirjaa älköön tätä ennen ostajalle annettako.

7 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos maan tai luoton tarpeessa oleva kiinteistön entinen omistaja tai hänen aviopuolisonsa tai joku heidän rintaperillisistään, veljistään tai sisaristaan tahi näiden aviopuolisoista taikka omistajan tai hänen aviopuolisonsa vanhemmista on hakenut kiinteistöä, voidaan se tai siitä muodostettu tila hänelle luovuttaa, vaikka hän ei täyttäisikään muita maankäyttölaissa säädettyjä edellytyksiä, milloin hänet muutoin katsotaan sopivaksi. Mainituin edellytyksin voidaan myös usealle edellä tarkoitetulle henkilölle yhteisesti luovuttaa lunastettu kiinteistö tai siitä muodostettu tila.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voidaan perustaa asutustila tai asuntotontti, vaikka se ei täyttäisikään maankäyttölain 7—10 ja 12 §:ssä tai 14 §:ssä asutustilan tai asuntotontin perustamiselle asetettuja vaatimuksia, sekä määrätä luovutushinta maankäyttölain mukaista hintaa pienemmäksi, ei kuitenkaan pakkohuutokauppahinnan ja valtiolle aiheutuneiden kustannusten yhteenlaskettua määrää pienemmäksi.

Laki

uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun lain 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (558/63), näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Työt, joiden suorittamista varten on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua perustamispalkkiota, on viljelystilan osalta suoritettava viimeistään 15 vuoden sekä asuntoviljelys- ja kalastustilan osalta viimeistään 12 vuoden kuluessa perustamispalkkion myöntämisestä lukien, kuitenkin niin, etteivät määräajat pääty ennen vuoden 1964 loppua. Töiden suo-

rittaminen voidaan kuitenkin katsoa päättyneeksi ja niitä koskeva loppukatselmus pitää ennen määräajan loppuun kulumista, jos voidaan pitää ilmeisenä, ettei töiden suorittamista enää jatketa, ja asukas antaa siihen suostumuksensa. Jollei kaikkia töitä ole suoritettu määräajassa tai silloin, kun tilalla pidetään loppukatselmus, maksetaan palkkio vain suoritettujen töiden osalta. Milloin tilalla ei ole taloudellisesti raivattavaksi soveltuvaa maata perustamispalkkion myöntämisen perusteena olleessa raivaussuunnitelmassa edellytettyä määrää ja perustamispalkkio olisi voitu myöntää jo tilalla olleen taloudellisesti raivattavaksi soveltuvan maan määrän perusteella, älköön palkkiosta kuitenkaan vähennettäkö sanotusta syystä suorittamatta jääneen raivaustyön edellyttämää palkkio-osuutta. Jos sanotussa raivaussuunnitelmassa on edellytetty raivattavaksi maata enemmän kuin asianomaisen suuruusluokan tilalle on maanhankintalainsäädännön mukaan määrätty enintään annettavaksi maatalous- ja maatalouskelpoista maata, voidaan palkkion lopullista määrää vahvistettaessa pitää perustana viimeksi mainittua alaa, mikäli palkkio olisi voitu sanotun alan perusteella myöntää.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 11 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 23 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 67. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousministeri Nestori Kaasalaista, ministeri Lars Lindemania ja hallitusneuvos Jorma Punovuorta maatalousministeriöstä sekä hallitussihteeri Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä valiokunta esittää seuraavaa.

Koska hallituksen esitykseen otetut lakiehdotukset ovat sisällöltään samanlaiset kuin vastaavat, kuluvan kuun 19 päivänä peruutettuun hallituksen esitykseen n:o 34 liittyneet lakiehdotukset niihin valiokunnan mietinnössään n:o 8 tekemine muutosehdotuksineen, valiokunnalla ei ole esityksen suhteen huomauttamista. Valiokunta on näin ollen asettunut puoltamaan lakiehdotusten hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet af Heurlin, Hjerppe, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen, Westerlund ja Vilmi.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 71 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 11 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät neljä lakiehdotusta muuttamattomina.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 67 laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 71, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 16 §:n 1 momentti, 20 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 23 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), 30 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1960 annetussa laissa (510/60) ja 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), 76 §:n 4 momentti ja 99 § sekä lisätään lain 8 §:ään uusi 6 momentti, nykyisen 6 momentin siirtyessä, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63), pykälän 7 momentiksi, seuraavasti:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, voidaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta antaa viljelystilaan maatalousmaata, milloin metsämaata ei voida antaa 2 momentissa mainittua määrää, vastaavasti enemmän sekä metsämaata, milloin maatalousmaata ei voida antaa 1 momentissa mainittua määrää, myös vastaavasti enemmän, maatalousmaata kuitenkin enintään 1 momentissa mainitun muunnetun peltohehtaarimäärän puolitoistakertainen määrä ja metsämaata enintään 2 momentissa mainitun määrän kaksinkertainen määrä.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

Viljelys-, asuntoviljelys-, kalastus- tai asuntotilaksi katsottavaan tilaan on pyrittävä, milloin se on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, hankkimaan lisäaluetta sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alueita ja osuuksia. Lisäaluetta annetaan enintään niin paljon, että tilasta muodostuu tämän lain säännöksiä vastaava viljelystila. Milloin lisäaluetta annetaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta, on muodostuvan viljelystilan koosta lisäksi voimassa, mitä siitä on 8 §:n 6 ja 7 momentissa säädetty.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

20 §.

Maata ja luottoa annetaan 1 §:ssä mainitulle henkilölle, joka taloudellisen asemansa puolesta on maan tai luoton tarpeessa ja jonka olosuhteet ja henkilökohtaiset ominaisuudet ovat sellaiset, että hänen tukemistansa maata ja luottoa antamalla on maankäyttötoiminnan kannalta pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Kahdelle tai useammalle 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle voidaan yhteisesti antaa maata. Muuta maata kuin 16 §:ssä tarkoitettua lisäaluetta, osuutta ja etuutta saa kuitenkin antaa usealle henkilölle yhteisesti vain, milloin asutushallitus siitä erikseen päättää.

Kahdelle tai useammalle 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle voidaan yhteisesti antaa luottoa. Maanostolainaa voidaan kuitenkin antaa yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle vain asuntotilan tai -tontin taikka lisäalueen hankkimisen rahoittamiseksi sekä sisarosuulainaa vain, milloin hakijoista enintään yksi on perheellinen.

Aviopuolisoista on maata ja luottoa annettaessa voimassa, mitä yksityisistä henkilöistä on säädetty.

Kunnille, yhtiöille, osuuskunnille ja muille yhteisöille voidaan myöntää lainoja sen mukaan, kuin siitä erikseen säädetään.

23 §.

Asutushallitus voi pätevistä syistä yksittäistapauksissa päättää, että maan tai luoton tarpeessa olevalle invalidille ja alaikäiselle tai alaikäisille yhteisesti saa 20 §:n 1 ja 3 momentin, 21 §:n 1 ja 2 momentin sekä 22 §:n säännösten estämättä antaa lisäaluetta ja luottoa.

Jos tilan yhteisomistajista ainakin yksi täyttää 20 §:n 1 momentissa sekä 21 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyt edellytykset sekä asuu tilalla, saa hänelle ja muille yhteisomistajille, vaikka viimeksi mainitut eivät täyttäisi sanottuja edellytyksiä, antaa yhteisesti lisäaluetta sekä muuta luottoa kuin sisarosuuslainaa ja, lisäalueen hankkimista varten annettavaa lainaa lukuun ottamatta, maanostolainaa.

Asutushallituksella on valta määrätä, että lainan antaminen on erityisistä syistä muulloinkin kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa alistettava sen hyväksyttäväksi.

30 §.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista voidaan antaa:

1) maanostolainoja tilan, määräalan, lisäalueen ja muun alueen niihin ehkä kuuluvine rakennuksineen sekä etuuksien hankkimisen rahoittamiseksi;

2) sisarosuuslainoja yhden tai useamman määräosan hankkimisen rahoittamiseksi tilasta, johon lainan hakijalla on osuus;

3) asuntolainoja ja niiden ohessa lisälainoja, sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään, asuinrakennusten rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjausten suorittamisen rahoittamiseksi tämän lain mukaan muodostetuille viljelys-, asuntoviljelys- ja kalastustiloille sekä niihin verrattaville tiloille ja alueille, sellaisille asuntotiloille ja asuntotonteille, joiden asuntorakentamista ei lainoiteta asuntotuotantolainsäädännön nojalla, samoin kuin vuokramaalle;

4) rakentamislainoja talous-, kotieläin- ja ulkorakennusten rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjausten suorittamisen sekä kaivojen rakentamisen ja kotieläinrakennusten yhteyteen tehtävien tuorerehusäiliöiden rakentamisen rahoittamiseksi;

5) raivauslainoja viljelysten raivaamiseksi;

6) perusparannuslainoja maatalous- ja maatalouskelpoisen maan kuivattamista ja, metsänparannustöitä lukuun ottamatta, muuta perusparannusta varten;

7) laidunlainoja laidunolojen parantamiseksi;

8) tielainoja asutus- ja niihin verrattavien teiden tekemisestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen;

9) irtaimistolainoja maatalous- ja kalastusirtaimiston, siementen, lannoitteiden ja maatalouskalkin hankkimiseksi; sekä

10) sähköistämislainoja sellaisten osuus- ja liittymismaksujen suorittamiseksi, jotka oikeuttavat sähkövirran saantiin, sekä sähkövirran hankkimista ja jakelua varten tarvittavien laitteiden rakentamiseksi.

Edellä 1 momentin 3—10 kohdassa tarkoitettuja lainoja älköön annettako, ellei kysymys ole 8 §:n 7 momentissa tarkoitetusta viljelystilasta, sellaista tilaa tai aluetta varten, joka muodostaa melkoista suuremman alueen, kuin maankäyttölain mukaiseen tilaan, myös 8 §:n 6 momentin säännös huomioon ottaen, voitaisiin antaa.

Suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavan tilan tai alueen hankkimista sekä rakentamista ja muuta kuntoonpanoa varten voidaan antaa 1 momentin 1—5 sekä 7 ja 8 kohdassa mainittuja lainoja vain, milloin 7 §:n 3 momentissa säädettyjen asuntoviljelystilan perustamisen edellytysten voidaan katsoa olevan olemassa.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan siinä tarkoitettuja lainoja antaa, milloin suuruudeltaan asuntoviljelysti-

laan verrattavalla tilalla tai alueella on kooltaan riittäväksi katsottava, vähintään tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, ja hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Niin ikään voidaan 3 momentin estämättä antaa 1 momentin 3—5 sekä 7 ja 8 kohdassa mainittuja lainoja, mikäli tila tai alue on ollut hakijan tahi hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa tai aluetta on tämän jälkeen jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta sivuansiot huomioon ottaen toimeentulon. Mitä edellä on säädetty vanhemmista, on vastaavasti sovellettava myös ottovanhempiin.

Maanostolainoja voidaan antaa tilan määräosan hankkimisen rahoittamista varten vain, jos luovutuksen saaja on yksi useammista henkilöistä, jotka olisivat perineet luovuttajan edellyttäen, että perintö olisi langennut luovutuksen tapahtuessa, tai jos määräosaa vastaavaa tilusalaa hallitaan sovintojaon perusteella.

Milloin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen rakentamistöiden rahoittamiseksi on asuntolainan lisäksi tarpeen ottaa muuta lainaa, mutta sitä ei ole tavanmukaisin ehdoin saatavissa, voidaan tällainen laina osaksi tai kokonaan myöntää myös maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Asuntolainaa ja sen ohessa lisälainaa, sähköistämislainaa sekä 6 momentissa tarkoitettua lainaa voidaan antaa myös vuokramiehelle.

Holhouslain 39 ja 40 §:n säännösten estämättä saa holhooja holhotin puolesta ilman holhouslautakunnan ja oikeuden lupaa ottaa edellä 1 momentin 2 kohdassa ja 5 momentissa mainitun sisarosuus- tai maanostolainan sekä ostaa näissä lainkohdissa tarkoitetun määräosan tilasta ja panna sen sanotun lainan pantiksi.

76 §.

Asetuksella säädetään, millä edellytyksillä maksamatta oleva osa uutistilan perustamispalkkiosta siirtyy tai saadaan siirtää, kun siihen tilaan tai alueeseen, jolla suoritettavaa raivaus- ja rakentamistyötä varten perustamispalkkio on myönnetty, kohdistuva hallintasopimus tai omistusoikeus siirtyy toiselle. Perustamispalkkio siirtyy tai saadaan siirtää siinäkin tapauksessa, ettei 1 ja 2 momentissa säädettyjä palkkion myöntämisen edellytyksiä ole hallintasopimuksen taikka tilan tai alueen omistusoikeuden siirtymisajankohtana olemassa.

99 §.

Milloin maan tai luoton saaja luovuttaa toiselle vuokraoikeuden, jota rasittaa valtion, kunnan tai 31 §:ssä tarkoitetun rahalaitoksen saaminen, taikka luovuttaa tai vuokraa toiselle sellaisen tässä laissa tarkoitetun tilan tai alueen, joka ei ole 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan niistä, voidaan vuokraoikeutta, tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä heti korkoineen maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena. Saaminen voidaan säilyttää, vaikka hakijalle muodostuisi maankäyttölain mukaista tilaa melkoisesti suurempikin tila.

Milloin asuntotilaa tai -tonttia hallitaan hallintasopimuksen nojalla, sovelletaan sen asuntorakentamisen lainoittamiseen maankäyttölainsäädäntöä asetuksella säädettävän ajan.

Mitä 76 §:n 4 momentissa on säädetty uutistilan perustamispalkkion siirtymisestä tai siirtämisestä siinä tapauksessa, ettei sanotun pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyjä palkkion myöntämisen edellytyksiä ole hallintasopimuksen taikka tilan tai alueen omistusoikeuden siirtymisajankohtana olemassa, noudatetaan myös, kun sanottu hallintasopimuksen tai omistusoikeuden siirtyminen on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Perustamispalkkion määrästä on tällöin kuitenkin vähennettävä uudelle haltijalle tai omistajalle mahdollisesti suoritettu raivaus- ja rakentamispalkkio sekä rakentamisavustus, sikäli kuin työ, jonka suorittamista varten palkkio tai avustus on myönnetty, sisältyy tilan tai alueen raivaus- ja rakentamissuunnitelmaan.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annetun lain 15 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (629/62) ja lisätään lain 13 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainittuna päivänä annetussa laissa, uusi 11 momentti seuraavasti:

13 §.

Milloin velallinen luovuttaa toiselle tilan tai alueen, joka ei ole maankäyttölain 102 §:ssä mainittujen rajoitusten alainen, tai osan siitä, voidaan tilaa tai aluetta rasittava valtion, kunnan tai rahalaitoksen saaminen tai osa siitä määrätä korkoineen heti takaisin maksettavaksi, jollei saamisen säilyttämistä maankäyttölain 1 §:n säännökset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena.

15 §.

Asutushallitus päättää maanhankintalainsäädännön mukaisten lainojen enimmäismääristä noudattaen soveltuvin osin maankäyttölain mukaisten lainojen enimmäismääriä koskevia, kulloinkin voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Siitä, millä edellytyksillä 1 momentissa tarkoitettuja henkilöitä koskevassa lainoitustoiminnassa ryhdytään soveltamaan maankäyttölakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä, säädetään asetuksella.

Laki

pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annetun lain 1 § sekä 7 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat 16 päivänä elokuuta 1958 annetussa laissa (357/58), näin kuuluviksi:

1 §.

Kun maalaiskunnassa tai sellaisella kaupungin tai kauppalan alueella, joka tammikuun 1 päivän 1963 jälkeen on kuulunut maalaiskuntaan ja jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa, oleva kiinteistö on ulosottotoimin myyty, on asutushallituksella valta kolmenkymmenen päivän kuluessa huutokaupan toimittamisesta lukien lunastaa myyty kiinteistö huutokauppahinnasta. Kauppakirjaa älköön tätä ennen ostajalle annettako.

7 §.

Jos maan tai luoton tarpeessa oleva kiinteistön entinen omistaja tai hänen aviopuolisonsa tai joku heidän rintaperillisistään, veljistään tai sisaristaan tahi näiden aviopuolisoista taikka omistajan tai hänen aviopuolisonsa vanhemmista on hakenut kiinteistöä, voidaan se tai siitä muodostettu tila hänelle luovuttaa, vaikka hän ei täyttäisikään muita maankäyttölaissa säädettyjä edellytyksiä, milloin hänet muutoin katsotaan sopivaksi. Mainituin edellytyksin voidaan myös usealle edellä tarkoitetulle henkilölle yhteisesti luovuttaa lunastettu kiinteistö tai siitä muodostettu tila.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voidaan perustaa asutustila tai asuntotontti, vaikka se ei täyttäisikään maankäyttölain 7—10 ja 12 §:ssä tai 14 §:ssä asutustilan tai asuntotontin perustamiselle asetettuja vaatimuksia, sekä määrätä luovutushinta maankäyttölain mukaista hintaa pienemmäksi, ei kuitenkaan pakkohuutokauppahinnan ja valtiolle aiheutuneiden kustannusten yhteenlaskettua määrää pienemmäksi.

Laki

uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan uutistilan perustamispalkkiosta eräissä tapauksissa 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun lain 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (558/63), näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Työt, joiden suorittamista varten on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua perustamispalkkiota, on viljelystilan osalta suoritettava viimeistään 15 vuoden sekä asuntoviljelys- ja kalastustilan osalta viimeistään 12 vuoden kuluessa perustamispalkkion myöntämisestä lukien, kuitenkin niin, etteivät määräajat pääty ennen vuoden 1964 loppua. Töiden suorittaminen voidaan kuitenkin katsoa päättyneeksi ja niitä koskeva loppukatselmus pitää ennen määräajan loppuun kulumista, jos voidaan pitää ilmeisenä, ettei töiden suorittamista enää jatketa, ja asukas antaa siihen suostumuksensa. Jollei kaikkia töitä ole suoritettu määräajassa tai silloin, kun tilalla pidetään loppukatselmus, maksetaan palkkio vain suoritettujen töiden osalta. Milloin tilalla ei ole taloudellisesti raivattavaksi soveltuvaa maata perustamispalkkion myöntämisen perusteena olleessa raivaussuunnitelmassa edellytettyä määrää ja perustamispalkkio olisi voitu myöntää jo tilalla olleen taloudellisesti raivattavaksi soveltuvan maan määrän perusteella, älköön palkkiosta kuitenkaan vähennettäkö sanotusta syystä suorittamatta jääneen raivaustyön edellyttämää palkkio-osuutta. Jos sanotussa raivaussuunnitelmassa on edellytetty raivattavaksi maata enemmän kuin asianomaisen suuruusluokan tilalle on maanhankintalainsäädännön mukaan määrätty enintään annettavaksi maatalous- ja maatalouskelpoista maata, voidaan palkkion lopullista määrää vahvistettaessa pitää perustana viimeksi mainittua alaa, mikäli palkkio olisi voitu sanotun alan perusteella myöntää.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Metsänparannustyöt olisi pyrittävä järjestämään työllisyysnäkökohdat huomioon ottaen. Muulloin kuin sulan maan aikana tehdystä työstä aiheutuu yleensä kustannusten lisääntymistä, jonka jääminen metsänomistajan maksettavaksi ei ole kohtuullista. Tätä ei kuitenkaan ole otettu huomioon voimassa olevassa metsänparannuslaissa. Kun tämän puutteellisuuden poistaminen ja eräät muutkin työllisyyden edistämistä tarkoittavat muutokset ovat kiireellisen tarpeen vaatimia, olisi metsänparannuslakia muutettava siitä huolimatta, että Eduskunnalle on annettu esitys (N:o 125/1966 vp.) metsänparannuslain uudistamisesta vuoden 1968 alusta lukien.

Perusparannusluonteisissa taimikonhoitotöissä ei yleensä voida käyttää koneita, minkä vuoksi ne tarjoavat suhteellisen runsaasti työtilaisuuksia. Tällaisia töitä olisi voitava tehdä työllisyyden turvaamiseksi sellaisillakin tiloilla, joille ei muutoin olisi tarpeen antaa valtion tukea. Sen vuoksi metsänparannuslain 3 §:n 2 momenttia ehdotetaan siten muutettavaksi, että momentin säännöksiä, jotka rajoittavat lainan ja avustuksen myöntämistä, ei sovellettaisi myönnettäessä avustusta perusparannusluonteisiin taimikonhoitotöihin työllisyysnäkökohtien vuoksi.

Milloin metsänparannushankkeen työkustannukset kasvavat sen johdosta, että työ suoritetaan työllisyysnäkökohtien vuoksi tavanmukaisesta työtavasta poiketen tai muulloin kuin tavanomaisena työkautena, olisi työkustannusten näistä syistä aiheutuvaa nousua vastaava määrä voitava myöntää kokonaankin avustuksena. Tässä tarkoituksessa lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a §.

Eduskunta on 2 päivänä huhtikuuta 1963 lausunut toivomuksen, että Hallitus ryhtyisi kiireellisesti sellaisiin toimenpiteisiin, että laajoilla ojituskelpoisilla suoalueilla suoritettavien metsäojitusten kannalta tarpeelliset runko-ojat voitaisiin tehdä nopeasti ja kustannukset maksaa kokonaan valtion varoilla. Sen vuoksi ehdotetaan metsänparannuslakiin lisättäväksi säännös, jonka nojalla metsähallitus voisi päättää, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, että laajaan metsäojitushankkeeseen kuuluvan erityisen soisen alueen kuivattamista varten tarpeellisen valtaojan tekemisestä ja puron perkaamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan kokonaan avustuksena. Tällöin Eduskunnan toivomuksen mukaisesti on pidetty silmällä runko-ojiksi katsottavia valtaojia. Säännös on otettu lakiehdotuksen 3 b §:ään.

Ehdotettujen säännösten edellyttämien ojitus- ja tiesuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa voitaisiin käyttää apuna maanviljelysinsinööripiirien työvoimaa. Kun metsähallituksessa metsänparannustehtäviä hoitava henkilökunta on muutenkin riittämätön, olisi sitä jonkin verran lisättävä. Tästä aiheutuva virkamiespalkkausten lisääntyminen on arvioitu kuluvan vuoden viiden viimeisen kuukauden osalta 25 573 markaksi ja kunkin seuraavan vuoden osalta 61 375 markaksi. Huomioon ottaen, että ehdotettujen säännösten edellyttämiä töitä on tarkoituksenmukaista suorittaa lähinnä niillä alityöllisyysalueilla, joilla ensi syksynä alkavana työllisyyskautena ja lähivuosina ilmeisesti tarvitaan toimenpiteitä työllisyyden turvaamiseksi, on metsänparannusvaroihin arvioitu tarvittavan lisäystä kuluvana vuonna 1 500 000 markkaa, vuonna 1968 5 100 000 markkaa, vuonna 1969 3 300 000 markkaa ja vuonna 1970 100 000 markkaa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

metsänparannuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1957 annetun metsänparannuslain (423/57) 3 §:n 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Metsänparannusvaroista lainaa ja avustusta myönnettäessä on otettava huomioon kysymyksessä olevan tilan koko, sen metsän sijainti puutavaran menekkisuhteita silmällä pitäen sekä metsän tuotto samoin kuin hakijan taloudelliset mahdollisuudet ilman metsänparannusvaroja suorittaa metsänparannussuunnitelmassa edellytetyt työt. Mitä edellä tässä momentissa on sanottu, ei kuitenkaan sovelleta myönnettäessä avustusta perusparannusluonteisiin taimikonhoitotöihin työllisyysnäkökohtien vuoksi.

3 a §.

Milloin metsänparannushankkeen työkustannukset kasvavat sen johdosta, että työ suoritetaan työllisyysnäkökohtien vuoksi tavanomaisesta työtavasta poiketen tai muulloin kuin tavanmukaisena työkautena, voi metsähallitus myöntää työkustannusten näistä syistä aiheutuvaa nousua vastaavan määrän kokonaankin avustuksena.

3 b §.

Metsähallitus voi päättää, että laajaan metsäojitushankkeeseen kuuluvan erityisen soisen alueen kuivattamista varten tarpeellisen valtaojan tekemisestä ja puron perkaamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan kokonaan avustuksena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö N:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 23 päivältä kuluvaa toukokuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 68. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousministeri Nestori Kaasalaista, ministeri Lars Lindemania, hallituneuvos Jorma Punovuorta ja varatuomari Olavi Kankaretta maatalousministeriöstä sekä hallitussihteeri Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena ja siihen sisältyviä säännöksiä tarkoituksenmukaisina. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta on kuitenkin lisännyt lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen maininnan, jonka mukaan lakiehdotuksen 3 a §:n säännöksiä sovelletaan myös metsänparannushankkeisiin, joita koskeva suunnitelma on hyväksytty ennen lain voimaantuloa, siltä osin kuin työ suoritetaan lain voimaantulon jälkeen.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

metsänparannuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1957 annetun metsänparannuslain (423/57) 3 §:n 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

3, 3 a ja 3 b §.	
(Kuten hallituksen esityksessä.)	*velletaan myös metsänparannushankkeisiin, joita koskeva suunnitelma on hyväksytty ennen lain voimaantuloa, siltä osin kuin työ suoritetaan lain voimaantulon jälkeen.*
Voimaantulosäännös.	
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 . *Lain 3 a §:n säännöksiä so-*	

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häppölä, varapuheenjohtaja A. Koskinen, jäsenet af Heurlin, Hjerppe, Karpola, Laiho, Lillqvist, Lintilä, Mustonen, Nevalainen, Nikkilä, Pohjonen, Pulkkinen, Westerlund ja Vilmi.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 72 hallituksen esityksen johdosta laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 12 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi metsänparannuslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 68 laiksi metsänparannuslain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 72, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

metsänparannuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1957 annetun metsänparannuslain (423/57) 3 §:n 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Metsänparannusvaroista lainaa ja avustusta myönnettäessä on otettava huomioon kysymyksessä olevan tilan koko, sen metsän sijainti puutavaran menekkisuhteita silmällä pitäen sekä metsän tuotto samoin kuin hakijan taloudelliset mahdollisuudet ilman metsänparannusvaroja suorittaa metsänparannussuunnitelmassa edellytetyt työt. Mitä edellä tässä momentissa on sanottu, ei kuitenkaan sovelleta myönnettäessä avustusta perusparannusluonteisiin taimikonhoitotöihin työllisyysnäkökohtien vuoksi.

3 a §.

Milloin metsänparannushankkeen työkustannukset kasvavat sen johdosta, että työ suoritetaan työllisyysnäkökohtien vuoksi tavanomaisesta työtavasta poiketen tai muulloin kuin tavanmukaisena työkautena, voi metsähallitus myöntää työkustannusten näistä syistä aiheutuvaa nousua vastaavan määrän kokonaankin avustuksena.

3 b §.

Metsähallitus voi päättää, että laajaan metsäojitushankkeeseen kuuluvan erityisen soisen alueen kuivattamista varten tarpeellisen valtaojan tekemisestä ja puron perkaamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan kokonaan avustuksena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 . Lain 3 a §:n säännöksiä sovelletaan myös metsänparannushankkeisiin, joita koskeva suunnitelma on hyväksytty ennen lain voimaantuloa, siltä osin kuin työ suoritetaan lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle annetaan Hallituksen esitys vuoden 1967 toiseksi lisämenoarvioksi. Sen yleisperusteluna esitetään seuraavaa:

Työllisyyden turvaaminen.

Aikaisemmasta käytännöstä poiketen valtion kaikkien työmäärärahojen käyttö on kuluvana vuonna pyritty ennakolta ohjelmoimaan. Tässä tarkoituksessa valtioneuvosto vahvisti viime tammikuun 12 päivänä valtion vuoden 1967 työmäärärahojen ja työvoiman käyttöohjelman. Ohjelman edellyttämä työmäärärahojen tarve oli 1 314 782 000 mk, johon sisältyy kuluvan vuoden menoarviossa myönnettyjen määrärahojen lisäksi edelliseltä vuodelta siirtyneitä siirtomäärärahoja ja menorästivaroja. Viime helmikuun 3 päivänä valtioneuvosto vahvisti 18 850 000 markan määräisen lisäohjelman. Sen edellyttämän 17 150 000 markan lisärahoituksen valtioneuvosto päätti toteutettavaksi tulo- ja menoarvion sisäisin siirroin siten, että eräiden muiden määrärahojen käytössä toimeenpannaan vastaavansuuruinen säästö.

Valtion työssä on viime tammikuun 1 päivän ja huhtikuun 15 päivän välisenä aikana ollut keskimäärin 62 100 henkilöä kuukaudessa. Lisäksi on työttömyyskorvausta saanut keskimäärin 6 500 henkilöä kuukaudessa. Vuotta aikaisemmin samana ajankohtana olivat vastaavat luvut 65 900 ja 700. Työohjelmassa ja lisäohjelmassa sanotulle ajalle myönnetyistä yhteensä 460 200 000 markan työmäärärahoista oli työvirastojen ilmoitusten mukaan käytetty sanottuna aikana 348 242 000 mk eli noin kolme neljännestä. Myöhemmin valtioneuvosto on työvoiman supistumisen hidastamiseksi oikeuttanut työvirastot käyttämään ohjelman mukaisista määrärahoista tammi—huhtikuulla säästyneitä varoja eräin edellytyksin myös toukokuussa. Vaikka tästä aiheutuva varojen käytön lisäyskin otetaan huomioon, voidaan pitää ilmeisenä, että osa vuoden ensimmäiselle kolmannekselle osoitetuista varoista säästyy käytettäväksi työpaikkojen lisäämiseen vuoden viimeisellä kolmanneksella. Säästyvä määrä ei vielä tässä vaiheessa ole lopullisesti arvioitavissa.

Toisaalta on ilmeistä, että työohjelmassa vuoden viimeisille kuukausille varattuja työpaikkoja ja työmäärärahoja ei voida pitää nykytilanteessa riittävinä. Työllisyyden turvaaminen loppuvuonna edellyttää siis lisätoimenpiteitä, joihin onkin jo ryhdytty. Niinpä valtioneuvosto on oikeuttanut asuntohallituksen myöntämään vuoden 1968 asuntotuotantomäärärahasta asuntolainavarauksia 160 miljoonan markan määrään saakka ehdolla, että rakennustyöt aikaisemmasta käytännöstä poiketen aloitetaan jo tulevan elokuun 1 päivän ja lokakuun 31 päivän välisenä aikana eikä vasta vuoden 1968 alussa. Eräistä muista varoista annettavat lainat on niin ikään tarkoitus myöntää siten, että niiden avulla lisätään työtilaisuuksia jo tulevana syyskautena.

Edellä mainittua koko kuluvan vuoden työohjelmaa täydentävä yksityiskohtainen lisäohjelma vuoden loppuosaa varten on asianomaisten viranomaisten valmisteltavana. Se on tarkoitus esitellä vielä tulevan kesäkuun aikana valtioneuvoston vahvistettavaksi. Kun tässä vaiheessa ei vielä voida tarkoin arvioida lisäohjelman toteuttamiseen tarvittavien varojen määrää, hallitus tulee eduskunnan syysistuntokauden alussa antamaan eduskunnalle esityksen tarvittavista määrärahalisäyksistä. Jo tähän lisämenoarvioesitykseen on kuitenkin otettu varsinaisilla työllisyysmomenteilla tähän mennessä myönnetyt ylitykset, noin 16 000 000 mk, johon sisältyvät helmikuun lisäohjelmassa puolustuslaitoksen rakennustöihin osoitetut lisävarat 8 500 000 mk. Vesihuoltolainoihin työllisyyslainamomentilla väliaikaisesti osoitetut lainavarat yhteensä 5 500 000 mk ehdotetaan nyt otettavaksi ao. momentille. Eräisiin yksittäisiin, kesken-

eräisiin työkohteisiin syksyllä välttämättä tarvittavat lisäykset on myös otettu jo tähän lisämenoarvioesitykseen.

Valtioneuvoston periaatteessa päättämistä eräiden määrärahojen säästöistä on tarkoitus esittää selvitys vuoden lopulla annettavassa lisämenoarvioesityksessä.

Organisaatiouudistuksia.

Metsälainsäädännön uudistamisen ensimmäisenä vaiheena Eduskunta hyväksyi viime vuonna lain metsähallinnosta (9. 9. 1966/465), joka tulee voimaan ensi lokakuun 1 päivänä. Lain edellyttämä valtion metsähallinnon organisaatiouudistus ehdotetaan virkojen ja toimien järjestelyn osalta toteutettavaksi tässä lisämenoarvioesityksessä. Lukuisista virkojen ja toimien muutoksista huolimatta organisaatiouudistus on voitu ehdottaa toteutettavaksi niin, että henkilökuntamenot vähenevät noin 21 600 markalla vuodessa.

Vuoden 1968 tulo- ja menoarviossa toteutetaan budjetin rakenneuudistuksen toinen vaihe. Siihen liittyen on tarkoitus uudistaa valtion kirjanpitoa koskevat säännökset ja määräykset, koneellistaa kirjanpito tilivirastoissa sekä tehdä eräitä muutoksia tilivirasto-organisaatioon perustamalla muutamia uusia tilivirastoja sekä lakkauttamalla eräitä nykyisiä. Jotta uusien tilivirastojen toiminta voitaisiin aloittaa heti tilivuoden 1968 alussa, olisi valmistavia toimenpiteitä välttämättä suoritettava jo kuluvan vuoden puolella. Tämän vuoksi tässä lisämenoarviossa ehdotetaan perustettavaksi eräitä uusia ylimääräisiä toimia.

Muut ehdotukset.

Lisämenoarvioesitykseen on otettu vain ne menojen lisäysehdotukset, jotka tässä vaiheessa ovat osoittautuneet välttämättömiksi. Useat niistä voidaan suorittaa samalla tai jollakin muulla asiaan liittyvällä momentilla kertyvästä säästöstä. Monet muutosehdotuksista koskevat korkeakouluja ja muita opetuslaitoksia, joiden osalta erinäiset järjestelyt ennen syyslukukauden alkua ovat tarpeen.

Suomalaisen valvontajoukon toiminnasta Kyproksella seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla aiheutuvat menot on niin ikään otettu tähän lisämenoarvioon.

Menojen lisäykset jakaantuvat eri pääluokkien kohdalle seuraavasti:

	mk
1 Pl.	3 471
4 Pl.	663
5 Pl.	200 000
6 Pl.	753 300
7 Pl.	6 057 990
8 Pl.	353 589
9 Pl.	8 937 000
10 Pl.	3 162 187
11 Pl.	10 786 840
12 Pl.	1 200 500
13 Pl.	11 764 320
14 Pl.	106 098
15 Pl.	9 616 600
16 Pl.	150 000
17 Pl.	11 685 800
18 Pl.	3 245 000
Lisäys menoihin ... mk	68 023 358

Tulojen lisäykset jakaantuvat tuloarvion eri osastojen kohdalle seuraavasti:

	mk
2 Os.	45 000
3 Os.	23 600 000
5 Os.	— 47 203
6 Os.	8 415 018
Lisäys tuloihin ... mk	32 012 815

Tämän lisämenoarvioesityksen hyväksymisen jälkeen olisivat valtion kuluvan vuoden tulojen ja menojen budjetoidut määrät seuraavat:

	Tulot mk	Menot mk
Varsinainen tulo- ja menoarvio ...	7 816 050 006	7 815 974 321
Lisämenoarviot ...	32 012 815	70 373 358
Yhteensä mk	7 848 062 821	7 886 347 679

Seuraavassa perustellaan yksityiskohtaisemmin niitä lisäyksiä ja muutoksia, joita tällä kertaa ehdotetaan tulo- ja menoarvioon tehtäväksi.

A. TULOT.

Toinen Osasto.

Maksut valtionlaitosten käyttämisestä.

III. Opetuslaitosten oppilasmaksut.

12. Teknillisen korkeakoulun laboratoriomaksut. Momentille merkitään lisäystä oppilasmäärän kasvun johdosta 15 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 37 108,13
„ 1966 „ ..... mk 55 597,75
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 40 000,—

13. Teknillisen korkeakoulun lukukausimaksut. Momentille merkitään lisäystä oppilasmäärän kasvun johdosta 30 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 338 996,—
„ 1966 „ ..... mk 379 914,—
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 350 000,—

Kolmas Osasto.

Sekalaiset tulot.

XI. Muut sekalaiset tulot.

6. Menorästien ja siirrettyjen määrärahain peruutukset. Momentille merkitään lisäystä 20 000 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 53 362 663,13
„ 1966 „ ..... mk 54 989 357,14
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 49 000 000,—

7. Satunnaiset tulot. a) Kuluvaa vuotta vietetään maamme 50-vuotisen itsenäisyyden sekä suomalaisen työn, kulttuurin ja kansanvaltaisen yhteiskunnan juhlavuotena. Juhlavuoden tilaisuuksiin kuuluu Tampereella pidettävät laulu- ja soittojuhlat. Viimeksi mainituista juhlista arvioidaan kertyvän majoitustuloja 150 000 mk ja pääsylipputuloja 45 000 mk eli tuloja yhteensä 195 000 mk.

b) Viitaten 15 Pl:n II luvun 41 momentin perusteluihin merkitään momentille lisäystä Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maallemme suoritettavina korvauksina Kyproksella toimivan suomalaisen valvontajoukon kustannuksista 3 200 000 mk.

c) Viitaten 11 pääluokan XVII luvun 11 momentin perusteluun merkitään momentille lisäystä 65 000 mk Tampereen kaupungilta perittävänä korvauksena Pispalan nippuuittotunnelin rakenteisiin välittömästi liittyvien kehätien sillan betonirakenteiden rakentamisesta.

Lisäykset ovat yhteensä 3 460 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 27 216 387,80
„ 1966 „ ..... mk 61 595 978,35
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 19 652 600,—

11. Tulot puolustuslaitoksen erinäisestä palvelutoiminnasta. Viitaten 9 Pl:n XII luvun 8 momentin perusteluihin merkitään momentille lisäystä 140 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 719 144,14
„ 1966 „ ..... mk 816 154,02
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 810 000,—

Viides Osasto.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

I. Valtionrautatiet.

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtionrautateiden vajaus merkitty 68 173 753 markaksi. Kun käyttömenoihin 18 Pl:n kohdalla ehdotetaan lisäystä 1 050 000 mk, lisääntyy valtionrautateiden vajaus samalla määrällä ja on 69 223 753 mk.

XI. Maanmittaushallituksen kivipaino.

1. Kivipainon käyttötulot. Viitaten 18 Pl:n XIII luvun 3 momentin perusteluihin merkitään kivipainon käyttötuloihin painettujen karttojen luovutuksesta puolustusvoimain varastoon lisäystä 140 000 mk. Kun mainitulle menomomentille on tehty samansuuruinen lisäys, nousevat myös käyttömenot 140 000 markalla. Kivipainon ylijäämä 592 010 mk ei lisäysten johdosta muutu.

XV. Metsätalous.

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtion metsätalouden ylijäämä merkitty 25 538 190 markaksi. Kun metsätalouden käyttömenoihin 18 Pl:n kohdalla ehdotetaan lisäystä 47 203 mk, vähenee metsätalouden ylijäämä samalla määrällä ja on 25 490 987 mk.

Kuudes Osasto.

Lainat.

I. Valtiolle takaisin maksetut lainapääomat.

2. Vientimaksulainojen lyhennykset. Viitaten 13 Pl:n XXI luvun 50 momentin perusteluihin merkitään momentille lisäystä 8 415 018 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 827 837,80
„ 1966 „ ..... mk 6 555 952,99
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 7 433 000,—

B. MENOT.

Ensimmäinen Pääluokka.

Tasavallan Presidentti.

II. Tasavallan Presidentin kanslia.

1. Palkkaukset. Kultarannan tilalla yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien työntekijöiden palkkausten saattamiseksi heidän ammattialallaan maksettavia palkkoja vastaaviksi ehdotetaan momentille lisäystä 3 471 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 364 855,77
„ 1966 „ ..... mk 367 941,56
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 425 450,—

Neljäs Pääluokka.

Valtioneuvoston kanslian hallinnonala.

I. Valtioneuvoston kanslia.

6. Königstedtin kartanon hoito. Königstedtin kartanon yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevan puutarhurin palkkauksen saattamiseksi hänen ammattialallaan maksettavia palkkoja vastaavaksi ehdotetaan momentille lisäystä 663 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 54 824,89
„ 1966 „ ..... mk 53 377,50
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 60 500,—

Viides Pääluokka.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala.

II. Vakinainen edustus ulkomailla.

Muut menot vakinaisesta edustuksesta ulkomailla.

10. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha). Edustustojen huoneistojen ja talojen kalustamiseksi myönnetty määräraha on jo tähän mennessä käytetty miltei loppuun. Lukuisat lähettilässiirrot aiheuttavat kuitenkin kalusteiden täydennys- ja uusimistarvetta. Moskovan suurlähetystön juhlahuoneiston kaluston uusimiseksi sekä eräiden uusien edustustojen kalustamiseksi momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 200 000 mk. Vuonna 1965 ulkoasiainhallinnon kiinteistöihin ja huoneistoihin myönnetystä vuoteen 1967 siirretystä 1 600 000 markasta peruutettava vastaava erä tuloutetaan 3 Os:n XI luvun 6 momentille.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 240 000,—
„ 1966 „ ..... mk 289 999,59
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 220 000,—

Kuudes Pääluokka.

Oikeusministeriön hallinnonala.

II. Korkein oikeus.

1. Palkkaukset. Momentille merkitään säästöä 12 000 mk.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot. Sairaustapausten lisääntymisen johdosta ehdotetaan viransijaisten palkkioihin varattuun 7 480 markan määrärahaan lisäystä 12 000 mk. Vastaava säästö jää tämän luvun 1 momentille.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 66 526,53
„ 1966 „ ..... mk 89 845,33
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 127 106,—

III. Korkein hallinto-oikeus.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot. Korkeimman hallinto-oikeuden ylimääräisen neljännen jaoston toiminta on lisännyt kanslia- ja toimistohenkilökunnan työmäärää. Kun lisäksi esittelijöiden työtä voidaan tehostaa siirtämällä eräitä tehtäviä kansliahenkilökunnan suoritettavaksi, ehdotetaan, että esittelijöiden palkkaamiseen momentilla osoitettuja määrärahoja saadaan enintään 30 000 markan määrään käyttää tilapäisen kanslia- ja toimistohenkilökunnan palkkaamiseen. Sitäpaitsi arvioidaan momentille jäävän säästöä 28 600 mk.

3. Tarverahat. a) Ylimääräisen neljännen jaoston toiminnan johdosta korkeimman hallinto-oikeuden käyttöön vuokrattujen huonetilojen vuokriin ehdotetaan momentille lisäystä 15 600 mk.

b) Valokopiokoneen käytön lisääntymisen sekä ylimääräisen neljännen jaoston toiminnasta aiheutuvan tarvike- ja kalustomenojen kasvun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 13 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 28 600 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 30 060,35
„ 1966 „ ..... mk 34 762,97
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 48 000,—

IV. Hovioikeudet.

9. Oikeustalon rakentaminen Itä-Suomen hovioikeudelle (siirtomääräraha). Oikeustalon, jonka rakennustyöt on aloitettu tammikuussa 1967, tarkistettu kokonaiskustannusarvio on 233 mk/m³ mukaan laskettuna 2 500 000 mk. Työt, jotka oli tarkoitus aloittaa syksyllä 1967, jouduttiin työllisyystilanteen vuoksi aloittamaan viime tammikuussa. Tehdyn urakkasopimuksen mukaisesti määrärahan tarve on kuluvana vuonna 1 400 000 mk edellyttäen, että työt keskeytetään 1. 6.—30. 9. 1967 väliseksi ajaksi. Kun tarkoitukseen on myönnetty vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa 350 000 mk ja kuluvan vuoden menoarviossa 600 000 mk, ehdotetaan momentille myönnettäväksi lisäystä 450 000 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 350 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 600 000,—

V. Kihlakunnanoikeudet.

2. Tuomiokuntain notaarien palkkiot (arviomääräraha). Tuomiokuntain notaarien palkkio vastaa kuluvan vuoden alusta lukien asetuksen (28. 10. 1966/528) mukaisesti A 24 palkkausluokan peruspalkan määrää. Lainoppineiden tuomarinapulaisten palkkio on ¾ notaarin palkkiosta. Palkkioihin tarvitaan momentille lisäystä 152 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 053 323,25
„ 1966 „ ..... mk 1 146 311,22
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 251 746,—

5. Kaluston hankinta ja hoito. Kuluvan vuoden aikana on valmistunut tai heinäkuun alkuun mennessä valmistuu huonetiloja kahdeksassa valtion virastotalossa eri tuomiokuntain kanslia- ja käräjähuoneistoja varten. Jotta virastot voisivat muuttaa vuokrahuoneistoista valmistuviin tiloihin, olisi uudet tilat saatava asianmukaisesti kalustetuiksi. Kalustohankintoihin ehdotetaan momentille lisäystä 76 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 20 000,—
„ 1966 „ ..... mk 19 770,43
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 34 000,—

VII. Vesioikeudet.

1. Palkkaukset. Momentille merkitään säästöä 38 000 mk.

3. Tarverahat. Länsi-Suomen ja Itä-Suomen vesioikeuksissa on kummassakin aloittanut toimintansa ylimääräinen toinen jaosto, joka Itä-Suomen vesioikeudessa on sijoittunut uusiin vuokrattuihin huonetiloihin. Kaluston ja valaisimien hankkimiseen sekä jaostojen toiminnasta johtuviin konttorikoneiden ja kansliatarvikkeiden hankintoihin ehdotetaan momentille lisäystä 21 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 19 058,96
„ 1966 „ ..... mk 20 083,12
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 27 000,—

VIII. Vankeinhoitolaitos.

15. Vankilain uudisrakennukset ja korjaustyöt (siirtomääräraha). Helsingin keskusvankilan puusepäntehtaan rakennustöiden jatkamista varten vankisiirtolatyönä on momentille myönnetty kuluvan vuoden menoarviossa 1 000 000 mk. Momentin määrärahan käyttöperusteita ehdotetaan mainituilta osin täydennettäväksi siten, että puusepäntehtaan rakennustyötä saadaan suorittaa joko vankisiirtolatyönä tai tavallisena vankityönä. Järjestely ei aiheuta momentille lisäystä.

IX. Erinäiset määrärahat.

2. Viransijaisten palkkiot. Tuomiokunnissa, joissa notaari ei ole kelpoinen hoitamaan kihlakunnantuomarin virkaa tuomarin virkaloman aikana, suoritetaan virkalomasijaiselle notaarin palkkiota vastaava palkkio. Edellä V luvun 2 momentin perusteluihin viitaten ehdotetaan momentille lisäystä 13 700 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 73 494,54
„ 1966 „ ..... mk 76 289,40
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 95 510,—

Seitsemäs Pääluokka.

Sisäasiainministeriön hallinnonala.

I. Sisäasiainministeriö.

1. Palkkaukset. Filmiteknillisiä tehtäviä suorittavan tilapäisen henkilökunnan palkkioiden maksamiseen tarvitaan momentille lisäystä 3 416 mk. Edellyttäen, että momentin muiden määrärahojen säästöä saadaan käyttää lisäyksen suorittamiseen, momentille ei tarvita lisäystä.

II. Lääninhallitukset.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot. Joensuun uuden virastotalon valmistuttua on lääninhallitukseen ollut palkattava tilapäisinä toimenhaltijoina kolme puhelunvälittäjää ja yksi vahtimestari, joiden palkkioita varten momentille ehdotetaan lisäystä yhteensä 25 019 mk. Edellyttäen, että momentin muiden määrärahojen säästöä saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 764 391,47
„ 1966 „ ..... mk 5 427 296,53
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 7 089 552,—

III. Henkikirjoitustoimi.

2. Henkikirjoituspalkkiot (arviomääräraha). Kustannustason nousun johdosta ehdotetaan henkikirjoittajille virkapiirin väkiluvun mukaan maksettava henkikirjoituspalkkio korotettavaksi 4,75 pennistä 5,25 penniin hengeltä. Korotuksen johdosta ehdotetaan momentille momentin käyttö huomioon ottaen lisäystä 10 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 168 796,40
„ 1966 „ ..... mk 171 491,32
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 180 000,—

6. Henkikirjoittajien puhelinmaksut. Vuoden 1966 puhelinkustannuksia on jouduttu maksamaan kuluvan vuoden määrärahasta.

Tämän vuoksi ja kustannusten nousun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 5 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 10 636,58
„ 1966 „ ..... mk 10 125,09
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 12 000,—

IV. Yleispoliisi.

Kaupunkien poliisilaitokset.

1. Palkkaukset. Ehdotetaan, että momentin muiden määrärahojen säästöstä saataisiin käyttää tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseen, johon tarkoitukseen on varattu 228 600 mk, vielä 25 000 mk vuosilomien vuoksi ruuhkautuvien töiden ja matkailuliikenteen valvonnan suorittamiseksi. Momentille ei tarvita lisäystä.

5. Viransijaisten palkkiot. Kansanedustajana olevan ylikonstaapelin viransijaisen palkkiota varten momentille ehdotetaan lisäystä 9 150 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 9 265,87
„ 1966 „ ..... mk 14 092,91
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 14 500,—

Nimismiespiirit.

6. Nimismiesten ja muun maaseutupoliisin palkkaukset. Maaseutupoliisin lisääntyneiden kanslia- ja veronperintätehtävien hoitamiseksi tarvitaan tilapäisiä toimistoapulaisia ja nuorempia konstaapeleita, minkä vuoksi ehdotetaan, että tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseen, johon on varattu 579 542 mk, saataisiin vielä käyttää momentin säästöstä 90 000 mk. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

VII. Poliisikoulutus.

1. Palkkaukset. Momentille jää säästöä 12 000 mk.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot. Poliisiopiston oppilasluvun lisääntymisen johdosta ja kuluvan vuoden alusta lukien korotettujen ylitunti- ja tuntiopetuspalkkioiden johdosta tarvitaan momentille lisäystä 22 500 mk. Edellyttäen, että palkkioihin saadaan käyttää tämän momentin säästöstä 10 500 mk, on lisäys 12 000 mk, jota vastaava säästö jää tämän luvun 1 momentille.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 208 076,38
„ 1966 „ ..... mk 236 992,53
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 283 861,—

7. Poliisille annettava moottorikulkuneuvoopetus. Ajo-opetuksen antamiseksi liikkuvan poliisin saamien uusien autojen kuljettajille momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 49 772,61
„ 1966 „ ..... mk 54 951,92
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 65 000,—

VIII. Poliisikoiralaitos.

2. Muut menot. Ruokinta- ja muiden kulujen hinnan kohoamisen, pentujen määrän lisääntymisen ja auton korjauskustannusten johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 11 090,51
„ 1966 „ ..... mk 11 084,28
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 11 100,—

IX. Erinäiset poliisimenot.

Liikkuva poliisi.

1. Palkkaukset. Poliisikoulutuksen saaneiden miespuolisten toimenhaltijain vapauttamiseksi kansliatyöstä ja pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitustyöstä liikenteen valvontatehtäviin ehdotetaan, että momentin säästöstä saataisiin käyttää 48 000 mk tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseen. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

3. Moottorikulkuneuvojen käyttö- ja kunnossapitokustannukset. Moottorikulkuneuvojen lisääntyneen käytön, kulkuneuvojen määrän kasvun ja työpalkkojen kohoamisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 793 959,03
„ 1966 „ ..... mk 999 998,88
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 000 000,—

XI. Rajavartiolaitos.

22. Maa-alueet, rakennukset ja ampumaradat (siirtomääräraha). Kainuun rajavartioston Kajaanin kasarmialueelle rakennettavien kasarmirakennuksen ja lämpökeskuksen tarkistettu kustannusarvio on 6 300 000 mk ja rakennusten yhteinen hyötypinta-ala 7 100 m². Suunnittelu- ja rakennustöitä varten on vuosien 1965—1967 varsinaisissa menoarvioissa myönnetty varoja yhteensä 3 620 000 mk. Rakennustöiden jatkamiseksi kuluvana vuonna ehdotetaan momentille lisäystä 1 200 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 820 000,—
„ 1966 „ ..... mk 2 497 566,50
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 050 000,—

XII. Lääkintöhallitus.

1. Palkkaukset. Ehdotetaan, että osapäivätoimisen ylilääkärin palkkioon saadaan käyttää tämän momentin säästöstä 9 900 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 825 720,33
„ 1966 „ ..... mk 2 127 738,96
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 666 900,—

3. Tarverahat ja sekalaiset menot. Talousosaston vuokran nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 2 140 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 188 660,—
„ 1966 „ ..... mk 197 205,68
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 179 790,—

XIV. Läänin- ja yleiset sekä ortopediasairaalat.

1. Palkkaukset. a) Oulun lääninsairaalassa suoritettujen eräiden peruskorjausten jälkeen voidaan aloittaa anestesiaosaston toiminta koko laajuudessaan, koska käytettäväksi on saatu mm. läpi vuorokauden toimiva heräämisyksikkö. Tämän johdosta Oulun lääninsairaalaan ehdotetaan perustettavaksi 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
12 erikoissairaanhoitajaa (anestesia)	A 14
5 hoitajatarta (anestesia)	A 13
1 lääkintävahtimestari	A 10
5 apuhoitajatarta	A 9
1 osastoavustaja	A 8
2 välinehuoltoapulaista	A 5
1 sairaala-apulainen	A 3

Lisäys on palkkauksina 115 152 mk ja pukuavustuksina 1 056 mk eli yhteensä 116 208 mk.

b) Oulun lääninsairaalassa suoritettujen eräiden huonetilajärjestelyjen avulla on röntgenosastoon saatu kaksi uutta tutkimushuonetta. Korjaustöiden päätyttyä voidaan röntgentutkimusten tarve tyydyttää paremmin. Tämän johdosta Oulun lääninsairaalaan ehdotetaan perustettavaksi 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
4 röntgenhoitajaa	A 13
1 lääkintävahtimestari	A 10
3 osastoavustajaa	A 8
2 kehittäjää	A 5
1 sairaala-apulainen	A 3

Lisäys on palkkauksina 43 134 mk ja pukuavustuksina 192 mk eli yhteensä 43 326 mk.

c) Oulun lääninsairaalan lastentautien osastossa suoritettujen korjausten päätyttyä on sairaansijamäärä voitu lisätä 35:stä 44:ään ja samalla järjestää 9 sairaansijaa käsittävä tehostetun hoidon yksikkö. Tämän johdosta Oulun lääninsairaalaan ehdotetaan perustettavaksi 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
2 erikoissairaanhoitajaa	A 14
2 hoitajatarta	A 13
1 lääkintävoimistelija ap.	A 13
5 lastenhoitajatarta	A 9

Lisäys on palkkauksina 41 973 mk ja pukuavustuksina 432 mk eli yhteensä 42 405 mk.

d) Amanuenssien määrän lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan amanuenssien palkkioiden maksamiseen lisäystä 12 682 mk.

e) Kajaanin yleisessä sairaalassa on 10 naistentautipotilaille varattua sairaansijaa. Mainitulla alalla annettavasta hoidosta on tä-

hän asti huolehtinut konsultoiva erikoislääkäri, joka nyt on luopunut tehtävästä. Koska hoitomahdollisuuksien jatkaminen ko. alalla on väestön sairaanhoidon kannalta välttämätöntä, ehdotetaan 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien Kajaanin yleiseen sairaalaan palkattavaksi puolipäivätoiminen tilapäinen erikoislääkäri. Palkkion maksamiseen momentille ehdotetaan lisäystä 6 691 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 221 312 mk. Edellyttäen, että avoimista viroista ja toimista johtuvaa säästöä saadaan käyttää palkkausten suorittamiseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 13 454 892,49
„ 1966 „ ..... mk 7 918 327,65
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 10 999 830,—

7. Puhtaanapito ja sekalaiset menot. Oulun diakonissalaitokselta Oulun lääninsairaalalle vuokrattavien aputilojen vuokran maksamiseksi 1. 9.—31. 12. 1967 väliseltä ajalta momentille ehdotetaan lisäystä 4 400 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 575 876,86
„ 1966 „ ..... mk 3 757 144,25
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 6 314 115,—

XVI. Sairaanhoitohenkilökunnan koulutus.

5. Vuokrat, puhtaanapito ja sekalaiset menot. Ehdotetaan, että perustettavaksi ehdotetulle Mikkelin sairaanhoitajakoululle erehdyksessä varattua 95 000 markan määrärahaa saadaan käyttää muiden sairaanhoitajakoulujen menoihin. Järjestely ei aiheuta momentille lisäystä.

XVIII. Lääkintölaitoksen laboratoriot.

Serobakteriologiset laboratoriot.

8. Kemikaalit, koneet ja vuokrat. Momentin nimike on muutettu. Lappeenrannan serobakteriologisen laboratorion vuokran maksamiseksi kuluvalta vuodelta momentille ehdotetaan myönnettäväksi 61 800 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 268 045,45
„ 1966 „ ..... mk 346 438,83
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 333 000,—

11. Kaluston ja koneiden hankkiminen (siirtomääräraha). Kun Keski-Suomen serobakteriologisen laboratorion perustamiseen vuoden 1966 menoarviossa myönnetty 100 000 markan määräraha jäi huoneiston saantivaikeuksien vuoksi käyttämättä, laboratorion kaluston ja koneiden hankkimiseen momentille ehdotetaan myönnettäväksi 100 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 188 000,—
„ 1966 „ ..... mk 75 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 75 000,—

Säteilyfysiikan laitos.

14. Sekalaiset menot. Säteilyfysiikan laitoksen toiminnan laajentumisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 32 722,39
„ 1966 „ ..... mk 53 925,59
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 59 000,—

XIX. Valtionavut yleissairauksien, mielisairauksien, kaatumataudin, tuberkuloosin ja reumatautien hoitoon ja vastustamiseen.

7. Valtionapu alue- ja paikallissairaaloiden perustamiskustannuksiin. a) Kittilän kunnansairaalan (ent. aluesairaala) ja eräiden muiden kunnan rakennusten yhteisen lämpökeskuksen ja pesulan rakennuskustannusten valtionapua varten tarvitaan 60 154 mk.

b) Sallan kunnansairaalan laajennus- ja peruskorjaustöiden sekä irtaimistohankintojen valtionavun maksamista varten tarvitaan 243 375 mk.

Ehdotetaan, että nämä valtionavut saadaan suorittaa tämän momentin määrärahoista. Momentille ei tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 7 566 143,99
„ 1966 „ ..... mk 17 173 882,27
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 31 255 000,—

XX. Keskussairaaloiden rakentaminen.

5. Helsingin yliopistollisen keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha). Niemenmäen alueelle rakennettavien asuinrakennusten I vaiheen rakennustyöt saadaan aloittaa aikaisintaan ensi lokakuun alussa. Rakennus-

ten yhteinen tilavuus on noin 50 000 m³ ja kustannusarvio noin 10 350 000 mk, josta I rakennusvaiheen osuus on laskettu 4 000 000 markaksi. Tarkistettu I vaiheen kustannusarvio on noin 4 500 000 mk. Momentille ei tässä vaiheessa ehdoteta lisäystä.

6. Turun yliopistollisen keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha). Asuntolan rakentamista varten on ostettavissa käteisellä tontti 80 markan bruttokerrosneliömetrihinnasta sidottuna elinkustannusindeksin pistelukuun 2 097. Tontin bruttokerrosneliömetrimäärä on 4 200 ja tontin pohjahinta 336 000 mk. Kun rakentaminen olisi aloitettava syksyllä 1967, olisi tontti ostettava viipymättä. Momentille ei ehdoteta lisäystä, mikäli tontin ostamiseen saadaan käyttää keskussairaalan rakentamiseen myönnettyä määrärahaa.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 8 200 000,—
„ 1966 „ ..... mk 12 250 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 22 700 000,—

7. Kainuun keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha). Keskussairaalan rakentamista varten on kuluvaksi vuodeksi myönnetty varsinaisia rakennusmäärärahoja 7 500 000 mk. Määrärahojen tarve on kuitenkin 10 500 000 mk. Jotta työ voitaisiin suorittaa urakkasopimuksen mukaisesti ja jotta vältyttäisiin keskeytyskorvausten maksusta, momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 450 000,—
„ 1966 „ ..... mk 6 400 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 7 500 000,—

10. Oulun yliopistollisen keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha). Oulun yliopistollisen keskussairaalan rakennustoimikunnan tekemien suunnittelusopimusten mukaisten palkkioiden maksamista ja rakennustöiden aloittamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 1 000 000 mk.

V. 1967 (menoarv.) ..... mk 1 000 000,—

XXI. Muut lääkintölaitoksen menot.

6. Lääkintölaitoksen viransijaisten palkkiot. Palkkojen nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 736 597,20
„ 1966 „ ..... mk 2 282 049,62
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 600 000,—

8. Maailman Terveysjärjestön jäsenmaksu (arviomääräraha). Suomen maksuosuuden maksamiseksi Maailman Terveysjärjestön tasausrahastoon (Working Capital Fund) momentille ehdotetaan lisäystä 18 650 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 419 153,64
„ 1966 „ ..... mk 533 186,52
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 595 800,—

XXIV. Asuntohallinto.

Asuntohallitus.

1. Palkkaukset. a) Sopimuspalkkoihin tarvitaan lisäystä 18 850 mk.

b) Ikälisiin tarvitaan lisäystä 17 676 mk ja kalliinpaikanlisiin 22 244 mk eli yhteensä 39 920 mk. Edellyttäen, että tähän lisäykseen saadaan käyttää avoinna olleiden virkojen palkkausten säästöä ei momentille ehdoteta lisäystä.

Lisäys on 18 850 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 89 981,08
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 284 000,—

Kahdeksas Pääluokka.

Valtiovarainministeriön hallinnonala.

I. Valtiovarainministeriö.

1. Palkkaukset. Erityisesti maarakennusalan työntutkijoiden ja työnsuunnittelun koulutuksen lisäämiseksi ehdotetaan, että momentilla järjestelyosaston tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseksi varatusta 156 000 markan määrärahasta saataisiin käyttää enintään

27 000 markkaa muiden kursseista aiheutuvien kustannusten kuin palkkausten suorittamiseen. Momentille ei tästä syystä ehdoteta lisäystä.

II. Valtiokonttori.

1. Palkkaukset. a) Kuluvan vuoden alusta voimaan tulleen valtion eläkelain (280/66) johdosta valtiokonttoriin on jouduttu palkkaamaan osittain vuoden alusta lukien tilapäistä henkilökuntaa, joiden palkkauksiin tarvitaan **73 200 mk.**

b) Eläkehakemusten ruuhkautumisen vuoksi kesä—joulukuun ajaksi joudutaan palkkaamaan uutta tilapäistä henkilökuntaa, jonka palkkauksiin tarvitaan 31 800 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 105 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 524 789,80
„ 1966 „ ..... mk 1 692 444,17
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 152 764,—

3. Tarverahat. Momentille ehdotetaan lisäystä uusista tehtävistä aiheutuneen henkilökunnan kasvun ja virastotilojen laajentumisen sekä kustannusten nousun johdosta 10 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 67 333,60
„ 1966 „ ..... mk 50 513,31
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 53 000,—

7. Painatuskustannukset. Momentille ehdotetaan lisäystä nuorison talletustoiminnan edistämisestä annetun asetuksen (749/66) edellyttämien lomakkeiden painatusta varten 29 760 mk ja valtion eläkelain (280/66) johdosta suoritettavia painatustöitä varten 4 000 mk eli yhteensä **33 760 mk.**

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 44 374,60
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 42 800,—

IV. Tullikamarit ja tullirajavartiostot.

13. Takavarikkopalkinnot (arviomääräraha). Palkinnonjakovaiheeseen ehtineiden tullirikosjuttujen suuren määrän vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 150 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 249 966,52
„ 1966 „ ..... mk 299 940,30
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 250 000,—

15. Virkapukuavustukset. Virkapukuavustuksen saantiin oikeutettujen tullimiesten lukumäärän lisääntymisen ja työnantajan suoritettavan sosiaaliturvamaksun nousun vuoksi tarvitaan momentille lisäystä 8 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 203 996,18
„ 1966 „ ..... mk 207 791,06
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 212 250,—

IX. Liikevaihtoverokonttori.

Liikevaihtoverokonttori.

5. Vuokra ja valaistus. Indeksiin sidotun vuokran nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 100 231,65
„ 1966 „ ..... mk 123 367,88
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 124 000,—

Piirihallinto.

8. Palkkaukset. Sairauden vuoksi estyneinä virkaansa tai tointansa hoitamasta olevien välttämättömien viransijaisten palkkauksia varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi 20 000 mk. Kun palkkauksiin myönnettyjen määrärahojen kohdalla aiheutuu säästöä 20 000 mk, ei momentille tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 4 740 981,01
„ 1966 „ ..... mk 4 856 522,45
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 959 040,—

11. Vuokra ja valaistus. Liikevaihtoverotoimistojen huoneistojen indeksiin sidottujen vuokrien nousun johdosta momentin määrärahaan ehdotetaan lisäystä 26 317 mk. Kotkan liikevaihtoverotoimiston muuton johdosta uuteen huoneistoon ehdotetaan momentille lisäystä 4 940 mk. Lisäys on 31 257 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 386 264,17
„ 1966 „ ..... mk 466 531,64
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 669 683,—

XI. Välittömän verotuksen hallinto.

Verotoimistot.

11. Maatalouskiinteistöjen verojyvityksestä ja -luokituksesta aiheutuvat menot. Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys maatilatalouden tuloverolaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1968 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Kun valmisteilla oleva laki edellyttää verovelvollisten tulojen ja menojen kirjaamista ja muutenkin oleellisilta osin muuttaa voimassaolevaa maatalouden tuloverojärjestelmää, on välttämätöntä ennen lain voimaantuloa ryhtyä harjoittamaan tehokasta neuvonta- ja valistustoimintaa nimenomaan verovelvollisten keskuudessa. Kun maassamme toimivat eri maatalouden neuvontajärjestöt ovat ilmoittaneet olevansa halukkaita suorittamaan tällaista neuvontaa, ehdotetaan tämän momentin perusteluja muutettavaksi siten, että momentin varoja saadaan käyttää myöskin maatilatalouden tuloverolain soveltamista koskevaan neuvontaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

17. Konekeskukset (arviomääräraha). Välittömän verotuksen hallinnon seitsemän tietokonekeskuksen menot on maksettu tältä momentilta. Kun verohallinnon ATK-järjestelmiin kuuluvien konetehtävien suorittaminen siirretään asteittain valtion tietokonekeskuksen hoidettavaksi, ehdotetaan, että myös valtion tietokonekeskukselle maksettavat korvaukset saataisiin suorittaa tältä momentilta. Sen jälkeen kun konetehtävät on siirretty valtion tietokonekeskukselle, osa verohallinnon konekeskusten henkilökuntaa siirtyy valtion tietokonekeskuksen palvelukseen muun osan jäädessä edelleen verohallinnon palvelukseen verotoimistojen tietokone- ja muihin verotustehtäviin. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

XII. Erinäiset määrärahat.

3. Suomen osuus Brysselin kansainvälisen tullitariffitoimiston kustannuksiin (arviomääräraha). Kun maksuaikaa on lyhennetty, lankeaa 77. toimintakauden jäsenmaksu maksettavaksi jo heinäkuun 1 päivänä 1967. Tämän vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 12 572 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 286,—
„ 1966 „ ..... mk 12 572,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 12 572,—

Yhdeksäs Pääluokka.

Puolustusministeriön hallinnonala.

Puolustuslaitoksen joukkoyhtymien esikunnat, joukko-osastot, koulut ja laitokset.

VI. Sairaanhoito.

1. Lääkintä (arviomääräraha). a) Lääkintämateriaalin hintojen nousun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 74 000 mk.

b) Hammaslääkärien kuukausipalkkiot ja kappaletaksat ovat kohonneet, minkä vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 143 000 mk.

c) Työllisyysvaroilla rakennettava Keuruun väliaikainen varuskuntasairaala valmistuu vuoden 1967 keväällä. Tämän sairaalan kaluston sekä tarpeellisten kojeiden ja laitteiden hankintaa varten ehdotetaan momentille lisäystä 48 000 mk.

d) Siviilisairaaloille maksettavien hoitopäiväkustannuksien kasvun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 20 000 mk.

e) Keskussotilassairaala 2:n desinfektiomenojen kasvun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 12 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 297 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 083 744,40
„ 1966 „ ..... mk 2 105 200,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 776 180,—

X. Kiinteistöt.

7. Maa-alueiden osto ja pakkolunastus (arviomääräraha). Puolustusministeriö osti 28. 12. 1966 tehdyllä kauppakirjalla Outokumpu Oy:ltä noin 100 hehtaarin suuruisen Ylöjärven kaivosalueen rakennuksineen ja laitteineen 1 200 000 markan kauppahinnasta, joka suoritetaan kuudessa 200 000 markan suuruisessa erässä vuosina 1966—1971. Kauppa tulee lopullisesti voimaan ja omistusoikeus siirtyy valtiolle sen jälkeen, kun kauppa on laillisesti kummaltakin puolelta hyväksytty ja Eduskunta on käsitellyt asian. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 4 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 4 103 290,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 3 500 000,—

8. Sotilasrakennusten perinpohjaiset korjaukset ja uudisrakennustyöt (siirtomääräraha). Momentille ehdotetaan valtioneuvoston viime helmikuussa hyväksymän, työllisyyden turvaamista tarkoittavan lisäohjelman mukaisesti myönnettäväksi 7 200 000 mk keskeneräisiin rakennustöihin.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 11 172 000,—
„ 1966 „ ..... mk 34 737 030,37
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 60 000 000,—

9. Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha). Momentille ehdotetaan valtioneuvoston viime helmikuussa hyväksymän, työllisyyden turvaamista tarkoittavan lisäohjelman mukaisesti myönnettäväksi 1 300 000 mk keskeneräisiin rakennustöihin.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 16 000 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 11 550 000,—

XII. Erinäiset määrärahat.

8. Puolustuslaitoksen erinäinen palvelutoiminta (arviomääräraha). Sen johdosta, että maanmittaushallituksen ja topografikunnan keskeisen yhteistoimintasopimuksen mukaiset karttojen valmistuksesta ja varastoinnista aiheutuvat suoritukset on asiassa tehdyn huomautuksen mukaisesti puolin ja toisin huomattava tileissä, ehdotetaan momentille lisäystä 140 000 mk, mitä vastaava summa on merkitty tulona 3 Os:n XI luvun 11 momentille.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 441 328,44
„ 1966 „ ..... mk 470 890,61
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 641 270,—

Kymmenes Pääluokka.

Opetusministeriön hallinnonala.

I. Opetusministeriö.

1. Palkkaukset. a) Kun ministeriön tilapäisen henkilökunnan palkkaukset kuluvana vuonna nousevat 23 674,19 markkaan, ehdotetaan että momentille sanottuihin palkkauksiin varatun 8 207 markan määrärahan lisäksi saadaan avoimina olevista viroista ja toimista jäävästä säästöstä käyttää 15 467,19 mk. Järjestely ei aiheuta momentille lisäystä.

b) Ministeriön kouluosastolle syyskuun 1 päivästä 1966 lukien palkatun tilapäisen esittelijän palkkion suorittamiseksi kahdelta kuukaudelta momentille ehdotetaan myönnettäväksi 5 785 mk.

c) Valtion tilijärjestelmän kokonaisuudistuksen yhteydessä on tarkoitus määrätä opetusministeriö tilivirastoksi 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien. Tilivirastolle kuuluvien tehtävien hoitamista varten olisi ministeriöön perustettava tilitoimisto. Jotta opetusministeriö pystyisi heti vuoden 1968 alusta lukien toimimaan omana tilivirastona ja jotta uusi tiliorganisaatio myös ministeriön alaisten virastojen ja laitosten osalta saataisiin järjestettyä toimintavalmiiksi, olisi osa tilitoimiston toimista perustettava jo kuluvan vuoden aikana. Edellä olevaan viitaten ehdotetaan opetusministeriöön perustettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien yksi yli-

määräinen ylikamreerin toimi (A 29) sekä seuraavan joulukuun alusta lukien yksi ylimääräinen pääkirjanpitäjän toimi (A 18). Lisäys on 6 445 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 12 230 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 427 699,15
„ 1966 „ ..... mk 820 742,63
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 191 674,—

III. Ortodoksinen kirkko.

Muut ortodoksisen kirkkokunnan menot.

16. Ortodoksisen kirkkokunnan uudisrakennus (siirtomääräraha). Kuluvan vuoden menoarviossa on myönnetty ortodoksisen kirkkokunnan uudisrakennuksen rakentamistöiden aloittamiseksi 500 000 mk. Uudisrakennus käsittää kirkollishallituksen, pappisseminaarin, arkkipiispan virka-asunnon ja kirkkomuseon tilat. Kun valtion rakennusohjelmatoimikunta on puoltanut museon huonetilojen laajentamista 400 m³:stä 650 m³:iin, tulee uudisrakennuksen tilavuus tarkistettujen laskelmien mukaan olemaan 8 950 m³ ja kustannusarvio 1 900 000 mk. Momentille ei tällä kertaa ehdoteta lisäystä.

IV. Helsingin yliopisto.

1. Palkkaukset. a) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa myönnettiin määräraha yhden tilapäisen laboratorioapulaisen palkkaamiseksi virusopin laitokseen syyskuun 1 päivästä 1966 lukien. Kun laitoksessa jatkuvasti tarvitaan sanottu apulainen, ehdotetaan kuluvan vuoden palkkauksen suorittamiseksi momentille myönnettäväksi 7 709 mk.

b) Kuluvan vuoden menoarviosta on poistettu tässä luvussa ollut momentti 14, "Lääketieteellisen opetuksen tehostaminen", jolta on suoritettu Laakson sairaalan kolmen apulaislääkärin palkkaukset. Kun Laakson sairaalassa edelleenkin annetaan tuberkuloosiopin opetusta ja kun sairaalaan olisi palkattava yksi apulaislääkäri, ehdotetaan palkkion sekä sairaalalisien ja vuosilomakorvauksen suorittamista varten myönnettäväksi yhteensä 20 705 mk.

c) Tilapäisen huoltoinsinöörin palkkaamista varten biokemian laitosrakennukseen varattuun 16 215 markan määrärahaan ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 2 505 mk, van de Graaf-generaattorin hoitajan palkkaamiseen varattuun 18 202 markan määrärahaan 598 mk sekä kemian laitoksen ruotsinkielisen osaston amanuenssin palkkaamiseen varattuun 12 000 markan määrärahaan 923 mk eli lisäystä yhteensä 4 026 mk.

d) Vuoden 1966 toisessa lisämenoarviossa on myönnetty määräraha tilapäisen laboratorioinsinöörin palkkaamiseksi fysiikan laitokseen kesäkuun 1 päivästä 1966 alkaen. Vastaava peruspalkkainen virka on perustettu 1 päivästä syyskuuta 1967 lukien. Kun tehtävät on hoidettava keskeytyksittä, ehdotetaan tilapäisen laboratorioinsinöörin palkkaamiseksi ajaksi 1. 1.—31. 8. 1967 myönnettäväksi momentille lisäystä 12 793 mk.

e) Ylioppilaiden lukumäärän lisääntymisen johdosta tarvittavien uusien kurssien järjestämisestä aiheutuvien menojen johdosta ehdotetaan tilapäisten opettajien palkkaamista varten varattuun 2 060 337 markan määrärahaan lisäystä 300 000 mk.

f) Kouluhallituksen aloitteesta järjestetään kesällä 1967 Helsingin yliopistossa fysiikan, kemian ja matematiikan kesäkurssit epäpäteville oppikoulujen opettajille. Fysiikan kursseja varten ehdotetaan myönnettäväksi 11 000 mk, kemian kursseja varten 30 000 mk ja matematiikan kursseja varten 11 000 mk eli yhteensä 52 000 mk.

g) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa myönnettiin määrärahat yhden tilapäisen kirjastonhoitajan ja yhden tilapäisen kirjastoapulaisen palkkaamiseksi valtiotieteellisen tiedekunnan kirjastoon syyskuun 1 päivästä 1966 lukien. Vastaavat ylimääräiset toimet on perustettu maaliskuun 1 päivästä 1967 lukien. Kun tehtävät olisi hoidettava keskeytyksettä, ehdotetaan yhden tilapäisen kirjastoamanuenssin ja yhden tilapäisen kirjastoapulaisen palkkaamiseksi ajaksi 1. 1.—28. 2. 1967 myönnettäväksi momentille lisäystä 3 613 mk.

h) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa on myönnetty määrärahat tilapäisten kanslistien palkkaamiseksi patologisen anatomian laitoksen I osastoon, saman laitoksen ruotsinkieliseen osastoon, sero-bakteriologian laitokseen ja hygienian laitokseen sekä tila-

päisten laboratorioapulaisten palkkaamiseksi hygienian laitokseen ja patologisen anatomian laitoksen ruotsinkieliseen osastoon, kaikki syyskuun 1 päivästä 1966 lukien. Vastaavat ylimääräiset toimet on perustettu maaliskuun 1 päivästä 1967 lukien. Kun tehtävät on hoidettava keskeytyksettä, tarvitaan neljän kanslistin ja kahden laboratorioapulaisen palkkaamiseksi ajaksi 1. 1.—28. 2. 1967 momentille lisäystä yhteensä 8 073 mk.

i) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa on myönnetty määräraha tilapäisen kanslistin palkkaamiseksi virusopin laitokseen. Kun laitokseen olisi palkattava edelleen tilapäinen kanslisti, ehdotetaan tarkoitusta varten myönnettäväksi vuodeksi 1967 8 255 mk.

j) Kuluvan vuoden menoarviossa on maaliskuun 1 päivästä 1967 lukien perustettu Meilahden lääketieteellisten teoreettisten laitosten tarpeita varten yksi ylivahtimestarin, kaksi talonmiehen, yksi ovenvartijan ja kolme vaatteiden vartijan ylimääräistä tointa sekä valtiotieteellisen tiedekunnan Franzéninkatu 13:ssa sijaitsevia tiloja varten yksi vahtimestari-talonmiehen ja yksi ovenvartijan ylimääräinen toimi. Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa myönnettiin määrärahat vastaavien tilapäisten toimihenkilöiden palkkaamiseksi syyskuun 1 päivästä 1966 lukien. Kun tehtävät on hoidettava keskeytyksettä, ehdotetaan mainittujen tilapäisten toimihenkilöiden palkkaamiseksi ajaksi 1. 1. —28. 2. 1967 myönnettäväksi momentille lisäystä 10 502 mk.

k) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa on myönnetty määrärahat tilapäisten toimihenkilöiden palkkaamiseksi syyskuun alkupäivinä 1966 käyttöön otettuja lääketieteellisten teoreettisten laitosten uudisrakennusta, taloa Franzéninkatu 13, patologisen anatomian I ja II laitoksilta kasvatustieteen ym. laitoksille Snellmaninkatu 10:ssä vapautunutta rakennusta sekä Suomen Pankilta Vironkatu 1:stä vuokrattuja huonetiloja varten. Kun edellä mainittuja tiloja varten edelleen vuoden 1967 aikana tarvitaan mainitut tilapäiset toimihenkilöt, ehdotetaan heidän palkkaamistaan varten myönnettäväksi momentille lisäystä 62 144 mk.

l) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa on myönnetty määrärahat työsopimussuhteessa olevien vaatteiden vartijoiden ja siivoojien palkkaamiseksi viime syyskuun alussa käyttöön otettuja lääketieteellisten teoreettisten laitosten uudisrakennusta, taloa Franzéninkatu 13, patologisen anatomian I ja II laitoksilta kasvatustieteen ym. laitoksille Snellmaninkatu 10:ssä vapautunutta rakennusta ja Suomen Pankilta Vironkatu 1:stä vuokrattuja tiloja varten. Kun edellä mainittuihin tiloihin edelleen kuluvan vuoden aikana tarvitaan työsopimussuhteessa olevat vaatteiden vartijat ja siivoojat, ehdotetaan heidän palkkaamista varten myönnettäväksi momentille lisäystä 118 806 mk.

m) Työsopimussuhteisen mekaanikon palkkaamiseksi kuluvan vuoden toukokuun 1 päivästä alkaen lääketieteellisten teoreettisten laitosten uudisrakennuksen teknillisten laitteiden hoitamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 5 716 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 614 342 mk. Kun ehdotetaan että momentin 828 041 markan ylijäämää saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 22 183 063,41
„ 1966 „ ..... mk 23 756 277,97
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 32 359 229,—

3. Tarverahat. Vuodelta 1966 maksamatta olevien laskujen suorittamiseksi momentille ehdotetaan myönnettäväksi 31 300 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 309 535,49
„ 1966 „ ..... mk 422 662,61
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 440 000,—

5. Tieteelliset laitokset. Vuodelta 1966 maksamatta olevien laskujen suorittamiseksi momentille ehdotetaan myönnettäväksi 676 300 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 200 000,—
„ 1966 „ ..... mk 2 285 690,52
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 582 200,—

6. Vuokrat. a) Kuluvan vuoden menoarviossa on myönnetty Suomen Pankilta talosta Vironkatu 1 vuokrattujen lisätilojen vuokran suorittamista varten 48 000 mk. Kun Suomen Pankki on vuokrannut yliopistolle edellä mainitusta talosta uusia lisätiloja, niiden vuokran suorittamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 12 350 mk.

b) Vuoden 1966 neljännessä lisämenoarviossa on vuokrankorotuksen johdosta myönnetty mikrobiologian laitoksen lisätiloiksi vuokratun huoneiston vuokraan varattuun 13 080 markan määrärahaan lisäystä 600 mk sekä ylioppilaiden lukumäärän jatkuvan kasvun johdosta eräiltä yhteisöiltä vuokrattujen luentosalien vuokran suorittamiseksi ajalta 1. 9.—31. 12. 1966 13 480 mk. Kaikkia edellä mainittuja tiloja tarvitaan jatkuvasti, ja lisäksi on ollut välttämätöntä vuokrata kasvitieteen laitosta varten varastotiloja, joiden vuotuinen vuokra on 1 800 mk. Edellä mainittuihin tarkoituksiin ehdotetaan momentille myönnettäväksi lisäystä yhteensä 42 840 mk.

c) Opiskelijamäärän jatkuvan kasvun vuoksi tarvitaan välttämättä lisätiloja. Helsingin Puhelinyhdistys olisi valmis vuokraamaan ensi marraskuussa valmistuvan uudisrakennuksensa Korkeavuorenkatu 37:n ylimmän kerroksen, pinta-alaltaan 480 m², 5 280 markan suuruisesta kuukausivuokrasta. Vuokrattua huoneistoa tultaisiin käyttämään lähinnä laitostiloina. Talosta Liisankatu 7 on yliopistolle tarjottu vuokrattavaksi kesäkuun 1 päivästä 1967 alkaen huonetiloja kaikkiaan 1 000 m². Vuokran suuruus ilman lämpöä tulisi olemaan 3 000 mk kuukaudessa. Tilat tultaisiin käyttämään lähinnä filosofisen tiedekunnan historiallis-kielitieteellisen osaston luentosaleiksi. Edellä mainittujen vuokrien suorittamista varten vuoden 1967 aikana ehdotetaan momentille myönnettäväksi lisäystä 31 560 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 86 750 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 563 112,44
„ 1966 „ ..... mk 597 425,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 132 271,—

7. Korjauskustannukset (siirtomääräraha). a) Kuluvan vuoden menoarviossa on myönnetty määräraha talosta Töölönkatu 11—13 yliopistolle vuokrattavia 2 580 m²:n suuruisia lisätiloja varten. Näissä tiloissa suoritettavia tarpeellisia korjaustöitä varten ehdotetaan myönnettäväksi 300 000 mk.

b) Talosta Töölönkatu 11—13 yliopistolle vuokrattaviin 2 580 m²:n suuruisiin lisätiloihin tarvittavan kaluston hankkimiseksi ehdotetaan myönnettäväksi 80 000 mk.

c) Ensi marraskuun 1 päivästä lukien talosta Korkeavuorenkatu 37 vuokrattavia 480 m²:n lisätiloja varten tarvittavan kaluston hankkimiseksi ehdotetaan myönnettäväksi 30 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 410 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 310 000,—
„ 1966 „ ..... mk 1 410 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 470 000,—

28. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha). a) Hammaslääketieteen laitoksen käyttöön vuonna 1966 saatuihin lisätiloihin tarvittavien välineiden, joiden kustannusarvio on 879 158 mk, hankkimiseksi on vuoden 1967 menoarviossa myönnetty 200 000 mk. Kuluvan vuoden hankintamäärärahaan tarvitaan lisäystä 150 000 mk.

b) Lääketieteellisen tiedekunnan uuden opetusohjelman mukaisen opetuksen vaatimat tilat valmistuvat silmäklinikkaan syksyllä 1967. Valmistuvaan luentosaliin ja ryhmäopetushuoneisiin tarvittavien opetus- ja tutkimusvälineiden hankkimiseksi ehdotetaan myönnettäväksi 100 000 mk.

Kun yliopiston laitosten tutkimus- ja opetusvälineisiin varatusta 1 700 000 markan määrärahasta jätetään vastaava 250 000 markan säästö, momentille ei ehdoteta lisäystä.

29. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha). Lääketieteellisten teoreettisten laitosten uudisrakennuksen laitteiden hankintoihin varatusta 2 000 000 markan määrärahasta jätetään säästöksi 410 000 mk.

30. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). a) Vuoden 1965 menoarviossa on kasvitieteen laitoksen koekasvihuoneen rakentamista varten myönnetty 262 000 mk ja vuoden 1966 menoarviossa 99 000 mk eli yhteensä 361 000 mk. Näillä määrärahoilla ei koekasvihuonetta kuitenkaan saada valmiiksi, sillä viranomaisten vaatimuksesta on perustuksia, kattoholveja ja palosuojauksia ollut pakko vahvistaa, mikä on aiheuttanut lisäkustannuksia 20 000 mk. Kustannusarvio oli laadittu helmikuussa 1965, minkä jälkeen tapahtunut kustannustason nousu aiheuttaa lisäkustannuksia 30 000 mk. Lisäksi on välttämätöntä muuttaa lämmityskattilat öljykäyt-

töisiksi, josta aiheutuu kustannuksia 5 000 mk. Edellä olevan johdosta ehdotetaan koekasvihuoneen rakennustyön loppuun saattamista varten myönnettäväksi 55 000 mk.

b) Ydinfysiikan laitoksen rakennustyöt aloitetaan jo tämän vuoden aikana heti kun suunnittelutyöt on saatu valmiiksi ja suunnitelma on lopullisesti hyväksytty. Rakennustyöt, joiden suorittamiseen kuluvan vuoden aikana arvioidaan tarvittavan noin 700 000 mk, on tarkoitus töiden kiireellisyyden vuoksi aloittaa yliopiston omilla varoilla. Vuoden 1968 varsinaisessa menoarviossa olisi osoitettava varat koko rakennustyön rahoittamiseen, jolloin yliopistolle tultaisiin suorittamaan takaisin sen kuluvana vuonna rakennustöihin myöntämät määrärahat. Rakennustöiden suunnittelua varten on vuoden 1963 toisessa lisämenoarviossa myönnetty 20 000 mk sekä vuoden 1965 menoarviossa 80 000 mk. Suunnittelujen loppuun saattamista varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi lisäystä 60 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 115 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) (20 Pl. II: 21—24, 26—27 ja 50) ..... mk 7 209 200,—
„ 1966 (tilinp.) (20 Pl. II: 19) ..... mk 10 137 380,96
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 671 000,—

V. Jyväskylän yliopisto.

1. Palkkaukset. a) Kansakoulunopettajain valmistuksen uudistamisesta syyslukukautena 1967 aiheutuvia menoja varten momentille ehdotetaan myönnettäväksi 25 000 mk.

b) Kun opettajainvalmistus olisi muutettava peruskoulun tarpeiden mukaiseksi, yliopiston kansakoulun yhden luokan muuttamiseksi syyslukukaudella 1967 peruskoulun V luokkaa vastaavaksi kokeiluluokaksi momentille ehdotetaan myönnettäväksi 5 500 mk.

c) Eräiden työsopimussuhteessa olevien siivoojien palkkausperusteiden muuttumisen johdosta ehdotetaan palvelusväen palkkaukseen varattuun 255 338 markan määrärahaan lisäystä 8 800 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 39 300 mk. Edellyttäen, että momentin määrärahoissa jäävää säästöä saadaan käyttää edellä mainittujen menojen suorittamiseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 3 403 418,28
„ 1966 „ ..... mk 3 959 591,49
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 678 067,—

8. Sekalaiset menot. a) Kun kanslian menot kasvavat jatkuvasti opetuksen laajenemisen ja uusien opetusaineiden aloittamisen johdosta varsinkin painatus-, puhelin- ja ilmoitusmenojen lisääntyessä, ehdotetaan momentille kansliamenoihin varattuun 25 500 markan määrärahaan lisäystä 10 000 mk.

b) Viitaten edellä 1 momentin b-kohdan perusteluihin ehdotetaan, että yliopiston kansakoulun oppilaskirjaston ja opetusvälineiden hankintaan varattuun 1 000 markan määrärahaan myönnettäisiin lisäystä peruskoulun opetusvälineitä varten 1 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 11 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 134 259,71
„ 1966 „ ..... mk 124 031,30
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 137 917,—

11. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha). Tietojenkäsittelyoppi, taidehistoria ja kansanelämäntutkimus tarvitsevat syksystä 1967 alkaen laitostilat, jotka sijoitetaan vuokrattaviin huoneistoihin. Laitoksiin tarvittavien kalusteiden hankkimiseksi ehdotetaan myönnettäväksi 15 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 329 800,—
„ 1966 „ ..... mk 155 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 100 000,—

12. Uudisrakennukset (siirtomääräraha) (uusi). Jyväskylän yliopiston keskuslämmityskattilat ovat peräisin vuodelta 1953, joten ne olisi lähivuosina uusittava. Uusimiskustannukset ovat noin 300 000 mk. Yliopistolla olisi kuluvan vuoden kesällä tilaisuus liittyä kaukolämpöverkostoon. Rakennushallituksen suorittamien laskelmien mukaan liittymisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset ovat 230 000 mk. Kaukolämmitykseen liittyminen aiheuttaa vuosittain nykyiseen halkolämmitykseen verrattuna säästöä noin 50 000 mk. Jyväskylän yliopiston rakennusten liittämiseksi

kaukolämmitysverkostoon tälle uudelle momentille ehdotetaan siirtomäärärahana myönnettäväksi 230 000 mk.

Momentin loppusumma on 230 000 mk.

VI. Oulun yliopisto.

1. Palkkaukset. a) Oulun yliopisto muuttuu tilivirastoksi 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien. Kun järjestelytöiden vuoksi on välttämätöntä, että keskushallintoon palkataan yksi tilapäinen pääkirjanpitäjä (A 16) 1 päivästä syyskuuta 1967 lukien, ehdotetaan palkkiota varten 3 232 mk.

b) Filosofiseen tiedekuntaan tarvitaan biokemian approbatur-opetuksen aloittamiseksi tilapäinen assistentti ap. (A 22) ja fysiikan laboratoriotöiden lisäännyttyä tilapäinen laboratorioapulainen (A 10), joiden palkkaamiseen 1 päivästä syyskuuta 1967 lukien ehdotetaan myönnettäväksi 6 936 mk. Jottei suomenkielen opintonsa aloittaneiden valmistuminen myöhästyisi, ehdotetaan kahden tilapäisen lehtorin ap. (A 26) (viron kieli, suomen kieli) palkkaamiseen 1 päivästä syyskuuta 1967 lukien myönnettäväksi 10 788 mk. Lisäys on yhteensä 17 724 mk.

c) Suomen kielen suuren tuntimäärän ja syyslukukaudella aloitettavan englannin kielen opetusharjoittelun vuoksi tarvitaan opettajainvalmistuslaitokseen tilapäistä opettajavoimaa. Edellä lausutun perusteella yhden tilapäisen lehtorin yp. (A 28) (suomen kieli) ja yhden tilapäisen lehtorin ap. (A 26) (englannin kieli) palkkaamiseen 1 päivästä syyskuuta 1967 lukien ehdotetaan momentille myönnettäväksi 11 428 mk.

d) Dosenttien ja yliopiston ulkopuolelta otettavien tilapäisten erikoisopettajien palkkaamiseen varattuun määrärahaan tarvitaan lisäystä 35 000 mk.

e) Opetuskorvauksen (300 mk/kk) suorittamista varten opetustehtävien hoitoon osallistuville 11 Oulun lääninsairaalan apulaisylilääkärille 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien ehdotetaan momentille myönnettäväksi 19 800 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 87 184 mk. Edellyttäen, että momentin määrärahoissa jäävää säästöä saadaan käyttää edellä mainittuihin menoihin, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 119 788,06
„ 1966 „ ..... mk 6 076 467,17
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 8 759 694,—

17. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha). Biokemian laitos pääsee kesällä 100 m²:n huonetiloista uusiin, 700 m²:n tiloihin tarviten kalustomäärärahaa 15 800 mk. Geologian laitos tarvitsee mm. 16 lisäpulpetin hankkimiseen 2 140 mk. Oulun kaupungin sanottua irti huonetilat Hallituskatu 7:ssä joutuu rakennusinsinööriosasto muuttamaan. Kun kurssivahvuus on noussut ensi syksyyn mennessä jo kolmella kurssilla 24:stä 40:een, tarvitaan piirustussalien lisäkalusteisiin 28 300 mk. Edellä mainittuihin hankintoihin momentille ehdotetaan myönnettäväksi yhteensä 46 240 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 190 000,—
„ 1966 „ ..... mk 296 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 100 000,—

19. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). a) Kemian laitosten toiminnan laajentuessa on tulenarkojen kemikalioiden varasto käynyt riittämättömäksi ja ko. aineita jouduttu säilyttämään paloturvallisuusmääräysten vastaisesti. Noin 20 m²:n ulkovaraston rakentamiseen ehdotetaan myönnettäväksi 9 000 mk.

b) Oulun yliopiston Oulangan biologinen asema valmistui tammikuussa kuluvana vuonna. Polttoaineena kiinteistön lämmityksessä on käytetty halkoja, mikä on osoittautunut epätaloudelliseksi sekä käytössä olleelle työvoimalle kohtuuttoman raskaaksi. Tämän vuoksi on pidettävä tarkoituksenmukaisena siirtymistä öljylämmitykseen. Rakennusohjelmaan ei ole sisältynyt kylmähuonetta. Koska laitoksella on kuitenkin kurssitoimintaa koko kesäajan ja oppilaat ruokailevat biologisella asemalla, on kylmähuoneen hankkiminen osoittautunut välttämättömäksi. Rakennuksen pohjakerroksessa on sopiva tila ko. tarkoitukseen. Kustannusarvio em. töistä on 14 000 mk öljylämmitykseen siirtymisen osalta, 8 000 mk kylmähuoneen hankkimisen osalta ja kuivaushuoneiden pattereiden lämminvesiverkostoon liittämisen osalta 3 000 mk eli yhteensä 25 000 mk. Edellä selostettuihin töihin momentille ehdotetaan myönnettäväksi 25 000 mk.

c) Vuoden 1966 menoarviossa myönnettiin sairaanhoitajakoulun entiseen rakennukseen sijoitettuihin lääketieteellisen tiedekunnan laitostiloihin tarvittavan kosteussäätäjän hankkimiseksi sekä tästä aiheutuvien asennus-, vesi- ja lämpöjohtotöiden suorittamiseksi 21 000 mk. Kun rakennushallituksen laatimien suunnitelmien ja hankittujen tarjousten perusteella hankinta ja edellä selostetut työt tulevat maksamaan 50 000 mk, momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 29 000 mk.

d) Biokemian ja kemian uusi parakki valmistuu kesällä 1967 ja vanhan parakin kanslia- ja kirjastotilat olisi kunnostettava laboratoriotiloiksi. Tarkoitukseen ehdotetaan myönnettäväksi 70 000 mk.

Edellyttäen, että vuoden 1965 menoarvion 20 Pl. II luvun 29 momentin a-kohdan määrärahasta saadaan käyttää 133 000 mk edellä ehdotettuihin rakennustöihin, momentille ei tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 7 895 000,—
„ 1966 „ ..... mk 921 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 000,—

VII. Yksityiset yliopistot ja kieli-instituutit.

Turun yliopisto.

1. Lääketieteellisen tiedekunnan menot (arviomääräraha). a) Lääketieteellisen tiedekunnan tehtyä hammaslääketieteen opetussuunnitelmaan eräitä muutoksia ja tarkistuksia, jotka tulevat voimaan syyslukukauden 1967 alussa, tarvitaan ylimääräistä opetusta varten varattuun määrärahaan lisäystä palkkioina 4 323 mk, sosiaaliturvamaksuna 281 mk ja työkurssin kuluina 1 300 mk eli yhteensä 5 904 mk.

b) Turun yliopisto suorittaa Turun kaupungille psykiatrian klinikan vuokrana summan, joka vastaa sanotussa klinikassa toimiville yliopiston palveluksessa oleville lääkäreille kaupungin toimesta maksettavaa sairaalalisää ja sosiaaliturvamaksua. Vuoden 1966 toisessa lisämenoarviossa myönnettiin määräraha sanottuun tarkoitukseen. Kun määräraha erehdyksessä on jäänyt pois kuluvan vuoden menoarviosta, tarkoitukseen ehdotetaan myönnettäväksi 47 100 mk.

c) Yliopiston jouduttua kuluvan vuoden alusta lukien viime vuonna tapahtuneen TEL:n muutoksen johdosta TEL-vakuutuksen piiriin, ehdotetaan sanottujen vakuutusmaksujen suorittamiseen myönnettäväksi 313 285 mk.

d) Kesällä 1966 elektronimikroskopian laitokseen hankitun uuden Siemens Elmiscop 1 A elektronimikroskoopin kuluvan vuoden osamaksun maksamiseen ehdotetaan myönnettäväksi 25 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 391 289 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 717 757,30
„ 1966 „ ..... mk 7 624 115,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 8 035 000,—

2. Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan menot (arviomääräraha). Viitaten tämän luvun 1 momentin c-kohdan perusteluihin momentille ehdotetaan myönnettäväksi 155 300 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 3 585 803,27
„ 1966 „ ..... mk 4 184 834,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 702 900,—

3. Avustus muihin menoihin (arviomääräraha). Viitaten tämän luvun 1 momentin c-kohdan perusteluihin momentille ehdotetaan lisäystä valtion 70 %:n osuuden suorittamiseksi 153 470 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 529 541,05
„ 1966 „ ..... mk 3 479 641,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 3 870 000,—

Muut menot.

10. Kesäyliopistojen avustaminen. Kesällä 1966 aloitti toimintansa Helsingin seudun kesäyliopisto, jonka osuus kesäyliopistojen opiskelijamäärästä jo ensimmäisenä toimintavuonna oli yli 22 %. Myös muiden kesäyliopistojen opiskelijoiden lukumäärät ja annettavan opetuksen määrä on kasvanut odotettua huomattavasti nopeammin. Kesällä 1967 tullaan kesäyliopistoissa lisäksi järjestämään opettajien jatkokoulutuskursseja peruskoulua varten, joiden kurssien kustannukset tulevat osittain kesäyliopistojen kannettaviksi. Kun kesäyliopistojen menot em. jatkokoulutuskurssien vuoksi lisääntyvät, mitkä seikat ei-

vät vuoden 1967 varsinaista tulo- ja menoarviota laadittaessa olleet tiedossa, ehdotetaan momentille lisäystä 35 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 205 600,—
„ 1966 „ ..... mk 257 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 257 000,—

IX. Kouluhallitus.

1. Palkkaukset. Ainoana kokeilutoiminnassa päätoimisesti mukana olevana johtaa kansakoululaitoksessa suoritettavaa kokeilutoimintaa kouluhallituksessa ylimääräinen ylitarkastaja. Tänä keväänä joudutaan antamaan mm. yksityiskohtaiset ohjeet peruskoulun yläasteen opetukseen liittyvistä yksityiskohdista sekä ohjaamaan ja valvomaan suunnitelmien toteuttamista kokeilukunnissa. Koska näiden laajojen ja tärkeiden suunnitelmien ja kokeilujen tehokas toteuttaminen vaatii sitä suorittavan henkilökunnan lisäämistä, on kouluhallituksen tarkastustoimistoon 1 päivästä maaliskuuta 1967 lukien palkattu yksi tilapäinen ylitarkastaja (A 29). Edellyttäen, että momentin määrärahoissa jäävästä säästöstä saadaan käyttää edellä selostettuun tarkoitukseen 15 990 mk, momentille ei aiheudu lisäystä.

X. Oppikoulut.

Muut oppikoulut.

5. Palkkaukset. Työsopimussuhteessa olevien apusiivoojien ja aputalonmiesten palkkausten korottamiseksi 3 %:lla kuluvan vuoden alusta lukien, momentille palkkausten suorittamiseksi varattuun 452 856 markan määrärahaan ehdotetaan lisäystä 13 600 mk. Kun järjestelynalaisten koulujen laajenemisen johdosta siivouspinta-alat ja tehtävät ovat lisääntyneet ja henkilökunnan tarve kasvanut, momentille ehdotetaan vielä lisäystä 60 000 mk. Lisäys on yhteensä 73 600 mk. Edellyttäen, että momentin muiden määrärahojen säästöä saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 62 439 764,80
„ 1966 „ ..... mk 63 745 350,76
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 75 314 971,—

Muut oppikoulujen menot.

17. Oppikoulujen rakennustyöt (siirtomääräraha). a) Kuluvan vuoden menoarviossa on varattu määräraha Tyttönormaalilyseon uudisrakennusta varten. Helsingin kaupunki on tarkoitukseen myynyt tontin Etelä-Haagan eli 29. kaupunginosasta. Kun olisi tärkeätä, että koulu voisi uudessa sijoituspaikassa ottaa vastaan myös poikaoppilaita alueelta, jonka tarpeita se on suunniteltu tyydyttämään, ehdotetaan, että koulu muutetaan rakennuksen valmistuttua asteittain yhteisoppilaitokseksi ja että määrärahaa saadaan käyttää yhteislyseo-tyyppisen normaalilyseon rakentamiseen. Piirustukset yhteisoppilaitosta varten ovat valmiit. Tarkistettujen laskelmien mukaan uudisrakennuksen tilavuus tulee olemaan 37 100 m³, kustannusarvio 6 850 000 mk ja yksikköhinta 185 mk/m³. Muutoksesta ei kuluvana vuonna aiheudu momentille lisäystä.

b) Tammisaaren ruotsalaisen yhteislyseon uudisrakennuksen, tilavuus 17 150 m³ ja kustannusarvio 2 240 000 mk, rakennustöitä varten on myönnetty yhteensä 2 240 000 mk, johon sisältyy työllisyysmäärärahoja 900 000 mk. Vuoden 1966 aikana rakennustyöt hidastuivat ankaran talven johdosta ja tämän vuoksi myönnetystä työllisyysmäärärahasta jäi käyttämättä 460 000 mk. Rakennustyö on vesikattovaiheessa. Uudisrakennustöiden loppuun saattamiseksi kuluvan vuoden aikana ehdotetaan momentille myönnettäväksi 460 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 10 755 000,—
„ 1966 „ ..... mk 14 996 651,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 11 087 000,—

XI. Kansakoululaitos.

Kansakoululaitoksen valtion avustus.

Yksityisoppikoulujen muuttaminen kunnallisiksi kouluiksi. Kesäkuun 3 päivänä 1966 annettiin laki yksityisoppikoulun muuttamisesta kunnalliseksi kouluksi (339/66). Lain 1 §:n mukaisesti valtioneuvosto voi myöntää kunnalle, joka omistaa yksityisoppikoulun tai joka on tehnyt sopimuksen alueellaan sijaitsevan yksityisoppikoulun omistajan kanssa koulun luovuttamisesta varoineen ja velkoi-

neen kunnan omistukseen, luvan muuttaa koulun keskikouluaste kansakouluun kuuluvaksi keskikouluksi ja mahdollinen lukio erilliseksi kunnan omistamaksi yksityisoppikouluksi. Kunnalla on tällöin oikeus saada valtiolta avustusta ja kuoletuslainaa koulun velkojen maksamiseen sama prosenttimäärä kuin se saisi omien kansakoulurakennusten hankkimiseen. Avustusta ja kuoletuslainaa ei kuitenkaan myönnetä siitä velan osasta, joka ylittää rakennuksille määrättävän normaalihinnan, eikä myöskään velasta, joka lankeaa mahdollisen lukion osalle. Lain toimeenpanoasetuksella (30. 12. 1966/761) vahvistettuun, maaliskuun 1 päivänä päättyneeseen määräaikaan mennessä on kolmetoista kuntaa jättänyt kouluhallitukselle edellä tarkoitetun hakemuksen, jossa pyydetään lupaa asianomaisen koulun muuttamiseksi lain tarkoittamaksi kunnalliseksi kouluksi elokuun 1 päivästä 1967 lukien. Ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin myöntämään näitä lupia enintään 1 500 000 markan avustusmäärän ja 2 000 000 markan lainamäärän rajoissa siten, että avustusten ja lainojen maksatus asetuksessa säädetyssä järjestyksessä voidaan aloittaa vuonna 1968. Momentille ei nyt ehdoteta määrärahaa.

XII. Kuurojen- ja sokeainkoulut.

7. Aistivikaisten koulujen rakennustyöt (siirtomääräraha). Vuosien 1961 ja 1964 tulo- ja menoarvioiden perustelujen mukaan Jyväskylän aistivikaisten koulun muodostavat Jyväskylän kuurojenkoulu, huonokuuloisten koulu ja Helsingistä siirrettävä Helsingin sokeainkoulu. Kun sokeainkoulun huonetilaohjelma on laadittu ja hyväksytty siten, että sokeiden lasten opetus siirtyy kokonaan Jyväskylään samoin kuin sokeainopettajain valmistuskin ja kun valtioneuvosto on 6 päivänä huhtikuuta 1967 tehnyt periaatepäätöksen Helsingin ja Kuopion sokeainkoulujen yhdistämisestä Jyväskylän sokeainkouluksi, määrärahan käyttöperusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että Jyväskylän aistivikaisten koulun muodostavat Jyväskylän kuurojenkoulu, huonokuuloisten koulu sekä Helsingin ja Kuopion sokeainkoulut. Muutos ei aiheuta momentille lisäystä.

XIV. Yhteiskunnallinen sivistystyö.

1. Kansanopistojen valtionapu (arviomääräraha). Sodan heikentämien toimintaedellytysten seurauksena Sodankylässä toimivan Lapin kansanopiston taloudellinen asema on jatkuvasti heikentynyt. Ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan opiston toiminnan tukemiseksi käyttää opistolle annettavaan ylimääräiseen avustukseen 20 000 mk. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

XVI. Maakunta-arkistot.

1. Palkkaukset. Kun Hämeenlinnan maakunta-arkistossa on välttämätöntä pitää puolipäivätoimista vahtimestaria ympäri vuoden, ehdotetaan vahtimestarin palkkioon (A 10) varattuun 1 767 markan määrärahaan lisäystä 2 000 mk. Edellyttäen, että momentin muiden määrärahojen säästöä saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 377 431,38
„ 1966 „ ..... mk 401 493,28
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 530 460,—

4. Sekalaiset menot. Opetusministeriön antamalla suostumuksella on Turun maakunta-arkiston arkistorakennuksen polttoainevarasto muutettu luento- ja näyttelytiloiksi, jotka valmistuivat vuoden 1966 lopulla. Tiloihin tarvittavan luento- ja näyttelyhuonekaluston hankkimiseksi ehdotetaan momentille myönnettäväksi 5 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 32 692,05
„ 1966 „ ..... mk 39 025,88
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 94 235,—

XVII. Muinaistieteellinen toimikunta.

3. Tarverahat. a) Opetusministeriö on oikeuttanut muinaistieteellisen toimikunnan 15 päivästä viime huhtikuuta lukien vuokraamaan viideksi vuodeksi talosta Oksasenkatu 3 Helsingissä 191 m² käsittävän huoneiston 900 markan kuukausivuokrasta ehdolla, että toimikunta luopuu kolmesta erillisestä vuokrahuoneistosta, joiden yhteinen kuukausivuokra on 792 mk. Edellyttäen, että mainittua säästöä saadaan käyttää alussa maini-

tun huoneiston vuokran suorittamiseksi, momentille ehdotetaan lisäystä 918 mk.

b) Edellä a-kohdassa mainittuun huoneistoon, johon toimikunnan konservointityö keskitetään, tarvittavien putkivalaisimien asentamiseen ja ilmanvaihtopuhaltimen suojuksineen hankkimiseen ehdotetaan momentille myönnettäväksi 2 600 mk.

c) Kansallismuseossa aloitettujen putkikorjaustöiden johdosta on täytynyt siirtää ja suojata kokoelmia. Kun siirto- ja suojaamiskustannukset ovat huomattavan suuret, ehdotetaan mainittuja menoja varten myönnettäväksi 2 500 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 6 018 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 98 043,20
„ 1966 „ ..... mk 104 522,46
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 103 838,—

5. Kansallismuseon osastojen määrärahat. Vuoden 1966 elokuussa löydettiin Hiittisten ulkopuolelta tällä hetkellä tiedossa olevista hylyistä vanhin laivahylky, josta on löydetty erinäistä arvokasta esineistöä. Hylyn loppututkimuksiin on arvioitu tarvittavan noin 6 000 mk, josta yksityisiltä on tarkoitus lahjoituksina saada 4 000 mk. Kun tutkimukset olisi saatava ns. ryöstösukeltajien tähden suoritetuiksi jo kevätkesän aikana, ehdotetaan momentille myönnettäväksi 2 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 377 374,18
„ 1966 „ ..... mk 622 421,89
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 664 895,—

XVIII. Tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen.

Valtion tieteelliset toimikunnat.

9. Valtion tieteellisten toimikuntien huoneistojen vuokra ja valaistus. Valtion tieteellisten toimikuntien kansliat ja taloustoimisto siirtyivät 1 päivänä maaliskuuta 1967 uusiin tiloihin Bulevardi 28. Kun huoneiston vuokra kuluvalta vuodelta on 25 290 mk, ehdotetaan vuokraan varattuun 8 000 markan määrärahaan lisäystä 17 290 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 206,30
„ 1966 „ ..... mk 1 036,68
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 8 200,—

XIX. Kansainväliset asiat.

2. Suomen osuus pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvista menoista. a) Momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että pohjoismaista olevia ylioppilaita varten järjestettäville suomen kielen ja kulttuurin kursseille voidaan hyväksyä myös muissa maissa näitä aineita opiskelevia henkilöitä. Järjestely ei aiheuta momentille lisäystä.

b) Kuluvan vuoden varsinaisessa menoarviossa on momentille osoitettu kertamenona 15 000 mk käytettäväksi Pohjoismaiden hallinnollisen liiton Helsingissä kesällä 1967 pidettävän viidennentoista yleiskokouksen järjestämiseen. Kun tarkistetun kustannusarvion mukaan kokousta ei pystytä järjestämään sanotun avustuksen turvin, ehdotetaan momentille lisäyksenä edellä mainittuun tarkoitukseen myönnettäväksi vielä 7 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 331 697,97
„ 1966 „ ..... mk 634 775,56
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 243 477,—

3. Kulttuurisopimuksista aiheutuvat menot. Suomen ja Neuvostoliiton sivistyksellistä yhteistoimintaa koskevan sopimuksen toteuttamiseen ehdotetaan Eestin kulttuurin viikon järjestämiseksi Suomessa toukokuussa 1967 myönnettäväksi 45 000 mk.

V. 1967 (menoarv.) ..... mk 196 902,—

4. Kansainvälisestä kulttuuritoiminnasta aiheutuvat menot. a) Kohonneitten elinkustannusten sekä lehtorin toimesta asemamaassa maksettavan palkkion pienuudesta johtuen Budapestin suomen kielen lehtorin suomenlisä esitetään korotettavaksi 700 markasta 800 markkaan kuukaudessa. Korotuksen suorittamiseksi ehdotetaan momentille myönnettäväksi 1 200 mk.

b) Lenin-Museon saatua kuluvan vuoden alusta lukien 20 m² lisätilaa 140 markan kuukausivuokrasta ehdotetaan momentille vuokran suorittamiseksi myönnettäväksi 1 680 mk.

c) Pohjois-Italian taideaarteiden restaurointiin ehdotetaan myönnettäväksi 25 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 27 880 mk.

Edellyttäen, että momentille opetusministeriön käytettäväksi varatussa määrärahassa jäävää säästöä saadaan käyttää edellä mainittujen menojen suorittamiseen, momentille ei ehdoteta lisäystä. Sitäpaitsi jätetään momentin samasta määrärahasta säästöä tämän luvun 2 momentin b kohdan 7 000 markan lisäystä vastaavasti.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 585 291,62
„ 1966 „ ..... mk 789 185,59
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 867 318,—

5. Neuvostoliittoinstituutti ja sen yhteydessä toimiva keskuskirjasto. Neuvostoliittoinstituutin vuosikirjan painattamista varten momentille ehdotetaan myönnettäväksi 6 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 57 348,39
„ 1966 „ ..... mk 61 750,61
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 79 463,—

XX. Erinäiset määrärahat.

3. Elokuvien tarkastus (arviomääräraha). a) Elokuvatarkastamon viidentenä jäsenenä on varapuheenjohtaja, jonka palkkioon on varattu 3 340 mk. Kun jäsenen palkkio on 4 200 mk, momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 860 mk ja sosiaaliturvamaksuna 56 mk eli yhteensä 916 mk.

b) Tarkastamon työsuhteessa olevan siivoojan palkkion korotusten suorittamiseksi momentille ehdotetaan myönnettäväksi 300 mk ja sosiaaliturvamaksuna 19 mk eli yhteensä 319 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 1 235 mk. Ehdotetaan, että momentin määrärahoista jäävää säästöä saadaan käyttää edellä mainittujen menojen suorittamiseen, joten momentille ei tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 164 761,01
„ 1966 „ ..... mk 172 162,90
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 200 862,—

22. Sodankylän geofysiikan observatorion rakentamisen avustaminen (siirtomääräraha) (uusi). Suomalaisen Tiedeakatemian vuonna 1914 Sodankylään perustaman geofysiikan observatorion toiminta keskittyy maamagnetismi-, seismologia- ja ionosfääritutkimuksiin. Vuonna 1962 observatoriolle valmistui valtionavustuksen turvin ajanmukainen ionosfääriaseman laitosrakennus ja vuonna 1964 saman aseman asuin- ja toimistorakennus, jossa on tiloja myös vieraileville tutkijoille. Geofysiikan observatorion muiden rakennusten huono kunto on kuitenkin saattanut observatorion toiminnan jatkamisen nykyisessä laajuudessaan uhanalaiseksi. On näet katsottava aiheelliseksi, että suurin osa observatorion henkilökunnasta asuu observatorion välittömässä läheisyydessä. Seismologisen ja maamagneettisen havainto- ja tutkimustoiminnan tehostaminen edellyttävät puolestaan ajanmukaisten laitosrakennusten olemassaoloa. Observatorion vanhojen rakennusten korvaamiseksi uusilla on laadittu kolmen vuoden rakennusohjelma. Ensimmäisessä vaiheessa tulisi rakentaa lämpökeskus siihen liittyvine tiloineen sekä johtajan asunto. Tämän rakennusvaiheen kokonaiskustannusten on arvioitu nousevan 290 000 markkaan. Rakennustöiden aloittamista varten ehdotetaan tälle uudelle momentille myönnettäväksi siirtomäärärahana 95 000 mk.

Momentin loppusumma on 95 000 mk.

23. Venäläisen Koulun Kannatusosakeyhtiön omistaman kiinteistön korjaus (siirtomääräraha) (uusi). Venäläisen Koulun Kannatusosakeyhtiö omistaa kiinteistön, joka sijaitsee valtion omistaman Malminkartanon maista vuokratulla tontilla Helsingin kaupungissa. Tämän kiinteistön on osakeyhtiö vuokrannut Helsingin Suomalais-Venäläisen Koulun Kannatusyhdistys ry.-nimiselle yhdistykselle, joka ylläpitää venäjänkielistä yhtenäiskoulua, suomenkielistä yhteiskoulua sekä lastentarhaa. Kuluvan vuoden tammikuussa tehdyillä luovutuskirjoilla on 79 kappaletta osakeyhtiön sadasta osakkeesta siirtynyt Suomen valtion omistukseen. Osakkeista omistaa lisäksi Moskovassa kotipaikan omaava Neuvostoliitto-Suomi-Seura 20 osaketta ja edellä mainittu kannatusyhdistys yhden osakkeen. Rakennushallituksen suorittamissa katselmuksissa on kiinteistössä todettu eräitä sellaisia puutteellisuuksia, joiden korjaaminen olisi välttämättä suoritettava tulevan kesän aikana, jotta kiinteistössä toimivien koulujen ja lastentarhan toiminta voisi keskeytymättä jatkua syksyllä 1967. Osakeyhtiöllä ei ole varoja korjaustöiden suorittamiseen eivätkä myös-

kään kiinteistöstä saatavat vuokratulot riitä töistä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen. Edellä olevaan viitaten ehdotetaan tälle uudelle momentille myönnettäväksi siirtomäärärahana 150 000 mk käytettäväksi avustuksen myöntämiseen mainitulle osakeyhtiölle nyt kyseessä olevien töiden suorittamista sekä myöhemmin välttämättömien korjaustöiden suunnittelua varten.

Momentin loppusumma on 150 000 mk.

Yhdestoista Pääluokka.

Maatalousministeriön hallinnonala.

I. Maatalousministeriö.

1. Palkkaukset. Valtion tilijärjestelmän kokonaisuudistuksen yhteydessä on tarkoitus määrätä maatalousministeriö tilivirastoksi 1 päivästä tammikuuta 1968 lukien. Tilivirastolle kuuluvien tehtävien hoitamista varten olisi ministeriöön perustettava tilitoimisto. Jotta maatalousministeriö pystyisi heti vuoden 1968 alusta lukien toimimaan tilivirastona ja jotta uusi tiliorganisaatio myös ministeriön alaisten virastojen ja laitosten osalta saataisiin toimintavalmiiksi, olisi osa tilitoimiston toimista perustettava jo kuluvan vuoden aikana. Edellä olevaan viitaten ehdotetaan maatalousministeriöön perustettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien yksi ylimääräinen ylikamreerin toimi (A 29) sekä seuraavan joulukuun alusta lukien yksi ylimääräinen pääkirjanpitäjän toimi (A 18). Lisäys on 6 445 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 758 926,01
„ 1966 „ ..... mk 765 183,98
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 929 046,—

III. Maanmittaushallitus.

1. Palkkaukset. Maanmittauspalkkiosta annetun asetuksen (19. 3. 1954/133) säännökset uusitaan kuluvana vuonna valtiolle takaisin maksettavien palkkioiden perimisen nopeuttamiseksi ja siinä tarkoituksessa siirretään maksattamis- ja perimistoimenpiteet lääninhallituksilta maanmittauslaitokselle. Kun tästä aiheutuu maanmittaushallitukselle lisätyötä, ehdotetaan tarvittavan tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseksi momentille lisäystä 22 000 mk. Vastaava säästö syntyy tämän pääluokan V luvun 6 momentilla.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 973 388,21
„ 1966 „ ..... mk 3 194 721,64
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 031 760,—

IV. Vakaustoimisto.

5. Painatuskustannukset. Eräiden vuonna 1966 suoritettaviksi tarkoitettujen painatustöiden viivästymisen vuoksi momentille varatusta 2 600 markan määrärahasta jäi käyttämättä 2 372 mk. Kun sanotut painatustyöt on rahoitettava kuluvan vuoden aikana, ehdotetaan momentille lisäystä 2 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 275,99
„ 1966 „ ..... mk 228,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 10 100,—

V. Maanmittausinsinöörikunta ja maanmittauskustannukset.

Maanmittausinsinöörikunta.

1. Palkkaukset. a) Maanmittauspalkkiosta annetun asetuksen (19. 3. 1954/133) säännökset uusitaan kuluvana vuonna palkkioiden perimisen nopeuttamiseksi ja siinä tarkoituksessa siirretään maksattamis- ja perimistoimenpiteet lääninhallituksilta maanmittauslaitokselle. Kun tästä aiheutuu maanmittauskonttoreille lisätyötä, tarvitaan tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseksi lisäystä 97 568 mk. Edellyttäen, että momentin säästöä saadaan käyttää mainitun lisämenon suorittamiseen, ei momentille tarvita lisäystä.

b) Kuukausipalkkatoimistojen tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseen varattuun 3 518 480 markan määrärahaan ehdotetaan momentille lisäystä 429 500 mk. Vastaava

säästö syntyy tämän luvun 5 momentin määrärahan siinä 5 017 656 markan osuudessa, joka on maanmittaushallituksen käytettävänä.

c) Kun maanmittaustoimitukset ovat monin paikoin päässeet suuresti ruuhkautumaan, olisi tarkoituksenmukaisinta edistää niiden suorittamista väljentämällä perusteita, joilla kuukausipalkkatoimistot voivat suorittaa toimituksia. Kuukausipalkkatoimistoissa voidaan tarkoituksenmukaisesti ja suuressa laajuudessa käyttää teknillistä ja toimistoapulaishenkilökuntaa. Tämän vuoksi ehdotetaan kuukausipalkkatoimistojen tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseen momentille lisäystä 120 958 mk. Vastaava säästö syntyy tämän luvun 6 momentin määrärahassa.

Lisäykset ovat yhteensä 550 458 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 9 297 246,17
„ 1966 „ ..... mk 12 338 066,04
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 14 587 050,—

Maanmittauskustannukset.

5. Valtion maksettavat maanmittauskustannukset (arviomääräraha). Momentille merkitään säästöä 429 500 mk.

6. Takaisin perittävät maanmittausinsinöörinpalkkiot (arviomääräraha). Momentille merkitään säästöä 142 958 mk.

VI. Maataloushallitus.

1. Palkkaukset. Vesikemiallista ja vesimikrobiologista laboratoriota varten vuokratun huoneiston siivoojan ja laboratoriovälineitten puhdistajan palkkaukseen tarvitaan 2 400 mk. Kun palkkauksiin osoitetusta määrärahasta säästyy tarvittava määrä, ei momentille ehdoteta lisäystä.

7. Vuokrat. a) Vesikemiallisen ja vesimikrobiologisen laboratorion käytössä olevan huoneiston vuokraamiseen ehdotetaan momentille lisäystä 25 728 mk. Vastaava määräraha säästyy tämän luvun 9 momentilla.

b) Indeksikorotusten ja vuokratun huonetilan lisääntymisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 8 700 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 34 428 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 178 164,25
„ 1966 „ ..... mk 189 491,30
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 186 088,—

9. Vesiensuojelu. Momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että määrärahaa saadaan käyttää myös vesikemiallisen ja vesimikrobiologisen laboratorion käyttöön vuokratun huoneiston korjaus- ja asennustöihin sekä kalusteiden hankkimiseen. Muutoksesta ei aiheudu momentille lisäystä. Kun vuokratusta huoneistosta maksettavat vuokrat on ehdotettu suoritettavaksi tämän luvun 7 momentilta, jää tälle momentille säästöä 25 728 mk.

VII. Valtion maataloudelliset oppilaitokset.

1. Palkkaukset. Mustialan maatalousoppilaitoksen eläinlääkinnän lehtorin virka (A 26) ehdotetaan muutettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien kotieläinopin lehtorin viraksi (A 26). Muutoksesta ei aiheudu momentille lisäystä.

5. Sekalaiset menot. a) Kempeleen maataloudellisten oppilaitosten koulurakennuksessa 31 päivänä tammikuuta 1967 sattuneessa tulipalossa tuhoutui 22 oppilaan henkilökohtaista omaisuutta, minkä korvaamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 57 652 mk.

b) Eduskunnan vuoden 1967 tulo- ja menoarvioesityksen johdosta antamaan vastaukseen sisältyvän lausuman mukaisesti ehdotetaan Mäntsälän maatalousoppilaitoksen invalidioppilaiden invalidihuoltolain mukaisen koulutuksen toteuttamista varten momentille lisäystä 36 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 93 652 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 856 612,62
„ 1966 „ ..... mk 877 674,90
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 927 000,—

10. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). Kun Kempeleen maataloudellisten oppilaitosten luokkarakennus tuhoutui tulipalossa, ehdotetaan, että oppilaitoksen noin 7 600 m³ käsittävän oppilasasuntolan ja saunan sekä noin 1 400 m³:n suuruisen lämmityskeskuksen, talonmies-lämmittäjän ja yhden apulai-

sen asunnot käsittävän rakennuksen suunnitteluun 1965 menoarviossa 20 Pl:n II luvun 45 momentilla myönnettyä 150 000 markan määrärahaa saataisiin käyttää tuhoutuneen luokkarakennuksen tilalle rakennettavan noin 4 100 m³ suuruisen, luokkahuoneet ja muut opetustilat, oppilasruokalan ja sen tarvitsemat aputilat sekä emännän asunnon ja vierashuoneet käsittävän rakennuksen suunnitteluun. Kun mainittu 150 000 markan määräraha riittää myös nyt kysymyksessä olevan kustannusarvioltaan noin 800 000 markkaan nousevan luokkarakennuksen suunnitteluun, ei momentille ehdoteta lisäystä.

VIII. Yksityiset maataloudelliset oppilaitokset.

Maatalousoppilaitokset.

1. Palkkaukset (arviomääräraha). Jotta Sääksmäen kunnassa sijaitsevan Päivölän maatalousoppilaitoksen eri opintosuunnilla voitaisiin antaa myös metsänhoidon opetusta, ehdotetaan ylimääräisen opettajan (maatalous) toimi (A 24) muutettavaksi ylimääräisen opettajan (metsänhoito) toimeksi (A 24). Muutoksesta ei aiheudu momentille lisäystä.

Kotiteollisuusoppilaitokset.

5. Palkkaukset (arviomääräraha). a) Kouvolan kotiteollisuuskouluun perustettiin vuoden 1966 toisessa lisämenoarviossa muun muassa kaksi vuotta kestävä maatalouskoneenkorjausosasto, putki- ja levytyöosasto sekä pukuompeluosasto ja ensimmäistä vuosikurssia varten kullekin osastolle yksi opettajan toimi. Kun osastojen toisen vuoden oppijaksot alkavat 1 päivänä elokuuta 1967, ehdotetaan sanotusta ajankohdasta lukien kouluun perustettavaksi seuraavat toimet:

1 ammattiopettaja (koneenkorjaus) (A 18)
1 ammattiopettaja (putki- ja levytyö) (A 18)
1 ammattiopettaja (pukuompelu) (A 18)
1 työnopettaja (koneenkorjaus) (A 13)

Kun momentilla oleva määräraha riittää uusista toimista vuonna 1967 maksettaviin palkkoihin, ei momentille ehdoteta lisäystä.

b) Juvan kotiteollisuuskoulun metalliosasto ehdotetaan muutettavaksi metalli- ja koneenkorjausosastoksi sekä osaston ammattiopettajan (metallityö) toimi (A 18) muutettavaksi ammattiopettajan (metallityö ja koneenkorjaus) toimeksi (A 18). Toimenpiteestä ei aiheudu momentille lisäystä.

Muut menot.

9. Kaluston, koneiden ja työvälineiden hankkiminen. a) Jurvan kotiteollisuuskoulun lisärakennus (6 000 m³) valmistuu kuluvan vuoden elokuussa. Koulun kalustojen, koneiden ja muiden opetusvälineiden hankkimiseen ehdotetaan myönnettäväksi 50 000 mk.

b) Kun Jyväskylän talouskoulun koulurakennus valmistuu siten, että elokuussa otettava talouskoulukurssi voi aloittaa toimintansa uudessa koulurakennuksessa, ehdotetaan vanhan huonokuntoisen kaluston uusimista sekä lisäkaluston, koneiden ja välineiden hankkimista varten momentille myönnettäväksi 50 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 100 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 305 397,66
„ 1966 „ ..... mk 331 357,82
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 282 000,—

IX. Maataloudelliset tarkastuslaitokset.

Valtion siementarkastuslaitos.

11. Sekalaiset menot. Aitouslaboratorion käytössä olevan huoneiston vuokrakustannusten ja lisääntyneen työmäärän aiheuttaman tarvikekustannusten kohoamisen vuoksi sekä uusien laatuvaatimusten edellyttämiin sakoluku- ja kromosomimäärityksiin tarvittavien laitteiden hankintaa varten momentille ehdotetaan lisäystä 9 760 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 43 266,03
„ 1966 „ ..... mk 50 319,84
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 50 000,—

Maatalouskoneiden tutkimuslaitos.

18. Kaluston ja koneiden hankkiminen. Valtion työläistarkastajan vaatiman turvakatoksen hankkimiseksi viiteen traktoriin ehdotetaan momentille lisäystä 3 400 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 15 000,—
„ 1966 „ ..... mk 14 999,92
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 20 000,—

19. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). Valtion työläistarkastajan määräyksen mukaisesti on laitoksen työtiloissa suoritettava eräitä korjauksia ja parannuksia. Tätä varten ehdotetaan momentille lisäystä 13 500 mk.

V. 1967 (menoarv.) ..... mk 30 000,—

X. Maa- ja vesirakennustyöt.

Maanviljelysinsinööripiirit.

2. Ylimääräisen ja tilapäisen henkilökunnan palkkaukset. Viitaten tämän luvun 4 momentin perusteluihin merkitään momentille säästöä 18 200 mk.

4. Tarverahat. Turun maanviljelysinsinööripiirin muuttaessa 1 päivänä syyskuuta 1967 valmistuvaan valtion virastotaloon Turussa on tarkoitus, että maanviljelysinsinööripiirin toimistokäytöstä vapautuvaan huoneistoon, jonka hallintaan oikeuttavat osakkeet omistaa valtio, siirtyisi maanviljelysinsinööripiirin maalaboratorio, joka nykyisin toimii vanhassa parakissa, sekä vuokrahuoneistossa toimiva vesilaboratorio. Huoneiston kunnostamista ja laboratoriokäyttöön saattamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 20 000 mk. Vastaava määräraha säästyy tämän luvun 2 ja 5 momenteilla.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 444 221,90
„ 1966 „ ..... mk 579 809,67
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 544 000,—

5. Vuokra, lämmitys ja valaistus (arviomääräraha). Viitaten tämän luvun 4 momentin perusteluihin merkitään momentille säästöä 1 800 mk.

12. Vesistöjen järjestely- ja säännöstelytyöt (siirtomääräraha). a) Koska työllisyyden ylläpitämisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että varoja voidaan käyttää nykyistä joustavammin, ehdotetaan momentin käyttöperusteluja muutettavaksi siten, että varsinaisessa menoarviossa tämän momentin kohdalle tiettyyn työkohteeseen osoitettua määrärahaa voidaan viraston tai laitoksen esityksestä valtioneuvoston päätöksellä siirtää toisen nimetyn työmaan käyttöön, milloin työllisyystilanne niin vaatii.

b) Ehdotetaan, että kuluvan vuoden nimetyksi työkohteeksi merkitään Lapuanjoen II vaihe eli Rantatöysänjoen järjestely Alavuden ja Lehtimäen kunnissa. Tässä yrityksessä, jonka kustannusarvio on 430 000 mk, rakennetaan säännösteltyä varastotilaa alapuolisten tulvien vähentämiseksi 9 milj. m³. Muutoksen johdosta ei momentille ehdoteta lisäystä.

c) Kun työmäärärahojen puutteen vuoksi eräitä suurehkoja yrityksiä ei ole voitu valmiina luovuttaa, ehdotetaan tämän momentin kunnossapitomäärärahasta säästettäväksi 200 000 mk, mitä vastaava määräraha ehdotetaan myönnettäväksi lisäyksenä tämän luvun 20 momentilla.

Valtion avustukset ja lainat.

13. Kuivatustyöt (siirtomääräraha). Jotta työohjelma voitaisiin toteuttaa ja pysyttää työvoima ohjelman edellyttämässä suuruudessa, ehdotetaan momentille lisäystä 2 400 000 mk. Vastaava määräraha säästyy tämän luvun 16 momentilla.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 9 853 000,—
„ 1966 „ ..... mk 6 053 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 800 000,—

16. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha). Viitaten tämän luvun 13 momentin ja XIX: 2 momentin kohdalla tehtyyn ehdotukseen ja ottaen huomioon momentin aikaisempien vuosien säästöt, voidaan tämän momentin määrärahasta säästää 2 700 000 mk.

17. Lainat vesihuoltolaitteiden rakentamiseen (siirtomääräraha). Valtioneuvosto on 12. 1. 1967 myöntänyt väliaikaisesti 15 Pl. IV: 5 (Lainat työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi) momentin varoista 5 500 000 mk käytettäväksi maaseudun vesihuoltolaitosten rakentamiseen samoin ehdoin kuin varsinaiset vesihuoltolainat. Jotta myönnetty määräraha voitaisiin siirtää tämän momentin veloitukseksi, ehdotetaan momentille lisäystä 5 500 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 800 000,—
„ 1966 „ ..... mk 1 260 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 500 000,—

Muut kustannukset.

20. Vesiensuojelun tutkimus- ja suunnittelukustannukset (siirtomääräraha). Vesiensuojelun yleissuunnitelmien aiheuttamien kustannusten suorittamista varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi lisäystä 200 000 mk. Vastaava määräraha on merkitty säästöksi tämän luvun 12 momentilla.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 19 972,38
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 20 000,—

XIII. Kalastus.

2. Valtion kalanviljelytoiminta. Inarin ja Muonion kalanviljelylaitoksilla pakkas- ja routavahinkojen johdosta suoritettavia välttämättömiä korjauksia varten ehdotetaan momentille lisäystä 11 860 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 194 126,42
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 176 082,—

XIV. Maatalouden koe- ja tutkimustoiminta.

Maatalouden tutkimuskeskus.

12. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). Vuoden 1966 menoarviossa myönnettiin Karjalan koeaseman työväen asuinrakennuksen rakentamista varten 84 000 mk. Kun kustannusarvio oli laadittu jo helmikuussa 1964, tarvitaan indeksikorotusta varten lisäystä 15 120 mk.

Edellyttäen, että lisäystä vastaava määrä saadaan suorittaa puutarhaosaston kasvihuonelaitoksen rakennustöitä varten kuluvan vuoden menoarviossa tällä momentilla myönnetystä määrärahasta, ei momentille ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 681 000,—
„ 1966 „ ..... mk 754 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 625 000,—

Paikalliskokeet.

Paikalliskoetoimisto.

17. Kasvinviljelykokeet. Kustannusten nousun johdosta ehdotetaan lisäystä kiinteitä koekenttiä varten 5 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 74 189,83
„ 1966 „ ..... mk 100 951,07
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 100 000,—

Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos.

21. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos. Maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hintatilastot kerätään pääosiltaan osuustoiminnallisten järjestöjen ylläpitämien markkinatutkimuslaitosten toimesta. Kun valtion avustus eräille järjestöille kuluvan vuoden alusta lähtien on lopetettu ja kun valtio on kysymyksessä olevien tilastojen päätarvitsija, on tarpeellista muulla tavoin suorittaa kohtuullinen korvaus tilastoaineiston keruusta ja käsittelystä. Sitä varten ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hintatilastojen hankkimista varten.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 394 067,92
„ 1966 „ ..... mk 413 772,03
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 481 118,—

XV. Maatalouden tukeminen.

Muut valtion avustukset ja lainat.

25. Kotimaisen tuotannon turvaaminen ja elintarvikkeiden hinnanalennuskorvaukset (arviomääräraha). Momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että sillä olevasta porotalouden tukemiseen varatusta 250 000 markan suuruisesta määrärahasta saataisiin käyttää enintään 100 000 mk porojen hätäruokinnan kustannusten peittämiseen. Muutoksesta ei aiheudu momentille lisäystä.

29. Poronhoidon edistäminen. Vuonna 1966 tapahtuneen palkkojen korotuksen johdosta tarvitaan Paliskuntain yhdistyksen toimihenkilöiden palkkoja varten momentille lisäystä 5 292 mk sekä työnantajan sosiaaliturvamaksuun 291 mk eli yhteensä 5 583 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 84 912,—
„ 1966 „ ..... mk 84 912,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 296 648,—

30. Poroaitojen kunnossapito (arviomääräraha). Kemijoen säännöstelyyn liittyvien

allasalueiden valmistelutöiden takia on tullut välttämättömäksi rakentaa poroaita Inarin ja Sodankylän rajalle. Aitapylväiden hakkuu ja siirto on tehty talven aikana työllisyystyönä. Momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että määrärahasta saadaan käyttää 60 000 mk kysymyksessä olevan poroaidan rakennustarvikkeiden hankkimista varten. Muutoksen johdosta ei momentille tarvita lisäystä.

XVII. Metsähallitus.

Laki metsähallinnosta (465/66), jolla kumotaan metsähallinnon viroista ja palvelustoimista 3 päivänä kesäkuuta 1921 annettu laki (166/21), tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1967. Siinä metsähallinnolle annettujen tehtävien hoitamista sekä lain muuta täytäntöönpanoa varten ja jotta metsähallinnon organisaatio saatettaisiin nykyisiä vaatimuksia vastaavalle tasolle ehdotetaan suoritettavaksi metsähallituksen uudelleen järjestely siten, että valtion metsätalouden hoidosta huolehtivat suunnitteluosasto (entinen arvioimisosasto), lakkautettavan suonkuivausosaston tilalle perustettava metsänhoito-osasto, liikeosasto ja teknillinen osasto (entinen insinööriosasto) sekä uusi erillinen järjestelytoimisto. Yksityismetsätalouden hoidosta huolehtivat yksityismetsäin osasto ja metsäopetusosasto, jotka perustetaan lakkautettavan yksityismetsätalouden osaston tilalle. Lisäksi metsähallituksessa olisi hallinto-osasto, jonka muodostaisivat kiinteistötoimisto (maankäyttö- ja asutusosasto) sekä hallinnollinen toimisto, tilitoimisto sekä laskentaja tilastotoimisto, joita nykyisin vastaavat osastojaon ulkopuolella toimivat kanslia, tilikonttori ja tilastokonttori.

Uudelleen järjestelystä, joka ehdotetaan toteutettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien, tehdään metsähallituksen osalta ehdotukset tämän luvun 1 momentin ja 18 pääluokan XVII luvun 1 momentin sekä piirihallinnon osalta 18 pääluokan XVIII luvun 1 momentin kohdalla.

1. Palkkaukset. S ä ä s t y y: a) Edellyttäen, että 18 pääluokan XVII luvun 1 momentin lisäysten a-kohdassa ehdotetut virat ja toimet ja ylimääräiset toimet perustetaan, voidaan maankäyttö- ja asutusosastoon kuuluvat 3 metsänhoitajan virkaa (A 28), 1 nuor. kirjanpitäjän toimi (A 11) ja 1 pikakirjoittajan toimi (A 12) sekä 2 ylimääräisen esittelijän ylimääräistä tointa (A 27) lakkauttaa 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien. Momentille jää käyttämättä näiden virkojen ja toimien 3 kuukauden palkkauksiin varatut 34 326 mk.

b) Edellyttäen että lisäysten b-kohdassa ehdotetut virat ja toimet perustetaan, ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Yksityismetsätalouden osasto

Peruspalkkaiset
1 yksityismetsätalouden osaston päällikkö (B 4)
1 yksityismetsäin tarkastaja (A 30)
1 metsänparannustöiden ylitarkastaja (A 30)
1 yksityismetsäin tarkastaja (A 28)
1 yksityismetsäin tarkastaja (A 28)
1 pikakirjoittaja (A 12)
1 vanh. kartanpiirustaja (A 11)
1 nuor. kirjanpitäjä (A 11)

Säästö on 42 997 mk.

Säästöt ovat yhteensä 77 323 mk.

L i s ä ä n t y y: a) Tämän luvun yleisperusteluun viitaten ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien suoritettavaksi seuraavat virkojen ja toimien nimien ja sisäisen sijoituksen muutokset:

Entinen virka tai toimi	Uusi virka tai toimi
Metsähallitus	*Hallinto-osasto*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 ylitarkastaja (A 28)	1 ylitarkastaja (A 28)
Insinööriosasto	*Teknillinen osasto*
Kuljetustaloudellinen toimisto	
Ylimääräiset	Ylimääräiset
2 metsänhoitajaa (A 28)	2 toimistometsänhoitajaa (A 28)

Uitonvalvonta- ja katselmustoimisto

Ylimääräiset

2 toimistoinsinööriä yp. (A 30)	2 toimistoinsinööriä (A 30)
1 toimistoinsinööri ap. (A 28)	1 toimistoinsinööri (A 28)
1 metsänhoitaja (A 28)	1 toimistometsänhoitaja (A 28)

Yksityismetsätalouden osasto

Peruspalkkaiset

1 vanh. apuvirkailija (A 8)	

Metsähallituksen yhteiset

Peruspalkkaiset

	1 toimistoapulainen (A 8)

Insinööriosasto

Kuljetustaloudellinen toimisto

Ylimääräiset

1 toimistoapulainen (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)

Uitonvalvonta- ja katselmustoimisto

Ylimääräiset

1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)

Muutoksista ei aiheudu momentille lisäystä.

b) Viitaten tämän momentin vähennysten b-kohdan perusteluihin ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Yksityismetsäin osasto

Peruspalkkaiset

1 metsäneuvos (B 4)
2 ylimetsänhoitajaa (A 30)
1 toimistometsänhoitaja (A 28)

Metsäopetusosasto

Peruspalkkaiset

1 toimistometsänhoitaja (A 28)

Metsähallituksen yhteiset

Peruspalkkaiset

1 kanslisti (A 12)
2 apulaiskanslistia (A 10)

Lisäys on 42 816 mk.

c) Tämän luvun yleisperusteluun viitaten ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja samalla lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Lakkautettava ylimääräinen toimi	Perustettava virka
Insinööriosasto	*Teknillinen osasto*
Kuljetustaloudellinen toimisto	
Ylimääräiset	Peruspalkkaiset
1 toimistopäällikkö (B 2)	1 toimistopäällikkö (B 2)

Uitonvalvonta- ja katselmustoimisto

Ylimääräiset

1 toimistopäällikkö (B 2) ..... 1 yli-insinööri (B 2)

Muutoksista ei aiheudu momentille lisäystä.

d) Tämän luvun yleisperusteluun viitaten ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi lähinnä yksityismetsätalouden asiaryhmiä varten yksi sopimuspalkkainen ylijohtajan virka (S 17) sekä metsäopetusosastoon yksi peruspalkkainen metsäneuvoksen virka (B 4) ja yksi ylitarkastajan ylimääräinen toimi (A 29). Lisäys on palkkauksina 26 203 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 69 019 mk. Momentille jää säästöä 8 304 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 492 199,13
„ 1966 „ ..... mk 528 286,51
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 673 208,—

11. Yleiset uittoväylät (siirtomääräraha). Kuluvana vuonna on Pispalan nippu-uittotunnelin rakentamiseen myönnetty 1 500 000 mk. Tunneli alkaa Näsijärven puolelta kohdasta, jossa Tampereen kaupungin suunnittelema kehätie tulee sijaitsemaan Näsijärven rantaviivalla. Kehätietä varten on rakennettava silta, joka osittain kulkee uittotunnelin yli ja joka laadittujen piirustusten mukaan tulisi liittymään uittotunnelin rakenteisiin. Kun töiden järjestelyn johdosta olisi tarkoituksenmukaista, että uittotunnelin rakenteisiin välittömästi liittyvät sillan betonirakenteet rakennettaisiin samanaikaisesti uittotunnelin kanssa saman rakentajan toimesta, ehdotetaan tästä aiheutuviin lisäkustannuksiin momentille myönnettäväksi 65 000 mk. Vastaavasti on 3 osaston XI luvun 7 momentin kohdalle merkitty samansuuruinen Tampereen kaupungilta korvauksena perittävä tulo.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 250 000,—
„ 1966 „ ..... mk 3 250 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 000 000,—

XVIII. Metsäopetus.

Valtion metsäoppilaitokset.

7. Metsäkonekaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha). Kotkan puutalousopiston höyläämön palossa 31 päivänä joulukuuta 1966 tuhoutuneiden koneiden ja kaluston uudelleen hankintaa varten ehdotetaan momentille lisäystä 15 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 200 000,—
„ 1966 „ ..... mk 160 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 200 000,—

Muu valtion metsäopetus.

9. Metsätyömiesten ammattikoulutus. Kun on välttämätöntä, että metsätyömiesten ammattikoulutusta metsätyökouluissa ja koulujen suorittamaa kurssitoimintaa voidaan jatkaa entisessä laajuudessa ehdotetaan momentille lisäystä 953 000 mk. Vastaava määrä säästyy tämän pääluokan XIX luvun 9 momentin kohdalla.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 350 000,—
„ 1966 „ ..... mk 1 850 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 810 000,—

Yksityiset metsäoppilaitokset.

13. Palkkaukset (arviomääräraha). Hämeen metsätyönjohtajakoulun yhdelle metsänhoitajalle (A 27) ehdotetaan palkkaus 1 päivästä maaliskuuta 1967 lukien suoritettavaksi samojen perusteiden (A 28) mukaisesti kuin valtion vastaavissa metsäoppilaitoksissa. Momentille ei tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 344 611,40
„ 1966 „ ..... mk 441 126,95
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 837 759,—

XIX. Yksityismetsätalous.

2. Metsänparannustöiden yleismenot. Työllisyystöinä toteutettaviksi soveltuvien ojitus- ja tiesuunnitelmien laatimisessa tarvittavien työnjohtajien ja muun aputyövoiman käyttämisestä johtuviin sellaisiin menoihin, joita voimassa olevan metsänparannusasetuksen mukaan ei voida suorittaa metsänparannus-

varoista, ehdotetaan momentille lisäystä 300 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä X luvun 16 momentilla.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 187 170,85
„ 1966 „ ..... mk 5 900 050,31
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 6 121 350,—

9. Lainat metsänparannustöihin (siirtomääräraha). Viitaten tämän pääluokan XVIII luvun 9 momentin perusteluihin jätetään momentin määrärahasta käyttämättä ja siirtämättä vuodelle 1968 953 000 mk.

XX. Metsätieteellinen tutkimustoiminta.

Metsäntutkimuslaitos.

6. Sekalaiset menot. Metsäntutkimuslaitoksen autojen korjauskustannuksiin ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 134 988,76
„ 1966 „ ..... mk 175 993,26
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 177 000,—

11. Koeasemien rakennustyöt (siirtomääräraha). a) Vuoden 1965 menoarviossa myönnettiin Keski- ja Etelä-Pohjanmaan uutta kokeilualuetta varten Kannuksen kirkonkylään sijoitettavan koeaseman rakennusten suunnitteluun 40 000 mk. Koska kuitenkin on osoittautunut, että Muhoksen kuntaan sijoitettavan Pyhäkosken koeaseman rakentaminen on huomattavasti kiireellisempi, ehdotetaan, että tämä määräraha saataisiin kokonaisuudessaan käyttää tämän koeaseman rakennusten suunnitteluun. Muutoksen johdosta ei momentille ehdoteta lisäystä.

b) Teuravuoman suoviljelmän alueelle perustetun Länsi-Lapin koeaseman Kolarin kuntaan rakennettavia rakennuksia varten on vuosien 1964, 1965 ja 1967 menoarvioissa myönnetty yhteensä 850 000 mk. Alkuperäisten suunnitelmien mukaan olisi rakennettu noin 2 200 m³:n suuruinen tiilirakenteinen koeasemarakennus, noin 1 300 m³:n suuruinen tiilirakenteinen lämpökeskus-, sauna- ja varastorakennus sekä noin 700 m³:n suuruinen puurakenteinen koeaseman johtajan asuinrakennus. Tarkistettaessa huonetilaohjelmaa on päädytty siihen, että rakennetaan koeasemarakennus, asuntolarivitalo sekä kenttäaseman ruokailu-, varasto- ja konehallirakennus, joiden kokonaistilavuudeksi tulisi yhteensä noin 3 800 m³. Koska lisäksi puun käyttäminen rakennusaineena alentaa huomattavasti rakennuskustannuksia, ehdotetaan, että kaikki rakennukset rakennetaan pääasiassa puusta. Muutoksen johdosta ei momentille ehdoteta lisäystä.

Erinäiset tutkimukset.

12. Metsien inventointi-, hakkuumäärä- ja puunkäyttötutkimukset (siirtomääräraha). Palkkojen sekä matka- ja päivärahojen tarkistuksen ja sosiaaliturvamaksun nousun johdosta ovat metsien inventointitutkimusten palkkamenot kasvaneet. Jotta tutkimusohjelman mukaiset tutkimukset voitaisiin suorittaa, momentille ehdotetaan lisäystä 31 787 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 640 696,—
„ 1966 „ ..... mk 603 566,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 392 000,—

15. Metsätyön tehostamistutkimukset. a) Metsäntutkimuslaitos on kesällä 1966 kehittänyt rullataimimenetelmän metsäpuiden taimituotannon rationalisoimiseksi. Tämän kustannuksia säästävän menetelmän kehittämiseen ja kokeiluun ehdotetaan momentille lisäystä 25 000 mk.

b) Rullataimimenetelmän kehittämisen yhteydessä on tärkeätä oppia tuntemaan taimien kehitysnopeus istutuksen jälkeen. Jotta turvepaakkutaimien istutuksen jälkeinen kehitys saataisiin selvitetyksi, ehdotetaan tätä tarkoitusta varten momentille lisäystä 13 000 mk.

c) Maamme suuren metsänviljelyohjelman läpivieminen edellyttää istutuskoneiden kehittämistä istutustyön rationalisoimiseksi. Tästä syystä momentille ehdotetaan eri istutuskoneiden käyttöarvon ja suorituskyvyn sekä taimien menestymisen tutkimiseen koneistutuksen jälkeen lisäystä 21 500 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 59 500 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 033,92
„ 1966 „ ..... mk 15 611,52
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 26 040,—

XXI. Ilmatieteellinen keskuslaitos.

1. Palkkaukset. a) Vuoden 1966 toisessa lisämenoarviossa myönnettiin uuteen toimitaloon siirtyvän kirjaston ja arkiston järjestämiseen tarvittavan lisätyövoiman palkkaamiseen 3 000 mk. Kun virastotalon valmistuminen myöhästyi yli kaksi kuukautta, siirtyi edellä mainitun työn suorittaminen suurimmaksi osaksi kuluvan vuoden puolelle ja määrärahasta säästyi 2 200 mk. Tämän johdosta ehdotetaan tilapäisen työvoiman palkkaamiseen mainitun tehtävän loppuun suorittamista varten momentille lisäystä 2 200 mk.

b) Koska ilmatieteellisen keskuslaitoksen siivottava pinta-ala on lisääntynyt 2 170 m²:llä, ehdotetaan siivoojien palkkaamiseen ja suursiivouskustannuksiin momentille lisäystä 15 295 mk.

c) Ilmatieteellisen keskuslaitoksen vuorotyötä tekevälle henkilökunnalle joudutaan järjestämään vuosilomasijaiset. Kun tämän henkilökunnan määrä on noussut ja kun yhä useampi on virkavuosiensa perusteella oikeutettu pitempään vuosilomaan, ehdotetaan sijaisten palkkaamiseen lisäystä 35 600 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 53 095 mk. Kun ilmatieteelliselle keskuslaitokselle vuodeksi 1967 perustettuja toimia ei ole voitu täyttää vuoden alusta lukien ja kun ikälisiin myönnetystä määrärahasta säästyy, jää momentille säästöä 60 000 mk. Näin ollen ei momentille tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 144 006,11
„ 1966 „ ..... mk 2 390 422,49
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 3 041 967,—

11. Säätiedotus ja kansainvälinen ilmatieteellinen toiminta. Kun havaintopalkkioiden yleisen palkkatason mukaisen nousun, kansainvälisen ja kotimaisen viestiliikenteen kasvun sekä Tampereen lentosääkeskuksen ja faksimilekeskuksen toiminnan aloittamisen johdosta momentin menot ovat nousseet, ehdotetaan momentille lisäystä 22 900 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 430 839,16
„ 1966 „ ..... mk 447 876,14
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 459 143,—

13. Vuokrat. Kun ilmatieteellinen keskuslaitos pääsi jo viime vuoden puolella muuttamaan uuteen toimitaloon, säästyy momentin määräraha 126 575 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 122 587,96
„ 1966 „ ..... mk 127 827,18
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 126 575,—

XXII. Geodeettinen laitos.

4. Käytännölliset työt. Geodeettisen laitoksen aikaisemmassa huoneistossa vuokranantaja Oy Sinebrychoff Ab suoritti puolet huoneiston siivouskuluista ja kaikki valaistuskulut. Kuluvan vuoden alusta vuokraamissaan toimistotiloissa, joiden pinta-ala on lähes kaksinkertainen entiseen verrattuna, geodeettinen laitos joutuu itse maksamaan kaikki siivous- ja valaistuskulut. Tämän johdosta momentille tarvitaan lisäystä siivouskulujen osalta 7 000 mk ja valaistuskuluihin 1 000 mk eli yhteensä 8 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 82 949,87
„ 1966 „ ..... mk 105 273,31
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 89 522,—

7. Vuokra. Oy Sinebrychoff Ab:n irtisanottua geodeettisen laitoksen hallinnassa olleen konttorihuoneiston vuokrasopimuksen vuokrasi laitos 1 päivästä tammikuuta 1967 lukien tarpeelliset toimisto- ja kellaritilat talosta Hämeentie 31. Tällöin toimisto- ja laboratoriotila lisääntyi 381 m² ja maksettava vuokra 3 586,07 mk kuukaudessa. Kun laitokselle Helsingin kaupungin vesilaitokselta vuokrattavien tunnelitilojen vuokraan kuluvan vuoden menoarviossa varatusta määrärahasta tilojen valmistumisen myöhästymisestä johtuen säästyy 900 mk, tarvitaan momentille Hämeentie 31:n vuokria varten lisäystä 42 132 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 47 010,—
„ 1966 „ ..... mk 47 688,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 51 288,—

XXV. Eläinlääketieteellinen korkeakoulu.

1. Palkkaukset. a) Vakinaisten ja ylimääräisten virkamiesten palkkauksiin varattuun 1 017 428 markan määrärahaan tarvitaan lisäystä 62 135 mk.

b) Korkeakoulun toiminnan käynnissä pitämiseksi kuluvan vuoden loppuun saakka nykyisessä laajuudessaan ehdotetaan tilapäisten toimihenkilöiden ja tuntiopettajien palkkaukseen varattuun 152 454 markan määrärahaan lisäystä 100 000 mk.

c) Kun korkeakoulun laitoksia varten on valmistunut uusia huonetiloja, ehdotetaan eläintenhoitajien, siivoojien ja pesulanhoitaja-konepesijän sekä pesula-apulaisen palkkaamiseksi momentille työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkaamiseen varattuun 179 115 markan määrärahaan, ottaen huomioon vuorotyö sekä että määrärahasta suoritetaan myös eronneiden työntekijöiden vuosilomakorvaukset ja vuosi- ja sairaslomasijaisten, tilapäissiivoojien ja muiden lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien henkilöiden palkkiot, lisäystä 50 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 212 135 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 094 942,09
„ 1966 „ ..... mk 1 210 960,78
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 388 813,—

XXVI. Erinäiset määrärahat.

1. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha). Kun viransijaisten palkkioihin tarvitaan varoja arvioitua enemmän, ehdotetaan momentille lisäystä 15 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 68 582,33
„ 1966 „ ..... mk 101 181,91
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 80 000,—

7. Suomen osanotto kansainvälisten yhtymäin vuotuisiin kustannuksiin (arviomääräraha). Kun Suomi on vuonna 1966 hyväksytty osallistumaan OECD:n kehittämään nurmikasvisiemenien lajiketakuujärjestelmään, ehdotetaan suoritettavaa jäsenmaksua varten momentille lisäystä 1 300 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 314 984,76
„ 1966 „ ..... mk 479 567,02
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 478 730,—

18. Rovalan ja Kitsin työkeskusten avustaminen. Momentin nimike on muutettu. Momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentin varoja saadaan käyttää paitsi Työkeskus Rovalan myös Pielisjärvellä toimintansa aloittaneen Pohjois-Karjalan metsätyömieskodin Kannatusyhdistyksen ylläpitämän Kitsin metsätyömieskodin avustamiseen. Sanottua tarkoitusta varten momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 130 332,—
„ 1966 „ ..... mk 140 332,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 140 332,—

Kahdestoista Pääluokka.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön hallinnonala.

I. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö.

1. Palkkaukset. Lisääntyy: a) Koska vuoden 1967 varsinaisessa menoarviossa tämän pääluokan XII luvun 1 momentin h-kohdassa mainitun sopimuspalkkaisen ilmailuviesti-insinöörin viran haltija on tarkoitettu toimimaan kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ilmailuosastossa, ehdotetaan mainitun viran (S 14) palkkausta varten myönnettäväksi 31 626 mk. Vastaava säästö jää pääluokan XII luvun 1 momentille.

b) Kulkulaitosministeriön ja sen alaisten keskusvirastojen ja laitosten toiminnan monipuolistuminen ja henkilökunnan lisääntyminen on aiheuttanut mm. sen, että ministeriön yleisen osaston vahtimestarien tehtävät ovat huomattavasti lisääntyneet ja monipuolistuneet. Kun osastossa ei enää tulla toimeen sen nykyisen vahtimestarihenkilöstön turvin, tilapäisen lähetin palkkaamiseen 1 päivästä kesäkuuta 1967 lukien momentille ehdotetaan lisäystä 2 700 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 34 326 mk.

Edellyttäen, että momentin muiden määrärahojen säästöä saadaan käyttää lisäysten suorittamiseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 240 908,73
„ 1966 „ ..... mk 2 560 914,27
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 3 386 097,—

VI. Maa- ja vesirakennukset.

Vesirakennustyöt.

15. Vesityöt (siirtomääräraha). Strömman kanavan uusimistyön kustannusarvio on 5 500 000 mk ilmoitetun 4 000 000 markan asemesta. Momentille ei nyt ehdoteta lisäystä.

VII. Rakennushallitus.

15. Koneet ja kojeet. Valokopiokoneen vuokran ja käyttökulujen maksamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 5 500 mk.

V. 1967 (menoarv.) ..... mk 9 500,—

16. Rakennushallituksen puhelinvaihde (siirtomääräraha) (uusi). Rakennushallituksen siirtyessä keväällä 1968 uusiin toimistotiloihin tarvitaan siellä uusi puhelinvaihde, mikä pitkän toimitusajan vuoksi on tilattava noin vuotta aikaisemmin. Tämän vuoksi ehdotetaan tälle uudelle momentille siirtomäärärahana myönnettäväksi kustannusarvion mukaiset 120 000 mk.

Momentin loppusumma on 120 000 mk.

VIII. Eräiden valtion kiinteistöjen rakentaminen.

2. Virastotalojen rakentaminen (siirtomääräraha). a) Seuraavien virastotalojen rakennustöiden jatkamista varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi 890 000 mk. Sitäpaitsi eräitä tilavuuksia ja kustannusarvioita on tarkistettu.

Rakennus	Pinta-ala m² (tilavuus m³)	Kustannusarvio mk	Yksikköhinta mk/m² (mk/m³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan lisäystä mk
Turun virastotalo	18 262 (97 000)	14 800 000	810 (153)	14 000 000	800 000
Sodankylän virastotalo	2 652 (11 000)	2 290 000	860 (208)	2 700 000 (peruutettu 500 000)	90 000
Seinäjoen virastotalo	4 427 (20 800)	3 600 000	815 (141)	2 200 000	—
Viitasaaren virastotalo	2 375 (9 000)	1 850 000	780 (170)	1 200 000 (peruutettu 153 997)	—
Laitilan virastotalo	1 527 (6 080)	1 100 000	720 (143)	1 000 000 (peruutettu 294 829)	—
Karstulan virastotalo	2 412 (9 200)	1 600 000	660 (174)	850 000	—
				Yhteensä mk	890 000

Määrärahojen perusteluina esitetään seuraavaa:

a) Turun virastotalon rakennustyöt ovat valmistumisvaiheessa ja rakennus saadaan käyttöön syksyllä 1967. Virastotalon urakkasopimuksessa on urakkahinnat sidottu lokakuun 1963 indeksin pistelukuun 144 ja urakkatarjousten perusteella laaditussa 14 000 000 markkaan päättyneessä kustannusarviossa oli indeksikorotuksia varten varattu 600 000 mk. Kustannustaso on kuitenkin kohonnut arvioitua voimakkaammin ja indeksikorotuksien kokonaismäärä tulee nousemaan noin 1 870 000 markkaan. Kun kustannusarvion muilla osin on kuitenkin saatu aikaan säästöjä noin 470 000 mk, ehdotetaan rakennustyötä varten lisäystä 800 000 mk.

b) Sodankylän virastotalon rakennustyöt valmistuvat vuoden 1967 syksyllä. Joulukuussa 1965 rakennustyön alkaessa urakkahintojen perusteella laadittuun 2 200 000 markkaan päättyneeseen kustannusarvioon oli otettu indeksivarausta 40 000 mk. Kun indeksikorotuksiin nyt suoritetun tarkistuksen mukaan tullaan kaikkiaan tarvitsemaan 130 000 mk, tarvitaan rakennustyötä varten lisäystä 90 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 890 000 mk. Edellyttäen että Pohjois-Karjalan läänin virastotalon kohdalla jäävä säästö 170 000 mk saadaan käyttää lisäyksen suorittamiseen, on lisäys 720 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 18 865 000,—
„ 1966 „ ..... mk 12 847 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 18 540 000,—

IX. Lääninrakennustoimistot.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot. Uusien virastotalojen käyttöönottamisen vuoksi ehdotetaan kiinteistöjen hoitohenkilökunnan palkkioihin lisäystä 135 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 573 505,53
„ 1966 „ ..... mk 1 702 959,66
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 893 172,—

XII. Ilmailu.

1. Palkkaukset. Edellyttäen, että tämän pääluokan I luvun 1 momentin a-kohdassa tehty ehdotus hyväksytään, momentille merkitään säästöä 31 626 mk.

10. Lentokenttien ja lentoreittien kaluston hankkiminen (siirtomääräraha). Helsingin lentoasemalle valmistuu vuoden 1967 loppupuolella paloasema- ja huoltokeskusrakennus, jossa on mm. henkilökunnan ruokala, missä voi ruokailla noin 250—300 henkeä. Lentoaseman rakennustöiden kannalta on tärkeätä, että ruokala keittiöineen saadaan käyttöön heti rakennuksen valmistuttua. Tämän johdosta ehdotetaan ruokalan kalustamiseen myönnettäväksi 55 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 590 000,—
„ 1966 „ ..... mk 520 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 520 000,—

11. Lentokenttien ja lentoreittien rakentaminen (siirtomääräraha). a) Lentokenttien ja -reittien viestitys- ja lentoturvallisuusjärjestelyihin ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 165 000 mk seuraavasti:

1) Helsingin lentoaseman kaapeleiden siirtäminen	113 000
2) Malmin lentoaseman asemarakennuksen uusimisen edellyttämä viestilaitteiden rakentaminen ...	52 000
Yhteensä mk	165 000

b) Vuoden 1967 menoarviossa on myönnetty Porin lentoaseman vuonna 1966 aloitettujen paloasema- ja huoltokeskusrakennuksen sekä autojen ja työkoneiden säilytyssuojan valmiiksi rakentamiseen 700 000 mk. Indeksin nousun ja ennalta arvaamattomien lisätöiden johdosta kustannukset nousevat kuitenkin 220 000 mk arvioitua suuremmiksi. Kun toisaalta on käynyt ilmi, että Oulun lentoaseman asematason rakentamiseen, jota varten on varattu 220 000 mk lähinnä Rovaniemen, Oulun ja Kemin lentoasemilla toiminta- ja liikenneolosuhteiden parantamiseksi osoitetusta 1 330 000 markan määrärahasta, ei suunnitteluteknillisistä syistä vuonna 1967 voida ryhtyä, ehdotetaan että mainitusta määrärahasta saataisiin siirtää 220 000 mk momentin tälle kohdalle mainittua Porin lentoasemalla suoritettavaa rakennustyötä varten. Muutos ei aiheuta momentille lisäystä.

c) Vuoden 1967 menoarviossa on myönnetty Helsingin lentoaseman liikennealueen väestön- ja laitesuojaa varten 2 500 000 mk, jolloin rakennuksen tilavuudeksi on ilmoitettu 18 000 m³ ja kustannusarvioksi 4 500 000 mk. Rakennuksen yksityiskohtaisessa suunnittelussa on tullut esille uusia lähinnä lennonvarmennusteknillisiä ja väestönsuojelullisia seikkoja, jotka aiheuttavat rakennuksen tilavuuden suurentamisen 24 000 kuutiometriin ja kustannusarvion nousun 5 400 000 markkaan. Muutos ei aiheuta tällä kertaa momentille lisäystä.

Lisäys on 165 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 7 906 426,20
„ 1966 „ ..... mk 9 041 078,45
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 28 015 400,—

Kolmastoista Pääluokka.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

I. Kauppa- ja teollisuusministeriö.

1. Palkkaukset. a) Yleisen osaston tilapäisen konekirjoittajan palkkiota varten tarvitaan momentille lisäystä 7 522 mk.

b) Teollisuusosaston voimataloustoimiston ja kaivostoimiston tilapäisen lähetin palkkiota varten tarvitaan momentille lisäystä 3 684 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 11 206 mk.

Edellyttäen, että momentin muista määrärahoista kertyvää säästöä saadaan käyttää edellä mainittujen menojen suorittamiseen, ei momentille ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 013 179,48
„ 1966 „ ..... mk 1 460 820,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 782 483,—

5. Vuokra-, valaistus- ja puhelinmenot sekä tarverahat. Sääst y y: Yleisen osaston elintarviketoimiston ja tilitoimiston muuton johdosta valtion omistamiin virastohuoneistoihin jää momentille säästöä vuokriin varatusta määrärahasta 23 000 mk.

Lisäänty y: Yleisen osaston merenkulkutoimiston, elintarviketoimiston sekä tilitoimiston muuton johdosta aiheutuvia kustannuksia varten ehdotetaan momentille lisäystä 3 000 mk.

Edellyttäen, että momentille vuokriin varatun määrärahan säästöä saadaan käyttää edellämainitun menon suorittamiseen, ei momentille ehdoteta lisäystä.

II. Merenkulkuhallitus.

1. Palkkaukset. Kun useita luotauspäällikön virkoja jatkuvasti on täyttämättä, jää momentille säästöä tammi—huhtikuun ajalta 19 692 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 224 904,32
„ 1966 „ ..... mk 1 229 706,68
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 657 613,—

2. Ylimääräisen ja tilapäisen henkilökunnan palkkaukset. a) Loma-aikojen pitentymisen vuoksi ei jäänmurtajien perämiehiä enää voida riittävästi siirtää merenmittaustehtäviin. Ehdotetaan, että tämän luvun 1 momentilta vakinaisten luotauspäälliköitten palkkauksissa tammi—huhtikuulta kertynyttä säästöä vastaava määrä myönnetään tälle momentille tilapäisten luotauspäälliköitten palkkaamiseen. Lisäys on 19 692 mk.

b) Kuluvan vuoden menoarviossa on tämän momentin kohdalla edellytetty perustettavan tilapäisen mittausryhmän käyttävän tukialuksenaan jäänmurtaja Apua. Teknillisista syistä ehdotetaan kuitenkin, että tukialuksena saataisiin tarvittaessa käyttää Avun asemesta muutakin jäänmurtajaa. Muutoksesta ei momentille aiheudu lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 421 233,41
„ 1966 „ ..... mk 416 333,35
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 585 369,—

III. Merenkulku- ja luotsipiirit.

Luotsipiirit.

17. Majakkain rakentaminen (siirtomääräraha). Vuoden 1966 aikana todettiin, että 14 majakassa ja loistossa on suoritettava vedenalaisen rakenteen korjaustöitä, joiden on arvioitu tulevan maksamaan 855 000 mk. Kun majakkain tuhoutumisen välttämiseksi on kiireellisimmät työt tehtävä jo kuluvan vuoden kesäkaudella, momentille ehdotetaan lisäystä 285 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) (20 Pl. II: 68) ..... mk 600 000,—
„ 1966 (tilinp.) (20 Pl. II: 43) ..... mk 1 200 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 200 000,—

IV. Merenkulkulaitoksen alukset.

1. Palkkaukset. a) Työajan lyhentymisen ja korvausperusteiden muuttumisen vuoksi tarvitaan momentille lisäystä päällystön ylityökorvauksiin 62 000 mk, vastikeaikakor-

vauksiin 36 000 mk ja jäämisvuorolisiin 9 000 mk eli yhteensä 107 000 mk.

b) Palkkojen nousun vuoksi tarvitaan momentille lisäystä miehistön kuukausipalkkoihin 300 000 mk, ikälisiin 16 000 mk sekä ylityö- ja vastikeaikakorvauksia sekä muita työehtosopimuksen mukaisia menoja varten 200 000 mk eli yhteensä 516 000 mk.

c) Työajan lyhentymisen ja korvausperusteiden muuttumisen vuoksi tarvitaan momentille lisäystä miehistön ylityö- ja vastikeaikakorvauksiin 200 000 mk.

d) Saimaan syväväyliä valmistavaan merenmittausretkikuntaan tarvittavan miehistön kuukausipalkkoja varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi 30 000 mk.

e) Palkkauksissa tapahtuneiden muutosten vuoksi tarvitaan momentille lisäystä valtion maksettavaa merimieseläkemaksua varten 7 000 mk.

f) Palkkauksessa tapahtuneiden muutosten vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien työntekijäin eläkelain mukaisiin vakuutusmaksuihin 8 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 868 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 913 781,49
„ 1966 „ ..... mk 7 124 108,41
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 8 042 918,—

VII. Teknillinen korkeakoulu.

1. Palkkaukset. a) Oppilasmäärän lisääntymisen ja opetuksen tehostamisen johdosta ehdotetaan tuntiassistenttien palkkaamista varten varattuun määrärahaan lisäystä 160 000 mk.

b) Kun korkeakoulun järjestämille karsintakursseille otettaneen oppilaita enemmän kuin edellisenä kesänä, lisääntyvät karsintakurssien järjestämisestä aiheutuneet menot huomattavasti. Tämän vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 20 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 180 000 mk.

Edellyttäen, että momentin muista määrärahoista jäävää 200 000 markan säästöä saadaan käyttää lisäysten suorittamiseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 7 437 619,96
„ 1966 „ ..... mk 8 695 600,22
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 11 638 627,—

5. Sekalaiset menot. Korkeakoulun laajentamisen ja puhelinkustannusten sekä hissien ja konttorikoneiden yms. huoltokustannusten nousun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 12 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 86 967,75
„ 1966 „ ..... mk 96 700,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 98 000,—

6. Ylioppilaiden käytännöllinen harjoittelu. Harjoittelutoiminnan lisäämisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 20 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 35 842,95
„ 1966 „ ..... mk 41 391,35
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 41 000,—

14. Muuttokustannukset (kertameno). Kun kemian osaston muutto Otaniemeen siirtyi kuluvan vuoden puolelle, muuttokustannuksia varten ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 5 747,78
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 10 000,—

16. Teknillisen korkeakoulun Tampereen alaosasto. Tampereen teknillisen korkeakoulun suunnittelutyötä varten ehdotetaan momentille 15 000 mk. Edellyttäen että momentin muiden määrärahojen 40 000 markan säästöä saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 17 833,24
„ 1966 „ ..... mk 487 148,58
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 169 548,—

23. Uudisrakennustyöt Otaniemessä (siirtomääräraha). Teknillisen korkeakoulun pääkirjaston suunnittelua ja rakentamista varten on vuosien 1966 ja 1967 menoarvioissa myönnetty yhteensä 1 660 000 mk. Rakennuksen tilavuus hyväksyttyjen luonnospiirustusten mukaan on 28 400 m³ ja kustannusarvio 5 750 000 mk. Rakennuksen suunnittelun yhteydessä on kirjavarastotiloja jouduttu suurentamaan, mistä johtuen rakennuksen tilavuus lisääntyy 5 500 m³ ja on 33 900 m³. Rakennuskustannukset tulevat runkotöiden ja lisävälipohjan johdosta kohoamaan noin 330 000 markalla. Momentille ei ehdoteta tällä kertaa lisäystä.

24. Tampereen alaosaston opetusvälineiden, kokoelmien, kojeistojen ja kalustojen hankkiminen (siirtomääräraha). Tampereen alaosaston eri laboratorioiden ja osastojen kalustojen hankkimiseen ehdotetaan momentille lisäystä 25 000 mk.

V. 1967 (menoarv.) ..... mk 400 000,—

IX. Merenkulkuoppilaitokset.

1. Palkkaukset. Rauman merenkulkukoulun siivousmenojen nousun vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 350 mk. Edellyttäen, että momentin muista määrärahoista kertyvää säästöä saadaan käyttää edellä mainitun menon suorittamiseen, ei momentille ehdoteta lisäystä.

9. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). Rauman merenkulku- ja merimiesammattikoulun uudisrakennuksen tilavuus on noin 46 700 m³ ja pinta-ala 7 307 m² sekä kustannusarvio 8 160 000 mk. Jotta rakennustyö voitaisiin aloittaa kuluvan vuoden loppupuolella, ehdotetaan momentille lisäystä 1 000 000 mk. Mikäli rakennustyö aloitetaan ennen kuluvan vuoden loppua, antaa Merimieseläkekassa valtiolle 1 000 000 markan suuruisen lainan.

V. 1965 (tilinp.) (20 Pl. II: 78) ..... mk 1 850 000,—
„ 1966 (tilinp.) (20 Pl. II: 51) ..... mk 4 105 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 000 000,—

X. Teknilliset oppilaitokset.

Valtion teknilliset oppilaitokset.

1. Palkkaukset. Vaasan teknillisestä oppilaitoksesta ehdotetaan siirrettäväksi 1. 7. 1967 toimintansa aloittavaan Vasa tekniska läroanstalt-nimiseen oppilaitokseen yksi matematiikan (ruotsink.) yliopettajan virka (A 28). Siirron johdosta ei momentille aiheudu lisäystä.

10. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). Rovaniemen teknillinen koulu on valmistunut vuonna 1966. Koulun uudisrakennustyötä varten varattuja määrärahoja on siirtynyt vuodelle 1967 135 433 mk, josta tosin osa on sidottu edelleen edellämainittuun uudisrakennustyöhön. Koulurakennuksen lämmitys tapahtuu Lapin keskusammattikoulun lämpökeskuksesta käsin, missä polttoaineena käytetään haketta. Koska edellämainittujen rakennusten lämmittäminen öljyllä on huomattavasti hakelämmitystä edullisempaa ja kun Rovaniemen teknillisen koulun liityttyä keskusammattikoulun lämpökeskukseen ei siinä haketta käytettäessä ole lainkaan varatehoa jäljellä, ehdotetaan, että mainittua 135 433 markan suuruista määrärahaa saadaan käyttää Rovaniemen teknillisen oppilaitoksen uudisrakennustyöhön sekä Lapin keskusammattikoulun lämpökeskuksen muuttamiseen öljyllä toimivaksi. Momentille ei suunnitelman muuttamisen johdosta ehdoteta lisäystä.

XI. Ammattiopetus.

Valtion keskusammattikoulut.

8. Palkkaukset. Pohjois-Karjalan keskusammattikoulussa aloitettiin vuoden 1966 syksyllä teknisen apteekkiapulaisen ja kartanpiirtäjän opintolinjat. Kun kuluvan vuoden menoarviossa on tarvittavat kaksi ylimääräistä ammattiaineiden opettajan (A 23) tointa perustettu vasta 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien, tarvitaan vastaavien tilapäisten tointen kuluvan vuoden alkupuoliskon palkkausta varten momentille lisäystä 13 384 mk. Edellyttäen että momentin muiden määrärahojen säästöä saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 299 773,09
„ 1966 „ ..... mk 6 759 935,99
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 8 532 656,—

Valtion merimiesammattikoulut.

20. Palkkaukset. Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkaamiseen varattuun määrärahaan ehdotetaan palkkausten nousun johdosta lisäystä 3 000 mk ja yhden lisäsiivoojan palkkaamista varten Helsingin merimiesammattikouluun 7 000 mk eli yhteensä 10 000 mk. Edellyttäen, että momentin muista määrärahoista kertyvää säästöä saadaan käyttää edellä mainitun menon suorittamiseen, ei momentille ehdoteta lisäystä.

XIV. Geologinen tutkimuslaitos.

7. Käytännöllis-geologiset tutkimukset (siirtomääräraha). Pielavedellä tavatun uuden lupaavan kupari-rikkikiisuesiintymän sekä lähinnä Kuusamossa, Puolangalla ja Virtasalmella tavattujen malmiaiheiden tutkimiseksi kuluvan vuoden kenttätyökauden aikana sekä tarvittavan välineistön täydentämiseksi ehdotetaan malminetsintää sekä teollisuuskivilajien ja -mineraalien teknillisiä käyttömahdollisuuksia koskeviin tutkimuksiin varattuun 1 479 000 markan määrärahaan lisäystä 600 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 065 000,—
„ 1966 „ ..... mk 2 390 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 720 000,—

XV. Merentutkimuslaitos.

1. Palkkaukset. Laitoksen käytössä olevan huonepinta-alan laajentumisen vuoksi tarvitaan siivoojien palkkoihin varattuun määrärahaan lisäystä 350 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 266 222,86
„ 1966 „ ..... mk 265 565,73
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 321 640,—

9. Jää- ym. tiedotukset. Merentutkimuslaitoksen jää- ym. tiedotuksista huolehtii ilmatieteellinen keskuslaitos, jolle suoritettavia korvauksia varten ehdotetaan momentille lisäystä päivittäisten jäätiedotusten osalta kuudelta kuukaudelta yhteensä 3 240 mk sekä päivittäisten vedenkorkeustiedotusten osalta koko vuoden ajalta yhteensä 1 400 mk eli yhteensä 4 640 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 16 995,02
„ 1966 „ ..... mk 28 482,35
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 21 500,—

10. Osanotto pysyväisen kansainvälisen merentutkimusneuvoston työhön. Kansainvälinen geodeettis-geofysikaalinen unioni, jonka fysikaalisen meritieteen assosiaation (IAPO) toiminnassa suomalaisilla on ollut merkittävä panos heidän nytkin hoitaessaan eräitä sen luottamustehtäviä, muun muassa pääsihteerin tehtävää, pitää yleiskokouksensa nyttemmin joka neljäs vuosi. Merentutkijan lähettämiseksi syksyllä 1967 Bernissä pidettävään assosiaation kaksiviikkoiseen yleiskokoukseen ehdotetaan momentille lisäystä 1 600 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 18 690,76
„ 1966 „ ..... mk 12 613,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 12 613,—

XVI. Patentti- ja rekisterihallitus.

1. Palkkaukset. Viraston työmäärän, erikoisesti patenttihakemusten suuren lisääntymisen ja käsittelemättömän hakemusruuhkan selvittämiseksi ehdotetaan momentille tilapäisen henkilökunnan palkkaamiseksi lisäystä 11 760 mk. Edellyttäen, että momentin muista määrärahoista jäävää säästöä saadaan käyttää tarkoitukseen, momentille ei ehdoteta lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 128 820,75
„ 1966 „ ..... mk 2 170 933,65
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 766 327,—

XIX. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta.

5. Tarverahat ja sekalaiset menot. Suunnittelukunnan siirryttyä kuluvan vuoden maaliskuussa uuteen toimistohuoneistoon on suunnittelukunnan puhelimet liitetty yksityiseen puhelinkeskukseen, josta johtuen puhelinkustannukset nousevat huomattavasti. Tämän vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 1 500 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 3 948,70
„ 1966 „ ..... mk 3 992,89
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 500,—

XXI. Erinäiset määrärahat.

20. Kansainvälinen yhteistyö merenkulkuhallinnon alalla. a) Suomi kuuluu jäsenenä Kansainväliseen Hydrografiseen toimistoon, jonka jäsenmaksun suorittamista varten on momentille varattu 10 500 markan määräraha. Kun vuonna 1967 ei ole enää myönnetty Suomen jäsenmaksuun 10 % alennusta, kuten vuosina 1961—1966, momentille tarvitaan lisäystä 1 000 kultafrangia vastaava määrä eli 1 070 mk.

b) Merenkulkuhallitus on liittynyt jäseneksi kansainvälisen lastausalan koordinoimisjärjestön ICHCA:n Suomen osastoon, jonka jäsenmaksun maksamista varten momentille ehdotetaan lisäystä 450 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 1 520 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 15 502,32
„ 1966 „ ..... mk 39 057,09
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 15 500,—

27. Teollistamistutkimukset ja niistä aiheutuvat hallintomenot (siirtomääräraha). Kun matkailuasiat on kuluvan vuoden alusta lukien siirretty kauppa- ja teollisuusministeriön hoidettaviksi, ehdotetaan, että momentin määrärahaa saataisiin käyttää näiden asiain hoitamista varten tarpeellisen henkilökunnan palkkaamiseen. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

50. Vientimaksulainojen kuoletuksista myönnettävät lainat (siirtomääräraha). Lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain (14. 6. 1958/249) 5 a §:ään sellaisena kuin se on laissa (30. 12. 1965/734) viitaten ehdotetaan momentille lisäystä aikaisemmin tulo- ja menoarvioon merkitsemättömiä vientimaksusta kertyneitä tuloja sekä myönnetyistä lainavaroista nostamatta jääneitä ja myöntämättä jääneitä, 6 Os:n I luvun 2 momentille tuloutettavia varoja vastaava määrä eli yhteensä 8 415 018 mk.

V. 1965 (tilinp.) (19 Pl. II: 31) ..... mk 5 900 000,—
„ 1966 (tilinp.) (19 Pl. II: 30) ..... mk 6 500 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 7 433 000,—

53. Otaniemen valtionalueen yleiset työt (siirtomääräraha). Otaniemen valtionalueen lämmitysvoimalaitoksen huippulämpökeskuksen, jonka tilavuus on 3 500 m³, ja vesisäiliön, jonka tilavuus on 3 000 m³, yhteisen rakennuksen kustannusarvio on 2 700 000 mk. Kun huippulämpökeskuksen ja vesisäiliön suunnitteluun on vuoden 1966 IV lisämenoarviossa myönnetty 70 000 mk ja vuoden 1967 menoarviossa huippulämpökeskuksen rakennustyön aloittamista varten 1 000 000 mk, ehdotetaan edellä mainitut määrärahat käytettäväksi yhteisesti huippulämpökeskuksen ja vesisäiliön suunnitteluun ja rakennustöiden aloittamiseen. Järjestely ei aiheuta momentille lisäystä.

(20 Pl. II: 61/1964 ja 47/1966). Otaniemen huoltohenkilökunnan asuinrakennus sekä teknillisen korkeakoulun terveydenhoitoasema. Huoltohenkilökunnan asuinrakennuksen tarkistettu tilavuus on 6 100 m³ ja tarkistettu kustannusarvio 1 000 000 mk, terveydenhoitoaseman tarkistettu tilavuus on 2 150 m³ ja tarkistettu kustannusarvio 370 000 mk eli rakennusten kustannusarvio yhteensä 1 370 000 mk. Vuoden 1964 menoarviossa on asuinrakennuksen suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten myönnetty 650 000 mk ja vuoden 1966 menoarviossa terveydenhoitoaseman suunnittelua varten 40 000 mk eli yhteensä 690 000 mk. Koska terveydenhoitoaseman rakentaminen erillisenä kohteena on epätaloudellista, ehdotetaan se toteutettavaksi huoltohenkilökunnan asuinrakennuksen yhteydessä. Muutoksen johdosta ei momentille ehdoteta lisäystä.

54. Matkailua varten tarkoitettujen valtion kiinteistöjen rakennustyöt (siirtomääräraha). a) Utsjoen matkailuhotellin laajennustyö valmistui 9. 2. 1967. Vuoden 1965 menoarviossa rakennusten laajennustöihin varatusta määrärahasta jäljellä oleva osa 9 400 mk ehdotetaan käytettäväksi kaluston hankintaan. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

b) Kalajoen matkailuhotellin henkilökunnan rakennus valmistuu keväällä kuluvana vuonna. Kun vuoden 1966 menoarviossa myönnetty määräraha on tarkoitettu ainoastaan rakennustöitä varten, ehdotetaan, että määrärahasta saadaan käyttää 49 000 mk kaluston hankintaan. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

55. Valtion osallistuminen Siilinjärven apatiittiesiintymän hyväksikäyttöä varten perustettavaan osakeyhtiöön (uusi). Siilinjärven kunnassa on huomattavan suuri apatiittiesiintymä. Sen valtausoikeus on ollut Lohjan Kalkkitehdas Oy:llä, mutta vuonna 1965 Typpi Oy teki tämän yhtiön kanssa sopimuksen alueen tutkimisesta ja sen valtausoikeuden mahdollisesta lunastamisesta. Suoritetuissa tutkimuksissa ei ole voitu lopullisesti todeta, onko apatiitin hyväksi-

käyttö tällä hetkellä taloudellista. Esiintymä edustaa kuitenkin huomattavaa kriisivarmuusvarastoa ja apatiitin maailmanmarkkinahintojen voidaan olettaa nousevan. Alueen hyväksikäyttö voi niin ollen jo lähitulevaisuudessakin tulla ajankohtaiseksi. Typpi Oy lunasti edellä mainitun sopimuksen perusteella Lohjan Kalkkitehdas Oy:ltä alueen valtausoikeuden 1.5 milj. markalla. Tähän mennessä yhtiö on käyttänyt alueen tutkimuksiin noin 0.5 milj. mk ja jatkotutkimukset tulevat vielä maksamaan ainakin 0.5 milj. mk. Kun apatiittia tarvitsevat maassamme pääasiassa vain Typpi Oy ja Rikkihappo Oy, on suunniteltu näiden yhtiöiden yhteisen yhtiön perustamista jatkotutkimuksia ja mahdollista hyväksikäyttöä silmällä pitäen. Typpi Oy on kuitenkin esittänyt, että valtio osallistuisi perustettavaan yhtiöön kolmantena ja ratkaisevana osakkaana. Kun Typpi Oy on jo sijoittanut löydökseen 2 milj. mk ja kun jatkotutkimuksiin lähitulevaisuudessa tarvitaan 0.5 milj. mk, olisi yhtiön osakepääomaksi saatava 2.5 milj. mk. Rikkihappo Oy ja Typpi Oy osallistuisivat kumpikin osakepääoman merkintään 40 prosentilla ja valtio 20 prosentilla. Edellä olevan perusteella ehdotetaan tälle uudelle momentille myönnettäväksi 500 000 mk valtion osuuden maksamista varten suunnitellussa osakeyhtiössä.

Momentin loppusumma on 500 000 mk.

Neljästoista Pääluokka.

Sosiaaliministeriön hallinnonala.

I. Sosiaaliministeriö.

9. Vuokra. Huoneistotilojen vuokriin ehdotetaan momentille lisäystä 7 776 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 83 897,44
„ 1966 „ ..... mk 78 092,48
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 75 087,—

III. Työtuomioistuin.

4. Vuokra ja valaistus. Vuokran nousun takia momentille ehdotetaan lisäystä 1 350 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 112,—
„ 1966 „ ..... mk 5 112,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 589,—

IV. Työneuvosto.

4. Vuokra ja valaistus. Vuokran nousun takia momentille ehdotetaan lisäystä 2 650 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 15 579,90
„ 1966 „ ..... mk 15 546,07
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 16 766,—

V. Tapaturmavirasto.

7. Painatus- ja sitomiskustannukset. Tapaturmavakuutuslain muuttamisesta annetun lain (30. 12. 1966/738) mukaisten kaavakkeiden painatuskustannuksiin ehdotetaan momentille lisäystä 7 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 19 500,—
„ 1966 „ ..... mk 27 500,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 21 500,—

IX. Sosiaalihuollon tarkastus.

1. Palkkaukset. Pohjois-Karjalan läänin piiritarkastajan valtion virastotalossa sijaitsevan uuden toimiston siivoojan palkkaan ehdotetaan momentille lisäystä 900 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 271 939,99
„ 1966 „ ..... mk 279 119,07
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 328 984,—

XI. Vajaamielislaitokset.

Valtion vajaamielislaitokset.

1. Palkkaukset. a) Kun Perttulan keskuslaitos on alueliitoksen yhteydessä siirtynyt

Hämeenlinnan kaupunkiin, tarvitaan vakinaisten ja ylimääräisten virkamiesten kalliinpaikanlisiin momentille lisäystä 10 584 mk.

b) Työsopimussuhteessa olevien palkkauksiin sekä yli- ja sunnuntaityökorvauksiin tarvitaan momentille lisäystä 19 200 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 29 784 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 360 637,03
„ 1966 „ ..... mk 1 470 594,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 652 910,—

Muiden hoitolaitosten avustaminen.

19. Kunnallisten ja yksityisten vajaamielislaitosten perustamiskustannusten avustaminen (siirtomääräraha). Kun vajaamielishoitotoiminta jatkuvasti laajenee ja kun uusia erittäin suuria rakennushankkeita on vireillä, ei tätä toimintaa ministeriön nykyisen henkilökunnan avulla pystytä valvomaan. Valtion edun mukaista on, että tilintarkastusta ja rakennustoiminnan valvontaa tehostetaan, minkä vuoksi ehdotetaan, että huoltoja väestöosastoon palkataan 1 päivästä heinäkuuta 1967 lukien tilapäinen tarkastaja ja tilapäinen rakennusmestari ja että näiden palkkauksiin saataisiin tämän momentin määrärahasta käyttää enintään 17 600 mk. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

XII. Koulukodit.

Valtion koulukodit.

22. Uudisrakennukset (siirtomääräraha). Vuorelan koulukodin erityisosaston ja siihen liittyvän asuinrakennuksen rakennustyöt aloitettiin tammikuussa 1965 ja ne valmistuivat heinäkuussa 1966. Rakennustyötä varten myönnettiin vuoden 1964 menoarviossa ja III lisämenoarviossa yhteensä 385 000 mk. Urakkatarjousten perusteella lokakuussa 1964 tarkistettu kustannusarvio päättyi 385 000 markkaan, josta indeksivarauksen osuus oli 15 000 mk. Kun indeksikorotukset nousevat noin 20 000 markkaan, ehdotetaan puuttuva erä 5 000 mk maksettavaksi tämän momentin määrärahasta. Vastaava säästö saadaan Sippolan koulukodin henkilökunnan asuinrakennuksen rakentamiseen myönnetystä 220 000 markan määrärahasta. Momentille ei ehdoteta lisäystä.

XIII. Lastensuojelun avustaminen.

5. Lastentarhanopettajaseminaarien ylläpitäminen. a) Kun Jyväskylän lastentarhaseminaari on laajennettu 50 oppilaspaikkaa käsittäväksi, on seminaarin huoneistotilaa jouduttu lisäämään 340 m²:sta 415 m²:iin. Lisätilan vuokraan ehdotetaan momentille 18 900 mk.

b) Tampereen lastentarhaseminaari on siirtynyt väliaikaisesta huoneistostaan Tampereen kaupungilta vuokrattuun 500 m²:n huoneistoon, jolloin oppilasmäärä on voitu lisätä 57:stä 64:ään. Seminaarin vuokramenoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 8 300 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 27 200 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 265 200,—
„ 1966 „ ..... mk 312 892,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 420 961,—

XIV. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta aiheutuvat menot.

Huoltolat.

1. Palkkaukset. Järvenpään sosiaalisairaalan ylilääkärin sairaalalisään tarvitaan lisäystä 1 062 mk ja korvaukseen puhelinpäivystyksestä 376 mk eli yhteensä 1 438 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 602 585,52
„ 1966 „ ..... mk 643 402,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 724 460,—

XVIII. Erinäiset määrärahat.

21. Sairausvakuutuslain ja kansaneläkelain mukaisen tarkastuslautakunnan menot (arviomääräraha). Kertyneen asiaruuhkan selvittämiseksi ehdotetaan ylityökorvauksia varten lisäystä 28 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 317 019,33
„ 1966 „ ..... mk 301 305,02
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 327 644,—

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset yleiset menot.

II. Erinäiset määrärahat.

34. Suomen itsenäisyysjuhlavuosi 1967 (arviomääräraha). Kuluvaa vuotta vietetään maamme 50-vuotisen itsenäisyyden sekä suomalaisen työn, kulttuurin ja kansanvaltaisen yhteiskunnan juhlavuotena. Juhlavuoden eri juhla- ja näyttelytilaisuuksien järjestämiseen ja julkaisutoimintaan yms. ehdotetaan momentille lisäystä 409 600 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 124 676,55
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 594 710,—

41. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha). Koska on mahdollista, että rauhanturvaamistoimintaa Kyproksella tullaan edelleenkin jatkamaan ja että Suomen hallitukselle tullaan esittämään pyyntö valvontajoukkojen käyttöön asettamisesta uutta kolmen kuukauden jaksoa varten, ehdotetaan siltä varalta, että hallitus katsoo tarkoituksenmukaiseksi suostua tällaiseen pyyntöön, myönnettäväksi suomalaisen valvontajoukon toimikauden pidentämisestä syyskuun 1967 loppuun aiheutuviin ylläpitomenoihin sekä koulutus-, huoltokuljetus-, varustamis- ja kotiuttamismenoihin aikaisemmin myönnettyjen määrärahojen lisäksi 2 650 000 mk. Hallitus tulee jatkamaan toimenpiteitä, jotta suomalaisen valvontajoukon menot korvattaisiin Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maallemme aikaisempina toimijaksoina noudatetun käytännön mukaisesti. Näitä korvauksia arvioidaan saatavan syyskuun 1967 loppuun mennessä 3 200 000 mk, jotka tullaan merkitsemään tulona 3 Os:n XI luvun 7 momentille.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 13 900 000,—
„ 1966 „ ..... mk 9 450 000,—
„ 1967 (I lisämenoarv.) . mk 2 350 000,—

42. Eräiden varallisuusvahinkojen korvaaminen Itävallan valtiolle (uusi). Vuoden 1966 toisessa lisämenoarviossa on myönnetty 57 000 mk määräraha korvauksen suorittamista varten Itävallan valtiolle itävaltalaisten Suomessa vuosina 1944—1946 kärsimistä varallisuusvahingoista. Mainittua määrärahaa ei ehditty käyttää vuoden 1966 aikana eikä sitä ole varattu menorästinä vuoden 1966 tilinpäätöksessä. Tämän vuoksi ehdotetaan tälle uudelle momentille mainittuun tarkoitukseen myönnettäväksi 57 000 mk.

Momentin loppusumma on 57 000 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk —

IV. Työllisyyden turvaaminen ja työttömyyden lieventäminen.

4. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha). Kun momentilta on myönnetty 30. 4. 1967 mennessä 45 031 771 mk, momentille ehdotetaan, huomioon ottaen 9 Pl:n X luvun 8 ja 9 momenteille ehdotetut lisäykset, yhteensä 8 500 000 mk, lisäystä 6 500 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 344 789 302,13
„ 1966 „ ..... mk 197 103 721,88
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 30 000 000,—

Kuudestoista Pääluokka.

Erinäisten hallinnonalain eläkkeet ja eläkkeen luonteiset avustukset.

IV. Erinäiset määrärahat.

6. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle eräistä eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä (arviomääräraha) (uusi). Hämeenlinnan, Mikkelin, Vaasan ja Lapin lääninsairaaloiden sekä Porin ja Kemin yleisten sairaaloiden siirtyessä vuonna 1965 asianomaisten keskussairaalapii-

rien kuntainliittojen omistukseen säädettiin näiden sairaaloiden henkilökunnan asemasta eräiden keskussairaalapiirien kuntainliitoille siirtyvien valtion sairaaloiden henkilökunnan aseman järjestämisestä annetulla lailla (4. 6. 1965/320). Lisäksi on annettu laki sairaanhoitolaitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä eräissä tapauksissa (30. 12. 1966/ 777). Näiden lakien mukaan korvataan kunnalliselle eläkelaitokselle valtion varoista se osa kuntainliiton palvelukseen siirretylle henkilölle maksetusta eläkkeestä tai hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä, mikä vastaa valtion palvelusajan suhdetta eläkkeeseen oikeuttavaan koko palvelusaikaan laissa mainituin rajoituksin. Kun valtion maksettava korvaus on tämän vuoden osalta laskettu noin 150 000 markaksi, ehdotetaan tälle uudelle momentille myönnettäväksi valtiokonttorin käytettäväksi arviomäärärahana 150 000 mk.

Momentin loppusumma on 150 000 mk.

V. 1966 (tilinp.) ..... mk 55 942,16

Seitsemästoista Pääluokka.

Menot valtionvelasta.

I. Ulkomaisen velan korko.

1. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha). Kansainväliseltä Jälleenrakennuspankilta vuonna 1966 otetun lainan ja vuoden 1966 7 %:n (alk. vuoden 1963 vaihtuvakorkoisen) dollarilainan korkojen suorittamista varten arvioidaan tarvittavan yhteensä 1 900 000 mk. Momentille on vuonna 1966 otettavien uusien lainojen koron suorittamista varten merkitty 1 450 800 mk, joten momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 449 200 mk.

V. 1965 (tilinp.) (mom. 1—19, 22) ..... mk 32 538 479,58
„ 1966 (tilinp.) ..... mk 35 885 032,58
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 36 338 390,—

2. Uusien ulkomaisten pitkäaikaisten lainojen korko (arviomääräraha). Vuoden 1967 7 ¼ %:n dollarilainan koron suorittamista varten tarvitaan 1 402 440 mk, joten momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 1 401 440 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk —
„ 1966 „ ..... mk —
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 000,—

II. Kotimaisen velan korko.

1. Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha). S ä ä s t y y: Kuvuoden 1966 7 ¼ %:n obligaatiolainasta ja vuoden 1966 III 7 %:n obligaatiolainasta osa jäi myymättä, säästyy momentin varoista 4 081 510 mk.

L i s ä ä n t y y: Vuoden 1966 III 7 ½ %:n obligaatiolainan koron suorittamista varten tarvitaan lisäystä 750 000 mk. Suomen Pankilta vuonna 1966 otetun 300 000 000 markan lainan koron suorittamista varten tarvitaan 13 171 670 mk. Kun momentille on vuoden 1967 menoarvioesityksen antamisen jälkeen otettavien lainojen korkoja varten myönnetty 700 000 mk, momentille merkitään lisäystä 13 221 670 mk.

Lisäys on 9 140 160 mk.

V. 1965 (tilinp.) (mom. 1—111, 113, 115) mk 82 797 315,18
„ 1966 (tilinp.) ..... mk 98 206 932,68
„ 1967 (menoarv.) .... mk 157 582 200,—

IV. Kotimaisen velan kuoletus.

1. Kotimaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha). a) Kun vuoden 1966 7 ¼ %:n obligaatiolainasta ja vuoden 1966 III 7 %:n obligaatiolainasta osa jäi myymättä, säästyy momentin varoista 8 938 160 mk.

b) Viitaten tämän pääluokan V luvun 4 momentin perusteluihin momentille merkitään säästöä 695 000 mk.

Säästöt ovat yhteensä 9 633 160 mk.

V. Muut kustannukset valtionvelasta.

4. Vuoden 1961 säästöobligaatiolainojen pääomanlisäys (arviomääräraha) (uusi). Vuoden 1961 säästöobligaatiolainojen obligaatioiden lunastamisen yhteydessä erääntymisvuonna maksettavaa pääomanlisäystä varten arvioidaan tarvittavan 695 000 mk, mikä määrä merkitään tälle uudelle momentille arviomäärärahana. Menoarvion 17 Pl. IV: 1 momentin vuoden 1961 säästöobligaatiolainojen kohdalla olevaan määrärahaan jää vastaavansuuruinen säästö.

Momentin loppusumma on 695 000 mk.

Kahdeksastoista Pääluokka.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

Valtionrautatiet.

I. Rautatiehallitus.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella.)

1. Palkkaukset (arviomääräraha). a) Sopimuspalkkoihin tarvitaan lisäystä 224 514 mk. Edellyttäen, että tarkoitukseen saadaan käyttää peruspalkoista säästyvää määrärahaa, ei momentille tarvita lisäystä.

b) Valtionrautateiden uuden organisaation ja rautatiehallituksen tehtävien uudelleen järjestelyjen vuoksi on kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluihin nojautuen maaliskuun 1 päivästä 1967 lukien siirretty linjahallinnosta keskushallintoon seuraavat virat ja toimet:

	Palkkausluokka
1 ratainsinööri	S 12
2 kamreeria	A 26
2 kirjanpitäjää	A 19
1 liikennetarkastaja 2 l.	A 23
7 kirjuria 1 l. yp.	A 19
16 kirjuria 2 l. yp.	A 17
4 kirjuria 2 l. ap.	A 14
2 varastomestaria	A 14
5 vanh. vahtimestaria	A 11

Edellyttäen, että edellä mainittujen virkojen ja toimien palkkaukseen, määrältään yhteensä 435 478 mk, saadaan edelleen käyttää tämän pääluokan II luvun 1 momentin määrärahoja, ei momentin määrärahaan tarvita lisäystä.

c) Liikenteen markkinointitehtäviin on rautatiehallituksen liikenneosastoon 1. 5. 1966 lukien otettu tilapäinen apulaisjohtaja (B 2). Asetuksella (3/67) valtionrautateiden liikenteen markkinointi, joka varsinaisesti oli ollut samalla asetuksella lakkautetun tariffiosaston tehtävänä, on kokonaisuudessaan keskitetty liikenneosastoon 1. 3. 1967 lukien. Tätä varten on osastoon perustettu markkinointitoimisto, joka jakautuu markkinatutkimusjaostoon, myyntijaostoon ja mainosjaostoon.

Mainitulla asetuksella on myös pyritty valtionrautateiden talouden hoidon keskittämiseen ja kehittämiseen järjestämällä talousosasto uudelleen. Osaston taloustoimistoon kuuluu yleinen jaosto, tulo- ja menoarviojaosto, laskentajaosto ja tilastojaosto ja sen yhteydessä toimii liiketaloudellinen tutkimuselin. Toimisto hoitaa mm. rautatietaloudellista tutkimusta ja suunnittelua sekä laskentatointa koskevat asiat ja laatii ehdotukset valtionrautateiden tulo- ja menoarvioksi sekä uudistusrahaston käyttösuunnitelmaksi.

Edellä esitettyyn viitaten ehdotetaan, että rautatiehallitukseen perustetaan 1. 7. 1967 lukien kaksi sopimuspalkkaista apulaisjohtajan virkaa (S 14), joista toisen haltija tulisi toimimaan liikenneosaston markkinointitoimiston ja toisen haltija talousosaston taloustoi-

miston päällikkönä. Edellyttäen, että näiden palkkaukseen, määrältään yhteensä 32 256 mk, saadaan käyttää asetuksella (45/67) 1. 3. 1967 lukien organisaatiomuutoksista johtuen jo lakkautettujen kahden sopimuspalkkaisen johtajan viran (S 16) palkkaukseen varattua määrärahaa, ei momentin määrärahaan tarvita lisäystä.

d) Rautatielaitoksen henkilökunnan palkkausta ja muita taloudellisia etuuksia koskevien asioiden valmistelu ja muu käsittely, joka aikaisemmin suoritettiin talousosaston taloustoimistossa toimistopäällikön johdon ja valvonnan alaisena, on 1. 3. 1967 lukien siirretty hallinto-osaston yleiseen toimistoon, jonka päällikkönä toimii apulaisjohtaja. Tämän vuoksi ehdotetaan nyt avoinna oleva entisen taloustoimiston toimistopäällikön virka (A 28) muutettavaksi nimikkeeltään 1. 7. 1967 lukien konttoripäällikön viraksi (A 28), jonka haltija tulee toimimaan yleisen toimiston palkkajaoston esimiehenä. Muutos ei aiheuta momentin määrärahaan lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 7 716 262,08
„ 1966 „ ..... mk 8 652 680,69
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 9 633 446,—

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot (arviomääräraha). a) Valtionrautateiden uuden organisaation ja rautatiehallituksen tehtävien uudelleen järjestelyn vuoksi on 1 päivästä maaliskuuta 1967 lukien siirretty linjahallinnosta keskushallintoon kaksi kirjurin 3 l. (A 12) ja yksi toimistoapulaisen (A 6) ylimääräistä tointa. Edellyttäen, että edellä mainittujen toimien palkkaukseen saadaan käyttää tämän pääluokan II luvun 2 momentin määrärahasta 21 769 mk, ei momentille tarvita lisäystä.

b) Rautatiehallituksen liikenneosastoon perustettuun markkinointitoimistoon työsopimussuhteeseen palkattavaa henkilökuntaa varten tarvitaan 50 000 mk.

c) Vuoden 1967 menoarviossa on 1. 3. 1967 lukien siirretty junaohjaus- ja autohenkilökuntaa liikenneosaston linjahallinnosta keskushallintoon. Junaohjausta vuorotyönä suorittavien virkamiesten junanlähetyspalkkioita varten tarvitaan 2 620 mk sekä junaohjaajien ja autonkuljettajien sunnuntaityökorvauksiin 13 000 mk ja yli- ja sunnuntaityökorvauksiin 8 000 mk eli yhteensä 23 620 mk.

Edellyttäen, että edellä b- ja c-kohdassa mainittuihin tarkoituksiin saadaan käyttää tällä momentilla muihin tarkoituksiin varatuista määrärahoista säästyviä eriä, ei momentille tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 3 259 554,15
„ 1966 „ ..... mk 3 486 718,70
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 870 443,—

11. Sekalaiset menot. Rautatiekonferenssija, tariffikomissioita, ulkomaanmatkoja yms. varten on momentilla 184 000 markan suuruinen määräraha, josta vuonna 1967 on jo maksettu Kansainvälisen Rautatieliiton alaisen tutkimus- ja kokeiluliiton (Ore) jäsenmaksu 97 355,93 mk kokonaisuudessaan ja Kansainvälisen Rautatieliiton (UIC:n) 64 764,70 markan suuruisesta jäsenmaksusta 28 296,23 mk. Kun lähiaikoina suoritetaan UIC:n jäsenmaksusta loppuosa sekä kolmen muun kansainvälisen rautatieyhdistyksen jäsenmaksut yhteensä 21 000 mk, niin käytettäväksi jää ainoastaan 1 000 mk muihin tarkoituksiin. Kun kuitenkin kansainvälinen rautateiden tutkimustyö ja muu yhteistoiminta, joiden aiheuttamat menot vuonna 1966 nousivat lähes 30 000 markkaan, ovat jatkuvasti laajenemassa, on odotettavissa vuonna 1967 kustannusten nousua. Edellä olevan johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 069 139,40
„ 1966 „ ..... mk 1 145 283,24
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 356 340,—

II. Rautatielaitoksen linjahallinto.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella.)

Henkilömenot.

1. Palkkaukset (arviomääräraha). Sopimuspalkkoihin tarvitaan momentille lisäystä 65 351 mk. Edellyttäen, että tarkoitukseen saadaan käyttää tällä momentilla peruspalkkoihin jäävää säästöä, ei momentille tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 136 183 690,84
„ 1966 „ ..... mk 147 464 552,92
„ 1967 (menoarv.) .... mk 156 823 682,—

Kalusto ja käyttöaineet.

12. Polttoaineet (arviomääräraha). Momentille arvioidaan jäävän säästöä 1 100 000 mk.

Liikkuva kalusto.

17. Korvaus vieraan liikkuvan kaluston käytöstä (arviomääräraha). Kun momentilta on suoritettava Suomen ja Ruotsin välillä viime maaliskuussa aloitetun junalauttaliikenteen hoitomaksut ja lauttaliikennettä varten Ruotsista vuokrattavan veturin vuokramaksu, momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 075 770,75
„ 1966 „ ..... mk 1 238 073,41
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 500 000,—

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

29. Uudis- ja uusimistyöt valmiilla radoilla (siirtomääräraha). Valtionrautateillä on vireillä uusia aluehankintoja lähinnä ratapihalaajennusten, rataoikaisujen ja kaksoisraidetöiden johdosta. Jo saatujen ja odotettavissa olevien korvauspäätösten perusteella valtionrautatiet on velvollinen suorittamaan tänä vuonna pakkolunastuskorvauksia ja -kuluja yhteensä 2 350 000 mk. Kun käytettävissä on vuodelle 1967 siirtyneitä määrärahoja noin 150 000 mk ja vuoden 1967 tulo- ja menoarviossa myönnetyt 500 000 mk eli yhteensä 650 000 mk, niin vielä tarvitaan kuluvana vuonna 1 700 000 mk. Edellyttäen, että tarkoitukseen saadaan käyttää tällä momentilla muihin tarkoituksiin osoitetuista määrärahoista säästyneitä määrärahoja, ei momentille tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 45 380 000,—
„ 1966 „ ..... mk 47 820 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 59 800 000,—

(19 Pl. I: 21/1964). *Uudet rautatierakennukset* (siirtomääräraha). Momentille on myönnetty Uudenkaupungin—Rauman—Porin radan tutkimuksia varten 45 000 mk. Tästä määrärahasta on käytetty kyseiseen tarkoitukseen 21 000 mk. Kun vaihtoehtoisille ratasuunnille saatavasta liikenteestä suoritettujen laskelmien perusteella myös ratasuunta Uusikaupunki—Kiukainen olisi tutkittava, ehdotetaan, että määrärahan jäännöserä 24 000 mk saataisiin käyttää Uudenkaupungin—Kiukaisten ratasuunnan tutkimuksia varten.

(19 Pl. I: 17/1966). *Rataverkon täydennysraiteet* (siirtomääräraha). Momentille on myönnetty 200 000 mk, josta ehdotetaan käytettäväksi 10 000 mk Uudenkaupungin—Kiukaisten ratasuunnan tutkimuksia varten. Koska etenkin Outokummusta maan länsiosiin suuntautuva liikenne jatkuvasti on kasvamassa, ehdotetaan tutkittavaksi, olisiko parhaillaan rakenteilla olevaa Juankosken—Luikonlahden rataa jatkettava Sysmäjärvelle Karjalan ja Savon ratojen yhdistämiseksi. Tämän vuoksi ehdotetaan edellä mainitusta 200 000 markan määrärahasta käytettäväksi 30 000 mk Luikonlahden—Sysmäjärven ratasuunnan maastossa suoritettavia täydennystutkimuksia varten.

(19 Pl. I: 23/1964). *Rautateiden liikkuvan kaluston lisääminen* (siirtomääräraha). Kun 6 linjaveturin osamaksuun myönnettyä 3 000 000 markan määrärahaa sähkövetureiden tilaamisen viivästymisen vuoksi ei vielä ole sidottu eikä käytetty, ehdotetaan, että siitä 1 500 000 mk saataisiin käyttää rataosan Helsinki—Kirkkonummi sähköistämisen kiinteiden laitteiden rakentamiseen, mihin tarkoitukseen aikaisemmin kuluvaa vuotta varten myönnetyt määrärahat eivät riitä, sekä rataosan Pasila—Riihimäki sähköistämisen suunnittelutöihin, mitkä on tarkoituksenmukaista suorittaa jo tänä vuonna.

III. Pääkonepajat.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella.)

1. Palkkaukset (arviomääräraha). Sopimuspalkkoihin tarvitaan lisäystä 36 739 mk. Edellyttäen, että tarkoitukseen saadaan käyttää tällä momentilla peruspalkoista jäävää säästöä, ei momentille tarvita lisäystä.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 681 372,11
„ 1966 „ ..... mk 2 942 081,84
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 3 137 544,—

Posti- ja lennätinlaitos.

VI. Posti- ja lennätinlaitoksen linjahallinto.

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

36. Siirto posti- ja lennätinlaitoksen uudistusrahastoon. Posti- ja lennätinlaitoksen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (24. 11. 1950/565) nojalla uudistusrahastoon siirretään vuosittain mm. määräraha, joka suuruudeltaan vastaa kunakin vuonna erikseen määrättävää osaa mahdollisesta ylijäämästä. Vuoden 1966 tilinpäätöksen mukaan posti- ja lennätinlaitoksen ylijäämä oli 12 500 891,67 mk. Tästä ehdotetaan uudistusrahastoon siirrettäväksi 300 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 19 531 000,—
„ 1966 „ ..... mk 22 057 400,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 24 305 000,—

IX. Valtion tietokonekeskus.

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

4. Tietokoneiden ja niiden apukoneiden hankinnasta aiheutuvat menot (siirtomääräraha). Valtiovarainministeriö on 30. 1. 1967 päättänyt, että välittömän verotuksen hallinnon ATK-järjestelmiin kuuluvat konetehtävät siirretään valtion tietokonekeskuksen suoritettavaksi. Välittömän verotuksen hallinnon nykyiset seitsemän tietokonekeskusta korvataan vähintään neljällä uudella Helsingin ulkopuolella sijaitsevalla magneettinauhakonein varustetulla aluekeskuksella. Valtion tietokonekeskuksen näihin aluekeskuksiin vuokraamien tietokoneiden maahantuonti- ja installointikustannuksia sekä apukoneiden hankintakustannuksia varten ehdotetaan momentille lisäystä 155 000 mk.

V. 1967 (menoarv.) ..... mk 128 000,—

X. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta.

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

9. Lapuan patruunatehtaan koeampumaradan rakentaminen (siirtomääräraha) (uusi). Vuoden 1965 menoarviossa myönnettiin Lapuan patruunatehtaan uuden koeampumaradan maa-alueen ostoa sekä rakennelmien ja laitteiden rakenteillepanoa varten 50 000 mk. Koska määrärahalla ei saada ampumarataa valmiiksi, ehdotetaan tälle uudelle momentille siirtomääräräharahana myönnettäväksi 40 000 mk, mitä vastaava erä peruutetaan vuoden 1966 menoarvion 19 Pl:n I luvun 3 momentilla Lapuan patruunatehtaan Kanavuoren osaston konehankintoihin osoitetusta, kuluvalle vuodelle siirretystä määrärahasta.

Momentin loppusumma on 40 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) (19 Pl. I: 4) mk 50 000,—

XIII. Maanmittaushallituksen kivipaino.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella.)

3. Tarveaineet ja työvälineet (arviomääräraha). Puolustusvoimain topografikunnan ja maanmittaushallituksen kesken 22 päivänä tammikuuta 1961 tehdyn karttasopimuksen saattamiseksi valtion tilinpidosta annettujen säännösten mukaiseksi ehdotetaan sopimuksesta kivipainolle kuluvana vuonna aiheutuvien kustannusten suorittamiseksi momentille lisäystä 140 000 mk. Saman suuruinen lisämääräraha on merkitty kivipainon tuloksi 5 osaston XI luvun 1 momentille.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 347 530,34
„ 1966 „ ..... mk 348 602,37
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 380 000,—

Metsätalous.

XVII. Metsähallitus.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella.)

1. Palkkaukset (arviomääräraha). Sääs-tyy: a) Edellyttäen, että tämän momentin

lisäysten b-kohdassa tehdyt ehdotukset ylijohtajan, joka hoitaisi lähinnä valtionmetsätalouden asiaryhmiä, ja hallintojohtajan, joka samalla toimisi hallinto-osaston osastopäällikkönä, virkojen perustamisesta hyväksytään, voidaan metsähallituksen ylijohtajan sopimuspalkkainen virka (S 18) ja peruspalkkainen maankäyttö- ja asutusosaston päällikön virka (B 4) lakkauttaa 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien. Näiden virkojen 3 kuukauden palkkauksiin varatut 20 503 mk säästyvät.

b) Edellyttäen, että lisäysten e-kohdassa ehdotettu tiedotuspäällikön toimi perustetaan, ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien lakkautettavaksi sopimuspalkkainen metsänmyyntitoiminnan apulaisjohtajan virka (S 11). Säästö on 6 589 mk.

c) Edellyttäen että lisäysten f-kohdassa ehdotetut virat ja toimet perustetaan, ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Arvioimisosasto

Peruspalkkaiset

1 arvioimisosaston päällikkö (B 4)
1 metsätaloudentarkastaja (A 28)
1 metsänarvostelija (A 28)

Suonkuivausosasto

Peruspalkkaiset

1 suonkuivausosaston päällikkö (B 4)
1 metsäojituksen ylitarkastaja (A 30)

Insinööriosasto

Peruspalkkaiset

1 insinööriosaston päällikkö (B 4)
1 tie- ja vesirakennusinsinööri yp. (A 30)
1 tie- ja vesirakennusinsinööri ap. (A 29)

Liikeosasto

Sopimuspalkkaiset

1 hankintatoiminnan johtaja (S 16)
1 metsänmyyntitoiminnan johtaja (S 15)
1 hankintatoiminnan apulaisjohtaja (S 12)

Osastojen yhteiset

Ylimääräiset

1 halkotarhan esimies (A 13)

Liikeosasto

Sopimuspalkkaiset

1 hankintatoiminnan apulaisjohtaja (markkinoimistehtävät) (S 15)

Tilikonttori

Peruspalkkaiset

1 ylikamreeri (A 30)
1 rahastonhoitaja (A 14)
1 apulaiskirjanpitäjä (A 10)

Liikeosasto

Peruspalkkaiset

1 liikeosaston kamreeri (A 26)

Tilastokonttori

Peruspalkkaiset

1 vanh. kirjanpitäjä ap. (A 11)
1 apulaiskanslisti (A 10)

Metsähallitus

Peruspalkkaiset

1 pikakirjoittaja (A 13)

Kanslia

Peruspalkkaiset

1 apulaiskirjaaja (A 13)
1 lähettäjä (A 13)

Arvioimisosasto

Peruspalkkaiset

1 nuor. kartanpiirtäjä (A 10)

Insinööriosasto

Peruspalkkaiset

1 vanh. kirjanpitäjä (A 12)

Liikeosasto

Peruspalkkaiset

1 vanh. kirjanpitäjä (A 12)

Liikeosasto

Ylimääräiset

1 ulkomaankirjeenvaihtaja (A 16)

Säästö on 138 830 mk.

d) Viitaten 11 pääluokan XVII luvun yleisperusteluun ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien suoritettavaksi seuraavat virkojen ja toimien nimien ja sisäisen sijoituksen muutokset:

Entinen virka tai toimi tai ylimääräinen toimi	Uusi virka tai toimi tai ylimääräinen toimi
Metsähallitus	*Metsähallituksen yhteiset*
Sopimuspalkkaiset	Sopimuspalkkaiset
1 pääjohtaja (S 20)	1 pääjohtaja (S 20)
Arvioimisosasto	*Suunnitteluosasto*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 metsätaloudentarkastaja (A 30)	1 metsätaloudentarkastaja (A 30)
2 metsätaloudentarkastajaa (A 28)	2 metsätaloudentarkastajaa (A 28)
1 kartografi (A 17)	1 kartografi (A 17)
3 vanh. kartanpiirustajaa (A 12)	3 kartanpiirtäjää (A 12)
3 nuor. kartanpiirustajaa (A 10)	3 kartanpiirtäjää (A 10)
Osastojen yhteiset	*Metsänhoito-osasto*
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 metsänhoitaja (A 28)	1 toimistometsänhoitaja (A 28)
Insinööriosasto	*Teknillinen osasto*
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 rakennusmestari (A 23)	1 rakennusmestari (A 23)
Liikeosasto	*Liikeosasto*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 liikeosaston apukamreeri (A 22)	1 apulaiskamreeri (A 22)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 hankintametsänhoitaja (A 28)	1 toimistometsänhoitaja (A 28)
Osastojen yhteiset	
Ylimääräiset	
1 koneinsinööri (A 30)	1 koneinsinööri (A 30)
1 koneinsinööri (A 29)	1 koneinsinööri (A 29)
Osastojen yhteiset	*Hallinto-osasto*
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 metsänhoitaja (A 27)	1 toimistometsänhoitaja (A 27)
Kanslia	
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 asessori (B 3)	1 asessori (B 3)
1 asianvalvoja (A 29)	1 asianvalvoja (A 29)

Tilikonttori

Peruspalkkaiset	
1 ylireviisori (A 29)	1 ylireviisori (A 29)
2 kamreeria (A 26)	2 kamreeria (A 26)
1 pääkirjanpitäjä (A 18)	1 pääkirjanpitäjä (A 18)
2 vanh. kirjanpitäjää ap. (A 12)	2 kirjanpitäjää (A 12)
3 apulaiskirjanpitäjää (A 10)	3 apulaiskirjanpitäjää (A 10)
5 tilintarkkaajaa (A 14)	5 tilintarkkaajaa (A 14)
1 vanh. apuvirkailija 1 l. (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)
1 nuor. apuvirkailija 2 l. (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)
1 varastonhoitaja (A 17)	1 varastonhoitaja (A 17)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 toimistoapulainen (A 6)	1 toimistoapulainen (A 6)

Tilastokonttori

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 aktuaari (A 26)	1 aktuaari (A 26)
1 vanh. apuvirkailija 1 l. (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)

Liikeosasto

Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 huoltopäällikkö (A 28)	1 huoltopäällikkö (A 28)
1 apulaishuoltopäällikkö (A 24)	1 apulaishuoltopäällikkö (A 24)

Metsähallitus	*Metsähallituksen yhteiset*
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 osastosihteeri (A 19)	1 osastosihteeri (A 19)

Kanslia

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 kirjaaja (A 18)	1 kirjaaja (A 18)
1 arkistonhoitaja (A 12)	1 arkistonhoitaja (A 12)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)
1 toimistoapulainen (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)
6 konekirjoittajaa (A 9)	6 konekirjoittajaa (A 9)

Arvioimisosasto

Peruspalkkaiset	
1 konekirjoittaja (A 9)	1 konekirjoittaja (A 9)

Liikeosasto

Peruspalkkaiset	
2 vanh. kirjanpitäjää (A 11)	2 apulaiskirjanpitäjää (A 11)
2 apulaiskanslistia (A 10)	2 apulaiskanslistia (A 10)
1 konekirjoittaja (A 9)	1 konekirjoittaja (A 9)
1 nuor. apuvirkailija 1 l. (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)

Maankäyttö- ja asutusosasto

Peruspalkkaiset	
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)

Suonkuivausosasto

Peruspalkkaiset	
1 vanh. apuvirkailija 2 l. (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)

Osastojen yhteiset

Peruspalkkaiset	
1 ylivahtimestari (A 12)	1 ylivahtimestari (A 12)
2 vahtimestaria yp. (A 10)	2 vahtimestaria yp. (A 10)
1 vahtimestari ap. (A 9)	1 vahtimestari ap. (A 9)

Osastojen yhteiset

Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 metsänhoitaja (A 28)	1 toimistometsänhoitaja (A 28)
2 metsänhoitajaa (A 27)	2 toimistometsänhoitajaa (A 27)
2 apulaismetsänhoitajaa (A 25)	2 metsänhoitajaa (A 25)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
5 toimistoapulaista (A 6)	5 toimistoapulaista (A 6)
1 puhelunvälittäjä (A 7)	1 puhelunvälittäjä (A 7)
3 autonkuljettajaa (A 12)	3 autonkuljettajaa (A 12)

Arvioimisosasto

Ylimääräiset	
1 toimistoapulainen (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)

Insinööriosasto

Ylimääräiset	
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
2 toimistoapulaista (A 7)	2 toimistoapulaista (A 7)

Liikeosasto

Ylimääräiset	
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)

Muutoksesta ei aiheudu momentille lisäystä.

e) Viitaten 11 pääluokan XVII luvun yleisperusteluun ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja samalla lakkautettavaksi seuraavat niitä vastaavat virat ja ylimääräinen toimi:

Lakkautettava virka tai ylimääräinen toimi	Perustettava virka
Metsähallitus	*Metsänhoito-osasto*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 metsänhoidon ylitarkastaja (B 3)	1 ylimetsänhoitaja (A 30)
Insinööriosasto	*Teknillinen osasto*
Ylimääräiset	Peruspalkkaiset
1 toimistopäällikkö (B 2)	1 yli-insinööri (B 2)
Liikeosasto	*Liikeosasto*
Sopimuspalkkaiset	Sopimuspalkkaiset
1 liikeosaston päällikkö (S 19)	1 metsäneuvos (S 17)
Maankäyttö- ja asutusosasto	*Hallinto-osasto*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 metsänhoitaja (A 29)	1 ylimetsänhoitaja (A 30)
Tilastokonttori	
Peruspalkkaiset	
1 johtaja (A 29)	1 toimistopäällikkö (A 30)

Säästö on 3 044 mk.

Säästöt ovat yhteensä 168 966 mk.

Lisääntyy: a) Viitaten 11 pääluokan XVII luvun yleisperusteluun ja saman luvun 1 momentin vähennyksiin ehdotetaan hallintoosastoon 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset
3 toimistometsänhoitajaa (A 28)
1 kanslisti (A 12)
1 apulaiskanslisti (A 10)

Ylimääräiset
1 toimistometsänhoitaja (A 28)
1 lakimies (A 28)

Lisäys on palkkauksina 31 502 mk.

b) Viitaten 11 pääluokan XVII luvun yleisperusteluun ja tämän momentin vähennyskohtaan ehdotetaan metsähallitukseen perustettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien seuraavat virat:

Metsähallituksen yhteiset

Sopimuspalkkaiset
1 ylijohtaja (S 18)

Peruspalkkaiset
1 hallintojohtaja (B 5)

Lisäys on palkkauksina 21 314 mk.

c) Viitaten tämän pääluokan XVIII luvun 1 momentin vähennysten a-kohtaan ehdotetaan järjestelytoimistoon perustettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien yhden koulutuspäällikön (A 30) ja yhden metsänhoitajan (A 26) ylimääräiset toimet. Lisäys on 12 542 mk.

d) Viitaten tämän pääluokan XVIII luvun 1 momentin vähennysten b-kohtaan ehdotetaan metsänhoito-osastoon perustettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien yksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (A 29). Lisäys on 6 637 mk.

e) Liikeosastoon ehdotetaan perustettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien yksi yli-

määräinen tiedotuspäällikön toimi (A 28). Lisäys on 6 172 mk.

f) Viitaten tämän momentin vähennysten c-kohdan perusteluihin ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Suunnitteluosasto

Peruspalkkaiset
1 metsäneuvos (B 4)
2 toimistometsänhoitajaa (A 28)

Metsänhoito-osasto

Peruspalkkaiset
1 metsäneuvos (B 4)
1 ylimetsänhoitaja (A 30)

Teknillinen osasto

Peruspalkkaiset
1 metsäneuvos (B 4)
1 toimistoinsinööri (A 30)
1 ylitarkastaja (A 29)

Liikeosasto

Sopimuspalkkaiset
1 ylimetsänhoitaja (S 16)
1 ylimetsänhoitaja (S 15)
1 toimistometsänhoitaja (S 12)

Ylimääräiset
1 varastonhoitaja (A 13)

Järjestelytoimisto

Sopimuspalkkaiset
1 ylimetsänhoitaja (S 15)

Hallinto-osasto

Peruspalkkaiset
1 toimistopäällikkö (A 30)
1 kassanhoitaja (A 14)
1 apulaiskanslisti (A 10)
1 tarkastaja (A 26)
1 tilastoitsija (A 11)
1 tilastoitsija (A 10)

Metsähallituksen yhteiset

Peruspalkkaiset
3 kanslistia (A 13)
1 apulaiskanslisti (A 10)
2 kanslistia (A 12)

Ylimääräiset
1 toimistosihteeri (A 16)

Lisäys on 138 002 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 216 169 mk.

Edellyttäen, että tämän momentin säästöjen kohdalla käyttämättä jääväksi merkitty 168 966 mk saadaan käyttää momentille ehdotettujen lisäysten maksamiseen, tarvitaan momentille lisäystä 47 203 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 663 414,02
„ 1966 „ ..... mk 1 856 638,27
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 050 257,—

XVIII. Aluehallinto ja hoitoalueiden talous.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella.)

Viitaten 11 pääluokan XVII luvun yleisperusteluun sekä saman luvun 1 momentin ja tämän pääluokan XVII luvun 1 momentin kohdalla tehtyihin ehdotuksiin metsähallituksen uudelleen järjestelystä ehdotetaan metsähallituksen alaisten valtion maiden piirihallinnossa suoritettavaksi virkojen ja toimien sekä ylimääräisten toimien uudelleen järjestely 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien.

1. *Palkkaukset* (arviomääräraha). Säästyy: a) Edellyttäen, että tämän pääluokan XVII luvun 1 momentin lisäysten c-kohdassa tehty ehdotus yhden koulutuspäällikön ja yhden metsänhoitajan ylimääräisten toimien perustamisesta hyväksytään, voidaan yksi koulutuspäällikön (A 30) ja yksi metsänhoitajan (A 26) ylimääräinen toimi lakkauttaa 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien. Momentille jää käyttämättä näiden toimien 3 kuukauden palkkauksiin varatut 12 542 mk.

b) Edellyttäen, että tämän pääluokan XVII luvun 1 momentin lisäysten d-kohdassa tehty ehdotus yhden ylitarkastajan ylimääräisen toimen perustamisesta metsänhoito-osastoon hyväksytään, voidaan yksi ylimääräinen suonkuivaustöiden tarkastajan toimi (A 29) lakkauttaa 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien. Momentille jää käyttämättä tämän toimen 3 kuukauden palkkauksiin varatut 6 637 mk.

c) Piirihallinnon tehtävien uudelleen järjestelyn johdosta voidaan Länsi-Suomen piirikuntakonttorista, joka tultaisiin lakkautta-

maan 1 päivästä kesäkuuta 1970 lukien, tässä vaiheessa lakkauttaa yksi piiritarkastajan virka (B 1) sekä niin ikään Perä-Pohjolan ja Pohjanmaan piirikuntakonttoreista kummastakin yksi piiritarkastajan virka (B 1). Lokakuun 1 päivästä 1967 lakkautettavien kolmen piiritarkastajan viran palkkauksina jää 3 kuukauden ajalta momentille säästöä 22 615 mk.

d) Viitaten tämän luvun yleisperusteluun sekä edellyttäen, että tämän momentin lisäysten b-kohdassa tehty ehdotus uusien virkojen ja toimien ja ylimääräisten toimien perustamisesta hyväksytään, ehdotetaan seuraavat peruspalkkaiset ja ylimääräiset toimet lakkautettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien:

Perä-Pohjolan piirikunta
Hoitoalueet

Peruspalkkaiset
2 metsäteknikkoa 2 l. (A 17)
4 metsäteknikkoa 2 l. (A 16)

Pohjanmaan piirikunta
Hoitoalueet

Peruspalkkaiset
8 metsäteknikkoa 2 l. (A 16)

Itä-Suomen piirikunta
Hoitoalueet

Peruspalkkaiset
5 metsäteknikkoa 2 l. (A 16)

Länsi-Suomen piirikunta
Hoitoalueet

Peruspalkkaiset
3 metsäteknikkoa 2 l. (A 16)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset
1 metsänarvostelija (A 28)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 2 l. (A 28)

Ylimääräiset
26 apulaismetsänhoitajaa (A 25)
2 rakennusmestaria (A 18)

Säästö on palkkauksina 216 595 mk.

e) Edellyttäen että lisäysten c-kohdassa ehdotetut virat ja toimet perustetaan, ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Länsi-Suomen piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 piiritarkastajaa (B 1)
1 arvioimistoimiston johtaja (A 30)
1 piirikuntakassanhoitaja (A 13)

Ylimääräiset
1 kassanhoitaja (A 11)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset
2 metsänarvostelijaa (A 28)

Perä-Pohjolan piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 piiritarkastajaa (B 1)
1 arvioimistoimiston johtaja (A 30)
1 piirikuntakassanhoitaja (A 13)

Ylimääräiset
1 kassanhoitaja (A 11)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset
1 metsätaloudentarkastaja (A 28)
5 metsänarvostelijaa (A 28)

Pohjanmaan piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 piiritarkastajaa (B 1)
1 arvioimistoimiston johtaja (A 30)
1 piirikuntakassanhoitaja (A 13)

Ylimääräiset
1 kassanhoitaja (A 11)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset
1 metsätaloudentarkastaja (A 28)
4 metsänarvostelijaa (A 28)

Itä-Suomen piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 piiritarkastajaa (B 1)
1 arvioimistoimiston johtaja (A 30)
1 piirikuntakassanhoitaja (A 13)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset
3 metsänarvostelijaa (A 28)

Säästö on palkkauksina 202 203 mk.

Säästöt ovat yhteensä 460 592 mk.

Lisäänty y: a) Tämän luvun yleisperusteluun ja tämän momentin vähennysten c-kohtaan viitaten ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien suoritettavaksi seuraavat virkojen ja toimien ja ylimääräisten toimien järjestelyt:

Entinen virka tai toimi tai ylimääräinen toimi	Uusi virka tai toimi tai ylimääräinen toimi
Länsi-Suomen piirikunta *Piirikuntakonttori*	*Länsi-Suomen piirikunta* *Piirikuntakonttori*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piirikuntapäällikkö (B 4)	1 piirikuntapäällikkö (B 4)
1 piirikuntakamreeri (A 27)	1 kamreeri (A 27)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
2 toimistoapulaista (A 7)	2 toimistoapulaista (A 7)
1 vahtimestari ap. (A 9)	1 vahtimestari ap. (A 9)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 autonkuljettaja (A 12)	1 autonkuljettaja (A 12)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 piirtäjä (A 9)	1 kartanpiirtäjä (A 9)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)
Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset	
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piiri-insinööri (B 1)	1 piiri-insinööri (B 1)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 1 l. (A 29)	1 metsänhoitaja (A 29)
2 apulaismetsänhoitajaa (A 28)	2 metsänhoitajaa (A 28)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 toimistoapulainen (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)
	Piirikunnan yhteiset
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 rakennusmestari (A 20)	1 rakennusmestari (A 20)
5 suonkuivausteknikkoa (A 20)	5 metsäteknikkoa (A 20)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 rakennusmestari (A 19)	1 rakennusmestari (A 19)

17 toimistoapulaista (A 8)	17 toimistoapulaista (A 8)
7 toimistoapulaista (A 6)	7 toimistoapulaista (A 6)
Länsi-Suomen piirikunta	
Hoitoalueet	
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
38 metsäteknikkoa 1 l. yp. (A 20)	38 metsäteknikkoa (A 20)
9 metsäteknikkoa 2 l. (A 18)	9 metsäteknikkoa (A 18)
7 metsäteknikkoa 2 l. (A 17)	7 metsäteknikkoa (A 17)
	Länsi-Suomen piirikunta
	Hoitoalueet
	Peruspalkkaiset
12 aluemetsänhoitajaa (A 30)	12 aluemetsänhoitajaa (A 30)
Perä-Pohjolan piirikunta	*Perä-Pohjolan piirikunta*
Piirikuntakonttori	*Piirikuntakonttori*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piirikuntapäällikkö (B 4)	1 piirikuntapäällikkö (B 4)
1 piirikuntakamreeri (A 27)	1 kamreeri (A 27)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 toimistoapulainen (A 7)	1 toimistoapulainen (A 7)
1 vahtimestari ap. (A 9)	1 vahtimestari ap. (A 9)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 konepäällikkö (A 28)	1 konepäällikkö (A 28)
1 piirirakennusmestari (A 21)	1 rakennusmestari (A 21)
1 piirihuoltopäällikkö (A 21)	1 piirihuoltopäällikkö (A 21)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)
1 piirtäjä (A 9)	1 kartanpiirtäjä (A 9)
1 autonkuljettaja (A 12)	1 autonkuljettaja (A 12)
Muut aluehallintoon kohdistuvat	
palkkaukset	
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piiri-insinööri (B 1)	1 piiri-insinööri (B 1)
4 apulaismetsänhoitajaa (A 28)	4 metsänhoitajaa (A 28)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 1 l. (A 29) ..	1 metsänhoitaja (A 29)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 2 l. (A 28) ..	1 metsänhoitaja (A 28)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 apulaismetsänhoitaja (A 25)	1 metsänhoitaja (A 25)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)
3 toimistoapulaista (A 7)	3 toimistoapulaista (A 7)
1 toimistoapulainen (A 6)	1 toimistoapulainen (A 6)
1 puhelunvälittäjä (A 7)	1 puhelunvälittäjä (A 7)

	Piirikunnan yhteiset
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 rakennusmestari (A 23)	1 rakennusmestari (A 23)
1 rakennusmestari (A 20)	1 rakennusmestari (A 20)
8 suonkuivausteknikkoa (A 20)	8 metsäteknikkoa (A 20)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 apulaisinsinööri (A 25)	1 apulaisinsinööri (A 25)
1 konetarkastaja (A 20)	1 konetarkastaja (A 20)
1 rakennusmestari (A 19)	1 rakennusmestari (A 19)
2 rakennusmestaria (A 18)	2 rakennusmestaria (A 18)
1 varastomestari (A 13)	1 varastomestari (A 13)
20 toimistoapulaista (A 8)	20 toimistoapulaista (A 8)
2 toimistoapulaista (A 6)	2 toimistoapulaista (A 6)
Perä-Pohjolan piirikunta *Hoitoalueet*	
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
34 metsäteknikkoa 1 l. yp. (A 20)	34 metsäteknikkoa (A 20)
18 metsäteknikkoa 2 l. (A 18)	18 metsäteknikkoa (A 18)
12 metsäteknikkoa 2 l. (A 17)	12 metsäteknikkoa (A 17)
	Perä-Pohjolan piirikunta *Hoitoalueet*
	Peruspalkkaiset
17 aluemetsänhoitajaa (A 30)	17 aluemetsänhoitajaa (A 30)
Pohjanmaan piirikunta *Piirikuntakonttori*	*Pohjanmaan piirikunta* *Piirikuntakonttori*
Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piirikuntapäällikkö (B 4)	1 piirikuntapäällikkö (B 4)
1 piirikuntakamreeri (A 27)	1 kamreeri (A 27)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
2 toimistoapulaista (A 7)	2 toimistoapulaista (A 7)
1 vahtimestari ap. (A 9)	1 vahtimestari ap. (A 9)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 konepäällikkö (A 28)	1 konepäällikkö (A 28)
1 piirihuoltopäällikkö (A 21)	1 piirihuoltopäällikkö (A 21)
1 piirirakennusmestari (A 21)	1 rakennusmestari (A 21)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 piirtäjä (A 9)	1 kartanpiirtäjä (A 9)
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)
1 puhelunvälittäjä (A 7)	1 puhelunvälittäjä (A 7)
1 autonkuljettaja (A 12)	1 autonkuljettaja (A 12)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piiri-insinööri (B 1)	1 piiri-insinööri (B 1)
4 apulaismetsänhoitajaa (A 28)	4 metsänhoitajaa (A 28)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 1 l. (A 29)	1 metsänhoitaja (A 29)
2 suonkuivausmetsänhoitajaa 2 l. (A 28)	2 metsänhoitajaa (A 28)
Ylimääräiset	**Ylimääräiset**
3 apulaismetsänhoitajaa (A 25)	3 metsänhoitajaa (A 25)
1 varastonhoitaja (A 13)	1 varastonhoitaja (A 13)
3 toimistoapulaista (A 8)	3 toimistoapulaista (A 8)

Piirikunnan yhteiset

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 rakennusmestari (A 23)	1 rakennusmestari (A 23)
1 rakennusmestari (A 22)	1 rakennusmestari (A 22)
9 suonkuivausteknikkoa (A 20)	9 metsäteknikkoa (A 20)
Ylimääräiset	**Ylimääräiset**
1 apulaisinsinööri (A 25)	1 apulaisinsinööri (A 25)
1 konetarkastaja (A 20)	1 konetarkastaja (A 20)
1 varastomestari (A 13)	1 varastomestari (A 13)
1 rakennusmestari (A 18)	1 rakennusmestari (A 18)
19 toimistoapulaista (A 8)	19 toimistoapulaista (A 8)
2 toimistoapulaista (A 7)	2 toimistoapulaista (A 7)
11 toimistoapulaista (A 6)	11 toimistoapulaista (A 6)

Pohjanmaan piirikunta
Hoitoalueet

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
43 metsäteknikkoa 1 l. yp. (A 20)	43 metsäteknikkoa (A 20)
14 metsäteknikkoa 2 l. (A 18)	14 metsäteknikkoa (A 18)
12 metsäteknikkoa 2 l. (A 17)	12 metsäteknikkoa (A 17)

Pohjanmaan piirikunta
Hoitoalueet

	Peruspalkkaiset
20 aluemetsänhoitajaa (A 30)	20 aluemetsänhoitajaa (A 30)

Itä-Suomen piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piirikuntapäällikkö (B 4)	1 piirikuntapäällikkö (B 4)

1 piirikuntakamreeri (A 27)	1 kamreeri (A 27)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
2 toimistoapulaista (A 7)	2 toimistoapulaista (A 7)
1 vahtimestari ap. (A 9)	1 vahtimestari ap. (A 9)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 konepäällikkö (A 28)	1 konepäällikkö (A 28)
1 piirirakennusmestari (A 21)	1 rakennusmestari (A 21)
1 piirihuoltopäällikkö (A 21)	1 piirihuoltopäällikkö (A 21)
1 apulaiskanslisti (A 10)	1 apulaiskanslisti (A 10)
1 autonkuljettaja (A 12)	1 autonkuljettaja (A 12)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
1 piiri-insinööri (B 1)	1 piiri-insinööri (B 1)
1 apulaismetsänhoitaja (A 28)	1 metsänhoitaja (A 28)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 1 l. (A 29)	1 metsänhoitaja (A 29)
1 suonkuivausmetsänhoitaja 2 l. (A 28)	1 metsänhoitaja (A 28)
1 rakennusmestari (A 23)	1 rakennusmestari (A 23)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 toimistoapulainen (A 8)	1 toimistoapulainen (A 8)

Piirikunnan yhteiset

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
6 suonkuivausteknikkoa (A 20)	6 metsäteknikkoa (A 20)
Ylimääräiset	Ylimääräiset
1 apulaisinsinööri (A 25)	1 apulaisinsinööri (A 25)
1 konetarkastaja (A 20)	1 konetarkastaja (A 20)
1 rakennusmestari (A 18)	1 rakennusmestari (A 18)
1 varastomestari (A 13)	1 varastomestari (A 13)
12 toimistoapulaista (A 8)	12 toimistoapulaista (A 8)
3 toimistoapulaista (A 6)	3 toimistoapulaista (A 6)

Itä-Suomen piirikunta
Hoitoalueet

Peruspalkkaiset	Peruspalkkaiset
24 metsäteknikkoa 1 l. yp. (A 20)	24 metsäteknikkoa (A 20)
9 metsäteknikkoa 2 l. (A 18)	9 metsäteknikkoa (A 18)
7 metsäteknikkoa 2 l. (A 17)	7 metsäteknikkoa (A 17)

Itä-Suomen piirikunta
Hoitoalueet

	Peruspalkkaiset
11 aluemetsänhoitajaa (A 30)	11 aluemetsänhoitajaa (A 30)

Muut aluehallintoon kohdistuvat palkkaukset

Peruspalkkaiset
67 apulaismetsänhoitajaa (A 28) .....

Ylimääräiset
38 apulaismetsänhoitajaa (A 25) .....
1 apulaisinsinööri (A 27) .....
1 apulaisinsinööri (A 26) .....
2 rakennusmestaria (A 18) .....

Muutokset eivät aiheuta momentille lisäystä.

b) Viitaten tämän luvun yleisperusteluun sekä tämän momentin vähennysten d-kohtaan ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet ja ylimääräiset toimet:

Perä-Pohjolan piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 metsänhoitajaa (A 28)

Piirikunnan yhteiset

Ylimääräiset
2 keskustaimitarhan hoitajaa (A 20)

Pohjanmaan piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 metsänhoitajaa (A 28)

Piirikunnan yhteiset

Ylimääräiset
1 keskustaimitarhan hoitaja (A 20)

Itä-Suomen piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 metsänhoitajaa (A 28)

Lisäys on palkkauksina 47 862 mk.

c) Viitaten tämän momentin vähennysten e-kohdan perusteluihin ehdotetaan 1 päivästä lokakuuta 1967 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Piirihallinnon yhteiset

Peruspalkkaiset
67 metsänhoitajaa (A 28)

Ylimääräiset
38 metsänhoitajaa (A 25)
1 apulaisinsinööri (A 27)
1 apulaisinsinööri (A 26)
2 rakennusmestaria (A 18)

Länsi-Suomen piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 ylimetsänhoitajaa (B 1)
1 metsätaloudentarkastaja (A 30)
1 kirjanpitäjä (A 13)

Ylimääräiset
1 kirjanpitäjä (A 11)

Peruspalkkaiset
2 metsänhoitajaa (A 28)

Perä-Pohjolan piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 ylimetsänhoitajaa (B 1)
1 metsätaloudentarkastaja (A 30)
1 kirjanpitäjä (A 13)

Ylimääräiset
1 kirjanpitäjä (A 11)

Peruspalkkaiset
6 metsänhoitajaa (A 28)

Pohjanmaan piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset
2 ylimetsänhoitajaa (B 1)
1 metsätaloudentarkastaja (A 30)
1 kirjanpitäjä (A 13)

Ylimääräiset
1 kirjanpitäjä (A 11)

Peruspalkkaiset
5 metsänhoitajaa (A 28)

Itä-Suomen piirikunta
Piirikuntakonttori

Peruspalkkaiset

2 ylimetsänhoitajaa (B 1)
1 metsätaloudentarkastaja (A 30)
1 kirjanpitäjä (A 13)
3 metsänhoitajaa (A 28)

Lisäys on palkkauksina 202 203 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 250 065 mk. Ehdotetaan, että tämän momentin säästöä yhteensä 460 592 mk, käytetään lisäysten suorittamiseen. Kun kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa avoinna olleiden virkojen ja tointen osalta momentilla tehdystä 600 000 markan vähennyksestä on momentille lisättävä 3 kuukauden osuus 150 000 mk, jää momentille säästöä 60 527 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 9 281 327,52
„ 1966 „ ..... mk 10 148 668,14
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 11 651 905,—

13. Metsänhoitotyöt (siirtomääräraha). Edellyttäen, että tämän luvun 28 momentin kohdalla tehty esitys hyväksytään, jätetään kuluvan vuoden menoarviossa Nurmeksen seudun hoitoalueiden metsien hoitoon tällä momentilla osoitetusta 2 000 000 markan määrärahasta käyttämättä ja vuodelle 1968 siirtämättä 200 000 mk.

15. Puutavaran hankinta valtion metsistä (arviomääräraha). Edellyttäen, että tämän luvun 28 momentin kohdalla tehty esitys hyväksytään, jätetään kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa tälle momentille myönnetystä 99 975 000 markan määrärahasta käyttämättä 500 000 mk.

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

28. Työkoneiden ja autojen hankkiminen sekä työmaarakennusten rakentaminen (siirtomääräraha). Nurmeksen seudun hoitoalueiden metsien hoitamiseksi pitkäaikaisesti kaikkia nykyaikaisen metsänhoidon keinoja käyttäen on laadittu ohjelma, jonka toteuttamiseksi on myönnetty varoja tämän luvun 13 momentin kohdalla. Jotta ohjelmaan kuuluvat työt voitaisiin suorittaa taloudellisesti edullisella tavalla, tulee olla käytettävissä riittävästi tarkoitukseen soveltuvia koneita ja laitteita. Myös puutavaran hankinnan kustannusten alentamista varten suoritettava rationalisointi edellyttää metsätyökoneiden ja kuljetusvälineiden riittävää täydentämistä, uusimista ja kehittämistä. Tämän johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 700 000 mk. Yhteensä vastaava määrä säästyy tämän luvun 13 ja 15 momenttien kohdalla.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 3 500 000,—
„ 1966 „ ..... mk 2 800 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 500 000,—

XXIII. Valtion liikelaitoksille, metsätaloudelle ja maatiloille yhteisesti.

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

1. Valtion liikelaitosten sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha). Kun momentilta on myönnetty 30. 4. 1967 mennessä 2 994 700 mk, momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 62 123 771,28
„ 1966 „ ..... mk 30 454 485,25
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 000 000,—

Edellä esitetyn nojalla ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon:

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

A. TULOT.

Toinen Osasto.

Maksut valtionlaitosten käyttämisestä.

III. Opetuslaitosten oppilasmaksut.

12.	Teknillisen korkeakoulun laboratoriomaksut, lisäystä	15 000
13.	Teknillisen korkeakoulun lukukausimaksut, lisäystä	30 000

III luku: 45 000.
2 Os.: 45 000.

Kolmas Osasto.

Sekalaiset tulot.

XI. Muut sekalaiset tulot.

6.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahain peruutukset, lisäystä	20 000 000
7.	Satunnaiset tulot, lisäystä	3 460 000
11.	Tulot puolustuslaitoksen erinäisestä palvelutoiminnasta, lisäystä	140 000

XI luku: 23 600 000.
3 Os.: 23 600 000.

Viides Osasto.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

I. Valtionrautatiet.

	Valtionrautateiden käyttömenot yhteensä	510 623 753
	Vajaus	69 223 753

XI. Maanmittaushallituksen kivipaino.

1. Kivipainon käyttötulot	2 440 000	
Kivipainon käyttömenot	1 847 990	
Ylijäämä		592 010

XV. Metsätalous.

Metsätalouden käyttömenot yhteensä	152 259 013	
Ylijäämä		25 490 987

5 Os: tulojen vähennys:
47 203.

Kuudes Osasto.

Lainat.

I. Valtiolle takaisin maksetut lainapääomat.

2. Vientimaksulainojen lyhennykset, lisäystä	8 415 018

I luku: 8 415 018.
6 Os.: 8 415 018.

Lisäystä tuloihin:
32 012 815.

B. MENOT.

Ensimmäinen Pääluokka.

Tasavallan Presidentti.

II. Tasavallan Presidentin kanslia.

1. Palkkaukset, lisäystä 3 471

II luku: 3 471.
1 Pl.: 3 471.

Neljäs Pääluokka.

Valtioneuvoston kanslian hallinnonala.

I. Valtioneuvoston kanslia.

6. Königstedtin kartanon hoito, lisäystä 663

I luku: 663.
4 Pl.: 663.

Viides Pääluokka.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala.

II. Vakinainen edustus ulkomailla.

Muut menot vakinaisesta edustuksesta ulkomailla.

10. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 200 000

II luku: 200 000.
5 Pl.: 200 000.

Kuudes Pääluokka.

Oikeusministeriön hallinnonala.

II. Korkein oikeus.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot, lisäystä 12 000

II luku: 12 000.

III. Korkein hallinto-oikeus.

3. Tarverahat, lisäystä 28 600

III luku: 28 600.

IV. Hovioikeudet.

9. Oikeustalon rakentaminen Itä-Suomen hovioikeudelle (siirtomääräraha), lisäystä 450 000

IV luku: 450 000.

V. Kihlakunnanoikeudet.

2. Tuomiokuntain notaarien palkkiot (arviomääräraha), lisäystä 152 000
5. Kaluston hankinta ja hoito, lisäystä 76 000

V luku: 228 000.

VII. Vesioikeudet.

3. Tarverahat, lisäystä 21 000

VII luku: 21 000.

IX. Erinäiset määrärahat.

2. Viransijaisten palkkiot, lisäystä 13 700

IX luku: 13 700.
6 Pl.: 753 300.

Seitsemäs Pääluokka.

Sisäasiainministeriön hallinnonala.

III. Henkikirjoitustoimi.

2. Henkikirjoituspalkkiot (arviomääräraha), lisäystä 10 000
6. Henkikirjoittajien puhelinmaksut, lisäystä 5 000

III luku: 15 000.

IV. Yleispoliisi.

Kaupunkien poliisilaitokset.

5. Viransijaisten palkkiot, lisäystä 9 150

IV luku: 9 150.

VII. Poliisikoulutus.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot, lisäystä	12 000
7. Poliisille annettava moottorikulkuneuvo-opetus, lisäystä	3 000
VII luku: 15 000.	

VIII. Poliisikoiralaitos.

2. Muut menot, lisäystä	3 000
VIII luku: 3 000.	

IX. Erinäiset poliisimenot.

Liikkuva poliisi.

3. Moottorikulkuneuvojen käyttö- ja kunnossapitokustannukset, lisäystä	300 000
IX luku: 300 000.	

XI. Rajavartiolaitos.

22. Maa-alueet, rakennukset ja ampumaradat (siirtomääräraha), lisäystä	1 200 000
XI luku: 1 200 000.	

XII. Lääkintöhallitus.

3. Tarverahat ja sekalaiset menot, lisäystä	2 140
XII luku: 2 140.	

XIV. Läänin- ja yleiset sekä ortopediasairaalat.

7. Puhtaanapito ja sekalaiset menot, lisäystä	4 400
XIV luku: 4 400.	

XVIII. Lääkintölaitoksen laboratoriot.

Serobakteriologiset laboratoriot.

8. Kemikaalit, koneet ja vuokrat, lisäystä	61 800
11. Kaluston ja koneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	100 000

Säteilyfysiikan laitos.

14. Sekalaiset menot, lisäystä	10 000
XVIII luku: 171 800.	

XX. Keskussairaaloiden rakentaminen.

7.	Kainuun keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä ..	3 000 000
10.	Oulun yliopistollisen keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä	1 000 000

XX luku: 4 000 000.

XXI. Muut lääkintölaitoksen menot.

6.	Lääkintölaitoksen viransijaisten palkkiot, lisäystä	300 000
8.	Maailman Terveysjärjestön jäsenmaksu (arviomääräraha), lisäystä	18 650

XXI luku: 318 650.

XXIV. Asuntohallinto.

Asuntohallitus.

1.	Palkkaukset, lisäystä	18 850

XXIV luku: 18 850.
7 Pl.: 6 057 990.

Kahdeksas Pääluokka.

Valtiovarainministeriön hallinnonala.

II. Valtiokonttori.

1.	Palkkaukset, lisäystä	105 000
3.	Tarverahat, lisäystä	10 000
7.	Painatuskustannukset, lisäystä	33 760

II luku: 148 760.

IV. Tullikamarit ja tullirajavartiostot.

13.	Takavarikkopalkinnot (arviomääräraha), lisäystä	150 000
15.	Virkapukuavustukset, lisäystä	8 000

IV luku: 158 000.

IX. Liikevaihtoverokonttori.

Liikevaihtoverokonttori.

5.	Vuokra ja valaistus, lisäystä	3 000

Piirihallinto.

11.	Vuokra ja valaistus, lisäystä	31 257

IX luku: 34 257.

XII. Erinäiset määrärahat.

3. Suomen osuus Brysselin kansainvälisen tullitariffitoimiston kustannuksiin (arviomääräraha), lisäystä 12 572

XII luku: 12 572.
8 Pl.: 353 589.

Yhdeksäs Pääluokka.

Puolustusministeriön hallinnonala.

Puolustuslaitoksen joukkoyhtymien esikunnat, joukko-osastot, koulut ja laitokset.

VI. Sairaanhoito.

1. Lääkintä (arviomääräraha), lisäystä 297 000

VI luku: 297 000.

X. Kiinteistöt.

8. Sotilasrakennusten perinpohjaiset korjaukset ja uudisrakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 7 200 000
9. Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 1 300 000

X luku: 8 500 000.

XII. Erinäiset määrärahat.

8. Puolustuslaitoksen erinäinen palvelutoiminta (arviomääräraha), lisäystä 140 000

XII luku: 140 000.
9 Pl.: 8 937 000.

Kymmenes Pääluokka.

Opetusministeriön hallinnonala.

I. Opetusministeriö.

1. Palkkaukset, lisäystä 12 230

I luku: 12 230.

IV. Helsingin yliopisto.

3.	Tarverahat, lisäystä	31 300
5.	Tieteelliset laitokset, lisäystä	676 300
6.	Vuokrat, lisäystä	86 750
7.	Korjauskustannukset (siirtomääräraha), lisäystä	410 000
30.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	115 000

IV luku: 1 319 350.

V. Jyväskylän yliopisto.

8.	Sekalaiset menot, lisäystä	11 000
11.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	15 000
12.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha)	230 000

V luku: 256 000.

VI. Oulun yliopisto.

17.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	46 240

VI luku: 46 240.

VII. Yksityiset yliopistot ja kieli-instituutit.

Turun yliopisto.

1.	Lääketieteellisen tiedekunnan menot (arviomääräraha), lisäystä	391 289
2.	Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan menot (arviomääräraha), lisäystä	155 300
3.	Avustus muihin menoihin (arviomääräraha), lisäystä	153 470

Muut menot.

10.	Kesäyliopistojen avustaminen, lisäystä	35 000

VII luku: 735 059.

X. Oppikoulut.

Muut oppikoulujen menot.

17.	Oppikoulujen rakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä	460 000

X luku: 460 000.

XVI. Maakunta-arkistot.

4.	Sekalaiset menot, lisäystä	5 000

XVI luku: 5 000.

XVII. Muinaistieteellinen toimikunta.

3. Tarverahat, lisäystä	6 018
5. Kansallismuseon osastojen määrärahat, lisäystä	2 000

XVII luku: 8 018.

XVIII. Tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen.

Valtion tieteelliset toimikunnat.

9. Valtion tieteellisten toimikuntien huoneistojen vuokra ja valaistus, lisäystä	17 290

XVIII luku: 17 290.

XIX. Kansainväliset asiat.

2. Suomen osuus pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvista menoista, lisäystä	7 000
3. Kulttuurisopimuksista aiheutuvat menot, lisäystä	45 000
5. Neuvostoliittoinstituutti ja sen yhteydessä toimiva keskuskirjasto, lisäystä	6 000

XIX luku: 58 000.

XX. Erinäiset määrärahat.

22. Sodankylän geofysiikan observatorion rakentamisen avustaminen (siirtomääräraha)	95 000
23. Venäläisen Koulun Kannatusosakeyhtiön omistaman kiinteistön korjaus (siirtomääräraha)	150 000

XX luku: 245 000.
10 Pl.: 3 162 187.

Yhdestoista Pääluokka.

Maatalousministeriön hallinnonala.

I. Maatalousministeriö.

1. Palkkaukset, lisäystä	6 445

I luku: 6 445.

III. Maanmittaushallitus.

1. Palkkaukset, lisäystä	22 000

III luku: 22 000.

IV. Vakaustoimisto.

5. Painatuskustannukset, lisäystä 2 000

IV luku: 2 000.

V. Maanmittausinsinöörikunta ja maanmittauskustannukset.

Maanmittausinsinöörikunta.

1. Palkkaukset, lisäystä 550 458

V luku: 550 458.

VI. Maataloushallitus.

7. Vuokrat, lisäystä 34 428

VI luku: 34 428.

VII. Valtion maataloudelliset oppilaitokset.

5. Sekalaiset menot, lisäystä 93 652

VII luku: 93 652.

VIII. Yksityiset maataloudelliset oppilaitokset.

Muut menot.

9. Kaluston, koneiden ja työvälineiden hankkiminen, lisäystä 100 000

VIII luku: 100 000.

IX. Maataloudelliset tarkastuslaitokset.

Valtion siementarkastuslaitos.

11. Sekalaiset menot, lisäystä 9 760

Maatalouskoneiden tutkimuslaitos.

18. Kaluston ja koneiden hankkiminen, lisäystä 3 400
19. Uudisrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä 13 500

IX luku: 26 660.

X. Maa- ja vesirakennustyöt.

Maanviljelysinsinööripiirit.

4. Tarverahat, lisäystä 20 000

Valtion avustukset ja lainat.

13. Kuivatustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 2 400 000
17. Lainat vesihuoltolaitteiden rakentamiseen (siirtomääräraha), lisäystä 5 500 000

Muut kustannukset.

20. Vesiensuojelun tutkimus- ja suunnittelukustannukset (siirtomääräraha), lisäystä 200 000

X luku: 8 120 000.

XIII. Kalastus.

2. Valtion kalanviljelytoiminta, lisäystä 11 860

XIII luku: 11 860.

XIV. Maatalouden koe- ja tutkimustoiminta.

Paikalliskokeet.
Paikalliskoetoimisto.

17. Kasvinviljelykokeet, lisäystä 5 000

Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos.

21. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, lisäystä 50 000

XIV luku: 55 000.

XV. Maatalouden tukeminen.

Muut valtion avustukset ja lainat.

29. Poronhoidon edistäminen, lisäystä 5 583

XV luku: 5 583.

XVII. Metsähallitus.

11. Yleiset uittoväylät (siirtomääräraha), lisäystä 65 000

XVII luku: 65 000.

XVIII. Metsäopetus.

Valtion metsäoppilaitokset.

7. Metsäkonekaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 15 000

Muu valtion metsäopetus.

9. Metsätyömiesten ammattikoulutus, lisäystä 953 000

XVIII luku: 968 000.

XIX. Yksityismetsätalous.

2.	Metsänparannustöiden yleismenot, lisäystä	300 000
	XIX luku: 300 000.	

XX. Metsätieteellinen tutkimustoiminta.

Metsäntutkimuslaitos.

6.	Sekalaiset menot, lisäystä	3 000

Erinäiset tutkimukset.

12.	Metsien inventointi-, hakkuumäärä- ja puunkäyttötutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä	31 787
15.	Metsätyön tehostamistutkimukset, lisäystä	59 500
	XX luku: 94 287.	

XXI. Ilmatieteellinen keskuslaitos.

11.	Säätiedotus ja kansainvälinen ilmatieteellinen toiminta, lisäystä	22 900
	XXI luku: 22 900.	

XXII. Geodeettinen laitos.

4.	Käytännölliset työt, lisäystä	8 000
7.	Vuokra, lisäystä	42 132
	XXII luku: 50 132.	

XXV. Eläinlääketieteellinen korkeakoulu.

1.	Palkkaukset, lisäystä	212 135
	XXV luku: 212 135.	

XXVI. Erinäiset määrärahat.

1.	Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä	15 000
7.	Suomen osanotto kansainvälisten yhtymäin vuotuisiin kustannuksiin (arviomääräraha), lisäystä	1 300
18.	Rovalan ja Kitsin työkeskusten avustaminen, lisäystä	30 000
	XXVI luku: 46 300.	
	11 Pl.: 10 786 840.	

Kahdestoista Pääluokka.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön hallinnonala.

VII. Rakennushallitus.

15. Koneet ja kojeet, lisäystä 5 500
16. Rakennushallituksen puhelinvaihde (siirtomääräraha) 120 000

VII luku: 125 500.

VIII. Eräiden valtion kiinteistöjen rakentaminen.

2. Virastotalojen rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 720 000

VIII luku: 720 000.

IX. Lääninrakennustoimistot.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot, lisäystä 135 000

IX luku: 135 000.

XII. Ilmailu.

10. Lentokenttien ja lentoreittien kaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 55 000
11. Lentokenttien ja lentoreittien rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 165 000

XII luku: 220 000.
12 Pl.: 1 200 500.

Kolmastoista Pääluokka.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

II. Merenkulkuhallitus.

2. Ylimääräisen ja tilapäisen henkilökunnan palkkaukset, lisäystä 19 692

II luku: 19 692.

III. Merenkulku- ja luotsipiirit.

Luotsipiirit.

17. Majakkain rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 285 000

III luku: 285 000.

IV. Merenkulkulaitoksen alukset.

1.	Palkkaukset, lisäystä	868 000
	IV luku: 868 000.	

VII. Teknillinen korkeakoulu.

5.	Sekalaiset menot, lisäystä	12 000
6.	Ylioppilaiden käytännöllinen harjoittelu, lisäystä	20 000
14.	Muuttokustannukset (kertameno), lisäystä	10 000
24.	Tampereen alaosaston opetusvälineiden, kokoelmien, kojeistojen ja kalustojen hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	25 000
	VII luku: 67 000.	

IX. Merenkulkuoppilaitokset.

9.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	1 000 000
	IX luku: 1 000 000.	

XIV. Geologinen tutkimuslaitos.

7.	Käytännöllis-geologiset tutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä	600 000
	XIV luku: 600 000.	

XV. Merentutkimuslaitos.

1.	Palkkaukset, lisäystä	350
9.	Jää- ym. tiedotukset, lisäystä	4 640
10.	Osanotto pysyväisen kansainvälisen merentutkimusneuvoston työhön, lisäystä	1 600
	XV luku: 6 590.	

XIX. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta.

5.	Tarverahat ja sekalaiset menot, lisäystä	1 500
	XIX luku: 1 500.	

XXI. Erinäiset määrärahat.

20.	Kansainvälinen yhteistyö merenkulkuhallinnon alalla, lisäystä	1 520
50.	Vientimaksulainojen kuoletuksista myönnettävät lainat (siirtomääräraha), lisäystä	8 415 018
55.	Valtion osallistuminen Siilinjärven apatiittiesiintymän hyväksikäyttöä varten perustettavaan osakeyhtiöön	500 000
	XXI luku: 8 916 538.	
	13 Pl.: 11 764 320.	

Neljästoista Pääluokka.

Sosiaaliministeriön hallinnonala.

I. Sosiaaliministeriö.

9. Vuokra, lisäystä 7 776

I luku: 7 776.

III. Työtuomioistuin.

4. Vuokra ja valaistus, lisäystä 1 350

III luku: 1 350.

IV. Työneuvosto.

4. Vuokra ja valaistus, lisäystä 2 650

IV luku: 2 650.

V. Tapaturmavirasto.

7. Painatus- ja sitomiskustannukset, lisäystä 7 000

V luku: 7 000.

IX. Sosiaalihuollon tarkastus.

1. Palkkaukset, lisäystä 900

IX luku: 900.

XI. Vajaamielislaitokset.

Valtion vajaamielislaitokset.

1. Palkkaukset, lisäystä 29 784

XI luku: 29 784.

XIII. Lastensuojelun avustaminen.

5. Lastentarhanopettajaseminaarien ylläpitäminen, lisäystä 27 200

XIII luku: 27 200.

XIV. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta aiheutuvat menot.

Huoltolat.

1. Palkkaukset, lisäystä 1 438

XIV luku: 1 438.

XVIII. Erinäiset määrärahat.

21. Sairausvakuutuslain ja kansaneläkelain mukaisen tarkastuslautakunnan menot (arviomääräraha), lisäystä 28 000

XVIII luku: 28 000.
14 Pl.: 106 098.

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset yleiset menot.

II. Erinäiset määrärahat.

34. Suomen itsenäisyysjuhlavuosi 1967 (arviomääräraha), lisäystä 409 600
41. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha) 2 650 000
42. Eräiden varallisuusvahinkojen korvaaminen Itävallan valtiolle 57 000

II luku: 3 116 600.

IV. Työllisyyden turvaaminen ja työttömyyden lieventäminen.

4. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 6 500 000

IV luku: 6 500 000.
15 Pl.: 9 616 600.

Kuudestoista Pääluokka.

Erinäisten hallinnonalain eläkkeet ja eläkkeen luonteiset avustukset.

IV. Erinäiset määrärahat.

6. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle eräistä eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä (arviomääräraha) 150 000

IV luku: 150 000.
16 Pl.: 150 000.

Seitsemästoista Pääluokka.

Menot valtionvelasta.

I. Ulkomaisen velan korko.

1.	Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha), lisäystä ..	449 200
2.	Uusien ulkomaisten pitkäaikaisten lainojen korko (arviomääräraha), lisäystä	1 401 440

I luku: 1 850 640.

II. Kotimaisen velan korko.

1.	Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha), lisäystä	9 140 160

II luku: 9 140 160.

V. Muut kustannukset valtionvelasta.

4.	Vuoden 1961 säästöobligaatiolainojen pääomanlisäys (arviomääräraha)	695 000

V luku: 695 000.
17 Pl.: 11 685 800.

Kahdeksastoista Pääluokka.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

Valtionrautatiet.

I. Rautatiehallitus.

11.	Sekalaiset menot, lisäystä	50 000	

Käyttömenot: 50 000.

II. Rautatielaitoksen linjahallinto.

Liikkuva kalusto.

17.	Korvaus vieraan liikkuvan kaluston käytöstä (arviomääräraha), lisäystä	1 000 000	

Käyttömenot: 1 000 000.

Lisäystä valtionrautateiden vajaukseen **1 050 000**

Posti- ja lennätinlaitos.

VI. Posti- ja lennätinlaitoksen linjahallinto.

36. Siirto posti- ja lennätinlaitoksen uudistusrahastoon, lisäystä 300 000
Posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenot:
300 000.

IX. Valtion tietokonekeskus.

4. Tietokoneiden ja niiden apukoneiden hankinnasta aiheutuvat menot (siirtomääräraha), lisäystä 155 000
Sijoitusmenot: 155 000.

X. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta.

9. Lapuan patruunatehtaan koeampumaradan rakentaminen (siirtomääräraha) 40 000
Sijoitusmenot: 40 000.

XIII. Maanmittaushallituksen kivipaino.

3. Tarveaineet ja työvälineet (arviomääräraha), lisäystä 140 000
Käyttömenot: 140 000.

Metsätalous.

XVII. Metsähallitus.

1. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä 47 203
Käyttömenot: 47 203.

XVIII. Aluehallinto ja hoitoalueiden talous.

28. Työkoneiden ja autojen hankkiminen sekä työmaarakennusten rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 700 000
Metsätalouden sijoitusmenot: 700 000.

XXIII. Valtion liikeyrityksille, metsätaloudelle ja maatiloille yhteisesti.

1. Valtion liikelaitosten sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 1 000 000
Sijoitusmenot: 1 000 000.

18 Pl.:
Lisäystä sijoitusmenoihin ja vajaukseen: 3 245 000.
Lisäystä käyttömenoihin: 1 237 203.

Lisäystä menoihin:
68 023 358.

Lisäksi ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa Valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1967 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 17 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunta on 23 päivänä kuluvaa toukokuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 69 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Valiokunta on käsitellyt asian ja päättänyt asettua puoltamaan esityksen hyväksymistä, kuitenkin seuraavin huomautuksin.

(19 Pl. I: 23/1964). Hyväksyessään lisämenoarvioesityksessä tällä kohdalla ehdotetun määrärahajärjestelyn valiokunta samalla lausuu edellyttävänsä, että tämä järjestely ei saa vaikeuttaa uusien sähköveturien tilaamista. Tässä yhteydessä valiokunta lausuu myös edellyttävänsä, että sähköveturien hankinnat suoritetaan eduskunnan vuoden 1963 tulo- ja menoarviokäsittelyn yhteydessä hyväksymän, rautateiden vetokalustoa koskevan hankintaperiaatteen mukaisesti ja niin, etteivät rautateiden sähköistämissuunnitelmat tarpeettomasti viivästy.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1967.

Edellä lausuttuun viitaten ja muissa kohdin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon:

NUMEROTAULUKKO.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1967 aikana kertyviä tuloja.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, Jämsén, Kiviaho, Koppanen, Laaksonen, Lahtela, I. Linna, Lukkarinen, Pesola, Puhakka, Rodén, Salla, Sandelin, Silander ja Tallgren.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 17 a hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Sen johdosta, ettei eduskunta käsitellessään valtiovarainvaliokunnan ehdotusta lisäyksiksi ja muutoksiksi vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon ole valiokunnan mietintöä muuttamattomana hyväksynyt, eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti tänä päivänä lähettänyt mainitun toisen lisämenoarvion, niin muutettuna kuin se eduskunnan päätöksellä on hyväksytty, takaisin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee antaa lausuntonsa eduskunnan tekemästä muutoksesta.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Eduskunta on tehnyt valtiovarainvaliokunnan mietintöön n:o 17 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon seuraavan muutoksen:

19 Pl. I: 23/1964 kohdalla oleva perustelulausuma on poistettu.

Käsiteltyään edellä mainitun muutoksen valiokunta on päättänyt

yhtyä Eduskunnan tekemään päätökseen.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapanen, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Kiviaho, Lahtela, I. Linna ja Silander.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 69 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:ot 17 ja 17 a.

Eduskunta on Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen päättänyt

hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon:

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

A. TULOT.

Toinen Osasto.

Maksut valtionlaitosten käyttämisestä.

III. Opetuslaitosten oppilasmaksut.

12.	Teknillisen korkeakoulun laboratoriomaksut, lisäystä	15 000
13.	Teknillisen korkeakoulun lukukausimaksut, lisäystä	30 000

III luku: 45 000.
2 Os.: 45 000.

Kolmas Osasto.

Sekalaiset tulot.

XI. Muut sekalaiset tulot.

6.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahain peruutukset, lisäystä	20 000 000
7.	Satunnaiset tulot, lisäystä	3 460 000
11.	Tulot puolustuslaitoksen erinäisestä palvelutoiminnasta, lisäystä	140 000

XI luku: 23 600 000.
3 Os.: 23 600 000.

Viides Osasto.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

I. Valtionrautatiet.

Valtionrautateiden käyttömenot yhteensä	510 623 753	
Vajaus	69 223 753	

XI. Maanmittaushallituksen kivipaino.

1. Kivipainon käyttötulot	2 440 000	
Kivipainon käyttömenot	1 847 990	
Ylijäämä		592 010

XV. Metsätalous.

Metsätalouden käyttömenot yhteensä	152 259 013	
Ylijäämä		25 490 987

5 Os: tulojen vähennys:
47 203.

Kuudes Osasto.

Lainat.

I. Valtiolle takaisin maksetut lainapääomat.

2. Vientimaksulainojen lyhennykset, lisäystä	8 415 018

I luku: 8 415 018.
6 Os.: 8 415 018.

Lisäystä tuloihin:
32 012 815.

B. MENOT.

Ensimmäinen Pääluokka.

Tasavallan Presidentti.

II. Tasavallan Presidentin kanslia.

1. Palkkaukset, lisäystä 3 471

II luku: 3 471.
1 Pl.: 3 471.

Neljäs Pääluokka.

Valtioneuvoston kanslian hallinnonala.

I. Valtioneuvoston kanslia.

6. Königstedtin kartanon hoito, lisäystä 663

I luku: 663.
4 Pl.: 663.

Viides Pääluokka.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala.

II. Vakinainen edustus ulkomailla.

Muut menot vakinaisesta edustuksesta ulkomailla.

10. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 200 000

II luku: 200 000.
5 Pl.: 200 000.

Kuudes Pääluokka.

Oikeusministeriön hallinnonala.

II. Korkein oikeus.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot, lisäystä 12 000

II luku: 12 000.

III. Korkein hallinto-oikeus.

3.	Tarverahat, lisäystä	28 600
	III luku: 28 600.	

IV. Hovioikeudet.

9.	Oikeustalon rakentaminen Itä-Suomen hovioikeudelle (siirtomääräraha), lisäystä	450 000
	IV luku: 450 000.	

V. Kihlakunnanoikeudet.

2.	Tuomiokuntain notaarien palkkiot (arviomääräraha), lisäystä	152 000
5.	Kaluston hankinta ja hoito, lisäystä	76 000
	V luku: 228 000.	

VII. Vesioikeudet.

3.	Tarverahat, lisäystä	21 000
	VII luku: 21 000.	

IX. Erinäiset määrärahat.

2.	Viransijaisten palkkiot, lisäystä	13 700
	IX luku: 13 700.	
	6 Pl.: 753 300.	

Seitsemäs Pääluokka.

Sisäasiainministeriön hallinnonala.

III. Henkikirjoitustoimi.

2.	Henkikirjoituspalkkiot (arviomääräraha), lisäystä	10 000
6.	Henkikirjoittajien puhelinmaksut, lisäystä	5 000
	III luku: 15 000.	

IV. Yleispoliisi.

Kaupunkien poliisilaitokset.

5.	Viransijaisten palkkiot, lisäystä	9 150
	IV luku: 9 150.	

VII. Poliisikoulutus.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot, lisäystä	12 000
7. Poliisille annettava moottorikulkuneuvo-opetus, lisäystä	3 000
VII luku: 15 000.	

VIII. Poliisikoiralaitos.

2. Muut menot, lisäystä	3 000
VIII luku: 3 000.	

IX. Erinäiset poliisimenot.

Liikkuva poliisi.

3. Moottorikulkuneuvojen käyttö- ja kunnossapitokustannukset, lisäystä	300 000
IX luku: 300 000.	

XI. Rajavartiolaitos.

22. Maa-alueet, rakennukset ja ampumaradat (siirtomääräraha), lisäystä	1 200 000
XI luku: 1 200 000.	

XII. Lääkintöhallitus.

3. Tarverahat ja sekalaiset menot, lisäystä	2 140
XII luku: 2 140.	

XIV. Läänin- ja yleiset sekä ortopediasairaalat.

7. Puhtaanapito ja sekalaiset menot, lisäystä	4 400
XIV luku: 4 400.	

XVIII. Lääkintölaitoksen laboratoriot.

Serobakteriologiset laboratoriot.

8. Kemikaalit, koneet ja vuokrat, lisäystä	61 800
11. Kaluston ja koneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	100 000

Säteilyfysiikan laitos.

14. Sekalaiset menot, lisäystä	10 000
XVIII luku: 171 800.	

XX. Keskussairaaloiden rakentaminen.

7.	Kainuun keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä ..	3 000 000
10.	Oulun yliopistollisen keskussairaalan rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä	1 000 000

XX luku: 4 000 000.

XXI. Muut lääkintölaitoksen menot.

6.	Lääkintölaitoksen viransijaisten palkkiot, lisäystä	300 000
8.	Maailman Terveysjärjestön jäsenmaksu (arviomääräraha), lisäystä	18 650

XXI luku: 318 650.

XXIV. Asuntohallinto.

Asuntohallitus.

1.	Palkkaukset, lisäystä	18 850

XXIV luku: 18 850.
7 Pl.: 6 057 990.

Kahdeksas Pääluokka.

Valtiovarainministeriön hallinnonala.

II. Valtiokonttori.

1.	Palkkaukset, lisäystä	105 000
3.	Tarverahat, lisäystä	10 000
7.	Painatuskustannukset, lisäystä	33 760

II luku: 148 760.

IV. Tullikamarit ja tullirajavartiostot.

13.	Takavarikkopalkinnot (arviomääräraha), lisäystä	150 000
15.	Virkapukuavustukset, lisäystä	8 000

IV luku: 158 000.

IX. Liikevaihtoverokonttori.

Liikevaihtoverokonttori.

5.	Vuokra ja valaistus, lisäystä	3 000

Piirihallinto.

11.	Vuokra ja valaistus, lisäystä	31 257

IX luku: 34 257.

XII. Erinäiset määrärahat.

3. Suomen osuus Brysselin kansainvälisen tullitariffitoimiston kustannuksiin (arviomääräraha), lisäystä 12 572

XII luku: 12 572.
8 Pl.: 353 589.

Yhdeksäs Pääluokka.

Puolustusministeriön hallinnonala.

Puolustuslaitoksen joukkoyhtymien esikunnat, joukko-osastot, koulut ja laitokset.

VI. Sairaanhoito.

1. Lääkintä (arviomääräraha), lisäystä 297 000

VI luku: 297 000.

X. Kiinteistöt.

8. Sotilasrakennusten perinpohjaiset korjaukset ja uudisrakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 7 200 000
9. Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 1 300 000

X luku: 8 500 000.

XII. Erinäiset määrärahat.

8. Puolustuslaitoksen erinäinen palvelutoiminta (arviomääräraha), lisäystä 140 000

XII luku: 140 000.
9 Pl.: 8 937 000.

Kymmenes Pääluokka.

Opetusministeriön hallinnonala.

I. Opetusministeriö.

1. Palkkaukset, lisäystä 12 230

I luku: 12 230.

IV. Helsingin yliopisto.

3.	Tarverahat, lisäystä	31 300
5.	Tieteelliset laitokset, lisäystä	676 300
6.	Vuokrat, lisäystä	86 750
7.	Korjauskustannukset (siirtomääräraha), lisäystä	410 000
30.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	115 000

IV luku: 1 319 350.

V. Jyväskylän yliopisto.

8.	Sekalaiset menot, lisäystä	11 000
11.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	15 000
12.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha)	230 000

V luku: 256 000.

VI. Oulun yliopisto.

17.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	46 240

VI luku: 46 240.

VII. Yksityiset yliopistot ja kieli-instituutit.

Turun yliopisto.

1.	Lääketieteellisen tiedekunnan menot (arviomääräraha), lisäystä	391 289
2.	Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan menot (arviomääräraha), lisäystä	155 300
3.	Avustus muihin menoihin (arviomääräraha), lisäystä	153 470

Muut menot.

10.	Kesäyliopistojen avustaminen, lisäystä	35 000

VII luku: 735 059.

X. Oppikoulut.

Muut oppikoulujen menot.

17.	Oppikoulujen rakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä	460 000

X luku: 460 000.

XVI. Maakunta-arkistot.

4.	Sekalaiset menot, lisäystä	5 000

XVI luku: 5 000.

XVII. Muinaistieteellinen toimikunta.

3. Tarverahat, lisäystä	6 018
5. Kansallismuseon osastojen määrärahat, lisäystä	2 000

XVII luku: 8 018.

XVIII. Tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen.

Valtion tieteelliset toimikunnat.

9. Valtion tieteellisten toimikuntien huoneistojen vuokra ja valaistus, lisäystä	17 290

XVIII luku: 17 290.

XIX. Kansainväliset asiat.

2. Suomen osuus pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvista menoista, lisäystä	7 000
3. Kulttuurisopimuksista aiheutuvat menot, lisäystä	45 000
5. Neuvostoliittoinstituutti ja sen yhteydessä toimiva keskuskirjasto, lisäystä	6 000

XIX luku: 58 000.

XX. Erinäiset määrärahat.

22. Sodankylän geofysiikan observatorion rakentamisen avustaminen (siirtomääräraha)	95 000
23. Venäläisen Koulun Kannatusosakeyhtiön omistaman kiinteistön korjaus (siirtomääräraha)	150 000

XX luku: 245 000.
10 Pl.: 3 162 187.

Yhdestoista Pääluokka.

Maatalousministeriön hallinnonala.

I. Maatalousministeriö.

1. Palkkaukset, lisäystä	6 445

I luku: 6 445.

III. Maanmittaushallitus.

1. Palkkaukset, lisäystä	22 000

III luku: 22 000.

IV. Vakaustoimisto.

5.	Painatuskustannukset, lisäystä	2 000
	IV luku: 2 000.	

V. Maanmittausinsinöörikunta ja maanmittauskustannukset.

Maanmittausinsinöörikunta.

1.	Palkkaukset, lisäystä	550 458
	V luku: 550 458.	

VI. Maataloushallitus.

7.	Vuokrat, lisäystä	34 428
	VI luku: 34 428.	

VII. Valtion maataloudelliset oppilaitokset.

5.	Sekalaiset menot, lisäystä	93 652
	VII luku: 93 652.	

VIII. Yksityiset maataloudelliset oppilaitokset.

Muut menot.

9.	Kaluston, koneiden ja työvälineiden hankkiminen, lisäystä	100 000
	VIII luku: 100 000.	

IX. Maataloudelliset tarkastuslaitokset.

Valtion siementarkastuslaitos.

11.	Sekalaiset menot, lisäystä	9 760

Maatalouskoneiden tutkimuslaitos.

18.	Kaluston ja koneiden hankkiminen, lisäystä	3 400
19.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	13 500
	IX luku: 26 660.	

X. Maa- ja vesirakennustyöt.

Maanviljelysinsinööripiirit.

4.	Tarverahat, lisäystä	20 000

Valtion avustukset ja lainat.

13.	Kuivatustyöt (siirtomääräraha), lisäystä	2 400 000
17.	Lainat vesihuoltolaitteiden rakentamiseen (siirtomääräraha), lisäystä	5 500 000

Muut kustannukset.

20. Vesiensuojelun tutkimus- ja suunnittelukustannukset (siirtomääräraha), lisäystä 200 000

X luku: 8 120 000.

XIII. Kalastus.

2. Valtion kalanviljelytoiminta, lisäystä 11 860

XIII luku: 11 860.

XIV. Maatalouden koe- ja tutkimustoiminta.

Paikalliskokeet.
Paikalliskoetoimisto.

17. Kasvinviljelykokeet, lisäystä 5 000

Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos.

21. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, lisäystä 50 000

XIV luku: 55 000.

XV. Maatalouden tukeminen.

Muut valtion avustukset ja lainat.

29. Poronhoidon edistäminen, lisäystä 5 583

XV luku: 5 583.

XVII. Metsähallitus.

11. Yleiset uittoväylät (siirtomääräraha), lisäystä 65 000

XVII luku: 65 000.

XVIII. Metsäopetus.

Valtion metsäoppilaitokset.

7. Metsäkonekaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 15 000

Muu valtion metsäopetus.

9. Metsätyömiesten ammattikoulutus, lisäystä 953 000

XVIII luku: 968 000.

XIX. Yksityismetsätalous.

2.	Metsänparannustöiden yleismenot, lisäystä	300 000
	XIX luku: 300 000.	

XX. Metsätieteellinen tutkimustoiminta.

Metsäntutkimuslaitos.

6.	Sekalaiset menot, lisäystä	3 000

Erinäiset tutkimukset.

12.	Metsien inventointi-, hakkuumäärä- ja puunkäyttötutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä	31 787
15.	Metsätyön tehostamistutkimukset, lisäystä	59 500
	XX luku: 94 287.	

XXI. Ilmatieteellinen keskuslaitos.

11.	Säätiedotus ja kansainvälinen ilmatieteellinen toiminta, lisäystä	22 900
	XXI luku: 22 900.	

XXII. Geodeettinen laitos.

4.	Käytännölliset työt, lisäystä	8 000
7.	Vuokra, lisäystä	42 132
	XXII luku: 50 132.	

XXV. Eläinlääketieteellinen korkeakoulu.

1.	Palkkaukset, lisäystä	212 135
	XXV luku: 212 135.	

XXVI. Erinäiset määrärahat.

1.	Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä	15 000
7.	Suomen osanotto kansainvälisten yhtymäin vuotuisiin kustannuksiin (arviomääräraha), lisäystä	1 300
18.	Rovalan ja Kitsin työkeskusten avustaminen, lisäystä	30 000
	XXVI luku: 46 300.	
	11 Pl.: 10 786 840.	

Kahdestoista Pääluokka.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön hallinnonala.

VII. Rakennushallitus.

15. Koneet ja kojeet, lisäystä 5 500
16. Rakennushallituksen puhelinvaihde (siirtomääräraha) 120 000

VII luku: 125 500.

VIII. Eräiden valtion kiinteistöjen rakentaminen.

2. Virastotalojen rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 720 000

VIII luku: 720 000.

IX. Lääninrakennustoimistot.

2. Ylimääräisen henkilökunnan palkkiot, lisäystä 135 000

IX luku: 135 000.

XII. Ilmailu.

10. Lentokenttien ja lentoreittien kaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 55 000
11. Lentokenttien ja lentoreittien rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 165 000

XII luku: 220 000.
12 Pl.: 1 200 500.

Kolmastoista Pääluokka.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

II. Merenkulkuhallitus.

2. Ylimääräisen ja tilapäisen henkilökunnan palkkaukset, lisäystä 19 692

II luku: 19 692.

III. Merenkulku- ja luotsipiirit.

Luotsipiirit.

17. Majakkain rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 285 000

III luku: 285 000.

IV. Merenkulkulaitoksen alukset.

1.	Palkkaukset, lisäystä	868 000
	IV luku: 868 000.	

VII. Teknillinen korkeakoulu.

5.	Sekalaiset menot, lisäystä	12 000
6.	Ylioppilaiden käytännöllinen harjoittelu, lisäystä	20 000
14.	Muuttokustannukset (kertameno), lisäystä	10 000
24.	Tampereen alaosaston opetusvälineiden, kokoelmien, kojeistojen ja kalustojen hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	25 000
	VII luku: 67 000.	

IX. Merenkulkuoppilaitokset.

9.	Uudisrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	1 000 000
	IX luku: 1 000 000.	

XIV. Geologinen tutkimuslaitos.

7.	Käytännöllis-geologiset tutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä	600 000
	XIV luku: 600 000.	

XV. Merentutkimuslaitos.

1.	Palkkaukset, lisäystä	350
9.	Jää- ym. tiedotukset, lisäystä	4 640
10.	Osanotto pysyväisen kansainvälisen merentutkimusneuvoston työhön, lisäystä	1 600
	XV luku: 6 590.	

XIX. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta.

5.	Tarverahat ja sekalaiset menot, lisäystä	1 500
	XIX luku: 1 500.	

XXI. Erinäiset määrärahat.

20.	Kansainvälinen yhteistyö merenkulkuhallinnon alalla, lisäystä	1 520
50.	Vientimaksulainojen kuoletuksista myönnettävät lainat (siirtomääräraha), lisäystä	8 415 018
55.	Valtion osallistuminen Siilinjärven apatiittiesiintymän hyväksikäyttöä varten perustettavaan osakeyhtiöön	500 000
	XXI luku: 8 916 538.	
	13 Pl.: 11 764 320.	

Neljästoista Pääluokka.

Sosiaaliministeriön hallinnonala.

I. Sosiaaliministeriö.

9. Vuokra, lisäystä 7 776

I luku: 7 776.

III. Työtuomioistuin.

4. Vuokra ja valaistus, lisäystä 1 350

III luku: 1 350.

IV. Työneuvosto.

4. Vuokra ja valaistus, lisäystä 2 650

IV luku: 2 650.

V. Tapaturmavirasto.

7. Painatus- ja sitomiskustannukset, lisäystä 7 000

V luku: 7 000.

IX. Sosiaalihuollon tarkastus.

1. Palkkaukset, lisäystä 900

IX luku: 900.

XI. Vajaamielislaitokset.

Valtion vajaamielislaitokset.

1. Palkkaukset, lisäystä 29 784

XI luku: 29 784.

XIII. Lastensuojelun avustaminen.

5. Lastentarhanopettajaseminaarien ylläpitäminen, lisäystä 27 200

XIII luku: 27 200.

XIV. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta aiheutuvat menot.

Huoltolat.

1. Palkkaukset, lisäystä 1 438

XIV luku: 1 438.

XVIII. Erinäiset määrärahat.

21. Sairausvakuutuslain ja kansaneläkelain mukaisen tarkastuslautakunnan menot (arviomääräraha), lisäystä 28 000

XVIII luku: 28 000.
14 Pl.: 106 098.

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset yleiset menot.

II. Erinäiset määrärahat.

34. Suomen itsenäisyysjuhlavuosi 1967 (arviomääräraha), lisäystä 409 600
41. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha) 2 650 000
42. Eräiden varallisuusvahinkojen korvaaminen Itävallan valtiolle 57 000

II luku: 3 116 600.

IV. Työllisyyden turvaaminen ja työttömyyden lieventäminen.

4. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 6 500 000

IV luku: 6 500 000.
15 Pl.: 9 616 600.

Kuudestoista Pääluokka.

Erinäisten hallinnonalain eläkkeet ja eläkkeen luonteiset avustukset.

IV. Erinäiset määrärahat.

6. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle eräistä eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä (arviomääräraha) 150 000

IV luku: 150 000.
16 Pl.: 150 000.

Seitsemästoista Pääluokka.

Menot valtionvelasta.

I. Ulkomaisen velan korko.

1. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha), lisäystä .. 449 200
2. Uusien ulkomaisten pitkäaikaisten lainojen korko (arviomääräraha), lisäystä 1 401 440

I luku: 1 850 640.

II. Kotimaisen velan korko.

1. Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha), lisäystä 9 140 160

II luku: 9 140 160.

V. Muut kustannukset valtionvelasta.

4. Vuoden 1961 säästöobligaatiolainojen pääomanlisäys (arviomääräraha) 695 000

V luku: 695 000.
17 Pl.: 11 685 800.

Kahdeksastoista Pääluokka.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

Valtionrautatiet.

I. Rautatiehallitus.

11. Sekalaiset menot, lisäystä 50 000

Käyttömenot: 50 000.

II. Rautatielaitoksen linjahallinto.

Liikkuva kalusto.

17. Korvaus vieraan liikkuvan kaluston käytöstä (arviomääräraha), lisäystä 1 000 000

Käyttömenot: 1 000 000.

Lisäystä valtionrautateiden vajaukseen 1 050 000

Posti- ja lennätinlaitos.

VI. Posti- ja lennätinlaitoksen linjahallinto.

36. Siirto posti- ja lennätinlaitoksen uudistusrahastoon, lisäystä 300 000
Posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenot:
300 000.

IX. Valtion tietokonekeskus.

4. Tietokoneiden ja niiden apukoneiden hankinnasta aiheutuvat menot (siirtomääräraha), lisäystä 155 000
Sijoitusmenot: 155 000.

X. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta.

9. Lapuan patruunatehtaan koeampumaradan rakentaminen (siirtomääräraha) 40 000
Sijoitusmenot: 40 000.

XIII. Maanmittaushallituksen kivipaino.

3. Tarveaineet ja työvälineet (arviomääräraha), lisäystä 140 000
Käyttömenot: 140 000.

Metsätalous.

XVII. Metsähallitus.

1. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä 47 203
Käyttömenot: 47 203.

XVIII. Aluehallinto ja hoitoalueiden talous.

28. Työkoneiden ja autojen hankkiminen sekä työmaarakennusten rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä 700 000
Metsätalouden sijoitusmenot: 700 000.

XXIII. Valtion liikeyrityksille, metsätaloudelle ja maatiloille yhteisesti.

1. Valtion liikelaitosten sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 1 000 000
Sijoitusmenot: 1 000 000.

18 Pl.:
Lisäystä sijoitusmenoihin ja vajaukseen: 3 245 000.
Lisäystä käyttömenoihin: 1 237 203.

Lisäystä menoihin:
68 023 358.

Samalla Eduskunta on päättänyt

oikeuttaa Valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1967 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Järvenpään kaupungin aloitteesta on käyty neuvotteluja aluevaihdosta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä. Järvenpään kaupunki haluaisi saada omistukseensa Järvenpään koulutilan hallinnassa olevaan Järvenpään tilaan RN:o 1254 Järvenpään kaupungin Järvenpään kylässä kuuluvan erillisen noin 56.29 hehtaarin suuruisen metsäpalstan ja luovuttaisi vastikkeeksi valtiolle Järvenpään kaupungin Vanhakylän kylässä sijaitsevasta Vanhakylä tilasta RN:o 1293 56.63 hehtaarin suuruisen määräalan ja Tuusulan kunnan Vanhakylän kylässä olevat Ketola RN:o 1267 ja Keto RN:o 1296 nimiset tilat kokonaan eli yhteensä maata 77.31 ha, josta peltoa 14.35 ha, niittyä 0.05 ha sekä metsämaata 62.91 ha.

Järvenpään kaupungilla on tarkoitus muodostaa pohjoiseen johtavan radan varteen yhtenäinen teollisuusalue. Siinä mielessä kaupunki on ostanut Järvenpään koulutilan metsäaluetta ympäröivät metsämaat. Tämä valtion omistama metsäalue sopisi näin ollen hyvin kaupungin tarkoituksiin. Kun toisaalta koulutilan metsäalueen hoidolle on jo monen vuoden ajan tuottanut melkoista haittaa sitä monelta taholta ympäröivä asutus, olisi myös Järvenpään koulutilan edun mukaista luovuttaa tämä metsäpalsta Järvenpään kaupungille ja saada sen tilalle rauhalliselta paikalta uusi metsäalue. Suunnitellussa vaihdossa lisääntyisi koulutilan metsäpinta-ala noin 7 ha:lla ja sen ohella saataisiin peltoa lisää 14.35 ha.

Vaihtosuhdetta määrättäessä on valtion metsämaapohja arvioitu kaupungin peltoon suhteessa 1:1 ja kaupungin metsämaahan suhteessa 1:1½. Valtion metsämaapohjan hinnaksi on otettu 1,80 mk/m², joten maapohjan arvo on 1 013 220 mk.

Puuston arvioinnin molemmilla alueilla on suorittanut Uudenmaan—Hämeen metsänhoitolautakunta, joka on saanut puuston arvoksi valtion maalla 298 096,20 mk ja kaupungin maalla 199 255,75 mk. Kun puuston arvot tasattaisiin siten, että valtion maalta hakataan vaihtosopimuksen mukaisesti Järvenpään koulutilan toimesta paikallisen metsänhoitoyhdistyksen leimauksen ja sovitun hinnoittelun mukaan puustoarvion osoittaman markkamääräisen erotuksen arvosta puita, jäisi vaihdon kokonaisarvoksi edellä mainittu valtion maapohjan arvo 1 013 220 mk. Lisäksi Järvenpään kaupunki suorittaisi tasoitussummana valtiolle 50 000 markkaa.

Edellä sanotun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioneuvosto oikeutetaan määräämillään ehdoilla vaihtamaan Järvenpään kaupungin Järvenpään kylässä olevasta Järvenpään tilasta RN:o 1254 noin 56.29 hehtaarin suuruinen määräala Järvenpään kaupungin omistamiin Tuusulan kunnan Vanhakylän kylässä

oleviin tiloihin Ketola RN:o 1^{267} ja Keto RN:o 1^{296} sekä noin 56.63 hehtaarin suuruiseen määräalaan Järvenpään kaupungin Vanhakylän kylässä olevasta Vanhakylän tilasta RN:o 1^{293}.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Lars Lindeman.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Eduskunta on 19 päivänä kuluvaa syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen N:o 70 laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella todennut hallituksen esityksessä tarkoitetun aluevaihdon tarpeelliseksi ja valtiolle edulliseksi ja on sen vuoksi, esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Kiviaho ja Puhakka.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 78 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 21 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 70 laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 21 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 78, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Järvenpään kaupungin välillä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioneuvosto oikeutetaan määräämillään ehdoilla vaihtamaan Järvenpään kaupungin Järvenpään kylässä olevasta Järvenpään tilasta RN:o 1^{254} noin 56.29 hehtaarin suuruinen määräala Järvenpään kaupungin omistamiin Tuusulan kunnan Vanhakylän kylässä oleviin tiloihin Ketola RN:o 1^{267} ja Keto RN:o 1^{296} sekä noin 56.63 hehtaarin suuruiseen määräalaan Järvenpään kaupungin Vanhakylän kylässä olevasta Vanhakylän tilasta RN:o 1^{293}.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi nuorten työntekijäin suojelusta.

Nuorten työntekijäin suojelulainsäädännössä voidaan erottaa toisistaan alinta työhönottoikää, työaikaa, vuosilomaa, työturvallisuutta ja muuta työsuojelua koskevat säännökset. Tämä lainsäädäntö on jakaantunut kahteen osaan, joista toinen koskee lähinnä teollisten ja toinen kaupallisten yritysten työssä olevia nuoria työntekijöitä.

Nuoria työntekijöitä koskevan lainsäädännön soveltamisala on rajoitettu määrättyihin yrityksiin ja töihin. Siten lasten ja nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön 31 päivänä heinäkuuta 1929 annettu laki (260/29) koskee pääasiassa teollisuus- ja käsityöliikkeitä sekä eräitä rakennustöitä. Kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista 24 päivänä lokakuuta 1919 annettu laki (132/19) koskee vain sanottuja liikkeitä.

Täysi-ikäisten työntekijäin suojelulainsäädäntöä uusittaessa on pyrkimyksenä ollut laajentaa sen soveltamisalaa koskemaan yleensä kaikkia työsuhteessa olevia henkilöitä lukuun ottamatta laissa nimenomaan mainittuja poikkeuksia. Näin on menetelty 2 päivänä elokuuta 1946 annettua työaikalakia (604/46) säädettäessä. Samaa periaatetta on noudatettu 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetussa työturvallisuuslaissa (299/58) ja työntekijäin vuosilomasta 30 päivänä huhtikuuta 1960 annetussa laissa (199/60). Näitä lakeja on sovellettava nuoriinkin työntekijöihin, mikäli heistä ei ole olemassa erityissäännöksiä.

Lähinnä täysi-ikäisten työntekijäin suojelua koskevasta kehityksestä on ollut seurauksena, että nuorten työntekijäin suojelusäännöstön puutteet ovat entisestään korostuneet. On työaloja, joilla ei ole olemassa mitään työntekijäin suojelua koskevia säännöksiä, ja toisia aloja, joilla vanhentuneista suojelumääräyksistä on muodostunut kehitystä ehkäisevä tekijä. Nuorten työntekijäin suojelulainsäädännön heikko tila on ollut korjausyritysten kohteena useita vuosia. Hallitus antoi vuoden 1957 valtiopäivillä esityksen Eduskunnalle laiksi nuorten työntekijäin suojelusta pääasiassa asiaa valmistaneen komitean ehdotuksen pohjalta, mutta esitystä ei ehditty Eduskunnassa silloin käsitellä. Eduskunnassa on myös viime vuosien aikana tehty laki- ja toivomusaloitteita nuorten työntekijäin suojelun kehittämiseksi.

Eduskunnalle nyt annettava esitys nuorten työntekijäin suojelusta perustuu olennaisilta osiltaan vuonna 1966 valmistuneeseen komiteanmietintöön. Esityksessä on pyritty voimassa olevien säännösten tarkistamiseen, täydentämiseen ja keskittämiseen ottamalla mahdollisuuksien mukaan huomioon, mitä tapahtunut ja parhaillaan tapahtuva elinkeinoelämän ja yleisen työsuojelulainsäädännön kehitys edellyttävät, jotta voitaisiin aikaansaada tarkoituksenmukainen ja käytännössä toteuttamiskelpoinen nuorten työntekijäin suojelusäännöstö.

Ehdotettu laki nuorten työntekijäin suojelusta olisi samalla tavalla kuin työaikalaki luonteeltaan yleislaki. Lakia olisi ehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan sovellettava jokaiseen työsuhteeseen, jossa nuori työntekijä sopimuksen perusteella vastikkeesta tekee työtä työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena. Poikkeuksen muodostaisivat vain ne työalat, jotka erikseen mainitaan. Kun virkasuhteessa olevan nuoren henkilön työ säännönmukaisesti kohdistuu samankaltaisten tehtävien suorittamiseen kuin työsuhteessa olevan nuoren henkilön työ, on pidetty asianmukaisena 2 momentin mukaan ehdottaa, että lakia sovellettaisiin myös virkasuhteessa oleviin nuoriin henkilöihin.

Lain soveltamispiirin ulkopuolelle jäisivät ehdotuksen 3 §:n mukaan kotitaloustyö työnantajan kodissa, mistä on voimassa kotiapulaislaki (1/49) erityissäännöksineen alaikäisistä kotiapulaisista, sekä laivatyö, josta ovat voimassa merimieslaki (341/55) ja merimiesten työaikalait (409/61 ja 410/61). Laivatyön jättäminen lain sovellutusalan

ulkopuolelle perustuu paitsi laivatyön erikoislaatuun myös siihen, että sanotun työn valvonta kuuluu merenkuluntarkastajille, ja siihen, että sanottua työtä koskevat suojelulait ovat verraten uusia. Vastaavasti kuin työturvallisuuslain (299/58) 3 §:ssä, on lisäksi ehdotettu, että lakia ei sovellettaisi nuoren työntekijän kotonaan suorittamaan työhön eikä muutoinkaan työhön, jota nuori työntekijä suorittaa sellaisissa oloissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa työn järjestelyä. Sen estämiseksi, että nuorelle työntekijälle annettaisiin kotityönä suoritettavaksi sellaista työtä, jota hänellä työturvallisuutta koskevien säännösten nojalla ei saada teettää tai saadaan teettää vain määrätyin ehdoin, esitetään säädettäväksi, että sopimuksen tekeminen tällaisen työn suorittamisesta on kiellettyä.

Poikkeukset lain yleisestä soveltamisalasta siten, ettei lakia miltään osin sovelleta työhön, rajoittuvat edellä mainittuihin kolmeen tapaukseen. Kaikki muut työalat ja työt kuuluisivat siten lain soveltamispiiriin. Lain joidenkin osien soveltamatta jättämiseen määrätyillä työaloilla ja töissä on kuitenkin havaittu olevan painavia syitä. Tällaisena perustavaa laatua olevana syynä on pidettävä sitä, missä määrässä lakia voidaan käytännössä soveltaa. Eräät työt ovat kiinteästi sidotut määrättyyn työympäristöön, toisten laatu vaatii työskentelyä useissa eri paikoissa lyhyenkin ajan kuluessa. Monet ulkosalla suoritettavat työt asettavat toisistaan suuresti poikkeavina vuodenaikoina työn järjestelylle erityisiä haittoja. Kuitenkin olisi myös tällaisia töitä suorittaviin työntekijöihin sovellettava lakiehdotuksen 4 §:n työturvallisuutta koskevia säännöksiä. Lain soveltamispiiriin tässä laajuudessa ehdotetaan 2 §:n mukaan kuulumaan työsuhteet maataloudessa, sen välittömässä yhteydessä suoritettavissa töissä ja sen sivuelinkeinoissa, mikäli tällaista elinkeinoa ei harjoiteta itsenäisenä yrityksenä, ja välittömästi niiden yhteydessä suoritettavissa rakennustöissä maaseudulla sekä työsuhteet metsä- ja uittotöissä. Samalla tavalla rajoitettuna tulisi ehdotettu laki koskemaan myös määrättyjä työnantajan perheen jäseniä sellaisessa liikkeessä, laitoksessa tai yrityksessä, jossa ei ole vierasta työvoimaa, sekä työnantajan taloudessa eläviä ja hänen luonaan työtä tekeviä perheen jäseniä.

Edellä tarkoitettuihin työsuhteisiin tulisi 2 momentin mukaan lisäksi sovellettavaksi säännös, joka koskee työnantajan velvollisuutta pitää luetteloa niistä nuorista työntekijöistä, jotka on otettu työhön toistaiseksi tai vähintään kahden kuukauden ajaksi tai jotka ovat olleet työssä kaksi kuukautta. Mainittu velvollisuus on ehdotettu ulotettavaksi koskemaan maataloutta sekä metsä- ja uittotöitä. Metsänhakkuu-, metsäajo- ja uittotöihin tulisi lisäksi sovellettavaksi, mitä lakiehdotuksessa on säädetty nuoren henkilön vähimmäisiästä ja oppivelvollisuuden suorittamisesta edellytyksenä työhön ottamiselle sekä työnantajan velvollisuudesta luotettavasti selvittää nuoren henkilön ikä ja oppivelvollisuuden suorittaminen.

Perusteena sille, että työturvallisuutta koskevia säännöksiä olisi sovellettava kaikkien lueteltujen työalojen työsuhteisiin, on se, että koneellistuva maa- ja metsätalous sisältää monia nuorille työntekijöille vaarallisina pidettäviä töitä. Töiden koneellistaminen on tosin vähentänyt työn raskautta, mutta näin saavutettua etua vähentää nuoren työntekijän tapaturma-alttius, mikä on seurausta nuoren tottumattomuudesta tällaiseen työhön. Lisäperusteena on myös se käytännöllinen seikka, että maaseudulla nuorukaisen päästyä koulusta hänen valittavanaan on vähän muita ammatteja kuin metsätyö.

Lainsäädännössä on joukko työturvallisuutta koskevia säännöksiä, joita on sovellettava myös nuoriin työntekijöihin, vaikka niissä ei tästä nimenomaan mainita. Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin mukaan työnantajan olisi otettava varteen edelleen ne säännökset, jotka muissa laeissa, asetuksissa, viranomaisten päätöksissä ja ohjeissa on annettu nimenomaan nuoria työntekijöitä koskevina. Mikäli ne eivät olisi esteenä nuoren työntekijän työssä pitämiselle, työnantaja olisi oikeutettu ottamaan hänet työhön. Tällöin työnantajalle syntyisi velvollisuus huolehtia siitä, että työ ei ole nuoren työntekijän ruumiilliselle, henkiselle tai siveelliselle kehitykselle vahingoksi ja ettei työ vaadi suurempaa ponnistusta kuin hänen ikäänsä ja voimiinsa katsoen on kohtuullista. Kun nuorelle työntekijälle usein on ominaista ammattitaidon ja työkokemuksen puute, työnantaja olisi velvollinen ottamaan aina selkoa, voidaanko työntekijällä katsoa olevan työhön tarvittava taito ja kokemus. Jollei näin olisi, työnantajan olisi pidettävä huoli siitä, että nuori työntekijä saa opetusta ja ohjausta, jotta hän välttyisi aiheuttamasta tapaturman

vaaraa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan hallitukselle annettavaksi valta asetuksella säätää, onko nuoria työntekijöitä lupa pitää sellaisissa töissä, joissa on erityinen tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara, tai jotka voivat olla nuorelle itselleen tai muille vahingoksi. Kun tällaisiinkin töihin tulisi nuoria työntekijöitä koulutustarkoituksessa voida käyttää, ehdotetaan, että nuoren työssä pitämiselle voitaisiin tällöin asettaa tarvittavia ehtoja.

Lasten ja nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön annetun lain samoin kuin kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain mukaan 14 vuotta nuorempaa lasta ei saa käyttää näiden lakien alaiseen työhön. Ensinmainitun lain alaiseen työhön saadaan kuitenkin käyttää sanottua ikää nuorempaakin lasta, mikäli työ on julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä, jota lapsi suorittaa oppilaana ammattikoulussa.

Kansainvälisen sopimuksen (1937) mukaan teollisuustyössä ei saa pitää lasta, joka on 15 vuotta nuorempi. Tämä koskee myös työnantajan perheen jäseniä, paitsi jos työ ei ole vaaralliseksi katsottavaa. Poikkeuksen muodostaa myös lapsen ammattikoulussa suorittama työ, jos se on julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa. Muuhun kuin teollisuustyöhön pääsyä varten kansainvälinen sopimus (1937) edellyttää lapselta täytettyä 15 vuoden ikää ja lisäksi sitä, ettei hän enää ole oppivelvollisuuden alainen. Tästä pääsäännöstä voidaan kuitenkin myöntää poikkeuksia, milloin lapsi on täyttänyt 13 vuotta ja kysymyksessä on kevyt ja vaaraton työ.

Oppivelvollisuutta koskevat säännökset sisältyvät meillä kansakoululakiin (247/57). Sen mukaan oppivelvollisuuden suorittaminen alkaa syyslukukauden alussa sinä kalenterivuonna, jonka kuluessa lapsi täyttää 7 vuotta, ja päättyy, jollei oppivelvollisuutta ole sitä ennen täytetty, kevätlukukauden lopussa sinä kalenterivuonna, jonka kuluessa lapsi täyttää 16 vuotta. Oppivelvollisuus on täytetty, kun lapsi on käynyt kansakoulun tai muutoin saavuttanut vastaavat oppimäärät. Lapsi voi eräissä maalaiskunnissa 13 vuotta täyttäneenä olla oppivelvollisuutensa suorittanut. Pääsäännön mukaan kuitenkin oppilas, joka normaalilla tavalla on käynyt varsinaisen kansa- ja sitä seuraavan kansalaiskoulun, on päästötodistuksen saadessaan 15 vuotta täyttänyt tai saman kalenterivuoden kuluessa sanotun iän täyttävä.

Jottei oppivelvollisuutensa täyttäneelle nuorelle henkilölle jäisi monessa tapauksessa haitalliseksi osoittautunutta väliaikaa koulunkäynnin ja työnteon aloittamisen välille, on pidetty asianmukaisena 5 §:n 1 momentin mukaan ehdottaa, että työhön saataisiin ottaa oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, joka on täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana täyttää 15 vuotta. Tällä järjestelyllä päästäisiin paitsi yhteen yleiseen ikärajaan, myös varsin lähelle niitä vähimmäisvaatimuksia, jotka edellä mainitut kansainväliset sopimukset asettavat. Oppivelvollisuuden suorittamista koskeva ehto olisi ensisijainen siten, että oppivelvollisuuden lisääntyessä ja koulunkäyntiajan pitentyessä tilaisuus työelämän palvelukseen tulemiseen siirtyy. Saman pykälän 2 momentin mukaan saataisiin 14 vuotta täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana sanotun iän täyttävä lapsi ottaa työhön, jos työ on koulujen loma-aikoina tehtävää erityisen kevyttä työtä. Tällainenkin työ saisi jatkua enintään ajan, joka vastaa kahta kolmasosaa koulutyön keskeyttävästä loma-ajasta.

Työaikalain sekä kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain muuttamista koskevat lait (713/65 ja 746/65) toteuttavat kansainvälisen työkonferenssin vuonna 1962 hyväksymän työajan lyhentämistä koskevan suosituksen tavoitteet. Säännöllinen työaika tulee mainittujen lakien alaisissa töissä järjestettäväksi siten, että se on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa, tai ainakin niin, että viikoittainen säännöllinen työaika on tietynpituisena ajanjaksona keskimäärin enintään 40 tuntia viikossa. Tällöin tarve nuorten työntekijäin työaikaa sääntelevien normien erikoisasemaan saattamiseksi verrattuna täysi-ikäisten työntekijäin vastaaviin normeihin vähenee. Nuorten työntekijäin työaikaa koskeva järjestely, joka poikkeaa saman työpaikan täysi-ikäisten työntekijäin työaikojen järjestelystä, voi vaikeuttaa lapsen ja nuoren henkilön työelämään sijoittumista.

Edellä mainituista syistä on pidetty tarkoituksenmukaisena 6 §:ssä ehdottaa, että 15 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän säännöllinen työaika tulisi olemaan enintään yhtä pitkä kuin 18 vuotta täyttäneen työntekijän säännöllinen työaika. Ikäraja, joka osoittaa, onko työntekijään sovellettava lapsia vai

nuoria henkilöitä tarkoittavia säännöksiä, tulisi siten olemaan sama kuin nykyisin työaloilla, joihin sovelletaan nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön annettua lakia. Viikkotuntien lukumäärä 48 tulisi niin ikään olemaan sama kuin sanotussa laissa, kun taas vuorokautisen työajan enimmäispituus saattaisi olla 9 tuntia aikaisemman 8 tunnin sijasta. Tämän mukaisesti myös nuoret voisivat tehdä ylimääräisen vapaapäivän saamiseksi sanotun päivän työtunnit ennakolta tai jälkeenpäin muina viikonpäivinä. Pykälän 2 momenttiin sisältyvät määräykset 15 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän vuorokautisen ja viikoittaisen työajan enimmäismääristä. Tarkoitetut ajat, 9 ja 48 tuntia olisivat toisiaan täydentäen samanaikaisesti voimassa riippumatta siitä, miten nuoren säännöllinen työaika olisi järjestetty. Nuorta työntekijää ei saisi pitää ylityössä, jota tehdään vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi. Sellaisessa ylityössä, joka ei ylitä säännöllistä vuorokautista työaikaa, mutta joka ylittää muun säännöllisen työajan, 15 vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää saisi pitää enintään 80 tuntia kalenterivuoden aikana ja työneuvoston luvalla lisäksi enintään 40 tuntia kalenterivuoden aikana. Sen johdosta, että nuoren työaika ei saisi ylittää 48 tuntia viikossa, kolmiviikkoisjakson aikana tehdyn ylityön enimmäismäärä tulisi olemaan enintään 24 tuntia. Töissä, joissa viikoittainen säännöllinen työaika on määrätty, viikoittainen ylityön enimmäismäärä tulisi olemaan enintään 8 tuntia. Aloittamis- ja lopettamistyönä tehdyt ylityötunnit luettaisiin nuoren työntekijän osalta suurinta vuotuista ylityötuntimäärää laskettaessa yhteen hänelle sallitun ylityön tuntimäärien kanssa. Tästä johtuen nuorella työntekijällä ei aloittamis- ja lopettamistyötä teettämällä päästäisi korottamaan vuotuisen ylityön enimmäismäärää.

Ehdotuksen 7 §:n mukaan 15 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän työaika olisi sijoitettava kello 6:n ja kello 21:n väliseen aikaan. Säännös vastaisi työaikalain yötyökieltoa koskevaa säännöstä. Pykälän 2 momentin mukaan sallittaisiin kuitenkin yrityksissä, joissa on käytössä vuorotyö, 16 vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää pitää kaksivuorotyössä enintään kello 1:een asti. Edellytyksenä nuoren työntekijän pitämiselle yötyössä olisi, että hän suorittaa julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattiopin saamiseksi. Tällainen yötyö voisi tulla kysymykseen lähinnä teollisuuslaitoksen ammattikoulun toisen ja sitä ylemmän vuosikurssin oppilaiden osalta. Tämän määräyksen soveltamisen ei kuitenkaan tarvitse rajoittua yksistään koulumuotoiseen ammattiopetukseen, vaan siihen voitaisiin rinnastaa myös lähinnä työpaikoilla tapahtuva systemaattinen työnopetus, johon liittyy vastaavanlainen kurssimuotoinen, ammattikasvatusviranomaisten hyväksymä koulutustoiminta. Säännös sallisi nuorten naispuolisten työntekijäin yötyön samoin edellytyksin kuin miespuolistenkin. Kaksivuorotyön sallimista kello 1:een tukee työaikalaissa oleva vastaava säännös. Myös kaksivuorotyössä tulisi yhtäläisesti kuin yksivuorotyössä olla mahdollista tehdä yhden vapaapäiväksi jäävän työpäivän työaikaa vastaavat työtunnit muina työpäivinä. Pykälän 3 momentissa olevan säännöksen mukaan saataisiin yrityksissä, joissa on käytössä kolmeen tai sitä useampaan vuoroon järjestetty työ, 16 vuotta täyttänyttä miespuolista nuorta työntekijää, milloin hänen ammattikehityksensä sitä välttämättömästi vaatisi, pitää työssä yön aikana työneuvoston luvalla ja sen määräämin ehdoin. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan 15 vuotta täyttäneelle nuorelle työntekijälle annettavaksi vähintään 12 tuntia käsittävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa.

Viisitoista vuotta nuoremman työntekijän työaika saisi 8 §:n mukaan olla enintään 7 tuntia vuorokaudessa ja 36 tuntia viikossa. Yötyökielto koskisi kello 19:n ja kello 7:n välistä aikaa ja työntekijälle annettavan lepoajan tulisi käsittää vähintään 14 peräkkäistä tuntia. Pykälän 2 momentissa työnantaja velvoitettaisiin antamaan työntekijälle vähintään tunnin pituinen lepoaika, jos nuoren työaika olisi pitempi kuin 5 tuntia. Pykälän 3 momentin mukaan työntekijälle olisi annettava vähintään 38 tuntia käsittävä yhdenjaksoinen viikkolepo.

Ehdotuksen 9 §:ään sisältyvä säännös matkaan käytetyn ajan lukemisesta työaikaan vastaa työaikalain vastaavaa säännöstä ja sen ottaminen lakiehdotukseen aiheutuu lakien soveltamisalojen erosta.

Työehtosopimukseen perustuen ammattikoulua käyvän nuoren työntekijän työ- ja koulutunnit eivät ehdotuksen 10 §:n mukaan saisi ylittää 48 tuntia viikossa, ja tällöin hänelle olisi järjestettävä päivittäin tilaisuus ruokailuun ja riittäviin lepoaikoihin.

Ehdotuksen 11 §:ään sisältyvä hätätyösäännös vastaa työaikalain samaa säännöstä. Poikkeuksena ovat kuitenkin sellaiset nuoret työntekijät, jotka eivät ole täyttäneet 15 vuotta. Heidän osaltaan työajan pitennys saisi muista työntekijöistä poiketen jatkua enintään kahden viikon ajan.

Ylityöstä, hätätyöstä ja sunnuntaina tai kirkollisena juhlapäivänä tehdystä työstä, samoin kuin siitä maksettavasta korotetusta palkasta olisi ehdotuksen 12 §:n mukaan voimassa, mitä siitä työaikalaissa säädetään, jollei muussa työaikaa koskevassa laissa, jota sovelletaan työntekijän tekemään työhön, ole siitä toisin säädetty. Säännös ottaa huomioon, että lakia sovellettaisiin sellaisillakin työaloilla, joita työaikalain säännökset eivät koske.

Ehdotuksen 13 §:ssä olevan säännöksen tarkoituksena on antaa takeet siitä, ettei alle 18 vuotiasta henkilöä oteta työhön eikä saateta työskentelemään sellaisten olojen alaisena, joita hänen ikänsä ei vielä edellytä. Oppivelvollisuuden suorittamisen tarkistamisella pyritään siihen, ettei oppilaalle syntyisi houkutusta ennenaikaisesti päättää oppivelvollisuuskoulun käymistä ja sen sijaan ryhtyä työhön. Oppivelvollisuuden täyttämisen tarkistaminen voisi ilmeisesti soveliaimmin tapahtua koulun päästötodistuksen avulla. Poikkeuksena siitä, että oppivelvollisuuden suorittamisen tarkistus on yhtä tärkeä kuin iän toteaminen, olisivat 5 §:n 2 momentissa mainitut oppivelvollisten nuorten loman-aikaiset työsuhteet. Ikää koskevasta viranomaisen antamasta todistuksesta ei saisi periä maksua. Tätä pykälää tultaisiin soveltamaan myös 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa metsänhakkuu-, metsäajo- ja uittotöissä.

Ehdotuksen 14 § sisältää säännökset lääkärintarkastuksesta. Jatkuvan rasituksen vaikutusta nuoren työntekijän kehitykseen vähentävät lyhentyvä työaika ja pitentyvät vapaa- ja loma-ajat. Etenkin suurehkoissa työpaikoissa on päästy siihen, että työntekijät ovat tulleet paitsi pakollisen työhöntulotarkastuksen myös jatkuvan lääkärinvalvonnan alaisiksi. Meillä ei toistaiseksi ole lääkäreitä tarvetta vastaavasti, minkä lisäksi lääkäreiden jakaantuminen valtakunnan eri osiin on epätasainen. Asian tärkeyden vuoksi on kuitenkin pidetty nykyisessä vaiheessa perusteltuna ehdottaa, että nuoret työntekijät työhön tullessaan joutuisivat lääkärintarkastukseen, jossa todettaisiin, onko työ heidän terveydelleen ja kehitykselleen vahingoksi. Tarkastuksesta olisivat vapautetut nuoret työntekijät, joiden työsopimus koskee kevyttä liike- tai toimistotyötä tahi muuta niihin verrattavaa työtä. Tarkastuksesta olisivat vapautetut lisäksi ne työntekijät, joilla olisi esitettävänään koululääkärin antama lääkärintodistus, korvauksetta annettu lääkärintodistus tai jo korvatuksi tullut lääkärintodistus, joka riittävästi selvittää heidän soveltuvuutensa työhön ja joka ei ole yhtä vuotta vanhempi. Jotta lääkärintarkastuksen järjestämisen vaikeus ei kohtuuttomasti vaikeuttaisi nuoren työntekijän työhön pääsyä eikä estäisi työnantajaa ottamasta häntä työhön koeajaksi, ehdotetaan, että lääkärintarkastus voitaisiin toimittaa yhden kuukauden kuluessa työnteon aloittamisesta.

Lääkärintarkastusta ei 14 §:n 2 momentin mukaan olisi tarpeen suorittaa, milloin sopimus koskee koulujen loma-aikana tehtävää työtä tai jos työsuhde on tarkoitettu kestämään enintään kaksi kuukautta. Jos kuitenkin töiden jatkuvasta suorittamisesta voisi johtua nuorelle työntekijälle terveyttä tai kehitystä uhkaavaa erityistä vaaraa, olisi lääkärintarkastus silti suoritettava. Jos työsuhde jatkuisi yli kaksi kuukautta, olisi lääkärintarkastus toimitettava viipymättä. Valtioneuvostolle ehdotetaan 3 momentin mukaan myönnettäväksi oikeus määrätä suoritettavaksi nuorten työntekijäin määräaikaisia lääkärintarkastuksia, jos työn jatkuvasta suorittamisesta voi heille aiheutua erityistä vaaraa. Eri työpaikkojen olojen samallakin työalalla suuresti vaihdellessa on pidetty aiheellisena ehdottaa 4 momentissa, että valtion ammattientarkastaja voisi aiheen ilmaantuessa velvoittaa työnantajan enintään kaksi kertaa vuodessa järjestämään tietyn nuoren työntekijän toistuvia lääkärintarkastuksia tai määräajassa hankkimaan selvityksen siitä, onko tietyn nuoren työntekijän työssä pitäminen hänen terveydelleen tai kehitykselleen vahingoksi. Riittävän nopean korjauksen saamiseksi silloin, kun nuorta työntekijää pidetään työssä, jossa tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara on ilmeinen, valtion ammattientarkastajalle ehdotetaan annettavaksi 5 momentissa valta kieltää käyttämästä nuorta työntekijää tällaiseen työhön. Kun on ilmeistä, että nuorten työntekijäin lääkärintarkastukset ja niiden nojalla annettavat lausunnot tulevat käytännössä vaatimaan vakiin-

tuneen muodon, ehdotetaan 6 momentissa, että sosiaaliministeriöllä olisi oikeus lääkintöhallitusta kuultuaan antaa tarkempia ohjeita lääkärintarkastuksessa huomioon otettavista seikoista. Lopuksi 14 § sisältäisi säännöksen, ettei nuori työntekijä saisi kieltäytyä alistumasta tässä tarkoitettuun lääkärintarkastukseen.

Koska valtion ammattientarkastajalle on ehdotettu annettavaksi verrattain suuri valta työnantajan velvoittamiseksi toistuvien lääkärintarkastusten suorittamiseen ja selvitysten hankkimiseen, on katsottu tarpeelliseksi, että ammattientarkastajan määräykseen tai kieltoon saataisiin hakea muutosta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta ammattientarkastajan antamaan käskyyn tai kieltoon on erikseen ammattientarkastuslain (72/27) 7 §:n 2 momentissa säädetty.

Ehdotuksen 16 §:n 1 momentin mukaan työnantajan, lukuun ottamatta 2 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja, olisi pidettävä työpaikoittain luetteloa niistä nuorista työntekijöistä, jotka on otettu työhön toistaiseksi tai vähintään kahden kuukauden ajaksi tahi jotka ovat olleet työssä kaksi kuukautta. Pykälän 2 momentti määrittelisi ne tiedot, jotka mainitusta luettelosta tai työnantajan muista kirjoista tulisi käydä selville, jotta nuoren henkilötiedot, oppivelvollisuus-, työ- ja muut asiaan vaikuttavat suhteet olisi valvontaa suorittavan viranomaisen mahdollista todeta. Työntekijän ikää koskeva ja hänen terveydentilastaan kulloinkin tarvittava selvitys olisi 3 momentin perusteella liitettävä edellä tarkoitettuun luetteloon. Ammattientarkastusviranomaisten olisi jo ennen menoaan valvottavana olevalle työpaikalle saatava tieto siitä, onko siellä työssä nuoria työntekijöitä. Sen vuoksi ehdotetaan pykälän 4 momenttiin otettavaksi säännös, että työnantajan olisi vuosittain ennen helmikuun loppua lähetettävä valtion ammattientarkastajalle 1 momentissa tarkoitetusta luettelosta jäljennös jokaisesta työpaikasta, jossa työaikaa koskevien säännösten noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastusviranomaiselle.

Ehdotuksen 17 §:ään on sisällytetty säännös, jonka mukaan asetuksella voitaisiin säätää, että nuorella työntekijällä tulee olla maksuton työsuojelukirja, josta asetuksessa annettaisiin tarkemmat määräykset. Ruotsissa on työkirjajärjestelmän ilmoitettu toimivan hyvin. Koulut antavat työkirjan oppilaalle maksutta niin kauan kuin hän käy koulua tai oppivelvollisuutensa suorittaneena lähtee koulusta. Työkirjassa on henkilö- ja koulunkäyntitietojen ohessa koululääkärin antama todistus alaikäisen terveydentilasta ja ruumiinkehityksestä. Alaikäisen työhön käyttämistä koskevat asiakirjat on koottu yhteen, mikä edistää niiden säilymistä. Sekä työnantajat että alaikäiset tuntevat järjestelmän käytön. Alaikäistä suojellaan työkirjan avulla työstä, joka ei sovellu hänelle. Meillä sekä kouluolot että koulua käyvien nuorten henkilöiden lääkärintarkastukset ovat jo tällä hetkellä sillä tasolla, että niiden varaan voidaan perustaa meille sopivan järjestelmän käyttöön otto. Sitä varten on kuitenkin voitava nykyistä joustavammin sopeuttaa keskenään ne tarkastukset, joita lääkärit nykyään toimittavat kouluissa, ammatinvalinnan ohjausta hoitavien viranomaisten apuna ja tulotarkastuksina työpaikoilla.

Lain yhdenmukaista soveltamista edistämään ehdotetaan sen 18 §:n 1 momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan työneuvoston olisi ratkaistava, onko alle 18 vuotiaan henkilön suhdetta työn teettäjään pidettävä laissa tarkoitettuna työ- tai virkasuhteena. Pykälän 2 ja 3 momentissa olevat säännökset koskevat ammattientarkastajan velvollisuutta pyytää työneuvoston ratkaisu asianomaisen sitä halutessa ja tuomioistuimen vastaavaa velvollisuutta vireillä olevan oikeudenkäynnin aikana.

Kaikissa tapauksissa ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että nuoren työntekijän työ olisi järjestettävä yksinomaan kello 6:n ja kello 21:n välisenä aikana. Näin on laita erityisesti silloin, kun nuoren työntekijän tarpeellinen valmentautuminen ammattiin välttämättömästi vaatii hänen tutustumistaan yrityksessä suoritettaviin töihin. Työhön osallistumisen välityksellä tapahtuva ammattiin valmentautuminen on vielä pääsääntönä. Tämän vuoksi on ehdotuksen 19 §:n 1 momenttiin otettu säännös, jonka mukaan nuoria työntekijöitä saataisiin ammattiopin saamiseksi pitää työssä yrityksessä, jossa on käytössä vuorotyö. Kun yötyö on nuoren henkilön kehitykselle haitallisempaa kuin muuna vuorokauden aikana suoritettu työ, olisi ehdotuksen mukaan yötyöhön osallistumisen edellytyksenä täytetty 16 vuoden ikä. Milloin nuorukaista voitaisiin pitää työssä kello 21:n ja kello 6:n välisenä aikana, työneuvoston asiana olisi harkita, olisiko sanottu yötyö

nuorukaisen ammattikehityksen välttämättömästi vaatimaa.

Esitetystä on käynyt selville, että nuorten työntekijäin yötyökiellon soveltamisessa tulee esiintymään jouston tarvetta. Kun käytännössä poikkeukset joillakin työaloilla saattaisivat muodostaa huomattavan laajuuden, on pidetty asianmukaisena 19 §:n 2 momentissa ehdottaa, että valtioneuvostolla olisi oikeus työneuvoston esityksestä myöntää tiettyä työtä tai ammattia koskevia yleisiä poikkeuksia 15 vuotta täyttäneiden nuorten työntekijäin yötyökieltoa koskevista säännöksistä.

Kaikissa tapauksissa ei ilmeisesti voida päästä yksimielisyyteen tai kaikilla työnantajilla ei ole riittävää tietoa siitä, miten on arvosteltava työn laatua edellytyksenä oppivelvollisuusikäisen nuoren lomanaikaiseen työhön ottamiselle tai pakollisen lääkärintarkastuksen toimeenpanolle. Lakiehdotuksen 20 §:n mukaan ratkaisua työneuvostolta voisivat pyytää samat viranomaiset tai elimet, jotka 18 §:n mukaan voisivat pyytää ratkaisua työ- tai virkasuhteen olemassaolosta.

Lakiehdotuksen 21 §:n säännös tehostaa lain noudattamista työpaikoilla samanlaisen julkipanovelvollisuuden avulla kuin mikä on säädetty jo voimassa olevissa työntekijäin suojelulaeissa.

Kun ehdotettu laki koskisi nuoria työntekijöitä, on sen noudattamisen valvontaa pidettävä erityisen tärkeänä. Valvonta kuuluisi 22 §:n mukaan ammattientarkastusviranomaisille ja heidän tehtävistään voitaisiin asetuksella antaa tarpeellisiksi osoittautuvat erityissäännökset.

Lakiehdotuksen 23 § ottaa huomioon, että laki ei sisällä tyhjentävää luetteloa kaikista niistä säännöksistä, joita on noudatettava, kun työntekijänä on alle 18 vuotias henkilö. Työsuhteeseen olisi sovellettava tässä laissa avoimeksi jääneeltä osalta kulloinkin sitä lakia, jota sovelletaan työhön kysymyksessä olevalla työalalla. Alle 18 vuotiaan henkilön suorittamaan työhön saattaa muussakin lainsäädännössä kohdistua hänen siveellisen kehityksensä suojelemiseksi tarkoitettuja määräyksiä, joiden syrjäyttämistä tämän lain soveltamisen vuoksi ei saa tapahtua.

Ehdotettu 24 § sisältää samat periaatteet lain tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomisesta kuin mitkä on omaksuttu työntekijäin suojelua tarkoittavissa laeissa yleensä.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
nuorten työntekijäin suojelusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tätä lakia on jäljempänä mainittavin poikkeuksin sovellettava työsuhteeseen, jossa kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö, nuori työntekijä, sopimuksen perusteella vastikkeesta tekee työtä toiselle, työnantajalle, tämän johdon ja valvonnan alaisena. Vastikkeeksi katsotaan jokainen etu, jolla on taloudellista arvoa.

Mitä tässä laissa säädetään nuoresta työntekijästä ja hänen työnantajastaan, on sovellettava myös virkasuhteeseen, jonka toisena osapuolena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö.

2 §.

Ainoastaan 4 §:ssä olevia ja sen nojalla annettuja säännöksiä on sovellettava työsuhteeseen:

1) maataloudessa, sen välittömässä yhteydessä suoritettavissa töissä ja sen sivuelinkeinoissa, mikäli viimeksi mainittuja ei harjoiteta itsenäisinä yrityksinä, sekä välittömästi niiden yhteydessä suoritettavissa rakennustöissä maaseudulla;

2) metsä- ja uittotöissä;

3) liikkeessä, laitoksessa tai yrityksessä, jossa ei ole muita työntekijöitä kuin työnantajan taloudessa vakinaisesti elävä, hänelle

tai hänen aviopuolisolleen suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa sukua oleva henkilö tai hänen ottolapsensa, ottovanhempansa tai jonkun tässä mainitun puoliso; sekä

4) työsuhteeseen, jossa työntekijä työnantajansa taloudessa eläen tekee työtä tämän luona ja on hänelle sukua 3 kohdassa mainitulla tavalla tai on hänen ottolapsensa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, on edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa töissä soveltuvin osin noudatettava, mitä 16 §:ssä on luettelon pitämisestä säädetty. Metsänhakkuu-, metsäajo- ja uittotöissä sovellettakoon lisäksi, mitä 5 ja 13 §:ssä on työhön ottamisesta säädetty.

3 §.

Tämä laki ei koske:

1) kotitaloutta;

2) laivatyötä; eikä

3) työtä, jota nuori työntekijä työnantajansa taloudessa elämättä tekee kotonaan tai muutoin sellaisissa olosuhteissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa sen järjestelyä. Kuitenkaan ei ole sallittua tehdä nuoren työntekijän kanssa sopimusta sellaisesta työstä, jota hänellä 4 §:ssä olevien tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan ei saa teettää.

4 §.

Sen lisäksi, mitä työturvallisuuslainsäädännössä on työntekijäin suojelemisesta säädetty, työnantajan on huolehdittava siitä, että työ ei ole nuoren työntekijän ruumiilliselle, henkiselle tai siveelliselle kehitykselle vahingoksi ja ettei se vaadi suurempaa ponnistusta kuin hänen ikäänsä ja voimiinsa katsoen on kohtuullista. Työnantajan on lisäksi huolehdittava, että nuori työntekijä, jolla ei ole työhön tarvittavaa ammattitaitoa ja kokemusta, saa opetusta ja ohjausta työhönsä sekä työolojen, ikänsä ja muiden ominaisuuksiensa edellyttämää henkilökohtaista opastusta työssä niin, että hän välttyy aiheuttamasta tapaturman vaaraa itselleen tai muille.

Asetuksella voidaan säätää, että töihin, joissa on tarjona erityinen tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara tai jotka voivat 1 momentissa mainitulla tavalla olla nuorelle työntekijälle itselleen tai muille vahingoksi, ei ole lupa käyttää nuoria työntekijöitä tai että heitä saadaan käyttää niihin vain määrätyin ehdoin.

5 §.

Työhön saadaan ottaa oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, joka on täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana täyttää viisitoista vuotta.

Kuitenkin saadaan neljätoista vuotta täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana sanotun iän täyttävä henkilö ottaa työhön, jos se on koulujen loma-aikana tehtävää erityisen kevyttä työtä, enintään ajaksi, joka vastaa kahta kolmasosaa hänelle kulloinkin annetusta loma-ajasta.

6 §.

Viisitoista vuotta täyttäneen nuoren työntekijän säännöllinen työaika saa olla enintään yhtä pitkä kuin kahdeksantoista vuotta täyttäneen työntekijän säännöllinen työaika siinä työssä, jota nuori työntekijä tekee.

Tässä pykälässä tarkoitettua nuorta työntekijää älköön pidettäkö ylityössä, jota tehdään vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi, älköönkä muussakaan säännöllisen työajan lisäksi tehdyssä ylityössä enempää kuin 80 tuntia tai, jos työneuvosto erityisistä syistä antaa luvan, sen lisäksi enintään 40 tuntia kalenterivuodessa. Nuoren työntekijän työaika älköön ylittäkö 9 tuntia vuorokaudessa eikä 48 tuntia viikossa.

7 §.

Viisitoista vuotta täyttäneen nuoren työntekijän työaika on sijoitettava kello 6:n ja kello 21:n väliseen aikaan.

Kuitenkin saadaan yrityksissä, joissa on käytössä vuorotyö, kuusitoista vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää, joka suorittaa julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattiopin saamiseksi, pitää kaksivuorotyössä enintään kello 1:een asti.

Edellä 1 momentissa olevan säännöksen estämättä saadaan yrityksissä, joissa on käytössä kolmeen tai useampaan vuoroon järjestetty työ, kuusitoista vuotta täyttänyttä miespuolista nuorta työntekijää, milloin hänen ammattikehityksensä sitä välttämättömästi vaatii, pitää työneuvoston luvalla ja sen tarkemmin määräämin ehdoin työssä yön aikana.

Tässä pykälässä tarkoitetulle työntekijälle on annettava vähintään 12 tuntia käsittävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa.

8 §.

Viittätoista vuotta nuoremman työntekijän työaika saa olla enintään 7 tuntia vuorokau-

dessa ja 36 tuntia viikossa. Työaika on sijoitettava kello 7:n ja kello 19:n väliseen aikaan ja työntekijälle on annettava vähintään 14 tuntia käsittävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa.

Milloin tässä pykälässä tarkoitetun työntekijän työaika vuorokaudessa on pitempi kuin 5 tuntia, työntekijälle on annettava työn aikana ainakin yksi säännöllinen, vähintään tunnin kestävä lepoaika, jonka aikana hän saa esteettömästi poistua työpaikalta ja jota ei lueta työaikaan.

Tässä pykälässä tarkoitetulle työntekijälle on annettava vähintään 38 tuntia käsittävä yhdenjaksoinen viikkolepo.

9 §.

Työaikaan luetaan myös se aika, joka kuluu matkaan työnantajan määräämästä lähtöpaikasta varsinaiseen työntekopaikkaan ja sieltä palaamiseen. Muussa tapauksessa matkaan käytettyä aikaa ei lueta työaikaan, ellei siitä jonkin työn osalta ole toisin säädetty.

10 §.

Jos nuori työntekijä on työsopimuksensa mukaan velvollinen käymään työn ohella ammattikoulua, on työ järjestettävä siten, että työ- ja koulutuntien yhteismäärä on enintään 48 tuntia viikossa ja että hänellä on kunkin päivän kuluessa tilaisuus ruokailuun ja riittäviin lepoaikoihin.

11 §.

Kun luonnontapahtuma, tapaturma tai muu seikka, jota ei ole voitu ennakolta tietää, on aiheuttanut keskeytyksen liikkeen, laitoksen tai yrityksen säännöllisessä toiminnassa tahi vakavasti uhkaa johtaa sellaiseen keskeytykseen taikka hengen, terveyden tai omaisuuden joutumiseen vaaranalaiseksi, saadaan, siinä määrin kuin mainitut syyt vaativat, kohtuullisesti pitentää 6 ja 8 §:n mukaan määräytyviä säännöllisiä työaikoja, ei kuitenkaan kauemmin kuin neljän viikon aikana eikä 8 §:ssä tarkoitetun työntekijän osalta enempää kuin siten, että hänen työaikansa on enintään 48 tuntia viikossa kauintaan kahden viikon aikana. Tällaisesta työajan pitennyksestä sekä sen syystä, laajuudesta ja todennäköisestä kestävyydestä on työnantajan viivytyksettä tehtävä kirjallinen ilmoitus asianomaiselle valtion ammattientarkastajalle. Ammattientarkastaja voi, tutkittuaan asian, joko jättää sen tehdyn ilmoituksen varaan tai ryhtyä toimenpiteisiin pitennyksen rajoittamiseksi tai lopettamiseksi.

12 §.

Ylityöstä, hätätyöstä sekä sunnuntaina tai kirkollisena juhlapäivänä tehdystä työstä ja siitä maksettavasta korotetusta palkasta on voimassa, mitä siitä työaikalaissa säädetään, jollei muussa työaikaa säännöstävässä laissa, jota sovelletaan työntekijän työhön, ole siitä toisin säädetty.

13 §.

Ennen kuin kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö otetaan työhön, tulee hänen iästään olla luotettava selvitys. Milloin tällaisen henkilön työhön ottaminen ei tapahdu 5 §:n 2 momentin nojalla, tulee työnantajan varmistua myös siitä, että hän on täyttänyt oppivelvollisuutensa. Todistuksesta, jonka viranomainen antaa tässä pykälässä määrättyä selvitysvelvollisuutta varten, älköön perittäkö maksua.

14 §.

Kun kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön kanssa tehdään työsopimus, on ennen työsuhteen alkamista tai viimeistään yhden kuukauden kuluessa sen alkamisesta työnantajan kustannuksella toimitettavassa lääkärintarkastuksessa todettava, ettei työ ole nuoren työntekijän terveydelle eikä kehitykselle vahingoksi. Tällaista tarkastusta ei kuitenkaan vaadita:

1) jos sopimus koskee kevyttä liike- tai toimistotyötä tai muuta niihin verrattavaa työtä; tai

2) jos nuorella työntekijällä on esitettävänään koululääkärin antama tai muutoin korvauksetta annettu taikka jo korvattu lääkärintodistus, joka riittävästi selvittää hänen soveltuvuutensa työhön eikä ole yhtä vuotta vanhempi.

Jos sopimus koskee koulujen loma-aikana tehtävää työtä taikka jos työsuhde on tarkoitettu kestämään enintään kaksi kuukautta, ei lääkärintarkastusta myöskään vaadita paitsi jos sopimus koskee 3 momentissa tarkoitettua työtä. Jos työsuhde kuitenkin jatkuu yli kaksi kuukautta, on lääkärintarkastus, sen mukaan kuin 1 momentissa säädetään, viipymättä toimitettava.

Valtioneuvostolla on valta määrätä, että töissä, joiden jatkuva suorittaminen voi tuot-

taa erityistä vaaraa nuorten työntekijäin terveydelle tai kehitykselle, työnantajan on kustannuksellaan toimitutettava nuorten työntekijäin lääkärintarkastus määräajoin työsuhteen kestäessä.

Valtion ammattientarkastaja voi, jos aihetta ilmaantuu, velvoittaa työnantajan toimituttamaan enintään kahdesti vuodessa toistuvia nuoren työntekijän lääkärintarkastuksia tai määräajassa hankkimaan selvityksen siitä, onko nuoren työntekijän työssä pitäminen hänen terveydelleen tai kehitykselleen vahingoksi.

Valtion ammattientarkastajalla on oikeus, milloin työstä aiheutuva tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara on ilmeinen, kieltää käyttämästä nuorta työntekijää tällaiseen työhön.

Sosiaaliministeriö voi lääkintöhallitusta kuultuaan antaa tarkempia ohjeita siitä, mitä lääkärintarkastuksessa on otettava huomioon.

Nuori työntekijä älköön kieltäytykö alistumasta tässä pykälässä tarkoitettuun lääkärintarkastukseen.

15 §.

Ammattientarkastajan 14 §:n 4 momentin nojalla antaman määräyksen tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitetun kiellon työnantaja voi alistaa sosiaaliministeriön tutkittavaksi, niin kuin ammattientarkastajan antamasta kirjallisesta käskystä tai kiellosta on erikseen säädetty.

16 §.

Jokaisen tämän lain alaisen työnantajan, lukuun ottamatta 2 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja, on pidettävä työpaikoittain luetteloa niistä nuorista työntekijöistä, jotka on otettu työhön toistaiseksi tai vähintään kahden kuukauden ajaksi tahi jotka ovat olleet työssä kaksi kuukautta. Luetteloon on merkittävä näiden työntekijäin täydelliset nimet sekä heidän syntymäaikansa.

Lisäksi tulee luettelosta tai työnantajan muista kirjoista käydä selville:

1) työntekijän syntymäpaikka ja asuntoosoite;

2) hänen holhoojansa nimi ja postiosoite;

3) oppivelvollisuuden täyttämistä ja muuta koulunkäyntiä koskevat tiedot;

4) aika, jolloin oppisopimus- tai muu työsuhde on alkanut ja lakannut;

5) työntekijän suorittaman työn laatu; sekä

6) ammattientarkastajan tekemät merkinnät.

Luetteloon on liitettävä 13 ja 14 §:ssä tarkoitetut selvitykset työntekijäin iästä ja terveyden tilasta.

Työnantajan on lähetettävä valtion ammattientarkastajalle edellisen kalenterivuoden ajalta helmikuun loppuun mennessä 1 momentissa tarkoitetusta luettelosta jäljennös sellaisesta työpaikasta, jossa työaikaa koskevien säännösten noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastusviranomaiselle.

17 §.

Asetuksella voidaan säätää, että nuorella työntekijällä tulee olla maksuton työsuojelukirja, josta asetuksessa annetaan tarkemmat määräykset.

18 §.

Virallisen syyttäjän tai valtion ammattientarkastajan taikka työnantajain tahi työntekijäin keskusjärjestön pyynnöstä on työneuvoston ratkaistava, onko työ- tai virkasuhdetta pidettävä sellaisena, johon tätä lakia on sovellettava.

Ammattientarkastajan on, milloin asianomainen sitä vaatii, saatettava 1 momentissa mainittu kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä.

Jos tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisu riippuu 1 momentissa mainitusta kysymyksestä, siirtäköön tuomioistuin tämän kysymyksen ratkaisemisen työneuvostolle, milloin katsoo sen tarpeelliseksi tai asianosainen sitä vaatii; ja päättäköön tuomioistuin asian vasta sen jälkeen, kun työneuvoston ratkaisu on sille toimitettu.

19 §.

Työneuvosto voi hakemuksesta ja määräämänsä ehdoin sallia, että kuusitoista vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää tietyssä tapauksessa hänen ammatilliseksi kehitykseksensä saadaan pitää työssä 7 §:n säännöksistä poikkeavasti.

Valtioneuvostolla on valta viisitoista vuotta täyttäneiden nuorten työntekijäin osalta 1 momentissa mainitusta syystä työneuvoston esityksestä ja sitten kun työnantajain ja

työntekijäin asianomaisia keskusjärjestöjä ja lääkintöhallitusta on kuultu, myöntää tiettyä työtä tai ammattia koskevia yleisiä poikkeuksia sanotussa momentissa mainituista säännöksistä.

20 §.

Jos ilmenee erimielisyyttä siitä, onko työtä pidettävä sellaisena erityisen kevyenä työnä, jota tarkoitetaan 5 §:n 2 momentissa, tai sellaisena kevyenä työnä, jota tarkoitetaan 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa, voidaan kysymys 18 §:ssä säädetyssä järjestyksessä saattaa työneuvoston ratkaistavaksi.

21 §.

Työnantajan, jolla on työssään yksi tai useampi nuori työntekijä, on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut toimeenpanomääräykset sekä viranomaisen päätös niistä ehkä myönnetyistä poikkeuksista sopivassa paikassa työntekijäin nähtävinä.

22 §.

Tämän lain noudattamista valvovat ammattientarkastusviranomaiset, niin kuin siitä erikseen asetuksella säädetään.

23 §.

Mitä muissa laeissa ja asetuksissa on työsuhteessa noudatettavaksi tai muutoin työoloista tahi työntekijäin siveellisen kehityksen suojelemiseksi säädetty, sovellettakoon nuoriin työntekijöihin, mikäli mainitut säännökset eivät ole ristiriidassa tämän lain säännösten kanssa.

24 §.

Työnantajaa, joka rikkoo tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä taikka muusta syystä kuin maksukyvyttömyyden johdosta laiminlyö 12 §:ssä säädetyn korotetun palkan maksamisen tahi jättää noudattamatta sellaisen 15 §:ssä tarkoitetun määräyksen tai kiellon, jota hän ei ole alistanut sosiaaliministeriön tutkittavaksi, rangaistakoon sakolla. Jos rikkomus on tapahtunut ammattientarkastusviranomaisen huomautuksesta huolimatta tai työnantaja ei ole noudattanut sosiaaliministeriön päätöstä, joka on annettu 15 §:ssä tarkoitetun määräyksen tai kiellon johdosta, tahi jos olosuhteet muutoin ovat raskauttavat, olkoon rangaistus vähintään kolmekymmentä päiväsakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Jos työnantajan edustaja havaitaan syypääksi tässä pykälässä mainittuun rikkomukseen eikä sitä samalla voida lukea työnantajan syyksi, rangaistakoon ainoastaan edustajaa.

Jos holhooja vastoin tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä on nuoren työntekijän puolesta tehnyt työsopimuksen tai jos hän on sallinut, että hänen holhottavaansa viittätoista vuotta nuorempaa henkilöä vastoin näitä säännöksiä on pidetty työssä, rangaistakoon myös holhoojaa enintään kolmellakymmenellä päiväsakolla.

25 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 , ja sillä kumotaan kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista 24 päivänä lokakuuta 1919 annettu laki (132/19) sen voimassa olevilta osilta sekä lasten ja nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön 31 päivänä heinäkuuta 1929 annettu laki (260/29).

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Esa Timonen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi nuorten työntekijäin suojelusta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein viime syyskuun 19 päivältä lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 71. Valiokunta on esityksen yhteydessä samaa asiaa koskevina käsitellyt ed. Kalavaisen ym. lakialoitteen n:o 351 (1966 vp.) laiksi nuorten työntekijäin suojelusta, ed. Leinosen ym. toivomusaloitteen n:o 853 (1966 vp.) lapsia ja nuoria henkilöitä koskevan työsuojelulainsäädännön uudistamisesta sekä ed. Puhakan ym. toivomusaloitteen n:o 451 esityksen antamisesta lasten ja nuorten työntekijäin työsuojelusta. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitussihteeri Veikko Kanervaa ja ammattienylitarkastaja Allen Järvenpäätä sosiaaliministeriöstä, osastopäällikkö Martti Nevalaista ammattikasvatushallituksesta, osastopäällikkö Eero Mattlaria Suomen Työnantajain Keskusliitosta, hovioikeuden auskultantti Kauko Aaltosta Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta, sihteeri Aarre Mannista Suomen Ammattijärjestöstä, valtiotieteiden maisteri Bjarne Lindholmia ja insinööri Jouko Toivosta Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, oikeustieteiden kandidaatti Martti Uotia Liiketyönantajain Keskusliitosta, sihteeri Kunto Kaskea Liiketyöntekijäin Liitosta, varatuomari Matti Rapelia Työehtoliitosta, agronomi Markus Tiitolaa Maaseudun Työnantajaliitosta, varatuomari Bruno Mattilaa Maataloustuottajain Keskusliitosta, varatuomari Voitto Ala-Kurhilaa Suomen Kaupunkiliitosta, lakitieteen lisensiaatti Aune Nuutilaista Maalaiskuntien Liitosta sekä varatuomari Henrik Ahlmania Finlands Svenska Landskommuners Förbund nimisestä yhdistyksestä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Voimassa olevaa nuorten työntekijäin suojelulainsäädäntöä tarkasteltaessa voidaan todeta, että se jakaantuu kahteen osaan koskien ainoastaan tiettyjä erikseen lueteltuja työaloja. Niinpä lasten ja nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön 31 päivänä heinäkuuta 1929 annettua lakia sovelletaan pääasiassa teollisuus- ja käsityöliikkeisiin sekä eräisiin rakennustöihin. Kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista 24 päivänä lokakuuta 1919 annettu laki taas koskee vain mainittuja liikkeitä. Elinkeinoelämän kehittyessä ja monipuolistuessa on nuorten työntekijäin työsuojelulainsäädännön soveltamisala luettelonomaisuudessaan jäänyt entistä suppeammaksi. On työaloja, jotka jäävät kokonaan työntekijäin suojelua koskevien säännösten ulkopuolelle ja toisaalta aloja, joilla vanhentuneet suojelumääräykset ehkäisevät kehitystä.

Kuten hallituksen esityksen perusteluista käy selville, on lakiehdotuksessa pyritty voimassa olevien säännösten tarkistamiseen, täydentämiseen ja keskittämiseen ottamalla mahdollisuuksien mukaan huomioon, mitä tapahtunut ja parhaillaan tapahtuva elinkeinoelämän ja yleisen työsuojelulainsäädännön kehitys edellyttävät. Lakiehdotus rakentuu periaatteelle, ettei yksityisiä työaloja erotella toisistaan, vaan sitä sovelletaan yleislakina jokaiseen työsuhteeseen, jossa nuori työntekijä sopimuksen perusteella vastikkeesta tekee työtä työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena. Tästä menettelytavasta on seurauksena, ettei lain ulkopuolelle epähuomiossa jää sellaista työalaa, jolla suojelu on tarpeen ja toisaalta jokainen uusi työala ja työ tulee lain piiriin. Lain soveltamispiirin ulkopuolelle jäisivät lakiehdotuksen mukaan kuitenkin kotitaloustyö ja laivatyö, joista on erityissäännökset, sekä työ, jota nuori työntekijä työnantajansa taloudessa elämättä tekee kotonaan tai muutoin sellaisissa olosuhteissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa sen järjestelyä. Esityksen perusteluista lähemmin ilmenevistä syistä ehdotetaan lisäksi, että lakia sovellettaisiin vain eräiltä

osin lakiehdotuksen 2 §:ssä mainittuihin työaloihin ja töihin.

Edellä olevan johdosta ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja yleensä tarkoituksenmukaisena ja on näin ollen päättänyt asettua kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut olevan syytä seuraaviin huomautuksiin sekä muutosehdotuksiin.

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan on siinä mainitut maatalouden välittömässä yhteydessä suoritettavat rakennustyöt työsuojelun laajuuteen nähden asetettu riippuvaisiksi siitä, tehdäänkö työt maaseudulla vai ei. Valiokunnan mielestä sana "maaseudulla" on käsitteenä niin epämääräinen, että sen käyttämistä tulisi lainsäädännössä mahdollisuuksien mukaan välttää. Kun valiokunta ei myöskään voi nähdä, että kuntamuodolla olisi ratkaiseva merkitys arvioitaessa työsuojelun tarvetta nimenomaan maatalouteen liittyvässä rakennustyössä, niin valiokunta ehdottaa sanan "maaseudulla" poistettavaksi 2 §:n 1 momentin 1 kohdasta.

Lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin mukaan työhön saadaan ottaa oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, joka on täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana täyttää 15 vuotta. Kun varsinkin syrjäseuduilla ei aina ole mahdollisuutta järjestää kansakoululain 19 §:ssä tarkoitetuille henkisessä kehityksessään viivästyneille ja lievästi vajaamielisille lapsille opetusta erikoiskouluissa, voidaan sellainen lapsi vapauttaa oppivelvollisuudesta. Kun lapsella kuitenkin saattaisi olla edellytyksiä jonkin työn tekemiseen, valiokunta ei voi pitää oikeana, että oppivelvollisuudesta vapautettua lasta tarpeettomasti viivytettäisiin pääsemästä hänelle sopivaan työhön. Edellä sanotulla perusteella valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 5 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että työhön saadaan ottaa henkilö, joka on täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana täyttää 15 vuotta ja joka ei ole oppivelvollisuuden alainen.

Lakiehdotuksen 7 § sisältää säännöksiä nuorten työntekijäin työajoista, vuorotyöstä sekä heille annettavasta yhtämittaisesta lepoajasta. Vaikka ylityön salliminen ehdotuksen mukaisesti voi tarjota nuorelle mahdollisuuden saada eräillä aloilla hänen ammattikehitykselleen tarpeellista oppia, on valiokunnan käsityksen mukaan tällaisen koulutusmuodon käyttäminen, yötyön haitat huomioon ottaen, pyrittävä rajoittamaan aivan välttämättömiin tapauksiin. Käsitellessään säännöksiä nuorten vuorokautisesta työ- ja lepoajasta valiokunta on todennut asian sivuavan läheisesti kysymystä työhönsidonnaisuudesta. Kun viimeksi mainittu koskee myös täysi-ikäisiä, olisi asia selvitettävä toisessa yhteydessä. Samoin tulisi koulu-uudistusta toteutettaessa tutkia, ovatko ja millä tavoin koulun ohella työssä käyvät ja yleensä koululaiset erityisen työsuojelun tarpeessa. Valiokunta on 7 §:n kohdalla ehdottanut korjattavaksi vain sen 3 momentissa olevan painovirheen.

13 §. Ehdotettu korjaus johtuu edellä 5 §:n 1 momenttiin tehdystä muutoksesta.

Lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin mukaan työneuvosto voi hakemuksesta ja määrääminsä ehdoin sallia, että kuusitoista vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää tietyssä tapauksessa hänen ammatilliseksi kehitykseksensä saada pitää työssä 7 §:n säännöksistä poikkeavasti. Kun nuoren työntekijän alttius yön aikana tapahtuvan työnteon haitalle on ilmeinen, tulisi valiokunnan mielestä, kuten muissakin vastaavissa poikkeusluvissa, varmistua mm. ehdoksi asetetuin toistuvin lääkärintarkastuksin siitä, ettei työ muodostuisi nuoren työntekijän terveydelle vahingolliseksi.

22 §. Säännöksen mukaan tämän lain noudattamista valvovat ammattientarkastusviranomaiset, niin kuin siitä erikseen asetuksella säädetään. Ammattientarkastusviranomaisten tehtäviä koskevat mahdollisesti tarvittavat erityissäännökset sopivat valiokunnan käsityksen mukaan parhaiten annettaviksi ammattientarkastussäännöksissä, joiden uudistaminen on parhaillaan vireillä. Sen tähden valiokunta ehdottaa, että 22 §:stä poistetaan sanat "niin kuin siitä erikseen asetuksella säädetään". Valiokunta haluaa lisäksi tässä yhteydessä korostaa tehokkaan valvonnan välttämättömyyttä.

Ed. Kalavaisen ym. lakialoite n:o 351 (1966 vp.) laiksi nuorten työntekijäin suojelusta on oleellisilta kohdiltaan samanlainen kuin hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus. Tämän vuoksi ei aloitteen hyväksymiseen ole aihetta.

Ed. Leinosen ym. toivomusaloitteessa n:o 853 (1966 vp.) on ehdotettu eduskunnan

hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus kiireellisesti antaisi tutkia lasten ja nuorten henkilöiden työhön käyttämistä ja työaikaa sekä erikseen vuosilomaa koskevat voimassa olevat säännökset ja valmistaisi ehdotuksen tämän lainsäädännön uudistamiseksi. Kun aloitteessa esitetyt toivomukset on pääasiallisesti otettu huomioon hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa, ei aloitteen johdosta enää ole syytä ehdottaa toivomuksen lausumista hallitukselle.

Ed. Puhakan ym. toivomusaloitteessa n:o 451 on ehdotettu, että hallitus antaisi eduskunnalle esityksen lasten ja nuorten työntekijäin työsuojelusta. Kun hallitus on antanut aloitteessa ehdotetun esityksen, ei tämänkään aloitteen hyväksymiseen ole aihetta.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

nuorten työntekijäin suojelusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Ainoastaan 4 §:ssä olevia ja sen nojalla annettuja säännöksiä on sovellettava työsuhteeseen:

1) maataloudessa, sen välittömässä yhteydessä suoritettavissa töissä ja sen sivuelinkeinoissa, mikäli viimeksi mainittuja ei harjoiteta itsenäisinä yrityksinä, sekä välittömästi niiden yhteydessä suoritettavissa rakennustöissä *(poist.)*;

2) metsä- ja uittotöissä;

3) liikkeessä, laitoksessa tai yrityksessä, jossa ei ole muita työntekijöitä kuin työnantajan taloudessa vakinaisesti elävä, hänelle tai hänen aviopuolisolleen suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa sukua oleva henkilö tai hänen ottolapsensa, ottovanhempansa tai jonkun tässä mainitun puoliso; sekä

4) työsuhteeseen, jossa työntekijä työnantajansa taloudessa eläen tekee työtä tämän luona ja on hänelle sukua 3 kohdassa mainitulla tavalla tai on hänen ottolapsensa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

3 ja 4 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

Työhön saadaan ottaa *(poist.)* henkilö, joka on täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana täyttää viisitoista vuotta *ja joka ei ole oppivelvollisuuden alainen.*

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Edellä 1 momentissa olevan säännöksen estämättä saadaan yrityksissä, joissa on käytössä kolmeen tai useampaan vuoroon järjestetty työ, kuusitoista vuotta täyttänyttä miespuolista nuorta työntekijää, milloin hänen ammattikehityksensä sitä välttämättömästi vaatii, pitää työneuvoston luvalla ja sen tarkemmin määräämin ehdoin työssä yön aikana.

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

8—12 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

13 §.

Ennen kuin kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö otetaan työhön, tulee hänen iästään olla luotettava selvitys. Milloin tällaisen henkilön työhön ottaminen ei tapahdu 5 §:n 2 momentin nojalla, tulee työnantajan varmistua myös siitä, *ettei hän ole oppivelvollisuuden alainen.* Todistuksesta, jonka vi-

ranomainen antaa tässä pykälässä määrättyä selvitysvelvollisuutta varten, älköön perittäkö maksua.

14—21 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

22 §.
Tämän lain noudattamista valvovat ammattientarkastusviranomaiset. *(poist.)*

23—25 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta edellä esitettyyn viitaten ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 351 (1966 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1967.

Lopuksi valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 853 (1966 vp.) ja 451 hylättäisiin.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen (osittain), jäsenet Apajalahti (osittain), Aro (osittain), Flinck (osittain), Haarla (osittain), Hostila (osittain), Lagerroos, Melin, Männistö (osittain), Perheentupa, O. Saarinen, Saimo, Sääskilahti, Tenhiälä ja V. R. Virtanen sekä varajäsenet Granvik (osittain), Paananen ja Weckman (osittain).

Suuren valiokunnan mietintö N:o 95 hallituksen esityksen johdosta laiksi nuorten työntekijäin suojelusta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Kalavaisen ym. lakialoitteen n:o 351 (1966 vp.), päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 351 (1966 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi nuorten työntekijäin suojelusta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 71 laiksi nuorten työntekijäin suojelusta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 95, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

nuorten työntekijäin suojelusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tätä lakia on jäljempänä mainittavin poikkeuksin sovellettava työsuhteeseen, jossa kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö, nuori työntekijä, sopimuksen perusteella vastikkeesta tekee työtä toiselle, työnantajalle, tämän johdon ja valvonnan alaisena. Vastikkeeksi katsotaan jokainen etu, jolla on taloudellista arvoa.

Mitä tässä laissa säädetään nuoresta työntekijästä ja hänen työnantajastaan, on sovellettava myös virkasuhteeseen, jonka toisena osapuolena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö.

2 §.

Ainoastaan 4 §:ssä olevia ja sen nojalla annettuja säännöksiä on sovellettava työsuhteeseen:

1) maataloudessa, sen välittömässä yhteydessä suoritettavissa töissä ja sen sivuelinkeinoissa, mikäli viimeksi mainittuja ei harjoiteta itsenäisinä yrityksinä, sekä välittömästi niiden yhteydessä suoritettavissa rakennustöissä;

2) metsä- ja uittotöissä;

3) liikkeessä, laitoksessa tai yrityksessä, jossa ei ole muita työntekijöitä kuin työnantajan taloudessa vakinaisesti elävä, hänelle tai hänen aviopuolisolleen suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa sukua oleva henkilö tai hänen ottolapsensa, ottovanhempansa tai jonkun tässä mainitun puoliso; sekä

4) työsuhteeseen, jossa työntekijä työnantajansa taloudessa eläen tekee työtä tämän luona ja on hänelle sukua 3 kohdassa mainitulla tavalla tai on hänen ottolapsensa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, on edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa töissä soveltuvin osin noudatettava, mitä 16 §:ssä on luettelon pitämisestä säädetty. Metsänhakkuu-, metsäajo- ja uittotöissä sovellettakoon lisäksi, mitä 5 ja 13 §:ssä on työhön ottamisesta säädetty.

3 §.

Tämä laki ei koske:

1) kotitaloutta;

2) laivatyötä; eikä

3) työtä, jota nuori työntekijä työnantajansa taloudessa elämättä tekee kotonaan tai muutoin sellaisissa olosuhteissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa sen järjestelyä. Kuitenkaan ei ole sallittua tehdä nuoren työntekijän kanssa sopimusta sellaisesta työstä, jota hänellä 4 §:ssä olevien tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan ei saa teettää.

4 §.

Sen lisäksi, mitä työturvallisuuslainsäädännössä on työntekijäin suojelemisesta säädetty, työnantajan on huolehdittava siitä, että työ ei ole nuoren työntekijän ruumiilliselle, henkiselle tai siveelliselle kehitykselle vahingoksi ja ettei se vaadi suurempaa ponnistusta

kuin hänen ikäänsä ja voimiinsa katsoen on kohtuullista. Työnantajan on lisäksi huolehdittava, että nuori työntekijä, jolla ei ole työhön tarvittavaa ammattitaitoa ja kokemusta, saa opetusta ja ohjausta työhönsä sekä työolojen, ikänsä ja muiden ominaisuuksiensa edellyttämää henkilökohtaista opastusta työssä niin, että hän välttyy aiheuttamasta tapaturman vaaraa itselleen tai muille.

Asetuksella voidaan säätää, että töihin, joissa on tarjona erityinen tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara tai jotka voivat 1 momentissa mainitulla tavalla olla nuorelle työntekijälle itselleen tai muille vahingoksi, ei ole lupa käyttää nuoria työntekijöitä tai että heitä saadaan käyttää niihin vain määrätyin ehdoin.

5 §.

Työhön saadaan ottaa henkilö, joka on täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana täyttää viisitoista vuotta ja joka ei ole oppivelvollisuuden alainen.

Kuitenkin saadaan neljätoista vuotta täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana sanotun iän täyttävä henkilö ottaa työhön, jos se on koulujen loma-aikana tehtävää erityisen kevyttä työtä, enintään ajaksi, joka vastaa kahta kolmasosaa hänelle kulloinkin annetusta loma-ajasta.

6 §.

Viisitoista vuotta täyttäneen nuoren työntekijän säännöllinen työaika saa olla enintään yhtä pitkä kuin kahdeksantoista vuotta täyttäneen työntekijän säännöllinen työaika siinä työssä, jota nuori työntekijä tekee.

Tässä pykälässä tarkoitettua nuorta työntekijää älköön pidettäkö ylityössä, jota tehdään vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi, älköönkä muussakaan säännöllisen työajan lisäksi tehdyssä ylityössä enempää kuin 80 tuntia tai, jos työneuvosto erityisistä syistä antaa luvan, sen lisäksi enintään 40 tuntia kalenterivuodessa. Nuoren työntekijän työaika älköön ylittäkö 9 tuntia vuorokaudessa eikä 48 tuntia viikossa.

7 §.

Viisitoista vuotta täyttäneen nuoren työntekijän työaika on sijoitettava kello 6:n ja kello 21:n väliseen aikaan.

Kuitenkin saadaan yrityksissä, joissa on käytössä vuorotyö, kuusitoista vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää, joka suorittaa julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvomaa työtä ammattiopin saamiseksi, pitää kaksivuorotyössä enintään kello 1:een asti.

Edellä 1 momentissa olevan säännöksen estämättä saadaan yrityksissä, joissa on käytössä kolmeen tai useampaan vuoroon järjestetty työ, kuusitoista vuotta täyttänyttä miespuolista nuorta työntekijää, milloin hänen ammattikehityksensä sitä välttämättömästi vaatii, pitää työneuvoston luvalla ja sen tarkemmin määräämin ehdoin työssä yön aikana.

Tässä pykälässä tarkoitetulle työntekijälle on annettava vähintään 12 tuntia käsittävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa.

8 §.

Viittätoista vuotta nuoremman työntekijän työaika saa olla enintään 7 tuntia vuorokaudessa ja 36 tuntia viikossa. Työaika on sijoitettava kello 7:n ja kello 19:n väliseen aikaan ja työntekijälle on annettava vähintään 14 tuntia käsittävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa.

Milloin tässä pykälässä tarkoitetun työntekijän työaika vuorokaudessa on pitempi kuin 5 tuntia, työntekijälle on annettava työn aikana ainakin yksi säännöllinen, vähintään tunnin kestävä lepoaika, jonka aikana hän saa esteettömästi poistua työpaikalta ja jota ei lueta työaikaan.

Tässä pykälässä tarkoitetulle työntekijälle on annettava vähintään 38 tuntia käsittävä yhdenjaksoinen viikkolepo.

9 §.

Työaikaan luetaan myös se aika, joka kuluu matkaan työnantajan määräämästä lähtöpaikasta varsinaiseen työntekopaikkaan ja sieltä palaamiseen. Muussa tapauksessa matkaan käytettyä aikaa ei lueta työaikaan, ellei siitä jonkin työn osalta ole toisin säädetty.

10 §.

Jos nuori työntekijä on työsopimuksensa mukaan velvollinen käymään työn ohella ammattikoulua, on työ järjestettävä siten, että työ- ja koulutuntien yhteismäärä on enintään 48 tuntia viikossa ja että hänellä on kunkin päivän kuluessa tilaisuus ruokailuun ja riittäviin lepoaikoihin.

11 §.

Kun luonnontapahtuma, tapaturma tai muu seikka, jota ei ole voitu ennakolta tietää, on aiheuttanut keskeytyksen liikkeen, laitoksen tai yrityksen säännöllisessä toiminnassa tahi vakavasti uhkaa johtaa sellaiseen keskeytykseen taikka hengen, terveyden tai omaisuuden joutumiseen vaaranalaiseksi, saadaan, siinä määrin kuin mainitut syyt vaativat, kohtuullisesti pitentää 6 ja 8 §:n mukaan määräytyviä säännöllisiä työaikoja, ei kuitenkaan kauemmin kuin neljän viikon aikana eikä 8 §:ssä tarkoitetun työntekijän osalta enempää kuin siten, että hänen työaikansa on enintään 48 tuntia viikossa kauintaan kahden viikon aikana. Tällaisesta työajan pitennyksestä sekä sen syystä, laajuudesta ja todennäköisestä kestävyydestä on työnantajan viivytyksettä tehtävä kirjallinen ilmoitus asianomaiselle valtion ammattientarkastajalle. Ammattientarkastaja voi, tutkittuaan asian, joko jättää sen tehdyn ilmoituksen varaan tai ryhtyä toimenpiteisiin pitennyksen rajoittamiseksi tai lopettamiseksi.

12 §.

Ylityöstä, hätätyöstä sekä sunnuntaina tai kirkollisena juhlapäivänä tehdystä työstä ja siitä maksettavasta korotetusta palkasta on voimassa, mitä siitä työaikalaissa säädetään, jollei muussa työaikaa säännöstävässä laissa, jota sovelletaan työntekijän työhön, ole siitä toisin säädetty.

13 §.

Ennen kuin kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö otetaan työhön, tulee hänen iästään olla luotettava selvitys. Milloin tällaisen henkilön työhön ottaminen ei tapahdu 5 §:n 2 momentin nojalla, tulee työnantajan varmistua myös siitä, ettei hän ole oppivelvollisuuden alainen. Todistuksesta, jonka viranomainen antaa tässä pykälässä määrättyä selvitysvelvollisuutta varten, älköön perittäkö maksua.

14 §.

Kun kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön kanssa tehdään työsopimus, on ennen työsuhteen alkamista tai viimeistään yhden kuukauden kuluessa sen alkamisesta työnantajan kustannuksella toimitettavassa lääkärintarkastuksessa todettava, ettei työ ole nuoren työntekijän terveydelle eikä kehitykselle vahingoksi. Tällaista tarkastusta ei kuitenkaan vaadita:

1) jos sopimus koskee kevyttä liike- tai toimistotyötä tai muuta niihin verrattavaa työtä; tai

2) jos nuorella työntekijällä on esitettävänään koululääkärin antama tai muutoin korvauksetta annettu taikka jo korvattu lääkärintodistus, joka riittävästi selvittää hänen soveltuvuutensa työhön eikä ole yhtä vuotta vanhempi.

Jos sopimus koskee koulujen loma-aikana tehtävää työtä taikka jos työsuhde on tarkoitettu kestämään enintään kaksi kuukautta, ei lääkärintarkastusta myöskään vaadita paitsi jos sopimus koskee 3 momentissa tarkoitettua työtä. Jos työsuhde kuitenkin jatkuu yli kaksi kuukautta, on lääkärintarkastus, sen mukaan kuin 1 momentissa säädetään, viipymättä toimitettava.

Valtioneuvostolla on valta määrätä, että töissä, joiden jatkuva suorittaminen voi tuottaa erityistä vaaraa nuorten työntekijäin terveydelle tai kehitykselle, työnantajan on kustannuksellaan toimitutettava nuorten työntekijäin lääkärintarkastus määräajoin työsuhteen kestäessä.

Valtion ammattientarkastaja voi, jos aihetta ilmaantuu, velvoittaa työnantajan toimituttamaan enintään kahdesti vuodessa toistuvia nuoren työntekijän lääkärintarkastuksia tai määräajassa hankkimaan selvityksen siitä, onko nuoren työntekijän työssä pitäminen hänen terveydelleen tai kehitykselleen vahingoksi.

Valtion ammattientarkastajalla on oikeus, milloin työstä aiheutuva tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara on ilmeinen, kieltää käyttämästä nuorta työntekijää tällaiseen työhön.

Sosiaaliministeriö voi lääkintöhallitusta kuultuaan antaa tarkempia ohjeita siitä, mitä lääkärintarkastuksessa on otettava huomioon.

Nuori työntekijä älköön kieltäytykö alistumasta tässä pykälässä tarkoitettuun lääkärintarkastukseen.

15 §.

Ammattientarkastajan 14 §:n 4 momentin nojalla antaman määräyksen tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitetun kiellon työnantaja voi alistaa sosiaaliministeriön tutkittavaksi, niin kuin ammattientarkastajan an-

tamasta kirjallisesta käskystä tai kiellosta on erikseen säädetty.

16 §.

Jokaisen tämän lain alaisen työnantajan, lukuun ottamatta 2 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja, on pidettävä työpaikoittain luetteloa niistä nuorista työntekijöistä, jotka on otettu työhön toistaiseksi tai vähintään kahden kuukauden ajaksi tahi jotka ovat olleet työssä kaksi kuukautta. Luetteloon on merkittävä näiden työntekijäin täydelliset nimet sekä heidän syntymäaikansa.

Lisäksi tulee luettelosta tai työnantajan muista kirjoista käydä selville:

1) työntekijän syntymäpaikka ja asuntoosoite;

2) hänen holhoojansa nimi ja postiosoite;

3) oppivelvollisuuden täyttämistä ja muuta koulunkäyntiä koskevat tiedot;

4) aika, jolloin oppisopimus- tai muu työsuhde on alkanut ja lakannut;

5) työntekijän suorittaman työn laatu; sekä

6) ammattientarkastajan tekemät merkinnät.

Luetteloon on liitettävä 13 ja 14 §:ssä tarkoitetut selvitykset työntekijäin iästä ja terveyden tilasta.

Työnantajan on lähetettävä valtion ammattientarkastajalle edellisen kalenterivuoden ajalta helmikuun loppuun mennessä 1 momentissa tarkoitetusta luettelosta jäljennös sellaisesta työpaikasta, jossa työaikaa koskevien säännösten noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastusviranomaiselle.

17 §.

Asetuksella voidaan säätää, että nuorella työntekijällä tulee olla maksuton työsuojelukirja, josta asetuksessa annetaan tarkemmat määräykset.

18 §.

Virallisen syyttäjän tai valtion ammattientarkastajan taikka työnantajain tahi työntekijäin keskusjärjestön pyynnöstä on työneuvoston ratkaistava, onko työ- tai virkasuhdetta pidettävä sellaisena, johon tätä lakia on sovellettava.

Ammattientarkastajan on, milloin asianomainen sitä vaatii, saatettava 1 momentissa mainittu kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä.

Jos tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisu riippuu 1 momentissa mainitusta kysymyksestä, siirtäköön tuomioistuin tämän kysymyksen ratkaisemisen työneuvostolle, milloin katsoo sen tarpeelliseksi tai asianosainen sitä vaatii; ja päättäköön tuomioistuin asian vasta sen jälkeen, kun työneuvoston ratkaisu on sille toimitettu.

19 §.

Työneuvosto voi hakemuksesta ja määräämänsä ehdoin sallia, että kuusitoista vuotta täyttänyttä nuorta työntekijää tietyssä tapauksessa hänen ammatilliseksi kehityksekseen saadaan pitää työssä 7 §:n säännöksistä poikkeavasti.

Valtioneuvostolla on valta viisitoista vuotta täyttäneiden nuorten työntekijäin osalta 1 momentissa mainitusta syystä työneuvoston esityksestä ja sitten kun työnantajain ja työntekijäin asianomaisia keskusjärjestöjä ja lääkintöhallitusta on kuultu, myöntää tiettyä työtä tai ammattia koskevia yleisiä poikkeuksia sanotussa momentissa mainituista säännöksistä.

20 §.

Jos ilmenee erimielisyyttä siitä, onko työtä pidettävä sellaisena erityisen kevyenä työnä, jota tarkoitetaan 5 §:n 2 momentissa, tai sellaisena kevyenä työnä, jota tarkoitetaan 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa, voidaan kysymys 18 §:ssä säädetyssä järjestyksessä saattaa työneuvoston ratkaistavaksi.

21 §.

Työnantajan, jolla on työssään yksi tai useampi nuori työntekijä, on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut toimeenpanomääräykset sekä viranomaisen päätös niistä ehkä myönnetyistä poikkeuksista sopivassa paikassa työntekijäin nähtävinä.

22 §.

Tämän lain noudattamista valvovat ammattientarkastusviranomaiset.

23 §.

Mitä muissa laeissa ja asetuksissa on työsuhteessa noudatettavaksi tai muutoin työoloista tahi työntekijäin siveellisen kehityksen suojelemiseksi säädetty, sovellettakoon

nuoriin työntekijöihin, mikäli mainitut säännökset eivät ole ristiriidassa tämän lain säännösten kanssa.

24 §.

Työnantajaa, joka rikkoo tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä taikka muusta syystä kuin maksukyvyttömyyden johdosta laiminlyö 12 §:ssä säädetyn korotetun palkan maksamisen tahi jättää noudattamatta sellaisen 15 §:ssä tarkoitetun määräyksen tai kiellon, jota hän ei ole alistanut sosiaaliministeriön tutkittavaksi, rangaistakoon sakolla. Jos rikkomus on tapahtunut ammattientarkastusviranomaisen huomautuksesta huolimatta tai työnantaja ei ole noudattanut sosiaaliministeriön päätöstä, joka on annettu 15 §:ssä tarkoitetun määräyksen tai kiellon johdosta, tahi jos olosuhteet muutoin ovat raskauttavat, olkoon rangaistus vähintään kolmekymmentä päiväsakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Jos työnantajan edustaja havaitaan syypääksi tässä pykälässä mainittuun rikkomukseen eikä sitä samalla voida lukea työnantajan syyksi, rangaistakoon ainoastaan edustajaa.

Jos holhooja vastoin tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä on nuoren työntekijän puolesta tehnyt työsopimuksen tai jos hän on sallinut, että hänen holhottavaansa viittätoista vuotta nuorempaa henkilöä vastoin näitä säännöksiä on pidetty työssä, rangaistakoon myös holhoojaa enintään kolmellakymmenellä päiväsakolla.

25 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 , ja sillä kumotaan kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista 24 päivänä lokakuuta 1919 annettu laki (132/19) sen voimassa olevilta osilta sekä lasten ja nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön 31 päivänä heinäkuuta 1929 annettu laki (260/29).

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.

Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ovat lisänneet sellaisen peruskasvatuksen ja yleissivistyksen tarvetta, jonka oppikoulu tarjoaa. Tämä ilmenee viime vuosina tapahtuneessa, erittäin voimakkaassa oppikoulun kasvussa sekä niiden ammattialojen työvoiman tarpeen lisääntymisessä, joihin kouluttaminen vaatii laajempaa yleissivistystä, kuin nykyisessä kansakoulussa annetaan. Nähtävissä oleva kehityssuunta viittaa myös siihen, että yhä suurempi osa ihmisistä on koulutettava uudelleen niitä tehtäviä varten, joita ei vielä silloin, kun he saivat koulutuksensa, ollut olemassa. Tämä uudelleen- ja täydennyskoulutus vaatii onnistuakseen hyvää perussivistystä. Myös yksilöllisten henkisten tarpeiden tyydyttäminen nykyisessä yhteiskunnassa edellyttää entistä perusteellisempaa yleissivistystä.

Nykyisen koulujärjestelmämme puitteissa on varsinkin aikaisemmin huomattava osa ikäluokista jäänyt ilman keskikoulun tarjoamaa laajempaa yleissivistystä, vaikka heillä olisi ollut kykyä keskikoulun oppimäärän suorittamiseen. Useimmiten tämä on johtunut taloudellisista syistä, asuinpaikasta tai siitä, että halua keskikoulun käymiseen ei vielä kouluiässä ole ollut. Samoista syistä on keskikoulun suorittaneelta saattanut jäädä hankkimatta lukiokoulutus. Jotta tällaisilla henkilöillä olisi mahdollisuus suorittaa keskikoulun tai lukion oppimäärä koulun ohjausta saaden, mutta varsinaisen oppikoulun ulkopuolella, on maahamme perustettu eräitä iltaoppikouluja ja varsinaiseen oppikouluun liittyviä iltalinjoja. Nämä kouluviranomaisten valvonnassa olevat koulut, jotka ovat valtionapuun ja todistusten antoon oikeutettuja oppilaitoksia, ovat siis tarkoitetut sellaisille henkilöille, jotka eivät ikänsä vuoksi ja useimmiten myös ansiotyössä käyvinä voi opiskella varsinaisessa oppikoulussa. Kouluissa annetaan opetusta iltaisin pääasiassa kielissä ja matemaattisissa aineissa muiden aineiden opetuksen ollessa itseopiskelua tukevaa.

Lukuvuonna 1966—67 on toiminnassa yksi valtion iltaoppikoulu ja yhteensä 11 yksityistä iltaoppikoulua ja iltalinjaa, joilla on oikeus valtionapuun. Mainituista iltaoppilaitoksista sijaitsee seitsemän Helsingissä sekä yksi Lahdessa, Oulussa, Rovaniemellä, Tampereella ja Turussa. Valtion iltaoppikoulu on perustettu kokeilutarkoituksessa opetusministeriön päätöksellä vuonna 1946 eduskunnan myönnettyä tarvittavan määrärahan. Saadut kokemukset osoittavat iltaoppilaitosten soveltuvan hyvin antamaan oppikouluopetusta sellaisille henkilöille, jotka eivät voi käydä varsinaista oppikoulua, mutta jotka ovat halukkaita ja kykeneviä oppikoulututkintojen suorittamiseen.

Kouluviranomaisten valvonnan alaisia iltaoppilaitoksia on kuitenkin nykyisin aivan liian vähän, minkä vuoksi koulut eivät ole voineet ottaa läheskään kaikkia opiskeluedellytyksiä omaavia pyrkijöitä. Tästä syystä on perustettu liikeyritysten luontoisia iltaoppilaitoksia, jotka eivät ole kouluviranomaisten valvonnan alaisia ja jotka opetuksen laadun ja tason puolesta eivät aina täytä iltaoppikouluille asetettavia vaatimuksia. Iltaoppikoulujen ja iltalinjojen kehittämisen kannalta on myös suuri puute ollut se, ettei mainittuja kouluja varsinaisesti koskevaa lainsäädäntöä ole olemassa.

Marraskuun 2 päivänä 1961 asetti valtioneuvosto komitean, jonka tehtävänä oli tutkia niiden henkilöiden oppikoulukurssien suorittamismahdollisuuksien lisäämistä, jotka eivät ole tavallisen oppikoulun vakinaisia oppilaita. Komitea on tullut siihen tulokseen, että iltaoppikoulun ja oppikoulun iltalinjan tulisi olla varsinaisen oppikoulun ulkopuolella oppikoulututkinnon suorittamiseen pyrkivien opetuksen perusmuotona.

Iltaoppikoulut soveltuvat suurehkoihin kaupunkeihin, joissa on runsaasti tämänlaatuisen opetuksen tarvetta. Pienemmillä paikkakunnilla taas oppikoulun iltalinja on tarkoituksenmukaisempi, koska iltalinjan perustaminen yleensä tulee jonkin verran halvemmaksi kuin uuden iltaoppikoulun perustaminen. Valtion iltaoppikouluja ja iltalinjoja valtion kouluihin tulisi perustaa tasaisesti kautta maan, niin että kunkin alueen tarpeet tulisivat huomioon otetuiksi. Tämän vuoksi edellä mainittu komitea onkin ehdottanut nykyisten iltaoppikoulujen ottamista valtiolle ja uusien perustamista kuuteen kaupunkiin. Lisäksi on ehdotettu oppikoulujen iltalinjoja perustettavaksi suomenkielisiin valtion kouluihin 16 paikkakunnalle ja ruotsinkielisiin valtion kouluihin kolmelle paikkakunnalle. Iltalinjojen perustaminen yksityisiin oppikouluihin on myös aiheellista sellaisilla paikkakunnilla, missä valtion kouluja ei ole tai missä iltalinjan liittäminen niihin ei jostakin syystä kävisi päinsä taikka missä kouluihin pyrkijöitä on niin runsaasti, etteivät valtion iltaoppikoulut ja valtion kouluihin liitetyt iltalinjat voi ottaa vastaan kaikkia halukkaita.

Iltaoppikoulun ja iltalinjan kustannukset tulevat varsin kohtuullisiksi, sillä tällainen koulu voi toimia päiväkoulun huoneistossa ja käyttää pääasiassa samoja opetusvälineitä. Tämän vuoksi iltaoppikoulujen ja iltalinjojen suurimmat menoerät muodostuvatkin opettajien palkoista, siivouskuluista ja lämmitys- ja valaistusmenoista. Valtion iltaoppikoulun kustannukset ovat nykyisin luokkaa kohti vuodessa noin 20 000 markkaa. Yhden 6-luokkaisen iltaoppikoulun vuotuiskustannukset olisivat siis noin 120 000 markkaa edellyttäen, ettei varsinaisilla luokilla ole rinnakkaisosastoja. Iltalinjojen vuotuiskustannukset tulevat jonkin verran halvemmiksi ottaen huomioon, että iltalinja ja päiväkoulu muodostavat hallinnollisen kokonaisuuden. Lisäksi iltaoppikoulun perustamisesta saattaa aiheutua kertamenoja esimerkiksi oman toimistokaluston ja -välineistön hankkimista varten.

Hallitusmuodon 79 §:n mukaan valtion oppilaitosten järjestysmuodon perusteet säädetään lailla. Ehdotetut valtion iltaoppikoulut ja valtion oppikoulujen iltalinjat eroavat siinä määrin varsinaisista oppikouluista, että eroavuuden täytynee katsoa koskevan valtion oppikoulujen järjestysmuodon perusteita. Tämän vuoksi Hallitus esittää, että säädettäisiin erityinen laki valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista. Yksityisen iltaoppikoulun perustaminen tai iltalinjan perustaminen yksityisoppikouluun ei edellytä lainsäännöllisiä toimenpiteitä, ja nykyisin voimassa olevien säännösten mukaan ne voivat saada valtionapua.

Lakiehdotuksen mukaan iltaoppikoulun ja iltalinjan keskikouluaste olisi joko kolmi- tai neliluokkainen sekä lukio kolmiluokkainen, ja keskikoulu rakentuisi kansakoulun kuuden luokan oppimäärälle (2 §). Opiskelu iltaoppikoulussa ja iltalinjalle rajoitettaisiin vain lukuaineisiin (3 §), koska oppituntien viikottainen määrä olisi huomattavasti pienempi kuin varsinaisessa oppikoulussa. Valtion oppikoulujen lukusuunnitelmat vahvistetaan asetuksella. Koska kuitenkin iltaoppikoulujen ja iltalinjojen lukusuunnitelmien pitäisi olla saatujen kokemusten perusteella joustavasti muutettavissa, olisi niiden lukusuunnitelmien vahvistaminen säädettävä kouluhallituksen toimivaltaan kuuluvaksi (3 §).

Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan iltaoppikoulussa ja iltalinjalla suoritettavasta lukukausimaksusta on voimassa, mitä siitä on valtion oppikoulujen osalta säädetty. Tämä kohta viittaa valtion oppikouluissa suoritettavasta lukukausimaksusta annettuun asetukseen (230/33 muut. 33/42, 307/53, 266/56 ja 365/66). Lakiehdotuksen 5 §:ään sisältyvä säännös on Hallituksen mielestä tarpeellinen ottaa lakiin, koska Hallitusmuodon 62 §:n mukaan lailla vahvistetaan niiden maksujen yleiset perusteet, joita on suoritettava valtion oppilaitosten käyttämisestä.

Todettakoon vielä, että suunnitteilla oleva koulu-uudistus ei pitkään aikaan vähennä iltaoppilaitoksissa annettavan oppikouluopetuksen tarvetta.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Varttuneen, etupäässä ansiotyössä käyvän nuorison ja aikuisten opiskelua ja oppikoulun oppimäärien suorittamista varten voidaan perustaa suomen- tai ruotsinkielisiä iltaoppikouluja sekä valtion oppikouluun liittää iltalinja.

2 §.

Iltaoppikoulu tai iltalinja on keskikoulu, lyseo tai lukio ja se on yhteinen kumpaankin sukupuoleen kuuluville henkilöille.

Keskikoulu ja lyseo rakentuvat kansakoulun kuuden luokan oppimäärälle. Lukio rakentuu keskikoulun oppimäärälle.

Keskikoulu on kolmi- tai neliluokkainen, lyseo kuusi- tai seitsenluokkainen ja lukio kolmiluokkainen. Lyseo on kaksijaksoinen, jolloin kolme tai neljä alinta luokkaa muodostaa keskikouluasteen päättyvine oppimäärineen ja kolme ylintä luokkaa lukioasteen.

3 §.

Iltaoppikoulussa ja iltalinjalla opiskellaan samoja lukuaineita kuin valtion lyseossa. Lukusuunnitelman vahvistaa kouluhallitus.

4 §.

Iltaoppikoulussa voi olla lehtorin peruspalkkaisia virkoja sekä opetusta ja koulun hoitoa ja taloutta varten ylimääräisiä toimia.

Oppikoululla ja sen iltalinjalla voi olla yhteisiä virkoja ja toimia, minkä lisäksi voidaan perustaa erityisesti iltalinjaa varten edellä 1 momentissa tarkoitettuja virkoja ja toimia.

Iltaoppikoulussa ja iltalinjalla voi olla tuntiopettajia ja tilapäisiä toimihenkilöitä.

5 §.

Iltaoppikoulussa ja iltalinjalla suoritettavasta lukukausimaksusta on voimassa, mitä siitä on valtion oppikoulujen osalta säädetty.

6 §.

Mikäli toisin ei säädetä tai määrätä, on iltaoppikoulusta ja iltalinjasta soveltuvin osin voimassa, mitä valtion oppikouluista on säädetty tai määrätty.

7 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 196 .

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 19 päivältä syyskuuta 1967 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 72. Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä ed. Landströmin ym. toivomusaloitteen n:o 562 (1966 vp.) iltaoppikouluja koskevan lainsäädännön aikaansaamisesta ja ed. Laaksosen ym. toivomusaloitteen n:o 295 esityksen antamisesta valtion iltaoppikouluista. Kuultuaan asiantuntijoina kouluneuvos T. Aattosta kouluhallituksesta, Iltaopiskelijain liiton puheenjohtajaa A. Koivua, vt. pääjohtaja P. Kuosmasta, esittelijä T. Niemistä opetusministeriöstä ja Iltaopiskelijain liiton kuraattoria, rehtori K. Salmenkalliota valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää ehdotetun lain aikaansaamista tarpeellisena ja on näin ollen asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lakiehdotusta käsitellessään valiokunta on todennut, että iltaopiskelijat ovat yleensä nuoria ja vähävaraisia henkilöitä, joilla ei vielä ole varsinaista ammattia ja joiden tulot sen vuoksi ovat verrattain vähäiset. Lisäksi vapaa-aika menee opiskeluun, joten lisätulojen hankkiminen on vaikeaa. Kun iltaopiskelijat kuitenkin joutuvat pääasiassa itse hankkimaan toimeentulonsa ja kustantamaan opiskelunsa, valiokunta katsoo, että olisi tutkittava mahdollisuuksia valtion tuen antamiseen iltaopiskelijoille. Edelleen valiokunta on sitä mieltä, että ainakin valtion palveluksessa oleville iltaopiskelijoille olisi opiskelun helpottamiseksi pyrittävä järjestämään lomia opiskelua varten.

Niin kuin hallituksen esityksen perusteluissa on mainittu, oppituntien viikottainen määrä on iltaoppikouluissa ja oppikoulujen iltalinjoilla huomattavasti pienempi kuin varsinaisissa oppikouluissa. Saavutettavat oppimäärät ovat kuitenkin samat kuin päiväkouluissa. Näin ollen ja kun opiskelu tapahtuu yleensä ansiotyön ohella, opiskelu muodostuu nykyisin käytännössä olevien lukukausien puitteissa vaativaksi ja rasittavaksi. Jotta vaadittavien oppimäärien suorittamista voitaisiin helpottaa, olisi opetuksessa voitava käyttää hyväksi myös kesäkuukausia järjestämällä sopivalla tavalla loma-aikana tukiopetusta. Tämä olisi valiokunnan mielestä otettava huomioon asetusta säädettäessä. Lisäksi olisi tarpeen tutkia, mitä mahdollisuuksia tulevaisuudessa on opiskelun tehostamiseen jakamalla lukuvuosi, kesäkuukausia hyväksi käyttäen, kolmeen lukukauteen.

Lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentin mukaan iltaoppikoulun ja iltalinjan lukioaste on kolmiluokkainen. Asiantuntijoiden taholta on valiokunnan huomiota kuitenkin kiinnitetty siihen, että opiskelijoiden kannalta saattaa joissakin tapauksissa olla tarkoituksenmukaista järjestää lukioaste kaksiluokkaiseksi. Huomioon ottaen edellä tarkoitetut mahdollisuudet opetukseen myös kesäkuukausina ja kun lukioasteella olevien iltaopiskelijoiden joukossa on valiokunnan saamien tietojen mukaan melkoisesti sellaisia henkilöitä, joiden aikaisemmin keskikoulun lisäksi suorittamat opinnot esimerkiksi opistoasteisissa oppilaitoksissa helpottavat lukion kurssin suorittamista, valiokunta on päätynyt siihen, että lakiin olisi sisällytettävä mahdollisuus perustaa myös kaksiluokkaisia lukioasteita. Valiokunta on tehnyt tätä tarkoittavan muutoksen lakiehdotuksen puheena olevaan kohtaan.

Lakiehdotuksen 1 §:ään valiokunta on tehnyt muodollista laatua olevan muutoksen.

Valtion iltaoppikouluja ja valtion oppikoulujen iltalinjoja koskevan lainsäädännön ohella olisi syytä kiinnittää huomiota yksityisiä iltaoppikouluja ja yksityisten oppikoulujen iltalinjoja koskevien säännösten kehittämiseen.

Ed. Landströmin ym. toivomusaloitteessa n:o 562 (1966 vp.) on esitetty eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin erityisen iltaoppikouluja ja tavallisten oppikoulujen iltalinjoja koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi, ja ed. Laaksosen ym. toivomusaloitteessa n:o 295 toivomus, että hallitus antaisi kiireellisesti eduskunnalle yksityisopiskelijakomitean mietintöön sisältyvän lakiluonnoksen mukaisen lakiehdotuksen valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista ja ryhtyisi muihin tarpeellisiin toimiin iltaopiskelun edellytysten helpottamiseksi ja edistämiseksi. Kun hallituksen esitys, jonka hyväksymistä valiokunta on asettunut kannattamaan, sisältää ehdotuksen toivomusaloitteissa tarkoitetuksi lainsäädännöksi, valiokunta ehdottaa aloitteet hylättäviksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

valtion iltaoppikouluista ja oppikoulujen iltalinjoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Varttuneen, etupäässä ansiotyössä käyvän nuorison ja aikuisten *(poist.)* oppikoulun oppimäärien suorittamista varten voidaan perustaa suomen- tai ruotsinkielisiä *valtion* iltaoppikouluja sekä valtion oppikouluun liittää iltalinja.

2 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Keskikoulu on kolmi- tai neliluokkainen, lyseo *viisi-*, kuusi- tai seitsenluokkainen ja lukio *kaksi- tai* kolmiluokkainen. Lyseo on kaksijakoinen, jolloin kolme tai neljä alinta luokkaa muodostaa keskikouluasteen päättyvine oppimäärineen ja *kaksi tai* kolme ylintä luokkaa lukioasteen.

3—8 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi toivomus-aloitteet n:o 562 (1966 vp.) ja n:o 295.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Backlund, Hasu, Häggblom, Kalavainen, Leinonen, H. Linna, Lukkarinen, V. E. Partanen, P. Räsänen, Saalasti, Sillantaus, Terästö ja Uusitalo sekä varajäsenet Gestrin ja E. Räsänen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 153 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 16 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 72 laiksi valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 16 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 153.

Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää, että Hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin valtion iltaoppikoulujen perustamiseksi yksityisopiskelijakomitean mietinnössään ehdottamille paikkakunnille.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion iltaoppikouluista ja valtion oppikoulujen iltalinjoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Varttuneen, etupäässä ansiotyössä käyvän nuorison ja aikuisten oppikoulun oppimäärien suorittamista varten voidaan perustaa suomen- tai ruotsinkielisiä valtion iltaoppikouluja sekä valtion oppikouluun liittää iltalinja.

2 §.

Iltaoppikoulu tai iltalinja on keskikoulu, lyseo tai lukio ja se on yhteinen kumpaankin sukupuoleen kuuluville henkilöille.

Keskikoulu ja lyseo rakentuvat kansakoulun kuuden luokan oppimäärälle. Lukio rakentuu keskikoulun oppimäärälle.

Keskikoulu on kolmi- tai neliluokkainen, lyseo viisi-, kuusi- tai seitsenluokkainen ja lukio kaksi tai kolmiluokkainen. Lyseo on kaksijaksoinen, jolloin kolme tai neljä alinta luokkaa muodostaa keskikouluasteen päättyvine oppimäärineen ja kaksi tai kolme ylintä luokkaa lukioasteen.

3 §.

Iltaoppikoulussa ja iltalinjalla opiskellaan samoja lukuaineita kuin valtion lyseossa. Lukusuunnitelman vahvistaa kouluhallitus.

4 §.

Iltaoppikoulussa voi olla lehtorin peruspalkkaisia virkoja sekä opetusta ja koulun hoitoa ja taloutta varten ylimääräisiä toimia.

Oppikoululla ja sen iltalinjalla voi olla yhteisiä virkoja ja toimia, minkä lisäksi voidaan perustaa erityisesti iltalinjaa varten edellä 1 momentissa tarkoitettuja virkoja ja toimia.

Iltaoppikoulussa ja iltalinjalla voi olla tuntiopettajia ja tilapäisiä toimihenkilöitä.

5 §.

Iltaoppikoulussa ja iltalinjalla suoritettavasta lukukausimaksusta on voimassa, mitä siitä on valtion oppikoulujen osalta säädetty.

6 §.

Mikäli toisin ei säädetä tai määrätä, on iltaoppikoulusta ja iltalinjasta soveltuvin osin voimassa, mitä valtion oppikouluista on säädetty tai määrätty.

7 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 196 .

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Sen jälkeen kun Suomen puolesta on kesällä 1966 jätetty GATT-sihteeristölle Kennedy-kierroksen tullineuvottelujen puitteissa esitys niistä trooppisista tuotteista, joiden tulleja ja tuontimaksuja Suomi on tarjoutunut alentamaan tai ne poistamaan sekä ilmoitus, että Suomen hallituksen tarkoituksena on antaa Eduskunnalle lakiesitys tullien ja tuontimaksujen poistamisesta tai alentamisesta tarjouksen mukaisesti esitykseen sisältyvien tuotteiden osalta vuoden 1967 alkupuoliskolla, on hallitus katsonut tarpeelliseksi, että maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain 2 §:ssä olevaan tuontimaksutaulukkoon tehdään edellä mainittujen toimenpiteiden vaatimat korjaukset ja tuontimaksujen muutokset.

Edellä sanotun johdosta esitetään maniokki- ja arrowjuuret nimikkeessä 07.06 vahvistettaviksi tuontimaksuvapaiksi, tuoreiden runkoineen 1. 1.—31. 5. välisenä aikana tullattavien banaanien nimikkeessä 08.01 tuontimaksu alennettavaksi 25 penniksi kilolta, sekä ilman runkoja samana aikana tullattavien banaanien tuontimaksu alennettavaksi 30 penniksi kilolta. Niin ikään esitetään nimikkeeseen 08.01 kohdistettavat ananakset, mango-, mangostan-, avocato- ja guavahedelmät, kookospähkinät, parapähkinät sekä cashew-pähkinät, nimikkeeseen 18.03 kohdistettava kaakaomassa ynnä nimikkeeseen 20.06 kuuluvat vähittäismyyntipakkauksissa maahan tulevat, ihmisravinnoksi tarkoitetut paahdetut maapähkinät säädettäviksi tuontimaksuvapaiksi.

Edellä mainittujen tuontimaksujen muuttuminen pienentää tuontimaksuja vuodessa noin 2 milj. mk.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraavat muutokset:

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tuontimaksu
	II OSA		
	KASVITUOTTEET		
	7. Ryhmä		
	Syötävät kasvikset, juuret ja mukulat		
07.06	Maniokki-, arrow- ja salepjuuret, maa-artisokat, bataatit ja muut sellaiset tärkkelys- tai inuliinirikkaat juuret ja mukulat, myös kuivatut tai paloitellut; saagoydin:		
	— maa-artisokat	1 kg	—,50

	— maniokki- ja arrowjuuret		vapaa
	— muut	1 kg	—,20
	— — —

Muist. nimikkeeseen 20.06. Tähän nimikkeeseen kuuluva valmiste, jonka teollisuus käyttää virvoitusjuomaveron alaisen tuotteen valmistukseen, on tuontimaksuvapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää ja valmisteesta, jonka teollisuus käyttää muiden mehutiivisteiden valmistukseen, kannetaan tuontimaksua 15 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.	

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 14 päivänä heinäkuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Ele Alenius.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 22 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 19 päivänä kuluvaa syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 73 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ns. Kennedy-kierroksen tullineuvotteluissa tehtyjen päätösten ja suositusten mukaisesti eräiden trooppisten tuotteiden (kasvituotteiden ja elintarviketeollisuuden tuotteiden) tuontimaksuja alennettavaksi tai ne kokonaisuudessaan poistettavaksi.

Ehdotettujen muutosten johdosta pienenisi tuontimaksujen vuotuinen tuotto noin 2 milj. markalla.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella todennut tuontimaksutaulukkoon ehdotetut muutokset kansainvälisen tulliyhteistyön kannalta tarpeellisiksi ja asianmukaisiksi. Valiokunta on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, Nordström, Pekkarinen, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Kiviaho ja Puhakka.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 79 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 22 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 73 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 22 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 79, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraavat muutokset:

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tuontimaksu
	II OSA KASVITUOTTEET		
	7. Ryhmä Syötävät kasvikset, juuret ja mukulat		
07.06	Maniokki-, arrow- ja salepjuuret, maa-artisokat, bataatit ja muut sellaiset tärkkelys- tai inuliinirikkaat juuret ja mukulat, myös kuivatut tai paloitellut; saagoydin:		
	— maa-artisokat	1 kg	—,50
	— maniokki- ja arrowjuuret		vapaa
	— muut	1 kg	—,20
	8. Ryhmä Syötävät hedelmät ja pähkinät; citrushedelmien ja melonin kuoret		
08.01	Taatelit, banaanit, ananakset sekä mango-, mangostan-, avocato- ja guavahedelmät, kookos-, para- ja cashewpähkinät, tuoreet tai kuivatut, myös kuoritut:		
	— taatelit p.	1 kg	—,20
	— banaanit:		
	— — tuoreet:		
	— — — runkoineen:		
	— — — — tullattaessa aikana 1. 1.—31. 5.	1 kg	—,25
	— — — — tullattaessa aikana 1. 6.—31. 12.	1 kg	—,52
	— — — muut:		
	— — — — tullattaessa aikana 1. 1.—31. 5.	1 kg	—,30
	— — — — tullattaessa aikana 1. 6.—31. 12.	1 kg	—,65
	— — kuivatut	1 kg	—,65
	— muut		vapaa

	IV OSA		
	ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTEET; JUOMAT, ETYYLIALKOHOLI JA ETIKKA; TUPAKKA		
	18. Ryhmä		
	Kaakao ja kaakaovalmisteet		
18.03	Kaakaomassa (möhkäleinäkin), myös jos rasva on siitä poistettu		**vapaa**
	20. Ryhmä		
	Kasviksista, hedelmistä tai muista kasvinosista valmistetut tuotteet		
20.06	Hedelmät, muulla tavalla valmistetut tai säilötyt, myös sokeri- tai alkoholilisäyksin:		
	— paahdetut maapähkinät:		
	— — vähittäismyyntipakkauksissa		vapaa
	— — muut	1 kg	—,32
	— muut:		
	— — sokeroimaton omanamuhennos ..... (Muist.)		15 %
	— — muu omenamuhennos ..... (Muist.)		25 %
	— — citrushedelmämuhennos:		
	— — — grapehedelmää ..... (Muist.)		45 %
	— — — muu ..... (Muist.) p.	1 kg	1,25
	— — muut muhennokset ..... (Muist.)		45 %
	— — muut:		
	— — — ananakset, grapehedelmät, päärynät, aprikoosit, persikat ja sekahedelmä		45 %
	— — — muut ..... p.	1 kg	1,25
	M u i s t. nimikkeeseen 20.06. Tähän nimikkeeseen kuuluva valmiste, jonka teollisuus käyttää virvoitusjuomaveron alaisen tuotteen valmistukseen, on tuontimaksuvapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää ja valmisteesta, jonka teollisuus käyttää muiden mehutiivisteiden valmistukseen, kannetaan tuontimaksua 15 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Sen jälkeen kun Suomen puolesta on kesällä 1966 jätetty GATT-sihteeristölle Kennedy-kierroksen tullineuvottelujen puitteissa esitys niistä trooppisista tuotteista, joiden tulleja ja tuontimaksuja Suomi on tarjoutunut alentamaan tai ne poistamaan sekä ilmoitus, että Suomen hallituksen tarkoituksena on antaa Eduskunnalle lakiesitykset tullien ja tuontimaksujen poistamisesta tai alentamisesta tarjouksen mukaisesti esitykseen sisältyvien tuotteiden osalta vuoden 1967 alkupuoliskolla, on hallitus katsonut tarpeelliseksi, että tullitariffiin tehdään edellämainittujen toimenpiteiden vaatimat korjaukset ja muutokset.

Edellä mainitun tarjouksen johdosta esitetään seuraavat mausteet ja maustesekoitukset säädettäviksi tullivapaiksi: matte nimikkeessä 09.03, pippuri ja pimentti nimikkeessä 09.04, vanilja nimikkeessä 09.05, kaneli ja kanelinkukat nimikkeessä 09.06, mausteneilikka nimikkeessä 09.07, muskotti, muskotinkukka ja kardemumma nimikkeessä 09.08, korianderi nimikkeestä 09.09 sekä inkivääri, jauhetut sellerinsiemenet sekä curry nimikkeestä 09.10. Näiden lisäksi nimikkeeseen 18.01.010 kuuluvat raa'at kaakaopavut esitetään säädettäviksi tullivapaiksi ja muiden kaakaopapujen tulli nimikkeessä 18.01.090 muutettavaksi 5 %:ksi niiden tullausarvosta. Samassa tarkoituksessa esitetään nimikkeeseen 21.02.090 kuuluvat tee- ja matteuutteet, -esanssit ja -tiivisteet sekä näihin perustuvat valmisteet säädettäviksi tullivapaiksi.

Nimikkeeseen 18.03 kohdistettavan kaakaomassan, nimikkeeseen 18.04 kohdistettavan kaakaovoin ja nimikkeeseen 18.05 kohdistettavan makeuttamattoman kaakaojauheen osalta esitetään teollisuudelle myönnettäväksi valtioneuvoston määräämin ehdoin tullivapaus sikäli kuin po. raaka-aineita käytetään valmisteveron alaisen tuotteen valmistukseen.

Tariffiteknillisistä syistä ehdotetaan lakiesityksessä tullivapaiksi myöskin tuotoltaan vähäpätöiset nimikkeeseen 09.09 kuuluvat anis, tähtianis ja saksankumina (fenkoli) sekä nimikkeeseen 09.10 kuuluvat laakerinlehdet, sahrami ja muut mausteet ja maustesekoitukset. Tämän esityksen mukaan tulisivat tullivapaiksi kaikki nimikkeisiin 09.03—09.10 kuuluvat mausteet ja maustesekoitukset lukuunottamatta nimikkeeseen 09.09 kuuluvaa kuminaa (Carum carvi), jota viljellään jonkin verran Suomessa ja jonka tulli tällä hetkellä on 1,65 mk/kg.

Edellä mainittujen tullien muuttaminen merkitsisi arviolta vuodessa tullitulojen pienenemistä 4,7 milj. mk. Kuitenkin makeisvalmisteiden raaka-aineiden kotimaisen hinnan ja maailmanmarkkinahinnan välisen eron pieneneminen sanottujen tullien alennusten johdosta aiheuttaa sen, että valtion varoista makeisvalmisteverolain perusteella teollisuudelle suoritettava raaka-aineiden hankintahintojen tasaus pienenee noin 3,2 milj. mk vuodessa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tullitariffiin, joka liittyy 20 päivänä toukokuuta 1960 annettuun tullitariffilakiin (235/60), tehdään seuraavat muutokset:

TUONTITAVARAT

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tulli
	II OSA		
	KASVITUOTTEET		
	9. Ryhmä		
	Kahvi, tee, matte ja mausteet		
09.03	Matte		vapaa
09.04	Pippuri, Piper-sukuinen; pimentti, Capsicum- tai Pimenta-sukuinen		vapaa
09.05	Vanilja		vapaa
09.06	Kaneli ja kanelinkukat		vapaa
09.07	Mausteneilikka (hedelmät, silmut ja neilikanvarret)		vapaa
09.08	Muskotti, muskotinkukka ja kardemumma		vapaa
09.09	Anis, tähtianis, saksankumina, korianderi, kumina (Carum carvi ja Cuminum cyminum) ja katajanmarjat:		
010	— kumina (Carum carvi)	1 kg	1,65
090	— muut		vapaa
09.10	Timjami, sahrami ja laakerinlehdet; muut mausteet		vapaa
	IV OSA		
	ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTEET; JUOMAT, ETYYLIALKOHOLI JA ETIKKA; TUPAKKA		
	18. Ryhmä		
	Kaakao ja kaakaovalmisteet		
18.01	Kaakaopavut, kokonaiset tai rouhitut, raa'at tai paahdetut:		
010	— raa'at, myös rouhitut		vapaa
090	— muut		5 %
18.03	Kaakaomassa (möhkäleinä), myös jos rasva on poistettu (Muist.) p.	1 kg	1,88 t vapaa
18.04	Kaakaovoi (kaakaorasva tai -öljy) (Muist.) p.	1 kg	—,30 t vapaa
18.05	Kaakaojauhe, makeuttamaton (Muist.) p.	1 kg	2,90 t vapaa

	Muist. nimikkeisiin 18.03, 18.04 ja 18.05. Näihin nimikkeisiin kuuluvat tavarat, jotka teollisuus käyttää valmisteveron alaisten tuotteiden valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	— —		
	21. Ryhmä **Erinäiset elintarvikevalmisteet**		
	— —		
21.02	Kahvi-, tee- ja matteuutteet, -esanssit ja -tiivisteet; näihin uutteisiin, esansseihin tai tiivisteisiin perustuvat valmisteet:		
010	— kahviuutteet, -esanssit ja -tiivisteet; niihin perustuvat valmisteet p.	1 kg	4,50
090	— muut		vapaa
	— —		

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 14 päivänä heinäkuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Ele Alenius.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunta on 19 päivänä kuluvaa syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 74 laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Käsiteltävänä oleva esitys liittyy hallituksen esitykseen n:o 73 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta ja siinä ehdotetaan ns. Kennedykierroksen tullineuvottelujen mukaisesti eräiden trooppisten kasvituotteiden ja elintarviketeollisuuden tuotteiden tulleja alennettavaksi tai tuotteet kokonaan tullivapaiksi.

Ehdotetut tariffinmuutokset merkitsevät valtion tulli- ja valmisteverotulojen yhteisen tuoton pienenemistä noin 1.5 milj. markalla vuodessa.

Valiokunta on käsiteltyään asian katsonut hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä voivansa asettua puoltamaan ehdotettuja tullitariffin muutoksia. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, Nordström, Pekkarinen, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Kiviaho ja Puhakka.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 80 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 23 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 74 laiksi tullitariffin muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 23 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 80, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tullitariffiin, joka liittyy 20 päivänä toukokuuta 1960 annettuun tullitariffilakiin (235/60), tehdään seuraavat muutokset:

TUONTITAVARAT

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tulli
	II OSA KASVITUOTTEET		
	9. Ryhmä Kahvi, tee, matte ja mausteet		
09.03	Matte		vapaa
09.04	Pippuri, Piper-sukuinen; pimentti, Capsicum- tai Pimenta-sukuinen ..		vapaa
09.05	Vanilja		vapaa
09.06	Kaneli ja kanelinkukat		vapaa
09.07	Mausteneilikka (hedelmät, silmut ja neilikanvarret)		vapaa
09.08	Muskotti, muskotinkukka ja kardemumma		vapaa
09.09	Anis, tähtianis, saksankumina, korianderi, kumina (Carum carvi ja Cuminum cyminum) ja katajanmarjat:		
010	— kumina (Carum carvi)	1 kg	1,65
090	— muut		vapaa
09.10	Timjami, sahrami ja laakerinlehdet; muut mausteet		vapaa

	IV OSA		
	ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTEET; JUOMAT, ETYYLIALKOHOLI JA ETIKKA; TUPAKKA		
	— —		
	18. Ryhmä		
	Kaakao ja kaakaovalmisteet		
	— —		
18.01	Kaakaopavut, kokonaiset tai rouhitut, raa'at tai paahdetut:		
010	— raa'at, myös rouhitut		vapaa
090	— muut		5 %
	— —		
18.03	Kaakaomassa (möhkäleinäkin), myös jos rasva on poistettu (Muist.) p.	1 kg	1,88 t vapaa
18.04	Kaakaovoi (kaakaorasva tai -öljy) ..... (Muist.) p.	1 kg	—,30 t vapaa
18.05	Kaakaojauhe, makeuttamaton ..... (Muist.) p.	1 kg	2,90 t vapaa
	Muist. nimikkeisiin 18.03, 18.04 ja 18.05. Näihin nimikkeisiin kuuluvat tavarat, jotka teollisuus käyttää valmisteveron alaisten tuotteiden valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.		
	— —		
	21. Ryhmä		
	Erinäiset elintarvikevalmisteet		
	— —		
21.02	Kahvi-, tee- ja matteuutteet, -esanssit ja -tiivisteet; näihin uutteisiin, esansseihin tai tiivisteisiin perustuvat valmisteet:		
010	— kahviuutteet, -esanssit ja -tiivisteet; niihin perustuvat valmisteet p.	1 kg	4,50
090	— muut		vapaa
	— —		

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ilmatieteen laitoksesta.

Ilmatieteellisen keskuslaitoksen toiminta on järjestetty ilmatieteellisestä keskuslaitoksesta 3 päivänä marraskuuta 1933 annetulla asetuksella (272/33). Ilmatieteelliselle keskuslaitokselle suoritettavista maksuista on 1 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (388/65). Lisäksi on laitokselle annettu tehtäviä palolaissa (465/60) ja eräissä kansainvälisissä sopimuksissa.

Vuonna 1933 toimeenpantu ilmatieteellisen keskuslaitoksen hallinnon järjestely vastasi silloisia oloja. Sen jälkeen on toiminta huomattavasti laajentunut ja kehittynyt ja laitokselle on tullut uusia tehtäviä. Vuodesta 1933 on laitoksen henkilökunta kahdeksankertaistunut. Erikoisen voimakasta kehitystä on tapahtunut sääpalvelun alalla. Tämä kehitys on kulkenut rinnan tekniikan kehityksen kanssa. Uudet havaintolaitteet, kuten radioluotain, säätutka ja sääsatelliitit, ovat tehneet mahdolliseksi saada entistä monipuolisempia tietoja ilmakehässä vallitsevista olosuhteista, ja uudet viestivälineet, kuten kaukokirjoitin ja kuvansiirtolaitteet, ovat nopeuttaneet säähavaintojen vaihtoa ja tehneet mahdolliseksi valmiiksi piirrettyjen ja analysoitujen sääkarttojen viestityksen. Kansainvälinen yhteistoiminta on suuresti vilkastunut sääpalvelun alalla sen jälkeen, kun Suomi liittyi vuonna 1950 jäseneksi Maailman ilmatieteelliseen järjestöön.

Uusista laitoksen ohjelmaan otetuista sääpalvelutehtävistä mainittakoon lentosääpalvelu, joka varsinaisesti aloitettiin 1930-luvun puolivälissä. Koti- ja ulkomaan lentoliikenteen lisääntyessä tämä sääpalvelumuoto on kehittynyt voimakkaasti. Nykyään lähes puolet laitoksen henkilökunnasta työskentelee tällä alalla. Muista uusista sääpalvelutehtävistä on vielä mainittava kulovaroitukset ja -hälytykset, maantiesääpalvelu sekä keskipitkät 5—10 päiväksi annettavat sääennustukset, joiden merkitys useilla elinkeinoelämän aloilla on suurempi kuin vuorokaudeksi tehtyjen ennustusten. Myös tiedotustoiminnassa on tapahtunut kehitystä. Yleisiä sääennustuksia on ryhdytty levittämään television avulla ja eräisiin kaupunkeihin on perustettu puhelinsääpalvelu. Sääpalvelun tehostamiseksi on maahamme perustettu Sodankylän ja Jokioisten ilmatieteelliset observatoriot, Luonetjärven radioluotausasema ja 18 lentosääasemaa. Nämä asemat on varustettu monipuolisilla mittauslaitteilla, joista osa on elektronisia erikoislaitteita, kuten radioluotainhavaintojen automaattivastaanottajia, elektronisia pilvenkorkeus- ja näkyvyysmittareita, kaukolämpömittareita ja säätutkia.

Myös laitoksen tutkimustyössä on tapahtunut kehitystä. Sääpalvelun tarvitessa jatkuvasti tietoja ylemmistä ilmakerroksista on aerologista tutkimusta voimakkaasti kehitetty. Tähän liittyvistä uusista tutkimusaloista mainittakoon säteily- ja ukkostutkimus sekä väestönsuojelun kannalta tärkeä radioaktiivisten saastepilvien liikkeen tutkiminen. Vuonna 1949 suoritetun Nurmijärven geofysikaalisen observatorion perustamisen jälkeen on geofysiikan alalla suoritettava tutkimus kehittynyt voimakkaasti ja käsittää laitoksen uusina tutkimusaloina muun muassa revontulitutkimuksen, ionosfääritutkimuksen, ilman ja sadeveden radioaktiivisuustutkimuksen sekä maavirtatutkimuksen.

Tällainen kehitys asettaa laitoksen sisäiselle järjestelylle uusia vaatimuksia siinä määrin, ettei voimassa oleva asetus enää vastaa nykyisiä vaatimuksia. Säännösten uudistamisen tarve on tosin havaittu jo pitkän aikaa sitten, mutta laaditut ehdotukset eivät ole johtaneet lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin. Syynä tähän on muun muassa ollut kysymys eri geofysiikan alalla toimivien tutkimuslaitosten yhdistämisestä yhdeksi tutkimuskeskukseksi. Myös tätä ehdotusta laadittaessa on perusteellisesti harkittu asiaa erityisesti ilmatieteen ja hydrologian osalta. Vaikka ilmatieteellisellä kes-

kuslaitoksella ja tie- ja vesirakennushallituksen hydrologisella toimistolla on paljon yhteistoimintaa havaintoverkoston osalta ja vaikka niille on valmistunut yhteinen toimitalo, ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi yhdistää niitä.

Ilmatieteellisestä keskuslaitoksesta ei ole annettu lakia, mutta kun uuden organisaation edellyttämien virkojen ja toimien perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta on kuitenkin säädettävä lailla, on siihen sisällytetty myös laitoksen järjestysmuodon ja toiminnan pääkohdat. Samalla ehdotetaan ilmatieteellisen keskuslaitoksen nimi muutettavaksi ilmatieteen laitokseksi, joka on huomattavasti lyhempi ja joka kuvaa ainakin yhtä hyvin laitoksen tarkoitusta kuin nykyinen nimi.

Lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan tulisi ilmatieteen laitoksen tehtäväksi hankkia luotettavaa tietoa Suomen ilmastosta ja hoitaa sääpalvelu ottaen huomioon erityisesti maamme elinkeinoelämän ja yleisen turvallisuuden vaatimukset sekä suorittaa ilmatieteellisiä tutkimuksia samoin kuin suorittaa Suomen geomagneettista kartoitusta sekä tutkia geomagnetismia ja muita siihen läheisesti liittyviä geofysikaalisia ilmiöitä. Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan ilmatieteen laitos olisi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alainen, mikä merkitsee sen siirtämistä pois maatalousministeriön alaisuudesta. Pääasiallisena syynä tähän on ollut se, että ennen kaikkea lentosääpalvelun osuus on kasvanut viime vuosina moninkertaiseksi verrattuna maa- ja metsätalouden tarvitsemaan sääpalveluun ja tutkimukseen. Kuitenkin ilmasto-osastossa suoritettavaa maatalous- ja metsäilmastoa koskevaa tutkimusta olisi lähivuosina kehitettävä voimakkaasti.

Luettelo niistä viroista ja toimista, joita laitoksen suunniteltu organisaatio edellyttää, on otettu lakiehdotuksen 2 §:ään.

Kun laitoksen nykyinen järjestysmuoto on vanhentunut, olisi organisaatiota, niin kuin edellä on todettu, muutettava, jotta se tehokkaasti voisi suorittaa lisääntyneet tehtävänsä. Suunniteltua organisaatiota koskevat säännökset tultaisiin ottamaan uudistettavaan asetukseen ilmatieteen laitoksesta.

Lakiehdotuksen 3 §:ään on otettu säännös ilmatieteen laitoksen oikeudesta periä pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista maksuja, jolloin ilmatieteelliselle keskuslaitokselle suoritettavista maksuista annettu laki (388/65) kumottaisiin.

Lakiehdotuksen 4 §:ään on otettu säännös, jonka nojalla ilmatieteen laitoksella on oikeus ottaa vastaan lahjoituksia toimintaansa varten.

Pääosa suunnitellun uuden organisaatiomuodon edellyttämistä viroista ja toimista tulisi tähänastisten virkojen ja toimien sijalle joko sellaisenaan tai vain nimeltään muuttuneina. Kokonaan uusia virkoja ja toimia, joiden osalta ei voida viitata mihinkään tähänastiseen virkaan tai toimeen, uusi organisaatio edellyttäisi vain varsin rajoitetun määrän. Tästä ja eräistä palkkausluokan muutoksista johtuen tulisivat palkkausmenot nousemaan nykyisestä 2 756 108 markasta 2 997 288 markkaan.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

ilmatieteen laitoksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on hankkia luotettavaa tietoa Suomen ilmastosta ja hoitaa sääpalvelu ottaen huomioon erityisesti maamme elinkeinoelämän ja yleisen turvallisuuden vaatimukset sekä suorittaa ilmatieteellisiä tutkimuksia. Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on myös suorittaa Suomen geomagneettista kartoitusta sekä tutkia geomagnetismia ja muita siihen läheisesti liittyviä geofysikaalisia ilmiöitä.

Ilmatieteen laitos on kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alainen.

2 §.

Ilmatieteen laitoksessa voi olla ylijohtajan, johtajan, osastopäällikön, erikoistutkijan, toimistopäällikön, ylimeteorologin, meteorologin ja kirjastonhoitajan virkoja sekä kamreerin, viestipäällikön, laboratoriomestarin, radiosähköttäjän, sääteknikon, kanslistin, kirjanpitäjän, tutkimusapulaisen, viestittäjän, toimistoapulaisen, vanhemman vahtimestarin, vahtimestarin ja talonmiehen toimia.

Ylijohtajan ja johtajan virat ovat sopimuspalkkaisia. Virkoja ja toimia voi olla eri luokkaisia.

Ilmatieteen laitoksessa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

3 §.

Ilmatieteen laitoksella on oikeus periä pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista maksuja eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaisesti sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

4 §.

Ilmatieteen laitos on oikeutettu ottamaan vastaan lahjoituksia toimintaansa varten.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968, ja sillä kumotaan ilmatieteelliselle keskuslaitokselle suoritettavista maksuista 1 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (388/65).

Tässä laissa mainittuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään ilmatieteellisen keskuslaitoksen viran tai pysyväisen toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen ilmatieteen laitoksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle. Asetuksella voidaan tässä laissa mainittuja virkoja ja toimia tulo- ja menoarvion rajoissa perustaa ilmatieteen laitokseen myös siten, että jo olemassa olevia virkoja ja toimia, niiden varsinaisen palkkauksen vähentymättä, vain nimeltään muutetaan tässä laissa mainituiksi viroiksi tai toimiksi, jolloin entisen nimisen viran tai toimen haltija siirtyy nimeltään muutetun viran tai toimen haltijaksi. Mikäli virka tai toimi sekä nimeltään että tehtäviensä puolesta vastaa entistä virkaa tai tointa, siirtyy viimeksi mainitun viran tai toimen haltija tämän lain tullessa voimaan tässä laissa mainitun vastaavan viran tai toimen haltijaksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan täyttää ennen tämän lain voimaan tuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaan tuloa täyttää ilmatieteen laitoksen ylimääräiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanon aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 28 päivänä heinäkuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Lars Lindeman.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 27 hallituksen esityksen johdosta laiksi ilmatieteen laitoksesta.

Eduskunta on 19 päivänä viimeksi kulunutta syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 75 laiksi ilmatieteen laitoksesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ilmatieteen laitoksesta, jonka nimiseksi nykyinen ilmatieteellinen keskuslaitos muutettaisiin, annettaisiin laki, johon sisällytettäisiin laitoksen järjestysmuodon ja toiminnan pääkohtia koskevat säännökset. Näiden säännösten puitteissa voitaisiin laitoksen vanhentuneeksi katsottavaan organisaatioon tehdä ne muutokset, jotka mahdollistavat laitoksen lisääntyneiden tehtävien tehokkaan suorittamisen. Kun lentosääpalvelun osuus on kasvanut viime vuosina moninkertaiseksi verrattuna maa- ja metsätalouden tarvitsemaan sääpalveluun ja tutkimukseen, ehdotetaan samalla, että laitos siirrettäisiin maatalousministeriön alaisuudesta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaiseksi.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut ehdotetun uuden lain tarpeelliseksi ja sisällöltään asianmukaiseksi. Valiokunta sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Jussila, Karvikko, Laine, Nordström, Pekkarinen, Rosnell ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, Huurtamo, Kiviaho, Koppanen, I. Linna ja Rodén.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 92 hallituksen esityksen johdosta laiksi ilmatieteen laitoksesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 27 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi ilmatieteen laitoksesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 75 laiksi ilmatieteen laitoksesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 27 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 92, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
ilmatieteen laitoksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on hankkia luotettavaa tietoa Suomen ilmastosta ja hoitaa sääpalvelu ottaen huomioon erityisesti maamme elinkeinoelämän ja yleisen turvallisuuden vaatimukset sekä suorittaa ilmatieteellisiä tutkimuksia. Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on myös suorittaa Suomen geomagneettista kartoitusta sekä tutkia geomagnetismia ja muita siihen läheisesti liittyviä geofysikaalisia ilmiöitä.

Ilmatieteen laitos on kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alainen.

2 §.

Ilmatieteen laitoksessa voi olla ylijohtajan, johtajan, osastopäällikön, erikoistutkijan, toimistopäällikön, ylimeteorologin, meteorologin ja kirjastonhoitajan virkoja sekä kamreerin, viestipäällikön, laboratoriomestarin, radiosähköttäjän, sääteknikon, kanslistin, kirjanpitäjän, tutkimusapulaisen, viestittäjän, toimistoapulaisen, vanhemman vahtimestarin, vahtimestarin ja talonmiehen toimia.

Ylijohtajan ja johtajan virat ovat sopimuspalkkaisia. Virkoja ja toimia voi olla eri luokkaisia.

Ilmatieteen laitoksessa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

3 §.

Ilmatieteen laitoksella on oikeus periä pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista maksuja eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaisesti sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

4 §.

Ilmatieteen laitos on oikeutettu ottamaan vastaan lahjoituksia toimintaansa varten.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968, ja sillä kumotaan ilmatieteelliselle keskuslaitokselle suoritettavista maksuista 1 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (388/65).

Tässä laissa mainittuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään ilmatieteellisen keskuslaitoksen viran tai pysyväisen toimen haltija säädettyä järjes-

tystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen ilmatieteen laitoksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle. Asetuksella voidaan tässä laissa mainittuja virkoja ja toimia tulo- ja menoarvion rajoissa perustaa ilmatieteen laitokseen myös siten, että jo olemassa olevia virkoja ja toimia, niiden varsinaisen palkkauksen vähentymättä, vain nimeltään muutetaan tässä laissa mainituiksi viroiksi tai toimiksi, jolloin entisen nimisen viran tai toimen haltija siirtyy nimeltään muutetun viran tai toimen haltijaksi. Mikäli virka tai toimi sekä nimeltään että tehtäviensä puolesta vastaa entistä virkaa tai tointa, siirtyy viimeksi mainitun viran tai toimen haltija tämän lain tullessa voimaan tässä laissa mainitun vastaavan viran tai toimen haltijaksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan täyttää ennen tämän lain voimaan tuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaan tuloa täyttää ilmatieteen laitoksen ylimääräiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanon aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työllisyyslain muuttamisesta.

Päättyneen työllisyysvuoden aikana on jouduttu toteamaan, että valtion on heikon työllisyystilanteen vallitessa paitsi valtiontaloudellisista syistä myös työsuunnitelmien vähyyden vuoksi vaikea osoittaa omiin töihinsä sitä työttömien määrää, joka ei kuulu kuntien työhönsijoitusosuuteen. Tämän johdosta kuntia on mm. työllisyyslainojen turvin kannustettu ylittämään työhönsijoitusvelvollisuutensa. Useat kunnat eivät kuitenkaan ole katsoneet voivansa lähteä ylittämään osuuttaan lainojenkaan pohjalta, vaan ovat esittäneet, että valtion ja kunnan kesken tehtäisiin työllisyyslain 12 §:n mukainen sopimus, jonka mukaan valtio sitoutuisi suorittamaan sopimustyössä olevien työntekijäin työpalkat niihin liittyvine sosiaalisine kuluineen. Korvauksen suuruus lasketaan lain 11 §:n mukaan. Esim. viime työllisyysvuonna se oli 28,50 markkaa miestyöpäivältä. Kun keskimääräinen työttömyyskorvaus arkipäivää kohti on 8,75 markkaa, on se vain noin 1/3 edellä olevasta 11 §:n mukaisesta työpalkkakustannuksesta. Tästä syystä ei mainittuja sopimuksia ole katsottu voitavan tehdä valtion puolesta kuin aivan poikkeustapauksissa, esim. tänä vuonna vain kahdesti.

Eri yhteyksissä on kuitenkin käynyt ilmi, että kuntien taholla oltaisiin valmiit tekemään sopimus, jonka valtiolle aiheuttamat kustannukset jäisivät pienemmiksi, kuin lain 11 § edellyttää. Koska edessä olevan talven työllisyysnäkymät ovat heikot eivätkä toiveet valtion töiden järjestymisestä näytä valoisilta, tulisi lain 12 § muuttaa sellaiseksi, että sen avulla olisi mahdollista tarvittaessa lisätä työtilaisuuksia kuntien töissä.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työllisyyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1963 annetun työllisyyslain (331/63) 12 § seuraavasti:

12 §.

Kunnalle, jonka töihin tai osuuteen kuntayhtymän töissä sijoitetaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja työntekijöitä enemmän kuin kunnan työhönsijoitusvelvollisuus edellyttää, suoritetaan tältä osin valtion varoista korvausta sen mukaan, mitä siitä on valtion ja kunnan kesken ennakolta sovittu, ei kuitenkaan enempää kuin mitä 11 §:ssä korvauksen perusteista on säädetty.

Naantalissa 18 päivänä elokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Niilo Ryhtä.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi työllisyyslain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein kuluvan syyskuun 19 päivänä lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 76. Valiokunta on esityksen yhteydessä käsitellyt 28 päivänä helmikuuta 1967 valiokuntaan lähetetyn ed. Holopaisen ym. toivomusaloitteen n:o 454 työttömyyden helpottamisesta työllisyyslain 12 §:n perusteella tehtävin sopimuksin ja kunnille myönnettävin työllisyyslainoin. Käsiteltyään asian ja kuultuaan sen johdosta asiantuntijoina hallitussihteeri Vilppu Peltomäkeä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä, varatuomari Voitto Ala-Kurhilaa Suomen Kaupunkiliitosta, lakitieteen lisensiaatti Aune Nuutilaista Maalaiskuntien Liitosta, varatuomari Henrik Ahlmania Finlands Svenska Landskommuners Förbund nimisestä yhdistyksestä, varatuomari Eero Mattlaria Suomen Työnantajain Keskusliitosta, hovioikeuden auskultantti Kauko Aaltosta Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta sekä sihteeri Aarre Mannista Suomen Ammattijärjestöstä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, on valtion heikon työllisyystilanteen vallitessa vaikea osoittaa omiin töihinsä sitä työttömien määrää, joka ei kuulu kuntien työhönsijoitusvelvollisuuteen. Sen vuoksi on valiokunnan mielestä tarkoituksenmukaista, muuttamalla hallituksen esityksessä mainituin tavoin työllisyyslain 12 §:ää, pyrkiä valtion ja kuntien välillä tehtävin sopimuksin lisäämään työtilaisuuksia kuntien töissä ja siten vähentämään työttömyyskorvauksen piiriin joutuvien määrää. Valiokunnan käsityksen mukaan olisi näissä olosuhteissa kansantaloudelliset näkökohdat huomioon ottaen valtion edun mukaista sitoutua suorittamaan kunnalle, joka suostuu ylittämään työhönsijoitusvelvollisuutensa, tältä osin korvausta, vaikka sopimukseen pääseminen saattaisikin eräissä tapauksissa merkitä miestyöpäivää kohti laskien keskimääräisen työttömyyskorvauksen ylittävän korvauksen maksamista kunnalle.

Edellä sanotun johdosta ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. Holopaisen ym. toivomusaloitteessa n:o 454 on ehdotettu, että hallitus kiireellisesti selvittäisi mahdollisuudet helpottaa työttömyyttä kuntien kanssa työllisyyslain 12 §:n perusteella tehtävin sopimuksin ja kunnille myönnettävin työllisyyslainoin. Kun käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tarkoituksena on helpottaa työttömyyttä aloitteessa ehdotetulla tavalla, ei aloitteen hyväksymiseen näin ollen ole enää aihetta.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 454 hylättäisiin.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen, jäsenet Apajalahti, Aro, Flinck, Haarla, Hostila, Lagerroos, Melin, Männistö, Perheentupa, O. Saarinen, Saimo, Sääskilahti ja Tenhiälä sekä varajäsenet Granvik ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 81 hallituksen esityksen johdosta laiksi työllisyyslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 8 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi työllisyyslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 76 laiksi työllisyyslain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 8 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 81, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

työllisyyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1963 annetun työllisyyslain (331/63) 12 § seuraavasti:

12 §.

Kunnalle, jonka töihin tai osuuteen kuntayhtymän töissä sijoitetaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja työntekijöitä enemmän kuin kunnan työhönsijoitusvelvollisuus edellyttää, suoritetaan tältä osin valtion varoista korvausta sen mukaan, mitä siitä on valtion ja kunnan kesken ennakolta sovittu, ei kuitenkaan enempää kuin mitä 11 §:ssä korvauksen perusteista on säädetty.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (434/65) on voimassa vuoden 1967 loppuun. Laki on osoittautunut tarpeelliseksi ja sisällöltään tarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi esitetään lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi kahdella vuodella eli vuoden 1969 loppuun. Lain 8 §:ää, joka koskee päätöksen tiedoksi saamista, olisi kuitenkin niin muutettava, että sen suhteen olisi voimassa asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain (74/54) 4 §:n säännös, sellaisena kuin se on 15 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (233/66).

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun lain (434/65) 8 ja 10 § näin kuuluviksi:

8 §.

Kunnallishallituksen tai muun viranomaisen tässä laissa tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta on voimassa, mitä säädetään asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain 4 §:ssä, sellaisena kuin se on 15 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (233/66).

10 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1969 loppuun, kuitenkin niin, että vuoteen 1969 kohdistuvia toimenpiteitä voidaan suorittaa myös sanotun vuoden päättymisen jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 22 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 19 päivänä syyskuuta 1967 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 77. Kuultuaan asiantuntijana maatalousneuvos Eino Lähdeojaa maatalousministeriöstä valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää lain voimassaoloajan jatkamista tarpeellisena ja lakiehdotuksen säännöksiä asianmukaisina, minkä vuoksi valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä esitetyn johdosta valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja V. A. Virtanen, jäsenet Aalto, Asunta, Berner, Friman, Honkanen, Kangas, L. Koskinen, Kull, Mäkinen, Niskanen, E. Räsänen ja Sinisalo sekä varajäsen Lillqvist.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 84 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 22 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 77 laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 22 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 84, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun lain (434/65) 8 ja 10 § näin kuuluviksi:

8 §.

Kunnallishallituksen tai muun viranomaisen tässä laissa tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta on voimassa, mitä säädetään asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain 4 §:ssä, sellaisena kuin se on 15 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (233/66).

10 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1969 loppuun, kuitenkin niin, että vuoteen 1969 kohdistuvia toimenpiteitä voidaan suorittaa myös sanotun vuoden päättymisen jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista 2 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (576/66) mukaan on vuonna 1967 liikkeeseen lasketun obligaation koron veronalaisesta osasta toimitettava 20 prosentin ennakonpidätys. Milloin raha-, vakuutus- tai eläkelaitos taikka eläkesäätiö sijoittaa varojaan valtion tai jonkun muun liikkeelle laskemaan obligaatiolainaan, on obligaatiosta saatu korkotulo niiden normaalia liiketuloa. Näin ollen tämä tulo tulee otetuksi huomioon määrättäessä liikkeelle ennakkoverolipulla perittävää ennakkoa. Tästä johtuen ei obligaation korosta ole aiheellista toimittaa ennakonpidätystä, koska liike tällöin saattaisi joutua suorittamaan samasta tulosta ennakkoveroa kahteen kertaan. Edellä esitetyn perusteella hallitus ehdottaa vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annettuun lakiin lisättävässä uudessa 3 momentissa säädettäväksi, että obligaation korosta ei ole toimitettava valtiovarainministeriön määräämissä tapauksissa laissa määrättyä ennakonpidätystä, milloin obligaatio kuuluu raha-, vakuutus- tai eläkelaitoksen taikka eläkesäätiön vaihto- tai sijoitusomaisuuteen.

Sen perusteella mitä edellä on lausuttu annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista 2 päivänä joulukuuta 1966 annettuun lakiin (576/66) uusi 3 momentti seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — — —

Milloin obligaatio kuuluu raha-, vakuutus- tai eläkelaitoksen taikka eläkesäätiön vaihto- tai sijoitusomaisuuteen, ei obligaation korosta ole valtiovarainministeriön määräämissä tapauksissa toimitettava 2 momentissa tarkoitettua ennakonpidätystä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1967.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 19 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 19 päivänä kuluvaa syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 78 laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus ehdottaa vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annettuun lakiin lisättäväksi säännöksen siitä, että obligaation korosta ei ole toimitettava valtiovarainministeriön määräämissä tapauksissa laissa määrättyä ennakonpidätystä, milloin obligaatio kuuluu raha-, vakuutus- tai eläkelaitoksen taikka eläkesäätiön vaihto- tai sijoitusomaisuuteen.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut ehdotetun lainmuutoksen tarpeelliseksi ja asianmukaiseksi. Valiokunta on sen vuoksi katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Rosnell, Siltanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, I. Linna, Salla ja Sandelin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 74 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 78 laiksi vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 19 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 74, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään vuonna 1967 liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen veronhuojennuksista 2 päivänä joulukuuta 1966 annettuun lakiin (576/66) uusi 3 momentti seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin obligaatio kuuluu raha-, vakuutus- tai eläkelaitoksen taikka eläkesäätiön vaihto- tai sijoitusomaisuuteen, ei obligaation korosta ole valtiovarainministeriön määräämissä tapauksissa toimitettava 2 momentissa tarkoitettua ennakonpidätystä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1967.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (342/61) on säädetty, että veronalaisena satunnaisen luovutuksen tuottamana voittona ei ole pidettävä sitä voittoa, joka on saatu, kun kiinteä omaisuus, toisen maalla oleva rakennus tai niiden pysyvä käyttöoikeus otetaan verovelvolliselta pakkolunastuksella tai muulla siihen rinnastettavalla menettelyllä. Laki on sama, milloin sanottu omaisuus tai pysyvä käyttöoikeus ilman, että edellä tarkoitettuun menettelyyn on ryhdytty, tai menettelyn alettua on kaupoin tai muutoin vapaaehtoisesti luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottaja on oikeutettu lunastamaan kysymyksessä olevan laatuista omaisuutta tai saamaan sen pysyvän käyttöoikeuden mainitulla menettelyllä. Samat säännökset ovat voimassa, milloin verovelvollinen, kysymyksen ollessa vesistön patoamisesta tai säännöstelystä, on vapaaehtoisesti luovuttanut omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden mainituista toimenpiteistä hyötyä saavalle voimalaitoksen omistajalle sellaiseen tarkoitukseen, johon valtiolle on annettu pakkolunastusoikeus.

Puheena olevan lain muuttamisesta 4 päivänä marraskuuta 1966 annetun lain (535/66) mukaan sovelletaan mainittuja säännöksiä vuosilta 1960—1967 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Kun kysymyksessä olevan lain säätämiseen johtaneet syyt ovat yhä olemassa, hallitus pitää tarpeellisena lain voimassaoloajan jatkamista siten, että sitä sovellettaisiin edelleen vuodelta 1968 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain 4 §, sellaisena kuin se on 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa (535/66), näin kuuluvaksi:

4 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosien 1960—1968 tulojen perusteella toimitettavissa verotuksissa. Milloin vuosilta 1958—1959 on määrätty maksettavaksi veroa 1 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden lunastamisesta tai luovuttamisesta, joka on tapahtunut vesistön patoamista tai säännöstelyä välittömästi palveleviin tarkoituksiin, on verotus hakemuksesta oikaistava tämän lain mukaiseksi ja liiaksi kannettu määrä suoritettava takaisin. Vero-

tuksen oikaisemista ja veron palauttamista on, verotuksen saatua lainvoiman, haettava asianomaiselta lääninhallitukselta 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain 94 §:ssä säädetyssä ajassa ja järjestyksessä. Korkoa ei palautettavalle määrälle tällöin makseta.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 19 päivänä kuluvaa syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 79 laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut, että ne syyt, jotka ovat johtaneet kysymyksessä olevan veronhuojennuslain säätämiseen, edelleen ovat olemassa. Valiokunta on sen vuoksi katsonut voivansa asettua puoltamaan tehtyä ehdotusta lain soveltamisajan jatkamisesta yhdellä vuodella.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Rosnell, Siltanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, I. Linna, Salla ja Sandelin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 75 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 20 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 79 laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 20 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 75, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain 4 §, sellaisena kuin se on 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa (535/66), näin kuuluvaksi:

4 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosien 1960—1968 tulojen perusteella toimitettavissa verotuksissa. Milloin vuosilta 1958—1959 on määrätty maksettavaksi veroa 1 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden lunastamisesta tai luovuttamisesta, joka on tapahtunut vesistön patoamista tai säännöstelyä välittömästi palveleviin tarkoituksiin, on verotus hakemuksesta oikaistava tämän lain mukaiseksi ja liiaksi kannettu määrä suoritettava takaisin. Verotuksen oikaisemista ja veron palauttamista on, verotuksen saatua lainvoiman, haettava **asianomaiselta lääninhallitukselta 12 päivänä** joulukuuta 1958 annetun verotuslain 94 §:ssä säädetyssä ajassa ja järjestyksessä. Korkoa ei palautettavalle määrälle tällöin makseta.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, 11 päivänä joulukuuta 1953 annetussa laissa (474/53) säädetään, että lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, jotka määrätään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan, ja että tarkemmat määräykset näistä maksuista annetaan asetuksella. Edellämainittujen maksujen määrät on viimeksi vahvistettu 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetulla asetuksella (257/67). Edellämainittu laki, jonka voimassaoloaikaa pitennettiin 30 päivänä joulukuuta 1966 annetulla lailla (723/66), on voimassa vuoden 1967 loppuun. Koska hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että laki säädetään myös ensi vuotta varten, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, 11 päivänä joulukuuta 1953 annettu laki (474/53) on edelleen voimassa vuoden 1968 loppuun.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 48 hallituksen esityksen johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunta on 19 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 80 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää kysymyksessä olevan lain voimassaoloajan pitentämistä tarpeellisena ja on sen vuoksi asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta on tässä yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että lisenssimaksujen tuotto ei viime vuosien aikana ole riittänyt lisenssiviraston menojen kattamiseen. Kun tämä tulojen ja menojen tasapaino kuitenkin on ollut tarkoituksena lisenssimaksulakia säädettäessä ja kun eduskuntakin jo aikaisemmin on kiinnittänyt asiaan huomiota, valiokunta lausuu edellyttävänsä hallituksen huolehtivan siitä, että maksut lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista tällä kerralla määrätään sitä silmällä pitäen, että viraston tulot saadaan vastaamaan sen menoja.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Eskman, Haapanen, Hamara, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Nordström, Pekkarinen ja Rosnell, sekä varajäsenet Holopainen, Jämsén, Koppanen, Laaksonen, I. Linna, Puhakka, Rodén ja Salla.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 159 hallituksen esityksen johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 48 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttumattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimasssaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 80 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 48 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 159.

Eduskunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että lisenssimaksujen tuotto ei viime vuosien aikana ole riittänyt lisenssiviraston menojen kattamiseen. Kun tämä tulojen ja menojen tasapaino kuitenkin on ollut tarkoituksena lisenssimaksulakia säädettäessä ja kun Eduskunta jo aikaisemminkin on kiinnittänyt asiaan huomiota, Eduskunta lausuu edellyttävänsä Hallituksen huolehtivan siitä, että maksut lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista tällä kerralla määrätään sitä silmällä pitäen, että viraston tulot saadaan vastaamaan sen menoja.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, 11 päivänä joulukuuta 1953 annettu laki (474/53) on edelleen voimassa vuoden 1968 loppuun.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Rakennuslain muuttamisesta 29 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (250/66) on rakennuskaavan hyväksyminen säädetty kunnan asiaksi. Samalla on eräitä muitakin rakennuslain säännöksiä muutettu niin, että maalaiskunnan tehtävät kaavoitus- ja rakennustoimen hoitamisessa muodostuvat pääkohdissaan samanlaisiksi kuin ne ovat kaupungeissa ja kauppaloissa. Edellä tarkoitetuista rakennuslain muutoksista johtuu, että myös eräitä 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain (101/60) säännöksiä joudutaan muuttamaan.

Kaavoitusalueiden jakolain 25 §:n mukaan ei alueella, jolle lääninhallitus on päättänyt laadittavaksi rakennuskaavan ja tämän vuoksi antanut rakennuslain (370/58) 100 §:n nojalla rakennuskiellon, saa suorittaa ennen rakennuskaavan vahvistamista sellaista halkomista, lohkomista tai erillisen alueen tilaksi muodostamista, jossa muodostuisi alueelle uusi raja. Toimitus voidaan kuitenkin suorittaa, jos on ilmeistä, ettei siitä aiheudu haittaa laadittavan kaavan toteuttamiselle, taikka jos lääninhallitus on antanut toimituksen suorittamiseen suostumuksensa. Suostumuksen kaupungin ja kauppalan alueella antaa vastaavassa tapauksessa kunta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että suostumuksen antaminen maanmittaustoimituksen suorittamiseen jäisi rakennuskaavankin laatimisen vuoksi voimaan tulleen rakennuskiellon aikana kunnan asiaksi. Yleisen edun kannalta tarpeellisesta lausuntojen hankkimisesta, minkä olisi tapahduttava ennen suostumuksen antamista, on tarkoitus ottaa säännökset kaavoitusalueiden jakoasetukseen (353/60). Pykälään on tehty samalla eräitä sanonnallisia tarkistuksia.

Maanmittaustoimituksesta, joka tapahtuu kaupungin tai kauppalan alueella, on toimitusinsinöörin ilmoitettava kunnallishallitukselle kirjeellä kaavoitusalueiden jakolain 27 §:ssä säädetyllä tavalla. Sen sijaan näin on tehtävä maalaiskunnan osalta vain, milloin on kysymys asema- tai rakennuskaava-alueesta. Kun rakennuskaavoitus tulee kunnan asiaksi, olisi asianmukaista, että kunta saisi tiedon myös rakennuskieltoalueilla suoritettavista maanmittaustoimituksista. Tärkeätä olisi niin ikään saattaa yleiskaava-alueella maalaiskunta tältä kohdin samaan asemaan kuin kaupunki ja kauppala. Tämän vuoksi ehdotetaan toimitusinsinöörin edellä mainittu tiedottamisvelvollisuus ulotettavaksi käsittämään myös maalaiskunnan mainituilla alueilla tapahtuvat toimitukset.

Myös ehdotetaan edellä mainitusta rakennuslain muuttamisesta aiheutuvat, merkitykseltään vähäiset muutokset tehtäviksi kaavoitusalueiden jakolain 8 ja 28 §:ään.

Edellä mainittujen rakennuslain muuttamisesta johtuvien muutosten lisäksi ehdotetaan käytännössä saatujen kokemusten perusteella kaavoitusalueiden jakolakia muutettavaksi eräissä muissakin kohdissa.

Maalaiskunnan asema- ja rakennuskaava-alueella ei ole mahdollista perustaa rasitteena pysyvää oikeutta autojen säilytys- ja pysäköimispaikkojen, väestönsuojelua varten tarvittavien rakennelmien eikä yhteisen lämpökeskuksen sijoittamiseen ja käyttämiseen. Kun tällaisten rasitteiden tarve rakentamisen kehittyessä on rakennuskaava-alueilla jo tullut ilmeiseksi, ehdotetaan kaavoitusalueiden jakolakiin lisättäväksi uusi 9 a §, jotta nykyisin mahdollisten jakolaissa säädettyjen rasitteiden lisäksi voitaisiin näillä alueilla perustaa myös sanotunlaisia rasitteita. Säännökset tulisivat sisällöltään vastaamaan kaupunkeja koskevia sanotuista rasitteista kaavoitusalueiden jakolain 6 luvussa annettuja säännöksiä.

Maalaiskunnan rakennuskaava-alueella ei myöskään, niin kuin kaupungin tai maalaiskunnan asemakaava-alueella, ole mahdollista muodostaa yhdeksi kiinteistöksi sellaista rakennuspaikkaa, jonka osat kuuluvat eri kyliin. Tämän puutteen poistamiseksi olisi puheena olevaa lain 10 §:ää muutettava.

Lain 21 §:n 2 momentin sanontaa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi tarkistaa käytännössä esiintyneiden tulkintavaikeuksien poistamiseksi.

Käytännössä on ilmennyt vaikeutta sellaisen alueen tilaksi muodostamisessa, jota ei käytetä varsinaisena rakennuspaikkana ja joka ei täytä rakennuspaikkaa koskevia rakennuslainsäädännön määräyksiä, mutta jonka tilaksi muodostaminen muutoin ei ole esteenä kaavoituksen toteuttamiselle. Tämän vuoksi esitetään lain 23 §:ään lisättäväksi tällaisten alueiden tilaksi muodostamista helpottavia säännöksiä, joissa on samalla otettu huomioon väärinkäytösten estäminen.

Lain 49 ja 77 §:n mukaan voi maistraatti ilman hakemustakin määrätä tontinmittauksen tai yleisen alueen mittauksen suoritettavaksi, milloin katsoo sen tarpeelliseksi. Sanottuja lain kohtia olisi täydennettävä kieltämällä muutoksen hakeminen maistraatin määräykseen. Tällä vältetään mahdollisuus tarpeettomasti viivyttää toimitusta ja usein sitä seuraavaa tärkeätä ja kiireellistä lunastamiskysymyksen käsittelyä.

Lain 61 §:n 2 momentin mukaan voidaan ennestään olevan rajan määrääminen tontinmittauksen yhteydessä suorittaa, jos epäselvyys koskee maarekisterissä olevan kiinteistön tai alueen rajaa, vain milloin saapuvilla olevat asianosaiset siitä sopivat. Muussa tapauksessa on suoritettava jakolain mukainen rajankäynti, jonka toimittamiseen on erikseen haettava maanmittauskonttorilta maanmittausinsinöörille määräys. Säännöstä on tulkittu siten, että kaikkien asianosaisten tulee kokouksessa sopia rajan määräämisestä tontinmittauksen yhteydessä. Kun kaikki rajanaapurit eivät yleensä saavu toimitukseen, vaikka heille on siitä tiedotettu, on tontinmittaus usein jouduttu keskeyttämään rajankäyntimääräyksen hakemista varten. Tämä on viivyttänyt monesti hyvinkin kiireellistä tontinmittausta. Sen vuoksi olisi momenttia muutettava siten, että kiinteistöinsinööri, jolla on lain 50 §:n 2 momentissa säädetty pätevyys, aina voisi suorittaa rajan määräämisen. Muulloin saataisiin rajan määrääminen suorittaa ainoastaan siinä tapauksessa, ettei kukaan saapuvilla oleva asianosainen sitä vastusta.

Lain 71 ja 81 §:n soveltamisessa on esiintynyt epätietoisuutta niissä tarkoitettujen maistraatin määräysten antamisesta silloin, kun niissä mainituista toimituksista on valitettu. Ensin mainittua pykälää olisi tässä kohden selvennettävä.

Edelleen olisi 82 §:n 2 momenttiin tehtävä lisäys sellaisen yleisen alueen merkitsemisestä rekisteriin, johon kaupunki saa omistusoikeuden tai joka vapautuu kiinnityksestä vasta toimituksen hyväksymisen jälkeen.

Lain 84 §:ään esitettyjen muutosten tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi kiinteistöjen yhdenmukaisen rekisteröinnin kehittäminen siten, että kaupungin omistamat aikaisemman lain mukaiset yleiset alueet saataisiin vähitellen kaavoitusalueiden jakolain mukaisiksi kiinteistöinä pidettäviksi yleisiksi alueiksi.

Lain rasitteita koskevia säännöksiä olisi 86 ja 94 §:n osalta muutettava niin, että mahdollisuuksia tarpeellisiksi osoittautuneiden rasitteiden järjestelemiseen lisätään.

Viimeksi käytyjen sotien aikana tuhoutui silloisen Viipurin läänin maarekisteri, joka kuitenkin jo sotien aikana pystyttiin laatimaan uudelleen, joskaan ei aivan entiselleen. Maanmittauskonttorin asiakirja-arkisto tuhoutui tai katosi niin suurelta osalta, ettei esim. maanmittaustoimituksissa perustettuja rasitteita aina saada täysin selvitetyiksi. Kun kaavoitusalueiden jakoasetuksen 41 §:n mukaan kiinteistöinsinöörin tulee tutkia, voidaanko muodostettavaan tonttiin tai yleiseen alueeseen kohdistuva, maanmittaustoimituksessa perustettu rasite kaavoitusalueiden jakolain 94 §:n mukaisesti poistaa, on tarpeellista laissa säätää Kymen läänin osalta alueen vapauttamisesta siihen mahdollisesti kohdistuvista tuntemattomista rasitteista. Vapauttaminen helpottaa asemakaavan toteuttamista yleensäkin, mutta erityisesti sillä on merkitystä rakennuslupia myönnettäessä. Rasitteista vapauttamista koskevan käsittelyn tiedottamista kaavoitusalueiden jakolain 53 §:n edellyttämällä tavalla on pidettävä tarpeellisena, jotta toimenpiteeseen ryhtyminen tulisi mahdollisimman laajalti tiedoksi

ja mahdollisia rasitteita koskevat yksityisten hallussa ehkä olevat selvitykset voitaisiin toimituksessa saada käytettäviksi. Asiaa koskevat säännökset on sisällytetty ehdotettuun uuteen 94 a §:ään. Myös lain 96 ja 97 §:ää olisi puheena olevan täydennyksen johdosta muutettava.

Kaavoitusalueiden jakoasetuksen (353/60) 110 § säätää kaavoitusalueiden jakolain mukaisista toimituksista ja kaavoitusalueiden jakoasetuksen mukaisesta tonttikartan täydentämisestä suoritettavaksi korvausta taksan mukaan, joka valtuuston on hyväksyttävä ja alistettava maatalousministeriön vahvistettavaksi. Saman asetuksen 111 §:n mukaan vahvistaa maatalousministeriö perusteet eräiden kaavoitusalueiden jakolainsäädäntöön liittyvien jäljennösten ja otteiden lunastusmaksusta. Tässä tarkoitetut korvaukset ja lunastukset maksetaan kunnalle. On kuitenkin katsottu, että kunnan viranomaisen päätöksen alistamisesta ja kunnan viranomaisen antaman asiakirjan lunastusmaksusta on säädettävä lailla. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi uusi 137 a §.

Lakiehdotukseen on otettu myös tarpeelliset siirtymäsäännökset.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain (101/60) 8 ja 10 §, 21 §:n 2 momentti, 23 ja 25 §, 27 §:n 1 momentti, 28 §:n 2 momentti, 49 §, 61 §:n 2 momentti, 71 §:n 3 momentti, 77 §, 82 §:n 4 momentti, 84 §:n 2 momentti, 86 ja 94 § ja 97 §:n 1 momentti sekä lisätään 84 §:ään uusi 3 momentti, 96 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 9 a §, 94 a § ja 137 a § seuraavasti:

8 §.

Jos toimitusmiehet suorittaessaan tilusvaihtoa tai uusjakoa katsovat, että alueelle vahvistettua asemakaavaa tai rakennuskaavaa taikka tonttijakoa olisi muutettava, toimitusinsinöörin on siitä ilmoitettava kunnallishallitukselle sekä samalla mahdollisuuden mukaan tehtävä muutosehdotus. Kunnallishallituksen on kolmen kuukauden kuluessa tiedon tai ehdotuksen saamisesta ilmoitettava toimitusinsinöörille, onko asia antanut aihetta toimenpiteisiin.

9 a §.

Maalaiskunnan asemakaava- ja rakennuskaava-alueilla voidaan, jos asianosaiset siitä sopivat, perustaa tilaa varten toiselle tilalle rasitteena pysyvä oikeus autojen säilytys- ja pysäköimispaikkojen, väestönsuojelua varten tarvittavien rakennelmien sekä yhteisen lämpökeskuksen sijoittamiseen ja käyttämiseen. Rasitteen perustamisesta aiheutuva haitta tai vahinko korvataan rahana.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rasitteen perustamisesta, poistamisesta ja siirtämisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä jakolain 17 ja 30 luvussa on säädetty.

10 §.

Maalaiskunnassa rakennuskorttelin sillä alueella, jolle tonttijako on vahvistettu *(tonttijakoalue)*, voidaan tontin ja rakennuskaava-alueella rakennuspaikan osat lohkomisessa muodostaa yhdeksi tilaksi siinäkin tapauksessa, että ne kuuluvat eri kyliin. Uusi tila määrätään tällöin kuulumaan omana talonumerona siihen kylään, mihin sen sijaintinsa puolesta katsotaan sopivimmin kuuluvan.

21 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tilaan, joka rakennuskaava-alueella on tarkoitettu rakennuspaikaksi, ei saa sisällyttää muita kysymyksessä olevan rakennuskorttelin ulkopuolella olevia tiluksia kuin rakennuslain 96 §:ssä tarkoitettua liikenneväylän aluetta, jollei maanmittauskonttori erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

23 §.

Maalaiskunnan sellaisella alueella, jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa tai rakennuskaavaa, saadaan rakennuspaikkana käytettäväksi tarkoitettu alue muodostaa tilaksi vain siinä tapauksessa, että alue on alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä ja muutoin sellainen kuin rakennuslain 121 §:n 1 momentissa on säädetty taikka että muussa tapauksessa rakennuslautakunta sanotun lainkohdan 2 momentin tai lääninhallitus rakennuslain 132 §:n 1 momentin nojalla on sallinut rakentamisen.

Myös saadaan 2 000 neliömetriä pienempi alue muodostaa tilaksi, jos se on tarkoitettu puhelinliikennettä, radiotoimintaa, sähkönjakelua tai niihin rinnastettavaa toimintaa varten tarvittavalle rakennelmalle, taikka, jos tilaksi muodostettava alue yhdessä sen saajan ennestään omistaman tilan kanssa muodostaa vähintään 2 000 neliömetrin suuruisen rakennuspaikan, kuitenkin vain sillä ehdolla, ettei tilaksi muodostaminen ole epätarkoituksenmukaista maankäytön järjestämisen tai tilajärjestelmän kannalta.

25 §.

Alueella, jolla on voimassa rakennuslain 32 §:ssä, 42 §:n 2 momentin 3, 4 tai 5 kohdassa taikka 100 tai 101 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto, niin myös alueella, jota koskee sisäasiainministeriön rakennuslain 143 §:n 1 momentin nojalla antama määräys kaavan tai tonttijaon laatimisesta tahi niiden muuttamisesta, ei ennen kysymyksessä olevan kaavan vahvistamista tai tonttijaon hyväksymistä saa suorittaa sellaista halkomista, lohkomista tai erillisen alueen tilaksi muodostamista, jossa muodostuisi alueelle uusi raja.

Kuitenkin voidaan, mikäli 22 §:stä ei muuta johdu, 1 momentissa tarkoitettu toimitus suorittaa, jos on ilmeistä, että siitä ei aiheudu haittaa laadittavan kaavan tai tonttijaon toteuttamiselle ja kunta on antanut toimituksen suorittamiseen suostumuksensa.

27 §.

Kaupungin alueella suoritettavasta maanmittaustoimituksesta on toimitusinsinöörin ilmoitettava kaupunginhallitukselle kirjeellä, joka on joko kirjattuna jätettävä postissa kuljetettavaksi tai kuittausta vastaan toimitettava saajalle vähintään 14 päivää ennen toimituksen alkukokousta. Maalaiskunnan yleiskaava-, asemakaava- tai rakennuskaava-alueella taikka 25 §:n 1 momentissa tarkoitetulla alueella suoritettavasta toimituksesta on toimitusinsinöörin edellä mainitulla tavalla ilmoitettava kunnanhallitukselle.

— — — — — — — — — — — — — — —

28 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos rakennusjärjestys, asemakaava tai muu kaava taikka sen muutos vahvistetaan tai rakennuskielto annetaan taikka tulee voimaan rakennuslain 42 §:n 2 momentin tai 100 §:n 2 momentin nojalla maanmittaustoimituksen lopettamisen jälkeen, ei se ole tarkastuksessa esteenä toimituksen hyväksymiselle.

— — — — — — — — — — — — — — —

49 §.

Tontinmittausta saa hakea tontin tai sen osan omistaja tahi haltija. Maistraatti voi ilman hakemustakin määrätä tontinmittauksen suoritettavaksi, milloin katsoo sen tarpeelliseksi. Maistraatin määräykseen ei saa hakea muutosta.

61 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos kuitenkin tontinmittauksen toimittaa kiinteistöinsinööri, jolla ei ole 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua pätevyyttä, ja 1 momentissa tarkoitettu epäselvyys koskee maarekisterissä olevan kiinteistön tai alueen rajaa ja joku saapuvilla olevista asianosaisista, jota asia koskee, vastustaa rajan määräämistä tontinmittauksessa, on toimitus keskeytettävä ja kiinteistöinsinöörin haettava maanmittauskonttorilta määräys maanmittausinsinöörille rajankäynnin toimittamiseen.

71 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitetun määräyksen antaa maistraatti 67 §:ssä mainitun tontinmittauksen tarkastuksen yhteydessä. Jos kuitenkin toimituksesta on valitettu, maistraatti antaa sanotun määräyksen vasta tontinmittauksen saatua lainvoiman. Maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta.

77 §.

Yleisen alueen mittaus suoritetaan kaupungin hakemuksesta. Maistraatti voi ilman hakemustakin määrätä yleisen alueen mit-

tauksen suoritettavaksi, milloin katsoo sen tarpeelliseksi. Maistraatin määräykseen ei saa hakea muutosta.

82 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa mainitusta merkitsemisestä päättää maistraatti yleisen alueen mittauksen tarkastuksen yhteydessä. Jos kuitenkin toimituksesta on valitettu, maistraatti antaa sanotun määräyksen vasta yleisen alueen mittauksen saatua lainvoiman. Milloin kaupunki saa alueeseen omistusoikeuden tai alue, jonka kaupunki omistaa, vapautuu kiinnityksistä toimituksen hyväksymisen jälkeen, maistraatti päättää rekisteriin merkitsemisestä kaupungin hakemuksesta erikseen. Maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta.

84 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu, ennen tämän lain voimaantuloa yleisten alueiden rekisteriin merkitty alue jää yleisten alueiden rekisteriin. Tällaisella alueella voidaan toimittaa 76 §:n 2 momentissa mainittu yleisen alueen mittaus ja on myös alueen omistajalla oikeus hakea toimitusta. Toimituksen kustannukset on hakijan maksettava.

Niin ikään voidaan kaupungin omistama 2 momentissa tarkoitettu alue tai sen osa muodostaa tämän lain mukaiseksi yleiseksi alueeksi toimittamalla 76 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitus.

86 §.

Tonttia varten voidaan toisen tontin tai maarekisteriin merkityn kiinteistön alueelle sekä maarekisteriin merkittyä kiinteistöä varten tontin alueelle perustaa *väliaikainen oikeus* tiehen, veden johtamiseen tai vesi-, viemäri-, sähkö- taikka muun sellaisen johdon sijoittamiseen siksi ajaksi kun se katsotaan tarpeelliseksi. Tässä tarkoitettu oikeus voidaan perustaa myös kaupunkia varten.

94 §.

Maanmittaustoimituksessa perustettu, tonttiin tai yleiseen alueeseen kohdistuva rasite voidaan poistaa, jos rasitteen katsotaan haittaavan tontin tai yleisen alueen rakentamista asemakaavan mukaisesti tai sen käyttämistä muuhun asemakaavan mukaiseen tarkoitukseen. Milloin rasite kuitenkin on edelleen tarpeellinen eikä sitä katsota voitavan korvata 86 §:ssä tarkoitetulla väliaikaisella oikeudella, voidaan se rasitetun tontin tai yleisen alueen omistajan suostumuksella siirtää.

94 a §.

Milloin Kymen läänissä ei voida maanmittaustoimituksissa laadittujen asiakirjojen ja karttojen tuhoutumisen vuoksi selvittää, onko tontiksi tai yleiseksi alueeksi muodostettavalla tai muodostetulla alueella voimassa maanmittaustoimituksissa perustettuja rasitteita, voidaan alue vapauttaa siihen mahdollisesti kohdistuvista sanotunlaisista oikeuksista.

96 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Toimitus, jossa käsitellään 94 a §:ssä tarkoitettu asia, on tiedotettava sillä tavoin, kuin 53 §:ssä on säädetty.

97 §.

Maistraatti voi, jos se katsoo rakentamisen, terveydellisten seikkain tai yleisen edun vaativan, jättää rasitteen tai oikeuden perustamista, siirtämistä, muuttamista tai poistamista koskevan muun kuin 94 ja 94 a §:ssä tarkoitetun toimenpiteen hyväksymättä.

— — — — — — — — — — — — — — —

137 a §.

Tontinmittauksesta, 84 §:n 2 momentissa tarkoitetusta toimituksesta, rasitetoimituksesta ja tonttikartan täydentämisestä suoritetaan korvaus taksan mukaan. Kaupunginvaltuuston päätös taksan hyväksymisestä on alistettava maatalousministeriön vahvistettavaksi.

Kartoista ja muista asiakirjoista annettavista otteista ja jäljennöksistä perittävät lunastusmaksut vahvistaa maatalousministeriö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 ja sitä on sovellettava myös niihin jo silloin aloitetuissa toimituksissa ilmaantuviin kysymyksiin, jotka sen jälkeen otetaan käsiteltäviksi.

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat hakemukset aikaisemmassa 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksen saamiseksi toimituksen suorittamiseen käsitellään aikaisempien säännösten mu-

kaan. Lääninhallituksen edellä tarkoitetun hakemuksen perusteella tai jo ennen tämän lain voimaantuloa antaman suostumuksen katsotaan vastaavan tämän lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta.

Alueella, jolla on voimassa rakennuslain muuttamisesta 29 päivänä huhtikuuta 1966 annetun lain (250/66) voimaantulosäännöksen 5, 7 tai 9 momentissa tarkoitettu rakennuskielto, on sovellettava, mitä tämän lain 25 §:ssä on säädetty.

Mitä kaavoitusalueiden jakolaissa (101/60) on säädetty vahvistetusta tonttijaosta, koskee myös edellisessä momentissa mainitun lain (250/66) mukaan hyväksyttyä tonttijakoa.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *Lars Lindeman.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 19 päivänä syyskuuta 1967 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 81. Kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvoksia Martti Kemppaista maatalousministeriöstä ja Tapani Jatkolaa sisäasiainministeriöstä, yli-insinööri Runo Harmoa maanmittaushallituksesta sekä varatuomareita Pentti Vatajaa Maalaiskuntien liitosta, Eino Östermania Suomen kaupunkiliitosta ja Jacob Södermania Finlands svenska landskommuners förbundista valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Rakennuslakia on vuonna 1966 muutettu siten, että rakennuskaavan hyväksyminen on säädetty kunnan asiaksi. Kun samalla on muutettu eräitä muitakin rakennuslain säännöksiä, ovat maalaiskunnan tehtävät kaavoitus- ja rakennustoimen hoitamisessa muodostuneet pääkohdissaan samanlaisiksi kuin ne ovat kaupungissa ja kauppalassa. Tämän vuoksi on myös kaavoitusalueiden jakolain muuttaminen osoittautunut välttämättömäksi. Rakennuslaista johtuvien muutosten lisäksi hallitus ehdottaa käytännössä saatujen kokemusten perusteella kaavoitusalueiden jakolakia muutettavaksi eräiltä muiltakin osilta.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja ehdotettuja säännöksiä yleensä tarkoituksenmukaisina, mutta saamansa selvityksen perusteella valiokunta on katsonut olevan aihetta seuraaviin muutosehdotuksiin.

23 §:n 2 mom.

Momentin alussa oleva säännös, joka koskee eräitä teknillisiä rakennelmia varten tarkoitettujen alueiden tilaksi muodostamista, on valiokunnan mielestä tarpeeton, mikäli kysymys on sellaisista rakennelmista, joita rakennuslain mukaan ei katsota rakennuksiksi. Aluetta ei tällöin ole pidettävä rakennuspaikkana, joten se jää ilman eri säännöstäkin pykälän 1 momentissa säädetyn tilanmuodostusrajoituksen ulkopuolelle. Niiden rakennelmien osalta, jotka on katsottava rakennuksiksi, ehdotettu säännös helpottaisi rakennuspaikan tilaksi muodostamista. Kun säännös tältäkään osalta ei kuitenkaan aiheuta vastaavaa helpotusta rakennusluvan saamiseen, valiokunta katsoo, että olisi tarkoituksenmukaisempaa muuttaa rakennuslain 121 §:n 2 momenttia siten, että rakennuslautakunnalle annettaisiin eräissä tapauksissa valta sallia rakentaminen pienemmällekin kuin 1 000 neliömetrin suuruiselle rakennuspaikalle. Tästä seuraisi samalla, ettei ehdotetun kaavoitusalueiden jakolain 23 §:n 1 momentin mukaan olisi estettä myöskään vastaavalle tilanmuodostukselle. Valiokunnan saaman tiedon mukaan hallituksen tarkoituksena onkin ryhtyä rakennuslain muutosten valmisteluun heti nyt puheena olevan hallituksen esityksen sekä siihen liittyvän, tilojen osittamisen rajoittamista ynnä muuta koskevan esityksen n:o 22 tultua Eduskunnassa käsitellyiksi. Edellä lausutun johdosta valiokunta on muuttanut momentin sanamuotoa.

25 §.

Pykälän 1 momentissa säädetyn rajoituksen ulottamista myös sellaiselle maalaiskunnan rakennuskaava-alueelle, jolla on voimassa rakennuslain 101 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto, valiokunta ei pidä asianmukaisena. Tämän rakennuskiellon tarkoituksena on rajoittaa vahvistetun kaavan mukaisten uudisrakennusten rakentamista ennen kuin välttämättömät liikenneväylät ja viemärit on järjestetty sekä veden saanti turvattu. Sitä vastoin vahvistetun kaavan

mukaista kiinteistönmuodostusta ei ole riittävää aihetta sanotulla perusteella rajoittaa. Asemakaava-alueella rakennuslain 43 §:n 1 momentin nojalla voimassa oleva vastaava rakennuskielto ei vaikutakaan kiinteistönmuodostukseen eikä esityksenkään mukaan laki tältä osin muuttuisi. Ehdotetussa muodossaan esitystä ei edes voitaisi toteuttaa, koska kaavoitusalueiden jakolain 25 §:n 1 momenttia sovelletaan vain ennen kaavan vahvistamista, kun taas rakennuslain 101 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto tulee voimaan vasta, kun kaava on vahvistettu. Tämän vuoksi valiokunta on poistanut viittauksen rakennuslain 101 §:ään.

Pykälän 2 momentissa on tiukennettu kiinteistönmuodostuksen edellytyksiä rakennuskieltoalueella. Voimassa olevan lain mukaan edellytyksenä on, että toimituksesta ei aiheudu haittaa laadittavan kaavan toteuttamiselle taikka että kaupunki, maalaiskunnan osalta lääninhallitus, on antanut toimituksen suorittamiseen suostumuksensa. Esityksen mukaan vaadittaisiin nämä molemmat edellytykset samanaikaisesti. Tätä on valiokunnan mielestä pidettävä liiallisena, varsinkin kun edellytyksenä rakentamisen sallimiselle sanotuista rakennuskielloista poiketen on rakennuslain mukaan vain, ettei rakentaminen tuota huomattavaa haittaa kaavoituksen toteuttamiselle tai asutuksen muulle järjestämiselle (132 §). Vaikka momentin säännöksiä myöskään voimassa olevassa muodossaan ei ehkä ole pidettävä riittävän yhdenmukaisina rakennuslain vastaavien säännösten kanssa, olisi nyt rajoituttava lähinnä niihin muutoksiin, jotka ovat tarpeellisia esityksen perusteluissa mainittujen rakennuslain muutosten vuoksi. Näiden kahden lain poikkeusjärjestelmien laajempi yhdenmukaistaminen vaatii perusteellisempaa valmistelua kuin tämän esityksen pohjalta on mahdollista, nimenomaan kajoamista myös eräisiin muihin kaavoitusalueiden jakolain tai rakennuslain säännöksiin.

Edellä sanotun vuoksi valiokunta on muuttanut 2 momentin sanamuotoa siten, että viittaus 22 §:ään on siirretty muodostettuun uuteen toiseen lauseeseen, jonka mukaan, jollei ole kysymys rakennuslain 42 §:n 2 momentin 4 tai 5 kohdassa taikka 100 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetusta rakennuskiellosta, on otettava huomioon 22 §:n säännökset.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Johtolause.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

8, 9 a, 10 ja 21 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

23 §.
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Myös saadaan 2 000 neliömetriä pienempi alue muodostaa tilaksi, jos *(poist.)* alue yhdessä sen saajan ennestään omistaman tilan kanssa muodostaa vähintään 2 000 neliömetrin suuruisen rakennuspaikan, kuitenkin vain sillä ehdolla, ettei tilaksi muodostaminen ole epätarkoituksenmukaista maankäytön järjestämisen tai tilajärjestelmän kannalta.

25 §.

Alueella, jolla on voimassa rakennuslain 32 §:ssä, 42 §:n 2 momentin 3, 4 tai 5 kohdassa taikka 100 *(poist.)* §:ssä tarkoitettu rakennuskielto, niin myös alueella, jota koskee sisäasiainministeriön rakennuslain 143 §:n 1 momentin nojalla antama määräys kaavan tai tonttijaon laatimisesta tahi niiden muuttamisesta, ei ennen kysymyksessä olevan kaavan vahvistamista tai tonttijaon hyväksymistä saa suorittaa sellaista halkomista, lohkomista tai erillisen alueen tilaksi muodostamista, jossa muodostuisi alueelle uusi raja.

Kuitenkin voidaan *(poist.)* 1 momentissa tarkoitettu toimitus suorittaa, jos on ilmeistä, *että* siitä ei aiheudu haittaa laadittavan kaa-

van tai tonttijaon toteuttamiselle *(poist.) taikka jos* kunta on antanut toimituksen suorittamiseen suostumuksensa. *Jollei kysymys ole rakennuslain 42 §:n 2 momentin 4 tai 5 kohdassa taikka 100 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetusta rakennuskiellosta, on lisäksi otettava huomioon, mitä edellä 22 §:ssä on säädetty.*

27, 28, 49, 61, 71, 77, 82, 84, 86, 94, 94 a, 96, 97 ja 137 a §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännökset.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja V. A. Virtanen, jäsenet Aalto, Asunta, Honkanen, Kangas, L. Koskinen, Mäkelä, Mäki, Niskanen, Rytkönen ja Sinisalo sekä varajäsen Lillqvist.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 109 hallituksen esityksen johdosta laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 23 esitetyin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 81 laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 23 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 109, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain (101/60) 8 ja 10 §, 21 §:n 2 momentti, 23 ja 25 §, 27 §:n 1 momentti, 28 §:n 2 momentti, 49 §, 61 §:n 2 momentti, 71 §:n 3 momentti, 77 §, 82 §:n 4 momentti, 84 §:n 2 momentti, 86 ja 94 § ja 97 §:n 1 momentti sekä lisätään 84 §:ään uusi 3 momentti, 96 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 9 a §, 94 a § ja 137 a § seuraavasti:

8 §.

Jos toimitusmiehet suorittaessaan tilusvaihtoa tai uusjakoa katsovat, että alueelle vahvistettua asemakaavaa tai rakennuskaavaa taikka tonttijakoa olisi muutettava, toimitusinsinöörin on siitä ilmoitettava kunnallishallitukselle sekä samalla mahdollisuuden mukaan tehtävä muutosehdotus. Kunnallishallituksen on kolmen kuukauden kuluessa tiedon tai ehdotuksen saamisesta ilmoitettava toimitusinsinöörille, onko asia antanut aihetta toimenpiteisiin.

9 a §.

Maalaiskunnan asemakaava- ja rakennuskaava-alueilla voidaan, jos asianosaiset siitä sopivat, perustaa tilaa varten toiselle tilalle rasitteena pysyvä oikeus autojen säilytys- ja pysäköimispaikkojen, väestönsuojelua varten tarvittavien rakennelmien sekä yhteisen lämpökeskuksen sijoittamiseen ja käyttämiseen. Rasitteen perustamisesta aiheutuva haitta tai vahinko korvataan rahana.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rasitteen perustamisesta, poistamisesta ja siirtämisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä jakolain 17 ja 30 luvussa on säädetty.

10 §.

Maalaiskunnassa rakennuskorttelin sillä alueella, jolle tonttijako on vahvistettu *(tonttijakoalue)*, voidaan tontin ja rakennuskaava-alueella rakennuspaikan osat lohkomisessa muodostaa yhdeksi tilaksi siinäkin tapauksessa, että ne kuuluvat eri kyliin. Uusi tila määrätään tällöin kuulumaan omana talonumerona siihen kylään, mihin sen sijaintinsa puolesta katsotaan sopivimmin kuuluvan.

21 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tilaan, joka rakennuskaava-alueella on tarkoitettu rakennuspaikaksi, ei saa sisällyttää muita kysymyksessä olevan rakennuskorttelin ulkopuolella olevia tiluksia kuin rakennuslain 96 §:ssä tarkoitettua liikenneväylän aluetta, jollei maanmittauskonttori erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

23 §.

Maalaiskunnan sellaisella alueella, jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa tai rakennuskaavaa, saadaan rakennuspaikkana käytettäväksi tarkoitettu alue muodostaa tilaksi vain siinä tapauksessa, että alue on alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä ja muutoin sellainen kuin rakennuslain 121 §:n 1 momentissa on säädetty taikka että muussa tapauksessa rakennuslautakunta sanotun lainkohdan 2 momentin tai lääninhallitus rakennuslain 132 §:n 1 momentin nojalla on sallinut rakentamisen.

Myös saadaan 2 000 neliömetriä pienempi alue muodostaa tilaksi, jos alue yhdessä sen saajan ennestään omistaman tilan kanssa muodostaa vähintään 2 000 neliömetrin suuruisen rakennuspaikan, kuitenkin vain sillä ehdolla, ettei tilaksi muodostaminen ole epätarkoituksenmukaista maankäytön järjestämisen tai tilajärjestelmän kannalta.

25 §.

Alueella, jolla on voimassa rakennuslain 32 §:ssä, 42 §:n 2 momentin 3, 4 tai 5 kohdassa taikka 100 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto, niin myös alueella, jota koskee sisäasiainministeriön rakennuslain 143 §:n 1 momentin nojalla antama määräys kaavan tai tonttijaon laatimisesta tahi niiden muuttamisesta, ei ennen kysymyksessä olevan kaavan vahvistamista tai tonttijaon hyväksymistä saa suorittaa sellaista halkomista, lohkomista tai erillisen alueen tilaksi muodostamista, jossa muodostuisi alueelle uusi raja.

Kuitenkin voidaan 1 momentissa tarkoitettu toimitus suorittaa, jos on ilmeistä, että siitä ei aiheudu haittaa laadittavan kaavan tai tonttijaon toteuttamiselle taikka jos kunta on antanut toimituksen suorittamiseen suostumuksensa. Jollei kysymys ole rakennuslain 42 §:n 2 momentin 4 tai 5 kohdassa taikka 100 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetusta rakennuskiellosta, on lisäksi otettava huomioon, mitä edellä 22 §:ssä on säädetty.

27 §.

Kaupungin alueella suoritettavasta maanmittaustoimituksesta on toimitusinsinöörin ilmoitettava kaupunginhallitukselle kirjeellä, joka on joko kirjattuna jätettävä postissa kuljetettavaksi tai kuittausta vastaan toimitettava saajalle vähintään 14 päivää ennen toimituksen alkukokousta. Maalaiskunnan yleiskaava-, asemakaava- tai rakennuskaava-alueella taikka 25 §:n 1 momentissa tarkoitetulla alueella suoritettavasta toimituksesta on toimitusinsinöörin edellä mainitulla tavalla ilmoitettava kunnanhallitukselle.

— — — — — — — — — — — — — — —

28 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos rakennusjärjestys, asemakaava tai muu kaava taikka sen muutos vahvistetaan tai rakennuskielto annetaan taikka tulee voimaan rakennuslain 42 §:n 2 momentin tai 100 §:n 2 momentin nojalla maanmittaustoimituksen lopettamisen jälkeen, ei se ole tarkastuksessa esteenä toimituksen hyväksymiselle.

— — — — — — — — — — — — — — —

49 §.

Tontinmittausta saa hakea tontin tai sen osan omistaja tahi haltija. Maistraatti voi ilman hakemustakin määrätä tontinmittauksen suoritettavaksi, milloin katsoo sen tarpeelliseksi. Maistraatin määräykseen ei saa hakea muutosta.

61 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos kuitenkin tontinmittauksen toimittaa kiinteistöinsinööri, jolla ei ole 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua pätevyyttä, ja 1 momentissa tarkoitettu epäselvyys koskee maarekisterissä olevan kiinteistön tai alueen rajaa ja joku saapuvilla olevista asianosaisista, jota asia koskee, vastustaa rajan määräämistä tontinmittauksessa, on toimitus keskeytettävä ja kiinteistöinsinöörin haettava maanmittauskonttorilta määräys maanmittausinsinöörille rajankäynnin toimittamiseen.

71 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitetun määräyksen antaa maistraatti 67 §:ssä mainitun tontinmittauksen tarkastuksen yhteydessä. Jos kuitenkin toimituksesta on valitettu, maistraatti antaa sanotun määräyksen vasta tontinmittauksen saatua lainvoiman. Maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta.

77 §.

Yleisen alueen mittaus suoritetaan kaupungin hakemuksesta. Maistraatti voi ilman hakemustakin määrätä yleisen alueen mit-

tauksen suoritettavaksi, milloin katsoo sen tarpeelliseksi. Maistraatin määräykseen ei saa hakea muutosta.

82 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa mainitusta merkitsemisestä päättää maistraatti yleisen alueen mittauksen tarkastuksen yhteydessä. Jos kuitenkin toimituksesta on valitettu, maistraatti antaa sanotun määräyksen vasta yleisen alueen mittauksen saatua lainvoiman. Milloin kaupunki saa alueeseen omistusoikeuden tai alue, jonka kaupunki omistaa, vapautuu kiinnityksistä toimituksen hyväksymisen jälkeen, maistraatti päättää rekisteriin merkitsemisestä kaupungin hakemuksesta erikseen. Maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta.

84 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu, ennen tämän lain voimaantuloa yleisten alueiden rekisteriin merkitty alue jää yleisten alueiden rekisteriin. Tällaisella alueella voidaan toimittaa 76 §:n 2 momentissa mainittu yleisen alueen mittaus ja on myös alueen omistajalla oikeus hakea toimitusta. Toimituksen kustannukset on hakijan maksettava.

Niin ikään voidaan kaupungin omistama 2 momentissa tarkoitettu alue tai sen osa muodostaa tämän lain mukaiseksi yleiseksi alueeksi toimittamalla 76 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitus.

86 §.

Tonttia varten voidaan toisen tontin tai maarekisteriin merkityn kiinteistön alueelle sekä maarekisteriin merkittyä kiinteistöä varten tontin alueelle perustaa *väliaikainen oikeus* tiehen, veden johtamiseen tai vesi-, viemäri-, sähkö- taikka muun sellaisen johdon sijoittamiseen siksi ajaksi kun se katsotaan tarpeelliseksi. Tässä tarkoitettu oikeus voidaan perustaa myös kaupunkia varten.

94 §.

Maanmittaustoimituksessa perustettu, tonttiin tai yleiseen alueeseen kohdistuva rasite voidaan poistaa, jos rasitteen katsotaan haittaavan tontin tai yleisen alueen rakentamista asemakaavan mukaisesti tai sen käyttämistä muuhun asemakaavan mukaiseen tarkoitukseen. Milloin rasite kuitenkin on edelleen tarpeellinen eikä sitä katsota voitavan korvata 86 §:ssä tarkoitetulla väliaikaisella oikeudella, voidaan se rasitetun tontin tai yleisen alueen omistajan suostumuksella siirtää.

94 a §.

Milloin Kymen läänissä ei voida maanmittaustoimituksissa laadittujen asiakirjojen ja karttojen tuhoutumisen vuoksi selvittää, onko tontiksi tai yleiseksi alueeksi muodostettavalla tai muodostetulla alueella voimassa maanmittaustoimituksissa perustettuja rasitteita, voidaan alue vapauttaa siihen mahdollisesti kohdistuvista sanotunlaisista oikeuksista.

96 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Toimitus, jossa käsitellään 94 a §:ssä tarkoitettu asia, on tiedotettava sillä tavoin, kuin 53 §:ssä on säädetty.

97 §.

Maistraatti voi, jos se katsoo rakentamisen, terveydellisten seikkain tai yleisen edun vaativan, jättää rasitteen tai oikeuden perustamista, siirtämistä, muuttamista tai poistamista koskevan muun kuin 94 ja 94 a §:ssä tarkoitetun toimenpiteen hyväksymättä.

— — — — — — — — — — — — — — —

137 a §.

Tontinmittauksesta, 84 §:n 2 momentissa tarkoitetusta toimituksesta, rasitetoimituksesta ja tonttikartan täydentämisestä suoritetaan korvaus taksan mukaan. Kaupunginvaltuuston päätös taksan hyväksymisestä on alistettava maatalousministeriön vahvistettavaksi.

Kartoista ja muista asiakirjoista annettavista otteista ja jäljennöksistä perittävät lunastusmaksut vahvistaa maatalousministeriö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 ja sitä on sovellettava myös niihin jo silloin aloitetuissa toimituksissa ilmaantuviin kysymyksiin, jotka sen jälkeen otetaan käsiteltäviksi.

Tämän lain voimaan tullessa lääninhallituksessa vireillä olevat hakemukset aikaisemmassa 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksen saamiseksi toimituksen suorittamiseen käsitellään aikaisempien säännösten mu-

kaan. Lääninhallituksen edellä tarkoitetun hakemuksen perusteella tai jo ennen tämän lain voimaantuloa antaman suostumuksen katsotaan vastaavan tämän lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta.

Alueella, jolla on voimassa rakennuslain muuttamisesta 29 päivänä huhtikuuta 1966 annetun lain (250/66) voimaantulosäännöksen 5, 7 tai 9 momentissa tarkoitettu rakennuskielto, on sovellettava, mitä tämän lain 25 §:ssä on säädetty.

Mitä kaavoitusalueiden jakolaissa (101/60) on säädetty vahvistetusta tonttijaosta, koskee myös edellisessä momentissa mainitun lain (250/66) mukaan hyväksyttyä tonttijakoa.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle alkoholilaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Voimassa olevan, 9 päivänä helmikuuta 1932 väkijuomista annetun lain (45/32) mukaan väkijuomien valmistus, maahan tuonti ja kauppa on oleva laissa säädetyin poikkeuksin sellaisen osakeyhtiön yksinoikeutena, jossa valtiolla on osake-enemmistö ja ehdoton määräämisvalta (2 §). Laissa olevan yleisen ohjeen mukaan väkijuomaliike on järjestettävä siten, että samalla kun estetään laitonta liikettä väkijuomain käyttöä supistetaan mahdollisimman vähiin sekä juoppoutta ja sen turmiollisia vaikutuksia ehkäistään (5 §).

Vaikka vuonna 1932 voimaan saatettu järjestelmä on yleisiltä perusteiltaan osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi ja vaikka sen jatkuvaa voimassa pysyttämistä ei ole asetettu kysymyksen alaiseksi, on väkijuomalain eräisiin yksityiskohtiin ollut tarpeellista tehdä muutoksia (318/32, 95/33, 264/36, 381/36, 414/39 ja 1267/45). Vuoden 1937 valtiopäivillä tehtiin väkijuomalain muuttamisesta lakialoite, minkä johdosta Eduskunta 18 päivänä helmikuuta 1938 hyväksyi toivomuksen, että hallitus kiinnittäisi huomiotaan maan raittiustilanteen kehitykseen ja ryhtyisi toimenpiteisiin, joihin katsoo asian antavan aihetta.

Sanotun lakialoitteen käsittelyn vielä jatkuessa valtioneuvosto asetti vuonna 1938 12-jäsenisen komitean tarkastamaan väkijuomalakiin ehdotettuja muutoksia ja tekemään ehdotuksia sellaisiksi lainsäädännöllisiksi ja muiksi toimenpiteiksi, joiden avulla voidaan parantaa raittiustilannetta ja edistää kansanraittiutta. Komitean puheenjohtajaksi määrättiin kansanedustaja, sittemmin lääkintöhallituksen pääjohtaja Oskari Reinikainen. Tämä niin sanottu suuri alkoholikomitea antoi mietintönsä vuonna 1946. Siihen sisältyi ehdotus väkijuomalainsäädännön useiden yksityiskohtien muuttamisesta voimassa olevan järjestelmän pohjalla. Mietintöön liittyi kaksi eriävää mielipidettä, joista toinen, eräiden raittiusliikkeeseen lukeutuvien komitean jäsenten allekirjoittama, useissa olennaisissa kohdissa poikkesi komitean enemmistön kannasta.

Kun komitean mietinnöstä sosiaaliministeriön toimesta hankituissa lausunnoissa oli esitetty paljon huomautuksia ja uusiakin ehdotuksia ja kun sotien johdosta oli olosuhteissa tapahtunut sellaisia muutoksia, joita komitea kaikissa kohdissa ei ollut vielä voinut ottaa huomioon, valtioneuvosto asetti vuonna 1948 komitean tarkastamaan edellisen komitean mietinnöstä annettuja lausuntoja ja laatimaan tarpeellisiksi katsomansa ehdotukset uusiksi laeiksi, asetuksiksi ja päätöksiksi. Tämän väkijuomalainsäädäntökomitean puheenjohtajaksi määrättiin sosiaaliministeriön raittius- ja alkoholiosaston osastopäällikkö, lakitieteen lisensiaatti Å. A. H. Forstén. Komitean mietintö annettiin viimeisteltynä sosiaaliministeriölle vuonna 1952. Mietinnön kannalla sellaisenaan oli kolmesta jäsenestä ainoastaan yksi kahden muun liittäessä siihen eriävät mielipiteensä, jotka poikkesivat eräissä alkoholipoliittisesti tärkeissä kohdissa huomattavasti toisistaan.

Myös tästä mietinnöstä annetuissa lausunnoissa ilmeni huomattavaa käsityskantojen eroavuutta. Oy Alkoholiliike Ab liitti lausuntoonsa täydellisen ehdotuksen uudeksi alkoholilainsäädännöksi yksityiskohtaisine perusteluineen. Ilmenneestä käsityskantojen vastakkaisuudesta johtuen sosiaaliministeriö ei katsonut edellytyksiä riittäviksi hallituksen esityksen valmistamiseen väkijuomalainsäädäntökomitean mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalla. Näin ollen valtioneuvosto antoi vuonna 1953 lakit. tohtori Y. W. Puhakan tehtäväksi laatia väkijuomalainsäädäntökomitean ehdotusten ja siitä saatujen lausuntojen pohjalle rakentuva ja erilaisia käsityskantoja sovitteleva lakiteknillisesti viimeistelty ehdotus uudeksi alkoholilainsäädän-

nöksi. Tämän yhdenmiehen komitean mietintö annettiin sosiaaliministeriölle vuonna 1954. Siihen sisältyvässä alkoholilakiehdotuksessa oli samaan lakiin yhdistetty alkoholijuomia ja pääasiassa teollisuuden tarvitsemaa alkoholia koskevat säännökset. Lakiehdotus noudatti alkoholipoliittiselta sisällöltään väkijuomalainsäädäntökomitean ja Oy Alkoholiliike Ab:n siitä antamaan lausuntoon sisältyviä päälinjoja, mutta siinä ei ollut suoritettu sovittelua niiden ja raittiusliikkeen lausunnossa esitettyjen käsityskantojen välillä.

Todettuaan tämän Suomen Raittiusjärjestöjen Liitto — Finlands Nykterhetsorganisationers Förbund r.y. asetti vuonna 1954 toimikunnan laatimaan raittiusliikkeen ehdotusta uudeksi alkoholilaiksi. Toimikunnan valmistelutyön pohjalla sanotun liiton hallitus hyväksyi tätä koskevan lakiehdotuksen, joka vuonna 1956 annettiin sosiaaliministeriölle. Tämä lakiehdotus noudatti Puhakan yhdenmiehen komitean lakiteknillistä linjaa, mutta poikkesi asiasisällöltään monissa alkoholipoliittisesti olennaisissa kohdissa sanotun komitean ehdotuksesta.

Käsityskantojen huomattavista eroavuuksista johtuen ei osoittautunut mahdolliseksi rakentaa hallituksen esitystä minkään edellä mainitun ehdotuksen pohjalle, vaan valtioneuvosto asetti vuonna 1958 viisijäsenisen komitean laatimaan aikaisemmin suoritettujen valmistavien töiden pohjalla ehdotuksen sellaisiksi nykyisen alkoholilainsäädännön muutoksiksi, joihin saavutettu kokemus ja alkoholitutkimuksen alalla kertyneet tulokset antavat aihetta. Komitealle annetun toimeksiannon yhteydessä korostettiin sitä paitsi, että komitean tuli sovitella lähinnä Puhakan yhdenmiehen komitean ja raittiusliikkeen toimikunnan ehdotusten välillä ilmeneviä käsityskantojen eroavuuksia ja mahdollisuuksien mukaan pyrkiä saamaan aikaan yksimielinen esitys uudeksi alkoholilainsäädännöksi. Tämän vuoden 1958 alkoholikomitean puheenjohtajaksi määrättiin professori Aarne Rekola. Komitealle annettu sovittelutehtävä huomioon ottaen määrättiin kaksi jäsenistä Oy Alkoholiliike Ab:n ja kaksi raittiusliikkeen piiristä. Komitea antoi mietintönsä vuonna 1963.

Komitea oli ehdotusta laatiessaan yleensä yksimielinen, joskin käsityskantojen erilaisuudesta johtuen eräät asiat jouduttiin ratkaisemaan äänestämällä. Pyrkimys täyttää komitealle annettu tehtävä toimeksiannon edellyttämällä tavalla johti kuitenkin siihen, että äänestykseen asti joutuneissa yksityiskohdissa vähemmistöön jääneet jäsenet, ottaen huomioon lakiehdotuksen saaman kokonaisluonteen ja pitkään vireillä olleen alkoholilainsäädännön uudistamisasian päätökseen saattamisen tarpeellisuuden, katsoivat voivansa yhtyä enemmistön kantaan. Näin komitean ehdotuksesta tuli yksimielinen. Mietintöön sisältyivät ehdotukset alkoholilaiksi, laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 luvun nimikkeen muuttamisesta sekä 83 c §:n lisäämisestä valtiopäiväjärjestykseen, laiksi alkoholijuomaverosta ja laiksi alkoholiyhtiön velvollisuudesta suorittaa veroa kunnalle. Ehdotuksia näiden lakien täytäntöönpanoa ja soveltamista varten tarpeellisista asetuksista ja päätöksistä ei mietintöön sisältynyt.

Vuoden 1965 valtiopäiville hallitus antoi esityksen alkoholilaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (esitys N:o 48/1965 valtiop.). Se perustui rakenteeltaan ja osaksi myös sisällöltään vuoden 1958 alkoholikomitean ehdotuksiin, kuitenkin niin, että sosiaaliministeriön saamien lausuntojen johdosta viimeksi mainittuun tehtiin eräitä alkoholipoliittisesti olennaisia ja joukko muitakin, luonteeltaan vähemmän merkityksellisiä, mutta kuitenkin tarpeellisiksi harkittuja muutoksia. Rangaistuksia ja lain rikkomisen muita seuraamuksia koskevista säännöksistä saatiin lausunto laintarkastuskunnalta.

Kirjelmässään 334/30. 3. 1966 Eduskunta ilmoitti, ettei se ennen toimikautensa päättymistä ollut ennättänyt käsitellä loppuun tätä hallituksen esitystä. Eduskunnan asettama alkoholilakivaliokunta oli kuitenkin saanut siitä valmiiksi 25. 3. 1966 päivätyn mietinnön. Siinä valiokunta totesi esitykseen sisältyneet lakiehdotukset tarpeellisiksi ja yleensä tarkoituksenmukaisiksi puoltaen niiden hyväksymistä, kuitenkin eräin huomautuksin sekä lisäys- ja muutosehdotuksin. Yleisempää alkoholipoliittista merkitystä oli sillä valiokunnan muutosehdotuksella, että alkoholijuomien vähittäismyynnissä ja anniskelussa poistettaisiin kuntamuodon välinen eroavuus samoin kuin vähittäismyynnin tai anniskelun harjoittamisen riippuvuus asianomaisen väestö- tai liikekeskuksen laissa säädetystä asukasluvun minimimäärästä.

Nyt annettava alkoholilakiehdotus perustuu pääosaltaan edelliseen hallituksen esityk-

seen. Kuitenkin suuri osa alkoholilakivaliokunnan mietintöön sisältyvistä muutosehdotuksista on otettu huomioon. Väkiviinaa samoin kuin lain noudattamisen valvontaa koskevien säännösten osalta on harkittu tarkoituksenmukaiseksi lisätä alkoholiyhtiön osuutta ja toimivaltaa osaksi siihen tapaan kuin vuoden 1958 alkoholikomitea ehdotti.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset laiksi alkoholiyhtiön kertomuksen antamisesta eduskunnalle ja laiksi rikoslain 38 luvun muuttamisesta. Alkoholilainsäädännön yhteyteen kuuluvista verolaeista annetaan eri esitys.

Huomattavimmin nyt annettava esitys poikkeaa edellisestä esityksestä siinä, että on alkoholipoliittiselta kannalta harkittu tarkoituksenmukaiseksi pyrkiä edistämään siirtymistä väkevistä mietoihin alkoholijuomiin myös siten, että enemmän kuin 2.25, mutta alle 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävästä keskioluesta säädettäisiin erillinen ja eri esityksenä Eduskunnalle annettava laki. Sen perusteella sanotun juoman vähittäismyynti voisi tapahtua paitsi alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikoista myös hallintoneuvoston antamalla oikeudella elintarvikemyymälöistä.

Alkoholilaki.

Yleiset säännökset.

Nykyisessä väkijuomalaissa oleva nimitys „väkijuoma", jota siinä käytetään yleisnimityksenä kaikista denaturoimattomista etyylialkoholia yli 2.25 painoprosenttia sisältävistä aineista, tarkoittaa alunperin ainoastaan tislattuja alkoholijuomia, mutta ei erittäinkään mallasjuomaa eikä yksinomaan käymisen avulla valmistettua viiniä. Väkijuomalain piiriin luetaan siinä tarkoitettujen juomien lisäksi myös alkoholijuomien raaka-aineeksi tai teolliseen ja lääkinnölliseen tai muuhun sellaiseen tarkoitukseen käytettävä väkiviina samoin kuin väkiviinaa tai alkoholijuomaa sisältävät valmisteet, joita ei ole denaturoitu. Lakiehdotuksessa on katsottu olevan perusteltua käyttää nautittaviksi tarkoitetuista lain piiriin kuuluvista juomista yhteisnimitystä „alkoholijuoma" sekä siitä ynnä väkiviinasta ja alkoholivalmisteesta (denaturoimaton valmiste) yhteisnimitystä "alkoholipitoinen aine" ja sisällyttää kunkin niiden määritelmä lakiin. Samoin ehdotetaan alkoholilakiin otettavaksi määritelmä "oluesta". Kun lain eräissä kohdissa on miedoista ja väkevistä alkoholijuomista toisistaan eroavia säännöksiä, on katsottu asianmukaiseksi myös määritellä näiden juomaryhmien eroavuus toisistaan alkoholipitoisuuden perusteella (1 §). Niin ikään ehdotetaan määriteltäväksi "keskioluen" ja "vahvan oluen" eroavuus toisistaan alkoholipitoisuuden perusteella (1 §). Alkoholivalmisteista ja denaturoiduista alkoholipitoisista aineista samoin kuin denaturoimisesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella (4 § 2 mom.). Edelleen on katsottu olevan syytä lakiin ottaa alkoholittoman juoman määritelmä (1 §).

Valtion *monopolin* laajuus jäisi alkoholijuoman osalta lakiehdotuksessa asiallisesti samaksi kuin voimassa olevassa laissa (2 §). Väkiviinan osalta sen sijaan ehdotetaan teollisuuspriin valmistuksen, maastaviennin ja maahantuonnin voivan laissa määrätyin ehdoin tapahtua myös monopolin ulkopuolella (66—68 §). Sitä paitsi on harkittu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden lisäksi alkoholivalmiste sellaiseksi aineeksi, jota yksinoikeus ei koskisi, lähinnä siitä syystä, ettei monopoliperiaatetta viimeksi mainitun valmisteen osalta ole käytännössä voitu täysin toteuttaa.

Väkijuomalain 83 §:ään sisältyvä poikkeussäännös mallasjuoman ja viinin kotivalmistuksesta ehdotetaan otettavaksi lakiin sillä tavoin täydennettynä, että mallasjuoman kohdalla määritellään ne aineet, joista juoman alkoholi saisi pääasiassa muodostua, sekä viinin kohdalla selvästi havaittavissa olevat, tälle juomalle kuuluvat koostumukselliset ominaisuudet (3 §).

Lain johtava periaate on olennaiselta tarkoitusperältään säilytetty samana kuin voimassa olevassa laissa. Asiaa koskeva pykälä on kuitenkin kirjoitettu sellaiseen muotoon, että siitä selvästi käy ilmi lain ensisijaisen tavoitteen olevan alkoholista aiheutuvien haittojen ja vaurioiden torjuminen, johon on pyrittävä nimenomaan rajoittamalla alkoholijuomien käyttöä mahdollisimman vähiin (5 §).

Alkoholiyhtiö.

Alkoholiyhtiötä koskeviin säännöksiin ehdotetaan eräitä muutoksia. Kun lakiehdotuk-

seen ei sisälly vuoden 1958 alkoholikomitean ehdottamaa laajennettua hallintoneuvostoa ja erityisesti sen vuoksi, että voitaisiin saada nykyistä monipuolisemmin alkoholikysymyksen eri intressipiirit, myös raittiusliike, edustetuiksi hallintoneuvostossa, ehdotetaan sen jäsenmäärä lisättäväksi seitsemästä yhdeksään (8 §). Ottaen huomioon alkoholiyhtiön keskeinen asema alkoholiasioiden hoidossa ehdotetaan lisäksi, että valtioneuvosto antaisi lain johtavan periaatteen edellyttämän tarkoituksen saavuttamiseksi tarkoitetun kertomuksen (11 § 12 kohta) eduskunnalle erillisen lain nojalla, josta ehdotus sisältyy tähän esitykseen (16 §). Hallintoneuvoston nykyinen kolmen vuoden pituinen toimikausi on säilytetty. Säännökset tilintarkastajien lukumäärästä ja valitsemisesta ovat jääneet ennalleen.

Yhtiön johtokunnassa, johon voimassa olevan lain mukaan kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä, olisi lakiehdotuksen mukaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi enintään viisi jäsentä, siis yhteensä enintään seitsemän. Ehdotuksen mukaan yhtiön pääjohtaja tulisi toimimaan johtokunnan puheenjohtajana (7 §). Johtokunnan jäsenten toimeen ottamista koskevat säännökset esitetään muutoin säilytettäviksi ennallaan paitsi, että toimeen ottamiseen ei tarvittaisi johtokunnan esitystä (11 § 3 kohta). Johtokunnan toimikauden pituuden määräämistä tietyksi ajaksi kerrallaan ei ole pidetty tarpeellisena, kun johtokunnan jäsenyys riippuu asianomaisen johtaja-asemasta.

Hallintoneuvoston ja johtokunnan kokoonpanossa tapahtuvien muutosten johdosta on ehdotettu nykyisestä laista poikkeavat säännökset niiden päätösvaltaisuudesta. Päätöksen tekoon vaadittaisiin, että puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla.

Kun voidaan pitää puutteena sitä, ettei nykyisessä laissa ole määräyksiä alkoholiyhtiön hallintoneuvoston eikä johtokunnan jäsenten kelpoisuusehdoista, on katsottu asianmukaiseksi, että alkoholilakiin sisällytetään niitä koskevat säännökset. Mainituissa elimissä tulisi olla yhteiskunnalliseen alkoholikysymykseen riittävästi perehtyneitä henkilöitä, samalla kuin tarpeellisen asiantuntemuksen yhtiön eri toimialoilta tulisi niissä olla edustettuna (9 §).

Alkoholijuomien hinnoittelun edellytetään tapahtuvan niin, että siinä ei vastoin kansainvälisiä sopimuksia suojella kotimaisia tavaroita ja että kaupallista syrjintää kansallisuuden perusteella ei tapahdu (11 § 6 kohta).

Paitsi nyt mainittuja on alkoholiyhtiötä koskeviin säännöksiin tehty eräitä muita muutoksia ja lisäyksiä, kuten yhtiön verovelvollisuutta ja sen vuosivoiton käyttämistä sekä sen varojen sijoitusta koskevia. Lisäksi ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, että alkoholijuomien hintojen määräämistä koskevasta päätöksestä hallintoneuvoston olisi neuvoteltava sosiaaliministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa. Nykyisestä laista poiketen ehdotetaan sosiaaliministeriön edustajan lisäksi valtiovarainministeriön edustajan olevan seuraamassa asiain käsittelyä johtokunnan ja hallintoneuvoston kokouksissa sekä yhtiökokouksessa (14 § 1 mom.).

Alkoholijuomien valmistus, maahantuonti ja maastavienti.

Alkoholijuomien *valmistusta* koskevat säännökset ehdotetaan jätettäviksi suurin piirtein ennalleen. Niitä on kuitenkin joissakin kohdin muutettu sekä täydennetty eräillä käytännön tarpeellisiksi osoittamilla yksityiskohtaisilla säännöksillä. Tarkoituksenmukaiseksi on katsottu ehdottaa alkoholijuoman tehdasmaisen valmistamisen aloittamisen edellytykseksi, että sosiaaliministeriö on hyväksynyt asianomaisen tehtaan käyttöön otettavaksi (22 §). Lakiehdotukseen ei ole sisällytetty säännöstä siitä enimmäismääräajasta, joksi alkoholiyhtiön hallintoneuvosto voi antaa alkoholijuoman valmistusoikeuden yhtiön lukuun jollekin muulle, vaan riippuisi määräaika kussakin tapauksessa hallintoneuvoston päätöksestä. Alkoholiyhtiön hallintoneuvoston antaman valmistusoikeuden peruuttamista tarkoittava, nykyistä täydellisempi säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin (23 § 2 mom.).

Uusia ovat niin ikään ehdotuksen säännökset annetun valmistusoikeuden nojalla toimivassa alkoholijuomatehtaassa todetun vajauksen korvaamisesta valtiolle. Korvauksena olisi suoritettava puuttuvan alkoholijuomamäärän vähittäismyyntihinnan ja sellaisen juoman ostohinnan välinen erotus.

Näiden säännösten tarkoituksena on väärinkäytösten estäminen ja huolellisuuden tehostaminen tehtaan toiminnassa (26 §).

Jokaisessa edellä tarkoitetussa tehtaassa tulisi vastaavan johtajan lisäksi olla tämän sijainen (24 §). Ehdotuksen mukaan sosiaaliministeriö hyväksyisi molemmat, niin kuin nykyisin on vastaavasta johtajasta voimassa.

Alkoholijuomien *maahantuontia ja maastavientiä* koskevat lakiehdotuksen säännökset (28—29 §) eivät sanottavasti poikkea siitä, mitä vuoden 1958 alkoholikomitea on mietinnössään ehdottanut. Nykyiseen lakiin verrattuna niissä kuitenkin on uutta se, että laivakauppias ja ulkomaanliikenteessä olevan ilmaaluksen haltija rinnastetaan ulkomaanliikenteessä olevan aluksen haltijaan, mikäli on kysymys mahdollisuudesta anoa lupa tuoda maahan ja tullivarastossa säilyttää alusten muonavaroiksi tarkoitettuja alkoholijuomia. Samoin rinnastetaan periaatteessa ulkomaanliikenteessä olevan aluksen tai ilma-aluksen taikka muunkin kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluva ulkomailta saapuvaan tai ulkomaille lähtevään matkustajaan, kun on kysymys tuoda maahan tai maasta viedä mukanaan omaa tarvettaan varten alkoholijuomia. Lisäksi mainitaan kummankin edellä mainitun pykälän viimeisessä momentissa ulkomailta saapuvista tai ulkomaille lähetettävistä lahjatai muista alkoholijuomalähetyksistä.

Alkoholijuomien myynti, hallussapito ja kuljetus.

Väkijuomalaista poiketen on komitean mietinnön mukaisesti alkoholijuomien vähittäismyyntiä, anniskelua ja erityismyyntiä koskevat säännökset lakiehdotuksen 5 luvussa sijoitettu eri alaryhmiin.

Vähittäismyynnissä ja anniskelussa on lakiehdotuksessa säilytetty monopolijärjestelmä siten, että se edelleenkin olisi vähittäismyyntiin nähden ehdoton. Anniskeluoikeuden voisi alkoholiyhtiön hallintoneuvosto antaa toiselle. Säännökset *erityismyynnistä* tietävät eräissä kohdissa poikkeusta alkoholiyhtiön monopoliperiaatteesta.

Väkijuomalaissa oleva kaupunkien ja kauppalain toisaalta sekä maalaiskuntien toisaalta asettaminen eri asemaan alkoholijuomien myynnin sallimisessa ei ole osoitttautunut tarkoitustaan vastaavaksi, varsinkaan sen jälkeen kun maalaiskuntiin on enenevässä määrässä muodostunut väestö- tai liikekeskuksia. Tämän johdosta ehdotetaan alkoholijuomien myynti kuntamuodosta riippumatta sallittavaksi sellaisessa väestö- tai liikekeskuksessa, jossa hallintoneuvosto paikkakunnan asukasluvun, lähimmän myyntipaikan etäisyyden ja muut olosuhteet huomioon ottaen katsoisi myynnin tarpeelliseksi (30 ja 42 §).

Vähittäismyynnin ja anniskelun (30 ja 42 §) harjoittamisen yleisenä edellytyksenä kaikenmuotoisissa kunnissa olisi lakiehdotuksen mukaan kunnallisvaltuuston antama suostumus.

Kunnassa, missä vähittäismyynnin ja anniskelun harjoittamisen edellä sanottu yleinen edellytys on olemassa, voitaisiin alkoholimyymälä avata tai anniskeluoikeudet antaa alkoholiyhtiön hallintoneuvoston päätöksellä, kuitenkin niin, että hallintoneuvoston olisi kummassakin tapauksessa hankittava kunnallisvaltuuston lausunto (31 ja 45 §). Lausunnon ollessa kielteinen voitaisiin myymälä avata tai anniskeluoikeudet ehdotuksen mukaan myöntää ainoastaan sosiaaliministeriön suostumuksella (109 § 3 mom.).

Nykyisestä laista poiketen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa, että alkoholiyhtiö voisi toimittaa maaseudulla olevalle ostajalle muitakin alkoholijuomia kuin mallasjuomia postin ja rautatien välityksellä laissa tarkoitettuihin postitoimipaikkoihin (33 §).

Nykyisin voimassa olevia säännöksiä myyntikiellosta yksityiselle henkilölle on täydennetty (40 §). Myyntikielloista päättävään toimikuntaan kuuluisi lakiehdotuksen mukaan kunnallisen alkoholitarkastajan ja alkoholijuomien vähittäismyynnin paikallisen esimiehen lisäksi kunnan sosiaalilautakunnan raittiuslautakuntaan määrämä jäsen.

Lisäyksiä alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskeviin säännöksiin sisältyy eräisiin muihinkin vähittäismyyntiä koskeviin lakiehdotuksen pykäliin. Ne on katsottu tarpeellisiksi väärinkäytön ehkäisemistä ja järjestyksen ylläpitämistä varten.

Alkoholilaissa esitetään siirryttäväksi järjestelmään, jonka mukaan kutakin neljä vuotta kestävää yleistä anniskelukautta varten jo etukäteen alkoholiyhtiön hallintoneuvoston toimesta laadittaisiin yleissuunnitelma anniskelua varten erikseen kullakin kysymykseen tulevalla paikkakunnalla (45 §). Yleis-

suunnitelmasta tulisi käydä ilmi hallintoneuvoston käsitys siitä, miten monta anniskelupaikkaa kunnassa tulisi olla, miten laajat anniskeluoikeudet niille kullekin olisi myönnettävä ja mihin osiin kunnan aluetta ne olisi sijoitettava. Yleissuunnitelmastaan hallintoneuvoston olisi hankitttava asianomaisen lääninhallituksen ja kunnallisvaltuuston lausunto. Suunnitelmaa laadittaessa ja sitä hyväksyttäessä olisi kiinnitettävä huomiota yksinomaan pykälässä mainittuihin näkökohtiin. Kunnallisvaltuuston joko sellaisenaan tai muutettuna hyväksymästä yleissuunnitelmasta hallintoneuvostolla olisi oikeus vastoin kunnallisvaltuuston asiassa omaksumaa kantaa laajentavasti poiketa vain, jos alkoholipoliittiset tai muut tärkeät syyt sitä vaativat.

Lisäksi ehdotetaan nimenomaan säädettäväksi, että anniskelupaikassa on kohtuullisesta hinnasta myös riittävä valikoima alkoholittomia juomia niitä käyttävän yleisön saatavana (49 § 2 mom.). Mahdollisuuden varaaminen saada näitä juomia anniskelupaikasta on tarpeen paitsi yksityisten henkilöiden kannalta myös ajatellen ravintoloiden hankintoja. Lakiehdotukseen on tästä syystä otettu säännös, että alkoholiyhtiön tehtävänä olisi myös edistää alkoholittomien viinien ja niihin verrattavien juomien valmistusta, harjoittaa niiden maahantuontia ja pitää niitä kaupan (2 § 2 mom.).

Tarkoituksenmukaiseksi on katsottu ehdottaa poikkeussäännöstä anniskelupaikassa alkoholijuomia tarjoilemassa käytettävän henkilön alimmasta vaadittavasta eli 21 vuoden iästä. Sen mukaan olisi mahdollista alle 21 vuotiaan toimia tarjoilijana, jos hänellä on riittävä ammattikokemus. Oppilasta voitaisiin käyttää tarjoilutehtäviin anniskelupaikassa määrätyin edellytyksin, mikäli hän olisi täyttänyt 18 vuotta (53 §).

Eräillä muilla muutetuilla tai lisätyillä säännöksillä on pyritty entisestään tehostamaan voimassa olevan lain ja annettujen määräysten noudattamista anniskelussa.

Alkoholijuomien *kuljetuksesta ja hallussapidosta* ehdotetut säännökset sisältyvät kahteen pykälään (63—64 §). Asiasisällöltään ne suurin piirtein vastaavat nykyisiä määräyksiä, kuitenkin niin, että suurimmista sallituista alkoholijuomamääristä, jotka saisi hallussa pitää ja kuljettaa, säädettäisiin ehdotuksen mukaan asetuksella.

Väkiviina.

Väkiviinan valmistukseen, maahantuontiin ja maastavientiin olisi alkoholiyhtiön lisäksi oikeus myös muilla siten, että

— raaka-aineeksi tarvittavan väkiviinan saisi omaan lukuunsa valmistaa tehdasmaisesti se, joka suurehkossa määrin harjoittaa teollisuutta, jossa etyylialkoholi muuttuu toisiksi kemiallisiksi yhdisteiksi (66 § 2 mom.)

— väkiviinaa saisi tuoda maahan alkoholiyhtiön suostumuksin teollisuuden raaka-aineekseen se, joka suurehkossa määrin käyttää etyylialkoholia teollisuustoiminnassaan (67 §)

— väkiviinaa saisi maasta viedä se, jolla on alkoholiyhtiön antama väkiviinan valmistusoikeus edellyttäen, että kotimainen väkiviinan tarve tulee tyydytetyksi (68 §).

Lain noudattamisen valvonta.

Lain noudattamisen valvontaa koskeviin säännöksiin ehdotetaan täydennyksiä ja selvennyksiä. Sosiaaliministeriön asiana olisi edelleen valvoa, että alkoholilakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan ja että alkoholiyhtiö, kunnalliset alkoholitarkastajat ja raittiuslautakunnat suorittavat niille lain mukaan kuuluvat valvontatehtävänsä. Lääkintöhallituksella, lääninhallituksella ja poliisiviranomaisilla samoin kuin rajavartiolaitoksella ja tullilaitoksella tulisi toimialoillaan edelleen olemaan oma tehtävänsä valvonnassa (72 ja 74 §).

Sosiaaliministeriön valvontatehtävästä säädettäisiin tarkemmin asetuksella sekä myös alkoholiyhtiön välittömästä valvontatehtävästä (73 §).

Väkiviinan, alkoholivalmisteiden ja denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valvontatehtäviä hoitavien, virkamiehen vastuulla toimivien alkoholiyhtiön tarkastajien tulisi olla sosiaaliministeriön tehtäväänsä hyväksymiä (73 § 3 mom.).

Väkijuomalain mukainen alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun *kunnallinen tarkastusjärjestelmä* on lakiehdotuksessa (76 §) säilytetty, tosin vuoden 1958 komitean ehdottamalla tavalla eräiltä osiltaan täydennettynä. Alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa virka voisi olla yhdistettynä muuhun kunnan virkaan ja sosiaaliministeriön suostumuksella tämä virka voisi olla yhteinen kahdelle tai useammalle kunnalle. Alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa vaali olisi

alistettava sosiaaliministeriön vahvistettavaksi, ja tämän tarkastuksen valvonta ja ohjaus ehdotetaan edelleen olevan sosiaaliministeriön tehtävänä. Alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa palkkauksen suorittaisi asianomainen kunta, mutta se saisi siitä sosiaaliministeriöltä korvauksen tähän tarkoitukseen edellytetyistä varoista (77 §).

Raittiuslautakunta ehdotetaan laissa säädetyin poikkeuksin pakolliseksi kaikissa kunnissa. Lautakunnan nimi ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Ehdotuksen mukaan puheenjohtajan lisäksi lautakunnassa olisi vähintään kolme raittiuskysymykseen perehtynyttä ja raittiiksi tunnettua jäsentä sekä lisäksi sosiaalilautakunnan määräämä jäsen (79 §).

Vuodesta 1947 alkaen toiminnassa ollut sosiaaliministeriön hoitama raittiuslautakuntatoiminnan tilapäinen ohjausjärjestelmä ehdotetaan vakinaistettavaksi siten, että valtakunnan alue jaettaisiin tätä varten raittiuslautakuntatoiminnan ohjauspiireihin sen mukaan kuin asetuksella säädetään (79 §).

Muut säännökset.

Väkijuomayhtiön voittovarojen käyttöä, mm. niiden myöntämistä kunnille koskevat säännökset olivat alunperin väkijuomalaissa. Kysymyksessä olevat väkijuomalain 19 ja 21 § kumottiin kuitenkin 20 päivänä toukokuuta 1935 annetulla lailla väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä. Tähän lakiin on tehty myöhemmin eräitä muutoksia. Sanottu vuoden 1935 laki ehdotetaan nyt kumottavaksi ja sitä vastaavat säännökset sisällytettäviksi alkoholilakiin. Lisäksi tähän lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset toisaalta koko maan puitteissa tapahtuvan raittiustyön, raittius- ja alkoholikysymystä koskevan tutkimustoiminnan ja alkoholijuomien käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavan toiminnan sekä toisaalta päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien koko maan puitteissa tapahtuvan vapaaehtoisen huoltotyön tukemisesta valtion varoilla (101 §).

Kunnille myönnettävien kysymyksessä olevien varojen käyttötarkoituksia ja tilittämistä koskevat säännökset on, verrattuna vuoden 1935 lain vastaaviin säännöksiin, muutettu niin, että näiden varojen käyttötarkoitus määriteltäisiin väljemmin ja kuntien varojen käytöstä antamien selontekojen laatiminen ja varojen käytön valvonta tulisi nykyistä yksinkertaisemmaksi ja joustavammaksi.

Lakiehdotukseen on otettu säännökset niiden valtionavustusten suorittamisen minimiperusteista, jotka osoitettaisiin koko maata käsittävissä puitteissa toisaalta avustuksiksi raittiustyötä suorittaville järjestöille samoin kuin raittius- ja alkoholikysymystä koskevaan tutkimustoimintaan ja alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavaan toimintaan sekä toisaalta päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoista huoltoa varten toimivien huoltoloiden, muiden laitosten ja poliklinikoiden perustamis-, kunnossapito- ja ylläpitämiskustannuksiin.

Kun Tilastollinen päätoimisto on arvioinut maan väkiluvun 1. 1. 1967 olleen noin 4 660 000 henkeä, olisi sen mukaan laskettava 1) kunnille tulevan määrärahan olevan 13 980 000 mk, 2) avustuksina koko maassa tapahtuvaan raittiustyöhön, raittius- ja alkoholikysymystä koskevaan tutkimustoimintaan ja alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavaan toimintaan menevän yhteensä vähintään 1 864 000 mk, sekä 3) avustuksina koko maassa tapahtuvaan päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoiseen huoltotyöhön vähintään 932 000 mk, eli kaikki kolme määrärahaa yhteensä 16 776 000 mk.

Lakiehdotukseen sisältyviä *rangaistuksia ja muita seuraamuksia lain rikkomisesta* koskevia säännöksiä on laintarkastuskunnan lausunnon mukaisesti huomattavasti uudistettu ja rangaistuksia lisäksi lievennetty siten, kuin laintarkastuskunta on aikanaan lausunnossaan esittänyt. Koska lakiehdotuksen mukaan myös alkoholipitoisen aineen luvaton maastavienti on rangaistava, on rikoslain 38 luvun 16 §:ään lisättävä maininta siitä. Tätä tarkoittava ehdotus sisältyy tähän esitykseen.

Laki alkoholiyhtiön kertomuksen antamisesta eduskunnalle; Laki rikoslain 38 luvun muuttamisesta.

Kun mainittua lakia ja lain muutosta on edellä (siv. 4 ja 7) jo perusteltu, viitataan tässä siihen.

Edellä sanotun nojalla annetaan Eduskunnalle hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Alkoholilaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleiset säännökset.

1 §.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) alkoholijuomalla nautittavaksi aiottua juomaa, joka sisältää enemmän kuin 2.25 painoprosenttia etyylialkoholia;

2) oluella pääasiassa maltaista, humalista ja vedestä yksinomaan käymisen avulla valmistettua mallasjuomaa, joka sisältää enemmän kuin 2.25 painoprosenttia etyylialkoholia;

3) väkiviinalla etyylialkoholia tai etyylialkoholin vesiliuosta, jossa on tätä alkoholia enemmän kuin 2.25 painoprosenttia ja jota liuosta ei ole aiottu alkoholijuomana nautittavaksi; sekä

4) alkoholivalmisteella tuotetta, jossa on enemmän kuin 2.25 painoprosenttia etyylialkoholia, mutta joka ei ole alkoholijuomaa eikä väkiviinaa ja joka ei ole denaturoitua.

Alkoholijuomista enintään 17 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävät ovat mietoja ja muut väkeviä alkoholijuomia.

Tässä laissa tarkoitetusta oluesta alle 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävä on keskiolutta ja vähintään 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävä vahvaa olutta.

Alkoholipitoisella aineella tarkoitetaan 1 momentissa määriteltyjä aineita.

Alkoholipitoinen aine on denaturoitua, kun siihen on lisätty sosiaaliministeriön määräämiä aineita tarkoituksella tehdä alkoholipitoinen aine nautittavaksi kelpaamattomaksi tai jonka sosiaaliministeriö aineen kokoomuksen perusteella on hyväksynyt denaturoiduksi alkoholipitoiseksi aineeksi.

Alkoholittomalla juomalla tarkoitetaan tässä laissa juomaa, joka ei sisällä lainkaan tai sisältää enintään 2.25 painoprosenttia etyylialkoholia.

2 §.

Alkoholijuoman ja väkiviinan valmistus, maahantuonti, maastavienti ja myynti ovat, sellaisin poikkeuksin kuin jäljempänä tässä laissa säädetään, alkoholiyhtiöksi sanotun osakeyhtiön yksinoikeutena.

Alkoholiyhtiön tehtävänä on myös edistää alkoholittomien viinien ja niihin verrattavien juomien valmistusta, harjoittaa näiden juomien maahantuontia ja pitää niitä kaupan.

3 §.

Tämän lain estämättä saa kotitaloudessa omaksi kotitarpeeksi maltaista ja muista viljatuotteista valmistaa mallasjuomaa yksinomaan käymisen avulla niin, että juoman alkoholi muodostuu pääasiassa siitä sokerista, joka on syntynyt valmistuksessa käytetyistä maltaista ja niiden ohella käytetyistä muista viljatuotteista.

Marjoista, hedelmistä ja muista sellaisista kasvinosista, ei kuitenkaan maltaista tai muista viljatuotteista, saa niin ikään kotitaloudessa omaksi kotitarpeeksi valmistaa viiniä. Valmistuksen tulee tapahtua yksinomaan käymisen avulla ja siten, että sanotut valmistusaineet tai niiden käymisen yhteydessä syntyneet maku- ja aromiainekset ovat juomassa selvästi havaittavia.

4 §.

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitetusta keskioluesta säädetään erikseen.

Alkoholivalmisteista ja denaturoiduista alkoholipitoisista aineista sekä denaturoimisesta säädetään asetuksella.

Tämän lain säännöksiä ei ole sovellettava apteekeissa tai apteekkitavaratehtaissa tapahtuvaan alkoholipitoisten lääkkeiden valmistukseen eikä myöskään sellaisten lääkkeiden myyntiin apteekeista, apteekkitavaratehtaista tai apteekkitavarain tukkuliikkeistä, niiden maahantuontiin, maastavientiin, hallussapitoon tai kuljetukseen.

Jos ainetta, joka sisältää muuta alkoholia kuin etyylialkoholia, käytetään huomattavassa määrässä päihdyttävänä aineena, voidaan sellaisen väärinkäytön estämiseksi asetuksella antaa säännöksiä mainitun aineen valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta.

5 §.

Alkoholiasioita tämän lain mukaan hoidettaessa ja järjestettäessä on pyrittävä siihen, että alkoholista aiheutuvat haitat ja vauriot

sekä myös alkoholijuomien käyttö muodostuvat mahdollisimman vähäisiksi.

2 luku.

Alkoholiyhtiö.

6 §.

Alkoholiyhtiön osakkeet omistaa valtio, kuitenkin niin, että kaksi osaketta voi olla muiden omistuksessa.

Alkoholiyhtiöllä on johtokunta ja hallintoneuvosto.

7 §.

Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä.

Johtokunnan puheenjohtajana on alkoholiyhtiön pääjohtaja sekä muina jäseninä johtajat, joista hallintoneuvosto määrää yhden varapuheenjohtajaksi.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään puolet johtokunnan muista jäsenistä on saapuvilla. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide. Vaaleissa ratkaisee arpa.

Johtokunnan varapuheenjohtaja on samalla pääjohtajan varamies.

8 §.

Hallintoneuvostossa on yhdeksän varsinaista jäsentä ja kolme varajäsentä.

Valtioneuvosto määrää hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan valiten samalla hallintoneuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan hallintoneuvoston varsinaisista jäsenistä.

Hallintoneuvoston jäsen ja varajäsen voidaan vapauttaa tehtävästään toimikauden kestäessä, jolloin uusi jäsen on määrättävä hänen sijalleen jäljellä olevaksi kaudeksi.

Hallintoneuvosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään puolet hallintoneuvoston muista jäsenistä on saapuvilla.

9 §.

Johtokunnan jäseniä toimeen otettaessa samoin kuin hallintoneuvoston jäseniä ja varajäseniä määrättäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, että perehtyneisyys yhteiskunnalliseen alkoholikysymykseen ja alkoholiyhtiön eri toimialojen tuntemus sanotuissa hallintoelimissä ovat edustettuina.

10 §.

Johtokunnan tehtävänä on edustaa alkoholiyhtiötä ja hoitaa sen asiat, mikäli niistä huolehtiminen ei kuulu hallintoneuvostolle tai yhtiökokoukselle.

Johtokunnan jäsenet kirjoittavat alkoholiyhtiön toiminimen kaksi yhdessä.

11 §.

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

1) edellä 5 §:ssä määriteltyä tarkoitusta silmällä pitäen seurata maan alkoholiolojen kehitystä ja antaa yleisiä ohjeita siitä, mitä alkoholiyhtiön hoidossa on otettava varteen;

2) valvoa alkoholiyhtiön asioiden hoitoa sekä sen tytäryhtiöiden hallintoa ja toimintaa;

3) ottaa toimeen alkoholiyhtiön pääjohtaja ja johtajat sekä tarvittaessa heidät siitä vapauttaa samoin kuin vahvistaa johtokunnan jäsenten tehtävät, heidän välisensä työnjako sekä heidän palkkauksensa;

4) päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta, myymisestä ja kiinnittämisestä, pitkäaikaisen lainan ottamisesta sekä muista taloudellisesti tai periaatteellisesti tärkeistä alkoholiyhtiön toimintaan kuuluvista asioista;

5) päättää vähittäismyyntipaikan avaamisesta tai sulkemisesta ja anniskeluoikeuden myöntämisestä tai peruuttamisesta sekä antaa tarkemmat määräykset alkoholijuomien vähittäismyyntipaikkojen päivittäisestä aukioloajasta;

6) määrätä myytävien alkoholijuomien lajit ja hinnat, alkoholiyhtiön myymän väkiviinan ja denaturoidun väkiviinan hinnat sekä alkoholijuomien anniskelusta tulevan korvauksen suuruus tai sen määräytymisperusteet, ottaen huomioon edellä 5 §:ssä mainitut periaatteet;

7) päättää prokuran antamisesta sekä johtokunnan oikeudesta antaa jonkun tai joidenkuiden keskuudestaan taikka yhtiön jonkun toimihenkilön tietyissä asioissa toimia yhtiön puolesta;

8) vahvistaa tulo- ja menoarvio seuraavaa vuotta varten;

9) päättää osakepääoman korottamista tarkoittavan esityksen tekemisestä yhtiökokoukselle;

10) tehdä tarvittaessa valtioneuvostolle esityksiä muutosten aikaansaamiseksi yhtiön toimialaa koskevaan lainsäädäntöön;

11) valvoa alkoholijuomien mainontaa sosiaaliministeriön antamien yleisten ohjeiden mukaan ja antaa siitä alkoholijuomien valmistukseen, maahantuontiin ja myyntiin osallistuville tarpeellisiksi katsomiaan ohjeita;

12) antaa vuosittain valtioneuvostolle kertomus alkoholiolojen kehityksestä sekä niistä erityisistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty 5 §:ssä määritellyn tarkoituksen saavuttamiseksi;

13) päättää yhtiökokouksen hallintoneuvoston käyttövaroiksi myöntämien varojen jakamisesta; sekä

14) päättää muista hallintoneuvostolle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan kuuluvista asioista.

Päätös, joka koskee alkoholiyhtiön liiketoiminnan ulottamista uusille aloille, jonkin suurehkon rakennushankkeen aloittamista tai yhtiön varojen sijoittamista yhtiön toimialan ulkopuolella olevaan liiketoimintaan samoin kuin alkoholiyhtiön tytäryhtiön toimintaan, on hallintoneuvoston alistettava valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

Ennen kuin hallintoneuvosto tekee päätöksen edellä 1 momentin 6 kohdassa mainitusta alkoholijuomien hintojen määräämisestä, on siitä neuvoteltava sosiaaliministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa.

12 §.

Hallintoneuvoston johtosääntö annetaan asetuksella.

Johtosäännössä annetaan tarkemmat määräykset hallintoneuvoston tehtävien hoitamisesta samoin kuin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja asetettujen jaostojen oikeudesta toimia hallintoneuvoston puolesta.

13 §.

Hallintoneuvoston keskuudestaan määräämillä jäsenillä on oikeus olla saapuvilla alkoholiyhtiön johtokunnan kokouksessa ja yhtiökokouksessa sekä ottaa siellä osaa keskusteluun.

Johtokunnan jäsenillä on oikeus olla saapuvilla hallintoneuvoston ja sen jaostojen kokouksissa sekä yhtiökokouksessa ja lausua mielipiteensä niissä käsiteltävistä asioista.

14 §.

Sosiaaliministeriön ja valtiovarainministeriön edustajalla on oikeus seurata asiain käsittelyä johtokunnan ja hallintoneuvoston kokouksissa sekä yhtiökokouksessa, ja on ministeriön edustajalla niissä oikeus ottaa osaa keskusteluun.

Ministeriön edustajan vaatimuksesta on muussa kuin yhtiökokouksessa käsiteltävä, ensi kertaa esillä oleva asia siirrettävä seuraavaan kokoukseen.

15 §.

Alkoholiyhtiön hallintoa ja tilejä tarkastamaan asetetaan vuosittain neljä tilintarkastajaa ja heille kaksi varamiestä. Valtioneuvosto valitsee kaksi tilintarkastajaa määräten samalla toisen heistä puheenjohtajaksi, sekä yhden varamiehen. Muut tilintarkastajat ja toisen varamiehen valitsee yhtiökokous.

Tilintarkastuskertomus lausuntoineen ja ehdotuksineen sekä johtokunnan sen johdosta ehkä antama selitys on annettava hallintoneuvostolle, joka esittää sen sekä yhtiön vuosikertomuksen yhtiökokoukselle ja sen jälkeen toimittaa yhtiökokouksen ehdotuksen ja oman lausuntonsa valtioneuvostolle.

Valtioneuvosto vahvistaa tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä sekä muusta yhtiön hallinnon ja siitä tehdyn tilin aiheuttamasta toimenpiteestä ja vuosivoiton käyttämisestä.

16 §.

Edellä 11 §:n 12 kohdassa tarkoitetun kertomuksen antamisesta eduskunnalle säädetään erikseen.

17 §.

Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten, tilintarkastajien sekä sosiaaliministeriön ja valtiovarainministeriön edustajain palkkiot määrää valtioneuvosto ja suorittaa alkoholiyhtiö.

18 §.

Palkkauksia alkoholiyhtiössä älköön määrättäkö riippuviksi yhtiön tuloista tai voitosta taikka myynnin määrästä.

19 §.

Alkoholiyhtiön velvollisuudesta suorittaa valtiolle ja kunnalle veroa on säädetty erikseen.

Alkoholiyhtiön vuosivoitto on suoritettava valtiolle, sitten kun siitä on erotettu valtioneuvoston vahvistama kohtuullinen määrä vararahastoon ja eläkkeisiin sekä osinkoa enintään seitsemän prosenttia yhtiöön maksetusta pääomasta.

Kulloinkin kulumassa olevalta vuodelta odotettavissa olevasta vuosivoitosta on alkoholiyhtiö velvollinen suorittamaan valtiolle ennakolta enintään sen määrän, mikä yhtiön toimintaa haittaamatta voidaan sanottuna vuonna kertyneistä varoista suorittaa. Ennakon suuruuden ja suoritusajat määrää alkoholiyhtiötä kuultuaan valtiovarainministeriö.

20 §.

Mikäli tässä laissa ei ole toisin säädetty, sovelletaan alkoholiyhtiöön osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä.

3 luku.

Alkoholijuomien valmistus.

21 §.

Kotimaassa valmistettavien alkoholijuomien ylimmät alkoholipitoisuudet määrätään asetuksella.

22 §.

Alkoholijuomatehdas on suunniteltava sekä valmistus ja varastoiminen järjestettävä niin, että tehokas valvonta on mahdollista.

Ennen kuin tehdas aloittaa toimintansa, sosiaaliministeriön on se hyväksyttävä käyttöön otettavaksi.

23 §.

Alkoholijuoman tehdasmaisen valmistamisen voi alkoholiyhtiön hallintoneuvosto yhtiön lukuun antaa asettaminsa ehdoin määräajaksi sille, jolla harkitaan olevan siihen tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus.

Antamansa valmistusoikeuden hallintoneuvosto voi korvauksetta peruuttaa, jollei annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka asetettuja ehtoja noudateta taikka jos valmistuksessa havaitaan muuta väärinkäyttöä tai valmistajan katsotaan menettäneen 1 momentissa tarkoitetut edellytykset tai luotettavuutensa.

24 §.

Jokaisessa tehtaassa, jossa 23 §:n nojalla valmistetaan alkoholijuomaa, tulee olla sosiaaliministeriön hyväksymä vastaava johtaja ja tämän sijainen.

Vastaavan johtajan ja hänen sijaisensa on valvottava, että tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä asetettuja ehtoja tehtaan toiminnassa noudatetaan.

Jos vastaava johtaja tai hänen sijaisensa laiminlyö tehtävänsä taikka muutoin osoittautuu siihen sopimattomaksi, sosiaaliministeriö voi peruuttaa hyväksymisen.

25 §.

Alkoholijuoman valmistaja ei saa muille kuin alkoholiyhtiölle tai sen määräämälle luovuttaa eikä ilman yhtiön lupaa tai välitystä käyttää valmistamaansa alkoholijuomaa muuhun kuin valmistussopimuksessa mainittuun tarkoitukseen.

26 §.

Jos todetaan, että valmista tai valmisteilla olevaa tai valmistusaineeksi luovutettua alkoholijuomaa ei 23 §:ssä tarkoitetun valmistusoikeuden saaneessa tehtaassa ole sitä määrää, mikä sitä kirjanpidon ja tarvittaessa hankitun muun selvityksen mukaan tulisi olla, on valmistajan suoritettava todetusta vajauksesta valtiolle korvaus, joka vastaa puuttuvan alkoholijuomamäärän vähittäismyyntihinnan ja sellaisen juoman ostohinnan välistä erotusta.

Puuttuvasta alkoholijuoman valmistusaineeksi luovutetusta väkiviinasta on valtiolle tuleva korvaus väkiviinan arvo enintään kymmenkertaisena, laskettuna sen hinnan mukaan, jolla alkoholiyhtiö myy väkiviinaa alkoholijuomatehtaille. Samalla tavalla lasketaan korvaus väkiviinatehtaassa valmistetusta puuttuvasta väkiviinasta.

Jos vajaus johtuu vahingosta tai muusta sellaisesta syystä, ettei valmistajan tai hänen palveluksessaan olevan voida katsoa saaneen siitä laitonta hyötyä, ja tästä esitetään luotettava selvitys, ei valmistaja ole velvollinen suorittamaan siitä korvausta.

Tässä pykälässä tarkoitetut asiat käsitellään ja ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa.

27 §.

Mitä edellä 22—26 §:ssä säädetään, sovelletaan myös tehtaaseen ja laitokseen,

jossa astioidaan muualla valmistettua alkoholijuomaa, sekä 23 §:ssä tarkoitetun valmistajan erilliseen varastoon, jossa säilytetään alkoholijuomia alkoholiyhtiön lukuun, kuitenkin niin, ettei 22 §:n 2 momentin ja 23—24 §:n säännöksiä sovelleta sellaisiin erillisiin varastoihin, joissa alkoholiyhtiön lukuun säilytetään ainoastaan mallasjuomia tai pienehköjä määriä muita alkoholijuomia. Viimeksi mainittujen varastojen toiminnan ja valvonnan järjestämisestä antaa yhtiön hallintoneuvosto tarkemmat määräykset.

4 luku.

Alkoholijuomien maahantuonti ja maastavienti.

28 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa alkoholijuomaa tuoda maahan:

1) ulkomailta saapuva matkustaja ja ulkomaanliikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluva mukanaan omaa tarvettaan varten sen mukaan kuin asetuksella säädetään;

2) kauppaedustaja maahan tullessaan näytteinä sen mukaan kuin asetuksella säädetään; sekä

3) ulkovallan Suomessa toimiva diplomaattinen ja muu samassa asemassa oleva edustusto virkakäyttöön sekä ulkomainen diplomaattinen virkamies ja lähetetty konsuli henkilökohtaiseen käyttöön.

Sosiaaliministeriö voi määräämillään ehdoilla myöntää ulkomaanliikenteessä olevan aluksen haltijalle luvan tuoda maahan ja tullivarastossa säilyttää aluksen muonavaroiksi tarkoitettuja alkoholijuomia.

Sosiaaliministeriön määräämin ehdoin ja rajoituksin voi alkoholiyhtiö antaa suostumuksensa laivakauppiaalle tuoda maahan ja tullivarastossa säilyttää alkoholijuomia 61 §:ssä mainittuun tarkoitukseen.

Ulkomailta saapunut alkoholijuomaa sisältävä lahja- tai muu lähetys voidaan, milloin määrä on pienehkö eikä ole syytä epäillä väärinkäyttöä, tullista luovuttaa kaksikymmentäyksi vuotta täyttäneelle vastaanottajalle, mikäli hän suorittaa, sen lisäksi mitä muualla on säädetty, alkoholiyhtiölle vahvistetun suuruisen maksun saapuneista alkoholijuomista. Alkoholiyhtiön hallintoneuvoston tehtävänä on vahvistaa maksun suuruus, huomioonottaen, että alkoholiyhtiön vähittäismyynnissä olevan saman tai siihen verrattavan alkoholijuoman vähittäismyyntihinnasta vähennetään saapuneen alkoholijuoman vastaava arvo lähetysmaassa alkoholiyhtiön arvion mukaan.

29 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa alkoholijuomaa maasta viedä:

1) ulkomaille lähtevä matkustaja sekä ulkomaanliikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluva mukanaan omaa tarvettaan varten sen mukaan kuin asetuksella säädetään;

2) oman maan diplomaattinen edustaja matkustaessaan toimipaikkaansa ulkomaille ja 28 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu vieraan valtion edustaja diplomaatti- tai virkapassilla matkustaessaan; sekä

3) alkoholiyhtiön suostumuksin valmistamiaan juomia se, jolla on 23 §:n nojalla annettu valmistusoikeus.

Toimitettaessa alkoholijuomia ulkomaille on noudatettava, mitä asiasta on erikseen säädetty.

5 luku.

Alkoholijuomien myynti.

1. Vähittäismyynti.

30 §.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä alkoholiyhtiö saa harjoittaa ainoastaan kunnassa, jossa kunnallisvaltuusto on antanut siihen suostumuksen.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa ainoastaan sellaisessa väestö- tai liikekeskuksessa, jossa hallintoneuvosto paikkakunnan asukasluvun, lähimmän vähittäismyyntipaikan etäisyyden ja muut olosuhteet huomioon ottaen katsoo myynnin tarpeelliseksi.

Milloin kunnallisvaltuusto on päättänyt peruuttaa 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen, on vähittäismyynti kunnassa lopetettava viimeistään kahden vuoden kuluessa sen jälkeen kun sanottu päätös on saanut lainvoiman.

31 §.

Ennen kuin hallintoneuvosto päättää uuden vähittäismyyntipaikan avaamisesta, sen on pyydettävä siitä kunnallisvaltuuston lausunto.

Myyntipaikan suunnitellusta sijainnista alkoholiyhtiön on kuultava kunnallishallitusta.

32 §.

Vähittäismyyntipaikassa saa alkoholijuomaa myydä ainoastaan pois vietäväksi, ei paikalla nautittavaksi.

Suurimmista ja vähimmistä määristä alkoholijuomia, jotka kerrallaan saa vähittäin myydä samalle ostajalle, säädetään asetuksella.

33 §.

Alkoholijuomaa saa alkoholiyhtiö lähettää tilaajalle tai ostajalle yhtiön hallintoneuvoston antamia ohjeita noudattaen.

Muuta alkoholijuomaa kuin mallasjuomaa saa yhtiö kuitenkin lähettää maaseudulle tilaajalle vain siinä tapauksessa, että lähettäminen katsotaan tarpeelliseksi vähittäismyyntipaikan etäisyyden johdosta tai muusta erityisestä syystä ja että alkoholijuoma on etukäteen tilattu ja maksettu ja on tällöin lisäksi otettava huomioon, mitä 63 §:n 2 momentissa säädetään.

34 §.

Vähittäismyyntipaikkojen aukioloajoista on voimassa, mitä kauppaliikkeiden ja liiketoimistojen aukiolosta annetussa laissa on säädetty.

Vähittäismyyntipaikka on pidettävä suljettuna joulu- ja uudenvuodenpäivän, pitkäperjantain, pääsiäis-, helluntai- ja juhannuspäivän edellisenä päivänä, itsenäisyyspäivänä sekä huhtikuun 30 ja toukokuun 1 päivänä.

35 §.

Vähittäismyyntipaikassa älköön alkoholijuomia myymässä käytettäkö henkilöä, joka ei ole täyttänyt kahtakymmentäyhtä vuotta.

36 §.

Alkoholijuomaa ei saa vähittäismyyntipaikassa myydä:

1) henkilölle, joka ilmeisesti on kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempi;

2) henkilölle, joka ilmeisesti on alkoholin tai muun päihdyttävän tai huumaavan aineen vaikutuksen alainen taikka on sellaisessa tilassa olevan seurassa; eikä

3) jos on aihetta olettaa juoman väärinkäyttöä.

Alkoholijuomaa ei saa myydä velaksi tai panttia vastaan eikä myöskään vaihtokaupalla.

37 §.

Alkoholijuoman ostaja on velvollinen vähittäismyyntipaikassa vaadittaessa todistamaan henkilöllisyytensä alkoholiyhtiön antamalla henkilötodistuksella tai muulla yhtiön hyväksymällä tavalla.

38 §.

Älköön kukaan palkkiota tai muuta hyvitystä vastaan yleisölle välittäkö alkoholijuomaa.

39 §.

Valtioneuvosto voi erityisten syiden vaatiessa koko maassa tai jollakin paikkakunnalla väliaikaisesti kokonaan tai osaksi kieltää alkoholijuomien vähittäismyynnin tai rajoittaa myyntipäiviä.

Valtioneuvosto voi kieltää alkoholijuomien vähittäismyynnin tai sitä rajoittaa vakinaisessa väessä palveleville asevelvollisille.

Alkoholiyhtiön hallintoneuvosto voi tarpeen vaatiessa enintään kolmen viikon ajaksi kerrallaan antaa 1 momentissa mainitun kiellon tai rajoittaa vastaavana aikana myyntipäiviä koko maassa tai jollakin paikkakunnalla.

Lääninhallituksella on valta markkinain, toripäivien tai sotilaskuljetuksen vuoksi tai milloin muut senkaltaiset syyt niin vaativat, enintään kuudeksi päiväksi kerrallaan kokonaan tai osaksi kieltää alkoholijuomien vähittäismyynti kunnassa.

40 §.

Toimikunta, johon kuuluu kunnallinen alkoholitarkastaja, kunnan sosiaalilautakunnan raittiuslautakuntaan määräämä jäsen sekä vähittäismyynnin paikallinen esimies, voi yksimielisellä päätöksellä, niin kuin asetuksella tarkemmin säädetään, kieltää määräajaksi, vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi, alkoholijuomien vähittäismyynnin sille, joka:

1) on joutunut päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta säädetyssä laissa

tarkoitettujen huoltotoimenpiteiden kohteeksi;

2) alkoholijuomia saadakseen on erehdyttänyt tai yrittänyt erehdyttää alkoholiyhtiötä tai sen palveluksessa olevaa;

3) on tuomittu tai syytteessä alkoholilainsäädännön rikkomisesta;

4) on tuomittu tai syytteessä ajoneuvon kuljettamisesta juopuneena taikka alkoholin tahi muun päihdyttävän tai huumaavan aineen vaikutuksen alaisena tai sellaisessa tilassa tehdystä rikoksesta; tahi

5) muutoin ilmeisesti käyttää väärin alkoholijuomia tai muita päihdyttäviä aineita.

Alkoholijuomien myynti voidaan 1 momentissa säädetyksi ajaksi poliisiviranomaisen tai sosiaalilautakunnan esityksestä kieltää myös:

1) irtolaisvalvonnassa olevalle, irtolaisuudesta työlaitokseen tai pakkotyölaitokseen määrätylle, ilmeisesti työtä vieroksuvaa elämää viettävälle tahi ilmeisesti täyttä ymmärrystä vailla olevalle sekä sellaisessa tapauksessa, jossa alkoholijuomien käytöstä ilmeisesti aiheutuu haittaa tai vaaraa asianomaiselle itselleen tai hänen ympäristölleen;

2) holhouksenalaiselle; sekä

3) koetusaikana sille, joka on rikoksesta tuomittu ehdollisesti, taikka sille, joka on ehdonalaisessa vapaudessa.

2. Anniskelu.

41 §.

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa ainoastaan alkoholiyhtiö ja se, jolle yhtiön hallintoneuvosto on antanut anniskeluoikeuden.

Anniskelua saa toimittaa ainoastaan ravintola- tai ruokalaliikkeen yhteydessä.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, saa anniskelua harjoittaa 44 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa kulkuneuvoissa ja 46 §:n 2 momentissa tarkoitetussa paikassa, mutta on yleisön saatavana tällöinkin pidettävä ruokaa.

42 §.

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa kunnallisvaltuuston suostumuksella.

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa ainoastaan:

1) väestö- tai liikekeskuksessa, milloin hallintoneuvosto katsoo anniskelun paikkakunnan asukasluvun, lähimmän anniskelupaikan etäisyyden ja muut olosuhteet huomioon ottaen tarpeelliseksi; ja

2) teollisuuslaitoksen tai puolustuslaitoksen varuskunnan kerhoravintolassa.

Milloin kunnallisvaltuusto on päättänyt peruuttaa 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen, saa anniskelua kunnassa kuitenkin harjoittaa enintään kulumassa olevan, 46 §:n 1 momentissa tarkoitetun anniskelukauden loppuun.

43 §.

Edellä 42 §:ssä säädettyjen rajoitusten estämättä saa, sen jälkeen kun asianomaista kunnallisvaltuustoa on kuultu anniskelua harjoittaa myös:

1) matkailuliikenteen kannalta tärkeänä pidettävässä korkeatasoisessa majoitusliikkeessä; ja

2) kansainvälisen matkustajaliikenteen kannalta tärkeänä pidettävässä liikennepaikassa sijaitsevassa ravintolassa.

44 §.

Sen lisäksi, mitä edellä 42 ja 43 §:ssä on säädetty, saa anniskella:

1) alkoholijuomia kotimaisessa lentoliikenteessä olevassa ilma-aluksessa, ei kuitenkaan sen ollessa lentokentällä tai säännöllisessä reittiliikenteessä;

2) mietoja alkoholijuomia rautateiden ravintolavaunussa aterioitsijoille aterian yhteydessä; sekä

3) mietoja alkoholijuomia kotimaassa eri kuntien alueella kulkevassa matkustaja-aluksessa, ei kuitenkaan sen ollessa satamassa.

Alkoholiyhtiö voi hakemuksesta poikkeustapauksessa määrääminsä ehdoin sallia suljetuille seurueille myös väkevien alkoholijuomien anniskelun 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa kulkuneuvoissa.

45 §.

Hyvissä ajoin ennen 46 §:n 1 momentissa tarkoitetun anniskelukauden päättymistä tulee alkoholiyhtiön hallintoneuvoston seuraavaa anniskelukautta varten laatia yleissuunnitelma anniskelun järjestämisestä kunnassa. Yleissuunnitelmasta hallintoneuvoston on hankittava asianomaisen lääninhallituksen ja kunnallisvaltuuston lausunto.

Suunnitelmaa laadittaessa ja hyväksyttäessä on otettava huomioon sekä alkoholipoliittiset että anniskelutoiminnan liiketaloudelliset näkökohdat ja myös matkailun sekä kunnan alueella tapahtuvan, arvioitavissa olevan kehityksen vaatimukset.

Valtuuston joko sellaisenaan tai muutettuna hyväksymästä yleissuunnitelmasta hallintoneuvostolla on oikeus vastoin valtuuston asiassa omaksumaa kantaa laajentavasti poiketa vain, jos alkoholipoliittiset tai muut tärkeät syyt sitä edellyttävät, ja tällöin on otettava huomioon, mitä 109 §:n 3 momentissa säädetään.

46 §.

Anniskeluoikeuden alkoholiyhtiön lukuun hallintoneuvosto voi hakemuksesta määrääminsä ehdoin antaa yksityiselle tai yhteisölle, jolla harkitaan olevan siihen tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus. Anniskeluoikeus annetaan määräajaksi, enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan, ja niin, että se päättyy viimeistään yleisen, neljä vuotta kestävän anniskelukauden lopussa.

Alkoholiyhtiö voi kuitenkin erityisten syiden sitä puoltaessa, asianomaista kunnallishallitusta kuultuaan, antaa tilapäisen oikeuden alkoholijuomien anniskeluun alkoholiyhtiön lukuun enintään yhden kuukauden ajaksi juhlahuoneistossa tai muussa sopivaksi katsomassaan, lääninhallituksen tähän tarkoitukseen hyväksymässä paikassa.

47 §.

Jokaisessa anniskelupaikassa tulee olla vastaava hoitaja ja hänellä tarpeellinen määrä sijaisia, jotka lääninhallitus anniskeluoikeuden haltijan hakemuksesta alkoholiyhtiötä kuultuaan on hyväksynyt.

48 §.

Anniskelua saa toimittaa vain anniskelusopimuksessa määrätyllä alueella, jossa anniskelua voidaan tehokkaasti valvoa.

Alkoholiyhtiön hallintoneuvosto voi rajoittaa kaikkien tai joidenkin alkoholijuomien anniskelun aterian yhteydessä tapahtuvaksi, päättää suurimmista anniskeltavista määristä sekä antaa ohjeita ja määräyksiä järjestyksen ylläpitämiseksi anniskelupaikassa ja muutoinkin päättää, mitä anniskelun aiheuttamien haittojen ja vaurioiden vähentämiseksi siellä on otettava varteen.

49 §.

Anniskelupaikassa ei saa anniskella tai nauttia muuta alkoholijuomaa kuin sitä, joka on sinne alkoholiyhtiön toimesta tai suostumuksin anniskeltavaksi toimitettu.

Anniskelupaikassa tulee olla kohtuullisesta hinnasta saatavana myös riittävä valikoima alkoholittomia juomia.

50 §.

Anniskelua ei saa aloittaa ennen kello kahtatoista. Olutta saa kuitenkin alkoholiyhtiön hallintoneuvoston mahdollisesti määräämin rajoituksin anniskella kello yhdeksästä alkaen.

Anniskelu on lopetettava, sen mukaan kuin hallintoneuvosto tarkemmin määrää, viimeistään kuitenkin puoli tuntia ennen kuin anniskelupaikka on suljettava.

51 §.

Alkoholijuomaa saa anniskella ainoastaan anniskelupaikassa nautittavaksi. Matkustajahuoneeseen saa siellä asuvalle matkustajalle ja hänen vieraalleen anniskella olutta anniskelusopimuksessa mahdollisesti määrätyin ehdoin, jollei alkoholiyhtiön hallintoneuvosto ole sitä kieltänyt. Hallintoneuvosto voi määräämillään ehdoilla antaa oikeuden muunkin alkoholijuoman anniskeluun matkustajahuoneeseen hotellissa tai ulkomaisen matkailuliikenteen kannalta tärkeässä majoitusliikeessä, jossa sen ei katsota vaikeuttavan järjestyksenpitoa eikä aiheuttavan alkoholijuomien väärinkäyttöä.

Anniskelua varten anniskelupaikkaan toimitetun alkoholijuoman vieminen sieltä on kielletty.

52 §.

Alkoholijuomaa ei saa anniskella velaksi tai panttia vastaan eikä vaihtokaupalla.

Sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, voidaan alkoholijuomaa kuitenkin anniskella velaksi:

1) jos maksun periminen käteisellä tilaisuuden laadun tai laajuuden vuoksi tuottaisi kohtuutonta hankaluutta;

2) matkalla olevalle kansainvälisessä käytännössä hyväksyttyä luottojärjestelyä noudattaen; sekä

3) hotellissa asuvalle matkustajalle.

Anniskellusta alkoholijuomasta on asiakkaalle pyytämättä annettava lasku tai muu tosite sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty, jollei alkoholiyhtiö ole myöntänyt tästä vapautusta.

53 §.

Anniskelupaikassa alkoholijuomia tarjoilemassa ei saa käyttää henkilöä, joka ei ole täyttänyt kahtakymmentäyhtä vuotta, ellei hän ole hankkinut riittävää ammattikoulutusta ammattikasvatushallituksen hyväksymässä ravintola-alan oppilaitoksessa tai oppisopimuslaissa edellytetyin tavoin.

Oppilasta saadaan käyttää opetusohjelman mukaiseen alkoholijuomien tarjoiluun vasta, kun hän on täyttänyt kahdeksantoista vuotta ja vain ammattioppilaslautakunnan hyväksymän edellisessä momentissa tarkoitetun koulutuksen saaneen kaksikymmentäyksi vuotta täyttäneen kouluttajan ohjaamana ja valvonnassa.

54 §.

Päihtynyttä henkilöä ei saa päästää anniskelupaikkaan. Siellä päihtyneenä oleva on poistettava.

55 §.

Alkoholijuomaa ei saa anniskella:

1) henkilölle, joka ilmeisesti on kahdeksaatoista vuotta nuorempi;

2) henkilölle, jonka tiedetään olevan lähdössä kuljettamaan moottoriajoneuvoa;

3) henkilölle, joka on päihtynyt taikka on sellaisen seurassa; eikä

4) muussa tapauksessa, jos on aihetta olettaa väärinkäyttöä.

Jos oikeus anniskeluun on annettu kerhoravintolalle, älköön siellä alkoholijuomaa anniskeltako muille kuin kerhon jäsenluetteloon merkityille jäsenille ja heidän vierailleen.

56 §.

Tanssia sekä sirkus-, varietee-, tanssi- ja muita sen kaltaisia esityksiä saadaan anniskelupaikan yhteydessä järjestää ainoastaan ensimmäisen luokan ravintolassa ja vain erityisen luvan nojalla. Luvan myöntää hakemuksesta enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan lääninhallitus alkoholiyhtiötä kuultuaan.

57 §.

Anniskeluoikeuden haltija sekä anniskelupaikan vastaava hoitaja ja hänen sijaisensa ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että anniskelussa noudatetaan hyviä tapoja ja että alkoholijuomien väärinkäyttöä ei tapahdu sekä että anniskelupaikassa muutoinkin noudatetaan tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä asetettuja ehtoja.

58 §.

Jos anniskelupaikassa on rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tahi asetettuja ehtoja taikka siellä on ilmennyt muita väärinkäytöksiä taikka jos anniskeluoikeuden haltijalla ei katsota enää olevan anniskeluun tarvittavia edellytyksiä tai siihen vaadittavaa luotettavuutta, voi alkoholiyhtiön hallintoneuvosto korvauksetta peruuttaa antamansa anniskeluoikeuden tahi määräajaksi, enintään kuudeksi kuukaudeksi, kieltää anniskelun tai supistaa anniskeluaikaa tahi rajoittaa anniskeltavien alkoholijuomien lajeja taikka määrätä, että anniskeluoikeuden haltija on enintään kuuden kuukauden ajalta menettävä anniskelukorvauksensa tai osan siitä tahi ryhtyä muuhun sopivaksi harkitsemaansa toimenpiteeseen epäkohdan poistamiseksi ja sen uusiutumisen ehkäisemiseksi.

Lääninhallituksen oikeudesta antaa anniskeluliikkeen harjoittajalle, toimitusjohtajalle, vastaavalle hoitajalle ja tämän sijaiselle varoitus tai ryhtyä muuhun anniskelupaikkaa koskevaan toimenpiteeseen, on voimassa, mitä majoitus- ja ravitsemisliikkeistä on säädetty.

59 §.

Mitä 39 §:ssä säädetään valtioneuvoston, lääninhallituksen ja hallintoneuvoston oikeudesta kieltää alkoholijuomien vähittäismyynti tai rajoittaa sitä, on vastaavasti voimassa myös anniskelusta.

Paikallisella poliisipäälliköllä on valta, milloin järjestyksen ylläpitäminen anniskelupaikassa niin vaatii, keskeyttää anniskelu siellä enintään kuudeksi tunniksi.

3. Erityismyynti.

60 §.

Alkoholiyhtiö myy lääkintöhallituksen määräämin ehdoin ja rajoituksin alkoholijuomia apteekkitavaratehtaisiin, apteekkeihin ja sairaaloihin lääkintätarkoituksiin käytettäväksi.

Alkoholiyhtiö myy sosiaaliministeriön määräämin ehdoin ja rajoituksin alkoholijuomaa:

1) tieteelliselle tai opetuslaitokselle tieteelliseen tai opetukselliseen tarkoitukseen käytettäväksi;

2) tutkimus- tai tarkastuslaitokselle sen työssä käytettäväksi;

3) teollisuuslaitokselle tai ammatinharjoittajalle tuotteiden valmistuksessa tai työssä käytettäväksi;

4) laivakauppiaalle 61 §:ssä mainittuun tarkoitukseen; sekä

5) ulkomaanliikenteessä olevan aluksen haltijalle aluksen muonitukseen käytettäväksi.

Alkoholiyhtiö voi myydä alkoholijuomaa:

1) evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle seurakunnalle sekä uskonnonvapauslain mukaisesti rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle ja yhdistysrekisteriin merkitylle uskonnolliselle yhdistykselle uskonnollisissa menoissa käytettäväksi;

2) ulkovaltojen Suomessa toimiville diplomaattisille ja muille samassa asemassa oleville edustustoille virkakäyttöön sekä ulkomaisten diplomaattisten virkamiesten ja lähetettyjen konsulien henkilökohtaiseen käyttöön;

3) valtion ylimmille edustajille valtion edustustilaisuuksia varten sen mukaan kuin hallintoneuvosto tarkemmin päättää; sekä

4) sille, joka valmistaa alkoholijuomaa alkoholiyhtiön lukuun.

61 §.

Edellä 28 §:n 3 momentissa ja 60 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla laivakauppiaalla on oikeus myydä tämän lain nojalla hankkimaansa alkoholijuomaa ulkomaanliikenteessä olevalle alukselle sen muonitukseen käytettäväksi.

62 §.

Alkoholijuomien myynnistä Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevissa suomalaisissa aluksissa säädetään asetuksella.

Alkoholijuomien myynnistä ulkomaille matkustaville erityisestä lentokentällä olevasta verottomasta myymälästä säädetään erikseen.

6 luku.

Alkoholijuomien kuljetus ja hallussapito.

63 §.

Kuljetettaessa alkoholijuomaa alkoholiyhtiön toimesta tai sen lukuun, tulee mukana olla yhtiön antama todistus tai sen hyväksymismerkinnällä varustettu rahtikirja, josta käy selville, että juoma kuuluu yhtiölle tai on sen myymää.

Edellä 33 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetys voidaan toimittaa tilaajalle ainoastaan joko postitse sellaiseen postitoimipaikkaan, joka sijaitsee erillisessä virkahuoneistossa postivirkamiehen hoidossa, taikka rautateiden välityksellä.

64 §.

Henkilö, joka ei ole kahtakymmentäyhtä vuotta täyttänyt, älköön pitäkö hallussaan tai kuljettako alkoholijuomia.

Kaksikymmentäyksi vuotta täyttänyt henkilö älköön pitäkö hallussaan tai kuljettako muita alkoholijuomia kuin laillisesti valmistettuja tai maahan tuotuja tällaisia juomia, älköönkä näitäkään juomia enempää kuin asetuksella säädetään. Sitä suurempien määrien hallussapitoon ja kuljetukseen voidaan antaa lupa, jonka antamisen edellytyksistä ja ehdoista niin ikään säädetään asetuksella.

Asetuksella säädetään, missä liikennevälineissä saa ottaa kuljetettaviksi alkoholijuomia samoin kuin tällaiseen kuljetukseen mahdollisesti vaadittavasta luvasta.

7 luku.

Väkiviina.

65 §.

Mitä 22 §:ssä säädetään, on voimassa myös väkiviinatehtaasta.

66 §.

Väkiviinaa saa tehdasmaisesti valmistaa alkoholiyhtiön lisäksi ainoastaan se, jolle yhtiön hallintoneuvosto on antanut oikeuden valmistaa väkiviinaa yhtiön lukuun.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka suurehkossa määrin harjoittaa teollisuutta, jossa etyylialkoholi muuttuu toisiksi kemiallisiksi yhdisteiksi, kuitenkin valmistaa raaka-aineeksi tarvittavan väkiviinan omaan lukuunsa.

Tässä tarkoitettuun väkiviinan valmistukseen on sovellettava mitä 23—27 §:ssä säädetään.

67 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa väkiviinaa tuoda maahan:

1) kauppaedustaja maahan tullessaan näytteenä sen mukaan kuin asetuksella säädetään; ja

2) alkoholiyhtiön suostumuksin se, joka suurehkossa määrin käyttää etyylialkoholia teollisuustoiminnassaan sanotun teollisuuden raaka-aineeksi.

68 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa väkiviinaa maasta viedä se, jolla on 66 §:n 1 momentin nojalla annettu valmistusoikeus, kuitenkin edellyttäen, että kotimainen väkiviinan tarve, sen mukaan kuin alkoholiyhtiön ja valmistajan kesken on sovittu, tulee tyydytetyksi. Kustakin vientierästä on viipymättä tehtävä ilmoitus alkoholiyhtiölle.

Toimitettaessa väkiviinaa ulkomaille on noudatettava, mitä asiasta on erikseen säädetty.

69 §.

Alkoholiyhtiö myy lääkintöhallituksen määräämin ehdoin ja rajoituksin väkiviinaa apteekkitavaratehtaisiin, apteekkeihin ja sairaaloihin lääkintätarkoitukseen käytettäväksi.

Alkoholiyhtiö myy sosiaaliministeriön määräämin ehdoin ja rajoituksin väkiviinaa:

1) tieteelliselle tai opetuslaitokselle tieteelliseen tai opetukselliseen tarkoitukseen käytettäväksi;

2) tutkimus- tai tarkastuslaitokselle sen työssä käytettäväksi; sekä

3) teollisuuslaitokselle tai ammatinharjoittajalle tuotteiden valmistuksessa tai työssä käytettäväksi.

Alkoholiyhtiö voi myydä väkiviinaa sille, joka valmistaa alkoholijuomaa alkoholiyhtiön lukuun.

Erityisten syiden sitä vaatiessa voi alkoholiyhtiö myydä pieniä määriä väkiviinaa tuotteiden valmistuksessa tai työssä käytettäväksi muillekin kuin 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuille.

70 §.

Väkiviinan välittämisestä on vastaavasti voimassa, mitä 38 §:ssä säädetään.

71 §.

Mitä 63 §:n 1 momentissa säädetään, on voimassa myös väkiviinan kuljetuksesta.

Joka on laillisesti valmistanut tai maahan tuonut taikka 69 §:n nojalla hankkinut väkiviinaa, saa pitää sen hallussaan ja kuljettaa, ja on kuljetuksessa noudatettava alkoholiyhtiön antamia määräyksiä.

8 luku.

Lain noudattamisen valvonta.

72 §.

Sosiaaliministeriön asiana on, huomioonottaen kuitenkin mitä 74 §:ssä säädetään, valvoa, että tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan ja lisäksi että alkoholiyhtiö, 76 §:ssä mainitut kunnalliset alkoholitarkastajat ja 79 §:ssä mainitut raittiuslautakunnat suorittavat kukin toimialoillaan niille tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan kuuluvat valvonta- ja muut tehtävät.

73 §.

Sosiaaliministeriön 72 §:ssä tarkoitetusta valvontatehtävästä säädetään asetuksella.

Alkoholijuoman valmistuksen, maahantuonnin, maastaviennin, myynnin, käytön, varastoinnin ja hallussapidon sekä kuljetuksen välittömästä valvonnasta huolehtii alkoholiyhtiö sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Väkiviinan, edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen alkoholivalmisteiden ja 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksen, maahantuonnin, maastaviennin, myynnin, käytön, varastoinnin, hallussapidon ja kuljetuksen sekä 28 §:n 3 momentissa tarkoitettujen laivakauppiaan maahan tuomien alkoholijuomien myynnin välittömästä valvonnasta huolehtii alkoholiyhtiö sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Yhtiön tähän valvontatehtävään asettamat ja sosiaali-

ministeriön hyväksymät tarkastajat toimivat virkamiehen vastuulla.

74 §.

Lääkintöhallituksen asiana on valvoa lääkkeiksi tahi niiden puolivalmisteiksi tai niiden raaka-aineeksi tarkoitettujen alkoholipitoisten aineiden käyttöä ja myyntiä apteekeissa sekä apteekkitavaratehtaissa samoin kuin apteekkitavarain tukkuliikkeiden harjoittamaa maahantuontia ja myyntiä sekä antaa niistä tarkempia määräyksiä. Lääkintöhallitus valvoo myös sairaaloille lääkintätarkoituksessa luovutettujen alkoholipitoisten aineiden samoin kuin alkoholipitoisten lääkkeiden käyttöä.

Lääninhallitusten ja poliisiviranomaisten asiana on toimialallaan valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen valvontatehtävästä on säädetty erikseen.

75 §.

Alkoholiyhtiön hallintoneuvoston antamat alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun hoitoa ja valvontaa samoin kuin 11 §:n 11 kohdan mukaista alkoholijuomien mainonnan valvontaa sekä edellä 73 §:n 2 ja 3 momenteissa tarkoitettua valvontaa koskevat yleiset määräykset ja ohjeet on toimitettava tiedoksi sosiaaliministeriölle sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun osalta myös kunnalliselle alkoholitarkastajalle.

76 §.

Kunnassa, jossa on alkoholijuomien vähittäismyynti- tai anniskelupaikka, tulee olla kunnallinen alkoholitarkastaja valvomassa, että tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä asetettuja ehtoja noudatetaan, ja sosiaaliministeriön niin määrätessä hänellä apulainen. Alkoholitarkastajan ja apulaisen virka voi olla yhdistettynä kunnan muuhun virkaan. Sosiaaliministeriön suostumuksella virka voi olla yhteinen kahdelle tai useammalle kunnalle.

Alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa vaali on alistettava sosiaaliministeriön vahvistettavaksi. Sama koskee viran väliaikaisen hoitajan ottamista pitemmäksi kuin kolmen kuukauden ajaksi.

Alkoholitarkastajaan ja hänen apulaiseensa ei ole sovellettava valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan 29 päivänä kesäkuuta 1926 annettua lakia (202/26).

77 §.

Kunnallisen alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa palkkauksesta ja toiminnasta aiheutuvat menot korvataan kunnalle 101 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista varoista. Korvauksen suorittaa sosiaaliministeriö sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

78 §.

Sosiaaliministeriö antaa yleiset ohjeet kunnallisen alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa tehtävistä.

Kunnallista alkoholitarkastajaa ja hänen apulaistaan varten on hyväksyttävä ohjesääntö, joka on alistettava sosiaaliministeriön vahvistettavaksi.

79 §.

Raittiuden edistämistä ja alkoholiolojen seuraamista varten on kunnassa raittiuslautakunta. Lautakunnassa on puheenjohtaja ja vähintään kolme neljäksi vuodeksi kerrallaan valittua raittiuskysymykseen perehtynyttä, raittiiksi tunnettua muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä. Näiden lisäksi sosiaalilautakunta määrää raittiuslautakuntaan yhden jäsenen neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Sosiaaliministeriö voi, milloin kunnan asukasmäärä on vähäinen, kunnallisvaltuuston esityksestä vapauttaa kunnan velvollisuudesta asettaa raittiuslautakunta. Lautakunnan tehtävät hoitaa silloin kunnallishallitus tai valtuuston määräämä lautakunta, jonka sosiaaliministeriö tähän tehtävään hyväksyy.

Raittiuslautakuntien toiminnan valvontaa ja ohjausta varten valtakunnan alue jaetaan raittiuslautakuntatoiminnan ohjauspiireihin sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

80 §.

Sosiaaliministeriön asianomaisella virantai toimenhaltijalla on oikeus päästä tarkastamaan tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettua tehdasta ja muuta valmistuspaikkaa ja työpaikkaa, laitosta ja myyntipaikkaa sekä niiden varastoja, kirjanpitoa, kirjeenvaihtoa, luetteloita ja muita valvonnassa tarvittavia asiakirjoja. Sama

oikeus on alkoholiyhtiön asettamalla ja 73 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sosiaaliministeriön hyväksymällä yhtiön tarkastajalla, sekä olutta valmistavan tehtaan osalta valmisteverokonttorin asianomaisella viran- tai toimenhaltijalla ja vähittäismyynti- ja anniskelupaikan osalta kunnallisella alkoholitarkastajalla.

Valmistaja, tehtaan vastaava johtaja tai tämän sijainen, alkoholiyhtiön asianomainen toimihenkilö ja anniskelupaikan vastaava hoitaja tai tämän sijainen ovat velvolliset antamaan 1 momentissa mainitulle tarkastuksen toimittajalle kaikki tarkastuksessa tarpeelliset tiedot ja muutoinkin avustamaan häntä tutkittavina olevien seikkojen selvittämisessä. Valmistajan on korvauksetta annettava tarkastuksen toimittajan käytettäviksi tarkastuksessa tarvittavat välineet ja näytteet.

Alkoholijuomatehtaan ja väkiviinatehtaan hankkijan on annettava tarkastuksen toimittajalle tiedot tehtaalle toimittamistaan tavaroista.

Tarkastuksen toimittaja on velvollinen pitämään salassa tarkastuksessa tietoonsa tulleet seikat, mikäli niiden ilmoittaminen ei ole epäkohdan korjaamiseksi tai syytettä varten välttämätöntä.

81 §.

Poliisiviranomaisella ja poliisimiehellä tulee olla esteetön pääsy alkoholipitoisten aineiden vähittäismyynti- tai anniskelupaikkaan valvoakseen, että niissä pidetään yllä järjestystä ja hoidetaan liikettä lain sekä annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

82 §.

Milloin tämän lain noudattamisen valvomiseksi toimeenpannussa tarkastuksessa on havaittu epäkohtia, tehtäköön niistä, jos aihetta on, ilmoitus ja ehdotus niiden poistamiseksi sosiaaliministeriölle, muulle asianomaiselle viranomaiselle tai alkoholiyhtiölle.

83 §.

Sosiaaliministeriön asianomaisella virantai toimenhaltijalla, alkoholiyhtiöllä ja kunnallisella alkoholitarkastajalla on oikeus saada viranomaisilta virka-apua sekä tarpeellisia tietoja ja lausuntoja tämän lain noudattamisen valvomista ja alkoholipitoisten aineiden väärinkäytön selville saamista ja ehkäisemistä varten.

9 luku.

Rangaistukset ja muut seuraamukset tämän lain rikkomisesta.

84 §.

Joka luvattomasti valmistaa tai valmistuttaa alkoholijuomaa tai väkiviinaa taikka sitä yrittää, tuomittakoon luvattomasta alkoholipitoisen aineen valmistuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Alkoholijuoman tai väkiviinan valmistuksena pidetään myös muun alkoholipitoisen aineen kuin alkoholijuoman käsittelemistä siten, että se muuttuu alkoholijuomaksi tai väkiviinaksi.

85 §.

Joka luvattomasti maahan tuo tai maasta vie alkoholijuomaa tai väkiviinaa taikka sitä yrittää, tuomittakoon alkoholipitoisen aineen salakuljetuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

86 §.

Milloin ulkomailta tulevan tai sinne menevän, Suomen alueelta tavatun aluksen muonavarastossa tai lastissa muualla kuin matkustajalle henkilökohtaista käyttöä varten varatussa paikassa on alkoholijuomaa tai väkiviinaa enemmän kuin aluksen ja sen henkilökunnan sekä matkustajien tarpeeksi eikä selvitetä, että ainetta kuljetetaan kauttakulkutavarana tai suomalaiseen satamaan poikkeavan aluksen lastina tullilainsäädännön määräyksiä noudattaen tai että alus on todellisen hädän pakottamana tullut Suomen alueelle ja on seurannut tavallista kauttakulkutietä lastauspaikasta määräpaikkaan tarpeettomasti pysähtymättä, tuomittakoon aluksen päällikkö, jollei hänen harkita täyttäneen, mitä hänen valvontavelvollisuuteensa kohtuullisesti katsotaan kuuluvan, alkoholipitoisen aineen salakuljetuksesta niin kuin 85 §:ssä säädetään.

87 §.

Joka avustaakseen alkoholijuoman ja väkiviinan luvatonta maahantuontia käyttää alusta tai muuta kulkuneuvoa taikka tiedotusvälinettä yhteyden välittämiseksi Suomesta

Suomen alueella tai sen ulkopuolella olevaan alukseen tai muuhun kulkuneuvoon, jota ilmeisesti on tarkoitettu käyttää tuollaiseen luvattomaan maahantuontiin, rangaistakoon niin kuin 85 §:ssä säädetään.

88 §.

Joka luvattomasti myy tai muutoin korvausta tahi hyvitystä vastaan luovuttaa taikka luvattomasti välittää, kaupaksi tarjoaa tai kaupan pitää alkoholijuomaa tai väkiviinaa, tuomittakoon alkoholipitoisen aineen myynnistä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Sama olkoon laki, jos se, joka on saanut alkoholijuoman tai väkiviinan saantiin oikeuttavan todistuksen tai lääkemääräyksen, korvausta tai hyvitystä vastaan luovuttaa sen toiselle.

Luvattomasta alkoholipitoisen aineen myynnistä tuomittakoon myös anniskeluoikeuden haltija tai anniskelupaikassa toimessa oleva, joka luovuttaa anniskeltavaksi saatua alkoholijuomaa anniskelupaikasta pois vietäväksi taikka anniskelupaikassa tai sen yhteydessä anniskelee muuta kuin 49 §:n mukaisesti sinne toimitettua alkoholijuomaa.

Jos joku vastikkeesta, joka ei ole suurempi kuin minkä hän itse on suorittanut, satunnaisesti toiselle luovuttaa vähäisen määrän alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikasta ostamaansa tai laillisesti maahan tuomaansa alkoholijuomaa, on tuomioistuimella valta harkintansa mukaan jättää luovuttaja rangaistukseen tuomitsematta.

89 §.

Joka luvattomasti pitää hallussaan tai kuljettaa tahi yrittää kuljettaa alkoholijuomaa tai väkiviinaa, rangaistakoon sakolla tai vankeudella enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos henkilö, joka ei ole täyttänyt kahtakymmentäyhtä vuotta, pitää hallussaan tai kuljettaa laillisesti valmistettua tai maahantuotua alkoholijuomaa enintään määrän, jonka hallussapito ja kuljetus on kaksikymmentäyksi vuotta täyttäneelle sallittu, on tuomioistuimella valta harkintansa mukaan jättää hänet rangaistukseen tuomitsematta.

90 §.

Joka ottaa 84—89 §:ssä tarkoitetun rikollisen toiminnan tai sen rahoittamisen ammatikseen tai tavakseen, tuomittakoon vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi sekä, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, menettämään kansalaisluottamuksensa.

91 §.

Sitä, joka 88 tai 90 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa on poliisiviranomaisen tai virallisen syyttäjän toimittamassa esitutkinnassa tai tuomioistuimessa syyttäjän ilmoittamana todistajana kuulusteltaessa kertonut vastaanottaneensa alkoholijuomaa tai väkiviinaa, älköön pantako syytteeseen sen ainemäärän luvattomasta hallussapidosta tai kuljetuksesta, jonka hän on kertonut vastaanottaneensa rikoksesta epäillyltä tai jutussa syytetyltä henkilöltä. Kuitenkin on luvattomasti hallussapidetty tai kuljetettu aine tässäkin tapauksessa viranomaisen toimesta takavarikoitava ja, niin kuin 98 §:ssä säädetään, menetetyksi tuomittava.

92 §.

Rikoslain 5 luvun säännöksiä osallisuudesta ei ole 88 ja 90 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sovellettava alkoholijuoman tai väkiviinan myyjän, luovuttajan tai välittäjän ja sen vastaanottajan väliseen suhteeseen.

93 §.

Joka syyllistyy kahteen tai useampaan 84—90 §:ssä mainituista rikoksista siten, että kukin rikos koskee samaa erää alkoholijuomaa tai väkiviinaa taikka sen osaa, tuomittakoon, jollei jokin näistä rikoksista jo sisälly toiseen, kaikista rikoksista yhteen rangaistukseen sen lainkohdan säätämissä rajoissa, jossa ankarin rangaistus on säädetty.

94 §.

Joka pitää hallussaan alkoholijuoman tai väkiviinan valmistukseen soveliasta kojetta tai raaka-ainetta taikka valmistaa, pitää kaupan tai luovuttaa sanotunlaisen kojeen tai raaka-ainetta sellaisissa olosuhteissa, että on perusteltua aihetta otaksua sitä käytettävän luvattomaan valmistukseen, tuomittakoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

95 §.

Jos alkoholijuoman tai väkiviinan luvattomassa maahantuonnissa, maastaviennissä tai kuljetuksessa tahi niitä yritettäessä käytetyn moottoriajoneuvon, juhdan, aluksen tai muun kuljetusvälineen omistaja, joka ei ole rikokseen osallinen, on antanut sen toisen käytet-

täväksi, vaikka hänellä oli syytä varoa sitä käytettävän sellaisen rikoksen tekemiseen, tuomittakoon hänet siitä enintään kolmeenkymmeneen päiväsakkoon.

96 §.

Joka muulla kuin edellä tässä luvussa sanotulla tavalla rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, rangaistakoon sakolla, jollei sanotuissa säännöksissä ole ankarampaa rangaistusta määrätty.

97 §.

Tässä laissa tarkoitetun rikoksen tuottama taloudellinen hyöty tuomittakoon menetetyksi niin kuin rikoslaissa on säädetty.

98 §.

Menetetyksi tuomittakoon:

1) luvattomasti valmistettu alkoholijuoma tai väkiviina ja sen raaka-aine astioineen sekä valmistuksessa käytetyt kojeet;

2) luvattomasti maahan tuotu taikka myyty tai muutoin korvausta tahi hyvitystä vastaan luovutettu taikka luvattomasti välitetty, kaupaksi tarjottu, kaupan pidetty, hallusssa ollut tai kuljetettu alkoholijuoma tai väkiviina astioineen ja päällyksineen;

3) 94 §:ssä tarkoitetut raaka-aineet ja kojeet;

4) sellainen alkoholijuoma tai väkiviina astioineen, jota nautitaan vastoin 102 §:n 1 momentin säännöksiä tai jota sanotun momentin 2 kohdassa tarkoitetun paikan omistaja tai vastaava hoitaja säilyttää tai hallussapitää vastoin mainitun pykälän 3 momentin säännöksiä;

5) moottoriajoneuvo, juhta, alus tai muu kuljetusväline, jolla on yksinomaisena tai pääasiallisena kuormana tai lastina luvattomasti kuljetettu tai yritetty kuljettaa alkoholijuomaa tai väkiviinaa, taikka jota on sillä tehdyllä matkalla pääasiallisesti käytetty sellaisen rikoksen toteuttamiseen tahi edistämiseen, ei kuitenkaan milloin kuljetettu tai kuljetettavaksi aiottu ainemäärä, vaikka se olisikin yksinomaisena tai pääasiallisena kuormana tai lastina, on niin vähäinen, että kuljetusvälineen menetetyksi tuomitsemista olisi pidettävä kohtuuttomana;

6) alus tai muu kulkuneuvo tahi tiedotusväline, jota on käytetty 87 §:ssä mainittuun tarkoitukseen; sekä

7) luvattomasti saatu alkoholijuoman tai väkiviinan saantiin oikeuttava todistus tai lääkemääräys.

Arvosteltaessa, onko luvattomasti kuljetettua alkoholijuomaa tai väkiviinaa 1 momentin 5 kohdassa mainitussa tapauksessa pidettävä pääasiallisena kuormana tai lastina, on otettava huomioon sen ja muun kuorman tai lastin arvon keskinäinen suhde, viimeksi mainittuun kuitenkaan lukematta kuljetusvälineessä olevaa rahaa, jaloja metalleja, arvoesineitä, arvopapereita tai muuta niihin verrattavaa. Jos kuitenkin luvattomasti kuljetettu määrä on niin suuri, että on perusteltua syytä katsoa muun kuorman tai lastin tarkoittavan kuljetusvälineen suojelemista menetetyksi tuomitsemiselta, pidettäköön luvattomasti kuljetettua alkoholijuomaa tai väkiviinaa edellä mainitusta suhteesta riippumatta pääasiallisena kuormana tai lastina.

Jos selvitetään, että 1 momentin 5 kohdassa tai 87 §:ssä tarkoitetulla tavalla käytetty omaisuus on rikoksen tietä joutunut pois omistajalta tai siltä, jonka käytettävänä se oli, taikka jos on ilmeistä, ettei omistajalla ollut syytä varoa, että sitä käytettäisiin mainitulla tavalla, älköön omaisuutta tuomittako menetetyksi.

Milloin rikoksentekijä on hukannut tai hävittänyt 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden tai se on sen arvoa vastaavasta vastikkeesta luovutettu toiselle taikka jos sitä 3 momentin mukaan ei voida tuomita menetetyksi, tuomittakoon omaisuuden asemesta sen arvo menetetyksi.

99 §.

Vangitsemiseen oikeutettu viranomainen saa todistettavasti hävittää tai hävityttää sellaisen 98 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetun alkoholipitoisen aineen, raaka-aineen, astian tai kojeen, joka voidaan takavarikoida, mikäli harkitaan, että tuo omaisuus tullaan tuomitsemaan menetetyksi, eikä sillä ole sanottavaa myynti- tai käyttöarvoa.

100 §.

Jos alkoholijuomaa tai väkiviinaa on takavarikoitu niin suuri määrä, että sen säilyttämisestä aiheutuu viranomaiselle huomattavaa haittaa, aineen saa antaa alkoholiyhtiön haltuun. Yhtiöllä on oikeus, sen jälkeen kun asiaa koskeva rikosjuttu on pantu vireille, harkintansa mukaan käyttää vastaan-

ottamansa aine tässä laissa säädettyyn tarkoitukseen.

Milloin 1 momentin mukaisesti käytetty sanottu aine on tuomioistuimen päätöksen perusteella annettava asianomaiselle takaisin, korvatkoon yhtiö käyttämänsä aineen luovuttamalla vastaavan määrän samanlaista ainetta tai, jollei sitä yhtiöllä ole eikä yhtiö voi sitä hankkia, suorittamalla rahana siitä todistettavasti olleet hankintakustannukset.

10 luku.

Erinäiset säännökset.

101 §.

Valtion tulo- ja menoarvioon on vuosittain otettava:

1) määräraha, josta jokaiselle kunnalle suoritetaan kolme markkaa kutakin kunnassa edellisenä vuonna henkikirjoitettua asukasta kohti käytettäväksi

a) puoleksi kunnan yleisiin tarpeisiin sekä

b) puoleksi siten, että vähintään seitsemänkymmentäviisi penniä asukasta kohti laskettuna käytetään paikallisen tarpeen mukaan kunnassa suoritettavaan raittiustyöhön, muuhun alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavaan toimintaan ja päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon sekä, kun mainitut käyttötarpeet on riittävästi ja tasapuolisesti tyydytetty, loput paikallisen tarpeen mukaan kunnassa suoritettavaan nuorisotyöhön ja vapaaseen kansansivistystyöhön;

2) määräraha, joka vastaa vähintään neljääkymmentä penniä kutakin edellisenä vuonna maassa henkikirjoitettua asukasta kohti käytettäväksi avustuksina raittiustyöhön samoin kuin raittius- ja alkoholikysymystä koskevaan tutkimustoimintaan sekä alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavaan toimintaan;

3) määräraha, joka vastaa vähintään kahtakymmentä penniä kutakin edellisenä vuonna maassa henkikirjoitettua asukasta kohti käytettäväksi avustuksina päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoiseen huoltotyöhön; sekä

4) määräraha käytettäväksi kunnille suoritettaviin 77 §:ssä tarkoitettuihin korvauksiin.

Kunnan on, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, toimitettava 1 momentin 1 b kohdassa tarkoitetun rahamäärän käytöstä sosiaaliministeriölle sen hyväksyttäväksi kunnan talousarvioon perustuva käyttösuunnitelma ja tilinpäätökseen nojautuva selonteko. Mikäli selontekoa ei voida joltakin osalta hyväksyä, vähennetään vastaava erä kunnalle mainitun säännöksen nojalla suoritettavasta rahamäärästä.

102 §.

Alkoholijuoman ja väkiviinan nauttiminen on kielletty, jollei tämän lain muista säännöksistä muuta johdu:

1) huoneistossa, jossa harjoitetaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä, sekä muussa avoimessa kauppaliikkeessä;

2) ravitsemisliikkeessä ja muussa paikassa, missä yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa, kahvia, teetä, virvoitusjuomia tai muuta sellaista;

3) huoneistossa tai muussa paikassa, johon on järjestetty yleinen kokous-, juhla-, näyttely-, huvi- tai muu sellainen tilaisuus;

4) kadulla, torilla, tiellä, puistossa tai muulla yleisellä paikalla; sekä

5) kotimaan liikenteen aluksessa, junassa, linja-autossa sekä muussa yleisön käytettävänä olevassa kulkuneuvossa.

Edellä 1 momentin 1—3 ja 5 kohdassa tarkoitetussa paikassa tai kulkuneuvossa älköön paikan omistaja tai vastaava hoitaja tahi tilaisuuden toimeenpanija tai järjestysmies taikka kulkuneuvon päällikkö, kuljettaja tai junailija salliko alkoholijuoman tai väkiviinan nauttimista.

Älköön myöskään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa paikassa sen omistaja tai vastaava hoitaja säilyttäkö tai hallussapitäkö alkoholijuomaa tai väkiviinaa älköönkä salliko näiden hallussapitoa. Tämä kielto ei kuitenkaan koske ruoan valmistukseen käytettävää vähäistä alkoholimäärää eikä alkoholijuomaa, joka on säädetyssä järjestyksessä luovutettu siellä anniskeltavaksi, tai alkoholijuomaa taikka väkiviinaa, joka asiakkaalla on mukanaan matkatavaroihin suljettuna tai jonka hän on jättänyt asianmukaisesti säilytettäväksi.

Mitä 1 momentin 2 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa on sanottu, ei koske parantolaa, lepokotia tai muuta sen luonteista laitosta.

103 §.

Milloin muussa kuin edellä 102 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa yleisessä huoneistossa järjestetään perhejuhla tai muu siihen verrattava suljettu tilaisuus, voi poliisipäällikkö, sen estämättä, mitä 102 §:ssä säädetään, jollei ole syytä varoa väärinkäyttöä, hakemuksesta sallia alkoholijuomien säilyttämisen ja nauttimisen tilaisuudessa.

104 §.

Milloin vastoin 102 §:n 1 momentissa mainittua kieltoa on nautittu alkoholijuomaa tai väkiviinaa, on samassa pykälässä tarkoitetun huoneiston, liikkeen tai muun paikan omistajalla, vastaavalla hoitajalla, tilaisuuden toimeenpanijalla ja järjestysmiehellä sekä yleisön käytettävänä olevan kulkuneuvon päälliköllä, kuljettajalla ja junassa junailijalla oikeus ottaa kiellon rikkoneelta pois aine astioineen. Pois otettu aine astioineen on viipymättä luovutettava poliisiviranomaiselle.

Jos 102 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun paikan asiakas muulla kuin sanotun pykälän 3 momentissa mainitulla tavalla säilyttää tai hallussapitää alkoholijuomaa, on mainitun paikan omistajalla tai vastaavalla hoitajalla oikeus ottaa juoma pois, mutta on juoma, mikäli se on laillisesti valmistettu tai maahan tuotu eikä sen määrä ole asetuksella sallituksi säädettyä suurempi, asiakkaan poistuessa luovutettava hänelle. Muussa tapauksessa meneteltäköön niin kuin 1 momentissa on sanottu.

105 §.

Menetetyksi tuomittu tai muutoin valtiolle joutunut alkoholijuoma tai väkiviina luovutetaan alkoholiyhtiölle, joka siitä suorittaa alkoholiyhtiön hallintoneuvoston määräämän hinnan.

Mitä 1 momentissa säädetään koskee myös ulosmitattuja sanottuja aineita.

106 §.

Kun juopuneelta häntä kiinni otettaessa tavataan alkoholijuomaa tai väkiviinaa, jota hänellä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaan muutoin on oikeus pitää hallussaan, saa sen ottaa häneltä pois sekä asetuksella säädetyin edellytyksin ja tavoin pitää viranomaisen huostassa tai hävittää.

Milloin vankilaan tai muuhun suljettuun laitokseen taikka huoltolaitokseen otettavalla on mukanaan alkoholijuomaa tai väkiviinaa, jonka hallussapitämiseen hänellä 1 momentissa mainittujen säännösten tai määräysten mukaan muutoin on oikeus, saa aineen asetuksella säädetyin edellytyksin ja tavoin hävittää, jollei hän osoita paikkaa, jonne aine hänen kustannuksellaan voidaan toimittaa.

107 §.

Edellä 85—87 §:ssä mainitut rikokset, samoin kuin 95 §:ssä mainittu rikos, silloin kun se liittyy salakuljetuksena rangaistavaan tekoon, käsitellään oikeudessa tullirikoksina.

108 §.

Kun omaisuutta, joka tämän lain nojalla voidaan tuomita menetetyksi, on takavarikoitu, mutta rikoksentekijä tai omaisuuden omistaja on tuntematon tai häntä ei ole tavattu, kutsukoon tuomari hänet oikeuden ilmoitustaululle kiinnitettävällä haasteella saapumaan oikeuteen määräpäivänä, jota ei ole asetettava aikaisemmaksi kuin seitsemänneksi päiväksi julkipanon jälkeen. Omaisuuden menettämistä koskeva asia voidaan tällöin ratkaista haastetun poissaolosta huolimatta.

109 §.

Joka katsoo toimenpiteen, johon alkoholiyhtiön johtokunta tai edellä 40 §:ssä tarkoitettu toimikunta taikka yhtiön palveluksessa oleva tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten perusteella toimensa puolesta on häntä kohtaan ryhtynyt, loukkaavan yksityistä oikeuttaan, saa yhtiön hallintoneuvostolta hakea oikaisua siihen.

Joka ei tyydy alkoholiyhtiön hallintoneuvoston 1 momentissa mainitussa asiassa tekemään päätökseen tai katsoo hallintoneuvoston tai kunnallisen alkoholitarkastajan toimenpiteen olevan sellaisen kuin 1 momentissa on sanottu, saa hakea siihen muutosta sosiaaliministeriöltä kolmenkymmenen päivän kuluessa tiedoksi saamisesta.

Alkoholiyhtiön hallintoneuvoston päätös, jossa ei ole otettu huomioon kunnallisvaltuuston 31 tai 45 §:ssä tarkoitetussa asiassa antamaa kielteistä lausuntoa tai lausuntoon

liittyviä rajoituksia, on alistettava sosiaaliministeriön vahvistettavaksi.

Hallintoviranomaisen tähän lakiin perustuvaan päätökseen ja toimenpiteeseen saadaan muutoin hakea muutosta niin kuin sellaisesta muutoksenhausta yleensä on säädetty. Muutoksenhausta huolimatta päätös menee kuitenkin täytäntöön, jollei toisin ole säädetty tai se viranomainen, jolta muutosta haetaan, toisin määrää.

Oikaisun tai muutoksen hakemukseen on asianomaisen liitettävä päätöstä tai toimenpidettä koskeva pöytäkirja tai muu asiakirja.

110 §.

Aluksella tarkoitetaan tässä laissa sekä vesi- että ilmakulkuneuvoa.

111 §.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

112 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

113 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan väkijuomista 9 päivänä helmikuuta 1932 annettu laki (45/32) ja sen nojalla annetut säännökset sekä väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä 20 päivänä toukokuuta 1935 annettu laki (207/35) sikäli kuin se koskee vuosivoiton käyttämistä.

Väkijuomalain 6 §:n nojalla perustettu väkijuomayhtiö toimii tässä laissa tarkoitettuna alkoholiyhtiönä.

Väkijuomista annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten perusteella myönnetty lupa tai oikeus jää voimaan toistaiseksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi tämän lain voimaan tulosta lukien.

Tämän lain edellyttämä kunnallisvaltuuston tai -hallituksen suostumus, lausunto taikka kuuleminen ei ole tarpeen asioissa, joista on väkijuomalain nojalla jo annettu kunnallisvaltuuston lausunto.

Mitä muussa laissa tai asetuksessa on säädetty väkijuomista, on sovellettava tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettuun alkoholijuomaan, väkiviinaan ja alkoholivalmisteeseen.

Laki

alkoholiyhtiön kertomuksen antamisesta eduskunnalle.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

Valtioneuvoston toimesta annetaan eduskunnalle vuosittain alkoholiyhtiön hallintoneuvoston antama kertomus alkoholiolojen kehityksestä sekä niistä toimenpiteistä, joihin alkoholiyhtiö on ryhtynyt alkoholilain 5 §:ssä määritellyn tarkoituksen toteuttamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

rikoslain 38 luvun muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rikoslain 38 luvun 16 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1926 annetussa laissa (115/26), näin kuuluvaksi:

16 §.

Jos luvattomasti maahan tuotu, maasta viety, maassa kuljetettu, hankittu tai kätketty tavara on erityisen alkoholilainsäädännön alaista alkoholipitoista ainetta, olkoon tämän luvun 12, 13, 14 ja 15 §:n säännösten sijasta voimassa, mitä sellaisen aineen luvattomasta maahantuonnista, maastaviennistä, kuljetuksesta, hallussapidosta ja varastossapidosta on erikseen säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi keskioluesta.

Vuoden 1932 väkijuomalain mukaan kaikki vähintään 2.25 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholijuomat kuuluvat monopolin piiriin pääasiassa samanlaisin säännöksin. Kysymys alkoholijuomiin luettavan miedon mallasjuoman asettamisesta tässä kohden erikoisasemaan on kuitenkin ollut harkittavana pitkäaikaiseksi muodostuneen alkoholilainsäädännön uudistamisasian eri vaiheissa. Niinpä 1948 ja 1953 tätä asiaa valmistamaan asetettujen komiteoiden mietintöihin sisältyi ehdotus erilliseksi laiksi keskivahvan, so. enintään 3.5 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävän, mallasjuoman myynnistä. Sen sijaan vuoden 1958 alkoholikomitea ei esittänyt oluen asettamista vähittäismyynnissä muista alkoholijuomista poikkeavaan asemaan. Eduskunnalle 1965 annetussa alkoholilakiesityksessä asetuttiin niin ikään sille kannalle, että alkoholijuomiin luettavien kaikkien mallasjuomien vähittäismyynti tapahtuisi edelleen ainoastaan alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikoista. Tähän yhtyi myös Eduskunnan alkoholilakivaliokunta vuoden 1965 valtiopäivillä sanotusta hallituksen esityksestä valmistamassaan mietinnössä.

Kysymys järjestelmän muuttamisesta tässä kohden on kuitenkin viime aikoina tullut ajankohtaiseksi senkin takia, että Ruotsissa siirryttiin 1965 järjestelmään, jonka mukaan enintään 3.6 painoprosenttisen oluen vähittäismyynti irroitettiin alkoholilainsäädännön alaisuudesta tavallisista elintarvikeliikkeistä tapahtuvaksi. Alkoholijuomien myyntijärjestelmän muuttamisella oluen myynnin osalta meilläkin vapaampaan suuntaan on jatkuvasti yleistyvää ja voimistuvaa kannatusta. Toisaalta sitä on, mm. raittiusliikkeen taholta, tiukasti vastustettu.

Punnittaessa näitä käsityskantoja sekä asiaan liittyviä alkoholipoliittisia tosiasioita on tultu siihen tulokseen, että olisi syytä ottaa askel oluen myynnin asettamiseen jonkin verran vapaampaan asemaan muihin alkoholijuomiin verrattuna.

Enemmän kuin sinänsä huomion arvoiset myyntiteknilliset syyt tällaista muutosta puoltaisi se, että alkoholipoliittiselta kannalta on eri teitä pyrittävä ohjaamaan kulutusta väkevistä mietoihin juomiin. Alkoholifysiologiset tutkimukset ovat osoittaneet tietyn miedoissa juomissa nautitun alkoholimäärän samaan väkevissä juomissa nautittuun alkoholimäärään verrattuna aiheuttavan alhaisemman veren alkoholipitoisuuden ja siten olevan fysiologisilta ja psykologisilta vaikutuksiltaan vähemmän vahingollinen kuin väkevissä juomissa nautitun saman alkoholimäärän vaikutus. Lisäksi on todettu, että samakin vereen imeytynyt alkoholimäärä aiheuttaa väkevistä juomista peräisin olevana yleensä nauttijassaan enemmän käyttäytymishäiriöitä kuin miedoista juomista peräisin olevana. Tämän vaikutuksen eroavuuden mietojen ja väkevien juomien välillä täytyy katsoa alkoholipoliittisesti merkitsevän enemmän kuin sen sinänsä kylläkin huomion arvoisen näkökohdan, että mietojen juomien helppo saanti saattaa eräissä tapauksissa johtaa ja totuttaa myös väkevien juomien käyttöön.

Tähän esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa tarkoitetaan keskioluella enemmän kuin 2.25, mutta alle 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia sisältävää mallasjuomaa, joka edelleen luettaisiin alkoholijuomiin kuuluvaksi. Sanottua juomaa saataisiin myydä alkoholiyhtiöltä myyntioikeuden saaneissa elintarvikemyymälöissä ja ravitsemisliikkeissä yhtiön säännöstelemään hintaan. Olutpolitiikka tulisi näin ollen tältäkin osaltaan edelleenkin olemaan monopolin käsissä. Keskioluen vähittäismyynnin ja anniskelun aloittamiseen kunnassa vaadittaisiin kunnallisvaltuuston suostumus. Ikäraja myynnissä olisi 18 vuotta.

On tärkeätä, että lakiin sisältyy keskioluen valmistuksen ja kaupan tehokas valvontamahdollisuus. Vastuu valvonnasta kuuluisi sekä paikallisille viranomaisille että alkoholiyhtiölle. Sosiaaliministeriö toimisi ylimpänä valvojana ja valitusasteena.

Edellä sanotun nojalla annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
keskioluesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleiset säännökset.

1 §.

Tässä laissa tarkoitetaan keskioluella pääasiassa maltaista, humalista ja vedestä yksinomaan käymisen avulla valmistettua juomaa, joka sisältää enemmän kuin 2.25, mutta alle 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia.

2 §.

Keskioluen valmistuksessa, maahantuonnissa, maastaviennissä, myynnissä, varastoinnissa ja hallussapidossa sekä kuljetuksessa on noudatettava, mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään taikka määrätään.

3 §.

Alkoholiyhtiöllä tarkoitetaan tässä laissa alkoholilaissa mainittua alkoholiyhtiötä.

4 §.

Keskioluen kauppaa järjestettäessä on pyrittävä siihen, että keskioluesta aiheutuvat haitat muodostuvat mahdollisimman vähäisiksi.

2 luku.

Valmistus.

5 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa keskiolutta tehdasmaisesti valmistaa ainoastaan se, jolle alkoholiyhtiön hallintoneuvosto on antanut siihen oikeuden.

6 §.

Oikeuden valmistaa keskiolutta alkoholiyhtiön lukuun voi yhtiön hallintoneuvosto antaa asettaminsa ehdoin määräajaksi sille, jolla harkitaan olevan siihen tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus.

Antamansa valmistusoikeuden hallintoneuvosto voi korvauksetta peruuttaa, jollei annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka asetettuja ehtoja noudateta taikka jos valmistuksessa havaitaan muuta väärinkäyttöä tai valmistajan katsotaan menettäneen 1 momentissa tarkoitetut edellytykset tai luotettavuutensa.

7 §.

Tehdas, jossa valmistetaan keskiolutta, on suunniteltava sekä valmistus ja varastoiminen järjestettävä niin, että tehokas valvonta on mahdollista.

Ennen kuin tehdas aloittaa toimintansa, sosiaaliministeriön on se hyväksyttävä käyttöön otettavaksi.

8 §.

Jokaisessa tehtaassa, jossa 6 §:n 1 momentin nojalla valmistetaan keskiolutta, tulee olla sosiaaliministeriön hyväksymä vastaava johtaja ja tämän sijainen. Alkoholilaissa tarkoitettua mallasjuomaa valmistavassa tehtaassa, jossa on oikeus valmistaa myös keskiolutta, toimivat tässä laissa tarkoitettuna vastaavana johtajana ja hänen sijaisenaan ne henkilöt, jotka alkoholilain nojalla on hyväksytty vastaavaksi johtajaksi ja hänen sijaisekseen.

Vastaavan johtajan ja hänen sijaisensa on valvottava, että tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä asetettuja ehtoja tehtaan toiminnassa noudatetaan.

Jos vastaava johtaja tai hänen sijaisensa laiminlyö tehtävänsä taikka muutoin osoittautuu siihen sopimattomaksi, sosiaaliministeriö voi peruuttaa hyväksymisen.

9 §.

Jos todetaan, että valmista tai valmisteilla olevaa keskiolutta ei valmistusoikeuden saaneessa tehtaassa ole sitä määrää, mikä sitä kirjanpidon ja tarvittaessa hankitun muun selvityksen mukaan tulisi olla, on valmistajan suoritettava todetusta vajauksesta valtiolle korvaus, joka vastaa puuttuvan keskiolutmäärän vähittäismyyntihinnan ja sellaisen juoman ostohinnan välistä erotusta.

Jos vajaus johtuu vahingosta tai muusta sellaisesta syystä, ettei valmistajan tai hänen palveluksessaan olevan voida katsoa saaneen siitä laitonta hyötyä, ja tästä esitetään luotettava selvitys, ei valmistaja ole velvollinen suorittamaan siitä korvausta.

Tässä pykälässä tarkoitetut asiat käsitellään ja ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa.

10 §.

Mitä edellä 5—9 §:ssä on säädetty, sovelletaan myös tehtaaseen ja laitokseen, jossa astioidaan muualla valmistettua keskiolutta.

Keskioluen valmistusoikeuden saaneen erilliseen tämän juoman varastoon sovelletaan, mitä edellä 7 ja 9 §:ssä on säädetty. Näiden varastojen toiminnan ja valvonnan järjestämisestä antaa alkoholiyhtiön hallintoneuvosto tarkemmat määräykset.

3 luku.

Maahantuonti ja maastavienti.

11 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa keskiolutta tuoda maahan ja viedä maasta se, jolle alkoholiyhtiön hallintoneuvosto asettaminsa ehdoin on antanut siihen oikeuden.

Mitä 1 momentissa on sanottu, ei koske matkustajain ja muiden henkilöiden oikeutta tuoda maahan tai viedä maasta keskiolutta omaa tarvettaan tai virkakäyttöä varten, vaan on siitä samoin kuin ulkomailta saapuneesta keskiolutta sisältävästä lahja- tai muusta lähetyksestä ja sen luovuttamisesta vastaanottajalle voimassa, mitä asetuksella säädetään.

Toimitettaessa keskiolutta ulkomaille on noudatettava, mitä asiasta on erikseen säädetty.

4 luku.

Myynti.

1. Vähittäismyynti.

12 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa keskioluen vähittäismyyntiä harjoittaa ainoastaan se, jolle alkoholiyhtiö on antanut tällaisen myyntioikeuden.

13 §.

Keskioluen vähittäismyyntiä saa harjoittaa ainoastaan kunnassa, jossa kunnallisvaltuusto on antanut siihen suostumuksen. Jos alkoholiyhtiöllä on alkoholilain nojalla oikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin kunnassa, ei kunnan suostumus keskioluen vähittäismyyntiin yhtiön vähittäismyyntipaikassa kuitenkaan ole tarpeen.

Milloin kunnallisvaltuusto on päättänyt peruuttaa tämän lain nojalla antamansa suostumuksen keskioluen vähittäismyyntiin, on myynti kunnassa lopetettava viimeistään kahden vuoden kuluessa sen jälkeen, kun sanottu päätös on saanut lainvoiman.

14 §.

Edellä 12 §:ssä tarkoitetun oikeuden myydä vähittäin keskiolutta huoneistossa tai muussa paikassa, jossa yleisölle myydään elintarvikkeita, voi alkoholiyhtiö yhtiön hallintoneuvoston vahvistamia yleisiä periaatteita ja ohjeita noudattaen hakemuksesta asettaminsa ehdoin toistaiseksi antaa yksityiselle tai yhteisölle, jolla harkitaan olevan tällaiseen tehtävään tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus.

15 §.

Sen, joka haluaa saada oikeuden keskioluen vähittäismyyntiin, tulee antaa asiaa koskeva alkoholiyhtiölle osoitettu hakemus yhtiön myyntipiirin paikalliselle esimiehelle. Hakemuksesta on hankittava paikallisen poliisipäällikön lausunto.

Antamistaan vähittäismyyntioikeuksista on alkoholiyhtiön ilmoitettava paikalliselle poliisipäällikölle ja kunnalliselle alkoholitarkastajalle.

16 §.

Myymälästä, jossa pidetään kaupan pääasiassa maitotaloustuotteita, taikka kioskista taikka muusta siihen verrattavasta myyntipaikasta ei keskiolutta saa vähittäin myydä.

Vähittäismyyntipaikassa saa keskiolutta myydä ainoastaan pois vietäväksi, ei paikalla nautittavaksi.

Edellä 14 §:ssä tarkoitetussa vähittäismyyntipaikassa saa myydä ainoastaan sellaista keskiolutta, joka on tätä tarkoitusta varten alkoholiyhtiöltä tai 22 §:ssä tarkoitetulta tukkumyyntioikeuden haltijalta hankittu.

17 §.

Keskioluen vähittäismyyntihinnan tai sen määräytymisperusteet vahvistaa alkoholiyhtiön hallintoneuvosto.

18 §.

Keskioluen vähittäismyyntipaikkojen aukioloajoista on voimassa, mitä kauppaliikkeiden ja liiketoimistojen aukiolosta on säädetty.

19 §.

Keskiolutta ei saa vähittäismyyntipaikassa myydä:

1) henkilölle, joka ilmeisesti on kahdeksaatoista vuotta nuorempi; eikä

2) henkilölle, joka ilmeisesti on alkoholin tai muun päihdyttävän tai huumaavan aineen vaikutuksen alainen.

20 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa se, jolla on oikeus valmistaa tai vähittäin myydä keskiolutta, lähettää mainittua juomaa tilaajalle tai ostajalle alkoholiyhtiön antamia ohjeita noudattaen.

21 §.

Alkoholiyhtiö voi peruuttaa antamansa keskioluen vähittäismyyntioikeuden ja poliisipäällikkö määräajaksi keskeyttää keskioluen myynnin, jollei annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka asetettuja ehtoja noudateta taikka jos myynnissä havaitaan muuta väärinkäyttöä tai myyntioikeuden saaneen katsotaan menettäneen 14 §:ssä tarkoitetut edellytykset tai luotettavuutensa taikka jos vähittäismyyntipaikassa on todettu epäjärjestystä.

Myynnin keskeyttämistä koskevasta päätöksestään tulee poliisipäällikön ilmoittaa viipymättä alkoholiyhtiölle, ja päätös on voimassa, kunnes yhtiö on asian lopullisesti ratkaissut.

2. Tukkumyynti.

22 §.

Alkoholiyhtiön lisäksi saa keskioluen tukkumyyntiä harjoittaa alkoholiyhtiön asettamin ehdoin ja rajoituksin se, jolle alkoholiyhtiö on antanut tällaisen tukkumyyntioikeuden.

23 §.

Se, jolla on 22 §:n nojalla oikeus keskioluen tukkumyyntiin, saa myydä sitä sille, jolla on oikeus tällaisen juoman vähittäismyyntiin tai anniskeluun ja tukkumyyntioikeuden saanut valmistaja myös toiselle tukkumyyntioikeuden saaneelle yrittäjälle.

24 §.

Mitä 17 §:ssä säädetään vähittäismyyntihinnan tai sen määräytymisperusteiden vahvistamisesta ja 21 §:n 1 momentissa vähittäismyyntioikeuden peruuttamisesta, on myös noudatettava keskioluen tukkumyyntihinnan tai sen määräytymisperusteiden vahvistamisessa ja tukkumyyntioikeuden peruuttamisessa.

3. Anniskelu.

25 §.

Alkoholiyhtiön ja alkoholilaissa tarkoitetun anniskeluoikeuden haltijan lisäksi saa keskioluen anniskelua harjoittaa ainoastaan se, jolle alkoholiyhtiö on antanut siihen oikeuden.

Anniskelua saa toimittaa ainoastaan ravitsemisliikkeen yhteydessä.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, saa anniskelua toimittaa:

1) majoitusliikkeessä, ei kuitenkaan yömajassa eikä retkeilymajassa tai niihin verrattavassa;

2) yhdistyksen tai kerhon taikka osakunnan tahi muun vastaavan yhteisön huoneistossa niiden jäsenille ja heidän vierailleen;

3) parantolassa, lepo- tai lomakodissa taikka muussa sen kaltaisessa paikassa hoidettaville tai siellä muutoin vakituisesti tahi tilapäisesti asuville ja heidän vierailleen;

4) työnantajan huoneistossa henkilökunnalle ja heidän vierailleen;

5) asuntotalon keskusruokalassa tai -keittolassa talon asukkaille;

6) kotimaisessa lentoliikenteessä olevassa ilma-aluksessa, junassa, matkustaja-aluksessa ja muussa kulkuneuvossa; sekä

7) 27 §:n 2 momentissa tarkoitetussa huoneistossa tai paikassa.

Edellä 3 momentissa mainituissa tapauksissa on anniskelupaikassa kuitenkin pidettävä saatavana ruokaa.

26 §.

Keskioluen anniskelua saa harjoittaa ainoastaan kunnassa, jossa kunnallisvaltuusto on antanut siihen suostumuksen. Suostumus ei kuitenkaan ole tarpeen anniskelun harjoittamiseen kunnassa niissä anniskelupaikoissa, joissa alkoholilain nojalla on oikeus harjoittaa alkoholijuomien anniskelua. Suostumusta ei vaadita myöskään keskioluen anniskelun harjoittamiseen:

1) matkailuliikenteen kannalta tärkeänä pidettävässä majoitus- tai ravitsemisliikkeessä;

2) 25 §:n 3 momentin 2—6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; eikä

3) 27 §:n 2 momentissa tarkoitetussa huoneistossa tai paikassa.

Mitä 13 §:n 2 momentissa on säädetty, on voimassa myös tässä pykälässä tarkoitetun suostumuksen peruuttamisesta ja anniskelun lopettamisesta.

27 §.

Edellä 25 §:n 1 momentissa tarkoitetun anniskeluoikeuden alkoholiyhtiö voi yhtiön hallintoneuvoston vahvistamia yleisiä periaatteita ja ohjeita noudattaen hakemuksesta asettaminsa ehdoin toistaiseksi antaa yksityiselle tai yhteisölle, jolla harkitaan olevan siihen tarvittavat edellytykset ja vaadittava luotettavuus.

Alkoholiyhtiö voi asettaminsa ehdoin antaa tilapäisen oikeuden keskioluen anniskeluun enintään yhden kuukauden ajaksi sopivaksi katsomassaan huoneistossa tai paikassa.

28 §.

Mitä 15 §:ssä säädetään, on noudatettava myös haettaessa 25 §:ssä tarkoitettua oikeutta keskioluen anniskeluun.

29 §.

Kioskissa tai muussa siihen verrattavassa myyntipaikassa älköön anniskelua sallittako.

Anniskelupaikassa saa keskiolutta anniskella ainoastaan paikalla nautittavaksi, mutta ei pois vietäväksi.

Edellä 27 §:ssä tarkoitetussa anniskelupaikassa ei saa anniskella eikä tämän lain nojalla anniskeluoikeuden saaneessa majoitus- tai ravitsemisliikkeessä myöskään nauttia muuta alkoholijuomaa kuin sellaista keskiolutta, joka on anniskelua varten alkoholiyhtiöltä tai 22 §:ssä tarkoitetulta tukkumyyntioikeuden haltijalta hankittu.

30 §.

Mitä 17 §:ssä säädetään, on noudatettava myös keskioluen anniskeluhinnan tai sen määräytymisperusteiden vahvistamisessa.

31 §.

Keskioluen anniskelua saa toimittaa ravitsemisliikkeessä sinä aikana, jolloin tällainen liike, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty, saadaan pitää avoinna. Tarvittavat määräykset anniskeluajasta muutoin antaa alkoholiyhtiö.

32 §.

Mitä edellä 19 §:ssä säädetään, on noudatettava myös keskioluen anniskelussa.

33 §.

Mitä 21 §:ssä on säädetty, on myös noudatettava tämän lain nojalla annetun keskioluen anniskeluoikeuden peruuttamisessa ja anniskelun keskeyttämisessä sekä siitä tehtävässä ilmoituksessa.

4. Erityismyynti.

34 §.

Mitä alkoholilain 61 §:ssä on säädetty laivakauppiaan oikeudesta myydä alkoholijuomaa ja alkoholilain 62 §:ssä tarkoitetusta alkoholijuomien myynnistä suomalaisissa aluksissa ja verottomasta myymälästä, on noudatettava myös keskioluen myynnissä.

5 luku.

Hallussapito ja kuljetus.

35 §.

Joka on laillisesti valmistanut tai maahan tuonut taikka myytäväksi tai anniskeltavaksi saanut tahi muutoin laillisesti hankkinut keskiolutta, saa pitää sen hallussaan ja kuljettaa.

6 luku.

Lain noudattamisen valvonta.

36 §.

Kunnassa, jossa on keskioluen vähittäismyynti- tai anniskelupaikka, tulee olla kunnallinen alkoholitarkastaja. Jos kunnassa on alkoholilain nojalla valittu kunnallinen alkoholintarkastaja, toimii hän tässä laissa tarkoitettuna kunnallisena alkoholitarkastajana.

Mitä alkoholilain 76—78 §:ssä on säädetty kunnallisesta tarkastajasta, hänen valitsemisestaan ja tarkastajan virasta sekä tarkastajalle kuuluvista tehtävistä ja tarkastajan palkkauksesta sekä toiminnasta aiheutuvien menojen korvaamisesta kunnalle, on voimassa tämän lain nojalla valitun kunnallisen alkoholitarkastajan osalta.

37 §.

Sosiaaliministeriön asiana on valvoa, että tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan ja lisäksi että kunnalliset alkoholitarkastajat ja alkoholiyhtiö suorittavat niille tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan kuuluvat valvonta- ja muut tehtävät.

Rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen valvontatehtävästä on säädetty erikseen.

38 §.

Sosiaaliministeriön 37 §:ssä tarkoitetusta valvontatehtävästä säädetään asetuksella.

Tämän lain noudattamisen välittömästä valvonnasta huolehtii alkoholiyhtiö sen mukaan kuin asetuksella säädetään, kuitenkin niin, että vähittäismyynnin ja anniskelun paikallinen valvonta kuuluu lähinnä kunnallisille alkoholitarkastajille ja poliisiviranomaisille. Lisäksi on 34 §:ssä tarkoitettu myynti suomalaisissa aluksissa sosiaaliministeriön välittömässä valvonnassa.

Alkoholiyhtiön hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa keskioluen mainontaa sosiaaliministeriön antamien yleisten ohjeiden mukaan ja antaa siitä keskioluen valmistukseen, maahantuontiin ja myyntiin osallistuville tarpeellisiksi katsomiaan ohjeita.

Hallintoneuvoston antamat vähittäismyynnin ja anniskelun hoitoa ja valvontaa samoin kuin 3 momentin mukaista mainonnan valvontaa koskevat yleiset määräykset ja ohjeet on toimitettava tiedoksi sosiaaliministeriölle ja kunnallisille alkoholitarkastajille.

39 §.

Mitä alkoholilain 80—83 §:ssä on säädetty alkoholilain noudattamisen valvonnasta, on soveltuvin osin voimassa tämän lain noudattamista valvottaessa.

7 luku.

Rangaistukset ja muut seuraamukset tämän lain rikkomisesta.

40 §.

Joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, rangaistakoon sakolla. Jos rikos olosuhteet huomioonottaen on vähäinen, voidaan tällaisesta rikkomuksesta jättää syyte tekemättä tai rangaistus tuomitsematta.

41 §.

Mitä alkoholilain 97—100 §:ssä on säädetty menetetyksi tuomitsemisesta ja tavaran hävittämisestä sekä sen käsittelystä, on voimassa myös keskioluen osalta.

8 luku.

Erinäiset säännökset.

42 §.

Mitä on säädetty alkoholilain 105—106 §:ssä menetetyksi tuomitun tai muutoin valtiolle joutuneen taikka ulosmitatun alkoholijuoman luovuttamisesta alkoholiyhtiölle ja juopuneelta tai suljettuun laitokseen otettavalta tavatun alkoholijuoman käsittelystä sekä 109 §:ssä oikaisun ja muutoksen hakemisesta, on soveltuvin osin voimassa myös tätä lakia käytettäessä.

43 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

44 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Väkijuomista annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten perusteella myönnetty lupa tai oikeus jää voimaan toistaiseksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi tämän lain voimaantulosta lukien.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen ja Tanskan väliseen 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyyn maataloussopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Suomen ja Tanskan välillä 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehdyn maataloussopimuksen toisen artiklan b-kohdassa vahvistettiin teollisuussokerijuurikkaiden tuontia varten Tanskasta 75 000 tonnin vuotuinen kiintiö. Samalla Suomen tulli sokerijuurikkaiden tuonnille Tanskasta ja muista EFTA-maista poistettiin tammikuun 1 päivään 1965 saakka. Tätä tullivapautta jatkettiin 29. 10. 1967 annetulla lailla n:o 569 tammikuun 1 päivään 1967 saakka.

Sanottua tullivapauden jatkamista koskevassa noottien vaihdossa sovittiin samalla tullikysymyksen ottamisesta uudelleen esille. Nyttemmin on asiasta käytyjen neuvottelujen tuloksena Suomen ja Tanskan välillä 5 päivänä syyskuuta 1967 tapahtuneella noottien vaihdolla sovittu, että Tanskasta ja muista EFTA-maista 1. 1. 1967—1. 1. 1968 välisenä aikana Suomeen tuodut teollisuussokerijuurikkaat ovat tullivapaat. Suomen toivomuksesta ko. tullivapautta sovittiin pidennettäväksi vain yhdellä vuodella.

Siihen katsoen, että mainitun sopimuksen määräykset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia säännöksiä, hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen ja Tanskan välillä teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Tämän toteuttamiseksi annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Suomen ja Tanskan välillä teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pitentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen ja Tanskan hallitusten kesken noottien vaihdolla 5 päivänä syyskuuta 1967 tehdyn sopimuksen määräykset 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehdyn Suomen ja Tanskan välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen toisen artiklan b-kohdassa tarkoitetun ja 13 päivänä toukokuuta 1965 tapahtuneella noottien vaihdolla 1 päivään tammikuuta 1967 saakka pitennetyn sokerijuurikkaiden tullivapauden jatkamisesta edelleen 1 päivään tammikuuta 1968 saakka ovat voimassa niin kuin siitä on sovittu.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ulkoasiainministeri *Ahti Karjalainen.*

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 17 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Tanskan väliseen 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyyn maataloussopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 19 päivältä kuluvaa syyskuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 84. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut esityksestä jaostopäällikkö Niilo Pusaa ulkoasiainministeriöstä, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Maaliskuun 27 päivänä 1961 tapahtuneen EFTA-sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä tehtiin Suomen ja Tanskan välillä maataloustuotteiden kauppaa koskeva sopimus. Tämän sopimuksen toisen artiklan b-kohdassa vahvistettiin teollisuussokerijuurikkaiden tuontia varten Tanskasta 75 000 tonnin vuotuinen kiintiö. Samalla Suomen tulli sokerijuurikkaiden tuonnille Tanskasta ja muista EFTA-maista poistettiin 1 päivään tammikuuta 1965 saakka. Tanskan ja Suomen välillä 13 päivänä toukokuuta 1965 tapahtuneella noottien vaihdolla sovittiin kysymyksessä olevan tullivapauden jatkamisesta 1 päivään tammikuuta 1967 saakka. Käsiteltävänä olevassa esityksessä selostetulla noottien vaihdolla tehdyllä sopimuksella on tullivapauden voimassaoloaikaa pitennetty yhdellä vuodella eli 1 päivään tammikuuta 1968 saakka.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta ilmoittaa puoltavansa käsiteltävänä olevaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä. Kun tämä sopimus kuitenkin pohjautuu Suomen ja Tanskan väliseen maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen, valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen nimikettä tämän mukaisesti täydennettäväksi.

Viitaten siihen, mitä edellä on esitetty, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen ja Tanskan väliseen maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pitentämisestä tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

Suomen ja Tanskan väliseen maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pitentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Lakiteksti.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kuusi, jäsenet Aitio, Kokkola, Kuusinen, Leivo-Larsson, Leskinen, Lähteenmäki, Rihtniemi, Ruutu, Rönkkö ja Takki sekä varajäsenet Borg-Sundman, Lahtela ja Paasivuori.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 77 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Tanskan väliseen 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyyn maataloussopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 17 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Suomen ja Tanskan väliseen 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyyn maataloussopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 84 Suomen ja Tanskan väliseen 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyyn maataloussopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pidentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 17 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 77, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen ja Tanskan väliseen maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pitentämisestä tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen ja Tanskan väliseen maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen sisältyvän teollisuussokerijuurikkaiden tullivapauden voimassaoloajan pitentämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen ja Tanskan hallitusten kesken noottien vaihdolla 5 päivänä syyskuuta 1967 tehdyn sopimuksen määräykset 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehdyn Suomen ja Tanskan välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen toisen artiklan b-kohdassa tarkoitetun ja 13 päivänä toukokuuta 1965 tapahtuneella noottien vaihdolla 1 päivään tammikuuta 1967 saakka pitennetyn sokerijuurikkaiden tullivapauden jatkamisesta edelleen 1 päivään tammikuuta 1968 saakka ovat voimassa niin kuin siitä on sovittu.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Yleinen armahdus on oikeussäännöstö, johon useimmiten turvaudutaan yhteiskuntarauhan nopeaksi palauttamiseksi ja eri kansalaispiirien välillä vallitsevan poliittisen jännityksen laukaisemiseksi kansakunnan selviydyttyä sisäisestä rauhattomuuden kaudesta, johon se syystä tai toisesta on joutunut. Yleistä armahdusta on kuitenkin myös kautta aikojen käytetty, niin meillä kuin muuallakin, keinona kansakunnan elämässä sattuneiden historiallisesti merkittävien tapahtumien juhlistamiseksi. Niinpä jo maakuntalakien aikana oli Ruotsin valtakunnassa tapana, että yleinen armahdus myönnettiin uuden kuninkaan ns. eerikinretken yhteydessä, jonka hän vaalinsa jälkeen teki valtakunnan läpi. Ruotsi-Suomessa julkaistiin 1600-luvusta lähtien historiallisten merkkitapahtumien yhteydessä myös useita ns. armonjulistuksia (pardonsplakat), joilla kullakin suuri määrä rikoksia annettiin anteeksi ja joukko rangaistukseen tuomittuja henkilöitä vapautettiin rangaistuksestaan osaksi tai kokonaan. Samaa tapaa noudatettiin Suomessa myös sen jälkeen, kun maa oli vuonna 1809 yhdistetty Venäjän valtakuntaan, esimerkiksi vuosina 1855 ja 1894.

Suomen saavutettua vuonna 1917 kansallisen itsenäisyyden ja omaksuttua tasavaltaisen yhteiskuntajärjestyksen, yleistä armahdusta ei ole käytetty määrätyn historiallisen tapahtuman juhlistamiseksi, mutta kylläkin muutamia kertoja siirryttäessä sodan olosuhteista rauhanomaisiin oloihin tai poliittisten vastakohtaisuuksien tasoittamiseksi ja joskus myös vankityövoiman vapauttamiseksi vankityötä tuottavampaan työhön.

Tänä vuonna, jolloin on kulunut 50 vuotta Suomen itsenäisyysjulistuksen antamisesta, on kuitenkin hallituksen mielestä erityinen syy vuosisataisten perinteiden mukaisesti myöntää yleinen armahdus kansakuntamme elämässä sattuvan historiallisesti merkittävän tapahtuman johdosta. Hallitus on sen vuoksi päättänyt antaa Eduskunnalle tämän esityksen laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967. Esimerkkinä siitä, että muissakin maissa on vastaavanlaisissa tapauksissa myönnetty yleinen armahdus, voidaan mainita Itävallan armahduslait vuosilta 1928 ja 1950, joista ensiksi mainittu annettiin tasavallan 10-vuotisjuhlan johdosta ja toinen, kun viisi vuotta oli kulunut maan vapauttamisesta toisen maailmansodan jälkeen.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan yleinen armahdus koskisi kaikkia rikoksentekijöitä, jotka ennen 1 päivää syyskuuta 1967 tehdystä rikoksesta kärsivät tai tulisivat kärsimään kansalaisluottamuksen menetysseuraamusta, sakon muuntorangaistusta tai välittömästi tuomittua määräaikaista kuritushuone- tai vankeusrangaistusta. Sen sijaan rikoksesta, joka tehdään mainitun päivän jälkeen, tuomittava rangaistus pantaisiin täytäntöön ilman lievennyksiä, jollei rikoksentekijälle myönnetä henkilökohtaista armahdusta siitä voimassa olevien säännöksien mukaan. Elinkautista kuritushuonerangaistusta kärsivät tai sellaiseen rangaistukseen tuomittavat eivät lakiehdotuksen mukaan saisi muuta rangaistuksen lievennystä kuin vapautuksen kansalaisluottamuksen menetysseuraamuksesta. Tämä johtuu siitä, että elinkauden kestävästä rangaistuksesta ei voida tehdä määräaikaista vähennystä, jota paitsi näiden vankien joukossa on niin vaarallisia yksilöitä, ettei heitä ole syytä vapauttaa rangaistuslaitoksesta lainsäädäntöjärjestyksessä annettavan kaavamaisen yleismääräyksen nojalla.

Armahduslaki koskisi muutoin periaatteessa kaikkia rikoksentekijöitä siitä riippumatta, minkä laatuiseen rikokseen he ovat syyllistyneet. Näin ollen eivät myöskään niin

sanotut poliittiset rikokset, jotka tosin Suomessa ovat erittäin harvinaisia, armahdukseen nähden olisi poikkeusasemassa. Erityisesti on syytä todeta, että lakia olisi Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa 21 päivänä kesäkuuta 1963 annetun lain (326/63) 30 §:n 2 momentin mukaan sovellettava myös Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa annettuihin Suomessa täytäntöönpantaviksi määrättyihin tuomioihin.

Kansalaisluottamuksen menetysseuraamus on omiaan estämään rikoksentekijää muun rangaistuksen kärsittyään palaamasta säännölliseen, kunnialliseen elämäntapaan. Tästä syystä mainitusta seuraamuksesta on useissa maissa luovuttu ja myös Suomessa koko kansalaisluottamuksen menetysseuraamusta koskevien säännösten kumoaminen on valmistelun alaisena. Sen vuoksi on paikallaan yleisellä armahduslailla vapauttaa mainitusta seuraamuksesta kaikki henkilöt, jotka on tuomittu tai vastedes tuomitaan ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta menettämään kansalaisluottamuksensa.

Henkilö, joka ei ole kyennyt hänelle tuomittua sakkoa maksamaan ja on sen vuoksi joutunut kärsimään muuntorangaistusta, on nykyisen lain ja vallitsevan oikeuskäytännön luomissa olosuhteissa erityisesti armahduksen tarpeessa, varsinkin silloin, kun päiväsakkojen lukumäärä on suuri. Ns. sakkovanki menettää nimittäin vapautensa yhdeksi vuorokaudeksi jokaiselta tuomitulta päiväsakolta. Kun se rahamäärä, joka sakotetun on kutakin päiväsakkoa kohden suoritettava vapautuakseen sakon muuntorangaistukselta, on useimmiten vain murto-osa tuomitun säännönmukaisista päiväansioista, sakon kärsiminen muuntorangaistuksena on tuntuvasti ankarampi seuraamus kuin sen suorittaminen rahassa. Tästä syystä on ehdotettu, että henkilöt, jotka eivät ole kyenneet maksamaan heille tuomittua sakkoa ja joilta sakkoa ei ulosottomenettelyssäkään ole saatu perityksi heidän omaisuudestaan, vapautuisivat kärsimästä osaa heille yleisen lain mukaan määrättävästä sakon muuntorangaistuksesta siten, että kutakin kahden päiväsakon määrää jäisi yleensä vastaamaan vain yhden päivän vankeus. Mikäli lakiehdotuksen 2 §:ssä esitetyllä tavalla laskettu muuntorangaistuksen aika olisi pitempi kuin 120 päivää, tuomittu lisäksi kokonaan vapautuisi kärsimästä sanottua 120 päivää ylittävää osaa muuntorangaistuksesta.

Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlan johdosta annettavassa armahduslaissa on syytä myös yleisesti lyhentää niiden henkilöiden rangaistuksia, jotka on tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistukseen. Lakiehdotuksen mukaan heidän rangaistuksistaan vähennettäisiin 1/6. Käytännöllisistä syistä otettaisiin rangaistuksen lievennyksessä huomioon vain täydet kuukaudet. Tämä johtuu siitä, että kaikkien rangaistuslaitoksessa olevien vankien rangaistusaika on lain voimaantulon yhteydessä uudelleen laskettava ja ne vangit, joiden rangaistus armahduksen johdosta on katsottava voimaantulopäivänä täysin kärsityksi, on jo samana päivänä päästettävä vapaaksi. Lain täytäntöönpanon helpottamiseksi ja jouduttamiseksi on sen vuoksi armahduksesta johtuvan vapautuksen aika syytä määrätä kaavamaisesti. Jos rangaistus on kuutta kuukautta pienempi, siitä ei tulisi lainkaan täysin kuukausin laskettua lievennystä. Sen vuoksi armahduksella lyhennettäisiin yhdellä kuukaudella kaikkien niiden vankien rangaistusaikaa, jotka on tuomittu pienempään kuin kuuden kuukauden välittömään vapausrangaistukseen.

Vapautus olisi laskettava alkuperäisen rangaistusajan mukaan siinäkin tapauksessa, että suurempi tai pienempi osa rangaistuksesta on jo täytäntöönpantu, samoin kuin silloinkin, kun rikoksentekijä on armosta vapautettu rangaistuksen osan kärsimisestä. Jos rangaistus on kokonaisuudessaan pantu täytäntöön ennen lain voimaantuloa, siitä ei tietenkään voitaisi myöntää mitään lievennystä. Käytännöllisistä syistä ei vapautus myöskään koskisi niitä vankeja, jotka jo ovat päässeet vankilasta ehdonalaiseen vapauteen, ja jos he käytösrikkomuksen tai uuden rikoksen johdosta jo ovat menettäneet tai vastedes menettävät ehdonalaisen vapautensa, alennus myönnettäisiin tältä osin ainoastaan jäännösrangaistuksesta. Ehdonalaisen vapautensa menettäneen vangin olisi kuitenkin oltava rangaistuslaitoksessa vähintään yksi kuukausi.

Armahduslakiin perustuva rangaistuksen lievennys tulisi tuomittujen hyväksi suoraan lain nojalla. Lain täytäntöönpanon edellyttämistä toimenpiteistä huolehtisi pääasiassa

vankilanjohtaja. Hän toteaisi tuomitun osaksi tulleen lievennyksen määrän suoraan täytäntöönpanoasiakirjain nojalla ja tekisi siitä johtuvat merkinnät kunkin vangin nimilehteen. Jos kuitenkin useista eri rikoksista tuomittuja rangaistuksia on yhdistetty ja vain osa näistä rikoksista on tehty ennen syyskuun 1 päivää 1967, vankilanjohtaja ei voi täytäntöönpanoasiakirjojen nojalla todeta, mitä osaa täytäntöönpantavana olevasta rangaistuksesta armahduslaki koskee. Sellaisissa tapauksissa olisi armahdukseen perustuvan rangaistuksen vapautuksen suuruus sen hovioikeuden määrättävä, jonka tuomiopiirissä vankila sijaitsee, ja vankilanjohtajan olisi tehtävä siitä hovioikeudelle esitys samalla tavoin kuin useista samanaikaisesti täytäntöönpantavina olevista vapausrangaistuksista, jotka rikoslain mukaan on keskenään yhdistettävä.

Koska laki annetaan Suomen itsenäisyyden juhlavuoden johdosta, hallitus vielä ehdottaa, että lain voimaantulopäiväksi määrättäisiin joulukuun 6 päivä 1967.

Edellä sanotun perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Henkilö, joka on tuomittu tai vastedes tuomitaan ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta menettämään kansalaisluottamuksensa, vapautetaan kansalaisluottamuksen menetysseuraamuksesta.

2 §.

Joka on tuomittu tai vastedes tuomitaan 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta yli kymmenen päiväsakkoa käsittävään sakkorangaistukseen vapautetaan, milloin sakkoa ei ole maksettu eikä saatu ulosottotoiminkaan perityksi, kärsimästä osaa hänelle lain mukaan määrättävästä sakon muuntorangaistuksesta siten, että enintään kahdenkymmenen päiväsakon rangaistuksesta kärsittävä muuntorangaistus lyhennetään kymmeneksi päiväksi vankeutta ja että, jos päiväsakkojen lukumäärä on sitä suurempi, kustakin kahden päiväsakon määrästä jää kärsittäväksi vain yhden päivän vankeus. Jos muuntorangaistuksen aika täten laskettuna muodostuu pitemmäksi kuin 120 päivää vankeutta, tuomittu lisäksi vapautetaan kärsimästä 120 päivää vankeutta ylittävää osaa muuntorangaistuksesta.

Milloin sama henkilö on tuomittu useasta 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta sakkorangaistukseen, vapautus määräytyy yhdistettyjen tai yhteenlaskettujen sakkojen mukaan, yksityisten sakkojen suuruudesta riippumatta. Jos yhdistetty tai yhteenlaskettu sakkorangaistus käsittää myös 1 §:ssä mainitun ajankohdan jälkeen tehdystä rikoksesta tuomitun sakon, siitä johtuvaa rangaistuksen osaa ei oteta lukuun vapautusta laskettaessa.

3 §.

Rikoksesta, joka on tehty ennen 1 §:ssä mainittua ajankohtaa, määräajaksi kuritushuoneeseen tai vankeuteen tuomittu tai vastedes tuomittava vapautetaan kärsimästä yhtä kuudesosaa tuomitusta rangaistuksesta, kuitenkin siten, että täydet kuukaudet ylittävä osa vapautuksesta jätetään huomioon ottamatta.

Milloin vapausrangaistuksia, joita 1 momentissa tarkoitetaan, on useita, vapautus lasketaan täysin kuukausin rangaistusten yhdistetyn tai yhteenlasketun ajan mukaan.

Jos tuomitun taikka yhdistetyn tai yhteenlasketun rangaistuksen aika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, rangaistusaikaa lyhennetään yhdellä kuukaudella.

4 §.

Jos 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistus ja muusta rikoksesta tuomittu vapausrangaistus on yhteenlaskettu, vapautus lasketaan 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tuomitun rangaistuksen ajan mukaan. Mikäli tämä

rangaistus on vankeutta ja yhteenlaskettu rangaistus kuritushuonetta, vapautus lasketaan kuritushuoneeksi muunnetun vankeusrangaistuksen ajan mukaan.

Milloin 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistus ja muusta rikoksesta tuomittu vapausrangaistus on yhdistetty, vankilanjohtajan tulee ilmoittaa asiasta hovioikeudelle, joka harkinnan mukaan määrää yhdistetystä rangaistuksesta tämän lain nojalla myönnettävän vapautuksen suuruuden. Samoin on meneteltävä vankilanjohtajan ilmoittaessa, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty, samalla kertaa täytäntöön pantavat rangaistukset hovioikeudelle yhdistämistä varten, jos osa yhdistettävistä rangaistuksista on tuomittu 1 §:ssä mainitun ajankohdan jälkeen tehdyistä rikoksista.

5 §.

Tässä laissa säädetty armahdus ei koske rangaistusta, joka jo on pantu täytäntöön. Jos osa rangaistuksesta on täytäntöön panematta, vapautus lasketaan alkuperäisen rangaistusajan mukaan, mutta sitä myönnetään enintään jäljellä oleva osa rangaistuksesta. Milloin vanki ehdonalaisen vapautensa menetettyään kärsii jäännösrangaistusta, vapautus siltä osin lasketaan jäännösrangaistuksen ajan mukaan, mutta hänen on kuitenkin oltava rangaistuslaitoksessa vähintään yksi kuukausi.

6 §.

Rangaistus tai sen osa, jota kärsimästä rikoksentekijä on tämän lain nojalla vapautettu, katsotaan kärsityn veroiseksi.

7 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä joulukuuta 1967. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 15 syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Lakivaliokunnan mietintö N:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 19 päivältä syyskuuta 1967 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 85. Esityksen johdosta ovat lakivaliokunnassa olleet kuultavina osastopäällikkö Kai Korte ja lainsäädäntöneuvos Henrik Grönqvist oikeusministeriöstä, ylijohtaja Valentin Soine ja ylim. esittelijä Veikko Lampén vankeinhoitolaitoksesta, oikeusneuvokset Östen Elfving ja Paavo Kekomäki, Helsingin keskusvankilan apulaisjohtaja Alpo Vuorela sekä professori Inkeri Anttila.

Hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotuksen mukaan armahduksesta pääsisivät osallisiksi sellaiset rikoksen tehneet, jotka ovat tehneet rikoksensa ennen syyskuun 1 päivää 1967, ja se käsittäisi vapautuksen kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksesta, sakon muuntorangaistuksen lieventämisen sekä myöskin välittömästi tuomitun määräaikaisen vapausrangaistuksen osittaisen armahtamisen. Sekä kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen poistamisen että sakkorangaistusta koskevan lainsäädännön uudistamisen tarpeellisuudesta ollaan nykyisin verrattain yksimielisiä ja näitä koskevat lakiehdotukset ovatkin parhaillaan valmistelun alaisina. Joskin lakivaliokunnan käsityksen mukaan oikeiksi ja tarkoituksenmukaisiksi havaitut rikosoikeudelliset uudistukset olisi toteutettava yleisellä lailla eikä armahduslailla, joka on luonteeltaan poikkeuksellinen ja jonka myöntämistä lievennyksistä kaikki rikoksen tehneet eivät pääse osallisiksi, lakivaliokunta ei halua asettua vastustamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Samalla se kuitenkin edellyttää, että hallitus kiirehtii niiden lakiesitysten eduskunnalle antamista, joitten tarkoituksena on kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen poistaminen ja sakkolainsäädännön uudistaminen.

Hallituksen esityksen mukaan armahdus koskisi kaikkia niitä rikoksia, jotka on tehty ennen 1 päivää syyskuuta 1967 ja joista rangaistus tai sen osa on lain voimaantullessa kokonaan tai osittain sovittamatta, aivan siitä riippumatta, milloin tuomio sellaisesta rikoksesta on annettu tai tullaan antamaan. Kun osa niistä rikoksista, joita armahdus tulisi koskemaan, ei vanhene milloinkaan, ja muillekin törkeille rikoksille on säädetty kymmenen ja kahdenkymmenen vuoden vanhenemisajat, ei lakivaliokunta voi pitää oikeana, että tietyn tapahtuman johdosta annettu poikkeuksellinen laki ulottaisi vaikutuksensa epämääräiseksi ajaksi eteenpäin. Tämän vuoksi ja kun sellaisen henkilön kohdalla, joka onnistuu salaamaan rikoksensa vuosikausia, ei ole olemassa minkäänlaista erityistä perustetta rangaistuksen lieventämiseen, on lakivaliokunta rajoittanut armahduksen koskemaan sellaisia rikoksen tehneitä, jotka on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1970.

Lakivaliokunta on tehnyt esityksen sisältämään lakiehdotukseen muitakin muutoksia, jotka kuitenkin ovat joko puhtaasti kielellisiä tai lain soveltamista selventäväksi tarkoitettuja. Niinpä se on selventääkseen sitä, että pantaessa täytäntöön muuntorangaistusta, joka käsittää päiväsakkoja parittoman luvun yli kahdenkymmenen, viimeinen päiväsakko on jätettävä muuntorangaistuksena täytäntöönpanematta, täsmentänyt 2 §:n 1 momentin muuntorangaistusta koskevaa säännöstä siten, että kustakin täydestä kahden päiväsakon määrästä jää kärsittäväksi yhden päivän vankeus.

Kun lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentissa sanotaan, että kuutta kuukautta lyhyempää rangaistusaikaa lyhennetään kuukaudella, on valiokunta halunnut selventää määräystä sillä tavoin, että alle kuukauden pituisesta

vapausrangaistuksesta vapautus on sovittamatta olevan rangaistuksen pituinen.

Myöskin lakiehdotuksen 5 §:ää lakivaliokunta on muuttanut niin, että siitä selvästi kävisi ilmi, että armahdus ei koske rangaistusta, joka on kokonaan sovitettu, ja että osittain sovitetusta vapausrangaistuksesta kysymyksen ollen tuomittu lain nojalla vapautuu kärsimästä tuomitun rangaistusajan mukaan laskettua mutta vielä sovittamatta olevaa osaa.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Henkilö, joka on tuomittu tai *viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 lainvoimaisesti* tuomitaan ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta menettämään kansalaisluottamuksensa, vapautetaan kansalaisluottamuksen menetysseuraamuksesta.

2 §.

Joka on tuomittu tai *viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 lainvoimaisesti* tuomitaan *ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä* rikoksesta yli kymmenen päiväsakkoa käsittävään sakkorangaistukseen *ja on joutunut sovittamaan rangaistustaan tai sen osaa muuntorangaistuksena,* vapautetaan *(poist.)* kärsimästä osaa *(poist.)* muuntorangaistuksesta siten, että enintään kahdenkymmenen päiväsakon rangaistuksesta kärsittävä muuntorangaistus lyhennetään kymmeneksi päiväksi vankeutta ja että, jos päiväsakkojen lukumäärä on sitä suurempi, kustakin *täydestä* kahden päiväsakon määrästä jää kärsittäväksi *(poist.)* yhden päivän vankeus. Jos muuntorangaistuksen aika täten lasketttuna muodostuu pitemmäksi kuin 120 päivää vankeutta, tuomittu lisäksi vapautetaan kärsimästä 120 päivää vankeutta ylittävää osaa muuntorangaistuksesta.

Milloin *joku* on tuomittu useasta 1 *momentissa* tarkoitetusta rikoksesta sakkorangaistukseen, vapautus määräytyy yhdistettyjen tai yhteenlaskettujen sakkojen mukaan yksityisten sakkojen suuruudesta riippumatta. Jos yhdistetty tai yhteenlaskettu sakkorangaistus käsittää myös *muun kuin 1 momentissa tarkoitetun* sakon, siitä johtuvaa rangaistuksen osaa ei oteta lukuun vapautusta laskettaessa.

3 §.

(Poist.) Ennen *syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta* määräajaksi kuritushuoneeseen tai vankeuteen tuomittu tai *viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 lainvoimaisesti* tuomittava vapautetaan kärsimästä yhtä kuudesosaa tuomitusta rangaistuksesta, kuitenkin siten, että täydet kuukaudet ylittävä osa vapautuksesta jätetään huomioon ottamatta.

2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Jos tuomitun taikka yhdistetyn tai yhteenlasketun rangaistuksen aika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, *vapautus on yksi kuukausi mutta kuitenkin enintään sovittamatta oleva rangaistus tai sen osa.*

4 §.

Jos *3 §:n 1 momentissa* tarkoitetusta rikoksesta tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistus ja muusta rikoksesta tuomittu vapausrangaistus on yhteenlaskettu, vapautus lasketaan *ensinmainitusta* rikoksesta tuomitun rangaistuksen ajan mukaan. Mikäli tämä rangaistus on vankeutta ja yhteenlaskettu rangaistus kuritushuonetta, vapautus lasketaan kuritushuoneeksi muutetun vankeusrangaistuksen ajan mukaan.

Milloin *3 §:n 1 momentissa* tarkoitetusta rikoksesta tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistus ja muusta rikoksesta tuomittu vapausrangaistus on yhdistetty, vankilanjohtajan tulee ilmoittaa asiasta hovioikeu-

delle, joka harkinnan mukaan määrää yhdistetystä rangaistuksesta tämän lain nojalla myönnettävän vapautuksen suuruuden. Samoin on meneteltävä vankilanjohtajan ilmoittaessa sen mukaan, kuin siitä on erikseen säädetty, samalla kertaa täytäntöön pantavat rangaistukset hovioikeudelle yhdistämistä varten, jos *yhdistettäviin rangaistuksiin sisältyy muita kuin 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rangaistuksia.*

5 §.

Tässä laissa säädetty armahdus ei koske rangaistusta, joka jo on *sovitettu.* Jos osa *vapaus*rangaistuksesta on *sovittamatta,* vapautus lasketaan *tuomitun* rangaistusajan mukaan, mutta *se on* enintään jäljellä oleva osa rangaistuksesta. Milloin vanki ehdonalaisen vapautensa menetettyään kärsii jäännösrangaistusta, vapautus siltä osin lasketaan jäännösrangaistuksen ajan mukaan, mutta hänen on kuitenkin oltava rangaistuslaitoksessa vähintään yksi kuukausi.

6 ja 7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Teir, varapuheenjohtaja Pennanen, jäsenet Gröndahl, Haukipuro, Hellsten, Huima, Karkinen, Kemppainen, Kock, Leinonen, Lillqvist, M. Linna, Lottanen, Luja, Pousi ja Volotinen sekä varajäsen Paaso.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 82 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 tehtyä ehdotusta jäljempänä näkyvin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Henkilö, joka on tuomittu tai *tuomitaan päätöksellä, joka viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 saa lainvoiman,* ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta menettämään kansalaisluottamuksensa, vapautetaan kansalaisluottamuksen menetysseuraamuksesta.

2 §.

Joka on tuomittu tai *tuomitaan päätöksellä, joka viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 saa lainvoiman,* ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta yli kymmenen päiväsakkoa käsittävään sakkorangaistukseen ja on joutunut sovittamaan rangaistustaan tai sen osaa muuntorangaistuksena, vapautetaan kärsimästä osaa muuntorangaistuksesta siten, että enintään kahdenkymmenen päiväsakon rangaistuksesta kärsittävä muuntorangaistus lyhennetään kymmeneksi päiväksi vankeutta ja että, jos päiväsakkojen lukumäärä on sitä suurempi, kustakin täydestä kahden päiväsakon määrästä jää kärsittäväksi yhden päivän vankeus. Jos muuntorangaistuksen aika täten laskettuna muodostuu pitemmäksi kuin 120 päivää vankeutta, tuomittu lisäksi vapautetaan kärsimästä 120 päivää vankeutta ylittävää osaa muuntorangaistuksesta.

(2 mom. kuten lakivaliokunnan mietinnössä.)

3 §.

Joka on tuomittu tai tuomitaan päätöksellä, joka viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 saa lainvoiman, ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta määräajaksi kuritushuoneeseen tai vankeuteen, *(poist.)* vapautetaan kärsimästä yhtä kuudesosaa tuomitusta rangaistuksesta, kuitenkin siten, että täydet kuukaudet ylittävä osa vapautuksesta jätetään huomioon ottamatta.

(2 ja 3 mom. kuten lakivaliokunnan mietinnössä.)

4, 5, 6 ja 7 §.

(Kuten lakivaliokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten lakivaliokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 85 laiksi eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 82, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 1967.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Henkilö, joka on tuomittu tai tuomitaan päätöksellä, joka viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 saa lainvoiman, ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta menettämään kansalaisluottamuksensa, vapautetaan kansalaisluottamuksen menetysseuraamuksesta.

2 §.

Joka on tuomittu tai tuomitaan päätöksellä, joka viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 saa lainvoiman, ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta yli kymmenen päiväsakkoa käsittävään sakkorangaistukseen ja on joutunut sovittamaan rangaistustaan tai sen osaa muuntorangaistuksena, vapautetaan kärsimästä osaa muuntorangaistuksesta siten, että enintään kahdenkymmenen päiväsakon rangaistuksesta kärsittävä muuntorangaistus lyhennetään kymmeneksi päiväksi vankeutta ja että, jos päiväsakkojen lukumäärä on sitä suurempi, kustakin täydestä kahden päiväsakon määrästä jää kärsittäväksi yhden päivän vankeus. Jos muuntorangaistuksen aika täten laskettuna muodostuu pitemmäksi kuin 120 päivää vankeutta, tuomittu lisäksi vapautetaan kärsimästä 120 päivää vankeutta ylittävää osaa muuntorangaistuksesta.

Milloin joku on tuomittu useasta 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta sakkorangaistukseen, vapautus määräytyy yhdistettyjen tai yhteenlaskettujen sakkojen mukaan yksityisten sakkojen suuruudesta riippumatta. Jos yhdistetty tai yhteenlaskettu sakkorangaistus käsittää myös muun kuin 1 momentissa tarkoitetun sakon, siitä johtuvaa rangaistuksen osaa ei oteta lukuun vapautusta laskettaessa.

3 §.

Joka on tuomittu tai tuomitaan päätöksellä, joka viimeistään joulukuun 31 päivänä 1970 saa lainvoiman, ennen syyskuun 1 päivää 1967 tehdystä rikoksesta määräajaksi kuritushuoneeseen tai vankeuteen, vapautetaan kärsimästä yhtä kuudesosaa tuomitusta rangaistuksesta, kuitenkin siten, että täydet kuukaudet ylittävä osa vapautuksesta jätetään huomioon ottamatta.

Milloin vapausrangaistuksia, joita 1 momentissa tarkoitetaan, on useita, vapautus lasketaan täysin kuukausin rangaistusten yhdistetyn tai yhteenlasketun ajan mukaan.

Jos tuomitun taikka yhdistetyn tai yhteenlasketun rangaistuksen aika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, vapautus on yksi kuukausi mutta kuitenkin enintään sovittamatta oleva rangaistus tai sen osa.

4 §.

Jos 3 §:n 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistus ja muusta rikoksesta tuomittu vapausrangaistus on yhteenlaskettu, vapautus lasketaan ensinmainitusta rikoksesta tuomitun rangaistuksen ajan mukaan. Mikäli tämä rangaistus on vankeutta ja yhteenlaskettu rangaistus kuritushuonetta, vapautus lasketaan kuritushuoneeksi muutetun vankeusrangaistuksen ajan mukaan.

Milloin 3 §:n 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta tuomittu kuritushuone- tai vankeusrangaistus ja muusta rikoksesta tuomittu vapausrangaistus on yhdistetty, vankilanjohtajan tulee ilmoittaa asiasta hovioikeudelle, joka harkinnan mukaan määrää yhdistetystä rangaistuksesta tämän lain nojalla myönnettävän vapautuksen suuruuden. Samoin on meneteltävä vankilanjohtajan ilmoittaessa sen mukaan, kuin siitä on erikseen säädetty, samalla kertaa täytäntöön pantavat rangaistukset hovioikeudelle yhdistämistä varten, jos yhdistettäviin rangaistuksiin sisältyy muita kuin 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rangaistuksia.

5 §.

Tässä laissa säädetty armahdus ei koske rangaistusta, joka jo on sovitettu. Jos osa vapausrangaistuksesta on sovittamatta, vapautus lasketaan tuomitun rangaistusajan mukaan, mutta se on enintään jäljellä oleva osa rangaistuksesta. Milloin vanki ehdonalaisrangaistusta, vapautus siltä osin lasketaan sen vapautensa menetettyään kärsii jäännösjäännösrangaistuksen ajan mukaan, mutta hänen on kuitenkin oltava rangaistuslaitoksessa vähintään yksi kuukausi.

6 §.

Rangaistus tai sen osa, jota kärsimästä rikoksentekijä on tämän lain nojalla vapautettu, katsotaan kärsityn veroiseksi.

7 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä joulukuuta 1967. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien kantokykyluokituksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Hallitus antoi vuoden 1964 valtiopäiville esityksen laiksi kuntien yleisestä kantokykyluokituksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (1964 Vp. N:o 191). Esityksen perusteluissa lausuttiin mm. seuraavaa:

"Valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon perusteena käytetään monissa tapauksissa kuntien taloudellista kantokykyä. Sillä on merkitystä muissakin yhteyksissä. Kuntien taloudellisen kantokyvyn mittaaminen on tähän asti käytännössä lähinnä tapahtunut työllisyyslain (331/63) nojalla vahvistetun kuntien kantokykyluokituksen pohjalta. Lisäksi on kansaneläkelaissa (347/56) ja laissa yleisistä teistä (243/54) säädetty kuntien kantokykyluokituksista.

Vaikka työllisyyslain nojalla vuosittain vahvistettu kuntien kantokykyluokitus viime vuosina on pyritty kehittämään verraten monet tekijät huomioon ottavaksi, mahdollisimman oikean kuvan kuntien taloudellisesta kantokyvystä antavaksi luokitusmenettelyksi, ei periaatteelliselta kannalta voida pitää tyydyttävänä, että luokitus, jollainen on tarpeen ja jota joudutaan käyttämään moniin muihinkin tarkoituksiin, muodollisesti toimitetaan yhtä hallinnon alaa, työllisyyden turvaamista, varten annettujen säännösten nojalla ja niiden soveltamista silmällä pitäen. Tarvitaan yleinen, kysymykseen tulevilla eri hallinnon aloilla ja eri yhteyksissä sovellettavaksi tarkoitettu, vuosittain toimitettava kuntien kantokykyluokitus.

Tällainen kuntien yleinen kantokykyluokitus korvaisi nykyiset eri laeissa edellytetyt kantokykyluokitukset. Sitä voitaisiin käyttää perusteena muussakin sellaisessa valtion ja kuntien välisessä kustannusten jaossa, jossa kuntien taloudellinen kantokyky on otettava tai voidaan ottaa huomioon. Lakisääteisten valtionapujen ja -lainojen kohdalta kuntien yleisen kantokykyluokituksen soveltaminen jäisi riippumaan siitä, olisiko asianomaisessa laissa säädetty sen pitämisestä valtionapujen tai -lainojen myöntämisen perusteena tai käytetty muuta sanontaa, joka osoittaisi, että valtionavut tai -lainat määräytyvät kunnan taloudellisen kantokyvyn mukaan tai se huomioon ottaen. Sama koskisi vastaavasti eri laeissa edellytettyjä harkinnanvaraisia valtionapuja tai -lainoja. Luokitusta voitaisiin myös soveltaa tulo- ja menoarviossa myönnettyjen avustus- tai lainamäärärahojen jaossa, milloin tässä olisi otettava huomioon kuntien taloudellinen kantokyky."

Sen jälkeen, kun esityksen perusteluissa oli todettu kuntien yleisen kantokykyluokituksen aikaansaamisen kiireellisyys, lausuttiin edelleen:

"Tämän vuoksi Hallitus on valmistuttanut ehdotuksen laiksi kuntien yleisestä kantokykyluokituksesta. Ehdotusta laadittaessa on kiinnitetty huomiota kuntien varallisuusluokituskomitean ehdotukseen vuodelta 1953 ja siitä annettuihin lausuntoihin sekä Eduskunnassa parhaillaan käsiteltävinä oleviin kahteen asiaa koskevaan lakialoitteeseen ja niiden käsittelyn yhteydessä esitettyihin asiantuntijalausuntoihin.

Lakiehdotuksen mukaan kuntien yleisessä kantokykyluokituksessa kunnat jaettaisiin, niin kuin nykyisin työllisyyslain mukaisessa kuntien kantokykyluokituksessakin, kymmeneen luokkaan. Perusteista, joiden mukaan luokitus olisi toimitettava, ei lakiehdotukseen ole katsottu mahdolliseksi sisällyttää yksityiskohtaisia säännöksiä. Pyrkimyksenä tulisi olla, että perusteina käytettävät tiedot yhdessä antaisivat mahdollisimman oikean kuvan kuntien taloudellisessa kantokyvyssä esiintyvistä eroista. Tällöin olisi lakiehdotuksen mukaan kiinnitettävä huomiota muun muassa kunnan jäsenten veronmaksukykyyn ja kunnan muihin taloudellisiin voimavaroihin, kunnallisen verorasituksen suuruuteen, kunnan erikseen säädettyihin ja muihin velvol-

lisuuksiin sekä kunnan asutusmuotoon, elinkeinorakenteeseen ja muihin olosuhteisiin. Tarkempia säännöksiä kantokykyluokituksessa noudatettavista perusteista annettaisiin asetuksella.

Kantokykyluokitus olisi vahvistettava kalenterivuodeksi kerrallaan etukäteen. Luokitus pitäisi pyrkiä saamaan vahvistetuksi niin ajoissa, että se olisi tiedossa joulukuussa, jolloin kuntien talousarviot yleensä hyväksytään ja jonka aikana myös työllisyyslain mukaiset kuntien työhönsijoitusosuudet on viimeistään määrättävä. Verotuksesta saadaan tiedot kuitenkin vasta siksi myöhään, ettei luokitusta ehkä voida vahvistaa vielä marraskuussa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että luokitus on vahvistettava kutakin kalenterivuotta varten edellisen vuoden loppuun mennessä.

Lakiehdotuksen mukaan kantokykyluokituksen vahvistaisi sisäasiainministeriön esityksestä valtioneuvosto. Ehdotuksen luokitukseksi valmistelisi sisäasiainministeriön avuksi asetettava toimikunta. Siinä tulisi olla edustettuina kuntien keskusjärjestöjen ohella sisäasiainministeriön ja valtiovarainministeriön sekä niiden muiden ministeriöiden, joiden toimialoilla luokitusta erityisesti jouduttaisiin soveltamaan, eli nykyisin opetusministeriön, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ja sosiaaliministeriön. Lisäksi tilastollisella päätoimistolla tulisi olla toimikunnassa edustajansa. Toimikunta antaisi myös tarvittaessa lausuntoja luokituksen soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Luokituksen toimittamista varten tarvittavien tietojen kokoaminen ja laskutoimitusten suorittaminen luokitusta varten ehdotetaan uskottavaksi tilastolliselle päätoimistolle."

Samassa yhteydessä ehdotettiin tehtäviksi työllisyyslakiin ja lakiin yleisistä teistä sellaiset muutokset, että sanotuissa laeissa säädetyn kantokykyluokituksen sijaan tulisi edellä tarkoitettu kuntien yleinen kantokykyluokitus.

Sen sijaan edellytettiin, että kansaneläkelain säännökset kuntien jakamisesta ryhmiin niiden osuuksien määräämistä varten, joiden mukaan kuntien on osallistuttava kansaneläkkeiden tukiosien aiheuttamiin kustannuksiin, jäisivät vielä toistaiseksi voimaan. Mainittu ryhmitys eroaa työllisyyslain nojalla toimitettavasta ja nyt kysymyksessä olevasta kantokykyluokituksesta siinä, että kunnat jaetaan kymmenen luokan sijasta viiteen ryhmään. Kun kansaneläkelain asianomaisia säännöksiä saattoi olla tarpeen muiltakin kohdin tarkistaa ja tämä kaipasi erikseen toimitettavaa selvitystä, katsottiin olevan asianmukaista jättää kysymys ehdotetun kuntien yleisen kantokykyluokituksen soveltamisesta määrättäessä kuntien osuudet kansaneläkkeiden tukiosien kustannuksista ratkaistavaksi vasta myöhemmin.

Hallituksen esityksen käsittely keskeytettiin Eduskunnan laki- ja talousvaliokunnassa sen johdosta, että katsottiin tarpeelliseksi saada selko siitä, mitkä ne asetuksella säädettävät tarkemmat perusteet tulisivat olemaan, joiden nojalla ehdotettu kuntien yleinen kantokykyluokitus toimitettaisiin. Tätä koskeva selvitys oli uskottu vuonna 1959 asetetun ja keväällä 1965 kokoonpanoltaan uusitun kuntien valtionavustuskomitean toimitettavaksi. Kun selvitys, joka sisältyy komitean I osamietintöön, kuitenkin valmistui vasta viime vuoden toukokuussa, hallituksen esitys jäi edellisillä valtiopäivillä loppuun käsittelemättä ja raukesi.

Nyt Eduskunnalle annettava uusi hallituksen esitys rakentuu eräiltä kohdin aikaisemmasta poikkeavalle pohjalle. Ensinnäkin on nyttemmin vakiintunut se käsitys, että valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon perusteiden pitkään vireillä olleen uudistuksen ilmeisesti täytyy nojautua nyt kysymyksessä olevaan kuntien kantokykyluokitukseen siten, että kustannusosuudet hallinnon aloittain lainsäädäntöä kehittämällä porrastetaan tarpeellisessa määrässä kuntien taloudellisen kantokyvyn mukaan ja pyritään siten turvaamaan kunnille riittävän tasaveroiset mahdollisuudet ainakin niiden peruspalvelusten järjestämiseen väestölleen, joista kunnallishallinnon tulee huolehtia. Kysymyksessä oleva kantokykyluokitus saisi näin ollen vielä laajemman merkityksen kuin edellytettiin annettaessa hallituksen aikaisempi esitys eduskunnalle. Kantokykyluokitusta koskevat säännökset on tämän mukaisesti laadittava lähinnä siltä pohjalta, että se mahdollisimman oikealla tavalla osoittaisi eri kuntien valtion tuen tarpeessa esiintyvät erot. Edellä mainittu kuntien valtionavustuskomitean toimittama selvitys on myös osoittanut, että kantokykyluokitus olisi säädettävä toimitettavaksi sellaisten perusteiden mukaan, jotka vaativat toisenlaista ilmaisua kuin rauenneessa hallituksen esityksessä, ja että nämä perusteet

sitä paitsi olisi asian luonteesta johtuen säänneltävä miltei kokonaisuudessaan jo lailla.

Jos lähdetään hallituksen aikaisemmassa esityksessä edellytetyistä perusteista, joiden mukaan kantokykyluokitus olisi toimitettava, voidaan todeta ensinnäkin kunnan jäsenten veronmaksukyvyn ilmenevän lähinnä verotettavien tulojen määrästä asukasta kohti laskettuna. Verovapaisiin tuloihin ei voida kiinnittää huomiota, koska luokituksessa joudutaan vertaamaan keskenään kuntia, joiden talouden kannalta ratkaiseva merkitys on todellisuudessa kertyvillä kunnallisverotuloilla. Eri kunnissa vallitsevan kustannustason erot sen sijaan on syytä pyrkiä ottamaan huomioon käyttämällä luokitusperusteita, joissa nämä erot riittävästi ilmenevät, niin kuin menojen määriä ja veroäyrin hintoja. Kunnan muut taloudelliset voimavarat on syytä laskennallisesti ottaa huomioon vain sikäli kuin ne ilmenevät tuloina. Investointien tuottamiin tuloihin niin kuin niistä aiheutuneisiin menoihinkin on näin ollen kiinnitettävä huomiota. Kunnallinen verorasitus voidaan sopivimmin ottaa huomioon vertaamalla kunnan todellisia verotuloja niihin, mitkä kunta saisi, jos veroäyrin hinta olisi sama kuin keskimäärin kunnissa. Keskimääräistä suurempi verorasitus on pyrittävä erikseen ottamaan huomioon, samoin toiselta puolen se, että veroäyrin hinta on alhainen. Kunnan erikseen säädetyt ja muut velvollisuudet tulevat huomioon otetuiksi käyttämällä kokonaismenojen määrää eräin rajoituksin yhtenä luokitusperusteena. Erikseen on kuitenkin kiinnitettävä huomiota mm. kaupunkien erityisrasituksiin, asukasluvun voimakkaaseen lisääntymiseen tai vähentymiseen sekä erityiseen velkaantuneisuuteen. Kunnan asutusmuoto, elinkeinorakenne ja muut olosuhteet sekä niissä tapahtuvat muutokset heijastuvat varsinaisten ja pääomamenojen määrissä, mutta tämän ohella on kiinnitettävä huomiota mm. kunnan kaksikielisyydestä aiheutuvaan menojen suuruuteen ja asiainhoihon tasoonkin kunnassa.

Näiden näkökohtien perusteella on katsottava, että kuntien kantokykyluokituksen pitäisi tapahtua lähinnä sen mukaan, miten suuren osan varsinaisista ja pääomamenoistaan kunnat voivat kattaa verotuloillaan keskimääräisen veroäyrin hinnan puitteissa. Kun valtion tuen tarkoituksena tulee lähinnä olla, että kunnille turvattaisiin tietyn toiminnallisen keskitason saavuttaminen, kantokykyluokituksessa huomioon otettaville kunnan kokonaismenoille on syytä asettaa yläraja. Sekä menojen että tulojen vertailukelpoisiksi saamista varten ovat tietyt tarkistukset niiden osalta tarpeelliset. Tämä koskee mm. rahastosiirtoja ja siirtomäärärahoja sekä arvioituja rahoitusvajauksia ja -säästöjä. Lisäksi edellytetään, että kuntien keskusjärjestöjen suositusten avulla päästään kuntien talousarvioiden ja tilinpäätösten rakenteessa mm. liikelaitosten osalta nykyistä suurempaan yhdenmukaisuuteen ja samalla sellaiseen menettelyyn, jota kantokykyluokituksen soveltaminen tarpeellisen vertailukelpoisuuden saavuttamista silmällä pitäen edellyttää. Kuntien menoissa ja tuloissa esiintyy eri syistä vuosittain muutoksia, joiden ei voida katsoa sellaisinaan kuvastavan kantokyvyn muuttumista. Tämän vuoksi olisi kantokykyluokituksessa käytettävä perusteina kolmen vuoden lukujen keskiarvoja. Järjestelmä on pyrittävä saamaan sellaiseksi, että kunnan kantokykyluokka määräytyy laskennallisesti. Olosuhteiden moninaisuudesta johtuen on kuitenkin jätettävä rajoitetusti sijaa myös harkinnanvaraisten tarkistusten tekemiseen.

Lakiehdotuksen mukaan kantokykyluokitusta varten laskettaisiin jokaiselle kunnalle vertausluku siten kuin lakiehdotuksen 2 §:stä ilmenee. Vertausluvun perusteena olisivat kunnan nettomenot asukasta kohti, jolloin osa niistä kuitenkin jätettäisiin huomioon ottamatta, mikäli ne ylittävät keskiarvon, sekä kunnan verotulot asukasta kohti laskettuna keskimääräisen veroäyrin hinnan mukaan ja korotettuna tai alennettuna siitä riippuen, onko veroäyrien määrä asukasta kohti olennaisesti ylittänyt tai alittanut keskiarvon. Verotuloina otettaisiin huomioon vain säännönmukaisen kunnallisveron tuotto. Veroäyrien määrät laskettaisiin vero- ja lääninverolautakuntien päätösten mukaan.

Kunnan vertauslukua tarkistettaisiin sen mukaan, kuin lakiehdotuksen 3 §:stä käy ilmi, kahden tekijän nojalla. Koska sekä kunnan väestön voimakas lisääntyminen että sen voimakas vähentyminen merkitsevät rasitusta kunnallistaloudelle, alennettaisiin tällaisen muutoksen johdosta kunnan vertauslukua, lisääntymisen vaikuttaessa kuitenkin enemmän kuin vähentymisen. Kunnan sisällä tapahtuva voimakas muuttoliike aiheuttaa tosin vastaavia vaikeuksia kunnallistaloudelle, mutta nii-

den huomioon ottaminen laskennallisina perusteina kantokykyluokituksessa ei ole mahdollista. Toiselta puolen vertauslukua tarkistettaisiin niissä tapauksissa, joissa kunnan veroäyrin hinta on ollut olennaisesti keskimäärää korkeampi tai alhaisempi, edellisessä tapauksessa korottamalla ja jälkimmäisessä alentamalla vertauslukua.

Kuntien jakamiseksi kymmeneen kantokykyluokkaan laadittaisiin lakiehdotuksen 4 §:n mukaan kuntien vertauslukuihin perustuva asteikko, jossa viidennen ja kuudennen luokan välisenä rajana olisi vertauslukujensa suuruusjärjestykseen asetettujen kuntien asukaslukujen keskusarvoa vastaava vertausluku. Näin asteikosta muodostuu muuttuviin olosuhteisiin joustavasti sopeutuva. Niiden kustannusten jakautuminen valtion ja kuntien kesken, joihin kantokykyluokitusta sovelletaan, voidaan verraten tarkkaan arvioida. Väestön muuttoliike kunnista toisiin enempää kuin kunnallisen jaotuksen muuttuminenkaan eivät sinänsä aiheuta sanottavia muutoksia kustannusten jakautumiseen valtion ja kuntien kesken. Ensimmäiseen luokkaan tulisivat kantokyvyltään heikoimmat ja kymmenenteen luokkaan vahvimmat kunnat. Asteikko on pyritty laatimaan siten, että muut kunnat jakautuisivat välillä oleviin luokkiin riittävän tasaisesti.

Lakiehdotuksen 5 §:ään sisältyvät säännökset, joiden mukaan kunnan laskennallista kantokykyluokkaa voitaisiin harkintaan perustuen alentaa poikkeuksellisen velkaantuneisuuden, kaupunkien erityisten rasitusten, kunnan kaksikielisyyden, erityisen vaikeiden liikenneyhteyksien tai muiden sellaisten erityisten tekijöiden johdosta, jotka olennaisesti rasittavat kunnan taloutta. Tällaisia tekijöitä saattaa olla useita, ja ne olisi otettava asianmukaisesti huomioon. Toiselta puolen laskennallista kantokykyluokkaa voitaisiin korottaa sen perusteella, että kunnan taloutta on hoidettu ilmeisen epätarkoituksenmukaisesti tai että yleisesti kannettavia tuloja, joilla on olennainen merkitys, on jätetty perimättä.

Kunnallisen jaotuksen muututtua tai muuttuessa seuraavan vuoden alusta taikka milloin kunnalta ei ole saatu asianmukaisia tietoja kantokykyluokitusta varten, luokitus voitaisiin lakiehdotuksen 6 §:n mukaan toimittaa kunnan kohdalta arvioiden.

Valtioneuvoston päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu, kunnan tulee voida laillisuusperusteilla hakea muutosta. On kuitenkin tarkoituksenmukaisinta, että ensiksi tehdään oikaisuvaatimus valtioneuvostolle, joka voi, mikäli virheen havaitaan tapahtuneen, oikaista kunnan kantokykyluokan alhaisemmaksi, ja että vasta siihen päätökseen, minkä valtioneuvosto on antanut oikaisuvaatimuksen johdosta, saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tällaisesta menettelystä on otettu säännös lakiehdotuksen 9 §:ään.

Jotta kustannusten jaossa valtion ja kunnan välillä ei tapahtuisi mm. työhönsijoitusosuuden kohdalla liian äkillistä muutosta sen johdosta, että kysymyksessä oleva kantokykyluokitus voi monessa tapauksessa johtaa toisenlaiseen tulokseen kuin työllisyyslain nojalla toimitettu kantokykyluokitus, on lakiehdotuksen 11 §:n 2 momentiksi otettu säännös, jonka mukaan kunnan kantokykyluokka voidaan, kun uusi kantokykyluokitus ensimmäisen kerran toimitetaan, vahvistaa enintään kaksi luokkaa ylemmäksi tai alemmaksi kuin viimeksi toimitetussa työllisyyslain mukaisessa kantokykyluokituksessa. Uuden järjestelmän voimassa ollessakaan eivät tämän suuremmat muutokset yhdellä kertaa ole paikallaan. Ne eivät lakiehdotuksen 5 §:n 4 momentin mukaan tulisikaan kysymykseen.

Muilta osin lakiehdotukseen otetut säännökset vastaavat hallituksen aikaisempaan esitykseen sisältyneitä. Laki ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi määräaikaisena. Tämä on katsottava perustelluksi sen johdosta, että toimitettujen koeluokitusten lisäksi tarvitaan kokemusta siitä, johtavatko ehdotetut kantokykyluokituksen perusteet, jotka säänneltäisiin lailla ja olisivat verraten yksityiskohtaiset, käytännössä kaikilta kohdin oikeudenmukaisiin tuloksiin.

Lakiehdotuksen mukaan kantokykyluokitus toimitettaisiin siten, kuin laissa säädettäisiin, vuosiksi 1969—1971. Ottaen huomioon, että koeluokitukset vuosiksi 1966 ja 1967 ovat käytettävissä ja että myös vuodeksi 1968 toimitettaisiin koeluokitus, saadaan näin lain soveltamisesta riittävät kokemukset, joiden pohjalta pysyväisluonteinen laki kuntien kantokykyluokituksesta voidaan säätää.

Ehdotettu kuntien kantokykyluokitus eroaa perusteiltaan työllisyyslain nojalla vuosittain toimitetusta kantokykyluokituksesta, johon

sanotun lain soveltamisessa huomioon otettavat erityiset tekijät ovat osaltaan vaikuttaneet. Ehdotettua kantokykyluokitusta voidaan kuitenkin ryhtyä soveltamaan myös kuntien työhönsijoitusosuuksien määräämisessä edellyttäen, että säännöksiä tästä eräiltä osin tarkistetaan.

Jotta kuntien erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet töiden järjestämiseen saataisiin kantokykyluokituksen perusteiden muuttuessa riittävästi huomioon otetuiksi, on laajennettava sitä asteikkoa, minkä osoittamien prosenttilukujen perusteella eri ryhmiin sijoitettavien kuntien työhönsijoitusosuudet kunnan asukasluvusta laskettuina määräytyvät. Kunnat olisi sijoitettava kuntamuodosta riippumatta ryhmiin investoimistarpeittensa mukaan. Tätä tarvetta arvioitaessa olisi otettava huomioon mm. kunnan asutuksen ja elinkeinoelämän rakenne sekä väestön muuttoliike. Kunnista olisi sijoitettava viidenteen ryhmään ne, joissa investointien tarve on suurin, ja ensimmäiseen ne, joissa se on vähäisin.

Tämän ohella on tarkistettava mainittuja prosenttilukuja, jotka osoittavat kuntien työhönsijoitusosuudet eri kantokykyluokissa ja ryhmissä, koska ehdotetun kantokykyluokituksen soveltaminen muutoin johtaisi siihen, että kuntien työhönsijoitusosuudet kokonaisuutena alenisivat laskelmien mukaan lähes yhdeksällä prosentilla, mihin valtiontalouden vaikeudet huomioon ottaen ei ole varaa. Tosin tällaiset laskelmat voidaan suorittaa vain teoreettisina mm. sen johdosta, että kustannusten jakautuminen valtion ja kuntien kesken riippuu työttömyyden laajuuden ohella sen kunnittaisesta esiintymisestä. Tarkistukset prosenttilukuihin ehdotetaan tehtäviksi siten, että kuntien työhönsijoitusosuuksien kuitenkin voidaan arvioida kokonaisuutena säilyvän suunnilleen ennallaan.

Kuntien jaon ryhmiin työhönsijoitusosuuksien määräämistä varten vahvistaa voimassa olevien säännösten mukaan kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö. Koska kantokykyluokituksen vahvistaminen tulisi olemaan valtioneuvoston asiana, on paikallaan, että tämä myös vahvistaa ryhmityksen.

Tähän liittyen ja koska sitä muutoinkin on pidettävä asianmukaisena, ehdotetaan muutoksen hakemisesta ryhmityksen vahvistamista koskevaan päätökseen säädettäväksi yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä olisi voimassa muutoksenhausta kantokykyluokituksen vahvistamista koskevaan valtioneuvoston päätökseen.

Kansaneläkelain mukaan kunnat ovat velvolliset tietyin perustein osallistumaan kansaneläkkeiden tukiosien suorittamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Kuntien osuuksien määräämistä varten ne jaetaan taloudellisen asemansa mukaan viiteen ryhmään. Vaikka tämä tukiosaluokitus vähitellen onkin lähentynyt työllisyyslain nojalla toimitettua kuntien kantokykyluokitusta, ero on siksi suuri, että viimeksi mainitun ottaminen käyttöön tukiosaluokituksen sijasta merkitsisi yhteensä yli 10 milj. mk vähennystä kuntien kustannusosuuksiin ja valtion kustannusosuuden vastaavaa lisääntymistä. Ehdotettu uusi kuntien kantokykyluokitus johtaisi kuntien kannalta vielä jonkin verran edullisempaankin lopputulokseen.

Jotta yleistä kuntien kantokykyluokitusta voitaisiin ryhtyä käyttämään perusteena myös kansaneläkkeiden tukiosakustannusten jaossa, kansaneläkelakia on tarkistettava niin, ettei tästä aiheudu kokonaisuutena katsoen muutosta nykyiseen valtion ja kuntien väliseen kustannusten jakoon. Laskelmien mukaan tämä edellyttää, jos kaikkein heikoimman kantokyvyn omaavien kuntien asemaa samalla hieman helpotetaan, että kuntien kustannusosuuksien perusteiksi on nykyisten 9, 13, 17, 21 ja 26 prosentin sijasta otettava 7.5—32.6 prosentin asteikon puitteissa kuhunkin kymmeneen kantokykyluokkaan kuuluville kunnille määräytyvät prosenttiluvut.

Tässä yhteydessä ehdotetaan myös lakia yleisistä teistä muutettavaksi niin, että siinä säädetyn kantokykyluokituksen sijaan tulee edellä tarkoitettu yleinen kuntien kantokykyluokitus.

Eduskunnan käsiteltävänä olevassa Hallituksen esityksessä laiksi koulujärjestelmän perusteista edellytetään, että porrastettaessa kunnille koulutoimen kustannuksiin annettavat valtionavustukset ja -lainat kuntien kantokyvyn mukaan käytetään perusteena valtioneuvoston vuosittain vahvistamaa kuntien kantokykyluokitusta. Mikäli tämä kantokykyluokitus olisi ehdotettua yleistä kantokykyluokitusta vastaava ja uusi koulujärjestelmä jo olisi saatettu voimaan, valtionavustukset olisivat käyttömenojen kohdalta vuoden 1966 lopun kustannustasoon perustuvan arvion mukaan yhteensä noin 20 milj. mk vuodessa suuremmat kuin siinä tapauksessa, että pe-

rusteena olisi työllisyyslain nojalla viimeksi toimitettua kantokykyluokitusta vastaava luokitus. Myös rakentamismenoihin myönnettävät valtionavustukset ja -lainat muodostuisivat suuremmiksi. Tällaista kustannusten lisäystä ei voida ottaa valtiontalouden rasitukseksi. Näin ollen on lähdettävä siitä, että nyt kysymyksessä olevaa väliaikaista lakia kuntien kantokykyluokituksesta ei sovelleta kuntien kantokykyluokitukseen koulujärjestelmän perusteista annettavan lain nojalla vaan että sanottu luokitus voidaan toimittaa yleisestä kantokykyluokituksesta poiketen.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäviksi annetaan seuraavat lakiehdotukset:

Laki

kuntien kantokykyluokituksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa varten sekä käytettäväksi muutoin kuntien taloudellisen kantokyvyn määräämisen perusteena toimitetaan kuntien kantokykyluokitus kalenterivuodeksi kerrallaan ennen edellisen vuoden loppua.

Kantokykyluokitus toimitetaan vuosiksi 1969—1971 siten, kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Kantokykyluokitusta varten lasketaan jokaiselle kunnalle *vertausluku*. Sitä varten laaditaan kantokykyluokituksen toimittamisvuotta edeltäneiltä kolmelta vuodelta tehtyjen kunnan tilinpäätösten perusteella seuraavat laskelmat:

1. Lasketaan kunnan *menojen kokonaismäärä asukasta kohti* tilinpäätöksestä siten poiketen, että poistot valtionosuus- tai valtionapusaatavista ja arvioitu rahoitusvajaus jätetään menoina huomioon ottamatta sekä että tilinpäätöksen osoittamiin menoihin lisätään määrä, jolla kunnan pysyväisten rahastojen pääomat ja siirtyneet siirtomäärärahat ovat vuoden aikana vähentyneet, tai vähennetään määrä, jolla ne ovat sanottuna aikana lisääntyneet.

2. Lasketaan kunnan *nettomenot asukasta kohti* siten, että menojen 1 kohdassa sanotulla tavalla tarkistetusta kokonaismäärästä asukasta kohti vähennetään asukasta kohti lasketut muut tulot paitsi valtionavut, arvioitu rahoitussäästö sekä säännönmukaisen kunnallisveron tuotto.

3. Milloin kunnan nettomenot asukasta kohti ovat suuremmat kuin kaikkien kuntien vastaavien menojen asukasluvulla punnittu keskiarvo, kunnan *laskennalliset nettomenot asukasta kohti* lasketaan lisäämällä edellä mainittuun keskiarvoon kunnan nettomenojen asukasta kohti ja sanotun keskiarvon erotuksesta osuus, joka tasaisesti alenee, niin että erotuksen ollessa 50 prosenttia keskiarvosta tai suurempi, laskennallisiksi nettomenoiksi asukasta kohti otetaan sanottu keskiarvo lisättynä 50 prosentilla erotuksesta.

4. Lasketaan kunnan *laskennalliset verotulot asukasta kohti* siten, että sinä vuotena, minkä tilinpäätöksestä on kysymys, toimitetussa verotuksessa asukasta kohti määrättyjen veroäyrien luvulla kerrotaan samaa verotusta varten kaikissa kunnissa vahvistettujen veroäyrin hintojen veroäyrien määrällä punnittu keskiarvo. Näin saatua tulosta korotetaan yhdellä prosentilla jokaista täyttä kahta prosenttiyksikköä kohti, jolla asukasta kohti määrättyjen veroäyrien luku on yli 25 prosenttia suurempi kuin kaikkien kuntien vastaava keskiarvo, enintään kuitenkin 37 prosentilla, taikka alennetaan yhdellä prosentilla jokaista täyttä prosenttiyksikköä kohti, jolla sanottu veroäyrien määrä on yli 25 prosenttia pienempi kuin kaikkien kuntien vastaava keskiarvo, enintään kuitenkin 75 prosentilla.

Kunnan vertausluku saadaan vähentämällä edellä mainituilta kolmelta vuodelta laskennallisista nettomenoista asukasta kohti laskennalliset verotulot asukasta kohti sekä laskemalla näiden erotusten keskiarvo.

Kaikkien *kuntien vertauslukujen keskiarvo* lasketaan vertausluvuista asukasluvulla punnittuna keskiarvona.

3 §.

Kunnan *tarkistettu vertausluku* lasketaan tekemällä vertauslukuun lisäyksiä tai vähennyksiä seuraavilla perusteilla:

1. Milloin kunnan asukasluku on sen vuoden alussa, jona kantokykyluokitus toimitetaan, ollut ainakin 9 prosenttia suurempi kuin kolme vuotta aikaisemmin, vertauslukuun lisätään 7.5 prosenttia kuntien vertauslukujen keskiarvosta ja lisäksi 1.25 prosenttia sanotusta keskiarvosta jokaiselta täydeltä prosentilta, jolla väkiluvun lisäys on ylittänyt 9 prosenttia, kuitenkin niin, että vertauslukuun lisätään enintään 30 prosenttia keskiarvosta.

2. Milloin kunnan asukasluku on 1 kohdassa mainitun vuoden alussa ollut ainakin 3 prosenttia pienempi kuin kolme vuotta aikaisemmin, vertauslukuun lisätään 3.75 prosenttia kuntien vertauslukujen keskiarvosta ja lisäksi 0.625 prosenttia sanotusta keskiarvosta jokaiselta täydeltä prosentilta, jolla väkiluvun vähentyminen on ylittänyt 3 prosenttia, kuitenkin niin, että vertauslukuun lisätään enintään 15 prosenttia keskiarvosta.

3. Milloin 2 §:n 1 momentissa mainittuina vuosina toimitetuissa verotuksissa sovellettujen kunnan veroäyrin hintojen keskiarvo on ollut ainakin 1,25 penniä suurempi kuin kuntien keskimääräisten veroäyrin hintojen vastaavan ajan keskiarvo, vertauslukuun lisätään tasaisesti nousevan asteikon mukaisesti vähintään 2.5 prosenttia ja enintään 30 prosenttia kuntien vertauslukujen keskiarvosta, siten että 30 prosentin lisäys tehdään, jos veroäyrin hintojen keskiarvojen erotus on ollut ainakin 4 penniä.

4. Milloin 2 §:n 1 momentissa mainittuina vuosina toimitetuissa verotuksissa sovellettujen kunnan veroäyrin hintojen keskiarvo on ollut ainakin 1,25 penniä pienempi kuin kuntien keskimääräisten veroäyrin hintojen vastaavan ajan keskiarvo, vertausluvusta vähennetään vastaavat määrät, mitkä 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa siihen lisätään.

4 §.

Kuntien jakamiseksi kymmeneen *kantokykyluokkaan* laaditaan kuntien vertauslukuihin ja asukasmääriin perustuva asteikko. Sen perusluku on vertauslukujensa mukaiseen järjestykseen asetettujen kuntien asukasmäärien keskusarvoa eli mediaania vastaava vertausluku. Tämä perusluku on kahden keskimmäisen luokan välisenä rajana. Muiden luokkien väliset rajat lasketaan lisäämällä peruslukuun ja vähentämällä siitä 40, 80, 120 ja 160 prosenttia vuosilta 1962—64 lasketusta kuntien vertauslukujen perusluvusta, joka on tarkistettu rahan arvon muuttamista vastaavasti.

Luokat numeroidaan yhdestä kymmeneen siten, että suurimmat vertausluvut kuuluvat ensimmäiseen luokkaan.

5 §.

Kunnat sijoitetaan kantokykyluokkiin soveltaen kunnan tarkistettua vertauslukua ja 4 §:ssä tarkoitettua asteikkoa. Kunnan luokkaa ei kuitenkaan muuteta edelliseksi vuodeksi vahvistetusta luokasta, jos kunnan vertausluku enintään määrällä, joka vastaa 5 prosenttia asteikon perusluvusta, ylittää luokan ylärajan tai alittaa sen alarajan.

Milloin kunta on poikkeuksellisen velkaantunut taikka kaupunkien erityiset rasitukset, kunnan kaksikielisyys, erityisen vaikeat liikenneyhteydet tai muu erityinen syy muodostaa kunnan taloutta olennaisesti rasittavan tekijän, kunnan kantokykyluokkaa voidaan harkinnan perusteella alentaa yhdellä luokalla.

Jos kunnan taloutta on hoidettu ilmeisen epätarkoituksenmukaisesti ja tästä on aiheutunut kunnan menojen ja veroäyrin hinnan olennaista nousua tai jos kunta on jättänyt perimättä yleisesti kannettavia tuloja, joilla on olennainen merkitys, kunnan kantokykyluokkaa voidaan harkinnan perusteella korottaa yhdellä luokalla.

Kunta sijoitetaan kuitenkin enintään kaksi luokkaa ylempään tai alempaan luokkaan kuin miksi sen luokka on edellisenä vuotena toimitetussa kantokykyluokituksessa vahvistettu.

6 §.

Milloin kunnallisessa jaotuksessa on kunnan osalta jonakin kolmesta edellisestä vuodenvaihteesta tapahtunut tai seuraavana vuodenvaihteena tapahtuu muutoksia, jotka eivät ole vähäisiä, 2 ja 3 §:ssä tarkoitetut laskelmat suoritetaan tarpeellisilta osin arvioiden siten, että ne vastaavat seuraavana vuotena

voimassa ollutta tai voimaan tulevaa jaotusta. Laskelmat voidaan suorittaa arvioiden myös, milloin kunta ei ole määräaikana antanut laskelman perusteeksi asetettavia tietoja tai annetut tiedot ovat ilmeisesti virheellisiä.

7 §.

Kantokykyluokituksen vahvistaa sisäasiainministeriön esityksestä valtioneuvosto.

Sisäasiainministeriön avuksi asetetaan toimikunta, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus kantokykyluokitukseksi ja antaa lausuntoja luokituksen soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Toimikunnassa tulee kuntien keskusjärjestöillä olla edustajansa.

8 §.

Kantokykyluokituksessa tarvittavat tiedot kokoaa ja laskutoimitukset suorittaa tilastollinen päätoimisto.

Kunnat ovat velvolliset antamaan tilastolliselle päätoimistolle sekä 7 §:n 2 momentissa mainitulle toimikunnalle ja sisäasiainministeriölle kantokykyluokitusta varten tarvittavat tiedot ja selvitykset.

9 §.

Valtioneuvoston päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Milloin kunta katsoo, että sen kantokykyluokka on vahvistettu virheellisesti, kunnallishallituksella on oikeus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun päätös kantokykyluokituksen vahvistamisesta on julkaistu asetuskokoelmassa, tehdä valtioneuvostolle kirjallinen vaatimus päätöksen oikaisemisesta kunnan kohdalta. Asiassa annettuun päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta niin kuin muutoksenhausta valtioneuvoston päätökseen on säädetty.

Ylimääräinen muutoksenhaku päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu, ei ole sallittu ennen kuin 2 momentissa mainittu oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika on kulunut umpeen.

10 §.

Tarkemmat määräykset tässä laissa tarkoitettujen laskelmien suorittamisesta ja muusta tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

Kun kantokykyluokitus vuodeksi 1969 vahvistetaan, käytetään 5 §:n 4 momentin säännöstä sovellettaessa vertausperusteena työllisyyslain (331/63) nojalla viimeksi vahvistettua kuntien kantokykyluokitusta.

Tätä lakia ei sovelleta kuntien kantokykyluokitukseen koulujärjestelmän perusteista annetun lain (/) nojalla.

Laki

työllisyyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1963 annetun työllisyyslain (331/63) 9 §:n 1, 2 ja 5 momentti seuraavasti:

9 §.

Työhönsijoitusosuuksiensa määräämistä varten kunnat jaetaan viiteen ryhmään sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (/) mukaiseen kantokykyluokkaan kunta kuuluu sekä minkä verran kunnalla on investointiluontoisia töitä ja tarvetta niiden suorittamiseen ottaen huomioon kunnan asutusmuoto ja elinkeinorakenne, väestön muuttoliike ja taajamakehitys sekä muut asiaan vaikuttavat seikat. Ryhmityksen vahvistaa kalenterivuodeksi kerrallaan valtioneuvosto sen jälkeen kun kuntien keskusjärjestöille on varattu tilaisuus antaa siitä lausuntonsa.

Kunnan työhönsijoitusosuus käsittää seuraavan määrän työntekijöitä laskettuna kunnassa edellisenä vuotena henkikirjoitettujen asukasten luvusta:

Kantokykyluokka	I	II	III	IV	V
1	0.20	0.25	0.38	0.59	0.88
2	0.25	0.31	0.45	0.67	0.97
3	0.30	0.37	0.52	0.75	1.06
4	0.35	0.43	0.59	0.83	1.15
5	0.40	0.49	0.66	0.91	1.24
6	0.45	0.55	0.73	0.99	1.33
7	0.50	0.61	0.80	1.07	1.42
8	0.56	0.69	0.89	1.17	1.53
9	0.64	0.79	1.01	1.31	1.68
10	0.76	0.94	1.18	1.51	1.90

Muutoksen hakemisesta valtioneuvoston päätökseen 1 momentissa mainitun ryhmityksen vahvistamisesta on vastaavasti voimassa, mitä kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa on säädetty muutoksen hakemisesta valtioneuvoston päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran määrättäessä kuntien työhönsijoitusosuudet vuodeksi 1969.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 62 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä marraskuuta 1960 annetussa laissa (466/60), seuraavasti:

62 §.

Valtio, kunnat ja eläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden tukiosien kustannuksista. Kunnan osuus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (/) mukaiseen kantokykyluokkaan se kuuluu, ja on

1 luokassa	7.5	prosenttia
2 „	10.6	„
3 „	13.3	„
4 „	16.0	„
5 „	18.7	„
6 „	21.4	„
7 „	24.1	„
8 „	26.8	„
9 „	29.5	„
10 „	32.6	„

kunnan 2 momentissa sanotulla tavalla lasketusta kustannusosuusperusteesta, kuitenkin niin, ettei osuus jaettuna kunnassa edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien luvulla nouse valtioneuvoston vahvistamaa enimmäismäärää suuremmaksi. Eläkelaitoksen osuus kustannuksista on 15 prosenttia maksettujen tukiosien yhteismäärästä, ja valtio vastaa tukiosien kustannuksista muulta kuin edellä mainitulta osalta.

Sosiaaliministeriö vahvistaa 2 momentissa tarkoitetut painoluvut. Kunnallisen jaotuksen muuttuessa tai muiden painavien syiden vaatiessa voi painolukujen vahvistaminen tapahtua ennen 2 momentissa säädetyn kolmivuotiskauden päättymistä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1969.

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 86 ja 106 §, sellaisena kuin viimeksi mainittu on muutettuna 30 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (310/67), näin kuuluviksi:

86 §.

Paikallisteiden pidosta suoritettava korvaus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettuun kantokykyluokkaan kunta kuuluu, ja 87 §:ssä säädettyjen perusteiden nojalla.

106 §.

Päätös tiesuunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakkauttamisesta sekä päätös, joka annetaan 50 §:n 1 momentin nojalla, tai 52 §:n 2 momentin nojalla annettu kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätös on annettava julkipanon jälkeen, ja valitusaika luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1969.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sisäasiainministeri *Martti Viitanen.*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi kuntien kantokykyluokituksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 19 päivänä syyskuuta 1967 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 86. Asian yhteydessä valiokunta on käsitellyt sille 27 päivänä toukokuuta 1966 lähetetyn ed. Sarjalan ym. lakialoitteen n:o 144 (1966 vp.), 28 päivänä helmikuuta 1967 lähetetyn ed. Sileäkankaan ym. lakialoitteen n:o 64 ja 26 päivänä syyskuuta 1967 lähetetyn ed. Sarjalan ym. lakialoitteen n:o 151, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen laiksi kuntien kantokykyluokituksesta sekä 3 päivänä kesäkuuta 1966 lähetetyt seuraavat toivomusaloitteet: ed. Sarjalan n:o 413 toimenpiteistä kuntien yleisen kantokykyluokituksen soveltamiseksi valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon, ed. Lahtelan ym. n:o 417 kuntien valtionapusäännösten muuttamisesta valtionavun saattamiseksi kunnan veroäyristä riippuvaksi ja ed. Leinosen ym. n:o 418 (kaikki 1966 vp.) kuntien valtionapujärjestelmän epäkohtien korjaamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina opetusministeri R. H. Oittista, sisäasiainministeri Martti Viitasta, sisäasiainministeriön kansliapäällikköä, hallitusneuvos Arno Hannusta, hallitusneuvos Voitto Kalliota opetusministeriöstä, hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaaliministeriöstä, hallitusneuvos Veijo Vuorimiestä ja ylitarkastaja Vilppu Peltomäekä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä, Ahvenanmaan maaneuvosta Martin Isakssonia ja maakuntahallituksen jäsentä Alarik Häggblomia, osastopäällikkö Veikko Katajaista kansaneläkelaitoksesta, johtaja L. O. Johansonia ja pääsihteeri Eero Vahteraa Suomen Kaupunkiliitosta, osastopäällikkö Olli Paasiota Maalaiskuntien Liitosta, johtaja Jacob Södermania Finlands svenska landskommuners förbundista ja johtaja Heikki Simolaa Sairaalaliitosta valiokunta esittää seuraavaa.

Valiokunta pitää valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon ja kuntien taloudellisen kantokyvyn määräämisen perusteeksi tarkoitetun kuntien kantokykyluokituksen aikaansaamista välttämättömänä. Valiokunta katsoo asianmukaiseksi, että kantokykyluokituksen olennaiset perusteet säännellään lailla ja vain tarkemmat määräykset laskelmien suorittamisesta ja lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on tarkoitettu määräaikaiseksi siten, että sen säännösten mukaan kantokykyluokitus toimitettaisiin vuosiksi 1969—1971. Vaikka koeluokitukset vuosilta 1966 ja 1967 ovat jo suoritetut ja myös vuodeksi 1968 suoritetaan lakiehdotuksen säännösten mukainen koeluokitus, valiokunta yhtyy siihen, että laki olisi vain määräaikainen ja vasta saatavien kokemusten perusteella säädettäisiin pysyvä laki, joka johtaisi mahdollisimman oikeudenmukaisiin tuloksiin.

Lakiehdotuksen soveltamissäännösten mukaan lakia ei sovellettaisi kuntien kantokykyluokitukseen koulujärjestelmän perusteista annettavan lain nojalla. Kun jo kansakoulutoimen hoidosta kunnille aiheutuvat menot ovat erittäin suuret ja valtion osuudet ovat kuntien taloudessa merkittävä tekijä, tulee peruskoulu-uudistus aiheuttamaan kuntien taloudelle kasvavia vaikeuksia. Tämän vuoksi olisi asianmukaista, että kantokykyluokitusta voitaisiin soveltaa myös peruskoulun ylläpitämiseen suoritettaviin valtion osuuksiin. Esityksen perusteluissa mainituista syistä ja kun laki olisi määräaikainen, eikä kouluuudistus lain voimassaoloaikana vielä aiheuttane kunnille sanottavia menojen lisäyksiä, valiokunta katsoo kuitenkin voivansa puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä tältä osalta.

Lopullista lakia valmisteltaessa olisi koululainsäädäntö kuitenkin otettava huomioon.

Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksymistä muilta osilta muuttamattomana, mutta koska valiokunta katsoo, että myös saaristo-olosuhteista tai niihin verrattavista syistä johtuva asutuksen hajanaisuus muodostaa kunnan taloutta olennaisesti rasittavan tekijän, valiokunta on tehnyt sitä koskevan lisäyksen niihin 5 §:n 2 momentissa lueteltuihin erityisiin syihin, joilla kunnan laskennallista kantokykyluokkaa voidaan harkinnan perusteella alentaa.

Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän toisen, kolmannen ja neljännen lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

Kun puheena olevien lakien kaikkia vaikutuksia koeluokituksista huolimatta ei ennakolta voida arvioida, valiokunta edellyttää, ettei valtiolle kuuluvia menoja kantokykyluokituksen perusteella siirretä kuntien vastattavaksi sekä että hallitus tarkoin seuraa säännösten soveltamista käytännössä, ja mikäli luokitus johtaa kohtuuttomuuksiin, ne oikaistaan ja eduskunnalle annetaan sellaiset esitykset, joihin ilmenee aihetta. Valiokunta edellyttää myös, että määräraha avustuksiksi vaikeuksiin joutuneille kunnille edelleenkin sisällytetään valtion tulo- ja menoarvioon ja määrärahaa mahdollisuuksien mukaan korotetaan.

Samalla valiokunta kiinnittää huomiota aineellisen verolainsäädännön uudistamisen viipymisen kunnille aiheuttamiin vaikeuksiin, vanhojen kaupunkien erityisrasitusten poistamista koskevien selvitysten nopean loppuunsaattamisen tarpeellisuuteen ja kansaneläkelain mukaisten kunnan tukiosakustannusten alentamismahdollisuuksiin sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon kokonaisuudistuksen aikaansaamiseen.

Lakialoitteeseen n:o 144 (1966 vp.) sisältyy sama ehdotus laiksi kuntien yleisestä kantokykyluokituksesta kuin hallituksen esityksen perusteluissa mainittuun vuoden 1964 valtiopäiville annettuun, sittemmin rauenneeseen hallituksen esitykseen n:o 191.

Lakialoitteeseen n:o 64 sisältyy samankaltainen ehdotus laiksi kuntien kantokykyluokituksesta kuin nyt puheena olevaan hallituksen esitykseenkin, kuitenkin siten, että laki olisi pysyvä ja siinä ei olisi rajoitusta koulujärjestelmän perusteista annettavaan lakiin nähden, minkä ohessa eräät vertausluvun laskemista koskevat säännökset ovat poikkeavia.

Lakialoitteeseen n:o 151 sisältyvä lakiehdotus poikkeaa hallituksen esitykseen sisältyvästä ensimmäisestä lakiehdotuksesta siten, ettei siinä ole rajoitusta koulujärjestelmän perusteista annettavaan lakiin nähden ja 2 §:n 1 momentin 4 kohdan 2 lauseen sanamuto on seuraava: Näin saatua tulosta korotetaan yhdellä prosentilla jokaista täyttä prosenttiyksikköä kohti, jolla asukasta kohti määrättyjen veroäyrien luku on suurempi kuin kaikkien kuntien vastaava keskiarvo, enintään kuitenkin 75 prosentilla, taikka alennetaan yhdellä prosentilla jokaista täyttä prosenttiyksikköä kohti, jolla sanottu veroäyrien määrä on pienempi kuin kaikkien kuntien vastaava keskiarvo, enintään kuitenkin 75 prosentilla. Lisäksi lakiehdotuksen 2 §:ssä ei ole 3 momenttia ja 5 §:n 2 momenttiin on kantokykyluokan alentamisen perusteeksi lisätty asutuksen hajanaisuus.

Puoltaessaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä valiokunta ehdottaa, että edellä mainittuihin lakialoitteisiin sisältyvät lakiehdotukset ja puheena olevat toivomusaloitteet hylättäisiin.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

kuntien kantokykyluokituksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—4 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Milloin kunta on poikkeuksellisen velkaantunut taikka kaupunkien erityiset rasitukset, kunnan kaksikielisyys, *saaristo-olosuhteista tai niihin verrattavista syistä johtuva asutuksen hajanaisuus,* erityisen vaikeat liikenneyhteydet tai muu erityinen syy muodostaa kunnan taloutta olennaisesti rasittavan tekijän, kunnan kantokykyluokkaa voidaan harkinnan perusteella alentaa yhdellä luokalla.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

6—10 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännökset.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän toisen, kolmannen ja neljännen lakiehdotuksen muuttamattomina.

Edelleen valiokunta ehdottaa,

että edellä mainittuihin lakialoitteisiin n:o 144 (1966 vp.), 64 ja 151 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että edellä mainitut toivomusaloitteet n:o 413, 417 ja 418 (kaikki 1966 vp.) hylättäisiin.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovaat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja V. A. Virtanen, jäsenet Aalto, Asunta, Friman, Honkanen, Kangas, L. Koskinen, Kull, Mäkelä, Mäki, Mäkinen, Niskanen, Rytkönen ja Sinisalo sekä varajäsen Sileäkangas.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 114 hallituksen esityksen johdosta laiksi kuntien kantokykyluokituksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian sekä sen yhteydessä lakialoitteet: ed. Sarjalan ym. n:o 144 (1966 vp.), ed. Sileäkankaan ym. n:o 64 ja ed. Sarjalan ym. n:o 151, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 24 tehtyjä ehdotuksia jäljempänä näkyvin muodollisin korjauksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin siten, että lakiehdotuksen soveltamissäännöksen 2 momentista poistetaan siihen merkityt sulkumerkit viivoineen; ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen, kolmas ja neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 144 (1966 vp.), 64 ja 151 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsngissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kuntien kantokykyluokituksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Eduskunnalle on annetun Hallituksen esitys N:o 86 laiksi kuntien kantokykyluokituksesta ja siihen liittyviksi laeiksi, ja Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 24 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 114.

Kun esitykseen sisältyvien lakiehdotusten kaikkia vaikutuksia koeluokituksista huolimatta ei ennakolta voida arvioida, Eduskunta lausuu edellyttävänsä, ettei valtiolle kuuluvia menoja kantokykyluokituksen perusteella siirretä kuntien vastattavaksi sekä että Hallitus tarkoin seuraa säännösten soveltamista käytännössä, ja mikäli luokitus johtaa kohtuuttomuuksiin, ne oikaistaan, ja Eduskunnalle annetaan sellaiset esitykset, joihin ilmenee aihetta. Eduskunta edellyttää myös, että määräraha avustuksiksi vaikeuksiin joutuneille kunnille edelleenkin sisällytetään valtion tulo- ja menoarvioon ja määrärahaa mahdollisuuksien mukaan korotetaan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kuntien kantokykyluokituksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa varten sekä käytettäväksi muutoin kuntien taloudellisen kantokyvyn määräämisen perusteena toimitetaan kuntien kantokykyluokitus kalenterivuodeksi kerrallaan ennen edellisen vuoden loppua.

Kantokykyluokitus toimitetaan vuosiksi 1969—1971 siten, kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Kantokykyluokitusta varten lasketaan jokaiselle kunnalle *vertausluku*. Sitä varten laaditaan kantokykyluokituksen toimittamisvuotta edeltäneiltä kolmelta vuodelta tehtyjen kunnan tilinpäätösten perusteella seuraavat laskelmat:

1. Lasketaan kunnan *menojen kokonaismäärä asukasta kohti* tilinpäätöksestä siten poiketen, että poistot valtionosuus- tai valtionapusaatavista ja arvioitu rahoitusvajaus jätetään menoina huomioon ottamatta sekä että tilinpäätöksen osoittamiin menoihin lisätään määrä, jolla kunnan pysyväisten rahastojen pääomat ja siirtyneet siirtomäärärahat ovat vuoden aikana vähentyneet, tai vähennetään määrä, jolla ne ovat sanottuna aikana lisääntyneet.

2. Lasketaan kunnan *nettomenot asukasta kohti* siten, että menojen 1 kohdassa sanotulla tavalla tarkistetusta kokonaismäärästä asukasta kohti vähennetään asukasta kohti lasketut muut tulot paitsi valtionavut, arvioitu rahoitussäästö sekä säännönmukaisen kunnallisveron tuotto.

3. Milloin kunnan nettomenot asukasta kohti ovat suuremmat kuin kaikkien kuntien vastaavien menojen asukasluvulla punnittu keskiarvo, kunnan *laskennalliset nettomenot asukasta kohti* lasketaan lisäämällä edellä mainittuun keskiarvoon kunnan nettomenojen asukasta kohti ja sanotun keskiarvon erotuksesta osuus, joka tasaisesti alenee, niin että erotuksen ollessa 50 prosenttia keskiarvosta tai suurempi, laskennallisiksi nettomenoiksi asukasta kohti otetaan sanottu keskiarvo lisättynä 50 prosentilla erotuksesta.

4. Lasketaan kunnan *laskennalliset verotulot asukasta kohti* siten, että sinä vuotena, minkä tilinpäätöksestä on kysymys, toimitetussa verotuksessa asukasta kohti määrättyjen veroäyrien luvulla kerrotaan samaa verotusta varten kaikissa kunnissa vahvistettujen veroäyrin hintojen veroäyrien määrällä punnittu keskiarvo. Näin saatua tulosta korotetaan yhdellä prosentilla jokaista täyttä kahta prosenttiyksikköä kohti, jolla asukasta kohti määrättyjen veroäyrien luku on yli 25 prosenttia suurempi kuin kaikkien kuntien vastaava keskiarvo, enintään kuitenkin

37 prosentilla, taikka alennetaan yhdellä prosentilla jokaista täyttä prosenttiyksikköä kohti, jolla sanottu veroäyrien määrä on yli 25 prosenttia pienempi kuin kaikkien kuntien vastaava keskiarvo, enintään kuitenkin 75 prosentilla.

Kunnan vertausluku saadaan vähentämällä edellä mainituilta kolmelta vuodelta laskennallisista nettomenoista asukasta kohti laskennalliset verotulot asukasta kohti sekä laskemalla näiden erotusten keskiarvo.

Kaikkien *kuntien vertauslukujen keskiarvo* lasketaan vertausluvuista asukasluvulla punnittuna keskiarvona.

3 §.

Kunnan *tarkistettu vertausluku* lasketaan tekemällä vertauslukuun lisäyksiä tai vähennyksiä seuraavilla perusteilla:

1. Milloin kunnan asukasluku on sen vuoden alussa, jona kantokykyluokitus toimitetaan, ollut ainakin 9 prosenttia suurempi kuin kolme vuotta aikaisemmin, vertauslukuun lisätään 7.5 prosenttia kuntien vertauslukujen keskiarvosta ja lisäksi 1.25 prosenttia sanotusta keskiarvosta jokaiselta täydeltä prosentilta, jolla väkiluvun lisäys on ylittänyt 9 prosenttia, kuitenkin niin, että vertauslukuun lisätään enintään 30 prosenttia keskiarvosta.

2. Milloin kunnan asukasluku on 1 kohdassa mainitun vuoden alussa ollut ainakin 3 prosenttia pienempi kuin kolme vuotta aikaisemmin, vertauslukuun lisätään 3.75 prosenttia kuntien vertauslukujen keskiarvosta ja lisäksi 0.625 prosenttia sanotusta keskiarvosta jokaiselta täydeltä prosentilta, jolla väkiluvun vähentyminen on ylittänyt 3 prosenttia, kuitenkin niin, että vertauslukuun lisätään enintään 15 prosenttia keskiarvosta.

3. Milloin 2 §:n 1 momentissa mainittuina vuosina toimitetuissa verotuksissa sovellettujen kunnan veroäyrin hintojen keskiarvo on ollut ainakin 1,25 penniä suurempi kuin kuntien keskimääräisten veroäyrin hintojen vastaavan ajan keskiarvo, vertauslukuun lisätään tasaisesti nousevan asteikon mukaisesti vähintään 2.5 prosenttia ja enintään 30 prosenttia kuntien vertauslukujen keskiarvosta, siten että 30 prosentin lisäys tehdään, jos veroäyrin hintojen keskiarvojen erotus on ollut ainakin 4 penniä.

4. Milloin 2 §:n 1 momentissa mainittuina vuosina toimitetuissa verotuksissa sovellettujen kunnan veroäyrin hintojen keskiarvo on ollut ainakin 1,25 penniä pienempi kuin kuntien keskimääräisten veroäyrin hintojen vastaavan ajan keskiarvo, vertausluvusta vähennetään vastaavat määrät, mitkä 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa siihen lisätään.

4 §.

Kuntien jakamiseksi kymmeneen *kantokykyluokkaan* laaditaan kuntien vertauslukuihin ja asukasmääriin perustuva asteikko. Sen perusluku on vertauslukujensa mukaiseen järjestykseen asetettujen kuntien asukasmäärien keskusarvoa eli mediaania vastaava vertausluku. Tämä perusluku on kahden keskimmäisen luokan välisenä rajana. Muiden luokkien väliset rajat lasketaan lisäämällä peruslukuun ja vähentämällä siitä 40, 80, 120 ja 160 prosenttia vuosilta 1962—64 lasketusta kuntien vertauslukujen perusluvusta, joka on tarkistettu rahan arvon muuttamista vastaavasti.

Luokat numeroidaan yhdestä kymmeneen siten, että suurimmat vertausluvut kuuluvat ensimmäiseen luokkaan.

5 §.

Kunnat sijoitetaan kantokykyluokkiin soveltaen kunnan tarkistettua vertauslukua ja 4 §:ssä tarkoitettua asteikkoa. Kunnan luokkaa ei kuitenkaan muuteta edelliseksi vuodeksi vahvistetusta luokasta, jos kunnan vertausluku enintään määrällä, joka vastaa 5 prosenttia asteikon perusluvusta, ylittää luokan ylärajan tai alittaa sen alarajan.

Milloin kunta on poikkeuksellisen velkaantunut taikka kaupunkien erityiset rasitukset, kunnan kaksikielisyys, saaristo-olosuhteista tai niihin verrattavista syistä johtuva asutuksen hajanaisuus, erityisen vaikeat liikenneyhteydet tai muu erityinen syy muodostaa kunnan taloutta olennaisesti rasittavan tekijän, kunnan kantokykyluokkaa voidaan harkinnan perusteella alentaa yhdellä luokalla.

Jos kunnan taloutta on hoidettu ilmeisen epätarkoituksenmukaisesti ja tästä on aiheutunut kunnan menojen ja veroäyrin hinnan olennaista nousua tai jos kunta on jättänyt perimättä yleisesti kannettavia tuloja, joilla on olennainen merkitys, kunnan kantokykyluokkaa voidaan harkinnan perusteella korottaa yhdellä luokalla.

Kunta sijoitetaan kuitenkin enintään kaksi luokkaa ylempään tai alempaan luokkaan

kuin miksi sen luokka on edellisenä vuotena toimitetussa kantokykyluokituksessa vahvistettu.

6 §.

Milloin kunnallisessa jaotuksessa on kunnan osalta jonakin kolmesta edellisestä vuodenvaihteesta tapahtunut tai seuraavana vuodenvaihteena tapahtuu muutoksia, jotka eivät ole vähäisiä, 2 ja 3 §:ssä tarkoitetut laskelmat suoritetaan tarpeellisilta osin arvioiden siten, että ne vastaavat seuraavana vuotena voimassa ollutta tai voimaan tulevaa jaotusta. Laskelmat voidaan suorittaa arvioiden myös, milloin kunta ei ole määräaikana antanut laskelman perusteeksi asetettavia tietoja tai annetut tiedot ovat ilmeisesti virheellisiä.

7 §.

Kantokykyluokituksen vahvistaa sisäasiainministeriön esityksestä valtioneuvosto.

Sisäasiainministeriön avuksi asetetaan toimikunta, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus kantokykyluokitukseksi ja antaa lausuntoja luokituksen soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Toimikunnassa tulee kuntien keskusjärjestöillä olla edustajansa.

8 §.

Kantokykyluokituksessa tarvittavat tiedot kokoaa ja laskutoimitukset suorittaa tilastollinen päätoimisto.

Kunnat ovat velvolliset antamaan tilastolliselle päätoimistolle sekä 7 §:n 2 momentissa mainitulle toimikunnalle ja sisäasiainministeriölle kantokykyluokitusta varten tarvittavat tiedot ja selvitykset.

9 §.

Valtioneuvoston päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Milloin kunta katsoo, että sen kantokykyluokka on vahvistettu virheellisesti, kunnallishallituksella on oikeus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun päätös kantokykyluokituksen vahvistamisesta on julkaistu asetuskokoelmassa, tehdä valtioneuvostolle kirjallinen vaatimus päätöksen oikaisemisesta kunnan kohdalta. Asiassa annettuun päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta niin kuin muutoksenhausta valtioneuvoston päätökseen on säädetty.

Ylimääräinen muutoksenhaku päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu, ei ole sallittu ennen kuin 2 momentissa mainittu oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika on kulunut umpeen.

10 §.

Tarkemmat määräykset tässä laissa tarkoitettujen laskelmien suorittamisesta ja muusta tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

Kun kantokykyluokitus vuodeksi 1969 vahvistetaan, käytetään 5 §:n 4 momentin säännöstä sovellettaessa vertausperusteena työllisyyslain (331/63) nojalla viimeksi vahvistettua kuntien kantokykyluokitusta.

Tätä lakia ei sovelleta kuntien kantokykyluokitukseen koulujärjestelmän perusteista annetun lain nojalla.

Laki

työllisyyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1963 annetun työllisyyslain (331/63) 9 §:n 1, 2 ja 5 momentti seuraavasti:

9 §.

Työhönsijoitusosuuksiensa määräämistä varten kunnat jaetaan viiteen ryhmään sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (/) mukaiseen kantokykyluokkaan kunta kuuluu sekä minkä verran kunnalla on investointiluontoisia töitä ja tarvetta niiden suorittamiseen ottaen huomioon kunnan asutusmuoto ja elinkeinorakenne, väestön muuttoliike ja taajamakehitys sekä muut asiaan vaikuttavat seikat. Ryhmityksen vahvistaa kalenterivuodeksi kerrallaan valtioneuvosto sen jälkeen kun kuntien keskusjärjestöille on varattu tilaisuus antaa siitä lausuntonsa.

Kunnan työhönsijoitusosuus käsittää seuraavan määrän työntekijöitä laskettuna kunnassa edellisenä vuotena henkikirjoitettujen asukasten luvusta:

Kantokykyluokka	I	II	III	IV	V
1	0.20	0.25	0.38	0.59	0.88
2	0.25	0.31	0.45	0.67	0.97
3	0.30	0.37	0.52	0.75	1.06
4	0.35	0.43	0.59	0.83	1.15
5	0.40	0.49	0.66	0.91	1.24
6	0.45	0.55	0.73	0.99	1.33
7	0.50	0.61	0.80	1.07	1.42
8	0.56	0.69	0.89	1.17	1.53
9	0.64	0.79	1.01	1.31	1.68
10	0.76	0.94	1.18	1.51	1.90

Muutoksen hakemisesta valtioneuvoston päätökseen 1 momentissa mainitun ryhmityksen vahvistamisesta on vastaavasti voimassa, mitä kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa on säädetty muutoksen hakemisesta valtioneuvoston päätökseen, jolla kantokykyluokitus on vahvistettu.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran määrättäessä kuntien työhönsijoitusosuudet vuodeksi 1969.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 62 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä marraskuuta 1960 annetussa laissa (466/60), seuraavasti:

62 §.

Valtio, kunnat ja eläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden tukiosien kustannuksista. Kunnan osuus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (/) mukaiseen kantokykyluokkaan se kuuluu, ja on

1	luokassa	7.5	prosenttia
2	„	10.6	„
3	„	13.3	„
4	„	16.0	„
5	„	18.7	„
6	„	21.4	„
7	„	24.1	„
8	„	26.8	„
9	„	29.5	„
10	„	32.6	„

kunnan 2 momentissa sanotulla tavalla lasketusta kustannusosuusperusteesta, kuitenkin niin, ettei osuus jaettuna kunnassa edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien luvulla nouse valtioneuvoston vahvistamaa enimmäismäärää suuremmaksi. Eläkelaitoksen osuus kustannuksista on 15 prosenttia maksettujen tukiosien yhteismäärästä, ja valtio vastaa tukiosien kustannuksista muulta kuin edellä mainitulta osalta.

— — — — — — — — — — — — — —

Sosiaaliministeriö vahvistaa 2 momentissa tarkoitetut painoluvut. Kunnallisen jaotuksen muuttuessa tai muiden painavien syiden vaatiessa voi painolukujen vahvistaminen tapahtua ennen 2 momentissa säädetyn kolmivuotiskauden päättymistä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1969.

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 86 ja 106 §, sellaisena kuin viimeksi mainittu on muutettuna 30 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (310/67), näin kuuluviksi:

86 §.

Paikallisteiden pidosta suoritettava korvaus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettuun kantokykyluokkaan kunta kuuluu, ja 87 §:ssä säädettyjen perusteiden nojalla.

106 §.

Päätös tiesuunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakkauttamisesta sekä päätös, joka annetaan 50 §:n 1 momentin nojalla, tai 52 §:n 2 momentin nojalla annettu kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätös on annettava julkipanon jälkeen, ja valitusaika luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1969.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 1967 kolmanneksi lisämenoarvioksi. Sen yleisperusteluina esitetään seuraavaa:

Työllisyyden turvaaminen.

Eduskunnalle annettiin viime kevätistuntokauden lopulla kuluvan vuoden toinen lisämenoarvioesitys, jonka yleisperusteluissa selostettiin valtioneuvoston tammikuussa vahvistamaa vuoden 1967 työmäärärahojen ja työvoiman käyttöohjelmaa, sen täydennykseksi myöhemmin hyväksyttyä lisätyöohjelmaa sekä alkuvuoden työllisyystilannetta. Samalla kun lisämenoarviossa ehdotettiin eräitä lisäyksiä työmäärärahoihin, ilmoitettiin eduskunnalle, että valtioneuvosto tulee työllisyyden turvaamiseksi laatimaan toisen lisätyöohjelman loppuvuotta varten ja antamaan sen edellyttämän lisämenoarvioesityksen eduskunnalle syysistuntokauden alussa.

Työllisyystilanne on koko kuluneen kesän ajan ollut selvästi huonompi kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyyskorvausten maksaminen voitiin kuitenkin lopettaa heinäkuun alusta lukien. Edellä mainitussa kuluvan vuoden työohjelmassa ja I lisätyöohjelmassa oli viime tammi—heinäkuun ajalle varattu määrärahoja yhteensä 861 milj. mk. Heinäkuun loppuun mennessä näistä varoista oli käytetty 753 milj. mk. Vastaavana aikana vuotta aikaisemmin oli käytetty 720 milj. markkaa. Työohjelmissa varatuista määrärahoista on näin ollen 100 milj. markkaa siirtynyt käytettäväksi loppuvuonna, ohjelmassa edellytettyä ajankohtaa myöhäisempinä kuukausina. Valtion työvirastojen työvoiman määrä oli viime tammi—heinäkuulla keskimäärin 56 800 kuukaudessa vastaavan luvun oltua vuotta aikaisemmin 61 300. Työttömyyskorvausten maksamiseen oli heinäkuun loppuun mennessä käytetty noin 6.5 milj. markkaa, jolloin korvaustensaajien määrä on keskimäärin ollut 4 850 kuukaudessa. Vastaavat luvut vuotta aikaisemmin olivat 0.8 milj. markkaa ja keskimäärin 457 työntekijää kuukaudessa.

Syksyn työllisyystilanne.

Työllisyystilannetta arvioitaessa on yleisesti lähdetty siitä, että kuluvan syksyn työllisyystilanne tulee olemaan edellisvuotista vaikeampi. Valmistellessaan työllisyysohjelmaa loppuvuodeksi hallitus on lähinnä nojautunut kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoimaosaston ja sen alaisten työvoimapiirien päälliköiden arviointeihin. Niiden valossa näyttää siltä, että loppuvuoden työllisyystilanne on selvästi mutta ei olennaisesti edellisvuotista huonompi. Tämä on otettu huomioon suunniteltaessa toimenpiteitä kuluvaksi syyskaudeksi.

Työllisyyslain muuttaminen.

Työllisyyskysymyksen hoitamisessa on hallituksen mielestä pyrittävä entistä laajemmassa mitassa yhteistyöhön kuntien kanssa. Tässä tarkoituksessa on eduskunnalle annettu hallituksen esitys laiksi työllisyyslain muuttamisesta. Siinä ehdotetaan lain 12 §:ää muutettavaksi niin, että valtio ja kunnat voisivat sen jälkeen kun kunta on hoitanut oman työhönsijoitusosuutensa keskenään joustavasti sopia sellaisista, työllisyyden turvaamiseksi käynnistettävistä kuntien tai kuntayhtymien töistä, joista aiheutuviin kustannuksiin valtio osallistuisi. Näistä valtion avustuksista aiheutuvia menoja varten ehdotetaan tässä lisämenoarvioesityksessä lisäystä.

Syksyn työllisyysohjelma.

Suoritettujen tiedustelujen perusteella on eräiltä kunnilta, kuntayhtymiltä ja yhteisöiltä saatu ilmoitus siitä, että ne ovat —

mikäli rakennushankkeet valtion puolelta asianmukaisessa järjestyksessä hyväksytään — valmiit kuluvan syksyn aikana panemaan käyntiin sellaisia rakennustöitä, joihin ne asianomaisten lakien nojalla saavat valtiolta avustusta ja/tai lainaa. Nämä erilaisia oppilaitoksia, sairaaloita ja vajaamielislaitoksia koskevat rakennushankkeet, jotka tulevat kuluvan vuoden säännönmukaisen rakennustoiminnan lisäksi, on valtion puolesta hyväksytty sillä edellytyksellä, että kunta tai muu yhteisö huolehtii hankkeen rahoituksesta kuluvana vuonna ja saa avustusta ja/tai lainaa sanottuun tarkoitukseen vuoden 1968 tulo- ja menoarvioon otettavaksi ehdotetusta määrärahasta. Kaikkiin näitä hankkeita koskeviin päätöksiin sisältyy ehto, että valtion avustusta tai lainaa myönnetään vain, mikäli eduskunta osoittaa vuoden 1968 menoarviossa tarvittavat määrärahat. Aloittamalla nämä rakennustyöt samoin kuin muutkin valtion avustamat tai lainoittamat rakennustyöt aikaisemmin kuin edellisinä vuosina pyritään työt saamaan syyskaudella sellaiseen vaiheeseen, että ne sitoisivat tuntuvasti lisää työvoimaa tulevan talvikauden vaikeimpina työttömyysviikkoina.

Työllisyysohjelmaan on muutoin pyritty valitsemaan sellaisia töitä, jotka ovat mahdollisimman työvaltaisia ja jotka samalla palvelevat tuotannon kasvua. Erityistä huomiota on kiinnitetty metsänparannustöiden voimakkaaseen lisäämiseen, mikä osaltaan edistää tulevien vuosien puuraaka-aineen saannin turvaamista. Tässä tarkoituksessa asetettiin metsäalan ammattimiehistä kokoonpantu toimikunta kiireellisesti kartoittamaan niitä mahdollisuuksia, joita metsätalous saattoi tarjota kuluvaa syyskuuta varten. Lähinnä toimikunnan ehdotusten mukaisesti on työllisyysohjelmaan otettu varsin runsaasti erilaatuisia metsänparannustöitä, joita varten tarvittavia määrärahojen lisäysehdotuksia on sisällytetty tähän lisämenoarvioesitykseen. Näillä toimenpiteillä on laskettu voitavan sijoittaa valtion omiin metsiin yhteensä yli 2 100 työntekijää, joista metsähallinnon osuus on noin 1 600 ja puolustuslaitoksen osuus noin 500 työntekijää. Yksityismetsissä suoritettavissa metsänparannustöissä tulee ohjelman mukaan kuluvana syksynä työskentelemään noin 7 300 työntekijää, jolloin lisäys on noin 3 300 edelliseen syksyyn verrattuna. Tällä kertaa ehdotetaan myös, että valtio osallistuisi niihin kustannuksiin, jotka puunjalostusteollisuudelle aiheutuu siitä, että sen omistamissa metsissä käynnistetään kuluvana syyskautena sellaisia metsänparannustöitä, jotka muutoin olisivat tässä vaiheessa jääneet suorittamatta. Myös näihin avustuksiin, jotka merkitsevät noin 500 lisätyöpaikan avautumista, tarvittava määräraha ehdotetaan tässä lisämenoarvioesityksessä.

Valtion työvirastojen töissä varataan valtioneuvoston viime elokuun 8 päivänä vahvistamassa valtion töiden II lisätyöohjelmassa yli 7 600 lisätyöpaikkaa. Näistä yli 3 400 työpaikkaa varataan tie- ja vesirakennushallituksen työmailla. Tarkoituksena on tällöin laajentaa aikaisempia työmaita ja avata uusia, joilla kuluvan syyskauden aikana suoritettaisiin ne valmistavat työt ja muut toimenpiteet, jotka ovat edellytyksenä työvoiman lisäämiselle näillä työmailla tulevan talven työttömyyshuippujen aikana.

Myös valtion lainananto on entistä laajemmin ohjattu työllisyystilanteen edellyttämällä tavalla. Noin 175 milj. markkaan nousevien asuntolainojen ennakkovarausten mukaisesti aloitetaan rakennustyöt elo- ja lokakuun aikana. Vesihuoltolainoihin ehdotetaan aikaisemmin kuluvana vuonna jo myönnettyjen lainojen lisäksi annettavaksi kuluvana syyskautena suoritettavia töitä varten lainavarauksia vuoden 1968 tulo- ja menoarvion määrärahasta noin 8 milj. markkaa vastaava määrä.

Syksyn työllisyysohjelman lasketaan — valtion omat työt ja valtion avustamat työt yhteensä — tuovan kuluvaksi syyskaudeksi yli 14 000 lisätyöpaikkaa.

Lisäksi on vientimaksulainojen kuoletuksista kertyneistä varoista viime elokuun aikana myönnetty eri tarkoituksiin yhteensä lainoja noin 20 milj. markan määrästä. Lainat käytetään teollista kehittämistä tarkoittavan tutkimustoiminnan edellyttämien rakennusten ja laitteiden hankintaan, kaivosteollisuuden edistämiseen ym. Osa varoista käytetään jo kuluvan syyskauden aikana alkaviin rakennustöihin. Työllisyyslainoja on myönnetty ja tullaan käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa edelleenkin myöntämään erityisesti tuotannollisiin tarkoituksiin. Pääosa vientisatamia ylläpitäville kaupungeille tarkoitettuja lainoja varten kuluvan vuoden menoarviossa olevasta määrärahasta on työllisyysnäkökohtien mukaisesti myön-

netty Oulun ja Kemin kaupungeille. Suomen Pankin tytäryhtiön Mortgage Bank of Finland nimisen pankin ulkomailta saama n. 38 milj. markan laina on kokonaisuudessaan myönnetty valtionenemmistöisten tai yksityisten yritysten uusien teollisuuslaitosten rakentamiseen ns. kehitysalueille. Raha-automaattivaroista myönnettävät rakennusavustukset on aloitettu työllisyysehtojen alaisina ja niiden määrää lisätty työllisyysnäkökohtien perusteella.

Vesivoimalaitosten rakentaminen Pohjois- ja Itä-Suomeen.

Valtion ja työeläkejärjestelmää hoitavien eläkelaitosten ja -säätiöiden edustajien kesken käydyissä neuvotteluissa on päädytty suositukseen, jonka mukaan sanotut eläkelaitokset ja -säätiöt ovat ilmoittaneet ostavansa valtion vuosina 1967—1972 liikkeeseen laskettavia työllisyyslainaobligaatioita yhteensä noin 140 milj. markan määrästä. Näin saaduista varoista valtio myöntäisi edelleen voimalaitoslainoja, joiden avulla yhtiöt rakennuttaisivat voimalaitoksia seuraavasti: Kemijoki Oy Vanttauskosken voimalaitoksen Rovaniemen maalaiskuntaan, Pohjolan Voima Oy Raasakan voimalaitoksen Iin kuntaan ja Kuurnan Voima Oy Kuurnan voimalaitoksen Kontiolahden kuntaan. Voimalaitosten yhteinen kustannusarvio on noin 240 milj. markkaa. Niiden kuluvana syksynä aloitettavat rakennustyöt, jotka tullaan ajoittamaan työllisyysnäkökohtien mukaisesti, tarjoavat välittömästi rakennustöissä työpaikkoja yhteensä keskimäärin lähes tuhannelle työntekijälle ja vaikuttavat välillisesti työtilannetta turvaavasti myös sementti-, metalli- ym. teollisuudessa. Täten saatavat työpaikat tulevat syksyn työllisyysohjelman työpaikkojen lisäksi, sillä ohjelmaa hyväksyttäessä neuvottelut lainajärjestelyistä olivat vielä kesken. Kuluvan vuoden aikana näitä voimalaitostöitä varten myönnettäviin lainoihin ehdotetaan 7 milj. markkaa.

Työttömyyskorvaukset.

Työlinjan ohella on pakko edelleen soveltaa työttömyyskorvauslinjaa, kuitenkin siten, ettei korvauksensaajien suhteellista osuutta työhön sijoitettavien ja korvausta saavien yhteismäärästä lisätä. Saattaakseen työttömyyskorvaukset ja työttömyyskassoista maksettavat avustukset muuttunutta palkkatasoa vastaaviksi, valtioneuvosto on tulevan lokakuun alusta lukien korottanut näiden korvausten markkamääriä noin 12 %:lla. Kun niiden kuntien taloudellinen asema, joiden työvoimasta oleellinen osa ajoittain joutuu työttömyyskorvausten varaan, saattaa eräissä tapauksissa vaikeutua, harkitaan valtioneuvoston piirissä toimenpiteitä taloudellisesti heikoimpien kuntien tukemiseksi.

Ammattikurssit.

Työllisyyden turvaamista edistävän ammattikurssitoiminnan käynnissä pitämiseksi ehdotetaan tässä lisämenoarvioesityksessä asianomaisille momenteille lisämäärärahaa yhteensä 5 277 000 markkaa. Aloitettavat uudet kurssit tulevat, kuten aikaisempinakin vuosina, pidettäviksi pääasiassa alityöllisyysalueilla.

Kyproksella toimiva suomalainen valvontajoukko.

Käytännöllisistä syistä on tähän työllisyyslisämenoarvioesitykseen sisällytetty ne määrärahaehdotukset, jotka ovat tarpeen, jos Suomen Kyproksella olevan YK:n valvontajoukon toimiaikaa — kuten näyttää todennäköiseltä — jatketaan kuluvan syyskuun jälkeenkin. Tarkoitukseen ehdotetaan myönnettäväksi 2 763 000 markkaa. Vastaavasti on tulopuolelle voitu merkitä YK:lta aikaisemmin saatujen korvausten lisäksi nyt saadut 5 520 548 markkaa.

Budjetoitujen menojen ja tulojen kokonaismäärät.

Tässä lisämenoarvioesityksessä ehdotettavat menojen lisäykset jakaantuvat eri pääluokkien kohdalle seuraavasti:

	mk
6 Pl.	1 000 000
9 Pl.	900 000
11 Pl.	21 465 696
12 Pl.	28 197 000
13 Pl.	11 650 000
15 Pl.	8 460 000
18 Pl.	11 265 000
Lisäys menoihin mk	82 937 696

Lukuun ottamatta Kypros-joukoista saatavia korvauksia tulojen lisäyksiä ei tässä lisämenoarvioesityksessä ehdoteta, vaan niiden mahdollinen esittäminen jää vuoden viimeiseen lisämenoarvioesitykseen. Siinä on tarkoitus ilmoittaa myös säästöjä, joita menoarvion eräille momenteille syntyy.

Tämän lisämenoarvioesityksen hyväksymisen jälkeen olisivat valtion kuluvan vuoden tulojen ja menojen budjetoidut määrät seuraavat:

	Tulot mk	Menot mk
Varsinainen tulo- ja menoarvio	7 816 050 006	7 815 974 321
Lisämenoarviot	34 763 363	153 311 054
Yhteensä	7 850 813 369	7 969 285 375

Seuraavassa perustellaan yksityiskohtaisemmin niitä lisäyksiä ja muutoksia, joita tällä kertaa ehdotetaan tulo- ja menoarvioon tehtäväksi.

A. TULOT.

Kolmas Osasto.

Sekalaiset tulot.

XI. Muut sekalaiset tulot.

7. Satunnaiset tulot. Viitaten 15 Pl:n II luvun 41 momentin perusteluihin merkitään momentille lisäystä Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maallemme suoritettavina korvauksina Kyproksella toimivan suomalaisen valvontajoukon kustannuksista 5 520 548 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 27 216 387,80
„ 1966 „ ..... mk 61 595 978,35
„ 1967 (tuloarv.) ..... mk 19 652 600,—
„ 1967 (II lisätuloarv.) . mk 3 460 000,—

Viides Osasto.

Valtion liikeyritykset sekä metsät- ja maatilat.

XV. Metsätalous.

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtion metsätalouden ylijäämä merkitty 25 538 190 markaksi. Kun metsätalouden menoihin 18 Pl:n kohdalla ehdotetaan lisäystä 2 770 000 mk, vähenee sarakkeeseen tulojen puolelle merkitty metsätalouden ylijäämä samalla määrällä ja on 22 768 190 mk.

B. MENOT.

Kuudes Pääluokka.

Oikeusministeriön hallinnonala.

VIII. Vankeinhoitolaitos.

16. Työsiirtoloille, työleireille ja vankisiirtoloille järjestettävät työt (siirtomääräraha). Jotta varsinkin työleireille ja vankisiirtoloille järjestettäviä töitä voitaisiin jatkaa tämänhetkisessä laajuudessa kuluvan vuoden loppuun asti, ehdotetaan momentille lisäystä 1 000 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 22 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 34 972 834,44
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 28 000 000,—

Yhdeksäs Pääluokka.

Puolustusministeriön hallinnonala.

X. Kiinteistöt.

8. Sotilasrakennusten perinpohjaiset korjaukset ja uudisrakennustyöt (siirtomääräraha). Momentille ehdotetaan vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisesti myönnettäväksi 900 000 mk puolustuslaitoksen keskeneräisiin rakennustöihin.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 11 172 000,—
„ 1966 „ ..... mk 34 737 030,37
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 60 000 000,—
„ 1967 (II lisämenoarv.) mk 7 200 000,—

Yhdestoista Pääluokka.

Maatalousministeriön hallinnonala.

VIII. Yksityiset maataloudelliset oppilaitokset.

Muut menot.

10. Kurssitoiminta (arviomääräraha). Työllisyyttä edistävien ammattikurssien järjestämistä varten kuluvan vuoden syksyllä momentille ehdotetaan lisäystä 627 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 437 356,10
„ 1966 „ ..... mk 1 636 072,19
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 1 295 000,—

X. Maa- ja vesirakennustyöt.

Maanviljelysinsinööripiirit.

12. Vesistöjen järjestely- ja säännöstelytyöt (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisesti ehdotetaan momentille lisäystä 755 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 4 500 000,—
„ 1966 „ ..... mk 7 450 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 7 450 000,—

Valtion avustukset ja lainat.

13. Kuivatustyöt (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisesti ehdotetaan momentille lisäystä 2 100 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 9 853 000,—
„ 1966 „ ..... mk 6 053 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 800 000,—
„ 1967 (II lisämenoarv.) . mk 2 400 000,—

16. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisesti ehdotetaan momentille lisäystä 1 405 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 4 800 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 4 000 000,—

XVII. Metsähallitus.

1. Palkkaukset. Vuoden 1967 II lisätyöohjelmaan kuuluvia metsänparannus- ja metsänviljelytöitä varten on metsähallituksessa kiireellisesti tarkastettava ja hyväksyttävä suunnitelmat. Tämän vuoksi välttämättömän tilapäisen työvoiman palkkioihin ehdotetaan 20 000 mk. Edellyttäen, että toisessa lisämenoarviossa momentille säästöksi merkityt 8 304 mk saadaan käyttää näihin menoihin, ehdotetaan momentille lisäystä 11 696 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 492 199,13
„ 1966 „ ..... mk 528 286,51
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 673 208,—

11. Yleiset uittoväylät (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisiin työllisyystyönä tehtäviin uittoväylätöihin ehdotetaan momentille lisäystä 570 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 250 000,—
„ 1966 „ ..... mk 3 250 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 5 000 000,—
„ 1967 (II lisämenoarv.) . mk 65 000,—

XIX. Yksityismetsätalous.

2. Metsänparannustöiden yleismenot. Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisia työllisyystyönä tehtäviä metsänparannus- ja metsänviljelytöitä varten on kiireellisesti valmistettava suunnitelmat. Tämän johdosta sekä huomioon ottaen käynnissä olevasta metsänparannustöiden tili- ja laskentatoimen rationalisoinnista aiheutuvat tarpeet ehdotetaan momentille lisäystä henkilökunnan palkkauksiin ja sosiaalimenoihin 21 000 mk, matkakustannuksiin ja päivärahoiksi 300 000 mk, toimistojen vuokra-, lämmitys-, valaistus- ja siivousmenoihin sekä metsäteknikoille maksettaviin toimistohuonekorvauksiin 62 000 mk, metsänparannussuunnitelmien laadinta- ja työmaiden työnjohtokustannuksiin 1 200 000 mk ja sekalaisiin menoihin 117 000 mk eli yhteensä 1 700 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 187 170,85
„ 1966 „ ..... mk 5 900 050,31
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 6 121 350,—
„ 1967 (II lisämenoarv.) . mk 300 000,—

3. Valtion avustukset metsänparannustöiden kustantamiseksi (siirtomääräraha). a) Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisiin työllisyystyönä tehtäviin metsänparannus- ja metsänviljelytöihin ehdotetaan momentille lisäystä 8 250 000 mk. Samalla ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää 192 706,56 mk sellaisten vuonna 1966 Kajaanin, Kuopion ja Rovaniemen metsänparannuspiireissä suoritettujen ojitustöiden kustannuksiin, joita töitä koskevia ojitussuunnitelmia ei oltu ennen töihin ryhtymistä esitetty metsähallituksen hyväksyttäviksi tai ehditty hyväksyä, mutta joissa runsaasti miestyövoimaa vaativa viimeistelyosa vielä on suorittamatta.

b) Metsänparannuslain muuttamisesta annetun lain (18. 8. 1967/375) nojalla voi metsähallitus 1 päivästä syyskuuta 1967 lukien päättää, että laajaan metsäojitushankkeeseen kuuluvan erityisen soisen alueen kuivattamista varten tarpeellisen valtaojan tekemisestä ja puron perkaamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan kokonaan avustuksena. Kun tämän johdosta tällaisen työn toteuttamiseen myönnettävä avustusosuus lisääntyy, ehdotetaan pääasiallisesti maanviljelysinsinööripiirien toimesta metsänparannuslainsäädännön mukaisin ehdoin suoritettaviin kuivatustöihin myönnettäviin avustuksiin lisäystä 1 000 000 mk.

Lisäykset ovat yhteensä 9 550 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 6 881 700,—
„ 1966 „ ..... mk 8 700 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 14 500 000,—

4. Palkkiot metsäojitustyöstä (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisista metsäojitustöistä suoritettaviin palkkioihin ehdotetaan momentille lisäystä 600 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 300 000,—
„ 1966 „ ..... mk 300 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 300 000,—

5. Avustukset metsänviljelyn edistämiseksi (siirtomääräraha). Metsänviljelyn edistämisestä annetun lain (1. 11. 1963/478) mukaisiin avustuksiin ja lain täytäntöönpanosta aiheutuviin menoihin ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 2 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 2 500 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 3 500 000,—

9. Lainat metsänparannustöihin (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisiin työllisyystyönä tehtäviin metsänparannus- ja metsänviljelytöihin ehdotetaan momentille myönnettäväksi lisäystä 3 147 000 mk edellyttäen, että toisessa lisämenoarviossa momentin määrärahasta käyttämättä ja vuodelle 1968 siirtämättä jätettäväksi merkityt 953 000 mk saadaan käyttää näihin menoihin. Samalla ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää 136 960,06 mk sellaisten vuonna 1966 Kajaanin, Kuopion ja Rovaniemen metsänparannuspiireissä suoritettujen ojitustöiden kustannuksiin, joita töitä koskevia ojitussuunnitelmia ei oltu ennen töihin ryhtymistä esitetty metsähallituksen hyväksyttäviksi tai ehditty hyväksyä, mutta joissa runsaasti miestyövoimaa vaativa viimeistelyosa vielä on suorittamatta.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 13 100 000,—
„ 1966 „ ..... mk 15 000 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 20 000 000,—

Kahdestoista Pääluokka.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön hallinnonala.

Tie- ja vesirakennuslaitos.

III. Tie- ja vesirakennuslaitoksen piirihallinto.

13. Varastosuojien, korjaamojen, autotallien ja asuntojen rakentaminen sekä tonttien hankkiminen (siirtomääräraha). Tie- ja vesirakennuslaitoksessa on eräitä välttämättömiä talonrakennustöitä. Tämän vuoksi ja kuluvan syksyn sekä tulevan talven työllisyystilanteen helpottamiseksi ehdotetaan keskeneräisten töiden jatkamiseen myönnettäväksi 500 000 mk ja uusien töiden aloittamiseen 1 245 000 mk eli yhteensä 1 745 000 mk seuraavan erittelyn mukaisesti:

Keskeneräiset työkohteet.

	Hyötypinta-ala m² (tilavuus m³)	Kustannusarvio mk	Yksikköhinta mk/m² (mk/m³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan vuodeksi 1967 mk
1. Tornion tiemestaripiirin Ylitornion sivutukikohta, Ylitornio .	1 153 (6 090)	820 000	561 (135)	275 000	250 000
2. Kemijärven tiemestaripiirin tukikohta	630 (2 745)	440 000	698 (160)	190 000	250 000
			Keskeneräiset työkohteet yhteensä mk		500 000

Uudet työkohteet.

3. Punkaharjun tiemestaripiirin tukikohta	1 283 (5 625)	635 000	495 (113)	—	80 000
4. Kiteen tiemestaripiirin Villalan sivutukikohta, Kesälahti	670 (2 905)	330 000	492 (114)	—	60 000
5. Iisalmen tiemestaripiirin tukikohta	190 (820)	160 000	842 (195)	—	45 000
6. Tuusniemen tiemestaripiirin tukikohta	1 201 (5 195)	625 000	520 (120)	—	80 000
7. Nilsiän tiemestaripiirin tukikohta	1 201 (5 195)	625 000	520 (120)	—	80 000
8. Pihtiputaan tiemestaripiirin Kivijärven sivutukikohta	670 (2 905)	330 000	492 (114)	—	60 000
9. Kauhavan tiemestaripiirin tukikohta	1 283 (5 565)	645 000	503 (116)	—	80 000
10. Vetelin tiemestaripiirin tukikohta	1 200 (5 135)	635 000	529 (124)	—	100 000

11. Taivalkosken tiemestaripiirin tukikohta	1 330 (5 595)	735 000	553 (131)	—	185 000
12. Kuhmon tiemestaripiirin Lentiiran sivutukikohta, Kuhmo	965 (4 045)	520 000	538 (129)	—	150 000
13. Kemin tiemestaripiirin tukikohta	1 075 (4 810)	650 000	605 (135)	—	165 000
14. Sallan tiemestaripiirin Karhujärven sivutukikohta, Salla	830 (3 600)	510 000	614 (142)	—	160 000
			Uudet työkohteet yhteensä mk		1 245 000
			Kaikkiaan mk		1 745 000

Samalla ehdotetaan, että määrärahoja saataisiin valtioneuvoston suostumuksella tarpeen vaatiessa siirtää työkohteesta toiseen. Lisäykset ovat yhteensä 1 745 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 300 000,—
„ 1966 „ ..... mk 200 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 200 000,—

VI. Maa- ja vesirakennukset.
Tietyöt.

9. Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha). Keskeneräisiä töitä olisi jatkettava syyskaudella siten, että työt voidaan teknillistaloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti toteuttaa sekä samalla sijoittaa niihin työvoimaa työllisyystilanteen vaatimusten mukaisesti. Samoin olisi uudet työkohteet aloitettava syyskaudella siten, että määrätyt työvaiheet voidaan tehdä maan ollessa sulana, jolloin niitä voidaan taloudellisesti talvikautena jatkaa ja sijoittaa työvoimaa työllisyystilanteen vaatimusten mukaisesti. Näistä syistä ehdotetaan nimettyihin maantierakennus- ja maantieparannustöihin myönnettäväksi 23 542 000 mk ja sillanrakennustöihin 2 470 000 mk eli yleisten teiden tekemiseen yhteensä lisäystä 26 012 000 mk.

A. Maanteiden ja paikallisteiden rakentaminen ja parantaminen.

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
a) Maanteiden rakentamis- ja parantamistyöt. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri.				
1. Fagervikin—Barön maantien rakentaminen Inkoon kunnassa; tietyön jatkaminen	7.26 1963	3 700	1 683	60 000
2. Pinjaisista Karjaan kauppalaan kantatielle n:o 53 johtavan maantien rakentaminen välillä Djupbäck—kauppalan raja Pohjan kunnassa ja Karjaan kauppalassa; tietyön jatkaminen	1.0 + 0.4 1965	1 400	429	200 000
3. Nukarin—Jokelan—Hausjärven maantien parantaminen Jokelan aseman kohdalla Nurmijärven ja Tuusulan kunnissa sekä Hyvinkään kaupungissa; tietyön jatkaminen	5.5 + 0.6	1 530	1 452	200 000
			Keskeneräiset työt mk	460 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
4. Porvoon—Hämeenlinnan kantatien n:o 55 parantaminen välillä Porvoo—Mäntsälä, Porvoon kaup. ja mlk., Askola ja Mäntsälä; ks. lisäperustelut	33.2 + 9.0 1967	35 000	—	350 000
			Uudet työt mk	350 000
			Yhteensä mk	810 000
Turun tie- ja vesirakennuspiiri.				
5. Rauman—Lauttakylän maantien päällysteen parantaminen välillä Rauma—Ehtamo E Rauman kaupungissa ja maalaiskunnassa sekä Lapin, Euran ja Köyliön kunnissa; ks. lisäperustelut	43.34 + 1.54	8 000	2 550	475 000
			Keskeneräiset työt mk	475 000
6. Paimion rakennuskaava-alueen pääteiden parantaminen, Paimio ja Piikkiö; ks. lisäperustelut	13.29 + 1.17 1967	8 374	—	200 000
7. Halikon—Marttilan maantien parantaminen, Halikko ja Marttila; ks. lisäperustelut	25.20 + 0.63 1967	6 700	—	160 000
8. Merikarvian rakennuskaava-alueen pääteiden parantaminen tiejärjestelyineen, Merikarvia; ks. lisäperustelut	8.38 + 0.63 1967	3 960	—	220 000
9. Honkajoen—Jalasjärven ja Karvian—Parkanon maanteiden parantaminen Karvian kirkonkylässä, Karvia; ks. lisäperustelut	1.60 1967	640	—	150 000
10. Euran—Harjavallan maantien parantaminen Euran, Kiukaisten, Kokemäen ja Harjavallan kunnissa; ks. lisäperustelut	24.2 + 1.6 1967	7 500	—	160 000
			Uudet työt mk	890 000
			Yhteensä mk	1 365 000
Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri.				
11. Valtatien n:o 4 päällysteen parantaminen välillä Kuhmoisten kk—Keski-Suomen läänin raja Kuhmoisten kunnassa; tietyön jatkaminen	22.5 1966	3 400	3 170	130 000
12. Tampereen — Teiskon — Jäminkipohjan maantien päällysteen parantaminen välillä Aitolahti—Teisko Tampereen kaupungissa ja Teiskon kunnassa; tietyön jatkaminen	21.3 1966	2 500	2 018	230 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
13. Lauttakylän—Tampereen välisen valtatien rakentaminen ja osittainen parantaminen Nokian kauppalassa ja Tampereen kaupungissä; tietyön jatkaminen	4.1 + 7.5 1957	10 820	9 860	140 000
14. Tampereen—Lahden valtatien parantaminen välillä Pälkäne—Huljala Pälkäneen, Hauhon, Tuuloksen, Lammin ja Kosken Hl. kunnissa; ks. lisäperustelut	64.2 + 15.1 1962	28 680	18 897	150 000
15. Humppilan—Urjalan—Lempäälän maantien rakentaminen välillä Humppila—Kylmäkoski Humppilan, Urjalan ja Kylmäkosken kunnissa; tietyön jatkaminen	57.6 + 15.2 1964	40 370	11 061	100 000
16. Uudensillan—Katinsillan maantien parantaminen Tuuloksen ja Lammin kunnissa; tietyön jatkaminen	8.4 + 0.4 1966	2 310	1 085	110 000
			Keskeneräiset työt mk	860 000
17. Valtatien n:o 4 päällysteen parantaminen välillä Vääksy—Taulu Asikkalan ja Padasjoen kunnissa; ks. lisäperustelut ..	24.5 1967	1 800	—	300 000
18. Tampereen—Kurun maantien päällysteen parantaminen välillä Ylöjärvi—Kyrönlahti Ylöjärven kunnassa; ks. lisäperustelut	20.0 1967	2 400	—	400 000
19. Valtatien n:o 9 rakentaminen välillä Oripohja—Kangasalan kunnan raja Oriveden kunnassa; ks. lisäperustelut	14.01 + 0.46 1967	9 100	—	60 000
			Uudet työt mk	760 000
			Yhteensä mk	1 620 000
Kymen tie- ja vesirakennuspiiri.				
20. Hauvanlahden—Särkilahden maantien parantaminen Ruokolahden kunnassa; tietyön jatkaminen	32.2 + 0.6 1962	7 290	5 346	40 000
21. Valtatien n:o 13 päällysteen parantaminen välillä Savitaipale—piirin raja Savitaipaleen ja Suomenniemen kunnissa; tietyön jatkaminen	36.8 1966	5 600	2 750	216 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
22. Kaukopään—Virmutjoen maantien päällysteen parantaminen Imatran kauppalassa ja Ruokolahden kunnassa; tietyön jatkaminen	12.91 + 0.23 1966	3 520	1 660	280 000
			Keskeneräiset työt mk	536 000
23. Elimäen—Anjalan maantien parantaminen, Elimäki, Anjala; ks. lisäperustelut	19.770 + 5.661 1967	9 100	—	200 000
24. Keltin—Maunukselan maantien parantaminen Kuusankosken kauppalassa; ks. lisäperustelut	3.6 1967	974	—	100 000
			Uudet työt mk	300 000
			Yhteensä mk	836 000
Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri.				
24a. Valtatien n:o 5 parantaminen välillä Lusi—Koskenmylly Heinolan maalaiskunnassa; tietyön jatkaminen	7.2 + 0.3 1967	5 190	44	300 000
25. Mikkelin—Pieksämäen maantien parantaminen välillä Mikkeli—Haukivuori Mikkelin kaupungissa ja maalaiskunnassa sekä Haukivuoren kunnassa; tietyön jatkaminen	32.1 + 4.0 1966	11 350	1 022	60 000
26. Herttualan—Puhoksen kantatien parantaminen välillä Herttuala—Pohjois-Karjalan piirin raja Kerimäen ja Kesälahden kunnissa; tietyön jatkaminen	34.3 + 3.3 1963	10 892	8 932	50 000
27. Sysmän—Kalhon maantien parantaminen välillä Otamo—Kalho Sysmän ja Hartolan kunnissa; tietyön jatkaminen	14.6 + 10.2 1964	7 316	4 307	60 000
			Keskeneräiset työt mk	470 000
28. Valtatien n:o 5 rakenteen ja päällysteen parantaminen välillä Vehmaa—Joroinen Juvan ja Joroisten kunnissa; ks. lisäperustelut	28.82 1967	2 636	—	250 000
			Uudet työt mk	250 000
			Yhteensä mk	720 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri.				
29. Lappeenrannan — Joensuun valtatien päällysteen parantaminen välillä Onkamo —Joensuu Tohmajärven ja Pyhäselän kunnissa; tietyön jatkaminen	33.2 1967	2 400	1 200	93 000
30. Lieksan—Nurmeksen maantien parantaminen Pielisjärven kunnassa ja Nurmeksen maalaiskunnassa; tietyön jatkaminen	50.3 + 3.6 1965	22 617	7 281	360 000
31. Valtatien n:o 17 parantaminen Joensuun kaupungissa, Joensuu; tietyön jatkaminen	4.78 + 1.8 1966	4 718	1 430	975 000
32. Kiteen—Tohmajärven maantien parantaminen Kiteen ja Tohmajärven kunnissa; tietyön jatkaminen	15.0 + 0.81 1966	3 180	1 116	340 000
		Keskeneräiset työt mk		1 768 000
Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri.				
33. Tervon—Karttulan—Pihkainmäen maantien parantaminen Tervon ja Karttulan kunnissa; tietyön jatkaminen	41.5 + 3.7 1962	15 000	13 515	100 000
34. Melalahden—Kaavin maantien parantaminen Melalahden kylän kohdalla Riistaveden kunnassa; tietyön jatkaminen ..	3.8 1966	1 700	1 322	50 000
35. Valtatien n:o 17 päällysteen parantaminen välillä Jännevirta—Riistavesi Kuopion maalaiskunnassa ja Riistaveden kunnassa; tietyön jatkaminen	18.8 1966	2 100	1 870	50 000
36. Pielaveden—Maaningan maantien parantaminen Pielaveden ja Maaningan kunnissa; tietyön jatkaminen	26.6 + 1.6 1966	14 514	2 070	460 000
37. Valtatien n:o 17 parantaminen välillä lentokentän tienhaara—Jännevirta Siilinjärven kunnassa; tietyön jatkaminen ..	3.0 1966	2 278	780	300 000
38. Iisalmen—Oulun valtatien parantaminen välillä Valkeiskylä—Oulun läänin raja Vieremän kunnassa; tietyön jatkaminen	42.8 + 2.5 1962	15 410	14 184	150 000
		Keskeneräiset työt mk		1 110 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
39. Pyhäsalmen—Kiuruveden maantien parantaminen välillä Keski-Pohjanmaan piirin raja—Aittojärvi Kiuruveden kunnassa; ks. lisäperustelut	5.5 + 0.1 1967	3 614	—	200 000
40. Valtatien n:o 5 rakenteen ja päällysteen parantaminen välillä Paalimäki—Vehmasmäki Leppävirran kunnassa ja Kuopion maalaiskunnassa; ks. lisäperustelut	13.0 1967	2 100	—	330 000
			Uudet työt mk	530 000
			Yhteensä mk	1 640 000
Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri.				
41. Keuruun kirkonkylän rakennuskaava-alueen maanteiden parantaminen Keuruun kunnassa; ks. lisäperustelut	14.6 + 1.3 1963	10 610	9 455	420 000
42. Karstulan kirkonkylän maanteiden parantaminen Karstulan kunnassa; tietyön jatkaminen	9.1 1964	5 330	4 742	450 000
43. Mäntän—Keuruun maantien parantaminen Keuruun kunnassa; tietyön jatkaminen	25.0 + 2.2 1965	12 940	5 406	110 000
			Keskeneräiset työt mk	980 000
44. Valtatien n:o 13 päällysteen parantaminen välillä Huutomäki—Saarijärvi, Äänekosken mlk ja Saarijärvi; ks. lisäperustelut	23.5 1967	3 750	—	630 000
45. Jyväskylän—Oulun valtatien päällysteen parantaminen välillä Lekoinen—Hännilänsalmi, Konginkangas ja Viitasaari; ks. lisäperustelut	27.4 1967	4 300	—	720 000
46. Multian—Uuraisten maantien parantaminen Valkolanmäen ja Purstomäen kohdilla, Multia ja Uurainen; ks. lisäperustelut	6.0 1967	1 750	—	180 000
			Uudet työt mk	1 530 000
			Yhteensä mk	2 510 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri.				
47. Kantatien n:o 67 parantaminen välillä Seinäjoki—Lapua Seinäjoen kaupungissa, Nurmon kunnassa ja Lapuan kauppalassa; tietyön jatkaminen	23.2 + 5.3 1963	18 567	13 400	280 000
48. Valtatien n:o 3 parantaminen välillä Vanha satama—Vaasa Vaasan kaupungissa sekä Mustasaaren ja Laihin kunnissa; tietyön jatkaminen	4.7 + 6.3 1963	14 310	10 854	210 000
49. Kaskisten—Kauhajoen maantien parantaminen Kaskisten kaupungissa sekä Närpiön, Teuvan ja Kauhajoen kunnissa; tietyön jatkaminen	59.2 + 1.6 1962	25 360	13 103	280 000
50. Porin—Vaasan valtatien parantaminen välillä Lålby—läänin raja Lapväärtin ja Siipyyn kunnissa; tietyön jatkaminen ..	28.4 + 1.7 1958	7 257	6 277	50 000
51. Vaasan—Kokkolan valtatien päällysteen parantaminen välillä Vaasa—Kerklax Vaasan kaupungissa, Mustasaaren, Koivulahden ja Maksamaan kunnissa; tietyön jatkaminen	27.0 1966	4 630	2 408	540 000
52. Alajärven—Vimpelin maantien parantaminen välillä Hoisko—Vimpeli Alajärven ja Vimpelin kunnissa; tietyön jatkaminen	13.3 + 0.2 1966	4 992	1 613	180 000
		Keskeneräiset työt mk		1 540 000
53. Seinäjoen—Uusikaarlepyyn kantatien n:o 67 parantaminen välillä Lapua—Alahärmä, Lapua, Kauhava, Ylihärmä ja Alahärmä; ks. lisäperustelut	13.38 1967	9 050	—	260 000
54. Kaskisten—Uusikaarlepyyn kantatien n:o 67 parantaminen Seinäjoen kaupungin alueella, Seinäjoki; ks. lisäperustelut ..	2.70 1967	5 720	—	210 000
55. Kristiinankaupungin—Seinäjoen kantatien päällysteen parantaminen välillä Saari—Nikkola, Kurikka ja Ilmajoki; ks. lisäperustelut	17.1 1967	1 110	—	210 000
56. Tampereen—Vaasan valtatien päällysteen parantaminen välillä Ikari—Jakkula Kurikan kauppalassa sekä Ilmajoen, Isokyrön ja Laihian kunnissa; ks. lisäperustelut	44.5 1967	3 400	—	360 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
57. Lehtimäen—Soinin maantien rakenteen parantaminen paaluvälillä 0+00—192+80 Lehtimäen ja Soinin kunnissa; ks. lisäperustelut	18.6 + 1.1 1967	2 100	—	230 000
			Uudet työt mk	1 270 000
			Yhteensä mk	2 810 000
Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri.				
58. Kalajoen—Alavieskan—Ylivieskan maantien parantaminen (Kalajoen eteläpuoli) välillä Kalajoki kk—Someronperä Kalajoen, Alavieskan ja Ylivieskan kunnissa; tietyön jatkaminen	32.84 + 7.04 1963	12 352	9 841	170 000
59. Haapajärven—Pyhäsalmen maantien parantaminen välillä Haapajärven kk—Vaskilampi Haapajärven ja Pyhäjärven Ol. kunnissa; tietyön jatkaminen	29.2 + 1.25 1967	8 267	—	170 000
60. Vaskilammen—Kiuruveden maantien parantaminen välillä Kurenkangas—Kuopion piirin raja Pyhäjärven Ol. kunnassa; tietyön jatkaminen	8.93 + 1.05 1963	3 138	886	120 000
61. Pyhäsalmen rakennuskaava-alueen päätteiden parantaminen Pyhäjärven Ol. kunnassa; tietöiden jatkaminen	10.7 + 4.8	5 820	5 716	200 000
			Keskeneräiset työt mk	660 000
62. Valtatien n:o 8 kestopäällystäminen välillä Vaasan läänin raja—Rahvo Kalajoen kunnassa; ks. lisäperustelut	17.280 1967	2 070	—	500 000
			Uudet työt mk	500 000
			Yhteensä mk	1 160 000
Oulun tie- ja vesirakennuspiiri.				
63. Oulun—Kuusamon valtatien parantaminen välillä Oulu—Ponto Oulun kaupungissa sekä Haukiputaan ja Kiimingin kunnissa; tietyön jatkaminen	17.5 + 2.8 1960	5 450	5 116	40 000
64. Oulun—Muhoksen maantien parantaminen Oulun kaupungissa ja Muhoksen kunnassa; tietyön jatkaminen	34.0 + 6.71 1963	11 925	9 567	150 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
65. Kariniemen—Posion maantien parantaminen välillä Kariniemi—Lapin läänin raja Taivalkosken kunnassa; tietyön jatkaminen	28.7 + 0.8 1965	4 780	2 861	50 000
66. Pudasjärven kk:n—Sarajärven maantien parantaminen välillä Ala-Livo—Sarajärvi Pudasjärven kunnassa; ks. lisäperustelut	57.84 + 1.42 1966	23 600	2 191	20 000
67. Laitasaaren—Ylikiimingin maantien parantaminen sillan rakentamisen johdosta Laukan lauttapaikalle Muhoksen kunnassa; tietyön jatkaminen	2.0 + 1.1 1966	2 367	102	180 000
68. Valtatien n:o 5 parantaminen välillä Suomussalmen kunnan raja—Toranginaho Taivalkosken ja Kuusamon kunnissa; ks. lisäperustelut	65.2 + 1.86 1966	24 346	3 607	460 000
69. Hailuodon—Oulunsalon maantie- ja lauttayhteyden rakentaminen Hailuodon ja Oulunsalon kunnissa; tietyön jatkaminen	30.6 + 0.5 1967	8 000	500	700 000
70. Valtatien n:o 4 parantaminen välillä Temmes—Haaransilta Temmeksen ja Limingan kunnissa; tietyön jatkaminen	20.2 + 0.6 1967	7 070	—	350 000
			Keskeneräiset työt mk	1 950 000
71. Revonlahden—Rantsilan maantien parantaminen välillä Revonlahti—Paavola Revonlahden, Paavolan, Siikajoen ja Vihannin kunnissa; ks. lisäperustelut	21.58 + 3.38 1967	7 588	—	280 000
72. Raahen eteläisen tulotien jatkaminen Raahen kaupungin alueella Raahen kaupungissa; ks. lisäperustelut	0.755 1967	1 517	—	190 000
73. Oulun—Vaalan maantien parantaminen välillä Muhos—Sotkajärvi Muhoksen ja Utajärven kunnissa; ks. lisäperustelut	13.2 + 3.2 1967	6 338	—	190 000
			Uudet työt mk	660 000
			Yhteensä mk	2 610 000
Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri				
74. Joensuun—Kajaanin valtatien n:o 18 parantaminen välillä Vanhakylä—Maanselkä Nurmeksen maalaiskunnassa ja Valtimon kunnassa; tietyön jatkaminen	44.8 + 2.8 1962	10 480	10 377	100 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
75. Nurmeksen—Kuhmon maantien parantaminen välillä Kolmisoppi-läänin raja—Mäntymäen risteys Kuhmon kunnassa ja Nurmeksen maalaiskunnassa; tietyön jatkaminen	40.1 + 0.2 1963	7 755	7 421	133 000
76. Hautakankaan—Vaalan maantien parantaminen Vaalan kunnassa; tietyön jatkaminen	15.0 + 0.6 1964	4 190	2 212	190 000
77. Maantiejärjestelyt Vuolijoen rakennuskaava-alueella Vuolijoen kunnassa; tietyön jatkaminen	4.3 + 0.2 1965	1 447	1 398	70 000
78. Hyrynsalmen—Ilveksen maantien parantaminen Hyrynsalmen kunnassa; ks. lisäperustelut	25.6 + 0.4 1965	4 430	1 849	240 000
			Keskeneräiset työt mk	733 000
79. Mustolanmutkan—Kajaanin maantien parantaminen välillä Karankalahti—Lehtikankaantien tienhaara, Kajaanin kaupungissa ja maalaiskunnassa; ks. lisäperustelut	4.6 + 0.4 1967	2 300	—	240 000
80. Kantatien n:o 76 parantaminen välillä Sotkamo—Mäntylä Sotkamon kunnassa; ks. lisäperustelut	8.7 1967	3 000	—	360 000
			Uudet työt mk	600 000
			Yhteensä mk	1 333 000
Lapin tie- ja vesirakennuspiiri.				
81. Kemin—Rovaniemen valtatien parantaminen välillä Törmä—Koivu Kemin maalaiskunnassa ja Tervolan kunnassa; ks. lisäperustelut	46.7 + 3.9 1962		17 942	280 000
82. Utsjoen—Nuorgamin—valtakunnan rajan maantien rakentaminen Utsjoen kunnassa; tietyön jatkaminen	46.7 1958	8 050	3 629	500 000
83. Raanujärven—Sinetän maantien parantaminen Ylitornion kunnassa ja Rovaniemen maalaiskunnassa; tietyön jatkaminen	34.5 + 1.6 1966	11 324	4 457	150 000
84. Rovaniemen—Meltaus II (Ounasjoen itäpuoli) maantien rakentaminen Rovaniemen maalaiskunnassa; tietyön jatkaminen	59.3 + 0.3 1964	18 037	11 367	210 000

	Pituus km Alk. vuosi	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Ehdotetaan mk
85. Valtatien n:o 4 päällysteen parantaminen välillä Koivu—Rovaniemi Tervolan kunnassa ja Rovaniemen maalaiskunnassa	49.2 1966	6 487	1 915	710 000
86. Valtatien n:o 4 parantaminen välillä Sodankylän kk—Sattanen Sodankylän kunnassa; tietyön jatkaminen	16.6 + 2.0 1966	7 910	1 534	460 000
87. Kantatien n:o 79 parantaminen Kittilän kirkonkylän kohdalla Kittilän kunnassa; tietyön jatkaminen	9.9 1966	7 000	1 656	440 000
88. Kantatien n:o 78 parantaminen Ranuan kirkonkylän kohdalla Ranuan kunnassa; tietyön jatkaminen	6.1 + 1.6 1965	2 850	2 620	100 000
			Keskeneräiset työt mk	2 850 000
89. Valtatien n:o 21 parantaminen välillä Tornio—Keropudas Tornion kaupungissa ja Alatornion kunnassa; ks. lisäperustelut	3.34 + 0.61 1967	3 728	—	600 000
90. Kantatien n:o 78 parantaminen välillä Ranuan kk—Nuupas Ranuan kunnassa; ks. lisäperustelut	13.04 + 0.08 1967	4 985	—	530 000
91. Kariniemen—Aholan maantien parantaminen välillä Raistakka—Ahola Posion kunnassa; ks. lisäperustelut	8.47 + 0.64 1967	3 780	—	380 000
			Uudet työt mk	1 510 000
			Yhteensä mk	4 360 000
			Keskeneräiset työt yhteensä mk	14 392 000
			Uudet työt yhteensä mk	9 150 000
			Kaikkiaan mk	23 542 000

Eräiden edellä lueteltujen jo käynnissä olevien töiden lisäperusteina sekä uusien töiden tarpeellisuudesta esitetään seuraavaa:

a) Maanteiden rakentamis- ja parantamistyöt.

Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri

4. Porvoon—Mäntsälän välinen kantatieosa on nykyisellään vaikea liikennöidä raskailla ajoneuvoilla. Mm. runsaiden öljykuljetusten turvaamiseksi tieosan perusteellinen parantaminen on tärkeää. Tien liikenne on jo nykyisin yli 2 000 hay/vrk.

Turun tie- ja vesirakennuspiiri

5. Rauman—Lauttakylän maantien päällysteen parantaminen on käynnissä välillä Lappi—Ehtamo E. Tieosalla Rauma—Lappi, joka on öljysorastettu vuonna 1960, on nykyinen liikenne huomioonottaen välttämätöntä suorittaa perusparantaminen ja päällystäminen sora-asfalttibetonilla. Työ on tarkoituk-

senmukaista suorittaa laajentamalla käynnissä oleva työ Lappi—Ehtamo E käsittämään myös välin Rauma—Lappi.

6. Paimion keskusta muodostaa ympäristön tieverkon solmukohdan, jossa liikenneturvallisuutta vaarantavat mm. rautatien tasoristeykset ja Paimionjoen yli johtava huonokuntoinen puusilta, jota on jouduttu vahvistamaan teräksisellä varasillalla. Kaava-alueen teiden parantaminen ja uudelleen rakentaminen on liikenteen kasvaessa käynyt välttämättömäksi.

7. Halikon—Marttilan maantie yhdistää Salon kaupungin Turun—Hämeenlinnan valtatiehen. Tien merkitys on jatkuvasti kasvanut luoteisesta suunnasta Saloon ja sen kautta edelleen Helsingin, Lohjan ja Tammisaaren suuntiin tapahtuvan liikenteen lisääntyessä. Tie on mäkinen ja mutkainen ja sillä on liikennettä rajoittava heikkokuntoinen Paimionjoen yli johtava silta, johon on jouduttu asettamaan 8 tonnin painorajoitus.

8. Merikarvian rakennuskaava-alueen pääteiden parantamissuunnitelmaan sisältyvät Rantatie ja Satamatie ovat Merikarvian keskustassa. Tiet ovat mäkisiä, mutkaisia ja pahoin routivia ja niiden näkemät ovat täysin riittämättömät. Rantatiellä on lisäksi kolme kapeata siltaa.

9. Karvian kirkonkylään johtavat maantiet olisi sekä nykyisten teiden huonon kunnon että liikenneturvallisuuden vuoksi ensi tilassa parannettava. Karvian kirkonkylän läpi kulkeva pohjois-eteläsuuntainen tie on osa Hulkon—Karvian—Kantin maantiestä, jonka parantamisesta on Eduskunta lausunut toivomuksen vuonna 1964.

10. Euran—Harjavallan nykyinen maantie, joka on vanha ja mutkainen sekä kulkee Euran ja Kiukaisten kirkonkylien läpi ja on asutuksen ja liikkeiden tiheästi reunustama, on tärkeä yhteys mm. tien molemmissa päätepisteissä sijaitsevan teollisuuden ja kehittyvien taajamien liikenteelle. Liikenteen suuruus on noin 2 500 hay/vrk. Nykyinen tie ei pysty enää tyydyttämään jatkuvasti kasvavaa liikennettä.

Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri

14. Tampereen—Lahden valtatien parantaminen on käynnissä välillä Kyllö—Huljala. Työn välitön jatke, tieosa Laitikkala—Pälkäne (8.07 km + 0.24 km) sekä työhön liittyvä Portaan—Harjun (3.33 km + 0.30 km) maantien parantaminen liittyvät oleellisesti käynnissä olevaan työhön, ja on tarkoituksenmukaista toteuttaa ne käynnissä olevan työn yhteydessä.

17. Valtatie n:o 4 on Helsingistä Jyväskylään asfalttipäällysteinen lukuunottamatta tieosuuksia Vääksy—Taulu ja Kuhmoisten kk—Keski-Suomen piirin raja, jonka viimeksimainitun tieosan päällysteen parantamiseksi on kuluvan vuoden menoarviossa varattu määräraha. Tieosalla oleva öljysorapinta on rakennettu vuonna 1960 ja kun liikennemäärä on noin 3 200 hay/vrk, ei se enää kestä kasvavan liikenteen rasitusta.

18. Tampereen—Kurun maantien tieosan Ylöjärvi—Kyrönlahti öljysorapinta rakennettiin vuonna 1962. Liikennemäärä on noin 2 500 hay/vrk. Öljysorapinta ei enää kestä näin suurta liikennemäärää.

19. Valtatien n:o 9 uudelleenrakentamistyö on saatettu niin pitkälle, että lukuunottamatta Tampereen kaupungin aluetta ja väliä Tampere—Oripohja on koko Tampereen—Jyväskylän välinen valtatie uudelleen rakennettu. Tieosan Tampere—Oripohja rakentaminen lyhentäisi kyseistä väliä noin 7 km:llä. Tämän valtatieosan uudelleen rakentamiseen olisi ryhdyttävä ensi tilassa.

Kymen tie- ja vesirakennuspiiri

23. Elimäen—Anjalan maantie on mutkainen ja mäkinen eikä vastaa liikenteelle asetettavia vaatimuksia. Maantie on tärkeä Keski-Kymenlaakson ja sen teollisuusalueiden liikenneolojen parantamiseksi.

24. Keltin—Maunukselan maantie, joka on yhdystie valtatieltä 6 Kuusankosken kauppalaan ei liikenneteknillisesti eikä liikenneturvallisuuden kannalta vastaa enää tielle asetettavia vaatimuksia. Tie on tärkeä teollisuuden raskaille kuljetuksille.

Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri

28. Valtatien n:o 5 öljysorapinta välillä Vehmaa—Joroinen on rakennettu vuonna 1961. Liikennemäärä on 1 150 hay/vrk. Tieosa liittyy asfalttipäällysteisiin tieosuuksiin. Nykyinen päällyste ei enää kestä liikenteen rasitusta.

Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri

39. Pyhäsalmen—Kiuruveden maantie on osa Iisalmesta länteen suuntautuvasta poikkitiestä. Tiestä on jo rakennettu osa Iisalmi—Aittojärvi. Tien parannustyöt ovat käynnissä Keski-Pohjanmaan piirin alueella olevalta osalta, joten tämän vielä parantamatta olevan tieosan parannustyön aloittaminen on ajankohtainen ja tarpeellinen.

40. Valtatien n:o 5 välin Paalimäki—Vehmasmäki öljysorapinta on rakennettu vuonna 1961. Liikennemäärä on noin 1 800 hay/vrk eikä tien pinta enää kestä liikenteen rasitusta. Tieosa on ainoa vielä asfaltilla päällystämätön osa valtatiestä n:o 5 Helsingistä Kuopioon.

Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri

41. Keuruun kirkonkylän rakennuskaava-alueen maanteiden parantaminen Keuruun kunnassa on käynnissä 14.6 km + 1.3 km pituudelta. Työ ehdotetaan laajennettavaksi käsittämään myös 3.2 km:n pituisen tieosan Keuruun Multian maantiestä, joka elimellisesti kuuluu käynnissä olevaan työhön.

44. Valtatien n:o 13 tieosan Huutomäki—Saarijärvi öljysorapinta on rakennettu vuonna 1961. Tieosalla on liikennettä noin 1 700 hay/vrk eikä tien pinta enää kestä liikenteen rasitusta ilman kohtuuttoman kalliita kunnossapitotoimenpiteitä.

45. Jyväskylän—Oulun valtatie välillä Lekoinen—Hännilänsalmi on päällystetty öljysoralla vuosina 1960—1961. Liikennemäärä on nykyisin yli 1 000 hay/vrk. Nykyinen tie ei kestä liikenteen rasitusta.

46. Multian—Uuraisten maantie on Valkolanmäen ja Purstomäen kohdilla erittäin mäkinen ja vaarallinen. Nämä kohdat rajoittavat tien liikennettä huomattavasti. Tiellä on vilkas puutavaraliikenne ja tie on varsinkin talvisaikana vaarallinen. Liikenneturvallisuuden takia olisi mainitut tienkohdat parannettava ensi tilassa.

Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri

53. Seinäjoen—Uudenkaarlepyyn välisellä kantatiellä n:o 67 on tieosa Lapua—Kauhava pahasti tulvan vaivaama, jonka johdosta liikenne vuosittain vaikeutuu aina kesän puoleenväliin asti. Tieosalla on lisäksi kaksi heikkoa siltaa, jotka on lähiaikana uusittava. Liikenne on tällä osalla vilkas (1 400 hay/vrk). Työ on jatkoa käynnissä olevalle Seinäjoen—Lapuan tieosan parannustyölle.

54. Kantatien n:o 67 parantaminen Seinäjoen kaupungin alueella on erittäin tarpeellinen suuren liikenteen takia (noin 4 000 hay/vrk). Nykyiset rautatiealikulkutunnelit muodostavat pahan liikenne-esteen kapeutensa ja mataluutensa vuoksi.

55. Kristiinankaupungin—Seinäjoen kantatien öljysorapinta välillä Saari—Nikkola on rakennettu vuonna 1961. Liikenne on nykyisin yli 3 200 hay/vrk. Öljysorapinta on käytännöllisesti katsoen loppuun kulunut eikä kestä enää liikenteen rasitusta.

56. Tampereen—Vaasan valtatien tieosan Ikari—Jakkula öljysorapinta on tehty vuosina 1960—61. Liikennemäärä on 2 100 hay/vrk ja öljysorapinta on lähes loppuun kulunut eikä enää kestä liikenteen rasitusta.

57. Lehtimäen—Soinin maantien parantaminen on osittain aloitettu syksyllä 1966. Samalla on aloitettu myös Myllypuron sillan rakentaminen aaltolevyputkirummuksi. Koko tie olisi saatava parannetuksi niin, että sen varustaminen öljysorapäällysteellä on mahdollista.

Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri

62. Valtatien n:o 8 välin Vaasan läänin raja—Rahvo öljysorapinta on rakennettu vuonna 1962. Liikennemäärä on yli 1 000 hay/vrk. Koska nykyinen öljysorapinta ei enää kestä liikenteen rasitusta ja vaatii huomattavia kunnossapitotoimenpiteitä, olisi tieosuus perusparannettava ja päällystettävä asfaltilla.

Oulun tie- ja vesirakennuspiiri

66. Pudasjärven kk:n—Sarajärven maantien parantaminen välillä Ala-Livo—Sarajärvi on käynnissä 28,72 km pituudelta. Työn toteuttamisen kannalta on tarkoituksenmukaista laajentaa työ käsittämään koko tieosuus Ala-Livo—Sarajärvi pituudeltaan 59,26 km.

68. Valtatien n:o 5 parantaminen on käynnissä välillä Taivalkosken raja—Toranginaho (41,50 km + 1,46 km). Työn toteuttamisen kannalta on tarkoituksenmukaista laajentaa työ käsittämään koko tieosan Suomussalmen kunnan raja—Toranginaho.

71. Revonlahden—Rantsilan maantie välillä Revonlahti—Paavola on huonokuntoinen ja tuottaa liikenteelle suuria vaikeuksia. Parantamistyön yhteydessä rakennettavaksi tuleva Oulun—Ylivieskan rautatien ylikulkusilta tulisi korvaamaan liikenteelle hankalan rautatien tasoristeyksen.

72. Raahen eteläisen tulotien parantaminen ja päällystäminen on suoritettu vuonna 1960 Mettalan risteyksestä Raaheen päin noin 1 000 metrin pituudelta. Tulotien jatkamisella saadaan myös vältetyksi Raahen—Lapaluodon rautatien ja maantien tasoristeys. Liikenteen suuruus on noin 2 000 hay/vrk.

73. Oulun—Vaalan maantie, joka kulkee Oulujoen eteläpuolella, muodostaa tieyhteyden jokilaakson eri kuntien ja Oulun välille. Koska huomattava osa asutuksesta sijaitsee jokilaakson eteläpuolella, ei nykyinen tieyhteys enää pysty tyydyttämään liikenteen vaatimuksia. Oulujoen eteläpuolen maantieyhteydestä on jo väli Oulu—Muhos eräitä viimeistelytöitä lukuunottamatta parannettu 7,0 m leveäksi kestopäällysteiseksi tieksi.

Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri

78. Hyrynsalmen—Ilveksen maantien parantaminen on käynnissä 11,44 + 0,1 km pituudelta. Käynnissä olevaan työhön liittyy jatkeena 14,2 km:n pituinen tieosa, joka on tarkoituksenmukaista toteuttaa tämän yhteydessä. Laajennusosa sisältää 2 erittäin heikkokuntoista siltaa, joiden uusiminen olisi suoritettava erittäin kiirellisesti, sillä tienosalla suoritetaan raskasta puutavaran kuljetusta.

79. Mustolanmutkan—Kajaanin maantie välittää osan Sotkamon suunnan liikenteestä sekä jonkin verran Pohjois-Karjalan ja Kuopion lääneistä suuntautuvasta kaukoliikenteestä Kajaaniin. Tie on yleiskunnoltaan huono ja keväisin kelirikon alaisena. Sillä oleva Karankapuron puurakenteinen silta on 9 tonnin painorajoituksen alainen.

80. Kantatie n:o 76 välillä Sotkamo—Mäntylä on rakennettu viime vuosisadalla eikä mitään perusteellista parannustyötä ole tien rakentamisen jälkeen suoritettu. Tien kunto on heikko, ja keväisin se on liikennerajoitusten alaisena. Liikennerajoitukset kestävät keskimäärin 4 viikkoa. Tien liikennemäärä on noin 500 hay/vrk, ja sillä liikennöivistä ajoneuvoista on noin runsas kolmas osa raskaita.

Lapin tie- ja vesirakennuspiiri

81. Kemin—Rovaniemen valtatien parantaminen on käynnissä välillä Paakkola—Koivu 34,7 + 3,9 km pituudelta. Edellä mainittuun välittömästi liittyvä tieosa Törmä—Paakkola (n. 12,0 km) on tarkoituksenmukaista toteuttaa käynnissä olevan työn yhteydessä, koska nykyinen öljysorapintainen valtatie ei vastaa kunnoltaan nykyisen liikenteen vaatimuksia.

89. Valtatiellä n:o 21 välillä Tornio—Keropudas on kaukoliikenteen lisäksi huomattava paikallinen liikenne. Tien liikenne on lähes 4 000 hay/vrk, mistä johtuen tien öljysorapinta ei kestä näin suuren liikenteen rasitusta. Tieosuudella oleva Kivirannan silta on kapea ja heikkokuntoinen ja sen molemmin puolin on liikenneturvallisuuden kannalta erittäin vaaralliset mutkat.

90. Kantatie n:o 78 välillä Ranuan kk—Nuupas on rakennettu vuosisadan alkupuolella ja on pahoin routiva ja kelirikkoaikoina liikennerajoituksen alainen. Tieosalla on useita liikenteelle vaarallisia kohtia.

91. Kariniemen—Aholan maantie on erittäin huonokuntoinen eikä täytä enää liikenteen vaatimuksia. Tieosalla on mm. 7 huonokuntoista puusiltaa, jotka olisi mahdollisimman pian rakennettava uudelleen. Tien liikenne on noin 500 hay/vrk.

B. Maanteiden ja paikallisteiden erillisten siltojen ja lauttojen rakentaminen.

a) Maantiesiltojen ja lauttojen rakentaminen.

	Pituus km Alk. v	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Vuodeksi 1967 ehdotetaan mk
Turun tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Otamussillan uudelleen rakentaminen ja Krouvin—Ryömälän maantien parantaminen Mouhijärven kunnassa; ks. lisäperustelut	0.4	700	—	150 000
2. Saukon sillan uudelleen rakentaminen ja Heittolan—Viljakkalan maantien parantaminen Ikaalisten mlk:ssa; ks. lisäperustelut	0.9	550	—	150 000
Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri.				
3. Möhkön sillan uudelleen rakentaminen ja Kuuksenvaaran — valtakunnanrajan maantien parantaminen Ilomantsin kunnassa; ks. lisäperustelut	0.7	400	—	150 000
4. Sillan rakentaminen Putaansalmen lauttapaikalle ja Anttosen—Ruunaan maantien parantaminen Pielisjärven kunnassa; ks. lisäperustelut	1.9	1 600	—	150 000
Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri.				
5. Rotimojoen sillan uudelleen rakentaminen ja Oulun—Iisalmen valtatien parantaminen Vieremän kunnassa; ks. lisäperustelut	0.6 + 0.3	400	—	100 000
Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri.				
6. Neiturintaipaleen kanavan sillan uudelleen rakentaminen ja Istunmäen—Ahvenisen maantien parantaminen Konneveden kunnassa; ks. lisäperustelut	0.4	1 000	—	170 000
Oulun tie- ja vesirakennuspiiri				
7. Jyrkänkosken siltojen uudelleen rakentaminen ja Mäkelän—Jyrkänkosken—valtakunnan rajan maantien parantaminen Kuusamon kunnassa; työn jatkaminen	1.5 + 0.4 1966	760	416	200 000

	Pituus km Alk. v	Kust. arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Vuodeksi 1967 ehdotetaan mk
8. Korpijoen Siivikon sillan uudelleen rakentaminen ja Puolangan kunnan rajan—Korentokankaan maantien parantaminen Pudasjärven kunnassa; työn jatkaminen	1.7 + 1.4 1966	1 150	652	150 000
Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri.				
9. Sillan rakentaminen Koirasalmen lauttapaikalle ja Mäntymäen—Pussilan maantien parantaminen Ristijärven kunnassa; työn jatkaminen	2.3 1966	2 380	840	600 000
Lapin tie- ja vesirakennuspiiri.				
10. Sillan rakentaminen Kemihaaran lauttapaikalle ja Savukosken—Kotalan maantien parantaminen Savukosken kunnassa; työn jatkaminen	4.9 1966	1 850	764	400 000
11. Naamijoen sillan uudelleen rakentaminen ja Havelan—Kolarin (Väylänvarren) maantien parantaminen Pellon kunnassa; ks. lisäperustelut	1.20	700	—	150 000
12. Lompolonjoen ja Teuravuomanojan siltojen uudelleen rakentaminen ja Havelan—Kolarin (Väylänvarren) maantien parantaminen Kolarin kunnassa; ks. lisäperustelut	0.6 + 0.3	400	—	100 000
			Yhteensä mk	2 470 000

Edellä luetelluista töistä mainittakoon lisäperusteluina seuraavaa:

a) Maantiesiltojen ja lauttojen rakentaminen.

Turun tie- ja vesirakennuspiiri.

1. Otamussilta on huonokuntoinen 2-aukkoinen kiviholvisilta, josta toinen holvi on luhistunut ja toisessakin holvikivet liikkuneet. Silta on syvässä notkossa ja jyrkässä mutkassa ja sillä on 8 tonnin painorajoitus.

2. Saukon silta on heikkokuntoinen ja sillä on 8 tonnin painorajoitus. Silta sijaitsee lisäksi pahassa mutkassa, missä näkemä on huono.

Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri.

3. Möhkön silta on vuonna 1940 rakennettu hirsiarkuille perustettu 5-aukkoinen puupalkkisilta, jonka kunto on erittäin huono. Sillalla on 7 tonnin painorajoitus.

4. Putaansalmen sillan rakentamisesta on Eduskunta lausunut toivomuksen vuonna 1961.

Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri.

5. Rotimojoen silta on vuonna 1932 rakennettu heikkokuntoinen puinen tukiansassilta, jonka kiviset maatuet ovat liikkuneet. Tiessä on sillan kohdalla sekä vaaka- että pystytasossa pienisäteinen kaari.

Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri

6. Neiturintaipaleen silta on vuonna 1927 rakennettu kapea ja myös korkeussuunnassa liikennettä rajoittava kääntösilta, jolla on 6 tonnin painorajoitus.

Lapin tie- ja vesirakennuspiiri

11. Naamijoen silta on vuonna 1945 rakennettu puupalkkisilta, ja se on nyttemmin erittäin heikossa kunnossa ja lisäksi kapea ja liikenteelle vaarallinen. Sillalla on 10 tonnin painorajoitus.

12. Lompolojoen silta on vuonna 1945 rakennettu kapea puupalkkisilta, joka on huonossa kunnossa. Sillalla on 10 tonnin painorajoitus.

Momentin lisäykset ovat 26 012 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 201 630 000,—
„ 1966 „ ..... mk 292 531 609,83
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 333 148 000,—

XII. Ilmailu.

11. *Lentokenttien ja lentoreittien rakentaminen* (siirtomääräraha)

a) Talvikautena 1966—67 Rovaniemen lentokentällä käynnissä ollutta työtä lentoaseman ja sen asuntoalueen liittämiseksi puolustuslaitoksen vesi- ja viemäriverkkoon olisi jatkettava puolustusministeriön suunnitelmissa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Tästä aiheutuvaan siviilialueen vesi- ja viemärijohtojen jatkamiseen ym. muutoksiin ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 240 000 mk.

b) Kauhavan lentoaseman autosuoja- ja huoltokeskusrakennuksen rakentamiseen sekä rakennusalueeseen liittyviin töihin joiden kokonaiskustannus on 950 000 mk, ehdotetaan myönnettäväksi 200 000 mk seuraavasti:

	Hyötypinta-ala m² (tilavuus m³)	Suunniteltu aloitettavaksi kk/v	Kustannusarvio mk	Yks. hinta mk/m² (mk/m³)	Aikaisemmin myönnetty mk	Ehdotetaan syksyksi 1967 mk
a) Kauhavan lentoaseman autosuoja- ja huoltokeskusrakennus	975 (4 900)	X/67	750 000	770 (153)	20 000 (suunnitteluvaroja)	100 000
b) Rakennusalueeseen liittyviin töihin, jotka käsittävät vesijohdon rakentamisen ja rakennusalueen kunnostustyöt			200 000		—	100 000

Momentin lisäykset ovat yhteensä 440 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 8 496 426,20
” 1966 „ ..... mk 16 950 000,—
” 1967 (menoarv.) ..... mk 28 575 400,—
” 1967 (II lisämenoarv.) mk 165 000,—

Kolmastoista Pääluokka.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

XIII. Ammattikasvatuksen yhteiset menot.

2. Ammattikurssien järjestäminen työllisyyttä edistävää perus-, täydennys- ja uudelleenkoulutusta varten sekä muu kurssitoiminta. Työllisyyttä edistävien ammattikurssien järjestämiseen ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk ja muuhun kurssitoimintaan 650 000 mk eli yhteensä 4 650 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 1 635 075,50
„ 1966 „ ..... mk 13 851 066,75
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 15 000 000,—

XXI. Erinäiset määrärahat.

56. Lainat vesivoimalaitosten rakentamiseksi (siirtomääräraha) (uusi). Valtioneuvoston asettama nk. Pohjois- ja Itä-Suomen työllisyyskomitea on maan näissä osissa vielä rakentamatta olevan vesivoiman käyttöön ottamiseksi ja työllisyystilanteen helpottamiseksi ehdottanut mietinnössään (1967:B 42) eräiden sanotuille alueille tulevien vesivoimalaitosten rakentamisen tukemista valtion varoista annettavilla lainoilla. Valtiovarainministeriön ja työeläkejärjestelmää hoitavien työeläkelaitosten edustajien välillä käydyissä neuvotteluissa on päädytty suositukseen, jonka mukaan työeläkelaitokset vuosina 1967—1972 merkitsisivät mainittujen voimalaitosten rakentamissuunnitelmien rahoittamiseksi valtion liikkeeseen laskemia työllisyyslainaobligaatioita yhteensä 139.9 milj. markan määrästä. Mainitun suosituksen mukaan ostavat työeläkelaitokset näitä obligaatioita vuoden 1967 osalle tulevana lainana 7 milj. markan määrästä, mikä määrä ehdotetaan tässä lisämenoarviossa myönnettäväksi lainoina edellä tarkoitettujen vesivoimalaitosten rakentamiseen. Samalla ehdotetaan, että muu osa sanotuista obligaatiolainoista kertyvistä varoista lainoitetaan vuosina 1968—72 samaan tarkoitukseen ehdolla, että valtio saa työeläkelaitoksilta ja -säätiöiltä sanottuina vuosina vastaavansuuruiset lainat.

Nämä lähinnä työllisyyden turvaamiseksi aloitettavat rakennustyöt, joiden yhteinen kustannusarvio on noin 230 milj. markkaa, on tarkoitus ajoittaa työllisyysnäkökohtien mukaisesti siten, että työvoiman määrää lisättäisiin talvikausina ja vähennettäisiin vastaavasti kesäkausina siitä, mikä muutoin olisi rakentamisen ajoituksen kannalta tarkoituksenmukaisinta. Jotta laitosten tuottaman sähköenergian hinta voitaisiin pitää kohtuullisena, olisi laitosten rakentamiseen valtion varoista annettavat lainat voitava myöntää valtioneuvoston kunkin laitoksen osalta erikseen määrättävin ehdoin huomioonottaen tällöin laitoksen tuleva kannattavuus, rakentamisen vaikutus työllisyyteen ja valtion puheena olevien lainojen osuus rakentamistyön kokonaisrahoituksesta. Lainat ehdotetaan kuitenkin myönnettäviksi vähintään 5 prosentin korolla, enintään 25 vuoden laina-ajalla ja ilman indeksisidonnaisuutta. Valtioenemmistöisille yhtiöille ehdotetaan lainat myönnettäviksi vakuuksia vaatimatta.

Edellä tarkoitettuja lainoja varten ehdotetaan tälle momentille myönnettäväksi 7 000 000 mk. Vastaava määrä tuloutetaan 6 Os:n II luvun 1 momentille.

Momentin loppusumma on 7 000 000 mk.

Neljästoista Pääluokka.

Sosiaaliministeriön hallinnonala.

X. Ammattikasvatuksen edistäminen sekä työ- ja invalidihuolto.

Työhuolto.

17. Invalidien huolto (arviomääräraha). Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto r.y. rakennuttaa omistamansa Käpylän kuntouttamislaitoksen yhteyteen erityisen osaston selkäydinvammaisia eli paraplegiapotilaita varten. Liitolla on vuokrattuna Helsingin kaupungin omistama tontti ja suunnitellun 12 700 m³:n suuruisen sairaala- ja kuntouttamisrakennuksen kustannusarvio on 2 800 000 mk. Rahoitus on kaavailtu järjestettäväksi siten, että Liitto kustantaa 1/3 keräysvaroillaan ja 2/3 lainoitetaan, lähinnä kansaneläkelaitokselta ja vakuutusyhtiöiltä saatavilla lainoilla. Kun selkäydinvammaisten vaatima erityishoito on maassamme toistaiseksi järjestämättä ja näiden potilaiden lukumäärä jatkuvasti lisääntyy, on suunnitellun osaston perustaminen ilmeisen tarpeen vaatima. Valtion myötävaikutus ehdotetaan järjestettäväksi invalidihuoltolain (28. 12. 1962/682) 25 a §:n 3 momentin 9) kohdan mukaisesti siten, että lainojen korot ja kuoletukset periaatteessa korvattaisiin käyttötalousmenoina tämän momentin määrärahasta. Vuosittainen menolisäys olisi, henkilökunnan lisääntymisestä aiheutuneet menot mukaan luettuina, noin 340 000 mk, huomioon ottaen,

että valtion osuutta laskettaessa lainojen kuoletusaika on vähintään 10 vuotta ja korkokanta enintään 7 ½ %. Raha-automaattivaroista mahdollisesti myönnettävät avustukset vähentäisivät vastaavasti tätä menoerää. Ehdotuksesta aiheutuisi lisämenoja valtiolle vasta vuonna 1969, joten momentille ei ehdoteta lisäystä. Liitto on, mikäli hankkeen rahoitus saadaan varmistetuksi, valmis aloittamaan työt vielä kuluvan syksyn aikana.

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset yleiset menot.

II. Erinäiset määrärahat.

41. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha). Koska on mahdollista, että rauhanturvaamistoimintaa Kyproksella tullaan edelleenkin jatkamaan ja että Suomen hallitukselle tullaan esittämään pyyntö valvontajoukkojen käyttöön asettamisesta uutta kolmen kuukauden jaksoa varten, ehdotetaan siltä varalta, että hallitus katsoo tarkoituksenmukaiseksi suostua tällaiseen pyyntöön, myönnettäväksi suomalaisen valvontajoukon toimikauden pidentämisestä joulukuun 1967 loppuun aiheutuviin ylläpitomenoihin sekä koulutus-, huoltokuljetus-, varustamis- ja kotiuttamismenoihin aikaisemmin myönnettyjen määrärahojen lisäksi 2 763 000 mk. Hallitus tulee jatkamaan toimenpiteitä, jotta suomalaisen valvontajoukon menot korvattaisiin Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maallemme aikaisempina toimikausina noudatetun käytännön mukaisesti. Aikaisemmin tuloarvioon merkittyjen lisäksi on näitä korvauksia saatu kuluvan vuoden aikana 5 520 547,86 mk, jotka merkitään tulona 3 Os:n XI luvun 7 momentille. Suomen avustusosuudeksi rauhanturvaamistoiminnan menoista ehdotetaan hyväksyttäväksi 50 000 Yhdysvaltain dollaria, mikä vähennettäisiin Yhdistyneiden Kansakuntien seuraavasta korvaussuorituksesta.

V. 1965	(tilinp.)	mk 13 900 000,—
„ 1966	„	mk 9 450 000,—
„ 1967	(I lisämenoarv.) .	mk 2 350 000,—
„ 1967	(II lisämenoarv.)	mk 2 650 000,—

IV. Työllisyyden turvaaminen ja työttömyyden lieventäminen.

1. Avustukset työttömyyden lieventämistä varten, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisia puunjalostusteollisuudelle metsänparannustöiden suorittamista varten myönnettäviä avustuksia varten ehdotetaan momentille lisäystä 417 000 mk sekä valtion ja kuntien kesken työllisyyslain 12 §:n mukaisesti tehtävistä sopimuksista aiheutuvia menoja varten 500 000 mk eli yhteensä 917 000 mk.

V. 1965	(tilinp.)	mk 23 263 396,03
„ 1966	„	mk 7 684 926,64
„ 1967	(menoarv.)	mk 1 600 000,—

4. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman toteuttamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 4 780 000 mk.

V. 1965	(tilinp.)	mk 331 172 811,14
„ 1966	„	mk 192 203 721,88
„ 1967	(menoarv.)	mk 30 000 000,—
„ 1967	(II lisämenoarv.)	mk 6 500 000,—

Kahdeksastoista Pääluokka.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

Valtionrautatiet.

II. Rautatielaitoksen linjahallinto.

29. Uudis- ja uusimistyöt valmiilla radoilla (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisesti ehdotetaan myönnettäväksi työllisyyden turvaamiseksi valmiiden ratojen uudis- ja uusimistöihin valtioneuvoston käytettäväksi 3 280 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 45 380 000,—
„ 1966 „ ..... mk 47 820 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 59 800 000,—

X. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta.

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

10. Puolustuslaitoksen metsien perusparannukset (siirtomääräraha) (uusi). Momentille ehdotetaan vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisesti myönnettäväksi 1 613 000 mk siirtomäärärahana puolustuslaitoksen hallinnassa olevien metsäalueiden metsien hoitoon ja perusparannuksiin.

Momentin loppusumma on 1 613 000 mk.

Metsätalous.

XVIII. Aluehallinto ja hoitoalueiden talous.

Käyttömenot.

(Sarakkeen ulkopuolella).

13. Metsänhoitotyöt (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisiin työllisyystyönä tehtäviin taimiston hoito-, taimitarha- ja metsänviljelytöihin tarvitaan 2 970 000 mk. Edellyttäen, että toisessa lisämenoarviossa momentin määrärahasta käyttämättä ja vuodelle 1968 siirtämättä jätettäväksi merkityt 200 000 mk saadaan käyttää näihin menoihin, ehdotetaan momentille lisäystä 2 770 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 12 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 15 500 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 15 000 000,—

Sijoitusmenot.

(Sarakkeessa.)

24. Valtionmaiden kulku- ja kuljetussuhteiden parantaminen (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisiin työllisyystyönä tehtäviin metsäautoteiden rakennustöihin ehdotetaan momentille lisäystä 2 380 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 4 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 9 000 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 7 000 000,—

25. Valtion metsämaiden peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman mukaisiin työllisyystyönä tehtäviin peruskuivatus- ja lannoitustöihin ehdotetaan momentille lisäystä 3 440 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 5 000 000,—
„ 1966 „ ..... mk 7 200 000,—
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 11 700 000,—

XXIII. Valtion liikeyrityksille, metsätaloudelle ja maatiloille yhteisesti.

1. Valtion liikelaitosten sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha). Vuoden 1967 II lisätyöohjelman toteuttamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 552 000 mk.

V. 1965 (tilinp.) ..... mk 61 623 776,59
„ 1966 „ ..... mk 30 454 485,25
„ 1967 (menoarv.) ..... mk 2 000 000,—
„ 1967 (II lisämenoarv.) . mk 1 000 000,—

Edellä esitetyn nojalla ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon:

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

A. TULOT.

Kolmas Osasto.

Sekalaiset tulot.

XI. Muut sekalaiset tulot.

7. Satunnaiset tulot, lisäystä 5 520 548

XI luku: 5 520 548.
3 Os.: 5 520 548.

Viides Osasto.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

XV. Metsätalous.

Metsätalouden menot yhteensä 154 981 810

Ylijäämä 22 768 190

5 Os. Tulojen vähennys:
2 770 000.

Lisäystä tuloihin:
2 750 548.

B. MENOT.

Kuudes Pääluokka.

Oikeusministeriön hallinnonala.

VIII. Vankeinhoitolaitos.

16. Työsiirtoloille, työleireille ja vankisiirtoloille järjestettävät työt (siirtomääräraha), lisäystä 1 000 000

VIII luku: 1 000 000.
6 Pl. 1 000 000.

Yhdeksäs Pääluokka.

Puolustusministeriön hallinnonala.

X. Kiinteistöt.

8. Sotilasrakennusten perinpohjaiset korjaukset ja uudisrakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 900 000

X luku: 900 000.
9 Pl.: 900 000.

Yhdestoista Pääluokka.

Maatalousministeriön hallinnonala.

VIII. Yksityiset maataloudelliset oppilaitokset.

Muut menot.

10. Kurssitoiminta (arviomääräraha), lisäystä 627 000

VIII luku: 627 000.

X. Maa- ja vesirakennustyöt.

Maanviljelysinsinööripiirit.

12. Vesistöjen järjestely- ja säännöstelytyöt (siirtomääräraha), lisäystä 755 000

Valtion avustukset ja lainat.

13. Kuivatustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 2 100 000
16. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha), lisäystä 1 405 000

X luku: 4 260 000.

XVII. Metsähallitus.

1.	Palkkaukset, lisäystä	11 696
11.	Yleiset uittoväylät (siirtomääräraha), lisäystä	570 000

XVII luku: 581 696.

XIX. Yksityismetsätalous.

2.	Metsänparannustöiden yleismenot, lisäystä	1 700 000
3.	Valtion avustukset metsänparannustöiden kustantamiseksi (siirtomääräraha), lisäystä	9 250 000
4.	Palkkiot metsäojitustyöstä (siirtomääräraha), lisäystä	600 000
5.	Avustukset metsänviljelyn edistämiseksi (siirtomääräraha), lisäystä	1 300 000
9.	Lainat metsänparannustöihin (siirtomääräraha), lisäystä	3 147 000

XIX luku: 15 997 000.
11 Pl. 21 465 696.

Kahdestoista Pääluokka.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön hallinnonala.

Tie- ja vesirakennuslaitos.

III. Tie- ja vesirakennuslaitoksen piirihallinto.

13.	Varastosuojien, korjaamojen, autotallien ja asuntojen rakentaminen sekä tonttien hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	1 745 000

III luku: 1 745 000.

VI. Maa- ja vesirakennukset.

Tietyöt.

9.	Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha), lisäystä	26 012 000

VI luku: 26 012 000.

XII. Ilmailu.

11.	Lentokenttien ja lentoreittien rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä	440 000

XII luku: 440 000.
12 Pl.: 28 197 000.

Kolmastoista Pääluokka.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

XIII. Ammattikasvatuksen yhteiset menot.

2. Ammattikurssien järjestäminen työllisyyttä edistävää perus-, täydennys- ja uudelleenkoulutusta varten sekä muu kurssitoiminta, lisäystä 4 650 000
XIII luku: 4 650 000.

XXI. Erinäiset määrärahat.

56. Lainat vesivoimalaitosten rakentamiseksi (siirtomääräraha) 7 000 000
XXI luku: 7 000 000.
13 Pl.: 11 650 000.

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset yleiset menot.

II. Erinäiset määrärahat.

41. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha) 2 763 000
II luku: 2 763 000.

IV. Työllisyyden turvaaminen ja työttömyyden lieventäminen.

1. Avustukset työttömyyden lieventämistä varten, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 917 000
4. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 4 780 000
IV luku: 5 697 000.
15 Pl.: 8 460 000.

Kahdeksastoista Pääluokka.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

Valtionrautatiet.

II. Rautatielaitoksen linjahallinto.

29. Uudis- ja uusimistyöt valmiilla radoilla (siirtomääräraha), lisäystä 3 280 000
Sijoitusmenot: 3 280 000.

X. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta.

10. Puolustuslaitoksen metsien perusparannukset (siirtomääräraha) 1 613 000
Sijoitusmenot: 1 613 000.

Metsätalous.

XVIII. Aluehallinto ja hoitoalueiden talous.

13. Metsänhoitotyöt (siirtomääräraha), lisäystä 2 770 000
Käyttömenot: 2 770 000.

24. Valtionmaiden kulku- ja kuljetussuhteiden parantaminen (siirtomääräraha), lisäystä 2 380 000

25. Valtion metsämaiden peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha), lisäystä 3 440 000
Sijoitusmenot: 5 820 000.

XXIII. Valtion liikeyrityksille, metsätaloudelle ja maatiloille yhteisesti.

1. Valtion liikelaitosten sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 552 000
Sijoitusmenot: 552 000.

18 Pl.:
Lisäystä sijoitusmenoihin: 11 265 000.
Lisäystä käyttömenoihin: 2 770 000.

Lisäystä menoihin: 82 937 696.

Lisäksi ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa Valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1967 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 18 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunta on 19 päivänä kuluvaa syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 87 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamiensa selvitysten perusteella päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esityksen hyväksymistä. Valiokunta siten, esityksen perusteluihin myös yhtyen, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon:

NUMEROTAULUKKO.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1967 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, Jämsén, Kiviaho, Koppanen, Lahtela, I. Linna, Lukkarinen, Pesola, Puhakka, Rodén, Salla, Sandelin ja Tallgren.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 87 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 18.

Eduskunta on Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen päättänyt

hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon:

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1967 tulo- ja menoarvioon.

A. TULOT.

Kolmas Osasto.

Sekalaiset tulot.

XI. Muut sekalaiset tulot.

7. Satunnaiset tulot, lisäystä 5 520 548

XI luku: 5 520 548.
3 Os.: 5 520 548.

Viides Osasto.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

XV. Metsätalous.

Metsätalouden menot yhteensä 154 981 810

Ylijäämä 22 768 190

5 Os. Tulojen vähennys:
2 770 000.

Lisäystä tuloihin:
2 750 548.

B. MENOT.

Kuudes Pääluokka.

Oikeusministeriön hallinnonala.

VIII. Vankeinhoitolaitos.

16. Työsiirtoloille, työleireille ja vankisiirtoloille järjestettävät työt (siirtomääräraha), lisäystä 1 000 000

VIII luku: 1 000 000.
6 Pl. 1 000 000.

Yhdeksäs Pääluokka.

Puolustusministeriön hallinnonala.

X. Kiinteistöt.

8. Sotilasrakennusten perinpohjaiset korjaukset ja uudisrakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 900 000

X luku: 900 000.
9 Pl.: 900 000.

Yhdestoista Pääluokka.

Maatalousministeriön hallinnonala.

VIII. Yksityiset maataloudelliset oppilaitokset.

Muut menot.

10. Kurssitoiminta (arviomääräraha), lisäystä 627 000

VIII luku: 627 000.

X. Maa- ja vesirakennustyöt.

Maanviljelysinsinööripiirit.

12. Vesistöjen järjestely- ja säännöstelytyöt (siirtomääräraha), lisäystä 755 000

Valtion avustukset ja lainat.

13. Kuivatustyöt (siirtomääräraha), lisäystä 2 100 000
16. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha), lisäystä 1 405 000

X luku: 4 260 000.

XVII. Metsähallitus.

1.	Palkkaukset, lisäystä	11 696
11.	Yleiset uittoväylät (siirtomääräraha), lisäystä	570 000

XVII luku: 581 696.

XIX. Yksityismetsätalous.

2.	Metsänparannustöiden yleismenot, lisäystä	1 700 000
3.	Valtion avustukset metsänparannustöiden kustantamiseksi (siirtomääräraha), lisäystä	9 250 000
4.	Palkkiot metsäojitustyöstä (siirtomääräraha), lisäystä	600 000
5.	Avustukset metsänviljelyn edistämiseksi (siirtomääräraha), lisäystä	1 300 000
9.	Lainat metsänparannustöihin (siirtomääräraha), lisäystä	3 147 000

XIX luku: 15 997 000.
11 Pl. 21 465 696.

Kahdestoista Pääluokka.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön hallinnonala.

Tie- ja vesirakennuslaitos.

III. Tie- ja vesirakennuslaitoksen piirihallinto.

13.	Varastosuojien, korjaamojen, autotallien ja asuntojen rakentaminen sekä tonttien hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	1 745 000

III luku: 1 745 000.

VI. Maa- ja vesirakennukset.

Tietyöt.

9.	Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha), lisäystä	26 012 000

VI luku: 26 012 000.

XII. Ilmailu.

11.	Lentokenttien ja lentoreittien rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä	440 000

XII luku: 440 000.
12 Pl.: 28 197 000.

Kolmastoista Pääluokka.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

XIII. Ammattikasvatuksen yhteiset menot.

2. Ammattikurssien järjestäminen työllisyyttä edistävää perus-, täydennys- ja uudelleenkoulutusta varten sekä muu kurssitoiminta, lisäystä 4 650 000

XIII luku: 4 650 000.

XXI. Erinäiset määrärahat.

56. Lainat vesivoimalaitosten rakentamiseksi (siirtomääräraha) 7 000 000

XXI luku: 7 000 000.
13 Pl.: 11 650 000.

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset yleiset menot.

II. Erinäiset määrärahat.

41. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha) 2 763 000

II luku: 2 763 000.

IV. Työllisyyden turvaaminen ja työttömyyden lieventäminen.

1. Avustukset työttömyyden lieventämistä varten, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 917 000
4. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 4 780 000

IV luku: 5 697 000.
15 Pl.: 8 460 000.

Kahdeksastoista Pääluokka.

Valtion liikeyritykset sekä metsät ja maatilat.

Valtionrautatiet.

II. Rautatielaitoksen linjahallinto.

29. Uudis- ja uusimistyöt valmiilla radoilla (siirtomääräraha), lisäystä 3 280 000

Sijoitusmenot: 3 280 000.

X. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta.

10. Puolustuslaitoksen metsien perusparannukset (siirtomääräraha) 1 613 000

Sijoitusmenot: 1 613 000.

Metsätalous.

XVIII. Aluehallinto ja hoitoalueiden talous.

13. Metsänhoitotyöt (siirtomääräraha), lisäystä 2 770 000

Käyttömenot: 2 770 000.

24. Valtionmaiden kulku- ja kuljetussuhteiden parantaminen (siirtomääräraha), lisäystä 2 380 000

25. Valtion metsämaiden peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha), lisäystä 3 440 000

Sijoitusmenot: 5 820 000.

XXIII. Valtion liikeyrityksille, metsätaloudelle ja maatiloille yhteisesti.

1. Valtion liikelaitosten sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi, valtioneuvoston käytettäväksi (arviomääräraha), lisäystä 552 000

Sijoitusmenot: 552 000.

18 Pl.:

Lisäystä sijoitusmenoihin: 11 265 000.
Lisäystä käyttömenoihin: 2 770 000.

Lisäystä menoihin: 82 937 696.

Samalla Eduskunta on päättänyt

oikeuttaa Valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1967 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle aviovaimon kansalaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta.

Hallitusmuodon 4 §:n 1 momentin mukaan vieraan maan nainen, joka päättää avioliiton Suomen miehen kanssa, saa Suomen kansalaisoikeuden. Vastaava säännös sisältyy Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä 9 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain (325/41) 3 §:n 1 momenttiin. Mitään lisäehtoja ei ole asetettu, joten Suomen miehen muukalainen vaimo saa avioliiton päättämisellä suorastaan lain nojalla Suomen kansalaisuuden aivan riippumatta siitä, menettääkö hän entisen kansalaisuutensa vai ei.

Hallitusmuodon 4 §:n 1 momentissa lausuttu periaate on ollut 1920-luvulle asti miltei yksinomaan vallitsevana eri valtioiden kansalaisuuslainsäädännössä. Naisen aseman itsenäistyessä alettiin tätä periaatetta kuitenkin yleisesti arvostella. Enää ei katsottu asialliseksi pitää aviovaimoa epäitsenäisenä kansalaisuudenkaan osalta. Tämä periaate ilmaistiin lainsäädännössä ensi kerran Yhdysvaltain "Cable Actissa" vuonna 1922, jossa naisen tasa-arvoisuus kansalaisuuskysymyksissä tunnustettiin. Tämä oli alkuna kehitykselle, joka johti siihen, että kaikki Amerikan valtiot tekivät 22 päivänä joulukuuta 1933 niin sanotun Montevideon sopimuksen, jolla naisten tasa-arvoisuusperiaate toteutettiin. Monet valtiot siirtyivät 1940-luvulta alkaen lainsäädännössään tälle kannalle ja myös Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä vuonna 1957 tehdyssä naisten kansalaisuutta koskevassa yleissopimuksessa on omaksuttu sama periaate. Nykyään on niistä 120 valtiosta, joista tietoja on käytettävissä, ainoastaan 19 nyt vanhentuneena pidettävän periaatteen kannalla. Näihin kuuluu myös Suomi. Skandinavian valtioissa on seurattu uusinta kehitystä. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa valmistettiin vuonna 1950 yhteisen mietinnön pohjalta uudet kansalaisuuslait, jotka tulivat voimaan tammikuun 1 päivänä 1951 ja joissa naisten tasa-arvoisuus toteutettiin. Islanti seurasi esimerkkiä vuonna 1952.

Johtavana periaatteena uudistettaessa eri valtioiden kansalaisuuslainsäädäntöä on ollut se, että jos vaimo ei halua miehensä kansalaisuutta, ei voida katsoa oikeaksi hänen pakottamistaan ottamaan se vastaan. On myös pidetty tärkeänä, ettei nainen mennessään naimisiin ulkomaalaisen kanssa menetä sitä turvaa ja suojelua, joka hänelle on kuulunut kotimaansa kansalaisena. Toisaalta kuuluu järjestelmään, että vaimolle tehdään mahdollisimman helpoksi saada miehensä kansalaisuus. Tämä on erityisen tärkeä näkökohta, milloin vaimo on kansalaisuudeton.

Kansalaisuuslainsäädännön uudistaminen on parhaillaan vireillä pohjoismaisessa yhteistyössä. Yhteistyön menestyksellinen jatkaminen edellyttää, että meillä olisi saatava toteutetuksi naisten tasa-arvo kansalaisuuden osalta. Tämän vuoksi Hallitus on katsonut tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa hallitusmuodon 4 §:n 1 momentin muuttamista muissa pohjoismaissa omaksutun ja muuallakin vallitsevan kannan mukaiseksi.

Jotta hallitusmuodon 4 §:n ja Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä voimassa olevan lain 3 §:n kesken ei syntyisi ristiriitaa, olisi kansalaisuuslain 3 §:n 1 momentti samalla kumottava. Tämä aiheuttaa sen, että 3 §:n 2 momentin sanamuoto on tarkistettava.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana, annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat kaksi lakiehdotusta:

Laki

hallitusmuodon 4 §:n 1 momentin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan hallitusmuodon 4 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

Suomen kansalaisoikeus on jokaisella, joka on syntynyt suomalaisista vanhemmista.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä 9 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain (325/41) 3 § näin kuuluvaksi:

3 §.

Milloin Suomen mies menee naimisiin ulkomaalaisen naisen kanssa, tulee heidän yhteinen, **ennen avioliittoa syntynyt lapsensa** Suomen kansalaiseksi, jos hän on naimaton eikä vielä ole täyttänyt kahtakymmentäyhtä vuotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 10 hallituksen esityksen johdosta aviovaimon kansalaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 26 päivältä syyskuuta 1967 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun esityksen n:o 88. Kuultuaan esityksen johdosta osastopäällikkö Kai Kortetta oikeusministeriöstä ja vanhempaa hallitussihteeriä Aarne Koveroa sisäasiainministeriöstä sekä vt. professori Toivo Sainiota perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan, että se periaate, jonka mukaan vaimo kansalaisuuden suhteen seuraa miestänsä ja jonka mukaiset säännökset sisältyvät hallitusmuodon 4 §:n 1 momenttiin sekä Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä annetun lain 3 §:n 1 momenttiin, on 1920-luvulle saakka ollut miltei yksinomaan vallitsevana eri maiden kansalaisuuslainsäädännössä. Naisen aseman itsenäistyessä ei ole katsottu asialliseksi pitää aviovaimoa epäitsenäisenä kansalaisuudenkaan suhteen. Suurin osa niistä valtioista, joista tietoja on saatavissa, muiden muassa Pohjoismaat Suomea lukuun ottamatta, ovat kansalaisuuslainsäädännössään toteuttaneet naisen tasa-arvoisuuden. Myös Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä vuonna 1957 tehdyssä naisten kansalaisuutta koskevassa yleissopimuksessa on omaksuttu sama periaate. Kansalaisuuslainsäädäntöä eri maissa tältä osin uudistettaessa on johtavana periaatteena ollut, että jos mies ja nainen avioliiton päättäessään ovat eri maiden kansalaisia, eikä nainen halua miehensä kansalaisuutta, ei voida pitää oikeana pakottaa häntä ottamaan se vastaan. Tärkeänä on myös pidetty, ettei nainen, päättäessään avioliiton ulkomaalaisen kanssa, menetä sitä turvaa ja suojelua, joka hänelle on kuulunut kotimaansa kansalaisena. Toisaalta on katsottu järjestelmään kuuluvan, että vaimolle tehdään mahdollisimman helpoksi saada miehensä kansalaisuus.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa Suomen kansalaisuuslainsäädäntö edellä selostettua periaatteellista kantaa vastaavaksi. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten mukaan poistettaisiin hallitusmuodon 4 §:n 1 momentista sekä Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä annetun lain 3 §:n 1 momentista säännökset, joiden mukaan Suomen miehen kanssa avioliitton päättävä vierasmaalainen nainen saa Suomen kansalaisuuden suorastaan lain nojalla. Ehdotettujen lainmuutosten jälkeen vieraan maan kansalaisuutta oleva nainen saisi Suomen kansalaisuuden vain anomuksestaan siinäkin tapauksessa, että hän solmisi avioliiton Suomen miehen kanssa. Suomen kansalaisuuden saaminen olisi hänelle kuitenkin suhteellisen helppoa lainmuutoksen jälkeen sovellettavaksi tulevien, jo nyt lakiin sisältyvien säännösten perusteella.

Esityksen perusteluihin yhtyen ja siihen nähden, että pohjoismaisessa yhteistyössä parhaillaan vireillä olevan kansalaisuuslainsäädännön uudistaminen ja yhdenmukaistaminen edellyttää naisen tasa-arvoisuuden toteuttamista myös Suomen lainsäädännössä hallituksen esittämällä tavalla, valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina.

Edellä lausutun perusteella ja kun perustuslakivaliokunnalla ei ole huomauttamista hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten yksityiskohtien suhteen, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät kumpaisenkin lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että puheena olevaan esitykseen sisältyvä ehdotus laiksi hallitusmuodon 4 §:n 1 momentin muuttamisesta käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Tainio, jäsenet Ehrnrooth, Hykkäälä, Häkkinen, Juvela, Kantola, Kosola, Paaso, Pentti, Savela, Tiitu ja Vilponiemi.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 85 hallituksen esityksen johdosta aviovaimon kansalaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät kaksi lakiehdotusta muuttamattomina.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen aviovaimon kansalaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 88 aviovaimon kansalaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 85.

Hyväksyessään lait Eduskunta lausuu pitävänsä tärkeänä, että Hallitus kansalaisuuslainsäädäntömme mahdollisesta kokonaisuudistuksesta riippumatta, kiireellisesti laadituttaisi ja antaisi Eduskunnalle esityksen Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä annetun lain muuttamisesta siten, että naisten tasa-arvoisuus kansalaisuuden osalta tulee täysin toteutetuksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait, niistä ensimmäisen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen:

Laki

hallitusmuodon 4 §:n 1 momentin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan hallitusmuodon 4 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

Suomen kansalaisoikeus on jokaisella, joka on syntynyt suomalaisista vanhemmista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Laki

Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä 9 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain (325/41) 3 § näin kuuluvaksi:

3 §.

Milloin Suomen mies menee naimisiin ulkomaalaisen naisen kanssa, tulee heidän yhteinen, ennen avioliittoa syntynyt lapsensa Suomen kansalaiseksi, jos hän on naimaton eikä vielä ole täyttänyt kahtakymmentäyhtä vuotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja akordilain voimassaoloajasta.

Konkurssilainsäädäntömme uudistamista ajan oloja vastaavaksi on jo kauan pidetty tarpeellisena. Mainitun lainsäädännön eräät puutteellisuudet, erityisesti ettei siinä ole ollut konkurssin yhteydessä ja sen ulkopuolella tapahtuvaa pakollista akordimenettelyä koskevia säännöksiä, ovat kuitenkin osoittautuneet siinä määrin haitallisiksi, ettei niiden korjaamista ole voitu jättää odottamaan kokonaisuudistuksen toteuttamista. Sen vuoksi annettiin 12 päivänä helmikuuta 1932 laki konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta (55/32), jolla tehtiin mahdolliseksi pakkoakordi konkurssin yhteydessä, sekä 10 päivänä toukokuuta 1932 akordilaki (148/32), johon otettiin konkurssin ulkopuolella tapahtuvaa akordimenettelyä koskevat säännökset. Molempien lakien voimassaoloaikaa, joka alunperin oli säädetty päättyväksi vuoden 1934 lopussa, on useita kertoja pitennetty, viimeksi 21 päivänä joulukuuta 1962 annetuilla laeilla (618 ja 619/62) kuluvan vuoden loppuun.

Puheena olevien lakien mukaista pakkoakordimenettelyä on käytännössä jouduttu verrattain harvoin soveltamaan. Lakien pääasiallinen merkitys onkin ollut siinä, että pakkoakordimahdollisuuden olemassaolo on omiaan edistämään sovintoakordien aikaansaamista. Siten voidaan eräissä tapauksissa estää konkurssin syntyminen tai sen seurausten muodostuminen sekä velalliselle että velkojille tarpeettoman raskaiksi. Erityisesti taloudellisesti vaikeina aikoina on pakkoakordisäännöstöä pidettävä tärkeänä, mutta sillä on merkitystä normaalioloissakin, minkä vuoksi se olisi myös meillä, niin kuin muissakin maissa on asian laita, pysyvästi sisällytettävä lainsäädäntöön.

Pohjoismaisten konkurssi- ja akordilainsäädäntöjen yhtenäinen uudistamistyö on parhaillaan käynnissä. Suomen osalta valtioneuvoston 13 päivänä joulukuuta 1956 asettama komitea laatii yhteistoiminnassa toisten pohjoismaiden vastaavien komiteain kanssa ehdotusta konkurssilainsäädännön uudistamiseksi. Työn valmistumista on viivästyttänyt pyrkimys saada lainsäädäntö eräiltä osiltaan mahdollisimman yhdenmukaiseksi Norjassa, Ruotsissa, Tanskassa ja Suomessa. Kun konkurssilainsäädännön osittainen tarkistaminen asioiden nykyisessä vaiheessa ei näytä tarkoituksenmukaiselta, on tarpeellista jatkaa kysymyksessä olevien väliaikaisten lakien voimassaoloaikaa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloajasta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta 12 päivänä helmikuuta 1932 annettu laki (55/32) on edelleen voimassa vuoden 1972 loppuun, minkä jälkeen sanotussa laissa muutetut pykälät ja 7 luvun otsake tulevat jälleen voimaan sellaisina kuin ne olivat ennen sanottua lakia. Kuitenkin on mainittua lakia senkin jälkeen sovellettava niihin konkursseihin, jotka ovat alkaneet lain voimassa ollessa.

Laki

akordilain voimassaoloajasta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Toukokuun 10 päivänä 1932 annettu akordilaki (148/32) on edelleen voimassa vuoden 1972 loppuun. Kuitenkin on sanottua lakia sovellettava senkin jälkeen akordiasioihin, jos hakemus akordikäsittelyn aloittamisesta on tehty mainitun lain voimassa ollessa, sekä rikoksiin, jotka siinä laissa on säädetty rangaistaviksi, jos rangaistava teko on tehty sen lain mukaan käsitellyn akordiasian yhteydessä.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Lakivaliokunnan mietintö N:o 9 hallituksen esityksen johdosta laeiksi konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja akordilain voimassaoloajasta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein syyskuun 26 päivältä 1967 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 89. Käsiteltyään asian ja kuultuaan sen johdosta asiantuntijana lainsäädäntöneuvos Harald af Hällströmiä valiokunta on päättänyt puoltaa ehdotettujen lakien säätämistä, minkä vuoksi valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtja Teir, varapuheenjohtaja Pennanen, jäsenet Eskelinen, Gröndahl, Huima, Kemppainen, Kock, Leinonen, M. Linna, Lottanen, Luja, Pousi ja Volotinen sekä varajäsenet Knuuttila, Paaso ja Terästö.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 98 hallituksen esityksen johdosta laeiksi konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja akordilain voimassaoloajasta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja akordilain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 89 laeiksi konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja akordilain voimassaoloajasta, ja Eduskunta, jolle lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 98, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloajasta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta 12 päivänä helmikuuta 1932 annettu laki (55/32) on edelleen voimassa vuoden 1972 loppuun, minkä jälkeen sanotussa laissa muutetut pykälät ja 7 luvun otsake tulevat jälleen voimaan sellaisina kuin ne olivat ennen sanottua lakia. Kuitenkin on mainittua lakia senkin jälkeen sovellettava niihin konkursseihin, jotka ovat alkaneet lain voimassa ollessa.

Laki

akordilain voimassaoloajasta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Toukokuun 10 päivänä 1932 annettu akordilaki (148/32) on edelleen voimassa vuoden 1972 loppuun. Kuitenkin on sanottua lakia sovellettava senkin jälkeen akordiasioihin, jos hakemus akordikäsittelyn aloittamisesta on tehty mainitun lain voimassa ollessa, sekä rikoksiin, jotka siinä laissa on säädetty rangaistaviksi, jos rangaistava teko on tehty sen lain mukaan käsitellyn akordiasian yhteydessä.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Auto- ja moottoripyöräverosta 13 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna voimassa, pääasiallisesti ammattimaiseen liikenteeseen ja kouluajoon käytettävästä autosta ja pääasiallisesti pakettiautona käytettävästä pakettiautosta, jos siitä on ollut suoritettava veroa maahan tuotaessa, palautetaan autovero lain 7 §:n nojalla. Lisäksi vero palautetaan 16 §:n perusteella ajoneuvosta, joka tulee invalidin käyttöön.

Verolainsäädännössä on yleisenä periaatteena, että verohelpotuksia myönnetään lähinnä vain sosiaalisten syiden vuoksi. Tällaisia syitä ei voida hallituksen mielestä katsoa autoveronpalautukseen oikeutettujen osalta yleensä olevan. Lisäksi hallituksen käsityksen mukaan ne ammatin- ja liikkeenharjoittajat, jotka nykyisin ovat oikeutettuja veronpalautukseen, ovat sellaisia ammatin- ja liikkeenharjoittajia edullisemmassa asemassa, joille auton käyttäminen on myös välttämätöntä mutta jotka eivät ole oikeutettuja veronpalautukseen. Tähän nähden ja ottaen huomioon autoveronpalautusten valtion tuloja vähentävän vaikutuksen, hallitus ehdottaa, että veronpalautusoikeus muiden kuin invalidien osalta käytännöllisseti katsoen kokonaan poistettaisiin. Samalla ehdotetaan, että vero olisi suoritettava myös ruumisautosta sekä kevyestä moottoripyörästä, tavaran kuljetukseen käytettävästä moottoripyörästä ja moottoripolkupyörästä.

Autoverolain soveltamisen kannalta on lakia tarpeen myös siten muuttaa, että vero palautetaan autosta, joka ennen sen ensirekisteröintiä muutetaan sellaiseksi autoksi, että se maahan tuotaessa olisi ollut verosta vapaa. Samalla ehdotetaan verovapaan maastoauton määritelmää täsmennettäväksi teknistä kehitystä vastaavaksi.

Määrättäessä liikevaihtoveroa ajoneuvojen myynnistä auto- ja moottoripyöräveroa ei lueta auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 6 §:n nojalla veloitushintaan tai muuhun liikevaihtoveron määräämisen perusteena olevaan ajoneuvon arvoon. Kun tällaista säännöstä ei ole muissakaan välillisiä veroja koskevissa laeissa, hallitus ehdottaa sanotun 6 §:n kumottavaksi. Lain tulkinnan kannalta on pidettävä tarpeellisena ottaa lakiin säännös siitä, että niissä tapauksissa, joissa auto- ja moottoripyöräveroa on palautettu, liikevaihtoveroa ei tämän johdosta alenneta. Jotta ennen lain voimaantuloa tuotavat tai toimitettavat ajoneuvot, jotka myydään sanotun ajankohdan jälkeen, eivät pääsisi puheena olevassa suhteessa lain voimaantulon jälkeen tuotavia tai toimitettavia ajoneuvoja edullisempaan asemaan ehdotetaan, että liikevaihtovero määrätään ensiksi mainittujenkin ajoneuvojen osalta niitä lain voimaantulon jälkeen myytäessä myös auto- ja moottoripyöräverosta.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan auto- ja moottoripyöräverosta 13 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain (370/62) 6 §, muutetaan lain 7 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 22 päivänä marraskuuta 1963 ja 30 päivänä joulukuuta 1965 annetuissa laeissa (513/63 ja 739/65), 11 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa, 22 §, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa, sekä lisätään lakiin uusi 19 a § seuraavasti:

7 §.

Autoverosta on vapaa palo- ja sairasauto sekä kuorma-auto. Verosta on myös vapaa sellainen maastossa kulkemista varten tarkoitettu auto, jonka ajovoimansiirtolaitteiden välityssuhteet soveltuvat maastoajoon ja jossa on erityinen voimanottomahdollisuus.

Moottoripyöräverosta on vapaa invalidipyörä.

Auto- ja moottoripyöräverosta on niin ikään vapaa sellainen auto- tai moottoripyörä, jonka valmistaja myy ulkomaille tai maastaviejälle maasta vietäväksi. Veroa ei ole suoritettava myöskään autosta tai moottoripyörästä, joka maahan tuotaessa on muulla perusteella kuin tullitariffilain tai siihen verrattavan tulleja koskevan sopimuksen mukaan tullivapaa, eikä ajoneuvosta, joka on viety ulkomaille korjattavaksi ja vuoden kuluessa sen jälkeen tuodaan sieltä takaisin. Jos vieraan valtion Suomessa olevan lähetystön tai lähetetyn konsulin viraston tahi niihin verrattavan muun ulkomaisen edustuston henkilökuntaan kuuluva henkilö myy maahan tullivapaasti tuomansa auton, on siitä suoritettavasta autoverosta voimassa, mitä tullista on säädetty tai muutoin määrätty.

Mikäli veronalaisena maahan tuotu auto on ennen auton ensirekisteröintiä muutettu sellaiseksi, että se olisi 1 momentin nojalla maahan tuotaessa verosta vapaa, on se, joka on autoa ensi kertaa rekisteröitäessä merkitty auton omistajaksi tai haltijaksi ja joka käyttää sitä pääasiallisesti mainittuina autoina, oikeutettu, auton oltua haltijan käytössä kuitenkin vasta tämän tultua rekisteröidyksi auton omistajaksi, hakemuksesta saamaan tullihallitukselta takaisin maahan tuotaessa suoritetun autoveron määrän. Palautusta on uhalla, että oikeus sen saamiseen on menetetty, haettava 6 kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on merkitty autorekisteriin auton omistajaksi.

Mitä 4 momentissa on säädetty, noudatettakoon myös, milloin kysymyksessä on maassa valmistettu veronalaisena hankittu auto, kuitenkin siten, että palautusta on tällöin haettava asianomaiselta liikevaihtoverotoimistolta.

Jos 1 momentin nojalla verosta vapaan auton rakennetta on muutettu siten, että ajoneuvo ei enää ole sellainen, kuin mainitussa momentissa, ottaen huomioon 1 §:n 2 momentin säännöksen, tarkoitetaan, on ajoneuvon omistaja velvollinen tekemään tästä ilmoituksen kuukauden kuluessa autorekisterikeskukselle. Samoin on se, joka 4 tai 5 momentin nojalla on saanut autoveron takaisin tai omistaa auton, josta vero on palautettu, velvollinen, jos autoa ei enää käytetä pääasiallisesti 1 momentissa tarkoitettuna autona, tekemään tästä edellä mainitussa ajassa ilmoituksen autorekisterikeskukselle. Milloin tässä pykälässä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus on laiminlyöty, on poliisiviranomaisen estettävä auton käyttö, kunnes sanottu velvollisuus on täytetty.

11 §.

Mikäli auto, joka maahan tuotaessa on ollut 7 §:n 1 momentin nojalla verosta vapaa tai josta vero on 7 §:n 4 tai 5 momentin nojalla palautettu, ilmoitetaan tai olisi ilmoitettava merkittäväksi autorekisteriin muuna kuin 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuna autona tai muun omistajan tai haltijan kuin autosta veronpalautuksen saaneen käyttäjän, hänen kuoltuaan hänen oikeudenomistajansa tai toisen, veronpalautukseen oikeutetun nimiin, tulee autorekisterikeskuksen maksuunpanna autovero sanotun käyttäjän tai auton luovuttaneen oikeudenomistajan maksettavaksi.

Mitä 1 momentissa on säädetty autoveron maksuunpanosta, on myös noudatettava, jos käy ilmi, että autoa, joka vielä on liikenteessä, ei enää käytetä pääasiallisesti mainittuna autona.

Autorekisterikeskuksen on myös maksuunpantava autovero, milloin autosta tehdään tai olisi tehtävä 7 §:n 6 momentissa tarkoitettu auton rakenteen muutosta koskeva ilmoitus.

19 a §.

Jos ajoneuvosta kannettua veroa on tämän lain säännösten nojalla palautettu, ajoneuvosta suoritetun liikevaihtoveron määrää ei tämän johdosta alenneta.

22 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967 ja sitä sovelletaan ajoneuvoihin, jotka luovutetaan tullivalvonnasta tai toimitetaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen, kuitenkin niin, että laskettaessa liikevaihtoveroa niiden ajoneuvojen osalta, jotka on luovutettu tullivalvonnasta tai toimitettu ennen tämän lain voimaantuloa mutta jotka myydään tämän lain voimaantulon jälkeen auto- ja moottoripyörävero luetaan liikevaihtoverolaissa tarkoitettuun verotusarvoon tai ajoneuvon muuhun arvoon, jonka perusteella liikevaihtovero määrätään.

Maksuunpantaessa autoveroa tämän lain voimaantulon jälkeen autosta, josta vero on palautettu ennen tämän lain voimaantuloa, noudatettakoon auton ensirekisteröimisajankohtana voimassa olleita veron maksuunpanoa koskevia säännöksiä.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen peruuttamisesta.

Eduskunnalle 22 päivänä syyskuuta 1967 annettu hallituksen esitys n:o 90 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta peruutetaan täten.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Maataloustuotteiden tuontimaksulakiin perustuvalla muuttuvien tuontimaksujen järjestelmällä pyritään siihen, että tuontimaksujen maatalouden eri perustuotteiden kohdalla tulisi olla tavoitteena olevan kotimaisen hinnan ja maailmanmarkkinahinnan erotuksen suuruiset. Lain mukaan valtioneuvostolla on oikeus maailmanmarkkinahinnan muuttuessa vastaavasti muuttaa tuontimaksuja. Sitä vastoin tuottajahintatason muuttuessa voidaan tuontimaksuja muuttaa vain Eduskunnan päätöksellä.

Valtioneuvoston elokuun 31 päivänä 1967 tekemän maataloustuotteiden hintaratkaisun yhteydessä korotettiin maidon tavoitehintaa 4,02 penniä kilolta ja naudanlihan tavoitehintaa 8 penniä kilolta. Näiden tuotteiden tuontimaksujen taso on korotuksen johdosta jäänyt liian alhaiseksi. Tämän vuoksi esitetään mainittujen perustuotteiden ja niistä valmistettujen jalosteiden tuontimaksuja korotettaviksi siten, että ne tulevat olemaan edellä mainitulla tavalla määrätyn kotimaisen hinnan ja toukokuun 1962 maailmanmarkkinahinnan erotuksen suuruisia.

Edellä mainitun hintapäätöksen seurauksena voin vähittäishintaa nostettiin 88 penniä kilolta. Hallitus pitää kuitenkin välttämättömänä, että samanaikaisesti voin hinnankorotuksen kanssa korotetaan margariinin hintaa siten, että pöytämargariinin hinta nousee 28 penniä kilolta. Tästä johtuen olisi tullitariffin 15 ryhmään kuuluvien rasvojen tuontimaksuja korotettava sellaisella määrällä, että margariinin vähittäishinnan korotus toteutuu. Säilyttäen hinnoitteluperusteet muutoin ennallaan, mutta korottaen vähittäismyyntipalkkiota vain 3 penniä kilolta ja ottaen huomioon margariinitehtaiden kustannustason nousuna 0,75 penniä kilolta muodostuu tullitariffin nimikkeisiin 15.01 ja 15.13 kuuluvien ihmisravinnoksi soveltuvien tavaroiden sekä nimikkeeseen 15.03 kohdistettavien oleomargariinin ja laardiöljyn perustuontimaksun korotus 21 penniksi kilolta, nimikkeeseen 15.02 kuuluvan, ihmisravinnoksi soveltuvan talin 20 penniksi kilolta sekä muiden sanottuun tullitariffin ryhmään kuuluvien ihmisravinnoksi soveltuvien tuotteiden perustuontimaksun korotus 23 penniksi kilolta.

Odotettavissa olevan hyvän kotimaisen rehusadon vuoksi ja tästä johtuen ulkomaisen rehun tuonnin rajoittamiseksi esitetään nimikkeeseen 10.05 kuuluvan maissin tuontimaksu korotettavaksi 5 penniä kilolta, nimikkeeseen 17.03.900 kuuluvan melassin 3 penniä, nimikkeeseen 23.02 kohdistettavien leseiden 5 penniä kilolta ja öljykakkujen sekä muiden nimikkeeseen 23.04 kuuluvien tavaroiden tuontimaksut 8 penniä ja nimikkeisiin 23.03 ja 06 kuuluvien niinikään rehuna käytettävien tuotteiden tuontimaksut 3 penniä kilolta.

Koska hallitus pitää myös välttämättömänä, että voin ja margariinin hinnankorotukset tulevat voimaan mahdollisimman samanaikaisesti, samoin kuin ne tuontimaksujen korotukset, jotka aiheutuvat tavoitehintojen korotuksesta, tullaan välittömästi tämän esityksen antamisen jälkeen määräämään valtioneuvoston päätöksellä tuontimaksuja kannettavaksi esityksessä mainitut määrät, jolloin kuitenkin otetaan huomioon myös maataloustuotteiden tuontimaksulain 6 §:n edellyttämä maailmanmarkkinahintojen muutosten vaikutus tuontimaksujen määrään.

Edellä esitettyjen tuontimaksukorotusten vuosittainen määrä olisi noin 10 000 000 markkaa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraavat muutokset:

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tuontimaksu
	I OSA		
	ELÄVÄT ELÄIMET; ELÄINTUOTTEET		
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
	2. Ryhmä		
	Liha ja syötävät eläimenosat		
02.01	Nimikkeisiin 01.01—01.04 kuuluvien eläinten liha ja muut syötävät osat, tuoreet, jäähdytetyt tai jäädytetyt:		
	— hevosen- ja naudanliha:		
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
309	— — naudanliha	1 kg	2,42
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
02.06	Liha ja muut syötävät eläimenosat, lukuun ottamatta siipikarjan maksaa, suolatut, suolavedessä, kuivatut tai savustetut:		
	— hevosen- ja naudanliha:		
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
209	— — naudanliha	1 kg	3,63
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
	4. Ryhmä		
	Maitotaloustuotteet; linnunmunat; luonnonhunaja		
04.01	Maito ja kerma, säilömätön, tiivistämätön tai makeuttamaton:		
001	— maito	1 kg	—,36
009	— kerma	1 rkg	9,05
04.02	Maito ja kerma, säilötty, tiivistetty tai makeutettu:		
200	— maito	1 l	—,85
300	— kerma	1 rkg	9,05
	— kuivamaito:		
401	— — kuoritusta maidosta, rasvapitoisuus alle 1,5 % ..... p.	1 kg	1,34
405	— — kokomaidosta, rasvapitoisuus alle 26 % ..... p.	1 kg	3,76
409	— kuivakerma, rasvapitoisuus vähintään 26 % ..... p.	1 kg	4,33
04.03	Voi	1 kg	7,42
04.04	Juusto ja juustoaine ..... p.	1 kg	3,61
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
	II OSA		
	KASVITUOTTEET		
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
	10. Ryhmä		
	Vilja		
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		
10.05	Maissi ..... (Muist.)	100 kg	25,—
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —		

	III OSA		
	ELÄIN- JA KASVIRASVAT JA -ÖLJYT SEKÄ NIIDEN HAJOITTAMISTUOTTEET; VALMISTETUT RAVINTORASVAT; ELÄIN- JA KASVIVAHAT		
	15. Ryhmä		
	Eläin- ja kasvirasvat ja -öljyt sekä niiden hajoittamistuotteet; valmistetut ravintorasvat; eläin- ja kasvivahat		
15.01	Sianihra (lardi) ja muu sulatettu tai puristettu sianrasva, sulatettu tai puristettu siipikarjan rasva ..... (Muist.)	100 kg	225,—
15.02	Nautakarjan, lampaan tai vuohen tali, raaka tai sulatettu, myös premier jus:		
	— sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumaton		vapaa
	— muu ..... (Muist.)	100 kg	164,—
15.03	Lardi- ja oleostearíini; lardiöljy, oleomargariini ja taliöljy, emulgoimattomat, sekoittamattomat tai muuten valmistamattomat:		
	— oleomargariini ja lardiöljy ..... (Muist.)	100 kg	225,—
	— muut:		
	— — sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat		vapaa
	— — muut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
15.04:stä	Kala- ja merinisäkäsrasvat ja -öljyt, myös raffinoidut:		
400	— valasöljy, spermaseettiöljy, hyljeöljy ja silliöljy, raaka		vapaa
	— —		
	— muut:		
901	— — sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat		vapaa
909	— — muut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
15.06	Muut eläinrasvat ja -öljyt, kuten sorkkaöljy sekä luu- ja jäterasva:		
	— sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat		vapaa
	— muut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
15.07:stä	Rasvaiset kasviöljyt, juoksevat tai jähmeät, raa'at, raffinoidut tai puhdistetut:		
	— sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat (ei kuitenkaan risiiniöljy, kiinanpuuöljy (tungoil), oiticicaöljy eikä sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumaton pellavaöljy)		vapaa
	— muut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
15.08:sta	Eläin- ja kasviöljyt, keitetyt, hapetetut, dehydratoidut, rikitetyt, puhalletut, polymeroidut tai muuten modifioidut:		
	— puhalletut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
15.12	Eläin- ja kasvirasvat ja -öljyt, kokonaan tai osittain vedetetyt tai jollakin muulla menetelmällä jähmetetyt tai kovetetut, myös raffinoidut, mutta ei enempää valmistetut:		
	— sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat		vapaa
	— muut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
	— —		
15.13	Margariini, tekoihra ja muut valmistetut ravintorasvat ..... p.	100 kg	225,—
	— —		
	IV OSA		
	ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTEET; JUOMAT, ETYYLIALKOHOLI JA ETIKKA; TUPAKKA		
	— —		

	17. Ryhmä		
	Sokeri ja sokerivalmisteet		
17.03	Melassi, myös värittömäksi tehty:		
900	— muu	100 kg	11,—
	23. Ryhmä		
	Elintarviketeollisuuden jätetuotteet ja jätteet; valmistettu rehu		
23.02	Leseet ja muut viljan tai palkoviljan seulomisessa, jauhamisessa tai muussa käsittelyssä syntyneet jätteet ..... P.	100 kg	17,—
23.03	Sokerijuurikasjätemassa, sokeriruokojäte ja muut sokerinvalmistuksen jätteet; rankki ja muut panimo- ja polttimojätteet; tärkkelysteollisuuden jätteet ja niiden kaltaiset jäteaineet	100 kg	6,—
23.04	Öljykakut ja muut kasviöljyjen valmistuksessa syntyvät jätetuotteet, ei kuitenkaan pohjasakka	100 kg	23,—
23.06	Kasvituotteet, rehuksi käytettävät, muualle kuulumattomat	100 kg	6,—

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 26 päivänä viimeksi kulunutta syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 91 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain tuontimaksutaulukkoon tehtäväksi ne muutokset, jotka johtuvat viime elokuussa toimeenpannusta maidon ja naudanlihan tavoitehintojen korotuksesta. Tähän hintaratkaisuun liittyen ehdotetaan myös, jotta margariinin hinta samanaikaisesti voin hinnankorotuksen kanssa saataisiin nostetuksi, tullitariffin 15 ryhmään kuuluvien rasvojen tuontimaksuja korotettavaksi.

Jotta ulkomaisen rehun tuontia odotettavissa olevan hyvän kotimaisen rehusadon vuoksi rajoitettaisiin, ehdotetaan vielä maissin, melassin ja eräiden muiden, rehuna käytettävien tuotteiden tuontimaksuja korotettavaksi.

Ehdotettujen korotusten arvioidaan merkitsevän noin 10 milj. markan lisäystä tuontimaksujen vuotuiseen tuottoon.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut ehdotetut tuontimaksujen korotukset tarpeellisiksi ja asianmukaisiksi ja on siten katsonut oikeaksi asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta, joka myös yhtyy esityksen perusteluihin, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Haapanen, Heinonen, Jussila, Karvikko, Käkelä, Nordström, Rosnell ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, Huurtamo, Kiviaho, Koppanen, Laaksonen, Lahtela, I. Linna, Pesola ja Salla.

Vastalauseita.

I

Meillä määritellään margariinin hinta liian korkeaksi, kun vaaditaan, että sen on oltava 57 % voin hinnasta. Muissa Pohjoismaissa margariinin hinta määritellään kuluttajalle edullisemmaksi. Sitä paitsi näissä maissa voi on hinnaltaan huomattavasti halvempaa, mikä tekee margariinin vieläkin halvemmaksi.

Erityisesti nykyisissä vaikeissa oloissa, jolloin kuluttajatalouksia rasitetaan monin eri tavoin, pitäisi välttää korottamasta margariinin hintaa.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1967.

Irma Karvikko.
T. E. Nordström.

Edellä todetuista syistä ehdotamme,

että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tuontimaksutaulukosta poistettaisiin III osa (15. Ryhmä).

Erkki Huurtamo.
E. J. Koppanen.

Pekka Pesola.

II

Väkirehujen hintojen nousua aiheuttavien tuontimaksujen korotusten osalta en voi yhtyä valiokunnan mielipiteeseen.

Tuotantopoliittiselta kannalta voin kyllä ulkolaisten väkirehujen korotuspäätöksen hyväksyä, mutta tässä vaiheessa se on ennenaikainen, kun väkirehujen rahtitasauskysymys Pohjois-Suomen hyväksi on vielä toimikunta-asteella.

Pohjois-Suomessa ovat väkirehujen hinnat tällä hetkellä 5—10 penniä kiloa kohden korkeammat kuin Etelä-Suomessa ja tätä epäkohtaa pidän niin suurena, että se pitäisi poistaa ensin ja vasta sen jälkeen korottaa ulkolaisten väkirehujen hintoja siinä määrin kuin se katsotaan maatalouden tuotantopolitiikan kannalta järkeväksi

Ehdotan sen vuoksi,

että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tuontimaksutaulukosta poistettaisiin 10. Ryhmä ja IV osa (17. ja 23. Ryhmä).

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1967.

Olavi Lahtela.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 89 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 24 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 91 maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 24 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 89, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (731/66) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraavat muutokset:

Nimikkeen n:o		Yksikkö	Tuontimaksu
	I OSA		
	ELÄVÄT ELÄIMET; ELÄINTUOTTEET		
	— —		
	2. Ryhmä		
	Liha ja syötävät eläimenosat		
02.01	Nimikkeisiin 01.01—01.04 kuuluvien eläinten liha ja muut syötävät osat, tuoreet, jäähdytetyt tai jäädytetyt:		
	— hevosen- ja naudanliha:		
	— —		
309	— — naudanliha	1 kg	2,42
	— —		
02.06	Liha ja muut syötävät eläimenosat, lukuun ottamatta siipikarjan maksaa, suolatut, suolavedessä, kuivatut tai savustetut:		
	— hevosen- ja naudanliha:		
	— —		
209	— — naudanliha	1 kg	3,63
	— —		
	4. Ryhmä		
	Maitotaloustuotteet; linnunmunat; luonnonhunaja		
04.01	Maito ja kerma, säilömätön, tiivistämätön tai makeuttamaton:		
001	— maito	1 kg	—,36
009	— kerma	1 rkg	9,05
04.02	Maito ja kerma, säilötty, tiivistetty tai makeutettu:		
200	— maito	1 l	—,85
300	— kerma	1 rkg	9,05
	— kuivamaito:		
401	— — kuoritusta maidosta, rasvapitoisuus alle 1,5 % ..... p.	1 kg	1,34
405	— — kokomaidosta, rasvapitoisuus alle 26 % ..... p.	1 kg	3,76
409	— kuivakerma, rasvapitoisuus vähintään 26 % ..... p.	1 kg	4,33

04.03	Voi	1 kg	7,42
04.04	Juusto ja juustoaine ..... p.	1 kg	3,61
	— — —

15.12	Eläin- ja kasvirasvat ja -öljyt, kokonaan tai osittain vedetetyt tai jollakin muulla menetelmällä jähmetetyt tai kovetetut, myös raffinoidut, mutta ei enempää valmistetut:		
	— sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat		vapaa
	— muut ..... (Muist.)	100 kg	190,—
15.13	Margariini, tekoihra ja muut valmistetut ravintorasvat ..... p.	100 kg	225,—
	IV OSA		
	ELINTARVIKETEOLLISUUDEN TUOTTEET; JUOMAT, ETYYLIALKOHOLI JA ETIKKA; TUPAKKA		
	17. Ryhmä		
	Sokeri ja sokerivalmisteet		
17.03	Melassi, myös värittömäksi tehty:		
900	— muu	100 kg	11,—
	23. Ryhmä		
	Elintarviketeollisuuden jätetuotteet ja jätteet; valmistettu rehu		
23.02	Leseet ja muut viljan tai palkoviljan seulomisessa, jauhamisessa tai muussa käsittelyssä syntyneet jätteet ..... P.	100 kg	17,—
23.03	Sokerijuurikasjätemassa, sokeriruokojäte ja muut sokerinvalmistuksen jätteet; rankki ja muut panimo- ja polttimojätteet; tärkkelysteollisuuden jätteet ja niiden kaltaiset jäteaineet	100 kg	6,—
23.04	öljykakut ja muut kasviöljyjen valmistuksessa syntyvät jätetuotteet, ei kuitenkaan pohjasakka	100 kg	23,—
23.06	Kasvituotteet, rehuksi käytettävät, muualle kuulumattomat	100 kg	6,—

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Voimassa olevan virvoitusjuomaverosta annetun lain sisältämiä veromääriä ryhdyttiin soveltamaan varsinaisiin virvoitusjuomiin vuoden 1959 alusta voimaan tulleella lailla (447/58) ja eräiden mehujen osalta vuoden 1965 alusta voimaan tulleella lailla (665/64). Kun nämä veromäärät ovat selvästi jääneet jälkeen muussa verotuksessa tapahtuneesta kehityksestä, hallitus on katsonut aiheelliseksi esittää kivennäisvesistä ja hiilihappoisesta vedestä sekä eräistä maitoon ja kaakaoon perustuvista juomista nykyisin maksettavan veron 7,5 penniä litralta korotettavaksi 20 penniin litralta. Limonaateista sekä maustetuista kivennäis- ja hiilihappoisista vesistä on kannettu veroa 15 penniä litralta. Vero esitetään korotettavaksi 20 penniin litralta. Laimennettavien mehujen kohdalla on veroa kannettu myös 15 penniä litralta kerrottuna tuotteen laimennusosien lukumäärällä, jolloin laimennettava mehuosa on siis jäänyt verottamatta. Hallitus esittää tämänkin veromäärän korotettavaksi 20 penniin litralta ja veron perustetta muutettavaksi sellaiseksi, että myös laimennettava mehuosa tulisi verotetuksi.

Virvoitusjuomaveron arvioidaan vuonna 1968 tuottavan 27 000 000 markkaa.

Edellä lausutun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan virvoitusjuomaverosta 20 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (686/66) 2 § näin kuuluvaksi:

2 §.

Veroa on suoritettava:

1) tullitariffin nimikkeeseen 22.01 kuuluvista luonnollisista ja keinotekoisista kivennäisvesistä sekä hiilihappoisesta vedestä 20 penniä litralta;

2) tullitariffin nimikkeeseen 22.02 kuuluvista maitoon ja kaakaoon perustuvista juomista 20 penniä litralta;

3) tullitariffin nimikkeeseen 22.02 kuuluvista limonaateista, maustetuista kivennäis- ja hiilihappoisista vesistä sekä muista nimikkeeseen kuuluvista alkoholittomista juomista, ei kuitenkaan maitoon ja kaakaoon perustuvista juomista, 20 penniä litralta;

4) tullitariffin nimikkeeseen 21.07 kuuluvista juomien valmistukseen soveltuvista tuotteista 20 penniä litralta lisättynä 20 pennillä tuotteen kultakin laimennusosalta; sekä

5) tullitariffin nimikkeeseen 22.09 kuuluvista juomien valmistukseen soveltuvista alkoholipitoisista valmisteista eli niin sanotuista tiivistetyistä ekstrakteista 20 penniä litralta lisättynä 20 pennillä tuotteen kultakin laimennusosalta.

Laimennussuhteeksi hyväksytään enintään 10 painoprosentin sokeripitoisuuteen laimennetussa tuotteessa johtava suhde.

Milloin sokeri on kokonaan tai osaksi korvattu keinotekoisella makeuttamisaineella, lai-

mennussuhteeksi hyväksytään enintään 10 painoprosentin sokeripitoisuutta vastaavaan makeusasteeseen johtava laimennussuhde.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 28 hallituksen esityksen johdosta laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 26 päivänä viimeksi kulunutta syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 92 laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus ehdottaa, että kaikista virvoitusjuomista kannettava vero, joka varsinaisten virvoitusjuomien osalta on viimeksi vahvistettu vuonna 1959, korotettaisiin 20 penniin litralta. Nykyään kannetaan veroa kivennäisvesistä ja hiilihappoisesta vedestä sekä eräistä maitoon ja kaakaoon perustuvista juomista 7,5 penniä litralta ja limonaateista sekä maustetuista kivennäis- ja hiilihappoisista vesistä 15 penniä litralta.

Laimennettavien mehujen osalta ehdotetaan verotusta tarkistettavaksi vielä siten, että myös laimennettava mehuosa tulisi verotetuksi.

Virvoitusjuomaveron arvioidaan vuonna 1968 tuottavan 27 000 000 markkaa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut ehdotetun veronkorotuksen nykyisissä oloissa tarpeelliseksi ja asianmukaiseksi. Valiokunta sen vuoksi kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Jussila, Karvikko, Laine, Nordström, Pekkarinen, Rosnell ja Väyrynen sekä varajäsenet Holopainen, Huurtamo, Kiviaho, Koppanen, I. Linna ja Puhakka.

Vastalause.

Valtiovallan toimenpiteiden johdosta hinnat ovat jatkuvasti nousussa. Lisäksi toimeenpantu devalvaatio aiheuttaa yleisen ja tuntuvan hintojen nousun. Näistä syistä valtiovallan on nyt pidättäydyttävä uusista hintojen korotuksista.

Edellä sanotun johdosta ehdotamme,

että käsiteltävänä oleva lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1967.

Irma Karvikko. **T. E. Nordström.**
Irma Hamara. **Erkki Huurtamo.**
Esko J. Koppanen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 93 hallituksen esityksen johdosta laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinössä n:o 28 olevaa ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 92 laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 28 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 93, on valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan virvoitusjuomaverosta 20 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (686/66) 2 § näin kuuluvaksi:

2 §.

Veroa on suoritettava:

1) tullitariffin nimikkeeseen 22.01 kuuluvista luonnollisista ja keinotekoisista kivennäisvesistä sekä hiilihappoisesta vedestä 20 penniä litralta;

2) tullitariffin nimikkeeseen 22.02 kuuluvista maitoon ja kaakaoon perustuvista juomista 20 penniä litralta;

3) tullitariffin nimikkeeseen 22.02 kuuluvista limonaateista, maustetuista kivennäis- ja hiilihappoisista vesistä sekä muista nimikkeeseen kuuluvista alkoholittomista juomista, ei kuitenkaan maitoon ja kaakaoon perustuvista juomista, 20 penniä litralta;

4) tullitariffin nimikkeeseen 21.07 kuuluvista juomien valmistukseen soveltuvista tuotteista 20 penniä litralta lisättynä 20 pennillä tuotteen kultakin laimennusosalta; sekä

5) tullitariffin nimikkeeseen 22.09 kuuluvista juomien valmistukseen soveltuvista alkoholipitoisista valmisteista eli niin sanotuista tiivistetyistä ekstrakteista 20 penniä litralta lisättynä 20 pennillä tuotteen kultakin laimennusosalta.

Laimennussuhteeksi hyväksytään enintään 10 painoprosentin sokeripitoisuuteen laimennetussa tuotteessa johtava suhde.

Milloin sokeri on kokonaan tai osaksi korvattu keinotekoisella makeuttamisaineella, laimennussuhteeksi hyväksytään enintään 10 painoprosentin sokeripitoisuutta vastaavaan makeusasteeseen johtava laimennussuhde.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tasavallan presidentin palkkiosta.

Hallitusmuodon 26 §:ssä säädetään, että toimestaan saa tasavallan presidentti vuotuisen palkkion, jonka määrä vahvistetaan lailla ja jota ei hänen toimiaikanaan voida lisätä eikä vähentää. Tasavallan presidentin palkkiosta on 1 päivästä maaliskuuta 1962 lukien voimassa 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki (166/62). Sen mukaan tasavallan presidentin vuotuinen palkkio on 80 000 markkaa, jota paitsi hänelle tulee 60 000 markkaa vuodessa edustustarkoituksia varten. Lisäksi presidentillä on asunto valtion talossa, jonka kunnossapito, lämmitys ja valaistus sekä sisustus kustannetaan ja tarpeellinen henkilökunta palkataan yleisillä varoilla. Presidentin palkkio ja edustusmääräraha sekä asuntoedut ovat vapaat kaikista veroista.

Palkka- ja kustannustason jatkuvan muuttumisen seurauksena tasavallan presidentin palkkiosta on vuodesta 1949 alkaen säädetty erikseen (lait 688/49, 79/56 ja 166/62) kutakin toimikautta varten sekä samalla tarkistettu palkkion ja edustusmäärärahan suuruus palkka- ja kustannustason muuttumisen johdosta. Hallitus ehdottaa, että tasavallan presidentin palkkiosta myös 1 päivänä maaliskuuta 1968 alkavana toimikautena säädetään uusi laki ja samalla tarkistetaan palkkiota suhteessa palkkatason muutoksiin ja edustusmäärärahaa suhteessa kustannustason muutoksiin samanlaisin perustein kuin aikaisemmillakin kerroilla ja otaen huomioon, että palkka- ja kustannustaso ilmeisesti tulevat kohoamaan tulevanakin toimikautena, jonka aikana palkkiota ei voida muuttaa.

Tasavallan presidentin palkkion osalta on lähinnä otettu huomioon korkeimpien virkamiespalkkausten muutokset ja tasavallan presidentin palkkion suhde niihin sekä pääministerin palkkioon eri ajankohtina. Maaliskuun 1 päivästä 1962 lähtien on korkein virkamiespalkkio noussut noin 97 % sekä pääministerin palkkio noin 103 %. Tasavallan presidentin edustusmäärärahaa ja sen muutoksia taas on verrattu elinkustannusindeksin kehitykseen vastaavana aikana. Elinkustannusindeksi on maaliskuun 1 päivästä 1962 lähtien kuluvan vuoden elokuuhun mennessä noussut 51 pistettä eli noin 36 %. Näillä perusteilla ehdotetaan, että tasavallan presidentin palkkio säädetään 150 000 markaksi ja edustusmääräraha 100 000 markaksi vuodessa 1 päivästä maaliskuuta 1968 lukien. Tällöin tasavallan presidentin palkkiota ehdotetaan nostettavaksi noin 88 % sekä edustusmäärärahaa noin 67 %.

Säännökset tasavallan presidentin asuntoeduista sekä palkkion, edustusmäärärahan ja asuntoetujen verovapaudesta ehdotetaan pysytettäviksi ennallaan.

Tasavallan presidentin palkkiosta 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki ehdotetaan kumottavaksi 1 päivästä maaliskuuta 1968 lukien.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

tasavallan presidentin palkkiosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Vuotuinen palkkio, jonka tasavallan presidentti saa toimestaan, on sataviisikymmentätuhatta markkaa, jota paitsi hänelle tulee satatuhatta markkaa vuodessa edustustarkoituksia varten. Lisäksi presidentillä on oleva asunto valtion talossa, jonka kunnossapito, lämmitys ja valaistus sekä sisustus kustannetaan ja tarpeellinen henkilökunta palkataan yleisillä varoilla.

Presidentin palkkio ja edustusmääräraha sekä asuntoedut ovat vapaat kaikista veroista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968, ja sillä kumotaan tasavallan presidentin palkkiosta 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki (166/62).

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

RAFAEL PAASIO.

Pääministerin sijainen
Ministeri *R. H. Oittinen.*

Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin palkkiosta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 3 päivältä kuluvaa lokakuuta lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 93 laiksi tasavallan presidentin palkkiosta. Samassa tarkoituksessa eduskunta on pöytäkirjanottein 10 päivältä lokakuuta 1967 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan ed. Melinin ym. lakialoitteen n:o 153, joka niin ikään sisältää ehdotuksen laiksi tasavallan presidentin palkkiosta. Valiokunta on käsitellyt hallituksen esityksen ja lakialoitteen samaa asiaa koskevina toistensa yhteydessä. Kuultuaan valtioneuvoston kanslian kansliapäällikköä Paul Paavelaa ja valtiovarainministeriön palkkaosaston osastopäällikköä, ylijohtaja Martti Mäenpäätä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen mukaan vuotuinen palkkio, jonka tasavallan presidentti saa toimestaan, olisi maaliskuun 1 päivästä 1968 lukien nyt voimassa olevasta, 23 päivänä helmikuuta 1962 tasavallan presidentin palkkiosta annetusta laista (166/62) poiketen sataviisikymmentätuhatta markkaa, jota paitsi hänelle tulisi satatuhatta markkaa vuodessa edustustarkoituksia varten. Muilta osin hallituksen esitys vastaa voimassa olevaa lakia. Ed. Melinin ym. lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus, joka niin ikään sisältää säännökset tasavallan presidentin palkkiosta, eroaa hallituksen esityksestä ainoastaan tasavallan presidentille suoritettavan vuotuisen palkkion osalta, joka aloitteen mukaan olisi satakaksikymmentätuhatta markkaa.

Käsiteltyään asian perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esityksen n:o 93 ja ed. Melinin ym. lakialoitteen n:o 153 pohjalta seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tasavallan presidentin palkkiosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Vuotuinen palkkio, jonka tasavallan presidentti saa toimestaan, on *satakaksikymmentätuhatta* markkaa, jota paitsi hänelle tulee satatuhatta markkaa vuodessa edustustarkoituksia varten. Lisäksi presidentillä on oleva asunto valtion talossa, jonka kunnossapito, lämmitys ja valaistus sekä sisustus kustannetaan ja tarpeellinen henkilökunta palkataan yleisillä varoilla.

Presidentin palkkio ja edustusmääräraha sekä asuntoedut ovat vapaat kaikista veroista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968, ja sillä kumotaan tasavallan presidentin palkkiosta 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki (166/62).

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Tainio, jäsenet Ehrnrooth, Hykkälä, Häkkinen, Juvela, Paavola, Pentti, Puntila (osittain), Sirén, Tiitu ja Vilponiemi (osittain) sekä varajäsenet Niskanen (osittain) ja Nurminen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 90 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin palkkiosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Melinin ym. lakialoitteen n:o 153, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 11 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen n:o 153 perustuvan lakiehdotuksen perustuslakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi tasavallan presidentin palkkiosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 93 laiksi tasavallan presidentin palkkiosta, minkä lisäksi Eduskunnassa on tehty lakialoite, joka sisältää ehdotuksen laiksi tasavallan presidentin palkkiosta. Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 90, on Hallituksen esityksen ja lakialoitteen pohjalta hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

tasavallan presidentin palkkiosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Vuotuinen palkkio, jonka tasavallan presidentti saa toimestaan, on satakaksikymmentätuhatta markkaa, jota paitsi hänelle tulee satatuhatta markkaa vuodessa edustustarkoituksia varten. Lisäksi presidentillä on oleva asunto valtion talossa, jonka kunnossapito, lämmitys ja valaistus sekä sisustus kustannetaan ja tarpeellinen henkilökunta palkataan yleisillä varoilla.

Presidentin palkkio ja edustusmääräraha sekä asuntoedut ovat vapaat kaikista veroista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968, ja sillä kumotaan tasavallan presidentin palkkiosta 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki (166/62).

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Tasavallan presidentin eläkeoikeudesta on voimassa 3 päivänä helmikuuta 1956 annettu laki (80/56) sellaisena kuin se on eräiltä osin muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1956 annetulla lailla (683/56) ja 1 §:n osalta 23 päivänä helmikuuta 1962 annetulla lailla (167/62). Viimeksi mainitun lain mukaan tasavallan presidentti, joka eroaa oltuaan toimessaan kuusi vuotta tai enemmän, saa vuotuista eläkettä 32 000 markkaa.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin palkkiosta. Esityksessä ehdotetaan tasavallan presidentin palkkiota korotettavaksi 1 päivästä maaliskuuta 1968 lukien. Tämän johdosta olisi tasavallan presidentin eläkkeen määrää muutettava samassa suhteessa kuin palkkio mainitussa lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi. Eläkkeen määräksi tulisi tällöin 60 000 markkaa vuodessa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tasavallan presidentin eläkeoikeudesta 3 päivänä helmikuuta 1956 annetun lain 1 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (167/62), näin kuuluvaksi:

1 §.

Tasavallan presidentti, joka eroaa oltuaan toimessaan kuusi vuotta tai enemmän, saa vuotuista eläkettä kuusikymmentätuhatta markkaa. Jos hän erotessaan ei ole toiminut kuutta vuotta, vähennetään tästä eläkemäärästä kuudennes kutakin puuttuvaa täyttä vuotta kohti, kuitenkin niin, että vähin eläke on puolet täydestä eläkkeestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

RAFAEL PAASIO.

Pääministerin sijainen
Ministeri *R. H. Oittinen.*

Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 3 päivältä kuluvaa lokakuuta lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 94 laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta. Valiokunta on esityksen johdosta kuullut valtioneuvoston kanslian kansliapäällikköä Paul Paavelaa ja valtiovarainministeriön palkkaosaston osastopäällikköä, ylijohtaja Martti Mäenpäätä.

Käsiteltyään asian perustuslakivaliokunta yhtyen hallituksen esityksen perusteluihin kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Tainio, jäsenet Ehrnrooth, Hykkäälä, Häkkinen, Juvela, Paavola, Pentti, Puntila (osittain), Sirén, Tiitu ja Vilponiemi (osittain) sekä varajäsenet Niskanen (osittain) ja Nurminen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 91 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 12 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 94 laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 91, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tasavallan presidentin eläkeoikeudesta 3 päivänä helmikuuta 1956 annetun lain 1 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (167/62), näin kuuluvaksi:

1 §.

Tasavallan presidentti, joka eroaa oltuaan toimessaan kuusi vuotta tai enemmän, saa vuotuista eläkettä kuusikymmentätuhatta markkaa. Jos hän erotessaan ei ole toiminut kuutta vuotta, vähennetään tästä eläkemäärästä kuudennes kutakin puuttuvaa täyttä vuotta kohti, kuitenkin niin, että vähin eläke on puolet täydestä eläkkeestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1968.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.

Kun 1940-luvun alkupuolella ryhdyttiin suorittamaan kalliinajanlisää tapaturmakorvauksiin, jätettiin kalliinajanlisäjärjestelmän ulkopuolelle ne elinkorot, joiden saajan työkyvyttömyysaste oli 30 prosenttia pienempi. Tällöin katsottiin, että alle 30 prosentin vähennys työkyvyssä ei sanottavasti vähennä vahingoittuneen mahdollisuuksia hankkia hänellä ennen tapaturman sattumista olleita vuosituloja vastaavat tulot. Inflaation alkaessa kehittyä voimakkaammin vuonna 1945 tarjosivat vakuutuslaitokset sosiaaliministeriön kehoituksesta elinkorkoa vastaavan pääomasuorituksen vahingoittuneille, jotta he täten välttyisivät inflaation seurauksilta. Huomattava määrä elinkorkoja vaihdettiinkin tällöin niitä vastaaviin pääomasuorituksiin.

Niin ikään voimassa olevan, vuonna 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaan suoritetaan vahingoittuneelle, jos hänen haitta-asteensa on pienempi kuin 30 prosenttia, elinkoron sijasta kertakaikkinen korvaus. Sanotunlaiselle vahingoittuneelle voidaan suorittaa elinkorkoa vain, milloin siihen on olemassa erityinen syy.

Tapaturmakorvausten korottamisesta 7 päivänä marraskuuta 1958 annettu laki (441/58) ei koskenut alle 30 prosentin työkyvyttömyyden perusteella suoritettavia elinkorkoja eikä sanottuihin elinkorkoihin ole myöskään määrätty suoritettavaksi kalliinajanlisää kalliinajanlisien maksamisesta tapaturmakorvauksiin 9 päivänä maaliskuuta 1962 annetun lain (204/62) nojalla.

Edellä tarkoitettuja elinkoron saajia, jotka eivät ole vaihtaneet elinkorkoaan sitä vastaavaksi pääomaksi, on vielä noin 3 500. Heidän elinkorkonsa ovat inflaation johdosta käyneet miltei merkityksettömiksi. Sanottu pitää paikkansa myös näiden elinkorkojen nykyisten pääoma-arvojen osalta. Vaikka elinkoron saajat silloin, kun heille tarjottiin pääomasuoritusta, ovatkin itse tehneet valintansa, Hallitus on kuitenkin katsonut kohtuulliseksi ehdottaa, että heille varattaisiin mahdollisuus saada elinkorkonsa sijasta uusi suoritus, jota määrättäessä inflaation vaikutus pyritään poistamaan. Nyt ehdotettu kertakaikkinen korvaus määräytyisi siten, että alkuperäisen elinkoron perusteena oleva vuosityöansio käyttämällä tapaturmakorvausten korottamisesta annetussa laissa olevia kertoimia sekä kalliinajanlisien maksamisesta tapaturmakorvauksiin vuonna 1962 annetun lain nojalla annetuissa valtioneuvoston päätöksissä noudatettuja indeksikertoimia saatettaisiin vastaamaan nykytasoa ja näin saadun vuosityöansion perusteella laskettaisiin, ottamalla huomioon tapaturmakorvausten korottamisesta annetussa laissa 30 prosentin invaliidille säädetty kerroin, asianomaisen elinkoron saajan haitta-astetta vastaava vuotuiskorvaus sekä määrättäisiin sen pääoma-arvo. Lisäksi ehdotetaan, että myös niille alle 30 prosentin vahingoittuneille, jotka ovat vaihtaneet elinkorkonsa sen pääomasuoritukseen tapaturmakorvausten korottamisesta annetun lain voimaantulon jälkeen eli siis vuoden 1959 alusta lukien, hyvityksenä suoritettaisiin kertakaikkisen korvauksen ja heidän saamansa pääoma-arvon erotus.

Laskelmien mukaan tulisi kertakaikkinen korvaus olemaan keskimäärin noin 1 500 markkaa ja aiheutuisi tästä vakuutuslaitoksille lisämenoa noin 4 milj. markkaa. Kertakaikkisista korvauksista vakuutusyhtiöille johtuvia vuotuisia menoja varten olisi tarpeellinen erä otettava huomioon tapaturmavakuutusmaksua määrättäessä.

Sen nojalla, mitä edellä on sanottu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla ja niissä olevien perusteiden mukaisesti suoritettavan elinkoron saajalla, jonka työkyvyttömyysaste on pienempi kuin 30 sadalta, on oikeus, jos tapaturma on sattunut ennen vuotta 1949, vaihtaa elinkorkonsa kertakaikkiseksi korvaukseksi sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettu kertakaikkinen korvaus lasketaan siten, että:

1) elinkoron perusteena oleva vähentämätön vuosityöansio kerrotaan tapaturmakorvausten korottamisesta 7 päivänä marraskuuta 1958 annetun lain (441/58) 2 §:n 2 momentissa olevan taulukon osoittamalla kertoimella;

2) näin saatu vuosityöansio kerrotaan työkyvyttömyysasteesta riippuen alla olevan taulukon osoittamalla kertoimella:

Työkyvyttömyysaste %	Kerroin
10—14	0,02
15—19	0,03
20—24	0,04
25—29	0,05

3) näin saatuun määrään lisätään elinkoron vuotuismäärä kymmeneksellä korotettuna; sekä

4) määrätään näin saatua laskennallista vuotuiskorvausta vastaava pääoma-arvo.

3 §.

Jos 1 §:ssä tarkoitettu elinkoron saaja on ennen tämän lain voimaantuloa, mutta vuoden 1958 jälkeen, vaihtanut elinkorkonsa pääomasuoritukseksi, on hänellä oikeus saada sen lisäksi tämän lain mukaisen kertakaikkisen korvauksen ja aikaisemmin saamansa pääomasuorituksen erotus.

4 §.

Jollei vahingoittuneen elinkoron määräämisen perusteena olleen vuosityöansion vähentämätöntä määrää taikka hänen työkyvyttömyysastettaan ole siinä päätöksessä vahvistettu, jolla elinkorko on myönnetty, tulee vakuutuslaitoksen vahvistaa ne kertakaikkista korvausta määrättäessä noudattamalla tapaturman sattumisen hetkellä voimassa olleen lain säännöksiä.

Vakuutuslaitoksen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa antamasta päätöksestä saa valittaa vakuutusoikeuteen siinä järjestyksessä kuin tapaturmavakuutuslaissa on säädetty muutoksenhausta vakuutuslaitosten vastaavissa asioissa antamista päätöksistä.

5 §.

Tämän lain mukaiset korvaukset suoritetaan asianomaisten vakuutuslaitosten välityksellä.

Kertakaikkisista korvauksista vakuutusyhtiölle johtuvia vuotuisia menoja varten on tarpeellinen erä otettava huomioon tapaturmavakuutuslaissa säädettyä, vakuuttamisvelvollisen työnantajan suoritettavaa vakuutusmaksua määrättäessä.

6 §.

Milloin eri vakuutuslaitokset suorittavat elinkoron samalle henkilölle kahden tai sitä useamman tapaturman johdosta, on kertakaikkisen korvauksen jako vakuutuslaitosten kesken suoritettava sosiaaliministeriön määräämien perusteiden mukaan.

Kertakaikkisten korvausten kustantamiseksi kannettujen maksujen perimisperusteet ja maksujen jaon vakuutusyhtiöiden kesken vahvistaa sosiaaliministeriö.

7 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa sosiaaliministeriö.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

RAFAEL PAASIO.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö N:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein kuluvan lokakuun 3 päivältä lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 95. Valiokunta on esityksen yhteydessä samaa asiaa koskevina käsitellyt ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 926 (1966 vp.) lisäkorvauksen myöntämisestä työtapaturmissa loukkaantuneille kertakaikkisen korvauksen saaneille, ed. Mäen ym. toivomusaloitteen n:o 405 ennen vuotta 1949 sattuneista, alle 30 %:n haitta-asteen aiheuttaneista tapaturmista myönnettyjen elinkorkojen maksamisesta korotettuina kertakaikkisina korvauksina sekä ed. Juvelan ym. toivomusaloitteen n:o 435 jatkuvien tapaturmakorvausten tarkistamisesta elinkustannuksia vastaaviksi. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina osastopäällikkö Erkki Pesosta ja hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaaliministeriöstä, vakuutusjohtaja Ilmari Ketolaa Tapaturmavakuutuslaitosten Liitosta, ylijohtaja Ilmari Alhoa Tapaturmavirastosta, toiminnanjohtaja Martti Väyrystä ja huoltosihteeri Vilho Ruonalaa Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvaliidien Liitosta, johtaja Tapani Virkkusta Suomen Työnantajain Keskusliitosta sekä sihteeri Kauno Liukkosta Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Voimassa olevan tapaturmavakuutuslain mukaan suoritetaan vahingoittuneelle, jos hänen haitta-asteensa on pienempi kuin 30 prosenttia, elinkoron sijasta eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta kertakaikkinen korvaus. Hallituksen esityksen tarkoituksena on antaa ennen mainitun lain voimaan tuloa eli ennen vuotta 1949 sattuneen tapaturman johdosta eri tapaturmavakuutuslakien nojalla suoritettavan elinkoron saajalle, jonka haitta-aste on pienempi kuin 30 prosenttia, mahdollisuus vaihtaa inflaation vaikutuksesta mitättömän pieneksi jäänyt elinkorkonsa pääomasuoritukseksi, jota määrättäessä otetaan huomioon rahanarvon aleneminen. Lisäksi ehdotetaan, että myös niille edellä tarkoitetuille alle 30 prosentin vahingoittuneille, jotka ovat vaihtaneet elinkorkonsa pääomasuoritukseen vuoden 1958 jälkeen, suoritettaisiin hyvityksenä kertakaikkisen korvauksen ja heidän saamansa pääoma-arvon erotus.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, minkä vuoksi valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Asettuessaan puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä valiokunta kuitenkin edellyttää, että sosiaaliministeriö antaa lakiehdotuksen 7 §:n nojalla vakuutusyhtiöille ja Tapaturmavirastolle määräyksen tehdä kullekin 1 ja 3 §:ssä tarkoitetulle vahingoittuneelle tarjous sanotuissa lainkohdissa mainittujen etuuksien suorittamisesta.

Ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteessa n:o 926 (1966 vp.) on ehdotettu eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin lisäkorvauksen myöntämiseksi niille työtapaturmissa loukkaantuneille, jotka lain mukaan ovat saaneet tai nostaneet korvauksen kertakaikkisena. Kun hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus tarkoittaa tapaturmakorvausten korottamisesta annetun lain sekä kalliinajanlisäjärjestelmän ulkopuolelle jääneiden ja siis korvauksen tasoon nähden kaikkein epäedullisimmassa asemassa olleiden korvausten parantamista mm. siten, että heille suoritetaan lisäkorvausta, jos he ovat vaihtaneet elinkorkonsa pääomasuoritukseen vuoden 1958 jälkeen, ei valiokunnan mielestä enää ole aihetta ehdotetun toivomuksen lausumiseen hallitukselle.

Ed. Mäen ym. toivomusaloitteessa n:o 405 on ehdotettu, että hallitus kiireellisesti antai-

si eduskunnalle lakiesityksen, jonka mukaan ennen vuotta 1949 voimassa olleiden tapaturmavakuutuslakien nojalla myönnettyihin elinkorkoihin, joissa työkyvyttömyysaste on pienempi kuin 30 prosenttia ja joita edelleen elinkorkoina maksetaan, lasketaan elinkustannusindeksin nousua vastaavat lisäykset ja näin korotetut elinkorot maksetaan kertakaikkisina suorituksina. Hallituksen annettua aloitteessa ehdotetun esityksen, ei toivomuksen hyväksymiseen näin ollen ole aihetta.

Ed. Juvelan ym. toivomusaloitteessa n:o 435 on ehdotettu, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin tapaturmavakuutuslain uudistamiseksi siten, että aikaisemmin päätetyt jatkuvat tapaturmakorvaukset tarkistettaisiin nykyistä rahanarvoa sekä ansiotasoa ja elinkustannuksia vastaaviksi. Kun käsiteltävänä oleva lakiehdotus merkitsee aloitteen perusteluissa ensisijaisesti mainittujen alle 30 prosentin tapaturmainvalidien saamien korvausten tarkistamista kertakaikkisten korvausten muodossa, ei valiokunta katso tämänkään aloitteen johdosta olevan syytä toivomuksen esittämiseen hallitukselle.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta edellä esitettyyn viitaten ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 926 (1966 vp.), 405 ja 435 hylättäisiin.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matilainen, varapuheenjohtaja Pakkanen (osittain), jäsenet Apajalahti, Flinck, Haarla (osittain), Hostila, Kuusi (osittain), Lagerroos, Melin, Männistö (osittain), O. Saarinen, Saimo, Sääskilahti, Tenhiälä (osittain) ja V. R. Virtanen sekä varajäsen Paananen (osittain).

Suuren valiokunnan mietintö N:o 99 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 95 laiksi eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena ja Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 99.

Hyväksyessään lain Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että sosiaaliministeriö antaa lakiehdotuksen 7 §:n nojalla vakuutusyhtiöille ja Tapaturmavirastolle määräyksen tehdä kullekin 1 ja 3 §:ssä tarkoitetulle vahingoittuneelle tarjous sanotuissa lainkohdissa mainittujen etuuksien suorittamisesta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden tapaturmakorvausten suorittamisesta kertakaikkisena korvauksena.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla ja niissä olevien perusteiden mukaisesti suoritettavan elinkoron saajalla, jonka työkyvyttömyysaste on pienempi kuin 30 sadalta, on oikeus, jos tapaturma on sattunut ennen vuotta 1949, vaihtaa elinkorkonsa kertakaikkiseksi korvaukseksi sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettu kertakaikkinen korvaus lasketaan siten, että:

1) elinkoron perusteena oleva vähentämätön vuosityöansio kerrotaan tapaturmakorvausten korottamisesta 7 päivänä marraskuuta 1958 annetun lain (441/58) 2 §:n 2 momentissa olevan taulukon osoittamalla kertoimella;

2) näin saatu vuosityöansio kerrotaan työkyvyttömyysasteesta riippuen alla olevan taulukon osoittamalla kertoimella:

Työkyvyttömyysaste %	Kerroin
10—14	0,02
15—19	0,03
20—24	0,04
25—29	0,05

3) näin saatuun määrään lisätään elinkoron vuotuismäärä kymmeneksellä korotettuna; sekä

4) määrätään näin saatua laskennallista vuotuiskorvausta vastaava pääoma-arvo.

3 §.

Jos 1 §:ssä tarkoitettu elinkoron saaja on ennen tämän lain voimaantuloa, mutta vuoden 1958 jälkeen, vaihtanut elinkorkonsa pääomasuoritukseksi, on hänellä oikeus saada sen lisäksi tämän lain mukaisen kertakaikkisen korvauksen ja aikaisemmin saamansa pääomasuorituksen erotus.

4 §.

Jollei vahingoittuneen elinkoron määräämisen perusteena olleen vuosityöansion vähentämätöntä määrää taikka hänen työkyvyttömyysastettaan ole siinä päätöksessä vahvistettu, jolla elinkorko on myönnetty, tulee vakuutuslaitoksen vahvistaa ne kertakaikkista korvausta määrättäessä noudattamalla tapaturman sattumisen hetkellä voimassa olleen lain säännöksiä.

Vakuutuslaitoksen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa antamasta päätöksestä saa valittaa vakuutusoikeuteen siinä järjestyksessä kuin tapaturmavakuutuslaissa on sää-

detty muutoksenhausta vakuutuslaitosten vastaavissa asioissa antamista päätöksistä.

5 §.

Tämän lain mukaiset korvaukset suoritetaan asianomaisten vakuutuslaitosten välityksellä.

Kertakaikkisista korvauksista vakuutusyhtiölle johtuvia vuotuisia menoja varten on tarpeellinen erä otettava huomioon tapaturmavakuutuslaissa säädettyä, vakuuttamisvelvollisen työnantajan suoritettavaa vakuutusmaksua määrättäessä.

6 §.

Milloin eri vakuutuslaitokset suorittavat elinkoron samalle henkilölle kahden tai sitä useamman tapaturman johdosta, on kertakaikkisen korvauksen jako vakuutuslaitosten kesken suoritettava sosiaaliministeriön määräämien perusteiden mukaan.

Kertakaikkisten korvausten kustantamiseksi kannettujen maksujen perimisperusteet ja maksujen jaon vakuutusyhtiöiden kesken vahvistaa sosiaaliministeriö.

7 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa sosiaaliministeriö.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alkoholijuomaverosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Alkoholitulot kertyvät valtiolle nykyään pääasiassa alkoholiyhtiön vuosivoiton ylijäämänä, yhtiön maksamana tulo- ja omaisuusverona, liikevaihtoverona, tullimaksuina, mallasjuomien valmisteverona, väkiviinan ja marjaviinien valmisteverona sekä kahden viimeksi mainitun tuotteen valmistuksen valvontamaksuina, alkoholiyhtiön antamien henkilöllisyystodistusten leimaverona ja alkoholiyhtiön valtiolle maksamana osinkona. Suurimman tulolähteen muodostavat alkoholiyhtiön ylijäämä, tulo- ja omaisuusvero, liikevaihtovero sekä tullimaksut. Alkoholitulot kertyvät näin ollen valtiolle useista eri tulolähteistä.

Kun alkoholiyhtiön vapaata alkoholijuomien hinnoitteluoikeutta ei ole tahdottu vaarantaa, ei alkoholijuomien valmisteveroja, mallasjuomaveroa lukuun ottamatta, ole tarkistettu edes rahan arvon muuttumista vastaavasti. Seurauksena on ollut alkoholiyhtiön vuosivoiton voimakas kasvu. Toisaalta ei ole ollut perusteltua antaa alkoholiyhtiön pitää näitä varoja hallussaan odottamassa tilinpäätöksen valmistumista, joten alkoholiyhtiö on velvoitettu siirtämään ylijäämän ennakkona valtiolle yhtiön varsinaisesta toiminnasta liikenevät varat. Valtion tilinpäätöksessä ne on voitu kuitenkin kirjata lopullisiksi tuloiksi vasta sen jälkeen, kun tilinpäätös on vahvistettu.

Alkoholiyhtiön maksama tulo- ja omaisuusvero on noussut. Kun tämä suurehko veromäärä tilastoissa sisältyy osakeyhtiöiden maksamaan tulo- ja omaisuusveron määrään, on, tuntematta alkoholiyhtiön suorittamaa veron määrää, tilastosta vaikea saada selvää kuvaa osakeyhtiöiden osuudesta kokonaisverotuksen kantamisesta.

Edellä selostetun tulouttamisjärjestelmän yksinkertaistamiseksi on päädytty ehdotukseen, jonka mukaan alkoholiyhtiö vapautettaisiin kokonaan suorittamasta valtiolle veroa tulon ja omaisuuden perusteella ja tilalle säädettäisiin alkoholiyhtiön maksettava alkoholijuomavero, joka tietäisi sitä, että pääosa muista alkoholijuomista kuin oluesta kertyvästä alkoholitulosta kertyisi valtiolle alkoholijuomaveron muodossa. Samassa yhteydessä luovuttaisiin väkiviinan ja marjaviinien valmisteverosta. Mallasjuomia verotettaisiin edelleen valmisteverojen muodossa, mutta nykyisen I veroluokan oluen verotus tapahtuisi virvoitusjuomaverolain perusteella, jota koskeva muutosesitys annetaan erikseen. Keskioluen ja vahvan oluen verotus tapahtuisi erillisen valmisteveron muodossa.

Alkoholijuomaverolain perusteella suorittaisi alkoholiyhtiö näin ollen valtiolle muiden alkoholijuomien kuin keskioluen ja vahvan oluen myynnistä kertyvän alkoholitulon pääosan alkoholijuomaverona kuukausittain valtiolle. Alkoholilaissa ei vahvistettaisi eri alkoholijuomiin kohdistuvaa veronluonteista rasitusta, vaan se sisältyisi piilevänä hintatekijänä alkoholiyhtiön hallintoneuvoston määräämiin hintoihin. Eri tuotteisiin kohdistuva veronluonteinen rasitus ei olisi sama kaikille juomille eikä sama kuin alkoholijuomaverolain veroprosentti, vaan vaihtelisi tuoteryhmästä toiseen alkoholiyhtiön hinnoitteluperusteista riippuen. Tällä tavoin alkoholiyhtiön hallintoneuvosto saisi riittävän liikkumavaran alkoholijuomien hintoja määrättäessä.

Alkoholiyhtiön nykyisin välittömästi valtiolle siirtämä alkoholitulo, johon tällöin on luettu alkoholiyhtiön ylijäämä, sen maksama tulo- ja omaisuusvero, liikevaihtovero sekä osingot, on viime vuosina ollut noin 70 % yhtiön alkoholijuomien kokonaismyynnin markkamäärästä olut mukaanluettuna. Ehdotettu alkoholivero olisi 55 % muiden alkoholijuomien kuin oluen vähittäismyynnin ja anniskeluun luovutuksen kokonaisarvosta.

Keskioluen valmisteveroprosentti tulisi olemaan luokasta riippuen joko 13 tai 25 % sekä vahvan oluen 35 % alkoholiyhtiön vahvistamasta vähittäismyyntihinnasta, johon sisältyy liikevaihtovero ja pullon hinta. Järjestelmää täydentäisi vielä alkoholilakiin perustuva alkoholiyhtiön velvollisuus suorittaa vuosivoitto valtiolle sekä suorittaa valtiolle myös vuosivoiton ennakkoa. Tämän lisäksi yhtiö tulisi maksamaan kaikesta alkoholijuomien myynnistään 11 % suuruisen liikevaihtoveron. Oluen erillinen valmistevero tuloutettaisiin suoraan valtiolle, ja veron tuotto tulisi olemaan noin nelinkertainen nykyiseen verrattuna.

Oluen erillisen valmisteverolain avulla pyritään kohdistamaan valmistevero lain perusteella tuotekohtaisesti olueen siten, että verorasitus on sama niin maahan tuodun kuin kotimaisen oluen osalta. Lisäksi pyritään turvaamaan kotimaisen tuotannon edellytykset ja erityisesti se, että panimot voisivat hankkia maataloudesta saatavat raaka-aineet, lähinnä maltaat, maailmanmarkkinahintaan. Oluen, kuten eräiden muidenkin tuotteiden kohdalla, tämä tapahtuu parhaiten valmisteverotukseen liittyvän raaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan välisen erotuksen vähentämismenettelyn avulla, josta saadut kokemukset ovat olleet tyydyttävät. Ehdotukseen sisältyy voimassa olevan hintojen erotuksen hyvitysmenettelyn täsmentämistä koskevia säännöksiä. Ehdotukseen valmisteverolaista sisältyy myös tilitystä koskevia tarkennuksia.

Alkoholiverotuksen toimittaminen ja verotuksen valvonta siirtyisi valmisteverokonttorille.

Esitykseen sisältyy myös laki alkoholiyhtiön verovelvollisuudesta kunnallisverotuksessa. Sen mukaan alkoholiyhtiö vastedes suorittaisi kunnallisveroa ainoastaan niistä tuloistaan, jotka kertyvät teollisuuslaitoksista ja kiinteistöistä sekä alkoholijuomien anniskelusta.

Vuoden 1966 myynnin perusteella olisi mainittuna vuonna kertynyt valtiolle uuden verojärjestelmän mukaan alkoholijuomaverona 302.4 milj. mk, liikevaihtoverona 68.5 milj. mk, keskivahvan ja vahvan oluen valmisteverona 48.4 milj. mk sekä osinkona 0.7 milj. mk. Vuosivoittona olisi kertynyt 97.0 milj. mk, kuitenkin niin, että siihen sisältyy myös edelliseltä vuodelta mahdollisesti siirtynyt tulo- ja omaisuusvero.

Alkoholiyhtiön velvollisuudesta suorittaa veroa kunnalle annetun lakiehdotuksen mukaan alkoholiyhtiö olisi joutunut lisäksi maksamaan kunnallisveroa noin 497 000 mk.

Alkoholiyhtiö vapautuisi samalla suorittamasta tulo- ja omaisuusveroa, jonka määrä verovuonna 1966 oli 218.4 milj. mk. Väkiviina- ja marjaviiniveron tuotto on vuosittain ollut noin 1.5 milj. mk.

Olutverolain mukaiseksi hinnantasaukseksi arvioidaan vuosittain tarvittavan noin 3.7 milj. mk.

Edellä sanotun nojalla annetaan Eduskunnalle hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

alkoholijuomaverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Alkoholiyhtiö on velvollinen kuukausittain suorittamaan valtiolle alkoholijuomaveroa niin kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Vero on viisikymmentäviisi prosenttia muiden alkoholijuomien kuin oluen vähittäismyynnin ja anniskeluun luovutuksen kokonaisarvosta.

3 §.

Suoritettavan alkoholijuomaveron määrää ja sen maksuunpanon ja kannon toimittaa valmisteverokonttori alkoholiyhtiön antaman veroilmoituksen perusteella.

4 §.

Alkoholijuomavero on suoritettava viimeistään sitä kalenterikuukautta, jonka kuluessa vähittäismyynti tai anniskeluun luo-

vuttaminen on tapahtunut, seuraavan kuukauden viimeisenä päivänä.

Alkoholiyhtiön tulee suorittaa alkoholijuomaveron ennakkoa valmisteverokonttorin määräämissä erissä ja aikana. Valmisteverokonttorin tulee kuulla alkoholiyhtiötä ennen ennakkoveron maksuunpanoa.

Valtiovarainministeriö määrää koron, joka alkoholiyhtiön on maksettava, jos veron suorittaminen viivästyy siitä kun vero 1 momentin mukaan on viimeistään maksettava, kuitenkin enintään 12 prosenttia vuodessa.

5 §.

Valmisteverokonttorin tämän lain nojalla antamasta päätöksestä saa alkoholiyhtiö valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Alkoholiyhtiö on siitä huolimatta, että verotukseen haetaan muutosta, velvollinen suorittamaan veron.

6 §.

Asetuksella säädetään veroilmoituksen sisällöstä ja antamisajasta, valmisteverokonttorin oikeudesta alkoholijuomaveron määräämisessä tarvittavien tietojen hankkimista koskevien tarkastusten pitämiseen, jälkiverotuksen toimittamisesta, alkoholijuomaveron tilittämisestä ja muusta tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

7 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 196 , ja sitä sovelletaan niihin juomiin, jotka on myyty vähittäin tai luovutettu anniskeluun edellä mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Samalla kumotaan väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä 20 päivänä toukokuuta 1935 annettu laki (207/35) sikäli kuin se koskee väkijuomayhtiön verottamista, kuitenkin siten, että sanottua lakia on edelleen sovellettava vuoden 196 ja sitä aikaisempien vuosien valtion- ja kunnallisverotuksissa, sekä marjaviiniverosta 30 päivänä joulukuuta 1937 annettu laki (459/37) ja sen nojalla annetut säännökset, kuitenkin siten, että niitä sovelletaan tuotteisiin, jotka vuoden 196 aikana on viety tehtaasta tai siirretty tehtaan eri osastoon väkevämmän juoman valmistukseen käytettäviksi, sekä väkiviinaverosta 30 päivänä joulukuuta 1937 annettu laki (457/37) ja väkiviinaverolain nojalla annetut säännökset siten, että niitä sovelletaan niihin väkiviinan määriin, jotka vuoden 196 aikana on myyty tai käytetty muuhun tarkoitukseen.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 10 §:n 1 momentin 1 kohta näin kuuluvaksi:

10 §.

Sekä tulon että omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

1) valtio ja sen laitokset sekä alkoholiyhtiö;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 196 toimitettavassa valtion verotuksessa.

Laki

keskioluen ja vahvan oluen valmisteverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maassa tehdasmaisesti valmistetusta ja maahan tuodusta keskioluesta ja vahvasta oluesta on suoritettava valtiolle valmisteveroa tämän lain säännösten mukaan.

Keskioluella tarkoitetaan pääasiassa maltaista, humalista ja vedestä käymisen avulla valmistettua mallasjuomaa, joka sisältää enemmän kuin 2.25 painoprosenttia, mutta vähemmän kuin 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia. Vahvalla oluella tarkoitetaan samalla tavalla valmistettua mallasjuomaa, joka sisältää vähintään 3.7 painoprosenttia etyylialkoholia.

2 §.

Veroa ei suoriteta oluesta, joka:

1) myydään alkoholiyhtiöstä ulkovaltojen Suomessa toimiville diplomaattisille ja muille samassa asemassa oleville edustustoille virkakäyttöön ja ulkomaisten diplomaattisten virkamiesten ja lähetettyjen konsulien henkilökohtaiseen käyttöön, jos Suomen edustustoilla ja virkamiehillä on vastaavat edut vieraassa valtiossa;

2) viedään maasta asianomaisen viranomaisen valvonnassa; tai

3) on tullivapaata muiden lakien, asetusten tai määräysten kuin tullitariffilain perusteella.

Jos vero on jo suoritettu, on:

1) viejällä maasta viedyn oluen osalta;

2) valmistajalla alkoholiyhtiön valmistajalle palauttaman tai hävittämän oluen osalta; sekä

3) alkoholiyhtiöllä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille edustustoille tai henkilöille myymänsä sekä maahantuojalla maahan tuodun, mutta ulkomaiselle myyjälle takaisin palautetun oluen osalta oikeus saada takaisin mainitusta oluesta suoritettu veron määrä.

Veron palautusta on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun vero suoritettiin, valmisteverokonttorilta tai, jos tulliviranomainen on kantanut veron, tullihallitukselta.

3 §.

Olut jaetaan toiseen, kolmanteen ja neljänteen veroluokkaan. Veroluokkien rajat ovat oluen alkoholipitoisuuden perusteella seuraavat:

II veroluokka enemmän kuin 2.25, mutta enintään 3.2 painoprosenttia, III veroluokka enemmän kuin 3.2, mutta vähemmän kuin 3.7 painoprosenttia ja IV veroluokka 3.7 painoprosenttia tai enemmän.

4 §.

Vero on II veroluokan oluesta 13 prosenttia, III veroluokan oluesta 25 prosenttia ja IV veroluokan oluesta 35 prosenttia alkoholiyhtiön vahvistamasta oluen vähittäismyyntihinnasta.

Vähittäismyyntihintana kotimaisen oluen osalta pidetään valmistus- tai sitä lähinnä olevan myyntipaikkakunnan sen päivän vähittäismyyntihintaa, jolloin olut on viety panimosta ja ulkomaisen oluen osalta sen päivän voimassaolevaa vähittäismyyntihintaa tuontipaikkakunnalla, jolloin olut on luovutettu tullivalvonnasta.

5 §.

Kotimaisesta oluesta suoritettavan veron määrää ja sen maksuunpanon sekä kannon toimittaa valmisteverokonttori valmistajan antaman ilmoituksen ja saadun selvityksen perusteella.

Oluen maahantuonnista suoritettavasta verosta ja viennin tai tuonnin yhteydessä tapahtuvasta veronpalauttamisesta on, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty.

6 §.

Kotimaisella valmistajalla on oikeus saada valtion varoista tässä laissa tarkoitetun oluen valmistukseen käytettyjen, maassa valmistettujen maltaiden hinnan ja maltaiden maailmanmarkkinahinnan erotuksen tasauksena 32 penniä kilolta.

Jos edellä 1 momentissa mainittujen hintojen erotus vuoden 1967 maaliskuun jälkeen on ollut sen kalenterikuukauden ajan, jolta viimeisimmät hintatiedot ovat saatavissa, keskimäärin kymmenen sadalta korkeampi tai alempi kuin vuoden 1967 maaliskuun tasoon perustuva 1 momentissa mainittu erotus, valtioneuvosto voi muuttaa tasausta mainittujen hintojen erotuksen muuttumista vastaavasti tai sitä vähemmän. Jos hintojen erotuksen ja voimassa olevan tasauksen välillä on uudelleen tapahtunut ainakin edellä sanotun suuruinen muutos, valtioneuvosto voi uudelleen muuttaa tasausta mainittujen hintojen erotuksen ja voimassa olevan tasauksen välistä erotusta vastaavasti tai sitä vähemmän.

Valmistajalla on oikeus vähentää kalenterikuukausittain suoritettavasta valmisteverosta verokuukauden aikana panimosta viedyn oluen valmistukseen käytettyjen maltaiden osalta maassa valmistettujen maltaiden hinnan ja maltaiden maailmanmarkkinahinnan välinen erotus. Jos vähennyksen määrä on suurempi kuin kalenterikuukaudelta makset-

tava vero, valmisteverokonttori suorittaa erotuksen valmistajalle hakemuksesta.

7 §.

Maassa valmistettujen maltaiden hinnan ja maltaiden maailmanmarkkinahinnan välisen erotuksen tarkistaa valmisteverokonttori kalenterikuukausittain.

Maassa valmistettavan oluen valmistukseen käytettävien maltaiden hintana pidetään kotimaisten mallastamoiden panimoilta perimää maltaiden punnittua keskihintaa. Mallastamot ovat velvolliset kalenterikuukausittain ilmoittamaan valmisteverokonttorille panimoille myytyjen maltaiden määrän ja hinnan.

Maltaiden maailmanmarkkinahintana pidetään Tanskasta vietyjen maltaiden keskimääräistä fob-hintaa.

Jos edellä tässä pykälässä mainittuja hintatietoja ei ole saatavissa, silloin kun maltaiden kotimaisen hinnan ja maailmanmarkkinahinnan välinen vertailu suoritetaan, valmisteverokonttorin on arvioitava puuttuva hinta.

8 §.

Veron suorittaa Suomessa valmistetusta oluesta valmistaja ja maahan tuodusta maahantuoja.

Jos olut valmisteverokonttorin luvalla siirretään valmistusvaiheen aikana panimosta toiseen, on vero jälkimmäisen, valmistajaksi katsottavan panimon maksettava.

9 §.

Kotimaisesta oluesta on vero suoritettava viimeistään sen kuukauden viimeisenä arkipäivänä, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka kuluessa olut on viety panimosta, valmisteverokonttorin postisiirtotulotilille postisäästöpankkiin tai postisiirtoliikettä välittävään postitoimipaikkaan tahi myös Suomen Pankin, liike- tai säästöpankin, Osuuskassojen Keskus Oy:n taikka osuuskassan konttoriin.

Muun rahalaitoksen kuin postisäästöpankin on suoritettava kunakin päivänä kantamansa verot viimeistään seuraavana sellaisena arkipäivänä, jolloin rahalaitos on yleisölle avoinna, valmisteverokonttorin postisiirtotulotilille. Valtiovarainministeriö määrää koron, joka rahalaitoksen on maksettava, jos verovarojen suorittaminen viivästyy. Postisäästöpankin on suoritettava ja tilitettävä vastaanottamansa verovarat päivittäin valmisteverokonttorin postisiirtotilille maksupäivää seuraavana sellaisena arkipäivänä, jolloin postisäästöpankki suorittaa postisiirtotilien kirjauksen.

10 §.

Valmistaja, joka laiminlyö veron suorittamisen määräaikana, on velvollinen maksamaan suorittamatta olevan veron lisäksi erääntyneen veron määrän kultakin täydeltä markalta tai sen osalta yhden pennin jokaisesta maksumääräpäivästä lukien suorituspäivään kuluneelta kuukaudelta tai sen osalta.

11 §.

Olutta saa maahan tuoda, panimosta viedä sekä vähittäiskaupassa myydä ainoastaan sellaisissa astioissa tai pulloissa, joissa selvästi mainitaan sen panimon nimi, missä olut on valmistettu, sekä veroluokka ja astiaanpano- tai toimituserämerkintä.

Oluen tulee maahan tuotaessa tai panimosta vietäessä olla sellaista kuin on säädetty siitä veroluokasta, johon mainitun oluen tulisi kuulua kirjanpidon ja astiaan tai pulloon kuuluvan maininnan mukaan. Tässä vaiheessa ei oluen alkoholipitoisuus saa nousta yli säädetyn rajan.

12 §.

Oluen valmistajan on viimeistään viisitoista päivää ennen valmistuksen alkamista toimitettava valmisteverokonttorille liikkeestään kirjallinen ilmoitus, jossa mainitaan liikkeen laatu, nimi ja sijainti, omistajan nimi ja osoite sekä valmistettavan oluen laatu ja annettava yksityiskohtainen selvitys kaikista liikkeen valmistus-, myynti-, varasto- ja muista huoneistoista. Valmistajan on lisäksi liitettävä ilmoitukseen selvitys siitä, että alkoholiyhtiö on hyväksynyt hakijan oluen valmistajaksi.

Jos olosuhteissa tapahtuu muutos tai jos liike lopettaa toimintansa, on siitä viipymättä ilmoitettava valmisteverokonttorille. Samoin on ilmoitettava liikkeen toiminnan keskeytyksestä, jos se kestää kuukautta kauemmin, sekä toiminnan jälleen aloittamisesta.

13 §.

Valmistaja on velvollinen pitämään kirjoja, joista käy selville liikkeessä valmistetun ja sieltä viedyn oluen määrä sekä siitä suoritettava vero.

Jos valmisteverokonttori katsoo olevan erityistä syytä, se voi määrätä, että valmistajan on pidettävä kirjanpitoa myös raaka-aineista ja puolivalmisteista.

14 §.

Olutta älköön valmistettako tai valmistajan lukuun säilytettäkö muissa kuin 12 §:n mukaisesti ilmoitetuissa tiloissa.

15 §.

Valmistaja on velvollinen asianomaisille viranomaisille tarkastusta varten vaadittaessa esittämään liikekirjat, kirjeenvaihdon ja kauppalaskut, näyttämään hallussaan olevat raaka-aine- ja valmistevarastot sekä antamaan muut tarpeelliset tiedot samoin kuin asettamaan käytettäviksi tarkastuksessa tarvittavat henkilöt ja välineet.

16 §.

Tämän lain nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonta on valmisteverokonttorin ja sen alaisten tarkastajien sekä tulli- ja poliisiviranomaisten asiana.

17 §.

Tämän lain noudattamista valvova virkamies älköön muille kuin asianomaisille viranomaisille ilmaisko, mitä hänen tietoonsa on tässä toimessa tullut.

18 §.

Jos veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei voida virheellisyyksien tai puutteellisuuksien vuoksi oikaistunakaan panna verotuksen perusteeksi, on verotus, sen jälkeen kun verovelvolliselle on mikäli mahdollista annettu tilaisuus selvitysten esittämiseen, toimitettava arvion mukaan. Arvion mukaan määrätystä verosta ei saa vähentää edellä 6 §:ssä tarkoitettua tasausta.

Toimitettaessa verotusta arvion mukaan on soveltuvin osin noudatettava, mitä liikevaihtoverolaissa on arvioverotuksesta säädetty.

19 §.

Jos tarkastuksessa havaitaan vajausta eikä sitä voida tyydyttävästi selvittää, valmistajan on suoritettava puuttuvista määristä vero sen mukaan, kuin valmisteverokonttori, ottaen huomioon asianhaarat, harkitsee oikeaksi määrätä.

20 §.

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä, antamalla väärän ilmoituksen tai muun verotuksen ohjeeksi tarkoitetun tiedon taikka muulla vilpillä pidättää tai yrittää pidättää valtiolta keskioluen tai vahvan oluen valmisteveroa, rangaistakoon niin kuin rikoslaissa säädetään, ja voidaan verollinen olut pulloineen tai astioineen tai niiden arvo, puolivalmisteet, raaka-aineet, tarvikkeet, työvälineet, laitteet ja koneet tuomita veronkavaltamisen tai sen yrittämisen vuoksi valtiolle menetetyiksi.

Milloin valmisteverokonttori katsoo olevan ilmeistä, että on ryhdytty 1 momentissa tarkoitettuun tekoon, valmisteverokonttorilla on oikeus sulkea valmistuspaikka ja kieltää siellä ja sen varastossa olevan oluen, puolivalmisteiden, raaka-aineiden, tarvikkeiden, työvälineiden, laitteiden ja koneiden poiskuljettaminen harkitsemakseen ajaksi, ja valmistaja on velvollinen korvaamaan valtiolle tästä aiheutuvat kustannukset.

21 §.

Jos vero on jätetty aikanaan maksamatta tai jos jotakin siitä on laiminlyöty, mitä 11, 12, 13, 14 ja 15 §:ssä on säädetty, valmisteverokonttorilla on oikeus sulkea valmistuspaikka ja kieltää siellä ja sen varastossa olevan oluen, puolivalmisteiden, raaka-aineiden, työvälineiden, laitteiden ja koneiden poiskuljettaminen, kunnes laiminlyödyt velvollisuudet on täytetty, ja on valmistaja velvollinen korvaamaan valtiolle tästä aiheutuvat kustannukset.

22 §.

Jos verotusta toimittava tai muu virkamies hänelle tämän lain mukaan kuuluvassa tehtävässä menettelee lainvastaisesti tai laiminlyö hänelle tässä laissa säädetyn velvollisuuden taikka ilmaisee saamansa, salassa pidettävän tiedon, rangaistakoon niinkuin rikoslain 40 luvussa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuna virkamiehenä pidetään myös sitä, joka on määrätty tilapäisesti olemaan apuna verotuksessa.

23 §.

Muutoksenhausta valmisteverokonttorin ja tulliviranomaisten päätökseen on voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty.

24 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

25 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 196 , ja sitä sovelletaan siihen olueen, joka on viety panimosta taikka on luovutettu tullivalvonnasta edellä mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Samalla kumotaan mallasjuomaverosta 20 päivänä joulukuuta 1934 (456/34) annettu laki siihen tehtyine muutoksineen, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan tuotteisiin, jotka vuoden 196 aikana on viety panimosta tai tuotu maahan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

alkoholiyhtiön verovelvollisuudesta kunnallisverotuksessa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Alkoholiyhtiö on velvollinen suorittamaan kunnallisveroa ainoastaan niistä tuloista, jotka yhtiö saa teollisuuslaitoksistaan ja kiinteistöistään sekä harjoittamastaan alkoholijuomien anniskelusta.

2 §.

Teollisuuslaitoksen alkoholilain 1 §:ssä tarkoitettujen alkoholipitoisten aineiden sekä denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta ja tällaiseen teollisuuslaitokseen kuuluvista kiinteistöistä saatuna tulona pidetään verotusta toimitettaessa tuloa, joka on 5 prosenttia teollisuuslaitoksessa valmistettujen ja sieltä edelleen myytäviksi tai jalostettaviksi toimitettujen alkoholipitoisten aineiden valmistusarvosta, josta on vähennetty raaka-aineiden tullimaksut.

3 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

4 §.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 196 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1967.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

RAFAEL PAASIO.

Ministeri *Ele Alenius.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vientimaksusta.

Valtioneuvoston lokakuun 11 päivänä 1967 antama päätös (436/67) markan kansainvälisestä perusarvosta merkitsee, että ulkomaisten valuuttojen Suomen rahan määräinen vasta-arvo nousee 12 päivästä lokakuuta 1967 lukien hieman yli 31 %. Tästä aiheutuva vientiansioiden voimakas kasvu johtaisi, ellei muihin toimenpiteisiin ryhdyttäisi, maan rahataloudellisen tasapainon häiriintymiseen. Tämän vuoksi Hallitus pitää välttämättömänä, että siirtymistä vientihintojen uuden tason luomiin olosuhteisiin tasoitetaan nousseihin vientiansioihin määräaikana kohdistettavalla vientimaksulla, niin kuin myös vuonna 1957 suoritetun devalvaation yhteydessä tehtiin.

Vientimaksua olisi suoritettava tavarasta, joka tämän lain voimaantulon jälkeen mutta ennen vuoden 1969 loppua on viety maasta. Vientimaksun suuruus olisi kaikkien tavaroiden osalta 14 % vientihinnasta. Vientimaksun suuruutta olisi lain voimassa ollessa asteittain alennettava pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta. Maksun alentamisesta säädettäisiin asetuksella sitten, kun Suomen Pankkia on ensin asiassa kuultu. Alentamatonta vientimaksua sovellettaisiin kuitenkin vähintään kolmen kuukauden ajan lain voimaantulosta.

Vientimaksuna kertyvät varat olisi Hallituksen mielestä käytettävä tuotannon tehostamisen ja taloudellisen kasvun sekä sen edellyttämien rakennemuutosten kannalta ensisijaisten ja ajankohtaisten investointikohteiden rahoittamiseen. Lakiehdotuksen mukaan kolmannes varoista käytettäisiin sijoituksiin valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin sekä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenoihin, kolmannes valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden harjoittaman voimantuotannon kehittämiseen ja polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamiseen sekä kolmannes vientiluottoa tai pienen ja keskisuuren teollisuuden investointiluottoa myöntävien erityisluottolaitosten luotonantomahdollisuuksien lisäämiseen, pienteollisuuslainojen tai muiden teollisuustuotantoa edistävien lainojen myöntämiseen sekä tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen. Varat osoitettaisiin näihin tarkoituksiin käytettäviksi valtion vuosien 1968 ja 1969 tulo- ja menoarvioissa. Siihen asti, kunnes varat mainittuihin tarkoituksiin nostetaan, ne talletettaisiin erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin.

Lakiehdotukseen on otettu yksityiskohtaiset säännökset niiden tapausten varalta, jolloin viejälle ei ole tullut viennistään devalvointihyötyä. Siten valtiovarainministeriön tulee hakemuksesta antaa vapautus vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen osasta, jonka viejä on ennakolta saanut Suomen rahana jo ennen devalvointia. Sama koskee sellaisia tapauksia, jolloin vientihinta oli jo ennen devalvointia sovittu kiinteästi Suomen rahan määräisenä.

Muilta osin lakiehdotus noudattaa asiallisesti vientimaksusta vuonna 1957 annetun lain (310/57) säännöksiä, ottaen huomioon muussa lainsäädännössä sen jälkeen tapahtuneet muutokset. Siten vientimaksua ei suoritettaisi eräistä tavaroista, jotka tullilain nojalla ovat maahan tuotaessa tullivapaita. Valtioneuvostolla olisi oikeus erityisistä syistä alentaa tai kokonaan poistaa vientimaksu jonkin tavaralajin osalta. Vientihinnan määrittelyä, vientimaksun kantoa, vientihinnan verovapautta vientimaksun osalta sekä rangaistusmääräyksiä koskevat säännökset olisivat niin ikään asiallisesti samat kuin edellä mainitussa laissa.

Sen mukaisesti, mitä edellä on esitetty, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
vientimaksusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sen johdosta, että valtioneuvosto on 11 päivänä lokakuuta 1967 antamallaan päätöksellä (436/67) muuttanut markan kansainvälistä perusarvoa, on maasta viejän suoritettava tavarasta vientimaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Vientimaksua on suoritettava kaikesta maasta vietävästä tavarasta, ei kuitenkaan tavarasta, joka syyskuun 8 päivänä 1939 annetun tullilain (271/39) 90, 91 ja 92 §:n, sellaisina kuin ne ovat 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (403/65), säännösten nojalla on maahan tuotaessa tullivapaata.

3 §.

Vientimaksun suuruus on 14 prosenttia tavaran vientihinnasta.

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttimäärää alennetaan tämän lain voimassa ollessa, sitten kun Suomen Pankkia on asiasta kuultu, sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään. Prosenttimäärää alennetaan asteittain pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta. Alentamatonta prosenttimäärää on kuitenkin sovellettava ainakin kolmen kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

4 §.

Vientihinnaksi katsotaan se hinta, joka tavaralla on maasta myytäessä, tai, jos tavaraa ei ole myyty, se markkinahinta, joka sillä on maasta vietäessä, lisäämällä hintaan kummassakin tapauksessa päällyksen arvo, kuljetus- ja vakuutusmaksut sekä muut tavaraan käytetyt kustannukset siihen saakka, kun tavaraa on meritse tai ilmateitse kuljetettaessa ryhdytty lastaamaan tahi se on maitse tai jäitse kuljetettaessa saapunut rajapaikkakunnalle.

5 §.

Vientimaksusta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä vientitullista ja muusta tullilaitoksen kannettavasta verosta tai maksusta on säädetty.

Vientimaksu saadaan, jos vakuus sen suorittamisesta on asetettu, maksaa tullitoimipaikkaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tavara on ilmoitettu maasta vietäväksi.

6 §.

Vientimaksua ei peritä, jos sen määrä jäisi alle 15 markan.

7 §.

Vientimaksusta kertyvät varat talletetaan siihen saakka, kunnes ne käytetään 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin, erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin.

Varoista käytetään

1) kolmannes sijoituksiin muihin kuin pääasiassa voimantuotantoa harjoittaviin valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin sekä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenoihin;

2) kolmannes valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden harjoittaman voimantuotannon kehittämiseen ja polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamiseen; sekä

3) kolmannes vientiluottoa tai pienen ja keskisuuren teollisuuden investointiluottoa myöntävien erityisluottolaitosten luotonantomahdollisuuksien lisäämiseen, pienteollisuuslainojen tai muiden teollisuustuotantoa edistävien lainojen myöntämiseen sekä tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen.

Valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosina 1968 ja 1969 määrärahat edellä mainittuja tarkoituksia varten.

8 §.

Valtioneuvostolla on oikeus erityisistä syistä määrätä, että vientimaksua ei ole jonkin tavaralajin osalta suoritettava tai että sitä on suoritettava 3 §:ssä säädettyä määrää alhaisempana.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus hakemuksesta myöntää vientimaksun maksuajan lykkäystä ja helpotuksia 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamisesta.

9 §.

Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta vapautuksen vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen osasta,

1) jonka viejä osoittaa saaneensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahana; sekä

2) jonka viejä osoittaa sitovasti sopineensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahan määräisenä, mikäli hän lisäksi osoittaa, että näin sovittu hinta ei ole muuttunut eikä muutu markan kansainvälisen perusarvon edellä 1 §:ssä tarkoitetun muuttamisen johdosta.

Jos vientimaksua edellä 1 momentissa mainituissa tapauksissa jo on suoritettu, on liikaa maksettu määrä palautettava maksajalle.

10 §.

Vientimaksun suorittajan veronalaisena tulona ei pidetä tulo- ja omaisuusverotuksessa eikä kunnallisverotuksessa sitä osaa tavaran vientihinnasta, joka on suoritettu vientimaksuna.

11 §.

Joka pidättää tai yrittää pidättää tämän lain mukaan valtiolle tulevaa vientimaksua taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai niiden soveltamisesta annettuja määräyksiä, rangaistakoon, jollei sellaisesta teosta muualla ole ankarampaa rangaistusta säädetty, sakolla tai enintään yhden vuoden vankeudella, ja olkoon vientimaksunalainen tavara tai sen arvo oikeuden harkinnan mukaan kokonaan tai osaksi valtiolle menetetty.

12 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967, ja sitä sovelletaan tavaraan, joka sanottuna päivänä tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 1970 on viety maasta. Maasta viedyksi katsotaan tavara, kun tullitoimipaikka on vastaanottanut menoselvitystä varten hyväksyttävän alus- tai muun vastaavan ilmoituksen. Vapaasatamaan tai vapaavarastoon pantu tavara katsotaan niin ikään viedyksi vasta, kun vapaasatamasta tai vapaavarastosta on tehty alus- tai muu vastaava ilmoitus.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi vientimaksusta.

Eduskunta on 13 päivänä kuluvaa lokakuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 97 laiksi vientimaksusta.

Hallituksen esityksessä todetaan valtioneuvoston lokakuun 11 päivänä 1967 tekemän päätöksen (436/67) markan kansainvälisestä perusarvosta merkitsevän sitä, että ulkomaisten valuuttojen Suomen rahan määräinen vasta-arvo nousee 12 päivästä lokakuuta 1967 lukien hieman yli 31 prosenttia. Tästä aiheutuva vientiansioiden voimakas kasvu johtaisi, jollei muihin toimenpiteisiin ryhdyttäisi, maan rahatalouden tasapainon häiriintymiseen. Tämän vuoksi hallitus on pitänyt välttämättömänä, että siirtymistä vientihintojen uuden tason luomiin olosuhteisiin tasoitettaisiin nousseihin vientiansioihin kohdistettavalla vientimaksulla, niin kuin myös vuonna 1957 suoritetun devalvaation yhteydessä tehtiin.

Esityksen mukaan olisi vientimaksua suoritettava tavarasta, joka hallituksen esityksessä ehdotetun lain voimaantulon jälkeen mutta ennen vuoden 1969 loppua on viety maasta. Vientimaksun suuruus olisi kaikkien tavaroiden osalta 14 % vientihinnasta. Vientimaksun suuruutta olisi lain voimassa ollessa asteittain alennettava pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta. Maksun alentamisesta säädettäisiin asetuksella sitten, kun Suomen Pankkia on ensin asiassa kuultu. Alentamatonta vientimaksua kannettaisiin kuitenkin vähintään kolmen kuukauden ajan lain voimaantulosta.

Vientimaksuna kertyvät varat olisi hallituksen mielestä käytettävä tuotannon tehostamisen ja taloudellisen kasvun sekä sen edellyttämien rakennemuutosten kannalta ensisijaisten ja ajankohtaisten investointikohteiden rahoittamiseen. Esityksen mukaan kolmannes varoista käytettäisiin sijoituksiin valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin sekä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenoihin, kolmannes valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden harjoittaman voimantuotannon kehittämiseen ja polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamiseen sekä kolmannes vientiluottoa tai pienen ja keskisuuren teollisuuden investointiluottoa myöntävien erityisluottolaitosten luotonantomahdollisuuksien lisäämiseen, pienteollisuuslainojen tai muiden teollisuustuotantoa edistävien lainojen myöntämiseen sekä tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen. Varat osoitettaisiin näihin tarkoituksiin käytettäviksi valtion vuosien 1968 ja 1969 tulo- ja menoarvioissa. Siihen asti, kunnes varat mainittuihin tarkoituksiin nostetaan, ne talletettaisiin erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin.

Lakiehdotukseen on otettu yksityiskohtaiset säännökset niiden tapausten varalta, jolloin viejälle ei ole tullut viennistään devalvointihyötyä. Siten valtiovarainministeriön tulee hakemuksesta antaa vapautus vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen osasta, jonka viejä on ennakolta saanut Suomen rahana jo ennen devalvointia. Sama koskee sellaisia tapauksia, jolloin vientihinta oli jo ennen devalvointia sovittu kiinteästi Suomen rahan määräisenä.

Muilta osin lakiehdotus noudattaa asiallisesti vientimaksusta vuonna 1957 annetun lain (310/57) säännöksiä, ottaen huomioon muussa lainsäädännössä sen jälkeen tapahtuneet muutokset.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut, että vientimaksujärjestelmän käyttöön ottamista on nykytilanteessa pidettävä tarpeellisena ja asianmukaisena toimenpiteenä. Valiokunta on sen vuoksi, käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, katsonut oikeaksi asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin eräin muutoksin.

Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta vapautuksen vientimaksun suorittamisesta, mikäli viejä on jo ennen devalvaatiota saanut osan vientihinnasta ennakkona Suomen rahassa tai mikäli viejä ennen devalvaatiota on sopinut vientihinnan Suomen markoissa niin, ettei hinta muutu devalvaation johdosta. Kummassakin tapauksessa on ilmeistä, että viejä ei tältä osin saa devalvaatiosta hyötyä. Vastavanlainen on tilanne niissä tapauksissa, joissa viejä on joutunut määrätyn viennin rahoitusta varten ottamaan lainan ulkomaanrahan määräisenä tai ulkomaanrahan arvoon sidottuna. Mikäli näissä tapauksissa viejältä perittäisiin vientimaksu, kohdistuisi se häneen siitä huolimatta, että hänelle ei ole syntynyt devalvaatiovoittoa. Vientiluottojärjestelmän yleistymisestä johtuen on tällaista tilannetta pidettävä asiallisesti samanlaisena kuin niitä tapauksia, joissa viejä on ennen devalvaatiota saanut osan vientihinnasta ennakkona Suomen markan määräisenä. Edellä lausutun perusteella valiokunta ehdottaa, että nämä vientiluottotapaukset rinnastettaisiin lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkoitettuihin tapauksiin.

Hallituksen esityksen mukaan vientimaksulakia sovellettaisiin tavaraan, joka on viety maasta lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 1970. Lain soveltamisen kannalta, erityisesti sen voimaantulon ja päättymisen ajankohtana, on tärkeää, ettei synny epäselvyyksiä siitä, milloin tavara katsotaan maasta viedyksi. Kun lakiehdotuksen 13 §:ään sisältyvä, tätä koskeva säännös ei valiokunnan mielestä ole riittävän selvä, valiokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi siten, että tavara katsottaisiin maasta viedyksi silloin, kun se kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä tai vapaasatamasta taikka -varastosta lähtenyt ulkomaalle. Tavaraa postitse ulkomaalle vietäessä olisi ratkaiseva ajankohta kuitenkin se, jolloin tavara on otettu postin kuljetettavaksi.

Valiokunta on vielä kiinnittänyt huomiota siihen, että monien vientitavaroiden valmistuksessa käytetään huomattavassa määrässä ulkomaisia tuotteita tai raaka-aineita. Markan kansainvälisen perusarvon muuttamisen vuoksi joutuu tällaisten tavaroiden viejä huonompaan asemaan kuin sellainen viejä, jonka tuotteiden valmistuksessa ei käytetä ulkomailta tuotuja tavaroita. Siitä riippuen kuinka suuri ulkomailta tuotavan raaka-aineen tai puolivalmisteen hinnan osuus on vientihinnasta, saattaa viejä joutua markan perusarvon muuttamisen ja ehdotetun vientimaksun kantamisen vuoksi jopa heikompaan asemaan kuin missä hän oli ennen devalvaatiota. Kun edellä tarkoitetut toimenpiteet saattavat siten vaikuttaa haitallisesti vientimme kehitykseen ja kohdistuvat sanotuin vaikutuksin erityisesti ns. uusvientiin, valiokunta edellyttää, että hallitus soveltaessaan lain 8 §:n säännöstä katsoisi siinä tarkoitettujen erityisten syiden olevan olemassa muun ohessa niissä tapauksissa, joissa vientitavaran valmistuksessa käytettyjen ulkomaisten tavaroiden markan kansainvälisen perusarvon muuttamisesta aiheutunut hinnannousu — mikäli viennistä perittäisiin kulloinkin voimassa oleva yleisesti perittävä vientimaksu — saattaa viennin tappiolliseksi tai heikentää olennaisesti jonkin tavaralajin viennin kannattavuutta ennen lokakuun 12 päivää 1967 vallinneeseen tilanteeseen verrattuna.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki
vientimaksusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—8 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

9 §.

Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta vapautuksen vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen sen osasta,

1) jonka viejä osoittaa saaneensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahana; *(poist.)*

2) jonka viejä osoittaa sitovasti sopineensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahan määräisenä, mikäli hän lisäksi osoittaa, että näin sovittu hinta ei ole muuttunut eikä muutu markan kansainvälisen perusarvon edellä 1 §:ssä tarkoitetun muuttamisen johdosta; *sekä*

3) *jota vastaavan määrän viejä osoittaa myöntäneensä vientitavaran ostajalle tavaran toimittamiseen liittyvänä toimitusluottona, mikäli hän lisäksi osoittaa hankkineensa sanotun toimitusluoton rahoittamiseksi kotimaisen tai ulkomaisen luottolaitoksen kuutta kuukautta pitemmäksi ajaksi myöntämän, ulkomaan rahan määräisen tai ulkomaan rahan arvoon sidotun luoton ja nostaneensa tämän luoton Suomen rahan määräisenä ennen 12 päivää lokakuuta 1967.*

2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

10—12 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

13 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967, ja sitä sovelletaan tavaraan, joka sanottuna päivänä tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 1970 on viety maasta. Maasta viedyksi katsotaan tavara, kun *kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä lähtenyt ulkomaalle, postitse vietäessä kuitenkin, kun tavara on otettu postin kuljetettavaksi.* Vapaasatamaan tai vapaavarastoon pantu tavara katsotaan *maasta viedyksi, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on mainituin tavoin lähtenyt ulkomaalle.*

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Haapanen, Heinonen, Hietala, Honkonen (osittain), Jussila, Karvikko, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Rosnell, Voutilainen ja Väyrynen sekä varajäsenet Huurtamo, Jämsén, Laaksonen, Salla (osittain) ja Sandelin.

Vastalause.

Hallitus on viitannut mm. teollisuuden kannattavuuden parantumiseen devalvoinnin seurauksena. Asiaa lähemmin tarkasteltaessa on kuitenkin todettava, että monilla aloilla tuontipanos tai valuuttaan sidottu kotimainen panos on niin suuri, yli 42 % tuotannon arvosta, että tämän panoksen kallistuminen 31 prosentilla aiheuttaa kilpailukyvyn huonontumista nykyisestään. Lisäksi on todettava, että huomattava määrä teollisuutemme investoinneista on suoritettu ulkomaisten luottojen avulla, joten teollisuuden kustannukset devalvoinnin seurauksena tältä osin kohoavat.

Hallitus on esityksessään lähtenyt siitä, että vientimaksuna kertyvät varat olisi käytettävä tuotannon tehostamisen ja taloudellisen kasvun sekä sen edellyttämien rakenne-

muutosten kannalta ensisijaisten ja ajankohtaisten investointikohteiden rahoittamiseen. Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädetään siitä, miten kertyneet varat käytetään. Esitetty kolmijako on kuitenkin sangen epäonnistunut, koska tätä nykyä ei tiedetä, mihin kohteisiin kertyneet varat olisi osoitettava ja missä suhteessa ne olisi kohteiden kesken jaettava, jotta saavutettaisiin kansantalouden kannalta paras tulos. Kertyvät varat olisi koottava yhteen rahastoon, jolle asetettaisiin neuvottelukunta valtiovallan ja elinkeinoelämän piiristä tekemään esityksiä valtiovallalle varojen jakamisesta tärkeimpinä pidettäviin kohteisiin.

Hallitus esittää vientimaksun suuruudeksi ensi vaiheessa 14 % tavaran vientihinnasta. Tämä prosenttimäärä on kohtuuttoman korkea.

On runsaasti tapauksia, joissa valmistaja on joko toimittanut tahi sitoutunut kiinteään hintaan toimittamaan kotimaahan tuotteita, joiden raaka-aineena tai puolivalmisteena käytetään devalvoinnin jälkeen maksettavia tahi vasta maahan tuotavia raaka-aineita taikka tarvikkeita. Yrityksille aiheutuu tästä rahoitusvaikeuksia ja eräissä tapauksissa ylivoimaisia tappioita, joiden poistamista ei liene toistaiseksi ajateltu. Epäkohdan syntyminen olisi välttämättä estettävä.

Edellä lausuttuun viitaten ehdotamme,

että käsiteltävänä oleva lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki
vientimaksusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

3 §.

Vientimaksun suuruus on *12* prosenttia tavaran vientihinnasta.

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttimäärää alennetaan tämän lain voimassa ollessa *siten, että se vuoden 1969 alusta lukien on enintään 5 prosenttia.* Prosenttimäärää alennetaan *kumpanakin vuonna sitten kun* Suomen Pankkia on asiasta kuultu, asteittain pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta. Alentamatonta prosenttimäärää on kuitenkin sovellettava ainakin kolmen kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

4 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

5 §.

1 mom. (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Vientimaksu saadaan *suorittaa tullitoimipaikkaan, mikäli viejä antaa sen suorittamisesta vakuuden tai valtioneuvoston teollisuustullien ehdoista 25 päivänä toukokuuta 1960 antamassa päätöksessä (251/60) tarkoitetun vakuutuksen, neljän* kuukauden kuluessa siitä, kun tavara on ilmoitettu maasta vietäväksi.

6 §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

7 §.

1 mom. (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Varat käytetään teollisuuden investointiluottoihin kiinnittäen myös huomiota pieneen ja keskisuureen teollisuuteen, muihin teollisuustuotantoa edistäviin tarkoituksiin, tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen, voimantuotannon kehittämiseen ja polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamiseen.

Varojen käytöstä päättää valtiovarainministeriö erityisen asiantuntijalautakunnan ehdotuksen perusteella. Tässä asiantuntijalautakunnassa on neljä valtioneuvoston määräämää jäsentä sekä Suomen Pankkiyhdistyksen, Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton, Suomen Teollisuusliiton ja Teollisuuden Harjoittajien Liiton edustajat. Lautakunnan puheenjohtajana toimii joku Suomen Pankin johtokunnan jäsen.

8 §.

Milloin vientitavaran ulkomaan rahan määräinen hinta 3 §:ää sovellettaessa tuontipanoksen määrän johdosta muodostuisi samaksi tai korkeammaksi kuin ennen markan kansainvälisen perusarvon 1 §:ssä tarkoitettua muuttamista, valtioneuvostolla on oikeus *tästä samoin kuin muista* erityisistä syistä määrätä, että vientimaksua ei ole jonkin *tavaran tai* tavaralajin osalta suoritettava tai että sitä on suoritettava 3 §:ssä säädettyä määrää alhaisempana.

2 mom. (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

9 §.

Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta vapautuksen vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen osasta,

1), 2) ja 3) (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

4) jonka viejä toimitusluottojen rahoituserinä on saanut nostaa ennen 12 päivää lokakuuta 1967 Vientiluotto Oy:ltä tai ulkomaiselta luottolaitokselta.

2 mom. (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

10 § (uusi).

Milloin Suomessa tapahtuvasta toimituksesta on sovittu ennen lokakuun 12 päivää 1967 sitomatta hintaa osaksikaan markan kansainväliseen vaihtokurssiin ja toimitukseen sisältyvien tavaroiden tai raaka-aineiden hinta suoritetaan ulkomaiselle toimittajalle sanotun päivän jälkeen, myyjällä on oikeus, mikäli hänelle siitä aiheutuvaa vahinkoa on pidettävä ilmeisesti kohtuuttomana, vähentää suoritettavasta vientimaksusta markan kansainvälisen perusarvon muuttamisesta aiheutuneen sanottuun toimitukseen sisältyneiden ulkomaisten tavaroiden ja raaka-aineiden hinnannousun määrä. Milloin myyjä 1 momentin nojalla ei ole voinut saada korvausta siinä tarkoitetusta ilmeisesti kohtuuttomana pidettävästä vahingosta, suoritetaan se hänelle 7 §:ssä sanotuista varoista ennen siinä mainittuja käyttötarkoituksia, siten kuin asetuksella lähemmin määrätään.

11—14 § (10—13 §).

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1967.

Olavi Lähteenmäki. **Irma Karvikko.**
Erkki Huurtamo. **T. E. Nordström.**
Toivo Hietala.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 76 hallituksen esityksen johdosta laiksi vientimaksusta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 25 tehtyä ehdotusta jäljempänä näkyvin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin siten, että lakiehdotuksen 3 pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

3 §.

(1 momentti kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.)

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttimäärää alennetaan tämän lain voimassa ollessa, sitten kun Suomen Pankkia on asiassa kuultu, sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään. Prosenttimäärää alennetaan asteittain pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta. *(Poist.)*

Asetuksella voidaan niin ikään säätää 1 ja 2 momentin säännösten mukaisten prosenttimäärien alentamisesta enintään puolella niiden tavaroiden osalta, jotka on valmistettu Lapin läänissä tai Yli-Iin, Pudasjärven, Taivalkosken, Kuusamon, Puolangan, Suomussalmen, Hyrynsalmen tahi Kuhmon kunnissa.

Edellä 1 momentissa säädettyä alentamatonta prosenttimäärää on kuitenkin sovellettava ainakin kolmen kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi vientimaksusta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 97 laiksi vientimaksusta, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 25 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 76.

Hyväksyessään lain Eduskunta edellyttää, että Hallitus soveltaessaan lain 8 §:n säännöstä katsoisi siinä tarkoitettujen erityisten syiden olevan olemassa muun ohessa niissä tapauksissa, joissa vientitavaran valmistuksessa käytettyjen ulkomaisten tavaroiden markan kansainvälisen perusarvon muuttamisesta aiheutunut hinnannousu — mikäli viennistä perittäisiin kulloinkin voimassa oleva yleisesti perittävä vientimaksu — saattaa viennin tappiolliseksi tai heikentää olennaisesti jonkin tavaralajin viennin kannattavuutta ennen lokakuun 12 päivää 1967 valinneeseen tilanteeseen verrattuna.

Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
vientimaksusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sen johdosta, että valtioneuvosto on 11 päivänä lokakuuta 1967 antamallaan päätöksellä (436/67) muuttanut markan kansainvälistä perusarvoa, on maasta viejän suoritettava tavarasta vientimaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Vientimaksua on suoritettava kaikesta maasta vietävästä tavarasta, ei kuitenkaan tavarasta, joka syyskuun 8 päivänä 1939 annetun tullilain (271/39) 90, 91 ja 92 §:n, sellaisina kuin ne ovat 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (403/65), säännösten nojalla on maahan tuotaessa tullivapaata.

3 §.

Vientimaksun suuruus on 14 prosenttia tavaran vientihinnasta.

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttimäärää alennetaan tämän lain voimassa ollessa, sitten kun Suomen Pankkia on asiasta kuultu, sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään. Prosenttimäärää alennetaan asteittain pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta.

Asetuksella voidaan niin ikään säätää 1 ja 2 momentin säännösten mukaisten porsenttimäärien alentamisesta enintään puolella niiden tavaroiden osalta, jotka on valmistettu Lapin läänissä tai Yli-Iin, Pudasjärven, Taivalkosken, Kuusamon, Puolangan, Suomussalmen, Hyrynsalmen tahi Kuhmon kunnissa.

Edellä 1 momentissa säädettyä alentamatonta prosenttimäärää on kuitenkin sovellettava ainakin kolmen kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

4 §.

Vientihinnaksi katsotaan se hinta, joka tavaralla on maasta myytäessä, tai, jos tavaraa ei ole myyty, se markkinahinta, joka

sillä on maasta vietäessä, lisäämällä hintaan kummassakin tapauksessa päällyksen arvo, kuljetus- ja vakuutusmaksut sekä muut tavaraan käytetyt kustannukset siihen saakka, kun tavaraa on meritse tai ilmateitse kuljetettaessa ryhdytty lastaamaan tahi se on maitse tai jäitse kuljetettaessa saapunut rajapaikkakunnalle.

5 §.

Vientimaksusta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä vientitullista ja muusta tullilaitoksen kannettavasta verosta tai maksusta on säädetty.

Vientimaksu saadaan, jos vakuus sen suorittamisesta on asetettu, maksaa tullitoimipaikkaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tavara on ilmoitettu maasta vietäväksi.

6 §.

Vientimaksua ei peritä, jos sen määrä jäisi alle 15 markan.

7 §.

Vientimaksusta kertyvät varat talletetaan siihen saakka, kunnes ne käytetään 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin, erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin.

Varoista käytetään

1) kolmannes sijoituksiin muihin kuin pääasiassa voimantuotantoa harjoittaviin valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin sekä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenoihin;

2) kolmannes valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden harjoittaman voimantuotannon kehittämiseen ja polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamiseen; sekä

3) kolmannes vientiluottoa tai pienen ja keskisuuren teollisuuden investointiluottoa myöntävien erityisluottolaitosten luotonantomahdollisuuksien lisäämiseen, pienteollisuuslainojen tai muiden teollisuustuotantoa edistävien lainojen myöntämiseen sekä tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen.

Valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosina 1968 ja 1969 määrärahat edellä mainittuja tarkoituksia varten.

8 §.

Valtioneuvostolla on oikeus erityisistä syistä määrätä, että vientimaksua ei ole jonkin tavaralajin osalta suoritettava tai että sitä on suoritettava 3 §:ssä säädettyä määrää alhaisempana.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus hakemuksesta myöntää vientimaksun maksuajan lykkäystä ja helpotuksia 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamisesta.

9 §.

Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta vapautuksen vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen osasta,

1) jonka viejä osoittaa saaneensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahana;

2) jonka viejä osoittaa sitovasti sopineensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahan määräisenä, mikäli hän lisäksi osoittaa, että näin sovittu hinta ei ole muuttunut eikä muutu markan kansainvälisen perusarvon edellä 1 §:ssä tarkoitetun muuttamisen johdosta; sekä

3) jota vastaavan määrän viejä osoittaa myöntäneensä vientitavaran ostajalle tavaran toimittamiseen liittyvänä toimitusluottona, mikäli hän lisäksi osoittaa hankkineensa sanotun toimitusluoton rahoittamiseksi kotimaisen tai ulkomaisen luottolaitoksen kuutta kuukautta pitemmäksi ajaksi myöntämän, ulkomaan rahan määräisen tai ulkomaan rahan arvoon sidotun luoton ja nostaneensa tämän luoton Suomen rahan määräisenä ennen 12 päivää lokakuuta 1967.

Jos vientimaksua edellä 1 momentissa mainituissa tapauksissa jo on suoritettu, on liikaa maksettu määrä palautettava maksajalle.

10 §.

Vientimaksun suorittajan veronalaisena tulona ei pidetä tulo- ja omaisuusverotuksessa eikä kunnallisverotuksessa sitä osaa tavaran vientihinnasta, joka on suoritettu vientimaksuna.

11 §.

Joka pidättää tai yrittää pidättää tämän lain mukaan valtiolle tulevaa vientimaksua taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai niiden soveltamisesta annettuja määräyksiä, rangaistakoon, jollei sellaisesta teosta muualla ole ankarampaa rangaistusta säädetty, sakolla tai enintään yhden vuoden vankeudella, ja olkoon vientimaksunalainen tavara tai sen arvo oikeuden harkinnan mukaan kokonaan tai osaksi valtiolle menetetty.

12 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1967, ja sitä sovelletaan tavaraan, joka sanottuna päivänä tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 1970 on viety maasta. Maasta viedyksi katsotaan tavara, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä lähtenyt ulkomaalle, postitse vietäessä kuitenkin, kun tavara on otettu postin kuljetettavaksi. Vapaasatamaan tai vapaavarastoon pantu tavara katsotaan maasta viedyksi, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on mainituin tavoin lähtenyt ulkomaalle.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Opetustoimen hallinto on nykyisin jaettu usean ministeriön kesken. Yleissivistävää opetusta antava koulutoimi samoin kuin korkeakouluopetus kuuluvat pääosiltaan opetusministeriön alaisuuteen. Ammatillisen opetuksen johto taas kuuluu osaksi kauppa- ja teollisuusministeriölle osaksi maatalousministeriölle. Näiden lisäksi huolehtivat myös sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö sekä sosiaaliministeriö eräiden alojen ammattikoulutuksesta.

Korkeakouluasteista alemman opetustoimen eli ns. koulutoimen hallinnon uudelleenjärjestely on ollut jatkuvasti vireillä 1940-luvulta alkaen. Eduskunta on useissa eri yhteyksissä korostanut opetushallinnon keskittämisen ja yhtenäistämisen tarpeellisuutta. Eduskunnan lausuman toivomuksen johdosta valtioneuvosto asetti joulukuun 11 päivänä 1958 komitean tutkimaan niitä haittoja, joita koulutoimen hajanaisuudesta aiheutuu, ja tekemään tutkimuksensa johdosta mahdolliset ehdotuksensa koulutoimen hallinnon yhdistämiseksi. Maaliskuun 1 päivänä 1963 päivätyssä mietinnössään komitea esitti opetushallinnon keskittämistä muun muassa siten, että oppilaitoksia siirrettäisiin muilta hallinnonaloilta opetusministeriön hallintoon. Siirron olisi tullut koskea kaikkia kauppa- ja teollisuusministeriön alaisia ammattioppilaitoksia, teknillisiä oppilaitoksia, kauppaoppilaitoksia ja merenkulkuoppilaitoksia. Maatalousministeriön alaisista oppilaitoksista komitea esitti siinä vaiheessa siirrettäväksi opetusministeriön alaisuuteen ne talouskoulut ja kotiteollisuusoppilaitokset, jotka eivät toimineet opintosuuntina yhdistetyssä maataloudellisessa oppilaitoksessa, sekä sahateollisuuskoulun. Sosiaaliministeriön alainen koulutus ehdotettiin kokonaisuudessaan siirrettäväksi opetusministeriön alaiseksi. Komitea esitti myös, että ammatillisen koulutuksen keskushallintoa varten perustettaisiin erityinen opetusministeriön alainen keskusvirasto, ammattikouluhallitus. Komitean ehdotuksen pohjalta annettiin 7 päivänä heinäkuuta 1965 laki ammattikasvatushallituksesta (392/65). Komitean ehdotuksesta poiketen ammattikasvatushallitus määrättiin kauppa- ja teollisuusministeriön alaiseksi. Muiden ministeriöiden hallinnon alaan kuuluvien ammatillisten oppilaitosten keskittämistä ammattikasvatushallituksen alaisiksi ei myöskään ole toteutettu komitean ehdotuksen mukaisesti. Ammattikasvatushallituksen perustamista kauppa- ja teollisuusministeriön alaiseksi keskusvirastoksi onkin pidettävä vain osittaisena ratkaisuna opetustoimen hallinnon uudelleenjärjestelyssä.

Uuden koulujärjestelmän suunnittelun yhteydessä on käynyt yhä selvemmäksi, että koululaitoksemme tehokas kehittäminen edellyttää kaikki koulumuodot käsittävää kokonaisvaltaista suunnittelua ja yhteistyötä sekä näiden suunnitelmien koordinoitua toteuttamista. Opetustoimen hallinnon nykyinen hajanaisuus haittaa kuitenkin tätä toimintaa. Kysymys peruskasvatusta antavan koulun jälkeisen koulutusvaiheen opetuksen uudistamisesta on eräs keskeisiä koulujärjestelmäkysymyksiä. Lukioiden ja ammatillisten koulujen sijoituskysymykset ja opetuksen järjestäminen niissä ovat riippuvaisia toisistaan ja edellyttävät näiden koulumuotojen välistä läheistä yhteistyötä. Tämän yhteistoiminnan ylin johto ja valvonta olisi välttämätöntä keskittää yhteen ministeriöön.

Koulutoimen alalla ei kansakouluntarkastajia lukuun ottamatta ole varsinaista aluehallintoa. Aluehallinnon puute kuitenkin haittaa koulutoimen tehokasta johtamista ja kehittämistä, koska päättävät viranomaiset eivät tunne paikallisia olosuhteita siinä määrin kuin ratkaisujen tekeminen edellyttäisi. On myös huomattava, että keskushallintoviranomaisilla on nykyisin hoidettavinaan paljon sellaisia tehtäviä, joiden keskittäminen aluehallinnon asteelle olisi hallinnon tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vuoksi asianmukaista. Viime vuosina voimakkaasti laajentuneet oppikoulu- ja ammattikoululaitokset edellyttäisivät nykyisin aluehallintoviranomaisia. Oppisopimuslain uudistaminen ja siihen liittyvä ammattitutkintojen suorittaminen samoin kuin ammatillisen kurssitoiminnan valvonta lisäävät vielä tätä tarvetta. Koulujärjestelmän uudistamisen eräänä tärkeänä edellytyksenä on siten koulutoimen aluehallinnon järjestäminen. Hallituksen käsityksen mukaan ei ole tarkoituksenmukaista perustaa eri koulumuodoille omia erillisiä aluehallintoelimiä muun muassa siitä syystä, että aluehallintotasolla välttämätön yhteistoiminta voisi tällöin jäädä puutteelliseksi. Sen vuoksi olisikin saatava aikaan kaikkien koulumuotojen yhteinen, keskitetty aluehallinto, jolle varsinaisen koulutoimen asioiden lisäksi kuuluisivat myös vapaata sivistystyötä ja yleistä kirjastotointa koskevat asiat. Yhteisen aluehallinnon järjestäminen on kuitenkin nykyisin opetustoimen keskushallinnon hajanaisuuden vuoksi erittäin hankalaa.

Edellä lausutun perusteella Hallitus pitää tarpeellisena ryhtymistä toimenpiteisiin koulutoimen ylimmän hallinnon keskittämiseksi yhteen ministeriöön siirtämällä ammattikasvatushallitus opetusministeriön alaiseksi. Soveliaimpana ajankohtana toimenpiteen suorittamiselle on pidettävä heinäkuun 1 päivää 1968.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston ministeriöden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annetun lain (78/22) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä elokuuta 1967 annetussa laissa (374/67), näin kuuluvaksi:

3 §.

Valtioneuvostolle kuuluvista asioista käsittelee:

— — — — — — — — — — — — — — —

opetusministeriö asiat, jotka koskevat yleistä opetustointa, ammattikasvatusta, evankelis-luterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä muita uskonnollisia yhdyskuntia, tieteitä ja taiteita sekä urheilua;

— — — — — — — — — — — — — — —

kauppa- ja teollisuusministeriö asiat, jotka koskevat kauppaa, vuorityötä ja teollisuutta sekä merenkulkua;

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1968.

Mitä ammattikasvatusta koskevissa asioissa on säädetty tai määrätty kauppa- ja teollisuusministeriöstä, koskee tämän lain tul-

tua voimaan vastaavasti opetusministeriötä.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä vireillä olevat ammattikasvatusta koskevat asiat siirtyvät tämän lain voimaantullessa opetusministeriölle.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen ammattikasvatusta koskevien asioiden siirtämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriöstä opetusministeriön käsiteltäviksi.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Pääministeri *Rafael Paasio.*

Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 17 päivältä lokakuuta 1967 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 98. Kuultuaan asiassa kauppa- ja teollisuusministeri Olavi Salosta, opetusministeri R. H. Oittista, valtioneuvoston kanslian kansliapäällikköä Paul Paavelaa, kansliapäällikkö Jaakko Raholaa ja vanhempaa hallitussihteeriä Matti Nuutilaa kauppa- ja teollisuusministeriöstä, kansliapäällikkö Heikki Hosiaa opetusministeriöstä, kansliapäällikkö Aarne Tarastia sosiaaliministeriöstä, osastopäälliköitä Martti Nevalaista ja Bertel Cronhjortia ammattikasvatushallituksesta, osastopäällikkö Matti Laamasta maataloushallituksesta, merikapteeni T. E. Rosnellia Merenkulun Työnantajaliitto r.y:stä, merikapteeni U. Lartetta Suomen Laivanpäällystöliitto r.y:stä, Suomen Konepäällystöliitto — Finlands Maskinbefälsförbund r.y:n toiminnanjohtajaa Einar Ekiä, Suomen Merimies-Unioni r.y:n puheenjohtajaa O. Keitelettä, diplomi-insinööri Aarne Hellettä Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitosta, maisteri Paavo Hyvöstä Suomen Metallityöväen Liitto r.y:stä, Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton toimitusjohtajaa L. Olkinuoraa, toimitsija Eino Sailasta Puutyöväenliitto r.y:stä sekä toiminnanjohtaja Martti Väyrystä ja diplomi-insinööri Aarne Rantaa Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvaliidien Liitto r.y:stä perustuslakivaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan, että uuden koulujärjestelmän suunnittelun yhteydessä on entistä selvemmin havaittu koululaitoksen tehokkaan kehittämisen edellyttävän kaikki koulumuodot käsittävää kokonaisvaltaista suunnittelua ja yhteistyötä sekä suunnitelmien koordinoitua toteuttamista. Peruskasvatusta antavan koulun jälkeisen koulutusvaiheen opetuksen uudistaminen on eräs koulujärjestelmän uudistamisen yhteydessä esille tulevista keskeisistä kysymyksistä. Lukioiden ja ammatillisten koulujen sijoituskysymykset ja opetuksen järjestäminen niissä ovat riippuvaisia toisistaan ja edellyttävät näiden koulumuotojen välistä läheistä yhteistyötä. Tämän yhteistoiminnan ylin johto ja valvonta olisi hallituksen esityksen mukaan välttämätöntä keskittää yhteen ministeriöön. Kun eri koulumuotojen yhteisen aluehallinnon järjestäminen lisäksi on opetustoimen keskushallinnon nykyisen hajanaisuuden vuoksi hankalaa, hallitus on pitänyt tarpeellisena ryhtymistä toimenpiteisiin koulutoimen ylimmän hallinnon keskittämiseksi yhteen ministeriöön siirtämällä ammattikasvatushallitus kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuudesta opetusministeriön alaiseksi. Siirtäminen edellyttää sitä vastaavan muutoksen tekemistä valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain 3 §:ssä oleviin, edellä mainittujen ministeriöiden käsiteltäviksi kuuluvia asioita koskeviin säännöksiin, joita säännöksiä hallituksen esityksessä on ehdotettu tältä osin muutettavaksi.

Perustuslakivaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Kuitenkin valiokunta edellyttää, että hallituksen esityksessä tarkoitetun uudelleenjärjestelyn yhteydessä ja sen jälkeen ammattikasvatukseen kiinnitetään sellaista huomiota kuin sen jatkuva kehittäminen ja tehostaminen teollistuvassa yhteiskunnassa edellyttää, ja että eri alojen ammattikasvatuksessa tarkoin seurataan vastaavilla ammattialoilla tapahtuvaa kehitystä.

Edellä lausutun perusteella valiokunta,

jolla ei ole huomauttamista myöskään puheena olevan lakiehdotuksen yksityiskohtien suhteen, kunnioittavasti ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Tainio, jäsenet Ehrnrooth, Häkkinen, Kantola, Kosola (osittain), Paavola, Pentti, Puntila, Saarto, Sirén ja Tiitu sekä varajäsen Nurminen.

Vastalause.

Ammattikasvatushallituksen siirtämistä opetusministeriön alaisuuteen on vielä tutkittava perusteellisesti. Asiaa valmistellut komitea ei nimittäin ole lainkaan kuullut teollisuuden, kaupan eikä työmarkkinajärjestöjen asiantuntijoita. Kun jo asian valmisteluvaiheissa on talouselämän tekijät näin syrjäytetty, on aihetta epäillä, että siirron jälkeen tähänastiset tähdelliset yhteydet elinkeinoelämään heikentyvät. Siten vaarantuvat ammattikasvatuksen mahdollisuudet nopeasti ja välittömästi seurata alati muuttuvaa teknistä edistystä. Koko teollistuminenhan riippuu ammattikasvatuksen tasosta. Jos ammattikasvatus loitonnetaan elinkeinoelämän tarpeet ja sen kehityksen suunnan tuntevista valtion elimistä, syntyy toiminnallisia vaikeuksia, jotka nimenomaan nykytilanteessa vaikuttavat haitallisesti teollisuuden ja kaupan selviytymiseen murroskaudestaan.

Lain valmisteluissa on yksipuolisesti kiinnitetty huomio vain hallinnollisiin kysymyksiin. Kuitenkaan ei esimerkiksi aluehallinnon tarpeellisuutta ja soveltuvuutta ole lainkaan selvitetty. Niinpä teollisuuslaitosten erikoisammattikoulut vaativat valtakunnallisen ohjauksen ja valvonnan. Sekin edellyttää kiinteätä yhteistyötä käytännön kanssa ja sen tavoitteiden tuntemusta.

Opetusministeriötä ei ole organisoitu ottamaan vastaan ammattikoulutuksen hallintoa, jota paitsi ei vielä edes tiedetä niitä kaikkia koulutusaloja, mitä ammattikasvatushallitukseen tultaisiin siirtämään.

Hallituksen esitys on näin ollen ennenaikainen eikä sen perusteella vielä voida asiaa päättää, jota paitsi elinkeinoelämän ja sen järjestöjen piirissä nyt ilmenevä laaja vastustus jo sinänsä tulisi tässä vaiheessa suuresti haittaamaan ammattikoulutuksen esitettyä uudelleen järjestelyä.

Edellä esitettyyn viitaten sekä todeten, etteivät Ruotsissa saadut kokemukset ole olleet myönteisiä, olemme sitä mieltä, että ammattikasvatushallitus olisi säilytettävä kauppa- ja teollisuusministeriön alaisena ja ehdotamme kunnioittavasti,

että Eduskunta hylkäisi lakiehdotuksen.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

E. J. Paavola. **Juuso Häikiö.**
G. Ehrnrooth. **N. Kosola.**

Suuren valiokunnan mietintö N:o 121 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 17 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 98 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 17 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 121.

Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että Hallituksen esityksessä tarkoitetun uudelleenjärjestelyn yhteydessä ja sen jälkeen ammattikasvatukseen kiinnitetään sellaista huomiota kuin sen jatkuva kehittäminen ja tehostaminen teollistuvassa yhteiskunnassa edellyttää, ja että eri alojen ammattikasvatuksessa tarkoin seurataan vastaavilla ammattialoilla tapahtuvaa kehitystä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annetun lain (78/22) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä elokuuta 1967 annetussa laissa (374/67), näin kuuluvaksi:

3 §.

Valtioneuvostolle kuuluvista asioista käsittelee:

— — — — — — — — — — — — — — — —

opetusministeriö asiat, jotka koskevat yleistä opetustointa, ammattikasvatusta, evankelis-luterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä muita uskonnollisia yhdyskuntia, tieteitä ja taiteita sekä urheilua;

— — — — — — — — — — — — — — — —

kauppa- ja teollisuusministeriö asiat, jotka koskevat kauppaa, vuorityötä ja teollisuutta sekä merenkulkua;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1968.

Mitä ammattikasvatusta koskevissa asioissa on säädetty tai määrätty kauppa- ja teollisuusministeriöstä, koskee tämän lain tultua voimaan vastaavasti opetusministeriötä.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä vireillä olevat ammattikasvatusta koskevat asiat siirtyvät tämän lain voimaantullessa opetusministeriölle.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen ammattikasvatusta koskevien asioiden siirtämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriöstä opetusministeriön käsiteltäviksi.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi puolueista.

Puoluetoiminta on tähän saakka jäänyt vaille huomiota lainsäädännössämme. Vaikka kansalaisten osanoton valtiolliseen elämään tiedettiin jo hallitusmuodon syntyaikana perustuvan puolueiden muodostumiseen, ei hallitusmuotoon otettu mitään maimintaa puolueista. Sama on tilanne valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilakien osalta.

Kuitenkin lainsäädäntö monissa kohdin edellyttää puolueiden olemassaoloa ja toimintaa. Suhteellinen vaalitapa, minkä mukaan kukin mielipideryhmä saa äänimääränsä suhteessa edustajia eduskuntaan, yleinen äänioikeus, minkä laajuuden vuoksi äänestys ei voi perustua vain henkilökohtaiseen edustajaehdokkaitten tuntemiseen vaan edustajan puolueen käsityskantojen hyväksymiseen, ja parlamentarismi, mikä edellyttää hallituksen nauttivan eduskunnan enemmistön luottamusta, eivät tule toimeen ilman puoluejärjestelmää. Vaalilait ovat tärkein esimerkki lainsäädännöstä, jossa edellytetään puolueiden olemassaoloa, vaikka niitä ei nimenomaan mainita.

Tosiasiallisesti puoluelaitos on valtiollisen elämän välttämätön muoto. Ilman puolueita yksityisen kansalaisen ei ole mahdollista osallistua valtiolliseen toimintaan. Puolueessa lukuisat yksityiset mielipiteet kanavoituvat harvoiksi ja selväpiirteisiksi linjoiksi, ohjelmiksi, joiden nojalla kansalainen voi vaaleissa tehdä valintansa. Puoluelaitos muodostaa juuri vaaleissa kansalaiset ja valtiovallan yhteenliittävän renkaan.

Puolueet ovat poliittisen toiminnan kehittyessä ja laajentuessa ja yhteiskunnan muuttuessa nousseet keskeiseen asemaan vaalien ohella myös muussa valtiollisessa toiminnassa. Poliittisten mielipiteitten esiintuomisella ei olekaan nykyaikana riittävää kantavuutta ilman tarpeellista kannattajajoukkoa, puoluetta. Vaikka puolueiden asema ja merkitys on tosiasiassa jatkuvasti vahvistunut, ei se ole toistaiseksi saanut lainsäädännössä mitään ilmausta.

Viime vuosikymmeninä on useissa kansanvaltaisissa valtioissa kiinnitetty huomiota puoluelaitoksen oikeudelliseen asemaan. Aloitteen tähän on tavallisesti antanut joko valtiosäännön tai vaalilakien uudistaminen taikka valtion suorittama puoluetoiminnan taloudellinen tukeminen. Puoluelaitoksen oikeudellinen järjestely on tällöin todettu tarpeelliseksi ei vain valtiollisessa elämässä tapahtuneen tosiasiallisen kehityksen johdosta, vaan myös keinona turvata kansalaisten valtiollisten oikeuksien käyttöä ja kansanvallan kehittämistä.

Useiden maiden lainsäädännössä on mainitut näkökohdat otettu huomioon. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa puolueiden saama virallinen asema on nähtävissä vaalilakeihin liittyvistä puolueiden rekisteröintiä koskevista säännöksistä sekä puolueille myönnetystä oikeudesta ehdokkaiden asettamiseen vaaleissa. Norjassa on ehdokkaiden asettamisesta annettu lisäksi erityinen laki, jolla on pyritty turvaamaan kansanvaltaisten menettelytapojen noudattaminen ehdokkaiden esivaalissa. Sen mukaan puolueella, joka noudattaa laissa edellytettyä menettelyä, on mahdollisuus saada kustannuksista korvaus valtion varoista. Saksan Liittotasavallassa on puolueita koskeva pääsäännös otettu perustuslakiin ja yksityiskohtaiset säännökset erityiseen puoluelakiin.

Vireillä olevan valtiollisia vaaleja koskevan lainsäädännön uudistamistyön yhteydessä on esitetty käsitys, että olisi tarkoituksenmukaista saada puolueiden oikeudellinen asema järjestetyksi myös Suomessa. Valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle 1967 on myönnetty puoluetoiminnan tukemiseen määräraha, mikä aiheuttaa eräitä oikeudellisia kysymyksiä sekä puolueiden asemasta yleensä että erityisesti tuen jakamisesta ja valvonnasta. Näistä

syistä hallitus on katsonut välttämättömäksi ryhtyä toimenpiteisiin puolueita koskevien kysymysten järjestämiseksi lainsäädännössä.

Poliittiset puolueet on meillä nykyisin merkitty yhdistysrekisteriin aatteellisina yhdistyksinä. Kun ne kuitenkin monissa kohdin eroavat muista yhdistyksistä, ei puolueita koskevaa erityistä lainsäädäntöä ole sopivasti voitu ehdottaa liitettäväksi yhdistyslakiin. Sen johdosta, että puolueiden aseman oikeudellinen järjestely edellyttää myös sellaisten puoluetoimintaa koskevien säännösten antamista, joilla ei ole välitöntä yhteyttä vaaleihin, ei puolueita koskevien säännösten yhdistäminen vaalilainsäädäntöönkään ole näyttänyt tarkoituksenmukaiselta. Hallitus on tämän vuoksi päättänyt ehdottaa puolueita koskevien säännösten kokoamista erityiseksi laiksi.

Lakiehdotuksen mukaan edellytettäisiin, että puolue aina on rekisteröity yhdistys. Aatteellisina yhdistyksinä, joiden tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen, puolueet jäisivät siten edelleen myös yhdistyslain alaisiksi. Tällä menettelyllä on vältetty toistamasta lakiehdotuksessa yhdistyslain sisältämiä laajoja säännöksiä.

Lakiehdotukseen on otettu puolueen määritelmä sekä säännökset puolueiden rekisteröimisestä ja siihen liittyvistä kysymyksistä. Edelleen on lakiehdotuksessa säännöksiä puolueiden taloudenhoidosta sekä valtion tuloja menoarvion rajoissa myönnettävästä valtion avustuksesta ja sen käytön valvonnasta. Lisäksi on lakiehdotukseen erityisesti joukkotiedotusvälineiden käyttöä ajatellen otettu säännös niistä periaatteista, joita on noudatettava viranomaisen tai valtion määräämisvallassa olevan yhteisön tai laitoksen myöntäessä puolueille etuja.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on täyttää lainsäädännössämme oleva aukko ja vaikuttaa siihen, että vastaisuudessa voidaan muissa laeissa, erityisesti vaalilainsäädännössä, käyttää täsmällisesti määriteltyä puolueen käsitettä tarvitsematta turvautua kiertoteihin tai muihin mutkallisiin rakennelmiin. Koska puolueiden asema tulisi lakiehdotuksen mukaan virallisesti tunnustetuksi, olisi puoluetoiminta eräiltä osin tehtävä julkiseksi. Tätä tarkoitusta palvelevat lakiehdotuksessa muun muassa säännökset puolueen yleisohjelman ja tilinpäätöstaseitten toimittamisesta rekisteriviranomaiselle.

Poliittisen puolueen määritteleminen laissa asiallisin tunnusmerkein on vaikeata. Tämän vuoksi lakiehdotuksessa on teoreettisia rakennelmia karttaen luotu käsitteelle tarpeellinen kiinteys ja sisältö perustamalla erityinen puoluerekisteri, johon merkittyä rekisteröityä yhdistystä pidetään lakiehdotuksessa puolueena (1 §). Lakiehdotuksen tarkoittamat oikeudet ja velvollisuudet koskevat vain rekisteröityjä puolueita, mikä ei kuitenkaan estä muuta aatteellista yhdistystä edelleen käyttämästä nimessään puolue-sanaa.

Puoluerekisterin pitäminen on tarkoitus uskoa oikeusministeriölle, missä jo nykyisin pidetään yhdistys- ja säätiörekisteriä.

Puolueen rekisteröinnin edellytykset on koottu lakiehdotuksen 2 §:ään. Rekisteröitävän puolueen varsinaisena tarkoituksena tulisi sen mukaan olla valtiollisiin asioihin vaikuttaminen (2 § 1 mom. 1 kohta). Sanamuoto on tältä osin yhdistyslain 4 §:n mukainen, mistä seuraa, että tällaisia yhdistyksiä koskevat yhdistyslain erityissäännökset tulisivat koskemaan myös puolueita. Käytetty sanonta ei estä hyväksymästä rekisteriin yhdistystä, jonka tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttamisen ohella osallistuminen esimerkiksi kunnallispolitiikkaan.

Aattellisen yhdistyksen merkitsemiseksi yhdistysrekisteriin riittää nykyisin vähintään kolmen henkilön tekemä sopimus yhdistyksen perustamisesta. On selvää, että yhdistyksellä, joka aikoo edellä yleisperusteluissa esitetyin tavoin vaikuttaa valtiolliseen elämään, täytyy olla huomattavasti suurempi kannattajamäärä. Tämän vuoksi ja jotta estettäisiin yksinomaan keinottelumielessä perustettujen, mitättömän pienten yhteenliittymien rekisteröiminen puolueeksi, on lakiehdotukseen otettu säännös (2 § 1 mom. 2 kohta), jonka mukaan puoluerekisteriin merkitseminen edellyttää, että yhdistyksellä on vähintään 5 000 kannattajaa. Laissa vahvistettavan kannattajamäärän suuruus on luonnollisesti harkinnanvarainen kysymys. Ehdotettuun määrään on päädytty siitä syystä, että samalla kun edellä mainitut rajoitusta puoltavat näkökohdat on otettu huomioon, on toisaalta haluttu pitää raja niin alhaisena, ettei se käytännössä voi vaikeuttaa minkään sellaisen uuden mielipidesuunnan esillepääsemistä, jolla on edes vähäisiäkin mahdollisuuksia vaikuttaa valtiolliseen elämään. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että yhden ehdokkaan valituksi tulemi-

seen vaadittiin viimeksi toimitetuissa kansanedustajain vaaleissa keskimäärin 11 894 äänestäjää.

Kun lakiehdotuksen yhtenä tarkoituksena on, niin kuin edellä yleisperusteluissa todettiin, turvata kansalaisten valtiollisten oikeuksien käyttöä ja edistää kansanvallan kehittämistä, on puolueen rekisteröimisen yhdeksi edellytykseksi asetettu vaatimus, että puolueen säännöt turvaavat kansanvaltaisten periaatteiden noudattamisen yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnassa. Säännös kohdistuu sekä puolueen sisäiseen järjestykseen että sen ulospäin suuntautuvaan toimintaan. Käytännössä se merkitsee, että jokaiselle puolueen jäsenelle on turvattava yhtäläinen mahdollisuus vaikuttaa puolueen päätöksiin ja että puolueen, pyrkiessään sääntöjensä mukaan vaikuttamaan valtiollisiin asioihin, tulee noudattaa kansanvaltaisia periaatteita.

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin 4 kohdan säännös, jonka mukaan rekisteröitävällä puolueella tulee olla säännöistä ilmenevän tarkoituksen toteuttamiseksi laadittu, puolueen valtiollisessa toiminnassa noudatettavat periaatteet ja tavoitteet ilmaiseva yleisohjelma, on tarkoitettu osaltaan palvelemaan julkisuusperiaatteen toteuttamista puolueiden toiminnassa. Lakiehdotuksen mukaan puolueen yleisohjelman tulee olla sopusoinnussa puolueen säännöissä ilmaistun tarkoituksen kanssa ja sen tulee sisältää puolueen valtiollisessa toiminnassa omaksumat keskeiset periaatteet ja tavoitteet. Kun lakiehdotuksessa puhutaan yleisohjelmasta, on selvää, että puolueella sen lisäksi saattaa olla esimerkiksi kulttuuripoliittisia, asuntopoliittisia, kunnallispoliittisia ynnä muita ohjelmia, joiden liittämistä rekisterihakemukseen ei vaadita.

Toisen yhdistyksen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä ei voitaisi rekisteröidä puolueena (2 § 2 mom.). Säännös on etupäässä järjestysluontoinen. Kun puolueeseen tavallisesti kuuluu erilaisia jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistyksiä, jotka muutoin voisivat täyttää lakiehdotuksen tarkoittamat rekisteröinnin edellytykset, on selvyyden vuoksi katsottu välttämättömäksi rajoittaa rekisteröinti vain pääjärjestöä koskevaksi. Jollei näin säädettäisi, puoluerekisteri menettäisi yhtenäisyytensä, ja samalla tarjoutuisi tilaisuus keinottelumielessä rekisteröidä puolueina monenlaisia todellisuudessa toimimattomia peite- ja paperiyhdistyksiä sekä puolueen sisällä alistetussa asemassa olevia yhdistyksiä.

Puolueen rekisteröiminen ehdotetaan toimitettavaksi maksutta (2 § 3 mom.).

Rekisteröimishakemukseen olisi liitettävä ote yhdistysrekisteristä, samoin yhdistysrekisteristä saatava virallinen jäljennös yhdistyksen säännöistä, 2 §:n 1 mom. 4 kohdassa tarkoitettu yleisohjelma ja 2 §:n 1 mom. 2 kohdassa mainituista kannattajista laadittu luettelo (3 § 1 mom.). Näistä hakemuksen liitteistä käy selvästi ilmi, että yhdistys voisi hakea puoluerekisteriin merkitsemistä vasta sen jälkeen, kun se on rekisteröitynä yhdistyksenä saavuttanut oikeushenkilön aseman.

Lakiehdotuksen mukaan on luettelo vähintään 5 000 puolueen kannattajasta tehtävä oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisia kortteja käyttäen. Luettelokortissa tulisi olla vähintään seuraavat merkinnät: kannattajan henkilötiedot, hänen vakuutuksensa, että hän on vaalioikeutettu kansanedustajain vaaleissa, päiväys, joka ei saa olla yhtä vuotta vanhempi, sekä kannattajan omakätinen allekirjoitus (3 § 2 mom.). Kannattajan ei lakiehdotuksen mukaan tarvitse olla puolueen jäsen. Vaadittaviin henkilötietoihin kuuluisivat nimi, syntymäaika, ammatti tai toimi sekä kotipaikka. Näiden tietojen avulla rekisteriviranomainen voisi tarvittaessa varmistua siitä, että allekirjoittajat ovat vaalioikeutettuja. Jotta kannattajaluettelon kokoamista ei voitaisi jatkaa vuosikausia, ei luettelokortin päiväys saisi olla yhtä vuotta vanhempi.

Koska väärien tietojen antamisesta luettelokortissa voitaisiin rangaista yleisten säännösten mukaisesti, ei lakiehdotukseen ole otettu sitä koskevaa erityissäännöstä.

Puolue säilyisi rekisteröinnistä huolimatta yhdistyslaissa tarkoitettuna rekisteröitynä yhdistyksenä. Osoituksena puoluerekisteriin merkitsemisestä olisi sen käytettävä nimensä yhteydessä "r.y." ja "r.f." lyhennysten sijasta kirjamia "r.p." lyhennyksenä sanoista "rekisteröity puolue", "registrerat parti" (4 §). Näiden lyhennysmerkintöjen nojalla voitaisiin rekisteröity puolue helposti erottaa muusta yhdistyksestä, jolla edelleen säilyisi oikeus käyttää nimessään puolue-sanaa.

Puolueen olisi ilmoitettava sääntöjensä ja yleisohjelmansa muuttamisesta oikeusministeriölle (5 §). Muutosten tulisi täyttää lakiehdotuksen 2 §:ssä säännöille ja yleisohjelmalle asetetut vaatimukset. Sääntöjen muu-

tokset olisi luonnollisesti ennen puoluerekisteriin merkitsemistä hyväksyttävä yhdistysrekisterissä.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä luetellaan tyhjentävästi ne ehdot, joilla puolue voitaisiin poistaa rekisteristä. Edellä on todettu lakiehdotuksen tarkoituksena olevan, että puolueena voitaisiin rekisteröidä vain sellainen yhdistys, jolla on edes joitakin mahdollisuuksia vaikuttaa valtiolliseen elämään. Puolue, jonka kannatus on kaksissa peräkkäisissä kansanedustajain vaaleissa jäänyt niin vähäiseksi, ettei se ole saanut ehdokkaistaan ketään eduskuntaan, ei omaa riittäviä mahdollisuuksia vaikuttaa valtiolliseen elämään. Tämän vuoksi ehdotetaan puheena olevassa lainkohdassa säädettäväksi, että puolue, jonka ehdokkaista ketään ei ole valittu edustajaksi viimeksi toimitetuissa eikä niitä edeltäneissä kansanedustajain vaaleissa, poistetaan rekisteristä. Kuitenkin voisi tällainen yhdistys osoittaa omaavansa edelleen vaadittavan kannatuksen keräämällä uudelleen lakiehdotuksen tarkoittamat luettelokortit vähintään 5 000 kannattajasta, jolloin yhdistys voitaisiin jälleen rekisteröidä puolueena. Tällä tavoin voitaisiin toisaalta rekisteristä poistaa toimintansa lopettaneet ja merkitykseltään vähäiset puolueet ja toisaalta suoda jokaiselle vähintään 5 000 kannattajaa omaavalle yhdistykselle tilaisuus rekisteröityä puolueena.

Puolue olisi poistettava rekisteristä, jos puolueen säännöt tai yleisohjelma olisi muutettu siten, etteivät ne enää vastaisi laissa säädettyjä edellytyksiä, tai jos puolue olisi lakannut olemasta rekisteröitynä yhdistyksenä. Viimeksi mainittu säännös johtuu lakiehdotuksen 1 §:ään sisältyvästä vaatimuksesta, että puolueen on oltava rekisteröity yhdistys. Puolue voitaisiin poistaa rekisteristä myös oman hakemuksensa perusteella.

Oikeusministeriön päätöksestä, joka koskee puoluerekisteriin merkitsemistä tai siitä poistamista, voitaisiin valittaa yleisten valitusoikeutta koskevien säännösten nojalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kun oikeusministeriön päätös tällöin saattaisi koskea päätöksen tarkoittaman yhdistyksen ohella myös jo rekisteröityjen puolueiden etua sillä tavoin, että nekin voisivat valittaa päätöksestä, ehdotetaan viivytys- ja haitanteko-mahdollisuuksien estämiseksi säädettäväksi, että oikeusministeriön päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, kunnes valitus on ratkaistu (7 §).

Lakiehdotuksen mukaan olisi puolueen oikeudesta asettaa ehdokkaita yleisissä vaaleissa säädettävä erikseen lailla (8 §). Puolueen ehdokkaiden asettamisoikeus jäisi tällöin riippumaan siitä, mitä kansanedustajain ja tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista sekä kunnallisvaaleista myöhemmin ehkä säädetään. Kansanvaltaisten periaatteiden turvaamisen korostamiseksi on kuitenkin lakiehdotukseen otettu säännös, jonka mukaan päätöksen ehdokkaiden asettamisesta kunkin vaalipiirin osalta tekevät siinä vaalipiirissä asuvat puolueen jäsenet tai heitä sääntöjen mukaan edustavat puolue-elimet. Päätöksenteko tapahtuisi siten ensi sijassa välittömästi vaalipiirissä asuvien jäsenten toimesta, mutta lisäksi on edustuksellisen järjestelmän rajoissa annettu päätöksenteko-oikeus vaalipiirissä asuvia puolueen jäseniä edustaville toimielimille.

Puolueen kirjanpito olisi järjestettävä soveltuvin osin siten, kuin kirjanpitolaissa on kolmanteen ryhmään kuuluvien kirjanpitovelvollisten osalta säädetty (9 §). Puolueen olisi toimitettava tilinpäätöstaseensa yhden kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu, oikeusministeriölle tiedoksi kahden, puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutetun henkilön allekirjoittamana. Kun ehdotetun säännöksen mukaan taseet toimitettaisiin vain tiedoksi, ei se oikeuttaisi rekisteriviranomaisia erikseen tarkastamaan tai tutkimaan taseita ja niiden pohjana olevia tietoja. Säännös onkin tarkoitettu vain palvelemaan julkisuusperiaatteen soveltamisesta puolueihin johtuvia vähimmäisvaatimuksia.

Vastauksessaan hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1967 Eduskunta erään raha-asia-aloitteen johdosta totesi huomattavaksi epäkohdaksi sen, että poliittiset puolueet toimivat yleensä suurissa taloudellisissa vaikeuksissa ja joutuvat rahoittamaan toimintansa jäsenmaksujen ja keräysten avulla sekä erilaisilla tilapäisillä avustuksilla. Tämän vuoksi Eduskunta katsoi kohtuulliseksi osoittaa menoarviossa puoluetoiminnan tukemiseen määrärahan. Kun puolueiden avustamiseen valtion varoilla täten on ryhdytty, hallitus on pitänyt asianmukaisena, että avustuksen myöntämistä, käyttämistä ja käytön valvontaa koskevista tärkeimmistä kysymyksistä säädetään lailla. Tämän mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi, että valtion tulo- ja menoarvion rajoissa voitaisiin edus-

kunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen (10 § 1 mom.). Lainkohdassa määritelty avustuksen käyttötarkoitus olisi ymmärrettävä siten, että avustus voitaisiin myöntää ja käyttää puolueen säännöissä tarkoitetun varsinaisen julkisen toiminnan tukemiseen, jollaisena on ennen kaikkea pidettävä valmistautumista yleisiin vaaleihin ja osanottoa niihin. Säännöksellä estettäisiin avustuksen käyttäminen esimerkiksi suoranaiseen liiketoimintaan, mikä aatteelliselle yhdistykselle muutoinkin on yleensä vierasta.

Avustuksen tasapuolisen jakamisen turvaamiseksi hallitus on pitänyt asianmukaisena, että jakoperuste täsmällisesti määritellään laissa. Tällaiseksi perusteeksi on lakiehdotuksessa otettu puolueiden viimeksi toimitetuissa kansanedustajain vaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärä. Tämän jakoperusteen voidaan katsoa selvimmin kuvastavan puolueiden keskinäisiä voimasuhteita ja niiden nauttimaa kannatusta. Tarkoituksenmukaisena ei ole pidettävä sitä, että valtion varoin tuettaisiin sellaisia hyvin pieniä puolueita, joiden vaikutus valtiolliseen elämään jää puuttuvan kannatuksen vuoksi vähäiseksi ja joiden osanotto vaaleihin saattaa merkitä suorastaan valitsijoiden harhauttamista.

Valtionavustuksen käyttämisestä olisi puolueen tehtävä valtioneuvoston antamien määräysten mukainen tilitys. Siihen nähden, ettei niitä puolueita, jotka kulloinkin ovat edustettuina hallituksessa ja joilla siten on mahdollisuus valvoa viranomaisten toimintaa, olisi puolueiden keskinäisessä kilpailussa asetettava muita edullisempaan asemaan, ehdotetaan lakiehdotuksessa säädettäväksi, että viranomaisella, jonka asiana on valvoa valtionavustuksen ehtojen noudattamista, olisi oikeus tarkastaa vain sanottuna avustuksena annettujen varojen käyttöä (10 § 2 mom.).

Niin kuin edellä yleisperusteluissa todettiin, on lakiehdotukseen otettu erityinen säännös niistä periaatteista, joita olisi noudatettava viranomaisen tai valtion määräämisvallassa olevan yhteisön tai laitoksen myöntäessä puolueille etuja (11 §). Säännös, jonka mukaan kaikkia puolueita olisi kohdeltava tasapuolisesti ja edut myönnettävä yhdenmukaisia perusteita noudattaen, velvoittaisi muun muassa niitä viranomaisia, joiden asiana on käyttää valtion määräämisvaltaa valtionenemmistöisissä yhtiöissä ja valtion laitoksissa. Jotta säännös olisi joustavasti sovellettavissa nimenomaan valtion määräämisvallassa olevien joukkotiedotusvälineiden käyttämiseen, jolla nykyaikaisessa yhteiskunnassa on puolueille erittäin suuri merkitys, ei hallituksen mielestä ole näyttänyt mahdolliselta tässä kohden kaavamaisesti määritellä etujen jakamisessa noudatettavia perusteita. Huolimatta siitä, että lainkohdan sanamuoto täten jäisi jonkin verran tulkinnanvaraiseksi, on ehdotettua säännöstä kuitenkin pidettävä tärkeänä periaatteellisena kannanottona, jolta ei puutu oikeudellistakaan sitovuutta.

Vaikka suuren yleisön ja julkisen sanan taholta harjoitettava valvonta ilmeisesti käytännössä riittäisi pakottamaan puolueet täyttämään niille säädettäväksi ehdotetut velvoitukset, on lakiehdotukseen kuitenkin katsottu asianmukaiseksi ottaa säännös sen tapauksen varalta, että puolue laiminlöisi sille lakiehdotuksen mukaan kuuluvat velvoitukset tai jonkin niistä. Säännöksen (12 §) perusteella puolueelta, joka laiminlyö sille kuuluvan velvoituksen, voitaisiin pidättää edellä 10 ja 11 §:ssä tarkoitettuja etuja, kunnes velvoitus on täytetty.

Lakiehdotuksen 13 §:n mukaan voitaisiin tarkempia määräyksiä lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa valtioneuvoston päätöksellä. Tämän valtuutuksen nojalla valtioneuvosto voisi muun muassa antaa tarvittavat määräykset valtionavustuksen anomisesta ja maksattamisesta.

Puolueita koskeva lainsäädäntö on hallituksen mielestä etenkin siirtymävaiheessa rakennettava vankasti olevien olojen pohjalle. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksessä (14 §) säädettäväksi, että nimeltä mainitut puolueet, joilla nykyisin on edustajia eduskunnassa, on lain voimaan tullessa viran puolesta merkittävä puoluerekisteriin. Julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi olisi kuitenkin myös näiden puolueiden rekisteristä poistamisen uhalla toimitettava rekisteriviranomaiselle lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 1—3 kohdissa tarkoitetut selvitykset. Puolueille lainsäädännössä annettavien oikeuksien ja niille asetettavien velvoitusten tasapuoliseksi jakaantumiseksi ehdotetaan samalla säädettäväksi (14 § 3 mom.), että niitä lain voimaan tullessa viran puolesta rekisteriin merkittäviä puolueita, jotka ovat toisiinsa sellaisessa suhteessa, kuin lakiehdotuk-

sen 2 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, on lakiehdotuksessa tai muualla lainsäädännössä puolueista annettuja säännöksiä sovellettaessa pidettävä yhtenä puolueena.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki
puolueista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Puolueella tarkoitetaan tässä laissa oikeusministeriössä pidettävään puoluerekisteriin merkittyä rekisteröityä yhdistystä.

2 §.

Puolueena rekisteröidään kirjallisesta hakemuksesta yhdistys,

1) jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen,

2) jolla on vähintään 5 000 kansanedustajain vaaleissa vaalioikeutettua kannattajaa,

3) jonka säännöt turvaavat kansanvaltaisten periaatteiden noudattamisen yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnassa ja

4) jolla on säännöistä ilmenevän tarkoituksen toteuttamiseksi laadittu, yhdistyksen valtiollisessa toiminnassa noudatettavat periaatteet ja tavoitteet ilmaiseva yleisohjelma.

Toisen yhdistyksen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä ei voida rekisteröidä puolueena.

Puolueen rekisteröiminen toimitetaan maksutta.

3 §.

Rekisteröimishakemukseen on liitettävä:

1) ote yhdistysrekisteristä;

2) virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös voimassa olevista säännöistä;

3) yleisohjelma; ja

4) oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisia kortteja käyttäen laadittu luettelo puolueen kannattajista.

Luettelokortissa tulee olla:

1) kannattajan henkilötiedot;

2) hänen vakuutuksensa, että hän on vaalioikeutettu kansanedustajain vaaleissa;

3) päiväys, joka ei saa olla yhtä vuotta vanhempi, sekä

4) kannattajan omakätinen allekirjoitus.

4 §.

Rekisteröidyn puolueen nimeen lisätään "r.p." lyhennyksenä sanoista "rekisteröity puolue", "registrerat parti".

Puolueen nimen yhteydessä ei käytetä yhdistyksen rekisteröimistä osoittavia merkintöjä.

5 §.

Puolueen on ilmoitettava sääntöjensä ja yleisohjelmansa muuttamisesta oikeusministeriölle.

6 §.

Puolue, jonka ehdokkaista ketään ei ole valittu edustajaksi viimeksi toimitetuissa eikä niitä edeltäneissä kansanedustajain vaaleissa, poistetaan rekisteristä. Laki on sama, jos puolueen säännöt tai yleisohjelma on siten muutettu, etteivät ne enää vastaa tässä laissa säädettyjä edellytyksiä, tai jos puolue on lakannut olemasta rekisteröitynä yhdistyksenä.

Puolue voidaan poistaa rekisteristä myös oman hakemuksensa perusteella.

7 §.

Oikeusministeriön päätöstä puoluerekisteriin merkitsemistä ja siitä poistamista koskevassa asiassa on valituksesta huolimatta noudatettava, kunnes valitus on ratkaistu.

8 §.

Puolueen oikeudesta asettaa ehdokkaita yleisissä vaaleissa säädetään erikseen lailla. Päätöksen ehdokkaiden asettamisesta kunkin vaalipiirin osalta tekevät siinä vaalipiirissä asuvat puolueen jäsenet tai heitä sääntöjen mukaan edustavat puolue-elimet.

9 §.

Puolueen taloudesta pidettävä kirjanpito on järjestettävä soveltuvin osin siten kuin 6 päivänä heinäkuuta 1945 annetussa kirjanpi-

tolaissa (701/45) on kolmanteen ryhmään kuuluvien kirjanpitovelvollisten osalta säädetty. Puolueen on toimitettava tilinpäätöstaseensa yhden kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu, oikeusministeriölle tiedoksi. Taseet on kahden, puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutetun henkilön allekirjoitettava.

10 §.

Valtion tulo- ja menoarvion rajoissa voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Avustus on jaettava puolueiden viimeksi toimitetuissa kansanedustajain vaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärien osoittamassa suhteessa.

Valtionavustuksen käyttämisestä on puolueen tehtävä valtioneuvoston antamien määräysten mukainen tilitys. Viranomaisella, jonka asiana on valvoa valtionavustuksen ehtojen noudattamista, on oikeus tarkastaa vain sanottuna avustuksena annettujen varojen käyttöä.

11 §.

Annettaessa puolueille muita kuin 10 §:ssä tarkoitettuja sellaisia etuja, joista valtion viranomainen tahi valtion määräämisvallassa oleva yhteisö tai laitos voi päättää, on kaikkia puolueita kohdeltava tasapuolisesti ja edut myönnettävä yhdenmukaisia perusteita noudattaen.

12 §.

Puolue, joka laiminlyö tämän lain mukaan sille kuuluvan velvoituksen, voidaan pakottaa sen täyttämiseen pidättämällä 10 ja 11 §:ssä tarkoitettuja etuja, kunnes velvoitus on täytetty.

13 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan valtioneuvoston päätöksellä.

14 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 .

Lain voimaan tullessa merkitään puoluerekisteriin viran puolesta Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y., Keskustapuolue r.y., Suomen Kansan Demokraattinen Liitto — Demokratiska Förbundet för Finlands Folk r.y., Kansallinen Kokoomus r.y., Svenska folkpartiet i Finland r.f., Liberaalinen Kansanpuolue r.y., Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattinen Liitto r.y., Suomen Maaseudun Puolue r.y. ja Suomen Kommunistinen Puolue — Finlands Kommunistiska Parti r.y., mutta on sanottujen puolueiden kolmen kuukauden kuluessa lain voimaan tulosta toimitettava oikeusministeriölle 3 §:n 1 momentin 1—3 kohdissa tarkoitetut selvitykset uhalla, että ne muutoin poistetaan rekisteristä.

Mikäli jotkin edellä 2 momentissa mainituista puolueista ovat toisiinsa sellaisessa suhteessa, kuin 2 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, pidetään niitä tässä laissa tai muualla lainsäädännössä puolueista annettuja säännöksiä sovellettaessa yhtenä puolueena.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta.

Tulo- ja omaisuusverolaissa säädetään valtiolle vuosittain tulon ja omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta. Tämän lain omaisuutta koskevan luvun ensimmäisen pykälän, siis lain 31 §:n, mukaan veronalaiseksi omaisuudeksi katsotaan verovelvollisen varat jäljempänä mainituin rajoituksin. Lain 32 §:ssä säädetään lisäksi erikseen veronalaisiksi eräitä sellaisia omaisuusryhmiä, joiden veronalaisuudesta saattaisi muutoin syntyä epätietoisuutta. Lain 33 §:ssä on taas sosiaalisista tai muista erityisistä syistä säädetty eräitä omaisuusryhmiä verovapaiksi. Varoistaan on verovelvollinen oikeutettu, kuten lain 36 §:ssä säädetään, vähentämään velkansa sekä myös eräät velvoitteet.

Omaisuuden arvostusta koskevat säännökset ovat tulo- ja omaisuusverolain 34, 35 ja 41 §:ssä. Ensiksi mainitussa pykälässä asetetaan pääsäännöksi, että omaisuuden arvo on määrättävä sen käyvän hinnan mukaan, mikä sillä oli verovuoden päättyessä omistajan kädessä ja sillä paikalla, missä se oli. Samassa lainkohdassa suodaan valtiovarainministeriölle lisäksi oikeus antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan kiinteistö on verotuksessa arvioitava. Tämän valtuutuksen nojalla valtiovarainministeriö onkin vuosittain antanut määräykset niistä perusteista, joiden mukaan maatalouskiinteistön ja muun kiinteistön arvo on verotuksessa määrättävä.

Tulo- ja omaisuusverolain 41 §:n mukaan on kaupallisen ja teollisen liikkeen varastojen arvostus toimitettava kirjanpitolain säännösten edellyttämällä tavalla. Valtiovarainministeriö on lisäksi sanotussa lainkohdassa olevan valtuutuksen nojalla antanut vuonna 1944 tarkemmat määräykset varaston arvostusperusteista. Tulo- ja omaisuusverolain 35 §:ssä säädetään rajattoman ajan voimassa olevan tai elinkautisen nautintaoikeuden, eläkkeen ja muun etuuden arvo määrättäväksi kertomalla vuositulo laissa osoitetulla kertoimella. Nämä kertoimet on määritetty 5 prosentin korkokannan mukaan. Tulo- ja omaisuusverolain 35 §:ssä säädetään myös saamisten arvostuksesta. Lainkohdan mukaan on Suomen rahana maksettavat saamiset arvioitava nimellisarvoonsa, epävarmat tai suuruudeltaan epämääräiset saamiset kuitenkin vain todennäköiseen arvoonsa. Erääntymättömälle korottomalle saamiselle on taas pantava se arvo, mikä sillä on laskettuna 5 prosentin korkokannan mukaan.

Valtiovarainministeriö määrää verotusarvot kotimaisille obligaatioille ja laissa määriteltyjen suurimpien osakeyhtiöiden, ei kuitenkaan asunto-osakeyhtiöiden, osakkeille. Ministeriöllä on lisäksi oikeus, katsoessaan sen tarpeelliseksi, määrätä verotusarvo myös muulle osakkeelle tai arvopaperille. Ellei valtiovarainministeriö ole vahvistanut osakkeen tai muun arvopaperin arvoa, määrää sen verolautakunta verotusta toimittaessaan.

Suomessa asuvien puolisoiden yhteenlaskettua omaisuudesta vähennetään tulo- ja omaisuusverolain 38 §:n mukaan, milloin heitä ei ole verotettava eri verovelvollisina, 3 000 markkaa. Lisäksi Suomessa asunut verovelvollinen saa vähentää omaisuudestaan jokaisesta verovuonna elättämästään alaikäisestä lapsestaan 1 500 markkaa.

Omaisuusvero määrätään luonnollisille henkilöille sekä avoimille, kommandiitti- ja laivanisännistöyhtiöille, kuolinpesille ja yhtymille progressiivisen veroasteikon mukaan, joka on kaikille näille verovelvollisille sama. Yhteisverotettaville puolisoille määrätään omaisuusvero heidän yhteenlasketun omaisuutensa perusteella. Luonnollisten henkilöiden ja muiden progressiivisen verokannan mukaan verotettavien verovelvollisten omaisuusveroasteikko on vahvistettu vuosittain annetuilla väliaikaislaeilla.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt sekä muut yhteisöt, lukuun ottamatta edellä lueteltuja progressiivisen verokannan mukaan verotettavia yhtiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa omaisuuden perusteella suhteellisen verokannan mukaan. Tämäkin verokanta on vahvistettu vuosittain annetuilla väliaikaislaeilla ja on se viime vuosina ollut 1 prosentti. Osakeyhtiöiden ja muiden niihin verrattavien yhteisöjen pysyväksi omaisuusverokannaksi on vuonna 1946 vahvistettu 4 promillea. Osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden sekä eräiden muiden yhteisöjen ja niiden jäsenten omaisuusverotus on kaksinkertainen. Asunto-osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden sekä asunto-osuuskuntien ja niiden jäsenten kaksinkertaista omaisuusverotusta lieventää kuitenkin tulo- ja omaisuusverolakiin väliaikaisesti lisätty 50 b §, jonka mukaan osakkaan tai jäsenen omassa käytössä verovuoden päättyessä olleen huoneistön osalta myönnetään sanotunlaiselle yhteisölle omaisuusveron alennus.

Luonnolliset henkilöt ja eräät yhtymät suorittavat, kuten edellä on todettu omaisuusveroa progressiivisen veroasteikon mukaan. Verotettavan omaisuuden alaraja oli vuodelta 1966 toimitettavassa verotuksessa 12 500 markkaa. Tästä omaisuudesta menevä omaisuusvero oli 5 markkaa. Vero nousi progressiivisesti siten, että verotettavan omaisuuden alarajan ylittävästä omaisuudesta suoritettavan veron suuruutta osoittava marginaalipromilleluku nousi omaisuuden suurentuessa 4:stä 20:een.

Omaisuusverojärjestelmäämme on etenkin viime vuosina kohdistettu eri tahoilta voimakasta arvostelua. Luonnollisten henkilöiden progressiivista omaisuusveroasteikkoa on pidetty liian ankarana. Inflaation vuoksi on verotettavan omaisuuden alarajan katsottu jääneen liian alhaiseksi ja progression muodostuneen samasta syystä liian jyrkäksi. Maatilatalouden omaisuusverorasituksen on sanottu olevan olennaisesti ankaramman kuin muiden elinkeinojen omaisuusverorasituksen, nimenomaan elinkeinon tuottoon nähden. Omaisuusveron on väitetty jopa johtaneen maatilojen haitalliseen pirstomiseen. Sen vuoksi onkin vaadittu maatalouden harjoittamiseen käytettyyn omaisuuteen kohdistuvan verorasituksen tuntuvaa lieventämistä. Näihin käsityksiin yhtyen maatalouden verokomitea 1964 on esittänyt mietinnössään (Komiteanmietintö 1965: B 19), että maatilatalouden veronalaisiin varoihin ei luettaisi maatalousmaata, maatalouden perusparannuksia eikä tilan omien tuotteiden arvoa. Osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden sekä osakeyhtiöihin verrattavien yhteisöjen ja niiden jäsenten omaisuusverotusta on arvosteltu sen kaksinkertaisuuden vuoksi sekä sen vuoksi, että jos osakeyhtiön osakkaana on toinen yhtiö, on omaisuusverotus jopa kolmin- tai useamman kertaista. Euroopan valtioista vain Länsi-Saksassa, Itävallassa, Luxemburgissa ja Norjassa joutuvat yhteisöt suorittamaan meidän omaisuusveroamme vastaavaa veroa. Kansainvälisen kilpailun entisestään kiristyessä on omaisuusvero nähty vientiämme sekä tuonnin kanssa kilpailevaa teollisuuttamme haittaavana tekijänä, jota tästä syystä on vaadittu yhtiöiden osalta poistettavaksi tai ainakin olennaisesti lievennettäväksi. Näiden vaatimusten tueksi on viitattu myös muissa maissa suoritettuihin verotuksen harmonisointimahdollisuuksia koskeviin tutkimuksiin, joissa osakeyhtiöiden ja niihin verrattavien yhteisöjen omaisuusveron on todettu saavan aikaan kansainvälisessä taloudellisessa kilpailussa vinosuuntausta sekä asettavan maan sisäisessä kilpailussa pääomavaltaiset yritykset työvaltaisia yrityksiä epäedullisempaan asemaan.

Maamme on erittäin suuressa määrin riippuvainen ulkomaankaupasta, jonka tasapainottamiseksi viennin lisääminen ja tuonnin korvaaminen kotimaisella tuotannolla on tällä hetkellä välttämätöntä. Ehdotuksessaan laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta hallitus on pyrkinyt poistamaan valtiontalouden sallimissa puitteissa ne esteet, jotka omaisuusvero nykyisin asettaa yritystemme kansainvälisen kilpailukyvyn kasvulle, sekä muut nykyisen omaisuusveron epäkohdat. Samalla hallitus esittää omaisuusverotusta koskeviin säännöksiin tehtäväksi ne muutokset, joihin Eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä oleva maatilatalouden tuloverolakiehdotus on antanut aiheen.

Hallituksen esitykseen sisältyvät muutosehdotukset koskevat varsinaisesti tulo- ja omaisuusverolain omaisuutta koskevan luvun säännöksiä, joskin eräitä muitakin omaisuusveroa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi tai kumottaviksi. Esityksellä ei ole pyritty muuttamaan puheena olevan 4 luvun nykyistä rakennetta.

Varallisuuden perusteella kannettavaa veroa nimitetään tulo- ja omaisuusverolaissa omaisuusveroksi. On kuitenkin oikeampaa puhua omaisuuden asemesta varoista silloin kun tarkoitetaan verovelvollisen kokonaisvarallisuutta, kuten tulo- ja omaisuusverolaissa. Sen vuoksi ehdotetaan 4 luvun otsikko "Omaisuus" korvattavaksi sanonnalla "Veronalaiset varat" ja vastaavan nimityksen käyttöön ottamista sanotun luvun säännöksissä.

Tulo- ja omaisuusverolain 31 §:ään sisältyy yleisluontoinen säännös siitä, mitä on pidettävä veronalaisena omaisuutena. Hallituksen esityksessä on omaisuussana korvattu sanalla varat. Viimeksi mainittu käsite tarkoittaa verovelvollisen kokonaisvarallisuutta eli siis verovelvollisen rahanarvoisten oikeuksien yhteismäärää. Periaatteessa kaikki verovelvollisen esine- ja velvoiteoikeudet kuuluvat siis varoihin.

Veronalaisia varoja koskevaa tulo- ja omaisuusverolain 32 §:n esimerkkiluetteloa ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän elinkorkoja, eläkkeitä sekä muita senkaltaisia oikeuksia koskevassa 2 kohdassa mainittu markkamääräinen raja, jota suurempi vuotuisetuuden tulee olla, jotta oikeus siihen olisi veronalainen, korotetaan rahan arvon muuttumisen johdosta 200 markasta 500 markkaan. Samalla on säännöstä ehdotettu muutettavaksi niin, että oikeus olisi veronalainen vain siltä osin kuin vuotuistuotto ylittää 500 markkaa eikä, niin kuin nykyisin, kokonaisuudessaan, jos vuotuistuotto on raja-arvoa vähänkin suurempi. Pykälän 3 kohdan säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä nimenomaan todetaan erikseen luovutettavissa olevien aineettomien oikeuksien olevan veronalaisia varoja. Tällaisina oikeuksina mainitaan patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin. Kun kanta-apteekkien erioikeudet lakkaavat vuoden 1969 alusta ja kun niiden siirrettävyydellä on jo vuoden 1964 alusta lukien ollut vähäinen merkitys, on säännös, että nämä erioikeudet luetaan veronalaisiin varoihin, ehdotettu kumottavaksi.

Tulo- ja omaisuusverolain 33 §:n verosta vapaiden varojen luetteloa ehdotetaan eräiltä osiltaan muutettavaksi.

Henkilökohtaista irtaimistoa ja taide-, kirjayms. kokoelmia koskevat säännökset, jotka nykyisin sisältyvät 33 §:n 1 ja 2 kohtaan, ehdotetaan yhdistettäviksi. Verovapaiden esineiden piiri olisi jonkin verran laajempi kuin nykyisin. Taideteokset sekä kirja-, taide ja muut sellaiset kokoelmat olisivat edelleen verosta vapaita vain, jos omistaja ei tee niillä kauppaa tai muutoin ammattinaan hanki niillä tuloa. Nykyisin tulo- ja omaisuusveroasetuksen 17 §:ssä oleva säännös henkilökohtaiseen ulkoirtaimistoon kuuluvan arvokkaan puoleisen omaisuuden, niin kuin autojen, moottoripyörien ja -veneiden, purjeveneiden ja muiden niihin verrattavien esineiden sekä tavanomaista suuremman arvoisten koruesineiden veronalaisuudesta on ehdotettu sisällytettäväksi 33 §:n muutettuun 1 kohtaan. Koruihin on tässä yhteydessä rinnastettu myös taide-esineet.

Verovelvollisen harjoittamasta maataloudesta saadut tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet ehdotetaan vapautettaviksi veronalaisuudesta. Ehdotettu säännös myöntää laajemman verovapauden kuin nykyinen (33 §:n 10 kohta), joka koskee vain sitä osuutta maatalouskiinteistön vilja- ja rehusadosta, jonka voidaan katsoa kuuluvan tilalla tarvittavien kotieläinten ruokintaan. Paitsi kohtuussyillä voidaan ehdotettua uutta säännöstä puoltaa myös sillä, että kirjaamismenettelyn epätäydellisyyden vuoksi on käytännössä sekä verovelvollisen että verottajan vaikea selvittää verovuoden päättyessä olleiden maataloudesta saatujen tuotteiden tai sitä varten hankittujen siementen, lannoitteiden, väkirehujen ja muiden sellaisten tarvikkeiden varastoja. Lieventääkseen pienviljelijöiden omaisuusverorasitusta erityisesti taloudellisesti heikoilla alueilla Pohjois- ja Itä-Suomessa hallitus ehdottaa lisäksi, että maataloustuotantoa varten pidetyt kotieläimet, eivät kuitenkaan hevoset, säädettäisiin verosta vapaaksi omaisuudeksi.

Verovapaisiin varoihin ehdotetaan lisättäväksi oikeus kiinteistön luovutuksen yhteydessä syntyneeseen etuuteen siltä osin, kuin etuus suoritetaan rahana, luonnontuotteina, muuna tavarana tai palveluksina. Tulo- ja omaisuusverolain 24 §:n 7 kohdan mukaan ei vastaavaa etuutta katsota veronalaiseksi tuloksi. Kun 33 §:n 2 kohdan säännöksen mukaan, sellaisena kuin se on muutettavaksi ehdotetussa muodossa, vuokra- tai muu siihen rinnastettava oikeus asuntoon ei ole veronalaisia varoja, seuraa tästä, että verovapaitten oikeuksien piiriin kuuluisi myös kiinteis-

tön luovutuksen yhteydessä saatu oikeus asuntoon, vaikka vastaava etu onkin veronalaista tuloa.

Verovapaisiin oikeuksiin ehdotetaan vielä lisättäväksi oikeus lapsilisään, perhelisään, huoltoapuun tai muuhun lain nojalla myönnettyyn avustukseen. Nämä oikeudet, joita sosiaalisista syistä ei ole asianmukaista pitää veronalaisina, saattaisivat ilman nimenomaista säännöstäkin tulkinnan perusteella olla verovapaita, mutta epäselvyyksien välttämiseksi on katsottu tarpeelliseksi ottaa niistä lakiin oma säännöksensä.

Nykyisin 33 §:n 4 kohtaan sisältyvää säännöstä eräiden eläkeoikeuksien verovapaudesta on sanamuodoltaan täsmennetty säännöksen asiallisen sisällön pysyessä ennallaan. Säännökseen ei ole katsottu voitavan tässä vaiheessa sisällyttää ns. yrittäjävakuutuksen perusteella saatavaa eläkettä, jonka muu järjestely on vielä toteuttamatta. Hallitus pitää kuitenkin asianmukaisena, että sitten kun yrittäjäeläke on saatu lakisääteisesti aikaan, oikeus tällaiseen eläkkeeseen saatetaan verotuksellisesti samaan asemaan kuin muut eläkkeet.

Verovapaiden varojen luettelosta ehdotetaan poistettavaksi kalanviljelyslaitokseen kuuluva omaisuus. Niillä syillä, joilla tällaisen omaisuuden verovapautta katsottiin voitavan puoltaa tulo- ja omaisuusverolain säätämisen aikoihin, ei nykyisin ole samaa merkitystä kuin silloin. Kalanviljelyksen harjoittamisesta on nykyisin muodostunut laajalle levinnyt elinkeino, jota ei ole asianmukaista saattaa tässä suhteessa muita elinkeinoja edullisempaan asemaan. Toisaalta on otettava huomioon, että kalanviljelyksessä käytetty omaisuus on tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen yleishyödyllisten yhteisöjen osalta edelleen verosta vapaata.

Tulo- ja omaisuusverolain 34 §:n 1 momentissa on varojen yleinen arvostussäännös. Tämä säännös edellyttää, että omaisuuden arvo määrätään sen käyvän hinnan mukaan, mikä sillä oli verovuoden päättyessä omistajan kädessä ja sillä paikalla, missä se oli. Pykälän 2 momentissa on valtiovarainministeriö oikeutettu antamaan tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan kiinteistö on verotuksessa arvioitava. Tämän valtuutuksen nojalla valtiovarainministeriö onkin vuosittain vahvistanut ne perusteet, joiden mukaan maatalouskiinteistöjen ja muunlaisten kiinteistöjen verotusarvo on vahvistettava.

Hallituksen esityksessä on pääsäännöksi asetettu, että varoihin kuuluva omaisuus arvostetaan siihen käypään arvoon, mikä sillä oli verovuoden päättyessä omistajan hallussa ja sillä paikalla, missä se oli. Lakitekstiin on lisäksi otettu käyvän arvon määritelmä. Nykyisen säännöksen mukaisella käyvällä hinnalla on yleensä tarkoitettu omaisuuden myyntiarvoa. Ehdotettu säännös, jonka mukaan käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa, sisältyisi 34 §:n 2 momenttiin, josta nykyinen valtuussäännös jäisi pois.

Arvostusta koskevat erityissäännökset sisältyvät tulo- ja omaisuusverolakiin lisättäviksi ehdotettuihin uusiin 34 a—34 d §:iin, 35 §:ään, sekä uuteen 35 a §:ään. Näillä erityissäännöksillä on pyritty tarkentamaan arvostusperiaatteita entisestään. Vaikka valtiovarainministeriölle on käytännöllisistä syistä edelleenkin jätetty oikeus monessa tapauksessa antaa tarkempia määräyksiä arvostuksesta, rajoittavat nämä erityissäännökset samoin kuin pääsääntökin valtiovarainministeriön toimivaltaa asiassa. Valtiovarainministeriön olisi näet määräyksiä antaessaan sovellettava asianomaista erityissäännöstä ja, ellei sellaista ole, pääsäännön edellyttämää käyvän arvon periaatetta.

Uuden 34 a §:n mukaan olisi vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuus arvostettava niin kuin nykyisinkin, samaan arvoon kuin tuloverotuksessa eli siis liikeverotuksen uudistustoimikunnan omaksuman terminologian mukaisesti, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden arvoksi katsottaisiin verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää. Tämä sääntö ei kuitenkaan koskisi vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen kuuluvaa maatilaa, muuta kiinteistöä, rakennusta eikä rakennelmaa, joiden arvostus aina tapahtuisi asianomaisen erityissäännöksen mukaan, minkä ohessa nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen arvo määrättäisiin ottamatta huomioon veronhuojennuslainsäädännön perusteella tehtyjä arvonvähennyksiä. Uuden 34 a §:n johdosta vaihto-omaisuuden arvostusta nykyisin koskeva 41 § kävisi tarpeettomaksi, minkä vuoksi säännös on ehdotettu kumottavaksi.

Tulo- ja omaisuusverolain 34 §:n 2 momen-

tin nojalla valtiovarainministeriö on antanut vuosittain sitovat määräykset niistä perusteista, joiden mukaan maatalouskiinteistön arvo on verotuksessa vahvistettu. Näiden määräysten mukaan on viljelysmaa ja metsä sekä tilalla olevat rakennukset ollut arvioitava kukin erikseen. Viljelysmaan arvo on määrätty siten, että maatalouskiinteistöstä asianomaisena vuotena saatujen tulojen verotuksessa noudatettavien verotusperusteiden mukaan laskettu viljelysmaan puhdas tuotto on kerrottu tietyllä kertoimella. Vuosilta 1963—1966 toimitettavia verotuksia varten täksi kertoimeksi oli vahvistettu 7. Jos pelto on ollut salaojitettu, on näin laskettuun arvoon lisätty salaojituksen laadusta riippuen hehtaaria kohden laskettu määrä, joka vuosilta 1963—1966 toimitettavia verotuksia varten oli vahvistettu 50—150 markaksi. Metsän (maapohjan ja puuston) arvo on määrätty siten, että edellä mainittujen verotusperusteiden mukaan laskettu metsämaan puhdas tuotto on kerrottu tietyllä kertoimella, joksi vuodelta 1963 toimitettavaa verotusta varten oli vahvistettu 12 sekä vuosilta 1964 ja 1965 toimitettuja verotuksia varten 13. Vuodelta 1966 toimitettua verotusta varten kertoimeksi oli vahvistettu 11. Metsän arvoa on puuston laadusta riippuen harkinnan mukaan ollut korotettava tai alennettava. Maatalouskiinteistöllä olevien rakennusten arvo on määrätty valtiovarainministeriön vahvistamien, eri suuruisilla tiloilla olevien rakennusten keskimääräisten arvojen mukaan. Täten todettua rakennusten arvoa on voitu erityisistä syistä harkinnan mukaan korottaa tai alentaa. Maatalouskiinteistön tontin arvo on määrätty yleensä 50 prosenttia korkeammaksi kuin samansuuruisen viljelysmaan arvo. Maatalouskiinteistöön kuuluva koski, kaivos tai soranottopaikka, joista omistajalla on etua muutoinkin kuin maatalouteen käytettynä, sekä kiinteistöllä oleva tonttiarvo, on arvioitu erikseen ja otettu huomioon koko maatalouskiinteistön arvoa määrättäessä. Mikäli maatalouskiinteistön verotusarvo on edellä selostettujen perusteiden mukaan laskettuna ylittänyt vapaassa kaupassa kiinteistöstä verovuonna tai kahtena sitä edeltäneenä vuotena maksetun todellisen kauppahinnan ja siitä on esitetty luotettava selvitys, on verotusarvo kuitenkin määrätty kauppahintaa vastaavaksi.

Valtiovarainministeriö on antanut edellä selostetut määräykset lain nimenomaisen valtuutuksen perusteella. Lisäksi valtiovarainministeriö on vuosittain antanut verolautakuntia sitomattomia ohjeita maatalousirtaimiston arvioimisperusteista. Näiden ohjeiden mukaan on määrätty kuolleen maatalousirtaimiston arvo tietyn peltohehtaaria kohden lasketun hinnan mukaan. Arvokkaammat maatalouskoneet, kuten traktorit ja leikkuupuimurit, on arvioitu kuitenkin käyvän hinnan mukaan, jolloin käypänä hintana on pidetty koneen hankintahintaa vähennettynä tulo- ja omaisuusveroasetuksen 20 §:ssä tarkoitetuilla vuotuisilla arvonvähennyksillä, kuitenkin niin, että koneen, joka vielä on käytössä, verotusarvoksi on määrätty aina vähintään 20 prosenttia sen hankintahinnasta. Tavallisimpien kotieläinten verotusarvon määräämistä varten valtiovarainministeriö on vuosittain julkaissut luettelon kotieläinten keskimääräisistä arvoista. Niin ikään ministeriö on vuosittain antanut ohjeet vilja- ja rehusadon veronalaisen osan arvioimista varten.

Maatilataloudessa käytetyn omaisuuden arvostamista koskevat uudet säännökset ovat hallituksen lakiesityksen 34 b §:ssä.

Eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevan maatilatalouden tuloverolakiesityksen mukaan luovutaan maatalousverotuksessa nykyisestä keskimääräiseen puhtaaseen tuottoon perustuvasta pinta-alaverotuksesta ja siirrytään kussakin yksittäistapauksessa selvitettävän puhtaan tulon verotukseen. Maatalousmaan omaisuusverotuksen järjestämiseksi on tutkittu eri mahdollisuuksia, jolloin esillä ovat mm. olleet äärimmäisinä vaihtoehtoina maatalousmaan vapauttaminen omaisuusverosta ja todennäköisen luovutushinnan ottaminen verotusarvoksi. Hallitus on kuitenkin päätynyt nykyisen kaltaiseen kaavamaiseen arvostusjärjestelmään, joka edellyttää, että maatalouden omaisuusverotuksessa edelleenkin käytettäisiin verohehtaarin perusteella laskettua puhdasta tuottoa, kuten tuloverotuksessakin on tähän asti tehty. Maatalousmaaksi, johon tätä järjestelmää sovellettaisiin, luettaisiin pelto, luonnonniitty ja -laidun, puutarha sekä muut maataloudessa käytössä olevat tilukset kasvustoineen. Maatalouden todellinen tulo, joka maatilatalouden tuloverolakiesityksen mukaan tulisi olemaan tuloverotuksen perustana, ei eri vuosina ja tilakohtaisesti vaihtelevana muodosta riittävän yhdenmukaista omaisuusverotuksen perustaa. Tämän vuoksi ehdotetaan maatalousmaan arvo määrättä-

väksi sen keskimääräisen vuotuisen puhtaan tuoton perusteella. Esimerkiksi eri puolilla maata sijaitsevilta kirjanpitotiloilta saadaan tarpeelliset tiedot, joiden perusteella voidaan määrittää maatalouden keskimääräinen puhdas tuotto. Maatalouden keskimääräinen puhdas tuotto koostuu, paitsi varsinaisen maatalousmaan, myös rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä kotieläinten tuotosta. Maatalousmaan osuuden on yleensä arvioitu olevan keskimäärin kolmannes mainitusta kokonaistuotosta. Sen vuoksi ehdotetaan maatalousmaan keskimääräiseksi vuotuiseksi tuotoksi kolmannes maatalouden vastaavasta tuotosta. Näin saatu tuotto kerrottaisiin luvulla 7. Kerroin on valittu niin, että se alentaa maatilatalouden omaisuusverorasitusta. Käytännöllisistä syistä olisi valtiovarainministeriön vahvistettava omaisuusverotuksen perustana olevat keskimääräiset tuottoluvut. Vahvistaminen tapahtuisi vuosittain kunnittain ottamalla huomioon maatalouden erilaisen kannattavuuden eri osissa maata. Tuottolukuna käytettäisiin sellaista keskimääräistä puhdasta tuottoa hehtaaria kohti, jonka samanlaatuisten viljelmien kunnassa arvioidaan verovuonna ja kahtena sitä edeltäneenä kalenterivuotena antaneen. Valtiovarainministeriön asiana olisi lisäksi määrätä, miten eri tiluslajit, maaperän luontainen laatu ja tuottokyky sekä tilusten asema ja niillä suoritetut tuoton edellytyksiä lisäävät toimenpiteet on otettava omaisuusverotuksessa huomioon.

Metsätaloudesta saatujen tulojen verotuksen säilyessä arvioitavaan keskimääräiseen puhtaaseen tuottoon perustuvana hallitus on katsonut asianmukaiseksi ehdottaa, että metsätalouden omaisuusverotus säilytettäisiin nykyisen kaltaisena. Metsän, joksi luetaan maapohja ja puusto, arvoksi katsottaisiin sen tuloverotuksessa vahvistettu puhdas tuotto tai, milloin metsän tuloverotus perustuu todellisiin tuloihin, niin kuin maatilatalouden tuloverotusta koskevan lakiesityksen (n:o 30) mukaan olisi laita eräissä Pohjois-Suomen kunnissa, valtiovarainministeriön vahvistama keskimääräinen vuotuinen puhdas tuotto hehtaaria kohti kerrottuna luvulla 10. Tämä kerroin, jonka valtiovarainministeriö on aikaisemmin vahvistanut vuosittain, säädettäisiin nyt lailla. Kertoimen suuruus merkitsee kapitalointia 10 prosentin korkokannan mukaan. Jos maatilan, joksi luetaan myös yksinomaan metsää käsittävä tila, metsän puuston arvo olennaisesti poikkeaa samassa kunnassa olevien samanlaatuisten metsämaiden puustojen keskimääräisestä arvosta, olisi metsän arvoa korotettava tai alennettava harkinnan mukaan. Kun metsän omaisuusverotuksen perusteena olisi sen tuloverotuksessa vahvistettu puhdas tuotto, seuraisi tästä, että sellainen puhtaan tuoton mukaan verotettava metsämaa, joka tuloverotuksessa on verosta vapaa, olisi sitä myös omaisuusverotuksessa.

Maatilaan kuuluvan rakennuspaikan sekä muun maan kuin edellä tarkoitettujen maatalous- ja metsämaan arvoksi katsottaisiin sen käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. Rakennuspaikka käsittäisi maatilan rakennusten alla olevan maan ja niiden välittömässä läheisyydessä olevan pihamaan. Ehdotuksen mukaan joutomaa arvostettaisiin käypään arvoonsa, mikäli sillä sellaista arvoa on.

Maatilaan kuuluvan kosken tai koskiosuuden, kiven- ja soranottopaikan sekä muun sellaisen etuuden arvoksi katsottaisiin sen käypä arvo. Mikäli tilalla tai sen osalla olisi sijaintinsa perusteella tai muusta syystä arvoa ns. tonttimaana, otettaisiin tällainen rakennusmaan lisäarvo käypään arvoonsa arvostettuna huomioon maatilan arvoa määrättäessä. Menettely koskisi kuitenkin vain tilaan kuuluvaa sellaista rakennusmaa-aluetta, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava taikka josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin. Käytännöllisistä syistä ehdotetaan kuitenkin valtiovarainministeriölle annettavaksi oikeus määrätä, millä tavalla sanottujen etuuksien käypä arvo on selvitettävä ja lisättävä tilan arvoon. Tilan arvoon lisättävinä muina erikseen mainitsemattomina etuuksina tulisivat kysymykseen tilaan kuuluva vesioikeus sekä taloudellista merkitystä omaavan jäkälää tai muuta edellä mainitsematonta luonnontuotetta sisältävän maan muodostama etuus.

Maatalousrakennuksen ja maatilalla olevan rakennelman arvoksi olisi esityksen mukaan katsottava tällaisen omaisuuden tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva hankintamenon osa. Kun puisen talousrakennuksen taloudelliseksi käyttöajaksi on maatilatalouden tuloverolakiesityksen poistoja koskevissa säännöksissä esitetty 20 vuotta ja kivisen talousrakennuksen 25 vuotta, alenisi

ensiksi mainitun rakennuksen arvo vuodessa 5 prosentilla ja jälkimmäisen 4 prosentilla.

Maatilalla olevan asuinrakennuksen arvoksi katsottaisiin, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, sen jälleenhankinta-arvo vähennettynä vuotuisella ikäalennuksella. Puisesta asuinrakennuksesta olisi ikäalennus 2,5 ja kivisestä 2 prosenttia, mitkä perustuvat tuloverotuksessa käytäntöön otettaviksi ehdotettuihin todennäköisiin taloudellisiin käyttöaikoihin. Jos rakennus on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, olisi jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia taikka huomattavia kunnossapitotöitä, olisi ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Kun ikäalennusjärjestelmän käyttöön ottaminen edellä selostetussa muodossa johtaisi vanhojen asuinrakennusten osalta siihen, ettei niille voitaisi määrätä verotusarvoa siitä huolimatta, että ne ovat tarkoitustaan vastaavassa käytössä, ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös siitä, että käytössä olevan asuinrakennuksen arvoksi katsotaan aina vähintään 10 prosenttia rakennuksen jälleenhankinta-arvosta. Verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytetyn asuinrakennuksen lopulliseksi verotusarvoksi katsottaisiin, kuten 35 a §:ssä esitetään säädettäväksi, eräin rajoituksin 60 prosenttia edellä mainitulla tavalla määritetystä arvosta.

Maataloudessa käytettävien koneiden, kaluston ja laitteiden arvoksi omaisuusverotuksessa ehdotetaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta olevaa omaisuuden hankintamenon osaa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää. Tämä kirja-arvo eli menojäännös alenisi vuosittain yleensä enintään 30 prosentilla. Menojäännös, joka olisi täten omaisuusverotuksen perustana, on verovuoden aikana hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenojen, aikaisemmin hankittujen koneiden, kaluston ja laitteiden poistamattomien hankintamenojen ja verovuonna sanotunlaiseen omaisuuteen kohdistuneiden perusparannusten aiheuttamien kustannusten summa vähennettynä koneista, kalustosta ja laitteista verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla sekä vahingon-, vakuutus- ja muilla sellaisilla korvauksilla. Kun sellaisten maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta, hankintameno vähennettäisiin tuloverotuksessa kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona se on suoritettu, tulisivat omaisuusverotuksen piiriin kuulumaan vain sellaiset koneet, kalusto ja laitteet, joiden todennäköinen käyttöaika on yli kolme vuotta.

Kotieläinten verotusarvon määräämistä varten valtiovarainministeriö on vuosittain antanut verolautakuntia sitomattoman ohjeen tavallisimpien kotieläinten arvioimista varten. Lakiesityksessä ehdotetaan ne kotieläimet, jotka 33 §:n 11 kohdan mukaan eivät ole omaisuusverosta vapaat, arvostettaviksi käypään arvoonsa. Käytännöllisistä syistä ja riittävän yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi annettaisiin valtiovarainministeriölle oikeus määrätä tarkemmin arvostusta koskevista yksityiskohdista.

Lakiesityksen 33 §:n 11 kohtaan ja 34 b §:ään sisältyvien uusien säännösten kokonaisvaikutuksen tarkkaan selvittämiseen ei ole käytettävissä olevin keinoin mahdollisuutta. Eri osatekijöiden kohdalla voidaan kuitenkin esittää jonkinlaisia arvioita siitä, nouseeko vai laskeeko verotettavan omaisuuden arvo, jos ehdotetut muutokset toteutetaan. Maatalousmaan osalta tietäisi ehdotettu muutos sitä, että maatalousmaan verotusarvo putoaisi keskimäärin kolmannekseen nykyisten perusteiden mukaan lasketusta arvosta. Metsän arvostuksen perusteiden pysyessä jokseenkin samoina kuin nykyisin, ei tässä kohden tapahtuisi oleellista muutosta. Rakennuspaikan ja muun maan kuin maatalous- ja metsämaan arvostus rakentuisi ehdotuksen mukaan käyvän arvon periaatteelle. Maatilan tontin arvoksi katsotaan nykyisin peltoon sovellettavien tuottoperusteiden mukaan laskettu arvo 50 prosentilla korotettuna. Verotettavan omaisuuden arvo ei kuitenkaan tulisi tältä osin kasvamaan, kun uuden 35 a §:n säännöksen vaikutus otetaan huomioon. Maatalousrakennusten ja verovelvollisen omassa käytössä olevan asuinrakennuksen arvot vahvistetaan nykyisin kaavamaisesti tilan peltohehtaarimäärän perusteella. Ehdotuksen mukaan maatalousrakennus ja maatilalla oleva rakennelma arvostettaisiin kirja-arvoonsa sekä asuinrakennus vuotuisilla ikäalennuksilla alennettuna jälleenhankinta-arvoonsa, minkä lisäksi asuinrakennuksesta

myönnettäisiin 40 prosentin alennus uuden 35 a §:n nojalla. Tiloilla, joilla on uudet rakennukset, tulevat niiden arvot todennäköisesti kohoamaan, kun taas niillä tiloilla, joilla on vanhat rakennukset, verotusarvot tulevat nykyisistä arvoista ilmeisesti alenemaan. Koneiden, kaluston ja laitteiden arvo, joka nykyisin määrätään traktoreita ja leikkuupuimureita lukuun ottamatta keskimääräisten pinta-alaperusteiden mukaan, tulee ehdotetun arvostusperiaatteen mukaan kohoamaan vain sellaisilla tiloilla, joilla on keskimäärää huomattavasti enemmän sellaisia uusia koneita, joiden arvostus nykyisin tapahtuu pinta-alaperusteiden mukaan. Useimmilla tiloilla voidaan koneiden, kaluston ja laitteiden arvon katsoa alenevan nykyisestään. Kotieläinten arvojen osalta ehdotettu säännös tuskin tietää käytännössä merkittävää muutosta suuntaan tai toiseen. Maatalouden varastojen vapauttaminen eräiltä osiltaan omaisuusverotuksesta merkitsee alennusta nykyisiin arvoihin verrattuna, jotka on vahvistettu kaavamaisesti 40 markan peltohehtaariarvon perusteella. Maatilaan kuuluvan kosken tai koskiosuuden, kiven- ja soranottopaikan sekä muun sellaisen etuuden arvostusta koskevat uudet säännökset eivät tietäisi käytännössä olennaista muutosta nykyisiin arvoihin. Yhteenvetona voidaan todeta ehdotettujen muutosten merkitsevän maatilataloudelle verotettavan omaisuuden arvon alenemisen johdosta omaisuusverorasituksen lievenemistä, jos verokanta pysyy entisenä.

Lakiin nykyisin sisältyvän valtuuden nojalla valtiovarainministeriö on vuosittain määrännyt ne perusteet, joiden mukaan asuin-, talous-, liike-, tehdas- ja varastokiinteistöjen sekä muiden näihin verrattavien kiinteistöjen ja tonttien verotusarvo on vahvistettava. Asuin- ja liikekiinteistön, ei kuitenkaan tehdas-, varasto- ynnä muun sellaisen kiinteistön, jonka omaa tuottoa ei voida erikseen todeta, eikä kiinteistön, jonka rakennusta käytetään pääasiallisesti omana asuntona tai vain loma-aikojen viettämiseen taikka muuhun tilapäiseen tarkoitukseen, verotusarvon määräämistä varten on ministeriön määräyksen mukaan laskettu sekä tuottoettä teknillinen arvo. Kiinteistön tuottoarvolla tarkoitetaan sitä pääoma-arvoa, joka on saatu, kun kiinteistön nettotuotto on kapitaloitu 10 prosentin korkokannan mukaan. Kiinteistön teknillisellä arvolla tarkoitetaan sitä arvoa, joka kiinteistöllä siihen kuuluvine tontteineen on, jos sillä olevat rakennukset olisi rakennettu verovuoden lopussa vallinneen hintatason mukaan siitä rakennusaineesta ja sillä tavalla, kuin ne on rakennettu, huomioon ottaen rakennusten iästä johtunut arvon aleneminen. Ikäalennusta ei kuitenkaan ole laskettu suuremmaksi kuin 70 prosentiksi teknillisestä arvosta. Koko kiinteistön teknillisen arvon määräämistä varten on lisätty edellä mainitulla tavalla laskettujen rakennusten arvoihin tontin arvo, joka on määrätty sen käyvän hinnan mukaan paikkakunnalla verovuoden päättyessä. Tontin arvoon vaikuttavina seikkoina on otettu huomioon maaperän laatu, sen sijaintipaikka ja sille rakennettaviksi sallittujen rakennusten suuruus. Asuin- ja liikekiinteistön verotusarvo on määrätty sen tuottoarvon ja teknillisen arvon perusteella siten, että verotusarvoksi on otettu näiden arvojen keskiarvo, vähintään kuitenkin kiinteistön tontin käypä arvo. Edellä mainittujen muiden kiinteistöjen verotusarvo on määrätty kuitenkin vain kiinteistön teknillisen arvon perusteella. Rakennuksen teknillisen arvon määräämisessä on käytetty valtiovarainministeriön kutakin vuotta varten vahvistamia keskimääräisiä kuutio- ja neliömetriarvoja.

Muun kiinteistön kuin maatilan arvostamista koskevat uudet säännökset ovat hallituksen esityksen 34 c §:ssä.

Maapohjan arvoksi katsottaisiin sen käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. Kun tontin verotusarvon määräämisessä tähänkin asti on sovellettu käyvän arvon periaatetta, ei ehdotettu säännös tiedä muutosta aikaisempaan käytäntöön.

Asuin-, toimisto- ja muun niihin verrattavan rakennuksen arvoksi katsottaisiin, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 2,5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 2 prosentin vuotuisella ikäalennuksella.

Myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous-, voima-asema- ja muun niihin verrattavan rakennuksen arvoksi katsottaisiin myös jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 4 prosentin vuotuisella ikäalennuksella. Niin ikää katsottaisiin varasto- ja muun rakennelman arvoksi jälleenhankinta-arvo vähennettynä 10 prosentin vuotuisella ikäalennuksella. Ikäalennusprosentit vastaisi-

vat liikeverotuksen uudistustoimikunnan mietinnössä (Komiteanmietintö 1966: B 86) ehdotettuja poiston laskemisessa sovellettavia rakennusten todennäköisiä taloudellisia käyttöaikoja. Samalla tavalla kuin maatilalla olevan asuinrakennuksen osalta ehdotetaan tässä tarkoitetun rakennuksen ja rakennelman osalta otettavaksi huomioon perusparannusten ja huomattavien kunnossapitotöiden vaikutus ikäalennukseen. Käytössä olevan rakennuksen ja rakennelman vähimmäisarvoksi ehdotetaan niin ikään 10 prosenttia jälleenhankinta-arvosta.

Lakiesityksen 34 b ja 34 c §:n säännösten mukaan määräytyy maatilan ja muun kiinteistön omaisuusverotuksen perusteeksi pantava arvo eri osatekijöistä siten, että maatilan tai muun kiinteistön arvo on edellä mainittujen lainkohtien mukaan arvostettujen osatekijöiden summa. Siltä varalta, että näin laskettu kokonaisarvo olisi suurempi kuin kiinteistön todennäköinen luovutushinta, katsottaisiin lakiesityksen 34 d §:n nojalla todennäköinen luovutushinta kiinteistön arvoksi. Mikäli näin alennetun kokonaisarvon perusteella joudutaan määrittelemään kiinteistön jonkin osatekijän arvo, olisi siksi katsottava osatekijän suhteellinen osuus alennetusta kokonaisarvosta.

Helpottaakseen omaan asuntoon kohdistuvaa omaisuusverotusta hallitus ehdottaa lakiesityksen 35 a §:ssä, että verovelvollisen verovuoden päättyessä omistaman ja yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona käyttämän rakennuksen lopulliseksi verotusarvoksi katsottaisiin 60 prosenttia rakennuksen ja sen tonttimaan edellä mainittujen säännösten mukaan määritetystä arvosta. Säännös koskisi sekä maatilalla että muulla kiinteistöllä olevaa sanotulla tavalla käytettyä rakennusta ja sen tonttimaata niin myös verovelvollisen asunto-osakeyhtiön osakkuuden tai asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella sanotulla tavalla hallitsemaan huoneistoon oikeuttavia osakkeita ja osuuksia. Milloin verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennettaisiin pääsäännön mukaisesti vain sanotulla tavalla käytetyn rakennuksen osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa. Edellä mainittu arvon alentaminen ei kuitenkaan koskisi rakennusta ja sen tonttimaata eikä asunto-osakeyhtiön osaketta ja asunto-osuuskunnan osuutta siltä osin kuin tällaisen omaisuuden arvo ylittää 150 000 markkaa. Lainkohdan soveltamisen edellytyksiä arvosteltaessa olisivat asianomaisen verovuoden päättyessä vallitsevat olosuhteet ratkaisevia.

Tulo- ja omaisuusverolain 35 §:ää ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti.

Lainkohdasta poistettaisiin obligaatioiden ja osakeyhtiöiden osakkaiden arvon määräämistä koskevat säännökset, jotka siirrettäisiin 39 §:ään.

Ulkomaan raha ja ulkomaan rahan määräiset arvopaperit sekä saamiset ja velat arvostetaan nykyisin valtiovaraiministeriön kunkin vuoden tammikuun alussa vahvistaman kurssin mukaan. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että arvostuksen perusteena ei enää käytettäisi valtiovarainministeriön vahvistamia kursseja vaan että ulkomaan raha, ulkomaan rahan määräiset arvopaperit ja saamiset arvostettaisiin verovuoden viimeisen päivän virallisen ostokurssin sekä velat sanotun ajankohdan virallisen myyntikurssin mukaan. Tulo- ja omaisuusveroasetuksen 18 §:ään nykyisin sisältyvä säännös saamisen tai velan arvostamisesta silloin, kun se on suoritettava vaihtoehtoisesti Suomen tai ulkomaan rahalla, ehdotetaan otettavaksi lakiin.

Verovuoden päättyessä erääntymätön koroton saaminen, rajattoman ajan voimassa oleva nautintaoikeus ja oikeus tuottoon tai muuhun etuuteen, elinkautinen nautintaoikeus, eläke ja muu elinkautinen etuus sekä määrävuosiksi jollekulle tuleva etuus kapitaloidaan nykyisin omaisuusverotuksessa 5 prosentin korkokannan mukaan. Tästä johtuu, että rajattoman ajan voimassa oleva oikeus arvostetaan vuositulon 20 kertaista määrää vastaavaksi ja että elinkautisen oikeuden arvostuksessa käytettävään taulukkoon otettu suuri kerroin on 18 silloin, kun oikeuden saaja on alle 16-vuotias. Kun nykyinen korkotaso otetaan huomioon, on asianmukaista, että edellä mainittujen saamisen ja oikeuksien arvon määrittämisen perustaksi otetaan 8 prosentin korkokanta. Tämän mukaisesti rajattoman ajan voimassa oleva nautintaoikeus ja oikeus tuottoon tai muuhun etuuteen arvostettaisiin vuositulon 12,5 kertaista määrää vastaavaksi. Elinkautisen nautintaoikeuden, eläkkeen ja

muun elinkautisen etuuden arvon laskemisessa sovellettava taulukko on esityksessä muotoiltu muutettua korkokantaa vastaavaksi. Samalla on ehdotettuja uusia kertoimia laskettaessa otettu huomioon vakuutuslaitosten uusimpien elinaikatilastojen mukaiset tiedot kokonaisluvuin siten, että eräpäiviksi on katsottu verovuoden puoliväli.

Edellä mainittujen asiallisten muutosten lisäksi ehdotetaan 35 §:ään tehtäväksi eräitä muodollista laatua olevia muutoksia.

Veronalaisista varoista tehtäviä vähennyksiä koskevat tulo- ja omaisuusverolain 36 §:ään sisältyvät säännökset säilyisivät lakiesityksen mukaan periaatteessa entisenlaisina. Uutena, joskin verotuskäytäntöä vastaavana säännöksenä ehdotetaan lainkohtaan lisättäväksi säännös siitä, että velkoja ovat myös vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksurahasto sekä eläkesäätiön ja muu eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknillisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu. Vähennyskelpoisten velvoitteiden luetteloa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että eläkeoikeus ja syytinki olisivat siitä vastuussa olevalle vähennyskelpoisia silloinkin, kun vastaavat oikeudet eivät ole veronalaisia varoja.

Tulo- ja omaisuusverolain 37 § sisältää rajoittavia säännöksiä ulkomaalla verovuoden päättyessä asuneen luonnollisen henkilön sekä ulkomaisen valtion, yhteisön, laitoksen ja säätiön oikeudesta vähentää täällä olevista varoistaan velkojaan. Pykälän 1 momentin mukaan saa edellä mainittu verovelvollinen vähentää ainoastaan sen velan ja velvoitteen, joka kohdistuu täällä verovuoden päättyessä olleeseen omaisuuteen. Mainitun pykälän 2 momentin säännös sisältää lisärajoituksen kieltäessään vähentämästä tietyn riippuvuussuhteen vallitessa täällä olevan liikkeen varoista sen osan veloista, jota harkinnan mukaan on pidettävä pääomansijoituksena täällä olevaan liikkeeseen. Viimeksi mainitun säännöksen on katsottu olevan epätyydyttävän sen vuoksi, että siinä ei ole riittävän täsmällisesti määritelty riippuvuussuhdetta, jonka vallitessa säännöstä voidaan soveltaa. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ja tarpeellisen yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi tuloverotusta koskevan, verotuslain 73 §:ään sisältyvän vastaavan säännöksen kanssa hallitus ehdottaa 37 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että puheena oleva riippuvuussuhde tulee edellä mainitussa verotuslain kohdassa säädetyllä tavalla täsmennetyksi. Samalla ehdotetaan momentissa oleva sanonta "harkinnan mukaan" poistettavaksi.

Tulo- ja omaisuusverolain 38 §:ään sisältyvät nykyiset markkamäärät ovat olleet sellaisinaan voimassa vuodesta 1954 alkaen. Ottaen huomioon rahan arvossa tapahtuneen alenemisen mainitut vähennykset eivät enää täytä sitä tehtävää, mikä niille tulo- ja omaisuusverolakia säädettäessä oli annettu. Tämän vuoksi ehdotetaan, että puolisoiden omaisuuden yhteisverotusta lieventävä nykyisin 3 000 markan vähennys korotettaisiin 5 000 markaksi sekä alaikäisestä lapsesta myönnettävä nykyisin 1 500 markan vähennys 2 000 markaksi.

Tulo- ja omaisuusverolain 39 §:ään sisältyvät nykyisin säännökset siitä, millä tavalla obligaatioiden ja muiden arvopaperien verotusarvo on vahvistettava. Näiden säännösten mukaan valtiovarainministeriö on valmistanut ensin ehdotuksen kotimaisten obligaatioiden ja sellaisten osakeyhtiöiden, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiötä, osakkeiden, joiden osakepääoma verovuotta edeltäneen kalenterivuoden päättyessä on ollut vähintään 50 000 markkaa, niin myös osakkeiden ja muiden arvopapereiden, joihin nähden valtiovarainministeriö on katsonut sen tarpeelliseksi, verotusarvoksi ennen verovuoden lokakuun loppua, minkä jälkeen se, jonka etua asia on saattanut koskea, sekä myös arvopaperin antaja ovat voineet seuraavan marraskuun aikana tehdä valtiovarainministeriölle ehdotusta vastaan muistutuksen. Valtiovarainministeriön on seuraavan joulukuun loppuun mennessä ollut toimitettava verotusarvojen lopullinen vahvistaminen. Arvopaperin arvoa ei ole saatu vahvistaa sille edellä mainittuun ehdotukseen otettua arvo suuremmaksi, ellei siihen ole antanut aihetta ehdotusta valmisteltaessa sattunut olennainen erehdys tai olosuhteiden muutos tahi muu niihin verrattava syy. Arvopaperipörssissä noteerattavien osakkeiden ja obligaatioiden arvo on vahvistettu puheena olevaa ehdotusta tekemättä. Valtiovarainministeriön arvopaperin arvon vahvistamista koskevaan päätökseen ei ole saatu hakea muutosta. Muutosta on voitu kuitenkin hakea siinä tapauksessa, että arvopaperin arvo on vahvistettu edellä mainittuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi. Milloin verolautakunta on määrännyt arvopaperin arvon, on

siihen saatu hakea muutosta verotuslaissa säädetyssä järjestyksessä.

Lakiesityksessä, jossa on säilytetty aikaisempi periaate siitä, että arvopapereiden arvon määrää joko valtiovarainministeriö tai verolautakunta, on arvopapereiden arvostusta ja menettelyä koskevat erityissäännökset keskitetty 39 §:ään. Tämän pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettaviksi nykyisin 35 §:n 1 kohtaan sisältyvät säännökset valtiovarainministeriön toimivallasta vahvistaa eräiden arvopapereiden verotusarvo. Pykälän uuteen viimeiseen momenttiin ehdotetaan sisällytettäviksi säännökset niistä arvopapereista, joiden verotusarvon vahvistaa verolautakunta. Tällaisiksi arvopapereiksi todetaan nimenomaan asunto-osakeyhtiöiden osakkeet ja sellaiset muut arvopaperit, joiden arvoa valtiovarainministeriö ei ole vahvistanut, sekä asunto- ja muiden osuuskuntien osuudet.

Vahvistaessaan arvopaperin verotusarvon sekä valtiovarainministeriön että verolautakunnan on noudatettava 34 §:ään sisältyvää käyvän arvon periaatetta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että valtiovarainministeriö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joiden mukaan verolautakunnan on vahvistettava edellä mainittujen osakkeiden, muiden arvopapereiden sekä osuuksien arvo. Vastaavaa säännöstä ei aikaisemmin ole sisältynyt tulo- ja omaisuusverolakiin, joskin valtiovarainministeriö on antanut verolautakuntia sitomattomia sanotunlaisia ohjeita. Näiden ohjeiden mukaan, joissa omaksuttuja periaatteita valtiovarainministeriökin on soveltanut muiden kuin pörssissä noteerattujen osakkeiden osalta verotusarvoja itse vahvistaessaan, osakeyhtiöiden, ei kuitenkaan asunto-osakeyhtiöiden, osakkeiden verotusarvo on määrätty tuottoarvon ja matemaattisen arvon perusteella. Asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien osakkeiden ja osuuksien arvon määräämisessä on annettujen ohjeiden mukaan perusteena ollut yhteisön omistaman rakennuksen teknillinen arvo vähennettynä veloilla. Osakkeiden tai osuuksien arvoksi on katsottu niiden perusteella hallittujen huoneistojen pinta-alaa kohden laskettu arvo, joka on saatu jakamalla edellä mainitulla tavalla laskettu omaisuuden nettoarvo huoneistojen yhteenlaskettua pinta-alaa vastaavalla neliömetrimäärällä ja kertomalla neliömetrin arvo huoneiston pinta-alaa neliömetreissä osoittavalla luvulla.

Antaessaan lakiesitykseen sisältyvän valtuutuksen nojalla määräyksiä arvopapereiden ja osuuksien arvon määräämistä varten valtiovarainministeriön on siis otettava huomioon arvostuksen pääsääntö, mikä vastaisuudessa on erittäin tärkeää siitäkin syystä, että osakeyhtiöiden ja eräiden yhteisöjen kaksinkertaisen verotuksen poistamisen vuoksi määrättäisiin omaisuusvero vain osakkaille tai jäsenille heidän yhteisössä omistamiensa osuuksien arvon perusteella. Arvostusta koskeva pääsääntö edellyttää yleensä, että kun osakkeen arvon määrityksessä turvaudutaan yhteisön omaisuuden arvoon, on tämä omaisuus arvostettava käypään arvoon. Pääsäännön mukaiseen arvostukseen asunto-osakkeiden ja -osuuksien osalta tietää kuitenkin huomattavaa lievennystä 35 a §:n säännös.

Lakiesityksen mukaan kuuluisi arvopapereiden verotusarvojen vahvistaminen valtiovarainministeriölle samoissa tapauksissa kuin nykyisinkin. Valtiovarainministeriö valmistaisi ehdotuksen arvopapereiden verotusarvoksi ennen verovuoden lokakuun loppua, minkä jälkeen se, jonka etua asia saattaa koskea sekä myös arvopaperin antaja voisivat seuraavan marraskuun aikana tehdä ministeriölle ehdotusta vastaan muistutuksensa. Valtiovarainministeriön olisi seuraavan joulukuun loppuun mennessä toimitettava verotusarvojen lopullinen vahvistaminen ja julkaistava niistä luettelo, niin että se olisi verovelvollisten saatavana viimeistään tammikuun 15 päivänä. Arvopaperin arvoa ei saataisi yleensä vahvistaa ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi. Arvopaperipörssissä noteerattavien osakkeiden ja obligaatioiden arvo vahvistettaisiin nykyisellä tavalla ehdotusta tekemättä. Muutoksenhakua koskevat säännökset ehdotetaan pysytettäviksi ennallaan.

Tulo- ja omaisuusverolaissa omaksutun periaatteen mukaan pannaan omaisuusvero omaisuuden omistajan maksettavaksi. Eräissä tapauksissa omaisuuden haltijalla tai tuoton saajalla saattaa olla, vaikkei hän omistakaan omaisuutta, sellainen hallintaoikeus siihen ja siitä saatavaan tuloon, että häntä voidaan verotuksessa pitää omistajan veroisena. Tämän vuoksi on lakiin otettu säännökset siitä, että omaisuuden haltijaa tai tuoton saajaa käsitellään tietyissä tapauksissa omaisuusverotuksessa niin kuin hän olisi omaisuuden omistaja. Tulo- ja omaisuusverolain 40 §, johon edellä tarkoitetut säännökset sisältyvät, ehdotetaan

pysytettäväksi muuten muuttumattomana paitsi, että tarpeeton säännös sääntöperinnön haltijasta poistettaisiin. Tähän lainkohtaan ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä muodollista laatua olevia muutoksia.

Luonnollisten henkilöiden sekä avoimien, kommandiitti- ja laivanisännistöyhtiöiden ja niihin verrattavien yhtymien samoin kuin kuolinpesien omaisuusvero määrätään tulo- ja omaisuusverolain 49 §:ään sisältyvän progreessiivisen asteikon mukaan. Vuodesta 1948 alkaen on asteikosta säädetty vuosittain annetuilla väliaikaislaeilla. Vuosilta 1961—1966 toimitettavissa verotuksissa on sovellettava omaisuusveroasteikko ollut sama. Alin verotettava omaisuus on tässä asteikossa 12 500 markkaa.

Vuoden 1963 tulo- ja omaisuustilaston mukaan on omaisuudesta verotettujen luonnollisten henkilöiden lukumäärän, verotetun omaisuuden ja omaisuusveron prosenttinen jakaantuminen omaisuusluokkien mukaan seuraava:

Omaisuusluokka (verotettu omaisuus) mk	Lukumäärä %	Verotettu omaisuus %	Omaisuusvero %
12 000— 19 999	37.3	13.8	2.7
20 000— 29 999	27.1	15.4	6.3
30 000— 39 999	13.5	10.9	6.6
40 000— 59 999	11.2	12.6	10.4
60 000— 79 999	4.4	7.2	7.6
80 000— 99 999	2.1	4.4	5.7
100 000—149 999	2.2	6.3	9.9
150 000—199 999	0.8	3.1	5.7
200 000—499 999	1.1	7.4	17.7
500 000—	0.3	18.9	27.4
Yhteensä	100.0	100.0	100.0

Asetelmasta käy selville, että omaisuudesta verotettujen lukumäärä oli suurin alimmassa omaisuusluokassa (12 000 mk—19 999 mk). Omaisuusluokkiin 12 000 mk—59 999 mk kuului kaikista omaisuudesta verotetuista luonnollisista henkilöistä 89.1 prosenttia, joille maksuunpannun omaisuusveron määrä oli 26 prosenttia kaikkien edellä tarkoitettujen verovelvollisten omaisuusverosta. Asetelmasta voidaan päätellä, että nykyiseen asteikkoon sisältyvän alimman verotettavan omaisuuden melko huomattavakaan korottaminen ei merkittävästi pienentäisi omaisuusveron tuottoa. Edellä olevan perusteella ja ottaen huomioon sen, että rahan arvon alenemisen vuoksi nykyinen omaisuusveroasteikko ilman vuodelta 1967 toimitettavaa verotusta varten tapahtunutta korotustakin on muodostunut liian ankaraksi, hallitus ehdottaa otettavaksi käytäntöön rakenteeltaan uudistetun omaisuusveroasteikon. Asteikon mukainen alin verotettava omaisuus olisi 25 000 markkaa ja omaisuuden alarajoja, joiden kohdalla marginaaliveron promilleluku muuttuu, olisi nykyisen kymmenen asemesta vain neljä. Marginaalivero alarajan ylittävästä omaisuuden osasta olisi 25 000 markan kohdalla 5 promillea nousten asteittain 20 promilleksi. Omaisuuden alarajojen kohdalla veron vakioerät olisivat 10, 135, 635 ja 6 635 markkaa.

Asteikossa toteutetut muutokset merkitsisivät veron tuoton alenemista vuodelta 1966 toimitettavassa omaisuusverotuksessa sovellettavan asteikon mukaiseen tuottoon verrattuna. Arvion mukaan veron tuotto alenisi noin 24 prosentilla. Vuodelta 1967 sovellettavaan asteikkoon nähden tuotto alenisi noin 39.4 prosentilla. Edellä olevissa luvuissa ei ole otettu huomioon omaisuusverotusta koskeviin aineellisiin säännöksiin tehtäviksi ehdotettujen muutosten vaikutusta. Ilman koeverotuksen toimittamista ei näiden muutosten vaikutuksesta ole saatavana tarkkoja tietoja. Omaisuusveron tuottoa lisää kuitenkin toisaalta hintatason kohoamisen johdosta tapahtuva verotettavan omaisuuden näennäinen kasvu. Veron tuottoa lisää merkittävästi myös veroasteikon progressiivisuus, minkä seurauksena samasta omaisuudesta joudutaan hintatason kohotessa maksamaan entistä korkeampi vero. Maatilatalouden osalta edellä selostettu yhteenvetokin osoittaa vain muutosten vaikutusten suunnan. Ilmeistä on, että yhteisverotettaville puolisoille tulo- ja omaisuusverolain 38 §:n mukaan myönnettävän vähennyksen korottaminen 5 000 markkaan yhdessä verotettavan omaisuuden alarajan korottamisen kanssa merkitsevät huomattavaa omaisuudesta aikaisemmin verotettujen luonnollisten henkilöiden lukumäärän vähenemistä. Omaisuusveron tuottoon ei muutoksella kuitenkaan olisi suurempaa vaikutusta.

Edellä tarkoitettu omaisuusveroasteikko ehdotetaan säädettäväksi pysyväksi. Valtiontalouden nykyisen tilan huomioon ottaen hallitus kuitenkin katsoo, että omaisuusveroa olisi kannettava kolmen vuoden ylimenokauden aikana, vuosina 1968—1970, mainitun asteikon perusteella korotettuna siten, että vuo-

delta 1968 toimitettavassa verotuksessa korotus olisi 60 prosenttia, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosenttia sekä vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosenttia.

Osakeyhtiön ja sen osakkaan, samoin kuin eräiden muiden yhteisöjen ja niiden jäsenten, verotus on meillä tulon ja omaisuuden osalta kaksinkertainen. Omaisuusverotuksessa katsotaan osakeyhtiön verotettaviksi varoiksi sen netto-omaisuus ja osakasta verotetaan hänen yhtiössä omistamansa osuuden arvosta. Tuloverotuksessa on kaksinkertaisuuden periaate toteutettu useimmissa maissa joskin sitä on viime aikoina useissa maissa tuntuvasti lievennetty. Sitä vastoin omaisuusverotus on kaksinkertaista, niin kuin edellä todettiin, Euroopassa Suomen lisäksi vain Itävallassa, Länsi-Saksassa, Luxemburgissa ja Norjassa.

Kaksinkertaista verotusta voidaan puoltaa erityisesti sillä, että tämän verotusmuodon avulla saadaan osakeyhtiöissä ja muissa niihin verrattavissa yhteisöissä muodostuneesta tulosta ja omaisuudesta perityksi veroina suurempi osuus, kuin olisi mahdollista sovellettaessa niihin samanlaista verotusta kuin muunlaisiin yhteisöihin ja yksityisiin. Kaksinkertaista verotusta vastaan voidaan kuitenkin esittää sekä oikeudenmukaisuus- että tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia. Epäoikeudenmukaisena voidaan kaksinkertaista verotusta pitää sen takia, että se aiheuttaa epätasaisuutta verorasituksen jakautumisessa sen lopulliseksi kohteeksi joutuneiden henkilöiden kesken. Epätarkoituksenmukaisena voidaan kaksinkertaista verotusta pitää sen takia, että se rajoittaa yritysten rahoittamista osakeantien avulla, mistä taas on seurauksena eräitä pahoja vinoutumisia.

Jo nykyisin on meillä toteutettu eräitä kaksinkertaisen verotuksen lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä. Vuodelta 1956 lähtien on osakkaan sallittu vähentää valtionverotuksessa maksuunpannusta verostaan 15 prosenttia saamansa osingon määrästä. Tulo- ja omaisuusverolakiin on alunperin sisältynyt säännös ketjuverotuksen estämiseksi tuloverotuksen alalla. Kaksinkertaista verotusta on yhteisöjen osalta lievennetty meillä myös siten, että tulovero on säädetty, tosin väliaikaisesti, pienemmäksi osinkoina jaetusta voiton osasta kuin yhtiön muusta verotettavasta tulosta. Tavallisten osakeyhtiöiden ja yhteisöjen osalta omaisuusverotus on kuitenkin säilytetty kaksinkertaisena ja jos osakeyhtiön osakkaana on toinen osakeyhtiö, omaisuusverotus on kolmin- tai useampikertaista. Tosin teollisuuden harjoittamista varten perustettu kotimainen osakeyhtiö tai osuuskunta ovat kolmelta ensimmäiseltä verovuodelta perustamisesta lukien omaisuusverosta vapaita, mikäli niitä ei ole perustettu ennestään olevan teollisuuslaitoksen toiminnan jatkamista varten. Asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien osalta kaksinkertaista omaisuusverotusta on lievennetty tulo- ja omaisuusverolakiin väliaikaisesti lisätyn 50 b §:n säännöksellä.

Omaisuusverotuksen kaksinkertaisuuden poistamista koskevia vaatimuksia on meillä, niin kuin edellä on todettu, perusteltu nimenomaan sillä, että kansainvälisen kilpailun kiristyessä meillä on yritystemme kilpailukykyä voitava lisätä. Kun useimpien maiden verolainsäädäntö ei tunne yhtiöiden omaisuusveroa, on juuri tässä nähty eräs haitta kilpailukyvyllemme.

Osakeyhtiöiden ja niihin verrattavien yhteisöjen omaisuusverokanta on usean vuoden ajan ollut 1 prosentti. Tämän verokannan muodostama omaisuusverorasitus käy havainnollisesti ilmi, kun sitä tarkastellaan tuloverokannaksi muunnettuna. Vuoden 1963 tulo- ja omaisuustilaston mukaan laskien sanotun suuruinen omaisuusverokanta vastaisi tuloverokannaksi muutettuna keskimäärin 9 prosenttiyksikköä. Mitä suurempi verotettava omaisuus yhteisöllä on, sitä suurempi olisi tietenkin se tuloverokannan korotus, joka korvaisi omaisuusveron. Tämän korotuksen tulisi olla teollisuudessa toimivilla osakeyhtiöillä 9 (paperi- ja puunjalostusteollisuus 13,7, vesijohtolaitokset sekä voimansiirtoteollisuus 6,5, rakennustoiminta 3,6 ja muu teollisuus 8), kaupan alalla toimivilla osakeyhtiöillä 9,3, liikenteen alalla toimivilla osakeyhtiöillä 19,5 sekä palveluelinkeinoissa toimivilla osakeyhtiöillä 6 prosenttiyksikköä. Näissä laskelmissa ei ole otettu huomioon tulo- ja omaisuusverolain 43 §:n säännöstä, jolla pienten yhteisöjen omaisuusverotusta on lievennetty.

Hallitus on todennut ne syyt, joilla kaksinkertaisen omaisuusverotuksen poistamista voidaan puoltaa, vastasyitä painavammiksi. Kun muissa maissa pyritään parantamaan asianomaisen maan yritysten kansainvälisiä kilpailuedellytyksiä mm. veropoliittisin toimenpitein, on meilläkin, jos yritystemme kilpailukykyä tahdotaan edistää, meneteltävä

samalla tavalla. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa, että omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta katsottaisiin vapaaksi kotimainen osakeyhtiö, osuuskunta ja muu yhteisö, jonka osakkaan tai jäsenen veronalaisia varoja ovat hänen osuutensa yhteisössä. Säännös olisi sijoitettava tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 3 kohtaan. Säännöksen sanamuodon mukaan omaisuusveron poistaminen ei koskisi esim. säätiöitä tai laitoksia, joiden osalta kaksinkertaista verotusta ei nykyisinkään ole ollut. Toisaalta on todettava, että kun säännöksen piiriin tulisivat kuulumaan myös asunto-osakeyhtiöt ja asunto-osuuskunnat, tulo- ja omaisuusverolakiin väliaikaisesti lisätyn 50 b §:n säännös kävisi tarpeettomaksi. Myös 10 §:n 2 momentin 3 kohdan teollisuuden harjoittamista varten perustettuja yhteisöjä koskeva säännös olisi tarpeettomana kumottava.

Hallituksen esitys merkitsee vain kaksinkertaisen verotuksen poistamista. Osakeyhtiöiden osakkeenomistajia ja osuuskuntien sekä muiden yhteisöjen jäseniä verotettaisiin edelleenkin heidän osuudestaan yhteisössä. Omaisuusverosta vapautetuille yhteisöille olisi sen vuoksi säädettävä velvollisuus edelleenkin ilmoittaa osakkaiden verotusta varten yhteisöjen varoja ja velkoja koskevat tarpeelliset tiedot. Säännös tästä olisi sijoitettava verotuslain 33 §:n uuteen 3 momenttiin.

Ehdotetun muutoksen johdosta suurin osa yhteisöistä vapautuisi omaisuusverotuksesta. Vuoden 1963 tulo- ja omaisuustilaston mukaan vapautuisi omaisuusverosta 14 608 osakeyhtiötä, joiden omaisuusveron määrä oli 56,08 milj. markkaa, ja 1 253 osuuskuntaa, joiden omaisuusveromäärä oli 4,7 milj. markkaa. Vuoden 1968 tasoon muutettuna valtion verotulon menetys voidaan sanotulta vuodelta arvioida olevan noin 90 milj. markkaa. Valtiontalouden nykyisen tilan huomioon ottaen Hallitus kuitenkin katsoo, että kolmen vuoden ylimenokautena, vuosina 1968, 1969 ja 1970, edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitetuilta yhteisöiltä olisi kannettava tulovero siten korotettuna, että tuloverokantaan lisättäisiin vuodelta 1968 9 prosenttiyksikköä, vuodelta 1969 6 prosenttiyksikköä ja vuodelta 1970 4 prosenttiyksikköä. Tällä tavoin menettellen edellyttäen, että yhteisöjen tuloverokanta on sama kuin vuodelta 1967 toimitettavassa verotuksessa ja että yhteisöjen tuloveron määrä on 600 milj. markkaa, voidaan arvioida saatavan omaisuusverosta luopumisesta aiheutuva vajaus katetuksi vuodelta 1968 kokonaan, vuodelta 1969 noin 72 milj. markalla sekä vuodelta 1970 noin 48 milj. markalla. Edellä olevissa luvuissa on otettu huomioon Oy Alkoholiliike Ab:lle maksuunpantava vero. Tuloverorasituksen sanotunlainen väliaikainen lisääminen olisi yritystemme kilpailukykyä koskevilta vaikutuksiltaan ilmeisesti neutraalimpi kuin nykyisen suuruisen omaisuusveron vaikutus.

Niitä tulo- ja omaisuusverolain 50 §:ssä tarkoitettuja yhteisöjä varten, joita edelleen verotettaisiin omaisuudestaan, olisi mainittuun pykälään sisältyvä säännös omaisuusverokannasta säilytettävä. Omaisuusverokanta, joka jo useamman vuoden ajan on ollut, tosin väliaikaislaeilla vahvistettuna, 1 prosentti, ehdotetaan säädettäväksi pysyvästi sanotun suuruiseksi. Samalla yhteisöjen omaisuusverokantaa koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi viittauksella omaisuusverosta vapaisiin yhteisöihin, jota koskeva viittaus lisättäisiin myös 43 §:ään. Samalla ehdotetaan 50 §:n rakennetta muutettavaksi siten, että yhteisöjen tuloverokantaa koskeva säännös, jota ei tässä yhteydessä ehdoteta muutettavaksi, sisältyisi mainitun pykälän 1 momenttiin ja omaisuusverokantaa koskeva säännös sen 2 momenttiin.

Tulo- ja omaisuusverolakiin lisättiin väliaikaisesti vuodelta 1967 toimitettavaa verotusta varten 50 c §, jolla luonnollisten henkilöiden tulosta ja omaisuudesta menevä valtionvero rajoitetaan 70 prosentiksi tällaisen verovelvollisen verotettavasta tulosta kuitenkin niin, että verovelvolliselle on aina maksuunpantava omaisuusvero. Mainittua säännöstä koskevan lakiesityksen perusteluihin yhtyen hallitus ehdottaa, että 50 c § lisättäisiin tulo- ja omaisuusverolakiin pysyvästi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 41 § ja muutetaan lain 10 §:n 2 momentin 3 kohta, 4 luvun otsikko, 31 §, 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 annetulla lailla (27/58), 33 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 ja 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetuilla laeilla (27/58 ja 340/61), 34 §, 35 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 6 päivänä kesäkuuta 1957 annetulla lailla (214/57), 36 §, 37 §, 38 §, 39 §, 40 §, 43 §:n 1 momentti, 49 § ja 50 §, sellaisena kuin se on viimeksi pysyvästi muutettuna 20 päivänä joulukuuta 1946 annetulla lailla (874/46), sekä lisätään lakiin uudet 34 a §, 34 b §, 34 c §, 34 d §, 35 a § sekä 50 c § seuraavasti:

2 luku.

Verovelvollisuus.

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

3) kotimainen osakeyhtiö, osuuskunta ja muu yhteisö, jonka osakkaan tai jäsenen veronalaisia varoja ovat hänen osuutensa yhteisössä.

4 luku.

Veronalaiset varat.

31 §.

Veronalaisiksi varoiksi katsotaan verovelvollisella verovuoden päättyessä oleva rahanarvoinen omaisuus jäljempänä säädetyin poikkeuksin.

32 §.

Veronalaisia varoja ovat muun ohessa:

1) rajattoman ajan voimassa oleva taikka elin- tai määräaikainen hallinta- tai nautintaoikeus kiinteistöön, metsänhakkuuoikeus ja muu oikeus käyttää hyväksi toisen kiinteistöä;

2) oikeus elinkorkoon ja eläkkeeseen sekä oikeus kiinteistön tuottoon ja muuhun sellaiseen etuuteen, jos oikeus on tarkoitettu olemaan voimassa oikeutetun elinajan tai määräajan, josta verovuoden päättyessä on jäljellä vähintään viisi vuotta, siltä osin kuin oikeuden vuosituotto ylittää 500 markkaa; sekä

3) erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin.

33 §.

Veronalaisia varoja eivät ole:

1) yksinomaan verovelvollisen ja hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu koti- ja muu irtaimisto, kuitenkin niin, että autot, moottoripyörät ja -veneet, purjeveneet sekä muut niihin verrattavat esineet samoin kuin tavanomaista suuremman arvoiset taide- ja koruesinemäärät ovat veronalaisia varoja;

2) vuokra- tai muu siihen rinnastettava oikeus asuntoon;

3) oikeus kansaneläkkeeseen eikä sellainen eläkeoikeus tai oikeus muuhun etuuteen, joka perustuu verovelvollisen tai hänen puolisonsa tahi vanhempansa aikaisempaan virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen tai joka on myönnetty henkilövahingonkorvauksena tahi perustuu tapaturma- tai sairausvakuutukseen;

4) oikeus kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai elinkaudeksi pidätettyyn etuuteen (syytinkiin), sikäli kuin se suoritetaan rahana, luonnontuotteina, muuna tavarana tai palveluksena;

5) oikeus avustukseen, minkä asumuseron saanut tai välien rikkoutumisen vuoksi jatkuvasti erillään asuva taikka avioerossa elävä puoliso saa velvoitteen nojalla määräajoin toiselta puolisolta;

6) oikeus lapsilisään, perhelisään, huoltoapuun tai muuhun lain nojalla myönnettyyn avustukseen;

7) lykkäävän ehdon täyttyessä voimaan tuleva oikeus ja sellainen oikeus, jota verovelvollinen voi vasta tuonnempana käyttää hyväkseen, niihin luettuna myös oikeus omaisuuteen, josta toinen toistaiseksi saa tuoton;

8) osuus avoimessa, kommandiitti- ja laivanisännistöyhtiössä;

9) yksityisen rautatien yleisen liikenteen tarpeeseen käyttämä omaisuus;

10) uittoyhdistyksen uittoväylään kuuluvat kiinteät laitteet ja johtopuomit sekä uittosäännöissä määrätyt muut rakenteet ja laitteet; eivätkä

11) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet hevosia lukuun ottamatta ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet.

34 §.

Varoihin kuuluva omaisuus arvostetaan, mikäli ei jäljempänä toisin säädetä, siihen käypään arvoon, mikä sillä oli verovuoden päättyessä omistajan hallussa ja sillä paikalla, missä se oli.

Käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa.

34 a §.

Vaihto-, sijoitus- sekä käyttöomaisuuden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää, kuitenkin niin, että maatilan, muun kiinteistön sekä rakennuksen ja rakennelman arvo määrätään 34 b ja 34 c §:ssä säädetyllä tavalla ja nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen arvo ottamatta huomioon veronhuojennuslainsäädännön perusteella tehtyjä arvonvähennyksiä.

34 b §.

Maatalousmaan arvoksi katsotaan sen keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 7. Maatalousmaaksi luetaan pelto, luonnonniitty ja -laidun, puutarha sekä muut maatalouden käytössä olevat tilukset kasvustoineen. Maatalousmaan keskimääräinen vuotuinen hehtaarituotto määrätään jakamalla maatalouden keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohti luvulla 3. Valtiovarainministeriö vahvistaa huomioon ottaen maatalouden erilaisen kannattavuuden eri osissa maata vuosittain sen keskimääräisen puhtaan tuoton hehtaaria kohti, jonka samanlaatuisten viljelmien kunnassa arvioidaan verovuonna ja kahtena sitä edeltäneenä kalenterivuotena antaneen, sekä määrää, miten eri tilus'lajit, maaperän luontainen laatu ja tuottokyky sekä tilusten asema ja niillä suoritetut tuoton edellytyksiä lisäävät toimenpiteet on maatalousmaan arvoa määrättäessä otettava huomioon.

Metsän arvoksi katsotaan sen tuloverotuksessa vahvistettu puhdas tuotto tai, milloin metsän tuloverotus perustuu puun myynnistä ja käytöstä saatuihin todellisiin tuloihin, valtiovarainministeriön kutakin kuntaa varten vahvistama keskimääräinen vuotuinen puhdas tuotto hehtaaria kohti kerrottuna luvulla 10. Jos maatilan metsän puuston arvo olennaisesti poikkeaa samassa kunnassa olevien samanlaatuisten metsämaiden puustojen keskimääräisestä arvosta, on metsän edellä mainituin tavoin laskettua arvoa harkinnan mukaan korotettava tai alennettava. Metsäksi luetaan maapohja ja puusto.

Rakennuspaikan sekä maatilaan kuuluvan muun maan kuin maatalous- ja metsämaan arvoksi katsotaan sen käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

Maatilaan kuuluvan kosken tai koskiosuuden, kiven- ja soranottopaikan ja muun sellaisen etuuden käypä arvo sekä sellaisen rakennusmaa-alueen, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava taikka josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin, lisäarvo lisätään, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, tilan arvoon.

Maatalousrakennuksen ja maatilalla olevan rakennelman arvoksi katsotaan tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta olevan rakennuksen ja rakennelman hankintamenon osa.

Maatilalla olevan asuinrakennuksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, sen jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 2.5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 2 prosentin vuotuisella ikäalennuksella. Jos rakennus on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia taikka huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen arvoksi katsotaan kuitenkin vähin-

tään 10 prosenttia rakennuksen jälleenhankinta-arvosta.

Maataloudessa käytettävien koneiden, kaluston ja laitteiden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää.

Kotieläinten, mikäli ne eivät ole omaisuusverosta vapaat, arvoksi katsotaan niiden käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

34 c §.

Muun kiinteistön kuin maatilan arvo määrätään erikseen maapohjan ja rakennusten osalta.

Maapohjan arvoksi katsotaan käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

Rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen ja rakennelman jälleenhankinta-arvo vähennettynä seuraavilla vuotuisilla ikäalennuksilla:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen	2.5 %
kivinen	2 %

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous-, voima-asema ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen	5 %
kivinen	4 %

3) varasto- ja muu rakennelma 10 %.

Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta.

34 d §.

Milloin maatilan tai muun kiinteistön tässä luvussa tarkoitettujen eri osien ja etuuksien arvojen yhteismäärä on kiinteistön todennäköistä luovutushintaa suurempi, katsotaan todennäköinen luovutushinta kiinteistön arvoksi.

35 §.

Ulkomaan raha ja ulkomaan rahan määräiset arvopaperit ja saamiset arvostetaan verovuoden viimeisen päivän virallisen ostokurssin sekä velat sanotun ajankohdan virallisen myyntikurssin mukaan. Jos saaminen tai velka on suoritettava vaihtoehtoisesti Suomen tai ulkomaan rahalla, on, milloin valintaoikeus on velkojalla, arvo määrättävä sen raha-arvon perusteella, jonka mukaisesti saamisen tai velan arvo on suurempi, sekä milloin valintaoikeus on velallisella, sen raha-arvon perusteella, jonka mukaan sanottu arvo on pienempi.

Koroton saaminen, joka ei ole verovuoden päättyessä erääntynyt, arvostetaan siihen arvoon, mikä sillä, laskettuna 8 prosentin korkokannan mukaan ja ottaen lukuun vain täydet vuodet, oli verovuoden päättyessä. Muun saamisen arvo katsotaan sen nimellismäärän mukaiseksi. Epävarma tai suuruudeltaan epämääräinen saaminen arvostetaan todennäköiseen arvoonsa.

Rajattoman ajan voimassa oleva nautintaoikeus ja oikeus tuottoon tai muuhun etuuteen arvostetaan vuositulon 12,5 kertaista määrää vastaavaksi.

Elinkautisen nautintaoikeuden, eläkkeen ja muun elinkautisen etuuden arvo lasketaan, jos siihen oikeutettu henkilö on iältään:

alle 44 vuoden,	vuositulon	12-kert.	määrään
44—52-vuotias,	„	11- „	„
53—58- „	„	10- „	„
59—63- „	„	9- „	„
64—68- „	„	8- „	„
69—72- „	„	7- „	„
73—76- „	„	6- „	„
77—81- „	„	5- „	„
82—86- „	„	4- „	„
87—91- „	„	3- „	„
92-vuotias tai vanhempi,	„	2- „	„

Määrävuosiksi jollekulle tuleva etuus arvostetaan siihen pääoma-arvoon, mikä sillä laskettuna etuuden voimassaoloajasta jäl-

jellä olevain täysin vuosien luvun ja 8 prosentin korkokannan mukaan on verovuoden päättyessä.

35 a §.

Milloin verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä osakkeen ja osuuden tämän luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 150 000 markkaa, 40 prosentilla.

Milloin verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen omana asuntona käytetyn osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 150 000 markkaa, 1 momentissa säädetyllä tavalla.

36 §.

Veronalaisista varoista vähennetään verovelvollisen velat.

Velkoja ovat muun ohessa:

1) vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksurahasto sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknillisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu; ja

2) velvoite, jonka nojalla verovelvollisen tulee vastikkeetta tai kerta kaikkiaan annetusta vastikkeesta toimittaa toiselle rahanarvoinen suoritus tai antaa toisen jossakin suhteessa käyttää hyväkseen kiinteää omaisuuttaan, jos velvoitetta vastaava oikeus on veronalainen taikka eläkeoikeus tai oikeus 33 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun etuuteen.

Velkana ei pidetä omaa pääomaa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen velkojen arvo määrätään vastaavan oikeuden arvostusperusteen mukaan.

37 §.

Henkilö, joka verovuoden päättyessä ei asunut Suomessa sekä ulkomainen valtio, yhteisö, laitos ja säätiö saa vähentää ainoastaan sen velan ja velvoitteen, joka kohdistuu täällä verovuoden päättyessä olleeseen omaisuuteen.

Milloin valtakunnassa liikettä harjoittava verovelvollinen on välittömästi tai välillisesti riippuvainen henkilöstä, joka ei asu Suomessa, tai ulkomaisesta yrityksestä, joka taloudellisesti osallistuu hänen yritykseensä tai jolla on vaikutusvaltaa sen johtoon taikka johon yritykseen verovelvollinen taloudellisesti osallistuu tai jonka yrityksen johtoon hän voi vaikuttaa, verovelvollisen varoista ei saa vähentää sitä osaa velasta, jota on pidettävä pääomansijoituksena täällä olevaan liikkeeseen.

38 §.

Suomessa asuvien puolisoiden yhteenlasketuista varoista, milloin heitä 11 §:n 1 momentin mukaan ei ole verotettava eri verovelvollisina, vähennetään 5 000 markkaa.

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan, varoista vähennetään jokaisesta sellaisesta lapsesta 2 000 markkaa.

39 §.

Valtiovarainministeriö vahvistaa verotusarvon kotimaisille obligaatioille sekä sellaisten osakeyhtiöiden, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiöitä, osakkeille, joiden osakepääoma verovuotta edeltäneen kalenterivuoden päättyessä on ollut vähintään 50 000 markkaa, niin myös osakkeille ja muille arvopapereille, joiden osalta valtiovarainministeriö katsoo sen tarpeelliseksi.

Valtiovarainministeriö valmistaa ehdotuksen 1 momentissa tarkoitettujen arvopapereiden verotusarvoksi ennen verovuoden lokakuun loppua, minkä jälkeen se, jonka etua asia saattaa koskea, sekä myös arvopaperin antaja voivat seuraavan marraskuun aikana tehdä valtiovarainministeriölle ehdotusta vastaan muistutuksensa. Valtiovarainministeriön on seuraavan joulukuun loppuun mennessä toimitettava verotusarvojen lopullinen vahvistaminen ja julkaistava niistä luettelo, niin että se on verovelvollisten saatavana viimeistään tammikuun 15 päivänä.

Arvopaperin verotusarvoa ei saa vahvistaa sille 2 momentissa mainittuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi, ellei siihen anna aihetta ehdotusta valmistettaessa sattunut

olennainen erehdys tai olosuhteiden muuttuminen tahi muu niihin verrattava syy. Arvopaperipörssissä noteerattavien osakkeiden ja obligaatioiden arvo vahvistetaan edellä mainittua ehdotusta tekemättä.

Valtiovarainministeriön arvopaperin verotusarvon vahvistamista koskevasta päätöksestä ei saa hakea muutosta, ellei arvoa ole vahvistettu sille 2 momentissa tarkoitettuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi.

Valtiovarainministeriö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joiden mukaan verolautakunta vahvistaa asunto-osake-yhtiöiden osakkeiden, asunto- ja muiden osuuskuntien osuuksien sekä muiden arvopapereiden, joiden arvoa valtiovarainministeriö ei ole vahvistanut, käyvän arvon. Milloin verolautakunta on määrännyt arvopapereiden tai osuuksien arvon, voidaan verotukseen tältä osalta hakea muutosta siinä järjestyksessä, kuin verotuslaissa säädetään.

40 §.

Omistajan veroiseksi katsotaan:

1) kiinteän omaisuuden haltija, jolla on omaisuuteen pysyvä hallintaoikeus;

2) ehdollisen tontin haltija; sekä

3) eloonjäänyt puoliso, jolla keskinäisen testamentin nojalla tai muutoin on oikeus saada elinajakseen tuotto sellaisesta omaisuudesta, minkä omistusoikeus on määrätty hänen rintaperilliselleen.

5 luku.

Tuloa ja omaisuutta koskevat yhteiset säännökset.

43 §.

Jos edellä tässä laissa säädettyjen vähennysten jälkeen kotimaisen osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen, laitoksen, säätiön tai muun yhteisön tulo on alle 10 000 markan tai omaisuus alle 40 000 markan, luetaan edellisessä tapauksessa verotettavaksi tuloksi ainoastaan yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön tulosta, kuin siihen sisältyy 100 markan määriä, ja jälkimmäisessä tapauksessa, mikäli yhteisö ei ole omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, verotettavaksi omaisuudeksi yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön omaisuudesta, kuin siihen sisältyy 400 markan määriä.

---

6 luku.

Veron määrä.

49 §.

Veroa omaisuuden perusteella suoritetaan, mikäli 50 §:ssä ei toisin säädetä, seuraavan asteikon mukaan:

Verotettava omaisuus mk	Veron vakioerä omaisuuden alarajan kohdalla mk	Vero-‰ alarajan yli menevästä omaisuuden osasta
25 000— 50 000	10	5
50 000—100 000	135	10
100 000—500 000	635	15
500 000 tai enemmän	6 635	20

50 §.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt ynnä muut yhteisöt, lukuun ottamatta 46 §:n 2 momentissa mainittuja yhtiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa tulon perusteella kolmekymmentäkaksi sadalta.

Omaisuuden perusteella suorittavat 1 momentissa tarkoitetut yhteisöt, mikäli ne eivät ole omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaat, veroa yhden prosentin.

50 c §.

Milloin verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön sekä 46 §:ssä tarkoitetun kotimaisen yhteisön ja kuolinpesän verovuoden tulosta 48 §:n mukaan ja omaisuudesta 49 §:n mukaan menevän valtionveron määrä on 50 a §:ssä tarkoitetun vähennyksen jälkeen suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta, verovelvollisen maksettavaksi älköön pantako sanotun määrän yli menevää valtionveron osaa, kuitenkin niin, että verovelvollisen maksettavaksi on aina pantava 49 §:ssä säädetty omaisuusvero.

Yhteisverotettavien puolisoiden verotuksessa määräytyy 1 momentissa tarkoitettu veron maksuunpanematta jättäminen puolisoiden yhteenlaskettujen verojen ja heidän yhteenlaskettujen tulojensa perusteella.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1968 toimitettavassa verotuk-

sessa kuitenkin siten, että 49 §:n mukaista verokantaa on korotettava vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 60 prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla. Niin ikään on lain 50 §:n 1 momentin mukaista verokantaa korotettava 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen osalta vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 9 prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 6 prosenttiyksiköllä ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 4 prosenttiyksiköllä.

Laki

verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun veroluslain (482/58) 33 §:ään näin kuuluva uusi 3 momentti:

33 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee siitä huolimatta, että se on omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, antaa verotusta varten kehoituksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitetut tiedot.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Mauno Koivisto.*

Verolakivaliokunnan mietintö No 2 hallituksen esityksen johdosta laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta.

Eduskunta on 17 päivänä viimeksi kulunutta lokakuuta lähettänyt verolakivaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 100 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat lakialoitteet:

ed. Haran ym. lakialoitteen n:o 23, joka sisältää ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta;

ed. Eskmanin ym. lakialoitteen n:o 155, joka sisältää ehdotukset laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta;

ed. Rytkösen ym. lakialoitteen n:o 156, joka sisältää ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta;

ed. T. Salon ym. lakialoitteen n:o 157, joka sisältää ehdotukset laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta;

ed. Pesolan ym. lakialoitteen n:o 158, joka sisältää ehdotuksen laiksi tulo -ja omaisuusverolain muuttamisesta; sekä

ed. Asunnan ym. lakialoitteen n:o 159, joka sisältää ehdotukset laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta.

Lakialoitteen n:o 23 eduskunta on siirtänyt valtiovarainvaliokunnasta verolakivaliokuntaan 26 päivänä lokakuuta 1967. Lakialoitteet n:ot 155, 156, 157, 158 ja 159 eduskunta on lähettänyt verolakivaliokuntaan 27 päivänä lokakuuta 1967.

Tässä yhteydessä valiokunta on myös käsitellyt seuraavat toivomusaloitteet:

ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 87 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä tulo- ja omaisuusverolain 34 §:n tulkinnan tarkistamiseksi; ja

ed. Linkolan ym. toivomusaloitteen n:o 88 (1966 vp.), joka tarkoittaa toimenpiteisiin ryhtymistä tulo- ja omaisuusverolain 50 b §:ssä tarkoitettujen rakennusten vapauttamiseksi omaisuusverosta sinä vuonna, jolloin niiden rakentaminen on aloitettu.

Edellä mainitut toivomusaloitteet eduskunta on siirtänyt valtiovarainvaliokunnasta verolakivaliokuntaan 26 päivänä lokakuuta 1967.

Valiokunta on kuullut asiantuntijoina valtiovarainministeri Mauno Koivistoa, professori Olli Ikkalaa, hallitusneuvos Lauri Hervosta, hallitusneuvos Erkki Nuorvalaa ja vanhempaa hallitussihteeriä Lauri Honkavaaraa, valtiovarainministeriöstä, maisteri Bertel Bäcks'iä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, toimitusjohtaja Pentti Cederbergiä, Teollisuuden Harjoittajain Liitosta, taiteilija Mauri Favénia, kirjailija Pentti Holappaa, maisteri E. J. Korpelaa, Maataloustuottajain Keskusliitosta, agronomi E. Kukkoa, Pienviljelijäin Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Walter Kuuselaa, Suomen Pienviljelijäin Liitosta, varatuomari Raimo Lahtista, Pienteollisuuden Keskusliitosta, sihteeri Aarre Mannista, Suomen Ammattijärjestöstä, agronomi Anders Meleniä, Svenska lantbrukssällskapens förbundista, varatuomari Matti Mäenpäätä, Keskuskauppakamarista, toiminnanjohtaja Vilho Mäkelää, Pienviljelijäin Liitosta, varatuomari Heikki J. Niemeä, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta, yliagronomi Oiva Nikulaa, Maatalousseurojen Keskusliitosta, varatuomari Paavo J. Paavolaa, Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitosta, valtiotieteen maisteri Tauno Rantaa, Suomen Työnantajain Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Aarre Santavuorta, Hevosjalostusliittojen Keskusliitosta, säveltäjä Ahti Sonnista, varatuomari Aulis Suutarista, Suomen Teollisuusliitosta, varatuomari Aarno Varheenmaata, Kulutus-

osuuskuntien Keskusliitosta ja professori Matti Ylöstaloa.

Hallituksen esitys, joka pääkohdissaan perustuu omaisuusverokomitean 22 päivänä kesäkuuta 1967 antamaan mietintöön (Komiteanmietintö 1967: B 56), tarkoittaa kokonaisuudistuksen aikaansaamista omaisuusverotuksessa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan esityksen tarkoituksena on poistaa valtiontalouden sallimissa puitteissa ne esteet, jotka omaisuusvero nykyisin asettaa yritystemme kansainvälisen kilpailukyvyn kasvulle, sekä muut nykyisen omaisuusveron epäkohdat. Esityksen sisältämät huomattavimmat uudistusehdotukset kohdistuvat luonnollisten henkilöiden omaisuusveroasteikon rakenteeseen, maatilatalouden omaisuusverotukseen sekä osakeyhtiöiden ja osuuskuntien ns. kaksinkertaisen omaisuusverotuksen poistamiseen.

Veronalaisia varoja koskevaa tulo- ja omaisuusverolain 32 §:n esimerkkiluetteloa ehdotetaan hallituksen esityksessä eräiltä osin muutettavaksi. Säännöksen 3 kohdan mukaan, joka nykyisin säätää varoiksi patentti- ja kustannusoikeuden ynnä kanta-apteekin erioikeuden, veronalaisia varoja olisivat erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin. Henkilökohtaista irtaimistoa ja taide-, kirja- yms. kokoelmia koskevat säännökset, jotka nykyisin sisältyvät tulo- ja omaisuusverolain 33 §:n 1 ja 2 kohtaan, ehdotetaan yhdistettäviksi. Veronalaisia varoja eivät tällöin olisi yksinomaan verovelvollisen ja hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu koti- ja muu irtaimisto, kuitenkin niin, että autot, moottoripyörät ja -veneet, purjeveneet sekä muut niihin verrattavat esineet samoin kuin tavanomaista suuremman arvoiset taide- ja koruesinemäärät olisivat veronalaisia varoja. Maatalouden veronalaisia varoja eivät lakiehdotuksen mukaan olisi verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet hevosia lukuunottamatta ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet.

Ehdotuksen 34 §:ään sisältyvän varojen yleisen arvostussäännön mukaan varoihin kuuluva omaisuus arvostettaisiin siihen käypään arvoon, mikä sillä oli verovuoden päättyessä omistajan hallussa ja sillä paikalla, missä se oli. Käyvällä arvolla tarkoitetaan tällöin omaisuuden todennäköistä luovutushintaa. Arvostusta koskevat erityissäännökset sisältyvät tulo- ja omaisuusverolakiin lisättäviksi ehdotettuihin uusiin 34 a—34 d §:iin, 35 §:ään, sekä uuteen 35 a §:ään.

Uuden 34 a §:n mukaan vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden arvoksi katsottaisiin verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää. Tämä sääntö ei kuitenkaan koskisi vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen kuuluvaa maatilaa, muuta kiinteistöä, rakennusta eikä rakennelmaa, joiden arvostusta koskisivat erityissäännökset.

Maatilataloudessa käytetyn omaisuuden arvostamista koskevat uudet säännökset ovat lakiehdotuksen 34 b §:ssä. Maatalousmaan arvo määrättäisiin huolimatta siitä, että maatalouden tuloverotuksessa siirrytään todellisten tulojen verotukseen, omaisuusverotuksessa sen keskimääräisen vuotuisen puhtaan tuoton perusteella. Maatalousmaan arvoksi katsottaisiin sen keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 7. Maatalouden kokonaistuotosta saataisiin maatalousmaan keskimääräinen vuotuinen hehtaarituotto jakamalla maatalouden keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohti luvulla 3. Metsätaloudesta saatujen tulojen verotuksen säilyessä arvioitavaan keskimääräiseen puhtaaseen tuottoon perustuvana esityksessä ehdotetaan myös metsätalouden omaisuusverotus säilytettäväksi nykyisen kaltaisena, kuitenkin niin, että kertoimen suuruudeksi vahvistettaisiin laissa luku 10. Maatilaan kuuluvan kosken tai koskiosuuden, kiven- ja soranottopaikan ja muun sellaisen etuuden käypä arvo sekä sellaisen rakennusmaa-alueen, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava taikka josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin, lisäarvo lisättäisiin sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, tilan arvoon. Maatalousrakennuksen ja maatilalla olevan rakennelman arvoksi katsottaisiin tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva rakennuksen ja rakennelman hankintamenon osa. Maatilalla olevan asuinrakennuksen arvoksi katsottaisiin sen jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 2.5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 2 prosentin vuotuisella ikäalennuksella.

Muun kiinteistön kuin maatilan arvostamista koskevat uudet säännökset ovat lakiehdotuksen 34 c §:ssä. Asuin-, toimisto- ja muun niihin verrattavan rakennuksen arvoksi katsottaisiin rakennuksen jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 2.5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 2 prosentin vuotuisella ikäalennuksella. Myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous-, voimaasema- ja muun niihin verrattavan rakennuksen arvoksi katsottaisiin myös jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 4 prosentin vuotuisella ikäalennuksella.

Omaan asuntoon kohdistuvaa omaisuusverotusta hallitus ehdottaa lakiesityksen 35 a §:ssä lievennettäväksi siten, että verovelvollisen verovuoden päättyessä omistaman ja yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona käyttämän rakennuksen lopulliseksi verotusarvoksi katsottaisiin 60 prosenttia rakennuksen ja sen tonttimaan arvosta. Säännös koskisi sekä maatilalla että muulla kiinteistöllä olevaa sanotulla tavalla käytettyä rakennusta ja sen tonttimaata niin myös verovelvollisen asunto-osakeyhtiön osakkuuden tai asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella sanotulla tavalla hallitsemaan huoneistoon oikeuttavia osakkeita ja osuuksia. Edellä mainittu arvon alentaminen ei ehdotuksen mukaan kuitenkaan koskisi rakennusta ja sen tonttimaata eikä asunto-osakeyhtiön osaketta ja asunto-osuuskunnan osuutta siltä osin kuin tällaisen omaisuuden arvo ylittää 150 000 markkaa.

Luonnollisten henkilöiden omaisuusveroa koskevan asteikon hallitus ehdottaa rakenteeltaan uudistettavaksi. Asteikon mukainen alin verotettava omaisuus olisi nykyisen 12 500 markan sijasta 25 000 markkaa. Asteikossa toteutetut muutokset merkitsisivät hallituksen esityksen perustelujen mukaan veron tuoton alenemista vuodelta 1967 sovellettavaan asteikkoon nähden noin 39.4 prosentilla. Valtiontalouden nykyisen tilan huomioon ottaen hallitus siksi ehdottaa, että omaisuusveroa olisi kannettava kolmen vuoden ylimenokauden aikana mainitun asteikon perusteella korotettuna siten, että vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa korotus olisi 60 prosenttia, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosenttia sekä vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosenttia.

Hallitus ehdottaa edelleen yhteisöjen kaksinkertaisen omaisuusverotuksen poistamista. Tähän nähden ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 3 kohdassa säädettäväksi, että omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta katsottaisiin vapaaksi kotimainen osakeyhtiö, osuuskunta ja muu yhteisö, jonka osakkaan tai jäsenen veronalaisia varoja ovat hänen osuutensa yhteisössä. Ehdotetun muutoksen johdosta suurin osa yhteisöistä vapautuisi omaisuusverotuksesta. Vuoden 1968 tasoon muutettuna valtion verotulon menetyksen hallitus arvioi sanotulta vuodelta olevan noin 90 milj. markkaa. Tästä syystä ja valtiontalouden nykyisen tilan huomioon ottaen hallitus ehdottaa, että kolmen vuoden ylimenokautena edellä mainituilta yhteisöiltä olisi kannettava tulovero siten korotettuna, että tuloverokantaan lisättäisiin vuodelta 1968 9 prosenttiyksikköä, vuodelta 1969 6 prosenttiyksikköä ja vuodelta 1970 4 prosenttiyksikköä.

Hallituksen esitykseen sisältyy lisäksi eräitä vähäisempiä muutoksia tulo- ja omaisuusverolakiin sekä ehdotus laiksi verotuslain muuttamisesta siten, että omaisuusverotuksesta vapautettavien yhteisöjen tulisi edelleenkin ilmoittaa osakkaiden verotusta varten yhteisöjen varoja ja velkoja koskevat tarpeelliset tiedot.

Ed. Haran ym. lakialoite n:o 23 sisältää ehdotuksen tulo- ja omaisuusverolain muuttamiseksi siten, ettei varoiksi luettaisi verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytettyä kiinteistöä tai kiinteistön osaa.

Ed. Eskmanin ym. lakialoite n:o 155 sisältää kuten hallituksen esityskin ehdotuksen omaisuusverotuksen kokonaisuudistukseksi. Yhteisöjen kaksinkertaisen omaisuusverotuksen täydellisen poistamisen sijasta aloitteessa ehdotetaan, että omaisuusverosta vapautettaisiin ainoastaan kotimaisen osakeyhtiön, osuuskunnan tai muun yhteisön, jonka osakkaan tai jäsenen veronalaisia varoja ovat hänen osuutensa yhteisössä, omistamat hyödykkeiden valmistusta tai jalostusta harjoittavat teollisuuslaitokset niihin kuuluvine koneistoineen, laitteineen, tehdas-, huolto- ja varastorakennuksineen sekä näitä rakennuksia varten tarpeellisine tonttimaineen. Teollisuuslaitoksella tarkoitettaisiin tällöin yritystä, joka valmistaa tai jalostaa tuotteita sekä kaivosta, turpeennostoyritystä ja voimalaitosta. Asunto-osakeyhtiöiden ja niihin ver-

rattavien yhteisöjen omaisuusverotus ehdotetaan aloitteessa säilytettäväksi nykyisellään — Syytinkioikeuden verovapaus ehdotetaan aloitteessa rajoitettavaksi vain siihen asti kuin sen vuotuinen tuotto ei ylitä paikkakunnalla tavanomaisia elantokustannuksia. — Hallituksen esityksestä poiketen aloitteessa ehdotetaan, että maatalousmaan arvoksi katsotaan maatalouden keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 7, kuitenkin siten, että maatalousmaa olisi omaisuusverosta vapaata 15 hehtaarin määrään asti. — Metsämaan arvoa vahvistettaessa käytettävä kerroin ehdotetaan aloitteessa luvuksi 12. — Maatilaan kuuluvan rakennusmaan lisäarvo ehdotetaan aloitteessa lisättäväksi tilan arvoon sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. — Omaa asuntoa koskeva veronhuojennus ehdotetaan aloitteessa hallituksen esityksestä poiketen myönnettäväksi siltä osin kuin asunnon arvo ei ylitä 80 000 markkaa.

Ed. Rytkösen ym. lakialoite n:o 156 poikkeaa hallituksen esityksestä siinä, että siinä ehdotetaan osakeyhtiöiden, osuuskuntien ja muiden niihin verrattavien yhteisöjen omaisuusverotus säilytettäväksi nykyisellään.

Ed. T. Salon ym. lakialoitteessa n:o 157 ehdotetaan hallituksen esityksestä poikkeavaa omaisuusveroasteikkoa tulo- ja omaisuusverolain 49 §:ään. Ehdotetun asteikon mukaan verotettavan omaisuuden alaraja olisi 50 000 markkaa, jota paitsi omaisuusvero olisi 50 000 —100 000 markan välillä olevasta verotettavasta omaisuudesta alempi kuin hallituksen ehdotuksessa. — Siirtymäkauden osalta aloitteessa ehdotetaan hallituksen esityksestä poiketen, että luonnollisten henkilöiden omaisuusveroasteikko korotettaisiin vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa vain 20 prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 15 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan, että yhteisöjen tuloverokantaa korotettaisiin omaisuusverotuksesta vapautuvien yhteisöjen osalta vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 6 prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 4 prosenttiyksiköllä ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 2 prosenttiyksiköllä.

Ed. Pesolan ym. lakialoitteessa n:o 158 ehdotetaan hallituksen esityksestä poiketen tulo- ja omaisuusverolain 32 §:n 3 kohdassa veronalaisiksi varoiksi säädettäviksi erikseen luovutettavissa olevat teollisoikeudet, kuten patenttioikeus ja oikeus tavaramerkkiin. Tällöin siis tekijänoikeutta ei luettaisi varoihin.

Ed. Asunnan ym. lakialoitteessa n:o 159 ehdotetaan hallituksen esityksestä poiketen, että luonnollisten henkilöiden omaisuusveroasteikkoa korotettaisiin vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa vain 20 prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 15 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla sekä että yhteisöjen tuloverokantaa korotettaisiin vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 9 prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 6 prosenttiyksiköllä ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 4 prosenttiyksiköllä. — Maatalousmaa ehdotetaan aloitteessa jätettäväksi kokonaan omaisuusverotuksen ulkopuolelle. — Rakennusmaan lisäarvo ehdotetaan aloittteessa lisättäväksi tilan arvoon vain sellaisen rakennusmaa-alueen osalta, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava.

Ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteessa n:o 87 (1966 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus kiireellisesti tarkistaisi verolautakuntien tulkintaa tulo- ja omaisuusverolain 34 §:n kohdalla siten, ettei tonttiarvoa määrättäisi sellaiselle kiinteistölle, josta tonttien kauppaa ei harjoiteta ja niissä tapauksissa, joissa veronkorotukseen mennään, huomioitaisiin riittävästi rasitteet ja kustannukset.

Ed. Linkolan ym. toivomusaloitteessa n:o 88 (1966 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus antaisi kiireellisesti eduskunnalle sellaisen lakiesityksen, jolla tulo- ja omaisuusverolain 50 b §:ssä tarkoitetut rakennukset ovat vapaat omaisuusverosta sinä vuonna, jolloin niiden rakentaminen on aloitettu.

Käsiteltyään hallituksen esityksen valiokunta on todennut ehdotetun omaisuusverouudistuksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Omaisuusverojärjestelmässämme on ollut todettavissa eräitä kohtuuttomuuksia ja epäkohtia. Luonnollisten henkilöiden progressiivisen omaisuusveroasteidon alaraja on vuosien kuluessa tapahtuneen inflaation vuoksi jäänyt ilmeisesti liian alhaiseksi ja eräät verotettavasta omaisuudesta tehtävät vähennykset ovat olleet liian pienet. Oman asunnon eri-

koisluonnetta ei omaisuusverotuksessa ole myöskään otettu huomioon. Maatilatalouden omaisuusverorasitus on taas elinkeinon tuottoon nähden muodostunut olennaisen ankaraksi. Osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden sekä osakeyhtiöihin verrattavien yhteisöjen ja niiden jäsenten kaksinkertainen omaisuusverotus on myös muodostunut elinkeinoelämäämme haittaavaksi tekijäksi erityisesti kansainvälisen kilpailun kannalta, kun useimmissa kilpailijamaissamme ei yhteisöiltä peritä omaisuusveroa. Sitä paitsi nykyinen omaisuusverotus on maan sisäisessä kilpailussa asettanut pääomavaltaiset yritykset työvaltaisia yrityksiä epäedullisempaan asemaan. Näistä syistä valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on pitänyt omaisuusverojärjestelmämme uudistamista tarpeellisena. Valiokunta on sen vuoksi harkinnut oikeaksi asettua puoltamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä, kuitenkin eräin poikkeuksin.

Tulo- ja omaisuusverolain 32 §:n 3 kohdan säännöksen, jossa määritellään veronalaisiksi varoiksi erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet, valiokunta on katsonut kohtuulliseksi ehdottaa rajoitettavaksi koskemaan tapauksia, jolloin tällainen oikeus on hankittu vastiketta vastaan. Omaisuusverotuksen ulkopuolelle jäisi tällöin mm. patentti- ja kustannusoikeus keksijän tai taiteilijan kädessä. Tällöin myös vältytään niistä suurista arvostamisvaikeuksista, joita ilmeisesti syntyisi, jos muutkin kuin vastiketta vastaan hankitut aineettomat oikeudet luettaisiin veronalaisiin varoihin.

Verovapaita varoja koskevaan tulo- ja omaisuusverolain 33 §:ään valiokunta ehdottaa tehtäväksi kaksi muutosta. Säännöksen 1 kohtaan, jossa poikkeuksena koti- ja muun irtaimiston verovapaudesta ehdotetaan veronalaisiksi katsottaviksi mm. tavanomaista suuremman arvoiset taide- ja koruesinemäärät, valiokunta ehdottaa tehtäväksi sellaisen muutoksen, että verotuksen ulkopuolelle jäisivät aina verovelvollisen henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut, koti- ja muuhun irtaimistoon kuuluvat taideteokset. Voimassa olevan lain mukaanhan varoiksi ei lueta taideteoksia eikä taidekokoelmia, jollei omistaja tee niillä kauppaa tai muutoin ammattinaan hanki niistä tuloja. Vaikka taideteosten veronalaisiksi varoiksi lukeminen saattaisikin olla perusteltua silloinkin, kun niitä pidetään sijoituskohteena, valiokunta ei kuitenkaan ole pitänyt taideteosten nykyistä laajempaa verottamista tarkoituksenmukaisena niiden haittojen vuoksi, joita verotuksen kiristämisestä saattaisi aiheutua taideteosten ostamiselle ja taidekokoelmien syntymiselle. Säännöksen 11 kohtaan, jonka mukaan veronalaisia varoja eivät ole verovelvollisten maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet hevosia lukuun ottamatta, valiokunta ehdottaa tehtäväksi sellaisen muutoksen, että myös hevoset luetaan tähän verovapaiden kotieläinten ryhmään. Syynä valiokunnan omaksumaan kantaan on ollut paitsi se, ettei voida katsoa olevan riittäviä perusteita maataloudessa käytettävän hevosen asettamiselle muita kotieläimiä huonompaan asemaan, myös se, että hevosten lukumäärä on jatkuvasti laskenut, vaikka talouselämän ja puolustusvalmiudenkin vuoksi riittävää hevosmäärää on edelleen pidettävä tarpeellisena.

Oman asunnon omaisuusverotusta huojentavaan lakiehdotuksen 35 a §:n säännökseen valiokunta ehdottaa tehtäväksi sellaisen muutoksen, että täyteen huojennukseen oikeuttavan asunnon yläraja-arvoksi säädettäisiin hallituksen ehdottaman 150 000 markan määrän sijasta 80 000 markkaa. Valiokunta pitää ehdottamaansa markkamäärää riittävänä, koska tällöin tulisivat pienet ja yleensä myös kaikki ns. keskisuuretkin perheasunnot kokonaisuudessaan ehdotetun huojennuksen piiriin.

Hallituksen esityksessä kumottavaksi ehdotetun tulo- ja omaisuusverolain 41 §:n säännöksen, joka koskee sekä tulo- että omaisuusverotusta, valiokunta ehdottaa epäselvyyksien välttämiseksi jätettäväksi lakiin yksin tuloverotusta koskevana.

Lisäksi valiokunta on tehnyt hallituksen esityksen sisältämiin lakiehdotuksiin eräitä vähäisiä muodollista laatua olevia korjauksia.

Tulo- ja omaisuusverolain muutosta koskevan lakiehdotuksen voimaantulo- ja soveltamissäännöksen osalta, sikäli kuin se koskee 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun tuloverokannan korottamista, valiokunta hallituksen esityksen perusteluihin viitaten vielä huomauttaa, että mainitun säännöksen nojalla korotetaan vuosilta 1968—1970 kulloinkin sovellettavaa tuloverokantaa.

Hallituksen esityksen yhteydessä käsiteltyihin, edellä mainittuihin lakialoitteisiin nähden valiokunta, jonka käsittelyn pohjana

on ollut hallituksen esitys, on asettunut hylkäävälle kannalle.

Samoin valiokunta katsoo, että tässä yhteydessä käsitellyt toivomusaloitteet eivät anna aihetta toimenpiteisiin valiokunnan puolelta.

Valiokunta edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset näin kuuluvina:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) *(poist.)* 10 §:n 2 momentin 3 kohta, 4 luvun otsikko, 31 §, 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 annetulla lailla (27/58), 33 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 ja 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetuilla laeilla (27/58 ja 340/61), 34 §, 35 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 6 päivänä kesäkuuta 1957 annetulla lailla (214/57), 36 §, 37 §, 38 §, 39 §, 40 §, *41 §*, 43 §:n 1 momentti, 49 § ja 50 §, sellaisena kuin se on viimeksi pysyväksi muutettuna 20 päivänä joulukuuta 1946 annetulla lailla (874/46), sekä lisätään lakiin uudet 34 a §, 34 b §, 34 c §, 34 d §, 35 a § sekä 50 c § seuraavasti:

2 luku.

Verovelvollisuus.

10 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 luku.

Veronalaiset varat.

31 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

32 §.

Veronalaisia varoja ovat muun ohessa:

1)—2) kohta. (Kuten hallituksen esityksessä.)

3) erikseen luovutettavissa olevat *vastiketta vastaan hankitut* aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin.

33 §.

Veronalaisia varoja eivät ole:

1) yksinomaan verovelvollisen ja hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu koti- ja muu irtaimisto, kuitenkin niin, että autot, moottoripyörät ja -veneet, purjeveneet sekä muut niihin verrattavat esineet samoin kuin tavanomaista suuremman arvoiset *(poist.)* koruesinemäärät ovat veronalaisia varoja;

2)—10) kohta. (Kuten hallituksen esityksessä.)

11) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet *(poist.)* ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet.

34 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

34 a §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

34 b §.

1—4 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Maatalousrakennuksen ja maatilalla olevan rakennelman arvoksi katsotaan tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva *(poist.)* rakennuksen ja rakennelman hankintamenon osa.

6—8 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

34 c §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

34 d §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

35 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

35 a §.

Milloin verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä osakkeen ja osuuden tämän luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä *80 000* markkaa, 40 prosentilla.

Milloin verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen omana asuntona käytetyn osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä *80 000* markkaa, 1 momentissa säädetyllä tavalla.

36—40 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 luku.

Tuloa ja omaisuutta koskevat yhteiset säännökset.

41 §.

Tuloverotuksessa toimitetaan kaupallisen ja teollisen liikkeen varastojen arviointi kirjanpitolain säännösten mukaisesti. Valtiovarainministeriöllä on valta antaa lähempiä määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan tällaisten varastojen arviointi on toimitettava.

43 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

6 luku.

Veron määrä.

49—50 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

50 c §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 33 §:ään näin kuuluva uusi 3 momentti:

33 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Haran ym. lakialoitteeseen n:o 23, ed. Eskmanin ym. lakialoitteeseen n:o 155, ed. Rytkösen ym. lakialoitteeseen n:o 156, ed. T. Salon ym. lakialoitteeseen n:o 157, ed. Pesolan ym. lakialoitteeseen n:o 158 ja ed. Asunnan ym. lakialoitteeseen n:o 159 sisältyvät lakiehdotukset.

Edelleen valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. E. Räsäsen ym. toivomusaloitteen n:o 87 (1966 vp.) ja ed. Linkolan ym. toivomusaloitteen n:o 88 (1966 vp.).

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sarjala, varapuheenjohtaja Sinisalo, jäsenet Hykkäälä, Knuuti, Laiho, H. Linna, M. Mattila, Nordström, Pesola, Rytkönen, Sinkkonen, Sirén, Vartia, V. A. Virtanen sekä varajäsenet Eskman, Haarla ja Mustonen.

Vastalauseita.

I.

Emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan, jolla osakeyhtiöt vapautetaan omaisuusverotuksen alaisuudesta. Tällainen muutos johtaa siihen, että erityisesti varakkaimmat yhtiöt tulevat saamaan suurimman verohelpotuksen. Näin tapahtuu siitä huolimatta, vaikka yhtiöiden tuloverokantaa tilapäisesti korotetaankin. Seurauksena tulee olemaan lisääntyvä paine muita veronmaksajaryhmiä kohtaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hallituksen esitykseen n:o 100 sisältyvä ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) *(poist.)* 4 luvun otsikko, 31 §, 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 annetulla lailla (27/58), 33 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 ja 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetuilla laeilla (27/58 ja 340/61) 34 §, 35 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 6 päivänä kesäkuuta 1957 annetulla lailla (214/57), 36 §, 37 §, 38 §, 39 §, 40 §, 41 §, 43 §:n 1 momentti, 49 § ja 50 §, sellaisena kuin se on viimeksi pysyvästi muutettuna 20 päivänä joulukuuta 1946 annetulla lailla (874/46), sekä lisätään lakiin uudet 34 a, 34 b §, 34 c §, 34 d §, 35 a §, *50 b §* sekä 50 c § seuraavasti:

4 luku.

Veronalaiset varat.

31 §—34 §, 34 a §, 34 b §, 34 c §, 34 d §, 35 §, 35 a §, 36 §—40 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

5 luku.

Tuloa ja omaisuutta koskevat yhteiset säännökset.

41 § ja 43 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

6 luku.

Veron määrä.

49 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

50 §.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt ynnä muut yhteisöt, lukuunottamatta 46 §:n 2 momentissa mainittuja yhtiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa tulon perusteella neljäkymmentäseitsemän sadalta verotettavan tulon siitä osasta, joka vastaa yhteisön osakkeilleen tai osuuksilleen verovuodelta jaettavaksi päättämää osinkoa tai korkoa vähennettynä yhteisön verovuotena saamilla 24 §:n 4 kohdan mukaan verosta vapailla osingoilla, sekä neljäkymmentäyhdeksän sadalta verotettavan tulon muusta osasta.

Omaisuuden perusteella suorittavat 1 momentissa tarkoitetut yhteisöt veroa yhden sadalta.

50 b §.

Asunto-osakeyhtiön, asunto-osuuskunnan tai asunto-osakeyhtiöistä 5 päivänä helmikuuta 1926 annetun lain (30/26) 25 §:ssä tarkoitetun osakeyhtiön, jonka omistaman rakennuksen tai rakennusryhmän kaikkien huoneistojen pinta-alasta oli verovuoden päättyessä osakkaiden tai jäsenten omassa käytössä asuinhuoneistoina enemmän kuin neljäsosa, omaisuuden perusteella 50 §:n mukaan suoritettavaa veroa on alennettava yhtä monella täydellä prosentilla, kuin osakkaiden tai

jäsenten omassa käytössä asuinhuoneistoina olevien huoneistojen pinta-ala on rakennuksen tai rakennusryhmän kaikkien huoneistoje pinta-alasta.

50 c §.

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin siten, että 49 §:n mukaista verokantaa on korotettava vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 60 prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla. Niin ikään on lain 50 §:n 1 momentin mukaista verokantaa korotettava 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen osalta vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 9 prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 6 prosenttiyksiköllä ja *vuodesta 1970 alkaen* toimitettavissa verotuksissa 4 prosenttiyksiköllä.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1967.

V. J. Rytkönen. **Aimo Laiho.**

Heikki Mustonen.

II.

Verolakivaliokunta ehdottaa hallituksen esityksen mukaisesti, että muun kiinteistön kuin maatilan osalta rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen ja rakennelman jälleenhankinta-arvo vähennettynä määrätyillä ikäalennuksilla. Mikäli perusteena rakennuksen tai rakennelman arvoa määrättäessä tuloverotuksessa käytetään poistamatta olevaa jäännösarvoa, kuten niin valiokunta kuin hallituskin maatalousrakennusten osalta on ehdottanut, päästään pienyrittäjille edullisempaan tulokseen ja huomattavasti lähemmäs todellisia arvoja hankintahinnan ollessa arvioinnin perustana ilman että verotuksesta saatava tulo oleellisesti muuttuu.

Hallitus esittää lakiesityksensä 35 a §:ssä, että verovelvolliselle, joka on käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä osakkeen ja osuuden II luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 150 000 markkaa, 40 prosentilla. Verolakivaliokunta ehdottaa tämän raja-arvon muutettavaksi 150 000 markasta 80 000 markaksi. Tämä muutos kohdistuisi pääasiallisesti monilapsisiin perheisiin ja on niin ollen katsottava epäasialliseksi ja epäoikeudenmukaiseksi.

Lain soveltamissäännössä verovaliokunta yhtyen hallituksen esitykseen ehdottaa, että lain 49 §:n mukaista verokantaa on korotettava vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 60 prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla. Niinikään ehdottaa valiokunta, että lain 50 §:n 1 momentin mukaista verokantaa korotettaisiin 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen osalta vuodelta 1968 toimitettavassa tuloverotuksessa 9 prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 6 prosenttiyksiköllä ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 4 prosenttiyksiköllä. Nämä vuosille 1968—1970 ehdotetut veronkorotukset on katsottava kohtuuttomiksi ja ylittävät huomattavasti ne korotukset, joita kuluvan vuoden aikana toiminut omaisuusverokomitea on ehdottanut.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että käsiteltävänä olevan tulo- ja omaisuusverolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 34 c ja 35 a § sekä lain soveltamissäännös hyväksytään seuraavan sisältöisinä:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Lain johtolause:
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

10 §, 31 §, 32 §, 33 §, 34 §, 34 a § ja 34 b §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

34 c §.

1—2 mom. (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous-, voima-asema- tai muun niihin verrattavan rakennuksen sekä varasto- ja muun rakennelman arvoksi katsotaan tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva rakennuksen tai rakennelman hankintamenon osa.

Asuin-, toimisto- ja muun niihin verrattavan rakennuksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 2.5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 2 prosentin vuotuisella ikäalennuksella. Jos rakennus on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen jälleenhankinta-arvosta.

34 d § ja 35 §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

35 a §.

Milloin verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä osakkeen ja osuuden tämän luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä *150 000* markkaa, 40 prosentilla.

Milloin verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen omana asuntona käytetyn osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä *150 000* markkaa, 1 momentissa säädetyllä tavalla.

36—41 §, 43 §, 49—50 § ja 50 c §.
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin siten, että 49 §:n mukaista verokantaa on korotettava vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa *40* prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla. Niin ikään on lain 50 §:n 1 momentin mukaista verokantaa korotettava 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen osalta vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa *6* prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa *4* prosenttiyksiköllä ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa *2* prosenttiyksiköllä.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 1967.

T. Nordström. **Pekka Haarla.**
Pekka Pesola. **T. I. Vartia.**

Suuren valiokunnan mietintö N:o 163 hallituksen esityksen johdosta laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian sekä sen yhteydessä lakialoitteet: ed. Haran ym. n:o 23, ed. Eskmanin ym. n:o 155, ed. Rytkösen ym. n:o 156, ed. T. Salon ym. n:o 157, ed. Pesolan ym. n:o 158 ja ed. Asunnan ym. n:o 159, päättänyt yhtyä kannattamaan verolakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 tehtyjä ehdotuksia jäljempänä näkyvin muodollisin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen verolakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin siten, että lakiehdotuksen johtolauseessa käytetään sanan "otsikko" asemesta sanaa "nimike" ja että lakiehdotuksen 41 §:ssä sanan "lähempiä" asemesta käytetään sanaa "tarkempia"; ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1967.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 23, 155, 156, 157, 158 ja 159 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 100 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja verotuslain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Verolakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 2 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 163, on valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 10 §:n 2 momentin 3 kohta, 4 luvun nimike, 31 §, 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 annetulla lailla (27/58), 33 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1958 ja 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetuilla laeilla (27/58 ja 340/61), 34 §, 35 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 6 päivänä kesäkuuta 1957 annetulla lailla (214/57), 36 §, 37 §, 38 §, 39 §, 40 §, 41 §, 43 §:n 1 momentti, 49 § ja 50 §, sellaisena kuin se on viimeksi pysyväksi muutettuna 20 päivänä joulukuuta 1946 annetulla lailla (874/46), sekä lisätään lakiin uudet 34 a §, 34 b §, 34 c §, 34 d §, 35 a§ sekä 50 c § seuraavasti:

2 luku.

Verovelvollisuus.

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

3) kotimainen osakeyhtiö, osuuskunta ja muu yhteisö, jonka osakkaan tai jäsenen veronalaisia varoja ovat hänen osuutensa yhteisössä.

4 luku.

Veronalaiset varat.

31 §.

Veronalaisiksi varoiksi katsotaan verovelvollisella verovuoden päättyessä oleva rahanarvoinen omaisuus jäljempänä säädetyin poikkeuksin.

32 §.

Veronalaisia varoja ovat muun ohessa:

1) rajattoman ajan voimassa oleva taikka elin- tai määräaikainen hallinta- tai nautin-

taoikeus kiinteistöön, metsänhakkuuoikeus ja muu oikeus käyttää hyväksi toisen kiinteistöä;

2) oikeus elinkorkoon ja eläkkeeseen sekä oikeus kiinteistön tuottoon ja muuhun sellaiseen etuuteen, jos oikeus on tarkoitettu olemaan voimassa oikeutetun elinajan tai määräajan, josta verovuoden päättyessä on jäljellä vähintään viisi vuotta, siltä osin kuin oikeuden vuosituotto ylittää 500 markkaa; sekä

3) erikseen luovutettavissa olevat vastiketta vastaan hankitut aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin.

33 §.

Veronalaisia varoja eivät ole:

1) yksinomaan verovelvollisen ja hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu koti- ja muu irtaimisto, kuitenkin niin, että autot, moottoripyörät ja -veneet, purjeveneet sekä muut niihin verrattavat esineet samoin kuin tavanomaista suuremman arvoiset koruesinemäärät ovat veronalaisia varoja;

2) vuokra- tai muu siihen rinnastettava oikeus asuntoon;

3) oikeus kansaneläkkeeseen eikä sellainen eläkeoikeus tai oikeus muuhun etuuteen, joka perustuu verovelvollisen tai hänen puolisonsa tahi vanhempansa aikaisempaan virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen tai joka on myönnetty henkilövahingonkorvauksena tahi perustuu tapaturma- tai sairausvakuutukseen;

4) oikeus kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai elinkaudeksi pidätettyyn etuuteen (syytinkiin), sikäli kuin se suoritetaan rahana, luonnontuotteina, muuna tavarana tai palveluksena;

5) oikeus avustukseen, minkä asumuseron saanut tai välien rikkoutumisen vuoksi jatkuvasti erillään asuva taikka avioerossa elävä puoliso saa velvoitteen nojalla määräajoin toiselta puolisolta;

6) oikeus lapsilisään, perhelisään, huoltoapuun tai muuhun lain nojalla myönnettyyn avustukseen;

7) lykkäävän ehdon täyttyessä voimaan tuleva oikeus ja sellainen oikeus, jota verovelvollinen voi vasta tuonnempana käyttää hyväkseen, niihin luettuna myös oikeus omaisuuteen, josta toinen toistaiseksi saa tuoton;

8) osuus avoimessa, kommandiitti- ja laivanisännistöyhtiössä;

9) yksityisen rautatien yleisen liikenteen tarpeeseen käyttämä omaisuus;

10) uittoyhdistyksen uittoväylään kuuluvat kiinteät laitteet ja johtopuomit sekä uittosäännöissä määrätyt muut rakenteet ja laitteet; eivätkä

11) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet.

34 §.

Varoihin kuuluva omaisuus arvostetaan, mikäli ei jäljempänä toisin säädetä, siihen käypään arvoon, mikä sillä oli verovuoden päättyessä omistajan hallussa ja sillä paikalla, missä se oli.

Käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa.

34 a §.

Vaihto-, sijoitus- sekä käyttöomaisuuden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää, kuitenkin niin, että maatilan, muun kiinteistön sekä rakennuksen ja rakennelman arvo määrätään 34 b ja 34 c §:ssä säädetyllä tavalla ja nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen arvo ottamatta huomioon veronhuojennuslainsäädännön perusteella tehtyjä arvonvähennyksiä.

34 b §.

Maatalousmaan arvoksi katsotaan sen keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 7. Maatalousmaaksi luetaan pelto, luonnonniitty ja -laidun, puutarha sekä muut maatalouden käytössä olevat tilukset kasvustoineen. Maatalousmaan keskimääräinen vuotuinen hehtaarituotto määrätään jakamalla maatalouden keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohti luvulla 3. Valtiovarainministeriö vahvistaa huomioon ottaen maatalouden erilaisen kannattavuuden eri osissa maata vuosittain sen keskimääräisen puhtaan tuoton hehtaaria kohti, jonka samanlaatuisten viljelmien kunnassa arvioidaan verovuonna ja kahtena sitä edeltäneenä kalenterivuotena antaneen, sekä mää-

rää, miten eri tilushajit, maaperän luontainen laatu ja tuottokyky sekä tilusten asema ja niillä suoritetut tuoton edellytyksiä lisäävät toimenpiteet on maatalousmaan arvoa määrättäessä otettava huomioon.

Metsän arvoksi katsotaan sen tuloverotuksessa vahvistettu puhdas tuotto tai, milloin metsän tuloverotus perustuu puun myynnistä ja käytöstä saatuihin todellisiin tuloihin, valtiovarainministeriön kutakin kuntaa varten vahvistama keskimääräinen vuotuinen puhdas tuotto hehtaaria kohti kerrottuna luvulla 10. Jos maatilan metsän puuston arvo olennaisesti poikkeaa samassa kunnassa olevien samanlaatuisten metsämaiden puustojen keskimääräisestä arvosta, on metsän edellä mainituin tavoin laskettua arvoa harkinnan mukaan korotettava tai alennettava. Metsäksi luetaan maapohja ja puusto.

Rakennuspaikan sekä maatilaan kuuluvan muun maan kuin maatalous- ja metsämaan arvoksi katsotaan sen käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

Maatilaan kuuluvan kosken tai koskiosuuden, kiven- ja soranottopaikan ja muun sellaisen etuuden käypä arvo sekä sellaisen rakennusmaa-alueen, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava taikka josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin, lisäarvo lisätään, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, tilan arvoon.

Maatalousrakennuksen ja maatilalla olevan rakennelman arvoksi katsotaan tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva rakennuksen ja rakennelman hankintamenon osa.

Maatilalla olevan asuinrakennuksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, sen jälleenhankinta-arvo vähennettynä puisesta rakennuksesta 2.5 prosentin ja kivisestä rakennuksesta 2 prosentin vuotuisella ikäalennuksella. Jos rakennus on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia taikka huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen jälleenhankinta-arvosta.

Maataloudessa käytettävien koneiden, kaluston ja laitteiden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää.

Kotieläinten, mikäli ne eivät ole omaisuusverosta vapaat, arvoksi katsotaan niiden käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

34 c §.

Muun kiinteistön kuin maatilan arvo määrätään erikseen maapohjan ja rakennusten osalta.

Maapohjan arvoksi katsotaan käypä arvo sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

Rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen ja rakennelman jälleenhankinta-arvo vähennettynä seuraavilla vuotuisilla ikäalennuksilla:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen	2.5 %
kivinen	2 %

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous-, voima-asema ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen	5 %
kivinen	4 %

3) varasto- ja muu rakennelma 10 %.

Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta.

34 d §.

Milloin maatilan tai muun kiinteistön tässä luvussa tarkoitettujen eri osien ja etuuksien arvojen yhteismäärä on kiinteistön todennäköistä luovutushintaa suurempi, katsotaan todennäköinen luovutushinta kiinteistön arvoksi.

35 §.

Ulkomaan raha ja ulkomaan rahan määräiset arvopaperit ja saamiset arvostetaan verovuoden viimeisen päivän virallisen ostokurssin sekä velat sanotun ajankohdan virallisen myyntikurssin mukaan. Jos saaminen tai velka on suoritettava vaihtoehtoisesti Suomen tai ulkomaan rahalla, on, milloin valintaoikeus on velkojalla, arvo määrättävä sen raha-arvon perusteella, jonka mukaisesti saamisen tai velan arvo on suurempi, sekä milloin valintaoikeus on velallisella, sen raha-arvon perusteella, jonka mukaan sanottu arvo on pienempi.

Koroton saaminen, joka ei ole verovuoden päättyessä erääntynyt, arvostetaan siihen arvoon, mikä sillä, laskettuna 8 prosentin korkokannan mukaan ja ottaen lukuun vain täydet vuodet, oli verovuoden päättyessä. Muun saamisen arvo katsotaan sen nimellismäärän mukaiseksi. Epävarma tai suuruudeltaan epämääräinen saaminen arvostetaan todennäköiseen arvoonsa.

Rajattoman ajan voimassa oleva nautintaoikeus ja oikeus tuottoon tai muuhun etuuteen arvostetaan vuositulon 12,5 kertaista määrää vastaavaksi.

Elinkautisen nautintaoikeuden, eläkkeen ja muun elinkautisen etuuden arvo lasketaan, jos siihen oikeutettu henkilö on iältään:

alle 44 vuoden,	vuositulon	12-kert.	määrään
44—52-vuotias,	„	11-	„	„
53—58- „	„	10-	„	„
59—63- „	„	9-	„	„
64—68- „	„	8-	„	„
69—72- „	„	7-	„	„
73—76- „	„	6-	„	„
77—81- „	„	5-	„	„
82—86- „	„	4-	„	„
87—91- „	„	3-	„	„
92-vuotias tai vanhempi,	„	2-	„	„

Määrävuosiksi jollekulle tuleva etuus arvostetaan siihen pääoma-arvoon, mikä sillä laskettuna etuuden voimassaoloajasta jäljellä olevain täysin vuosien luvun ja 8 prosentin korkokannan mukaan on verovuoden päättyessä.

35 a §.

Milloin verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä osakkeen ja osuuden tämän luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 80 000 markkaa, 40 prosentilla.

Milloin verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen omana asuntona käytetyn osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 80 000 markkaa, 1 momentissa säädetyllä tavalla.

36 §.

Veronalaisista varoista vähennetään verovelvollisen velat.

Velkoja ovat muun ohessa:

1) vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksurahasto sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknillisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu; ja

2) velvoite, jonka nojalla verovelvollisen tulee vastikkeetta tai kerta kaikkiaan annetusta vastikkeesta toimittaa toiselle rahanarvoinen suoritus tai antaa toisen jossakin suhteessa käyttää hyväkseen kiinteää omaisuuttaan, jos velvoitetta vastaava oikeus on veronalainen taikka eläkeoikeus tai oikeus 33 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun etuuteen.

Velkana ei pidetä omaa pääomaa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen velkojen arvo määrätään vastaavan oikeuden arvostusperusteen mukaan.

37 §.

Henkilö, joka verovuoden päättyessä ei asunut Suomessa sekä ulkomainen valtio, yhteisö, laitos ja säätiö saa vähentää ainoastaan sen velan ja velvoitteen, joka kohdistuu täällä verovuoden päättyessä olleeseen omaisuuteen.

Milloin valtakunnassa liikettä harjoittava verovelvollinen on välittömästi tai välillisesti riippuvainen henkilöstä, joka ei asu Suomessa, tai ulkomaisesta yrityksestä, joka taloudellisesti osallistuu hänen yritykseensä tai jolla on vaikutusvaltaa sen johtoon taikka johon yritykseen verovelvollinen taloudellisesti osallistuu tai jonka yrityksen johtoon hän voi vaikuttaa, verovelvollisen varoista ei saa vähentää sitä osaa velasta, jota on pidettävä pääomansijoituksena täällä olevaan liikkeeseen.

38 §.

Suomessa asuvien puolisoiden yhteenlasketuista varoista, milloin heitä 11 §:n 1 momentin mukaan ei ole verotettava eri verovelvollisina, vähennetään 5 000 markkaa.

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan, varoista vähennetään jokaisesta sellaisesta lapsesta 2 000 markkaa.

39 §.

Valtiovarainministeriö vahvistaa verotusarvon kotimaisille obligaatioille sekä sellaisten osakeyhtiöiden, lukuun ottamatta asuntoosakeyhtiöitä, osakkeille, joiden osakepääoma verovuotta edeltäneen kalenterivuoden päättyessä on ollut vähintään 50 000 markkaa, niin myös osakkeille ja muille arvopapereille, joiden osalta valtiovarainministeriö katsoo sen tarpeelliseksi.

Valtiovarainministeriö valmistaa ehdotuksen 1 momentissa tarkoitettujen arvopapereiden verotusarvoksi ennen verovuoden lokakuun loppua, minkä jälkeen se, jonka etua asia saattaa koskea, sekä myös arvopaperin antaja voivat seuraavan marraskuun aikana tehdä valtiovarainministeriölle ehdotusta vastaan muistutuksensa. Valtiovarainministeriön on seuraavan joulukuun loppuun mennessä toimitettava verotusarvojen lopullinen vahvistaminen ja julkaistava niistä luettelo, niin että se on verovelvollisten saatavana viimeistään tammikuun 15 päivänä.

Arvopaperin verotusarvoa ei saa vahvistaa sille 2 momentissa mainittuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi, ellei siihen anna aihetta ehdotusta valmistettaessa sattunut olennainen erehdys tai olosuhteiden muuttuminen tahi muu niihin verrattava syy. Arvopaperipörssissä noteerattavien osakkeiden ja obligaatioiden arvo vahvistetaan edellä mainittua ehdotusta tekemättä.

Valtiovarainministeriön arvopaperin verotusarvon vahvistamista koskevasta päätöksestä ei saa hakea muutosta, ellei arvoa ole vahvistettu sille 2 momentissa tarkoitettuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi.

Valtiovarainministeriö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joiden mukaan verolautakunta vahvistaa asuntoosake-yhtiöiden osakkeiden, asunto- ja muiden osuuskuntien osuuksien sekä muiden arvopapereiden, joiden arvoa valtiovarainministeriö ei ole vahvistanut, käyvän arvon. Milloin verolautakunta on määrännyt arvopapereiden tai osuuksien arvon, voidaan verotukseen tältä osalta hakea muutosta siinä järjestyksessä, kuin verotuslaissa säädetään.

40 §.

Omistajan veroiseksi katsotaan:

1) kiinteän omaisuuden haltija, jolla on omaisuuteen pysyvä hallintaoikeus;

2) ehdollisen tontin haltija; sekä

3) eloonjäänyt puoliso, jolla keskinäisen testamentin nojalla tai muutoin on oikeus saada elinajakseen tuotto sellaisesta omaisuudesta, minkä omistusoikeus on määrätty hänen rintaperilliselleen.

5 luku.

Tuloa ja omaisuutta koskevat yhteiset säännökset.

41 §.

Tuloverotuksessa toimitetaan kaupallisen ja teollisen liikkeen varastojen arviointi kirjanpitolain säännösten mukaisesti. Valtiovarainministeriöllä on valta antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan tällaisten varastojen arviointi on toimitettava.

43 §.

Jos edellä tässä laissa säädettyjen vähennysten jälkeen kotimaisen osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen, laitoksen, säätiön tai muun yhteisön tulo on alle 10 000 markan tai omaisuus alle 40 000 markan, luetaan edellisessä tapauksessa verotettavaksi tuloksi ainoastaan yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön tulosta, kuin siihen sisältyy 100 markan määriä, ja jälkimmäisessä tapauksessa, mikäli yhteisö ei ole omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, verotettavaksi omaisuudeksi yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön omaisuudesta, kuin siihen sisältyy 400 markan määriä.

— — — — — — — — — — — — — —

6 luku.

Veron määrä.

49 §.

Veroa omaisuuden perusteella suoritetaan, mikäli 50 §:ssä ei toisin säädetä, seuraavan asteikon mukaan:

Verotettava omaisuus mk	Veron vakioerä omaisuuden alarajan kohdalla mk	Vero-‰ alarajan yli menevästä omaisuuden osasta
25 000— 50 000	10	5
50 000—100 000	135	10
100 000—500 000	635	15
500 000 tai enemmän	6 635	20

50 §.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt ynnä muut yhteisöt, lukuun ottamatta 46 §:n 2 momentissa mainittuja yhtiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa tulon perusteella kolmekymmentäkaksi sadalta.

Omaisuuden perusteella suorittavat 1 momentissa tarkoitetut yhteisöt, mikäli ne eivät ole omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaat, veroa yhden prosentin.

50 c §.

Milloin verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön sekä 46 §:ssä tarkoitetun kotimaisen yhteisön ja kuolinpesän verovuoden tulosta 48 §:n mukaan ja omaisuudesta 49 §:n mukaan menevän valtionveron määrä on 50 a §:ssä tarkoitetun vähennyksen jälkeen suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta, verovelvollisen maksettavaksi älköön pantako sanotun määrän yli menevää valtionveron osaa, kuitenkin niin, että verovelvollisen maksettavaksi on aina pantava 49 §:ssä säädetty omaisuusvero.

Yhteisverotettavien puolisoiden verotuksessa määräytyy 1 momentissa tarkoitettu veron maksuunpanematta jättäminen puolisoiden yhteenlaskettujen verojen ja heidän yhteenlaskettujen tulojensa perusteella.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin siten, että 49 §:n mukaista verokantaa on korotettava vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 60 prosentilla, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 20 prosentilla ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 10 prosentilla. Niin ikään on lain 50 §:n 1 momentin mukaista verokantaa korotettava 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen osalta vuodelta 1968 toimitettavassa verotuksessa 9 prosenttiyksiköllä, vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa 6 prosenttiyksiköllä ja vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa 4 prosenttiyksiköllä.

Laki
verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 33 §:ään näin kuuluva uusi 3 momentti:

33 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee siitä huolimatta, että se on omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, antaa verotusta varten kehoituksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitetut tiedot.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Neuvostoliittoinstituutista.

Opetusministeriön alaisena valtion laitoksena on vuodesta 1947 toiminut Neuvostoliittoinstituutti, joka perustettiin Neuvostoliittoinstituutista ja sen yhteyteen perustettavasta keskuskirjastosta (389/47) 17 päivänä toukokuuta 1947 annetulla lailla. Instituutin tehtävänä on mainitun lain 1 §:n mukaisesti "järjestelmällisesti hankkia tietoja Neuvostoliiton talous- ja sivistyselämää koskevasta tieteellisestä työstä, suorittaa sitä koskevia tutkimuksia ja tehdä sen tulokset tunnetuiksi laajemmille kansalaispiireille".

Instituutin toiminta on kuitenkin pysynyt suhteellisen vaatimattomana ja sen organisaatio ja tehtäväkentän määrittely on myös jäänyt vanhentuneeksi ja epätarkoituksenmukaiseksi. Instituutin jakautuminen kahteen osastoon on osoittautunut epätarkoituksenmukaiseksi ja siinä olevien toimien nykyisen järjestelyn puitteissa ei ole ollut mahdollista saada instituuttiin riittävästi kokopäivätoimista, pätevää henkilökuntaa.

Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton välisen tieteellisen ja muun sivistyksellisen kanssakäymisen kehittämistä on pidettävä maamme kannalta yhä tärkeämpänä tehtävänä. Neuvostoliittoinstituutti sopii Hallituksen käsityksen mukaan erinomaisesti tätä toimintaa edistäväksi, yhteyksiä välittäväksi ja tutkimustyötä kannustavaksi ja avustavaksi laitokseksi. Hallitus pitää välttämättömänä instituutin kehittämistä niin, että se voi tehokkaasti hankkia järjestelmällistä tietoa Neuvostoliiton yhteiskunnallisista, taloudellisista ja sivistyksellisistä oloista ja seurata Neuvostoliiton sivistyksellistä ja tieteellistä kehitystä. Sen tulisi myös pystyä suorittamaan Neuvostoliittoon tai Suomen ja Neuvostoliiton välisin suhteisiin kohdistuvia yhteiskuntatieteellisiä tai Neuvostoliiton kansojen kielten ja kulttuurien alaan kohdistuvia tutkimuksia. Sen yhtenä tärkeänä tehtävänä on kirjaston ylläpitäminen ja siihen liittyvä kirjallisuus-, seloste- ja jäljennepalvelu sekä Suomen ja Neuvostoliiton kirjastojen välisen yhteistyön ja kirjallisuuden vaihdon edistäminen. Lisäksi instituutin tulisi harjoittaa tieteellistä julkaisutoimintaa ja järjestää luento- ja opetustoimintaa, avustaa viranomaisia, tieteellisiä laitoksia ja yhteisöjä sekä yksityisiä tutkijoita alaansa liittyvissä kysymyksissä sekä suorittaa, opetusministeriön toimeksiannosta, muitakin Suomen ja Neuvostoliiton väliseen sivistykselliseen kanssakäymiseen liittyviä tehtäviä.

Hallitus katsoo, että näiden uudistusten vireille saattaminen on erityisesti paikallaan kuluvana vuonna, jolloin vietetään Suomen itsenäistymisen viisikymmenvuotisjuhlia ja Neuvostoliitto juhlii samanaikaisesti lokakuun vallankumouksen viidettäkymmenettä vuosipäivää ja jolloin julkinen huomio näistä syistä johtuen kohdistuu Suomen ja Neuvostoliiton historiallisen kokemuksen vaiheisiin ja maiden välisten suhteiden kehittymiseen.

Neuvostoliittoinstituutin menot vuonna 1967 ovat noin 80 000 mk. Edellyttäen, että instituutin uudelleenjärjestely toteutetaan syyskuun 1 päivästä 1968 lukien tulisivat instituutin menot vuonna 1968 olemaan noin 180 000 mk sekä vuonna 1969 noin 250 000 mk.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
Neuvostoliittoinstituutista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Opetusministeriön alaisena valtion laitoksena toimii Neuvostoliittoinstituutti. Instituutin tehtävänä on järjestelmällisesti hankkia tietoja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton talous- ja sivistyselämää koskevasta tieteellisestä työstä, suorittaa sitä koskevia tutkimuksia, harjoittaa julkaisu- ja tiedotustoimintaa sekä edistää Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välistä tieteellistä ja muuta sivistyksellistä yhteistyötä.

Instituutin kotipaikkana on Helsingin kaupunki.

2 §.

Instituutissa on sopimuspalkkainen johtajan virka. Instituutissa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

3 §.

Instituutti voi ottaa vastaan lahjoituksia. Instituutin toimituskirjoista ja virkatoimista voidaan periä asetuksella tarkemmin säädettäviä maksuja. Maksut määrätään siten kuin eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista lokakuun 17 päivänä 1942 annetun lain (806/42) 2 §:ssä on säädetty.

4 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1968, ja sillä kumotaan Neuvostoliittoinstituutista ja sen yhteyteen perustettavasta keskuskirjastosta 17 päivänä toukokuuta 1947 annettu laki (389/47).

Tässä laissa tarkoitettuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ja täyttää ennen lain voimaantuloa sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen instituutin toiminnan jatkamiseksi tämän lain tullessa voimaan.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *R. H. Oittinen.*

Sivistysvaliokunnan mietintö N:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi Neuvostoliittoinstituutista.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 17 päivältä lokakuuta 1967 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 101. Kuultuaan asiantuntijoina Neuvostoliittoinstituutin johtokunnan puheenjohtajaa, professori G. von Bonsdorffia, Neuvostoliittoinstituutin johtajaa, maisteri M. Kahlaa sekä hallitussihteeri L. Kärävää opetusministeriöstä valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta.

Samalla valiokunta on katsonut aiheelliseksi korostaa tieteellisen tutkimuksen merkitystä Neuvostoliittoinstituutin tulevassa toiminnassa ja pitänyt tärkeänä, että tämä näkökohta otetaan huomioon perustamalla instituutin tai opetusministeriön yhteyteen instituuttia koskevien kysymysten käsittelyä varten erityinen neuvottelukunta, jonka jäsenistä riittävä määrä on asianmukaisen tieteellisen pätevyyden omaavia henkilöitä, ja että neuvottelukunnalle annetaan, mikäli mahdollista, myös päätäntävaltaa tieteellistä tutkimusta koskevissa kysymyksissä. Lisäksi valiokunta on sitä mieltä, että kelpoisuusehtoina instituutin johtajan virkaan tulee vaatia tohtorin tai ainakin lisensiaatin tutkinto.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tiekso, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Backlund, Hasu, Häggblom, Kalavainen, V. E. Partanen, P. Räsänen, Saalasti, Sillantaus, Terästö ja Volotinen sekä varajäsen Gestrin.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 110 hallituksen esityksen johdosta laiksi Neuvostoliitto-instituutista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 12 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Neuvostoliittoinstituutista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 101 laiksi Neuvostoliittoinstituutista ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 110, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
Neuvostoliittoinstituutista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Opetusministeriön alaisena valtion laitoksena toimii Neuvostoliittoinstituutti. Instituutin tehtävänä on järjestelmällisesti hankkia tietoja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton talous- ja sivistyselämää koskevasta tieteellisestä työstä, suorittaa sitä koskevia tutkimuksia, harjoittaa julkaisu- ja tiedotustoimintaa sekä edistää Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välistä tieteellistä ja muuta sivistyksellistä yhteistyötä.

Instituutin kotipaikkana on Helsingin kaupunki.

2 §.

Instituutissa on sopimuspalkkainen johtajan virka. Instituutissa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

3 §.

Instituutti voi ottaa vastaan lahjoituksia. Instituutin toimituskirjoista ja virkatoimista voidaan periä asetuksella tarkemmin säädettäviä maksuja. Maksut määrätään siten kuin eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista lokakuun 17 päivänä 1942 annetun lain (806/42) 2 §:ssä on säädetty.

4 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1968, ja sillä kumotaan Neuvostoliittoinstituutista ja sen yhteyteen perustettavasta keskuskirjastosta 17 päivänä toukokuuta 1947 annettu laki (389/47).

Tässä laissa tarkoitettuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ja täyttää ennen lain voimaantuloa sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen instituutin toiminnan jatkamiseksi tämän lain tullessa voimaan.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion hankintakeskuksesta.

Valtion hankintojen keskittämistä oli suunniteltu jo itsenäisyytemme alkuvuosista lähtien. Niinpä hallituksen vuonna 1919 asettama neuvottelukunta ehdotti mietinnössään siirtymistä yhteishankintajärjestelmään ja keskushankintaelimen perustamista, mutta hallituksen tekemät esitykset jäivät kuitenkin tuloksettomiksi. Hankintojen keskittäminen oli siitä huolimatta edelleen hallituksessa valmisteltavana ja myös Eduskunta oli eri yhteyksissä kiinnittänyt asiaan huomiota. Vasta sota-ajan aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet johtivat keskittämissuunnitelmien toteuttamiseen. Tässä tarkoituksessa perustettiin 19 päivänä huhtikuuta 1941 annetulla lailla (265/41) valtion hankintakeskus.

Valtion hankintakeskuksen toiminta kohdistui aluksi hintasopimusten aikaansaamiseen laajentuen sitten käsittämään myös tukkuehtosopimuksia ja suoranaisia hankintoja valtion virastojen ja laitosten lukuun. Samanaikaisesti hankintakeskus alkoi myydä tavaroita omasta varastosta ottaen asiakaspiiriinsä valtion virastojen ja laitosten lisäksi valtionapua nauttivia yleishyödyllisiä yhteisöjä ja eräitä kunnallisia laitoksia sekä valtionenemmistöisiä osakeyhtöitä. Kustannustensa kattamiseksi hankintakeskus perii välittämiensä ja myymiensä tavaroiden hinnasta palkkion tulouttaen ylijäämän valtiolle.

Huomioon ottaen valtiontalouden laajentumisen hallitus katsoo, että valtion tavaranhankinnat olisi suoritettava entistä keskitetymmin. Valtion hankintakeskuksesta olisi muodostettava sellainen elin, jolla on edellytykset käytännössä hoitaa tämä tehtävä. Sen vuoksi olisi hankintakeskuksen tehtävät määriteltävä entistä yksityiskohtaisemmin asettamalla sen toimivallalle tarkoituksenmukaiset ja täsmälliset rajat. Näin ollen olisi hankintakeskusta koskeva lainsäädäntö uudistettava.

Valtion hankintakeskuksen tehtäväksi olisi riittävän keskityksen aikaansaamiseksi annettava valtion koko hankintatoimen hoitaminen eräitä jäljempänä mainittavia poikkeuksia lukuun ottamatta. Hankintakeskuksella tulisi olla oikeus valtion liikelaitoksena tehdä hankintasopimuksia valtion virastojen ja laitosten puolesta sekä määrätä, mitkä hankintatoimet annetaan näiden suoritettaviksi. Valtion virastot ja laitokset voisivat näin ollen itse ryhtyä suorittamaan hankintoja vain mikäli se harkitaan valtion edun mukaiseksi. Valtion virastoille ja laitoksille olisi kuitenkin varattava oikeus eräissä tapauksissa itse suorittaa sellaisia hankintoja, joiden keskittäminen hankintakeskukselle ei olisi tarkoituksenmukaista, tai joiden keskittämisellä ei valtiolle ole saavutettavissa taloudellisia etuisuuksia. Näistä esimerkkeinä mainittakoon puolustuslaitoksen salassa pidettävien taisteluvälineiden ja eräiden virastojen ja laitosten teknillisen kaluston ja erikoislaitteiden hankinnat sekä pienehköjen kulutustavara- ja tarvike-erien hankinnat. Tällaisesta poikkeuksellisesta hankintamenettelystä säädettäisiin asetuksella.

Valtion hankintojen keskittämiseksi ja kustannuksia lisäävien välikäsien välttämiseksi hankintakeskuksen olisi pyrittävä tekemään hankintasopimuksia tuottajien ja ensimmäisten myyjien kanssa. Tällöin yleissopimuksissa määriteltäisiin ne perusehdot, kuten paljous-, kassa- ja vuosialennukset, joita sovellettaisiin kaikissa valtion hankinnoissa. Valtion virastojen ja laitosten olisi tehtävä hankintansa yleensä näiden yleissopimusten puitteissa. Milloin olisi kysymys hankinnoista, jotka oleellisesti poikkeaisivat yleissopimuksissa tarkoitetuista hankinnoista, tekisi hankintakeskus erilliset hankintasopimukset yhteistoiminnassa tavaroiden tilaajan kanssa. Hankintakeskuksen tulisi myös

pyrkiä ohjaamaan tavarantoimitukset suoraan tuottajilta kuluttajille, joskin sen oikeus toimittaa tavaroita ja tarvikkeita omasta varastostaan asiakkailleen olisi edelleen säilytettävä.

Vaikka valtion hankinnoissa olisi yleensä pyrittävä taloudellisesti edullisimpiin ratkaisuihin, tulisi hankintakeskuksen kuitenkin kiinnittää riittävästi huomiota myös työllisyysnäkökohtiin ja valtion hankinnoissa olisi aina otettava huomioon myös kotimaisen teollisuuden kehittäminen.

Valtion hankintojen valvonta olisi pysytettävä hankintakeskuksella, jolla sen tehtävän uudelleen määrittelyn jälkeen olisikin entistä paremmat edellytykset valvonnan suorittamiseksi. Hankintasopimusten noudattamisen valvomiseksi, ja jotta valtio saisi hankinnoissaan kaikki suurostajalle kuuluvat edut, olisi valtion hankintoja koskevan laskutuksen tapahduttava hankintakeskuksen kautta, mikäli asiasta ei olisi poikkeuksellisesti toisin sovittu.

Suuri osa julkisesta hallinnosta hoidetaan kuntien ja kuntainliittojen toimesta. Kunnallisten sairaanhoito-, huolto- ja opetuslaitosten menoihin annettavat valtionavut tai näiden laitosten menoista muutoin valtion varoista suoritettavat tai korvattavat osuudet nousevat huomattaviin määriin. Niinpä keskus- ja aluesairaaloiden, mielisairaanhoito- ja tuberkuloosilaitosten sekä vajaamielislaitosten käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin annettava valtionapu on 40—60 prosenttia tarpeellisista tai hyväksyttävistä kustannuksista. Maalaiskuntien kansakoulujen ja kirjastojen kohdalta on valtionapu vastaavasti kaksi kolmannesta ja enemmänkin. Myös eräiden yksityisten yhteisöjen, kuten yksityisoppikoulujen sekä työväen- ja kansanopistojen, mainittuihin menoihin annetaan 50 prosentin tai suurempikin valtionapu. Erityisesti niissä tapauksissa, joissa valtion kustannusosuus on lakisääteinen, myös valtion edun mukaista on pyrkiä siihen, että laitosten hankinnat voitaisiin suorittaa mahdollisimman edullisesti. Tätä päämäärää voidaan edistää siten, että tehdään mahdolliseksi hankintojen suorittaminen keskitetysti valtion hankintakeskuksen toimesta. Tämän johdosta ehdotetaan, että hankintakeskukselle annettaisiin laissa oikeus sopia tavaroiden toimittamisesta sellaisille kuntien, kuntainliittojen tai yleishyödyllisten yhteisöjen laitoksille, joiden menoihin valtio lain ja tulo- ja menoarvionsa puitteissa osallistuu. Tällöin edellytetään, että tehtävässä sopimuksessa kunnille ja kuntainliitoille sekä muille tässä tarkoitetuille yhteisöille tarjotaan vastaavat edut kuin mitä valtion virastot ja laitokset saavat, ja että sopimuksen tekeminen jää mainittujen yhteisöjen vapaaseen harkintaan.

Valtionenemmistöiset osakeyhtiöt ovat hankintakeskuksen omaksuman käytännön mukaisesti kuuluneet sen asiakaspiiriin. Hallituksen mielestä olisi asianmukaista, että valtionenemmistöiset osakeyhtiöt edelleen voisivat käyttää hyväkseen hankintakeskuksen tarjoamia palveluksia.

Valtion hankintakeskuksen toimivaltaa rajoittaisivat edelleen ne erilliset säännökset, jotka koskevat valtion viljavaraston valtion virastoille ja laitoksille suorittamien tavaroiden hankintoja, kuitenkin niin, että elintarvikkeiden hankinta valtion virastoille ja laitoksille kuuluisi valtioneuvoston määräämissä rajoissa hankintakeskukselle. Valtioneuvoston olisi myös määrättävä valtion hankintakeskuksen ja valtion polttoainetoimiston tehtäväjako polttoaineiden hankintojen osalta.

Hankintakeskuksen toiminnan aiheuttamat kustannukset olisi liikeperiaatteita noudattaen katettava hankintakeskuksen liiketoiminnan tuloilla, ja mikäli näitä tuloja kertyisi enemmän kuin mitä hankintakeskuksen vuosimenot ovat, olisi ylijäämä vuosittain tuloutettava valtiolle.

Hankintakeskuksen toimintaa johtaisivat johtokunta ja toimitusjohtaja. Johtokuntaan on tarkoitus määrätä sekä ministeriöiden että virastojen ja laitosten edustajia, jolloin myös virastojen ja laitosten näkökohdat ja asiantuntemus tulisivat hankintakeskuksen toiminnassa otetuiksi huomioon.

Edellä olevaan viitaten annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion hankintakeskuksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion virastojen ja laitosten tavaranhankintojen hoitoa ja valvontaa varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alaisena valtion hankintakeskus. Polttoaineiden ja elintarvikkeiden hankintoja valtion hankintakeskus suorittaa siinä laajuudessa kuin valtioneuvosto määrää.

Asetuksella määrätään missä määrin valtion virastot ja laitokset voivat itse suorittaa hankintatoimia.

2 §.

Valtion hankintakeskuksen on hoidettava valtion hankintatointa keskitetysti valtion kokonaisedun mukaisesti.

Hankintakeskusta on hoidettava yleisten liikeperiaatteiden mukaan.

3 §.

Valtion hankintakeskus voi sopia tavaroiden toimittamisesta sellaisille osakeyhtiöille, joiden osakekannasta valtio tai sen laitokset omistavat enemmän kuin puolet, samoin kuin sellaisille kuntien, kuntainliittojen tai yleishyödyllisten yhteisöjen laitoksille, joiden menoihin valtio lain ja tulo- ja menoarvionsa puitteissa osallistuu.

4 §.

Valtion hankintakeskukseen voidaan perustaa sopimuspalkkaisina toimitusjohtajan virka ja johtajan virkoja.

Valtion hankintakeskuksessa on lisäksi työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

5 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 196 , ja sillä kumotaan valtion hankintakeskuksesta 19 päivänä huhtikuuta 1941 annettu laki (265/41).

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Olavi Salonen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Valtion varmuusvarastoista 23 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain 1 §:n 2 momentti on viimeksi 30 päivänä joulukuuta 1966 annetulla lailla (758/66) muutettu väliaikaisesti siten, että varastoituja tavaroita voidaan myydä tai vaihtaa paitsi lain 1 momentissa mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ja tavaran pilaantumisvaaran tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi myös, milloin kauppa- tai valuuttapoliittiset syyt niin vaativat. Kauppa- ja valuuttapoliittisia syitä myynnin tai vaihdon edellytyksinä voidaan kuitenkin käyttää vain kuluvan vuoden loppuun saakka, minkä jälkeen lain 1 §:n 2 momentti tulee jälleen voimaan sellaisena kuin se oli ennen lain väliaikaista muuttamista.

Kuluvan vuoden aikana lain suomia valtuuksia myydä varmuusvarastoituja tavaroita kauppa- tai valuuttapoliittisista syistä on jouduttu eräissä poikkeusluontoisissa tapauksissa käyttämään, niin kuin edellisinä vuosinakin. Samoin kuin tähänkin asti Hallituksen olisi edelleenkin voitava välttämättömän tarpeen vaatiessa varautua myymään varmuusvarastoituja tavaroita edellä mainituista syistä voidakseen helpottaa kauppasopimusten toteuttamista ja estääkseen vaihtokelpoisten valuuttojen tarpeetonta supistumista. Tämän vuoksi esitetään varmuusvarastolain 1 §:n 2 momenttia edelleenkin väliaikaisesti muutettavaksi aikaisempaa vastaavalla tavalla vuoden 1968 loppuun.

Edellä olevan perusteella esitetään Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion varmuusvarastoista 23 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain (531/58) 1 §:n 2 momentti väliaikaisesti näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Varastoituja tavaroita voidaan 1 momentissa mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ja myös, milloin se tavaran pilaantumisvaaran tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi on tarpeen taikka milloin kauppa- tai valuuttapoliittiset syyt niin vaativat, myydä tai vaihtaa.

Tämä laki, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968, on voimassa vuoden 1968 loppuun, minkä jälkeen valtion varmuusvarastoista annetun lain 1 §:n 2 momentti tulee jälleen voimaan sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1958 annetussa laissa (531/58).

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Olavi Salonen.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö N:o 46 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunta on 17 päivänä viime lokakuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 103 laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksen tarkoituksena on jatkaa varmuusvarastolain väliaikaista muuttamista koskevan lain (612/61) voimassaoloaikaa ja siten mahdollistaa se, että varmuusvarastoihin sijoitettuja tavaroita saadaan ensi vuodenkin aikana myydä, paitsi tavaran käyttökelpoisuuden ylläpitämiseksi, myös silloin, kun kauppa- tai valuuttapoliittiset syyt niin vaativat.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut ehdotetun lainmuutoksen vielä tässä vaiheessa tarpeelliseksi. Valiokunta on siten, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta katsoo tässä yhteydessä aiheelliseksi lausua edellyttävänsä, että hallitus jatkuvasti seuraa varmuusvarastointitilannetta, ja myös huolehtii siitä, että varastoidut tavarat aina tarpeen vaatiessa tulevat uusituiksi.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, varapuheenjohtaja Sarjala, jäsenet Antila, Eskman, Haapanen, Haapasalo, Hamara, Heinonen, Hietala, Honkonen, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E. Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen ja Voutilainen sekä varajäsenet Holopainen ja Pesola.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 150 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 46 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 103 laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 46 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 150.

Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että Hallitus jatkuvasti seuraa varmuusvarastointitilannetta, ja myös huolehtii siitä, että varastoidut tavarat aina tarpeen vaatiessa tulevat uusituiksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion varmuusvarastoista 23 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain (531/58) 1 §:n 2 momentti väliaikaisesti näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Varastoituja tavaroita voidaan 1 momentissa mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ja myös, milloin se tavaran pilaantumisvaaran tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi on tarpeen taikka milloin kauppa- tai valuuttapoliittiset syyt niin vaativat, myydä tai vaihtaa.

Tämä laki, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968, on voimassa vuoden 1968 loppuun, minkä jälkeen valtion varmuusvarastoista annetun lain 1 §:n 2 momentti tulee jälleen voimaan sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1958 annetussa laissa (531/58).

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa on nykyisin voimassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annettu laki (545/55), sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1964 annetussa laissa (701/64). Se sisältää valtuudet asetuksella säännöstellä maasta vietävän käyttöpuun vientisatamassa tai muussa vientipaikassa tapahtuvaa lopullista mittausta. Sanottu valtuuslaki on ollut voimassa kolmivuotiskausittain nykyisen lain ja sen nojalla mittaustoimen säännöstelystä voimassa olevan asetuksen (546/55) voimassaolon päättyessä kuluvan vuoden lopussa.

Mittaustoimen säännöstelyn eräänä tärkeänä perusteena on ollut tehdä valuuttaviranomaisille mahdolliseksi valvoa riittävän tarkasti ulkomaille vietävän pyöreän puutavaran määriä. Siten lainsäädäntö on muodostanut välttämättömän osan pyöreän puutavaran yleisestä vientitarkkailusta. Sitä paitsi asianmukaisen ja joustavan vientitoiminnan kannalta on tarpeellista, että puheena olevaa mittaustointa harjoittavat vain pätevät mittaajat yhtenäisiä mittausohjeita soveltaen.

Koska ne syyt, jotka ovat aiheuttaneet puheena olevien valtuuslakien antamisen, ovat edelleenkin olemassa, Hallitus pitää tarpeellisena, että lain voimassaoloaikaa jatketaan uudella kolmivuotiskaudella. On myös huomattava, että nyt kysymyksessä olevaan lainsäädäntöön perustuva mittaustoiminta on jo vakiintunut, minkä vuoksi sekä ostajat että myyjät ovat siihen tottuneet.

Kysymyksessä oleva laki olisi säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla ja käsiteltävä kiireellisenä.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1964 annetussa laissa (701/64), näin kuuluvaksi:

2 §.

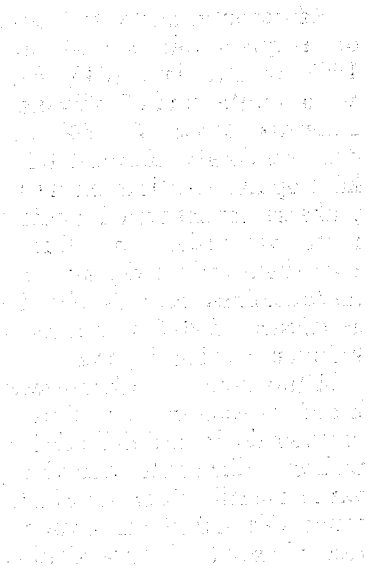
Tämä laki on voimassa vuoden 1970 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut säännökset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltaminen on jo sitä ennen lakkaava.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Olavi Salonen.*

Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 17 päivältä lokakuuta 1967 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 104. Kuultuaan asiasta varatuomari Leo Lindströmiä Suomen Pankista, Vientipuutavaran Mittaajien Yhdistyksen asiamiestä, varatuomari Bo Bäckströmiä, metsänhoitaja Tero Ollilaa Maataloustuottajain Keskusliiton Metsävaltuuskunnasta ja Suomen Pyöreänpuutavaran Viejät ry:n asiamiestä, metsänhoitaja Kaarlo Syrjää valiokunta esittää seuraavaa.

Käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain (545/55) mukaan voidaan asetuksella antaa määräyksiä maasta vietävän käyttöpuun vientisatamassa tai muussa vientipaikassa tapahtuvan lopullisen mittauksen säännöstelystä. Alkuaan laki on säädetty olemaan voimassa 3 vuotta, mutta sittemmin sen voimassaoloaikaa on kolmivuotiskausittain jatkettu. Nykyisen lain ja siihen perustuvan mittaustoimen säännöstelystä annetun asetuksen (546/55) voimassaoloaika päättyy kuluvan vuoden lopussa. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on lain voimassaoloajan jatkaminen jälleen kolmella vuodella.

Esityksen perusteluihin yhtyen ja siihen nähden, että puheena oleva mittaustoiminta valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös edistää maasta vietävän käyttöpuun laadun tarkkailua, valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena.

Edellä lausutun perusteella ja kun perustuslakivaliokunnalla ei ole huomauttamista hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtien suhteen, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Tainio, jäsenet Ehrnrooth, Hykkäälä, Häkkinen, Paaso, Paavola, Pentti, Puntila, Savela, Sirén ja Tiitu sekä varajäsen Sillantaus.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 97 hallituksen esityksen johdosta laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1967.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 104 laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 13 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 97, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1964 annetussa laissa (701/64), näin kuuluvaksi:

2 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1970 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut säännökset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltaminen on jo sitä ennen lakkaava.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1967.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Matkailu on viime aikoina voimakkaasti kehittynyt seurauksena kasvavasta ansiotasosta ja lisääntyneistä vapaa-ajoista. Uudet matkojen järjestämismuodot, kuten ryhmä-, seura- ja valmismatkat varsinkin lentäen suoritettuina ovat tulleet nopeiksi, mukaviksi ja suhteellisen halvoiksi matkailun lajeiksi. Perustellusti voidaan olettaa matkailun kasvun jatkuvan voimakkaana, sillä edellä mainituista tekijöistä johtuen matkailun mahdollisuudet avautuvat yhä laajemmille piireille. Samanaikaisesti matkustuskokemusta jo hankkineet suuntaavat matkansa usein entistä etäämmälle kotimaasta.

Vaikkakin valtaosa matkatoimistoliikkeistä hoitaa tehtävänsä moitteettomasti yleisiä vaatimuksia vastaavalla tavalla, on matkatoimistotoiminnassa toisinaan ilmennyt asiantuntemattomuutta ja eräissä tapauksissa myös väärinkäytöksiä, joiden seurauksena asiakkaan matka on saattanut epäonnistua ja aiheuttaa hänelle myös taloudellista vahinkoa. Väärinkäytösten mahdollisuus syntyy sen johdosta, että matkailijat joutuvat maksamaan matkansa siihen liittyvine palveluksineen etukäteen, kun taas matkan järjestäneellä yrityksellä on tilaisuus lähes kaikkien matkasta aiheutuvien maksujen suorittamiseen jälkikäteen. Koska kyseisen maksutavan johdosta ei yrityksen perustamiseen yleensä tarvita omaa pääomaa juuri lainkaan, ilmaantuu matkatoimistoalalle nopeasti saavutettavan helpon liikevoiton toivossa lukuisia uusia yrittäjiä. Kokemus on osoittanut juuri edellä kuvattujen usein tilapäisten yrittäjien joukosta tavattavan matkatoimistoja, joilta on puuttunut edellytykset ja mahdollisesti halukin toimia matkatoimistoalan vaatimusten mukaisesti.

Aikaisemmin pystyttiin väärinkäytökset ehkäisemään jokseenkin tehokkaasti alan omilla toimenpiteillä, eikä valtiovallan valvonta ollut tarpeen. Alussa mainitut uudet matkojen järjestämismuodot ovat kuitenkin heikentäneet sisäisen valvonnan tehokkuutta siinä määrin, ettei kyseinen valvonta enää riitä, vaan joudutaan turvautumaan tehokkaampiin keinoihin.

Valvonnan aikaansaamiseksi on harkittu matkatoimistoalan yrittäjien auktorisointia jonkin järjestön tai laitoksen toimesta. Tämä vapaaehtoinen auktorisointi vaikuttaisi kuitenkin vain niiden yritysten keskuudessa, jotka ovat auktorisointijärjestelmään liittyneet. Ne alan yrittäjät, joiden toiminta juuri vaatii tarkkailua, ilmeisesti pysyttäytyisivät vapaaehtoisen valvonnan ulottumattomissa. On myös syytä todeta, että asiakkaan mahdollisuudet saada epäonnistuneen matkan johdosta korvausta matkatoimistolta oikeudenkäyntiteitse ovat suhteellisen vähäiset, koska usein jo täytäntöönpanokelpoisten varojen puute on käytännöllisenä oikeuksiin pääsemisen esteenä. Lisäksi matkan epäonnistuminen on jo tapahtunut tosiasia.

Matkatoimistoliikkeen harjoittajan velvoittamista tallettamaan tietty rahamäärä pankkilaitokseen tai viranomaiselle toimintansa vakuudeksi ja korvaamaan asiakkaille mahdollisesti aiheutuvat vahingot on myös harkittu. On kuitenkin katsottu, että tällaisen talletuksen tulisi olla huomattavan suuri ollakseen riittävä, minkä lisäksi talletuksen asema matkatoimistoliikkeen konkurssissa on epäselvä. Matkatoimistoliikkeen vakavaraisuuteen tullaan kuitenkin kiinnittämään erityistä huomiota ja sen varmistamiseksi saattaa tulla kysymykseen vakuutusturvan luominen matkatoimistoalalle.

On niin muodoin todettava, että matkatoimistoalan väärinkäytösten tehokas ehkäiseminen voi tapahtua vain lainsäädäntöteitse luomalla alaa varten tehokas julkinen valvonta määräämällä matkatoimistoelinkeino ilmoituksen varaisesta luvan varaiseksi ohjesääntöiseksi elinkeinoksi ja lisäämällä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annet-

tuun lakiin kohta, joka mahdollistaisi kyseistä elinkeinoa säätelevien määräysten antamisen asetuksella.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 3 §:ään, sellaisena kuin se on 12 päivänä joulukuuta 1941, 28 päivänä tammikuuta 1944, 8 päivänä heinäkuuta 1961, 11 päivänä joulukuuta 1964 ja 12 päivänä elokuuta 1966 annetuissa laeissa (858/41, 72/44, 388/61, 597/64 ja 442/66), uusi, näin kuuluva 24 kohta:

3 §.

Allamainitut elinkeinot ovat erityisissä laeissa ja asetuksissa annettujen tai vastedes annettavien ehtojen ja määräysten alaisia, nimittäin:

— — — — — — — — — — — — — — —

24) matkatoimistoliikkeet.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Olavi Salonen.*

Talousvaliokunnan mietintö N:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 17 päivältä kuluvaa lokakuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 105. Samassa tarkoituksessa eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 27 päivältä toukokuuta 1966 lähettänyt valiokuntaan ed. Leskisen ym. lakialoitteen n:o 128 (1966 vp.) laiksi matkatoimistoliikkeistä ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta sekä pöytäkirjan ottein 3 päivältä kesäkuuta 1966 ed. Sillantauksen ym. toivomusaloitteen n:o 385 (1966 vp.) matkatoimistojen luotettavuuden ja vastuukykyisyyden varmistamisesta. Käsiteltyään mainitut aloitteet samaa asiaa koskevina hallituksen esityksen yhteydessä valiokunta, jossa ovat olleet kuultavina kauppa- ja teollisuusministeriöstä hallitusneuvos Hakon Guvenius ja esittelijä Onni Juva, Keskuskauppakamarin apulaistoimitusjohtaja, varatuomari Matti Mäenpää, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan sihteeri, vanhempi oikeussihteeri Eiler Hultin, Suomen Matkatoimistoyhdistyksen puheenjohtaja, johtaja Gunnar von Haartman ja Suomen Matkailuliitosta toimistopäällikkö Erkki Torniainen, kunnioittaen esittää seuraavaa.

Matkailun viime aikoina voimakkaasti kehittyessä ja matkojen järjestämismuotojen lisääntyessä on matkatoimistotoiminnassa toisinaan ilmennyt asiantuntemattomuutta ja eräissä tapauksissa väärinkäytöksiäkin, joiden seurauksena matkatoimiston palveluksiin luottavan asiakkaan matka on saattanut epäonnistua ja aiheuttaa hänelle myös taloudellista vahinkoa. Kun matkatoimistoalaa ei maassamme ole lainsäädäntötoimenpitein järjestetty ja kun matkojen myynnissä ja niiden järjestämisessä on esiintynyt epäterveitä muotoja, on käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena saattaa matkatoimistoala tehokkaan julkisen valvonnan alaiseksi ja pyrkiä ammattitaidottomien ja nopeasti saavutettavan helpon liikevoiton toivossa toimivien henkilöiden ja yritysten toiminta estämään. Hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa onkin elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:ään ehdotettu lisättäväksi kohta, jonka nojalla matkatoimistoliikkeitä koskevat yhtenäiset määräykset voitaisiin vast'edes antaa asetuksella ja siten saattaa matkatoimistoelinkeino ilmoituksen varaisesta luvasta riippuvaksi ohjesääntöiseksi elinkeinoksi.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei lakiehdotuksen johdosta muutoinkaan ole huomauttamista, valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta on pannut merkille hallituksen esityksen perusteluissa olevan maininnan siitä, että esitystä valmisteltaessa on ollut harkittavana matkatoimistoliikkeen harjoittajan velvoittaminen tallettamaan tietty rahamäärä pankkilaitokseen tai viranomaiselle toimintansa vakuudeksi ja korvaamaan asiakkaille mahdollisesti aiheutuvat vahingot sekä että matkatoimistoliikkeen vakavaraisuuteen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota ja että sen varmistamiseksi saattaa tulla kysymykseen vakuutusturvan luominen matkatoimistoalalle. Lisäksi valiokunnalla on tässä yhteydessä ollut tilaisuus tutustua myös muiden Pohjoismaiden vastaavaan lainsäädäntöön, jolloin valiokunnassa on erityisesti kiinnitetty huomiota Ruotsissa suoritetun perusteellisen tutkimuksen jälkeen 1 päivänä viime heinäkuuta lailla voimaan saatettuun järjestelmään, jossa matkustavan yleisön etu on turvattu velvoittamalla seuramatkojen järjes-

täjät asettamaan riittävän suuri vakuus asiakkaille mahdollisesti aiheutuneiden vahinkojen korvaamista varten. Tämän johdosta valiokunta hyväksyessään lakiehdotuksen samalla edellyttää, että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen perusteella annettava asetus on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä laatimaan niin, että matkatoimiston palveluksia käyttävälle yleisölle järjestämättä jääneestä tai keskeytyneestä seuramatkasta tahi matkatoimiston muusta toimenpiteestä tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutunut taloudellinen vahinko voidaan korvata sekä että hallitus Pohjoismaiden neuvoston 11. istunnossa vuonna 1963 hyväksytyn suosituksen mukaisesti entistä kiinteämmin seuraa matkailun ja sitä koskevan lainsäädännön kehittymistä Pohjoismaissa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin yhtenäisen lainsäädännön aikaansaamiseksi matkailun alalla yhtenäistä markkina-aluetta edustavissa Pohjoismaissa.

Ed. Leskisen ym. lakialoitteessa n:o 128 (1966 vp.) on ehdotettu elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annettua lakia muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin hallituksen esityksessä ja säädettäväksi erityinen laki matkatoimistoliikkeistä, jonka tarkoituksena on saattaa matkatoimistotoiminta julkisen valvonnan alaiseksi ja luvasta riippuvaksi elinkeinoksi oman lainsäädännön puitteissa. Kun sanottu päämäärä sisältyy myös hallituksen esitykseen, jonka pohjalta valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan matkatoimistoalan säännöstelemistä, valiokunta ei näin ollen ole katsonut olevan aihetta asettua puoltamaan lakialoitteen hyväksymistä.

Ed. Sillantauksen ym. toivomusaloitteessa n:o 385 (1966 vp.) on ehdotettu eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin yleisölle matkoja myyvien matkatoimistojen luotettavuuden ja vastuukykyisyyden varmistamiseksi. Kun käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen perusteella annettavaan asetukseen on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoitus sisällyttää säännöksiä, joiden antamiseen toivomusaloitteella pyritään, ei valiokunnan mielestä ehdotetun toivomuksen lausumiseen hallitukselle näin ollen ole enää aihetta.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta edellä sanottuun viitaten ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 128 (1966 vp.) sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 385 (1966 vp.) hylättäisiin.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1967.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Helle, varapuheenjohtaja Hanhirova, jäsenet Eskman (osittain), Granvik, Kaarlonen, Lehmonen, V. Mattila, Paananen, Paasivuori, Paavola, P. Räsänen, Siiskonen, Vaittinen ja Weckman sekä varajäsen Vartia.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 108 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian ja sen yhteydessä ed. Leskisen ym. lakialoitteen n:o 128 (1966 vp.), päättänyt yhtyä kannattamaan talousvaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1967.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 128 (1966 vp.) sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 105 laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta, ja Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 108.

Hyväksyessään lain Eduskunta lausuu edellyttävänsä, että lain perusteella annettava asetus on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä laatimaan niin, että matkatoimiston palveluksia käyttävälle yleisölle järjestämättä jääneestä tai keskeytyneestä seuramatkasta tahi matkatoimiston muusta toimenpiteestä tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutunut taloudellinen vahinko voidaan korvata sekä että Hallitus Pohjoismaiden neuvoston 11. istunnossa vuonna 1963 hyväksytyn suosituksen mukaisesti entistä kiinteämmin seuraa matkailun ja sitä koskevan lainsäädännön kehittymistä Pohjoismaissa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin yhtenäisen lainsäädännön aikaansaamiseksi matkailun alalla yhtenäistä markkina-aluetta edustavissa Pohjoismaissa.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 3 §:ään, sellaisena kuin se on 12 päivänä joulukuuta 1941, 28 päivänä tammikuuta 1944, 8 päivänä heinäkuuta 1961, 11 päivänä joulukuuta 1964 ja 12 päivänä elokuuta 1966 annetuissa laeissa (858/41, 72/44, 388/61, 597/64 ja 442/66), uusi, näin kuuluva 24 kohta:

3 §.

Allamainitut elinkeinot ovat erityisissä laeissa ja asetuksissa annettujen tai vastedes annettavien ehtojen ja määräysten alaisia, nimittäin:

— — — — — — — — — — — — — — —

24) matkatoimistoliikkeet.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1967.
